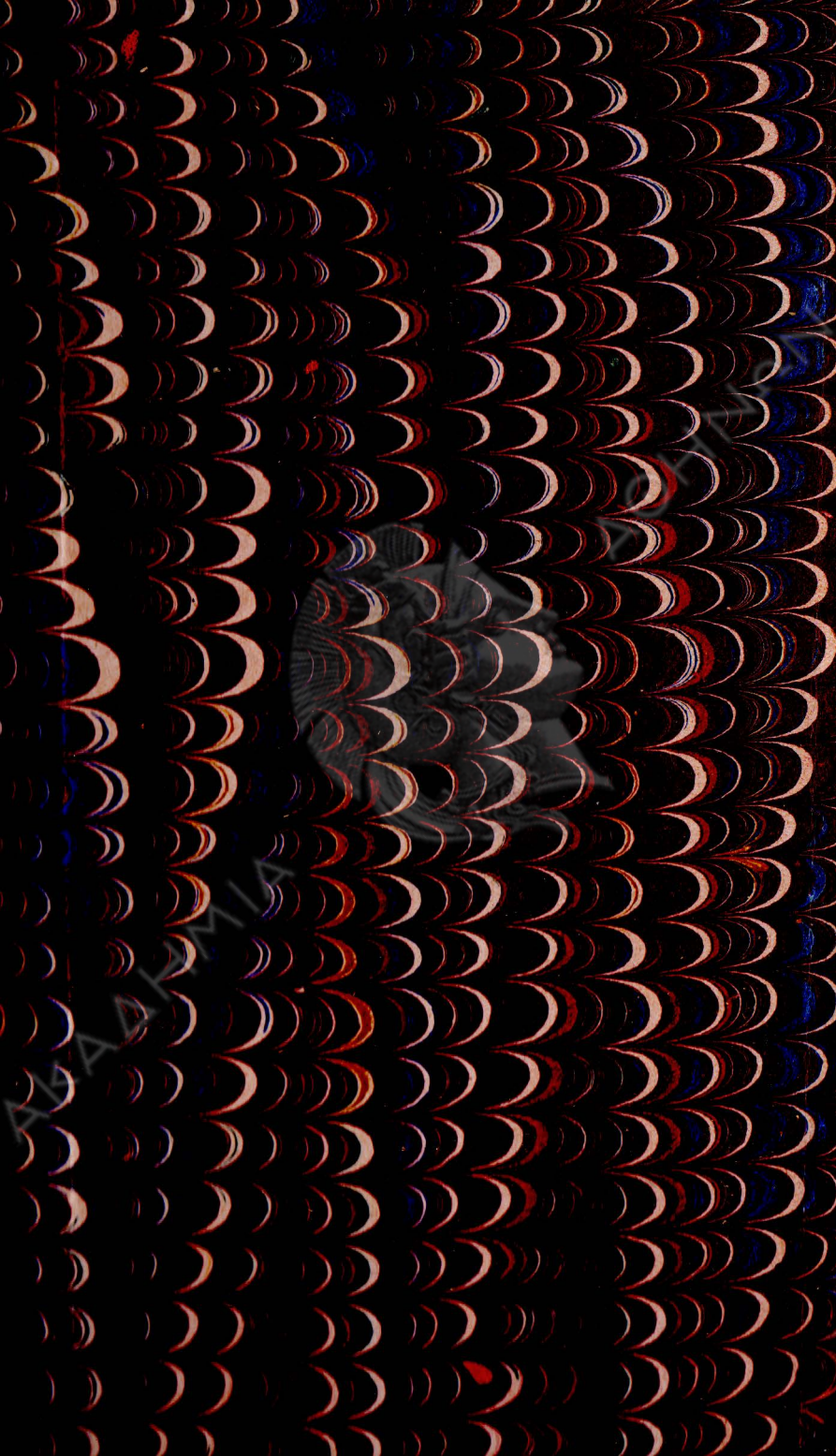
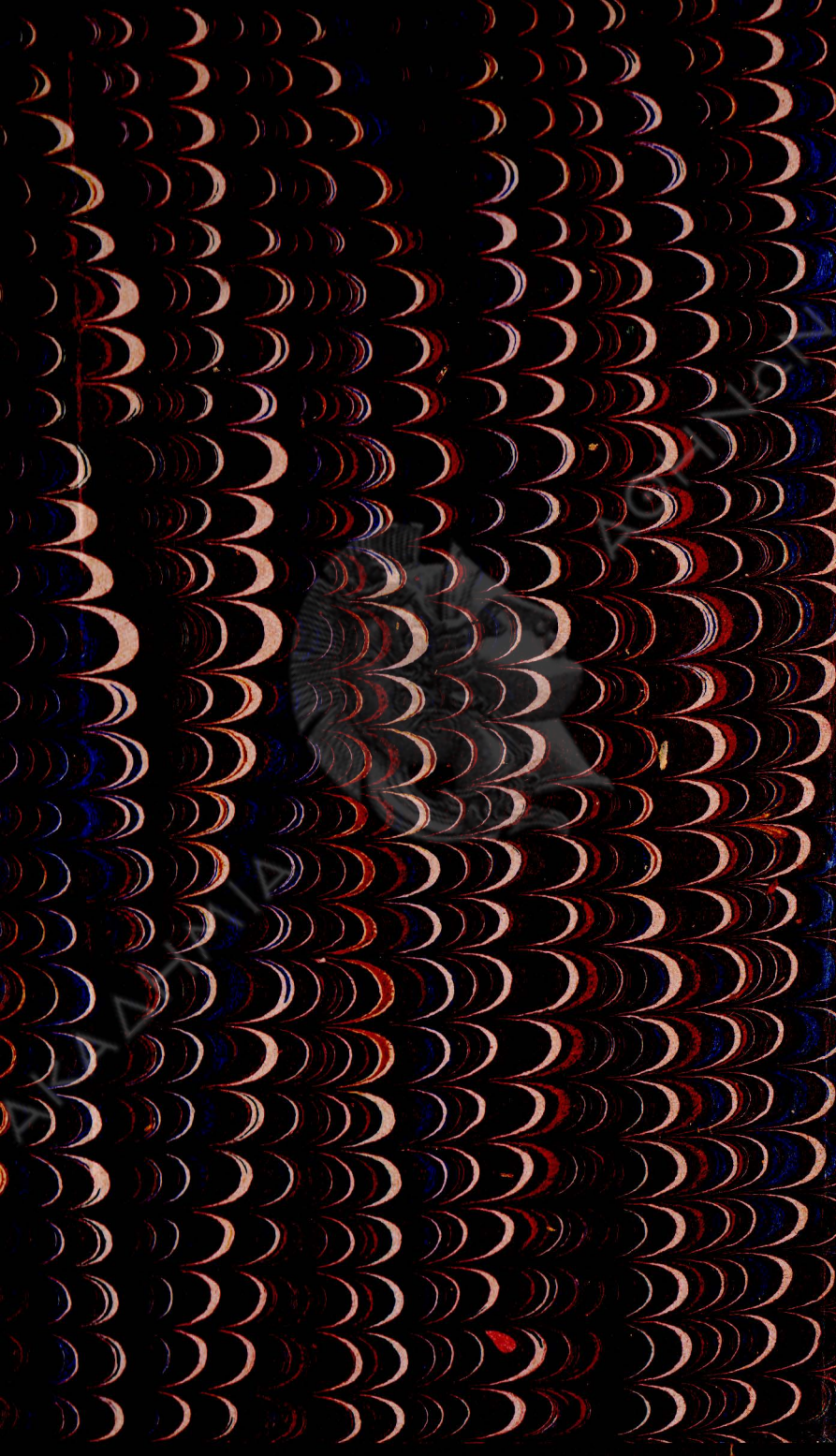

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ARZ

ARISTOTELIS

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1880

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

1880

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ARISTOTELIS

ETHICA NICOMACHEA

ETHICA MAGNA

ETHICA EUDEMIA

DE VIRTUTIBUS ET VITIIS

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCXXXVII.

INDEX CODICUM.

- Q. Marcianus 200. Ob. Riccardianus
Z. Oxoniensis Collegii Corporis Pb. Vaticanus 1342.
Christi W. A. 2 7. Baroccianus 70.
Ha. Marcianus 214. Palatinus 165.
Kb. Laurentianus 81 11. Parisienses Regii 1417, 1852,
Lb. Parisiensis 1854. 1855, 1856, 2023, 2024,
Mb. Marcianus 213. 2113, 2114.
Nb. Marcianus append. 4 53.

ΗΘΙΚΩΝ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΩΝ Α.

ΠΑΣΑ τέχνη καὶ πάσα μέθοδος, ὁμοίως ^a δὲ πράξις τε καὶ προαίρεσις, ἀγαθοῦ τινὸς ἐφίεσθαι δοκεῖ διὸ καλῶς ἀπεφίηναντο τὰ γαθόν, οὐ πάντ' ἐφίεται. Διαφορὰ δέ ^b τις φαί-₂νεται τῶν τελῶν· τὰ μὲν ^c γὰρ εἰσιν ἐνεργεῖαι, τὰ δὲ ^d παρ' αὐτὰς ἔργα τινά. ἼΩν δ' εἰσὶ τέλη τινὰ παρὰ τὰς πράξεις, ἐν τούτοις βελτίω πέφυκε τῶν ἐνεργειῶν τὰ ἔργα. Πολλῶν ³ δὲ πράξεων οὐσῶν καὶ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν πολλὰ γίνονται ^e καὶ τὰ τέλη· ἰατρικῆς μὲν ^g γὰρ ὑγίεια, ^h ναυπηγικῆς δὲ πλοῖον, στρατηγικῆς δὲ ⁱ νίκη, οἰκονομικῆς δὲ πλοῦτος. Ὅσαι ⁴ δ' εἰσὶ τῶν τοιούτων ὑπὸ μίαν τινὰ δύναμιν, καθάπερ ὑπὸ τὴν ἰππικὴν ^k ἢ ^l χαλινοποικὴ καὶ ὅσαι ^m ἄλλαι τῶν ἰππικῶν ὀργάνων εἰσὶν· ⁿ αὕτη δὲ καὶ πάσα πολεμικὴ πράξις ὑπὸ τὴν στρατηγικὴν· ^o τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἄλλαι ὑφ' ἐτέρας· ἐν ἀπάσαις ^p δὲ τὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τέλη πάντων ^q ἐστὶν αἰρετώτερα τῶν ^r ὑπ' αὐτά· τούτων γὰρ χάριν ^s κἀκεῖνα διώκεται. Διαφέρει δ' οὐδὲν τὰς ἐνεργείας αὐτὰς εἶναι τὰ τέλη ⁵ τῶν πράξεων ἢ παρὰ ταύτας ἄλλο τι, καθάπερ ἐπὶ τῶν λεχθεισῶν ἐπιστημῶν. Εἰ ^t δὲ τί τέλος ἐστὶ τῶν πρακτῶν (2) ὃ δι' αὐτὸ ^v βουλόμεθα, τὰλλα δὲ διὰ τοῦτο, καὶ μὴ πάντα δι' ἕτερον αἰρούμεθα (πρόεισι γὰρ ^w οὕτω γ' εἰς ἄπειρον, ὥστ' εἶναι κενὴν καὶ ματαίαν τὴν ὄρεξιν), δῆλον ὡς τοῦτ' ἂν εἴη τὰ γαθόν καὶ ^x τὸ ἄριστον. ἼΑρ' οὖν καὶ πρὸς τὸν βίον ₂

Codices H^a.K^b.L^b.M^b.N^b.O^b.

^a δὲ] δὲ καὶ H^a.M^b.N^b.O^b. ^b τις om. M^b. ^c γὰρ αὐτῶν εἰσὶν M^b.
^d παρὰ ταύτας corr. K^b. ^e δὲ] L^b. ^f καὶ om. K^b.M^b.N^b. et pr. H^a.
^g γὰρ om. M^b.O^b. ^h ναυπηγικῆς H^a. ⁱ νίκαι L^b. ^k ἢ add. L^b. ^l χαλινοποιικὴ H^a.L^b.M^b.N^b.O^b.
^m ἄλλαι τῶν] τῶν ἄλλων L^b. ⁿ αὐται M^b.
^o τὸν] κατὰ τὸν K^b.M^b. ^p δὲ] M^b. ^q εἰσὶν L^b.N^b. ^r ὑφ' αὐτά H^a.L^b.M^b.N^b.O^b. ^s κείνα L^b. ^t δὲ] H^a. ^v αἰρούμεθα L^b. ^w οὕτως εἰς L^b.M^b.N^b.O^b. ^x τὸ om. M^b.

ἡ γνῶσις αὐτοῦ μεγάλην ἔχει ῥοπὴν, ὕ και καθάπερ ^z τοξόται
 3 σκοπὸν ἔχοντες, μᾶλλον ἂν τυγχάνοιμεν τοῦ δέοντος; Εἰ δ'
 οὕτω, πειρατέον τύπῳ ^a γε περιλαβεῖν αὐτὸ τί ποτ' ἐστὶ και
 4 τίνος τῶν ἐπιστημῶν ἢ δυνάμεων. Δόξειε δ' ἂν τῆς κυριω-
 5 τάτης και μάλιστα ^b ἀρχιτεκτονικῆς. Τοιαύτη ^c δ' ἢ πολι-
 6 τικὴ φαίνεται. Τίνας γὰρ εἶναι ^d χρεῶν τῶν ἐπιστημῶν ἐν
 ταῖς πόλεσι, και ποίας ἐκάστους ^e μαθάνειν και μέχρι τίνος,
 αὕτη διατάσσει. Ὅρωμεν δὲ και τὰς ἐντιμοτάτας τῶν δυνά-
 7 μεων ὑπὸ ταύτην οὔσας, οἷον στρατηγικὴν, οἰκονομικὴν, ῥη-
 8 τωρικὴν. Χρωμένης δὲ ταύτης ταῖς ^f λοιπαῖς πρακτικαῖς τῶν
 ἐπιστημῶν, ἔτι δὲ νομοθετοῦσης τί δεῖ πράττειν και τίνων
 ἀπέχεσθαι, τὸ ταύτης τέλος περιέχει ἂν ^g τὰ τῶν ἄλλων,
 9 ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη τὰνθρώπινον ἀγαθόν. Εἰ γὰρ και ταυτόν
 ἐστὶν ἐνὶ και πόλει, μείζον ^h γε και ⁱ τελειότερον τὸ τῆς πό-
 λεως φαίνεται και λαβεῖν και σώζειν ἀγαπητὸν μὲν ^k γὰρ
^l και ἐνὶ μόνῳ, κάλλιον δὲ και θεϊότερον ^m ἔθνει και πόλεσιν.
 (3) 9 Ἡ μὲν οὖν ⁿ μέθοδος τούτων ἐφίεται, πολιτικὴ τις οὔσα λέ-
 γοιτο δ' ἂν ἰκανῶς, εἰ κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην διασαφη-
 θεῖη· τὸ ^o γὰρ ἀκριβὲς οὐχ ὁμοίως ἐν ἅπασιν τοῖς λόγοις ἐπι-
 2 ζητητέον, ὥσπερ οὐδ' ^p ἐν τοῖς ^q δημιουργουμένοις. Τὰ δὲ καλά
 και τὰ δίκαια, περὶ ὧν ἢ πολιτικὴ σκοπεῖται, ^r τοσαύτην ἔχει
 διαφορὰν και πλάνην ὥστε δοκεῖν νόμῳ μόνον εἶναι, φύσει δὲ
 3 μή. Τοιαύτην δὲ ^s τινα πλάνην ἔχει και ^t τὰγαθὰ διὰ τὸ
 πολλοῖς συμβαίνειν βλάβας ^v ἀπ' αὐτῶν ἤδη γὰρ τινες ἀπό-
 4 λοντο διὰ πλοῦτον, ἕτεροι δὲ δι' ἀνδρείαν. Ἀγαπητὸν οὖν περὶ
 τοιούτων και ἐκ τοιούτων λέγοντας ^w παχυλῶς και τύπῳ τὰ-
 ληθὲς ἐνδείκνυσθαι, και περὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ και ἐκ τοι-

ὕ και καθάπερ] καθάπερ γὰρ Mb. z οἱ τοξόται Lb. a γε om. Lb.
 b ἀρχιτεκτονικῆς Mb. c δ' ἢ] δὲ και ἢ Lb, δὴ και ἢ Nb. d τῶν ἐπι-
 στημῶν χρεῶν Lb. e μαθεῖν Mb. f λοιπαῖς om. Kb. g τὰ] τὸ Lb.
 h τε Kb.Mb. i τελειότερον Ha.Kb.Mb, θεϊότερον Lb. k γὰρ om. Kb.
 l και post ἐνὶ Mb. m ἔθνει] και ἔθνει Mb. n μέθοδος αὕτη τούτων Mb.
 o γὰρ] δὲ Lb. p ἐν om. Lb. q δημιουργημένοις Mb. r τοιαύτην Mb.
 s πλάνην τινὰ ἔχει Mb, τινὰ τὴν πλάνην ἔχει rc. Kb, τινὰ πολλὴν ἔχει δια-
 φορὰν και πλάνην ὥστε δοκεῖν ἔχειν pr. Kb. t ἀγαθὰ pr. Kb. v ἐξ Lb.
 w παχυλῶς—λέγοντας om. Ha.Ob.

ούτων λέγοντας τοιαῦτα καὶ συμπεραίνεσθαι. Τὸν αὐτὸν ^xδὲ τρόπον καὶ ἀποδέχεσθαι χρεῶν ^yἕκαστον τῶν λεγομένων πεπαιδευμένου γὰρ ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον τὰκριβὲς ἐπιζητεῖν καθ' ἕκαστον γένος, ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ πράγματος φύσις ἐπιδέχεται· παραπλήσιον γὰρ φαίνεται ^zμαθηματικῶ τε πιθανολογοῦντος ἀποδέχεσθαι καὶ ῥητορικὸν ἀποδείξεις ἀπαιτεῖν. Ἐκαστος ^aδὲ κρίνει καλῶς ἂ γινώσκει, καὶ τούτων ^bἐστὶν ⁵ἀγαθὸς κριτής. Καθ' ἕκαστον ^cἄρα ὁ πεπαιδευμένος, ^dἀπλῶς δ' ὁ περὶ πᾶν πεπαιδευμένος. Διὸ τῆς πολιτικῆς οὐκ ἔστιν οἰκείος ἀκροατῆς ὁ νέος· ἄπειρος γὰρ τῶν κατὰ τὸν βίον ^eπράξεων, οἱ λόγοι δ' ἐκ τούτων καὶ περὶ τούτων. Ἐτι δὲ ⁶τοῖς πάθεσιν ἀκολουθητικὸς ὢν ματαιῶς ^fἀκούσεται καὶ ἀνωφελῶς, ἐπειδὴ τὸ τέλος ^gἐστὶν οὐ γνῶσις ἀλλὰ πράξις. Διαφέρει δ' οὐθὲν νέος τὴν ἡλικίαν ἢ τὸ ἦθος νεαρός· οὐ γὰρ παρὰ τὸν χρόνον ἢ ἔλλειψις, ἀλλὰ διὰ τὸ κατὰ πάθος ζῆν καὶ διώκειν ἕκαστα. Τοῖς γὰρ τοιούτοις ἀνόνητος ἢ γνῶσις γίνεται, καθάπερ ^hτοῖς ἀκρατέσιν· τοῖς δὲ κατὰ λόγον τὰς ὀρέξεις ποιουμένοις καὶ πράττουσι πολυωφελὲς ἂν εἴη τὸ περὶ τούτων εἰδέναί. Καὶ περὶ μὲν ⁱἀκροατοῦ, καὶ πῶς ἀπο- ⁸δεκτέον, καὶ τί προτιθέμεθα, ^kπεφροϊμιάσθω τοσαῦτα.

¹Λέγωμεν ^mδ' ἀναλαβόντες, ἐπειδὴ πᾶσα γνῶσις καὶ προ- ²αίρεσις ἀγαθοῦ τινὸς ὀρέγεται, τί ἐστὶν οὗ λέγομεν τὴν πο- ⁽⁴⁾λιτικὴν ἐφίεσθαι καὶ τί ⁿτὸ πάντων ἀκρότατον τῶν πρακτῶν ὀγαθῶν. Ὀνόματι μὲν οὖν σχεδὸν ὑπὸ τῶν πλείστων ὁμο- ²λογεῖται· τὴν γὰρ εὐδαιμονίαν καὶ οἱ πολλοὶ καὶ οἱ χαριέντες λέγουσιν, τὸ δ' εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν ταῦτὸν ὑπολαμβάνουσι τῷ εὐδαιμονεῖν. Περὶ δὲ τῆς εὐδαιμονίας, ^pτί ἐστὶν, ἀμφισβητοῦσι καὶ οὐχ ὁμοίως οἱ πολλοὶ τοῖς σοφοῖς

x δὴ K^b.L^b.M^b. y ἕκαστα K^b.M^b. z μαθητικῶ καὶ γεωμέτρου πιθανολογοῦντος L^b. a δὲ] γὰρ M^b. b ἀγαθὸς κριτής ἐστι O^b. c ἄρα] μὲν ἄρα M^b, rc. H^a, pr. K^b. d ἀπλῶς—πεπαιδευμένος om. O^b. et pr. H^a. e πραγμάτων L^b.M^b. f ἀκούεται pr. K^b. g οὐ γνῶσις ἐστὶν L^b. h τοῖς om. L^b. i ἀκροατῶν M^b. k προοιμιάσθω ταῦτα K^b. l λέγομεν H^a.L^b. M^b.O^b. m δ'] δὲ καὶ H^a.O^b. n τὸ] τῶν M^b. o ἀγαθὸν H^a.M^b.O^b. p τίς O^b.

3 ἀποδιδόασιν. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ἐναργῶν τι καὶ φανερῶν, οἷον
 4 ἡδονὴν ἢ πλοῦτον ἢ τιμὴν, ἄλλοι δ' ἄλλο, πολλακίς δὲ καὶ
 ὁ αὐτὸς ἕτερον νοσήσας μὲν ἴ γὰρ ὑγίειαν, πενόμενος δὲ
 πλοῦτον· συνειδότες δ' ἴ εἰς αὐτοῖς ἀγνοιοῦν τοὺς μέγα τι ἴ καὶ
 ὑπὲρ αὐτοὺς λέγοντας θαυμάζουσιν. ἴ Ἐνιοὶ δ' ὄροντο παρὰ
 τὰ πολλὰ ταῦτα ἀγαθὰ ἄλλο τι ἴ καθ' αὐτὸ εἶναι, ὃ καὶ
 4^w τοῖσδε πᾶσιν αἰτιὸν ἐστὶ τοῦ εἶναι ἴ ἀγαθὰ. ἴ Ἀπάσας ἴ μὲν
 οὖν ἐξετάζειν τὰς δόξας ματαιότερον ἴσως ἐστίν, ἴκανὸν δὲ
 τὰς μάλιστα ἐπιπολαζούσας ἢ δοκούσας ἴχειν τινὰ λόγον.
 5 Μὴ λανθανέτω δ' ἴ ἡμᾶς ὅτι διαφέρουσιν οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν
 λόγοι καὶ οἱ ἐπὶ τὰς ἀρχάς. Ἐὐ γὰρ ἴ καὶ Πλάτων ἴ πόρει
 τοῦτο καὶ ἐζήτει, πότερον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἢ ἐπὶ τὰς ἀρχάς
 ἴ ἐστὶν ἡ ὁδός, ὡς περ ἐν τῷ σταδίῳ ἀπὸ τῶν ἀθλοθετῶν ἐπὶ
 τὸ πέρασ ἢ ἀνάπαλιν. ἴ Ἀρκτέον μὲν ἴ οὖν ἀπὸ τῶν ἴ γνω-
 ρίμων, ἴ ταῦτα δὲ διττῶς· τὰ μὲν γὰρ ἴ ἡμῖν τὰ δ' ἴ ἀπλῶς.
 6 ἴ ἴσως οὖν ἴ ἡμῖν ἴ γε ἀρκτέον ἀπὸ τῶν ἴ ἡμῖν γνωρίμων. Διὸ
 δεῖ τοῖς ἴ ἔθεσιν ἴ ἡχθαι καλῶς τὸν περὶ καλῶν καὶ δικαίων καὶ
 7 ὅλως τῶν πολιτικῶν ἀκουσόμενον ἴκανῶς. ἴ ἴ Ἀρχὴ γὰρ τὸ
 ὅτι καὶ εἰ τοῦτο ἴ φαίνοιτο ἀρκούντως, οὐδὲν ἴ προσδεήσει
 τοῦ διότι. ἴ Ὁ δὲ τοιοῦτος ἴ ἢ ἴ ἔχει ἢ λάβοι ἴ ἂν ὁ ἀρχὰς ἴ ρα-
 δίως. ἴ Ὡς δὲ μῆδέτερον ἴ ὑπάρχει τούτων, ἀκουσάτω ἴ τῶν
 ἴ Ἡσιόδου·

οὗτος μὲν πανάριστος ὃς ἴ αὐτὸς πάντα ἴ νοήση,
 ἐσθλὸς δ' αὖ κακείνος ὃς ἐδ' εἰπόντι ἴ πίθηται.
 ὃς δὲ κε μῆτ' αὐτὸς νοέη μῆτ' ἴ ἄλλου ἀκούων
 ἐν θυμῷ ἴ βάλληται, ὃ δ' ἴ αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.

ἴ ἡδονὴν πλοῦτον καὶ τιμὴν L^b. ἴ γὰρ om. L^b. ἴ αὐτοῖς M^b. ἴ καὶ
 om. M^b. ἴ εἶναι καθ' αὐτὸ L^b. ἴ τοῖσδε πᾶσι τοῦ εἶναι ἀγαθὰ αἰτιὸν
 ἐστὶν K^b.M^b. ἴ τὰγαθὰ H^a.O^b. ἴ μὲν om. O^b. ἴ ἡμᾶς L^b.M^b.
 ἴ καὶ ὁ πλάτων K^b.M^b. ἴ ἐστὶν ὁδός ὡς περ ἐπὶ τῶν σταδίων L^b. ἴ οὖν]
 γὰρ H^a.K^b.M^b.O^b. ἴ γνωριμωτέρων M^b, ἴ ἡμῖν γνωρίμων margo O^b.
 ἴ ταῦτα—γνωρίμων om. O^b. ἴ γε om. L^b. ἴ γνωριμωτέρων ἴ ἡμῖν M^b.
 ἴ ἔθεσιν L^b.M^b, ἴ θνεσιον pr. H^a.N^b. ἴ γὰρ ἀρχὴ pr. K^b, ἀρκεί γὰρ M^b.
 et corr. H^a.L^b. et margo K^b. ἴ φαίνοιτο] ἐν τούτοις K^b, τοῦτο margo
 K^b. ἴ ἢ om. H^a.K^b.L^b. ἴ ἔχει L^b.M^b. ἴ ἂν om. L^b. ἴ ἀρχὴν M^b.
 P τοῦ M^b. ἴ αὐτῷ L^b.M^b. ἴ νοέει L^b, νοήσει M^b. addit M^b. φρασ-
 σάμενος τὰ κ' ἴπειτα καὶ ἐς τέλος ἴσιν ἀμείνω. ἴ πείθηται H^a.K^b.M^b.
 N^b.O^b. ἴ βάληται L^b.M^b. ἴ αὖ M^b.

Ἡμεῖς δὲ ὡ λέγωμεν ὅθεν παρεξέβημεν. Τὸ γὰρ ἀγαθὸν ³ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἀλόγως εἰκόασιν ἐκ τῶν βίων ὑπο- (5) λαμβάνειν οἱ μὲν πολλοὶ καὶ ἄφορτικώτατοι τὴν ἡδονήν, διὸ ² κατὰ τὸν βίον ἀγαπῶσι τὸν ἀπολαυστικόν. Τρεῖς γὰρ ὕεισι μάλιστα οἱ προὔχοντες, ὃ τε νῦν εἰρημένος ^z καὶ ὁ πολιτικὸς ^a καὶ τρίτος ὁ θεωρητικὸς. Οἱ μὲν οὖν ^b πολλοὶ παντελῶς ³ ἀνδραποδώδεις φαίνονται βοσκημάτων βίον προαιρούμενοι, τυγχάνουσι δὲ λόγου διὰ τὸ πολλοὺς τῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπάλῳ. Οἱ δὲ χαριέντες καὶ πρακτικοὶ ⁴ τιμῆν· τοῦ γὰρ πολιτικοῦ βίου σχεδὸν ^d τοῦτο τέλος. Φαίνεται δ' ἐπιπολαιότερον εἶναι τοῦ ζητουμένου· δοκεῖ γὰρ ἐν τοῖς τιμῶσι μᾶλλον εἶναι ἢ ἐν τῷ τιμωμένῳ, τὰ γὰρ ἀγαθὸν δὲ οἰκειόν τι καὶ δυσαφαίρετον ^e εἶναι μαντευόμεθα. Ἐπι δ' εἰ- ⁵ κασι ^f τὴν τιμὴν διώκειν, ἵνα ^g πιστεύωσιν ἑαυτοὺς ^h ἀγαθοὺς εἶναι· ζητοῦσι ⁱ γοῦν ὑπὸ τῶν φρονίμων τιμᾶσθαι, καὶ παρ' ^k οἷς γινώσκονται, καὶ ἐπ' ἀρετῆ· δηλον οὖν ^l ὅτι κατὰ γε τούτους ἢ ἀρετὴ κρείττων. Τάχα δὲ καὶ μᾶλλον ἂν τις ⁶ ^m τέλος τοῦ πολιτικοῦ ⁿ βίου ταύτην ὑπολάβοι. Φαίνεται ^o δὲ ἀτελεστέρα καὶ αὕτη· δοκεῖ γὰρ ἐνδέχασθαι ^p καὶ καθεῦθεν ἔχοντα τὴν ἀρετὴν, ἢ ἀπρακτεῖν διὰ βίου, καὶ πρὸς τούτοις κακοπαθεῖν καὶ ἀτυχεῖν τὰ μέγιστα· τὸν δ' οὕτω ζῶντα οὐδεὶς ἂν εὐδαιμονίσειεν, εἰ μὴ θέσιν διαφυλάττων. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλοις· ἱκανῶς γὰρ ^q καὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις εἴρηται περὶ αὐτῶν. Τρίτος δ' ἐστὶν ὁ θεωρητικὸς, περὶ οὗ τὴν ἐπί- ⁷ σκεψιν ἐν τοῖς ^r ἐπομένοις ποιησόμεθα. Ὁ δὲ χρηματιστὴς ⁸ βίαιός τις ἐστίν, καὶ ὁ πλοῦτος δηλον ὅτι οὐ τὸ ζητούμενον ἀγαθόν· χρήσιμον γὰρ ^s καὶ ἄλλου χάριν. Διὸ μᾶλλον τὰ

^w λέγομεν H^a.O^b. ^x φορτικώτεροι M^b. ^y μάλιστα εἰσιν L^b. ^z καὶ om. pr. H^a. ^a καὶ τρίτος ὁ θεωρητικὸς om. pr. L^b. ^b πολλοὶ καὶ ἀνδραποδώδεις φαίνονται παντελῶς M^b. ^c ὁμοπαθεῖν σαρδαναπάλλωι K^b. ^d τοῦτο τὸ τέλος H^a.L^b.O^b. ^e εἶναι om. L^b. ^f τὴν τιμὴν διώκειν] ζητεῖν τὴν τιμὴν L^b. ^g πιστεύωσιν H^a.K^b.M^b.O^b. ^h εἶναι ἀγαθοὺς K^b.M^b. ⁱ γοῦν] γὰρ M^b. ^k οἷς] ὧν M^b. ^l ὅτι καὶ κατὰ M^b. ^m τέλος post βίου L^b. ⁿ βίου om. H^a. ^o δὴ L^b, γὰρ pr. K^b. ^p καὶ ante καθεῦθεν om. K^b. ^q καὶ om. L^b, καὶ ἐν om. M^b. ^r ἐχομένοις K^b. ^s καὶ om. M^b.

πρότερον λεχθέντα τέλη τις ἂν ὑπολάβοι· τὸ δὲ αὐτὰ γὰρ ἀγαπάται. Φαίνεται δ' οὐδ' ἐκεῖνα· καί τ' οἱ πολλοὶ λόγοι πρὸς αὐτὰ καταβέβληνται. Ταῦτα μὲν οὖν ἀφείσθω.

- 4 Τὸ δὲ καθόλου βέλτιον ἴσως ἐπισκέψασθαι καὶ διαπορη-
 (6) σαι πῶς λέγεται, καί περ προσάντους τῆς ^ω τοιαύτης ζητή-
 σεως γινομένης διὰ τὸ φίλους ἄνδρας ^χ εἰσαγαγεῖν τὰ εἶδη.
 Δόξειε δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρία γε τῆς
 ἀληθείας καὶ τὰ οἰκεία ἀναιρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους
 ὄντας· ἀμφοῖν γὰρ ὄντων φίλιν ὅσιν προτιμᾶν τὴν ἀλή-
 2 θειαν. Οἱ δὲ ^υ κομίσαντες τὴν δόξαν ταύτην οὐκ ἐποίουν ἰδέας
 ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ^z τὸ ὕστερον ^α ἔλεγον, διόπερ οὐδὲ τῶν
 ἀριθμῶν ἰδέαν κατεσκευάζον· τὸ δ' ἀγαθὸν λέγεται καὶ ἐν τῷ
 τί ^β ἐστὶ καὶ ἐν τῷ ποιῶ καὶ ἐν τῷ πρὸς τι, τὸ δὲ καθ' ^ε αὐτὸ
 καὶ ἡ οὐσία πρότερον ^δ τῇ φύσει τοῦ πρὸς τι παραφύαδι
 γὰρ τούτ' ἔοικε καὶ συμβεβηκότι τοῦ ὄντος, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη
 3 κοινὴ τις ἐπὶ ^ε τούτων ἰδέα. ^ι Ἐτι ἐπεὶ τὰ γαθὸν ἰσαχῶς λέ-
 γεται τῷ ὄντι (καὶ γὰρ ἐν τῷ τί λέγεται, οἷον ^ε ὁ θεὸς καὶ
^η ὁ νοῦς, καὶ ἐν τῷ ποιῶ αἱ ἀρεταί, καὶ ἐν τῷ ποσῷ τὸ μέ-
 τριον, καὶ ἐν τῷ πρὸς τι τὸ χρήσιμον, καὶ ἐν χρόνῳ καιρὸς,
 καὶ ἐν ^ι τόπῳ δίατα καὶ ἕτερα τοιαῦτα), δῆλον ὡς οὐκ ἂν εἴη
 κοινόν τι καθόλου καὶ ἔν· οὐ γὰρ ἂν ἐλέγετ' ἐν πάσαις ταῖς
 4 κατηγορίαις, ἀλλ' ἐν μιᾷ μόνῃ. ^ι Ἐτι δ' ἐπεὶ τῶν κατὰ μίαν
 ἰδέαν μία ^κ καὶ ἐπιστήμη, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων ^ι ἦν ἂν
 μία τις ἐπιστήμη· νῦν δ' εἰσὶ πολλαὶ καὶ τῶν ὑπὸ μίαν κατη-
 γορίαν, οἷον καιροῦ ἐν πολέμῳ ^μ μὲν στρατηγική, ἐν νόσῳ δ'
 5 ἰατρική, καὶ τοῦ μετρίου ἐν ^ν τροφῇ μὲν ἰατρική, ἐν πόνοις δὲ
 γυμναστική. ^ι Απορήσειε δ' ἂν τις τί ποτε καὶ βούλονται
 λέγειν ^ο αὐτοέκαστον, εἴπερ ἔν τε ^ρ αὐτοανθρώπῳ ^α καὶ ἄν-

τ δι'] καὶ δι' M^b. ν τοι om. K^b.M^b. ω τοιαύτης om. L^b. χ εἰσα-
 γειν M^b. υ προκομίσαντες M^b. z τὸ post καὶ om. K^b.L^b. α ἐλέγο-
 μεν K^b. β ἐστὶ om. H^a.K^b.M^b.O^b. γ ἐαυτὸ H^a.O^b. δ τοῦ πρὸς τι
 τῇ φύσει H^a. ε τούτοις K^b.M^b. ζ τι δ' ἐπεὶ H^a.K^b.M^b.O^b. ε ὁ om.
 M^b. η ὁ om. L^b. ι τόπῳ] τῷ που H^a.O^b. κ καὶ ἡ ἐπιστήμη M^b.
 ι ἦν] εἴη K^b. μ μὲν γὰρ στρατηγική H^a.K^b.M^b.O^b. ν τρυφή H^a.
 ο αὐτὸ ἕκαστον H^a.L^b. et pr. K^b. ρ αὐτῷ ἀνθρώπῳ pr. K^b. α καὶ ἐν
 ἀνθρώπῳ K^b.M^b.

θρώπῳ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν ὁ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γὰρ ἄνθρωπος, οὐδὲν διοίσουσιν· εἰ δ' οὕτως, οὐδ' ἦ ἀγαθόν. Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ τῷ αἰδίου εἶναι μᾶλλον ἀγαθόν ἔσται, εἴπερ ἢ μὴ λευκότερον τὸ ὁ πολυχρόνιον τοῦ ἐφημέρου. Πιθανώ-
τερον δ' εἰκόασιν οἱ Πυθαγόρειοι λέγειν περὶ αὐτοῦ, τιθέντες ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν συστοιχίᾳ τὸ ἐν οἷς δὴ καὶ Σπεύσιππος ἔπακολουθησαὶ δοκεῖ. Ἄλλὰ περὶ ὧν μὲν τούτων ἄλλος ἔστω ὁ λόγος, τοῖς δὲ λεχθεῖσιν ἀμφισβήτησις τις ὑποφαίνεται διὰ τὸ μὴ περὶ παντὸς ἀγαθοῦ τοὺς λόγους εἰρηῆσθαι, λέγεσθαι δὲ καθ' ἐν εἶδος τὰ καθ' αὐτὰ διωκόμενα καὶ ἀγαπώμενα, τὰ δὲ ποιητικὰ τούτων ἢ φυλακτικὰ πῶς ἢ τῶν ἐναντίων κωλυτικὰ διὰ ταῦτα λέγεσθαι καὶ τρόπον ἄλλον. Δῆλον οὖν ὅτι διπτῶς λέγοιτ' ἂν τὰ γαθά, καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτά, θάτερα δὲ διὰ ταῦτα. Χωρίσαντες οὖν ἀπὸ τῶν ὠφελίμων τὰ καθ' ἑαυτὰ σκεψόμεθα εἰ λέγεται κατὰ μίαν ιδέαν. Καθ' ἑαυτὰ δὲ ποῖα θεῖη τις ἂν; Ἡ ὅσα καὶ μονούμενα διώκεται, οἷον τὸ φρονεῖν καὶ ὄραν καὶ ἡδοναί τινες καὶ τιμαί; Ταῦτα γὰρ εἰ καὶ δι' ἄλλο τι διώκομεν, ὅμως τῶν καθ' αὐτὰ ἀγαθῶν θεῖη τις ἂν. Ἡ οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἢ πλὴν τῆς ιδέας; Ὡστε μάταιον ἔσται τὸ εἶδος. Εἰ δὲ καὶ ταῦτ' ἐστὶ τῶν καθ' αὐτά, τὸν τὰ γαθοῦ λόγον ἐν ἅπασιν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι δεήσει, καθάπερ ἐν χιόνι καὶ ψιμμυθίῳ τὸν τῆς λευκότητος. Τιμῆς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἡδονῆς ἕτεροι καὶ διαφέροντες οἱ λόγοι ταύτη ἢ ἀγαθά. Οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ ἀγαθὸν κοινὸν τι κατὰ μίαν ιδέαν. Ἄλλὰ πῶς δὴ λέγεται; Οὐ γὰρ ἔοικε τοῖς ἄγε ἀπὸ τύχης ὁμωνύμοις. Ἄλλ' ἄρά γε τῷ ἀφ' ἑνὸς εἶναι, ἢ πρὸς ἐν ἅπαντα συντελεῖν, ἢ μᾶλλον κατ' ἀναλογίαν; Ὡς γὰρ ἐν σώματι ὄψις, ἐν ψυχῇ

ἔσται om. Ob. ὁ πολυχρονιώτερον L^b. ἰ πυθαγόρειοι K^b. ἱ ἐπακολουθεῖν L^b. ἱ μὲν οὖν τούτων Ob. ἱ ἔσται K^b.M^b. ἱ ἐπεμφαίνεται M^b. ἱ μὴ om. Ob. ἱ ἀγαθοῦ post εἰρηῆσθαι Ob, om. L^b. ἱ εἰρηῆσθαι ποιείσθαι K^b.M^b. ἱ ἐαυτὰ Ob. ἱ φιλικὰ M^b. ἱ τρόπον om. pr. Ha. ἱ τὰ γαθὸν L^b, τὸ ἀγαθὸν Ha.Ob. ἱ ἐαυτὰ Ha.Ob. ἱ ἂν τις Ha. L^b.Ob. ἱ πλείον K^b. ἱ τὸν αὐτὸν om. Ha.Ob. ἱ ἐπιφαίνεσθαι Ha. ἱ ψιμυθίῳ K^b.N^b, ψιμυθίῳ M^b. ἱ ἀγαθὸν L^b. ἱ τι κοινὸν M^b, om. L^b. ἱ γε om. K^b.M^b.

13 νοῦς, καὶ ἄλλο ^q δὴ ἐν ἄλλῳ. Ἄλλ' ἴσως ταῦτα μὲν ἀφετόν
^r τὸ νῦν· ἐξακριβοῦν γὰρ ^s ὑπὲρ αὐτῶν ἄλλης ἂν εἴη φιλοσο-
φίας οικειότερον. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἰδέας· εἰ γὰρ ^t καὶ
ἔστιν ἐν τι ^v τὸ ^w κοινῇ κατηγορούμενον ἀγαθὸν ἢ χωριστόν
^x τι αὐτὸ καθ' αὐτό, δῆλον ὡς οὐκ ἂν εἴη πρακτὸν οὐδὲ κτη-
14 τὸν ἀνθρώπων· νῦν δὲ τοιοῦτόν τι ζητεῖται. Τάχα δὲ τῷ
δόξειεν ἂν βέλτιον εἶναι γνωρίζειν αὐτὸ πρὸς τὰ κτητὰ καὶ
πρακτὰ τῶν ἀγαθῶν· οἷον γὰρ παράδειγμα τοῦτ' ἔχοντες
μᾶλλον ^y εἰσόμεθα καὶ τὰ ἡμῖν ἀγαθὰ, καὶ εἰδῶμεν, ^z ἐπιτεν-
15 ξόμεθα αὐτῶν. Πιθανότητα μὲν οὖν ^a ἔχει τινα ὁ λόγος,
ἔοικε δὲ ταῖς ἐπιστήμαις διαφωνεῖν· πάσαι γὰρ ἀγαθοῦ τινὸς
ἐφιέμεναι καὶ τὸ ἐνδεὲς ἐπιζητοῦσαι παραλείπουσι τὴν γνῶ-
σιν αὐτοῦ. ^b Καίτοι βοήθημα τηλικούτον ^c ἅπαντας τοὺς
16 τεχνίτας ἀγνοεῖν καὶ μηδ' ἐπιζητεῖν οὐκ εὐλογον. Ἄπορον
δὲ καὶ τί ὠφελήθησεται ὑφάντης ἢ τέκτων πρὸς τὴν αὐτοῦ
τέχνην εἰδὼς ^d αὐτὸ τὰγαθόν, ἢ πῶς ἰατρικώτερος ^e ἢ στρα-
τηγικώτερος ἔσται ὁ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τεθεαμένος. Φαίνεται
μὲν γὰρ οὐδὲ τὴν ὑγίειαν οὕτως ἐπισκοπεῖν ὁ ἰατρός, ἀλλὰ
τὴν ^f ἀνθρώπου, μᾶλλον δ' ἴσως τὴν τοῦδε· καθ' ἕκαστον γὰρ
ἰατρεύει. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

5 Πάλιν δ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἀγαθόν, τί ποτ'
(7) ἂν εἴη. Φαίνεται μὲν γὰρ ἄλλο ἐν ^g ἄλλῃ πράξει καὶ τέχνῃ·
^h ἄλλο γὰρ ἐν ἰατρικῇ καὶ στρατηγικῇ καὶ ταῖς λοιπαῖς
ὁμοίως. Τί οὖν ⁱ ἐκάστης τὰγαθόν; Ἡ οὐδ' χάριν τὰ λοιπὰ
πράττεται; Τοῦτο δ' ἐν ἰατρικῇ ^k μὲν ὑγίεια, ἐν στρατη-
γικῇ δὲ νίκη, ἐν οἰκοδομικῇ δ' οἰκία, ἐν ἄλλῳ δ' ἄλλο, ἐν
ἀπάσῃ δὲ πράξει καὶ προαιρέσει ^l τὸ ^m τέλος· τούτου γὰρ
ἕνεκα τὰ λοιπὰ ⁿ πράττουσι ^o πάντες. Ὡστ' εἴ τι τῶν πρα-

^q ἐν ἄλλῳ δὴ M^b. ^r τὰ K^b. ^s περὶ M^b. ^t καὶ om. K^b.M^b. ^v τὸ] καὶ K^b.M^b. ^w κοινὸν M^b. ^x αὐτό τι K^b.M^b. ^y οἰσόμεθα H^a.O^b. ^z ἐπιτενξόμεθα H^a.O^b. ^a τινα ἔχει K^b.M^b. ^b καὶ τὸ M^b. ^c τοὺς τεχνίτας ἅπαντας K^b.M^b. ^d τὸ αὐτοαγαθόν M^b, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀγαθόν K^b. ^e ἢ στρατηγικώτερος om. M^b. ^f ἀνθρώπου M^b. ^g ἄλλῃ] ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ L^b. ^h ἄλλῃ H^a.O^b. ⁱ ἐκάστη O^b. ^k μὲν om. O^b. ^l τὸ om. H^a.O^b. ^m τέλειον M^b. ⁿ πράσσουσι K^b. ^o ἅπαντες M^b.

κτῶν ἀπάντων ἐστὶ τέλος, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ πρακτὸν ἀγαθόν,
εἰ δὲ πλείω, ταῦτα. Μεταβαίνων δὴ ὁ λόγος εἰς ῥ ταυτὸν²
ἀφίκται. Τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον διασαφῆσαι πειρατέον. Ἐπεὶ³
δὲ πλείω φαίνεται τὰ τέλη, τούτων δ' αἰρούμεθά τινα δι'
⁴ ἕτερα, οἷον πλοῦτον αὐλοὺς καὶ ὄλως τὰ ὄργανα, δῆλον ὡς
οὐκ ἔστι πάντα τέλεια· τὸ δ' ἄριστον τέλειόν τι φαίνεται.
Ἦσθ' εἰ μὲν ἐστὶν ἕν τι μόνον τέλειον, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ ζη-
τούμενον, εἰ δὲ πλείω, τὸ ¹τελειότατον τούτων. Τελειότε-⁴
ρον δὲ λέγομεν τὸ καθ' ⁵ αὐτὸ διωκτὸν τοῦ δι' ἕτερον καὶ τὸ
μηδέποτε δι' ἄλλο αἰρετὸν τῶν ⁴καὶ καθ' αὐτὰ καὶ ⁵διὰ τοῦθ'
αἰρετῶν, καὶ ἀπλῶς δὴ τέλειον τὸ καθ' αὐτὸ αἰρετὸν αἰεὶ καὶ
μηδέποτε δι' ἄλλο. Τοιοῦτον ⁶ δ' ἡ εὐδαιμονία ⁷ μάλιστ' ⁸
εἶναι δοκεῖ· ταύτην γὰρ αἰρούμεθα αἰεὶ δι' αὐτὴν καὶ οὐδέποτε
δι' ἄλλο, τιμὴν δὲ καὶ ἡδονὴν καὶ νοῦν καὶ πᾶσαν ἀρετὴν
αἰρούμεθα μὲν ⁹ καὶ δι' ¹⁰ αὐτὰ (μηθενὸς γὰρ ἀποβαίνοντος
ἐλοίμεθ' ἂν ἕκαστον αὐτῶν), αἰρούμεθα δὲ καὶ τῆς εὐδαιμονίας
χάριν, διὰ τούτων ὑπολαμβάνοντες εὐδαιμονήσειν. ¹¹ Τὴν δ'
εὐδαιμονίαν οὐδεὶς αἰρεῖται τούτων χάριν, οὐδ' ὄλως δι' ἄλλο.
Φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀνταρκείας τὸ αὐτὸ συμβαίνειν. Τὸ ¹²
γὰρ τέλειον ἀγαθὸν ἀνταρκές εἶναι δοκεῖ. Τὸ ¹³ δ' αὐταρκές
λέγομεν οὐκ αὐτῷ μόνῳ τῷ ζῶντι βίον μονώτην, ἀλλὰ καὶ
γονεῦσι καὶ τέκνοις καὶ ¹⁴ γυναικὶ καὶ ὄλως τοῖς φίλοις καὶ
πολίταις, ἐπειδὴ φύσει ¹⁵ πολιτικὸς ἄνθρωπος. Τούτων δὲ ¹⁶
ληπτέος ὄρος τις· ἐπεκτείνοντι γὰρ ἐπὶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς
ἀπογόνους καὶ ¹⁷ τῶν φίλων τοὺς φίλους εἰς ἄπειρον πρόεισιν.
Ἄλλὰ τοῦτο μὲν ¹⁸ εἰσαῦθις ἐπισκεπτέον, τὸ δ' αὐταρκές ¹⁹ τί-
θεμεν ²⁰ ὁ μονούμενον ²¹ αἰρετὸν ποιεῖ τὸν βίον καὶ μηθενὸς
²² ἐνδεᾶ· τοιοῦτον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν οἴομεθα εἶναι. Ἐτι δὲ ²³

ῥ ταυτὸν] τοῦτο M^b. ¹ ἕτερον K^b. M^b. ² τελειότερον M^b. ³ ἐαντὸ
H^a. O^b. ⁴ καὶ post τῶν om. O^b. ⁵ διὰ τοῦθ'] δι' αὐτὰ K^b. ⁶ δ']
δὴ K^b. ⁷ εἶναι μάλιστα M^b. ⁸ καὶ om. H^a. ⁹ αὐτὴν M^b. ¹⁰ τὴν
εὐδαιμονίαν δ' H^a. K^b. ¹¹ δ'] γὰρ O^b. ¹² γυναικί K^b. M^b. ¹³ πολιτικὸν
H^a. O^b, πολιτικὸς ὁ M^b. ¹⁴ τοὺς φίλους τῶν φίλων L^b. ¹⁵ εἰσαῦθις M^b.
¹⁶ τίθεμενον pr. K^b. ¹⁷ αἰρετὸν] ἄρκιον καὶ αἰρετὸν H^a. L^b, αἰρετὸν καὶ
ἄρκιον M^b. ¹⁸ ἐνδεᾶ H^a.

πάντων αἰρετωτάτην μὴ συναριθμουμένην, ^k συναριθμουμένην δὲ δῆλον ὡς ^l αἰρετωτέραν μετὰ τοῦ ἐλαχίστου τῶν ἀγαθῶν· ὑπεροχὴ γὰρ ^m ἀγαθῶν γίνεται τὸ προστιθέμενον, ⁿ ἀγαθῶν δὲ τὸ μείζον αἰρετώτερον αἰεί. Τέλειον δὲ τι ^o φαίνεται καὶ αὐταρκες ^p ἢ εὐδαιμονία, ^q τῶν πρακτῶν οὕσα τέλος.

6 Ἄλλ' ἴσως τὴν ^r μὲν εὐδαιμονίαν τὸ ἄριστον λέγειν ὁμο-
 9 λογουμένον τι φαίνεται, ^s ποθεῖται ^t δ' ἐναργέστερον τί ἐστιν
 10 ^v ἔτι λεχθῆναι. Τάχα ^w δὴ γένοιτ' ἂν τοῦτ', εἰ ληφθεῖ τὸ
 ἔργον τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσπερ γὰρ αὐλητῆ καὶ ἀγαλματο-
 ποιῶ καὶ παντὶ τεχνίτῃ, καὶ ὅλως ὧν ἐστὶν ἔργον ^x τι καὶ
 πράξις, ἐν τῷ ἔργῳ δοκεῖ τὰγαθὸν εἶναι καὶ τὸ εὖ, οὕτω
 11 δόξειεν ἂν καὶ ἀνθρώπῳ, εἴπερ ἔστι ^y τὸ ἔργον αὐτοῦ. Πό-
 τερον οὖν τέκτονος μὲν καὶ σκυτέως ἐστὶν ἔργα τινὰ καὶ
 πράξεις, ἀνθρώπου δ' οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ἀργὸν πέφυκεν; Ἡ
 καθάπερ ὀφθαλμοῦ καὶ ^z χειρὸς καὶ ποδὸς καὶ ὅλως ἐκάστου
 τῶν μορίων φαίνεται τι ἔργον, οὕτω ^a καὶ ἀνθρώπου παρὰ
 πάντα ^b ταῦτα θεῖη τις ἂν ἔργον τι; Τί οὖν δὴ τοῦτ' ἂν εἴη
 12 ποτέ; Τὸ μὲν γὰρ ζῆν κοινὸν εἶναι φαίνεται καὶ τοῖς φυ-
 τοῖς, ζητεῖται δὲ τὸ ἴδιον. Ἀφοριστέον ἄρα τὴν θρεπτικὴν
^c καὶ αὐξητικὴν ζώην. Ἐπομένη ^d δὲ αἰσθητικὴ τις ἂν εἴη,
 φαίνεται δὲ καὶ ^e αὕτη κοινὴ καὶ ^f ἵππῳ καὶ βοῖ καὶ παντὶ
 13 ζῳίῳ. Λείπεται ^g δὲ πρακτικὴ τις τοῦ λόγον ἔχοντος. Τού-
 του δὲ τὸ μὲν ὡς ἐπιπειθὲς λόγῳ, τὸ δ' ὡς ἔχον καὶ διανοού-
 μενον. Διττῶς δὲ καὶ ταύτης λεγομένης τὴν κατ' ἐνέργειαν
 14 θετέον· ^h κυριώτερον γὰρ αὕτη δοκεῖ λέγεσθαι. Εἰ δ' ἐστὶν
 ἔργον ἀνθρώπου ψυχῆς ἐνέργεια κατὰ λόγον ἢ μὴ ἄνευ λό-
 γου, τὸ δ' αὐτὸ φάμεν ἔργον εἶναι τῷ γένει τοῦδε ⁱ καὶ τοῦδε

^k alterum συναριθμουμένην om. L^b. ^l αἰρετωτέραν μετὰ τοῦ ἐλα-
 χίστου] ἐλαχιστοτέραν H^a. ^m ἀγαθοῦ O^b, τῶν ἀγαθῶν M^b. ⁿ ἀγα-
 θὸν M^b. ^o καὶ αὐταρκες φαίνεται O^b. ^p ἢ om. L^b. ^q τῶν] πάντων
 τῶν M^b. ^r μὲν om. L^b. ^s ποθεῖ K^b. ^t δ'] δὲ καὶ M^b. ^v ἔτι
 om. O^b. ^w δὲ M^b. ^x τι καὶ] τι ἢ M^b. ^y ἔργον τι L^b. O^b. ^z ποδὸς
 καὶ χειρὸς K^b. ^a καὶ τοῦ ἀνθρώπου O^b. ^b ταῦτα ante πάντα M^b. O^b,
 om. L^b. ^c καὶ τὴν αὐξητικὴν K^b. ^d δὲ] γὰρ M^b. ^e αὕτη K^b.
^f βοῖ καὶ ἵππῳ L^b. ^g δὲ K^b. M^b. ^h κυριώτερα L^b. ⁱ καὶ τοῦδε] καὶ
 τοῦδε τοῦ M^b.

σπουδαίου, ὡς πὲρ κιθαριστοῦ καὶ σπουδαίου κιθαριστοῦ, καὶ ἀπλῶς δὴ τοῦτ' ἐπὶ πάντων, προστιθεμένης τῆς ^k κατ' ἀρετὴν ὑπεροχῆς πρὸς τὸ ἔργον· κιθαριστοῦ μὲν ^l γὰρ ^m τὸ κιθαρίζειν, σπουδαίου δὲ τὸ εὖ· εἰ δ' οὕτως, ἀνθρώπου δὲ τίθεμεν ἔργον ζώην ⁿ τινα, ταύτην δὲ ψυχῆς ἐνέργειαν ^o καὶ ^p πράξις μετὰ λόγου, σπουδαίου δ' ἀνδρὸς εὖ ταῦτα καὶ καλῶς, ἕκα-15 στον δ' εὖ κατὰ τὴν οἰκίαν ἀρετὴν ^a ἀποτελεῖται· εἰ δ' οὕτω, τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατ' ἀρετὴν, εἰ δὲ πλείους ^r αἱ ἀρεταί, κατὰ τὴν ἀρίστην καὶ τελειοτάτην. ^v Ἐτι ^s δ' ἐν βίῳ τελείῳ. Μία γὰρ χελιδὼν ἕαρ οὐ ποιεῖ, οὐδὲ ¹⁶ μία ἡμέρα· οὕτω ^t δὲ οὐδὲ ^v μακάριον καὶ εὐδαίμονα μία ἡμέρα ^w οὐδ' ὀλίγος χρόνος. Περιγεγραφθῶ μὲν οὖν τὰ γαθὸν ¹⁷ ταύτη· δεῖ γὰρ ἴσως ὑποτυπῶσαι ^x πρῶτον, εἴθ' ὕστερον ⁷ ^y ἀναγράψαι. Δόξειε δ' ἂν παντὸς εἶναι ^z προαγαγεῖν καὶ διαρθρῶσαι τὰ καλῶς ἔχοντα τῇ περιγραφῇ, καὶ ὁ χρόνος τῶν τοιούτων εὐρετῆς ἢ συνεργὸς ἀγαθὸς εἶναι. ^v Ὅθεν καὶ τῶν τεχνῶν γεγόνασιν ^a αἱ ἐπιδόσεις· παντὸς γὰρ προσθεῖναι τὸ ἐλλείπον. Μεμῆσθαι δὲ καὶ τῶν προειρημένων χρόν, ¹⁸ καὶ τὴν ἀκρίβειαν μὴ ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐν ἐκάστοις κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον ^b οἰκείον τῇ μεθόδῳ. Καὶ γὰρ τέκτων καὶ γεωμέτρης ¹⁹ διαφερόντως ἐπιζητοῦσι τὴν ὀρθήν· ὁ μὲν γὰρ ἐφ' ὅσον χρησίμη πρὸς τὸ ἔργον, ὁ δὲ τί ἐστίν ἢ ^c ποῖόν ^d τι· θεατῆς γὰρ τάληθους. Τὸν αὐτὸν ^e δὴ τρόπον καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ποιητέον, ὅπως μὴ τὰ πάρεργα τῶν ἔργων πλείω ^f γίγνηται. Οὐκ ἀπαιτητέον δ' ^g οὐδὲ τὴν αἰτίαν ἐν ἅπασιν ὁμοίως, ἀλλ' ²⁰ ἰκανὸν ἐν τισι τὸ ὅτι δειχθῆναι καλῶς, οἶον καὶ περὶ τὰς ἀρχάς· τὸ δ' ὅτι πρῶτον καὶ ἀρχή. Τῶν ^h ἀρχῶν δ' αἱ μὲν ²¹

^k κατὰ τὴν ἀρετὴν K^b. ^l γὰρ om. L^b. ^m τὸ om. K^b. ⁿ τινα] τινα κατ' ἀρετὴν M^b. ^o καὶ—ἐνέργεια om. pr. K^b. ^p πράξις M^b, O^b. ^q ἐπιτελεῖται M^b. ^r αἱ om. M^b. ^s δ'] δὲ καὶ O^b. ^t δὴ O^b, δὲ καὶ H^a. ^v εὐδαίμονα καὶ μακάριον L^b. ^w οὕτ' O^b. ^x πρότερον M^b. ^y ἀναγράψαι H^a, M^b, O^b. ^z προαγαγεῖν H^a. ^a αἱ add. K^b. ^b οἰκεία M^b. ^c ὁποῖόν L^b. ^d τι om. K^b. ^e δὲ M^b. ^f γένηται M^b. ^g οὐδὲ om. O^b. ^h δ' ἀρχῶν M^b.

ἐπαγωγῇ θεωροῦνται, αἱ δ' αἰσθήσει, αἱ δ' ἐθισμῶ τινί, ¹ καὶ ἄλλαι δ' ἄλλως. Μετιέναι δὲ πειρατέον ^k ἐκάστας ἢ πεφύκασιν, καὶ σπουδαστέον ὅπως ἴορισθῶσι καλῶς· μεγάλην γὰρ ἔχουσι ῥοπήν πρὸς τὰ ἐπόμενα. Δοκεῖ ^m γὰρ ⁿ πλείον· ^o ἢ ἡμισυ ^p παντὸς εἶναι ἢ ἀρχή, καὶ πολλὰ ^q συμφανῆ ^r γίνεσθαι δι' αὐτῆς τῶν ζητουμένων.

- 8 Σκεπτέον ^s δὴ περὶ αὐτῆς οὐ μόνον ^t ἐκ τοῦ συμπεράσμα-
 (8) τος καὶ ἐξ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς· τῷ μὲν γὰρ ἀληθεῖ πάντα συνάδει τὰ ὑπάρχοντα, τῷ ² δὲ ψευδεῖ ταχὺ διαφωνεῖ τάληθές. Νενεμημένων ^v δὴ τῶν ἀγαθῶν τριχῆ, καὶ τῶν μὲν ἐκτὸς λεγομένων τῶν δὲ περὶ ψυχὴν καὶ ^w σῶμα, τὰ περὶ ^x ψυχὴν κυριώτατα λέγομεν καὶ μάλιστα ἀγαθὰ. Τὰς δὲ πράξεις ^y καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ψυχικὰς περὶ ψυχὴν τίθεμεν. ^v Ὄστε καλῶς ἂν λέγοιτο κατὰ γε ταύτην τὴν δόξαν ^z παλαιὰν οὔσαν καὶ ὁμολογουμένην ³ ἀπὸ τῶν ^b φιλοσοφούντων. Ἰορθῶς δὲ καὶ ὅτι πράξεις τινὲς λέγονται καὶ ἐνεργεῖαι τὸ τέλος· οὕτω γὰρ τῶν περὶ ψυχὴν ⁴ ἀγαθῶν γίνεται, καὶ οὐ τῶν ἐκτός. Συνάδει δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν τὸν εὐδαίμονα· σχεδὸν γὰρ ⁹ ⁵ εὐζωῖα τις ^c εἴρηται καὶ εὐπραξία. Φαίνεται δὲ καὶ τὰ ἐπιζητούμενα ^d περὶ τὴν εὐδαιμονίαν ^e ἅπανθ' ὑπάρχειν τῷ λε-
 6 χθέντι. Τοῖς μὲν γὰρ ἀρετῇ, τοῖς δὲ φρόνησις, ἄλλοις δὲ σοφία τις εἶναι δοκεῖ, τοῖς δὲ ταῦτα ἢ τούτων τι μεθ' ἡδονῆς ἢ οὐκ ἄνευ ἡδονῆς· ἕτεροι δὲ ^f καὶ τὴν ἐκτὸς εὐετηρίαν ^g συμ-
 7 παραλαμβάνουσιν. Τούτων δὲ τὰ μὲν πολλοὶ καὶ παλαιοὶ λέγουσιν, τὰ δὲ ὀλίγοι καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες· οὐδετέρους ^h δὲ

ⁱ καὶ om. Mb. ^k ἐκάστης Kb. ^l διορισθῶσι Kb. ^m γὰρ] οὖν Ha.Lb.Mb.Ob. ⁿ πλείων Lb. ^o ἢ] ἢ τὸ Ha, τὸ ἢ τὸ Mb. ^p τοῦ παντὸς εἶναι Ha.Mb, εἶναι τοῦ παντὸς Ob, τοῦ παντὸς Lb. ^q ἐμφανῆ Mb. ^r δι' αὐτῆς γίνεσθαι Lb. ^s δὲ Kb, δὴ καὶ Ha.Lb. ^t ἐκ τοῦ] ἐκάστου Kb. ^v δὴ] δὲ Mb. ^w σώματα περὶ Kb, σώματα τὰ περὶ Lb. ^x ψυχὴν τὰ κυριώτατα Kb. ^y καὶ τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας περὶ Ha.Kb. ^z οὔσαν παλαιὰν Ha. ^a ὑπὸ—καὶ om. Kb. ^b φιλοσόφων Ob. ^c εἴρηται] ἐστὶ Lb. ^d περὶ] τὰ περὶ Kb. ^e πάντα Ha. ^f καὶ om. Ob. ^g συμπεριλαμβάνουσι Mb.Ob. ^h δὴ Kb.

¹τούτων εὐλογον διαμαρτάνειν τοῖς ὅλοις, ἀλλ' ^k ἔν γέ τι ¹ ἡ καὶ τὰ πλείστα ^mκατορθοῦν. Τοῖς μὲν οὖν ⁿλέγουσι ^oτὴν ⁸ ἀρετὴν ἢ ἀρετὴν τινα Ῥσυνφδός ⁹ ἔστιν ὁ λόγος· ταύτης γὰρ ἔστιν ἡ κατ' αὐτὴν ἐνέργεια. Διαφέρει δὲ ἴσως οὐ μικρὸν ἐν ⁹ ^rκτῆσει ἢ χρήσει τὸ ἄριστον ὑπολαμβάνειν καὶ ἐν ἔξει ἢ ἐνεργείᾳ. Τὴν μὲν γὰρ ἔξιν ἐνδέχεται μηδὲν ἀγαθὸν ἀποτελεῖν ὑπάρχουσαν, οἷον τῷ καθεύδοντι ἢ ^s καὶ ἄλλως πως ἐξηργηκότε, τὴν δ' ἐνεργείαν οὐχ οἷόν τε· πράξει γὰρ ἐξ ἀνάγκης, καὶ εὖ πράξει. Ὡσπερ δ' ⁴ Ὀλυμπίασιν οὐχ οἱ κάλλιστοι καὶ ἰσχυρότατοι στεφανοῦνται ἀλλ' οἱ ἀγωνιζόμενοι (τούτων γὰρ ^tτινες νικῶσιν), οὕτω καὶ τῶν ἐν ^vτῷ βίῳ καλῶν καγαθῶν οἱ πράττοντες ^w ὀρθῶς ^x ἐπήβολοι γίνονται. ^y Ἔστι ¹⁰ δὲ καὶ ὁ βίος αὐτῶν καθ' αὐτὸν ἡδύς. Τὸ μὲν γὰρ ἡδεσθαί τῶν ψυχικῶν, ἐκάστῳ δ' ἔστιν ἡδὺ πρὸς ὃ λέγεται φιλοτιοῦτος, ^z οἷον ἵππος μὲν τῷ φιλίππῳ, θέαμα δὲ τῷ ^a φιλοθεώρῳ· ^b τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ δίκαια τῷ φιλοδικαίῳ καὶ ὅλως τὰ κατ' ἀρετὴν τῷ φιλαρέτῳ. Τοῖς μὲν οὖν πολ- ¹¹λοῖς τὰ ἡδέα ^c μάχεται διὰ τὸ μὴ φύσει τοιαῦτ' εἶναι, τοῖς δὲ φιλοκάλοις ἔστιν ἡδέα τὰ φύσει ἡδέα. Τοιαῦτα ^d δ' αἰ κατ' ἀρετὴν πράξεις, ὥστε καὶ τούτοις εἰσὶν ἡδέϊαι ^e καὶ καθ' αὐτάς. Οὐδὲν ^f δὴ προσδεῖται τῆς ἡδονῆς ὁ βίος αὐτῶν ὥσ- ¹²περ περιάπτου τινός, ἀλλ' ἔχει ^g τὴν ἡδονὴν ἐν ^h ἑαυτῷ. Πρὸς τοῖς εἰρημένοις γὰρ οὐδ' ἔστιν ἀγαθὸς ὁ μὴ χαίρων ταῖς καλαῖς πράξεσιν· οὔτε γὰρ δίκαιον ⁱ οὐδεὶς ἂν εἴποι τὸν μὴ χαίροντα τῷ δικαιοπραγεῖν, οὔτ' ἐλευθέριον τὸν μὴ χαίροντα ταῖς ἐλευθερίοις πράξεσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ^k Εἰ ¹³

ⁱ εὐλογον τούτων Mb. ^k ἔν γε] ἐπὶ Ha.Mb.Ob. ^l ἡ add. Lb. in Kb. post τι deletæ litteræ duæ, καὶ omīssa. ^m ἐπορθοῦν Ob. ⁿ λέγουσι] λέγουσι τὴν εὐδαιμονίαν Mb. ^o τὴν] τὴν πᾶσαν Ha.Lb.Ob, πᾶσαν τὴν Mb. ^p σύνορός Kb, σύμφωνός Lb. ^q ἔστιν om. Ha. ^r χρήσει ἢ κτήσει Mb. ^s καὶ om. Mb. ^t τινες καὶ νικῶσιν Mb. ^v τῷ om. Lb. ^w ὀρθῶς] καλῶς Ob. ^x ἐπίβολοι Kb. ^y ἔτι margo Kb. ^z οἷος Mb. ^a φιλοθεωρῶι Kb, φιλοθεάμου Lb.Ob. ^b τὸν—φιλοδικαίῳ om. Kb. ^c μάχεται πρὸς ἄλληλα διὰ Lb. ^d δ' αἰ αἰ Kb.Mb. ^e καὶ post ἡδέϊαι om. Mb. ^f δὲ Lb, δὲ δὴ Mb. ^g τὴν] τινα Ob. ^h αὐτῷ Mb. ⁱ οὐδεὶς ἂν] οὔθ' εἰς ἂν Kb, τις Lb. ^k εἰ δ' om. Mb.

δ' οὕτω, καθ' ¹αὐτὰς ἀν εἶεν αἱ κατ' ἀρετὴν πράξεις ἡδεῖαι.
¹Ἀλλὰ ^m μὴν καὶ ἀγαθαί γε καὶ καλαί, καὶ μάλιστα τούτων
 ἕκαστον, εἴπερ καλῶς κρίνει περὶ αὐτῶν ὁ σπουδαῖος· κρίνει
¹⁴ δ' ὡς εἶπομεν. Ἄριστον ἄρα καὶ κάλλιστον καὶ ἡδιστον ἢ
 εὐδαιμονία, καὶ οὐ διώριστα ταῦτα κατὰ τὸ Δηλιακὸν ἐπί-
 γραμμα·

κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον, λῶστων ⁿ δ' ὑγαίνειν·
 ἡδιστον ^o δὲ πέφυχ' οὐ τις ἐρᾷ τὸ τυχεῖν.

Ἄπαντα γὰρ ὑπάρχει ταῦτα ταῖς ἀρίσταις ἐνεργείαις· ταύ-
 τας δέ, ἢ μίαν ^pτούτων ^qτὴν ἀρίστην, ^rφαιμέν εἶναι τὴν εὐδαι-
¹⁵μονίαν. Φαίνεται δ' ὅμως καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν προσδεο-
 μένη, καθάπερ εἶπομεν· ἀδύνατον γὰρ ἢ οὐ ρᾶδιον τὰ καλὰ
 πράττειν ἀχορήγητον ὄντα. Πολλὰ μὲν γὰρ πράττεται,
 καθάπερ δι' ὀργάνων, ^sδιὰ φίλων καὶ πλούτου καὶ πολιτικῆς
¹⁶δυνάμεως· ἐνίων δὲ ^tτητῶμενοι ρυπαίνουσι τὸ μακάριον, οἶον
 εὐγενείας, εὐτεκνίας, κάλλους· ^vοὐ πάνυ γὰρ εὐδαιμονικὸς ὁ
 τὴν ιδέαν παναίσχης ἢ δυσγενῆς ἢ μονώτης καὶ ἄτεκνος, ἔτι
 δ' ἴσως ἦττον, εἴ τῳ πάγκακοι παῖδες εἶεν ἢ ^wφίλοι, ^xἢ ἀγα-
¹⁷θοὶ ὄντες τεθνήσιν. Καθάπερ οὖν εἶπομεν, ἔοικε προσδεῖ-
 σθαι καὶ τῆς τοιαύτης εὐημερίας· ὅθεν εἰς ^zταῦτ' ἵκνουσιν
 ἔνιοι τὴν εὐτυχίαν τῇ εὐδαιμονίᾳ, ^aἕτεροι δὲ τὴν ἀρετὴν.
 IO^v ὅθεν καὶ ἀπορεῖται πότερόν ἐστι μαθητὸν ἢ ἐθιστὸν ^b ἢ ἄλ-
 (9) λως πως ἀσκητόν, ἢ κατὰ τινα θείαν μοῖραν ἢ καὶ διὰ τύχην
² παραγίνεται. Εἰ μὲν οὖν καὶ ἄλλο τι ^c ἐστὶ θεῶν ^d δῶρημα
 ἀνθρώποις, εὐλογον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν θεόςδοτον εἶναι, καὶ

¹ εἰαυτὰς H^a. ^m μὴν γε ἀγαθαὶ καὶ καλαὶ M^b, μὴν ἀγαθαὶ τε καὶ καλαὶ
 K^b, μὴν καλαὶ γε καὶ ἀγαθαὶ L^b. ⁿ δ'] δὲ τὸ L^b, om. M^b. ^o δὲ πέφυχ'
 οὐ τις ἐρᾷ τὸ τυχεῖν K^b. et margo Parisiensis Regii 2023; δὲ πέφυχ'
 οὐ τις ἐρᾷται (vel ἐρᾷται) τυχεῖν H^a.M^b.N^b. et Parisiensis Regii 1471,
 1855, 1856, 2024; δ' οὐ τις ἐρᾷ τυχεῖν L^b.O^b. et 1852, 2023, 2114;
 δὲ οὐ τις ἐρᾷται τυχεῖν codex Oxoniensis collegii corporis Christi; δὲ
 τυχεῖν οὐ τις ἕκαστος ἐρᾷ 2113 et margo 2114. ^p τούτων post ἀρίστην
 H^a. ^q τὴν om. H^a.L^b.O^b. ^r εἶναι φαιμέν H^a.M^b. ^s διὰ] καὶ διὰ
 H^a.K^b.M^b, τῶν L^b. ^t ἡτῶμενοι corr. K^b. ^v οὐ πάνυ] οὐδαμῶς K^b.
^w φίλοι om. H^a. ^x ἢ add. L^b.M^b.O^b. ^y ὅθεν καὶ εἰς H^a. ^z ταυτὸν
 M^b. ^a ἕτεροι] ἔνιοι H^a.L^b.M^b.O^b. ^b ἢ καὶ ἄλλως H^a.K^b.M^b. ^c θεῶν
 ἐστὶ H^a.M^b.O^b. ^d δῶρημα τοῖς ἀνθρώποις L^b.

μάλιστα τῶν ἀνθρωπίνων ^e ὄσω βέλτιστον. Ἄλλὰ τοῦτο ³
 μὲν ἴσως ἄλλης ἂν εἴη σκέψεως οἰκειότερον, φαίνεται δὲ ^f κἂν
 εἰ μὴ θεόπεμπτός ἐστιν ^g ἀλλὰ δι' ἀρετὴν καὶ τινα μάθησιν ἢ
 ἄσκησιν παραγίνεται, τῶν θειοτάτων εἶναι· τὸ γὰρ τῆς ἀρε-
 τῆς ἄθλον καὶ τέλος ἄριστον ^h εἶναι φαίνεται καὶ θεῖόν τι
 καὶ μακάριον. Εἴη δ' ἂν καὶ πολῦκοινον· δυνατὸν γὰρ ὑπάρξαι ⁴
 πᾶσι τοῖς μὴ πεπηρωμένοις πρὸς ἀρετὴν διὰ τινος μαθήσεως
 καὶ ἐπιμελείας. Εἰ δ' ἐστὶν οὕτω ⁱ βέλτιον ^k ἢ διὰ τύχην εὐ-
 δαιμονεῖν, εὐλογον ἔχειν οὕτως, εἴπερ τὰ κατὰ φύσιν, ὡς ^l οἰόν
 τε κάλλιστα ἔχειν, οὕτω πέφυκεν. Ὅμοίως δὲ καὶ ^m τὰ κατὰ ⁶
 τέχνην καὶ πᾶσαν αἰτίαν, καὶ ⁿ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρίστην.
 Τὸ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον ἐπιτρέψαι τύχη λίαν πλημ-
 μελὲς ἂν εἴη. Συμφανὲς δ' ^o ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ λόγου τὸ ζῆ-
 τούμενον· εἴρηται γὰρ ψυχῆς ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν ποιά τις.
 Τῶν δὲ λοιπῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχειν ἀναγκαῖον, τὰ δὲ
 συνεργὰ καὶ χρήσιμα πέφυκεν ὀργανικῶς. Ὅμολογούμενα ⁸
 δὲ ταῦτ' ἂν εἴη καὶ τοῖς ἐν ἀρχῇ· τὸ γὰρ τῆς πολιτικῆς τέ-
 λος ἄριστον ἐτίθεμεν, αὕτη δὲ πλείστην ἐπιμέλειαν ποιῆται
 τοῦ ποιούς τινος καὶ ἀγαθοῦς τοὺς πολίτας ποιῆσαι καὶ πρα-
 κτικούς τῶν καλῶν. Εἰκότως οὖν οὔτε βουὴν οὔτε ἵππον οὔτε ⁹
^q ἄλλο τῶν ζώων οὐδὲν εὐδαιμον λέγομεν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν
 οἰόν τε ^r κοινωῆσαι τοιαύτης ἐνεργείας. Διὰ ταύτην δὲ ^s τὴν ¹⁰
 αἰτίαν οὐδὲ παῖς εὐδαίμων ἐστίν· οὕτω γὰρ ^t πρακτικὸς τῶν
 τοιούτων διὰ τὴν ἡλικίαν· οἱ δὲ λεγόμενοι διὰ τὴν ἐλπίδα
 μακαρίζονται. Δεῖ γάρ, ὥσ' περ εἶπομεν, καὶ ἀρετῆς τε-
 λείας καὶ βίου τελείου. Πολλὰ γὰρ μεταβολαὶ γίνονται ¹¹
 καὶ παντοῖαι τύχαι κατὰ τὸν βίον, καὶ ἐνδέχεται ^w τὸν μά-
 λιστ' ^x εὐθνηοῦντα μεγάλας συμφοραῖς περιπεσεῖν ἐπὶ ^y γή-

^e ὄσον M^b. ^f κἂν εἰ] εἰ καὶ L^b, κἂν O^b. ^g ἀλλ' εἰ δι' H^a. ^h εἶναι
 post φαίνεται M^b, om. L^b.O^b. ⁱ βέλτιστον L^b. ^k ἢ τὸ διὰ K^b.M^b.
^l οἰόν τε] οἰονται K^b. ^m τὰ] τὸ O^b, om. H^a. ⁿ μάλιστα τὸ κατὰ O^b.
^o ἔτι K^b, ἂν εἴη L^b. ^p αὕτη K^b. ^q ἄλλο τί τῶν H^a.M^b.O^b. ^r κοι-
 νωῆσαι τῆς τοιαύτης M^b. ^s τὴν αἰτίαν post ἐστίν O^b. ^t τῶν τοιούτων
 πρακτικὸς M^b. ^v περ om. M^b. ^w τὸν μάλιστ'] τὰ μὲν μάλιστ' M^b.
^x εὐθνηοῦντα H^a, εὐσθenoῦντα K^b. ^y γήρους L^b.

ρως, καθάπερ ἐν τοῖς ^z ἡρωϊκοῖς περὶ Πριάμου ^a μυθεύεται
 τὸν δὲ τοιαύταις χρησάμενον τύχαις καὶ τελευτήσαντα ἀθλίως
 ΙΙ οὐδεὶς εὐδαιμονίζει. Πότερον οὖν οὐδ' ἄλλον οὐδένα ἀνθρώ-
 (ΙΟ) πων εὐδαιμονιστέον ἕως ἂν ζῆ, κατὰ Σόλωνα δὲ χρεῶν τέλος
 2 ὄραν; Εἰ δὲ δὴ καὶ θετέον οὕτως, ἀρά γε ^b καὶ ἔστιν εὐδαί-
 μων τότε ἐπειδὴν ἀποθάνῃ; ^a Ἡ τοῦτό γε παντελῶς ἄτοπον,
 ἄλλως τε καὶ τοῖς λέγουσιν ἡμῖν ἐνέργειάν ^c τινα τὴν εὐδαί-
 3 μονίαν; Εἰ δὲ μὴ λέγομεν τὸν τεθνεῶτα εὐδαίμονα, ^d μηδὲ
 Σόλων τοῦτο βούλεται, ἀλλ' ὅτι τηρικαῦτα ἂν τις ἀσφαλῶς
 μακαρίσειεν ἀνθρωπον ὡς ἐκτὸς ἤδη τῶν κακῶν ὄντα καὶ ^e τῶν
 δυστυχημάτων, ἔχει μὲν καὶ τοῦτ' ἀμφισβήτησιν τινα· δοκεῖ
 γὰρ εἶναι ^f τι τῷ τεθνεῶτι καὶ ^g κακὸν καὶ ἀγαθόν, εἴπερ καὶ
 τῷ ζῶντι μὴ αἰσθανομένῳ δέ, οἷον τιμαὶ καὶ ἀτιμίαι καὶ τέκνων
 4 καὶ ὅλως ἀπογόνων εὐπραξίαι τε καὶ δυστυχίαι. Ἄπορίαν
^h δὲ καὶ ταῦτα παρέχει· ⁱ τῷ γὰρ μακαρίως βεβιωκότι μέχρι
 γήρως καὶ τελευτήσαντι κατὰ λόγον ἐνδέχεται πολλὰς με-
 ταβολὰς συμβαίνειν περὶ τοὺς ἐγγόνους, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν
^k ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τυχεῖν βίου τοῦ κατ' ἀξίαν, τοὺς δ' ἐξ
 ἐναντίας. Δῆλον ^l δ' ὅτι καὶ τοῖς ἀποστήμασι πρὸς τοὺς
 5 γονεῖς παντοδαπῶς ἔχει αὐτοὺς ἐνδέχεται. Ἄτοπον δὴ ^m γί-
 νοιτ' ἂν, εἰ ⁿ συμμεταβάλλοι καὶ ὁ τεθνεὼς καὶ ^o γίνοιτο ὅτε
 μὲν εὐδαίμων πάλιν δ' ἄθλιος. Ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μηδὲν μηδ'
 ἐπὶ τινα χρόνον συνικνεῖσθαι τὰ τῶν ἐγγόνων τοῖς γονεῦσιν.
 6 Ἄλλ' ἐπανιτέον ἐπὶ τὸ πρότερον ἀπορηθέν· τάχα γὰρ ἂν
 7 θεωρηθεῖ καὶ τὸ νῦν ἐπιζητούμενον ἐξ ἐκείνου. Εἰ δὴ ^p τὸ
 τέλος ὄραν δεῖ καὶ τότε μακαρίζειν ἕκαστον οὐχ ὡς ὄντα μα-
 κάριον ἀλλ' ὅτι πρότερον ἦν, πῶς οὐκ ἄτοπον, εἰ ^q ὅτ' ἐστὶν
 εὐδαίμων, μὴ ^r ἀληθεύεται κατ' αὐτοῦ τὸ ὑπάρχον διὰ τὸ μὴ
 βούλεσθαι τοὺς ζῶντας εὐδαιμονίζειν διὰ τὰς μεταβολὰς, καὶ

^z τρωϊκοῖς K^b.M^b. ^a μεμυθολόγηται L^b. ^b καὶ om. O^b. ^c τὴν
 εὐδαιμονίαν τινά M^b. ^d μηδὲ γὰρ σόλων M^b. ^e τῶν post καὶ om.
 H^a.L^b.O^b. ^f τι om. K^b. ^g κακὸν] κακόν τι H^a. ^h δέ] γὰρ M^b.
ⁱ τῷ μὲν γὰρ M^b. ^k ἀγαθοὺς] τῶν ἀγαθῶν τε O^b. ^l δ' om. K^b. ^m γέ-
 νοιτ' M^b. ⁿ συμμεταβάλλοι H^a.K^b.O^b. ^o γένοιτο H^a. ^p τὸ post δὴ
 add. K^b. ^q ὅτ'] ὅτι L^b. ^r ἀληθεύεται M^b.

διὰ τὸ μόνιμόν τι τὴν εὐδαιμονίαν ὑπειληφέναι καὶ μηδαμῶς
 εὐμετάβολον, τὰς δὲ τύχας πολλάκις ἀνακυκλείσθαι περὶ τοὺς
 αὐτούς; Δῆλον γὰρ ὡς εἰ συνακολουθοίημεν ταῖς τύχαις, τὸν 8
 αὐτὸν εὐδαίμονα καὶ ὁπάλιν ἄθλιον ἐροῦμεν πολλάκις, χαμαι-
 λέοντά τινα τὸν εὐδαίμονα ἀποφαίνοντες καὶ σαθρῶς ἰδρυ-
 μένον. Ἡ τὸ μὲν ταῖς τύχαις ἐπακολουθεῖν οὐδαμῶς ὀρθόν· 9
 οὐ γὰρ ἐν ταύταις τὸ εὖ ἢ κακῶς, ἀλλὰ προσδεῖται τούτων ὁ
 ἀνθρώπινος βίος, καθάπερ ἔειπαμεν, κύριαι δ' εἰσὶν αἱ κατ'
 ἀρετὴν ἐνεργεῖαι τῆς εὐδαιμονίας, αἱ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου.
 Μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ νῦν διαπορηθέν. Περὶ οὐδὲν 10
 γὰρ οὕτως ὑπάρχει τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων ἡ βεβαιότης ὡς
 περὶ τὰς ἐνεργείας τὰς κατ' ἀρετὴν· μονιμώτεραι γὰρ ἔτι καὶ
 τῶν ἐπιστημῶν αὐταὶ δοκοῦσιν εἶναι. Τούτων δ' αὐτῶν αἱ
 ἰσχυριώταται ἰσχυριώταται διὰ τὸ μάλιστα καὶ συνεχέστατα
 καταζῆν ἐν αὐταῖς τοὺς μακαρίους· τοῦτο γὰρ ἔοικεν αἰτίῳ
 τοῦ μὴ γίγνεσθαι περὶ αὐτὰ λήθην. Ὑπάρξει ἔτι τὸ ζῆ- 11
 τούμενον τῷ εὐδαίμονι, καὶ ἔσται διὰ βίου τοιοῦτος· αἰεὶ γὰρ
 ἢ μάλιστα πάντων πράξει καὶ θεωρήσει τὰ κατ' ἀρετὴν, καὶ
 τὰς τύχας οἴσει κάλλιστα καὶ πάντη πάντως ἐμμελῶς ὅ γ'
 ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς καὶ τετράγωνος ἄνευ ψόγου. Πολλῶν 12
 δὲ γινομένων κατὰ τύχην καὶ διαφερόντων ἡμεγέθει καὶ ἡμι-
 κρότητι, τὰ μὲν ἰσχυρὰ τῶν εὐτυχημάτων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν
 ἀντικειμένων, δῆλον ὡς οὐ ποιεῖ ῥοπήν τῆς ζωῆς, τὰ δὲ ἰσχυ-
 γάλα καὶ πολλὰ γιγνόμενα μὲν εὖ μακαριώτερον τὸν βίον
 ποιήσει (καὶ γὰρ ἰσχυρὰ συνεπικοσμεῖν ἐπέφυκεν, καὶ ἡ χρῆσις
 αὐτῶν καλὴ καὶ ἰσχυραία γίγνεται), ἀνάπαλιν ἰσχυρὰ δὲ συμβαί-
 νοντα θλίβει καὶ λυμαίνεται ὁ τὸ μακάριον· λύπας τε γὰρ
 ἐπιφέρει καὶ ἐμποδίζει πολλὰς ἐνεργείας. Ὅμως δὲ καὶ

ὁ ἰσχυρὸν om. Mb. ἰσχυρὸν H^a.L^b.M^b.O^b. ἰσχυρὸν post ἔργων K^b.
 ἰσχυρὸν om. H^a. ἰσχυρὸν βεβαιωτῆς K^b. ἰσχυρὸν αὐταὶ καὶ τῶν ἐπιστημῶν M^b.
 ἰσχυρὸν τιμωτέρας M^b. ἰσχυρὸν μονιμώτερας K^b.L^b.M^b. ἰσχυρὸν ταύταις K^b. ἰσχυρὸν αἰτίων L^b.
 ἰσχυρὸν αὐτὰς M^b. ἰσχυρὸν δὲ M^b. ἰσχυρὸν δὲ L^b. ἰσχυρὸν καὶ μεγέθει καὶ M^b. ἰσχυρὸν συμκρότητι
 L^b.M^b.O^b. ἰσχυρὸν ἰσχυρὰ L^b. ἰσχυρὸν πολλὰ καὶ μεγάλα H^a. ἰσχυρὸν αὐτὰ τὰ μεγάλα
 συνεπικοσμεῖν M^b. ἰσχυρὸν ἰσχυραία] βεβαιαία K^b. ἰσχυρὸν δὲ] δὲ ἰσχυρὸν M^b.
 ἰσχυρὸν τὸν pr. L^b.

ἐν τούτοις διαλάμπει τὸ καλόν, ἐπειδὴν φέρη τις εὐκόλως
 πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας, μὴ δι' ἀναληθσίαν, ἀλλὰ γεν-
 13 νάδας ὧν καὶ μεγαλόψυχος. Εἰ δ' εἰσὶν ῥαί ἐνέργειαι κύριαι
 τῆς ζωῆς, καθάπερ εἶπομεν, οὐδεὶς ἂν γένοιτο τῶν μακαρίων
 ἄθλιος· οὐδέποτε γὰρ πράξει τὰ μισητὰ ἠ καὶ φαῦλα. Τῶν
 γὰρ ὡς ῥ ἀληθῶς ῥ ἀγαθὸν καὶ ἔμφρονα πάσας οἴομεθα τὰς
 τύχας εὐσχημόνως φέρειν καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αἰεὶ τὰ
 κάλλιστα πράττειν, καθάπερ καὶ στρατηγὸν ἀγαθὸν τῷ πα-
 ρόντι στρατοπέδῳ χρῆσθαι πολεμικώτατα καὶ σκυτοτόμον
 ἐκ τῶν δοθέντων σκυτῶν κάλλιστον ὑπόδημα ποιεῖν· τὸν
 14 αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας ἅπαντας. Εἰ δ'
 οὕτως, ἄθλιος μὲν οὐδέποτε ῥ γένοιτ' ἂν ὁ εὐδαίμων, οὐ μὴν
 μακάριός γε, ἂν Πριαμικαῖς τύχαις περιπέσῃ. Οὐδὲ δὴ ποι-
 κίλος ῥ γε καὶ εὐμετάβολος· οὔτε γὰρ ἐκ τῆς εὐδαιμονίας
 κινηθήσεται ῥαδίως, ῥ οὐδ' ὑπὸ τῶν τυχόντων ἀτυχημάτων,
 ἀλλ' ῥ ὑπὸ μεγάλων καὶ πολλῶν, ἐκ ῥ τε τῶν τοιούτων ῥ οὐκ
 ἂν γένοιτο πάλιν εὐδαίμων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' εἶπερ, ἐν
 πολλῷ ῥ τινὶ καὶ ῥ τελείῳ, μεγάλων καὶ καλῶν ἐν αὐτῷ γενό-
 15 μενος ἐπήβολος. Τί οὖν κωλύει λέγειν εὐδαίμονα τὸν κατ'
 ἀρετὴν τελείαν ἐνεργοῦντα καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀγαθοῖς ἰκανῶς
 κεχορηγημένον, μὴ τὸν τυχόντα χρόνον ἀλλὰ τέλειον βίον;
 ῥ Ἡ προσθετόν καὶ βιωσόμενον οὕτω καὶ ῥ τελευτήσοντα
 κατὰ λόγον, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀφανὲς ῥ ἡμῖν, τὴν εὐδαιμονίαν
 16 δὲ τέλος καὶ τέλειον τίθεμεν ῥ πάντα πάντως. Εἰ δ' οὕτω,
 ῥ μακαρίους ἐροῦμεν τῶν ζώντων οἷς ὑπάρχει καὶ ὑπάρξει τὰ
 λεχθέντα, μακαρίους δ' ἀνθρώπους. Καὶ περὶ μὲν τούτων
 (II) ἐπὶ τοσοῦτον διωρίσθω, τὰς δὲ τῶν ἀπογόνων τύχας καὶ τῶν
 φίλων ἀπάντων τὸ ῥ μὲν μηδοτιοῦν συμβάλλεσθαι λίαν ἄφι-

ῥ αἰ om. K^b. ἠ καὶ τὰ φαῦλα K^b.M^b. ῥ ἀληθῶς] ἀληθῶς εὐδαί-
 μονα M^b. ῥ ἀγαθὸν καὶ εὐφρονα L^b, καὶ ἔμφρονα ἀγαθὸν H^a.M^b.N^b.
 ῥ ἂν γένοιτο M^b. ῥ γε] τε K^b, om. L^b.O^b. ῥ οὐθ' H^a.K^b.L^b.O^b.
 ῥ ὑπὸ τῶν μεγάλων M^b. ῥ τε om. L^b, post τοιούτων ponit O^b. ῥ οὐκ]
 δ' οὐκ L^b. ῥ τινὶ] τινὶ καὶ μεγάλῳ L^b. ῥ τελείῳ] ὀλίγῳ K^b. ῥ ἠ om.
 K^b. ῥ τελευτήσαντα L^b. ῥ ἡμῖν ἐστίν, τὴν K^b. ῥ πάντα καὶ πάντως O^b.
 ῥ μακαρίους μὲν ἐροῦμεν O^b. ῥ μὲν om. L^b.O^b.

λον φαίνεται καὶ ταῖς δόξαις ἐναντίον· πολλῶν δὲ καὶ παν-²
τοίας ἐχόντων διαφορὰς τῶν συμβαινόντων, καὶ τῶν μὲν
μᾶλλον συνικνουμένων τῶν δ' ἡττον, καθ' ἕκαστον μὲν διαι-
ρεῖν μακρὸν καὶ ἀπέραντον φαίνεται, καθόλου δὲ λεχθὲν καὶ
τύπῳ τάχ' ἂν ἰκανῶς ἔχοι. Εἰ δὲ, καθάπερ καὶ τῶν περὶ ³
αὐτὸν ἀτυχημάτων τὰ μὲν ἔχει τι βρίθος καὶ ῥοπήν πρὸς
τὸν βίον τὰ δ' ἐλαφροτέροις ἔοικεν, οὕτω καὶ τὰ περὶ τοὺς
φίλους ὁμοίως ἅπαντας, διαφέρει δὲ τῶν παθῶν ἕκαστον ⁴
περὶ ζῶντας ἢ τελευτήσαντας συμβαίνειν ¹πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ
παράνομα καὶ δεινὰ προϋπάρχειν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἢ πράτ-
τεσθαι, συλλογιστέον ^μδὲ καὶ ^νταύτην τὴν διαφορὰν, ^ομᾶλ-⁵
λον δ' ἴσως τὸ διαπορεῖσθαι περὶ τοὺς κεκμηκότας εἴ τινος
ἀγαθοῦ κοινωνοῦσιν ἢ τῶν ἀντικειμένων· ἔοικε ^ρ γὰρ ἐκ τού-
των εἰ καὶ δικνεῖται πρὸς αὐτοὺς ὅτιοῦν, εἴτ' ἀγαθὸν εἶτε
τοῦναντίον, ^qἀφαιρὸν ^ττι καὶ μικρὸν ἢ ἀπλῶς ἢ ἐκείνοις
εἶναι, εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτόν ^ς γε καὶ τοιοῦτον ὥστε μὴ ποιεῖν
εὐδαίμονας τοὺς μὴ ὄντας μηδὲ τοὺς ὄντας ἀφαιρεῖσθαι τὸ
μακάριον. Συμβάλλεσθαι μὲν οὖν τι φαίνονται τοῖς κεκμη-⁶
κόσιν αἱ εὐπραξίαι ^ττῶν φίλων, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ δυσπραξίαι,
τοιαῦτα δὲ καὶ τηλικαῦτα ὥστε ^ν μήτε τοὺς εὐδαίμονας μὴ
εὐδαίμονας ποιεῖν μήτ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν.

Διωρισμένων δὲ τούτων ἐπισκεψώμεθα περὶ τῆς εὐδαιμο-¹²
νίας ^ω πότερα τῶν ἐπαινετῶν ἐστὶν ἢ μᾶλλον τῶν τιμίων·
δῆλον γὰρ ὅτι τῶν γε δυνάμεων οὐκ ἐστίν. Φαίνεται ^χδὲ πᾶν ²
τὸ ἐπαινετὸν τῷ ποιόν τι εἶναι καὶ πρὸς τί πως ἔχειν ἐπαι-
νεῖσθαι· τὸν γὰρ δίκαιον καὶ τὸν ἀνδρείον καὶ ὅλως τὸν
^γ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπαινοῦμεν διὰ ^z τὰς πράξεις καὶ τὰ
ἔργα, καὶ τὸν ^α ἰσχυρὸν καὶ τὸν δρομικὸν καὶ τῶν ἄλλων
ἕκαστον τῷ ποιόν τινα πεφυκέαι καὶ ἔχειν πως πρὸς ἀγα-

ⁱ ἦσον K^b. ^k ἕκαστα L^b.M^b. ^l πολλῶ M^b. ^m δὲ H^a. ⁿ ταύτη
H^a.K^b.L^b.O^b. ^o μᾶλλον] ἀλλὰ O^b. ^p γὰρ] οὖν L^b. ^q φλαυρὸν K^b.
^r τε M^b. ^s γε om. M^b. ^t τῶν—δυσπραξίαι om. H^a.K^b. ^v μήτε]
μὴ L^b, om. H^a. ^w πότερον L^b, πότερον οὖν M^b. ^x δὲ] δὲ L^b.O^b.
^γ ἀγαθὸν τε καὶ K^b. ^z τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις H^a.L^b.M^b.O^b. ^a ἰσχυ-
ρὸν δὲ καὶ K^b.

3 θόν^b τι καὶ σπουδαῖον. Δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν^c περὶ
 τοὺς θεοὺς ἐπαίνων· γελοῖοι γὰρ φαίνονται πρὸς ἡμᾶς ἀνα-
 φερόμενοι, τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ γίνεσθαι τοὺς ἐπαίνους
 4 δι' ἀναφορᾶς, ὡσπερ^d εἶπαμεν. Εἰ δ' ἐστὶν ὁ ἔπαινος τῶν
 τοιούτων, δῆλον ὅτι τῶν ἀρίστων οὐκ ἔστιν^e ἔπαινος, ἀλλὰ
 μείζον τι καὶ^f βέλτιον, καθάπερ καὶ φαίνεται· τοὺς^g τε γὰρ
 θεοὺς μακαρίζομεν καὶ εὐδαιμονίζομεν καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς
 θειοτάτους μακαρίζομεν. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν· οὐδεὶς
 ἠ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπαινεῖ καθάπερⁱ τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡς
 5 θεϊότερόν τι καὶ βέλτιον μακαρίζει. Δοκεῖ^k δὲ καὶ Εὐδοξος
 καλῶς συνηγορηῆσαι περὶ τῶν^l ἀριστείων τῆ ἡδονῆ· τὸ γὰρ
 μὴ ἐπαινεῖσθαι τῶν ἀγαθῶν οὖσαν μνηνεῖν ᾤετο ὅτι^m κρείτ-
 τόν ἐστι τῶν ἐπαινετῶν, τοιούτον δ' εἶναι τὸν θεὸν καὶ τὰ γα-
 6 θόν· πρὸς ταῦτα γὰρⁿ καὶ^o τᾶλλα ἀναφέρεσθαι. Ὁ μὲν
 γὰρ ἔπαινος τῆς ἀρετῆς· πρακτικοὶ γὰρ τῶν καλῶν ἀπὸ ταύ-
 τῆς· τὰ δ' ἐγκώμια τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ^p τῶν σωματικῶν
 7 καὶ τῶν ψυχικῶν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως^q οἰκειότερον ἐξα-
 κριβοῦν τοῖς περὶ τὰ ἐγκώμια πεπονημένοις, ἡμῖν δὲ δῆλον ἐκ
 τῶν εἰρημένων ὅτι ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία τῶν τιμίων^r καὶ τελείων.
 8 Ἔοικε δ' οὕτως ἔχειν καὶ διὰ τὸ εἶναι^s ἀρχή· ταύτης γὰρ
 χάριν τὰ λοιπὰ^t πάντα πάντες πράττομεν, τὴν ἀρχὴν δὲ
 καὶ τὸ αἴτιον τῶν ἀγαθῶν τίμιόν τι καὶ θεῖον τίθεμεν.

13^v Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία ψυχῆς ἐνέργειά^w τις κατ'
 ἀρετὴν τελείαν, περὶ ἀρετῆς^x ἐπισκεπτέον· τάχα γὰρ οὕτως
 2 ἂν βέλτιον καὶ περὶ^z τῆς εὐδαιμονίας θεωρήσαιμεν. Δοκεῖ δὲ
 καὶ ὁ κατ' ἀλήθειαν πολιτικός περὶ ταύτην μάλιστα πεπο-
 νῆσθαι· βούλεται γὰρ^a τοὺς πολίτας ἀγαθοὺς ποιεῖν καὶ τῶν

^b τι om. Mb. ^c περὶ τοὺς] πρὸς Mb. ^d εἶπομεν Ha.Lb.Mb.Ob.
^e ὁ ἔπαινος Ha, ἔπαινος τῶν τοιούτων Kb. ^f βέλτιστον Lb. ^g τε
 om. Mb. ^h γὰρ] δὲ Ha. ⁱ τὸ om. pr. Kb. ^k δὲ] γὰρ Ob. ^l ἀρί-
 στων Ha. ^m κρείττων Ha.Kb.Mb. ⁿ καὶ om. Lb. ^o τᾶλλα om. Mb.
^p τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικωτέρων Lb, τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν
 Ha. ^q οἰκειότερα Mb. ^r καὶ τῶν τελείων Ob. ^s ἀρχὴν Mb.Ob.
^t πάντα post πάντες Ha.Ob, post πράττομεν Mb. ^v εἰ Lb.Ob. ^w τις
 om. Mb. ^x σκεπτέον Lb, ἐπισκεπτέον ἂν εἴη Kb. ^y βέλτιον ἂν Mb.
^z τὴν εὐδαιμονίαν Ha.Ob. ^a ἀγαθοὺς τοὺς πολίτας Kb.

νόμων ὑπηκόους. Παράδειγμα δὲ τούτων ἔχομεν τοὺς Κρη-
 τῶν καὶ Λακεδαιμονίων νομοθέτας, καὶ εἴ τινες ἕτεροι τοιοῦ-
 τοι γεγέννηται. Εἰ δὲ τῆς πολιτικῆς ἐστὶν ^b ἡ σκέψις αὕτη, ⁴
 δῆλον ὅτι ^c γένοιτ' ἂν ἡ ζήτησις κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς προαι-
 ρεσιν. Περὶ ἀρετῆς δὲ ἐπισκεπτέον ἀνθρωπίνης δῆλον ὅτι ⁵
 καὶ γὰρ τὰ γαθὸν ἀνθρώπινον ^d ἐζητοῦμεν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν
 ἀνθρωπίνην. ^e Ἀρετὴν δὲ λέγομεν ἀνθρωπίνην οὐ τὴν τοῦ ⁶
 σώματος ^f ἀλλὰ ^g τὴν τῆς ψυχῆς· καὶ τὴν εὐδαιμονίαν δὲ
 ψυχῆς ἐνέργειαν λέγομεν. Εἰ δὲ ταύτ' οὕτως ἔχει, δῆλον ⁷
 ὅτι δεῖ τὸν πολιτικὸν εἰδέναι πῶς τὰ περὶ ^h ψυχῆν, ὥσπερ
 καὶ τὸν ὀφθαλμοῦς ⁱ θεραπεύσοντα καὶ πᾶν σῶμα, καὶ μάλ-
 λον ὄσφ τιμιωτέρα καὶ ^k βελτίων ἢ πολιτικὴ τῆς ἰατρικῆς.
¹ Τῶν δ' ἰατρῶν οἱ χαρίεντες πολλὰ πραγματεύονται περὶ
 τὴν τοῦ σώματος ^m γνῶσιν. Θεωρητέον ⁿ δὲ καὶ τῷ πολι-
 τικῷ περὶ ψυχῆς, θεωρητέον δὲ ταύτων χάριν, καὶ ἐφ' ὅσον
 ἰκανῶς ἔχει πρὸς τὰ ζητούμενα· τὸ γὰρ ἐπὶ ^o πλείον ^p ἔξακρι-
 βοῦν ἐργωδέστερον ἴσως ἐστὶ τῶν προκειμένων. Λέγεται ⁹
^q δὲ περὶ αὐτῆς ^r καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις ἀρκούντως
 ἔνια, καὶ χρηστέον αὐτοῖς. Οἷον τὸ μὲν ἄλογον αὐτῆς εἶναι,
 τὸ δὲ λόγον ἔχον. Ταῦτα δὲ πότερον διώριστα καθάπερ ¹⁰
 τὰ τοῦ σώματος ^s μόρια καὶ πᾶν τὸ μεριστόν, ἢ τῷ λόγῳ
 δύο ^t ἐστὶν ἀχώριστα πεφυκότα καθάπερ ἐν τῇ περιφερείᾳ
 τὸ κυρτόν καὶ τὸ κοῖλον, οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὸ παρόν.
 Τοῦ ἀλόγου δὲ τὸ μὲν ἔοικε ^v κοινῷ καὶ φυτικῷ, λέγω δὲ τὸ ¹¹
 αἴτιον τοῦ τρέφεσθαι καὶ ^w αὔξεσθαι· τὴν τοιαύτην γὰρ δύ-
 ναμιν τῆς ψυχῆς ἐν ἅπασιν τοῖς τρεφομένοις θεῖη τις ἂν καὶ
 ἐν τοῖς ἐμβρύοις, τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην καὶ ἐν τοῖς τελείοις·
 εὐλογώτερον γὰρ ἢ ἄλλην τινά. ^x Ταύτης μὲν οὖν κοινὴ τις ¹²

^b αὕτη ἡ σκέψις L^b.Ob. ^c γίνοιτ' K^b. ^d καὶ ζητοῦμεν M^b. ^e ἀν-
 θρωπίνην δὲ λέγομεν ἀρετὴν M^b. ^f ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ K^b. ^g τὴν om. H^a.
^h ψυχῆς K^b.Ob. ⁱ θεραπεύοντα K^b, θεραπεύσαντα L^b. ^k βελτίων L^b.
^l τῶν δ' ἰατρῶν] καὶ τῶν ἰατρῶν M^b, καὶ τῶν ἰατρῶν δ' H^a.L^b.Ob. ^m γνῶ-
 σιν] θεραπείαν Ob. ⁿ δὲ L^b.M^b.Ob. ^o πλείστον L^b. ^p ἔξακριβοῦν
 ante ἐπὶ K^b. ^q δὲ καὶ περὶ K^b. ^r καὶ om. M^b. ^s μόνα H^a. ^t ἐστὶν
 om. Ob. ^v φυτικῷ καὶ κοινῷ M^b. ^w αὔξανεσθαι H^a. ^x ταύτη
 H^a.M^b.

ἀρετὴ καὶ οὐκ ὕ ἀνθρωπίνῃ φαίνεται· δοκεῖ ἂ γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις ἐνεργεῖν μάλιστα τὸ μόριον τοῦτο καὶ ἡ δύναμις αὕτη, ὁ δ' ἀγαθὸς καὶ κακὸς ἤκιστα διάδηλοι καθ' ὕπνον, ὅθεν φασιν οὐδὲν διαφέρειν ἂ τὸ ἡμισυ τοῦ βίου τοὺς εὐδαίμονας 13 τῶν ἀθλίων. Συμβαίνει δὲ τοῦτο εἰκότως· ἀργία γάρ ἐστιν ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς ἢ λέγεται σπουδαία καὶ φαῦλη, πλὴν εἴ ἂ πη κατὰ ἂ μικρὸν δικνοῦνται τινες τῶν κινήσεων, καὶ ταύτη βελτίω γίνεται τὰ φαντάσματα τῶν ἐπιεικῶν ἢ τῶν τυχόν- 14 των. Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλλης, καὶ τὸ θρηπτικὸν ἑατέον, 15 ἐπειδὴ τῆς ἂ ἀνθρωπικῆς ἀρετῆς ἂ ἄμοιρον πέφυκεν. Ἔοικε ἂ δὲ καὶ ἄλλη τις φύσις ἂ τῆς ψυχῆς ἄλογος ἂ εἶναι, μετέ- χουσα ἂ μέντοι πη λόγου. Τοῦ γὰρ ἂ ἐγκρατοῦς καὶ ἀκρα- τοῦς τὸν λόγον καὶ τῆς ψυχῆς τὸ λόγον ἔχον ἐπαινοῦμεν· ὀρθῶς γὰρ καὶ ἐπὶ τὰ βέλτιστα παρακαλεῖ· φαίνεται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ἄλλο τι παρὰ τὸν λόγον πεφυκός, ὃ μάχεται ἂ τε καὶ ἀντιτείνει τῷ λόγῳ. Ἀτεχνῶς γὰρ καθάπερ τὰ παρα- λελυμένα τοῦ σώματος μόρια εἰς τὰ δεξιὰ προαιρουμένων κι- νῆσαι τὸναντίον εἰς τὰ ἀριστερὰ ἂ παραφέρεται, καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς οὕτως· ἐπὶ τὰναντία γὰρ αἱ ὀρμαὶ τῶν ἀκρατῶν. 16 Ἄλλ' ἐν τοῖς σώμασι ἂ μὲν ὀρῶμεν τὸ ὂ παραφερόμενον, ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐχ ὀρῶμεν. Ἔσως δ' οὐδὲν ἦττον καὶ ἐν τῇ ψυχῇ νομιστέον εἶναι τι παρὰ τὸν λόγον, ἐναντιούμενον τού- 17 τῳ καὶ ἀντιβαῖνον. Πῶς δ' ἕτερον, οὐδὲν διαφέρει. Λόγου δὲ καὶ τοῦτο φαίνεται μετέχειν, ὥσπερ εἶπομεν· πειθαρχεῖ γοῦν τῷ λόγῳ ἂ τὸ τοῦ ἐγκρατοῦς. Ἔτι δ' ἔσως εὐηκοώτε- ρόν ἐστι τὸ τοῦ σώφρονος καὶ ἂ ἀνδρείου. Πάντα γὰρ ὁμο- 18 φωνεῖ τῷ λόγῳ. Φαίνεται ἂ δὴ καὶ τὸ ἄλογον διττόν. Τὸ μὲν γὰρ ἂ φυτικὸν οὐδαμῶς κοινωνεῖ λόγου, τὸ δ' ἐπιθυμη-

ὕ ἀνθρωπική Η^a.L^b.M^b.O^b. ἂ γὰρ καὶ ἐν M^b. ἂ τοὺς εὐδαίμονας τὸ ἡμισυ τοῦ βίου L^b. ἂ πη] μὴ M^b. ἂ μικρὸν καὶ δικνοῦνται K^b. ἂ ἀνθρωπίνης M^b. ἂ ἀλλότριον K^b. ἂ δὴ Η^a.M^b.O^b. ἂ τῆς om. L^b.O^b. ἂ εἶναι καὶ μετέχουσα M^b. ἂ μὲν πη L^b.M^b.O^b, πῆ μὲν Η^a. ἂ ἀκρατοῦς καὶ ἐγκρατοῦς Η^a.K^b.M^b. ἂ τε om. L^b.O^b. ἂ περιφέρεται M^b, προφέρεται K^b. ἂ μὲν om. K^b. ὂ περιφερόμενον O^b. ἂ τὸ prius om. K^b. ἂ τὰνδρείου M^b. ἂ δὲ M^b. ἂ φυτικὸν L^b, θυμικὸν pr. K^b.

τικὸν καὶ ὄλως ὀρεκτικὸν μετέχει πως, ἢ κατήκοόν ἐστιν αὐτοῦ καὶ πειθαρχικόν. Οὕτω δὴ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν φίλων φαμὲν ἔχειν λόγον, καὶ οὐχ ὥσπερ ^τ τῶν μαθηματικῶν. ^υ Ὅτι δὲ πείθεται πως ^ν ὑπὸ λόγου τὸ ἄλογον, μηνύει καὶ ἡ νουθέτησις καὶ ^ω πᾶσα ἐπιτίμησις ^χ τε καὶ παράκλησις. Εἰ ^υ δὲ χρῆ καὶ τοῦτο φάναι λόγον ἔχειν, διττὸν ^z ἔσται ¹⁹ καὶ τὸ λόγον ἔχον, τὸ ^α μὲν κυρίως καὶ ^β ἐν αὐτῷ, τὸ δ' ὥσπερ τοῦ πατρὸς ἀκουστικόν ^ε τι. Διορίζεται δὲ ^δ καὶ ἡ ἀρετὴ ²⁰ κατὰ τὴν διαφορὰν ταύτην· λέγομεν γὰρ αὐτῶν τὰς μὲν διανοητικὰς τὰς δὲ ἠθικάς, σοφίαν μὲν ^ε καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν διανοητικὰς, ἐλευθεριότητα δὲ καὶ σωφροσύνην ἠθικάς. Λέγοντες γὰρ περὶ τοῦ ἥθους οὐ λέγομεν ὅτι σοφὸς ^φ ἢ συνετὸς ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ σώφρων, ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὸν σοφὸν κατὰ τὴν ἔξιν· τῶν ἔξεων δὲ τὰς ἐπαινετὰς ἀρετὰς λέγομεν.

B.

Διττῆς δὲ τῆς ἀρετῆς οὔσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἢ μὲν διανοητικῆ τὸ ^ε πλείον ^β ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὔξησιν, ^ι διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνον· ἢ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ^κ ἔσχεκε μικρὸν ^ι παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ^μ ἔθους. ^ι Ἐξ οὗ καὶ ² δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ^ν ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις ^ο αὐτὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ρίπτων, οὐδὲ ^ρ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως ^q πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖ. Οὐτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ ³ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειομένοις δὲ διὰ τοῦ

^τ τὰ μαθηματικά M^b. ^ν ὑπὸ τοῦ λόγου M^b. ^ω πᾶσα ἡ ἐπιτίμησις K^b. ^χ τε om. M^b. ^υ χρῆ δὲ M^b. ^z ἔσται] ἄρα L^b. O^b, ἔσται ἄρα M^b. ^α μὲν γὰρ κυρίως M^b. ^β ἐν om. H^a, qui ἐαυτῷ. ^ε τι om. K^b. ^δ καὶ om. M^b. ^ε καὶ σύνεσιν post καὶ φρόνησιν ponit O^b, om. M^b. ^φ ἢ] καὶ K^b. ^ε πλείστον M^b. O^b. ^β ἐκ τῆς διδασκαλίας L^b, ἐν διδασκαλίαις M^b. ^ι διόπερ καὶ ἐμπειρίας M^b. ^κ ἔσχε M^b. ^ι παρεκκλίνον K^b. N^b. ^μ ἔθους N^b. ^ν ὁ om. M^b. ^ο αὐτὸν om. K^b. M^b. ^ρ τὸ om. L^b. ^q πεφυκ.] φύσει πεφυκότων M^b.

4 ἔθους. Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ^τ ἡμῖν ^ς παραγίνεται, τὰς δυνάμεις
 τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἄπο-
 δίδομεν. Ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ
 πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν,
 ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν.
 Τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ
 καὶ ἐπὶ ^ω τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἅ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν,
 ταῦτα ποιούντες μαθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι
 γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί. Οὕτω ^χ δὲ καὶ τὰ
 μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα
 5 σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεία ἀνδρεῖοι. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινό-
 μενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθί-
 ζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομο-
 θέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ ἑαυτὸ ποιοῦσιν, ἀμαρτάνου-
 σιν· καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθῆ φαύλης.
 6 Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ^z καὶ γίνεται πᾶσα
 ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως ^a δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθα-
 ρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ ^b οἱ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί.
 Ἀνάλογον δὲ καὶ ^c οἱ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν
 γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ
 7 κακῶς κακοί. ^d Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ
 διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί. Οὕτω
^e δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες ^f γὰρ τὰ ἐν ^ς τοῖς
 συναλλάγμασι τοῖς ^h πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ⁱ γινόμεθα οἱ μὲν
 δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ
^k ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ^l ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δει-
 λοί. Ὅμοίως δὲ καὶ ^m τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ ⁿ τὰ
 περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ

^τ ἡμῶν Mb. ^ς περιγίνεται Lb.Mb. ^τ τούτων] τὰς τούτων Ob.
^v ἀποδιδόαμεν Ob. ^ω τῶν τεχνῶν τῶν ἄλλων Lb.Ob. ^χ δὴ Lb, om. Mb.
^υ αὐτὰ Kb. ^z καὶ ante γίνεται om. Kb. ^a δὴ Lb. ^b οἱ ante κακοὶ
 om. Kb. ^c οἱ ante οἰκοδόμοι om. Kb.Lb.Mb.Ob. ^d εἰ—ἢ κακοὶ
 om. Mb. ^e δὲ Mb. ^f γὰρ om. Mb. ^ς τοῖς συναλλάγμασι om. pr. Kb.
^h περὶ Mb. ⁱ γινόμενα Kb, γινόμεθα post ἄδικοι Lb.Ob. ^k ἐθιζόμενοι
 ἢ φοβεῖσθαι Mb. ^l ἢ om. Kb. ^m τὰ om. Lb.Mb. ⁿ τὰ om. Mb.

δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ ὁ μὲν ἐκ τοῦ Ρούτωσι⁹ ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφονται, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὔτωσί. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποίας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν ἴσὺν διαφέρει τὸ οὔτως ἢ οὔτως⁸ εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Ἐπεὶ οὖν ἡ παρούσα πραγματεία οὐ θεωρίας ἕνεκά ἐστιν² ὥσπερ αἱ ἄλλαι (τὸ οὐ γὰρ ἴν' εἰδῶμεν ὅτι ἐστὶν ἡ ἀρετὴ σκεπτόμεθα, ἀλλ' ἴν' ἀγαθοὶ ἠγενώμεθα, ἐπεὶ οὐδὲν ἂν ἦν ὄφελος αὐτῆς), ἀναγκαῖόν^x ἐστὶ σκέψασθαι τὰ περὶ τὰς πράξεις, πῶς πρακτέον αὐτάς· αὐταὶ γὰρ εἰσι κύριαι καὶ τοῦ ποίας ἠγενέσθαι τὰς ἕξεις, καθάπερ εἰρήκαμεν. Τὸ μὲν οὖν² κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν κοινὸν^z καὶ ἠυποκείσθω, ἠβῆθησεται δ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ, καὶ τί ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετάς. Ἐκεῖνο δὲ^d προδιο-³μολογείσθω, ὅτι πᾶς ὁ περὶ τῶν ἐπρακτῶν λόγος τύπῳ καὶ οὐκ ἀκριβῶς ὀφείλει λέγεσθαι, ὥσπερ^f καὶ κατ' ἀρχὰς εἶπομεν ὅτι κατὰ τὴν ἠβῆλην οἱ λόγοι ἀπαιτητέοι· τὰ δ' ἐν ταῖς πράξεσι καὶ τὰ συμφέροντα οὐδὲν ἐστηκὸς ἔχει, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ἠυγίειά. Τοιούτου δ' ὄντος τοῦ καθόλου λόγου, ἔτι⁴ μᾶλλον ὁ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἠλόγος οὐκ ἔχει τὰκριβές· οὔτε γὰρ ὑπὸ τέχνην οὔθ' ὑπὸ παραγγελίαν οὐδεμίαν^k πίπτει, δεῖ δ' αὐτοὺς ἀεὶ τοὺς πράττοντας τὰ¹ πρὸς τὸν καιρὸν σκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς ἔχει^m καὶ τῆς κυβερνητικῆς. Ἀλλὰ καίπερ ὄντος τοιούτουⁿ τοῦ παρόντος⁵ λόγου πειρατέον βοηθεῖν. Πρῶτον οὖν τοῦτο θεωρητέον,⁶

^ο μὲν γὰρ ἐκ Mb. ^p οὔτωσιν Mb, οὔτωσεί Kb.Nb. ⁹ ἐν αὐτοῖς om. Mb. ^r γούν Mb. ^s εὐθέως Kb. ^t οὐδὲ γὰρ Lb. ^v τί ἐστὶν ἀρετὴ Ob, ἡ ἀρετὴ τί Kb. ^w γινώμεθα Mb. ^x ἐστὶ] ἐπι Lb, ἦν Kb, ἂν εἴη Mb. ^y γίνεσθαι Lb. ^z καὶ om. Mb. ^a ὑπερκείσθω Nb. ^b εἰρήσεται Mb. ^c ὁ om. Kb.Lb.Ob. ^d προδιομολογείσθω Kb, προμολογείσθω Lb.Ob. ^e πρακτέων Kb.Lb.Mb. ^f καὶ ante κατ' om. Kb. ^g ἠβῆλην καὶ οἱ Lb. ^h ἠυγίειά] ἠυγίειά τοῦ καθολικοῦ λόγου Kb. ⁱ λόγων Kb. ^k ὑποπίπτει Mb. ^l περὶ Kb. ^m καὶ τῆς] καὶ ἐπὶ τῆς Mb. ⁿ τοῦ om. Kb.

ὅτι τὰ τοιαῦτα πέφυκεν ὑπὸ ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς φθίρεσθαι, (δεῖ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίοις χρῆσθαι) ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ὑγείας ὀρώμεν τὰ τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ ἐλλείποντα φθίρει τὴν ἰσχύν. Ὅμοίως Ῥδὲ καὶ τὰ ποτὰ καὶ τὰ σιτία πλείω ^ϩ καὶ ἐλάττω γινόμενα φθίρει τὴν ὑγείαν, τὰ δὲ ^γ σύμμετρα ^Ϛ καὶ ποιεῖ καὶ αὔξει καὶ σώζει. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας ἔχει καὶ τῶν ^ς ἄλλων ἀρετῶν ὅ τε γὰρ πάντα φεύγων καὶ φοβούμενος καὶ μηδὲν ὑπομένων δειλὸς γίνεται, ὅ τε μηδὲν ὅλως φοβούμενος ἀλλὰ πρὸς πάντα βαδίζων θρασύς. Ὅμοίως δὲ καὶ ὁ μὲν πάσης ἡδονῆς ^τ ἀπολαύων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχόμενος ἀκόλαστος, ὁ δὲ ^υ πάσας φεύγων, ὥσπερ οἱ ἀγροῖκοι, ἀναίσθητός ^ω τις· φθίρεται ^ξ γὰρ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς ⁸ καὶ ^υ τῆς ἐλλείψεως, ὑπὸ δὲ τῆς μεσότητος σώζεται. Ἄλλ' οὐ μόνον αἱ γενέσεις καὶ ^z αἱ αὐξήσεις καὶ ^a αἱ φθοραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνονται, ἀλλὰ καὶ ^b αἱ ἐνέργειαι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔσονται· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν φανερωτέρων οὕτως ἔχει, οἷον ἐπὶ τῆς ἰσχύος· γίνεται γὰρ ἐκ τοῦ πολλῆν τροφήν λαμβάνειν ^c καὶ πολλοὺς πόνοὺς ὑπομένειν, ⁹ καὶ ^d μάλιστα δύναται ταῦτα ποιεῖν ὁ ἰσχυρός. Οὕτω ^δ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκ τε γὰρ τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἡδονῶν γινόμεθα σώφρονες, καὶ γενόμενοι μάλιστα δυνάμεθα ἀπέχεσθαι αὐτῶν. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδρείας· ἐθίζόμενοι γὰρ καταφρονεῖν τῶν φοβερῶν καὶ ὑπομένειν αὐτὰ γινόμεθα ἀνδρείοι, καὶ γενόμενοι μάλιστα δυνησόμεθα ὑπο-
(3) μένειν τὰ φοβερά. Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώ-

ο ὥσπερ καὶ ἐπὶ Mb. ρ δὴ Ob. ϩ γινόμενα καὶ ἐλάττω Mb. Ϛ καὶ ante ποιεῖ om. Mb. ς ἄλλων om. Kb. τ ἀπολαύων] ἐχόμενος Mb. υ πάσαν Kb. ω τις om. Lb.Ob. ξ γὰρ] δὲ Kb. υ τῆς post καὶ om. Mb. z αἱ ante αὐξήσεις om. Kb.Lb.Nb.Ob. a αἱ ante φθοραὶ om. Lb.Nb.Ob. b αἱ om. Kb. c καὶ τοῦ πολλοὺς Mb. d μάλιστα ἀ δύναται αὐτὰ Kb.

φρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρείος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ^e ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἡχθαί πως εὐθὺς ² ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν. Ἔτι δ' ^f εἰ ἀρεταὶ ³ εἰσι περὶ ^g πράξεις καὶ πάθη, παντὶ δὲ πάθει καὶ πάσῃ πράξει ἔπεται ἡδονὴ καὶ λύπη, ^h καὶ διὰ τούτ' ἂν εἴη ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας. Μηνύουσι δὲ καὶ αἱ κολάσεις γινόμεναι διὰ τούτων· ἰατρεῖαι γὰρ τινές εἰσιν, αἱ δὲ ἰατρεῖαι διὰ τῶν ἐναντίων πεφύκασι γίνεσθαι. Ἔτι, ὡς καὶ ⁱ πρό- ⁵ τερου εἶπομεν, πᾶσα ψυχῆς ἕξις, ὑφ' οἷων πέφυκε γίνεσθαι χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα τὴν φύσιν ἔχει· δι' ^k ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας ^l φαῦλαι γίνονται, τῷ διώκειν ταύτας καὶ φεύγειν, ἢ ἂς μὴ δεῖ ^m ἢ ὅτε οὐ δεῖ ⁿ ἢ ὡς οὐ δεῖ ἢ ὁσαχῶς ἄλλως ὑπὸ τοῦ λόγου διορίζεται τὰ τοιαῦτα. Διὸ καὶ ὀρίζονται τὰς ἀρετὰς ἀπαθείας τινὰς καὶ ἡρεμίας· οὐκ εἰ δέ, ὅτι ἀπλῶς λέγουσιν, ἀλλ' οὐχ ὡς δεῖ καὶ ὡς οὐ δεῖ, καὶ ὅτε, ^o καὶ ὅσα ἄλλα προστίθεται. Ὑπόκειται ἄρα ἡ ἀρετὴ ⁶ εἶναι ἡ τοιαύτη περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας τῶν βελτίστων πρακτικῆς, ἡ δὲ κακία τούναντίον. Γένοιτο δ' ἂν ἡμῖν καὶ ἐκ τού- ⁷ των φανερόν· ^p ἔτι περὶ τῶν αὐτῶν. Τριῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰς τὰς αἰρέσεις καὶ τριῶν ^q τῶν εἰς τὰς φύγας, καλοῦ συμφέροντος ἡδέος, καὶ τριῶν τῶν ἐναντίων, αἰσχροῦ ^r βλαβεροῦ λυπηροῦ, περὶ ^s πάντα μὲν ταῦτα ὁ ἀγαθὸς ^t κατορθωτικός ἐστὶν ὁ δὲ κακὸς ^v ἀμαρτητικός, μάλιστα ^w δὲ περὶ τὴν ἡδονὴν· κοινὴ ^x τε γὰρ αὕτη τοῖς ζώοις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν

^e ἡ ἠθικὴ ἐστὶν Mb. ^f εἰ] αἱ Kb. ^g πάθη καὶ πράξεις Lb.Mb.Ob.
^h καὶ διὰ] κἀν διὰ Nb, διὰ Mb. ⁱ πρώην Kb. ^k ἡδονῆς δὲ καὶ λύπης Mb.
^l φαῦλοι Lb.Mb. ^m ἢ ὅτε μὴ δεῖ Mb, om. Kb. ⁿ ἢ ὡς οὐ δεῖ om. Ob.
^o καὶ ante ὅσα om. Nb. ^p ὅτι Kb. ^q τῶν] ὄντων τῶν Mb.Nb, ὄντων Lb.Ob. ^r βλαβεροῦ] ἀσυμφόρου Lb.Mb.Nb.Ob. ^s ταῦτα μὲν πάντα Kb.Lb.Mb.Ob. ^t κατορθωτής Mb. ^v ἀμαρτητικός ἐστὶ μάλιστα Ob. ^w δὲ om. Kb. ^x τε om. Lb.Ob.

αἴρεσιν παρακολουθεῖ· καὶ γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον
 8 ἢ δὴ φαίνεται. Ἔτι δ' ἐκ νηπίου πᾶσιν ἡμῖν ὕσυντέθραπται·
 2 διὸ χαλεπὸν ἀποτρίψασθαι τοῦτο τὸ πάθος ἐγκεχρωσμέ-
 νον τῷ βίῳ. Κανονίζομεν δὲ καὶ τὰς πράξεις, οἱ μὲν μᾶλλον
 9 οἱ δ' ἥττον, ἡδονῇ καὶ λύπῃ. Διὰ τοῦτ' ^α οὖν ἀναγκαῖον εἶναι
 περὶ ταῦτα τὴν πᾶσαν πραγματείαν· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τὰς
 10 πράξεις εὐ ἢ κακῶς χαίρειν ^β καὶ λυπέισθαι. Ἔτι ^γ δὲ χαλε-
 πώτερον ἡδονῇ μάχεσθαι ἢ θυμῷ, καθάπερ φησὶν Ἡράκλει-
 τος, περὶ δὲ τὸ χαλεπώτερον αἰεὶ καὶ τέχνη γίνεται καὶ
 ἀρετῆ· καὶ γὰρ τὸ εὐ βέλτιον ἐν τούτῳ. Ὡστε καὶ διὰ
 τοῦτο ^δ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας πᾶσα ἡ πραγματεία καὶ τῆ
^ε ἀρετῆ καὶ τῆ πολιτικῆ· ὁ μὲν γὰρ εὐ τούτοις χρώμενος
 11 ἀγαθὸς ^ς ἔσται, ὁ δὲ κακῶς κακός. Ὅτι μὲν οὖν ἔστιν ^ς ἡ
 ἀρετῆ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, καὶ ὅτι ἐξ ὧν γίνεται, ὑπὸ
 τούτων καὶ αὔξεται καὶ φθείρεται μὴ ὡσαύτως γινομένων, καὶ
 ὅτι ἐξ ὧν ^η ἐγένετο, περὶ ταῦτα καὶ ἐνεργεῖ, εἰρήσθω.

3 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, πῶς λέγομεν ὅτι δεῖ τὰ μὲν δίκαια
 (4) πράττοντας δίκαιους γίνεσθαι, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονας·
 εἰ γὰρ πράττουσι τὰ δίκαια καὶ ^ι τὰ σώφρονα, ἤδη εἰςὶ
^κ δίκαιοι καὶ σώφρονες, ὥσπερ ^λ εἰ ^μ τὰ γραμματικὰ καὶ ^ν τὰ
 2 μουσικά, γραμματικοὶ καὶ μουσικοί. Ἡ οὐδ' ἐπὶ τῶν τεχνῶν
 οὕτως ἔχει; Ἐνδέχεται γὰρ γραμματικόν τι ποιῆσαι καὶ
 ἀπὸ τύχης καὶ ἄλλου ὑποθεμένου. Τότε οὖν ἔσται γραμ-
 ματικός, εἰ ^ο καὶ γραμματικόν ^ρ τι ποιῆσῃ καὶ γραμματι-
 3 κῶς· τοῦτο δ' ἔστι τὸ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ γραμματικῆν. Ἔτι
 οὐδ' ὁμοίον ἔστιν ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἀρετῶν· τὰ μὲν
^q γὰρ ὑπὸ τῶν τεχνῶν ^ρ γινόμενα τὸ εὐ ^ς ἔχει ἐν αὐτοῖς,
 ἀρκεῖ ^τ οὖν ^υ ταυτὰ πῶς ἔχοντα γενέσθαι· τὰ δὲ κατὰ τὰς

γ συντεράφθαι K^b. z διὸ—ἀποτρίψασθαι om. N^b. a γοῦν Mb.
 b καὶ] ἢ L^b, ἢ καὶ Mb.N^b. c δὲ καὶ χαλεπώτερον L^b. d περὶ τὰς
 ἡδονὰς Ob. e ἀρετῆ] ἠθικῆ Mb. et rc. L^b. f ἔσται] ἀπας Mb. g ἡ
 om. Mb. h ἐγένετο Mb. i τὰ post καὶ om. K^b.M^b. k σώφρονες
 καὶ δίκαιοι Mb. l οἱ Mb.N^b. m τὰ om. Mb. n τὰ add. K^b.
 o καὶ post εἰαν om. Mb.N^b. p τι post εἰαν L^b.Ob. q γὰρ om. N^b.
 r γινόμενα L^b.Ob. s ἔχειν αὐτοῖς K^b. t οὖν] τῶι K^b. v αὐτὰ L^b.Ob.

ἀρετὰς γινόμενα οὐκ ^w ἐὰν αὐτὰ πως ἔχη, δικαίως ἢ σωφρό-
 νως πράττεται, ἀλλὰ καὶ ^x ἐὰν ὁ πράττων πως ἔχων πράττη,
 πρῶτον μὲν ἐὰν εἰδώς, ἔπειτ' ^y ἐὰν προαιρούμενος, ^z καὶ προαι-
 ρούμενος ^a δι' αὐτά, ^b τὸ δὲ τρίτον ^c καὶ ἐὰν βεβαίως καὶ
 ἀμετακινήτως ^d ἔχων πράττη. Ταῦτα δὲ πρὸς μὲν τὸ τὰς
 ἄλλας τέχνας ἔχειν οὐ συναριθμεῖται, πλὴν αὐτὸ τὸ εἰδέναι·
 πρὸς δὲ ^e τὸ τὰς ἀρετὰς τὸ μὲν εἰδέναι ^f μικρὸν ἢ οὐδὲν
 ἰσχύει, τὰ δ' ἄλλα οὐ μικρὸν ἀλλὰ ^g τὸ πᾶν δύναται, ^h ἅπερ
 ἐκ τοῦ πολλάκις πράττειν τὰ δίκαια καὶ σώφρονα περιγι-
 νεται. Τὰ μὲν οὖν πράγματα δίκαια καὶ σώφρονα λέγεται, ⁴
 ὅταν ⁱ ἢ τοιαῦτα οἶα ἂν ὁ δίκαιος ^k ἢ ^l ὁ σώφρων πράξειεν·
 δίκαιος δὲ καὶ σώφρων ἐστὶν οὐχ ^o ταῦτα πράττων, ἀλλὰ
 καὶ ^m ὁ οὕτω πράττων ὡς οἱ δίκαιοι καὶ ⁿ οἱ σώφρονες πρᾶτ-
 τουσιν. ^o Εὐδ' οὖν λέγεται ὅτι ἐκ τοῦ δίκαια πράττειν ὁ 5
 δίκαιος γίνεται καὶ ^p ἐκ τοῦ τὰ σώφρονα ὁ σώφρων· ἐκ δὲ
 τοῦ μὴ πράττειν ταῦτα οὐδεὶς ἂν οὐδὲ ^q μελλήσειε γενέσθαι
 ἀγαθός. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα μὲν οὐ πράττουσιν, ἐπὶ δὲ 6
 τὸν λόγον καταφεύγοντες οἴονται φιλοσοφεῖν καὶ οὕτως
 ἔσσεσθαι σπουδαῖοι, ὁμοίον τι ποιοῦντες τοῖς κάμνουσιν, οἱ
 τῶν ἰατρῶν ^r ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ποιοῦσι δ' οὐθὲν τῶν
 προσταττομένων. Ὡσπερ οὖν ^s οὐδ' ἐκεῖνοι εὖ ἔξουσι τὸ
 σῶμα οὕτω θεραπευόμενοι, οὐδ' οὔτοι τὴν ψυχὴν οὕτω φιλο-
 σοφοῦντες.

^t Μετὰ δὲ ταῦτα τί ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ^v σκεπτέον. Ἐπεὶ οὖν 4
 τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα τρία ἐστί, πάθη δυνάμεις ἔξεις, (5)
 τούτων ^w ἂν τι εἴη ^x ἡ ἀρετὴ. Λέγω ^y δὲ πάθη μὲν ἐπιθυ- 2

^w ἂν Lb.Ob. ^x ἂν Lb.Mb.Ob. ^y ἐὰν προαιρούμενος om. Kb. ^z καὶ
 προαιρούμενος om. Lb.Nb.Ob. ^a διὰ ταῦτα Kb. ^b τὸ τρίτον δὲ Mb.
^c ἐὰν καὶ Kb. ^d ἔχων καὶ πράττη Nb. ^e τὸ post δὲ om. Kb. ^f οὐδὲν
 ἢ μικρὸν Kb. ^g τὸ om. Kb. ^h ἅπερ καὶ ἐκ Lb.Ob. ⁱ ἢ] εἴη Lb.
^k ἢ] καὶ Mb. ^l ὁ om. Lb.Mb.Ob. ^m ὁ om. Nb. ⁿ οἱ post καὶ om.
 Kb.Mb.Ob. ^o εὐ γ' οὖν Lb. ^p ἐκ—σώφρων om. Ob. ^q μελλήσειε
 Lb.Mb.Ob. ^r μὲν ἀκούουσιν Mb. ^s οὐκ ἐκεῖνοι Lb, ἐκεῖνοι οὐκ Mb.
^t μετὰ ταῦτα δὲ τί ἐστὶν ἀρετὴ Mb, τί δ' ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐξῆς Kb. ^v ἐπι-
 σκεπτέον Mb. ^w τι ἂν Lb.Mb.Nb.Ob. ^x ἡ om. Nb. ^y δὴ Lb.

μίαν, ὀργήν, φόβον, ἠθράσος, φθόνον, χαράν, ^aφιλίαν, μίσος, πόθον, ζῆλον, ἔλεον, ὅλως οἷς ἔπεται ἡδονὴ ἢ λύπη, δυνάμεις δὲ καθ' ἅς ^b παθητικοὶ τούτων λεγόμεθα, οἷον καθ' ἅς δυνατοὶ ὀργισθῆναι ἢ λυπηθῆναι ἢ ἐλεῆσαι, ἔξεις δὲ καθ' ἅς πρὸς τὰ πάθη ἔχομεν ^cεὐ ἢ κακῶς, οἷον πρὸς τὸ ὀργισθῆναι, εἰ μὲν σφοδρῶς ἢ ἀνειμένως, κακῶς ἔχομεν, εἰ δὲ μέσως, εὖ.

³ Ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰλλα. Πάθη μὲν οὖν οὐκ εἰσὶν οὔθ' αἰ ἀρεταὶ ^d οὔθ' αἰ κακίαι, ὅτι ^e οὐ λεγόμεθα κατὰ ^f τὰ πάθη σπουδαῖοι ἢ φαῦλοι, κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς ^g ἢ τὰς κακίας ^h λεγόμεθα, καὶ ὅτι κατὰ ⁱ μὲν τὰ πάθη οὔτ' ἐπαινούμεθα οὔτε ψεγόμεθα (^k οὐ γὰρ ἐπαινεῖται ὁ φοβούμενος ^l οὐδὲ ὁ ὀργιζόμενος, ^m οὐδὲ ψέγεται ὁ ἀπλῶς ὀργιζόμενος ἀλλ' ὁ πῶς), κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ ⁿ τὰς κακίας ἐπαινούμεθα ἢ ψεγόμεθα. ⁴ Ἐτι ὀργιζόμεθα ^o μὲν καὶ φοβούμεθα ἀπροαιρέτως, αἰ δ' ἀρεταὶ προαιρέσεις τινές ἢ οὐκ ἄνευ προαιρέσεως. Πρὸς δὲ τούτοις κατὰ μὲν τὰ πάθη κινεῖσθαι λεγόμεθα, κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας οὐ κινεῖσθαι ἀλλὰ διακείσθαι πῶς.

⁵ Διὰ ταῦτα δὲ οὐδὲ δυνάμεις εἰσὶν οὔτε γὰρ ἀγαθοὶ λεγόμεθα τῷ δύνασθαι πάσχειν ἀπλῶς οὔτε κακοί, οὔτ' ἐπαινούμεθα οὔτε ψεγόμεθα. ^p Καὶ ἔτι δυνατοὶ μὲν ἐσμεν φύσει, ἀγαθοὶ δὲ ἢ κακοὶ οὐ γινόμεθα φύσει εἶπομεν ^q δὲ περὶ τούτου πρότερον. Εἰ οὖν μήτε πάθη εἰσὶν αἰ ἀρεταὶ μήτε δυνάμεις, λείπεται ἔξεις αὐτὰς εἶναι. ^v Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ τῷ γένει ἢ ἀρετῇ, εἴρηται.

(6) ⁵ Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ^r ἔξεις, ἀλλὰ καὶ ^s ποία ^t τις. ^v Ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετῇ, οὐ ἂν ^u ἢ ἀρετῇ, αὐτὸ τε ^v εὐ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν,

^z φθόνον θάρασος K^b. ^a μίσος φιλίαν L^b.Ob. ^b ποιητικοὶ M^b.
^c ἢ εὐ ἢ M^b. ^d οὔθ' αἰ κακίαι—c. 9. sect. 8. ἄλλο οὐδέν] hæc Γ. c. 7. sect. 2. ante αἰσχροὺν ὄν, καὶ ponit N^b. ^e οὐδὲ M^b.N^b. ^f τὰ om. K^b.
^g ἢ] καὶ K^b. ^h λεγόμεθα σπουδαῖοι καὶ φαῦλοι καὶ K^b. ⁱ μὲν om. K^b.
^k οὐ] οὐδὲ Ob. ^l οὐδὲ] ἢ M^b. ^m οὐδὲ ψέγεται—ὀργιζόμενος om. L^b.
ⁿ τὰς post καὶ om. N^b. ^o μὲν om. M^b. ^p καὶ om. K^b. ^q δὲ καὶ περὶ τούτων M^b. ^r ἔξεις N^b. ^s ποταπή K^b. ^t τις] τις ἔξεις M^b.
^u ἢ] εἴη K^b. ^v τὸ εὐ ἔργον αὐτοῦ ἀπ. L^b.

οἶον ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον
 ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ
 ὀρῶμεν. ^w Ὁμοίως ἢ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον
 ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μεί-
 ναι τοὺς πολεμίους. Εἰ δὴ τοῦτ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, ³
 καὶ ἢ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἶη ^x ἂν ἕξις ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἀν-
 θρωπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἕαντοῦ ἔργον ἀποδώσει.
 Πῶς δὲ τοῦτ' ἔσται, ἤδη μὲν εἰρήκαμεν, ἔτι δὲ καὶ ὡδ' ἔσται ⁴
 φανερόν, ἐὰν ^z θεωρήσωμεν ποία τίς ^a ἔστιν ἢ φύσις αὐτῆς.
 Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλείον
 τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
 ἢ ^b πρὸς ἡμᾶς· τὸ δ' ἴσον μέσον τι ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως.
 Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ⁵
^c ἐκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἔστιν ἐν καὶ ταῦτὸν πᾶσιν, πρὸς
 ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει. Τοῦτο δ' οὐχ ἔν,
 οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν, οἶον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, ⁶
^d τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· Ἔσφ γὰρ ὑπερέ-
 χει τε καὶ ὑπερέχεται, τοῦτο δὲ μέσον ἔστι κατὰ τὴν ἀριθμη-
 τικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ
 γὰρ εἴ τῷ δέκα ^f μναὶ φαγεῖν πολὺ ^g δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλεί-
 πτης ἕξ μνᾶς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως ^h καὶ τοῦτο πολὺ
 τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν, γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ
 ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὁμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ
 πάλης. Οὕτω ⁱ δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν ^k μὲν καὶ ⁸
 τὴν ἔλλειψιν ^l φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖ-
 ται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.
 Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ^m ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ ⁹
 μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώ-
 θασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν
 ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλ-

^w ὁμοίως δὲ ἢ N^b. ^x ἂν ἢ ἕξις K^b. ^y αὐτοῦ L^b.M^b. ^z θεωρήσαι-
 μεν K^b. ^a ἔστιν om. M^b. ^b πρὸς] καθ' L^b.O^b. ^c ἐκατέρων L^b.M^b.
^d τὰ δὲ ἕξ M^b. ^e ἴσως L^b.N^b.O^b. ^f μνᾶς N^b.O^b. ^g δύο om. pr. K^b.
^h πολὺ καὶ τοῦτο M^b. ⁱ δὴ καὶ πᾶς O^b. ^k μὲν om. O^b. ^l ἐκφύγοι M^b.
^m ἀποτελεῖ L^b.O^b.

λείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης),
^η οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ^θ ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες
 ἐργάζονται, ἢ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμεί-
 νων ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστική.

10 Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γάρ ἐστι περὶ πάθη καὶ πράξεις,
 ἐν δὲ τούτοις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ ^ρ τὸ μέσον.
^q Οἶον καὶ φροβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ^ρ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀρ-
 γισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι ^ς καὶ λυπηθῆναι ἔστι
 11 καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρα οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ
 καὶ ἐφ' ^τ οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ ^υ οὐ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε
 12 καὶ ἄριστον, ὅπερ ^ω ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ
 τὰς πράξεις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ ^χ τὸ μέσον.
^ψ Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερ-
 βολὴ ἀμαρτάνεται ^υ καὶ ἡ ἔλλειψις ψέγεται, τὸ δὲ μέσον
 13 ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Με-
 σότης ^z τις ^α ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ ^β γε οὖσα τοῦ
 14 μέσου. ^ε Ἔτι τὸ μὲν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἐστίν (τὸ γὰρ
 κακὸν τοῦ ἀπείρου, ὡς οἱ ^δ Πυθαγόρειοι εἴκαζον, τὸ δ' ἀγα-
 θὸν ^ε τοῦ πεπερασμένου), τὸ δὲ κατορθοῦν μοναχῶς· διὸ καὶ
 τὸ μὲν ῥάδιον τὸ δὲ χαλεπὸν, ῥάδιον ^φ μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ
 σκοποῦ, χαλεπὸν δὲ τὸ ἐπιτυχεῖν. Καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς
 μὲν κακίας ^ς ἡ ὑπερβολὴ καὶ ^η ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἡ
 μεσότης·

ἐσθλοὶ μὲν γὰρ ἀπλῶς, ^ι παντοδαπῶς δὲ κακοί.

6 15 Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετική, ἐν μεσότητι οὖσα
 τῇ πρὸς ἡμᾶς, ^κ ὠρισμένη λόγῳ καὶ ὡς ἂν ὁ φρόνιμος ὀρί-
 σειεν. Μεσότης δὲ ^ι δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς

^η οἱ δ' εἰ δ' οἱ K^b, εἰ δὲ οἱ M^b.Ob. ^θ πρὸς τοῦτο ὡς λέγομεν M^b.
^ρ τὸ om. M^b. ^q οἶον—καὶ τὸ μέσον om. N^b. ^ρ ἐπιθυμῆσαι καὶ ἀπο-
 στραφῆναι καὶ ὀργισθῆναι M^b. ^ς ἡ λυπηθῆναι ἐστὶ μᾶλλον M^b. ^τ οἷς]
 οἷς δεῖ K^b. ^υ οὐ ἔνεκα] οὐνεκα K^b. ^ω ἐστὶ] ἐπὶ N^b, ἐστὶν ἐπὶ K^b.
^χ τὸ om. M^b. ^υ καὶ ἡ] ἡ δὲ M^b. ^z τις om. M^b. ^α ἐστὶν ἄρα L^b.Ob.
^β γε om. K^b. ^ε ἔτι] ἔτι δὲ M^b, ὅτι Ob. ^δ πυθαγόρειοι K^b. ^ε τοῦ—
 μοναχῶς om. N^b. ^φ μὲν γὰρ τὸ M^b. ^ς ἡ om. M^b. ^η ἡ post καὶ om.
 M^b.N^b.Ob. ^ι κακοὶ δὲ παντοδαπῶς L^b.Ob. ^κ ὠρισμένη om. N^b.
 1 δυεῖν K^b.

δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ^m ἔτι ⁿ τῷ τὰς μὲν ἔλλείπειν τὰς δ' ¹⁶
 ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε ^o τοῖς πάθεσι καὶ ^p ἐν ταῖς
 πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν ^p τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.
 Διὸ κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν καὶ τὸν λόγον ^q τὸν τί ἦν εἶναι λέ- ¹⁷
 γοντα μεσότης ἐστὶν ἡ ἀρετή, κατὰ δὲ τὸ ἄριστον καὶ τὸ εὖ
 ἀκρότης. Οὐ πάσα δ' ἐπιδέχεται πράξις οὐδὲ πᾶν πάθος ¹⁸
 τὴν μεσότητα· ^r ἔνια γὰρ εὐθὺς ὠνόμασται ^s συνειλημμένα
 μετὰ τῆς φαυλότητος, οἷον ^t ἐπιχαιρεκακία ἀναισχυντία φθό-
 νος, καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων μοιχεία κλοπὴ ἀνδροφονία· πάντα
 γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ^v ψέγεται τῷ ^w αὐτὰ φαῦλα εἶναι,
 ἀλλ' οὐχ αἱ ὑπερβολαὶ αὐτῶν οὐδ' αἱ ἐλλείψεις. Οὐκ ἔστιν
 οὐκ οὐδέποτε περὶ ^x αὐτὰ κατορθοῦν, ἀλλ' αἰεὶ ἀμαρτάνειν·
 οὐδ' ἔστι τὸ εὖ ἢ μὴ εὖ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐν τῷ ^y ἦν δεῖ καὶ
 ὅτε καὶ ὡς μοιχεύειν, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ποιεῖν ^z ὅτιοῦν τούτων
 ἀμαρτάνειν ἐστίν. ^v Ὁμοιον οὖν τὸ ἀξιοῦν καὶ περὶ τὸ ἀδικεῖν ¹⁹
 καὶ δειλαίνειν καὶ ἀκολασταίνειν ^a εἶναι μεσότητα καὶ ὑπερ-
 βολὴν καὶ ἔλλειψιν· ἔσται γὰρ οὕτω ^b γε ὑπερβολῆς ^c καὶ
 ἐλλείψεως μεσότης καὶ ὑπερβολῆς ὑπερβολὴ καὶ ^d ἐλλειψίς
 ἐλλείψεως. ^v Ὡσπερ δὲ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας οὐκ ἔστιν ²⁰
 ὑπερβολὴ καὶ ἐλλειψίς ^e διὰ τὸ ^f τὸ μέσον εἶναι πῶς ^g ἄκρον,
 οὕτως ^h οὐδὲ ἐκείνων μεσότης οὐδὲ ὑπερβολὴ καὶ ἐλλειψίς,
 ἀλλ' ὡς αὖ πράττηται ⁱ ἀμαρτάνεται· ὅλως γὰρ οὕθ' ὑπερ-
 βολῆς καὶ ἐλλείψεως μεσότης ἐστίν, ^k οὔτε μεσότητος ὑπερ-
 βολὴ καὶ ἐλλειψίς.

Δεῖ δὲ ¹ τοῦτο μὴ μόνον καθόλου λέγεσθαι, ἀλλὰ ^m καὶ ⁷
 τοῖς καθ' ⁿ ἕκαστα ἐφαρμόττειν· ἐν γὰρ τοῖς περὶ τὰς πρά-
 ξεις λόγοις οἱ μὲν καθόλου ^o κενώτεροί εἰσιν, οἱ δ' ἐπὶ μέρους

^m ἔστι Mb. ⁿ τὸ Lb. ^o ταῖς πράξεσι καὶ ἐν τοῖς πάθεσι Mb. ^p ἐν
 et τὸ om. Kb. ^q τὸν τὸ τί Kb. ^r ἔνια μὲν γὰρ Mb. ^s συνειληγμένα
 Nb. ^t ἐπιχαιρεκακία καὶ ἀναισχυντία Nb. ^v λέγεται Kb.Lb.Nb.Ob.
^w αὐτὰ om. Kb. ^x αὐτὰς Kb. ^y ἦν Kb.Mb.Nb. ^z ὅτιοῦν] ἐν Mb.
^a εἶναι] καὶ Ob. ^b γε om. Kb. ^c καὶ—ὑπερβολῆς om. Nb. ^d ἐλλεί-
 ψεως ἐλλειψίς Mb, ἐλλειψίς ἐλλείψεως ταῦτα Kb. ^e διὰ—ἐλλειψίς om.
 Mb. ^f τὸ alterum om. Lb.Nb.Ob. ^g ἄκρων Mb.Nb. ^h οὐδὲ om. Mb.
ⁱ ἀμαρτάνεται Kb. ^k οὐδὲ Lb.Mb.Nb.Ob. ^l τοῦτο μὴ] μὴ τὸ αὐτὸ Kb,
 μὴ Lb. ^m καὶ ἐν τοῖς Lb. ⁿ ἕκαστον Mb. ^o κωλύτεροί Kb.Lb.Mb.Nb.

ἀληθινώτεροι· περὶ γὰρ τὰ καθ' ἕκαστα αἰ πράξεις, δέον δ' ἐπὶ τούτων συμφωνεῖν. Ληπτέον ῥοῦν ταῦτα ἐκ τῆς δια-
 2 γραφῆς. Περὶ μὲν οὖν φόβους καὶ θάρρη ἀνδρεία μεσότης τῶν δ' ὑπερβαλλόντων ὁ μὲν τῇ ἀφοβία ἀνώνυμος (πολλὰ δ' ἐστὶν ἀνώνυμα), ὁ δ' ἐν τῷ θαρρεῖν ὑπερβάλλον ἠθρασύς, ὁ
 3 δὲ τῷ μὲν φοβεῖσθαι ὑπερβάλλον τῷ δὲ ἠθαρρεῖν ἐλλείπων δειλός. Περὶ ἡδονᾶς δὲ καὶ λύπας ἴ οὐ πάσας, ἦττον δὲ καὶ περὶ τὰς λύπας, μεσότης μὲν σωφροσύνη, ὑπερβολὴ δὲ ἀκολασία. Ἐλλείποντες δὲ ὕπερ τὰς ἡδονὰς οὐ πάνυ γίνονται διόπερ οὐδ' ὀνόματος τετυχήκασιν οὐδ' οἱ τοιοῦτοι, ἔστω-
 4 σαν δὲ ἀναίσθητοι. Περὶ δὲ δόσιν χρημάτων καὶ λήψιν μεσότης μὲν ἐλευθεριότης, ὑπερβολὴ δὲ καὶ ἔλλειψις ἀσωτία καὶ ἀνελευθερία. Ἐναντίως ὕ δ' ἑαυταῖς ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν· ὁ ἂ μὲν γὰρ ἄσωτος ἐν μὲν ἂ προέσει ὑπερβάλλει ἐν δὲ ἂ λήψει ἐλλείπει, ὁ δ' ἀνελεύθερος ἐν ἂ μὲν ἂ λήψει
 5 ὑπερβάλλει ἐν δὲ προέσει ἐλλείπει. Νῦν μὲν ἂ οὖν τύφῳ καὶ ἐπὶ ἂ κεφαλαίῳ λέγομεν, ἀρκούμενοι αὐτῷ τούτῳ· ὕστερον δὲ ἂ ἀκριβέστερον περὶ ἂ αὐτῶν διορισθήσεται. Περὶ δὲ ἂ τὰ χρήματα καὶ ἂ ἄλλαι διαθέσεις εἰσὶ, μεσότης ἂ μὲν μεγαλοπρέπεια (ὁ γὰρ μεγαλοπρεπὴς διαφέρει ἐλευθερίου· ὁ μὲν γὰρ περὶ μεγάλα, ὁ δὲ περὶ μικρά), ὑπερβολὴ δὲ ἀπειροκαλία καὶ βανασία, ἔλλειψις δὲ μικροπρέπεια· ἂ διαφέρουσι δ' αὐταὶ τῶν περὶ τὴν ἐλευθεριότητα, ἂ πῆ δὲ διαφέρουσιν, ὕστερον ῥηθή-
 7 σεται. Περὶ δὲ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν μεσότης μὲν μεγαλοψυχία, ὑπερβολὴ δὲ χαννότης τις λεγομένη, ἔλλειψις δὲ μικρο-
 8 ψυχία· ὡς ἂ δ' ἐλέγομεν ἔχειν πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν ἐλευθεριότητα, περὶ μικρὰ διαφέρουσαν, οὕτως ἂ ἔχει τις καὶ

ῥ οὖν om. K^b. ἠ θρασύς—ὑπερβάλλον om. N^b. ἰ δ' ἐν τῷ K^b.M^b.
 ἡ θαρρεῖσθαι M^b. ἰ οὐ—τὰς λύπας om. N^b. ἡ τὰς περὶ L^b. ἡ ὀνόματος—τοιοῦτοι] οὗτοι ὀνόματος τετυχήκασιν L^b.M^b.N^b.O^b. ἡ ἔστω δὲ ἀναίσθητος K^b. ἡ δ' ἑαυτὰς N^b, δὲ αὐταῖς M^b, δὲ αὐτὰς O^b, om. K^b.
 ἡ μὲν om. M^b. ἡ προαιρέσει N^b. ἡ λείψει utrobique pr. K^b. ἡ μὲν προέσει ἐλλείπει ἐν δὲ λήψει ὑπερβάλλει M^b. ἡ οὖν ἐν τύφῳ M^b. ἡ κεφαλαίου K^b.N^b. ἡ αὐτῶν] αὐτοῦ L^b. ἡ τὰ om. K^b. ἡ μὲν γὰρ μεγαλοπρέπεια M^b. ἡ διαφέρουσι—ἐλευθεριότητα om. K^b. ἡ πῆ] ὠ L^b.M^b.
 N^b.O^b. ἡ δὲ λέγομεν N^b. ἡ ἔχειν τινα N^b.

πρὸς ^η τὴν ὀμεγαλοψυχίαν, περὶ τιμὴν οὖσαν μεγάλην, αὐτὴ
περὶ ^θ μικρὰν ^ι οὖσα· ἔστι ^κ γὰρ ὡς δεῖ ὀρέγεσθαι τιμῆς καὶ
μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἥττον, λέγεται δ' ὁ μὲν ὑπερβάλλον ταῖς
ὀρέξεσι φιλότιμος, ὁ δ' ἐλλείπων ἀφιλότιμος, ὁ δὲ μέσος
ἀνώνυμος. Ἀνώνυμοι δὲ καὶ αἱ διαθέσεις, πλὴν ἡ τοῦ φιλο-
τίμου φιλοτιμία. Ὅθεν ἐπιδικάζονται οἱ ἄκροι τῆς μέσης
χώρας. Καὶ ἡμεῖς ^λ δὲ ^μ ἔστι ^ν μὲν ὅτε τὸν μέσον ^ξ φιλότιμον
καλοῦμεν ἔστι δ' ^ο ὅτε ἀφιλότιμον, ^π καὶ ἔστιν ὅτε ^ρ μὲν ἐπαι-
νοῦμεν τὸν φιλότιμον ^σ ἔστι δ' ὅτε τὸν ἀφιλότιμον. Διὰ ⁹
τίνα δ' αἰτίαν τοῦτο ποιούμεν, ^τ ἐν τοῖς ἐξῆς ῥηθήσεται· νῦν
δὲ περὶ τῶν λοιπῶν ^θ λέγωμεν κατὰ τὸν ὑψηγημένον τρό-
πον. Ἔστι ^ε δὲ καὶ ^ς περὶ ὀργὴν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ ¹⁰
μεσότης, σχεδὸν δὲ ἀνωνύμων ^ζ ὄντων αὐτῶν τὸν μέσον πρᾶον
λέγοντες τὴν μεσότητα πραότητα ^η καλέσωμεν· τῶν δ' ἄκρων
ὁ μὲν ὑπερβάλλον ὀργίλος ^ι ἔστω, ἡ δὲ κακία ὀργιλότης, ὁ
δ' ἐλλείπων ^κ ἀόργητός ^λ τις, ἡ δ' ἔλλειψις ^μ ἀοργησία. Εἰσὶ ¹¹
δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς μεσότητες, ἔχουσαι μὲν τινα ὁμοιότητα
πρὸς ^η ἀλλήλας, ^ο διαφέρουσαι δ' ἀλλήλων· πῦσαι μὲν γὰρ
εἰσι περὶ λόγων καὶ πράξεων κοινωμίαν, διαφέρουσι δὲ ^ρ ὅτι
ἡ μὲν ἔστι περὶ τάληθές τὸ ἐν αὐτοῖς, αἱ δὲ περὶ τὸ ἰδύ-
τούτου δὲ τὸ μὲν ἐν παιδιᾷ τὸ δ' ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον.
Ῥητέον οὖν καὶ περὶ τούτων, ἵνα μᾶλλον κατίδωμεν ὅτι ^θ ἐν
πᾶσι ἡ μεσότης ἐπαινετόν, ^ι τὰ δ' ἄκρα οὐτ' ὀρθὰ οὐτ' ἐπαι-
νετὰ ἀλλὰ ψεκτά. ^σ Ἔστι μὲν οὖν καὶ τούτων τὰ πλείω
ἀνώνυμα· πειρατέον δ', ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, αὐτοῦς
ὀνοματοποιεῖν σαφηνείας ^τ ἕνεκεν καὶ τοῦ εὐπαρακολουθήτου.

^η τὴν om. K^b. ^ο μεγαλοψυχίαν αὐτὴν περὶ M^b. ^ρ αὐτὴ K^b. M^b,
αὐτὴν N^b. ^θ μικρὰ K^b. L^b. N^b. ^ι οὖσαν N^b. ^κ γὰρ om. N^b. ^λ δὲ
om. M^b. ^μ ἔστι—καὶ om. K^b. ^ν μὲν om. M^b. O^b. ^ξ φιλότιμον
καλοῦμεν] ἐπαινοῦμεν M^b. ^ο ὅτε καὶ ἀφιλότιμον N^b. ^π καὶ—ἀφιλότιμον
om. L^b. M^b. O^b. ^ρ μὲν om. K^b. ^σ ἔστι—ἀφιλότιμον om. K^b. ^τ ἐν
om. L^b. O^b. ^θ λέγωμεν L^b. N^b. ^ι δὲ om. M^b. ^ς περὶ τὴν ὀργὴν K^b.
^ζ ὄντων om. K^b. ^η καλέσωμεν K^b. ^ι ἔστιν K^b. ^κ ἀόργητός K^b.
^λ τις] ἔστιν M^b. ^μ ἀοργησία K^b. ^η ἀλλήλας] ἀλλήλας καὶ κοινωμίαν
L^b. N^b. ^ο διαφέρουσαι N^b. O^b. ^ρ ἡ μὲν ὅτι ἔστι K^b, ὅτι αἱ μὲν εἰσι O^b.
^θ ἐν] ἔστι O^b. ^ι τὰ δάκρυα οὐτ' ἐπαινετα οὐτ' ὀρθὰ K^b. ^κ εἰσι K^b.
^λ ἕνεκα K^b.

- 12 Περὶ μὲν οὖν τὸ ἀληθὲς ὁ μὲν μέσος ἀληθῆς τις καὶ ἡ μεσό-
της ἀλήθεια λεγέσθω, ἡ δὲ προσποίησης ἡ μὲν ἐπὶ τὸ μείζον
ἀλαζονεία ^v καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν ἀλαζών, ἡ δ' ἐπὶ τὸ ἔλαττον
13 εἰρωνεία καὶ εἴρων. Περὶ δὲ τὸ ἡδὺ τὸ μὲν ἐν παιδιᾷ ὁ μὲν
μέσος εὐτράπελος ^w καὶ ἡ διάθεσις ^x εὐτραπελία, ἡ δ' ὑπερ-
βολὴ βωμολοχία καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν βωμολόχος, ὁ δ' ἐλλεί-
πων ἀγροϊκός τις καὶ ^y ἡ ἔξις ἀγροικία· περὶ δὲ τὸ λοιπὸν
^z ἡδὺ τὸ ἐν τῷ βίῳ ὁ μὲν ὡς δεῖ ἡδὺς ὧν φίλος καὶ ἡ μεσό-
της φιλία, ὁ δ' ὑπερβάλλων, ^a εἰ μὲν ^b οὐδενὸς ἔνεκα, ἄρεσκος,
^a εἰ δ' ὠφελείας τῆς αὐτοῦ, κόλαξ, ὁ δ' ἐλλείπων καὶ ^c ἐν πᾶ-
14 σιν ἀηδῆς δύσερίς τις καὶ δύσκολος. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς
^d πάθεσι καὶ ^e ἐν τοῖς ^f περὶ τὰ πάθη μεσότητες· ἡ γὰρ αἰ-
δὼς ἀρετὴ μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπαινεῖται δὲ καὶ ὁ αἰδήμων. Καὶ
γὰρ ἐν τούτοις ὁ μὲν λέγεται μέσος, ὁ δ' ὑπερβάλλων, ὡς ὁ
καταπλήξ, ὁ πάντα αἰδούμενος· ὁ δ' ἐλλείπων ἢ ^g ὁ μηδέ
15 ὄλως ἀναίσχυντος· ὁ δὲ μέσος αἰδήμων. Νέμεσις δὲ μεσό-
της φθόνου καὶ ἐπιχαιρεκακίας. Εἰσὶ δὲ περὶ ^h λύπην καὶ
ἡδονὴν ⁱ τὰς ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τοῖς πέλας γινομένας· ὁ
μὲν γὰρ νεμεσητικὸς λυπεῖται ἐπὶ τοῖς ἀναξίως εὖ πράττου-
σιν, ὁ δὲ φθονερός ὑπερβάλλων τούτων ἐπὶ πᾶσι λυπεῖται,
ὁ δ' ἐπιχαιρέκακος τοσοῦτον ἐλλείπει τοῦ λυπεῖσθαι ὥστε
16 καὶ ^k χαίρειν. Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων καὶ ἄλλοθι καιρὸς
ἔσται· περὶ δὲ δικαιοσύνης, ἐπεὶ οὐχ ἀπλῶς λέγεται, μετὰ
ταῦτα ^l διελεγόμενοι περὶ ἑκατέρας ἐροῦμεν πῶς μεσότητές
εἰσιν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λογικῶν ἀρετῶν.
- 8 Τριῶν ^m δὲ διαθέσεων οὐσῶν, δύο μὲν κακιῶν, τῆς μὲν καθ'
ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν, μιᾶς δ' ἀρετῆς τῆς μεσό-
τητος, πᾶσαι πάσαις ἀντίκεινται πῶς· αἱ μὲν γὰρ ἄκραι καὶ
τῇ μέσῃ καὶ ἀλλήλαις ⁿ ἐναντία εἰσίν, ἡ δὲ ὁμέση ταῖς ἄκραις·

^v καὶ—ἀλαζών om. Mb. ^w καὶ ἡ] ἡ δὲ Mb. ^x εὐτραπέλεια Kb.
^y ἡ om. Ob. ^z ἡδὺ om. Mb. ^a εἰ] ὁ utrobique Lb.Ob. ^b μηδενὸς
Mb. ^c ἐν om. Mb. ^d παθήμασι Kb. ^e ἐν τοῖς om. Kb. ^f παρὰ Nb.
^g ὁ μηδέ] μηδὲν Kb. ^h λύπας καὶ ἡδονὰς Lb. ⁱ τὰς] τὴν Mb. ^k χαίρει
Lb.Nb. ^l διαλεγόμενοι Mb. ^m δὴ Lb.Ob. ⁿ ἐναντία εἰσίν] ἀντίκεινται
ἐναντία Ob. ^o μεσότης Mb.

ὥσπερ γὰρ τὸ ἴσον πρὸς μὲν τὸ ἔλαττον ῥ μείζον πρὸς δὲ²
τὸ μείζον ἔλαττον, οὕτως αἱ μέσαι ἕξεις πρὸς μὲν τὰς ἐλλεί-
ψεις ὑπερβάλλουσι, πρὸς δὲ τὰς ὑπερβολὰς ἐλλείπουσιν ἐν
¹ τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν. Ὁ γὰρ ἀνδρείος πρὸς
¹ μὲν τὸν δειλὸν θρασύς φαίνεται, πρὸς δὲ τὸν θρασὺν δειλός·
ὁμοίως δὲ καὶ ὁ σώφρων πρὸς μὲν τὸν ἀναίσθητον ἀκόλαστος,
πρὸς δὲ τὸν ἀκόλαστον ἀναίσθητος, ὁ δ' ⁸ ἐλευθέριος πρὸς
μὲν τὸν ἀνελεύθερον ἄσωτος, πρὸς δὲ τὸν ἄσωτον ἀνελεύ-
θερος. Διὸ καὶ ἀπωθοῦνται ⁴ τὸν μέσον οἱ ἄκροι ἐκάτερος 3
πρὸς ἐκάτερον, καὶ καλοῦσι ⁵ τὸν ἀνδρείον ὁ μὲν δειλὸς θρα-
σὺν ὁ δὲ θρασύς δειλόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀνάλογον. Οὕτω 4
⁶ δ' ἀντικειμένων ⁷ ἀλλήλοις τούτων, ὕπλειων ⁸ ἐναντιότης ἐστὶ
τοῖς ἄκροις πρὸς ἀλληλα ἢ πρὸς τὸ μέσον· πορρωτέρω γὰρ
ταῦτα ἀφέστηκεν ἀλλήλων ⁹ ἢ τοῦ μέσου, ὥσπερ τὸ μέγα
τοῦ μικροῦ καὶ τὸ μικρὸν τοῦ μεγάλου ¹⁰ ἢ ἄμφω τοῦ ἴσου.
¹¹ Ἐτι πρὸς ¹² μὲν τὸ μέσον ἐνίοις ἄκροις ὁμοιότης τις φαίνεται, 5
ὡς τῇ θρασύτητι πρὸς τὴν ἀνδρείαν καὶ τῇ ἀσωτίᾳ πρὸς τὴν
ἐλευθεριότητα· τοῖς δὲ ἄκροις πρὸς ἀλληλα ¹³ πλείστη ἀνο-
μοιότης. Τὰ δὲ πλείστον ¹⁴ ἀπέχοντα ἀλλήλων ἐναντία ὀρί-
ζονται, ὥστε καὶ μᾶλλον ἐναντία τὰ ¹⁵ πλείον ἀπέχοντα.
Πρὸς δὲ τὸ μέσον ¹⁶ ἀντίκειται ¹⁷ μᾶλλον ἐφ' ὧν μὲν ἡ ἔλλει- 6
ψις ἐφ' ὧν δὲ ¹⁸ ἡ ὑπερβολή, οἷον ἀνδρεία μὲν οὐχ ἡ θρασύτης
ὑπερβολή οὔσα, ἀλλ' ἡ δειλία ἔλλειψις οὔσα, τῇ δὲ σωφρο-
σύνη οὐχ ἡ ἀναισθησία ἐνδεια οὔσα, ἀλλ' ἡ ἀκολασία ὑπερ-
βολή οὔσα. Διὰ δύο δ' αἰτίας τοῦτο συμβαίνει, μίαν μὲν 7
τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος· τῷ γὰρ ἐγγύτερον εἶναι καὶ
ὁμοιότερον τὸ ἕτερον ἄκρον τῷ μέσῳ, οὐ τοῦτο ἀλλὰ τὸν-
αντίον ¹⁹ ἀντιτίθεμεν μᾶλλον, οἷον ἐπεὶ ὁμοιότερον εἶναι δοκεῖ

ῥ μείζον πρὸς] μέγα πρὸς Mb.Ob. q τε om. Mb. r μὲν om. Mb.
⁸ ἐλεύθερος Ob. ⁴ τὸ Nb. ⁵ τὸν] τὸν μὲν Mb. ⁶ δ' om. Ob. ⁷ τού-
των ἀλλήλοις Mb. ⁸ πλείστη Kb.Lb.Mb.Nb.Ob. ⁹ ἐναντιότης τούτων
ἐστὶ Mb. ¹⁰ ἢ om. Mb. ¹¹ ἢ om. pr. Mb. ¹² μὲν τὸ] τὸν Kb.Mb.
¹³ πλείστα Nb. ¹⁴ ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων Kb. ¹⁵ πλείστον Lb. ¹⁶ ἀντί-
κενται Lb.Mb. ¹⁷ ἐφ' ὧν μᾶλλον μὲν Mb.Nb, ἐφ' ὧν μὲν μᾶλλον Lb.Ob.
¹⁸ ἢ post δὲ om. Kb. ¹⁹ ἀντιτίθεμεν—ἀντιτίθεμεν] τίθεμεν, μᾶλλον δ' ἀντι-
τίθεμεν Mb.

τῇ ἀνδρεία ἢ θρασύτης καὶ ἐγγύτερον, ἀνομοιότερον δ' ἢ δει-
 λία, ταύτην μᾶλλον ἀντιτίθεμεν· τὰ γὰρ ἀπέχοντα πλείον
 8 τοῦ μέσου ἐναντιώτερα δοκεῖ εἶναι. Μία μὲν οὖν αἰτία αὕτη,
 ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἕτερα δὲ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν· πρὸς ἃ
 γὰρ αὐτοὶ ¹μᾶλλον ^m πεφύκαμεν πως, ταῦτα μᾶλλον ἐναντία
 τῷ μέσῳ ⁿ φαίνεται. Οἷον αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πρὸς
 τὰς ἡδονάς, διὸ εὐκατάφοροί ἐσμεν μᾶλλον πρὸς ἀκολασίαν
 ἢ ^o πρὸς κοσμιότητα. Ταῦτ' οὖν ^pμᾶλλον ἐναντία λέγομεν,
 πρὸς ἃ ^p ἢ ἐπίδοσις μᾶλλον γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀκο-
 λασία ὑπερβολὴ οὕσα ἐναντιωτέρα ἐστὶ ^q τῇ σωφροσύνη.

9 ^v Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ^r ἢ ^s ἀρετὴ ἢ ἠθικὴ μεσότης, καὶ πῶς,
 καὶ ὅτι μεσότης δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ
 κατ' ἔλλειψιν, καὶ ὅτι τοιαύτη ἐστὶ διὰ τὸ στοχαστικὴ τοῦ
 μέσου εἶναι τοῦ ἐν ^t τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν, ἰκανῶς
 2 εἴρηται. Διὸ ^v καὶ ἔργου ἐστὶ σπουδαῖον εἶναι· ἐν ἐκάστῳ
 γὰρ τὸ μέσον λαβεῖν ἔργον, οἷον κύκλου τὸ μέσον ^w οὐ παν-
 τὸς ἀλλὰ τοῦ εἰδότος. Οὕτω ^x δὲ καὶ τὸ μὲν ὀργισθῆναι
 παντὸς καὶ ῥάδιον, καὶ τὸ δοῦναι ἀργύριον ^y καὶ δαπανῆσαι
 τὸ δ' ᾧ καὶ ὅσον καὶ ὅτε καὶ οὐ ἔνεκα καὶ ὥς, ^z οὐκέτι παντὸς
 οὐδὲ ῥάδιον· ^a διόπερ τὸ εὖ καὶ σπάνιον καὶ ἐπαινετὸν καὶ
 3 καλόν. Διὸ δεῖ τὸν στοχαζόμενον τοῦ μέσου πρῶτον ^b μὲν
 ἀποχωρεῖν τοῦ μᾶλλον ἐναντίου, καθάπερ καὶ ἡ Καλυψὼ
^c παραινεῖ

^d τούτου ^e μὲν καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔεργε
 νῆα.

Τῶν γὰρ ἄκρων τὸ μὲν ἐστὶν ἀμαρτωλότερον, τὸ δ' ἥττον·
 4 ἐπεὶ οὖν τοῦ μέσου τυχεῖν ἄκρως χαλεπόν, κατὰ τὸν δεύτε-
 ρόν φασι πλοῦν ^f τὰ ἐλάχιστα ληπτέον τῶν κακῶν· τοῦτο

¹ μᾶλλον om. N^b. ^m ἐχομέν K^b. ⁿ φέρεται K^b. ^o πρὸς post ἡ
 om. M^b. ^p μᾶλλον et mox ἢ om. M^b. ^q τῆς σωφροσύνης K^b. ^r ἢ
 post ἐστὶν om. L^b. ^s ἠθικὴ ἀρετὴ M^b. ^t τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πρά-
 ξεσιν K^b, ταῖς πράξεσι καὶ τοῖς πάθεσιν L^b.Ob. ^v καὶ om. Ob. ^w οὐ]
 λαβεῖν οὐ Ob. ^x δὴ L^b.Ob. ^y καὶ τὸ δαπανῆσαι M^b. ^z οὐκ ἔστι M^b.
^a διόπερ] ὅπερ ἐστὶ L^b.M^b.N^b.Ob. ^b μὲν om. N^b. ^c παρῖνει L^b.M^b.
 N^b.Ob. ^d τοῦ τοῦ K^b. τὸ τοῦ M^b.N^b, ὡς τοῦ L^b.Ob. ^e μὲν om. K^b.
^f τὰ om. M^b.

δ' ἔσται μάλιστα τοῦτον τὸν τρόπον ὃν λέγομεν. Σκοπεῖν δὲ ἡ δειῖ πρὸς ἅ καὶ αὐτοὶ εὐκατάφοροί ἐσμεν· ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν. Τοῦτο δ' ἔσται γνώριμον ἐκ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης τῆς ἰγενομένης περὶ ἡμᾶς. Εἰς τοῦναν-5 τίον κ' δ' ἑαυτοὺς ἀφέλκειν δεῖ πολὺ γὰρ ἁπαγαγόντες τοῦ ἀμαρτάνειν εἰς τὸ μέσον ἤζομεν, ὅπερ οἱ τὰ διεστραμμένα τῶν ζύλων ὀρθοῦντες ποιούσιν. Ἐν παντὶ δὲ μάλιστα φυ-6 λακτέον τὸ ἡδὺ καὶ τὴν ἡδονήν· ἢ οὐ γὰρ ἀδέκαστοι κρίνομεν αὐτήν. Ὅπερ οὖν οἱ δημογέροντες ἔπαθον πρὸς τὴν Ἑλένην, τοῦτο δεῖ παθεῖν καὶ ἡμᾶς πρὸς τὴν ἡδονήν, ἢ καὶ ἐν πᾶσι τὴν ἐκείνων ἐπιλέγειν φωνήν· οὕτω γὰρ αὐτὴν ἀποπεμπόμενοι ἦπτον ἀμαρτησόμεθα. Ταῦτ' οὖν ποιοῦντες, ὡς ἐν κε-7 φαλαίῳ εἰπεῖν, μάλιστα δυνησόμεθα τοῦ μέσου τυγχάνειν. Χαλεπὸν δ' ἴσως τοῦτο, καὶ ὁ μάλιστ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον οὐ γὰρ ῥάδιον διορίσαι ῥ πῶς καὶ τίσι καὶ ἐπὶ ποίοις καὶ πόσον χρόνον ὀργιστέον· καὶ γὰρ ἡμεῖς ὅτε μὲν τοὺς ἐλλείποντας ἐπαινοῦμεν καὶ πράους φαμέν, ὅτε δὲ τοὺς χαλεπαίνοντας ἀνδρώδεις ῥ ἀποκαλοῦμεν. Ἄλλ' ὁ μὲν μικρὸν τοῦ εἶδ' 8 παρεκβαίνων οὐ ψέγεται, οὐτ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον οὐτ' ἐπὶ τὸ ἦπτον, ὁ δὲ πλέον· οὗτος γὰρ οὐ λανθάνει. Ὁ δὲ μέχρι τίνος καὶ ἐπὶ πόσον ψεκτὸς οὐ ῥάδιον τῷ λόγῳ ἀφορίσαι· οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν· τὰ δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, καὶ ἐν τῇ αἰσθήσει ἢ κρίσις. Τὸ μὲν ἄρα 9 ῥ τοσοῦτο ῥ δῆλον ὅτι ἢ μέση ἕξις ἐν πᾶσιν ἐπαινετή, ἀποκλίνειν δὲ δεῖ ῥ ὅτε μὲν ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν ὅτε δ' ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν· οὕτω γὰρ ῥ ἄστα τοῦ μέσου καὶ τοῦ εἶδ' τευξόμεθα.

Γ.

Τῆς ἀρετῆς δὴ περὶ πάθη ῥ τε καὶ πράξεις οὔσης, καὶ ῥ ἐπὶ μὲν τοῖς ἐκουσίοις ῥ ἐπαιῶν καὶ ψόγων γενομένων, ἐπὶ δὲ

ῥ ἐστὶ K^b. ἡ δεῖ καὶ πρὸς M^b.N^b. ἰ γενομένης M^b. κ δ' ἑαυτοὺς om. K^b. ἁ ἀπάγοντες K^b.M^b.N^b. ἢ οὐ] οὐδὲ M^b. ἡ καὶ ἐν—φωνήν om. N^b. ὁ μᾶλλον M^b. ῥ πῶς] καὶ πῶς K^b.L^b. ῥ ἀποκαλοῦντες K^b, ἐπικαλοῦμεν M^b. ῥ τοσοῦτον L^b.M^b.N^b.O^b. ῥ δηλοῖ codices. ῥ ὅτε—ὅτε] τοτέ—τοτέ L^b.M^b.N^b.O^b. ῥ τε om. M^b. ῥ ἐπὶ—ἐπὶ] ἐν—ἐν L^b.M^b.N^b.O^b. ῥ ἐπαιῶν τε καὶ O^b.

τοῖς ἀκουσίοις συγγνώμης, ἐνίοτε ὕδὲ καὶ ἐλέου, τὸ ἐκούσιον
 2 καὶ ἀκούσιον ἀναγκαῖον ἴσως^α διορίσαι τοῖς περὶ ἀρετῆς ἐπι-
 3 σκοποῦσι, χρήσιμον δὲ καὶ τοῖς νομοθετοῦσι πρὸς τε τὰς
 4 τιμὰς καὶ τὰς κολάσεις. Δοκεῖ δὲ ἀκούσια εἶναι τὰ^β βία^γ ἢ
 δι' ἄγνοιαν γινόμενα. Βίαιον δὲ οὐ^δ ἡ ἀρχὴ ἔξωθεν, τοιαύτη
 οὔσα ἐν ἡ^ε μηδὲν συμβάλλεται ὁ πράττων ἢ ὁ πάσχων, οἷον
 5 εἰ πνεῦμα^ε κομίσει ποι ἢ ἄνθρωποι κύριοι ὄντες. Ὅσα δὲ
 διὰ φόβον μειζόνων κακῶν πράττεται ἢ διὰ καλόν τι, οἷον
 εἰ τύραννος^δ προστάττει αἰσχρόν τι πράξει κύριος ὢν γο-
 νέων^ε καὶ τέκνων, καὶ^ε πράξαντος μὲν σώζονται, μὴ πράξαν-
 6 τος δ' ἀποθνήσκουσιν, ἀμφισβήτησιν ἔχει πότερον ἀκούσιά
 7 ἐστίν ἢ ἐκούσια. Τοιοῦτον δὲ^ε τι συμβαίνει καὶ περὶ τὰς
 ἐν τοῖς χειμῶσιν ἐκβολὰς· ἀπλῶς μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀποβάλ-
 λεται ἐκόν, ἐπὶ σωτηρίᾳ δ' αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἅπαντες
 8 οἱ νοῦν ἔχοντες. Μικταὶ μὲν οὖν^ε εἰσὶν αἱ τοιαῦται πρά-
 ξεις, εὐόκασι δὲ μᾶλλον ἐκουσίοις· αἰρεταὶ γὰρ εἰσι τότε ὅτε
 πράττονται, τὸ δὲ τέλος τῆς πράξεως κατὰ τὸν καιρὸν ἐστίν.
 Καὶ τὸ^ε ἐκούσιον δὴ καὶ τὸ ἀκούσιον, ὅτε πράττει, λεκτέον.
 Πράττει δὲ ἐκόν· καὶ γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ κινεῖν τὰ ὀργανικὰ
 μέρη ἐν ταῖς τοιαύταις πράξεσιν ἐν αὐτῷ ἐστίν· ὢν^ε δ' ἐν
 αὐτῷ ἡ ἀρχή, ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ πράττειν καὶ μή. Ἐκούσια
 9 δὴ τὰ τοιαῦτα, ἀπλῶς δ' ἴσως ἀκούσια· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἔλοιτο
 10 καθ' ἑαυτὸ τῶν τοιούτων οὐδέν. Ἐπὶ ταῖς πράξεσι δὲ ταῖς
 τοιαύταις ἐνίοτε καὶ ἐπαινοῦνται, ὅταν αἰσχρόν τι^ε ἢ λυπη-
 ρὸν ὑπομένουσιν ἀντὶ μεγάλων^ε καὶ καλῶν· ἂν δ' ἀνάπαλι,
 ψέγονται· ὅτι γὰρ αἰσχισθ' ὑπομεῖναι ἐπὶ μηδενὶ καλῷ ἢ
 μετρίῳ^ε ρφαύλου. Ἐπ' ἐνίοις δ' ἔπαινος μὲν οὐ γίνεται, συγ-
 11 γνώμη δ', ὅταν^ε διὰ τοιαῦτα^ε πράξῃ τις^ε ἢ μὴ δεῖ, ἢ τὴν ἀν-

ὕ δὲ ante καὶ om. L^b.M^b.O^b. z καὶ τὸ ἀκούσιον K^b. a προδιορίσαι
 L^b. b βίαια N^b. c κινήσει πῆ^ο M^b. d προστάττει M^b. e καὶ τέκνων
 om. K^b. f πράξαντες M^b.N^b, πράξαντι O^b. g τι om. K^b.L^b.M^b. h εἰσὶν
 om. K^b. i ἐκούσιον δὴ καὶ ἀκούσιον O^b, ἀκούσιον δὴ καὶ τὸ ἐκούσιον
 L^b.M^b. k τ' O^b. l ἐαυτοῦ N^b. m ἢ] καὶ K^b. n καὶ om. M^b. o τὰ
 γὰρ αἰσχισθ'] ταῦτα γὰρ ἔχει τις M^b. p φαύλω M^b. q διὰ τὰ τοιαῦτα
 M^b, διὰ ταῦτα L^b. r πράξει L^b, πράξειέ M^b.N^b.O^b. s ἢ μὴ δεῖ om. K^b.

θρωπίνην φύσιν ὑπερτείνει καὶ μηδεὶς ἂν ὑπομείναι. Ἔνια⁸
 δ' ἴσως οὐκ ἔστιν ἀναγκασθῆναι, ἀλλὰ μάλλον ἠάποθανετέον
 παθόντι τὰ δεινότατα· καὶ γὰρ τὸν Εὐριπίδου^x Ἀλκμαίωνα
 γελοῖα φαίνεται τὰ ἀναγκάσαντα μητροκτονῆσαι. Ἔστι δὲ⁹
 χαλεπὸν ἐνίοτε ὕδιακρίναι ποῖον ἀντὶ ποῖου αἰρετέον καὶ τί
 ἀντὶ τίνος ὕπομενετέον, ἔτι δὲ^a χαλεπώτερον ἐμμεῖναι τοῖς
 γνωσθεῖσιν ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἔστι τὰ μὲν προσδοκώμενα
 λυπηρά, ἂ^b δ' ἀναγκάζονται αἰσχροί, ὅθεν ἔπαινοι καὶ ψόγοι
 γίνονται περὶ τοὺς ἀναγκασθέντας ἢ μή. Τὰ^c δὲ ποῖα φα-¹⁰
 τέον βίαια; Ἡ ἀπλῶς μὲν, ὅπότε ἂν ἡ αἰτία ἐν^d τοῖς ἐκτός
 ἦ καὶ ὁ πρᾶττων μηδὲν^e συμβάλληται; Ἄ^f δὲ καθ' αὐτὰ
 μὲν ἀκούσιά ἐστι, νῦν δὲ καὶ ἀντὶ τῶνδε^g αἰρετά, καὶ ἡ ἀρχὴ
 ἐν τῷ πρᾶττωντι, καθ' αὐτὰ μὲν ἀκούσιά ἐστι, νῦν δὲ καὶ ἀντὶ
 ἡ τῶνδε ἐκούσια. Μάλλον δ' εἴκειν ἐκούσιος·ⁱ αἱ γὰρ πρά-
 ξεις ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ταῦτα δ' ἐκούσια. Ποῖα δ' ἀντὶ
 ποῖων αἰρετέον, οὐ ῥάδιον ἀποδοῦναι· πολλαὶ γὰρ διαφοραὶ
 εἰσιν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Εἰ δέ τις^k τὰ ἡδέα καὶ τὰ καλὰ¹¹
 φαίη βίαια εἶναι (ἂναγκάζειν γὰρ ἔξω ὄντα),^m πάντα ἂν
 εἶηⁿ οὕτω βίαια· τούτων γὰρ χάριν^o πάντες πάντα πρᾶτ-
 τουσιν. Καὶ οἱ μὲν βία καὶ ἄκοντες λυπηρῶς, οἱ δὲ διὰ τὸ
 ῥῆδὸν καὶ^q καλὸν μεθ' ἡδονῆς. Γελοῖον^r δὲ τὸ αἰτιασθαι τὰ
 ἐκτός, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν εὐθήρατον ὄντα ὑπὸ τῶν τοιούτων, καὶ
 τῶν μὲν καλῶν ἑαυτόν, τῶν δ' αἰσχροῶν τὰ ἡδέα. Ἔοικε δὲ¹²
 τὸ βίαιον εἶναι οὐ ἔξωθεν ἢ ἀρχή, μηδὲν συμβαλλομένου τοῦ
 βιασθέντος.

Τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν οὐχ ἐκούσιον μὲν ἅπαν ἐστίν, ἀκούσιον¹³ 2

^t ὑπερτείνει ante ἔνια L^b.M^b. ^v ὑπομείναι N^b, ὑπομείνη L^b.M^b.O^b.
^w ἀποθανετέον παθόντα L^b.M^b.N^b.O^b. ^x ἀλκμαίωνα L^b. ^y τὸ κρίναι
 L^b.N^b.O^b. ^z ὑπομενητέον M^b. ^a χαλεπώτερον τὸ ἐμμεῖναι N^b. ^b τὰ
 δ' ἀναγκάζοντα M^b.N^b. ^c δὲ M^b. ^d τῷ K^b. ^e συμβάλληται M^b.
^f δὲ M^b. ^g αἰρετά—ταῦτα δ' om. M^b. ^h τῶν N^b. ⁱ ἢ γὰρ πρᾶξις
 ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον L^b. ^k τὰ ἡδέα καὶ καλὰ N^b, τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα L^b,
 τὰ ἡδέα M^b.O^b. ^l ἀναγκάζει K^b. ^m πάντα καλὰ εἶη ἂν L^b, καὶ τὰ καλὰ
 πάντα εἶη ἂν M^b. ⁿ αὐτῷ K^b.L^b.M^b. ^o πάντα πάντες L^b.N^b.O^b.
^p ἡδὸν καὶ] ἡδὸν ἢ L^b.M^b, ἡδὸν O^b. ^q καλὸν om. N^b.O^b. ^r δὲ K^b.N^b.O^b.

δὲ τὸ ^sἐπίλυπον καὶ ἐν μεταμελείᾳ· τὸ γὰρ δι' ἄγνοιαν πρά-
 ζας ὀτιοῦν, μηδὲν ^vδὲ δυσχεραίνων ἐπὶ τῇ πράξει, ἐκὼν μὲν
 οὐ πέπραχεν, ὃ γὰρ μὴ ἤδει, οὐδ' αὖ ἄκων, μὴ λυπούμενός γε.
 Τοῦ δὴ δι' ἄγνοιαν ὁ μὲν ἐν μεταμελείᾳ ἄκων δοκεῖ, ὁ δὲ μὴ
^wμεταμελόμενος, ἐπεὶ ἕτερος ^xἔστω, οὐχ ἐκὼν· ἐπεὶ γὰρ δια-
 14 φέρει, βέλτιον ὄνομα ^yἔχει ἴδιον. Ἐτερον δ' ἔοικε καὶ τὸ
 δι' ἄγνοιαν πράττειν τοῦ ^zἀγνοοῦντα ποιεῖν· ὁ γὰρ μεθῶν
^aἢ ὀργιζόμενος οὐ δοκεῖ δι' ἄγνοιαν ^bπράττειν, ἀλλὰ διὰ τι
 τῶν εἰρημένων, οὐκ εἰδὼς δέ, ἀλλ' ἀγνοῶν. Ἀγνοεῖ μὲν ^cοὖν
 πᾶς ὁ μοχθηρὸς ἃ δεῖ πράττειν καὶ ὧν ἀφεκτέον, καὶ διὰ τὴν
 15 τοιαύτην ἀμαρτίαν ἄδικοι καὶ ὅλως κακοὶ γίνονται. Τὸ δ'
 ἀκουσίον βούλεται λέγεσθαι οὐκ εἴ τις ἀγνοεῖ ^dτὸ συμφέρον·
 οὐ γὰρ ἢ ἐν τῇ προαιρέσει ἄγνοια αἰτία τοῦ ἀκουσίου ἀλλὰ
 τῆς μοχθηρίας, οὐδ' ἢ καθόλου (ψέγονται γὰρ διὰ ^eγε ταύ-
 16 την) ἀλλ' ἢ καθ' ἕκαστα, ἐν οἷς καὶ περὶ ἃ ἢ πράξις· ἐν τού-
 τοις γὰρ ^fκαὶ ἔλεος καὶ συγγνώμη· ὁ γὰρ τούτων τι ἀγνοῶν
 βᾶκουσίως πράττει. Ἴσως οὖν οὐ χεῖρον διορίσαι αὐτά, τίνα
 καὶ πόσα ἐστί, τίς ^hτε δὴ καὶ τί ⁱκαὶ περὶ τί ἢ ἐν τίνι πράτ-
 τει, ἐνίοτε δὲ καὶ τίνι, οἷον ὀργάνῳ, καὶ ἔνεκα τίνος, οἷον σω-
 17 τηρίας, καὶ πῶς, οἷον ἡρέμα ἢ σφόδρα. Ἀπαντα μὲν οὖν
 ταῦτα οὐδεὶς ^kἂν ἀγνοήσειε ^lμὴ μαινόμενος, δῶλον δ' ὡς οὐδὲ
^mτὸν πράττοντα· πῶς γὰρ ⁿἑαυτὸν γε; ^oὁ δὲ πράττει,
 ἀγνοήσειεν ἂν τις, οἷον λέγοντές φασι ^pἐκπεσεῖν αὐτούς, ἢ
 οὐκ εἰδέναι ὅτι ἀπόρρητα ἦν, ὥσπερ Αἰσχύλος τὰ μυστικά,
^qἢ ^rδείξει βουλόμενος ἀφεῖναι, ὡς ὁ τὸν καταπέλτην. Οἰη-
 θεῖη δ' ἂν τις καὶ τὸν ^sυῖὸν πολέμιον εἶναι ὥσπερ ἢ Μερόπη,

^s ἐπίλυπον K^b.L^b. ^t πράξας γὰρ, omissis ὁ et δι' ἄγνοιαν, M^b. ^v δε]
 τι K^b, om. M^b. ^w μεταμελόμενος K^b. ^x ἔσται L^b.M^b. ^y ἔχει N^b.
^z ἀγνοοῦντας K^b, ἀγνοοῦντος M^b, ἀγνοοῦντως rc. K^b. ^a ἢ ὁ ὀργιζόμενος
 M^b. ^b πράσσειν K^b. ^c οὖν om. M^b. ^d τὰ συμφέροντα K^b. ^e γε
 om. M^b. ^f καὶ post γὰρ om. L^b.M^b. ^g ἀκουσίῳ K^b. ^h τε] δὲ M^b.
ⁱ καὶ post τί om. K^b. ^k ἂν om. L^b.M^b. ^l μὴ—ἀγνοήσειεν om. N^b.
^m τὸν om. M^b.O^b. ⁿ ἑαυτὸν γε ὁ τε O^b, ὁ δὲ (ὁ δι' corr.) ἑαυτὸν γε K^b.
^o ὁ—ἦν om. M^b. ^p ἐκπέμπειν K^b. ^q ἢ om. K^b. ^r δείξει M^b.
^s υῖὸν ὡς πολέμιον M^b.

καὶ ἐσφαιρῶσθαι τὸ ^τλελογχωμένον δόρυ, ἢ τὸν λίθον ^νκίσσηριν εἶναι· καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ ^ωπαίσας ἀποκτείνει ἄν· καὶ δεῖξαι βουλόμενος, ὥσπερ οἱ ἀκροχειρίζομενοι, ^χπατάξειεν ἄν. Περὶ πάντα δὴ ταῦτα τῆς ἀγνοίας οὔσης, ἐν οἷς ἡ πρᾶξις ^υὁ τούτων τι ἀγνοήσας ἄκων δοκεῖ ^zπεπραχέναι, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κυριωτάτοις· κυριώτατα δ' εἶναι δοκεῖ, ἐν οἷς ἡ πρᾶξις καὶ οὐ ἕνεκα. Τοῦ δὴ κατὰ τὴν ^ατοιούτην ἀγνοίαν ¹⁹ἀκουσίου λεγομένου ἔτι δεῖ τὴν πρᾶξιν λυπηρὰν εἶναι καὶ ἐν μεταμελείᾳ.

⁴Ὀντος δ' ἀκουσίου τοῦ ^ββία καὶ δι' ἀγνοίαν, τὸ ἐκούσιον ²⁰ 3 δόξειεν ἄν εἶναι οὐ ἢ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ εἰδότι τὰ καθ' ἕκαστα ἐν οἷς ἡ πρᾶξις. ⁴Ἴσως γὰρ οὐ καλῶς ^ελέγεται ἀκούσια εἶναι ²¹ τὰ διὰ θυμὸν ἢ ^δδι' ἐπιθυμίαν. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲν ^εἔτι ²² τῶν ἄλλων ζῳῶν ἐκουσίως πράξει, οὐδ' οἱ παῖδες· εἶτα ^ππό- ²³ τερον οὐδὲν ἐκουσίως πράττομεν τῶν δι' ἐπιθυμίαν ^εκαὶ θυμὸν, ἢ τὰ καλὰ μὲν ἐκουσίως τὰ δ' αἰσχροῦ ἀκουσίως; ⁴Ἡ γελοῖον ἐνός γε αἰτίου ὄντος; ⁴Ἀτοπον δὲ ἴσως ^ετὸ ἀκούσια ²⁴ φάναι ὧν δεῖ ὀρέγεσθαι. Δεῖ δὲ καὶ ὀργίζεσθαι ἐπὶ τισι καὶ ἐπιθυμεῖν τινῶν, οἷον ὑγιείας καὶ μαθήσεως. Δοκεῖ ^h δὲ ²⁵ τὰ μὲν ^ιἀκούσια λυπηρὰ εἶναι, τὰ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἡδέα. ⁴Ἐτι δὲ τί διαφέρει ^κ τῷ ἀκούσια εἶναι τὰ κατὰ λογισμὸν ἢ ²⁶ θυμὸν ἀμαρτηθέντα; Φευκτὰ μὲν γὰρ ἄμφω, δοκεῖ δὲ οὐχ ²⁷ ἦττον ἀνθρωπικὰ εἶναι τὰ ἄλογα ¹πάθη. ^μΑἰ δὲ πράξεις τοῦ ^νἀνθρώπου ^οἀπὸ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας. ⁴Ἀτοπον ^ρδὴ τὸ τιθέναι ἀκούσια ταῦτα.

Διωρισμένων δὲ ⁹ τοῦ τε ἐκούσιου καὶ τοῦ ἀκουσίου, περὶ ⁴ προαιρέσεως ἔπεται διελεθῆν· οἰκειότατον γὰρ εἶναι δοκεῖ τῇ (2) ἀρετῇ καὶ μᾶλλον τὰ ἦθη ^ρκρίνειν τῶν πράξεων. ⁴Ἡ προ- ²

^τλελογχευμένον *gc. Mb.* ^νκίσσηριν *Lb, κίσσηριν Kb.Nb.* ^ωσπύσας *Mb.* ^χπατάξειεν *Kb.* ^υὁ—πρᾶξις *om. Kb.* ^zπεπραχέναι—δοκεῖ *om. Mb.* ^ααὐτήν *Mb.* ^ββιαιόν *Nb.Ob.* ^ελέγεται τὸ ἀκούσια *Mb.* ^δδι' *om. Kb.Ob.* ^εἔτι *om. Kb.* ^εκαὶ] ἢ *Lb.Mb.Nb.Ob.* ^ετὸ *om. Kb.* ^hδὲ καὶ τὰ *Kb.* ^ιἀκούσια καὶ λυπηρὰ *Ob.* ^κτῷ] τὸ *Lb.Nb.* ¹πάθη *om. pr. Kb.* ^μαἰ δὲ] ὥστε καὶ αἰ *Kb.* ^νἀνθρώπου—τὸ *om. Nb.* ^οἀπὸ—ἐπιθυμίας *om. Kb.* ^ρδὲ *Mb.Nb.* ⁹τοῦ ἀκουσίου καὶ ἐκούσιου *Mb.* ^ρκρίνειν τῶν πράξεων *Mb, τῶν πράξεων κρίνειν Kb.*

αίρεσις ^s δὴ ἐκούσιον μὲν φαίνεται, οὐ ταυτὸν δέ, ἀλλ' ἐπὶ
^t πλείον τὸ ἐκούσιον· τοῦ μὲν γὰρ ἐκουσίου καὶ παῖδες καὶ
^v τᾶλλα ζῶα κοινωνεῖ, προαιρέσεως δ' οὐ, καὶ τὰ ἐξαίφνης
³ ἐκούσια ^w μὲν λέγομεν, κατὰ προαίρεσιν δ' οὐ. Οἱ ^x δὲ λέ-
 γοντες αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἢ θυμὸν ἢ βούλησιν ἢ τινα δόξαν οὐκ
 εἰκόασιν ὀρθῶς λέγειν. Οὐ γὰρ κοινὸν ἢ προαίρεσις ^y καὶ
⁴ τῶν ἀλόγων, ἐπιθυμία δὲ καὶ θυμός. Καὶ ὁ ^z ἀκρατῆς ἐπι-
 θυμῶν μὲν πράττει, προαιρούμενος δ' ^a οὐ· ὁ ἐγκρατῆς δ' ἀνά-
⁵ παλιν προαιρούμενος μὲν, ἐπιθυμῶν δ' οὐ. Καὶ προαιρέσει
 μὲν ἐπιθυμία ἐναντιοῦται, ^b ἐπιθυμία δ' ἐπιθυμία οὐ. Καὶ ἡ
 μὲν ἐπιθυμία ἠδέος καὶ ἐπιλύπου, ἢ προαίρεσις δ' οὔτε ^c λυ-
⁶ πηροῦ οὔθ' ἠδέος. Θυμὸς δ' ἔτι ἦττον· ἥκιστα γὰρ ^d τὰ ^e διὰ
⁷ θυμὸν κατὰ προαίρεσιν εἶναι δοκεῖ. Ἄλλα μὴν οὐδὲ βούλησις
 γε, καίπερ ^f σύνεγγυς φαινόμενον· προαίρεσις μὲν γὰρ οὐκ
 ἔστι τῶν ἀδυνάτων, καὶ εἴ τις φαίη προαιρεῖσθαι, δοκοίη ἂν
 ἠλίθιος εἶναι· βούλησις δ' ἔστι τῶν ἀδυνάτων, οἷον ἀθανα-
⁸ σίας. Καὶ ἡ μὲν βούλησις ἔστι καὶ περὶ τὰ μηδαμῶς δι'
⁹ αὐτοῦ πραχθέντα ἂν, οἷον ὑποκριτὴν τινα νικᾶν ἢ ἀθλητὴν·
 προαιρεῖται δὲ τὰ τοιαῦτα οὐδεὶς, ἀλλ' ὅσα ^h οἶεται γενέ-
⁹ σθαι ἂν δι' αὐτοῦ. Ἔτι δ' ἡ μὲν βούλησις τοῦ ⁱ τέλους ἔστι
 μᾶλλον, ἢ δὲ προαίρεσις τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον ὑγιαίνειν
 βουλόμεθα, προαιρούμεθα δὲ δι' ὧν ^k ὑγιανοῦμεν, καὶ εὐδαι-
 μονεῖν βουλόμεθα ^l μὲν καὶ φαμέν, προαιρούμεθα δὲ λέγειν
 οὐχ ἀρμόζει· ὅπως γὰρ ἔοικεν ἢ προαίρεσις περὶ ^m τὰ ⁿ ἐφ'
¹⁰ ἡμῖν εἶναι. Οὐδὲ δὴ δόξα ἂν εἴη· ἢ μὲν γὰρ δόξα δοκεῖ περὶ
 πάντα εἶναι, καὶ οὐδὲν ἦττον περὶ τὰ ^o αἰδία καὶ τὰ ἀδύνατα
 ἢ τὰ ἐφ' ἡμῖν· καὶ τῷ ^p ψευδεὶ καὶ ἀληθεὶ διαιρεῖται, οὐ τῷ
¹¹ κακῷ καὶ ἀγαθῷ, ἢ προαίρεσις δὲ τούτοις μᾶλλον. Ὅλος

^s δὴ] δὲ L^b.M^b.N^b.O^b. ^t πλείον K^b. ^v ἄλλα O^b, τὰ L^b. ^w λέ-
 γομεν μὲν N^b. ^x δὴ K^b. ^y καὶ om. K^b. ^z ἀκρατῆς K^b. ^a οὐ· καὶ
 ὁ K^b. ^b ἐπιθυμία δὲ ἐπιθυμία K^b. ^c λυπηρὰ N^b. ^d τὸ M^b. ^e κατὰ
 L^b.M^b. ^f ἐγγύς M^b. ^g αὐτὸν N^b. ^h οἶεται ἂν γενέσθαι L^b, ἂν
 δοκεῖ γίνεσθαι M^b. ⁱ τέλους καὶ μᾶλλον ἔστιν M^b. ^k ὑγιανομεν K^b.
^l μὲν om. M^b. ^m τῶν N^b. ⁿ ἐφ' ἡμᾶς K^b. ^o ἴδια N^b. ^p ψεύ-
 δει M^b.

μὲν οὖν ἠ δόξῃ ταυτὸν ἴσως οὐδὲ λέγει οὐδεῖς. Ἦ ἄλλ' οὐδέ
 τινι τῷ γὰρ προαιρεῖσθαι τὰγαθὰ ἢ τὰ κακὰ ποιοῖ τινὲς
 ἔσμεν, τῷ δὲ δοξάζειν οὐ. Καὶ προαιρούμεθα μὲν ἰ λαβεῖν 12
 ἢ φυγεῖν ἢ ἢ τι τῶν τοιούτων, δοξάζομεν δὲ ὅτι ἔστιν ἢ τίνι
 συμφέρει ἢ ἢ πῶς λαβεῖν δ' ἢ φυγεῖν οὐ πάνυ ἰδοξάζομεν.
 Καὶ ἢ μὲν προαίρεσις ἐπαινείται τῷ εἶναι οὐ δεῖ μᾶλλον ἢ 13
 τῷ ὀρθῶς, ἢ δὲ δόξα τῷ ὡς ἰ ἀληθῶς. Καὶ προαιρούμεθα
 μὲν ἰ μάλιστα ἰ ἴσμεν ἀγαθὰ ὄντα, δοξάζομεν δὲ ἰ οὐ πάνυ
 ἴσμεν. Δοκοῦσί ἰ τε οὐχ οἱ αὐτοὶ προαιρεῖσθαι ἰ τε ἰ ἄριστα 14
 καὶ δοξάζειν, ἀλλ' ἔτι δοξάζειν μὲν ἰ μείνον, διὰ κακίαν δ'
 αἰρεῖσθαι οὐχ ἰ δεῖ. Εἰ ἰ δὲ προγίνεται δόξα τῆς προαιρέ- 15
 σεως ἢ παρακολουθεῖ, οὐδὲν διαφέρει· οὐ ἰ τοῦτο γὰρ σκο-
 ποῦμεν, ἀλλ' εἰ ταυτὸν ἔστι δόξῃ τινί. Τί οὖν ἢ ποῖόν τί 16
 ἔστιν, ἐπειδὴ τῶν εἰρημένων ἰ οὐθέν; ἰ Ἐκούσιον μὲν δὴ φαί-
 νεται, τὸ δ' ἰ ἐκούσιον οὐ πᾶν προαιρετὸν. ἰ Ἄλλ' ἰ ἀρά γε τὸ 17
 προβεβουλευμένον; ἰ Ἡ γὰρ προαίρεσις μετὰ λόγου καὶ δια-
 νοίας. ἰ Ὑποσημαίνειν δ' ἰ εἴκει καὶ τοῦνομα ὡς ἰ ὄν πρὸ ἐτέ-
 ρων αἰρετῶν.

Βουλευόνται δὲ ἰ πότερα περὶ πάντων καὶ πᾶν βουλευτὸν 5
 ἔστιν, ἢ περὶ ἐνίων οὐκ ἔστι βουλή; Δεκτέον ἰ δ' ἴσως βου- (3) 2
 λευτὸν οὐχ ὑπὲρ οὐ ἰ βουλευσαίτ' ἰ ἂν τις ἰ ἡλίθιος ἢ μαινόμενος,
 ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἰ οὐκ ἔχων. Περὶ ἰ δὲ τῶν αἰδίων οὐδεῖς βου- 3
 λεύεται, οἷον περὶ τοῦ κόσμου ἢ τῆς διαμέτρου καὶ τῆς πλευ-
 ρᾶς, ὅτι ἰ ἀσύμμετροι. ἰ Ἄλλ' οὐδὲ περὶ τῶν ἐν κινήσει, ἀεὶ 4
 δὲ κατὰ ταυτὰ γινομένων, εἴτ' ἰ ἐξ ἀνάγκης εἴτε ἰ καὶ φύσει ἰ ἢ
 διὰ τινὰ αἰτίαν ἰ ἄλλην, οἷον τροπῶν καὶ ἀνατολῶν. Οὐδὲ 5
 περὶ τῶν ἰ ἄλλοτε ἰ ἄλλως, οἷον ἀρχμῶν ἰ καὶ ἰ ὄμβρων. Οὐδὲ
 ἰ περὶ τῶν ἀπὸ τύχης, οἷον θησαυροῦ εὐρέσεως. ἰ Ἄλλ' οὐδὲ 6

ἰ δόξει K^b, καὶ δόξῃ L^b.M^b. ἰ ἄλλοι δὲ K^b. ἰ φυγεῖν ἢ λαβεῖν M^b.
 ἰ ἢ om. K^b. ἰ τῇ] ὅτι K^b. ἰ ἢ ante πῶς om. M^b. ἰ δοξάζομεν δέ
 καὶ K^b. ἰ ὡς add. K^b.N^b.O^b. ἰ ἀληθῆς M^b. ἰ ἴσμεν] μὲν ἴσμεν K^b.
 ἰ τε] δὲ K^b. ἰ τε] τὰ L^b.M^b.O^b. ἰ ἄριστα om. N^b. ἰ δέ] γὰρ L^b.
 ἰ τοῦτο] ταῦτα K^b. ἰ οὐθέν ἔστιν, ἐκούσιον L^b.M^b. ἰ ἂν M^b. ἰ πό-
 τερον K^b.N^b. ἰ δ' om. L^b. ἰ ἂν τις βουλευσαίτο L^b.M^b. ἰ τῶν
 δὲ K^b. ἰ ἀσύμμετρος M^b, σύμμετροι K^b, ἀσύμμετρα rc. K^b. ἰ καὶ
 add. K^b. ἰ ἢ] εἴτε O^b, om. K^b. ἰ καὶ] ἢ M^b. ἰ περὶ om. M^b.

περὶ τῶν ^s ἀνθρωπικῶν πάντων, οἷον πῶς ἂν Σκύθαι ἄριστα
^t πολιτεύοντο οὐδεὶς Λακεδαιμονίων βουλευέται. Οὐ γὰρ
7 γένοιτ' ἂν τούτων ^v οὐθέν δι' ἡμῶν. Βουλευόμεθα δὲ περὶ
τῶν ^w ἐφ' ἡμῖν πρακτῶν ταῦτα ^x δὲ καὶ ἔστι λοιπά. Ἰαίτια
γὰρ δοκοῦσιν εἶναι φύσις καὶ ἀνάγκη καὶ τύχη, ἔτι δὲ νοῦς
καὶ πᾶν τὸ δι' ἀνθρώπου. Τῶν δ' ἀνθρώπων ἕκαστοι βου-
8 λεύονται περὶ τῶν δι' αὐτῶν πρακτῶν. Καὶ περὶ μὲν ^z τὰς
ἀκριβεῖς καὶ αὐτάρκεις τῶν ἐπιστημῶν οὐκ ἔστι βουλή, οἷον
περὶ γραμμάτων (οὐ γὰρ διστάζομεν πῶς γραπτέον): ἀλλ'
ὅσα γίνεται δι' ἡμῶν, ^a μὴ ὡσαύτως δ' αἰεὶ, περὶ τούτων βου-
λευόμεθα, οἷον περὶ τῶν ^b κατὰ ἰατρικὴν καὶ χρηματιστικὴν,
καὶ ^c περὶ κυβερνητικὴν μᾶλλον ἢ γυμναστικὴν, ὅσῳ ἦττον
9 διηκρίβωται, καὶ ἔτι περὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως, μᾶλλον δὲ καὶ
περὶ τὰς ^d τέχνας ἢ ^e τὰς ἐπιστήμας· μᾶλλον γὰρ περὶ ^f αὐ-
10 τὰς διστάζομεν. Τὸ ^g βουλευέσθαι δὲ ἐν τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ
πολύ, ἀδήλοισι ^h δὲ πῶς ἀποβήσεται, καὶ ἐν οἷς ἀδιόριστον.
Συμβούλους δὲ παραλαμβάνομεν εἰς τὰ μεγάλα, ⁱ ἀπιστοῦν-
11 τες ἡμῖν αὐτοῖς ὡς οὐχ ἱκανοῖς διαγῶναι. Βουλευόμεθα δ'
οὐ περὶ τῶν τελῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸς τὰ τέλη. Οὔτε
γὰρ ἰατρὸς βουλευέται εἰ ὑγιάσει, οὔτε ρήτωρ εἰ πείσει, οὔτε
πολιτικὸς εἰ εὐνομίαν ποιήσει, οὐδὲ τῶν λοιπῶν οὐδεὶς περὶ
τοῦ τέλους· ἀλλὰ ^k θέμενοι τέλος τι, πῶς καὶ διὰ ^l τῶν ἔσται
σκοποῦσι, καὶ διὰ πλειόνων μὲν φαινομένου γίνεσθαι διὰ τίνος
ῥᾶστα καὶ κάλλιστα ἐπισκοποῦσι, δι' ἐνὸς δ' ἐπιτελουμένου
πῶς διὰ τούτου ἔσται κάκεινο διὰ τίνος, ἕως ἂν ἔλθωσιν ἐπὶ
τὸ πρῶτον αἴτιον, ^o ἐν τῇ εὐρέσει ἔσχατόν ἐστιν· ὁ γὰρ
^m βουλευόμενος ἔοικε ζητεῖν καὶ ἀναλύειν τὸν ⁿ εἰρημένον τρό-
12 πον ὡς περὶ διάγραμμα. Φαίνεται ^o δ' ῥῆ μὲν ζήτησις οὐ πᾶσα

^s ἀνθρωπίνων K^b. ^t πολιτεύοντο K^b. ^v δι' ἡμῶν οὐθέν N^b. Ob. ἡμῶν οὐθέν L^b, οὐθέν ἡμῶν M^b. ^w ἐν K^b. ^x τε καὶ ἔτι M^b. ^y αἰτίαι K^b. Mb. ^z τοὺς L^b. ^a μὴ] καὶ M^b. ^b κατὰ τὴν ἰατρικὴν Ob. ^c περὶ om. Mb. ^d τέχνας] δόξας N^b. et corr. L^b. ^e τὰς om. L^b. ^f ταύτας K^b. ^g βού-
λευμα L^b. ^h δε] δ' οὖσι M^b. ⁱ ἀπιστοῦντες μὲν γὰρ ἡμῖν Ob. ^k θέ-
μενοι τὸ τέλος τὸ πῶς K^b. ^l τίνος L^b. Mb. ^m βουλόμενος N^b. ⁿ εἰρη-
μένον] αὐτὸν K^b. ^o δ'] δὲ καὶ M^b. ^p ἢ μὲν] ἡμῖν N^b.

εἶναι βούλευσις, ὡς οἶον αἱ ἱ μαθηματικάί, ἡ δὲ βούλευσις πᾶσα
 ζήτησις, καὶ τὸ ἔσχατον ἐν τῇ ἀναλύσει πρῶτον εἶναι ἐν τῇ
 γενέσει. Καὶ μὲν ἀδυνάτω ἐντύχωσιν, ^s ἀφίστανται, οἶον εἰ ¹³
 χρημάτων ^t δεῖ, ταῦτα δὲ μὴ οἶόν τε πορισθῆναι· ἐὰν δὲ δυ-
 νατὸν φαίνεται, ἐγχειροῦσι πράττειν. Δυνατὰ δὲ ἂ ^v δι
 ἡμῶν γένοιτ' ἂν· τὰ γὰρ διὰ τῶν φίλων δι' ἡμῶν πῶς ἐστίν·
 ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐν ἡμῖν. Ζητεῖται δ' ὅτε μὲν τὰ ὄργανα, ὅτε ¹⁴
 δ' ἡ χρεῖα αὐτῶν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὅτε μὲν δι'
 οὐ, ὅτε δὲ πῶς ἢ διὰ τίνος. Ἔοικε δὴ, καθάπερ εἴρηται, ἂν- ¹⁵
 θρωπος εἶναι ἀρχὴ τῶν πράξεων· ἡ δὲ βουλή περὶ τῶν ^w αὐτῶ
 πρακτῶν, αἱ δὲ πράξεις ἄλλων ἕνεκα. ^x Οὐκ ἂν οὖν εἴη ^y βου- ¹⁶
 λευτὸν τὸ τέλος ἀλλὰ τὰ πρὸς τὰ τέλη. Οὐδὲ δὴ τὰ καθ'
^z ἕκαστα, οἶον εἰ ἄρτος τοῦτο ἢ ^a πέπεπται ὡς δεῖ· αἰσθήσεως
 γὰρ ταῦτα. Εἰ δὲ ἀεὶ ^b βουλεύεται, εἰς ἄπειρον ἤξει. Βου- ¹⁷
 λευτὸν δὲ καὶ προαιρετὸν τὸ αὐτό, πλὴν ἀφωρισμένον ἤδη τὸ
 προαιρετόν· τὸ γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς ^c προκριθὲν προαιρετόν
 ἐστίν. Παύεται γὰρ ἕκαστος ζητῶν πῶς πράξει, ὅταν εἰς
^d αὐτὸν ^e ἀνάγαγῃ τὴν ἀρχήν, καὶ ^f αὐτοῦ εἰς τὸ ἡγούμενον
 τοῦτο γὰρ τὸ προαιρούμενον. Δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ¹⁸
 ἀρχαίων πολιτειῶν, ἃς Ὀμηρος ἐμιμείτο· οἱ γὰρ βασιλεῖς
 ἂ ^g προέειποντο ἀνήγγελλον τῷ δήμῳ. Ὀντος δὲ τοῦ προ- ¹⁹
 αιρετοῦ βουλευτοῦ ὀρεκτοῦ ^h τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἡ προαίρεσις
 ἂν εἴη βουλευτικὴ ὄρεξις τῶν ἐφ' ἡμῖν· ἐκ τοῦ βουλεύσασθαι
 γὰρ κρίναντες ὀρεγόμεθα κατὰ τὴν ⁱ βούλευσιν. Ἡ μὲν οὖν ²⁰
 προαίρεσις τύπῳ εἰρήσθω, καὶ περὶ ποιά ἐστι, καὶ ὅτι τῶν
 πρὸς τὰ τέλη.

Ἡ δὲ βούλησις ὅτι μὲν τοῦ τέλους ἐστίν, εἴρηται, δοκεῖ ⁶
 δὲ τοῖς μὲν ἀγαθοῦ εἶναι, τοῖς δὲ τοῦ φαινομένου ἀγαθοῦ. (4)

α οἶον—βούλευσις om. N^b. ἱ μαθητικάί L^b. ^s ἀφίστανται K^b.
^t δεῖται τὰ δὲ μὴ οἶονται M^b. ^v δι—φίλων om. N^b. ^w αὐτῶ] δι' αὐτοῦ
 M^b. ^x οὐκ ἄρα οὖν M^b, οὐ γὰρ ἂν K^b. ^y βουλευτέον M^b. ^z ἕκαστον
 M^b. ^a πέψεως δεῖ corr. K^b, πέπεσται ὡς δεῖ L^b, πέπεπται ἢ πεποίηται
 ὡς δεῖ N^b. ^b βουλεύεται K^b. ^c κριθὲν K^b. ^d ἐναντὸν O^b. ^e ἀνάγη
 M^b, ἀγάγη L^b. ^f αὐτό K^b. ^g προείλοντο K^b.M^b. ^h τῶν] ἐκ τῶν
 K^b.M^b. ⁱ βούλησιν M^b.

2 Συμβαίνει ^k δὲ τοῖς μὲν ^l τὸ βουλευτὸν τὰ γαθὸν λέγουσι μὴ εἶναι βουλευτὸν ὃ βούλεται ὁ μὴ ὀρθῶς αἰρούμενος (εἰ γὰρ ^m ἔσται βουλευτὸν, καὶ ἀγαθόν ἦν δ', εἰ οὕτως ἔτυχε, κακόν),
 3 τοῖς δ' αὖ τὸ φαινόμενον ἀγαθὸν ⁿ τὸ βουλευτὸν λέγουσι μὴ εἶναι φύσει βουλευτὸν, ἀλλ' ἐκάστῳ τὸ δοκοῦν. ὁ ἄλλο δ'
 4 ἄλλῳ φαίνεται, καὶ εἰ οὕτως ἔτυχε, τὰναντία. Εἰ δὲ δὴ ταῦτα μὴ ἀρέσκει, ἄρα φατέον ἀπλῶς μὲν καὶ κατ' ἀλήθειαν βουλευτὸν εἶναι τὰ γαθόν, ἐκάστῳ δὲ τὸ φαινόμενον; Τῷ μὲν οὖν σπουδαίῳ τὸ κατ' ἀλήθειαν εἶναι, τῷ δὲ φαύλῳ τὸ τυχόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν σωματίων τοῖς μὲν εὖ διακειμένοις ὑγιεινά ἐστὶ τὰ κατ' ἀλήθειαν τοιαῦτα ὄντα, τοῖς δ' ^p ἐπινόσοις ἕτερα. Ὅμοίως δὲ καὶ πικρὰ καὶ γλυκέα καὶ θερμὰ καὶ βαρέα καὶ τῶν ἄλλων ^q ἕκαστα. ^r ὁ σπουδαῖος γὰρ ἕκαστα κρίνει ὀρθῶς, καὶ ἐν ἐκίστοις τάληθές αὐτῷ φαίνονται.
 5 Καθ' ἐκάστην γὰρ ἕξιν ἰδιά ἐστὶ ^s καλὰ καὶ ^t ἡδέα, καὶ διαφέρει πλείστον ἴσως ^v ὁ σπουδαῖος τῷ τάληθές ἐν ἐκάστοις ὀράν, ὥσπερ κανὼν καὶ μέτρον αὐτῶν ^w ὄν. ^x Τοῖς πολλοῖς δὲ ἡ ἀπάτη διὰ τὴν ἡδονὴν ἔοικε γίνεσθαι· οὐ γὰρ, οὐσα ὁ ἀγαθὸν φαίνεται. Αἰροῦνται ^y οὖν τὸ ἡδὺ ὡς ἀγαθόν, τὴν δὲ λύπην ὡς κακὸν φεύγουσιν.

7 Ὀντος ^z δὴ βουλευτοῦ μὲν τοῦ τέλους, βουλευτῶν δὲ καὶ
 (5) προαιρετῶν τῶν πρὸς τὸ τέλος, αἱ περὶ ταῦτα πράξεις κατὰ προαίρεσιν ^a ἂν εἶεν ^b καὶ ^c ἐκούσιοι. Αἱ δὲ τῶν ἀρετῶν ἐνέρ-
 2 γειαι περὶ ταῦτα. Ἐφ' ἡμῖν δὲ καὶ ἡ ἀρετή, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία. Ἐν οἷς γὰρ ἐφ' ἡμῖν ^d τὸ πράττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν, καὶ ἐν οἷς τὸ μὴ, καὶ τὸ ναί· ὥστ' εἰ τὸ πράττειν καλὸν ὃν ἐφ' ἡμῖν ἐστί, καὶ ^d τὸ μὴ πράττειν ^e ἐφ' ἡμῖν

^k δὴ pr. L^b. ^l τὸ om. N^b.Ob. ^m ἔσται] ἂν N^b. ⁿ τὸ ante βουλευτὸν om. K^b.L^b.M^b.Ob. ^o ἀλλ' ὁδ' ἄλλως N^b, ἄλλω δ' ἄλλο Ob, ἄλλω δ' ἄλλως L^b.M^b. ^p ἐπινόσοις οὐδὲν ἕτερα Ob. ^q ἕκαστον M^b. ^r τὸν σπουδαῖον γὰρ ἕκαστα κρίνειν K^b. ^s καλὰ] καὶ καλὰ N^b. ^t ἡδέα —μέτρον om. M^b. ^v τὸ σπουδαῖον K^b. ^w ὄν K^b, om. L^b.M^b.N^b. ^x τοῖς] ἐν τοῖς K^b, τοῖς δὲ Ob. ^y γοῦν M^b, δὲ N^b.Ob. ^z δὴ] δὲ M^b. ^a εἶεν ἂν K^b.N^b. ^b καὶ om. N^b. ^c ἐκούσιον N^b. ^d τὸ om. N^b. ^e ἐφ' ἡμῖν om. M^b.

ἔσται ^f αἰσχροὺν ὄν, ^g καὶ εἰ τὸ μὴ πράττειν καλὸν ὄν ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ πράττειν αἰσχροὺν ὄν ἐφ' ἡμῖν. Εἰ δ' ἐφ' ἡμῖν ³ τὰ καλὰ πράττειν καὶ τὰ αἰσχρά, ὁμοίως ^h δὲ καὶ τὸ μὴ πράττειν, τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς εἶναι, ἐφ' ἡμῖν ¹ ἄρα τὸ ἐπιεικέσι καὶ φαύλοις εἶναι. Τὸ δὲ λέγειν ὡς ⁴

οὐδεὶς ἐκὼν πονηρὸς οὐδ' ἄκων ^k μάκαρ,

ἔοικε τὸ μὲν ψευδεὶ τὸ δ' ἀληθεῖ· μακάριος μὲν γὰρ οὐδεὶς ἄκων, ἢ δὲ μοχθηρία ἐκούσιον. Ἡ τοῖς ¹ γε ἡμῶν εἰρημένοις ⁵ ἀμφισβητητέον, καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐ φατέον ἀρχὴν εἶναι οὐδὲ γεννητὴν τῶν πράξεων ὥσπερ καὶ τέκνων. Εἰ δὲ ταῦτα ⁶ φαίνεται καὶ μὴ ἔχομεν εἰς ἄλλας ἀρχὰς ἀναγαγεῖν παρὰ τὰς ^o ἐφ' ἡμῖν, ὧν ^p καὶ αἱ ἀρχαὶ ^q ἐν ἡμῖν, καὶ αὐτὰ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐκούσια. Τούτοις ^r δ' ἔοικε μαρτυρεῖσθαι καὶ ἰδίᾳ ^s ὑφ' ⁷ ἐκάστων καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν νομοθετῶν· κολάζουσι γὰρ καὶ τιμωροῦνται ^t τοὺς ^v δρώντας μοχθηρά, ὅσοι μὴ βία ἢ δι' ἄγνοιαν ^w ἢς μὴ ^x αὐτοὶ αἴτιοι, τοὺς δὲ τὰ καλὰ πράττοντας τιμῶσιν, ὡς τοὺς μὲν προτρέψοντες, τοὺς δὲ κωλύσοντες. Καίτοι ^y ὅσα μὴτ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ μὴθ' ἐκούσια, ^z οὐδεὶς ^a προτρέπεται πράττειν, ὡς οὐδὲν πρὸ ἔργου ^b ὄν τὸ πεισθῆναι μὴ θερμαίνεσθαι ἢ ἀλγεῖν ἢ πεινῆν ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν τῶν τοιούτων· οὐθὲν γὰρ ἦπτον πεισόμεθα αὐτά. Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῷ τῷ ⁸ ἀγνοεῖν κολάζουσιν, εἰ μὴ αἴτιος ^d εἶναι δοκῆ τῆς ἀγνοίας, οἷον τοῖς μεθύουσι διπλᾶ τὰ ἐπιτίμια· ἢ γὰρ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ κύριος γὰρ τοῦ ^e μὴ μεθυσθῆναι, τοῦτο δ' αἴτιον τῆς ἀγνοίας. Καὶ τοὺς ἀγνοοῦντάς τι τῶν ἐν τοῖς νόμοις, ἃ δεῖ ἐπίστασθαι καὶ μὴ χαλεπά ἐστὶ, κολάζουσιν. Ὅμοίως ^f δὲ καὶ ἐν ⁹ τοῖς ἄλλοις, ὅσα δι' ἀμέλειαν ἀγνοεῖν ^g δοκοῦσιν, ὡς ἐπ'

^f αἰσχροὺν—αἰσχροὺν ὄν ἐφ' ἡμῖν om. K^b. ^g καὶ εἰ—ἡμῖν om. Ob.
^h δὴ L^b. ⁱ ἄρα] ἔσται L^b.M^b.N^b. ^k μακάριος K^b.L^b.M^b.N^b.Ob.
^l τε K^b. ^m ἀμφισβητέον M^b. ⁿ μηδὲ Ob. ^o ἐν K^b.Ob. ^p καὶ om. L^b.M^b.Ob. ^q ἐν] ἐφ' M^b. ^r δ' ὡς ἔοικε M^b. ^s ἐφ' M^b.
^t τοὺς om. K^b. ^v δρώντας τὰ μοχθηρά M^b. ^w οἷς M^b, ἢ K^b. ^x αἴτιοι αὐτοὶ L^b.M^b. ^y ὅσα] πρὸς ἃ N^b, πρὸς ὅσα L^b.M^b. ^z οὐδεὶς γὰρ προτρέπεται N^b. ^a προτρέπεται τοῦ πράττειν M^b. ^b ὄν τὸ] ὄντος N^b.Ob. ^c ὅτιοῦν ἄλλο K^b.Ob. ^d εἶναι] οὖν M^b. ^e μὴ om. N^b.
^f δὴ L^b.M^b. ^g δοκοῦσιν—ἀγνοεῖν om. N^b.

αὐτοῖς ^h ὃν τὸ μὴ ἀγνοεῖν· τοῦ γὰρ ἐπιμεληθῆναι κύριοι.
 10 Ἄλλ' ἴσως τοιοῦτός ⁱ ἐστὶν ὥστε μὴ ἐπιμεληθῆναι. Ἄλλὰ
^k τοῦ ^l τοιούτους γενέσθαι αὐτοὶ αἴτιοι, ζῶντες ἀνειμένως, καὶ
 τοῦ ἀδίκους ἢ ἀκολάστους εἶναι, οἱ μὲν κακουργούντες, οἱ ^m δὲ
 ἐν πότοις καὶ τοῖς τοιούτοις διάγοντες· αἱ γὰρ περὶ ἕκαστα
 11 ἐνέργειαι τοιούτους ποιοῦσιν. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν μελε-
 τῶντων πρὸς ἡντινοῦν ἀγωνίαν ἢ πρᾶξιν· διατελοῦσι γὰρ
 12 ἐνεργούντες. Τὸ μὲν οὖν ἀγνοεῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐνεργεῖν περὶ
 13 ἕκαστα αἱ ἕξεις γίνονται, κομιδῇ ἀναισθήτου. ⁿ Ἐτι δ' ἄλο-
 γον τὸν ἀδικοῦντα μὴ βούλεσθαι ἄδικον εἶναι ἢ ^o τὸν ἀκο-
 λασταίνοντα ἀκολάστον. Εἰ δὲ μὴ ἀγνοῶν τις πράττει ἐξ
 14 ὧν ἔσται ἄδικος, ἐκὼν ἄδικος ^p ἂν εἴη, οὐ μὴν ἐάν γε βούλη-
 ται, ἄδικος ὧν παύσεται καὶ ^q ἔσται δίκαιος· οὐδὲ γὰρ ὁ
 νοσῶν ὑγίης. Καὶ εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἐκὼν νοσεῖ, ἀκρατῶς
 βιοτεύων καὶ ἀπειθῶν τοῖς ἰατροῖς. Τότε μὲν οὖν ^r ἐξῆν αὐτῷ
 μὴ νοσεῖν, προεμένῳ δ' οὐκέτι, ὥσπερ οὐδ' ἀφέντι λίθον ἔτ'
 αὐτὸν δυνατὸν ἀναλαβεῖν· ἀλλ' ὅμως ἐπ' αὐτῷ ^s τὸ βαλεῖν
 καὶ ρίψαι· ἢ γὰρ ἀρχὴ ἐπ' αὐτῷ. Οὕτω δὲ καὶ τῷ ἀδίκῳ
 καὶ τῷ ἀκολάστῳ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐξῆν τοιούτοις μὴ ^t γενέσθαι,
 15 διὸ ἐκόντες εἰσὶν· γενομένοις δ' οὐκέτι ^w ἔξῃστι μὴ εἶναι. Οὐ
 μόνον δ' ^x αἱ τῆς ψυχῆς κακίαι ἐκούσιοί εἰσιν, ἀλλ' ἐνίοις καὶ
 αἱ τοῦ σώματος, ^y οἷς καὶ ἐπιτιμῶμεν· τοῖς μὲν γὰρ διὰ
 φύσιν αἰσχροῖς οὐδεὶς ἐπιτιμᾷ, τοῖς δὲ δι' ^z ἀγυμνασίαν καὶ
 ἀμέλειαν. Ὅμοίως δὲ καὶ ^a περὶ ^b ἀσθένειαν καὶ πῆρωσιν·
 οὐθεὶς γὰρ ἂν ὀνειδίσειε τυφλῷ φύσει ἢ ἐκ νόσου ἢ ἐκ πλη-
 γῆς, ἀλλὰ μάλλον ^c ἐλεῆσαι· τῷ δ' ἐξ οἰνοφλυγίας ἢ ἄλλης
 16 ἀκολασίας πᾶς ἂν ^d ἐπιτιμήσαι. Τῶν δὲ περὶ τὸ σῶμα κα-
 κίων ^e αἱ ἐφ' ἡμῖν ἐπιτιμῶνται, αἱ δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν οὗ. Εἰ

^h τὸ μὴ ἀγνοεῖν ὃν L^b.M^b. ⁱ ἐστὶ τις ὥστε N^b. ^k τοῦ om. O^b.
^l τοιούτου K^b.N^b. ^m δὲ καὶ ἐν N^b. ⁿ ἔτι δ' ἄλογον] λόγον N^b.
^o ἀκολάστον τὸν ἀκολασταίνοντα L^b.M^b. ^p ἂν—βούληται om. N^b.
^q ἔσται] ἂν N^b. ^r ἐξῆν K^b. ^s τὸ] τῷ M^b, om. L^b. ^t γίνεσθαι L^b.
^v ἔτι om. L^b.M^b. ^w ἔστι K^b.M^b.O^b. ^x αἱ om. O^b. ^y οἷς om. N^b.
^z ἀγυμνασίαν K^b. ^a περὶ] δι' M^b. ^b ἀσθένειαν αἰσχος καὶ πῆρωσιν
 M^b, ἀσθένειαν καὶ αἰσχος καὶ πῆρωσιν L^b.N^b. ^c ἐλεήσειε L^b.M^b.
^d ἐπιτιμήση L^b. ^e αἱ ἐφ'—κακίων om. M^b.

δ' οὕτω, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἱ ἐπιτιμώμεναι τῶν κακιῶν ἐφ'
 ἡμῖν ἂν εἶεν. Εἰ δέ τις ἔλεγει ὅτι πάντες ἐφίενται τοῦ¹⁷
 φαινομένου ἀγαθοῦ, τῆς δὲ φαντασίας οὐ κύριοι, ἀλλ' ὁποῖός
 ποθ' ἕκαστός ἐστι, ἢ τοιοῦτο καὶ τὸ τέλος φαίνεται αὐτῷ· εἰ
 μὲν οὖν ἕκαστος ἰεαυτῷ τῆς ἕξεως ἐστὶ πως αἴτιος, καὶ τῆς
 φαντασίας ἔσται κ πως αὐτὸς αἴτιος· εἰ δὲ ἰμή, οὐθεὶς αὐτῷ
 αἴτιος τοῦ¹⁸ κακὰ ποιεῖν, ἀλλὰ δι' ἄγνοίαν τοῦ τέλους ταῦτα
 πράττει, διὰ τούτων οἰόμενος αὐτῷ τὸ ἄριστον ἔσσεσθαι. Ἡ
 δὲ τοῦ τέλους ἔφεσις οὐκ ἀθαίρετος, ἀλλὰ φῦναι δεῖ ὥσπερ
 ὄψιν ἔχοντα, ἧ κρινεῖ καλῶς καὶ τὸ κατ' ἀλήθειαν ἀγαθὸν
 αἰρήσεται. Καὶ ἔστιν εὐφυῆς, ἢ φ τοῦτο καλῶς πέφυκεν· τὸ
 γὰρ μέγιστον καὶ κάλλιστον, ὁ καὶ ὁ παρ' ἐτέρου μὴ ρ οἶόν
 τε λαβεῖν μηδὲ μαθεῖν, ἀλλ' οἶον ἔφυ, τοιοῦτον ἔξει, ρ καὶ
 τὸ εὐ καὶ τὸ καλῶς τοῦτο πεφυκέναι ἢ τελεία καὶ ἀληθινῆ
 ἂν εἴη εὐφυῖα. Εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, τί μᾶλλον ἢ ἀρετῆ
 τῆς κακίας ἔσται ἐκούσιον; ἰ Αμφοῖν γὰρ ὁμοίως, τῷ ἀγαθῷ¹⁸
 καὶ τῷ κακῷ, ἰ τὸ τέλος φύσει ἢ ὅπωςδὴποτε φαίνεται καὶ
 κείται, τὰ δὲ λοιπὰ πρὸς ἰ τοῦτ' ἀναφέροντες ἰ πράττουσιν
 ὅπωςδὴποτε. Εἴτε δὲ τὸ τέλος μὴ φύσει ἐκάστῳ φαίνεται¹⁹
 οἰοῦνδὴποτε, ἀλλὰ τι καὶ παρ' ἰ αὐτόν ἐστιν, εἴτε τὸ μὲν
 τέλος φυσικόν, ἠ τῷ δὲ τὰ λοιπὰ ἠ πράττειν ἐκούσιως τὸν
 ἠ σπουδαῖον ἢ ἀρετῆ ἐκούσιόν ἐστιν, οὐθέν ἠττον καὶ ἢ κακία
 ἐκούσιον ἂν εἴη· ὁμοίως γὰρ καὶ τῷ κακῷ ὑπάρχει τὸ δι'
 ἠ αὐτόν ἐν ταῖς ἠ πράξεσι καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ τέλει. Εἰ ἠ οὖν,²⁰
 ὥσπερ λέγεται, ἐκούσιοί εἰσιν αἱ ἀρεταί (καὶ γὰρ ἠ τῶν ἕξεων
 συναίτιοί πως αὐτοὶ ἐσμεν, καὶ τῷ ποιοὶ τινες εἶναι τὸ τέλος
 τοιόνδε τιθέμεθα), καὶ αἱ κακίαι ἠ ἐκούσιοι ἂν εἶεν· ὁμοίως
 γάρ.

ἰ εἶεν αἱ πλείους. εἰ Mb. ἠ λέγει Lb.Ob. ἢ τοιοῦτον Mb.
 ἰ αὐτῷ Ob. κ πως ὁ αὐτὸς Mb. ἰ μή, οὐθεὶς] μηδεὶς Lb.Mb.Nb.
 ἢ κακοποιεῖν Kb.Lb.Mb. ἢ φ τοῦτο] αὐτὸ τοῦτο ὅτι Mb. ὁ καὶ δ]
 εἰ Kb. ρ οἶόν τε] οἶονται Kb. ρ καὶ τὸ] τὸ δ' Lb.Mb. ἰ τὸ om. Mb.
 ἢ ταῦτ' Kb.Lb.Mb.Nb.Ob. ἰ πράττομεν Kb. ἢ αὐτῷ Lb.Mb.Nb.Ob.
 ἠ τῷ] τὸ Lb. ἠ πράττεσθαι Mb. ἠ σπουδαῖον εἰ ἢ Ob. ἠ αὐτὸ Mb.
 ἢ πράξεσι καὶ τῷ τελείῳ Kb. ἢ οὖν] δ' Mb. ἠ τῶν αἰτίων ἕξεων Kb.
 ἠ ἐκούσιαι Kb.

8 21 Κοινή μὲν οὖν περὶ τῶν ἀρετῶν εἴρηται ^e ἡμῖν τό ^f τε
^g γένος τύπῳ, ^h ὅτι μεσότητές εἰσιν, καὶ ὅτι ἕξεις, ὑφ' ὧν τε
γίνονται, ⁱ καὶ ὅτι τούτων ^k πρακτικά ^l καθ' αὐτάς, καὶ ὅτι
ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐκούσιοι, καὶ οὕτως ^m ὡς ἂν ὁ ὀρθὸς λόγος ⁿ προσ-
22 τάξῃ. ^o Οὐχ ὁμοίως ^p δὲ αἱ πράξεις ἐκούσιοί εἰσι καὶ αἱ
ἕξεις· τῶν μὲν γὰρ πράξεων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι ^q τοῦ τέλους
κύριοι ἐσμεν, εἰδότες τὰ καθ' ἕκαστα, τῶν ἕξεων δὲ ^r τῆς
ἀρχῆς, ^s καθ' ἕκαστα δὲ ἢ ^t πρόσθεσις οὐ γνώριμος, ὡς περ
ἐπὶ τῶν ἀρρωστιῶν· ἀλλ' ὅτι ἐφ' ἡμῖν ἦν οὕτως ἢ μὴ οὕτω
^v χρῆσασθαι, διὰ τοῦτο ἐκούσιοι.

9 23 Ἀναλαμβάνοντες ^w δὴ περὶ ἐκάστης, εἴπωμεν τίνες εἰσὶ ^x καὶ
περὶ ποία καὶ πῶς· ἅμα δ' ἔσται δῶλον καὶ πόσαι εἰσίν. Καὶ
(6) πρῶτον περὶ ἀνδρείας. ^y Ὅτι μὲν οὖν μεσότης ^z ἐστὶ περὶ
2 φόβους καὶ θάρρη, ἤδη ^z καὶ πρότερον εἴρηται, φοβούμεθα δὲ
δηλονότι τὰ φοβερά, ταῦτα δ' ἐστὶν ^a ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ^b κακά·
3 ^c διὸ καὶ τὸν φόβον ὀρίζονται προσδοκίαν κακοῦ. Φοβού-
μεθα ^d μὲν οὖν πάντα τὰ κακά, οἷον ἀδοξίαν πενίαν νόσον
ἀφιλίαν θάνατον, ἀλλ' οὐ περὶ πάντα δοκεῖ ὁ ἀνδρείος εἶναι·
ἔνια γὰρ ^e καὶ δεῖ φοβεῖσθαι καὶ καλόν, τὸ δὲ μὴ αἰσχρόν,
οἷον ἀδοξίαν· ὁ μὲν ^f γὰρ φοβούμενος ἐπιεικῆς καὶ αἰδήμων,
ὁ δὲ μὴ φοβούμενος ἀναίσχυντος. Λέγεται δ' ὑπὸ τινων
ἀνδρείος κατὰ μεταφορὰν ἔχει γὰρ ^g τι ὅμοιον τῷ ἀνδρείῳ·
4 ἄφοβος γὰρ τις καὶ ὁ ἀνδρείος. Πενίαν δ' ἴσως οὐ δεῖ φο-
βεῖσθαι οὐδὲ νόσον, οὐδ' ὅλως ὅσα ^h μὴ ἀπὸ κακίας μηδὲ δι'
ⁱ αὐτόν. Ἀλλ' οὐδ' ὁ περὶ ταῦτα ἄφοβος ἀνδρείος. Λέγο-

^e ἡμῖν] ἢ μὲν K^b, om. M^b. ^f τε om. K^b. ^g γένος] ὡς ἐν O^b.
^h ὅτι μεσότης καὶ ἕξις K^b. εἰσιν et ὅτι om. etiam O^b. ⁱ καὶ om. K^b.
O^b. ^k πρακτικοὶ L^b.M^b.N^b, πρακτικά καὶ K^b.O^b. ^l κατὰ ταύτας M^b.
^m ἂν ὡς M^b. ⁿ προστάξει L^b, προστάξειεν M^b. ^o οὐχὶ K^b. ^p δὲ
καὶ αἱ M^b. ^q τοῦ om. L^b.M^b. ^r τῆς—ἕκαστα om. N^b. ^s καθ']
τῶν δὲ καθ' M^b.O^b, τῶν N^b. ^t πρόσθεσις M^b. ^v χρῆσθαι K^b.O^b.
^w δὲ M^b. ^x καὶ—εἰσίν om. M^b. ^y ἐστὶν ἢ ἀνδρεία περὶ M^b. ^z καὶ
πρότερον εἴρηται] φανερόν γεγένηται K^b.O^b. ^a ὡς om. K^b.M^b.O^b.
^b κακά] τὰ κακά M^b. ^c διὸ—κακά om. N^b. ^d μὲν] καὶ N^b, om.
L^b.M^b.O^b. ^e καὶ ante δεῖ om. N^b. ^f γὰρ om. L^b.M^b. ^g ὅμοιον
τι L^b.M^b. ^h μὴ] μὲν M^b. ⁱ αὐτῶν M^b.

μεν δὲ καὶ τοῦτον καθ' ὁμοιότητα· ἔνιοι γὰρ ^k ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις δειλοὶ ὄντες ^l ἐλευθεριοὶ εἰσι καὶ πρὸς χρημάτων ἀποβολὴν εὐθαρσῶς ἔχουσιν. Οὐδὲ δὴ εἴ τις ὕβριν περὶ ⁵ παῖδας καὶ ^m γυναῖκα φοβεῖται ἢ φθόνον ἢ τι τῶν τοιούτων, δειλὸς ἐστίν· οὐδ' εἰ θαρρεῖ μέλλων μαστιγούσθαι, ἀνδρείος. Περὶ ποῖα ⁿ οὖν τῶν φοβερῶν ὁ ἀνδρείος; Ἡ περὶ τὰ μέ- ⁶ γιστα; Οὐθεὶς γὰρ ^o ὑπομενετικώτερος τῶν δεινῶν. ^p Φοβερώτατον δ' ὁ θάνατος· πέρασ γάρ, καὶ οὐδὲν ^q ἔτι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακὸν εἶναι. Δόξειε δ' ἂν ⁷ ^r οὐδὲ περὶ θάνατον τὸν ἐν παντὶ ὁ ἀνδρείος εἶναι, οἷον ^s εἰ ἐν θαλάττῃ ἢ ^t ἐν νόσοις. Ἐν τίσιν οὖν; Ἡ ἐν τοῖς καλλί- ⁸ στοῖς; Τοιοῦτοι δὲ οἱ ἐν πολέμῳ· ἐν μεγίστῳ γὰρ καὶ καλλίστῳ κινδύνῳ. Ὁμόλογοι δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ αἱ τιμαὶ ^v αἱ ⁹ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ παρὰ τοῖς ^w μονάρχοις. Κυρίως δὴ λέ- ¹⁰ γοιτ' ἂν ἀνδρείος ὁ περὶ τὸν καλὸν θάνατον ἀδείης, ^x καὶ ὅσα θάνατον ἐπιφέρει ὑπόγυια ὄντα· τοιαῦτα δὲ μάλιστα τὰ κατὰ πόλεμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ^y θαλάττῃ καὶ ἐν νόσοις ¹¹ ἀδείης ὁ ἀνδρείος, οὐχ οὔτω δὲ ὡς οἱ θαλάττιοι· οἱ μὲν γὰρ ἀπεγνωκάσι τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν θάνατον τὸν τοιοῦτον δυσχεραίνουσιν, οἱ δὲ εὐέλπιδές εἰσι ^z παρὰ τὴν ἐμπειρίαν. Ἄμα δὲ καὶ ἀνδρίζονται ἐν οἷς ^a ἐστὶν ἀλκὴ ἢ καλὸν τὸ ἀπο- ¹² θανεῖν· ἐν ταῖς τοιαύταις δὲ φθοραῖς ^b οὐθέτερον ὑπάρχει.

Τὸ δὲ φοβερὸν οὐ πάσι μὲν τὸ αὐτό, λέγομεν δέ τι ¹⁰ καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπον. Τοῦτο μὲν οὖν παντὶ φοβερὸν τῷ ^c γε (7) νοῦν ἔχοντι, ^d τὰ δὲ κατ' ἀνθρωπον διαφέρει μεγέθει καὶ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ θαρραλέα. Ὁ δὲ ² ἀνδρείος ἀνέκπληκτος ὡς ἀνθρωπος. Φοβήσεται μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς δεῖ δὲ καὶ ὡς ὁ λόγος ^e ὑπομενεῖ, τοῦ καλοῦ

^k ἐν om. L^b.M^b. ^l ἐλεύθεροὶ K^b.M^b. ^m γυναῖκας K^b. ⁿ γ' οὖν K^b.O^b. ^o ὑπομενετικώτερος M^b. ^p φοβερώτατος M^b, φοβερώτερον K^b. ^q ἔτι] ἐν K^b. ^r οὐ O^b. ^s εἰ] ἢ L^b.M^b, om. K^b.O^b. ^t ἐν ante νόσοις om. K^b.O^b. ^v αἱ om. K^b.L^b.M^b. ^w μονομάχοις M^b. ^x καὶ ὅσα θάνατον om. N^b. ^y θαλάσση M^b. ^z περὶ M^b. ^a ἐστὶν ἢ ἀλκὴ N^b. ^b οὐδὲν ἕτερον M^b. ^c γε om. K^b.N^b.O^b. ^d τὰ] τὸ N^b, τῷ M^b. ^e ὑπομενεῖ N^b.

3 ἔνεκα τούτο ^f γὰρ τέλος ^g τῆς ἀρετῆς. Ἔστι δὲ μᾶλλον καὶ
 ἦττον ταῦτα φοβεῖσθαι, καὶ ἔτι τὰ μὴ φοβερὰ ^h ὡς τοιαῦτα
 4 φοβεῖσθαι. Γίνεται δὲ τῶν ἀμαρτιῶν ἢ μὲν ὅτι οὐ δεῖ, ἢ
 δὲ ὅτι οὐχ ὡς δεῖ, ἢ δὲ ὅτι οὐχ ὅτε, ἢ τι τῶν τοιούτων ὁμοίως
 5 δὲ καὶ περὶ τὰ ⁱ θαρραλέα. Ὁ μὲν οὖν ^a δεῖ καὶ οὐ ἔνεκα
 ὑπομένων καὶ φοβούμενος, ^k καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε, ὁμοίως δὲ
 καὶ θαρρῶν, ἀνδρείος· κατ' ἀξίαν γάρ, καὶ ὡς ἂν ὁ λόγος,
 6 ^l πάσχει καὶ πράττει ὁ ἀνδρείος. Τέλος δὲ πάσης ἐνεργείας
 ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν ἕξιν. Καὶ τῷ ἀνδρείῳ δὲ ἢ ἀνδρεία καλόν.
 Τοιοῦτον ^m δὴ καὶ τὸ τέλος ὀρίζεται γὰρ ἕκαστον τῷ τέλει.
 Καλοῦ ⁿ δὲ ἔνεκα ὁ ἀνδρείος ὑπομένει καὶ πράττει ^o τὰ κατὰ
 7 τὴν ἀνδρείαν. Τῶν δ' ὑπερβαλλόντων ὁ μὲν τῇ ἀφοβία
 ἀνόνημος (εἴρηται ^p δ' ἡμῖν ἐν τοῖς πρότερον ὅτι πολλὰ ἐστὶν
 ἀνόνημα), εἴη ^q δ' ἂν τις μαινόμενος ^r ἢ ἀνάληγτος, εἰ μη-
 θὲν ^s φοβοῖτο, μήτε σεισμὸν μήτε ^t τὰ κύματα, καθάπερ
 φασὶ τοὺς Κελτούς. Ὁ δὲ τῷ θαρρεῖν ὑπερβάλλον περὶ τὰ
 8 φοβερὰ θρασύς. Δοκεῖ δὲ καὶ ἀλαζῶν εἶναι ὁ θρασύς καὶ
 προσποιητικὸς ἀνδρείας. Ὡς οὖν ἐκεῖνος περὶ τὰ φοβερὰ
 ἔχει, οὕτως ^u οὗτος βούλεται φαίνεσθαι· ἐν αἷς οὖν δύναται,
 9 μιμεῖται. Διὸ ^v καὶ εἰσὶν οἱ πολλοὶ αὐτῶν θρασύδειλοι· ἐν
 10 ^w τούτοις γὰρ θρασυνόμενοι τὰ φοβερὰ οὐχ ὑπομένουσιν. Ὁ
 δὲ τῷ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλον δειλός· καὶ γὰρ ^x μὴ δεῖ
 καὶ ὡς οὐ δεῖ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκολουθεῖ αὐτῷ. Ἐλ-
 λείπει δὲ καὶ ^y τῷ θαρρεῖν ἀλλ' ἐν ταῖς λύπαις ὑπερβάλλον
 11 μᾶλλον καταφανής ἐστίν. Δύσελπις δὴ τις ὁ δειλός· πάντα
 γὰρ φοβεῖται. Ὁ δ' ἀνδρείος ^z ἐναντίως· τὸ γὰρ θαρρεῖν
 12 εὐέλπιδος. Περὶ ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ὅ τε δειλὸς καὶ ὁ
 θρασύς καὶ ὁ ἀνδρείος, διαφόρως δ' ἔχουσι πρὸς αὐτά· οἱ μὲν
 γὰρ ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν, ὁ δὲ μέσως ἔχει καὶ ὡς
 δεῖ· καὶ οἱ μὲν θρασεῖς προπετεῖς, καὶ βουλόμενοι πρὸ τῶν

^f γὰρ τὸ τέλος Mb. ^g ταῖς ἀρεταῖς Kb. ^h ὡς] καὶ τὰ Mb. ⁱ θαρ-
 σαλέα Mb. ^k καὶ ante ὡς om. Lb.Mb. ^l πάσχει καὶ πράττει Kb.
^m δὲ Nb. ⁿ δὲ Kb.Lb.Mb. ^o τὰ om. Kb. ^p δὲ καὶ ἡμῖν Mb.
^q ἢ] ἢ μὴ Mb. ^r φοβεῖται Mb. ^s τὰ om. Kb. ^t οὗτος om. Kb.
^v καὶ om. Ob. ^w τούτω Lb.Mb. ^x τὸ Nb. ^y ἐναντίως Mb.Nb.Ob.

κινδύνων ἐν αὐτοῖς δ' ἀφίστανται, οἱ δ' ἀνδρείοι ἐν τοῖς ἔργοις ὄξεις, ^z πρότερον δ' ἡσύχοι.

Καθάπερ οὖν εἴρηται, ἡ ἀνδρεία μεσότης ἐστὶ ^a περὶ θαρ- 13 11
ραλέα καὶ φοβερά, ἐν οἷς εἴρηται, καὶ ὅτι καλὸν αἰρεῖται
καὶ ὑπομένει, ^b ἢ ὅτι αἰσχροὺς τὸ μῆ. Τὸ δ' ἀποθνήσκειν
φεύγοντα πενίαν ἢ ἔρωτα ἢ τι λυπηρὸν οὐκ ἀνδρείου, ἀλλὰ
μᾶλλον δειλοῦ· μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, καὶ
οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακόν. Ἔστι μὲν
οὖν ἡ ἀνδρεία τοιοῦτόν τι, λέγονται δὲ καὶ ἕτεροι κατὰ (8)
πέντε τρόπους, πρῶτον μὲν ἡ πολιτικὴ· μάλιστα γὰρ ἔοικεν
δοκοῦσι γὰρ ὑπομένειν τοὺς κινδύνους οἱ πολῖται διὰ τὰ ἐκ
τῶν νόμων ἐπιτίμια καὶ τὰ ὀνειδή καὶ ^c διὰ τὰς τιμὰς. Καὶ
διὰ τοῦτο ἀνδρείοτατοι δοκοῦσιν εἶναι παρ' οἷς οἱ δειλοὶ ἄτι-
μοι ^d καὶ οἱ ἀνδρείοι ἔντιμοι. ^e Τοιούτους δὲ καὶ Ὅμηρος ^z
ποιεῖ, οἶον τὸν ^f Διομήδην καὶ τὸν Ἑκτορα,

§ Πουλδάμας μοι ^h πρῶτος ἐλεγχέην ⁱ ἀναθήσει

καὶ Διομήδης,

Ἐκτωρ γάρ ποτε φήσει ἐνὶ Τρώεσσι ἀγορεύων,

Τυδείδης ὑπ' ^k ἐμείο.

Ὡμοίωται δ' αὕτη μάλιστα τῇ ^l πρότερον εἰρημένη, ὅτι δι' ³
ἀρετὴν γίνεται· δι' αἰδῶ γὰρ καὶ ^m διὰ καλοῦ ὄρεξιν (τιμῆς
γάρ) καὶ φυγὴν ὀνειδούς, αἰσχροῦ ὄντος. Τάξει δ' ἂν τις ⁴
καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀναγκαζομένους εἰς ⁿ ταυτό·
χείρους δ', ^o ὅσῳ οὐ δι' αἰδῶ ἀλλὰ διὰ φόβον ^p αὐτὸ δρῶσι,
καὶ φεύγοντες οὐ τὸ αἰσχροὺς ἀλλὰ τὸ λυπηρὸν ἀναγκά-
ζουσι γὰρ οἱ κύριοι, ὥσπερ ^q ὁ Ἑκτωρ

ὄν δέ ^r ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης πτώσσοντα νοήσω,

οὐ οἱ ^s ἄρκιον ^t ἐσσεῖται φυγέειν κύνας.

^z πρότεροι Mb. ^a περὶ τὰ θαρραλέα Mb. ^b ἢ om. Kb. ^c διὰ
om. Mb. ^d καὶ οἱ] οἱ δὲ Lb.Mb.Nb. ^e τοιούτοις Nb. ^f διομήδη
Nb.Ob. ^g πολυδάμας Lb. ^h πρῶτον Mb. ⁱ ἀναθήσει Kb, ἐπιθήσει
Mb. ^k ἐμείο φοβούμενος ὀμοίωται Mb. ^l προτέρα Mb. ^m διὰ om.
Nb.Ob. ⁿ αὐτό Mb. ^o ὅσοι Kb.Ob. ^p αὐτοὶ δρῶσι φεύγον-
τες Mb. ^q ὁ om. Lb.Mb. ^r ἐγὼ Mb. ^s ἄρκιον Kb. ^t ἐσσεῖται
Kb.Mb.

5 Καὶ οἱ ^v προστάττοντες, κἂν ἀναχωρῶσι τύπτοντες τὸ αὐτὸ
 δρῶσι, καὶ οἱ πρὸ τῶν τάφρων καὶ τῶν τοιούτων ^w παρατάτ-
 τοντες· πάντες γὰρ ἀναγκάζουσιν. Δεῖ δ' οὐ δι' ἀνάγκην
 6 ἀνδρείου εἶναι, ἀλλ' ὅτι καλόν. Δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἐμπειρία ἡ
 περὶ ἕκαστα ἀνδρεία ^x τις εἶναι· ^y ὅθεν καὶ ὁ Σωκράτης φήθη
 ἐπιστήμην ^z εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Τοιοῦτοι δὲ ἄλλοι μὲν ^a ἐν
 ἄλλοις, ἐν τοῖς πολεμικοῖς δ' οἱ στρατιῶται· δοκεῖ γὰρ εἶναι
 πολλὰ ^b κενὰ τοῦ πολέμου, ἃ μάλιστα συνεωράκασιν οὗτοι·
 φαίνονται ^c δὴ ἀνδρείοι, ὅτι οὐκ ἴσασιν οἱ ἄλλοι οἷά ἐστιν.
 7 Εἶτα ποιῆσαι καὶ ^d μὴ παθεῖν μάλιστα δύνανται ἐκ τῆς ^e ἐμ-
 πειρίας, δυνάμενοι χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις καὶ τοιαῦτα ἔχοντες
 ὅποια ^aν εἶη καὶ πρὸς ^f τὸ ποιῆσαι καὶ πρὸς τὸ μὴ παθεῖν
 8 κράτιστα. ^v Ὡσπερ οὖν ἀνόπλοις ὀπλισμένοι μάχονται καὶ
 ἀθληταὶ ἰδιώταις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν ^g οὐχ οἱ
 ἀνδρειότατοι μαχιμώτατοί εἰσιν, ἀλλ' οἱ μάλιστα ἰσχύοντες
 9 καὶ τὰ σώματα ἄριστα ἔχοντες. Οἱ στρατιῶται δὲ δειλοὶ
 γίνονται, ὅταν ὑπερτείνῃ ὁ κίνδυνος καὶ ^h λείπονται τοῖς
 πλήθεσι καὶ ταῖς παρασκευαῖς· πρῶτοι γὰρ φεύγουσι, τὰ δὲ
 πολιτικὰ μένοντα ἀποθνήσκει, ὅπερ καὶ πρὸς τῷ ⁱ Ἐρμαίῳ συν-
 ἔβη. Τοῖς μὲν γὰρ αἰσχροὺς τὸ φεύγειν καὶ ὁ θάνατος τῆς
 τοιαύτης σωτηρίας αἰρετώτερος· οἱ δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκινδύ-
 νευον ὡς κρείττους ὄντες, γνόντες δὲ φεύγουσι, τὸν θάνατον
 μᾶλλον τοῦ αἰσχροῦ φοβούμενοι· ὁ δ' ἀνδρείος οὐ τοιοῦτος.
 10 Καὶ τὸν θυμὸν δ' ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν ^k ἐπιφέρουσιν· ἀνδρείοι
 γὰρ εἶναι δοκοῦσι καὶ οἱ διὰ θυμὸν ὥσπερ τὰ θηρία ἐπὶ τοὺς
 τρώσαντας ^l φερόμενοι, ὅτι καὶ οἱ ἀνδρείοι θυμοειδεῖς· ^m ἰτη-

^v προστάσσοντες Mb. ^w προτάττοντες Ob. ^x τις om. Kb.Nb.Ob.
^y ὅθεν—ἀνδρείαν om. pr. Nb. ^z εἶναι om. Kb.Mb.Ob. ^a ἐν om. Kb.
^b κενὰ Kb.Mb. ^c δὴ δ' Ob, δὴ οἱ Mb. ^d μὴ] μηδὲν Lb.Mb.
^e ἐμπειρίας καὶ φυλάσσειν καὶ πατάξει δυνάμενοι Kb.Nb.Ob. ^f τὸ μὴ
 ποιῆσαι Kb. ^g οὐχὶ Lb. ^h λείπονται Nb. ⁱ Ἐρμαίῳ] τόπος
 ἐστὶ τὸ ἔρμαιον ἐν κορωνεῖαι τῆς βοιωτίας margo Lb. et 2024. ^k φέρου-
 σιν Kb, ἀναφέρουσιν Lb.Mb. ^l φερόμενα Kb.Lb.Mb. ^m κινητι-
 κώτατον Mb.

τικώτατον γὰρ ὁ θυμὸς πρὸς τοὺς κινδύνους, ὅθεν καὶ Ὀμηρος

σθένος ἔμβαλε θυμῷ

καὶ

μένος καὶ θυμὸν ἔγειρε

καὶ

Δριμὸν δ' ἀνὰ ρίνας μένος

καὶ

ἔξεσεν αἶμα·

Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἔοικε σημαίνειν τὴν τοῦ θυμοῦ ἔγερσιν καὶ ὀρμὴν. Οἱ μὲν οὖν ἀνδρείοι διὰ τὸ καλὸν πράττουσιν, ὁ δὲ θυμὸς συνεργεῖ αὐτοῖς· τὰ θηρία δὲ διὰ λύπην διὰ γὰρ τὸ πληγῆναι ^η ἢ φοβεῖσθαι, ἐπεὶ εἴαν γε ἐν ὕλῃ ἢ ^ο ἐν ἔλει ἦ, οὐ ^ρ προσέρχονται. Οὐ δὴ ἐστὶν ἀνδρεία διὰ τὸ ^υ ὑπ' ἀλγηδόνας καὶ θυμοῦ ἐξελαινώμενα πρὸς τὸν κίνδυνον ὀρμᾶν, οὐθὲν τῶν δεινῶν προορῶντα, ἐπεὶ οὕτω γε ^ρ καὶ οἱ ὄνοι ^ς ἀνδρείοι ^τ εἶεν πεινῶντες· τυπτόμενοι γὰρ οὐκ ἀφίστανται τῆς νομῆς· καὶ οἱ μοιχοὶ δὲ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τολμηρὰ πολλὰ δρῶσιν. ^υ Οὐ ^ω δὴ ἐστὶν ἀνδρεία τὰ δι' ¹² ἀλγηδόνας ἢ θυμοῦ ἐξελαινώμενα πρὸς τὸν κίνδυνον. ^χ Φυσικώτατη δ' ἔοικεν ἡ διὰ τὸν θυμὸν εἶναι, καὶ προσλαβοῦσα προαίρεσιν καὶ τὸ οὐ ἔνεκα ἀνδρεία ^υ εἶναι. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ^z δὴ ὀργιζόμενοι μὲν ἀλγοῦσι, τιμωρούμενοι δ' ἠδονται· οἱ δὲ διὰ ταῦτα ^α μαχόμενοι μάχιμοι μὲν, οὐκ ἀνδρείοι δέ· οὐ γὰρ διὰ τὸ καλὸν οὐδ' ὡς ὁ λόγος, ἀλλὰ διὰ ^β τὸ πάθος παραπλήσιον δ' ἔχουσί τι. Οὐδὲ δὴ οἱ εὐέλπιδες ὄντες ¹³ ἀνδρείοι· διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ^δ καὶ πολλοὺς νενικηκέναι θαρροῦσιν ^ε ἐν τοῖς κινδύνοις. Παρόμοιοι δέ, ὅτι ἄμφω θαρραλέοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἀνδρείοι διὰ τὰ ^ε προειρημένα θαρραλέοι,

^η ἢ διὰ τὸ φοβεῖσθαι K^b.N^b.O^b. ^ο ἐν post ἦ om. L^b.M^b. ^ρ προσέρχονται L^b. ^α ἀπὸ N^b. ^ρ καὶ K^b.L^b.M^b. ^ς ἀνδρείοι om. M^b. ^τ εἶεν] ἀν εἶεν L^b.M^b. ^υ οὐ—κίνδυνον om. K^b.O^b. ^ω δὴ οὖν ἐστὶν L^b.N^b. ^χ φυσικώτατος M^b. ^υ εἶναι om. N^b. ^z δὴ] δέ M^b.O^b. ^α μαχόμενοι add. L^b.M^b. ^β τὸ om. K^b. ^ε ἀνδρείοι εἰσι· διὰ L^b. ^δ καὶ τὸ πολλοὺς O^b. ^ε ἐν] μὲν K^b. ^ε πρότερον εἰρημένα K^b.

οἱ δὲ διὰ τὸ οἶεσθαι ἔκρείττους εἶναι καὶ μὴθὲν ἀντιπαθεῖν.

14 Τοιοῦτον δὲ ποιούσι καὶ οἱ μεθυσκόμενοι· εὐέλπιδες γὰρ γίνονται. Ὅταν δὲ αὐτοῖς μὴ ^h συμβῇ τοιαῦτα, φεύγουσιν ἀνδρείου δ' ἦν ⁱ τὰ φοβερὰ ἀνθρώπων ὄντα ^k καὶ φαινόμενα
15 ὑπομένειν, ὅτι καλὸν ^l καὶ αἰσχροὺς τὸ μῆ. Διὸ καὶ ἀνδριότερου δοκεῖ εἶναι τὸ ^m ἐν τοῖς αἰφνιδίοις φόβοις ἄφοβον καὶ ἀτάραχον εἶναι ἢ ἐν τοῖς προδήλοις· ἀπὸ ἕξως γὰρ μάλλον, ἢ ⁿ καὶ ὅτι ἦπτον ἐκ παρασκευῆς· τὰ προφανῆ μὲν γὰρ κἂν ἐκ λογισμοῦ καὶ λόγου τις προέλοιτο, τὰ δ' ἐξαίφνης κατὰ
16 τὴν ἕξιν. Ἀνδρείοι δὲ φαίνονται καὶ οἱ ἀγνοοῦντες, καὶ εἰσιν οὐ πόρρω τῶν οὐελπίδων, χεῖρους δ' ὅσῳ Ράξιωμα οὐδὲν ἔχουσιν, ἐκείνοι δέ· διὸ καὶ μένουσί τινα χρόνον· οἱ δ' ἠπατημένοι, εἰ γὰρ γινώσκον ὅτι ἕτερον ἢ ^q ὑποπτεύσωσι, φεύγουσιν ὅπερ οἱ Ἀργεῖοι ἔπαθον περιπεσόντες τοῖς Δάκωσιν ὡς Σικωνίοις. Οἳ τε δὴ ἀνδρείοι εἴρηται ποιοῖ τινες, καὶ οἱ δοκῶντες ἀνδρείοι.

12 Περὶ θάρρη δὲ καὶ φόβους ἢ ἀνδρεία οὐσα οὐχ ὁμοίως
(9) περὶ ἄμφω ἐστίν, ἀλλὰ μάλλον περὶ τὰ φοβερὰ· ὁ γὰρ ἐν τούτοις ἀτάραχος καὶ περὶ ταῦθ' ὡς δεῖ ἔχων ἀνδρείος μάλλον ἢ ὁ περὶ τὰ θαρραλέα. Τῷ δὲ τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν, ὡς εἴρηται, ἀνδρείοι λέγονται. Διὸ καὶ ἐπίλυτον ἢ ἀνδρεία, καὶ δικαίως ἐπαινείται· χαλεπώτερον γὰρ τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν ἢ τῶν ἠδέων ἀπέχεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ δόξειεν ἂν εἶναι τὸ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τέλος ἠδύ, ὑπὸ τῶν κύκλῳ δ' ἀφανίζεσθαι, οἷον κἂν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι ^r γίνεται· τοῖς γὰρ πύκταις τὸ ^s μὲν τέλος ἠδύ, οὐ ἕνεκα, ^t ὁ στέφανος καὶ ^v αἰ τιμαί, τὸ δὲ τύπτεσθαι ἀλγεινόν, εἴπερ σάρκινος, καὶ λυπηρόν, ^w καὶ πᾶς ὁ πόνος· διὰ δὲ τὸ πολλὰ ταῦτ' εἶναι, μικρὸν ^x δὲ τὸ οὐ ἕνεκα οὐδὲν ἠδύ φαίνεται ἔχειν. Εἰ ^x δὲ ^y τοιοῦτόν

ε κράτιστοι K^b.O^b. ^h συμβῇ τὰ τοιαῦτα K^b. ⁱ τὸ M^b, τὸ τὰ L^b.
^k καὶ μὴ φαινόμενα K^b. ^l καὶ] ἢ N^b. ^m ἐν om. M^b. ⁿ καὶ om. K^b.O^b.
^o ἐλπίδων L^b. ^p ἄξιωμα οὐκ ἔχουσιν οὐδὲν M^b. ^q ὑποπτεύσωσι L^b, ὑποπτεύουσιν K^b.M^b. ^r γίνεσθαι K^b. ^s μὲν δὲ τέλος M^b.
^t ὁ τε στέφανος L^b. ^v αἰ om. K^b. ^w καὶ ante πᾶς om. M^b.N^b. ^x δὲ L^b.M^b, δὲ δὴ K^b. ^y τὸ τοιοῦτόν M^b.

ἐστὶ καὶ ^z τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν, ὁ μὲν θάνατος καὶ τὰ τραύματα λυπηρὰ τῷ ἀνδρείῳ καὶ ἄκοντι ἔσται, ὑπομένει δὲ αὐτά, ὅτι καλὸν ^a ἢ ὅτι αἰσχροὺς τὸ μῆ. Καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τὴν ἀρετὴν ^o ἔχη πᾶσαν καὶ εὐδαιμονέστερος ^c ἢ, μᾶλλον ἐπὶ τῷ θανάτῳ ^d λυπηθήσεται· ^e τῷ τοιούτῳ γὰρ μάλιστα ζῆν ἄξιον, καὶ οὗτος μεγίστων ἀγαθῶν ἀποστερεῖται εἰδώς· λυπηρὸν ^f δὲ ^g τοῦτο. Ἄλλ' οὐδὲν ἦττον ἀνδρείος, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον, ὅτι ^h τὸ ἐν τῷ πολέμῳ καλὸν ἀντ' ἐκείνων αἰρεῖται. Οὐδ' ⁱ δὲ ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀρεταῖς τὸ ἠδέως ἐνεργεῖν ὑπάρχει, πλὴν ἐφ' ὅσον τοῦ τέλους ἐφάπτεται. Στρατιώτας δ' οὐδὲν ἴσως ^b κωλύει μὴ τοὺς τοιούτους κρατίστους εἶναι, ἀλλὰ τοὺς ἦττον μὲν ἀνδρείους, ἄλλο δ' ἀγαθὸν μηδὲν ἔχοντας· ἔτοιμοι γὰρ οὗτοι πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ τὸν βίον πρὸς μικρὰ κέρδη καταλλάττονται. Περὶ μὲν οὖν ^k ἀνδρείας ^l ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· τί δ' ἐστίν, οὐ χαλεπὸν τύψῳ ^m γε περιλαβεῖν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Μετὰ δὲ ⁿ ταύτην περὶ σωφροσύνης ^o λέγωμεν· δοκοῦσι ¹³ γὰρ τῶν ἀλόγων μερῶν αὐταὶ εἶναι ^p αἱ ἀρεταί. Ὅτι μὲν (10) οὖν μεσότης ἐστὶ περὶ ἠδονὰς ἢ σωφροσύνη, εἴρηται ἡμῖν· ἦττον γὰρ καὶ οὐχ ^q ὁμοίως ^r ἐστὶ περὶ τὰς λύπας· ἐν ^s τοῖς αὐτοῖς δὲ καὶ ^t ἡ ἀκολασία φαίνεται. Περὶ ποίας οὖν τῶν ἠδονῶν, ^v νῦν ἀφορῶμεν. Διηρήσθωσαν ^w δὲ ^x αἱ ψυχικαὶ ^z καὶ αἱ σωματικαί, οἷον φιλοτιμία, ^y φιλομάθεια· ^z ἐκάτερος γὰρ τούτων χαίρει, οὐ φιλητικός ἐστίν, οὐθὲν πάσχοντος τοῦ σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς διανοίας· οἱ δὲ περὶ τὰς τοιαύτας ἠδονὰς ^a οὔτε σόφρονες οὔτε ἀκόλαστοι λέγονται. Ὅμοίως δ' οὐδ' οἱ περὶ τὰς ἄλλας ὅσαι μὴ σωματικαὶ εἰσιν·

^z τὸ om. K^b. ^a ἢ om. K^b. ^b ἔχει M^b. ^c ἦ] εἴη M^b. ^d λυπεῖται L^b.M^b, λύπη ἔσται N^b.O^b. ^e τῷ om. L^b. ^f δὴ M^b. ^g τούτῳ K^b. ^h τῷ N^b. ⁱ δὴ] δὴ δὲ N^b. ^k ἀνδρείας N^b, qui ita solet. ^l ἐπὶ om. M^b. ^m γε περιλαβεῖν] λαβεῖν M^b. ⁿ ταῦτα M^b. ^o λέγομεν L^b.N^b. ^p αἱ om. K^b. ^q ὁμοίως] ὁμοίως τῇ ἀνδρείᾳ L^b.M^b. ^r ἐστὶ περὶ λύπας M^b, περὶ τὰς λύπας ἐστίν K^b.O^b. ^s τοῖς αὐτοῖς] τούτοις L^b.M^b.N^b. ^t ἡ om. M^b.N^b. ^v νῦν om. L^b.M^b. ^w δὲ] οἷον M^b. ^x αἱ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ M^b, καὶ αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ ψυχικαὶ K^b.O^b. ^y φιλομαθία K^b. ^z ἐκατέρω M^b. ^a οὔτε σόφρονες] οὐ σόφρονες M^b.

τοὺς γὰρ φιλομύθους καὶ ^b διηγητικούς καὶ περὶ τῶν ^c τυ-
 χόντων κατατρίβοντας τὰς ἡμέρας ^d ἀδολέσχας, ἀκολάστους
 δ' οὐ λέγομεν, οὐδὲ τοὺς λυπουμενοὺς ἐπὶ χρήμασιν ἢ φίλοις.
 3 Περὶ δὲ τὰς σωματικὰς εἶη ἂν ἡ σωφροσύνη, οὐ πάσας δὲ
 οὐδὲ ταύτας· οἱ γὰρ χαίροντες τοῖς διὰ τῆς ὄψεως, οἷον χρώ-
 μασι ^e καὶ σχήμασι καὶ γραφῇ, οὔτε σώφρονες οὔτε ἀκό-
 λαστοι λέγονται· καίτοι δόξειεν ^f ἂν εἶναι καὶ ὡς δεῖ χαίρειν
 4 καὶ τούτοις, καὶ καθ' ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν. Ὅμοίως δὲ
 καὶ ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀκοήν· τοὺς γὰρ ὑπερβεβλημένως χαί-
 ροντας μέλεσιν ἢ ὑποκρίσει οὐθεὶς ἀκολάστους λέγει, οὐδὲ
 5 τοὺς ὡς δεῖ ^g σώφρονας. Οὐδὲ τοὺς περὶ τὴν ὄσμήν, πλὴν
 κατὰ συμβεβηκός· τοὺς γὰρ χαίροντας μῆλων ἢ ῥόδων ἢ θυ-
 μαμάτων ^h ὀσμαῖς οὐ λέγομεν ἀκολάστους, ἀλλὰ μᾶλλον
 τοὺς μύρων ⁱ καὶ ὄψων· χαίρουσι γὰρ τούτοις οἱ ἀκόλαστοι,
 ὅτι διὰ τούτων ἀνάμνησις γίνεται αὐτοῖς τῶν ^k ἐπιθυμητῶν.
 6 Ἴδοι δ' ἂν τις καὶ τοὺς ἄλλους, ὅταν πεινώσι, χαίροντας ταῖς
 τῶν βρωμάτων ὀσμαῖς· τὸ δὲ ^l τοιούτοις χαίρειν ^m ἀκολάστου
 7 ⁿ τούτῳ γὰρ ^o ἐπιθυμητὰ ταῦτα. Οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τοῖς ἄλ-
 λοις ζῷοις κατὰ ταύτας τὰς αἰσθήσεις ἡδονὴ πλὴν κατὰ συμ-
 βεβηκός· οὐδὲ γὰρ ταῖς ὀσμαῖς τῶν λαγῶν αἱ κύνες χαί-
 ρουσιν, ^q ἀλλὰ τῇ βρώσει· τὴν ^r δ' αἰσθησιν ^s ἢ ὄσμήν ^t ἐποίη-
 σεν. Οὐδ' ὁ λέων τῇ φωνῇ τοῦ βοός, ἀλλὰ τῇ ἐδωδῇ· ὅτι
 δ' ἐγγύς ἐστι, διὰ τῆς φωνῆς ἤσθητο, καὶ χαίρειν ^v δὴ ταύτη
 φαίνεται. Ὅμοίως ^w δ' οὐδ' ἰδὼν ἢ εὐρὼν ἔλαφον ἢ ἄγριον
 8 αἶγα, ἀλλ' ὅτι βορὰν ἔξει. Περὶ τὰς τοιαύτας ^x δὴ ἡδονὰς
 ἢ σωφροσύνη καὶ ἢ ἀκολασία ἐστὶν ὧν καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα
 κοινωνεῖ, ὅθεν ἀνδραποδώδεις καὶ θηριώδεις φαίνονται· αὗται
 9 δ' εἰσὶν ἀφή καὶ γεῦσις. Φαίνονται ^y δὴ καὶ τῇ γεύσει ἐπὶ

^b διηγηματικούς Mb. ^c τυχόντων] τοιούτων Ob. ^d ἀδολέσχους Ob.
^e καὶ σχήμασι om. Mb. ^f ἂν om. Lb. ^g σώφρονας] φωνοῦντας Mb.
^h ὀσμαῖς Lb. ⁱ καὶ] ἢ Kb. Ob. ^k ἐπιθυμημάτων Kb, ἐπιθυμιῶν Lb. Mb.
^l τούτοις Ob. ^m ἀκολάστοις Kb. ⁿ τούτων Kb. Lb. Mb. Nb. ^o ἐπιθυ-
 μήματα Kb. Lb. Mb. ^p οὐδ' ἐν τοῖς Kb. Ob. ^q ἀλλὰ] δὲ Ob. ^r αἰσθησιν
 δ' Lb. Mb. ^s ἢ om. Nb. ^t πεποίηκεν Mb. ^v δὴ οὕτως ταύτη Mb.
^w δ' om. Nb. Ob. ^x δὴ] δ' Lb. Mb. ^y δὴ] δ' οἱ σώφρονες Mb.

μικρὸν ἢ οὐθὲν χρῆσθαι· τῆς γὰρ γεύσεώς ἐστιν ἡ κρίσις τῶν
^zχυμῶν, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τοὺς ^aοἴνους δοκιμάζοντες καὶ τὰ
ὄψα ἀρτύοντες· οὐ πάνυ δὲ χαίρουσι τούτοις, ἢ οὐχ οἷ γε
ἀκόλαστοι, ἀλλὰ τῇ ἀπολαύσει, ἢ γίνεται πᾶσα δι' ἀφῆς καὶ
ἐν σιτίοις καὶ ἐν ποτοῖς καὶ τοῖς ἀφροδισίοις λεγομένοις.
Διὸ καὶ ^bἤξιατό ^cτις ὀψοφάγος ὦν τὸν φάρυγγα ^dαὐτῷ ¹⁰
^eμακρότερον γεράνου γενέσθαι, ὡς ^fἠδόμενος τῇ ἀφῇ. Κοι-
νοτάτη δὴ τῶν αἰσθήσεων καθ' ἣν ἡ ἀκολασία· καὶ δόξειεν ἂν
δικαίως ἐπονείδιστος εἶναι, ὅτι οὐχ ἡ ἄνθρωποι ἔσμεν ὑπάρ-
χει, ἀλλ' ἡ ζῶα. Τὸ δὴ ^gποιούτοις χαίρειν καὶ μάλιστα ¹¹
ἀγαπᾶν θηριῶδες. Καὶ γὰρ ^hαἱ ἐλευθεριώταται τῶν διὰ
τῆς ἀφῆς ἡδονῶν ἀφήρηται, οἷον αἱ ἐν τοῖς γυμνασίοις διὰ
τρίψεως καὶ τῆς θερμασίας γινόμεναι· οὐ γὰρ περὶ πᾶν ⁱτὸ
σῶμα ^kἡ τοῦ ἀκολάστου ἀφή, ἀλλὰ περὶ τινὰ μέρη. Τῶν (11)
^lδ' ἐπιθυμῶν αἱ μὲν κοινὰ δοκοῦσιν εἶναι, αἱ δ' ἴδιοι καὶ ἐπί-
θετοι· οἷον ἡ μὲν τῆς τροφῆς φυσικὴ· πᾶς γὰρ ἐπιθυμεῖ ^mὁ
ἐνδεὴς ξηρᾶς ἢ ὑγράς τροφῆς, ὅτε δ' ἀμφοῖν, καὶ εὐνῆς, φησὶν
ⁿὉμηρος, ὁ νέος καὶ ἀκμάζων· τὸ δὲ τοιαῦδε ἢ τοιαῦδε, οὐκέτι
πᾶς, οὐδὲ τῶν αὐτῶν. Διὸ φαίνεται ἡμέτερον εἶναι. Οὐ μὲν ²
ἀλλ' ἔχει γέ τι ^oκαὶ φυσικόν· ἕτερα γὰρ ἑτέροις ἐστὶν ἡδέα,
καὶ ἕνα ^pπᾶσιν ἡδίω τῶν τυχόντων. Ἐν μὲν οὖν ταῖς φυσικαῖς ³
ἐπιθυμίαις ὀλίγοι ἀμαρτάνουσι καὶ ῥέφ' ἔν, ἐπὶ τὸ πλείον· τὸ
γὰρ ἐσθίειν τὰ τυχόντα ἢ πίνειν ^qἕως ἂν ὑπερπλησθῇ, ^rὑπερ-
βάλλειν ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν τῷ πλήθει· ἀναπλήρωσις γὰρ
τῆς ἐνδείας ἢ φυσικὴ ἐπιθυμία. Διὸ λέγονται οὗτοι ^sγα-

^z χυλῶν K^b.L^b.N^b. ^a οἴνους M^b. ^b εἴξιατό L^b.N^b, εἴξιατό M^b.
^c τις] τις φιλόξενος ὁ εἴξιος codex Oxon. coll. corp. Chr. et pr. K^b,
τις φιλόξενος ὁ ἐρύξιος O^b. et corr. K^b. omissoque articulo N^b. et Pa-
risiensis 1417 et 1855. ea nomina om. Q.G^a.H^a.L^b.M^b. cum 1856
et 2024 et 2113, post ὦν ponit 2114. solum ibi φιλόξενος ponunt
1852 et 2023. ipsum τις om. H^a. ^d αὐτοῦ N^b. et 1417. ^e γεράνου
μακρότερον M^b. ^f ἠδόμενος τῇ ἀφῇ 1852 et 2023, μενέξενος ἢ δ' ἀφή M^b.
^g τούτοις M^b. ^h αἱ om. M^b. ⁱ τὸ om. L^b.M^b.O^b. ^k τοῦ ἀκολάστου
ἢ M^b. ^l ἐπιθυμῶν δ' L^b. ^m ὁ ἐνδεὴς] ὅταν ἐνδεὴς ἢ L^b.M^b.N^b. ⁿ καὶ
om. K^b.O^b. ^o πᾶσιν] τισιν O^b. ^p ὑφ' M^b. ^q ἕως πλησθῆι K^b.O^b.
^r ὑπερβολή K^b. ^s γάστριες O^b.

στρίμαργοι, ὡς παρὰ τὸ δέον πληροῦντες αὐτήν. Τοιοῦτοι
 4 δὲ γίνονται οἱ λίαν ἀνδραποδώδεις. Περὶ δὲ τὰς ἰδίας τῶν
 ἡδονῶν πολλοὶ καὶ πολλαχῶς ἀμαρτάνουσιν· τῶν γὰρ φιλο-
 τοιούτων λεγομένων ἢ ἠ τῷ χαίρειν οἷς μὴ δεῖ, ἢ ἠ τῷ μάλ-
 λον, ἢ ὡς οἱ πολλοί, ἢ μὴ ὡς δεῖ, κατὰ πάντα ἢ οἱ ἀκό-
 λαστοι ὑπερβάλλουσιν· καὶ ἠ γὰρ χαίρουσιν ἠ ἐνίοις αἷς οὐ δεῖ
 (μισητὰ γάρ), καὶ ἠ εἴ τισι δεῖ χαίρειν τῶν τοιούτων, μᾶλλον
 5 ἢ δεῖ, καὶ ἠ ὡς οἱ πολλοὶ χαίρουσιν. Ἡ μὲν οὖν περὶ τὰς
 ἡδονὰς ὑπερβολὴ ὅτι ἀκολασία καὶ ψεκτόν, δῆλον· περὶ δὲ
 τὰς λύπας οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἀνδρείας τῷ ὑπομένειν λέγεται
 σῶφρων ἠ ἀκόλαστος δὲ τῷ ἠ μή, ἀλλ' ὁ μὲν ἀκόλαστος τῷ
 λυπέσθαι μᾶλλον ἢ ἠ δεῖ, ὅτι τῶν ἡδέων οὐ τυγχάνει (καὶ
 τὴν λύπην ἠ δὲ ποιεῖ αὐτῷ ἢ ἡδονή), ὁ δὲ σῶφρων τῷ μὴ λυ-
 14 6 πείσθαι τῇ ἀπουσίᾳ ἠ καὶ τῷ ἀπέχεσθαι τοῦ ἡδέος. Ὁ μὲν
 οὖν ἀκόλαστος ἐπιθυμεῖ τῶν ἡδέων πάντων ἢ τῶν μάλιστα,
 καὶ ἠγεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὥστε ἀντὶ τῶν ἄλλων ταυθ'
 αἰρεῖσθαι· διὸ καὶ ἠ λυπεῖται καὶ ἀποτυγχάνων καὶ ἐπιθυμῶν·
 μετὰ λύπης γὰρ ἢ ἐπιθυμία ἀτόπῳ δ' ἔοικε τὸ δι' ἡδονῆν
 7 λυπεῖσθαι. Ἐλλείποντες ἠ δὲ περὶ τὰς ἡδονὰς καὶ ἠττον ἢ
 δεῖ χαίροντες οὐ πάνυ γίνονται· οὐ γὰρ ἀνθρωπικὴ ἐστὶν ἢ
 τοιαύτη ἀναισθησία· καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ ζῶα διακρίνει τὰ
 βρώματα, καὶ τοῖς μὲν χαίρει τοῖς δ' οὐ· εἰ δὲ τῷ μηθέν
 ἐστὶν ἡδὴ ἠ μὴδὲ διαφέρει ἕτερον ἑτέρου, πόρρω ἠν εἴη τοῦ
 ἀνθρώπου εἶναι· οὐ ἠ τέτυχε δ' ὁ τοιοῦτος ὀνόματος διὰ τὸ
 8 μὴ πάνυ γίνεσθαι. Ὁ δὲ σῶφρων ἠ μέσως περὶ ταυτ' ἔχει·
 οὔτε ἠ γὰρ ἠδεται οἷς μάλιστα ὁ ἀκόλαστος, ἀλλὰ μᾶλλον
 δυσχεραίνει, οὔθ' ὅλως οἷς μὴ δεῖ οὔτε σφόδρα τοιούτῳ οὔ-

t ιδίας K^b. v ἢ—δεῖ om. N^b. w τὸ M^b.Ob. x τὸ N^b.Ob. y ὡς
 δεῖ] ἢ ὠδὶ K^b, ὡς δεῖ ἢ ὠ δὲ L^b, ὡς δεῖ ἢ ὠ μὴ δεῖ M^b. z δὴ M^b.
 a γὰρ om. M^b. b ἐνίοις] ἐν Ob. c εἴ] ἐπὶ L^b.M^b. d ὡς] ἢ ὡς K^b,
 ὡς οὐχ N^b. e ἀκόλαστος δὲ] οὐδ' ἀκόλαστος K^b.N^b.Ob. f μή—τῷ
 om. K^b. g δι' K^b. h δὲ ante ποιεῖ om. M^b. i καὶ τῷ ἀπέχεσθαι
 om. K^b.Ob. k λυπέσθαι ἀποτυγχάνων K^b. l δὲ τὰ περὶ K^b.Ob.
 m μὴδὲ] μὴδὲν N^b. n τέτυχε K^b. o ὀνόματος ὁ τοιοῦτος K^b.Ob.
 p μέσως μὲν περὶ K^b. q γὰρ om. N^b.

δενί, οὐτ' ἀπόντων λυπεῖται ἢ οὐδ' ἐπιθυμεί, ἢ μετρίως, οὐδὲ μᾶλλον ἢ δέι, οὐδ' ὅτε μὴ δέι, οὐδ' ὅλως τῶν τοιούτων ἢ οὐθέν. ὅσα δὲ πρὸς ὑγίειάν ἐστιν ἢ πρὸς εὐεξίαν ἡδέα ὄντα, τούτων ὀρέζεται μετρίως καὶ ὡς δέι, καὶ τῶν ἄλλων ἡδέων μὴ ἐμποδίων τούτοις ὄντων ἢ ὑπὲρ τὸ καλὸν ἢ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν. Ὁ γὰρ οὕτως ἔχων μᾶλλον ἀγαπᾷ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς τῆς ἀξίας· ὁ δὲ σῶφρων οὐ τοιοῦτος, ἀλλ' ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος.

Ἐκουσίῳ δὲ μᾶλλον ἔοικεν ἡ ἀκολασία τῆς δειλίας. Ἡ 15 μὲν γὰρ δι' ἡδονήν, ἡ δὲ διὰ λύπην, ὧν τὸ μὲν αἰρετόν, τὸ (12) δὲ φευκτόν. Καὶ ἡ μὲν λύπη ἐξίστησι καὶ φθείρει τὴν τοῦ ἔχοντος φύσιν, ἡ δὲ ἡδονὴ οὐδὲν τοιοῦτον ποιεῖ, μᾶλλον δ' ἐκούσιον διὸ καὶ ἐπονείδιστότερον. Καὶ γὰρ ἐθισθῆναι ῥᾶον πρὸς αὐτά· πολλὰ γὰρ ἐν τῷ βίῳ ἐτὰ τοιαῦτα, καὶ οἱ ἐθισμοὶ ἀκίνδυνοι. Ἐπὶ δὲ τῶν φοβερῶν ἀνάπαλιν. Δόξειε ἢ δ' ἂν οὐχ ὁμοίως ἰεκούσιον ἢ δειλία εἶναι τοῖς καθ' ἕκαστον· αὐτὴ μὲν γὰρ ἄλυπος, ἢ ταῦτα δὲ διὰ λύπην ἐξίστησιν, ὥστε καὶ τὰ ὄπλα ρίπτειν καὶ τᾶλλα ἀσχημονεῖν· διὸ καὶ δοκεῖ βίαια εἶναι. Τῷ δ' ἀκολάστῳ ἀνάπαλιν τὰ μὲν καθ' ἕκαστα 4 ἐκούσια, ἐπιθυμοῦντι γὰρ καὶ ὀρεγομένοι, τὸ δ' ὅλον ἦττον· οὐθεὶς γὰρ ἐπιθυμεί ἀκολαστος εἶναι. Τὸ δ' ὄνομα τῆς ἀκολασίας ἢ καὶ ἐπὶ τὰς παιδικὰς ἀμαρτίας φέρομεν· ἔχουσι γὰρ τινα ὁμοιότητα. Πότερον δ' ἀπὸ ποτέρου καλεῖται, οὐθέν πρὸς τὰ νῦν διαφέρει, δηλον δ' ὅτι τὸ ὕστερον ἀπὸ τοῦ προτέρου. Οὐ κακῶς δ' ἔοικε μετενηνέχθαι· κεκολάσθαι γὰρ 6 δέι ὁ τῶν αἰσχρῶν ὀρεγόμενον καὶ πολλὴν αὔξησιν ἔχον, τοιοῦτον δὲ μάλιστα ἢ ἐπιθυμία καὶ ὁ παῖς· κατ' ἐπιθυμίαν

ἢ οὐδ' οὐτ' K^b, οὐτε δ' O^b. ἢ δέι] ἢ δέι οὐθ' ἐν K^b, ἢ δέι οὐθενί (vel οὐδενί) ceteri. ἢ ὅτι K^b. ἢ οὐθενός codices. ἢ ὅσα] ἢ K^b. O^b. ἢ πρὸς post ἢ om. O^b. ἢ παρὰ] περὶ M^b. ἢ ὑπὲρ] περὶ M^b. ἢ ἀξίας] οὐσίας K^b. ἢ τοιοῦτο K^b. ἢ ἐπονείδιστον K^b. ἢ ῥᾶδιον K^b. M^b. O^b. ἢ τὰ om. N^b. ἢ ὄθισμοὶ M^b. ἢ ἐπὶ τῶν φοβερῶν δ' L^b. M^b. N^b. ἢ δ' om. L^b. ἢ ἐκούσιον] φευκτόν K^b. L^b. M^b. O^b. ἢ ταῦτα] τὰ K^b. ἢ ἕκαστον M^b. ἢ καὶ om. L^b. M^b. ἢ περὶ M^b. ἢ τὸ] τὸν K^b. M^b. ἢ πολλὴν ἔξιν αὔξησιν K^b. ἢ ἔχοντα M^b.

γὰρ ζῶσι καὶ τὰ παῖδια, ^Γ καὶ μάλιστα ^ς ἐν τούτοις ἢ ^τ τοῦ
 7 ἡδέος ὄρεξις. ^ν Εἰ οὖν μὴ ^ω ἔσται εὐπειθές καὶ ὑπὸ τὸ ἄρχον,
 ἐπὶ πολὺ ἤξει· ἄπληστος γὰρ ἢ τοῦ ἡδέος ὄρεξις καὶ ^χ παν-
 ταχόθεν τῷ ἀνοήτῳ, καὶ ἢ τῆς ἐπιθυμίας ἐνέργεια αὖξει τὸ
 συγγενές, καὶ μεγάλα ^Υ καὶ σφοδραὶ ὦσι, καὶ τὸν λογισμὸν
^z ἐκκρούουσιν. Διὸ δεῖ μετρίας εἶναι ^α αὐτὰς καὶ ὀλίγας, καὶ
 8 τῷ λόγῳ μὴ ἐναντιοῦσθαι. Τὸ δὲ τοιοῦτον ^β εὐπειθές
 λέγομεν ^ε καὶ κεκολασμένον· ὥσπερ ^δ γὰρ τὸν παῖδα δεῖ κατὰ
 τὸ πρόσταγμα τοῦ παιδαγωγοῦ ζῆν, οὕτω καὶ ^ε τὸ ἐπιθυμη-
 9 τικὸν κατὰ τὸν λόγον. Διὸ δεῖ τοῦ σώφρονος τὸ ἐπιθυμη-
 τικὸν συμφωνεῖν ^Γ τῷ λόγῳ· σκοπὸς γὰρ ἀμφοῖν τὸ καλόν,
 καὶ ἐπιθυμεῖ ὁ σώφρων ὧν δεῖ ^ς καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε· οὕτω δὲ
 10 τάττει καὶ ὁ λόγος. Ταῦτ' οὖν ^β ἡμῖν εἰρήσθω περὶ σω-
 φροσύνης.

Δ.

^ι Λέγωμεν ^κ δ' ἐξῆς περὶ ἐλευθεριότητος, δοκεῖ δ' εἶναι ^ι ἢ
 περὶ χρήματα μεσότης· ἐπαινεῖται γὰρ ὁ ἐλευθέριος οὐκ ἐν
 τοῖς πολεμικοῖς, οὐδ' ἐν οἷς ^μ ὁ σώφρων, οὐδ' αὖ ἐν ταῖς κρί-
 σεσιν, ἀλλὰ περὶ δόσιν χρημάτων καὶ λήψιν, μᾶλλον δ' ἐν
 2 τῇ δόσει. Χρήματα δὲ λέγομεν πάντα ὅσων ἢ ἀξία νο-
 3 μίσματι μετρεῖται. Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀσωτία καὶ ^η ἢ ὁ ἀνελευ-
 θερία περὶ χρήματα ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις· καὶ τὴν μὲν
 ἀνελευθερίαν προσάπτομεν ἀεὶ τοῖς μᾶλλον ἢ ^ν δεῖ περὶ χρή-
 ματα σπουδάζουσι, τὴν δ' ἀσωτίαν ἐπιφέρομεν ἐνίοτε συμ-
 πλέκοντες· τοὺς ^α γὰρ ἀκρατεῖς ^Γ καὶ εἰς ἀκολασίαν οὐπανη-
 4 ροὺς ἀσώτους καλοῦμεν. Διὸ καὶ φαυλότατοι δοκοῦσιν εἶναι.
 πολλὰς γὰρ ἅμα κακίας ἔχουσιν. Οὐ δὴ οἰκείως προσαγο-

^Γ καὶ ante μάλιστα om. K^b.M^b. ^ς ἐν] δὲ ἐν M^b. ^τ ἢ] γὰρ καὶ
 ἢ K^b. ^ν εἰ—ὄρεξις om. M^b. ^ω ἔστιν O^b. ^χ πάντοθεν K^b. ^Υ ὦσι
 καὶ σφοδραὶ M^b. ^z ἐκκρούουσι M^b. ^α αὐτὰς ante εἶναι L^b, om. M^b.
^β ἐπιπειθές O^b. ^ε καὶ om. K^b. ^δ γὰρ] δὲ K^b.O^b. ^ε τὸ—σώφρονος
 om. K^b. ^Γ τῷ om. K^b. ^ς καὶ ὡς δεῖ om. L^b.M^b. ^η ἡμῖν om. L^b.
^ι λέγομεν L^b.M^b. et pr. H^a. ^κ δὲ καὶ ἐξῆς K^b. ^ι ἢ om. L^b.M^b.O^b.
^μ ὁ om. M^b. ^ν ἢ alterum om. pr. K^b. ^ο ἐλευθερία pr. M^b.
^ρ δεῖ] χρῆ M^b. ^α γὰρ om. M^b. ^Γ καὶ τοὺς εἰς M^b.

ρεύονται· βούλεται γὰρ ἄσωτος εἶναι ὁ ἐν ^sτι κακὸν ἔχων, ⁵
 τὸ ^tφθείρειν τὴν οὐσίαν· ἄσωτος ^vγὰρ ὁ δι' αὐτὸν ἀπολλύμε-
 νος, δοκεῖ δ' ἀπώλειά τις αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ τῆς οὐσίας φθορά,
 ὡς τοῦ ζῆν διὰ τούτων ὄντος. Οὕτω δὲ τὴν ἀσωτίαν ^wἐκδε-
 χόμεθα. ἼΩν δ' ἐστὶ ^xχρεία, ἔστι τούτοις χρῆσθαι καὶ εὐ ⁶
 καὶ κακῶς· ὁ πλοῦτος δ' ἐστὶ τῶν χρησίμων· ἐκάστῳ δ' ἄρι-
 στα χρῆται ὁ ἔχων τὴν ^yπερὶ ^zτούτο ἀρετὴν· καὶ πλούτῳ δὲ
 χρῆσεται ἄριστα ὁ ἔχων τὴν περὶ τὰ χρήματα ἀρετὴν. Οὗ-
 τος δ' ἐστὶν ὁ ἐλευθέριος. Χρησις δ' εἶναι δοκεῖ χρημάτων ⁷
^aδαπάνη καὶ δόσις· ἡ δὲ λήψις καὶ ^bἡ φυλακὴ κτησίς μᾶλλον.
 Διὸ μᾶλλον ἐστὶ τοῦ ἐλευθερίου τὸ δίδόναι οἷς δεῖ ἢ λαμβά-
 νειν ὅθεν δεῖ καὶ ^cμὴ λαμβάνειν ὅθεν οὐ δεῖ. Τῆς ^dγὰρ
 ἀρετῆς μᾶλλον τὸ εὖ ποιεῖν ἢ τὸ εὖ πάσχειν, καὶ τὰ καλὰ
 πράττειν μᾶλλον ἢ ^eτὰ αἰσχροὰ μὴ πράττειν· οὐκ ἄδηλον δ' ⁸
 ὅτι τῇ μὲν δόσει ἔπεται τὸ εὖ ποιεῖν ^fκαὶ τὸ καλὰ πράττειν,
 τῇ δὲ λήψει τὸ εὖ πάσχειν ἢ μὴ αἰσχροπραγεῖν. Καὶ ἡ
 χάρις τῷ διδόντι, οὐ τῷ ^gμὴ λαμβάνοντι, καὶ ὁ ἔπαινος δὲ
 μᾶλλον. Καὶ ῥᾶον δὲ τὸ μὴ ^hλαβεῖν τοῦ δοῦναι· τὸ γὰρ ⁹
 οἰκεῖον ἤττον προΐενται μᾶλλον ἢ οὐ λαμβάνουσι τὸ ἀλλό-
 τριον. Καὶ ἐλευθέριοι δὲ λέγονται οἱ διδόντες· οἱ δὲ μὴ ¹⁰
 λαμβάνοντες οὐκ εἰς ἐλευθεριότητα ἐπαινοῦνται, ἀλλ' οὐχ
 ἤττον εἰς δικαιοσύνην· οἱ δὲ λαμβάνοντες ⁱοὐδ' ἐπαινοῦνται ¹¹
 πάνυ. Φιλοῦνται δὲ ^kσχεδὸν μάλιστα οἱ ἐλευθέριοι τῶν ἀπ'
 ἀρετῆς· ὠφέλιμοι γάρ, τοῦτο δ' ἐν τῇ δόσει. Αἱ δὲ κατ' ¹² ²
 ἀρετὴν πράξεις καλαὶ καὶ τοῦ καλοῦ ἕνεκα. Καὶ ὁ ἐλευθέριος
¹οὖν δώσει τοῦ καλοῦ ἕνεκα καὶ ὀρθῶς· οἷς γὰρ δεῖ καὶ ὅσα
 καὶ ὅτε, καὶ τᾶλλα ὅσα ἔπεται τῇ ὀρθῇ δόσει· καὶ ταῦτα ¹³
 ἠδέως ἢ ἀλύπως· τὸ γὰρ κατ' ἀρετὴν ἠδὲ ἢ ἄλυπον, ^mἥκιστα

^sτι om. K^b.O^b. ^tφθείρειν L^b. ^vγὰρ] δὲ M^b. ^wἐκδεχόμεθα H^a.
^xχρεία] χρεία τις L^b.M^b. ^yπερὶ—περὶ τὰ χρήματα] περὶ χρημάτων H^a.
^zτούτο] ἕκαστον L^b.M^b. ^aδαπανητικὴ δόσις M^b. ^bἡ post καὶ
 om. H^a. ^cμὴ] μετὰ M^b. ^dἀρετῆς γὰρ L^b.M^b. ^eτὰ αἰσχροὰ μὴ
 πράττειν L^b. ^fκαὶ τὸ] καὶ τὰ M^b. ^gμὴ om. M^b. et pr. K^b. ^hλαμ-
 βάνειν H^a.L^b.M^b. ⁱοὐκ L^b. ^kσχεδὸν om. M^b. ^lοὖν] δὲ L^b.M^b.
^mἥκιστα δὲ] ἢ ἥκιστα H^a.M^b, ἥκιστα L^b.

14 δὲ λυπηρόν. Ὁ δὲ διδούς οἷς μὴ δεῖ, ⁿ ἢ μὴ τοῦ καλοῦ ἕνεκα
 ἀλλὰ διὰ τιν' ἄλλην αἰτίαν, οὐκ ἐλευθέριος ἀλλ' ἄλλος τις
 ῥηθήσεται. Οὐδ' ὁ λυπηρῶς μᾶλλον γὰρ ὁ ἔλοιτ' ἂν τὰ
 15 χρήματα τῆς καλῆς πράξεως, τοῦτο δ' οὐκ ἐλευθερίου. Οὐδὲ
 λήψεται ^p δὲ ὅθεν μὴ δεῖ. ^q οὐδὲ γὰρ ἔστι τοῦ ^r μὴ τιμῶντος
 16 ^r τὰ χρήματα ἢ τοιαύτη λήψις. ^s Οὐκ ἂν εἴη ^t δὲ ^v οὐδ' αἰτη-
 τικός· οὐ γὰρ ἔστι τοῦ εἶ ποιούντος εὐχερῶς εὐεργετεῖσθαι.
 17 Ὅθεν δὲ δεῖ, λήψεται, οἶον ἀπὸ τῶν ἰδίων κτημάτων, οὐχ ὡς
 καλὸν ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον, ὅπως ^w ἔχη διδόναι. Οὐδ' ἀμελή-
 σει τῶν ^x ἰδίων, βουλόμενός γε διὰ τούτων τισὶν ἐπαρκεῖν.
 Οὐδὲ τοῖς τυχοῦσι δώσει, ἵνα ἔχη διδόναι οἷς δεῖ καὶ ^y ὅτε καὶ
 18 οὗ καλόν. Ἐλευθερίου δ' ἔστι σφόδρα καὶ τὸ ὑπερβάλλειν
 ἐν τῇ δώσει, ὥστε ^z καταλείπειν ἑαυτῷ ἐλάττω· τὸ γὰρ μὴ
 19 ^a ἐπιβλέπειν ἐφ' ^b ἑαυτὸν ^c ἐλευθερίου. Κατὰ τὴν οὐσίαν δ'
 ἢ ἐλευθεριότης λέγεται· οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν διδομένων
 τὸ ἐλευθέριον, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ^d διδόντος ἕξει, αὕτη δὲ κατὰ
 τὴν οὐσίαν δίδωσιν. ^e Οὐθέν δὲ κωλύει ἐλευθεριώτερον εἶναι
 20 τὸν ^f τὰ ἐλάττω διδόντα, εἰάν ἀπ' ἐλαττόνων διδῶ. Ἐλευθε-
 ριώτεροι δὲ εἶναι δοκοῦσιν οἱ μὴ κτησάμενοι ἀλλὰ παραλα-
 βόντες τὴν οὐσίαν· ἀπειροὶ τε γὰρ τῆς ἐνδείας, ^g καὶ πάντες
 ἀγαπῶσι μᾶλλον τὰ αὐτῶν ἔργα, ὥσπερ οἱ γονεῖς καὶ οἱ
 ποιηταί. Πλουτεῖν δ' οὐ ρᾶδιον τὸν ἐλευθέριον, μήτε λη-
 πτικὸν ὄντα μήτε φυλακτικόν, ^h προετικὸν δὲ καὶ μὴ τι-
 21 μῶντα δι' αὐτὰ τὰ χρήματα ἀλλ' ἕνεκα τῆς δόσεως. Διὸ
ⁱ καὶ ἐγκαλεῖται τῇ τύχῃ ὅτι οἱ μάλιστα ἄξιοι ὄντες ἤκιστα
 πλουτοῦσιν. Συμβαίνει δ' οὐκ ἀλόγως τοῦτο· οὐ γὰρ οἶον

ⁿ ἢ καὶ οἷς Mb. ^o αἰροῖτ' Lb.Mb. ^p δὲ om. Ha.Mb.Ob. ^q οὐ Kb.
^r μὴ et τὰ χρήματα om. Kb. ^s οὐδ' Mb. ^t δὲ om. Mb. ^v οὐτ' Ha.
^w ἔχει Kb. ^x οικείων Lb.Mb. ^y ὅτε καὶ οὐ] ὅτε οὐ Ha, ὅπου Kb.Ob.
^z καταλείπειν Kb.Lb.Mb. ^a βλέπειν Mb. ^b αὐτὸν Lb, ἑαυτὸν ἀλλ' εἰς
 τὸ καλόν Ob. ^c ἐλευθερίου. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐλευθερίου τὸ τὴν οικείαν
 χρεῖαν τῆς τοῦ δεομένου προτιμότεραν. κατὰ Ob. ^d δόντος Ha.Mb.
^e οὐθέν δὲ Ha, ὅθεν οὐθέν Lb.Mb. ^f τὰ ἐλάττω] ταῦτα Ha, ἐλάττω Lb.
^g καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσι, omisso πάντες, Ha. μᾶλλον om. Lb. ^h προεπι-
 κόν Mb. ⁱ καὶ om. Ob.

τε χρήματ' ἔχειν μὴ ^k ἐπιμελούμενον ὅπως ^l ἔχῃ, ὡςπερ ^m οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. Οὐ μὴν δώσει γε οἷς οὐ δεῖ ⁿ οὐδ' ὅτε μὴ ²² δεῖ, οὐδ' ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· οὐ γὰρ ἂν ἔτι πράττοι κατὰ τὴν ἐλευθεριότητα, καὶ ^o εἰς ^p ταῦτα ἀναλώσας οὐκ ἂν ἔχοι εἰς ^a αὐτὰ δεῖ ἀναλίσκειν. ^v Ὡςπερ γὰρ εἴρηται, ^q ἐλευθέριος ἐστὶν ὁ ²³ κατὰ τὴν οὐσίαν δαπανῶν καὶ εἰς ^a αὐτὰ δεῖ· ὁ ^r δ' ὑπερβάλλων ἄσωτος. Διὸ τοὺς τυράννους οὐ λέγομεν ^s ἀσώτους· τὸ γὰρ πλῆθος τῆς κτήσεως οὐ δοκεῖ ῥάδιον εἶναι ταῖς ^t δόσεσι καὶ ταῖς δαπάναις ὑπερβάλλειν. Τῆς ἐλευθεριότητος ^v δὴ μεσό-²⁴ τητος οὔσης ^w περὶ χρημάτων δόσι καὶ λήψιν, ὁ ἐλευθέριος ^x καὶ δώσει καὶ δαπανήσει εἰς ^a αὐτὰ δεῖ καὶ ὅσα ^y δεῖ, ὁμοίως ἐν μικροῖς καὶ μεγάλοις, καὶ ταῦτα ἠδέως· καὶ λήψεται ^z δ' ὅθεν δεῖ καὶ ὅσα δεῖ. Τῆς ἀρετῆς γὰρ περὶ ἀμφω οὔσης μεσότητος, ποιήσει ἀμφοτέρα ὡς δεῖ· ἔπεται γὰρ τῇ ἐπιεικεῖ δώσει ἢ τοιαύτη λήψις, ^a ἢ δὲ μὴ τοιαύτη ἐναντία ἐστίν. Αἱ μὲν οὖν ἐπόμενα γίνονται ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ, αἱ δ' ἐναντία δῆλον ὡς οὐ. ¹ Ἐὰν ^b δὲ ^c παρὰ τὸ δέον καὶ τὸ καλῶς ἔχον συμ-²⁵ βαίνει αὐτῷ ἀναλίσκειν, λυπήσεται, μετρίως δὲ καὶ ὡς δεῖ· τῆς ἀρετῆς γὰρ καὶ ἠδου καὶ λυπείσθαι ἐφ' οἷς δεῖ καὶ ὡς δεῖ. ^d Καὶ εὐκοινωνήτος δ' ἐστὶν ὁ ἐλευθέριος εἰς χρήματα· ²⁶ δύναται γὰρ ἀδικεῖσθαι, μὴ τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ μάλ-²⁷ λον ἀχθόμενος εἴ τι δέον μὴ ^e ἀνάλωσεν ἢ λυπούμενος εἰ μὴ δέον τι ^e ἀνάλωσε, καὶ τῷ Σιμωνίδῃ οὐκ ἀρεσκόμενος. ¹ Ὁ δ' ²⁸ ³ ἄσωτος ^f καὶ ἐν τούτοις διαμαρτάνει· οὔτε γὰρ ἠδεται ἐφ' οἷς δεῖ ^g οὐδὲ ὡς δεῖ οὔτε ^h λυπεῖται· ⁱ ἔσται δὲ προϊούσι φανερώτερον. Εἴρηται δ' ἡμῖν ὅτι ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ²⁹

^k ἐπιμελώμενον K^b. ^l ἔχοι M^b. ^m οὐδ' om. H^a. ⁿ οὐθ' K^b.
^o εἰς om. M^b. ^p αὐτὰ L^b.M^b. ^q ἐλευθέριος L^b. ^r δ'] δὲ κατὰ τὸ M^b.
^s ἀσώτους] ἐλευθέριος M^b. ^t δόσεσι καὶ δαπάναις H^a, δαπάναις καὶ ταῖς δόσεσιν L^b.M^b. ^v δὲ M^b. ^w ἐπὶ χρημάτων δώσει καὶ λήψει M^b.
^x καὶ om. O^b. ^y δεῖ post ὅσα om. K^b. ^z δ' add. K^b.O^b. ^a εἰ δὲ μὴ τοιαύτη αἰτία M^b. ^b δὲ om. H^a. ^c περὶ L^b. ^d καὶ om. K^b.O^b.
^e ἠνάλωσεν utrobique K^b. ^f καὶ om. M^b. ^g οὔτε ὡς ceteri, καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὡς M^b. ^h λυπεῖται] λυπεῖται οὔτε ὡς δεῖ K^b.O^b. ⁱ ἔσται δὲ] καὶ ἔσται M^b.

εἰσὶν ^k ἢ ἀσωτία καὶ ^k ἢ ἀνελευθερία, καὶ ^l ἐν δυσί, ἐν ^m δόσει
 καὶ λήψει· καὶ τὴν δαπάνην γὰρ εἰς τὴν δόσιν τίθεμεν. Ἡ
 μὲν οὖν ἀσωτία τῷ διδόναι ⁿ καὶ μὴ λαμβάνειν ὑπερβάλλει,
^o τῷ δὲ λαμβάνειν ἐλλείπει, ἢ δ' ἀνελευθερία τῷ διδόναι ^p μὲν
 ἐλλείπει, τῷ λαμβάνειν ^d ὑπερβάλλει, πλὴν ^q ἐπὶ μικροῖς.
³⁰ Τὰ μὲν οὖν τῆς ἀσωτίας οὐ πάντ' ^r συνδυάζονται· οὐ γὰρ ῥά-
 διον μηδαμόθεν λαμβάνοντα πᾶσι διδόναι· ταχέως γὰρ ἐπι-
 λείπει ἢ οὐσία τοὺς ^s ἰδιώτας διδόντας, οἵπερ καὶ δοκοῦσιν
³¹ ἄσωτοι εἶναι, ἐπεὶ ὁ γε τοιοῦτος ^t δόξειεν ἂν οὐ μικρῷ βελ-
 τίων εἶναι τοῦ ^v ἀνελευθέρου. ^w Εὐίατός ^x τε γὰρ ἔστι καὶ
 ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον δύ-
 νηται ἐλθεῖν. Ἐχει γὰρ τὰ τοῦ ἐλευθερίου· καὶ γὰρ δίδωσι
 καὶ οὐ λαμβάνει, οὐδέτερον δ' ὡς δεῖ οὐδ' εἶ. Εἰ δὲ τοῦτο
 ἐθισθεῖν ἢ πως ἄλλως ^z μεταβάλοι, εἴη ἂν ἐλευθέριος· δώσει
 γὰρ ^a οἷς δεῖ, καὶ ^b οὐ λήψεται ὅθεν ^c οὐ δεῖ. Διὸ καὶ δοκεῖ
 οὐκ εἶναι φαῦλος τὸ ἦθος· οὐ γὰρ μοχθηροῦ οὐδ' ἀγεννοῦς
^d τὸ ὑπερβάλλειν διδόντα καὶ ^e μὴ λαμβάνοντα, ἡλιθίου δέ.
³² Ὁ δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἄσωτος πολὺ δοκεῖ βελτίων τοῦ ἀνε-
 λευθέρου εἶναι διὰ ^f τε τὰ εἰρημένα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ὠφελεῖ
³³ πολλούς, ὁ δὲ οὐθέν, ἀλλ' οὐδ' ^g αὐτόν. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ
 τῶν ἀσώτων, καθάπερ εἴρηται, καὶ λαμβάνουσιν ὅθεν ^h μὴ
³⁴ δεῖ, καὶ εἰσὶ κατὰ τοῦτο ἀνελεύθεροι. Ληπτικοὶ δὲ γίνονται
ⁱ διὰ τὸ βούλεσθαι μὲν ἀναλίσκειν, εὐχερῶς ^k δὲ τοῦτο ποιεῖν
^l μὴ δύνασθαι· ταχὺ γὰρ ἐπιλείπει αὐτοὺς τὰ ὑπάρχοντα.
 Ἄναγκάζονται οὖν ἐτέρωθεν πορίζειν. Ἄμα δὲ καὶ διὰ τὸ
 μηθεὶν τοῦ καλοῦ φροντίζειν ὀλιγώρως καὶ πάντοθεν λαμβά-

^k ἢ utrobique om. L^b. ^l ἐν δυσί om. K^b.Ob. ^m λήψει καὶ ἐν
 δόσει L^b.M^b. ⁿ καὶ μὴ λαμβάνειν om. L^b. ^o τῷ—ὑπερβάλλει om. K^b.
^p μὲν om. H^a. ^q ἐπὶ] ἐν L^b.M^b. ^r συναύξεται H^a.M^b, συναύξουσιν L^b.
^s διδόντας ἰδιώτας H^a.K^b.M^b.Ob. ^t δόξει H^a. ^v ἀνελευθέρου. καὶ γὰρ
 δίδωσι καὶ οὐ λαμβάνει. εὐίατός L^b.M^b. ^w ἰατός pr. K^b. ^x τε om.
 K^b.Ob. ^y ὑπὸ om. H^a. ^z μεταβάλλοι H^a.K^b.M^b.Ob. ^a οἷς] οὐ K^b.
^b οὐ om. K^b.Ob. ^c οὐ om. K^b. ^d τὸ μὴ ὑπερβάλλειν pr. K^b. ^e μὴ]
 οὐ M^b. ^f τε om. K^b.Ob. ^g εαυτόν H^a. ^h μὴ] οὐ M^b. ⁱ διὰ τὸ
 καὶ τῷ M^b. ^k δὲ μὴ τοῦτο K^b. ^l μὴ δύνασθαι om. H^a.K^b.Ob.

νουσιν· διδόναι γὰρ ἐπιθυμοῦσι, τὸ δὲ ^m πῶς ἢ πόθεν οὐθὲν αὐτοῖς διαφέρει. Διόπερ οὐδ' ⁿ ἐλευθέριοι αἱ δόσεις αὐτῶν ³⁵ εἰσὶν· οὐ γὰρ καλαί, οὐδὲ τούτου ^o αὐτοῦ ἔνεκα, οὐδὲ ὡς δεῖ· ἀλλ' ἐνίοτε οὖς δεῖ πένεσθαι, τούτους ^p πλουσίος ποιοῦσι, καὶ τοῖς μὲν μετρίοις τὰ ἤθη οὐδὲν ἂν δοίεν, τοῖς δὲ κόλαξιν ἢ ^q τιν' ἄλλην ἡδονὴν πορίζουσι πολλά. Διὸ καὶ ἀκόλαστοι αὐτῶν εἰσὶν οἱ πολλοί· εὐχερῶς γὰρ ἀναλίσκοντες καὶ εἰς τὰς ἀκολασίας δαπανηροί εἰσι, καὶ διὰ τὸ μὴ πρὸς τὸ καλὸν ζῆν πρὸς τὰς ἡδονὰς ἀποκλίνουσιν. Ὁ μὲν οὖν ἄσωτος ἀπαιδα- ³⁶ γώγητος γενόμενος ^r εἰς ταῦτα μεταβαίνει, τυχῶν δ' ἐπιμελείας εἰς τὸ μέσον ^s καὶ τὸ δέον ἀφίκοιτ' ἄν. Ἡ δ' ἀνελευ- ³⁷ θερία ^t ἀνιάτος ἐστίν· δοκεῖ γὰρ τὸ γῆρας καὶ πᾶσα ἀδυναμία ἀνελευθέρους ποιεῖν. Καὶ συμφυέστερον τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀσωτίας· οἱ γὰρ πολλοὶ φιλοχρήματοι μᾶλλον ἢ δοτικοί. Καὶ διατείνει ^v δ' ἐπὶ πολὺ, καὶ πολυειδές ἐστίν· ³⁸ πολλοὶ γὰρ τρόποι δοκοῦσι τῆς ἀνελευθερίας εἶναι. Ἐν δυσὶ γὰρ οὔσα, τῇ τ' ἐλλείψει τῆς δόσεως καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῆς λήψεως, οὐ πᾶσιν ὀλόκληρος ^w παραγίνεται, ἀλλ' ἐνίοτε χωρίζεται, καὶ οἱ μὲν τῇ λήψει ὑπερβάλλουσιν, οἱ δὲ τῇ δόσει ἐλλείπουσιν. Οἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις προσηγορίαις ³⁹ οἶον φειδωλοὶ γλίσχροι ^x κίμβικες, πάντες τῇ δόσει ἐλλείπουσι, τῶν δ' ἄλλοτριῶν οὐκ ἐφίενται οὐδὲ βούλονται λαμβάνειν, οἱ μὲν διὰ τινα ἐπιείκειαν καὶ εὐλάβειαν τῶν αἰσχροῶν. Δοκοῦσι γὰρ ἔνιοι ἢ φασί γε διὰ τοῦτο φυλάττειν, ἵνα μὴ ποτ' ἀναγκασθῶσιν αἰσχρόν τι πράξαι. Τούτων δὲ ^y καὶ ὁ κυμινοπρίστης καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος· ὠνόμασται δ' ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ ^z μηθενὶ ^a ἂν δοῦναι. Οἱ δ' αὖ διὰ φόβον ἀπέχονται τῶν ἄλλοτριῶν ὡς οὐ ράδιον ^b τὸ αὐτὸν μὲν τὰ ἐτέρων λαμβάνειν, τὰ δ' αὐτοῦ ἐτέρους μὴ· ^c ἀρέσκει οὖν αὐτοῖς

^m πόθεν ἢ πῶς Mb. ⁿ ἐλεύθεροι Lb. ^o αὐτοῦ om. Kb.Ob. ^p πλείους Ha. ^q τὴν Kb. ^r εἰς ταῦτα] ἐνταῦθα Ha. ^s καὶ εἰς τὸ Kb. ^t ἀνιάτος γ' ἐστίν Kb. ^v δ'] δὴ Ha, om. Mb. ^w περιγίνεται Mb. ^x κίμβικες Ob. ^y καὶ om. Ob. ^z μηθένενα Lb, μηθέν Mb, μηδέν Kb. ^a ἂν om. Lb.Mb. ^b τὸ] τὸν Lb.Mb, om. Kb. ^c ἀρέσκειν Ha.Kb. Lb.Mb.

40 τὸ μήτε λαμβάνειν μήτε δίδοναι. Οἱ δ' αὖ κατὰ τὴν λήψιν
 ὑπερβάλλουσι τῷ πάντοθεν λαμβάνειν καὶ πάν, οἷον οἱ τὰς
 ἀνελευθέρους ἐργασίας ^d ἐργαζόμενοι, πορνοβοσκοὶ καὶ πάν-
 τες οἱ τοιοῦτοι, καὶ τοκισταὶ ^e κατὰ μικρὸν ἐπὶ πολλῷ. Πάν-
 τες γὰρ οὗτοι ὅθεν οὐ δεῖ λαμβάνουσι, καὶ ^f ὅπόσον οὐ δεῖ.
 41 Κοινὸν δ' ἐπ' αὐτοῖς ἢ ^g αἰσχροκέρδεια φαίνεται· πάντες γὰρ
 42 ἔνεκα κέρδους, καὶ τούτου μικροῦ, ὀνειδῆ ὑπομένουσιν. Τοὺς
 γὰρ ^h τὰ μεγάλα μὴ ὅθεν ⁱ δὲ δεῖ λαμβάνοντας, μηδὲ ^k ἅ δεῖ,
^l οὐ λέγομεν ἀνελευθέρους, οἷον τοὺς τυράννους πόλεις πορ-
 θοῦντας καὶ ἱερά συλῶντας, ^m ἀλλὰ πονηροὺς μᾶλλον καὶ ἀσε-
 43 βεῖς καὶ ἀδίκους. Ὁ μὲντοι κυβερτῆς καὶ ⁿ ὁ λωποδύτης καὶ
 ὁ ληστῆς τῶν ἀνελευθέρων ^o εἰσίν· αἰσχροκερδεῖς γάρ. Κέρ-
 δους γὰρ ^p ἔνεκεν ἀμφότεροι πραγματεύονται καὶ ὀνειδῆ ὑπο-
 μένουσιν, καὶ οἱ μὲν κινδύνους τοὺς μεγίστους ἔνεκα τοῦ λήμ-
 ματος, οἱ δ' ἀπὸ τῶν φίλων κερδαίνουσιν, οἷς δεῖ δίδοναι.
^q Ἀμφότεροι ^r δὲ ὅθεν οὐ δεῖ κερδαίνειν βουλόμενοι αἰσχρο-
 44 κερδεῖς, καὶ πᾶσαι δὲ αἱ τοιαῦται λήψεις ἀνελεύθεροι. Εἰ-
 κότης δὲ τῇ ἐλευθεριότητι ἀνελευθερία ἐναντίον λέγεται· μεί-
 ζόν τε γὰρ ^s ἔστι κακὸν τῆς ἀσωτίας, καὶ μᾶλλον ἐπὶ ^t ταύ-
 45 τὴν ἀμαρτάνουσιν ^u ἢ κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ἀσωτίαν. Περὶ
 μὲν οὖν ἐλευθεριότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων κακίων τοσαῦτ'
 εἰρήσθω.

4 ^v Δόξιεε δ' ἂν ἀκόλουθον εἶναι καὶ περὶ μεγαλοπρεπείας
 (2) διελθεῖν· δοκεῖ γὰρ καὶ αὐτὴ περὶ χρήματά τις ^w ἀρετὴ εἶναι.
 Οὐχ ὥσπερ δ' ἡ ἐλευθεριότης διατείνει περὶ πάσας τὰς ἐν
 χρήμασι πράξεις, ἀλλὰ περὶ τὰς δαπανηρὰς μόνον· ^x ἐν τού-
 τοις δ' ὑπερέχει τῆς ἐλευθεριότητος μεγέθει. Καθάπερ ^y γὰρ
 τοῦνομα αὐτὸ ὑποσημαίνει, ἐν μεγέθει πρόπουσα δαπάνη ἐστίν.

^d ἐργαζόμενοι καὶ πορνοβοσκοὶ L^b.M^b. ^e κατὰ μικρὸν] καὶ τὰ μικρὰ
 H^a.L^b.O^b, καὶ τὰ μικρὸν καὶ K^b. ^f ὅπόσον] ὅποτε K^b. ^g αἰσχροκερδία
 pr. K^b. ^h τὰ om. M^b. ⁱ δὲ om. H^a. ^k ἅ] ἅ οὐ O^b. ^l οὐδὲ H^a.
^m ἀλλὰ om. H^a. ⁿ ὁ ante λωποδύτης om. K^b. ^o εἰσίν om. idem.
^p ἔνεκα H^a.K^b.M^b.O^b. ^q δὲ M^b. ^r κακὸν ἐστι K^b.O^b. ^s ταύτης M^b,
 ταῦτα L^b. ^t ἢ οἱ κατὰ pr. K^b. ^v δόξαι H^a.K^b. ^w εἶναι ἀρετὴ M^b.
^x δ' ἐν τούτοις K^b. ^y γὰρ om. L^b.M^b.

Τὸ δὲ μέγεθος πρὸς τι· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ δαπάνημα τριηράρχῳ²
καὶ ἀρχιθεωρῷ. Τὸ πρόπον^z δὲ πρὸς αὐτόν, καὶ ἐν ᾧ καὶ
περὶ^a ἄ. Ὁ δ' ἐν μικροῖς ἢ ἐν μετρίοις κατ' ἀξίαν δαπανῶν³
οὐ λέγεται μεγαλοπρεπής, οἶον^b τὸ

πολλάκι^c δόσκον^d ἀλήτη·

ἀλλ' ὁ ἐν μεγάλοις^e οὕτως. Ὁ μὲν^f γὰρ μεγαλοπρεπὴς
ἐλευθέριος, ὁ δ' ἐλευθέριος οὐθὲν μᾶλλον μεγαλοπρεπής. Τῆς⁴
τοιαύτης δ' ἔξωσ ἢ μὲν ἔλλειψις μικροπρέπεια καλεῖται, ἢ
δ' ὑπερβολὴ βαναυσία καὶ ἀπειροκαλία καὶ ὅσαι τοιαῦται,
οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῷ μεγέθει περὶ ἃ δεῖ, ἀλλ' ἐν οἷς οὐ
δεῖ^g καὶ ὡς οὐ δεῖ λαμπρυνόμεναι· ὕστερον^h δὲ περὶ αὐτῶν
ἐροῦμεν. Ὁ δὲ μεγαλοπρεπὴς ἐπιστήμονι ἔοικεν· τὸ πρόπον⁵
γὰρ δύναται θεωρησάσθαι καὶ δαπανῆσαι μεγάλαⁱ ἐμμελῶς. Ὡς-⁶
περ γὰρ ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, ἢ ἔξις ταῖς ἐνεργείαις ὀρίζεται, καὶ
ὦν ἐστίν. Αἱ δὲ τοῦ μεγαλοπρεποῦς δαπάναι μεγάλαί καὶ
πρόπουσαι. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἔργα· οὕτω γὰρ ἔσται μέγα
δαπάνημα καὶ πρόπον τῷ ἔργῳ. Ὡςτε τὸ μὲν ἔργον τῆς
δαπάνης ἀξίον^k δεῖ εἶναι, τὴν δὲ δαπάνην τοῦ ἔργου, ἢ καὶ
ὑπερβάλλειν. Ἐπαυρήσει δὲ τὰ τοιαῦτα ὁ μεγαλοπρεπὴς⁷
τοῦ καλοῦ ἕνεκα· κοινὸν γὰρ τοῦτο ταῖς ἀρεταῖς. Καὶ ἔτι⁸
ἠδέως καὶ^m προετικῶς· ἢ γὰρ ἀκριβολογία μικροπρεπές.
Καὶ πῶς κάλλιστον καὶ προεπιδέστατον, σκέψαιτ' ἂν μάλ-⁹
λον ἢⁿ πόσον καὶ^o πῶς ἐλαχίστου. Ἀναγκαῖον^p δὲ καὶ ἐλευ-¹⁰
θέριον τὸν μεγαλοπρεπῆ εἶναι· καὶ γὰρ ὁ ἐλευθέριος δαπα-
νήσει ἃ δεῖ καὶ ὡς δεῖ. Ἐν τούτοις δὲ^q τὸ μέγα τοῦ μεγα-
λοπρεποῦς, οἶον μέγεθος, περὶ^r ταῦτα τῆς ἐλευθεριότητος
οὔσης, καὶ ἀπὸ τῆς ἴσης δαπάνης τὸ ἔργον ποιήσει μεγαλο-
πρεπέστερον. Οὐ γὰρ ἢ αὐτὴ ἀρετὴ κτήματος καὶ ἔργου·

^z δὲ Mb. ^a ὄ Kb.Lb.Mb. ^b τὸ om. Mb. ^c δώσει Mb. ^d ἀλήτη
Ha.Kb. ^e οὗτος Ha.Kb.Lb.Ob. ^f γὰρ om. Ha.Mb. ^g καὶ ὡς οὐ δεῖ
om. Kb. ^h δὲ περὶ] δ' ὑπὲρ Kb.Ob. ⁱ ἐπιμελῶς Mb. ^k δεῖν
Kb.Lb.Mb. ^l δαπανήσειε δὲ Ha. ^m προετικῶς Mb. ⁿ πόσον Mb.
^o πῶς δι' ἐλαχίστου Lb. ^p δὲ Ha. ^q τὸ μέγα om. Ha. ^r ταῦτα Ha:
ceteri ταῦτα.

κτῆμα μὲν ^s γὰρ τὸ πλείστου ^t ἄξιον τιμιώτατον, οἷον χρυσός, ἔργον δὲ τὸ μέγα καὶ καλόν. Τοῦ γὰρ τοιούτου ἡ θεωρία θαυμαστή, τὸ δὲ μεγαλοπρεπὲς θαυμαστόν. Καὶ ἔστιν
5 ¹¹ ἔργου ἡ ἀρετὴ μεγαλοπρέπεια ἐν μεγέθει. Ἔστι δὲ τῶν δαπανημάτων, οἷα λέγομεν ^w τὰ τίμια, οἷον τὰ ^x περὶ θεοὺς ὑανάθηματα καὶ κατασκευαὶ καὶ θυσίαι, ὁμοίως δὲ καὶ ^z ὅσα περὶ πᾶν τὸ δαιμόνιον, καὶ ὅσα πρὸς τὸ κοινὸν εὐφιλοτίμητά ἐστιν, οἷον εἴ ποιν χορηγεῖν ^a οἴονται δεῖν λαμπρῶς ἢ τριη-
12 ραρχεῖν ἢ καὶ ἐστιᾶν τὴν πόλιν. Ἐν ἅπασιν δ' ὥσπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸν πράττοντα ἀναφέρεται τὸ τίς ὢν καὶ τίνων ὑπαρχόντων· ἄξια γὰρ ^b δεῖ τούτων εἶναι, καὶ μὴ μόνον
13 τῷ ἔργῳ ἀλλὰ καὶ τῷ ποιῶντι ^c πρέπειν. Διὸ πένης μὲν οὐκ ἂν εἴη μεγαλοπρεπής· οὐ γὰρ ἔστιν ἀφ' ὧν πολλὰ δαπανήσει πρεπόντως· ὁ δ' ἐπιχειρῶν ἡλίθιος· παρὰ τὴν ἀξίαν
14 γὰρ καὶ τὸ δέον, κατ' ἀρετὴν δὲ τὸ ὀρθῶς. Πρέπει δὲ καὶ οἷς ^d τὰ τοιαῦτα προϋπάρχει δι' αὐτῶν ἢ ^d διὰ τῶν προγόνων ἢ ὧν αὐτοῖς μέτεστιν, καὶ τοῖς εὐγενέσι καὶ τοῖς ἐνδόξοις καὶ ὅσα τοιαῦτα· πάντα γὰρ ταῦτα μέγεθος ἔχει καὶ ἀξίωμα.
15 Μάλιστα μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ μεγαλοπρεπής, καὶ ἐν ^e τοῖς τοιούτοις δαπανήμασιν ἡ μεγαλοπρέπεια, ὥσπερ εἴρηται· μέγιστα γὰρ καὶ ἐντιμώτατα· τῶν ^g δὲ ἰδίων ὅσα εἰσάπαξ γίνεται, οἷον γάμος καὶ εἴ τι τοιοῦτον, καὶ εἰ περὶ τι ^h πᾶσα ἢ πόλις σπουδάζει ἢ ⁱ οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ περὶ ξένων δὲ ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολάς, καὶ δωρεὰς ^j καὶ ἀντιδωρεάς· οὐ γὰρ εἰς ^k ἑαυτὸν δαπανηρὸς ὁ μεγαλοπρεπής ἀλλ' εἰς τὰ κοινά,
16 τὰ δὲ δῶρα τοῖς ἀναθήμασιν ἔχει τι ὅμοιον. Μεγαλοπρεποῦς δὲ καὶ ^l οἶκον κατασκευάσασθαι πρεπόντως τῷ πλούτῳ· κόσμος γάρ τις καὶ οὗτος. Καὶ περὶ ταῦτα μᾶλλον δαπανᾶν

^s γὰρ ἀρετὴ τὸ Η^a. ^t ἄξιον καὶ τιμιώτατον Η^a. et corr. K^b. ^v μεγαλοπρέπεια ἀρετὴ L^b.M^b. ^w τὰ ante τίμια om. M^b. ^x περὶ τοὺς θεοὺς Η^a.L^b.M^b. ^y ἀνάσθητα M^b. ^z ὅσα ante περὶ om. O^b. et pr. K^b. ^a οἴονται δεῖν] οἶόν τε K^b. ^b δεῖν M^b. ^c πρέπει L^b. ^d τὰ et διὰ om. K^b.O^b. ^e τοῖς om. Η^a.L^b.O^b. ^f περ om. M^b. ^g δὲ om. idem. ^h ἢ πᾶσα K^b.O^b. ⁱ οἱ om. M^b. ^j καὶ ἀντιδωρεάς om. K^b.O^b. ^k αὐτὸν L^b.M^b. ^l οἴκησιν Η^a.

ὅσα πολυχρόνια τῶν ἔργων· κάλλιστα γὰρ ταῦτα. Καὶ ἐν
 ἐκάστοις τὸ πρέπον· οὐ γὰρ ^m ταῦτὰ ἀρμόζει θεοῖς καὶ ἀν-17
 θρώποις, οὐδ' ἐν ἱερῷ καὶ τάφῳ· καὶ ἐπὶ τῶν δαπανημάτων
ⁿ ἕκαστον μέγα ἐν τῷ γένει, ^o καὶ μεγαλοπρεπέστατον μὲν
 τὸ ἐν μεγάλῳ μέγα, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐν τούτοις μέγα. Καὶ 18
 διαφέρει τὸ ἐν τῷ ἔργῳ μέγα τοῦ ἐν τῷ δαπανήματι· σφαῖρα
 μὲν ^p γὰρ ἢ λήκυθος ἢ καλλίστη ^q ἔχει μεγαλοπρέπειαν παι-
 δικοῦ δώρου, ἢ δὲ τούτου τιμὴ μικρὸν καὶ ^r ἀνελεύθερον. Διὰ 19
 τοῦτό ἐστι τοῦ μεγαλοπρεπούς, ^s ἐν ᾧ ἂν ^t ποιῆ γένει, μεγα-
 λοπρεπῶς ποιεῖν· τὸ γὰρ τοιοῦτον οὐκ εὐπέρβλητον, ^v καὶ
 ἔχον κατ' ἀξίαν τοῦ δαπανήματος. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μεγα-20
 λοπρεπής, ὁ δ' ὑπερβάλλων καὶ βάνανσος τῷ παρὰ τὸ δέον ^b
 ἀναλίσκει ὑπερβάλλει, ὥσπερ εἴρηται. Ἐν γὰρ τοῖς ^w μι-
 κροῖς τῶν δαπανημάτων πολλὰ ἀναλίσκει καὶ λαμπρύνεται
 παρὰ μέλος, οἶον ἐρανιστὰς γαμικῶς ἐστιῶν, καὶ κωμφοῖς
 χορηγῶν ἐν τῇ παρόδῳ πορφύραν εἰσφέρων, ὥσπερ οἱ ^x Με-
 γαρεῖς. Καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ποιήσει οὐ τοῦ καλοῦ ἕνεκα,
 ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ἐπιδεικνύμενος, καὶ διὰ ^y ταῦτα οἰόμενος
 θαυμάζεσθαι, καὶ οὐ ^z μὲν δεῖ πολλὰ ἀναλώσαι, ὀλίγα ^a δα-
 πανῶν, οὐδ' ὀλίγα, πολλά. Ὁ δὲ μικροπρεπής περὶ πάντα 21
 ἐλλείψει, καὶ τὰ μέγιστα ἀναλώσας ἐν μικρῷ τὸ καλὸν ἀπο-
 λεί, καὶ ὃ τι ἂν ποιῆ μέλλων, καὶ σκοπῶν πῶς ἂν ἐλάχιστον
^b ἀναλώσαι, καὶ ταῦτ' ὀδυρόμενος, καὶ πάντ' οἰόμενος μείζω
 ποιεῖν ἢ δεῖ. Εἰσὶ μὲν οὖν αἱ ἕξεις αὐταὶ κακίαι, οὐ μὴν 22
 ὀνειδή γ' ἐπιφέρουσι διὰ τὸ μῆτε βλαβεραὶ ^c τῷ πέλας εἶναι
 μῆτε λίαν ἀσχήμονες.

Ἡ δὲ μεγαλοψυχία περὶ μεγάλα ^d μὲν καὶ ἐκ τοῦ ὀνό-7 (3)
 ματος ἔοικεν εἶναι, περὶ ποῖα δ' ἐστὶ πρῶτον λάβωμεν. Δια-2
 φέρει δ' οὐθὲν τὴν ἕξιν ἢ ^e τὸν κατὰ τὴν ἕξιν σκοπεῖν. Δοκεῖ 3

^m ταῦτὰ] τὸ αὐτὸ H^a. ⁿ ἕκαστον γὰρ μέγα H^a. ^o καὶ om. M^b.
^p γὰρ] γὰρ ἢ καλλίστη K^b.O^b. ^q μεγαλοπρέπειαν ἔχει H^a.K^b.O^b.
^r ἐλεύθερον καὶ διὰ H^a. ^s ἐν] τὸ ἐν M^b. ^t ποιῶ M^b. ^v καὶ ἔχον]
 ὡς ἔχον τὰ M^b. ^w μικροῖς] πολλοῖς M^b. ^x μέγαροι K^b. ^y ταῦτα] τὰ
 τοιαῦτα K^b.O^b. ^z μὲν] δὲ M^b. ^a δαπανῶν L^b. ^b ἀναλώση O^b.
^c τῶν H^a.K^b. ^d μὲν καὶ om. M^b. ^e τὸ L^b, τὰ corr. K^b.

δὲ μεγαλόψυχος εἶναι ὁ μεγάλων αὐτὸν ἀξιῶν ἄξιος ὢν· ὁ γὰρ
 μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν ἠλίθιος, ^f τῶν δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδεὶς
 ἠλίθιος οὐδ' ἀνόητος. Μεγαλόψυχος μὲν οὖν ὁ εἰρημένος.
 4^t Ὁ ^g γὰρ μικρῶν ἄξιος καὶ τούτων ^h ἀξιῶν ἑαυτὸν σῶφρων,
 5 μεγαλόψυχος δ' οὐ· ἐν μεγέθει γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ὥσπερ
 καὶ τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι, οἱ μικροὶ δ' ἀστεῖοι καὶ
 6ⁱ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὐ. Ὁ δὲ μεγάλων ^k ἑαυτὸν ἀξιῶν ἀνά-
 7^t ξιος ὢν χαῦνος· ^l ὁ δὲ μειζόνων ἢ ἄξιος οὐ πᾶς χαῦνος. Ὁ δ'
 ἐλαττόνων ^m ἢ ἄξιος ⁿ μικρόψυχος, εἴαν τε μεγάλων εἴαν τε
 μετρίων, εἴαν τε ^o καὶ μικρῶν ἄξιος ὢν ^p ἔτι ἐλαττόνων ^q αὐτὸν
 ἀξιοῖ. Καὶ μάλιστα ἂν δόξειεν ὁ μεγάλων ἄξιος· τί γὰρ
 8^t ἂν ἐποίει, εἰ μὴ ^r τοσούτων ἦν ἄξιος; Ἔστι δὲ ὁ μεγαλό-
 ψυχος τῷ ^s μὲν μεγέθει ἄκρος, τῷ δὲ ὡς δεῖ μέσος· τοῦ γὰρ
 κατ' ἀξίαν αὐτὸν ἀξιοῖ. Οἱ δ' ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν.
 9^t Εἰ ^t δὲ δὴ μεγάλων ἑαυτὸν ἀξιοῖ ἄξιος ὢν, καὶ μάλιστα τῶν
 10^t μεγίστων, περὶ ἐν ^v μάλιστα ἂν εἴη. Ἡ δ' ἀξία λέγεται
 πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ. Μέγιστον ^w δὲ τοῦτ' ἂν θείημεν ὁ
 τοῖς θεοῖς ἀπονέομεν, ^x καὶ οὐ μάλιστ' ἐφίενται οἱ ἐν ἀξιώ-
 ματι, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς καλλίστοις ἀθλοῦν. Τοιοῦτον δ' ἡ τιμὴ
 μέγιστον γὰρ δὴ τοῦτο τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. Περὶ τιμᾶς δὲ
 11^t καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός ἐστιν ὡς δεῖ. Καὶ ἄνευ ^y δὲ λό-
 γου φαίνονται οἱ μεγαλόψυχοι περὶ τιμὴν εἶναι· τιμῆς γὰρ
 12^t μάλισθ' οἱ μεγάλοι ἀξιοῦσιν ἑαυτοῦς, κατ' ἀξίαν δέ. Ὁ ^z δὲ
 μικρόψυχος ἐλλείπει καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸ τοῦ ^a με-
 13^t γαλοψύχου ἀξίωμα. Ὁ δὲ χαῦνος ^b πρὸς ἑαυτὸν μὲν ὑπερ-
 14^t βάλλει, οὐ μὴν τὸν ^c γε μεγαλόψυχον. Ὁ δὲ μεγαλόψυχος,
 εἴπερ τῶν μεγίστων ἄξιος, ^d ἄριστος ἂν εἴη· μείζονος γὰρ
 αἰὲ ὁ βελτίων ἄξιος, καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος. Τὸν ὡς ἀλη-

^f τῶν—ἠλίθιος om. H^a. ^g γὰρ] δὲ M^b. ^h ἑαυτὸν ἀξιῶν M^b. ⁱ μέ-
 τροι M^b ^k αὐτὸν L^b.M^b. ^l ὁ—χαῦνος om. H^a, ὁ—ἄξιος om. M^b.
^m ἢ om. H^a. ⁿ μικρόψυχος γὰρ εἴαν M^b. ^o καὶ post τε om. M^b.
^p ἔτι om. K^b. ^q ἑαυτὸν L^b.M^b. ^r τοιοῦτων H^a. ^s μὲν om. M^b.
^t δὲ om. pr. K^b. ^v ἂν μάλιστα O^b. ^w δ' ἂν τοῦτο M^b. ^x καὶ om. H^a.
^y δὴ M^b. ^z δὲ om. K^b. ^a μεγάλου L^b.M^b. ^b μὲν πρὸς ἑαυτὸν K^b.
^c γε om. K^b.O^b. ^d ἄριστος ἂν εἴη εἴπερ τῶν μεγίστων ἄξιος, καὶ μεγίστων
 L^b, omisissis μείζονος γὰρ αἰὲ ὁ βελτίων ἄξιος.

θῶς ἄρα μεγαλόψυχον δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. Καὶ δόξειε ^e δ' ἂν εἶναι μεγαλοψύχου τὸ ἐν ἐκάστη ἀρετῇ μέγα. Οὐδαμῶς τ' ¹⁵ ἂν ἀρμόζοι μεγαλοψύχῳ φεύγειν ^f παρασεῖσαντι, οὐδ' ἀδικεῖν· τίνος γὰρ ἔνεκα πράξει αἰσχροῦ, ^g ὧ οὐθὲν μέγα; Καθ' ἕκαστα δ' ἐπισκοποῦντι πάμπαν ^h γελοῖος ⁱ φαίνοιτ' ἂν ὁ μεγαλόψυχος ^k μὴ ἀγαθὸς ὢν. Οὐκ εἴη δ' ἂν οὐδὲ τιμῆς ἄξιος φαῦλος ὢν· τῆς ἀρετῆς γὰρ ἄθλον ἢ τιμῆ, καὶ ἀπονέμεται τοῖς ἀγαθοῖς. ^l Ἐοικε ¹ μὲν οὖν ἡ μεγαλοψυχία οἷον ^m κόσμος ¹⁶ τις εἶναι τῶν ἀρετῶν· μείζους γὰρ αὐτὰς ποιεῖ, καὶ οὐ γίνε-
ται ἄνευ ἐκείνων. Διὰ τοῦτο χαλεπὸν τῇ ἀληθείᾳ μεγαλό-
ψυχον εἶναι· οὐ γὰρ οἷόν τε ἄνευ καλοκαγαθίας. Μάλιστα ¹⁷ μὲν οὖν περὶ τιμᾶς καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός ἐστι, καὶ ἐπὶ μὲν ταῖς μεγάλαις καὶ ὑπὸ τῶν σπουδαίων μετρίως ἡσθήσε-
ται, ὡς τῶν οἰκείων τυγχάνων ἢ καὶ ἐλαττόνων· ἀρετῆς γὰρ παντελοῦς οὐκ ἂν γένοιτο ἄξια τιμῆ· οὐ μὴν ἀλλ' ἀποδέξε-
ταί γε τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς μείζω αὐτῷ ἀπονέμειν. Τῆς δὲ παρὰ τῶν τυχόντων καὶ ἐπὶ μικροῖς πάμπαν ὀλιγωρήσει· οὐ γὰρ τούτων ἄξιος. Ὅμοίως δὲ καὶ ἀτιμίας· οὐ γὰρ ⁿ ἔσται δικαίως περὶ αὐτόν. Μάλιστα μὲν οὖν ἐστίν, ὥσπερ εἴρηται, ¹⁸ ὁ μεγαλόψυχος περὶ τιμᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν μετρίως ἔξει, ὅπως ἂν γίνηται, καὶ οὐτ' εὐτυχῶν περιχαρῆς ἔσται οὐτ' ἀτυ-
χῶν περίλυπος. Οὐδὲ γὰρ περὶ τιμῆν οὕτως ἔχει ὡς μέγισ-
τον ὢν. Αἱ γὰρ δυναστεῖαι καὶ ὁ πλοῦτος διὰ τὴν τιμῆν ἐστὶν αἰρετά· οἱ γοῦν ἔχοντες αὐτὰ τιμᾶσθαι δι' αὐτῶν βού-
λονται. ^o Ὡ ^o δὴ καὶ ἡ τιμῆ μικρόν ἐστι, τούτῳ καὶ τᾶλλα. Διὸ ὑπερόπται δοκοῦσιν εἶναι. Δοκεῖ δὲ καὶ τὰ εὐτυχήματα ¹⁹ ⁸ συμβάλλεσθαι πρὸς μεγαλοψυχίαν. Οἱ γὰρ ^p εὐγενεῖς ἀξι-
οῦνται τιμῆς καὶ οἱ δυναστεύοντες ἢ ^q οἱ πλουτοῦντες· ἐν ὑπεροχῇ γάρ, τὸ δ' ἀγαθῷ ὑπερέχον πᾶν ἐντιμότερον. Διὸ

^e δ' ἂν om. K^b.Ob, ἂν om. H^a.L^b.M^b. ^f παρασεῖσαντι οὐδ' ἀδικεῖ M^b. ^g ὧ γ' οὐθὲν Ob. ^h γελοῖον pr. K^b. ⁱ φανοιτ' H^a. ^k μὴ ἀγαθὸς om. H^a.N^b. ^l μὲν om. L^b.M^b. ^m κάλλος τι M^b. ⁿ ἔσται δικαίος H^a. ^o δὲ L^b. ^p εὐγενεῖς καὶ ἀξιούνται H^a.N^b. ^q οἱ post ἢ om. K^b.M^b.

καὶ ἵ τὰ τοιαῦτα μεγαλοψυχοτέρους ποιεῖ· τιμῶνται γὰρ
 20 ὑπὸ τινῶν. Κατ' ἀλήθειαν δ' ὁ ἀγαθὸς μόνος ^s τιμητέος·
 ᾧ δ' ἄμφοῦ ὑπάρχει, μᾶλλον ἀξιούται τιμῆς. Οἱ δ' ἄνευ ἀρε-
 τῆς τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχοντες οὔτε δικαίως ^t ἑαυτοὺς μεγά-
 λων ἀξιούσιν οὔτε ὀρθῶς μεγαλόψυχοι λέγονται· ἄνευ γὰρ
 21 ἀρετῆς παντελοῦς οὐκ ἔστι ταῦτα. ἵ Ὑπερόπται δὲ καὶ ὑβρι-
 σταὶ καὶ ^v οἱ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ^w ἀγαθὰ γίγνονται. ^u Ἄνευ
 γὰρ ἀρετῆς οὐ ράδιον φέρειν ἐμμελῶς τὰ εὐτυχήματα· οὐ
 δυνάμενοι δὲ φέρειν καὶ οἰόμενοι τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἐκείνων
 μὲν καταφρονούσιν, αὐτοὶ δ' ὅ τι ἂν τύχῳσι πράττουσιν.
 Μιμοῦνται γὰρ τὸν μεγαλόψυχον οὐχ ὅμοιοι ὄντες, τοῦτο
 δὲ δρῶσιν ἐν οἷς δύνανται· τὰ μὲν οὖν κατ' ἀρετὴν οὐ πράτ-
 22 τούσι, καταφρονούσι δὲ τῶν ἄλλων. ^x Ὁ δὲ μεγαλόψυχος
 δικαίως καταφρονεῖ (δοξάζει γὰρ ἀληθῶς), οἱ δὲ πολλοὶ τυ-
 23 χόντως. Οὐκ ἔστι δὲ ὕμικροκίνδυνος ^z οὐδὲ φιλοκίνδυνος διὰ
 τὸ ὀλίγα τιμᾶν, μεγαλοκίνδυνος ^a δέ, καὶ ὅταν κινδυνεύη,
 24 β' ἀφειδῆς τοῦ βίου ὡς οὐκ ἄξιον ὄν πάντως ζῆν. Καὶ ^c οἷος
 εὔ ποιεῖν, εὐεργετούμενος δ' αἰσχύνεται· τὸ μὲν γὰρ ὑπερ-
 ἔχοντος, τὸ δ' ὑπερεχομένου. Καὶ ἀντενεργητικὸς πλείονων·
 οὕτω ^d γὰρ ^e προσοφλήσει ὁ ὑπάρξας καὶ ἔσται εὔ πεπονηθῶς.
 25 Δοκοῦσι δὲ καὶ μνημονεύειν οὓς ἂν ποιήσωσιν εὔ, ὧν δ' ἂν
 πάθωσιν οὔ· ἐλάττων γὰρ ὁ παθὼν ^f εὔ τοῦ ποιήσαντος, βού-
 λεται δ' ὑπερέχειν. Καὶ τὰ μὲν ἠδέως ἀκούει, τὰ δ' ἀηδῶς·
 διὸ καὶ τὴν Θέτιν οὐ λέγειν τὰς εὐεργεσίας τῷ Δί· οὐδ' οἱ
 26 Λάκωνες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἂ ^g πεπόνθησαν εὔ. Με-
 γαλοψύχου δὲ ^h καὶ τὸ μηθενὸς δεῖσθαι ἢ ⁱ μόγις, ὑπηρετεῖν
 δὲ προθύμως, καὶ ^k πρὸς μὲν τοὺς ἐν ἀξιώματι καὶ εὐτυχίαις
^l μέγαν εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς μέσους μέτριον· τῶν μὲν γὰρ

^r τὰ om. H^a.N^b. ^s τιμητός M^b. ^t αὐτοὺς μεγάλων K^b, μεγάλων ἑαυτοὺς M^b. ^v οἱ add. K^b. ^w ἀγαθοὶ O^b, κακὰ γρ. L^b. ^x ὁ δέ] ὁ μὲν γὰρ K^b. ^y πυκροκίνδυνος H^a.L^b.M^b.O^b. ^z οὐδὲ φιλοκίνδυνος om. pr. K^b. ^a δέ] γὰρ M^b. ^b ἀφειδήσει H^a.L^b.M^b. ^c οἷός τ' εὔ M^b. ^d γὰρ] γὰρ οἱ K^b. ^e προσωφελήσειεν M^b. ^f τοῦ εὔ L^b.M^b. ^g ἐπεπόνθησαν H^a.N^b, ἐπεπόνθησαν L^b, πεπόνθησαν K^b. ^h καὶ om. M^b. ⁱ μόλις K^b. ^k πρὸς τοὺς μὲν ἀξιώματι H^a. ^l μέγα H^a, omisso εἶναι.

ὑπερέχειν χαλεπὸν καὶ σεμνόν, τῶν δὲ ῥάδιον, καὶ ^m ἐν ἐκεί-
 νοις ⁿ μὲν σεμνύνεσθαι οὐκ ἀγεννές, ἐν δὲ τοῖς ταπεινοῖς φορ-
 τικόν, ὥσπερ εἰς τοὺς ^o ἀσθενεῖς ἰσχυρίζεσθαι. Καὶ εἰς τὰ ²⁷
 ἔντιμα μὴ ἰέναι, ἢ οὐδ' πρωτεύουσιν ἄλλοι· καὶ ἀργὸν εἶναι καὶ
 ῥμελλητὴν ἀλλ' ἢ ὅπου τιμὴ μεγάλη ἢ ἔργον, καὶ ὀλίγων
 μὲν πρακτικόν, μεγάλων δὲ καὶ ὀνομαστῶν. ¹ Ἀναγκαῖον δὲ ²⁸
^q καὶ φανερόμισον εἶναι καὶ φανερόφιλον· τὸ γὰρ λανθάνειν
 φοβούμενου. ^r Καὶ μέλειν τῆς ἀληθείας μᾶλλον ἢ τῆς δόξης,
 καὶ λέγειν καὶ πράττειν φανερώς· ^s παρρησιαστῆς γὰρ διὰ
 τὸ καταφρονεῖν. Διὸ καὶ ἀληθευτικός, πλὴν ὅσα μὴ δι' εἰ-
 ρωνείαν· ^t εἴρωνα δὲ πρὸς τοὺς πολλοὺς. Καὶ πρὸς ἄλλον ²⁹
 μὴ δύνασθαι ζῆν ἀλλ' ἢ ^v πρὸς φίλον· δουλικόν γάρ, διὸ
^w καὶ πάντες οἱ κόλακες θητικοὶ καὶ οἱ ταπεινοὶ κόλακες.
 Οὐδὲ θαυμαστικός· οὐθὲν γὰρ μέγα αὐτῷ ἐστίν. Οὐδὲ μνη- ³⁰
 σικάκος· ^x οὐ γὰρ μεγαλοψύχου τὸ ἀπομνημονεύειν, ἄλλως
 τε καὶ ^y κακά, ἀλλὰ μᾶλλον παρορᾶν. Οὐδ' ἀνθρωπολόγος· ³¹
 οὔτε γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐρεῖ οὔτε περὶ ἐτέρου· οὔτε γὰρ ἵνα
 ἐπαινῆται μέλει αὐτῷ οὔθ' ὅπως οἱ ἄλλοι ψέγωνται, οὐδ' αὐ-
 ἐπαινετικός ἐστίν· διόπερ οὐδὲ κακολόγος, οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν,
 εἰ μὴ δι' ὕβριν. Καὶ ^z περὶ ἀναγκαίων ἢ μικρῶν ἤκιστα ὀλο- ³²

^m ἐπ' K^b.Ob. ⁿ μὲν om. M^b. ^o ἀσθενεῖς μὴ ἰσχυρίζεσθαι M^b.
^p μελλητὴν H^a.L^b.M^b.Ob. ^q καὶ ante φανερόμισον om. M^b. ^r καὶ
 μέλλειν N^b.Ob. ἀμέλει 2113, ἀμελεῖν K^b. ^s παρρησιαστῆς—ἀληθευτικός
 γρ. 1856; παρρησιαστῆς γὰρ διὰ τὸ καταφρονητικός εἶναι, καταφρονητικός
 δὲ διὸ παρρησιαστικός corr. K^b. cum Oxoniensi coll. corp. Chr. et
 Parisiensibus 1852 et 2023 et γρ. 2113; παρρησιαστικός γὰρ διὰ τὸ
 καταφρονητικός εἶναι καὶ ἀληθευτικός corr. H^a; παρρησιαστικός γάρ. διὸ
 καταφρονητικός δέ. διὸ παρρησιαστικός καὶ ἀληθευτικός 1856; παρρησια-
 στικός γάρ. διὸ (διὸ καὶ M^b. et 1417) καταφρονητικός. καταφρονητικός δέ,
 διὸ παρρησιαστικός καὶ ἀληθευτικός L^b.M^b. et 1417; καταφρονητικῷ γάρ.
 διὸ παρρησιαστικός καὶ ἀληθευτικός corr. 1855; καταφρονητικός γάρ. διὸ
 καταφρονητικός καὶ ἀληθευτικός pr. H^a; καταφρονητικῷ γάρ (δέ 2114, δέ
 γάρ 2024)· διὸ παρρησιαστικός. καὶ (καὶ om. Ob. et 2024 et 2114)
 παρρησιαστικῷ δέ (γάρ 1855). διὸ καταφρονητικός καὶ (καὶ om. N^b.)
 ἀληθευτικός N^b.Ob. 1855 2024 2114; καταφρονητικῷ γάρ. παρρησια-
 στοῦ γάρ. διὸ παρρησιαστικός δὲ διὰ τὸ καταφρονητικός εἶναι καὶ ἀληθευ-
 τικός pr. K^b. ^t εἴρωνα N^b: ceteri εἴρωνεία. ^v πρὸς om. K^b.Ob.
^w καὶ om. M^b. ^x οὐ] οὐδὲ L^b.M^b. ^y καλὰ M^b. ^z περὶ μὴ ἀναγα-
 καίων M^b.

φυρτικός και δεητικός· σπουδάζοντος γὰρ οὕτως ἔχειν περὶ
 33 ταῦτα. Καὶ οἷος κεκτῆσθαι μᾶλλον τὰ καλὰ καὶ ἄκαρπα
 34 τῶν καρπίμων καὶ ὠφελίμων· αὐτάρκους γὰρ μᾶλλον. Καὶ
 κίνησις δὲ βραδεία τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι, καὶ φωνὴ
 βαρεία, καὶ λέξις στάσιμος· οὐ γὰρ ^aσπευστικός ^bὁ περὶ
 ὀλίγα σπουδάζων, οὐδὲ σύντονος ὁ μηθὲν μέγα οἰόμενος· ἢ δ'
 ὀξυφωνία καὶ ἢ ταχυτής διὰ τούτων. Τοιοῦτος μὲν ^cοὖν ὁ
 9 35 μεγαλόψυχος, ὁ δ' ἐλλείπων μικρόψυχος, ὁ δ' ὑπερβάλλων
 χαῦνος. Οὐ κακοὶ μὲν οὖν δοκοῦσιν εἶναι οὐδ' οὗτοι· ^dοὐ γὰρ
 κακοποιοὶ εἰσιν· ἡμαρτημένοι δέ. Ὁ μὲν γὰρ μικρόψυχος
 ἄξιός ὢν ἀγαθῶν ἑαυτὸν ἀποστερεῖ ὢν ^eἄξιός ἐστι, καὶ ἔοικε
 κακὸν ἔχειν τι ἐκ τοῦ μὴ ἀξιοῦν ἑαυτὸν τῶν ἀγαθῶν, καὶ
 ἀγνοεῖν δ' ἑαυτόν· ὠρέγεται γὰρ ἂν ὢν ἄξιός ἦν, ἀγαθῶν
 γε ὄντων· Οὐ μὴν ἠλίθιοί γε ^fοἱ τοιοῦτοι δοκοῦσιν εἶναι,
 ἀλλὰ μᾶλλον ^gὀκνηροί. Ἡ τοιαύτη ^hδὲ δόξα δοκεῖ καὶ
 χείρους ποιεῖν· ἕκαστοι γὰρ ἐφίενται τῶν κατ' ἀξίαν, ἀφί-
 στανται δὲ καὶ τῶν πράξεων τῶν καλῶν καὶ τῶν ἐπιτηδευμά-
 36 τῶν ὡς ἀνάξιοι ὄντες, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. Οἱ
 δὲ χαῦνοι ⁱἠλίθιοι καὶ ^kἑαυτοὺς ἀγνοοῦντες, καὶ ταῦτ' ἐπι-
 φανῶς· ^lὡς γὰρ ἄξιοι ὄντες τοῖς ἐντίμοις ^mἐπιχειροῦσιν,
 εἶτα ἐξελέγχονται· καὶ ἐσθῆτι κοσμοῦνται καὶ σχήματι καὶ
 τοῖς τοιούτοις, καὶ βούλονται τὰ ⁿεὐτυχήματα φανερὰ εἶναι
 αὐτῶν, καὶ λέγουσι περὶ αὐτῶν ὡς διὰ τούτων τιμηθησόμενοι.
 37 Ἀντιτίθεται δὲ τῇ μεγαλοψυχία ἢ μικροψυχία μᾶλλον τῆς
 χαυνότητος· καὶ γὰρ γίγνεται μᾶλλον καὶ ^oχείρόν ἐστιν.
 38 Ἡ μὲν οὖν μεγαλοψυχία ^pπερὶ τιμὴν ἐστὶ μεγάλην, ὥσπερ
 εἴρηται.

10 Ὁμοίως δὲ ^qκαὶ περὶ ταύτην εἶναι ἀρετὴ τις, καθάπερ ἐν
 (4) τοῖς πρώτοις ἐλέχθη, ^rἢ δόξειεν ἂν παραπλησίως ἔχειν πρὸς

^a σπευστικός L^b. ^b ὁ om. K^b. ^c οὖν om. M^b. ^d οὐ γὰρ] οὐδὲ
 γὰρ H^a.M^b. ^e ἐστὶν ἄξιός L^b.M^b. ^f οἱ τοιοῦτοι δοκοῦσιν] οὗτοι δοκοῦ-
 σιν M^b, δοκοῦσιν οὗτοι L^b. ^g νοεροὶ L^b.M^b. ^h δέ] γε K^b. ⁱ ἠλίθιοι
 om. K^b. ^k αὐτοὺς K^b. ^l ὡς] οὐ K^b. ^m ἐπιχαιρούσιν M^b. ⁿ εὐτυ-
 χήματα καὶ φανερὰ K^b. ^o χείρων L^b.M^b. ^p παρὰ H^a. ^q καὶ om. M^b.
^r ἢ N^b.

τὴν μεγαλοψυχίαν ὡσπερ καὶ ἡ ἐλευθεριότης πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν. Ἐμφω γὰρ αὐταὶ τοῦ μὲν μεγάλου ἀφεστᾶσι, περὶ δὲ τὰ μέτρια καὶ ὁ τὰ μικρὰ διατιθέασιν ἡμᾶς ὡς δεῖ. Ὡσπερ δ' ἐν λήξει καὶ δόσει χρημάτων μεσότης ἐστὶ καὶ ὑπερβολή ἢ τε καὶ ἔλλειψις, οὕτω καὶ ἐν τιμῆς ὀρέξει τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἡττον, καὶ τὸ ὅθεν δεῖ καὶ ὡς δεῖ. Τὸν γὰρ φιλότιμον ψέγομεν ὡς καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ὅθεν οὐ δεῖ ἢ τῆς τιμῆς ἐφιέμενον, τὸν ἄφιλότιμον ὡς οὐδ' ἐπὶ τοῖς καλοῖς προαιρούμενον τιμᾶσθαι. Ἔστι δ' ὅτε τὸν φιλότιμον ἐπαινοῦμεν ὡς ἀνδρώδη καὶ φιλόκαλον, τὸν δὲ ἀφιλότιμον ὡς μέτριον καὶ σώφρονα, ὡσπερ καὶ ἐν τοῖς πρώτοις εἴπομεν. Δῆλον δ' ὅτι πλεοναχῶς τοῦ φιλοτιμοῦ λεγομένου οὐκ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ φέρομεν τὸν φιλότιμον, ἀλλ' ἐπαινοῦντες μὲν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί, ψέγοντες δ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ. Ἀνωνύμου δ' οὔσης τῆς μεσότητος, ὡς ἐρήμης ἔοικεν ἀμφισβητεῖν τὰ ἄκρα· ἐν οἷς δ' ἐστὶν ὑπερβολή καὶ ἔλλειψις, καὶ τὸ μέσον. Ὀρέγονται δὲ τιμῆς καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἡττον, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὡς δεῖ ἐπαινεῖται ἢ γοῦν ἢ ἕξις αὕτη, μεσότης οὐσα περὶ τιμῆς ἀνωνύμου. Φαίνεται δὲ πρὸς μὲν τὴν φιλοτιμίαν ἀφιλοτιμία, πρὸς δὲ τὴν ἀφιλοτιμίαν φιλοτιμία, πρὸς ἀμφότερα ἢ δὲ ἀμφότερά πως. Ἔοικε δὲ τοῦτ' εἶναι καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς. Ἀντικεῖσθαι δ' ἐνταῦθ' οἱ ἄκροι φαίνονται διὰ τὸ μὴ ὠνομάσθαι τὸν μέσον.

Πραότης δ' ἐστὶ μὲν μεσότης περὶ ὀργάς, ἀνωνύμου δ' ἰόντος τοῦ μέσου, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄκρων, ἐπὶ τὸν μέσον (5) τὴν πραότητα φέρομεν, πρὸς τὴν ἔλλειψιν ἀποκλίνουσαν, ἀνωνύμου οὐσαν. Ἡ δ' ὑπερβολὴ ὀργιμότης πῆτις λέγοιτ' ἄν.

ὁ τὰ post καὶ om. K^b.Ob. ἡμᾶς om. H^a. ἢ τε om. L^b.M^b.
 ἢ τιμῆς καὶ ὀρέξει K^b. x καὶ post ὡς om. H^a.K^b.N^b.Ob. ἢ τῆς om. M^b.
 z δὲ M^b. a ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸν M^b, ἔτι δὲ τὸν K^b. ἢ πολλα-
 χῶς H^a. c φέρομεν ἀεὶ H^a.K^b.N^b.Ob. d δὲ τῆς τιμῆς K^b.Ob. e δ'
 ὅτε] δ' ἤδη H^a, ἤδη N^b, δὴ K^b.L^b.Ob. f δ' οὖν K^b.Ob, οὖν καὶ L^b,
 μὲν καὶ M^b. g αὕτη] ἢ ὡς δεῖ αὕτη Ob. h ἀνωνύμου H^a. i δέ] δὲ
 ἢ K^b. k ἀμφότερόν M^b. l τὸν] τὸ L^b.M^b. m μὲν om. K^b.L^b.M^b.
 n δὲ om. M^b. o τὸ K^b.L^b.M^b.N^b.Ob. p πῆτις om. L^b.

Τὸ μὲν γὰρ πάθος ἔστιν ὀργή, τὰ δ' ἐμποιοῦντα πολλὰ καὶ
 3 διαφέροντα. Ὁ μὲν οὖν ἐφ' οἷς δεῖ ἤ καὶ οἷς δεῖ ὀργιζόμενος,
 ἔτι δὲ ^s καὶ ^t ὡς δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὅσον χρόνον, ἐπαινέται.
^v πρᾶος δὲ οὗτος ἂν εἴη, ^w εἴπερ ἡ πραότης ἐπαινέται. Βού-
 λεται γὰρ ὁ πρᾶος ἀτάραχος εἶναι καὶ μὴ ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ
 πάθους, ἀλλ' ^x ὡς ἂν ὁ λόγος ὑτάξῃ, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις
 4 καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον χαλεπαίνει. Ἀμαρτάνειν δὲ δοκεῖ
 μᾶλλον ^z ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν· οὐ γὰρ τιμωρητικὸς ὁ πρᾶος,
 5 ἀλλὰ μᾶλλον συγγνωμονικός. Ἡ δ' ἔλλειψις, εἴτ' ^a ἀορ-
 γησία τίς ἐστίν· εἴθ' ὅτι δὴ ποτε, ψέγεται. Οἱ γὰρ μὴ
 ὀργιζόμενοι ἐφ' οἷς δεῖ ἠλίθιοι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ ^b οἱ μὴ ὡς
 6 δεῖ μὴδ' ὅτε μὴδ' οἷς δεῖ· δοκεῖ γὰρ οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδὲ
 λυπεῖσθαι, μὴ ὀργιζόμενός τε οὐκ εἶναι ἀμυντικός. Τὸ δὲ
 προπηλακιζόμενον ἀνέχεσθαι καὶ τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀν-
 7 δραποδῶδες. Ἡ δ' ὑπερβολὴ κατὰ πάντα μὲν γίνεται καὶ
 γὰρ οἷς οὐ δεῖ, ^c καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ, καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ
^d θάπτον, καὶ πλείω χρόνον· οὐ μὴν ἅπαντά γε τῷ αὐτῷ
^e ὑπάρχει. Οὐ γὰρ ἂν δύναιτ' εἶναι· τὸ γὰρ κακὸν καὶ ἑαυτὸ
 8 ἀπόλλυσι, καὶ ὀλόκληρον ἢ, ἀφόρητον ^f γίνεται. Οἱ μὲν
 εὖ οὖν ὀργίλοι ταχέως μὲν ὀργίζονται καὶ οἷς οὐ δεῖ καὶ ἐφ'
 οἷς οὐ δεῖ καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, παύονται δὲ ταχέως· ὁ καὶ βέλ-
 τιστον ἔχουσιν. Συμβαίνει δ' αὐτοῖς τοῦτο, ὅτι οὐ κατέ-
 χουσι τὴν ὀργὴν ἀλλ' ^h ἀνταποδιδόασιν ἢ φανεροί εἰσι διὰ
 9 τὴν ὀξύτητα, εἴτ' ἀποπαύονται. Ὑπερβολῇ δ' εἰσὶν οἱ ἀκρό-
 χολοὶ ὀξεῖς καὶ πρὸς πᾶν ὀργίλοι καὶ ἐπὶ ⁱ παντί· ὅθεν καὶ
 10 τοῦνομα. Οἱ δὲ ^k μικροὶ δυσδιάλυτοι, καὶ πολλὸν χρόνον
^l ὀργίζονται· κατέχουσι γὰρ τὸν θυμόν. Παῦλα δὲ γίνεται,
 ὅταν ^m ἀνταποδιδῶ· ἡ γὰρ τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ἠδονὴν

^q ὀργὴ ἐστίν L^b. ἤ καὶ οἷς] καὶ ὡς M^b. ^s καὶ om. K^b.Ob. ^t ὡς] οἷς M^b. ^v πρᾶος—ἐπαινέται om. H^a.M^b. ^w ἢ περ K^b. ^x ὡς] ἢ N^b, ἢ H^a. ^y τάξοι M^b. ^z περὶ M^b. ^a ἀοργησία H^a.N^b. ^b οἱ om. K^b. ^c καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ om. K^b. ^d θάπτον ἢ καὶ K^b.Ob. ^e ὑπάρχει H^a. ^f γίνηται K^b. ^g οὖν om. Ob. ^h ἀποδιδόασιν K^b.Ob. ⁱ παντός H^a. ^k μικροὶ K^b. ^l ὀργίλοι K^b, ὀργίλοι Ob. ^m ἀποδιδῶ M^b.Ob.

ἀντὶ ^η τῆς λύπης ἐμποιοῦσα. Τούτου δὲ μὴ γινομένου τὸ βάρος ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐπιφανὲς εἶναι οὐδὲ συμπίθει αὐτοὺς οὐδεὶς, ἐν αὐτῷ δὲ πέψαι τὴν ὀργὴν χρόνου δεῖ. Εἰσὶ δ' οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοῖς ὀχληρότατοι καὶ ^ο τοῖς μάλιστα φίλοις. Χαλεποὺς ^ρ δὲ λέγομεν τοὺς ἐφ' οἷς τε μὴ δεῖ χαλεπαίνοντας καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ πλείω χρόνον, καὶ μὴ διαλλαττομένους ἄνευ τιμωρίας ^q ἢ κολάσεως. Τῇ πραότητι δὲ ¹² μᾶλλον τὴν ὑπερβολὴν ἀντιτίθεμεν· καὶ γὰρ μᾶλλον γίνονται· ἀνθρωπικώτερον γὰρ ^τ τὸ τιμωρεῖσθαι. Καὶ πρὸς τὸ συμβιοῦν οἱ χαλεποὶ χείρους. ^ο Ο δὲ καὶ ἐν τοῖς πρότερον ¹³ εἴρηται, καὶ ἐκ τῶν λεγομένων δῆλον· οὐ γὰρ ῥάδιον ^ς διορίσαι τὸ πῶς καὶ τίσι καὶ ἐπὶ ποίοις καὶ πόσον χρόνον ὀργιστέον, καὶ ^τ τὸ μέχρι τίνος ὀρθῶς ποιεῖ τις ἢ ἀμαρτάνει. ^ο Ο μὲν γὰρ μικρὸν παρεκβαίνων οὐ ψέγεται, ^ν οὔτ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον οὔτ' ἐπὶ τὸ ἥττον· ἐνίοτε ^ω γὰρ τοὺς ἐλλείποντας ἐπαινοῦμεν καὶ πράους φαμέν, καὶ τοὺς χαλεπαίνοντας ἀνδρώδεις ὡς δυναμένους ἄρχειν. ^ο Ο δὲ πόσον καὶ πῶς ^χ παρεκβαίνων ψεκτός, οὐ ῥάδιον τῷ λόγῳ ἀποδοῦναι· ἐν γὰρ τοῖς καθ' ἕκαστα καὶ τῇ αἰσθήσει ἡ κρίσις. Ἄλλὰ τό γε ¹⁴ ὕποσῶτον δῆλον, ὅτι ἡ μὲν μέση ἕξις ἐπαινετή, καθ' ἣν οἷς δεῖ ὀργιζόμεθα καὶ ἐφ' οἷς δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, αἱ δ' ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ψεκταί, καὶ ἐπὶ μικρὸν μὲν γινόμεναι ἡρέμα, ἐπὶ πλέον δὲ μᾶλλον, ἐπὶ πολὺ δὲ σφόδρα. Δῆλον οὖν ὅτι τῆς μέσης ἕξεως ἀνθεκτέον. Αἱ μὲν ¹⁵ οὖν περὶ τὴν ὀργὴν ἕξεις εἰρήσθωσαν.

¹ Ἐν δὲ ταῖς ὀμιλίαις καὶ τῷ ^z συζῆν καὶ λόγων καὶ πραγμάτων ¹² κοινωνεῖν οἱ μὲν ἄρεσκοι δοκοῦσιν εἶναι, οἱ πάντα (6) πρὸς ἡδονὴν ἐπαινοῦντες καὶ οὐθὲν ἀντιτείνοντες, ἀλλ' οἰόμενοι δεῖν ἄλυποι τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἶναι· οἱ δ' ἐξ ἐναντίας ² τούτοις πρὸς πάντα ^a ἀντιτείνοντες καὶ ^b τοῦ λυπεῖν οὐδ'

^η τῆς post ἀντὶ om. Ha.Mb. ^ο τοῖς om. Ha. ^ρ δὲ] τε Lb. ^q ἢ] ἢ καὶ Kb.Nb. ^τ τὸ] μᾶλλον τὸ Ha.Nb. ^ς διαχωρῆσαι Ha. ^τ τὸ om. Ha.Nb. ^ν οὐδ' Mb. ^ω γὰρ] δὲ καὶ Mb. ^χ παρεκβαίνων Kb. ^υ τοιοῦτον Ha.Lb.Mb.Nb.Ob. ^z ζῆν Mb. ^a ἀντιτυπῶντες Ha.Nb. ^b τὸ Lb.

3 ὁτιοῦν φροντίζοντες δύσκολοι καὶ δυσέριδες καλοῦνται. Ὅτι
 μὲν οὖν αἱ εἰρημέλαι ἔξει ψεκταὶ εἰσιν, οὐκ ἄδηλον, καὶ ὅτι ἡ
 μέση τούτων ἐπαινετή, καθ' ἣν ἀποδέξεται ἂ δει^c καὶ ὡς δει,
 4 ὁμοίως δὲ καὶ δυσχερανεῖ. Ὅνομα δ' οὐκ ἀποδέδοται αὐτῇ
 τι, ἔοικε δὲ μάλιστα φιλία· τοιοῦτος γὰρ ἐστὶν ὁ κατὰ
 τὴν μέσην ἔξιν οἶον βουλόμεθα^f λέγειν τὸν ἐπιεικῆ φίλον,
 5 τὸ στέργειν προσλαβόντα. Διαφέρει δὲ τῆς φιλίας, ὅτι
 ἔνευ πάθους ἐστὶ καὶ τοῦ στέργειν οἷς ὁμιλεῖ· οὐ γὰρ τῷ
 φιλεῖν ἢ ἔχθαιρειν ἀποδέχεται ἕκαστα ὡς δει, ἀλλὰ τῷ
 τοιοῦτος εἶναι. Ὅμοίως γὰρ πρὸς ἀγνώτας καὶ γνωρί-
 μους καὶ^l συνήθεις καὶ ἀσυνήθεις^m αὐτὸ ποιήσει, πλὴνⁿ καὶ
 ἐν^o ἑκάστοις^p ὡς ἀρμόζει· οὐ γὰρ ὁμοίως προσήκει συνήθων
 6 καὶ ὀθνεῖων φροντίζειν, οὐδ' αὖ λυπεῖν. Καθόλου μὲν οὖν
 εἴρηται ὅτι ὡς δει ὁμιλήσει, ἀναφέρων δὲ πρὸς τὸ καλὸν καὶ
 τὸ συμφέρον στοχάσεται τοῦ μὴ λυπεῖν^q ἢ^r συνηδύνειν.
 7 Ἐοικε μὲν γὰρ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας^s εἶναι τὰς ἐν ταῖς
 ὁμιλίαις γινομένας, τούτων δ' ὅσας μὲν αὐτῷ ἐστὶ μὴ καλὸν
 ἢ βλαβερὸν συνηδύνειν, δυσχερανεῖ, καὶ προαιρησεται λυπεῖν.
 Κὰν τῷ ποιοῦντι δ' ἀσχημοσύνην φέρη, καὶ ταύτην μὴ μι-
 κρὰν, ἢ βλάβην, ἢ δ' ἐναντίωσις μικρὰν λύπην, οὐκ ἀποδέ-
 8 ξεται^v ἀλλὰ δυσχερανεῖ. Διαφερόντως δ' ὁμιλήσει τοῖς
 ἐν ἀξιώμασι καὶ τοῖς τυχούσι, καὶ μᾶλλον^x ἢ ἥττον γνωρί-
 μοις, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ^y τὰς ἄλλας διαφοράς, ἑκάστοις
 ἀπονέμων τὸ πρέπον, καὶ καθ' αὐτὸ μὲν αἰρούμενος τὸ συνη-
 δύνειν, λυπεῖν δ' εὐλαβούμενος, τοῖς δ' ἀποβαίνουσιν, ἐὰν ἢ
^z μείζω, συνεπόμενος, λέγω^a δὲ τῷ καλῷ καὶ τῷ συμφέροντι.
 Καὶ ἡδονῆς δ' ἕνεκα τῆς εἰσαῦθις^b μεγάλης μικρὰ λυπήσει.

^c καὶ ὡς δει ὁμοίως δὲ om. K^b. ^d αὐτῇ τι οὐκ ἀποδέδοται L^b, οὐκ ἀποδίδοται αὐτῇ τι H^a.K^b.N^b. ^e τοιοῦτον γὰρ ἐστὶ τὸ M^b. ^f λέγειν om. H^a. ^g ἔνευ τοῦ πάθους H^a.N^b. ^h τῷ τὸ H^a. ⁱ ἔχθαιρειν K^b, ἔχθαιρειν M^b: ceteri ἐχθραίνειν. ^k τοιοῦτος H^a. ^l συνήθεις καὶ ἀσυνήθεις H^a, καὶ ἀσυνήθεις om. K^b. ^m αὐτῷ N^b. ⁿ καὶ om. H^a. ^o ἑκάστου H^a. ^p ὡς om. M^b. ^q ἢ] ἢ μὴ L^b. ^r συνηδύνειν K^b.L^b. ^s εἶναι om. H^a. ^t εἰ δ' ἐναντίωσις M^b. ^v ἀλλ' ἂ δυσχερανεῖ H^a. ^w διαφερόντως διαφόρως δ' K^b. ^x ἢ] ἢ καὶ H^a. ^y τὰς om. M^b. ^z μείζων K^b. ^a δὴ L^b. ^b μεγάλης om. K^b.

Ὁ μὲν οὖν μέσος τοιοῦτός ἐστιν, οὐκ ὠνόμασται δέ, τοῦ δὲ⁹
^εσυνηδόντος ὁ μὲν τοῦ ἡδῦς εἶναι στοχαζόμενος μὴ δι'
^dἄλλο τι ἄρεσκος, ὁ δ' ὅπως^ε ὠφέλειά τις αὐτῷ γίγνηται
 εἰς χρήματα καὶ ὅσα διὰ χρημάτων, κόλαξ· ὁ δὲ πᾶσι δυσχε-
 ραίων εἶρηται ὅτι δύσκολος καὶ δύσερις. Ἀντικείμεθα δὲ
 φαίνεται τὰ ἄκρα ἑαυτοῖς διὰ τὸ ἀνόνημον εἶναι τὸ μέσον.

Περὶ^f τὰ αὐτὰ δὲ σχεδόν ἐστι καὶ ἡ τῆς ἀλαζονείας¹³
 μεσότης· ἀνόνημος δὲ^g καὶ^h αὐτή. Οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰς (7)
 τοιαύτας ἐπελθεῖν· μάλλον τε γὰρⁱ ἂν εἰδείημεν τὰ περὶ τὸ
 ἦθος, καθ'^k ἕκαστον διελθόντες, καὶ μεσότητος εἶναι τὰς ἀρε-
 τὰς πιστεύομεν ἂν, ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχον συνιδόντες. Ἐν^l
 δὴ τῷ συζῆν οἱ μὲν πρὸς ἡδονὴν καὶ λύπην ὀμιλοῦντες εἶρη-
 νται, περὶ δὲ τῶν ἀληθευόντων τε καὶ ψευδομένων^m εἴπωμεν
 ὁμοίως ἐν λόγοις καὶ πράξεσι καὶ τῷ προσποιήματι. Δοκεῖⁿ
 δὴ ὁ μὲν ἀλαζῶν προσποιητικὸς τῶν ἐνδόξων εἶναι καὶ μὴ
 ὑπαρχόντων καὶ μειζόνων ἢ ὑπάρχει, ὁ δὲ εἴρων ἀνάπαλιν³
 ἀρνεῖσθαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ ἐλάττω ποιεῖν, ὁ δὲ μέσος αὐθέ-⁴
 καστός τις ὢν ἀληθευτικὸς καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ, τὰ
 ὑπάρχοντα ὁμολογῶν εἶναι περὶ αὐτόν, καὶ οὔτε μείζω οὔτε
 ἐλάττω. Ἔστι δὲ τούτων ἕκαστα καὶ ἕνεκά τινος ποιεῖν καὶ⁵
 μηθενός. Ἐκαστος δ' οἶός ἐστι, τοιαῦτα φλέγει καὶ πράττει
 καὶ οὕτω ζῆ, εἰ μὴ τινος ἕνεκα πράττη. Καθ'^q αὐτὸ δὲ⁶
 τὸ μὲν ψεῦδος φαῦλον καὶ ψεκτόν, τὸ δ' ἀληθὲς καλὸν καὶ
 ἐπαινετόν. Οὕτω^r δὲ καὶ ὁ μὲν ἀληθευτικὸς μέσος ὢν ἐπαι-
 νετός, οἱ δὲ ψευδόμενοι ἀμφοτέροι μὲν ψεκτοί, μάλλον δ' ὁ
 ἀλαζῶν. Περὶ ἑκατέρου δ' εἴπωμεν, πρότερον δὲ περὶ^s τοῦ
 ἀληθευτικοῦ. Οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐν ταῖς ὁμολογίαις ἀληθεύον-⁷
 τος λέγομεν, οὐδ' ὅσα εἰς ἀδικίαν ἢ δικαιοσύνην συντείνει (ἄλ-
 λης γὰρ ἂν εἴη ταυτ' ἀρετῆς), ἀλλ' ἐν οἷς μηθενὸς τοιοῦτου
^tδιαφέροντος καὶ ἐν λόγῳ καὶ ἐν βίῳ ἀληθεύει τῷ τὴν^v ἔξιν

^εσυνήδοντος H^a. ^dτι ἄλλο H^a.K^b.N^b.O^b. ^eτις ὠφέλεια K^b.O^b.
^fταῦτα M^b. ^gκαὶ om. H^a. ^hαὐτῆ L^b.M^b. ⁱἂν om. H^a. ^kἕκαστα
 L^b.M^b. ^lδὲ M^b. ^mεἴπωμεν L^b. ⁿδὲ L^b.M^b. ^oἕκαστος K^b.
 P πρᾶττει καὶ λέγει L^b.M^b. ^qἑαυτὸ H^a.N^b. ^rδὲ om. K^b. ^sτοῦ
 om. L^b.O^b. ^tφέροντα H^a. ^vτάξιν M^b.

8 τοιούτος εἶναι. Δόξειε δ' ἂν ^w ὁ τοιούτος ἐπιεικῆς εἶναι. Ὁ
 γὰρ φιλαλήθης, καὶ ἐν οἷς μὴ ^x διαφέρει ὑαληθεύων, ἀληθεύσει
 καὶ ἐν οἷς διαφέρει ἔτι μᾶλλον. ^z ὡς γὰρ αἰσχροὺς τὸ ^a ψεῦδος
 εὐλαβήσεται, ὃ γὰρ ^b καὶ καθ' ^c αὐτὸ ^d ἠυλαβεῖτο· ὁ δὲ τοιού-
 9 τος ἐπαινετός. Ἐπὶ τὸ ἔλαττον δὲ μᾶλλον τοῦ ἀληθοῦς
 ἀποκλίνει· ἐμμελέστερον γὰρ φαίνεται διὰ τὸ ἐπαχθεῖς τὰς
 10 ὑπερβολὰς εἶναι. Ὁ δὲ μείζων τῶν ὑπαρχόντων προσποιού-
 μενος μηθενὸς ἕνεκα φαύλῳ μὲν ἔοικεν (οὐ γὰρ ἂν ἔχαιρε
 11 τῷ ψεύδει), μάταιος δὲ φαίνεται μᾶλλον ἢ κακός. Εἰ δ'
 ἕνεκά τινος, ὁ μὲν δόξης ἢ τιμῆς οὐ λίαν ψεκτός, ὡς ^e ὁ
 ἀλαζών, ὁ δὲ ἀργυρίου, ἢ ὅσα εἰς ἀργύριον, ἀσχημονέστερος.
 12 Οὐκ ἐν τῇ δυνάμει δ' ἐστὶν ὁ ἀλαζών, ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει·
 κατὰ τὴν ἕξιν γὰρ καὶ ^f τῷ ἔπιούσδε ^h εἶναι ἀλαζών ἐστίν,
 ὥσπερ καὶ ψεύστης ὁ μὲν τῷ ψεύδει αὐτῷ χαίρων, ὁ δὲ δόξης
 13 ὀρεγόμενος ἢ κέρδους. Οἱ μὲν οὖν δόξης χάριν ἀλαζονεύο-
 μενοι τὰ τοιαῦτα προσποιῶνται ἐφ' οἷς ἔπαινος ἢ εὐδαιμο-
 νισμός, οἱ δὲ κέρδους, ⁱ ὧν καὶ ἀπόλαυσις ἐστὶ τοῖς πέλας καὶ
^k ^α ¹ διαλαθεῖν ἐστὶ μὴ ὄντα, οἷον ^m μάντιν σοφὸν ἢ ἱατρὸν.
ⁿ Διὰ τοῦτο οἱ πλείστοι προσποιῶνται ^o τὰ τοιαῦτα καὶ
 14 ἀλαζονεύονται· ἐστὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ εἰρημένα. Οἱ δ' εἴρω-
 νες ἐπὶ τὸ ἔλαττον ^p λέγοντες χαριέστεροι μὲν τὰ ἤθη φαί-
 νονται· οὐ γὰρ κέρδους ἕνεκα δοκοῦσι λέγειν, ἀλλὰ φεύγον-
 τες τὸ ^q ὀγκηρόν· μάλιστα δὲ καὶ οὗτοι τὰ ἔνδοξα ἀπαρνοῦν-
 15 ται, οἷον καὶ Σωκράτης ἐποίει. Οἱ δὲ ^r καὶ τὰ μικρὰ καὶ
^s τὰ ^t φανερὰ προσποιούμενοι ^v βαυκοπανοῦργοι λέγονται καὶ

^w ἐπιεικῆς εἶναι ὁ τοιούτος Mb. ^x διαφέρει K^b. ^y ἀληθεύων—
 διαφέρει om. H^a.N^b. ^z ὡς] οὐ L^b.M^b. ^a κέρδος M^b. ^b καὶ
 om. M^b. ^c αὐτὸν K^b, ἑαυτὸν H^a.N^b. ^d εὐλαβεῖτο L^b, εὐλαβεῖται
 pr. K^b. ^e ὁ post ὡς om. M^b. ^f τὸ K^b. ^g ποιὸς H^a.M^b.O^b.
^h εἶναι om. H^a. ⁱ ὧν καὶ] ἢ δι' ὧν καὶ M^b, ὧν ἢ δι' K^b. ^k ^α] δι'
^α H^a.M^b, om. K^b. ¹ διαθλεῖν L^b. ^m μάντιν σοφὸν ἱατρὸν K^b, μάντιν
 ἢ ἱατρὸν σοφόν O^b, ἱατρὸν ἢ μάντιν σοφόν H^a.N^b. ⁿ διὰ τοῦτο om. K^b.
^o τὰ τοιαῦτα] ταῦτα K^b.O^b. ^p λέγοντες om. H^a. ^q ὀγκηρόν K^b.
^r καὶ post δὲ om. K^b. ^s τὰ alterum om. K^b.O^b. ^t φανερὰ μὴ προσ-
 ποιούμενοι H^a.N^b. ^v καυκοπανοῦργοι O^b, βλακοπανοῦργοι corr. N^b,
 βαναυσοπανοῦργοι M^b.

^w εὐκαταφρόνητοί εἰσιν. Καὶ ἐνίοτε ἀλαζονεία φαίνεται, οἷον ἢ τῶν Λακώνων ἐσθής· καὶ γὰρ ἢ ὑπερβολὴ καὶ ἢ λίαν ἔλλειψις ἀλαζονικόν. Οἱ δὲ μετρίως χρώμενοι τῇ εἰρωνείᾳ καὶ ¹⁶ περὶ τὰ μὴ λίαν ἐμποδῶν καὶ φανερὰ εἰρωνευόμενοι χαριέντες ^x φαίνονται. ¹ Ἀντικείμεθα δ' ὁ ἀλαζῶν φαίνεται τῷ ἀληθευ- ¹⁷ τικῷ χείρων γάρ.

Οὔσης δὲ ^y καὶ ἀναπαύσεως ἐν τῷ βίῳ, καὶ ^z ἐν ταύτῃ ¹⁴ διαγωγῆς μετὰ ^a παιδιᾶς, δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα ^b εἶναι ὁμιλία (8) τις ἐμμελής, καὶ οἷα δεῖ λέγειν καὶ ὡς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀκούειν. Διοίσει δὲ καὶ ^c τὸ ἐν ^d τοιούτοις λέγειν ἢ ^e τοιούτων ἀκούειν. Δῆλον ^f δ' ὡς ^g καὶ περὶ ταυτ' ἐστὶν ὑπερβολὴ τε καὶ ἔλλειψις τοῦ μέσου. Οἱ μὲν οὖν τῷ γελοίῳ ὑπερβάλλοντες βω- ³ μολόχοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ φορτικοί, γλιχόμενοι πάντως τοῦ γελοίου, καὶ μᾶλλον στοχαζόμενοι τοῦ γέλωτα ποιῆσαι ἢ τοῦ λέγειν εὐσχήμονα καὶ μὴ λυπεῖν τὸν σκωπτόμενον· οἱ δὲ μήτ' αὐτοὶ ^h ἂν εἰπόντες μὴθὲν γελοῖον τοῖς τε λέγουσι δυσχεραίνοντες ⁱ ἄγριοι καὶ σκληροὶ δοκοῦσιν εἶναι. Οἱ δ' ἐμμελῶς παίζοντες εὐτράπελοι προσαγορεύονται, οἷον εὔτροποι· τὸ γὰρ ἦθος αἰ τοιαῦτα ^k δοκοῦσι κινήσεις εἶναι, ὥσπερ δὲ τὰ σώματα ἐκ τῶν κινήσεων ^l κρίνεται, οὕτω καὶ τὰ ἦθη. ¹ Ἐπιπολάζοντος δὲ τοῦ γελοίου, καὶ τῶν πλείστων ⁴ χαιρόντων τῇ παιδιᾷ καὶ τῷ σκώπτειν μᾶλλον ἢ δεῖ, ^m καὶ οἱ βωμολόχοι εὐτράπελοι προσαγορεύονται ὡς χαριέντες. ⁵ Ὅτι δὲ διαφέρουσι, ⁿ καὶ οὐ μικρόν, ^o ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον. Τῇ ⁵ μέσῃ δ' ἔξει οἰκείον καὶ ἢ ἐπιδεξιότης ἐστίν· τοῦ δ' ἐπιδεξίου ^p ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν καὶ ἀκούειν οἷα τῷ ἐπιεικῇ καὶ ⁹ ἐλευθερίῳ ἀρμόττει· ἔστι γὰρ τινα πρόποντα τῷ τοιούτῳ ^r λέγειν ἐν παιδιᾶς μέρει καὶ ἀκούειν, καὶ ἢ τοῦ ^s ἐλευθερίου παι-

^w εὐκαταφρονητότεροι K^b.Ob. ^x φαίνονται καὶ ἀντικείμεθα K^b.Ob.
^y καὶ post δὲ om. M^b. ^z ἐν ταύτῃ om. H^a. ^a παιδείας K^b. ^b ὁμιλία
 τις εἶναι L^b.M^b. ^c τῷ H^a.N^b. ^d τοσούτοις M^b, τούτοις L^b. ^e τού-
 των Ob. ^f δ' om. K^b.M^b. ^g καὶ post ὡς om. M^b. ^h εἰπόντες ἂν
 L^b.M^b. ⁱ ἄγριοι K^b. ^k κινήσεις δοκοῦσιν L^b. ^l κρίνονται M^b.
^m καὶ ante οἱ om. M^b. ⁿ καὶ om. M^b. ^o ἐκ] καὶ ἐκ K^b.Ob. ^p ἐστὶ
 om. H^a. ^q ἐλευθέρῳ H^a.L^b.M^b. ^r λέγειν τῷ τοιούτῳ Ob. ^s ἐλευ-
 θερίου H^a.K^b.N^b.

διὰ διαφέρει τῆς τοῦ ἀνδραποδώδους, καὶ ^t αὐ τοῦ πεπαιδευ-
 6 μένου καὶ ἀπαιδευτου. Ἰδοὶ δ' ἄν τις καὶ ἐκ τῶν κωμωδιῶν
 τῶν παλαιῶν καὶ τῶν καινῶν τοῖς μὲν γὰρ ἦν γελοῖον ἢ
 αἰσχρολογία, τοῖς δὲ μᾶλλον ἢ ὑπόνοια· διαφέρει δ' οὐ μικρὸν
 7 ταῦτα πρὸς εὐσημοσύνην. Πότερον οὖν τὸν εὖ σκώπτοντα
 ὀριστεῖον τῷ λέγειν ^v ἢ πρέπει ^w ἐλευθερίῳ, ἢ τῷ μὴ λυπεῖν
 τὸν ἀκούοντα, ἢ ^x καὶ ^y τέρπειν; Ἡ καὶ τό γε τοιοῦτον
 8 ἀόριστον; ^z Ἄλλο γὰρ ἄλλω μισητόν ^a τε καὶ ἡδύ. Τοιαῦτα
 δὲ καὶ ^b ἀκούσεται· ^a γὰρ ὑπομένει ἀκούων, ^c ταῦτα καὶ ποιεῖν
 9 δοκεῖ. ^d Οὐ δὴ πᾶν ποιήσει· τὸ γὰρ σκῶμμα λοιδορήμᾳ τί
 ἐστίν, οἱ δὲ νομοθεταὶ ἔνια λοιδορεῖν κωλύουσιν· ἔδει δ' ἴσως
 10 καὶ σκώπτειν. Ὁ δὴ χαρίεις καὶ ^e ἐλευθέριος οὕτως ἔξει, οἷον
 νόμος ὢν ἑαυτῷ. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μέσος ἐστίν, εἴτ' ἐπι-
 δέξιος εἴτ' εὐτράπελος λέγεται. Ὁ δὲ βωμολόχος ^f ἤττων
 ἐστὶ τοῦ γελοίου, καὶ οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε ^g τῶν ^h ἄλλων ἀπε-
 χόμενος, ⁱ εἰ γέλωτα ποιήσει, καὶ ^k τοιαῦτα λέγων ὧν οὐθέν
 1 ^l ἂν εἴποι ὁ χαρίεις, ἔνια δ' ^m οὐδ' ἂν ἀκούσαι. Ὁ δ' ἄγριος
 εἰς τὰς τοιαύτας ὀμιλίαις ἀχρεῖος· οὐθέν γὰρ συμβαλλόμενος
 11 πᾶσι ⁿ δυσχεραίνει. Δοκεῖ ^o δὲ ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ παιδιὰ ἐν
 12 τῷ βίῳ εἶναι ^p ἀναγκαῖον. ^q Τρεῖς οὖν αἱ εἰρημέναι ἐν τῷ
 βίῳ μεσότητες, εἰσὶ δὲ πᾶσαι περὶ λόγων τινῶν καὶ πράξεων
 κοινωνίαν. Διαφέρουσι δ' ὅτι ἡ μὲν περὶ ^r ἀλήθειάν ἐστίν,
 αἱ δὲ περὶ τὸ ἡδύ. Τῶν δὲ περὶ τὴν ἡδονὴν ἡ μὲν ἐν ταῖς
 παιδιαῖς, ^s ἢ δ' ἐν ταῖς κατὰ τὸν ἄλλον βίον ὀμιλίαις.

15 Περὶ δὲ αἰδούς ὡς τινος ἀρετῆς οὐ προσήκει λέγειν· πάθει
 (9) γὰρ μᾶλλον ἔοικεν ἢ ἔξει. Ὅρίζεται ^t γοῦν φόβος τις
 2 ἀδοξίας, ^v ἀποτελεῖται δὲ τῷ περὶ τὰ δεινὰ φόβῳ παραπλή-

^t αὐ τοῦ] αἱ τοῦ L^b, τοῦ N^b.O^b, om. H^a.K^b. ^v ἢ πρέπει] μὴ ἀπρεπῆ
 K^b, μὴ ἢ πρέπει H^a. ^w ἐλευθέρω L^b.M^b. ^x καὶ om. L^b. ^y λεί-
 πειν H^a. ^z ἄλλω γὰρ ἄλλο H^a.N^b. ^a γε N^b. ^b ἀκούεται K^b.
^c τοιαῦτα H^a. ^d οὐ γὰρ πᾶν ποιῆσαι H^a.N^b. ^e ἐλεύθερος H^a.L^b.M^b.
^f ἤττων H^a.M^b. ^g τῶν om. H^a.M^b. ^h ἄλλων—καὶ om. N^b. ⁱ εἰς
 M^b. ^k ταῦτα K^b. ^l ἂν post εἴποι H^a.K^b.N^b, om. M^b. ^m οὐδ'
 om. M^b. ⁿ δυσχερανεῖ H^a.M^b. ^o δὲ καὶ ἡ H^a.N^b. ^p ἀναγκαῖα
 H^a.K^b. ^q τρεῖς μὲν οὖν M^b. ^r ἀληθείας H^a. ^s ἢ δ' ἐν ταῖς] αἱ δὲ K^b.
^t οὖν K^b.O^b. ^v ἀποτελεῖται τε O^b, καὶ ἀποτελεῖται K^b.

σιον· ἠερυθραίνονται γὰρ οἱ αἰσχυρόμενοι, οἱ δὲ τὸν θάνατον φοβούμενοι ὠχριῶσιν. Σωματικὰ δὴ φαίνεται πως εἶναι ἀμφοτέρα, ὅπερ δοκεῖ πάθους μᾶλλον ἢ ἕξεως εἶναι. Οὐ πάση δ' ἡλικία τὸ πάθος ἀρμόζει, ἀλλὰ τῇ νέᾳ· οἴομεθα γὰρ δεῖν τοὺς τηλικούτους αἰδήμονας εἶναι διὰ τὸ ^xπάθει ζῶντας πολλὰ ἀμαρτάνειν, ὑπὸ τῆς αἰδοῦς δὲ κωλύεσθαι. Καὶ ἐπαινοῦμεν τῶν μὲν νέων τοὺς αἰδήμονας, ^y πρεσβύτερον δ' οὐδεὶς ἂν ἐπαινέσειεν ὅτι αἰσχυνηλός· οὐθὲν ^z γὰρ οἴομεθα δεῖν αὐτὸν πράττειν ἐφ' οἷς ἐστὶν αἰσχύνη. Οὐδὲ γὰρ ἐπιεικοῦς ⁴ ἐστὶν ἡ αἰσχύνη, ^a εἴπερ γίνγεται ἐπὶ τοῖς φαύλοις· οὐ γὰρ πρακτέον τὰ τοιαῦτα. Εἰ δ' ἐστὶ τὰ μὲν κατ' ἀλήθειαν ⁵ αἰσχροὶ τὰ δὲ κατὰ δόξαν, οὐθὲν διαφέρει· οὐδέτερα ^b γὰρ πρακτέα, ὥστ' οὐκ αἰσχυντέον. Φαύλου δὲ καὶ τὸ εἶναι τοι- ⁶ οῦτον οἷον πράττειν τι τῶν αἰσχυρῶν. Τὸ δ' οὕτως ἔχειν ^c ὥστ' εἰ πράξειε τι τῶν τοιούτων αἰσχύνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' οἴεσθαι ἐπιεικῆ εἶναι, ἄτοπον· ἐπὶ τοῖς ἐκουσίοις γὰρ ἡ αἰδώς, ἐκῶν δὲ ^d ὁ ἐπιεικῆς οὐδέποτε πράξει τὰ φαῦλα. Εἴη δ' ἂν ⁷ ἡ αἰδώς ἐξ ὑποθέσεως ἐπιεικῆς· εἰ ^e γὰρ ^f πράξει, αἰσχύνοιτ' ἂν· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο περὶ τὰς ἀρετάς. ^g Εἰ δ' ἡ ἀναισχυνητία φαῦλον καὶ τὸ μὴ αἰδεῖσθαι τὰ αἰσχροὶ πράττειν, ^h οὐθὲν μᾶλλον ⁱ τὸ ^k τοιαῦτα πράττοντα αἰσχύνεσθαι ἐπιεικῆς. Οὐκ ⁸ ἔστι δ' ^l οὐδ' ἡ ἐγκράτεια ἀρετῆ, ἀλλὰ τις μικτῆ· δειχθήσεται δὲ περὶ αὐτῆς ^m ἐν τοῖς ὕστερον. Νῦν δὲ περὶ δικαιοσύνης εἴπωμεν.

Ε.

Περὶ δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκεπτέον, περὶ ποίας τε τυγχάνουσιν οὔσαι πράξεις, καὶ ποία μεσότης ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη, καὶ τὸ δίκαιον τίνων μέσον. ¹ Ἡ δὲ σκέψις ἡμῖν ⁿ ἔστω ² κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον τοῖς προειρημένοις. ³ Ὅρωμεν δὴ ³

^w ἠερυθραίνονται K^b.N^b. ^x πάθος H^a. ^y πρεσβύτερος H^a. ^z γὰρ] δὲ M^b. ^a ἢπερ M^b. ^b γὰρ] δὲ H^a.N^b. ^c ὥστε πράξει K^b.N^b, ὥστ' εἰ πράξει H^a. ^d ὁ om. M^b. ^e γὰρ om. K^b. ^f πράξει M^b, πράξει H^a.O^b. ^g εἰ δ' ἢ] ἢ δὲ M^b. ^h οὐθὲν γε μᾶλλον H^a.N^b. ⁱ τὸν K^b.L^b. ^k ταῦτα L^b.M^b, τὰ τοιαῦτα K^b. ^l οὐδ' om. M^b. ^m ἐν τοῖς om. H^a. ⁿ ἐστὶν M^b.

πάντας τὴν τοιαύτην ἕξιν βουλομένους λέγειν δικαιοσύνην, ἀφ' ἧς πρακτικοὶ τῶν δικαίων εἰσὶ καὶ ἀφ' ἧς δικαιοπραγοῦσι καὶ βούλονται τὰ δίκαια. ὁ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ ἀδικίας, ἀφ' ἧς ἀδικοῦσι καὶ βούλονται τὰ ἄδικα. Διὸ καὶ 4 ἡμῖν πρῶτον ὡς ἐν τύπῳ ὑποκείσθω ταῦτα. Ῥ Οὐδὲ γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον ἐπὶ τε τῶν ἐπιστημῶν ⁹ καὶ δυνάμεων καὶ ἐπὶ τῶν ἕξεων. Δύναμις μὲν γὰρ καὶ ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῆ εἶναι, ἕξις δ' ἢ ἐναντία τῶν ἐναντίων οὔ, οἷον ¹ ἀπὸ τῆς ὑγείας οὐ πράττεται τὰ ἐναντία, ἀλλὰ τὰ ὑγιεινὰ μόνον· λέγομεν ² γὰρ ὑγιεινῶς βαδίζειν, ὅταν βαδίζῃ ὡς ἂν ³ τὸ ὑγιαίνων. Πολλάκις μὲν οὖν γνωρίζεται ἢ ἐναντία ἕξις ἀπὸ τῆς ἐναντίας, πολλάκις δὲ αἱ ἕξεις ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων· εἴαν τε γὰρ ἢ εὐεξία ἢ φανερά, καὶ ἢ καχεξία φανερά γίνεται, καὶ ἐκ τῶν εὐεκτικῶν ἢ εὐεξία ⁴ καὶ ἐκ ταύτης τὰ εὐεκτικά. Εἰ γὰρ ἐστὶν ἢ εὐεξία πυκνότης σαρκός, ἀνάγκη καὶ τὴν καχεξίαν εἶναι ⁵ μανότητα σαρκός καὶ τὸ εὐεκτικὸν ⁶ τὸ ποιητικὸν πυκνότητος ἐν σαρκί. Ἄκολουθεῖ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς θάτερα πλεοναχῶς λέγεται, καὶ θάτερα πλεοναχῶς λέγε- 2 7 σθαι, οἷον εἰ τὸ ⁷ δίκαιον, καὶ τὸ ἄδικον. Ἐοικε δὲ πλεοναχῶς λέγεσθαι ἢ ⁸ δικαιοσύνη καὶ ἢ ἀδικία, ἀλλὰ διὰ τὸ συνέγγυς εἶναι τὴν ὁμωνυμίαν αὐτῶν ⁹ λανθάνει καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πόρρω δήλη μᾶλλον· ἢ γὰρ διαφορὰ πολλή ¹⁰ ἢ κατὰ τὴν ἰδέαν, οἷον ὅτι καλεῖται ¹¹ κλείς ¹² ὁμώνυμος ἢ τε ὑπὸ τὸν ¹³ αὐχένα τῶν ζώων καὶ ἢ τὰς θύρας κλείουσιν. Εἰλήφθω δὲ ὁ ἄδικος ποσαχῶς λέγεται. Δοκεῖ δὲ ὁ ¹⁴ τε παράνομος ἄδικος εἶναι καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ¹⁵ ὁ ἄνιστος, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ὁ δίκαιος ἔσται ὁ ¹⁶ τε νόμιμος καὶ ¹⁷ ὁ ἴσος. Τὸ ¹⁸ μὲν δίκαιον ἄρα τὸ νόμιμον καὶ τὸ ἴσον, τὸ ¹⁹ δ' ἄδικον τὸ παράνομον καὶ

ο τὸν—ἄδικα om. K^b. Ῥ οὔτε K^b, οὐ M^b. ⁹ καὶ τῶν δυνάμεων H^a N^b. ¹ ἀπὸ—πράττεται] ἢ αὐτῆ εἶναι M^b. ² γὰρ τὸ ὑγιεινῶς M^b. ³ τὸ om. M^b. ⁴ καὶ—εὐεκτικά om. M^b. ⁵ σαρκός μανότητα M^b. ⁶ τὸ post εὐεκτικὸν om. M^b. ⁷ ἄδικον καὶ ἢ ἀδικία K^b, δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ ἢ ἀδικία L^b. ⁸ ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη M^b. ⁹ λανθάνειν M^b. ¹⁰ ἢ om. L^b. ¹¹ κλείς K^b. L^b. ¹² ὁμώνυμος K^b. ¹³ ε τε N^b. ¹⁴ ὁ ἄνιστος] ἄδικος K^b. ¹⁵ ὁ om. K^b. ¹⁶ μὲν om. L^b. ¹⁷ ὁ δ' om. K^b.

τὸ ἄνισον. Ἐπεὶ ^k δὲ ^l καὶ πλεονέκτης ὁ ἄδικος, περὶ τὰγαθὰ ⁹
^m ἔσται, οὐ πάντα, ἀλλὰ περὶ ὅσα ⁿ εὐτυχία καὶ ἀτυχία, ἃ
 ἐστὶ μὲν ἀπλῶς αἰεὶ ἀγαθὰ, τινὲ δ' οὐκ αἰεὶ. Οἱ δ' ἄνθρωποι
 ταῦτα εὔχονται καὶ διώκουσιν· δεῖ δ' οὐ, ἀλλ' εὔχεσθαι μὲν
 τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ καὶ αὐτοῖς ἀγαθὰ εἶναι, αἰρεῖσθαι δὲ τὰ
 αὐτοῖς ἀγαθὰ. Ὁ δ' ἄδικος οὐκ αἰεὶ τὸ πλεον αἰρεῖται, ὁ ἀλλὰ ¹⁰
 καὶ τὸ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ἀπλῶς κακῶν· ἀλλ' ὅτι δοκεῖ καὶ τὸ
 ῥμείον κακὸν ἀγαθὸν πῶς εἶναι, ⁹ τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἔστιν ἡ πλε-
 ονεξία, διὰ τοῦτο δοκεῖ πλεονέκτης εἶναι. Ἔστι δ' ἄνισος· ¹¹
 τοῦτο γὰρ περιέχει καὶ ^s κοινόν. Ἐπεὶ δ' ὁ παράνομος ἀδι- ¹² 3
 κος ἦν ὁ δὲ νόμιμος δίκαιος, δῆλον ὅτι πάντα τὰ νόμιμά ^t ἐστὶ
 πῶς δίκαια· ^v τὰ τε γὰρ ὠρισμένα ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς νό-
 μιμά ἐστι, καὶ ἕκαστον τούτων δίκαιον εἶναι φαμέν. Οἱ δὲ ¹³
 νόμοι ἀγορεύουσι περὶ ἀπάντων, στοχαζόμενοι ἢ τοῦ κοινῆ
 συμφέροντος πᾶσιν ἢ τοῖς ἀρίστοις ἢ τοῖς κυρίοις, ^x κατ'
 ἀρετὴν ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον τοιοῦτον· ὥστε ἕνα μὲν
 τρόπον δίκαια λέγομεν τὰ ποιητικὰ καὶ φυλακτικὰ ^y τῆς εὐ-
 δαιμονίας καὶ τῶν μοριῶν αὐτῆς τῆ πολιτικῆ κοινωνία. Προσ- ¹⁴
 τάττει δ' ὁ νόμος καὶ τὰ τοῦ ἀνδρείου ἔργα ποιεῖν, οἷον μὴ
^z λείπειν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν μηδὲ ρίπτειν τὰ ὄπλα, καὶ
 τὰ τοῦ σώφρονος, οἷον μὴ μοιχεύειν μηδ' ὑβρίζειν, καὶ τὰ
 τοῦ πράου, οἷον μὴ τύπτειν μηδὲ ^a κακηγορεῖν, ὁμοίως δὲ ^b καὶ
 κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ μοχθηρίας τὰ μὲν κελεύων τὰ δ'
 ἀπαγορεύων, ^c ὀρθῶς μὲν ὁ κείμενος ὀρθῶς, ^d χεῖρον δ' ὁ ἀπε-
 σχεδιασμένος. Ἐὔτη μὲν οὖν ἡ δικαιοσύνη ἀρετὴ μὲν ἐστὶ ¹⁵
 τελεία, ἀλλ' οὐκ ἀπλῶς ^f ἀλλὰ πρὸς ἕτερον. Καὶ διὰ τοῦτο

^k δὲ] γὰρ H^a.N^b. ^l καὶ om. K^b.M^b.O^b. ^m ἔσται om. K^b. ⁿ εὐ-
 τυχία καὶ ἀτυχία L^b. ^o ἀλλὰ om. L^b. ^p μείον] μὴ K^b.L^b. ^q τοῦ—
 εἶναι om. L^b. ^r ἐστὶν om. O^b. ^s post κοινόν H^a.N^b. τὸ γὰρ ἄνισον
 ἔχει τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον. et, cum L^b.M^b.O^b, καὶ παράνομος. τοῦτο
 γάρ, ἢ παρανομία ἦτοι ἢ (ἢ om. M^b.O^b.) ἀνισότης, περιέχει πᾶσαν ἀδικίαν
 καὶ κοινόν ἐστὶ πάσης ἀδικίας. ^t ἔσται M^b. ^v τὰ τε] ταῦτα M^b. ^x κατ']
 ἢ κατ' H^a.N^b.O^b, κατ' ἀρετὴν om. K^b. ^y τῆς om. K^b.L^b.M^b. ^z λεί-
 πειν O^b: ceteri λιπεῖν. ^a κατηγορεῖν M^b.O^b. ^b καὶ τὰ κατὰ L^b.
^c ὀρθός H^a.M^b.N^b. ^d χεῖρων H^a.L^b.M^b.N^b. ^e ταῦτη K^b. ^f ἀλλὰ
 om. L^b.

πολλάκις κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἢ δικαιοσύνη, καὶ οὗθ' ἔσπερος οὗθ' ἐφῶς οὕτω ἔθνασμαστός· καὶ παροιμιαζόμενοί φαμεν

ἐν ^h δὲ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶσ' ἀρετῇ ἰξεν.

Καὶ τελεία μάλιστα ἀρετῇ, ὅτι τῆς τελείας ἀρετῆς χρῆσίς ἐστίν. ^k Τελεία δ' ἐστίν, ^l ὅτι ὁ ἔχων αὐτὴν καὶ πρὸς ἕτερον δύναται τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, ἀλλ' οὐ μόνον καθ' αὐτόν· πολλοὶ γὰρ ἐν μὲν τοῖς οἰκείοις ^m τῇ ἀρετῇ δύναται χρῆσθαι, ἐν ¹⁶ δὲ τοῖς πρὸς ἕτερον ἀδυνατοῦσιν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶδοκεῖ ἔχειν τὸ τοῦ Βίαντος, ὅτι ⁿ ἀρχὴ ὁ ἄνδρα δείξει· πρὸς ἕτερον ¹⁷ γὰρ καὶ ἐν κοινωνίᾳ ἤδη ὁ ἄρχων. Διὰ ^p δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀλλότριον ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι ἢ δικαιοσύνη μόνη τῶν ἀρετῶν, ^q ὅτι πρὸς ἕτερόν ἐστίν· ἄλλω γὰρ τὰ συμφέροντα ¹⁸ πράττει, ἢ ἄρχοντι ἢ ^r κοινωνῶ. Κάκιστος μὲν οὖν ὁ καὶ πρὸς αὐτόν καὶ ^s πρὸς τοὺς φίλους χρώμενος τῇ μοχθηρίᾳ, ἄριστος δ' οὐχ ὁ πρὸς αὐτόν τῇ ἀρετῇ ^t· ἀλλὰ πρὸς ἕτερον· ¹⁹ τοῦτο γὰρ ἔργον χαλεπόν. Αὕτη μὲν οὖν ἢ δικαιοσύνη οὐ μέρος ἀρετῆς ^v· ἀλλ' ὅλη ἀρετῇ ἐστίν, οὐδ' ἢ ἐναντία ^w ἀδικία ²⁰ μέρος κακίας ἀλλ' ὅλη κακία. Τί δὲ διαφέρει ἢ ἀρετῇ καὶ ἢ δικαιοσύνη ^x αὕτη, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων· ἔστι μὲν γὰρ ἢ αὕτη, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτό, ἀλλ' ^y ἢ μὲν πρὸς ἕτερον, ^z δικαιοσύνη, ἢ δὲ τοιάδε ἔξις, ἀπλῶς ἀρετῇ.

4 Ζητοῦμεν δὲ ^a γε τὴν ἐν μέρει ἀρετῆς δικαιοσύνην· ἐστὶ (2) γὰρ τις, ὡς φαμέν. Ὅμοίως ^b δὲ καὶ ^c περὶ ἀδικίας ^d τῆς κατὰ ² μέρος. Σημεῖον δ' ὅτι ἐστίν· κατὰ μὲν γὰρ τὰς ἄλλας μοχθηρίας ^e ὁ ἐνεργῶν ἀδικεῖ μὲν, πλεονεκτεῖ δ' οὐδέν, οἶον ^f ὁ ρίψας τὴν ἀσπίδα διὰ δειλίαν ^g ἢ κακῶς εἰπὼν διὰ χαλε-

ἔθνασμαστός· διὸ καὶ L^b.M^b. ^h δὲ om. M^b. ⁱ ξεν K^b.L^b.O^b: ceteri ἐστὶ. ^k τελεία δ'] ἀρετῇ δὲ τελεία M^b. ^l ὅτι om. K^b. ^m δύναται τῇ ἀρετῇ O^b. ⁿ ἀρχὰ H^a.L^b.M^b.N^b. ^o τὸν ἄνδρα H^a.N^b.O^b. ^p τὸ αὐτὸ δὲ M^b. ^q ὅτι καὶ πρὸς H^a.N^b. ^r κοινωνῶ H^a.N^b. ^s πρὸς ante τοὺς om. M^b. ^t ἀλλ' ὁ O^b. ^v ἀλλὰ καὶ ὅλη M^b. ^w ἀδικία] κακία K^b. ^x αὕτη K^b, om. O^b. ^y ἢ] ἢ K^b.L^b.M^b. ^z ἢ δικαιοσύνη K^b.L^b.N^b. ^a γε om. M^b. ^b δὲ om. L^b. ^c περὶ] περὶ τῆς O^b. ^d τῆς om. M^b. ^e ὁ om. K^b. ^f ὁ om. M^b. ^g ἢ ὁ κακῶς H^a.O^b.

πότῃτα ἢ οὐ βοηθήσας χρήμασι δι' ἀνελευθερίαν· ὅταν δὲ πλεονεκτῇ, πολλάκις κατ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων, ἠ ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ πάσας, κατὰ πονηρίαν δὲ γε τινά (¹ψέγομεν γάρ) καὶ κατ' ἀδικίαν. Ἔστιν ^k ἄρα γε ἄλλη τις ἀδικία ὡς ^m μέ-3 ρος τῆς ὄλης, καὶ ἀδικόν τι ἐν μέρει τοῦ ὅλου ἀδικου τοῦ παρὰ τὸν νόμον. Ἔτι εἰ ὁ μὲν τοῦ κερδαίνειν ἕνεκα μοι-4 χεύει καὶ ὁ προσλαμβάνων, ὁ δὲ προστιθεὶς καὶ ζημιούμενος δι' ἐπιθυμίαν, οὗτος μὲν ἀκόλαστος ῥ δόξειεν ἂν εἶναι μᾶλλον ἢ πλεονέκτης, ἐκεῖνος δ' ἀδικος, ἀκόλαστος δ' οὐ· δῆλον ἄρα ὅτι διὰ τὸ κερδαίνειν. Ἔτι περὶ μὲν τᾶλλα πάντα ἀδική-5 ματα γίνεται ἢ ἐπαναφορὰ ἐπὶ τινι μοχθηρίαν αἰεί, οἷον εἰ ἐμοίχευσεν, ἐπ' ἀκολασίαν, εἰ ^q ἐγκατέλιπε τὸν παραστάτην, ἐπὶ δειλίαν, ^r εἰ ἐπάταξεν, ἐπ' ὀργήν· εἰ δ' ἐκέρδανεν, ἐπ' οὐδεμίαν μοχθηρίαν ἀλλ' ἢ ἐπ' ἀδικίαν. Ὡστε φανερόν ὅτι 6 ἔστι τις ἀδικία παρὰ τὴν ὄλην ἄλλη ἐν μέρει, συνώνυμος, ὅτι ^s ὁ ὀρισμὸς ἐν τῷ αὐτῷ γένοι· ἄμφω γὰρ ἐν τῷ πρὸς ἕτερον ἔχουσι τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἢ μὲν περὶ τιμὴν ^t ἢ χρήματα ^v ἢ σωτηρίαν, ἢ εἴ τιμι ἔχοιμεν ἐνὶ ὀνόματι περιλαβεῖν ταῦτα πάντα, καὶ δι' ἡδονὴν τὴν ἀπὸ ^w τοῦ κέρδους, ἢ δὲ ^x περὶ ἅπαντα περὶ ὅσα ὁ σπουδαῖος.

Ἔστι μὲν οὖν ^y εἰσὶ δικαιοσύναι πλείους, καὶ ^z ὅτι ἔστι τις 7 5 ^a καὶ ἑτέρα παρὰ τὴν ὄλην ἀρετὴν, δῆλον· τίς δὲ καὶ ὁποία τις, ληπτέον. Διῶριστα ^b δὴ τὸ ἀδικὸν τό ^c τε παράνομον 8 καὶ τὸ ἄνισον, ^d τὸ δὲ δίκαιον τό τε νόμιμον καὶ τὸ ἴσον. Κατὰ ^e μὲν οὖν τὸ παράνομον ἢ πρότερον εἰρημένη ἀδικία ἔστιν. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἄνισον καὶ τὸ ^f πλεόν οὐ ταῦτὸν ἀλλ' 9

^h ἀλλὰ μὴν ἀλλ' οὐδὲ Mb. ⁱ ψεγομένην, omissio γὰρ, Mb. ^k ἄρα γε] γὰρ Kb. ^l τις ἄλλη Mb. Ob. ^m μέρος τι τῆς Lb. Mb. Ob. ⁿ ἔτι] ὅτι Kb, ἔτι δὲ Ob. ^o προσλαμβάνει Lb. Mb, προσλαμβάνοι Ob. ^p δόξειεν ἂν μᾶλλον εἶναι Ob, μᾶλλον δόξει εἶναι Kb. ^q ἐγκατέλιπε Mb. ^r εἰ δ' ἐπάταξεν Kb. Lb. Nb. ^s ὁ om. Mb. ^t ἢ χρήματα] καὶ χρήματα Ob, ἢ καὶ χρήματα Lb. Mb. ^v ἢ σωτηρίαν] καὶ σωτηρίαν Mb. ^w τοῦ om. Ob. ^x περὶ πάντα Kb, om. Mb. ^y εἰσὶν αἱ δικαιοσύναι Kb. ^z ὅτι om. Ob. ^a καὶ ante ἑτέρα om. idem. ^b δὲ Kb. Mb. ^c τε om. Mb. ^d τὸ δὲ— ἴσον om. Mb. ^e μὲν οὖν om. Kb. ^f πλεόν] παράνομον πλεόν Kb.

ἕτερον ὡς μέρος ^g πρὸς ὄλον (^h τὸ μὲν γὰρ πλεόν ἅπαν ἄνισον, τὸ δ' ἄνισον ⁱ οὐ πᾶν πλεόν), καὶ τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἀδικία οὐ ταυτὰ ἀλλ' ἕτερα ἐκείνων, τὰ μὲν ὡς μέρη τὰ δ' ὡς ὅλα μέρος ^k γὰρ αὐτῆ ἡ ἀδικία τῆς ὅλης ἀδικίας, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς δικαιοσύνης. ^l Ὡστε καὶ περὶ τῆς ἐν μέρει δικαιοσύνης καὶ ^m περὶ τῆς ἐν μέρει ἀδικίας λεκτέον, καὶ τοῦ ¹⁰ δικαίου καὶ ⁿ τοῦ ἀδίκου ὡσαύτως. Ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν ὅλην ἀρετὴν τεταγμένη δικαιοσύνη καὶ ἀδικία, ἡ μὲν τῆς ὅλης ἀρετῆς οὐσα χρήσις πρὸς ἄλλον, ἡ δὲ τῆς κακίας, ἀφείσθω. Καὶ τὸ δίκαιον ^o δὲ καὶ τὸ ἄδικον τὸ κατὰ ^p ταύτας φανερόν ὡς διοριστέον· σχεδὸν γὰρ ^q τὰ πολλὰ τῶν νομίμων ^r τὰ ἀπὸ τῆς ὅλης ἀρετῆς ^s πραττόμενά ἐστιν· καθ' ἑκάστην γὰρ ἀρετὴν προστάττει ζῆν καὶ καθ' ἑκάστην μοχθηρίαν κωλύει ¹¹ νόμος. Τὰ δὲ ποιητικὰ τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστὶ τῶν νομίμων ὅσα νενομοθέτηται περὶ παιδείαν τὴν πρὸς τὸ κοινόν. Περὶ δὲ τῆς καθ' ἑκάστον παιδείας, καθ' ἣν ἀπλῶς ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι, πότερον τῆς πολιτικῆς ἐστὶν ἢ ἐτέρας, ὕστερον διοριστέον· οὐ γὰρ ἴσως ταυτὸν ἀνδρὶ ^t ἀγαθῷ εἶναι καὶ πολίτην ¹² παντί. Τῆς δὲ κατὰ μέρος δικαιοσύνης καὶ τοῦ ^u κατ' αὐτὴν δικαίου ἐν μὲν ἐστὶν εἶδος τὸ ἐν ταῖς διανομαῖς τιμῆς ἢ χρημάτων ἢ τῶν ἄλλων ὅσα μεριστὰ τοῖς κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας (ἐν τούτοις γὰρ ἐστὶ καὶ ἄνισον ἔχειν καὶ ἴσον ἕτερον ¹³ ἐτέρου), ἐν δὲ τὸ ἐν τοῖς συναλλάγμασι διορθωτικόν. Τούτου δὲ ^v μέρη δύο· τῶν γὰρ ^w συναλλαγμάτων τὰ μὲν ἐκούσια ἐστὶ τὰ δ' ἀκούσια, ἐκούσια ^x μὲν τὰ τοιαύδε οἶον πρᾶσις, ὠνή, δανεισμός, ἐγγύη, χρήσις, παρακαταθήκη, μίσθωσις· ἐκούσια δὲ λέγεται, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν συναλλαγμάτων τούτων ἐκούσιος.

^g πρὸς] καὶ πρὸς K^b. ^h τὸ μὲν γὰρ πλεόν] τὸ μὲν γὰρ ἄνισον ἅπαν παράνομον, τὸ δὲ παράνομον οὐχ ἅπαν ἄνισον, καὶ (ὡσαύτως δὲ καὶ O^b.) τὸ πλεόν M^b.O^b. ⁱ οὐχ ἅπαν M^b. ^k γὰρ] δ' M^b. ^l ὥστε περὶ L^b.O^b, ὡς περὶ K^b. ^m περὶ om. O^b. ⁿ τοῦ om. K^b. ^o δὲ om. M^b. ^p αὐτὰς L^b, πάντας M^b. ^q τὰ] τι M^b. ^r τὰ om. M^b. ^s προσταττόμενα K^b, προταττόμενα margo O^b. ^t κατὰ ταύτην δικαίου K^b, δικαίου τοῦ κατ' αὐτὴν L^b. ^v μέρη εἰσὶ δύο L^b, δύο μέρη M^b. ^w ἀδικημάτων K^b.M^b. et pr. L^b. ^x μὲν γὰρ τὰ L^b.

Τῶν δ' ἀκουσίων τὰ μὲν λαθραία, οἶον κλοπή, μοιχεία, φαρμακεία, ὕπρωαγωγεία, ^z δουλαπατία, δολοφονία, ψευδομαρτυρία, τὰ δὲ βίαια, οἶον αἰκία, δεσμός, θάνατος, ἀρπαγή, πῆρωςις, ^a κακηγορία, προπηλακισμός. Ἐπεὶ δ' ὁ τ' ἄδικος ⁶ ἄνιστος καὶ τὸ ἄδικον ἄνιστον, δῆλον ὅτι καὶ μέσον τί ἐστὶ τοῦ (3) ἄνιστου. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἐν ὁποία γὰρ πράξει ἐστὶ ² τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον, ἐστὶ καὶ τὸ ἴσον. Εἰ οὖν τὸ ἄδικον ἄνιστον, τὸ δίκαιον ἴσον. ^b ὅπερ καὶ ἄνευ λόγου δοκεῖ πάσιν. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἴσον ^c μέσον, τὸ δίκαιον μέσον τι ^d ἄν εἶη. Ἔστι δὲ τὸ ἴσον ἐν ἐλαχίστοις δυσὶν ἀνάγκη τοῖνυν τὸ ⁴ δίκαιον μέσον τε καὶ ἴσον εἶναι [^e καὶ πρὸς τι] καὶ τισίν, καὶ ἢ μὲν μέσον, τινῶν (ταῦτα δ' ἐστὶ ^f πλεῖον καὶ ἔλαττον), ἢ δ' ἴσον ^ε ἐστὶ, δυοῖν, ἢ δὲ δίκαιον, τισίν. Ἀνάγκη ἄρα τὸ ⁵ δίκαιον ἐν ἐλαχίστοις εἶναι τέτταρσιν· οἷς τε γὰρ δίκαιον τυγχάνει ὄν, δύο ἐστὶ, καὶ ἐν οἷς τὰ πράγματα, δύο. Καὶ ἡ ⁶ αὐτὴ ^h ἐστὶ ἰσότης, οἷς καὶ ἐν οἷς· ὡς γὰρ ἐκείνα ἔχει ⁱ τὰ ἐν οἷς, οὕτω κἀκεῖνα ἔχει· εἰ ^k γὰρ μὴ ἴσοι, οὐκ ἴσα ἔξουσιν, ἀλλ' ἐντεῦθεν αἰ μάχαι καὶ τὰ ἐγκλήματα, ὅταν ^l ^m ἴσοι μὴ ἴσα ⁿ ἢ μὴ ἴσοι ἴσα ἔχωσι καὶ ^o νέμονται. ^p Ἐτι ἐκ τοῦ κατ' ⁷ ἀξίαν τοῦτο δῆλον· τὸ γὰρ δίκαιον ἐν ταῖς ^q διανομαῖς ὁμολογοῦσι πάντες κατ' ἀξίαν τινὰ ^r δεῖν εἶναι, τὴν μέντοι ἀξίαν οὐ τὴν αὐτὴν λέγουσι πάντες ^s ὑπάρχειν, ἀλλ' οἱ μὲν δημοκρατικοὶ ἐλευθερίαν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ πλοῦτον, οἱ δ' εὐγένειαν, οἱ δ' ἀριστοκρατικοὶ ἀρετήν. Ἔστιν ἄρα τὸ δίκαιον ⁸ ἀνάλογόν τι. Τὸ γὰρ ἀνάλογον οὐ μόνον ἐστὶ μοναδικοῦ ἀριθμοῦ ἴδιον, ἀλλ' ὅλως ἀριθμοῦ· ^t ἢ γὰρ ἀναλογία ἰσότης ἐστὶ ^v λόγων, καὶ ἐν τέτταρσιν ἐλαχίστοις. Ἡ μὲν οὖν διη- ⁹ ρημένῃ ὅτι ἐν τέτταρσι, δῆλον. Ἀλλὰ καὶ ἡ συνεχῆς· τῷ

ὕπρωαγωγεία K^b.L^b. z δουλαπατία K^b. a κακηγορία Ob. b ὅπερ—πάσιν om. M^b. c μέσον καὶ τὸ M^b. d ἄν ante τι K^b, om. Ob. e καὶ πρὸς τι om. K^b, καὶ τισὶ om. L^b. καὶ τισὶ καὶ πρὸς τι Ob. f πλεόν L^b. g ἐστὶ om. K^b. h ἐστὶ om. K^b.Ob. i τὰ ἐν οἷς om. K^b. k γὰρ ἄνιστοι Ob. l ἢ om. L^b.M^b. m μὴ ἴσα ἴσοι K^b. n ἢ μὴ ἴσοι ἴσα om. L^b.M^b. o post νέμονται L^b. καὶ οἱ μὴ ἴσοι ἴσα. p ἐστὶ δ' M^b. q νομαῖς K^b.L^b. r εἶναι δεῖν M^b. s ὑπάρχειν] κατ' ἀξίαν τινὰ δεῖν εἶναι K^b, om. Ob. t ἢ τε γὰρ M^b.Ob. v λόγου K^b.Ob.

γὰρ ἐνὶ ὧς δυσι^w χρῆται καὶ δις λέγει, οἶον^x ὡς ἡ τοῦ γ α
 πρὸς τὴν τοῦ β, ^z οὕτως καὶ ἡ τοῦ β πρὸς τὴν τοῦ γ. Δις
 οὖν ἡ τοῦ β εἴρηται· ὥστ' ^a ἐὰν ἡ τοῦ β τεθῆ δις, ^b τέτταρα
 10 ἔσται τὰ ἀνάλογα. Ἔστι δὲ καὶ τὸ δίκαιον ἐν τέτταρσιν
 ἐλαχίστοις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός· ^c διήρηνται γὰρ ὁμοίως, οἷς
 11 τε καὶ ἄ. ^d Ἔσται ἄρα ὡς ὁ α ὄρος πρὸς τὸν β, οὕτως ὁ γ
 πρὸς τὸν δ, ^e καὶ ἐναλλάξ ἄρα, ὡς ὁ α πρὸς τὸν γ, ὁ β πρὸς
 τὸν δ. Ὡστε καὶ τὸ ὄλον πρὸς τὸ ὄλον· ὅπερ ἡ νομῆ συν-
 7 12 δνάζει· ^f κἂν οὕτως συντεθῆ, δικαίως συνδνάζει. Ἡ ἄρα τοῦ
 α ὄρου τῷ γ καὶ ἡ τοῦ β τῷ δ σύζευξις τὸ ἐν διανομῇ δίκαιόν
 ἐστὶ, καὶ μέσον τὸ δίκαιον ^g τοῦτ' ἐστὶ ^h τοῦ παρὰ τὸ ἀνά-
 λογον· ⁱ τὸ γὰρ ἀνάλογον μέσον, τὸ δὲ δίκαιον ἀνάλογον.
 13 Καλοῦσι δὲ τὴν τοιαύτην ἀναλογίαν γεωμετρικὴν οἱ ^k μαθη-
 ματικοί· ἐν γὰρ τῇ γεωμετρικῇ συμβαίνει καὶ τὸ ὄλον πρὸς
 14 ^l τὸ ὄλον ὅπερ ἐκάτερον πρὸς ἐκάτερον. Ἔστι δ' οὐ συνεχῆς
^m αὕτη ἡ ἀναλογία· οὐ γὰρ γίνεται εἰς ἀριθμῶ ⁿ ὄρος, ^o ᾧ
 καὶ ὄ. Τὸ μὲν οὖν δίκαιον τοῦτο ^p τὸ ἀνάλογον, τὸ δ' ἀδικον
 τὸ παρὰ τὸ ἀνάλογον. Γίνεται ἄρα ^q τὸ μὲν ^r πλεόν τὸ δὲ
 ἔλαττον. Ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων συμβαίνει· ὁ μὲν γὰρ
 ἀδικῶν ^r πλεόν ἔχει, ὁ δ' ἀδικούμενος ἔλαττον τοῦ ἀγαθοῦ.
 15 Ἐπὶ δὲ τοῦ ^s κακοῦ ἀνάπαλιν· ἐν ἀγαθοῦ γὰρ λόγῳ ^t γίνε-
 16 ται τὸ ἔλαττον κακὸν πρὸς τὸ μείζον κακόν· ἐστὶ γὰρ τὸ
 ἔλαττον κακὸν μᾶλλον αἰρετὸν τοῦ μείζονος, τὸ δ' αἰρετὸν
 17 ἀγαθόν, καὶ τὸ μᾶλλον μείζον. Τὸ μὲν οὖν ἐν εἶδος τοῦ
 δίκαιου τοῦτ' ἐστίν.

(4) Τὸ δὲ λοιπὸν ἐν τὸ διορθωτικόν, ὃ γίνεται ἐν τοῖς ^v συν-

^w χρῆσεται L^b.M^b. ^x ὡς om. M^b. γ α—β et mox β—γ] πρώτου
 —δευτέρου—δευτέρου—τρίτου K^b. et perinde sect. 10—12. ^z οὕτως
 om. L^b.M^b. ^a ἐὰν τὸ δεύτερον δις τεθῆ K^b. ^b τέσσαρά ἐστι M^b,
^c διήρηνται K^b.M^b.O^b. ^d ἔσται om. K^b. ^e καί—δ om. M^b. ^f κἂν
 —συνδνάζει om. M^b. ^g τοῦτ'—δίκαιον om. M^b. ^h τοῦ] τὸ K^b.L^b.
ⁱ τὸ μὲν γὰρ O^b. ^k μαθητικοί L^b. ^l τὸ post πρὸς om. M^b. ^m αὕτη K^b.
ⁿ ὁ ὄρος O^b. ^o ᾧ om. pr. K^b. ^p τὸ post τοῦτο om. L^b. ^q τῷ μὲν
 πλεόν τῷ M^b. ^r πλεόν utrobique O^b. ^s κακοῦ τὸ ἀνάπαλιν O^b.
^t γίνεται καὶ τὸ M^b. ^v συναλλάγμασι καὶ τοῖς ἀκουσίοις καὶ τοῖς ἐκουσίοις
 L^b, συναλλάγμασι τοῖς ἐκουσίοις τε καὶ ἀκουσίοις M^b.

αλλάγμασι καὶ τοῖς ἐκουσίοις καὶ τοῖς ἀκουσίοις. Τοῦτο δὲ ²
τὸ δίκαιον ἄλλο εἶδος ἔχει τοῦ ^w προτέρου. Τὸ μὲν ^x γὰρ
διανεμητικὸν ^y δίκαιον τῶν κοινῶν αἰεὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν
ἐστὶ τὴν εἰρημένην· καὶ γὰρ ἀπὸ χρημάτων κοινῶν ἐὰν ^z γί-
νηται ἢ διανομή, ἔσται κατὰ ^a τὸν λόγον τὸν αὐτὸν ὅνπερ
ἔχουσι ^b πρὸς ἄλληλα τὰ εἰσενεχθέντα· καὶ τὸ ἄδικον τὸ
ἀντικείμενον τῷ δίκαιῳ ^c τούτῳ παρὰ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. Τὸ ³
δ' ἐν τοῖς συναλλάγμασι δίκαιον ἐστὶ μὲν ἴσον τι, καὶ τὸ
ἄδικον ἄνισον, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἐκείνην ἀλλὰ
κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν. Οὐθὲν γὰρ διαφέρει, ^d εἰ ἐπιεικῆς
φαῦλον ^e ἀποστερήσειν ^f ἢ φαῦλος ἐπιεικῆ, οὐδ' εἰ ἐμοίχευσε
ἐπιεικῆς ἢ φαῦλος· ἀλλὰ πρὸς τοῦ βλάβους τὴν ^g διαφορὰν
^h μόνον βλέπει ὁ νόμος, καὶ χρῆται ὡς ἴσοις, εἰ ὁ μὲν ἀδικεῖ
ὁ δ' ἀδικεῖται, ⁱ καὶ ^k εἰ ἔβλαψεν ὁ δὲ ^l βέβλαπται. Ὡστε ⁴
τὸ ἄδικον τοῦτο ἄνισον ὃν ἰσάζειν πειράται ὁ δικαστής· καὶ
γὰρ ὅταν ὁ μὲν πληγῇ ὁ δὲ πατάξῃ, ἢ ^m καὶ κτείνῃ ὁ δ' ἀπο-
θάνῃ, διήρηται τὸ πάθος καὶ ἡ πράξις εἰς ἄνισα· ἀλλὰ πει-
ράται τῇ ζημίᾳ ἰσάζειν, ἀφαιρῶν τοῦ κέρδους. Λέγεται γὰρ ⁵
ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, κἂν εἰ μὴ τισιν οἰκείον
ὄνομα ⁿ εἴη, τὸ κέρδος, οἶον τῷ πατάξαντι, καὶ ἡ ζημία τῷ
παθόντι· ἀλλ' ὅταν γε μετρηθῇ τὸ πάθος, καλεῖται τὸ μὲν ⁶
ζημία τὸ δὲ κέρδος. Ὡστε τοῦ μὲν πλείονος ^o καὶ ἐλάττονος
τὸ ἴσον μέσον, ^p τὸ δὲ κέρδος καὶ ἡ ζημία τὸ μὲν πλεόν τὸ
δ' ἐλάττον ἐναντίως, τὸ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ πλεόν τοῦ κακοῦ δ'
ἐλάττον κέρδος, τὸ δ' ἐναντίον ζημία· ὧν ἦν μέσον τὸ ἴσον,
ὃ λέγομεν εἶναι δίκαιον· ὥστε τὸ ἐπανορθωτικὸν δίκαιον ἂν
εἴη τὸ μέσον ζημίας καὶ κέρδους. Διὸ καὶ ὅταν ἀμφισβητῶ- ⁷
σιν, ἐπὶ τὸν δικαστὴν καταφεύγουσιν· τὸ δ' ἐπὶ τὸν δικαστὴν
ἰέναι ἰέναι ^q ἐστὶν ἐπὶ τὸ δίκαιον· ^r ὁ γὰρ δικαστής βούλεται

^w πρότερον K^b. ^x γὰρ om. M^b. ^y δίκαιον om. K^b. ^z γένηται L^b.
^a τὸν post κατὰ om. M^b. ^b εἰς ἄλληλα προσενεχθέντα K^b. ^c τούτω
τὸ παρὰ τὸ K^b.Ob. ^d εἰ ὁ ἐπιεικῆς M^b. ^e ἀποστερήσει Ob. ^f ἢ ὁ φαῦ-
λος ἐπιεικῆ M^b. ^g ἀναφορὰν M^b. ^h βλέπει μόνον K^b. ⁱ καὶ om. M^b.
^k εἰ ὁ μὲν ἔβλαψεν L^b.M^b.Ob. ^l βλάπτεται M^b. ^m καὶ om. M^b.
ⁿ εἴη] ἢ K^b, δοκῇ Ob. ^o καὶ τοῦ ἐλάττονος Ob. ^p τὸ κέρδος δὲ L^b.
^q ἐστὶν—εἶναι om. K^b. ^r ὁ—ἐμψυχον om. M^b.

εἶναι οἶον δίκαιον ἔμψυχον· καὶ ζητοῦσι δικαστὴν μέσον, καὶ
καλοῦσιν ἔνιοι ^s μεσιδίους, ὡς εἶναι τοῦ μέσου τύχῳσι, τοῦ δι-
8 καίου τευξόμενοι. Μέσον ἄρα ^t τι τὸ δίκαιον, εἶπερ καὶ ὁ
δικαστῆς. Ὁ δὲ δικαστῆς ἐπανισοῖ, καὶ ὥσπερ γραμμῆς εἰς
ἄνισα τετμημένης, ᾧ τὸ μείζον τμήμα τῆς ἡμισείας ὑπερέχει,
τοῦτ' ἀφείλε ^v καὶ τῷ ἐλάττονι τμήματι ^v προσέθηκεν. Ὅταν
δὲ δίχα διαιρεθῇ τὸ ὅλον, τότε φασὶν ἔχειν ^w τὰ αὐτῶν, ὅταν
9 λάβῳσι τὸ ἴσον. Τὸ δ' ἴσον μέσον ἐστὶ τῆς ^x μείζονος καὶ
ἐλάττονος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Διὰ τοῦτο καὶ
ὀνομάζεται δίκαιον, ὅτι δίχα ἐστίν, ὥσπερ ^y ἂν ^z εἴ τις εἴποι
10 δίχαιον, καὶ ἂ δικαστῆς διχαστῆς. Ἐπὶ γὰρ δύο ἴσων ἀφαι-
ρεθῇ ἀπὸ θατέρου, πρὸς θάτερον δὲ προστεθῇ, δυσὶ τούτοις
ὑπερέχει ^a θάτερον· εἰ γὰρ ^b ἀφηρέθη μὲν, μὴ προστεθῆ δέ,
^c ἐνὶ ἂν ^d μόνον ὑπερεῖχεν. Τοῦ μέσου ἄρα ἐνί, καὶ τὸ μέσον,
11 ^e ἀφ' οὗ ἀφηρέθη, ἐνί. Τούτῳ ἄρα γνωριοῦμεν τί ^f τε ἀφελεῖν
δεῖ ἀπὸ τοῦ ^g πλείον ἔχοντος, καὶ τί ^h προσθεῖναι τῷ ἐλάττον
ἔχοντι· ⁱ ᾧ μὲν γὰρ τὸ μέσον ὑπερέχει, τοῦτο προσθεῖναι δεῖ
τῷ ἐλάττον ἔχοντι, ᾧ δ' ὑπερέχεται, ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ με-
12 γίστου. Ἴσαι ^k αἰ ἐφ' ὧν ΑΑ ΒΒ ΓΓ ἀλλήλαις· ἀπὸ τῆς
ΑΑ ^l ἀφηρήσθω τὸ ΑΕ, καὶ ^m προσκείσθω τῇ ΓΓ τὸ ἐφ'
ὧν ΓΔ, ὥστε ⁿ ὅλη ἢ ΔΓΓ τῆς ΕΑ ^o ὑπερέχει τῷ ΓΔ καὶ
^p τῷ ΓΖ· τῆς ἄρα ΒΒ τῷ ΓΔ. Ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
τεχνῶν ^q τοῦτο· ἀνηροῦντο ^r γὰρ ἂν, εἰ μὴ ἐποίει τὸ ποιοῦν
καὶ ^s ὅσον καὶ οἶον, ^t καὶ τὸ πάσχον ἔπασχε ^t τοῦτο καὶ
13 ^v τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον. Ἐλήλυθε δὲ τὰ ὀνόματα ^w ταῦτα,
ἧ τε ζῆμία καὶ τὸ κέρδος, ἐκ τῆς ἐκουσίου ἀλλαγῆς· τὸ μὲν

^s μεσιδίκους (κ correcto) L^b, μεσοδίκην H^a, N^b. ^t τι om. M^b.
^v καὶ et προσέθηκεν om. K^b. ^w τὰ αὐτοῦ O^b, τὸ αὐτὸ M^b, τὸ αὐτοῦ
K^b, L^b. ^x ἐλάττονος καὶ μείζονος M^b. ^y ἂν] γὰρ ἂν L^b, om. M^b.
^z εἴ om. K^b. ^a τὸ ἕτερον L^b, M^b, O^b. ^b ἀφαιρέθῃ μὲν, μὴ προστεθῆ M^b.
^c ἐνὶ γ' ἂν M^b. ^d μόνω L^b. ^e ἀφ'] τὸ ἀφ' O^b. ^f τε om. K^b.
^g πλείων M^b. ^h προστεθῆναι M^b. ⁱ ᾧ—ἔχοντι om. M^b. ^k αἰ post
ὧν M^b. ^l ἀφήρηται K^b, ἀφαιρέσθω L^b, O^b. ^m πρόσκειται K^b. ⁿ ὅλη
ἢ] ὅλην K^b, ἢ ὅλη O^b. ^o ὑπερέχειν corr. K^b. ^p τῷ post καὶ om. L^b.
^q τοῦτο post δὲ K^b, O^b. ^r γὰρ] μὲν γὰρ L^b. ^s ὅσον] πόσον pr. K^b.
^t καὶ et τοῦτο om. M^b. ^v τοσοῦτο καὶ τοιοῦτο L^b, O^b. ^w ταῦτα
om. M^b.

γὰρ πλέον ἔχειν ἢ τὰ ^xἑαυτοῦ κερδαίνειν λέγεται, τὸ δ' ἔλαττον τῶν ἐξ ἀρχῆς ζημιῶσθαι, οἷον ἐν τῷ ^yὠνεῖσθαι καὶ πωλεῖν καὶ ἐν ^zῶσοις ἄλλοις ἄδειαν ^aἔδωκεν ὁ νόμος. Ὅταν ¹⁴ δὲ μήτε πλέον μήτ' ἔλαττον ἀλλ' ^bαὐτὰ δι' αὐτῶν γένηται, τὰ αὐτῶν φασὶν ἔχειν καὶ οὔτε ζημιῶσθαι οὔτε κερδαίνειν ὥστε κέρδους τινὸς καὶ ζημίας μέσον τὸ δίκαιόν ἐστι ^cτῶν ^dπαρὰ τὸ ἐκούσιον, τὸ ἴσον ἔχειν ^eκαὶ πρότερον καὶ ὕστερον.

Δοκεῖ δὲ τισι καὶ τὸ ἀντιπεπονθὸς ^fεἶναι ἀπλῶς δίκαιον, 8 ὥσπερ οἱ ^gΠυθαγόρειοι ἔφασαν· ὠρίζοντο γὰρ ἀπλῶς τὸ (5) δίκαιον τὸ ἀντιπεπονθὸς ^hἄλλω. Τὸ δ' ἀντιπεπονθὸς οὐκ ²ἐφαρμόττει οὔτ' ἐπὶ τὸ ⁱδιανεμητικὸν δίκαιον οὔτ' ἐπὶ τὸ διορθωτικόν· καίτοι βούλονται ^kγε τοῦτο λέγειν καὶ τὸ ³Ῥαδαμάνθους δίκαιον·

¹ εἴ κε πάθοι τά κ' ^mἔρρεξε, δίκη ⁿκ' ἰθεῖα γένοιτο.

Πολλαχοῦ γὰρ διαφωνεῖ· οἷον εἰ ^oἀρχὴν ἔχων ἐπάταξεν, οὐ ⁴δεῖ ἀντιπληγῆναι, καὶ εἰ ἄρχοντα ἐπάταξεν, οὐ πληγῆναι μόνον δεῖ ἀλλὰ ^pκαὶ κολασθῆναι. Ἐπι τὸ ^qἐκούσιον καὶ τὸ ⁵ἀκούσιον διαφέρει πολύ. Ἄλλ' ἐν μὲν ταῖς κοινωνίαις ταῖς ⁶^rἀλλακτικαῖς συνέχει τὸ τοιοῦτον δίκαιον τὸ ἀντιπεπονθὸς, κατ' ἀναλογίαν ^sκαὶ μὴ κατ' ἰσότητα· τῷ ἀντιποιεῖν γὰρ ἀνάλογον ^tσυμμένει ἢ πόλις. Ἡ γὰρ τὸ κακῶς ζητοῦσιν εἰ δὲ μὴ, δουλεία δοκεῖ εἶναι, εἰ μὴ ἀντιποιήσει· ἢ τὸ εἶ· εἰ δὲ μὴ, μετὰδοσις οὐ γίνεται, τῇ μετὰδόσει δὲ συμμένουσιν. Διὸ καὶ Χαρίτων ἱερὸν ^vἐμποδῶν ποιοῦνται, ἵν' ἀνταπόδοσις ⁷ἦ· τοῦτο γὰρ ἴδιον χάριτος· ἀνθυπηρετῆσαι ^wτε γὰρ δεῖ τῷ χαρισαμένῳ, καὶ πάλιν αὐτὸν ἄρξαι ^xχαριζόμενον. Ποιεῖ ⁸δὲ τὴν ἀντίδοσιν τὴν κατ' ἀναλογίαν ἢ κατὰ διάμετρον σύ-

^x αὐτοῦ Ob, αὐτοῦ Kb. ^y πωλεῖν καὶ ὠνεῖσθαι Lb.Mb. ^z ὅσοις] τοῖς Kb. ^a δέδωκεν Kb.Ob. ^b αὐτὰ δι'] τὰ Mb. ^c τῷ Kb, τὸ Mb. ^d περὶ Mb. ^e καὶ om. Kb. ^f ἀπλῶς εἶναι Ob. ^g πυθαγόριοι Kb. ^h ἄλλω om. Lb.Mb.Ob. ⁱ νεμητικὸν Kb.Lb.Ob. ^k γε om. Lb. ^l εἰ καὶ Kb. ^m ἔρρεξε Lb. ⁿ δ' Mb. ^o ἀρχὴν ἔχοντα Ob. ^p καὶ om. Kb. ^q ἀκούσιον καὶ τὸ ἐκούσιον Lb. ^r συναλλακτικαῖς Mb. ^s καὶ] ἔχον καὶ Mb. ^t ἐμμένει Mb. ^v ἐμποδῶν Mb. ^w τε add. Lb.Ob. ^x χαριζόμενον τὴν δὲ ἀντίδοσιν κατ' ἀναλογίαν ἢ κατὰ τὸ μέτρον συζεύξεις Mb.

ζευξίς, ὕοιον οἰκοδόμος ἐφ' ᾧ Α, σκυτοτόμος ἐφ' ᾧ Β, οἰκία
 ἐφ' ᾧ Γ, ἡ ὑπόδημα ἐφ' ᾧ Δ. Δεῖ οὖν λαμβάνειν τὸν οἰκο-
 δόμον παρὰ τοῦ σκυτοτόμου ^α τοῦ ἐκείνου ἔργου, καὶ αὐτὸν
 ἐκείνῳ μεταδιδόναι τὸ αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν πρῶτον ἢ τὸ κατὰ
^β τὴν ἀναλογίαν ἴσον, εἶτα τὸ ἀντιπεπονηθὸς ^γ γένηται, ἔσται
 τὸ λεγόμενον. Εἰ δὲ μή, οὐκ ἴσον, οὐδὲ ^δ συμμένει· οὐθὲν
 γὰρ κωλύει κρεῖττον εἶναι τὸ θατέρου ἔργον ἢ τὸ θατέρου,
 9 δεῖ οὖν ταῦτα ἰσασθῆναι. Ἔστι δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων τεχνῶν· ἀνηρῶντο γὰρ ^ε ἄν, εἰ μὴ ἐποίει τὸ ποιῶν ^ς καὶ
 ὅσον καὶ οἶον, καὶ τὸ πάσχον ἔπασχε τοῦτο καὶ τοσοῦτον
^ς καὶ τοιοῦτον. Οὐ γὰρ ἐκ δύο ἰατρῶν γίνεται κοινωμία,
 ἀλλ' ἐξ ἰατροῦ καὶ γεωργοῦ, καὶ ὅλως ἐτέρων ^η καὶ οὐκ ἴσων·
 10 ἀλλὰ τούτους δεῖ ἰσασθῆναι. Διὸ ^ι πάντα ^κ συμβλητὰ δεῖ
 πῶς εἶναι, ὧν ἐστὶν ἀλλαγὴ. Ἐφ' ^λ ὃ τὸ νόμισμ' ἐλήλυθε,
 καὶ γίνεται πῶς μέσον· πάντα γὰρ ^μ μετρεῖ, ὥστε καὶ τὴν
 ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, πόσα ^ν ἅττα δὴ ὑποδήματ' ὅσον
 οἰκία ἢ τροφή. Δεῖ τοίνυν ^ρ ὅπερ οἰκοδόμος πρὸς σκυτοτό-
 μον, ^ρ τοσαδὶ ὑποδήματα πρὸς οἰκίαν ἢ τροφήν. Εἰ γὰρ
 μὴ τοῦτο, οὐκ ἔσται ἀλλαγὴ οὐδὲ κοινωμία. Τοῦτο δ', εἰ
 11 μὴ ἴσα εἴη πῶς, οὐκ ἔσται. Δεῖ ἄρα ἐνί τινι πάντα μετρεῖ-
 σθαι, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον. Τοῦτο δ' ^ρ ἐστὶ τῇ μὲν ἀλη-
 θείᾳ ἢ χρεία, ^ς ἢ πάντα συνέχει· εἰ γὰρ μὴθὲν δέοιντο ἢ μὴ
 ὁμοίως, ^τ ἢ οὐκ ἔσται ἀλλαγὴ ἢ οὐχ ἢ αὐτή. Οἶον δ' ὑπάλ-
 λαγμα τῆς χρείας τὸ νόμισμα γέγονε κατὰ συνθήκην· καὶ
 διὰ τοῦτο τούνομα ἔχει νόμισμα, ὅτι ^υ οὐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ
 12 ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἡμῖν ^ω μεταβαλεῖν καὶ ποιῆσαι ἄχρηστον. Ἔσται
 δὴ ἀντιπεπονηθός, ὅταν ἰσασθῇ, ὥστε ὅπερ γεωργός πρὸς σκυ-
 τοτόμον, τὸ ἔργον ^χ τὸ τοῦ σκυτοτόμου πρὸς τὸ τοῦ γεωρ-

γ οἶον om. K^b. ζ ὑποδήματα Ob. α τὸ ἐκείνου ἔργον Mb. β τὴν
 om. Mb. γ γενήσεται Ob. δ συμμενεί Ob, συμφέρει Mb. ε ἄν om.
 Ob. ς καὶ ὅσον καὶ οἶον] τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον Mb. ς καὶ τοιοῦτον
 om. K^b. η καὶ ante οὐκ om. Mb. ι ταῦτα pr. K^b. κ ξυμβλητὰ Mb.
 λ ᾧ L^b. Mb. Ob. μ μετρίωστε καὶ K^b. ν ἅττα om. K^b. ο ἴσον—
 ὑποδήματα om. Mb. ρ ὅπερ ὁ οἰκοδόμος L^b. Mb. Ob. ρ τοσαδε K^b,
 τόσα δὴ L^b. ρ ἐστὶ] ὅτι K^b. ς ἢ om. K^b. τ ἢ ante οὐκ om. Mb.
 υ οὐχὶ L^b. ω μεταβάλλειν K^b. Mb. Ob. χ τὸ post ἔργον om. L^b. Mb.

γού. Εἰς σχῆμα δ' ἀναλογίας οὐ δεῖ ἄγειν, ὅταν ἀλλάζωνται· εἰ δὲ μὴ, ἀμφοτέρας ἔξει ^z τὰς ὑπεροχὰς τὸ ἕτερον ἄκρον. Ἄλλ' ὅταν ἔχωσι ^a τὰ αὐτῶν, οὕτως ἴσοι καὶ κοινωνοί, ὅτι αὕτη ἡ ἰσότης δύναται ἐπ' αὐτῶν γίνεσθαι. Γεωργὸς ^b A, τροφή Γ, σκυτοτόμος Β, τὸ ἔργον αὐτοῦ τὸ ἰσασμένον Δ. Εἰ δ' οὕτω μὴ ἦν ἀντιπεπονημένοι, οὐκ ἂν ἦν κοινωνία. Ὅτι ¹³ δ' ἡ χρεία συνέχει ὥσπερ ἓν τι ὄν, δηλοῖ ὅτι ^c ὅταν μὴ ἐν χρεῖα ὦσιν ἀλλήλων, ἢ ἀμφότεροι ^h ἢ ^d ἄτερος, οὐκ ἀλλάττονται, ὥσπερ ὅταν ^e οὐ ἔχει αὐτὸς δέηταί ^f τις, οἷον σοῖνου, ^h διδόντες σίτου ἰξγαγωγῆς. Δεῖ ^k ἄρα τοῦτο ἰσασθῆναι. Ὑπὲρ ¹⁴ δὲ τῆς μελλούσης ἀλλαγῆς, εἰ νῦν μηδὲν δεῖται, ὅτι ἔσται, ^l ἐὰν δεηθῇ, τὸ νόμισμα οἷον ἐγγυητῆς ^m ἐσθ' ⁿ ἡμῖν· δεῖ γὰρ τοῦτο ^o φέροντι εἶναι λαβεῖν. ^p Πάσχει μὲν οὖν καὶ τοῦτο τὸ αὐτό· οὐ γὰρ ἀεὶ ἴσον δύναται· ὅμως δὲ βούλεται μένειν μᾶλλον. Διὸ δεῖ πάντα ^q τετιμῆσθαι· οὕτω γὰρ ^r ἀεὶ ἔσται ἀλλαγῆ, εἰ δὲ τοῦτο, κοινωνία. Τὸ δὲ νόμισμα ὥσπερ ^s μέτρον σύμμετρα ποιῆσαν ἰσάζει· οὔτε γὰρ ^t ἂν μὴ οὔσης ἀλλαγῆς κοινωνία ^v ἦν, οὔτ' ἀλλαγῆ ἰσότητος μὴ οὔσης, οὔτ' ἰσότης μὴ οὔσης συμμετρίας. Τῇ μὲν οὖν ἀληθείᾳ ἀδύνατον ¹⁵ τὰ τοσοῦτον διαφέροντα σύμμετρα γενέσθαι, πρὸς δὲ τὴν χρεῖαν ἐνδέχεται ἰκανῶς. Ἐν ^w δὲ τι δεῖ εἶναι, τοῦτο δ' ἐξ ὑποθέσεως· διὸ νόμισμα καλεῖται· τοῦτο γὰρ πάντα ποιεῖ σύμμετρα· μετρεῖται γὰρ πάντα νομίσματι. Οἰκία ^x A, μναῖ δέκα Β, κλίνη Γ. Τὸ ^y δὲ A τοῦ Β ἡμισυ, εἰ πέντε μνῶν ἀξία ἡ οἰκία, ^z ἢ ἴσον· ἢ δὲ ^a κλίνη δέκατον μέρος τὸ Γ τοῦ Β· δηλονότι τοῖνον πόσαι κλίνας ἴσον οἰκία, ^b ὅτι πέντε. Ὅτι ^c δ' οὕτως ἡ ἀλλαγῆ ἦν πρὶν τὸ νόμισμα ^d εἶναι, δηλονότι ¹⁶

γ οὐ διάγειν ἀναλογίας K^b. z ὑπερβολὰς K^b. a τὸ K^b. b A] τὸ α K^b. c ὁπόταν O^b. d ἄτερος O^b. e οὐ ἔχει] οὐχὶ K^b. f τις om. K^b. g οῖνον M^b. h δόντες K^b. i ἰξγαγωγῆν L^b. M^b. O^b. k τοῦτο ἄρα O^b. l ἂν K^b. m ἐστὶν O^b. n ἡμῶν M^b. o φανερόντι K^b. p παράσχοι M^b. q τετιμῆσθαι L^b. r ἔσται ἀεὶ M^b. O^b. s μέτρῳ L^b, μέσον M^b. t ἂν om. M^b. v εἶη O^b. w δὲ τι δεῖ L^b, δὲ δεῖ τι M^b, δεῖ δὲ τι O^b. x A] ἐφ' ἧς α O^b. y δὲ] δὲ M^b, om. K^b. O^b. z ἢ τὸ ἴσον M^b. a κλίνη ἢ δέκατον L^b. b ὅτι δέκα rc. K^b: pr. enim om. c δὲ K^b. d εἶναι M^b, om. L^b: ceteri ἦ.

διαφέρει γὰρ οὐδὲν ἢ κλίνει πέντε ἀντὶ οἰκίας, ἢ ὅσου αἰ πέντε κλίνει.

9 17 Τί μὲν οὖν τὸ ἄδικον καὶ τί τὸ δίκαιόν ^e ἐστίν, εἴρηται. Διωρισμένων δὲ τούτων δῆλον ^f ὅτι ἡ δικαιοπραγία μέσον ἐστὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ πλεόν ^g ἔχει τὸ δ' ἔλαττον ἐστίν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη ^h μεσότης ἐστίν οὐ τὸν ⁱ αὐτὸν τρόπον ^k ταῖς πρότερον ἀρεταῖς, ἀλλ' ^l ὅτι μέσον ἐστίν· ἢ δ' ἀδικία τῶν ἄκρων. Καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ἐστὶ καθ' ἣν ὁ δίκαιος λέγεται πρακτικὸς κατὰ προαίρεσιν τοῦ δικαίου, καὶ διανεμητικὸς καὶ αὐτῷ πρὸς ἄλλον καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον, οὐχ οὕτως ὥστε τοῦ μὲν αἰρετοῦ πλεόν αὐτῷ 18 ἔλαττον δὲ τῷ πλησίον, τοῦ βλαβεροῦ δ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ τοῦ ἴσου τοῦ κατ' ἀναλογίαν, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλῳ πρὸς ἄλλον. Ἡ δ' ἀδικία τὸναντίον τοῦ ἀδίκου. Τοῦτο δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις τοῦ ὠφελίμου ^m ἢ βλαβεροῦ παρὰ τὸ ἀνάλογον. ⁿ Διὸ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις ἡ ἀδικία, ὅτι ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεώς ἐστίν, ἐφ' ^o αὐτοῦ μὲν ὑπερβολῆς ^p μὲν τοῦ ἀπλῶς ὠφελίμου, ἐλλείψεως δὲ ^q τοῦ βλαβεροῦ· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ μὲν ὅλον ὁμοίως, τὸ δὲ ^r παρὰ τὸ ἀνάλογον, ^s ὁποτέρως ἔτυχεν. Τοῦ δὲ ἀδικήματος τὸ μὲν ἔλατ- 19 τον ^t τὸ ἀδικεῖσθαι ἐστίν, ^v τὸ δὲ μείζον τὸ ἀδικεῖν. Περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας, τίς ἑκατέρας ἐστίν ἡ φύσις, εἰρήσθω τούτων τὸν τρόπον, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου καθόλου.

10 Ἐπεὶ δ' ἐστίν ἀδικοῦντα μῆπω ἄδικον εἶναι, ὁ ποῖα ἀδική- (6) ματα ἀδικῶν ἤδη ἄδικός ἐστιν ἐκάστην ἀδικίαν, οἷον κλέπτῃς ἢ μοιχὸς ἢ ληστῆς; Ἡ οὕτω μὲν οὐδὲν διοίσει; Καὶ γὰρ ἂν συγγένοιτο γυναικὶ εἰδῶς τὸ ἦ, ἀλλ' οὐ ^w διὰ προαιρέσεως

^e ἐστίν om. L^b. ^f ὅτι καὶ ἡ M^b. ^g ἔχει M^b. ^h μεσότης τις ἐστίν K^b.L^b. ⁱ αὐτὸν δὲ τρόπον K^b.L^b.O^b. ^k ταῖς ἀρεταῖς ταῖς πρότερον O^b, ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς L^b. ^l ὅτι τοῦ ἴσου μέσον M^b. ^m ἢ τοῦ βλαβεροῦ O^b. ⁿ διὸ] διὸ καὶ M^b. ^o ἑαυτοῦ L^b, ἑαυτοῖς M^b. ^p μὲν ante τοῦ om. L^b.M^b.O^b. ^q τοῦ om. M^b. ^r πρὸς M^b. ^s ὁπότερον M^b. ^t τοῦ ἀδικεῖσθαι M^b, ἀδικεῖσθαι K^b. ^v τοῦ δὲ M^b. ^w διὰ om. K^b.

ἀρχὴν ἀλλὰ ^x διὰ πάθος. Ἄδικεῖ μὲν οὖν, ἄδικος δ' οὐκ ²
 ἔστιν, οἷον ^y οὐδὲ κλέπτῃς, ἔκλεψε δέ, οὐδὲ μοιχός, ἐμοίχευσε
 δέ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Πῶς μὲν οὖν ἔχει τὸ ἀν- ³
 τιπεπονηθὸς πρὸς τὸ δίκαιον, εἴρηται πρότερον· δεῖ δὲ μὴ λαν- ⁴
 θάνειν ὅτι τὸ ζητούμενόν ἐστι ^z καὶ τὸ ἀπλῶς δίκαιον ^a καὶ
^b τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Τοῦτο δὲ ἐστὶν ^c ἐπὶ ^d κοινωνῶν
 βίου πρὸς τὸ εἶναι αὐτάρκειαν, ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἢ κατ'
 ἀναλογίαν ἢ κατ' ἀριθμόν· ὥστε ὅσοις μὴ ἐστὶ τοῦτο, οὐκ
 ἔστι τούτοις πρὸς ἀλλήλους τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἀλλὰ τι
 δίκαιον καὶ καθ' ὁμοιότητα. Ἔστι γὰρ δίκαιον, ^e οἷς καὶ
 νόμος πρὸς αὐτούς· νόμος δ', ἐν οἷς ἀδικία· ἢ γὰρ δίκη ^f κρί-
 σις τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου. Ἐν οἷς δ' ἀδικία, καὶ τὸ
 ἀδικεῖν ἐν τούτοις, ἐν οἷς δὲ τὸ ἀδικεῖν, οὐ πᾶσιν ἀδικία· τοῦτο
 δ' ἐστὶ τὸ πλεον αὐτῷ νέμειν τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν, ἔλαττον
 δὲ τῶν ἀπλῶς κακῶν. Διὸ οὐκ ἐῷμεν ἄρχειν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ⁵
 τὸν ^g λόγον, ὅτι ἐαυτῷ τοῦτο ποιεῖ, καὶ γίνεται τύραννος.
 Ἔστι δ' ὁ ἄρχων φύλαξ τοῦ δικαίου, ^h εἰ δὲ τοῦ δικαίου, καὶ
 τοῦ ἴσου. Ἐπεὶ δ' οὐθὲν αὐτῷ πλεον εἶναι δοκεῖ, εἴπερ δί- ⁶
 καιος· οὐ γὰρ νέμει πλεον ⁱ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ αὐτῷ, εἰ μὴ
 πρὸς αὐτὸν ἀνάλογόν ἐστιν· διὸ ἐτέρῳ ποιεῖ· καὶ διὰ τοῦτο
 ἀλλότριον ^k εἶναι φασιν ἀγαθὸν τὴν δικαιοσύνην, καθάπερ
 ἐλέχθη καὶ πρότερον. Μισθὸς ^l ἄρα τις δοτέος, τοῦτο δὲ ⁷
 τιμὴ καὶ γέρας· ^m ὅτῳ δὲ μὴ ἰκανὰ ⁿ τὰ τοιαῦτα, οὗτοι γί-
 νονται τύρανοι. Τὸ δὲ δεσποτικὸν δίκαιον καὶ τὸ πατρικὸν ⁸
 οὐ ^o ταυτὸν τούτοις ἀλλ' ὅμοιον· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀδικία πρὸς
 τὰ αὐτοῦ ἀπλῶς, τὸ δὲ κτῆμα καὶ ^p τὸ τέκνον, ἕως ἂν ἢ πη-
 λίκον καὶ ^q μὴ χωρισθῆ, ὥσπερ μέρος αὐτοῦ, αὐτὸν δ' οὐθίς ⁹
 προαιρεῖται βλάπτειν· διὸ οὐκ ἔστιν ἀδικία πρὸς αὐτόν. Οὐδ'

^x διὰ om. Mb. ^y οὐ κλέπτῃς Kb. ^z καὶ τὸ ἀπλῶς—ἐστὶν om. Mb.
^a καὶ post δίκαιον om. Ob. ^b τὸ om. Kb.Lb. ^c ἐπὶ om. Lb. ^d κοι-
 νωνῶν Mb. ^e οἷς] ἐν οἷς Ob. ^f κρίσις ἐστὶ τοῦ Lb.Ob. ^g νόμον Mb.
^h εἰ δὲ τοῦ δικαίου om. Mb. ⁱ αὐτῷ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ Lb. ^k ἀγαθὸν
 εἶναι φασιν Mb. ^l τις ἄρα Mb.Ob. ^m ὅσοις Ob. ⁿ τὰ τοιαῦτα] ταῦτα
 Mb.Ob. ^o ταυτὸ Ob. ^p τὸ post καὶ om. Kb.Lb. ^q μὴ om. Kb.Ob.

ἄρα ^Γ ἄδικον οὐδὲ δίκαιον τὸ πολιτικόν· κατὰ νόμον γὰρ ἦν, καὶ ἐν οἷς ἐπεφύκει εἶναι νόμος· οὗτοι δ' ἦσαν οἷς ὑπάρχει ἰσότης τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. Διὸ μᾶλλον ^ς πρὸς γυναικὰ ἐστὶ δίκαιον ἢ πρὸς τέκνα καὶ ^τ κτήματα· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ οικονομικὸν δίκαιον· ἕτερον δὲ ^ν καὶ τοῦτο τοῦ πολιτικοῦ. ^ω Τοῦ δὲ πολιτικοῦ δικαίου τὸ ^χ μὲν φυσικὸν ἐστὶ τὸ δὲ νομικόν, φυσικὸν μὲν τὸ πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ἔχον δύναμιν, καὶ ^ζ οὐ τῷ δοκεῖν ἢ μὴ, νομικὸν δὲ ^α ὃ ἐξ ἀρχῆς μὲν οὐθέν διαφέρει οὕτως ἢ ἄλλως, ὅταν δὲ θῶνται, διαφέρει, ^β οἷον τὸ μνάς λυτροῦσθαι, ἢ τὸ αἶγα θύειν ἀλλὰ μὴ δύο πρόβατα, ἔτι ὅσα ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα νομοθετοῦσιν, οἷον ² τὸ θύειν Βρασίδα, καὶ τὰ ^ε ψηφισματώδη. Δοκεῖ δ' ἐνίοις ^δ εἶναι πάντα τοιαῦτα, ^ε ὅτι τὸ μὲν φύσει ἀκίνητον καὶ πανταχοῦ ^τ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν, ὥσπερ ^ς τὸ πῦρ καὶ ἐνθάδε ³ καὶ ἐν Πέρσαις καίει, τὰ δὲ δίκαια κινούμενα ὁρῶσιν. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν οὕτως ^η ἔχον, ἀλλ' ἔστιν ὥς. Καίτοι ^ι παρά γε τοῖς θεοῖς ἴσως οὐδαμῶς· παρ' ἡμῖν δ' ἐστὶ μὲν τι καὶ ^κ φύσει, κινήτων μέντοι πάν. Ἄλλ' ὅμως ἐστὶ τὸ μὲν φύσει τὸ δ' ⁴ οὐ φύσει. Ποῖον δὲ φύσει τῶν ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως ἔχειν, καὶ ποῖον οὐ ἀλλὰ νομικὸν καὶ συνθήκη, εἴπερ ἄμφω κινήτῃ ὁμοίως, δῆλον. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ¹ οὗτος ἀρμόσει ^μ διωρισμός· φύσει γὰρ ἡ δεξιὰ κρείττων, καίτοι ἐνδέχεται ⁵ τινες ἀμφιδεξίους γενέσθαι. Τὰ δὲ κατὰ συνθήκην καὶ τὸ συμφέρον τῶν δικαίων ὁμοιά ἐστὶ τοῖς μέτροις· οὐ γὰρ πανταχοῦ ἴσα τὰ οἰνηρὰ καὶ σιτηρὰ μέτρα, ἀλλ' ^ν οὐ μὲν ὠνοῦνται, μείζω, ^η οὐ δὲ πωλοῦσιν, ἐλάττω. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ μὴ φυσικὰ ἀλλ' ἀνθρώπινα δίκαια οὐ ταῦτα πανταχοῦ, ἐπεὶ οὐδ'

^Γ ἄδικον] ἀδικία ὄν K^b. ^ς πρὸς τὴν γυναῖκα M^b. ^τ κτήμα L^b. ^ν καὶ om. M^b. ^ω τοῦ δὲ πολιτικοῦ om. K^b. ^χ μὲν] μὲν γὰρ K^b. ^γ νομικόν, καὶ φυσικὸν L^b. ^ζ οὐ τῷ] οὕτω K^b. ^α ὃ om. M^b. ^β οἷον] οὕτως ἢ ἄλλως οἷον K^b. ^ε ψηφίσματα τάδε M^b. ^δ πάντα εἶναι M^b. ^ε διότι O^b. ^τ ἔχει τὴν αὐτὴν O^b. ^ς καὶ τὸ πῦρ ἐνθάδε M^b. ^η ἔχον ἀλλ' ἔστιν ὥς om. M^b. ^ι παρά τοῖς ἴσοις οὐδαμῶς M^b. post οὐδαμῶς M^b. O^b. ἔχον, L^b. ἔχον ἐστὶ. ^κ φυσικὸν κινήτων οὐ μέντοι M^b. ¹ ὅ] καὶ ὁ K^b. ^μ διωρισμένος L^b. ^η οὐ—οὐ] ὦ—ὦ M^b.

ο αἱ πολιτεῖαι, ἀλλὰ μία ρ μόνον πανταχοῦ ϑ κατὰ φύσιν ἢ ἀρίστη. Τῶν δὲ δικαίων καὶ νομίμων ἕκαστον ὡς τὰ καθόλου 6 πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα ἔχει· τὰ μὲν γὰρ πραττόμενα πολλά, ἐκείνων δ' ἕκαστον ἓν· καθόλου γάρ. Διαφέρει ρ δὲ τὸ ἀδίκημα 7 καὶ τὸ ἄδικον s καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον· ἄδικον μὲν γὰρ ἐστὶ τῇ φύσει t ἢ τάξει· v τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο, ὅταν πραχθῆ, ἀδίκημά w ἐστὶ, πρὶν δὲ πραχθῆναι, οὐπω, ἀλλ' x ἄδικον. Ὅμοίως δὲ καὶ δικαίωμα. Καλεῖται δὲ y μᾶλλον δικαιοπράγημα τὸ κοινόν, δικαίωμα δὲ τὸ ἐπανόρθωμα τοῦ ἀδικήματος. Καθ' ἕκαστον δὲ αὐτῶν, ποιά τε εἶδη καὶ πόσα καὶ περὶ ποῖα τυγχάνει ὄντα, ὕστερον ἐπισκεπτέον. Ὀντων (8) δὲ z τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων τῶν a εἰρημένων, ἀδικεῖ μὲν καὶ δικαιοπραγεῖ, b ὅταν ἐκὼν τις αὐτὰ πράττη· ὅταν δ' ἄκων, οὐτ' ἀδικεῖ οὔτε δικαιοπραγεῖ ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός· οἷς γὰρ συμβέβηκε δικαίους c εἶναι ἢ ἀδίκους, πράττουσιν. Ἀδί- 2 κημα δὲ καὶ δικαιοπράγημα ὄριστα τῷ ἐκούσιῳ καὶ ἀκούσιῳ· ὅταν γὰρ ἐκούσιον ἦ, ψέγεται, ἅμα δὲ καὶ ἀδίκημα τότε ἐστίν· ὥστ' d ἔσται τι ἄδικον μὲν, ἀδίκημα δ' e οὐπω, εἰ μὴ τὸ ἐκούσιον προσῆ. Λέγω δ' ἐκούσιον f μὲν, ὥσπερ καὶ πρό- 3 τερον εἴρηται, ὃ ἂν τις τῶν ἐφ' g αὐτῷ ὄντων εἰδὼς καὶ μὴ ἀγνοῶν h πράττη μῆτε i ὄν μῆτε k ᾧ μῆτε οὐ l ἕνεκα, οἷον τίνα m τύπτει καὶ τίνι καὶ τίνος ἕνεκα, κάκεινων n ἕκαστον μὴ κατὰ συμβεβηκός μηδὲ βία, ὥσπερ εἴ τις λαβὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ο τύπτει ἕτερον, οὐχ p ἐκὼν· οὐ γὰρ q ἐπ' αὐτῷ. Ἐνδέχεται δὲ τὸν τυπτόμενον πατέρα εἶναι, τὸν δ' ὅτι μὲν ἄνθρωπος ἢ

ο αἱ om. K^b.L^b. ρ μόνον] μὲν M^b. ϑ κατὰ τὴν φύσιν M^b. ρ δὲ καὶ τὸ Ob. s καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον om. K^b. t ἢ τῇ τάξει L^b. v τὸ om. K^b.L^b. w ἐστὶ om. L^b.M^b. x post ἄδικον K^b.L^b.Ob. ὅτι (τε K^b.) ὅταν πραχθῆ ἀδίκημα ἐστίν. y τὸ κοινόν μᾶλλον δικαιοπράγημα M^b. z τῶν om. M^b. a προειρημένων Ob. b ὅταν—ἀλλ' ἢ] τις ἀλλὰ M^b. c ἢ ἀδίκους εἶναι Ob. d ἄδικόν τι ἔσται M^b. e οὐπω ἐστίν εἰ μὴ M^b. f μὲν om. M^b. g εἰ αὐτῷ M^b.Ob. h πράττει M^b. i ὁ K^b. k ὡς et ὄν corr. K^b. l ἕνεκα om. omnes. m τύπτειν K^b, omissis καὶ τίνι. n ἐκάτερον K^b. o τύπτει L^b.M^b.Ob. p ἐκὼν δέ· οὐ M^b.Ob. q ἐφ' εἰ αὐτῷ Ob.

τῶν παρόντων τις γινώσκειν, ὅτι ἰδὲ πατὴρ ἀγνοεῖν. Ὅμοίως δὲ τὸ τοιοῦτον διωρίσθω καὶ ἐπὶ ^s τοῦ οὐ ἔνεκα, καὶ περὶ τὴν πρᾶξιν ὅλην. Τὸ δὴ ἀγνοούμενον, ἢ μὴ ἀγνοούμενον μὲν μὴ ^t ἐπ' αὐτῷ δ' ὄν, ἢ βία, ἀκούσιον· πολλὰ ^v γὰρ καὶ τῶν φύσει ὑπαρχόντων εἰδότες καὶ πράττομεν καὶ πάσχομεν, ὧν οὐθὲν οὐθ' ἐκούσιον οὐτ' ἀκούσιόν ἐστιν, οἷον τὸ ^w γηρᾶν ^x ἢ ⁴ ἀποθνήσκειν. Ὑποῖσθι δ' ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν δικαίων ^y καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός· καὶ γὰρ ἂν τὴν παρακαταθήκην ἀποδοίη τις ἄκων ^z καὶ διὰ φόβον, ^a ὃν οὐτε δίκαια πράττειν οὐτε δικαιοπραγεῖν φατέον ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸν ἀναγκαζόμενον καὶ ἄκοντα τὴν παρακαταθήκην μὴ ἀποδιδόντα κατὰ συμβεβηκός ⁵ ἀδικεῖν καὶ τὰ ἄδικα πράττειν. Τῶν δὲ ἐκούσιων τὰ μὲν προελλόμενοι πράττομεν τὰ δ' ^b οὐ προελλόμενοι, προελλόμενοι μὲν ὅσα προβουλευσάμενοι, ἀπροαίρετα δὲ ὅσα ^c ἀπροβουλεύετα. ⁶ Τριῶν ^d δὴ οὐσῶν βλαβῶν τῶν ἐν ταῖς κοινωνίαις, τὰ μὲν μετ' ἀγνοίας ἀμαρτήματά ἐστιν, ὅταν μῆτε ὄν μῆτε ὀ μῆτε ὦ μῆτε οὐ ἔνεκα ὑπέλαβε ^e πράξῃ· ἢ γὰρ οὐ ^f βαλεῖν ἢ οὐ τούτῳ ἢ οὐ τοῦτον ἢ οὐ τούτου ἔνεκα φήθη, ἀλλὰ συνέβη οὐχ οὐ ἔνεκα φήθη, οἷον οὐχ ἵνα πρῶσῃ ἀλλ' ἵνα κεντήσῃ, ἢ οὐχ ὄν, ⁷ ἢ οὐχ ^g ὄς. ^h Ὅταν μὲν οὖν παραλόγως ⁱ ἢ βλάβῃ γένηται, ἀτύχημα, ὅταν δὲ μὴ παραλόγως, ἄνευ ^k δὲ κακίας, ἀμαρτήμα· ἀμαρτάνει μὲν γὰρ ὅταν ^l ἢ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ ἢ τῆς ^m αἰτίας, ⁸ ἀτυχεῖ δ' ὅταν ἔξωθεν. Ὅταν δὲ εἰδὼς μὲν μὴ προβουλεύσας δέ, ἀδίκημα, οἷον ὅσα τε διὰ θυμὸν καὶ ἄλλα πάθη, ὅσα ἀναγκαῖα ἢ φυσικά, συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· ⁿ ταῦτα γὰρ βλάπτοντες καὶ ἀμαρτάνοντες ἀδικοῦσι μὲν, καὶ ἀδικήματά ἐστιν, οὐ μέντοι πῶ ἄδικοι διὰ ταῦτα οὐδὲ πονηροί· ^o οὐ γὰρ

ἰ δὲ ὁ πατὴρ Ob. ^s τοῦ] τῶν L^b.M^b. ^t ἐφ' αὐτῷ L^b, ἐφ' ἑαυτῷ Ob. ^v γὰρ τῶν κατὰ φύσιν M^b. ^w ἐγγηρᾶν M^b. ^x ἢ] καὶ M^b, καὶ τὸ L^b. ^y καὶ ante τὸ om. M^b. ^z καὶ διὰ] ἢ διὰ M^b. ^a ὃν add. K^b. ^b οὐ προαιρούμενοι M^b. ^c προβουλεύετα K^b. ^d δὴ] οὖν M^b, δ' L^b. ^e πράξῃ] ταῦτα πράξῃ L^b.M^b.Ob. ^f βάλλειν K^b, βαλεῖ M^b. ^g ὄς] ὦι K^b. ^h ὅτε M^b. ⁱ ἢ om. L^b. ^k δὲ om. M^b. ^l ἐν ἑαυτῷ ἢ ἀρχὴ M^b.Ob. ^m κακίας M^b. ⁿ ταῦτα] διὰ ταῦτα Ob. ^o οὐδὲ M^b.

διὰ μοχθηρίαν ἢ βλάβη· ὅταν δ' ἐκ προαιρέσεως, ἄδικος καὶ 9
 Ρ μοχθηρός. ^q Διὸ καλῶς τὰ ἐκ θυμοῦ οὐκ ἐκ ^r προνοίας κρί-
 νεται· οὐ γὰρ ἄρχει ὁ θυμῷ ποιῶν, ἀλλ' ὁ ὀργίσας. ^u Ἐπι 10
 δὲ ^s οὐδὲ περὶ τοῦ γενέσθαι ἢ μὴ ἀμφισβητεῖται, ἀλλὰ περὶ
 τοῦ δικαίου· ἐπὶ φαινομένη γὰρ ἀδικία ^t ἢ ὀργή ἐστιν. Οὐ
 γὰρ ὥσπερ ^v ἐν τοῖς συναλλάγμασι περὶ τοῦ γενέσθαι ^w ἀμ-
 φισβητοῦσιν, ὧν ἀνάγκη τὸν ἕτερον εἶναι μοχθηρόν, ^x ἂν μὴ
 διὰ λήθην ἑαυτὸ δρῶσιν· ἀλλ' ὁμολογοῦντες περὶ τοῦ πρά-
 γματος, περὶ ^z τοῦ ποτέρως δίκαιον ἀμφισβητοῦσιν. Ὁ δ'
 ἐπιβουλεύσας οὐκ ἀγνοεῖ, ὥστε ὁ μὲν οἶεται ἀδικεῖσθαι, ὁ δ'
 οὐ. ^a Ἄν δ' ἐκ προαιρέσεως βλάβη, ἀδικεῖ. Καὶ κατὰ ταυτ' 11
 ἤδη τὰ ἀδικήματα ὁ ἀδικῶν ἄδικος, ὅταν ^b παρὰ τὸ ἀνάλογον
^c ἢ ἢ παρὰ τὸ ἴσον. Ὅμοίως δὲ ^d καὶ δίκαιος, ὅταν προελόμενος
 δικαιοπραγῇ. Δικαιοπραγεῖ δέ, ἂν μόνον ἐκὼν πράττη. Τῶν 12
 δ' ἀκουσίων τὰ μὲν ἐστὶ συγγνωμονικὰ τὰ δ' οὐ συγγνωμο-
 νικά· ὅσα μὲν γὰρ μὴ μόνον ἀγνοοῦντες ἀλλὰ καὶ δι' ἄγνοιαν
 ἀμαρτάνουσι, συγγνωμονικά, ὅσα δὲ μὴ δι' ἄγνοιαν, ἀλλ'
 ἀγνοοῦντες ^e μὲν διὰ πάθος ^f δὲ μήτε φυσικὸν μήτ' ^g ἀνθρώπι-
 νον, οὐ συγγνωμονικά.

Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ ἰκανῶς διώριστα περὶ τοῦ ἀδι- 11
 κείσθαι ^h καὶ ἀδικεῖν, πρῶτον μὲν εἰ ἔστιν ὥσπερ Εὐριπίδης (9)
 εἶρηκε, λέγων ἰατόπως

μητέρα κατέκτα τὴν ἐμήν, βραχὺς λόγος,
 ἐκὼν ἐκούσαν, ἢ θέλουσαν οὐχ ἐκὼν

πότερον γὰρ ὡς ^k ἀληθῶς ἔστιν ἐκόντα ἀδικεῖσθαι, ἢ οὐ ἀλλ'
 ἀκούσιον ^l ἅπαν, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν πᾶν ἐκούσιον. Καὶ ἄρα
^m πᾶν οὕτως ἢ ἐκείνως, ὥσπερ ⁿ καὶ τὸ ἀδικεῖν ^o πᾶν ἐκούσιον,
 Ρ ἢ τὸ μὲν ἐκούσιον τὸ δ' ἀκούσιον. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ 2

Ρ πονηρός Mb. q διὸ καὶ καλῶς Lb. r προαιρέσεως Mb. s οὐδὲ]
 οὐ Mb. t ἢ om. Mb. v ἐν om. Kb. w ἀμφισβητεῖται Mb. x ἂν]
 εἰ Ob. y αὐτῶν Mb. z τοῦ ποτέρως] δὲ τοῦ ποτέρως pr. Kb. a εἰάν Lb.
 b περὶ Lb. c ἢ om. Mb. d καὶ ὁ δίκαιος Mb. e μὲν] μὴ Mb.
 f δὲ om. Kb. g ἀνθρωπικὸν Lb.Mb.Ob. h καὶ τοῦ ἀδικεῖν Mb.Ob.
 i ατόπως] τὸ πῶς Kb, ατόπως πῶς Lb. k ἀληθές Mb. l πᾶν Ob.
 m ἅπαν Lb.Mb. n καὶ om. Mb. o πᾶν] ἢ πᾶν Kb, πᾶν ἦν Mb.
 p ἢ—ἀκούσιον om. Kb.

δικαιούσθαι· τὸ γὰρ δικαιοπραγεῖν πᾶν ἐκούσιον, ὥστ' εὐλογον
 ἀντικείσθαι ὁμοίως ¹ καθ' ἑκάτερον τὸ τ' ἀδικεῖσθαι καὶ ¹ τὸ
 δικαιούσθαι ² ἢ ἐκούσιον ἢ ἀκούσιον εἶναι. ³ Ἀτοπον δ' ἂν δόξειε
 καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιούσθαι, εἰ ⁴ πᾶν ἐκούσιον· ἐνιοὶ γὰρ δικαιοῦν-
 3 ται οὐχ ἐκόντες. ⁵ Ἐπεὶ καὶ ⁶ τόδε διαπορήσειεν ἂν τις, πότε-
 ρον ὁ τὸ ἄδικον πεπονηθὼς ἀδικεῖται πᾶς ἢ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ
 πράττειν, καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχειν ἐστίν· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ
 ἐνδέχεται ⁷ ἐπ' ἀμφοτέρων μεταλαμβάνειν τῶν δικαίων. ⁸ Ο-
 μοίως δὲ δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἀδίκων· οὐ γὰρ ταῦτόν τὸ
 τᾶδिका πράττειν τῷ ἀδικεῖν οὐδὲ τὸ ἄδικα πάσχειν τῷ ἀδι-
 κείσθαι. ⁹ Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιοπραγεῖν καὶ δικαιο-
 οὔσθαι· ἀδύνατον γὰρ ἀδικεῖσθαι μὴ ¹⁰ ἀδικούντος ἢ δικαιούσθαι
 4 μὴ δικαιοπραγούντος. Εἰ δ' ἐστὶν ἀπλῶς τὸ ¹¹ ἀδικεῖν τὸ
 βλάπτειν ἐκόντα τινά, ¹² τὸ δ' ἐκόντα εἰδότα καὶ ὄν καὶ ¹³ ᾧ καὶ
 ὡς, ὁ δ' ἀκρατῆς ἐκὼν βλάπτει αὐτὸς αὐτόν, ἐκὼν ¹⁴ τ' ἂν ἀδι-
 κοῖτο ¹⁵ καὶ ἐνδέχοιτο ¹⁶ αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. ¹⁷ Ἔστι δὲ καὶ
 τοῦτο ¹⁸ ἐν τι τῶν ἀπορουμένων, εἰ ἐνδέχεται αὐτὸν ¹⁹ αὐτὸν
 5 ἀδικεῖν. ²⁰ Ἐπι ἐκὼν ἂν τις δι' ἀκρασίαν ὑπ' ἄλλου βλάπτοιτο
 ἐκόντος, ὥστ' εἴη ἂν ἐκόντ' ἀδικεῖσθαι. ²¹ Ἡ οὐκ ²² ὀρθὸς ὁ
 διορισμός, ἀλλὰ προσθετέον ²³ τῷ βλάπτειν εἰδότα ²⁴ καὶ ὄν
 6 καὶ ²⁵ ᾧ καὶ ὡς ²⁶ τὸ παρὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν; Βλάπτεται
 μὲν ²⁷ οὖν τις ἐκὼν καὶ τᾶδिका πάσχει, ἀδικεῖται ²⁸ ὁ δ' οὐθεὶς
 ἐκὼν· οὐθεὶς γὰρ βούλεται, οὐδ' ὁ ²⁹ ἀκρατῆς, ἀλλὰ παρὰ τὴν
 βούλησιν πράττει· οὔτε ³⁰ γὰρ βούλεται οὐθεὶς ὁ μὴ οἶεται
³¹ εἶναι σπουδαῖον, ὅ ³² τε ἀκρατῆς ³³ οὐχ ³⁴ ᾧ οἶεται δεῖν πράττειν
 7 πράττει. ³⁵ Ὁ δὲ τὰ αὐτοῦ διδούς, ὥσπερ ³⁶ Ὀμηρὸς φησι δοῦ-
 ναι τὸν Γλαῦκον τῷ Διομήδει

1 καθ'] δὴ καθ' Mb. 1 τὸ om. Kb. 2 ἢ ἅπαν ἐκούσιον Mb. 3 ἅπαν Mb.Ob. 4 τόγε Ob. 5 μεταλαμβάνειν ἐπ' ἀμφοτέρων Mb. 6 ἀδι-
 κούντος τινος ἢ Mb.Ob. 7 ἀδικεῖν καὶ τὸ Mb. 8 τὸν Mb. 9 ᾧ] ὁ Kb.Mb.Ob. 10 τ' om. Mb. 11 καὶ] καὶ Kb. 12 αὐτὸν] αὐτὸς Kb.Lb, ἂν αὐτὸν Ob. 13 ἔστι—ἀδικεῖν om. Mb. 14 ἐν om. Kb, ἐν τι om. Lb. 15 ἀδικεῖν αὐτόν Ob. 16 ὀρθῶς pr. Kb. 17 τὸ Kb.Ob. 18 καὶ ὄν om. Kb.Lb. 19 ᾧ] ὁ Mb, et corr. Lb. 20 τὸ om. Kb.Mb.Ob. 21 οὐ Kb. 22 οὐδὲ εἰς Kb. 23 ἀκρατῆς Kb. 24 γὰρ om. Mb. 25 σπου-
 δαῖον εἶναι Ob. 26 τε] δὲ Lb.Mb.Ob. 27 οὐχ ᾧ] ὁ οὐκ Lb.Mb.Ob.

χρῦσα χαλκείων, εκατόμβοι ἔννεαβοίων,

οὐκ ἀδικεῖται· ἐπ' αὐτῷ γάρ ἐστι τὸ δίδόναι, τὸ δ' ἀδικεῖσθαι οὐκ ἔπ' αὐτῷ, ἀλλὰ τὸν ἀδικούντα δεῖ ὑπάρχειν. Περὶ μὲν 8 οὖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὅτι οὐχ ἑκούσιον, δηλον.

Ἔτι δ' ὦν ^w προειλόμεθα δὲ ἔστιν εἰπεῖν, πότερον ποτ' 12 ἀδικεῖ ὁ νείμας παρὰ τὴν ^x ἀξίαν τὸ πλεῖον ἢ ὁ ἔχων, καὶ εἰ ἔστιν αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν· εἰ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πρότερον 9 λεχθέν καὶ ὁ διανέμων ἀδικεῖ ἀλλ' οὐχ ὁ ἔχων τὸ ^z πλεόν, εἴ ^a τις ^b πλεόν ^c ἐτέρῳ ἢ αὐτῷ νέμει εἰδὼς καὶ ἐκὼν, οὗτος αὐτὸς αὐτὸν ἀδικεῖ. Ὅπερ δοκοῦσιν οἱ μέτριοι ποιεῖν· ὁ γὰρ ἐπιεικῆς ἐλαττωτικός ἐστιν. Ἡ οὐδὲ τοῦτο ἀπλοῦν; Ἐτέρου γὰρ ἀγαθοῦ, εἰ ἔτυχεν, ^d ἐπλεονέκτει, οἷον δόξης ἢ τοῦ ἀπλῶς καλοῦ. Ἔτι λύεται καὶ κατὰ τὸν διορισμὸν τοῦ ἀδικεῖν· οὐθέν γὰρ παρὰ τὴν αὐτοῦ πάσχει βούλησιν, ὥστε οὐκ ἀδικεῖται διὰ γε τοῦτο, ἀλλ' εἴπερ, βλάπτεται μόνον. Φανερόν 10 ^e δὲ καὶ ὅτι ὁ διανέμων ^f ἀδικεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ τὸ πλεόν ἔχων ἀεί· οὐ γὰρ ^φ τὸ ^g ἄδικον ὑπάρχει ἀδικεῖ, ἀλλ' ^φ τὸ ἐκόντα τοῦτο ποιεῖν· τοῦτο δ' ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς πράξεως, ἢ ἐστιν ἐν τῷ διανέμοντι ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ λαμβάνοντι. Ἔτι ^h ἐπεὶ πολλαχῶς 11 τὸ ποιεῖν λέγεται, καὶ ἔστιν ὡς τὰ ἄψυχα ⁱ κτείνει καὶ ἡ χεῖρ καὶ ^k ὁ οἰκέτης ἐπιτάξαντος, ^l οὐκ ἀδικεῖ μὲν, ποιεῖ δὲ τὰ ἄδικα. Ἔτι εἰ μὲν ἀγνοῶν ἔκρινεν, ^m οὐκ ἀδικεῖ κατὰ τὸ ⁿ νομικὸν δί- 12 καιον οὐδ' ἄδικος ἢ κρίσις ^o ἐστίν, ἔστι δ' ὡς ἄδικος· ἕτερον γὰρ τὸ ⁿ νομικὸν δίκαιον καὶ τὸ πρῶτον· εἰ δὲ γινώσκων ἔκρινεν ἀδίκως, πλεονεκτεῖ καὶ αὐτὸς ἢ χάριτος ἢ τιμωρίας. Ὡσπερ οὖν ^p κὰν εἴ τις μερίσαιο τοῦ ἀδικήματος, καὶ ὁ διὰ 13 ταῦτα κρίνας ἀδίκως πλεόν ἔχει· καὶ γὰρ ἐπ' ^q ἐκείνων ὁ τὸν ἀγρὸν κρίνας οὐκ ἀγρὸν ἀλλ' ἀργύριον ἔλαβεν. Οἱ δ' ἄν- 14 13

v ἐφ' αὐτῷ Ob. w προειλόμεθα Kb. x ἀξίαν πλεόν ἔχων Kb. y ἐκὼν Kb. z πλεόν Lb. a τις] τις δὲ Lb.Mb, τις τὸ Ob. b πλεόν Ob. c ἐτέρῳ ἢ αὐτῷ] αὐτοῦ ἐτέρῳ Kb. d πλεονεκτεῖ Kb.Lb. e δὲ ὅτι καὶ Lb, διότι καὶ Kb. f ἀεί] ἀδικεῖ Kb. g ἄδικον ἔχω ὑπάρχει Kb. h ἐπεὶ] εἰ Lb. i κτείνει δὲ καὶ Lb. k ὁ om. Ob. l μὲν οὐκ ἀδικεῖ Kb. m οὐκ ἀδικεῖ post δίκαιον Kb. n νόμιμον utrobique Mb. o ἐστίν om. Ob. p κὰν] καὶ Kb. q ἐκείνοι τὸν Kb.

θρωποι ἐφ' ἑαυτοῖς οἴονται εἶναι τὸ ἀδικεῖν, διὸ καὶ τὸ δίκαιον εἶναι ῥάδιον. ^sΤὸ δ' οὐκ ἔστιν· συγγενέσθαι μὲν γὰρ τῇ τοῦ γείτονος καὶ πατάξαι τὸν πλησίον καὶ δοῦναι τῇ χειρὶ τὸ ἀργύριον ῥάδιον καὶ ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ ὠδὶ ἔχοντας ¹⁵ ταῦτα ποιεῖν οὔτε ῥάδιον οὔτ' ἐπ' αὐτοῖς. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ γνῶναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα οὐδὲν οἴονται σοφὸν εἶναι, ὅτι περὶ ὧν οἱ νόμοι λέγουσιν οὐ χαλεπὸν ξυνιέναι. Ἄλλ' οὐ ταῦτ' ἐστὶ τὰ δίκαια ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ πῶς πραττόμενα καὶ πῶς ^vνεμόμενα ^wδίκαια· τοῦτο δὲ πλεόν ἔργον ἢ τὰ ὑγιεινὰ εἰδέναί, ἐπεὶ ^xκάκεί μέλι καὶ οἶνον καὶ ^yἐλλέβορον καὶ καῦσιν καὶ τομῆν εἰδέναί ῥάδιον, ἀλλὰ πῶς δεῖ ^zνεῖμαι πρὸς ὑγίειαν καὶ τίνι καὶ πότε, τοσοῦτον ἔργον ¹⁶ ὅσον ^aιατρὸν εἶναι. Δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ δικαίου οἴονται εἶναι οὐθὲν ἦττον τὸ ἀδικεῖν, ^bὅτι οὐθὲν ἦττον ὁ δίκαιος ἀλλὰ καὶ μᾶλλον δύναίτ' ἂν ἕκαστον πράξαι τούτων· καὶ γὰρ συγγενέσθαι γυναικὶ καὶ πατάξαι, καὶ ὁ ἀνδρείος τὴν ἀσπίδα ἀφεῖναι καὶ στραφεῖς ἐφ' ὅποτεραοῦν τρέχειν. Ἄλλὰ τὸ δειλαίνειν καὶ ^cτὸ ἀδικεῖν οὐ τὸ ταῦτα ποιεῖν ἐστὶ, πλὴν κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ τὸ ^dὠδὶ ἔχοντα ταῦτα ^eποιεῖν, ὥσπερ καὶ τὸ ἰατρεῦειν καὶ τὸ ὑγιάζειν οὐ τὸ τέμνειν ἢ μὴ τέμνειν ἢ φαρμακεύειν ^fἢ μὴ φαρμακεύειν ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ¹⁷ ὠδί. Ἔστι δὲ τὰ δίκαια ἐν τούτοις οἷς μέτεστι τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν, ἔχουσι ^gδ' ὑπερβολὴν ^hἐν τούτοις καὶ ἔλλειψιν· τοῖς μὲν γὰρ ⁱοὐκ ἔστιν ὑπερβολὴ αὐτῶν, οἷον ἴσως ^kτοῖς θεοῖς, τοῖς δ' οὐθὲν μῶριον ὠφέλιμον, ^lτοῖς ^mἀνιάτως κακοῖς, ἀλλὰ ⁿπάντα βλάπτει, τοῖς δὲ μέχρι τοῦ· διὰ τοῦτ' ἀνθρώπινόν ἐστιν.

¹⁴ Περὶ δὲ ^oἐπιεικείας καὶ τοῦ ἐπιεικοῦς, πῶς ἔχει ἢ μὲν

(10)

^r τὸ δίκαιον om. Mb. ^s τοῦτο Ob. ^t ταυτὸ Kb. ^v γενόμενα Kb.Mb. διανεμόμενα Ob. ^w δίκαια om. Mb. ^x κάκεί μὲν μέλι Kb. ^y ἐλέβορον Kb.Lb.Mb. ^z εἶναι Kb. ^a ἰατροῦ εἶναι. διὰ ταυτὸ Kb. ^b ὅτι οὐθὲν] ὅτι οὐχ Kb. ^c τὸ post καὶ om. Kb.Lb. ^d ὠδε Kb. ^e ποιεῖν om. Mb. ^f ἢ μὴ φαρμακεύειν om. Ob. ^g δ'] δὲ καὶ Mb. ^h ἐν τούτοις post ἔλλειψω Ob, om. Kb.Lb. ⁱ οὐκ om. Kb. ^k τοῖς ante θεοῖς om. Mb. ^l τοῖς] οἷον τοῖς Mb. ^m ἀνιάτως καὶ κακοῖς Lb.Mb.Ob. ⁿ βλάπτει πάντα Ob. ^o ἐπιεικείας πρὸς δικαιοσύνην καὶ Kb.

ἐπιείκεια πρὸς δικαιοσύνην τὸ δ' ἐπιεικὲς πρὸς τὸ δίκαιον, ἐχόμενόν ἐστιν εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ὡς ταῦτόν ἀπλῶς οὔθ' ὡς ἕτερον τῷ γένει φαίνεται σκοπούμενοις, καὶ ὅτε μὲν τὸ ἐπιεικὲς ἐπαινοῦμεν καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον, ὥστε καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα ἐπαινοῦντες μεταφέρομεν ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ἐπιεικέστερον ὅτι βέλτιον δηλοῦντες· ῥότὲ δὲ τῷ λόγῳ ἀκολουθοῦσι φαίνεται ἄτοπον εἰ τὸ ἐπιεικὲς παρὰ τὸ δίκαιόν τι ὄν ἐπαινετόν ἐστιν· ἢ γὰρ τὸ δίκαιον οὐ σπουδαῖον, ἢ τὸ ἐπιεικὲς οὐ δίκαιον, ἢ εἰ ἄλλο· ἢ εἰ ἄμφω σπουδαῖα, ἢ ταῦτόν ἐστιν.

Ἡ μὲν οὖν ἀπορία σχεδὸν συμβαίνει διὰ ταῦτα περὶ τὸ ἐπιεικὲς, ἔχει δ' ἅπαντα τρόπον τινὰ ὀρθῶς καὶ οὐθὲν ὑπεναντίον ἑαυτοῖς· τό τε γὰρ ἐπιεικὲς δίκαιον τινὸς ὄν βέλτιόν ἐστὶ δίκαιον, καὶ οὐχ ὡς ἄλλο τι γένος ὄν βέλτιόν ἐστι τοῦ δίκαιου. Ταῦτόν ἄρα δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς, καὶ ἀμφοῖν σπουδαῖον ὄντων κρείττον τὸ ἐπιεικὲς. Ποιεῖ δὲ τὴν ἀπο-
 ρίαν ὅτι τὸ ἐπιεικὲς δίκαιον μὲν ἐστιν, οὐ κατὰ νόμον δέ, ἀλλ' ἐπανόρθωμα νομίμου δίκαιου. Αἴτιον δ' ὅτι ὁ μὲν νόμος καθόλου πᾶς, περὶ ἐνίων δ' οὐχ οἶόν τε ὀρθῶς εἰπεῖν καθόλου. Ἐν οἷς οὖν ἀνάγκη μὲν εἰπεῖν καθόλου, μὴ οἶόν τε δὲ ὀρθῶς, τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλέον λαμβάνει ὁ νόμος, οὐκ ἀγνοῶν τὸ ἀμαρτανόμενον. Καὶ ἔστιν οὐδὲν ἥττον ὀρθῶς· τὸ γὰρ ἀμάρτημα οὐκ ἐν τῷ νόμῳ οὐδ' ἐν τῷ νομοθέτῃ ἀλλ' ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματός ἐστιν· εὐθὺς γὰρ τοιαύτη ἢ τῶν πρακτῶν ὕλη ἐστίν. Ὅταν οὖν λέγῃ μὲν ὁ νόμος καθόλου, συμβῆ δ' ἐπὶ τούτου παρὰ τὸ καθόλου, τότε ὀρθῶς ἔχει, ἢ παραλείπει ὁ νομοθέτης καὶ ἡμαρτεν ἀπλῶς εἰπών, ἐπανορθοῦν τὸ ἐλλειφθέν, ἢ καὶ ὁ νομοθέτης αὐτὸς οὕτως ἂν εἴποι ἐκεῖ παρών, καὶ εἰ ἡδεῖ, ἐνομοθέτησεν ἄν.

ῥ ὅτῃ] οὔτε K^b. ἢ ἢ ante γὰρ om. K^b. ἢ εἰ ἄλλο] εἶναι ἄλλο K^b.
 ἢ ταῦτόν om. K^b. ἢ ἐστὶ om. O^b. ἢ καὶ γὰρ ἀμφοῖν M^b. ἢ σπου-
 δαίων ὄντων K^b. ἢ τὸ om. O^b. ἢ δίκαιον νομίμου K^b.L^b. ἢ εἰπεῖν
 ὀρθῶς L^b. ἢ ἀνάγκη μὲν οὖν, omissis ἐν οἷς, M^b. ἢ τὸ om. L^b.
 ἢ πλέον K^b.O^b. ἢ τοιαύτη post ὕλη M^b. ἢ πρακτέων K^b, πραγμά-
 των M^b. ἢ τούτω L^b.M^b, τούτοις O^b. ἢ καὶ M^b. ἢ αὐτὸς εἶπεν
 παρών K^b, αὐτὸς ἂν εἴποι παρών M^b. ἢ ἡδεῖ K^b.O^b. ἢ ἄν om. K^b.O^b.
 ἢ διὸ καὶ δίκαιον O^b.

δίκαιον μὲν ἐστὶ, καὶ βέλτιόν τινος δικαίου, οὐ τοῦ ἀπλῶς δὲ ἀλλὰ τοῦ διὰ ^m τὸ ἀπλῶς ἀμαρτήματος. Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ φύσις ἢ τοῦ ἐπιεικοῦς, ἐπανόρθωμα νόμου, ἢ ἑλλείπει διὰ τὸ καθόλου. Τοῦτο γὰρ αἴτιον καὶ τοῦ μὴ πάντα κατὰ νόμον εἶναι, ὅτι περὶ ⁿ ἐνίων ἀδύνατον θέσθαι νόμον, ὥστε ψη-
7 φίσματος δεῖ. Τοῦ γὰρ ἀορίστου ἀόριστος καὶ ὁ κανὼν ἐστίν, ὥσπερ καὶ τῆς Λεσβίας ^ο οἰκοδομῆς ὁ ^p μολίβδινος κανὼν· πρὸς γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ λίθου μετακινεῖται καὶ οὐ
8 μένει ὁ κανὼν, καὶ τὸ ψήφισμα πρὸς τὰ πράγματα. Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἐπιεικές, καὶ ^q ὅτι δίκαιον, καὶ τίνος βέλτιον δικαίου, δῆλον. Φανερόν δ' ἐκ τούτου καὶ ὁ ἐπιεικῆς τίς ἐστίν· ὁ γὰρ τῶν τοιούτων προαιρετικὸς καὶ πρακτικὸς, καὶ ὁ μὴ ἀκριβοδίκαιος ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλ' ἐλαττωτικὸς, ^r καίπερ ἔχων τὸν νόμον βοηθόν, ἐπιεικῆς ἐστὶ, καὶ ἡ ἕξις αὕτη ἐπιεί-
κεια, δικαιοσύνη τις οὔσα καὶ οὐχ ἑτέρα τις ἕξις.

15 Πότερον δ' ἐνδέχεται ^s ἑαυτὸν ἀδικεῖν ἢ οὐ, φανερόν ἐκ
(11) τῶν εἰρημένων· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ τῶν δικαίων ^t τὰ κατὰ πᾶ-
σαν ἀρετὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένα, οἷον οὐ κελεύει ^v ἀπο-
2 κτινύναι ἑαυτὸν ὁ νόμος, ἀ δὲ μὴ κελεύει, ἀπαγορεύει· ἔτι ὅταν ^w παρὰ τὸν νόμον βλάβη μὴ ἀντιβλάβη, ἐκὼν, ἀδι-
κεῖ, ἐκὼν δὲ ὁ εἰδὼς καὶ ὄν καὶ ^x φ̄. Ὁ δὲ δι' ὀργὴν ^y ἑαυτὸν σφάττων ἐκὼν τοῦτο δρᾷ παρὰ τὸν ^z ὀρθὸν ^a λόγον, ὃ οὐκ ἐᾷ
3 ὁ νόμος· ἀδικεῖ ἄρα. Ἄλλὰ τίνα; Ἡ τὴν πόλιν, αὐτὸν δ' οὐ;
Ἐκὼν γὰρ πάσχει, ἀδικεῖται δ' οὐθεὶς ἐκὼν. Διὸ καὶ ἡ πόλις ζημιοῖ, καὶ τις ἀτιμία πρόσεστι τῷ ἑαυτὸν διαφθεί-
4 ραντι ὡς τὴν πόλιν ^b ἀδικοῦντι. Ἐπι καθ' ὃ ἄδικος ὁ μόνον ἀδικῶν καὶ μὴ ^c ὅλως φαῦλος, ^d οὐκ ἔστιν ἀδικῆσαι ἑαυτόν. Τοῦτο γὰρ ἄλλο ἐκείνου. Ἐστὶ γὰρ πῶς ὁ ἄδικος οὕτω πονηρὸς ὥσπερ ὁ δειλός, οὐχ ὡς ὅλην ἔχων τὴν πονηρίαν,

^m τοῦ M^b. ⁿ τινων K^b. ^ο οἰκοδομίας K^b. ^p μολύβδινος L^b.
^q ὅτι] τί τὸ M^b. ^r καὶ περιέχων M^b. ^s ἀδικεῖν ἑαυτὸν M^b. ^t τὰ ante κατὰ om. O^b.
^v ἑαυτὸν ἀποκτινύναι L^b. O^b, ἑαυτὸν ἀποκτενεῖν M^b.
^w περὶ O^b. ^x φ̄] ὡς M^b. et corr. K^b. ^y αὐτὸν M^b. ^z ὀρθόν] αὐτὸν K^b.
^a νόμον M^b. O^b. ^b ἀδικοῦντι ἢ αὐτόν. ἔτι M^b. ^c ὅλως] ἀπλῶς K^b. ^d οὐκ ἀδικῆσει M^b.

ὥστ' οὐδὲ κατὰ ταύτην ^e ἀδικεῖ ἅμα γὰρ ^f ἂν ^g τῷ αὐτῷ εἶη ἀφρηῆσθαι καὶ προσκείσθαι ^h τὸ αὐτό· τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ἀλλ' αἰεὶ ἐν πλείοσιν ἀνάγκη εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον. Ἔτι δὲ ἐκούσιόν τε καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ πρότερον. ¹ Ο ⁵ γὰρ διότι ἔπαθε, καὶ τὸ αὐτὸ ἀντιποιοῶν οὐ δοκεῖ ἀδικεῖν αὐτὸς δ' ἑαυτόν, ^k τὰ αὐτὰ ἅμα ^l καὶ πάσχει καὶ ποιεῖ. Ἔτι εἶη ἂν ἐκόντα ἀδικεῖσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις, ἄνευ τῶν ^m κατὰ ⁶ μέρος ἀδικημάτων οὐθεὶς ἀδικεῖ, μοιχεύει ⁿ δ' οὐδεὶς τὴν ἑαυτοῦ οὐδὲ τοιχωρνεύει τὸν ἑαυτοῦ ^o τοίχον οὐδὲ κλέπτει τὰ ῥεαυτοῦ. Ὀλως δὲ λύεται τὸ ^q ἑαυτὸν ἀδικεῖν ^r κατὰ τὸν διορισμὸν τὸν περὶ τοῦ ἐκούσιως ἀδικεῖσθαι. Φανερόν ^s δὲ ⁷ καὶ ὅτι ἄμφω ^t μὲν φαῦλα, καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ τὸ ἀδικεῖν τὸ μὲν γὰρ ἔλαττον τὸ δὲ πλεόν ^v ἔχειν ἐστὶ τοῦ μέσου καὶ ὥσπερ ὑγιεινὸν μὲν ἐν ἰατρικῇ, εὐεκτικὸν δὲ ἐν γυμναστικῇ· ἀλλ' ὅμως χεῖρον τὸ ἀδικεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἀδικεῖν μετὰ κακίας καὶ ^w ψεκτόν, καὶ κακίας ἢ ^x τῆς τελείας ^y καὶ ἀπλῶς ἢ ^z ἐγγύς (οὐ γὰρ ^a ἅπαν τὸ ἐκούσιον μετὰ ἀδικίας), τὸ δ' ἀδικεῖσθαι ἄνευ κακίας καὶ ἀδικίας. Καθ' αὐτὸ μὲν οὖν τὸ ⁸ ἀδικεῖσθαι ἦττον φαῦλον, κατὰ συμβεβηκός δ' οὐθὲν κωλύει μείζον ^b εἶναι κακόν. Ἄλλ' οὐδὲν μέλει τῇ τέχνῃ, ἀλλὰ πλευρίτιν λέγει μείζω νόσον προσπταίσματος· καίτοι γένοιτο ἂν ποτε θάτερον κατὰ συμβεβηκός, εἰ ^c προσπταίσαντα διὰ τὸ πεσεῖν συμβαίη ὑπὸ τῶν πολεμίων ληφθῆναι ^d καὶ ἀποθανεῖν. Κατὰ μεταφορὰν δὲ καὶ ὁμοιότητά ἐστιν ^e οὐκ ⁹ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν δίκαιον ἀλλὰ τῶν αὐτοῦ τισίν, οὐ πᾶν δὲ δίκαιον ἀλλὰ τὸ δεσποτικὸν ἢ τὸ οἰκονομικόν· ἐν τούτοις γὰρ τοῖς λόγοις διέστηκε τὸ λόγον ἔχον ^f μέρος τῆς ψυχῆς

^e ἀδικεῖ ἂν ἅμα K^b. ^f ἂν ante εἶη L^b.M^b.O^b. ^g τὸ αὐτὸ L^b.
^h τῷ αὐτῷ L^b.M^b. ⁱ ὅ] καὶ M^b. ^k τὰ αὐτὰ] ταῦτα K^b. ^l καὶ post
ἅμα om. L^b. ^m κατὰ] ἀνά M^b. ⁿ δ'] γὰρ M^b. ^o οἶκον M^b.
^p αὐτοῦ K^b. ^q αὐτόν K^b. ^r κατὰ] καὶ κατὰ K^b. ^s δ' ὅτι καὶ L^b.M^b,
δὲ καὶ O^b. ^t μὲν] εἶναι O^b. ^v ἔχειν om. M^b. ^w ψεκτόν ἦν καὶ τῆς
κακίας M^b. ^x τῆς om. L^b. ^y καὶ om. K^b. ^z σύνεγγυς O^b.
^a πᾶν K^b. ^b εἶναι om. K^b.L^b.O^b. ^c προσπταίσαντος M^b. ^d καί]
ἢ K^b. ^e οὐκ αὐτῷ K^b.M^b.O^b, οὐκ αὐτοῦ L^b. ^f μέρος post ψυχῆς L^b,
om. K^b.

πρὸς τὸ ἄλογον. Εἰς ἃ δὴ βλέπουσι ^g καὶ δοκεῖ εἶναι ἀδικία πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐν τούτοις ἔστι πάσχειν τι ^h παρὰ τὰς ἑαυτῶν ὀρέξεις· ὥσπερ οὖν ἄρχονται καὶ ἀρχομένη εἶναι πρὸς ¹⁰ ἄλληλα δίκαιόν τι καὶ τούτοις. Περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ ⁱ τῶν ἄλλων τῶν ^k ἠθικῶν ἀρετῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τούτον.

Ζ.

¹ Ἐπεὶ δὲ τυγχάνομεν ^l πρότερον εἰρηκότες ὅτι δεῖ τὸ μέσον αἰρεῖσθαι ^m καὶ ⁿ μὴ τὴν ὑπερβολὴν ^o μηδὲ τὴν ἔλλειψιν, τὸ δὲ μέσον ἐστὶν ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθὸς λέγει, τοῦτο διέλωμεν. ^p Ἐν πάσαις γὰρ ταῖς εἰρημέναις ^q ἔξεσι, καθάπερ ^r καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐστὶ τις σκοπὸς πρὸς ὃν ἀποβλέπων ὁ τὸν λόγον ἔχων ἐπιτείνει καὶ ἀνίησι, καὶ τις ^s ἐστὶν ὄρος τῶν μεσοτήτων, ἃς μεταξὺ φαμεν εἶναι τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως, οὕσας κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. ¹ Ἔστι δὲ τὸ μὲν εἰπεῖν οὕτως ἀληθὲς μὲν, οὐθὲν δὲ σαφές· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιμελείαις, περὶ ὅσας ἐστὶν ἐπιστήμη, τοῦτ' ἀληθὲς ^t μὲν εἰπεῖν, ὅτι οὔτε πλείω οὔτε ἐλάττω δεῖ πονεῖν οὐδὲ ραθυμεῖν, ἀλλὰ τὰ μέσα καὶ ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος· τοῦτο δὲ μόνον ἔχων ἂν τις οὐθὲν ἂν ^v εἰδείη πλέον, οἷον ποῖα δεῖ προσφέρεσθαι ^w πρὸς τὸ σῶμα, εἴ τις ^x εἴπειεν ὅτι ^y ὅσα ^z ἡ ἰατρικὴ κελεύει ³ καὶ ^z ὡς ὁ ταύτην ἔχων. Διὸ δεῖ καὶ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἔξεις μὴ μόνον ^a ἀληθὲς εἶναι ^b τοῦτ' εἰρημένον, ἀλλὰ καὶ διωρισμένον τίς ^c τ' ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ τούτου ^d τίς ὄρος.

² ⁴ Τὰς ^e δὴ τῆς ψυχῆς ἀρετὰς διελόμενοι ^f τὰς μὲν εἶναι τοῦ ἠθους ἔφαμεν τὰς δὲ τῆς διανοίας. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἠθικῶν διεληλύθαμεν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, περὶ ψυχῆς πρῶ-

^g καὶ om. L^b. ^h περὶ L^b. ⁱ τῶν post ἄλλων om. L^b.M^b. ^k ἠθικῶν om. M^b. ^l εἰρηκότες πρότερον M^b. ^m καὶ om. K^b. ⁿ μήτε M^b, μηδὲ O^b. ^o μήτε L^b.M^b. ^p ἐν om. L^b.M^b. ^q πράξεσι K^b. ^r καὶ om. O^b. ^s ἐστὶν οὗτος ὁ ὄρος L^b. ^t μὲν] μὲν ἐστὶν M^b, om. K^b. ^v εἰδῆ M^b. ^w πρὸς om. M^b. ^x εἴπειεν K^b.L^b.M^b.O^b. ^y ὅσα] ὡς K^b. ^z ἡ et ὡς om. M^b. ^a ἀληθῶς K^b. ^b τοῦτο τὸ εἰρημένον L^b.O^b. ^c τέ om. K^b. ^d τίς ὁ ὄρος O^b. ^e δὲ M^b. ^f τὰ K^b.

τον εἰπόντες, ἔ λέγωμεν οὕτως. Πρώτερον μὲν ἡ οὖν ἐλέχθη 5
 δὴ ἵ εἶναι μέρη τῆς ψυχῆς, τό τε λόγον ἔχον ἰ καὶ τὸ ἄλο-
 γον· νῦν δὲ περὶ τοῦ λόγον ἔχοντος τὸν αὐτὸν τρόπον διαι-
 ρετέον. Καὶ ὑποκείσθω δύο τὰ λόγον ἔχοντα, ἐν μὲν ᾧ θεω-
 ροῦμεν τὰ τοιαῦτα τῶν ὄντων ἢ ὄσων αἰ ἀρχαὶ μὴ ἐνδέχονται
 ἄλλως ἔχειν, ἐν δὲ ἢ ᾧ τὰ ἐνδεχόμενα· πρὸς γὰρ τὰ τῷ γένει
 ἕτερα καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ἕτερον τῷ γένει τὸ πρὸς
 ὁ ἐκάτερον πεφυκός, εἴπερ καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ οἰκειότητα
 ἢ γνῶσις ὑπάρχει Ραυτοῖς. Λεγέσθω δὲ τούτων τὸ μὲν ἐπι-6
 στημονικὸν τὸ δὲ ἠ λογιστικόν· τὸ γὰρ ἱ βουλευέσθαι καὶ λο-
 γίζεσθαι ταυτόν, οὐθεὶς δὲ βουλευέται περὶ τῶν μὴ ἐνδεχο-
 μένων ἄλλως ἔχειν. Ὡστε τὸ λογιστικόν ἐστὶν ἐν τι μέρος
 τοῦ λόγον ἔχοντος. Ληπτέον ἄρ' ἐκατέρου τούτων τίς ἢ 7
 βελτίστη ἔξις· αὕτη γὰρ ἀρετὴ ἐκατέρου, ἢ δ' ἀρετὴ πρὸς
 τὸ ἔργον τὸ οἰκείον. Τρία δ' ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ τὰ κύρια (2)
 πράξεως καὶ ἀληθείας, αἴσθησις νοῦς ὄρεξις. Τούτων δ' ἢ 2
 αἴσθησις οὐδεμιᾶς ἀρχὴ πράξεως· δῆλον δὲ τῷ τὰ θηρία αἴ-
 σθησιν μὲν ἔχειν, πράξεως δὲ μὴ κοινωνεῖν. Ἔστι δ' ὅπερ
 ἐν διανοίᾳ κατάφασις καὶ ἀπόφασις, τοῦτ' ἐν ὀρέξει δίωξις
 καὶ φυγὴ· ὥστ' ἐπειδὴ ἢ ἠθικὴ ἀρετὴ ἔξις προαιρετικὴ, ἢ δὲ
 προαίρεσις ὄρεξις βουλευτικὴ, δεῖ ἰ διὰ ἢ ταῦτα τὸν ὕτε λόγον
 ἀληθῆ εἶναι καὶ τὴν ὄρεξιν ὀρθήν, εἴπερ ἢ προαίρεσις σπου-
 δαία, καὶ τὰ αὐτὰ τὸν μὲν φάναι τὴν δὲ διώκειν. Αὕτη μὲν
 οὖν ἢ διάνοια καὶ ἢ ἢ ἀλήθεια πρακτικὴ, τῆς δὲ θεωρητικῆς 3
 διανοίας καὶ μὴ πρακτικῆς μηδὲ ποιητικῆς τὸ εὖ καὶ ἰ κακῶς
 τὰληθές ἐστὶ καὶ ψεύδος· τοῦτο γὰρ ἐστὶ παντὸς διανοη-
 τικοῦ ἔργον, τοῦ δὲ πρακτικοῦ καὶ διανοητικοῦ ἢ ἢ ἀλήθεια
 ἢ ὁμολόγως ἔχουσα τῇ ὀρέξει τῇ ὀρθῇ. Πράξεως μὲν οὖν 4
 ἀρχὴ προαίρεσις, ὅθεν ἢ κίνησις ἀλλ' οὐχ οὗ ἔνεκα, προαι-

ἔ λέγωμεν L^b.M^b.O^b. ἢ οὖν om. K^b.M^b. ἢ μέρη εἶναι L^b.O^b.
 ἢ ἔχον—λόγον om. L^b. ἢ καὶ—ἔχοντος om. K^b. ἢ ὄσων] ὄν L^b.M^b.
 ἢ ᾧ τὰ ἐνδεχόμενα] τῶν ἢ ἐνδέχονται K^b. ὁ ἐκάτερον om. M^b. Ρ αὐτῶν,
 ut videtur, L^b. ἠ λογικόν K^b.M^b. ἢ βούλεσθαι K^b. ἰ διὰ] δὲ K^b.
 ἢ ταῦτα] μὲν ταῦτα L^b.O^b, ταῦτα μὲν K^b. ὕτε om. L^b. ἢ ἢ post
 καὶ om. M^b. ἰ καλῶς L^b. ἢ ἢ om. K^b.O^b. ἢ ὁμολογουμένως M^b.

ρέσεως δὲ ὄρεξις καὶ λόγος ὁ ἕνεκά τινος· διὸ οὐτ' ἄνευ νοῦ
καὶ διανοίας οὐτ' ἄνευ ἠθικῆς ἐστὶν ἕξεως ἢ προαίρεσις· εὐ-
πραξία γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν πράξει ἄνευ διανοίας καὶ ἠθους
5 οὐκ ἔστιν. Διάνοια ^a δ' αὐτὴ οὐθεν κινεῖ, ἀλλ' ^b ἢ ἕνεκά του
καὶ πρακτικῆ· αὕτη γὰρ καὶ τῆς ποιητικῆς ἀρχεῖ ἕνεκα ^c γάρ
του ποιεῖ πᾶς ὁ ποιῶν, καὶ οὐ τέλος ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς τι
καὶ τινὸς τὸ ^d ποιητόν. Ἄλλα ^e τὸ ^f πρακτόν ἢ γὰρ εὐ-
πραξία τέλος, ἢ ^δ ὄρεξις τούτου· διὸ ἢ ^ς ὀρεκτικὸς νοῦς ἢ
προαίρεσις ἢ ὄρεξις ^h διανοητικῆ, καὶ ἢ τοιαύτη ἀρχὴ ἀνθρω-
6 πος. Οὐκ ἔστι δὲ προαιρετὸν οὐθεν γεγονόσ, οἷον οὐθεὶς
προαιρεῖται Ἰλιον πεπορηκέσθαι· οὐδὲ γὰρ βουλεύεται περὶ
τοῦ γεγονότος ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐσομένου καὶ ἐνδεχομένου, τὸ
δὲ γεγονόσ οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι· διὸ ὀρθῶς Ἀγάθων

μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκειται,

ⁱ ἀγέννητα ποιεῖν ἄσ' ἂν ἢ ^k πεπραγμένα.

Ἄμφοτέρων δὴ τῶν νοητικῶν μορίων ἀλήθεια τὸ ἔργον.
Καθ' ἃς οὖν μάλιστα ἕξεις ^l ἀληθεύσει ἐκάτερον, αὐταὶ ἀρε-
ταὶ ἀμφοῖν.

- 3 Ἄρξάμενοι οὖν ^m ἄνωθεν περὶ αὐτῶν πάλιν λέγωμεν.
Ἔστω δὴ οἷς ἀληθεύει ⁿ ἢ ψυχὴ τῷ καταφάναι ἢ ἀποφάναι,
πέντε τὸν ἀριθμόν· ταῦτα ^δ ἐστὶ τέχνη, ἐπιστήμη, φρόνη-
σις, σοφία, νοῦς· ὑπολήψει γὰρ καὶ δόξῃ ἐνδέχεται διαψεύ-
2 δεσθαι. Ἐπιστήμη μὲν οὖν τί ἐστίν, ἐντεῦθεν φανερόν, εἰ
δεῖ ἀκριβολογεῖσθαι καὶ μὴ ἀκολουθεῖν ταῖς ὁμοιότησιν.
Πάντες γὰρ ὑπολαμβάνομεν, ὃ ἐπιστάμεθα, ^ο μὴ ἐνδέχεσθαι
ἄλλως ἔχειν· τὰ ^δ ἐνδεχόμενα ^p ἄλλως, ὅταν ἕξω τοῦ θεωρεῖν
γέννηται, λανθάνει εἰ ἔστιν ἢ μὴ. Ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶ τὸ
ἐπιστητόν. Αἰδίων ἄρα· τὰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης ὄντα ἀπλῶς
3 ^q πάντα αἰδία, τὰ ^δ αἰδία ^r ἀγέννητα καὶ ἀφθαρτα. Ἐτι δι-

^a δ' om. K^b. ^b ἢ K^b. ^c του γὰρ M^b. ^d ποιητικόν M^b. ^e τὸ] καὶ τὸ M^b, om. K^b. ^f πρακτικόν M^b. ^ς ὀρεκτικὸς M^b. ^h διανοητικῶ M^b. ⁱ ἀγέννητα K^b. ^k πεπραγμένα om. K^b. ^l ἀληθεύει L^b. O^b. ^m ἄλλωθεν K^b. ⁿ ἢ om. K^b. M^b. ^ο μηδ' K^b. ^p ἄλλως, ὅταν] καὶ ἄλλως, ὅταν M^b. ^q αἰδία πάντα M^b. ^r ἀγέννητα om. M^b.

δακτῆ ^s πᾶσα ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι, καὶ τὸ ἐπιστητὸν μαθη-
τόν. Ἐκ προγινωσκομένων δὲ πᾶσα διδασκαλία, ὥσπερ καὶ
ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς ^t λέγομεν· ἢ μὲν γὰρ δι' ἐπαγωγῆς, ^v ἢ
δὲ συλλογισμῶ. Ἡ μὲν δὲ ἐπαγωγή ^w ἀρχὴ ἐστὶ καὶ ^x τοῦ
καθόλου, ὁ δὲ συλλογισμὸς ἐκ τῶν καθόλου. Εἰσὶν ^y ἄρα
ἀρχαὶ ἐξ ὧν ^z ὁ συλλογισμὸς, ^a ὧν οὐκ ἔστι συλλογισμὸς·
ἐπαγωγή ^b ἄρα. Ἡ μὲν ἄρα ἐπιστήμη ἐστὶν ἕξις ἀποδει-
κτικῆ, καὶ ὅσα ἄλλα προσδιορίζόμεθα ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς·
ὅταν γὰρ πως πιστεύῃ καὶ γνώριμοι αὐτῷ ὧσιν ^c αἱ ἀρχαί,
ἐπίσταται· εἰ γὰρ μὴ μᾶλλον τοῦ συμπεράσματος, κατὰ
συμβεβηκὸς ἕξει τὴν ἐπιστήμην. Περὶ μὲν οὖν ἐπιστήμης
διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

Τοῦ δ' ἐνδεχομένου ἄλλως ἔχειν ἐστὶ τι καὶ ^d ποιητὸν καὶ ⁴
πρακτόν, ἕτερον δ' ἐστὶ ποίησις καὶ πράξις· πιστεύομεν δὲ ²
περὶ αὐτῶν καὶ τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. Ὡστε καὶ ἡ μετὰ
λόγου ^e ἕξις πρακτικῆ ἕτερόν ἐστὶ τῆς μετὰ λόγου ποιητικῆς
ἕξεως. ^f Διὸ οὐδὲ ^g περιέχονται ὑπ' ἀλλήλων· οὔτε γὰρ ἡ
πράξις ποίησις οὔτε ἡ ποίησις πράξις ἐστίν. Ἐπεὶ ^h δ' ἡ ³
οἰκοδομικὴ τέχνη τίς ⁱ ἐστὶ καὶ ὅπερ ἕξις τις μετὰ λόγου
ποιητικῆ, καὶ οὐδεμία οὔτε τέχνη ἐστὶν ἥτις οὐ μετὰ λόγου
ποιητικῆ ἕξις ἐστίν, οὔτε τοιαύτη ἢ οὐ τέχνη, ταῦτόν ἂν εἴη
τέχνη καὶ ἕξις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητικῆ. Ἔστι δὲ ⁴
τέχνη πᾶσα περὶ γένεσιν, καὶ τὸ τεχνάζειν, καὶ θεωρεῖν
ὅπως ἂν ^k γένηται τι τῶν ἐνδεχομένων ^l καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι,
καὶ ὧν ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ ποιοῦντι ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ ποιουμένῳ·
οὔτε γὰρ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων ἢ γινομένων ^m ἡ τέχνη ἐστίν,
οὔτε τῶν κατὰ φύσιν· ἐν αὐτοῖς γὰρ ἔχουσι ⁿ ταῦτα τὴν ἀρ-
χήν. Ἐπεὶ δὲ ποίησις καὶ πράξις ἕτερον, ἀνάγκη τὴν τέ-
5
χνην ποιήσεως ἀλλ' οὐ πράξεως εἶναι. Καὶ τρόπον τινὰ

^s πᾶσα] ἢ ἅπαντα K^b.M^b. ^t λέγομεν M^b. ^v ἢ δὲ—καθόλου om. M^b.
^w ἀρχῆς L^b. ^x τοῦ om. L^b. ^y ἄρα αἱ ἀρχαὶ Ob. ^z ὁ om. K^b.
^a ὧν δ' οὐκ L^b. ^b ἄρα ἢ] γὰρ ἢ M^b. ^c αἱ om. M^b. ^d ποιητικὸν καὶ
πρακτικὸν M^b. ^e ἕξις—λόγου om. L^b. ^f διὸ] καὶ L^b.Ob. ^g περιέχεται
K^b.L^b.Ob. ^h δ' ἢ] δὴ K^b. ⁱ ἐστὶ om. Ob. ^k γίνηται Ob. ^l καὶ
ante εἶναι om. M^b. ^m ἢ om. L^b.Ob. ⁿ ταῦτα τὴν] ταύτην K^b.

περὶ ^ο τὰ αὐτὰ ἐστὶν ἡ ^ρ τύχη καὶ ἡ τέχνη, καθάπερ καὶ Ἀγάθων φησὶ

τέχνη τύχην ἔστερξε καὶ τύχη τέχνην.

6 Ἡ μὲν οὖν τέχνη, ὥσπερ εἴρηται, ἕξις τις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητικὴ ἐστὶν, ἡ δ' ἀτεχνία τοῦναντίον μετὰ λόγου ψευδοῦς ποιητικὴ ἕξις, περὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν.

5 Περὶ δὲ φρονήσεως οὕτως ἀν λάβοιμεν, θεωρήσαντες τίνας λέγομεν τοὺς φρονίμους. Δοκεῖ ^ς δὴ φρονίμου εἶναι τὸ δύνασθαι καλῶς βουλεύσασθαι περὶ τὰ ^ι αὐτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, οὐ κατὰ μέρος, οἷον ποῖα πρὸς ὑγίειαν ^ν ἢ ἰσχύν, ² ἀλλὰ ^ω ποῖα πρὸς τὸ εὖ ^χ ζῆν. Σημεῖον δ' ὅτι καὶ τοὺς περὶ τι φρονίμους λέγομεν, ὅταν ^γ πρὸς τέλος τι σπουδαῖον εὖ ^z λογίζωνται, ὧν μὴ ἐστὶ τέχνη. Ὡστε καὶ ὅλως ἀν εἴη ³ φρόνιμος ὁ βουλευτικός. Βουλεύεται δ' οὐθεὶς περὶ τῶν ἀδυνατῶν ἄλλως ἔχειν, οὐδὲ τῶν μὴ ἐνδεχομένων αὐτῷ πράξαι· ὥστ' εἴπερ ἐπιστήμη μὲν μετ' ἀποδείξεως, ὧν δ' αἱ ἀρχαὶ ^α ἐνδέχονται ἄλλως ἔχειν, τούτων μὴ ἐστὶν ἀποδείξεις (πάντα γὰρ ἐνδέχεται καὶ ἄλλως ἔχειν, καὶ οὐκ ἐστὶ βουλεύσασθαι περὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων), οὐκ ἀν εἴη ^β ἡ φρόνησις ἐπιστήμη οὐδὲ τέχνη, ἐπιστήμη μὲν ὅτι ἐνδέχεται τὸ ^ε πρακτὸν ἄλλως ἔχειν, τέχνη δ' ὅτι ἄλλο τὸ ^δ γένος ^ε πράξεως καὶ ποιήσεως. Λεῖπεται ἄρα αὐτὴν εἶναι ἕξιν ἀληθῆ μετὰ λόγου πρακτικὴν περὶ τὰ ^ι ἀνθρώπῳ ἀγαθὰ καὶ κακὰ· τῆς μὲν γὰρ ποιήσεως ἕτερον τὸ τέλος, τῆς δὲ πράξεως οὐκ ^ε ἀν εἴη· ἐστὶ ⁵ γὰρ ^η αὐτὴ ἡ εὐπραξία τέλος. Διὰ τοῦτο Περικλέα καὶ τοὺς τοιούτους φρονίμους οἰόμεθα εἶναι, ὅτι τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις δύνανται θεωρεῖν· εἶναι δὲ τοιούτους ἡγούμεθα τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ ^ι τοὺς πολιτικούς. ^κ Ἐνθεν καὶ

ο ταῦτ' K^b.M^b. ρ τέχνη καὶ ἡ τύχη O^b. ρ ποιητικὴ om. M^b.
 ρ οὕτως ἀναλάβοιμεν M^b. ς δὴ] οὖν L^b. τ αὐτῷ om. M^b. ν ἢ] ἢ
 πρὸς M^b.O^b, πρὸς K^b.L^b. ω ποῖα om. L^b. x ζῆν] ζῆν ὅλον O^b, ζῆν
 ὅλως L^b.M^b. γ πρὸς τὸ τέλος τι K^b. z λογίζωνται M^b. α ἐνδέχεται
 M^b, om. mox τούτων—ἔχειν. β ἡ add. L^b.O^b. c πράττειν M^b.
 d τέλος L^b. e τῆς πράξεως M^b. f ἀνθρώπων M^b. g ἀν εἴη] αἰεὶ M^b.
 h αὐτῇ K^b.M^b. i τοὺς post καὶ om. L^b.O^b. k ὅθεν L^b.O^b.

τὴν σωφροσύνην τούτῳ προσαγορεύομεν τῷ ὀνόματι, ¹ ὡς
 σώζουσιν τὴν φρόνησιν. Σώζει δὲ τὴν τοιαύτην ὑπόληψιν. ⁶
 Οὐ γὰρ ^m ἅπασαν ὑπόληψιν διαφθείρει οὐδὲ διαστρέφει τὸ
 ἡδὺ καὶ ⁿ τὸ λυπηρόν, οἷον ὅτι τὸ τρίγωνον ^o δυσὶν ὀρθαῖς
 ἴσας ἔχει ἢ οὐκ ἔχει, ἀλλὰ τὰς περὶ τὸ πρακτόν. Αἱ μὲν
^p γὰρ ἀρχαὶ τῶν πρακτῶν τὸ οὐ ἔνεκα τὰ πρακτά· τῷ δὲ
 διεφθαρμένῳ δι' ἡδονὴν ^q ἢ λύπην εὐθὺς οὐ φαίνεται ^r ἡ ἀρχή,
 οὐδὲ ^s δεῖν τούτου ^t ἔνεκεν οὐδὲ διὰ τοῦθ' αἰρεῖσθαι πάντα καὶ
 πράττειν· ἔστι γὰρ ἡ κακία φθαρτικὴ ἀρχῆς· ὥστ' ἀνάγκη
 τὴν φρόνησιν ^v ἔξιν εἶναι μετὰ λόγου ^w ἀληθῆ, περὶ τὰ ἀν-
 θρώπινα ἀγαθὰ πρακτικὴν. Ἄλλὰ μὴν τέχνης μὲν ἐστὶν ^γ
 ἀρετὴ, φρονήσεως δ' οὐκ ἐστὶν· καὶ ἐν μὲν τέχνῃ ὁ ἐκὼν ἀμαρ-
 τάνων αἰρετώτερος, περὶ δὲ φρόνησιν ^x ἤττων, ὥσπερ καὶ περὶ
 τὰς ἀρετάς. Δῆλον οὖν ὅτι ἀρετὴ τίς ἐστι καὶ οὐ τέχνη.
 Δυοῖν δ' ὄντοιν μεροῖν τῆς ψυχῆς τῶν λόγον ἐχόντων, θα-
⁸ τέρου ἂν εἴη ἀρετὴ, τοῦ δοξαστικοῦ· ἢ τε γὰρ δόξα περὶ τὸ
 ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχει καὶ ἡ φρόνησις. Ἄλλὰ μὴν οὐδ'
 ἔξις μετὰ λόγου μόνον· σημεῖον δ' ὅτι λήθη ^y τῆς μὲν τοι-
 αύτης ἔξεως ἐστὶ, φρονήσεως δ' οὐκ ἐστὶν.

Ἐπεὶ δ' ἡ ἐπιστήμη περὶ τῶν καθόλου ἐστὶν ὑπόληψις ⁶
 καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων, εἰσὶ ^z δ' ἀρχαὶ τῶν ^a ἀποδεικτῶν
 καὶ πάσης ἐπιστήμης (μετὰ λόγου γὰρ ^b ἡ ἐπιστήμη), ^c τῆς
 ἀρχῆς τοῦ ἐπιστητοῦ οὐτ' ἂν ἐπιστήμη εἴη οὔτε τέχνη οὔτε
 φρόνησις· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστητὸν ἀποδεικτόν, αἱ δὲ τυγχά-
 νουσιν οὔσαι περὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν. ^d Οὐδὲ δὴ
 σοφία τούτων ἐστὶν· τοῦ γὰρ σοφοῦ περὶ ἐνίων ἔχειν ^e ἀπό-
 δεξίν ἐστὶν. Εἰ δὴ οἷς ἀληθεύομεν καὶ μηδέποτε ^f διαψευ-
² δόμεθα περὶ τὰ ^g μὴ ἐνδεχόμενα ^h ἢ καὶ ἐνδεχόμενα ἄλλως

¹ ὡς om. K^b.M^b. ^m πᾶσαν L^b.O^b. ⁿ τὸ post καὶ om. K^b.M^b.
^o δύο ὀρθὰς K^b. ^p γὰρ om. M^b. ^q ἢ] καὶ L^b, ἢ K^b. is λύπη. ^r ἢ
 om. K^b.M^b. ^s δεῖ K^b. ^t ἔνεκα K^b.M^b.O^b. ^v εἶναι ἔξιν M^b.
^w ἀληθοῦς M^b. ^x ἤττων K^b. ^y μὲν τῆς L^b.M^b.O^b, τῆς μὲν τῆς K^b.
^z δ'] δ' αἱ K^b.M^b. ^a ἀποδεικτικῶν L^b.M^b. ^b ἢ om. K^b.M^b. ^c τῆς
 —ἐπιστήμη om. L^b. ^d οὐδ' ἢ σοφία K^b. ^e ἀπόδειξις pr. K^b. ^f ψευ-
 δόμεθα M^b. ^g μὴ post καὶ L^b. ^h ἢ om. M^b.O^b.

ἔχειν, ἐπιστήμη καὶ φρόνησις ἐστὶ καὶ σοφία καὶ νοῦς, τούτων δὲ τῶν τριῶν μηθὲν ἐνδέχεται εἶναι (λέγω δὲ τρία φρόνησιν ἐπιστήμην σοφίαν), λείπεται ἵνου ἐῖναι τῶν ἀρχῶν.

7 Τὴν δὲ σοφίαν ἔν^κ τε ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις τὰς τέχνας¹ ἀποδίδομεν, οἷον Φειδίαν λιθουργὸν σοφὸν καὶ^μ Πολύκλειτον ἀνδριαντοποιόν, ἐνταῦθα μὲν^ν οὐδὲν ἄλλο^ο σημαίνοντες τὴν σοφίαν ἢ ὅτι ἀρετὴ τέχνης^ο ἐστίν· εἶναι δέ τινας σοφοὺς οἰόμεθα ὅλως οὐ κατὰ μέρος οὐδ' ἄλλο^ρ τι σοφοῦς, ὥσπερ^υ Ὀμηρός φησιν ἐν τῷ^φ ⁹Μαργίτη

τὸν δ' οὐτ' ἄρ' σκαπτῆρα θεοὶ θέσαν οὐτ' ἀροτῆρα
οὐτ' ἄλλως τι σοφόν.

^υ Ὡστε δῆλον ὅτι^ς ἡ ἀκριβεστάτη ἂν τῶν ἐπιστημῶν εἴη ἢ³ σοφία. Δεῖ ἄρα τὸν σοφὸν^τ μὴ μόνον τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν εἰδέναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ἀληθεύειν. Ὡστ' εἴη ἂν ἡ σοφία νοῦς καὶ ἐπιστήμη,^υ ὥσπερ κεφαλὴν ἔχουσα^ω ἐπιστήμη τῶν τιμιωτάτων. Ἄτοπον^χ γὰρ εἴ τις^υ τὴν πολιτικὴν ἢ τὴν φρόνησιν^z σπουδαιότατην οἶεται εἶναι, εἰ μὴ τὸ ἄριστον⁴ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπος ἐστίν. Εἰ^α δὲ ὑγιεινὸν μὲν καὶ ἀγαθὸν ἕτερον ἀνθρώποις καὶ ἰχθύσι, τὸ δὲ λευκὸν^β καὶ εὐθὺ ταυτὸν ἀεὶ, καὶ τὸ σοφὸν ταυτὸν πάντες ἂν^ε εἴποιεν, φρόνιμον δὲ ἕτερον· τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ ἕκαστα^δ εὖ θεωροῦν^ε φαίεν ἂν εἶναι φρόνιμον, καὶ^φ τούτῳ^ς ἐπιτρέψειαν^η αὐτά. Διὸ καὶ τῶν θηρίων ἕνια φρόνιμά^ι φασιν εἶναι, ὅσα περὶ τὸν αὐτῶν βίον ἔχοντα φαίνεται δύναμιν προνοητικὴν. Φανερόν δὲ^κ καὶ ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἡ σοφία καὶ ἡ πολιτικὴ ἢ αὐτή· εἰ γὰρ τὴν περὶ τὰ ὠφέλιμα¹ τὰ αὐτοῖς ἐροῦσι σοφίαν, πολλὰ

¹ νοῦν] γοῦν νοῦν pr. K^b, οὐν νοῦν corr. k γε L^b.M^b. ¹ ἀποδιδάμεν L^b.M^b. ^μ πολὺκλήτον K^b. ^ν οὐδὲν om. L^b.O^b. ^ο ἐστίν ante τέχνης L^b, om. O^b. ^ρ τι] τι ἢ M^b.O^b. ⁹ μαργίτη K^b.M^b.O^b. ^τ ἂν M^b. ^ς ἢ post ὅτι om. K^b.M^b.O^b. ^τ μὴ] οὐ M^b. ^υ ὥσπερ] καὶ ὥσπερ L^b.O^b. ^ω ἐπιστήμην M^b. ^χ γὰρ] δὲ M^b. ^υ τὴν ἐπιστήμην πολιτικὴν L^b.O^b. ^z σπουδαιότατον εἶναι οἶεται M^b. ^α δ' M^b. ^β καὶ τὸ εὐθὺ L^b.O^b. ^ε εἴποιμεν M^b. ^δ εὖ] τὸ εὖ K^b.L^b.O^b. ^ε φαίεν ἂν] φησὶν K^b, φαίεν L^b.M^b.O^b. ^φ τούτων M^b. ^ς ἐπιτρέψει K^b, ἐπιτρέψειεν L^b.O^b. ^η ἑαυτοῦς M^b. ^ι φησιν K^b. ^κ καὶ om. L^b.O^b. ¹ τὰ αὐτοῖς] τ' αὐτοῖς K^b.

ἔσονται σοφίαι· οὐ γὰρ μία περὶ τὸ ἀπάντων ^m ἀγαθὸν τῶν ζώων, ἀλλ' ἑτέρα περὶ ἕκαστον, εἰ μὴ καὶ ἰατρικὴ μία περὶ πάντων τῶν ὄντων. Εἰ δ' ὅτι βέλτιστον ⁿ ἄνθρωπος τῶν ἄλλων ζώων, οὐδὲν διαφέρει· καὶ γὰρ ἀνθρώπου ἄλλα ^o πολὺ θεϊότερα τὴν φύσιν, Ροῖον φανερώτατά γε ἐξ ὧν ^q ὁ κόσμος συνέστηκεν. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον ὅτι ἡ σοφία ἐστὶ ^r καὶ ἐπιστήμη καὶ νοῦς τῶν τιμιωτάτων τῆ φύσει. Διὸ Ἄναξαγόραν καὶ Θαλῆν καὶ τοὺς τοιούτους σοφοὺς μὲν, φρονίμους δ' οὗ φασιν εἶναι, ὅταν ἴδωσιν ἀγνοοῦντας τὰ συμφέρονθ' ἑαυτοῖς, καὶ περιττὰ μὲν καὶ θαυμαστὰ καὶ χαλεπὰ καὶ δαιμόνια εἰδέναι αὐτοὺς φασιν, ἄχρηστα δ', ὅτι οὐ τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ ζητοῦσιν. Ἡ δὲ φρόνησις περὶ τὰ ἀν- ⁶ 8 θρώπινα καὶ περὶ ὧν ἔστι βουλευέσασθαι· τοῦ γὰρ φρονίμου μάλιστα τούτ' ἔργον εἶναι φαμεν, τὸ εὖ βουλευέσθαι, βουλεύεται δ' οὐθεὶς περὶ τῶν ἀδυνάτων ἄλλως ἔχειν, οὐδ' ὄσων μὴ ^s τέλος τί ἐστὶ, καὶ τούτο ^t πρακτὸν ἀγαθόν. Ὁ δ' ἀπλῶς εὐβουλος ^v ὁ τοῦ ἄριστου ἀνθρώπῳ τῶν πρακτῶν στοχαστικὸς κατὰ τὸν λογισμὸν. Οὐδ' ἐστὶν ἡ φρόνησις τῶν ⁷ καθόλου μόνον, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα γνωρίζειν· ^w πρακτικὴ γάρ, ἡ δὲ πράξις περὶ τὰ καθ' ἕκαστα. Διὸ καὶ ἔνιοι οὐκ εἰδότες ἐτέρων εἰδόντων πρακτικώτεροι, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ^x οἱ ἔμπειροι· εἰ γὰρ εἰδείη ὅτι τὰ κούφα εὐπεπτα κρέα καὶ ὑγιεινά, ποῖα δὲ κούφα ^y ἀγνοοῖ, οὐ ποιήσει ὑγίειαν, ἀλλ' ὁ εἰδὼς ὅτι τὰ ^z ὀρνίθεια κούφα καὶ ὑγιεινὰ ποιήσει μᾶλλον. Ἡ δὲ φρόνησις πρακτικὴ· ὥστε δεῖ ἄμφω ἔχειν, ἢ ταύτην μᾶλλον. Εἴη δ' ἂν τις καὶ ἐνταῦθα ἀρχιτεκτονικὴ. Ἔστι δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ ^a καὶ ἡ φρόνησις ἡ αὐτὴ μὲν ἕξις, (8) τὸ μέντοι εἶναι οὐ ταῦτόν αὐταῖς. Τῆς δὲ περὶ πόλιν ἡ μὲν ² ^b ὡς ἀρχιτεκτονικὴ φρόνησις νομοθετικὴ, ἡ δὲ ὡς τὰ καθ'

^m τῶν ζώων ἀγαθόν Mb. ⁿ ὁ ἄνθρωπος Mb. ^o πολλὰ Mb. ^p οἶον τὰ φανερώτατά Lb. ^q συνέστηκεν ὁ κόσμος Lb.Ob. ^r καὶ ante ἐπιστήμη om. Lb. ^s τελειόν Mb. ^t πρακτικόν Mb. ^v ὁ om. Kb. ^w πρακτὴ Mb. ^x οἱ om. Lb. ^y ἀγνοεῖ Lb.Mb.Ob. ^z ὀρνίθια Kb. ^a καὶ ἡ post πολιτικὴ om. Kb. ^b ὡς om. Mb.

ἕκαστα τὸ κοινὸν ἔχει ὄνομα, πολιτικῆ· ^c αὕτη δὲ πρακτικῆ
^d καὶ βουλευτικῆ· τὸ γὰρ ψήφισμα πρακτὸν ὡς τὸ ^e ἔσχα-
 τον. Διὸ πολιτεύεσθαι τούτους ^f μόνους λέγουσιν· μόνου
 3 γὰρ πράττουσιν οὔτοι ὥσπερ οἱ χειροτέχνη· δοκεῖ δὲ ^g καὶ
 φρόνησις μάλιστ' εἶναι ἢ περὶ αὐτὸν καὶ ἕνα. Καὶ ἔχει
 αὕτη τὸ κοινὸν ὄνομα, φρόνησις· ἐκείνων δὲ ἢ μὲν οἰκονομία,
 ἢ δὲ νομοθεσία, ἢ δὲ πολιτικῆ, καὶ ταύτης ἢ μὲν βουλευτικῆ
 9 ⁴ ἢ δὲ ^h δικαστικῆ. Εἶδος μὲν οὖν ⁱ τι ἂν εἴη γνώσεως ^k τὸ
^l αὐτῷ εἰδέναι· ἀλλ' ἔχει διαφορὰν πολλήν· καὶ δοκεῖ ὁ ^m τὰ
 περὶ αὐτὸν εἰδὼς καὶ ⁿ διατρίβων φρόνιμος εἶναι, οἱ δὲ πολι-
 τικοὶ ^o πολυπράγμονες· ^p διὸ Εὐριπίδης

πῶς δ' ἂν φρονοῖν, ^q παρῆν ἀπραγμόνως
 ἐν τοῖσι πολλοῖσι ^q ἠριθμημένῳ ^r στρατοῦ
^s ἴσον μετασχεῖν ;
 τοὺς γὰρ περισσοὺς καὶ τι πράσσοντας πλέον . .

ζητοῦσι γὰρ τὸ αὐτοῖς ἀγαθόν, καὶ οἴονται τοῦτο δεῖν πράτ-
 τειν. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς δόξης ἐλήλυθε τὸ ^t τούτους φρονί-
 μους ^v εἶναι· καίτοι ἴσως οὐκ ἔστι ^w τὸ αὐτοῦ ^x εὐ' ἄνευ οἰκο-
 νομίας οὐδ' ἄνευ πολιτείας. Ἔτι δὲ τὰ ^y αὐτοῦ πῶς δεῖ
 5 διοικεῖν, ἀδελον καὶ σκεπτέον. Σημεῖον δ' ἐστὶ τοῦ ^z εἰρη-
 μένου καὶ διότι γεωμετρικοὶ μὲν νέοι καὶ μαθηματικοὶ γίνον-
 ται καὶ σοφοὶ τὰ τοιαῦτα, φρόνιμος δ' οὐ δοκεῖ γίνεσθαι.
 Αἴτιον δ' ^a ὅτι τῶν καθ' ἕκαστά ἐστιν ἢ φρόνησις, ἢ γίνεται
 γνώριμα ἐξ ἐμπειρίας, νέος δ' ἐμπειρος οὐκ ἔστιν· πλήθος
 6 ^b γὰρ χρόνου ποιεῖ τὴν ἐμπειρίαν· ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἂν τις
 σκέψαιτο, ^c διὰ τί ^d δὴ μαθηματικὸς μὲν παῖς γένοιτ' ἂν,

^c αὕτη—βουλευτικῆ om. Mb. ^d καὶ om. Kb.Lb. ^e ἕκαστον Kb.
^f μόνον Kb.Mb.Ob. ^g καὶ ἢ φρόνησις Lb.Ob. ^h δικαστικῆ] στοχα-
 στικῆ Kb. ⁱ τι] αὕτη Mb. ^k τὸ] τὸ τὰ Lb.Mb. ^l αὐτοῦ Mb. et for-
 tasse pr. Kb. ^m τὰ om. Ob. ⁿ διατρίβων φρόνιμος om. Kb. ^o φι-
 λοπράγμονες Lb.Ob. ^p διὸ] διὸ καὶ Ob. ^q ἠριθμημένον Kb.Nb.
^r στρατῶ Mb. ^s ἴσων Mb, ἴσον Lb. ^t τούτους] περὶ τοὺς Mb. ^v εἶναι
 om. Kb. ^w τὸ] τὸ τὰ Mb. ^x εὐ'] εἰδέναι Mb, om. Lb.Ob. ^y αὐτῶν
 πῶς διοικεῖν δεῖ Mb. ^z λεγομένου Ob. ^a ὅτι] ὅτι καὶ Kb.Lb.Ob.
^b γὰρ] δὲ Kb. ^c διὰ om. Ob. ^d δήποτε Lb.Ob.

σοφὸς δ' ἢ φυσικὸς οὐ. "Ἡ ὅτι τὰ μὲν δι' ἀφαιρέσεώς ἐστιν, τῶν δ' εἰ αἰ ἀρχαὶ ἐξ ἐμπειρίας· καὶ τὰ μὲν οὐ πιστεύουσιν οἱ νέοι ἀλλὰ λέγουσιν, τῶν δὲ τὸ τί ἐστὶν ἴσως ἀδύνατον. "Ἐπι ἡ ἀμαρτία ἢ περὶ εἰς τὸ καθόλου ἐν τῷ βουλευέσασθαι ἢ περὶ τὸ καθ' ἕκαστον· ἢ ἡ γὰρ ὅτι πάντα τὰ βαρύσταθμα ὑδατα φαῦλα, ἢ ὅτι ἰσοδὶ βαρύσταθμον. "Ὅτι δ' ἢ φρόνησις οὐκ ἐπιστήμη, φανερόν· τοῦ γὰρ ἐσχάτου ἐστίν, ὡσπερ εἴρηται· τὸ γὰρ πρακτὸν τοιοῦτον. ^k Ἀντίκειται ἰ μὲν δὴ τῷ 9 νῷ· ὁ μὲν ^m γὰρ νοῦς τῶν ὄρων, ὧν οὐκ ἔστι λόγος, ἢ δὲ τοῦ ἐσχάτου, ⁿ οὐδ' οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη ἀλλ' αἴσθησις, οὐχ ἢ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ὅσα αἰσθανόμεθα ὅτι τὸ ἐν ^p τοῖς μαθηματικοῖς ἐσχάτον τρίγωνον· στήσεται γὰρ κάκει. Ἄλλ' αὕτη μάλλον αἴσθησις ^q ἢ φρόνησις, ἐκείνης δ' ἄλλο εἶδος.

Τὸ ζητεῖν δὲ καὶ τὸ βουλευέσθαι διαφέρει· τὸ γὰρ βου- 10 λεύεσθαι ζητεῖν τι ἐστίν. Δεῖ δὲ ^r λαβεῖν ^s καὶ περὶ εὐβου- (9) λίας τί ἐστι, πότερον ἐπιστήμη τις ἢ δόξα ^t ἢ εὐστοχία ἢ ἄλλο τι γένος. Ἐπιστήμη μὲν δὴ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ζη- 2 τοῦσι περὶ ὧν ἴσασι, ἢ δ' εὐβουλία βουλή τις, ὁ δὲ βουλευόμενος ζητεῖ καὶ λογίζεται. Ἄλλὰ μὴν οὐδ' εὐστοχία· ἀνευτε γὰρ λόγου καὶ ^v ταχύ τι ἢ εὐστοχία, βουλεύονται δὲ πολλὸν χρόνον, καὶ φασὶ πράττειν μὲν ^w δεῖν ταχὺ τὰ βουλευθέντα, βουλεύεσθαι δὲ βραδέως. Ἐπι ἡ ἀγχινοια ἕτερον 3 καὶ ἡ εὐβουλία· ἐστὶ δ' εὐστοχία τις ἢ ἀγχινοια. Οὐδὲ δὴ δόξα ἢ εὐβουλία οὐδεμία. Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ μὲν κακῶς βουλευόμενος ἀμαρτάνει, ὁ δ' εὐ ὀρθῶς βουλεύεται, δῆλον ὅτι ὀρθότης ^x τις ἢ εὐβουλία ἐστίν, οὐτ' ^y ἐπιστήμης ^z δὲ οὔτε ^a δόξης· ἐπιστήμης μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ὀρθότης (οὐδὲ γὰρ ἀμαρτία), δόξης δ' ὀρθότης ἀλήθεια· ἅμα δὲ καὶ ^b ὀρίσται ἤδη πᾶν οὐ

^e αἰ om. Ob. ^f οὐκ om. K^b.M^b. ^g τὸ] τὰ K^b. ^h γὰρ om. M^b. ⁱ ἰσοδὶ τὸ βαρύσταθμον K^b.M^b. ^k ἀντίκειται] ἀντιληπτικὸν K^b. ^l μὲν ante δὴ om. L^b.Ob. ^m γὰρ δὴ νοῦς M^b. ⁿ οὐδ' om. K^b.M^b. ^o ὅσα ἢ αἰσθανόμεθα K^b.M^b. ^p τοῖς om. M^b. ^q ἢ L^b.M^b.Ob. ^r διαλαβεῖν Ob. ^s καὶ om. K^b.M^b. ^t ἢ post δόξα om. Ob. ^v ταχυήτος ἢ M^b. ^w δεῖ M^b. ^x ἢ εὐβουλία τις K^b.M^b. ^y ἐπιστήμη L^b. ^z δὲ om. K^b.M^b. ^a δόξα L^b. ^b διώρισται M^b.

δόξα ἐστίν. Ἄλλὰ μὴν οὐδ' ἄνευ λόγου ἢ εὐβουλία. Δια-
νοίας ἄρα λείπεται· αὕτη γὰρ οὐπω φάσις· καὶ γὰρ ἢ δόξα
οὐ ζητησις ἀλλὰ φάσις τις ἤδη, ὁ δὲ βουλευόμενος, εἴαν τε
4 εὐ εἴαν ἔτε κακῶς βουλευῆται, ζητεῖ ἄτι καὶ λογιζέται. Ἄλλ'
ὀρθότης ἢ τίς ἐστίν ἢ εὐβουλία βουλήσ· διὸ ἢ βουλή ζητητέα
πρῶτον τί καὶ περὶ τί. Ἐπεὶ δ' ἢ ὀρθότης πλεοναχῶς,
δηλον ὅτι οὐ πᾶσα· ἢ ὁ γὰρ ἀκρατὴς καὶ ὁ φαῦλος ὁ προ-
τίθεται ἰδεῖν ἐκ τοῦ λογισμοῦ τεύχεται, ὥστε ὀρθῶς ἔσται
βεβουλευμένος, κακὸν δὲ μέγα ἔειληφώς. Δοκεῖ δ' ἀγαθόν
τι ἢ εἶναι τὸ εὐ ἢ βεβουλευσθαι· ἢ γὰρ τοιαύτη ὀρθότης βου-
5 λῆς εὐβουλία, ἢ ἢ ἀγαθοῦ τευκτική. Ἄλλ' ἔστι καὶ τούτου
ψευδεῖ συλλογισμῶ τυχεῖν, καὶ ὁ μὲν δεῖ ποιῆσαι τυχεῖν, ἢ δι'
οὐ δ' οὐ, ἢ ἀλλὰ ψευδῆ τὸν μέσον ὄρον εἶναι· ὥστ' οὐδ'
ἢ αὕτη ὀπω εὐβουλία, καθ' ἢν οὐ δεῖ μὲν ἢ τυγχάνει, οὐ μὲν-
6 τοι δι' οὐ ἔδει. Ἔτι ἔστι πολὺν χρόνον βουλευόμενον τυ-
χεῖν, τὸν δὲ ταχύ. Οὐκοῦν οὐδ' ἐκείνη ὀπω εὐβουλία, ἀλλ'
ὀρθότης ἢ κατὰ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ἢ οὐ δεῖ καὶ ὡς καὶ ὅτε.
ἢ Ἔτι ἔστι καὶ ἀπλῶς ἢ εὐ βεβουλευσθαι καὶ πρὸς τι τέλος.
ἢ ἢ μὲν δὴ ἀπλῶς ἢ πρὸς τὸ τέλος τὸ ἀπλῶς κατορθοῦσα, ἢ ἢ
δέ τις ἢ πρὸς τι τέλος. Εἰ δὴ τῶν φρονίμων τὸ εὐ ἢ βεβου-
λευσθαι, ἢ εὐβουλία εἴη ἢ ὀρθότης ἢ ἢ κατὰ τὸ συμφέρον
πρὸς τι τέλος, ἢ οὐ ἢ φρόνησις ἀληθῆς ὑπόληψις ἐστίν.

II Ἔστι δὲ καὶ ἢ σύνεσις καὶ ἢ ἀσυνεσία, καθ' ἢς λέγομεν
(IO) συνετοὺς καὶ ἀσυνέτους, οὐθ' ὅλως τὸ αὐτὸ ἐπιστήμη ἢ δόξη
(πάντες γὰρ ἢ ἦσαν συνετοί) οὐτε τις μία τῶν ἢ κατὰ μέρος
ἐπιστημῶν, ἢ οἶον ἰατρικὴ περὶ ἢ ὑγιεινῶν ἢ ἢ γεωμετρία περὶ
ἢ μεγέθους· ἢ οὐτε γὰρ περὶ τῶν αἰεὶ ὄντων ἢ καὶ ἀκινήτων ἢ

ἢ τε καὶ κακῶς K^b.M^b. ἢ τε M^b. ἢ τις om. Ob. ἢ ὁ γὰρ] καὶ
γὰρ ὁ M^b. ἢ ὑπείληφώς Ob. ἢ εἶναι add. L^b.Ob. ἢ βουλευέσθαι Ob.
ἢ ἢ om. M^b. ἢ δι'] τούτου δι' L^b.Ob. ἢ ἀλλὰ] ὥστε Ob. ἢ αὐτή
L^b.Ob. ἢ ὀπω L^b.M^b.Ob. ἢ τυγχάνειν L^b. ἢ οὐ δεῖ καὶ ὡς] οὐ
δικαίως pr. K^b. ἢ εὐ om. M^b. ἢ ἢ δέ τις] τίς δὲ K^b.M^b. ἢ βουλευ-
εσθαι K^b.Ob. ἢ ἢ ante κατὰ om. K^b. ἢ οὐ ἢ] ἢ οὐ K^b. ἢ ἐπι-
στημῶν κατὰ μέρος Ob. ἢ οἶον] οἶον ἢ K^b.M^b, οἶον ἢ Ob. ἢ ὑγιεινῶν]
ὑγιεινῶν γὰρ ἢ ἢ L^b.M^b.Ob. ἢ ἢ K^b. ἢ μεγέθη K^b.M^b.Ob. ἢ γὰρ
οὐτε M^b. ἢ καὶ ἀκινήτων om. L^b.

σύνεσις ἐστὶν οὔτε περὶ τῶν γιγνομένων ὁτοουῶν, ἀλλὰ περὶ
 ὧν ἀπορήσειεν ἄν τις καὶ βουλεύσαιοτο. Διὸ περὶ τὰ αὐτὰ
 μὲν τῇ φρονήσει ἐστὶν, οὐκ ἔστι δὲ ταῦτόν σύνεσις καὶ φρό-
 νησις· ἢ μὲν γὰρ φρόνησις ἐπιτακτικὴ ἐστὶν· ¹ τί γὰρ δεῖ ²
 πράττειν ἢ μὴ, τὸ τέλος αὐτῆς ἐστὶν· ἢ δὲ ³ σύνεσις κριτικὴ
 μόνον· ταῦτόν γὰρ ⁴ σύνεσις καὶ ⁵ εὐσυνεσία καὶ ⁶ συνετοὶ καὶ
 εὐσύνετοι. Ἔστι δ' οὔτε ⁷ τὸ ἔχειν τὴν φρόνησιν οὔτε ⁸ τὸ ⁹
 λαμβάνειν ¹⁰ ἢ σύνεσις· ἀλλ' ὥσπερ τὸ μαθάνειν λέγεται ξυ-
 νιέναι, ὅταν χρῆται τῇ ἐπιστήμῃ, οὕτως ἐν τῷ χρῆσθαι τῇ
 δόξῃ ἐπὶ τὸ κρίνειν περὶ τούτων περὶ ὧν ἡ φρόνησις ἐστὶν,
 ἄλλου λέγοντος, καὶ κρίνειν καλῶς· τὸ γὰρ εὖ τῷ καλῶς
 ταῦτόν. Καὶ ἐντεῦθεν ἐλήλυθε τοῦνομα ἢ σύνεσις, καθ' ἣν ⁴
 εὐσύνετοι, ἐκ τῆς ἐν τῷ μαθάνειν· λέγομεν γὰρ τὸ μαθάνειν
 συνιέναι πολλάκις.

Ἡ δὲ καλουμένη γνώμη, καθ' ἣν ¹¹ εὐγνώμονας καὶ ἔχειν (11)
 φαμὲν γνώμην, ἢ τοῦ ἐπιεικοῦς ἐστὶ κρίσις ὀρθή. Σημεῖον
 δὲ τὸν γὰρ ἐπιεικῆ μάλιστα φαμεν εἶναι συγγνωμονικόν,
 καὶ ἐπιεικὲς τὸ ἔχειν περὶ ἕνια συγγνώμην. Ἡ δὲ συγγνώμη
 γνώμη ἐστὶ κριτικὴ τοῦ ἐπιεικοῦς ¹² ὀρθή. Ὀρθή δ' ἢ τοῦ
 ἀληθοῦς.

Εἰσὶ δὲ πάσαι αἱ ἕξεις εὐλόγως εἰς ταῦτό τείνουσαι· λέ- ² 12
 γομεν γὰρ γνώμην καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν καὶ νοῦν ἐπὶ
 τοὺς αὐτοὺς ἐπιφέροντες γνώμην ἔχειν καὶ νοῦν ὁ ἤδη καὶ
 φρονίμους καὶ συνετοὺς· πάσαι γὰρ αἱ δυνάμεις αὗται τῶν
 ἐσχάτων εἰσὶ καὶ τῶν καθ' ἑκάστον, καὶ ἐν ³ μὲν τῷ κρι-
 τικὸς εἶναι περὶ ὧν ὁ φρόνιμος, συνετὸς καὶ εὐγνώμων ἢ συγ-
 γνώμων· τὰ γὰρ ἐπιεικῆ κοινὰ τῶν ἀγαθῶν ⁴ ἀπάντων ἐστὶν
 ἐν τῷ πρὸς ἄλλον. ⁵ Ἔστι δὲ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ τῶν ⁶
 ἐσχάτων ⁷ πάντα τὰ ⁸ πρακτά· καὶ γὰρ τὸν φρόνιμον δεῖ
 γινώσκειν αὐτά, καὶ ἢ σύνεσις καὶ ἢ γνώμη περὶ τὰ πρακτά,

^e ὁτοουῶν L^b.O^b. ^f τί—ἐστὶν om. M^b. ^g ξύνεσις et εὐξυνεσία K^b.
^h συνετοῖ] γὰρ οἱ συνετοὶ L^b. συνετοὶ καὶ om. K^b. ⁱ τῷ L^b.M^b. ^k τῷ
 L^b.M^b. ^l ἢ om. O^b. ^m συγγνώμονας K^b.M^b. ⁿ ὀρθή om. K^b.
^o ἤδη δὲ καὶ M^b. ^p ἕκαστα M^b. ^q μὲν om. M^b. ^r πάντων L^b.O^b.
^s ἔστι] εἰ O^b. ^t ἅπαντα O^b, ἀπάντων K^b.M^b. ^v πρακτικά M^b.

4 ταῦτα δ' ἔσχατα. Καὶ ὁ νοῦς τῶν ἐσχάτων ἐπ' ὠ ἀμφό-
 5 τερα· καὶ γὰρ τῶν πρώτων ὄρων καὶ τῶν ἐσχάτων νοῦς ἐστὶ
 καὶ οὐ λόγος, ^x καὶ ^y ὁ μὲν κατὰ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἀκινήτων
 ὄρων καὶ πρώτων, ὁ δ' ἐν ταῖς πρακτικαῖς τοῦ ^z ἐσχάτου
 καὶ ἐνδεχομένου καὶ τῆς ἐτέρας προτάσεως· ἀρχαὶ γὰρ τοῦ
 6 τῶν ^b οὖν ^c ἔχειν δεῖ αἴσθησιν, αὕτη δ' ἐστὶ νοῦς. Διὸ καὶ
 φυσικὰ δοκεῖ εἶναι ταῦτα, καὶ φύσει σοφὸς μὲν οὐδεὶς, γνώ-
 7 μῃν δ' ^d ἔχειν καὶ σύνεσιν καὶ νοῦν. Σημεῖον δ' ὅτι καὶ ταῖς
 ἡλικίαις οἰόμεθα ἀκολουθεῖν, καὶ ἦδε ἡ ἡλικία νοῦν ἔχει καὶ
 γνώμην, ὡς τῆς φύσεως αἰτίας οὔσης. Διὸ καὶ ἀρχὴ καὶ
 τέλος νοῦς· ἐκ τούτων γὰρ ^e αἱ ἀποδείξεις καὶ περὶ τούτων.
 Ὡστε δεῖ προσέχειν τῶν ἐμπείρων καὶ πρεσβυτέρων ἢ φρο-
 νίμων ταῖς ἀναποδείκτοις φάσεσι καὶ δόξαις οὐχ ἦπτον τῶν
 ἀποδείξεων· διὰ γὰρ τὸ ἔχειν ἐκ τῆς ἐμπειρίας ὄμμα ὀρῶσιν
 7^f ὀρθῶς. ^g Τί μὲν οὖν ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία, καὶ
 περὶ τίνα ἐκατέρα τυγχάνει οὔσα, καὶ ὅτι ἄλλου τῆς ψυχῆς
 μορίου ἀρετὴ ἐκάτερα, εἴρηται.

13 ^h Διαπορήσειε δ' ἂν τις περὶ αὐτῶν τί χρήσιμοί εἰσιν.
 (12) Ἡ μὲν γὰρ σοφία οὐδὲν ⁱ θεωρεῖ ἐξ ὧν ἔσται εὐδαίμων ἄν-
 θρωπος (οὐδεμιᾶς γὰρ ἐστὶ γενέσεως), ἡ δὲ φρόνησις τοῦτο
 μὲν ἔχει, ἀλλὰ τίνος ἕνεκα δεῖ αὐτῆς, εἶπερ ἡ μὲν φρόνησις
 ἐστὶν ^k ἡ περὶ τὰ δίκαια καὶ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀνθρώπων,
 ταῦτα δ' ἐστὶν ^l αὐτοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀνδρὸς πράττειν, ¹ οὐδὲν
 δὲ πρακτικώτεροι τῷ εἰδέναι αὐτὰ ἐσμεν, εἶπερ ἔξεις αἱ ἀρε-
 2 ται εἰσιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ὑγιεινὰ οὐδὲ τὰ εὐεκτικά, ὅσα ^m μὴ
 τῷ ποιεῖν ἀλλὰ τῷ ἀπὸ τῆς ἕξεως εἶναι λέγεται· οὐθεν γὰρ
 πρακτικώτεροι ⁿ τῷ ἔχειν τὴν ἰατρικὴν ^o καὶ γυμναστικὴν
 2 ἐσμεν. Εἰ δὲ μὴ τούτων χάριν φρόνιμον ^p θετέον ἀλλὰ τοῦ

^w ἀμφοτέρων L^b.M^b. ^x καὶ ante ὁ om. L^b.O^b. ^y ὁ] ὁ λόγος K^b.
^z ἐσχάτου] τρίτου K^b. ^a οὐ om. K^b. ^b οὖν] δὲ M^b, om. K^b.
^c δεῖ ἔχειν M^b. ^d ἔχει M^b.O^b. ^e αἱ om. K^b. ^f ὀρθῶς] ἀρχάς K^b.M^b.
^g τί K^b.M^b. ^h ἀπορήσειε M^b. ⁱ θεωρήσει K^b.M^b. ^k ἡ om. L^b.
^l οὐδὲ δὴ L^b. ^m μὴ ἐν τῷ M^b. ⁿ τὸ K^b. ^o καὶ] ἡ O^b. καὶ γυμναστι-
 κήν om. M^b. ^p ῥητέον K^b.M^b.

^q γίνεσθαι, τοῖς οὖσι σπουδαίοις οὐθὲν ἂν εἴη ^r χρήσιμος, ἔτι
^δ οὐδὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν· οὐθὲν γὰρ διοίσει ^s αὐτοὺς ἔχειν ἢ
 ἄλλοις ἔχουσι πείθεσθαι, ἱκανῶς τ' ἔχοι ἂν ἡμῖν ὥσπερ καὶ
 περὶ τὴν ὑγίειαν· βουλόμενοι γὰρ ὑγιαίνειν ^t ὅμως οὐ μαν-
 θάνομεν ἰατρικὴν. Πρὸς δὲ τούτοις ἄτοπον ἂν εἶναι δόξειεν, ³
 εἰ χείρων τῆς σοφίας οὐσα κυριωτέρα αὐτῆς ἔσται· ^v ἢ γὰρ
 ποιούσα ἄρχει καὶ ἐπιτάττει περὶ ἕκαστον. Περὶ δὲ τού-
 των λεκτέον· νῦν ^w μὲν γὰρ ἠπόρηται περὶ αὐτῶν μόνον.
 Πρῶτον μὲν οὖν ^x λέγομεν ὅτι καθ' αὐτὰς ἀναγκαῖον αἰρετὰς ⁴
 αὐτὰς εἶναι, ἀρετὰς ^y γ' οὐσας ^z ἑκατέραν ἑκατέρου ^a τοῦ μο-
 ρίου, καὶ εἰ μὴ ποιούσι μηδὲν μηδετέρα αὐτῶν. Ἔπειτα ^b καὶ ⁵
 ποιούσι μὲν, οὐχ ^c ὡς ἰατρικὴ δὲ ὑγίειαν, ἀλλ' ὡς ^d ἡ ὑγίεια,
 οὕτως ἡ σοφία εὐδαιμονίαν· μέρος γὰρ οὐσα τῆς ὅλης ἀρετῆς
 τῷ ἔχεσθαι ποιεῖ καὶ ^e τῷ ἐνεργεῖν ^f εὐδαιμόνα. Ἔτι τὸ ⁶
 ἔργον ἀποτελεῖται κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀρε-
 τήν· ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸν σκοπὸν ποιεῖ ὀρθόν, ἢ δὲ φρόνησις
 τὰ πρὸς τούτον. Τοῦ δὲ τετάρτου μορίου τῆς ψυχῆς οὐκ
 ἔστιν ἀρετὴ τοιαύτη, τοῦ θρεπτικοῦ· ^g οὐθὲν γὰρ ^h ἐπ' αὐτῷ
 πράττειν ἢ μὴ πράττειν. Περὶ δὲ τοῦ μηθὲν εἶναι πρακτι-
 κωτέρους διὰ τὴν φρόνησιν τῶν καλῶν καὶ δικαίων, μικρὸν
 ἄνωθεν ἀρκτέον, λαβόντας ἀρχὴν ταύτην. Ὡσπερ γὰρ καὶ
 τὰ δίκαια ⁱ λέγομεν πράττοντάς τινας οὐπω δικαίους εἶναι,
^k οἷον τοὺς τὰ ὑπὸ τῶν νόμων ^l τεταγμένα ποιούντας ἢ ἄκον-
 τας ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ δι' ἕτερόν τι καὶ μὴ δι' αὐτά (καίτοι
 πράττουσί γε ἂν δεῖ καὶ ὅσα χρὴ τὸν σπουδαῖον), οὕτως, ὡς
 ἔοικεν, ^m ἔστι τὸ πῶς ἔχοντα πράττειν ἕκαστα ὥστ' εἶναι
 ἀγαθόν, λέγω ⁿ οἷον ^o διὰ προαίρεσιν καὶ αὐτῶν ἕνεκα τῶν

^q γενέσθαι Mb. ^r χρήσιμον Kb.Lb. ^s αὐτοῖς Kb.Mb. ^t ὅμως
 om. Mb. ^v ἢ] οὐ Mb. ^w μὲν om. Mb. ^x λέγωμεν Kb. ^y γ']
 τε Ob. ^z ἑκατέρας Kb. ^a τοῦ om. Lb.Ob. ^b καὶ ποιουσῶν Kb.
^c ὡς] ὡς ἢ Kb. ^d ἢ om. Mb. ^e τῷ ἐνεργεῖν] ἐνεργεία Kb, ἐνεργεί Ob.
^f εὐδαιμονία Kb, εὐδαιμονίαν Lb.Ob, τὸν εὐδαιμόνα Mb. ^g οὐδὲ Lb.
^h ἐφ' ἑαυτῷ Lb.Ob, ἐν αὐτῷ γρ. Lb. ⁱ λέγομεν om. Lb.Ob. ^k οἷον]
 ἢ Kb, nec pluribus litteris locus. ^l προστεταγμένα Mb. ^m ἔστι—
 αὐτῶν om. Kb. ⁿ διὰ τὴν προαίρεσιν Mb.

8πραττομένων. Ὁτὴν μὲν οὖν προαίρεσιν ὀρθὴν ποιεῖ ἡ ἀρετὴ,
 τὸ δ' ὅσα ἐκείνης ἕνεκα ῥπέφυκε πράττεσθαι οὐκ ἔστι τῆς
 ἀρετῆς ἀλλ' ἐτέρας δυνάμεως. Λεκτέον δ' ἐπιστήσασι σαφέ-
 9στερον περὶ αὐτῶν. Ἔστι ἡ δὴ ῥ τις δύναμις ἣν καλοῦσι δει-
 νότητα· αὕτη δ' ἐστὶ τοιαύτη ὥστε τὰ πρὸς τὸν ὑποθεθέντα
 σκοπὸν συντέινοντα δύνασθαι ταῦτα πράττειν καὶ τυγχάνειν
 αὐτῶν. Ἄν μὲν ῥ οὖν ὁ σκοπὸς ἦ καλός, ἐπαινετὴ ἐστίν, ῥ ἂν
 δὲ φαῦλος, πανουργία· διὸ καὶ τοὺς φρονίμους δεινοὺς καὶ
 10πανούργους φημὲν εἶναι. Ἔστι δ' ἡ φρόνησις οὐχ ἡ ῥ δει-
 νότης, ἀλλ' οὐκ ἄνευ τῆς δυνάμεως ταύτης. Ἡ δ' ἔξις τῷ
 ὄμματι τούτῳ γίνεται τῆς ψυχῆς οὐκ ῥ ἄνευ ἀρετῆς, ὡς εἴρη-
 ταί ῥ τε καὶ ἔστι δῆλον· οἱ γὰρ συλλογισμοὶ τῶν πρακτῶν
 ἀρχὴν ἔχοντές εἰσιν, ἐπειδὴ τοιόνδε τὸ τέλος καὶ τὸ ἄριστον,
 ὁτιδήποτε ὄν· ἔστω γὰρ λόγου χάριν τὸ τυχόν. Τοῦτο δ'
 εἰ μὴ τῷ ἀγαθῷ, οὐ φαίνεται· διαστρέφει γὰρ ἡ μοχθηρία
 καὶ διαψεύδεται ποιεῖ περὶ τὰς πρακτικὰς ἀρχάς. Ὡστε
 (13) φανερόν ὅτι ἀδύνατον φρόνιμον εἶναι μὴ ὄντα ἀγαθόν. Σκε-
 πτέον δὴ πάλιν ῥ καὶ περὶ ἀρετῆς· ῥ καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ παρα-
 πλησίως ἔχει ὡς ἡ φρόνησις πρὸς τὴν δεινότητα· οὐ ταῦτόν
 μὲν, ὅμοιον δέ· οὕτω ῥ καὶ ἡ φυσικὴ ἀρετὴ πρὸς τὴν κυρίαν.
 Πᾶσι γὰρ δοκεῖ ἕκαστα τῶν ῥ ἠθῶν ὑπάρχειν φύσει πως·
 ῥ καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοὶ καὶ ἀνδρείοι καὶ τᾶλλα ἔχο-
 μεν εὐθὺς ἐκ γενετῆς· ἀλλ' ὅμως ζητοῦμεν ἕτερόν τι τὸ κυ-
 ρίως ἀγαθόν καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλον τρόπον ὑπάρχειν· καὶ
 γὰρ παισὶ καὶ θηρίοις αἱ φυσικαὶ ὑπάρχουσιν ἔξεις, ἀλλ'
 ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ φαίνονται οὔσαι. Πλὴν τοσοῦτον ἔοικεν
 ὀρᾶσθαι, ὅτι ὥσπερ σώματι ἰσχυρῷ ἄνευ ὄψεως κινουμένῳ
 συμβαίνει σφάλλεσθαι ἰσχυρῶς διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, οὕτω
 2 καὶ ἐνταῦθα· ἐὰν ῥ δὲ λάβῃ νοῦν, ἐν τῷ πράττειν ῥ διαφέρει.

ο τὴν μὲν οὖν] καὶ τὴν μὲν Mb. ῥ πράττεσθαι πέφυκε Lb. ῥ δ'
 ἡ Mb. ῥ τις om. Kb.Mb. ῥ οὖν σκοπὸς ἐστὶ καλός Mb. ῥ ἐὰν Kb.
 ῥ δεινότης] δύναμις Kb.Lb.Ob. ῥ ἄνευ] ἄνευ γὰρ Mb. ῥ τε om. Mb.
 ῥ καὶ om. Ob, καὶ περὶ om. Lb. ῥ καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ παραπλησίως] παρα-
 πλησίως γὰρ Lb.Ob. ῥ καὶ om. Ob. ῥ ἀγαθῶν Mb. ῥ καὶ ante γὰρ
 om. Mb. ῥ δὲ om. Kb. ῥ διαφέρει om. Mb.

Ἡ δ' ἕξις ὁμοία οὖσα τότε ἔσται κυρίως ἀρετή. Ὡστε καθάπερ ἐπὶ τοῦ δοξαστικοῦ δύο ἐστὶν εἶδη, δεινότης καὶ φρόνησις, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ δύο ἐστί, τὸ μὲν ἀρετὴ ἢ φυσικὴ τὸ δ' ἢ κυρία, καὶ τούτων ἢ κυρία οὐ γίνεται ἄνευ φρονήσεως. Διόπερ τινὲς φασὶ πάσας τὰς ἀρετὰς φρονήσεις εἶναι, καὶ Σωκράτης τῇ μὲν ὀρθῶς ἐζήτει τῇ δ' ἡμάρτανεν ὅτι μὲν γὰρ φρονήσεις ᾤετο εἶναι πάσας τὰς ἀρετάς, ἡμάρτανεν, ὅτι δ' οὐκ ἄνευ φρονήσεως, καλῶς ἔλεγεν. Σημεῖον δέ¹ καὶ γὰρ νῦν πάντες, ὅταν ὀρίζονται τὴν ἀρετὴν, προστιθέασιν τὴν ἕξιν, εἰπόντες καὶ πρὸς ἅ ἐστι, ἢ τὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον· ὀρθὸς δ' ὁ κατὰ τὴν φρόνησιν. Ἐοίκασι δὲ ἡμῶν μαντεύεσθαι πως ἅπαντες ὅτι ἢ τοιαύτη ἕξις ἀρετὴ ἐστὶν ἢ κατὰ τὴν φρόνησιν. Δεῖ δὲ μικρὸν μεταβῆναι· οὐ γὰρ μόνον ἢ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλ' ἢ μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἕξις ἀρετὴ ἐστὶν. Ὄρθος δὲ λόγος περὶ τῶν τοιούτων ἢ φρόνησις ἐστὶν. Σωκράτης μὲν οὖν λόγους τὰς ἀρετάς ᾤετο εἶναι (ἐπιστήμας γὰρ εἶναι πάσας), ἡμεῖς δὲ μετὰ λόγου. Δηλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν εἶναι κυρίως ἄνευ φρονήσεως, οὐδὲ φρόνιμον ἄνευ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ταύτη λυοίτ' ἂν, διαλεχθείη τις ἂν ὅτι χωρίζονται ἀλλήλων αἱ ἀρεταί· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς εὐφύεστατος πρὸς ἀπάσας, ὥστε τὴν μὲν ἤδη τὴν δ' οὐπω εἰληφὼς ἔσται· τοῦτο γὰρ κατὰ μὲν τὰς φυσικὰς ἀρετὰς ἐνδέχεται, καθ' ἃς δὲ ἀπλῶς λέγεται ἀγαθός, οὐκ ἐνδέχεται· ἅμα γὰρ τῇ φρονήσει μιᾷ οὐσία παῖσαι ὑπάρξουσιν. Δηλον δέ, καὶ εἰ μὴ πρακτικὴ ἦν, ὅτι ἔδει ἂν αὐτῆς διὰ τὸ τοῦ μορίου ἀρετὴν εἶναι, καὶ ὅτι οὐκ ἔσται ἢ προαίρεσις ὀρθὴ ἄνευ φρονήσεως οὐδ' ἄνευ ἀρετῆς· ἢ μὲν γὰρ τὸ τέλος,

f ἔστι Mb. g ἠθικὴ Kb. h εἶναι om. Lb. i καὶ νῦν γὰρ καὶ πάντες Lb. k τὴν om. Mb. l δ'] γὰρ Mb. m τὴν om. Ob. n δὲ Mb. o ἀρίστη Mb. p οὐ γὰρ] ἔστι γὰρ οὐ Kb.Mb.Ob. q ἔστω om. Mb.Ob. r γὰρ εἶναι] γὰρ ᾤετο Ob. s κυρίως om. Mb. t ταύτη om. Mb. v γὰρ] δὲ Mb. w ὑπαρχούση Kb.Mb. x ἅπασαι Ob. y ὑπάρχουσι Lb.Ob. z καὶ Ob. a πρακτικὴν, omisso ἦν, Kb. b ἂν om. Kb.Mb. c τοῦ om. Lb.

8 ἡ δὲ ^d τὰ πρὸς τὸ τέλος ποιεῖ πράττειν. Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ κυρία ^e γ' ἐστὶ τῆς σοφίας οὐδὲ τοῦ βελτίονος μορίου, ὥσπερ οὐδὲ τῆς υἰγείας ^f ἢ ἰατρικῆ· οὐ γὰρ χρῆται αὐτῇ, ἀλλ' ὀρᾷ ὅπως γένηται· ἐκείνης ^h οὖν ἕνεκα ἐπιτάττει, ἀλλ' οὐκ ἐκείνη. Ἔτι ὅμοιον κἂν εἴ τις τὴν πολιτικὴν φαίη ἄρχειν τῶν θεῶν, ὅτι ἐπιτάττει ⁱ περὶ πάντα τὰ ἐν τῇ ^k πόλει.

Η.

1 Μετὰ ^m δὲ ταῦτα ⁿ λεκτέον, ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν, ὅτι τῶν περὶ τὰ ἦθη φευκτῶν τρία ἐστὶν εἶδη, κακία ἀκρασία θηριότης. Τὰ δ' ἐναντία τοῖς μὲν δυσὶ δῆλα· τὸ μὲν γὰρ ἀρετὴν τὸ δ' ἐγκράτειαν καλοῦμεν· πρὸς δὲ τὴν θηριότητα μάλιστ' ^o ἂν ἀρμόττοι λέγειν τὴν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρετὴν, ἡρωϊκὴν τινα καὶ ^p θείαν, ὥσπερ Ὀμηρος περὶ Ἐκτορος πεποίηκε λέγοντα τὸν Πρίαμον ὅτι σφόδρα ἦν ἀγαθός,

οὐδὲ ἐφέκει

ἄνδρός γε θνητοῦ ^r παῖς ἔμμεναι ἀλλὰ θεοῖο.

2 Ὡστ' εἰ, καθάπερ φασίν, ἐξ ἀνθρώπων γίνονται ^s θεοὶ δι' ἀρετῆς ὑπερβολήν, τοιαύτη τις ἂν εἴη δῆλον ὅτι ἡ τῇ ^t θηριώδει ἀντιτιθεμένη ἔξις· καὶ γὰρ ὥσπερ οὐδὲ θηρίου ἐστὶ κακία οὐδ' ἀρετή, οὕτως οὐδὲ θεοῦ, ἀλλ' ἡ μὲν ^v τιμιώτερον ³ ἀρετῆς, ἢ δ' ἕτερόν τι γένος κακίας. Ἐπεὶ δὲ σπάνιον ^w καὶ τὸ θεῖον ἄνδρα εἶναι, καθάπερ οἱ Λάκωνες εἰώθασι προσαγορεύειν, ὅταν ^x ἀγασθῶσι σφόδρα του (Ἵσειος ἀνὴρ φασιν), οὕτω καὶ ὁ θηριώδης ἐν τοῖς ἀνθρώποις ^z σπάνιος. Μάλιστα δ' ἐν τοῖς βαρβάροις ἐστίν, γίνεται δ' ἔνια καὶ διὰ νόσους καὶ πηρώσεις· καὶ τοὺς ^a διὰ κακίαν δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπερβάλλοντας οὕτως ^b ἐπιδυσφημοῦμεν. Ἄλλὰ περὶ μὲν ^c τῆς τοι-

^d τὰ om. K^b. ^e γε om. M^b. ^f ἢ om. K^b.M^b. ^g ἐκείνη K^b.
^h οὖν] οὐ M^b.N^b. ⁱ περὶ om. M^b. ^k post πόλει M^b. καὶ δὴ οὕτω ταῦτα.
^l μετὰ—ἀρχήν] hæc sexto libro dat K^b. ^m δὲ om. K^b. ⁿ ῥητέον M^b.
^o ἂν] ἂν τις L^b. ^p θείαν] ὄσιαν O^b. ^q οὐδὲ] οὐ γὰρ M^b, οὐδὲ γὰρ L^b.O^b. ^r παῖς K^b. ^s θεῖοι L^b.M^b. ^t θηριωδία K^b.L^b. ^v τιμιώτερα L^b.M^b. ^w καὶ om. L^b. ^x ἀγαπῶσι M^b. ^y θείος L^b.M^b. ^z σπανίως M^b. ^a δι' ἀκακίαν M^b. ^b δυσφηροῦμεν L^b. ^c τῆς διαθέσεως τῆς τοιαύτης K^b.M^b.

αύτης διαθέσεως ὕστερον ποιητέον τινὰ μνείαν, περὶ δὲ κακίας εἴρηται πρότερον· περὶ δὲ ἀκρασίας καὶ μαλακίας καὶ τρυφῆς λεκτέον, καὶ περὶ ἐγκρατείας καὶ καρτερίας· οὔτε γὰρ ὡς περὶ τῶν αὐτῶν ἕξεων τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ μοχθηρίᾳ ἑκατέραν αὐτῶν ὑποληπτέον, οὔθ' ὡς ἕτερον γένος. Δεῖ δ', ὥσπερ ἐπὶ 5 τῶν ἄλλων, τιθέντας τὰ φαινόμενα καὶ πρῶτον διαπορήσαντας οὕτω δεικνύναι μάλιστα μὲν πάντα τὰ ἔνδοξα περὶ ταῦτα τὰ πάθη, εἰ δὲ μή, τὰ πλείστα καὶ κυριώτατα· ἐὰν γὰρ λύηται ^δ τε τὰ δυσχερῆ καὶ ^ε καταλείπηται τὰ ἔνδοξα, δεδειγμένον ἂν εἶη ἰκανῶς.

Δοκεῖ ^δ ἤ τε ἐγκράτεια καὶ καρτερία τῶν σπουδαίων καὶ 6 2
^β τῶν ἐπαινετῶν εἶναι, ἢ δ' ἀκρασία τε καὶ μαλακία τῶν φαύλων ^β τε καὶ ψεκτῶν, καὶ ^ι ὁ αὐτὸς ἐγκρατῆς καὶ ἐμμενετικός τῷ λογισμῷ καὶ ἀκρατῆς καὶ ἐκστατικός τοῦ λογισμοῦ. Καὶ ὁ μὲν ἀκρατῆς εἰδὼς ὅτι φαῦλα πράττει διὰ πάθος, ὁ δ' ἐγκρατῆς εἰδὼς ὅτι φαῦλαι αἱ ἐπιθυμίαι οὐκ ἀκολουθεῖ διὰ τὸν λόγον. Καὶ τὸν σῶφρονα μὲν ἐγκρατῆ καὶ καρτερικόν, τὸν δὲ τοιοῦτον οἱ μὲν ^κ πάντα σῶφρονα οἱ δ' οὔ, καὶ τὸν ἀκόλαστον ἀκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ ἀκόλαστον συγκεχυμένως, ^ι οἱ δ' ^μ ἐτέρους εἶναι φασιν. Τὸν δὲ φρόνιμον ὅτε μὲν οὔ ⁷ φασιν ἐνδέχασθαι εἶναι ἀκρατῆ, ^ν ὅτε δ' ἐπίου φρονίμους ὄντας καὶ δεινοὺς ἀκρατεῖς εἶναι. ^ο ¹¹ Ἐπι ἀκρατεῖς λέγονται καὶ θυμοῦ καὶ τιμῆς καὶ κέρδους. Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ταῦτ' ἐστίν.

¹ Απορήσειε δ' ἂν τις πῶς ὑπολαμβάνων ὀρθῶς ἀκρατεύεται 3
 τις. ² Ἐπιστάμενον ^ρ μὲν οὖν οὔ φασί τινες οἷόν ⁹ τε εἶναι. (2)
 δεινὸν γὰρ ἐπιστήμης ἐνούσης, ὡς ᾤετο Σωκράτης, ἄλλο τι κρατεῖν καὶ περιέλκειν ¹ αὐτὸν ὥσπερ ἀνδράποδον. Σωκράτης μὲν γὰρ ὅλως ἐμάχετο πρὸς τὸν λόγον ὡς οὐκ οὔσης ἀκρασίας· οὐθένα γὰρ ὑπολαμβάνοντα πράττειν παρὰ τὸ βέλ-

^δ τε om. L^b.Ob. ^ε καταλίπηται K^b. ^φ δ' ἢ ἐγκράτεια K^b.M^b.
^β τῶν om. L^b.Ob. ^β τε om. K^b.M^b. ^ι ὁ om. K^b. ^κ πάντες M^b,
 πάντως corr. L^b. ^ι οἱ] ὅτε L^b.Ob. ^μ ἐτέρους M^b. ^ν τότε L^b.Ob.
^ο ἔτι ἀκρατεῖς om. L^b. ^ρ μὲν om. K^b.M^b. ⁹ τε] τε τινα Ob. ¹ αὐ-
 τήν K^b.

2 τιστον, ἀλλὰ δι' ἄγνοιαν. Οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος ἀμφισβη-
 τεί τοῖς φαινομένοις ἐναργῶς, καὶ δέον ζητεῖν περὶ ^s τὸ πά-
 θος, εἰ δι' ἄγνοιαν, τίς ^t ὁ τρόπος γίνεται τῆς ἀγνοίας. ^v Ὅτι
 γὰρ οὐκ ^v οἶεται γε ὁ ἀκρατευόμενος πρὶν ἐν τῷ πάθει γενέ-
 3 σθαι, φανερόν. Εἰσὶ ^w δέ τινες οἱ τὰ μὲν συγχωροῦσι τὰ
 δ' οὐ· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμης μηθὲν εἶναι κρεῖττον ὁμολο-
 γοῦσι, τὸ δὲ μηθένα πράττειν παρὰ τὸ δόξαν βέλτιον οὐχ
 ὁμολογοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀκρατῆ φασὶν οὐκ ἐπιστήμην
 4 ἔχοντα κρατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀλλὰ δόξαν. Ἄλλὰ μὴν
 εἶγε δόξα καὶ μὴ ἐπιστήμη, μὴδ' ἰσχυρὰ ὑπόληψις ἢ ἀντι-
 τεινούσα ἀλλ' ^x ἡρεμαία, καθάπερ ἐν τοῖς διατάζουσι, συγ-
 γνώμη ^y τῷ μὴ μένειν ἐν αὐταῖς πρὸς ἐπιθυμίας ἰσχυράς· τῇ
 δὲ μοχθηρίᾳ οὐ συγγνώμη, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδενὶ τῶν ψε-
 5 κτῶν. Φρονήσεως ἄρα ἀντιτεινούσης· αὕτη γὰρ ^z ἰσχυρό-
 τατον. Ἄλλ' ἀτοπον· ἔσται γὰρ ὁ αὐτὸς ἅμα φρόνιμος
 καὶ ἀκρατής, ^a φήσειε δ' οὐδ' ἂν εἰς φρόνιμον εἶναι τὸ πράτ-
 τειν ἐκόντα τὰ φαυλότατα. Πρὸς δὲ τούτοις δέδεκται πρό-
 τερον ὅτι πρακτικός ^c γε ὁ φρόνιμος· ^d τῶν γὰρ ἐσχάτων τις
 6 καὶ τὰς ἄλλας ἔχων ἀρετάς. Ἐπι εἰ μὲν ἐν τῷ ἐπιθυμίας
 ἔχειν ἰσχυρὰς καὶ φαύλας ὁ ἐγκρατής, οὐκ ^e ἔσται ^f ὁ σώφρων
 ἐγκρατής οὐδ' ὁ ἐγκρατής σώφρων· οὔτε γὰρ τὸ ἄγαν σώ-
 φρονος οὔτε τὸ φαύλας ἔχειν. Ἄλλὰ μὴν δεῖ γε· εἰ μὲν
 γὰρ χρῆσται αἱ ἐπιθυμιαί, φαύλη ἢ κωλύουσα ἔξις ^g μὴ ἀκο-
 λουθεῖν, ὥσθ' ἡ ἐγκράτεια ^h οὐ πάσα ἰσπουδαία· εἰ δ' ^k ἀσθε-
 νεῖς καὶ ^l μὴ φαῦλαι, οὐθὲν σεμνόν, οὐδ' εἰ φαῦλαι καὶ ἀσθε-
 7 νεῖς, οὐθὲν μέγα. Ἐπι εἰ πάσῃ δόξῃ ἐμμενετικὸν ποιεῖ ἡ
 ἐγκράτεια, φαύλη, οἷον εἰ καὶ τῇ ψευδεῖ· καὶ εἰ πάσης δόξης
 ἡ ἀκρασία ^m ἐκστατικόν, ⁿ ἔσται τις σπουδαία ἀκρασία, οἷον
 ὁ Σοφοκλέους Νεοπτόλεμος ἐν τῷ Φιλοκτῆτῃ· ἐπαινετὸς γὰρ

^s τοῦ πάθους Mb. ^t ὁ om. Kb. ^v οἶεται ὁ ἐγκρατευόμενος Mb.
^w δὴ Kb.Ob. ^x ἡρεμία Kb. ^y τὸ Kb. ^z ἰσχυροτάτη Mb. ^a φησὶ
 pr. Kb. ^b ἂν οὐδ' Lb.Mb.Ob. ^c τε Mb. ^d τῶν ἐσχάτων γὰρ Lb.Ob.
^e ἔσται Lb.Ob. ^f ὁ post ἔσται om. Kb. ^g μὴ om. Lb.Ob. ^h πάσα
 οὐ Ob. ⁱ σπουδαῖον Kb. ^k ἀγεννεῖς Mb. ^l μὴ om. Mb. ^m ἐκστα-
 τική Mb. ⁿ ἔσται τις om. Mb.

οὐκ ἐμμένων οἷς ἐπέισθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως διὰ τὸ λυπεῖσθαι ψευδόμενος. Ἔτι ὁ σοφιστικὸς λόγος ψευδόμενος ἀπορία· διὰ γὰρ τὸ παράδοξα βούλεσθαι ἐλέγχειν, ἵνα δεινῶν ὄσιν ὅταν ἐπιτύχωσιν, ὁ γενόμενος συλλογισμὸς ἀπορία γίνεται. ὁ δέδεται γὰρ ἡ διάνοια, ὅταν μένειν ῥμὲν δὴ βούληται διὰ τὸ μὴ ἀρέσκειν τὸ ῥ συμπερανθέν, προϊέναι δὲ μὴ δυνήται διὰ τὸ λῦσαι μὴ ἔχειν τὸν λόγον. Συμβαίνει δ' ἔκ τινος λόγου ἡ ἀφροσύνη μετὰ ἀκρασίας ἀρετῆ· τὰναντία γὰρ πράττει ὡν ὑπολαμβάνει διὰ τὴν ἀκρασίαν, ὑπολαμβάνει ῥ δὲ τὰγαθὰ ῥ κακὰ εἶναι καὶ οὐ δεῖν πράττειν, ὥστε τὰγαθὰ καὶ οὐ τὰ κακὰ πράξει. Ἔτι ὁ τῷ πεπεῖσθαι πράττων καὶ διώκων τὰ ἡδέα καὶ προαιρούμενος βελτίων ῥ ἂν δόξειεν τοῦ μὴ διὰ λογισμὸν ἀλλὰ ῥ δι' ἀκρασίαν· εὐϊατότερος γὰρ διὰ τὸ μεταπεισθῆναι ἂν. Ὁ δ' ἀκρατὴς ἔνοχος τῇ παροιμίᾳ ἐν ἣ φημὲν “ὅταν τὸ ὕδωρ ῥ πνίγη, τί δεῖ ῥ ἐπιπίνειν;” Εἰ μὲν γὰρ ῥ μὴ ἐπέπειστο ῥ πράττει, μεταπεισθεὶς ἂν ἐπαύσατο. ῥ νῦν δὲ πεπεισμένος οὐδὲν ἤττον ἄλλα πράττει. Ἔτι εἰ περὶ ῥ πάντα ἀκρασία ἐστὶ καὶ ἐγκράτεια, τίς ὁ ἀπλῶς ῥ ἀκρατὴς; Οὐθεὶς γὰρ ῥ ἀπάσας ἔχει τὰς ἀκρασίας, φημὲν δ' εἶναι τινὰς ἀπλῶς.

Αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι τοιαῦταί τινες συμβαίνουσιν, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνελεῖν δεῖ τὰ δὲ καταλιπεῖν· ἡ γὰρ λύσις τῆς ἀπορίας εὔρεσις ἐστίν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον πότερον (3) εἰδότες ἢ οὐ, καὶ πῶς εἰδότες, εἶτα περὶ ποῖα τὸν ῥ ἀκρατῆ καὶ τὸν ἐγκρατῆ θετέον, λέγω δὲ ῥ πότερον περὶ πᾶσαν ἡδονὴν καὶ λύπην ἢ περὶ τινὰς ἀφωρισμένας, καὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν καρτερικόν, πότερον ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερός ἐστίν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα ῥ συγγενῆ τῆς θεωρίας ἐστὶ ταύτης. Ἔστι ῥ ῥ ἀρχὴ τῆς σκέψεως, πότερον ὁ ἐγκρατὴς καὶ

ὁ δέδεται γὰρ καὶ διάνοια Mb. ῥ μὲν om. Kb.Lb.Mb. ῥ συμπερανθέν Lb. ῥ δὲ] γὰρ Mb. ῥ κακὰ] καὶ κακὰ Kb. ῥ ἂν om. Mb. et pr. Kb. ῥ δε'] διὰ τὴν Mb. ῥ πνίγει Mb. ῥ ἔτι πίνειν Lb. ῥ μὴ om. Kb.Mb. ῥ νῦν Lb. ῥ ἅπαντα Lb.Ob. ῥ ἀκρατὴς ἐστίν; οὐθεὶς Ob. ῥ πάσας Lb.Ob. ῥ ἐγκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ Lb. ῥ πότερον om. Lb. ῥ συγγενῆ om. Lb. ῥ δ'] δ' ἢ Lb.Ob.

^h ὁ ἀκρατής εἰσι ⁱ τῷ περὶ ἃ ἢ τῷ πῶς ἔχοντες τὴν διαφορὰν,
^k λέγω δὲ πότερον τῷ περὶ ^l ταδὶ εἶναι μόνον ἀκρατής ὁ ἀκρα-
 τής, ἢ οὐ ἀλλὰ τῷ ὧς, ^m ἢ οὐ ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν· ἔπειτ' εἰ περὶ
 πάντ' ἐστὶν ⁿ ἢ ἀκρασία καὶ ^o ἢ ἐγκράτεια ἢ ^p οὔ· οὔτε γὰρ
 περὶ ^q πάντ' ἐστὶν ὁ ἀπλῶς ἀκρατής, ἀλλὰ περὶ ἅπερ ὁ ἀκό-
 λαστος, οὔτε ^r τῷ πρὸς ταῦτα ἀπλῶς ἔχειν (ταῦτὸν γὰρ ^s ἂν
 ἦν τῇ ἀκολασίᾳ), ἀλλὰ τῷ ^t ὧδὲ ἔχειν. Ὁ μὲν γὰρ ἄγεται
 προαιρούμενος, νομίζων αἰεὶ δεῖν τὸ παρὸν ἢδὺν διώκειν· ὁ δ'
 5 ³ οὐκ οἶεται μὲν, διώκει δέ. Περὶ μὲν οὖν τοῦ δόξαν ἀληθῆ
 ἀλλὰ μὴ ἐπιστήμην εἶναι παρ' ἣν ἀκρατεύονται, οὐθέν δια-
 φέρει πρὸς τὸν λόγον· ἔνιοι γὰρ τῶν δοξαζόντων οὐ διστά-
 4 ζουσιν, ἀλλ' οἶονται ἀκριβῶς ^v εἰδέναί. Εἰ οὖν διὰ τὸ ἡρέμα
 πιστεύειν οἱ ^w δοξάζοντες μᾶλλον τῶν ἐπισταμένων παρὰ τὴν
 ὑπόληψιν πράζουσιν, οὐθέν διοίσει ἐπιστήμη δόξης· ^x ἔνιοι
 γὰρ πιστεύουσιν οὐδὲν ἥττον οἷς δοξάζουσιν ἢ ἕτεροι οἷς ἐπί-
 5 στανται· δηλοῖ δ' ^t Ἡράκλειτος. Ἄλλ' ἐπεὶ διχῶς λέγομεν
 τὸ ἐπίστασθαι (καὶ γὰρ ὁ ἔχων μὲν οὐ χρώμενος δὲ τῇ ἐπι-
 στήμῃ καὶ ὁ χρώμενος λέγεται ἐπίστασθαι), διοίσει τὸ ἔχοντα
 μὲν μὴ θεωροῦντα ^y δὲ ἃ μὴ δεῖ πράττειν τοῦ ^z ἔχοντα καὶ
 θεωροῦντα· τοῦτο γὰρ δοκεῖ δεινόν, ἀλλ' οὐκ εἰ μὴ θεωρῶν.
 6 ^a Ἐτι ἐπεὶ δύο τρόποι τῶν προτάσεων, ἔχοντα μὲν ἀμφο-
 τέρας οὐθέν κωλύει πράττειν ^b παρὰ τὴν ἐπιστήμην, χρώμε-
 νον μέντοι τῇ καθόλου ἀλλὰ μὴ τῇ κατὰ μέρος· πρακτὰ γὰρ
 τὰ καθ' ἕκαστα. Διαφέρει δὲ καὶ τὸ καθόλου· τὸ μὲν γὰρ
 ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ δ' ἐπὶ τοῦ πράγματός ἐστιν, οἷον ὅτι παντὶ
 ἀνθρώπῳ συμφέρεи τὰ ξηρά, καὶ ὅτι ^c οὗτος ἄνθρωπος ἢ ὅτι
 ξηρὸν τὸ τοιόνδε· ἀλλ' εἰ τόδε τοιόνδε, ^d ἢ οὐκ ἔχει ἢ οὐκ
 ἐνεργεῖ. Κατὰ τε δὴ τούτους διοίσει τοὺς τρόπους ἀμύχανον

^h ὁ post καὶ om. L^b.Ob. ⁱ τῶν περὶ K^b. ^k λέγω] λέγοντες K^b.
^l ταδὶ] ἃ δεῖ K^b. ^m ἢ οὐ ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν om. L^b.Ob. ⁿ ἢ om. K^b.L^b.
^o ἢ om. K^b. ^p post οὐ L^b.Ob. ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν. ^q ἅπαντ' K^b.M^b.
^r τὸ M^b. ^s ἂν om. L^b.Ob. ^t ὧδὲ K^b. ^v εἰδέναί] εἶναι Ob. ^w δόξαν-
 tes L^b. ^x ἔνιοι τε γὰρ L^b.Ob. ^y post δὲ K^b.L^b.Ob. καὶ τὸ θεωροῦντα.
^z ἔχοντος καὶ θεωροῦντος L^b. ^a ἔτι δ' ἐπεὶ L^b. ^b περὶ M^b. ^c οὗτος]
 ὁ αὐτὸς K^b.M^b, αὐτὸς οὗτος L^b.Ob. ^d ἢ post τοιόνδε om. K^b.M^b.

ὄσον, ὥστε δοκεῖν οὕτω μὲν ^ε εἶδέναι μηθὲν ἄτοπον, ἄλλως δὲ
θαυμαστόν. Ἔτι τὸ ἔχειν ^ε τὴν ἐπιστήμην ^ε ἄλλον τρόπον ^γ
τῶν νῦν ρηθέντων ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις· ἐν τῷ γὰρ ἔχειν
μὲν μὴ χρῆσθαι δὲ διαφέρουσιν ὁρῶμεν τὴν ἕξιν, ὥστε καὶ
ἔχειν πως καὶ μὴ ἔχειν, οἷον τὸν καθεύδοντα καὶ μαινόμενον
καὶ οἰνωμένον. Ἄλλὰ ^η μὴν οὕτω διατίθενται ^ι οἱ ἐν τοῖς
πάθεσιν ὄντες· θυμοὶ γὰρ καὶ ἐπιθυμίαι ἀφροδισίων καὶ ἔνια
τῶν τοιούτων ἐπιδήλως καὶ τὸ σῶμα ^κ μεθιστάσιν, ἐνίοις δὲ
καὶ μανίας ποιούσιν. Δῆλον οὖν ὅτι ὁμοίως ἔχειν λεκτέον
τοὺς ἀκρατεῖς τούτοις. Τὸ δὲ λέγειν τοὺς λόγους τοὺς ἀπὸ ^δ
τῆς ἐπιστήμης οὐδὲν ^λ σημεῖον· καὶ γὰρ οἱ ἐν τοῖς πάθεσι
τούτοις ὄντες ἀποδείξεις καὶ ἔπη λέγουσιν Ἐμπεδοκλέους,
καὶ ^μ οἱ ^ν πρῶτον μαθόντες συνείρουσι μὲν τοὺς λόγους,
ὁ ἴσασι δ' οὕτω· δεῖ γὰρ ^ρ συμφῦναι, ^σ τούτῳ δὲ χρόνου δεῖ
ὥστε καθάπερ τοὺς ὑποκρινομένους, οὕτως ὑποληπτέον λέγειν
καὶ τοὺς ἀκρατευομένους. Ἔτι καὶ ὧδε φυσικῶς ἂν τις ἐπι-
βλέψειε τὴν αἰτίαν. Ἡ μὲν γὰρ καθόλου δόξα, ἡ δ' ἑτέρα
περὶ τῶν καθ' ἕκαστά· ἐστίν, ὧν αἴσθησις ἤδη κυρία· ἴσταν
δὲ μία γένηται ἐξ ^ς αὐτῶν, ἀνάγκη τὸ ^τ συμπεραθὲν ἔνθα
μὲν φάναι τὴν ψυχὴν, ἐν δὲ ταῖς ποιητικαῖς πράττειν εὐθύς,
οἷον, εἰ παντὸς γλυκέος γεύεσθαι δεῖ, τουτὶ δὲ γλυκὺ ὡς ^υ ἐν
τι τῶν καθ' ἕκαστον, ἀνάγκη τὸν δυνάμενον καὶ μὴ κωλυό-
μενον ἅμα ^ω τοῦτο καὶ πράττειν. Ὅταν οὖν ἡ μὲν καθόλου ^{ιθ}
^χ ἐνῆ κωλύουσα γεύεσθαι, ἡ ^υ δέ, ὅτι πᾶν ^ζ τὸ γλυκὺ ἠδύ,
τουτὶ δὲ γλυκὺ (αὕτη δὲ ἐνεργεῖ), ^α τύχη δ' ἐπιθυμία ἐνοῦσα,
ἡ ^β μὲν λέγει φεύγειν τοῦτο, ἡ δ' ἐπιθυμία ἄγει· κινεῖν γὰρ
ἕκαστον ^ε δύναται τῶν μορίων· ὥστε συμβαίνει ὑπὸ λόγου
πως καὶ δόξης ^δ ἀκρατεῦσθαι, οὐκ ἐναντίας δὲ καθ' ^ε αὐτήν,

^ε εἶναι L^b.Ob. ^ε τὴν om. K^b. ^ε ἄλλων τρόπων L^b. ^η μὲν Ob.
^ι οἱ γε ἐν L^b.Ob. ^κ μεθιστώσιν M^b. ^λ post σημείον L^b.Ob. τοῦ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐπιστήμην. ^μ οἱ] τὸ Ob. ^ν πρῶτοι μαθόντες συνεργούσι K^b.M^b. ^ο ἴασι L^b. ^ρ συμφύηται K^b. ^σ τοῦτο K^b.M^b. ^τ ὅτε L^b.
^ς αὐτῶν ὡς ἀνάγκη M^b. ^τ συμπεραθὲν L^b. ^υ ἐν τι τῶν] τὸν pr. K^b.
^ω τοῦτω Ob. ^χ ἐνῆ ἢ κωλύουσα M^b.Ob. ^υ δὲ om. L^b. et pr. K^b.
^ζ τὸ om. K^b.M^b. ^α τύχη] αὕτη M^b. ^β μὲν οὖν λέγει K^b.M^b. ^ε δύναται om. M^b. ^δ ἀκρατεῦσθαι M^b. ^ε αὐτάς M^b.

11 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. Ἡ γὰρ ἐπιθυμία ^f ἐναντία, ἀλλ' οὐχ ἡ δόξα, τῷ ὀρθῷ λόγῳ· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο τὰ θηρία οὐκ ἀκρατῆ, ὅτι οὐκ ἔχει ^g τῶν καθόλου ὑπόληψιν, ἀλλὰ τῶν
 12 καθ' ἕκαστα φαντασίαν καὶ μνήμην. Πῶς δὲ λύεται ^h ἡ ἄγνοια καὶ πάλιν γίνεται ἐπιστήμων ὁ ἀκρατής, ὁ αὐτὸς λόγος ⁱ καὶ περὶ οἰνωμένου καὶ καθεύδοντος καὶ οὐκ ἴδιος τούτου τοῦ πάθους, ὃν δεῖ παρὰ τῶν φυσιολόγων ἀκούειν.
 13 Ἐπεὶ ^k δ' ἡ τελευταία πρότασις δόξα τε ^l αἰσθητοῦ καὶ κυρία τῶν πράξεων, ταύτην ἡ οὐκ ἔχει ^m ὁ ἐν τῷ πάθει ὢν, ἢ οὕτως ἔχει ὡς οὐκ ⁿ ἦν τὸ ἔχειν ἐπίστασθαι ἀλλὰ λέγειν ὥσπερ ὁ οἰνωμένος τὰ Ἐμπειδοκλέους, ^o καὶ διὰ τὸ μὴ καθόλου μὴδ' ἐπιστημονικὸν ὁμοίως εἶναι δοκεῖν ^p τῷ καθόλου ^q τὸν ἔσχατον ὄρον. Καὶ ἔοικεν ὁ ἐζήτει Σωκράτης συμβαί-
 14 νειν· οὐ γὰρ τῆς κυρίως ἐπιστήμης εἶναι δοκούσης ^r παρουσίας γίνεται τὸ πάθος, οὐδ' ^s αὕτη περιέλκεται διὰ τὸ πάθος, ἀλλὰ τῆς αἰσθητικῆς. Περὶ μὲν ^t οὖν τοῦ εἰδότα καὶ μὴ, καὶ πῶς ^v εἰδότα ἐνδέχεται ἀκρατεῦσθαι, τοσαῦτα εἰρήσθω.

6 Πότερον δ' ἐστὶ τις ἀπλῶς ἀκρατής ἢ πάντες κατὰ μέρος, (4) καὶ εἰ ἔστι, περὶ ^w ποιά ἐστι, λεκτέον ἐφεξῆς. Ὅτι μὲν οὖν περὶ ἡδονᾶς καὶ λύπας εἰσὶν οἱ τ' ἐγκρατεῖς ^x καὶ καρτερικοὶ ^y καὶ οἱ ἀκρατεῖς ^z καὶ μαλακοί, φανερόν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν ἀναγκαῖα τῶν ^z ποιοῦντων ἡδονήν, τὰ δ' αἰρετὰ μὲν καθ' αὐτὰ ἔχοντα δ' ὑπερβολήν, ἀναγκαῖα μὲν τὰ σωματικά. Λέγω δὲ τὰ τοιαῦτα, τὰ τε περὶ τὴν τροφήν καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν σωματικῶν περὶ ^a τὴν ἀκολασίαν ^a ἔθεμεν καὶ τὴν σωφροσύνην. Τὰ δ' ἀναγκαῖα μὲν ^b οὐ, αἰρετὰ ^c δὲ καθ' αὐτά. Λέγω δ' οἶον νίκην τιμὴν πλοῦτον καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡδέων. Τοὺς

^f ἐναντία] ἐναντία δόξα Mb. ^g τῶν om. K^b.Mb. ^h ἡ ἄγνοια om. pr. K^b. ⁱ καὶ περὶ] ὁ περὶ K^b, ὁ καὶ περὶ M^b. ^k δ' ἡ] δὴ K^b. ^l αἰσθητικῆς Mb. ^m ὁ om. K^b.L^b.M^b. ⁿ ἦν τῷ L^b.O^b, ἐν τῷ M^b. ^o καὶ om. M^b. ^p τῶν K^b. ^q τὸν ὄρον τὸν ἔσχατον Mb. ^r παρουσίας O^b. ^s αὕτη L^b.O^b. ^t οὖν om. L^b. ^v ἐνδέχεται εἰδότα L^b.O^b. ^w ποῖόν L^b. ^x καὶ οἱ καρτερικοὶ L^b. ^y καὶ οἱ μαλακοὶ L^b.M^b.O^b. ^z ποιοῦντων ἡδονήν] τοιοῦτων ἡδονῶν Mb. ^a ἐθέμεν L^b. ^b οὐχὶ K^b.M^b. ^c δὲ ante λέγω K^b, om. M^b.

μὲν ^d οὖν πρὸς ταῦτα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὑπερβάλλοντας
 τὸν ἐν αὐτοῖς ἀπλῶς μὲν οὐ λέγομεν ἀκρατεῖς, προστιθέντες
 δὲ τὸ χρημάτων ἀκρατεῖς καὶ κέρδους καὶ τιμῆς καὶ θυμοῦ,
 ἀπλῶς δ' οὐ ὡς ἑτέρους καὶ καθ' ὁμοιότητα λεγομένους,
 ὥσπερ ἄνθρωπος ὁ τὰ Ἰολύμπια ^e νενικηκώς· ἐκείνῳ γὰρ ὁ
 κοινὸς λόγος τοῦ ἰδίου ^f μικρῶ διέφερον ἄλλ' ὅμως ἕτερος ἦν.
 Σημεῖον δέ· ἢ μὲν ^g γὰρ ἀκρασία ψέγεται οὐχ ὡς ἀμαρτία
 μόνον ἀλλὰ καὶ ὡς κακία τις ἢ ἀπλῶς οὐσα ἢ κατὰ τι μέρος,
 τούτων δ' οὐθεῖς. Τῶν δὲ περὶ τὰς σωματικὰς ἀπολαύσεις, ³
 περὶ ἃς λέγομεν τὸν σῶφρονα καὶ ἀκόλαστον, ὁ μὴ τῷ προ-
 αιρεῖσθαι τῶν ^h τε ἡδέων διώκων τὰς ὑπερβολὰς ⁱ καὶ τῶν
 λυπηρῶν φεύγων, πείνης καὶ δίψης καὶ ἀλέας καὶ ψύχους
 καὶ πάντων τῶν περὶ ἀφῆν καὶ γούσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν
 προαίρεσιν καὶ τὴν διάνοιαν, ἀκρατῆς λέγεται, οὐ κατὰ πρόσ-
 θεσιν, ὅτι περὶ τάδε, καθάπερ ὀργῆς, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον.
 Σημεῖον δέ· καὶ γὰρ μαλακοὶ λέγονται περὶ ταύτας, περὶ ⁴
 ἐκείνων δ' οὐδεμίαν. Καὶ διὰ τοῦτ' εἰς ταυτόν τὸν ἀκρατῆ
 καὶ ^k τὸν ἀκόλαστον τίθεμεν καὶ ἐγκρατῆ καὶ σῶφρονα, ἀλλ'
 οὐκ ἐκείνων οὐδένα, διὰ τὸ περὶ τὰς αὐτάς πως ἡδονὰς καὶ
 λύπας εἶναι· οἱ δ' εἰσὶ μὲν περὶ ταυτά, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως
 εἰσὶν, ἀλλ' οἱ μὲν προαιροῦνται ^l οἱ δ' οὐ προαιροῦνται. Διὸ
 μᾶλλον ἀκόλαστον ἂν εἴποιμεν, ὅστις ^m μὴ ἐπιθυμῶν ⁿ ἢ
 ἡρέμα διώκει τὰς ὑπερβολὰς καὶ φεύγει μετρίας λύπας, ἢ
 τοῦτον ὅστις διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν ^o σφόδρα· τί γὰρ ἂν ἐκεῖνος
 ποιήσειεν, εἰ προσγένοιτο ἐπιθυμία νεανικὴ καὶ περὶ τὰς τῶν
 ἀναγκαίων ἐνδείας λύπη ἰσχυρά; Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ⁵
 τῶν ἡδονῶν αἱ μὲν εἰσὶ ^p τῷ γένει καλῶν καὶ σπουδαίων· τῶν
^q γὰρ ἡδέων ἕνα φύσει αἰρετά, τὰ δ' ἐναντία τούτων, τὰ δὲ
 μεταξύ, καθάπερ ^r διείλομεν πρότερον, οἷον χρήματα καὶ
 κέρδος καὶ νίκη καὶ τιμὴ· πρὸς ἅπαντα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα

^d οὖν om. K^b.M^b. ^e νικῶν K^b. ^f μικρὸν L^b.M^b. ^g γὰρ om. L^b.
^h τε] δὲ K^b, om. L^b.M^b. ⁱ καὶ τῶν λυπηρῶν φεύγων om. M^b. ^k τὸν
 post καὶ om. L^b.O^b. ^l οἱ δ' οὐ προαιροῦνται om. O^b. ^m μῆδ' O^b.
ⁿ ἢ om. K^b. ^o σφόδρα om. M^b. ^p τῶν K^b. ^q γὰρ] δ' K^b. ^r δι-
 ειλόμεν K^b.M^b.

καὶ τὰ μεταξὺ ^s οὐ τῷ πάσχειν καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ φιλεῖν ψέγονται, ἀλλὰ τῷ ^t πως ὑπερβάλλειν. Διὸ ^v ὅσοι μὲν παρὰ τὸν λόγον ἢ ^w κρατοῦνται ἢ διώκουσι τῶν φύσει ^x τι καλῶν καὶ ἀγαθῶν, οἷον οἱ ^y περὶ τιμὴν μᾶλλον ἢ δεῖ σπουδάζοντες ἢ περὶ τέκνα καὶ γονεῖς· καὶ γὰρ ταῦτα τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἐπαινοῦνται οἱ περὶ ταῦτα σπουδάζοντες· ἀλλ' ὅμως ἔστι τις ὑπερβολὴ καὶ ἐν τούτοις, εἴ τις ὥσπερ ἡ Νιόβη μάχοιτο ^z καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς, ἢ ὥσπερ Σάτυρος ὁ φιλοπάτωρ ^a ἐπικαλούμενος περὶ τὸν πατέρα· λίαν γὰρ ἐδόκει μωραίνειν. Μοχθηρία μὲν οὖν οὐδεμία περὶ ταῦτ' ἐστὶ διὰ τὸ εἰρημένον, ὅτι φύσει τῶν αἰρετῶν ἕκαστόν ἐστι δι' αὐτό· ^b φαῦλαι δὲ καὶ φευκταὶ αὐτῶν εἰσὶν αἱ ὑπερβολαί. Ὁμοίως δὲ οὐδὲ ἀκρασία· ἢ γὰρ ἀκρασία οὐ μόνον φευκτὸν ἀλλὰ καὶ τῶν ψεκτῶν ἐστίν. Δι' ὁμοιότητα δὲ τοῦ πάθους ^c προσεπιτιθέντες τὴν ἀκρασίαν ^d περὶ ^e ἐκάστου λέγουσιν, οἷον κακὸν ἰατρὸν καὶ κακὸν ὑποκριτὴν, ὃν ἀπλῶς οὐκ ἂν ^f εἴποιεν κακόν· ὥσπερ οὖν οὐδ' ἐνταῦθα, διὰ τὸ μὴ κακίαν εἶναι ἐκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ ^g τῷ ἀνάλογον ὁμοίαν, οὕτω δῆλον ^h ὅτι κακεῖ ὑποληπτέον ⁱ μόνην ἀκρασίαν καὶ ἐγκράτειαν εἶναι ἥτις ἐστὶ περὶ ταῦτα τῇ σωφροσύνῃ καὶ ^k τῇ ἀκολασίᾳ, περὶ δὲ ^l θυμὸν καθ' ὁμοιότητα λέγομεν· διὸ καὶ προστιθέντες ἀκρατῆ θυμοῦ ὥσπερ τιμῆς καὶ κέρδους φαμέν.

- (5) Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἕνα μὲν ἡδέα φύσει, καὶ τούτων τὰ μὲν ἀπλῶς τὰ δὲ κατὰ γένη καὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων, τὰ δ' οὐκ ἐστὶν ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ πηρώσεις τὰ δὲ δι' ἔθῃ γίνεται, τὰ δὲ διὰ ^m μοχθηρὰς φύσεις, ἔστι καὶ περὶ τούτων ⁿ ἕκαστα ^o παραπλησίας ἰδεῖν ἔξεις. Λέγω ^p δὲ τὰς θηριώδεις, οἷον τὴν ἀνθρωπον ἢν λέγουσι τὰς ^q κνούσας ἀνασχίζουσαν τὰ

^s οὐ τῷ] οὕτω K^b.

^t πῶς] πῶς καὶ L^b.Ob. ^v ὅσω μὲν πρὸς Mb.

^w ἀκρατοῦνται L^b.M^b. ^x τε Mb. ^y περὶ τὴν τιμὴν Mb. ^z καὶ om. K^b.M^b.

^a καλούμενος πρὸς Mb. ^b φαῦλαι δὲ καὶ φευκταὶ καὶ ἀμαρτήματα αὐτῶν αἱ ὑπερβολαί Mb, φαῦλα δὲ καὶ φευκτὰ καὶ ἀμαρτήματα K^b.

^c προσεπιθέντες L^b. ^d πρὸς K^b. ^e ἕκαστον K^b.L^b.M^b. ^f εἴποιμεν L^b.

^g τὸ K^b. ^h ὅτι om. Mb. ⁱ μόνον Ob. ^k τῇ post καὶ om. K^b.M^b.Ob.

^l θυμοῦ K^b. ^m μοχθηρίαν φύσεως Mb. ⁿ ἕκαστον L^b, om. Mb.

^o παραπλησίως Mb. ^p δὴ τὰς θηριωδίας L^b. ^q κύνας K^b.

παιδία κατεσθίειν, ἢ ^τ οἷοις χαίρειν φασὶν ἐνίους τῶν ἀπη-
 γριωμένων περὶ τὸν Πόντον, τοὺς ^ς μὲν ὠμοῖς τοὺς δὲ ^τ ἀν-
 θρώπων κρέασιν, τοὺς δὲ τὰ παιδία ^ν δανείζειν ἀλλήλοις εἰς
 εὐωχίαν, ἢ τὸ ^ω περὶ Φάλαριν λεγόμενον. Αὗται μὲν ^χθη-
 ριώδεις, αἱ δὲ διὰ ^υ τε νόσους γίνονται ^z καὶ μανίαν ἐνίοις,
 ὥσπερ ὁ τὴν μητέρα καθιερεύσας καὶ φαγών, καὶ ὁ τοῦ συν-
 δούλου τὸ ἦπαρ. Αἱ δὲ νοσηματώδεις ^α ἢ ἐξ ἔθους, ^β οἶον
 τριχῶν τίλσεις καὶ ὀνύχων ^ς τρώξεις, ἔτι δ' ἀνθράκων καὶ
 γῆς, πρὸς δὲ τούτοις ^δ ἢ τῶν ἀφροδισίων τοῖς ἄρρεσιν· τοῖς
 μὲν γὰρ φύσει τοῖς δ' ἐξ ἔθους συμβαίνουσιν, οἶον τοῖς εὐβρι-
 ζομένοις ἐκ παίδων. ^υ Οσοῖς μὲν οὖν φύσις αἰτία, ^τ τούτους ⁴
 μὲν οὐδεὶς ἂν ^ς εἴπειεν ἀκρατεῖς, ὥσπερ οὐδὲ τὰς γυναῖκας,
 ὅτι ^η οὐκ ὀπιούσιν ἀλλ' ὀπιούνται· ὡσαύτως ^ι δὲ καὶ τοῖς
 νοσηματωδῶς ἔχουσι ^κ δι' ἔθος. Τὸ μὲν οὖν ἔχειν ^λ ἕκαστα ⁵
 τούτων ἔξω τῶν ὄρων ἐστὶ τῆς κακίας, καθάπερ καὶ ^μ ἢ θη-
 ριότης· ^ν τὸ δ' ἔχοντα ^ο κρατεῖν ἢ κρατεῖσθαι οὐχ ^ρ ἢ ἀπλή
 ἀκρασία ἀλλ' ^q ἢ καθ' ὁμοιότητα, καθάπερ καὶ τὸν περὶ τοὺς
 θυμὸς ἔχοντα τοῦτον τὸν τρόπον τοῦ πάθους, ἀκρατῆ δ' οὐ
 λεκτέον. Πᾶσα γὰρ ὑπερβάλλουσα ^τ καὶ ἀφροσύνη καὶ δει-
 λία καὶ ἀκολασία καὶ χαλεπότης αἱ μὲν θηριώδεις αἱ δὲ νο-
 σηματώδεις εἰσὶν· ὁ μὲν γὰρ φύσει τοιοῦτος οἷος δεδιέναι ⁶
 πάντα, κἂν ψοφήσῃ μῦς, θηριώδη δειλίαν δειλός, ὁ δὲ τὴν
 γαλῆν ἐδεδίει διὰ νόσον καὶ τῶν ^ς ἀφρόνων οἱ μὲν ἐκ φύσεως
 ἀλόγιστοι καὶ μόνον τῇ αἰσθήσει ζῶντες θηριώδεις, ^τ ὥσπερ
 ἔνια γένη τῶν πόρρω βαρβάρων, οἱ δὲ διὰ νόσους, οἶον τὰς
 ἐπιληπτικὰς, ἢ μανίας νοσηματώδεις. Τούτων δ' ἔστι μὲν ⁷

^τ οἷς K^b. ^ς μὲν] μὲν οὖν L^b. ^τ ἀνδρῶν K^b, M^b. ^ν ἄλλοις δανεί-
 ζειν L^b, O^b. ^ω περὶ τὸν φάλαριν M^b. ^χ θηριώδεις εἰσὶν αἱ O^b. ^υ τε
 om. L^b. ^z καὶ διὰ μανίαν K^b. ^α ἢ om. K^b. ^β οἶον αἱ τῶν L^b, M^b, O^b.
^ς τρώσεις M^b. ^δ ἢ om. M^b. ^ς γυμναζομένοις K^b, M^b, ἐθιζομένοις N^b.
^τ τούτους μὲν οὖν οὐδ' ἂν τις M^b. ^ς εἴποιεν K^b, L^b, M^b, εἴποι O^b.
^η οὐχ ὀπιούσιν ἀλλ' ὀπιούνται K^b, M^b, N^b. ^ι δὲ om. K^b, M^b. ^κ δι'
 ἦθους K^b, ἐξ ἔθους L^b. ^λ ἕκαστοις L^b. ^μ ἢ om. L^b. ^ν τὸν K^b.
^ο κρατεῖν] καρτερεῖν K^b, O^b. ^ρ ἢ om. M^b. ^q ἢ om. K^b. ^τ καὶ ante
 ἀφροσύνη om. L^b, qui in margine τινὰ δὲ ἔχουσι κακία καὶ ἀφροσύνη.
^ς ἀφροδισίων K^b. ^τ ὥσπερ—νόσους om. K^b.

ἔχειν τινὰ ἐνίοτε ὕ μόνον, μὴ κρατεῖσθαι δέ, ὠ λέγω δὲ οἶον εἰ Φάλαρις κατεῖχεν ἐπιθυμῶν παιδίου φαγεῖν ἢ ὡ πρὸς ἀφροδισίων ἀτοπον ἡδονήν· ἔστι δὲ καὶ κρατεῖσθαι, μὴ μόνον
8 ἔχειν. Ὡσπερ οὖν καὶ ὕ μοχθηρία ἢ μὲν κατ' ἀνθρωπον ἀπλῶς λέγεται μοχθηρία, ἢ δὲ κατὰ πρόσθεσιν, ὅτι θηριώδης ἢ νοσηματώδης, ἀπλῶς δ' οὐ, τὸν αὐτὸν τρόπον δῆλον ὅτι καὶ ἀκρασία ἐστὶν ἢ μὲν θηριώδης ἢ δὲ νοσηματώδης, ἀπλῶς δὲ ἢ κατὰ ὡ τὴν ἀνθρωπίνην ἀκολασίαν ὠ μόνη.

7 9 Ὡτι μὲν οὖν ἀκρασία καὶ ἐγκράτειά ἐστὶ ὠ μόνον περὶ ἄπερ ὡ ἀκολασία καὶ σωφροσύνη, καὶ ὅτι περὶ τὰ ἄλλα ἐστὶν ἄλλο εἶδος ἀκρασίας, λεγόμενον κατὰ μεταφορὰν καὶ οὐχ
(6) ἀπλῶς, δῆλον· ὡ ὅτι δὲ καὶ ἦττον αἰσχυρὰ ἀκρασία ἢ τοῦ θυμοῦ ἢ ὡ ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν, θεωρήσωμεν. Ὡ Εἰκοι γὰρ ὁ θυμὸς ἀκούειν μὲν τι τοῦ λόγου, παρακούειν δέ, καθάπερ οἱ ταχεῖς τῶν διακόνων, οἱ πρὶν ἀκούσαι πᾶν τὸ λεγόμενον ἐκθέουσιν, εἶτα ἀμαρτάνουσι τῆς ὡ προστάξεως, καὶ οἱ κύνες, πρὶν σκέψασθαι εἰ φίλος, ὡ ἂν μόνον ψοφήσῃ, ὕλακτοῦσιν· οὕτως ὡ ὁ θυμὸς διὰ θερμότητα καὶ ταχυτήτα τῆς φύσεως ἀκούσας μὲν, οὐκ ἐπίταγμα δ' ἀκούσας, ὡρμᾶ πρὸς τὴν τιμωρίαν. Ὡ μὲν γὰρ λόγος ἢ ἢ φαντασία ὅτι ὕβρις ἢ ὀλιγωρία ἐδήλωσεν, ὁ δ' ὡσπερ συλλογισάμενος ὅτι δεῖ τῶ τοιούτῳ πολεμῆν χαλεπαίνει ὡ δὴ εὐθύς· ἢ δ' ἐπιθυμία, εἰ μόνον εἴπη ὅτι ἡδὺ ὁ λόγος ἢ ὡ ἢ αἴσθησις, ὡρμᾶ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν. Ὡσθ' ὁ μὲν θυμὸς ἀκολουθεῖ τῶ λόγῳ πως, ἢ δ' ἐπιθυμία οὐ.
1 Αἰσχιῶν οὖν ὁ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ ἀκρατῆς τοῦ λόγου πως 2 ἡττάται, ὁ ὡ δὲ τῆς ἐπιθυμίας ὡ καὶ ὡ οὐ τοῦ λόγου. Ὡ Ἐπιταῖς φυσικαῖς μᾶλλον συγγνώμη ὡ ἀκολουθεῖν ὡρέξουσιν, ἐπεὶ καὶ ἐπιθυμιαῖς ταῖς τοιαύταις μᾶλλον ὡσαι κοιναὶ πᾶσι, καὶ

ὡ μόνον] μὲν μόνον K^b.M^b. ὡ λέγω δὲ om. L^b.O^b. ὡ πρὸς om. M^b. ὕ μοχθηρίας K^b. ὡ τὴν om. M^b. ὡ μόνην K^b.L^b.M^b. ὡ μόνον ἀπλῶς περὶ L^b. ὡ ἀκρασία M^b, ἢ ἀκολασία L^b. ὡ ὅτι δὲ καὶ] καὶ ὅτι M^b. ὡ ἢ post ἢ om. K^b.M^b. ὡ πράξεως M^b.O^b. ὡ εἰν L^b.O^b. ὡ ὁ om. K^b.M^b. ὡ δὴ add. K^b. ὡ ἢ post ἢ om. M^b. 1 αἰσχιῶν K^b. ὡ δὲ ὡπὸ τῆς O^b. ὡ καὶ om. L^b.M^b. ὡ οὐ om. K^b. ὡ ἀκολουθεῖ L^b.M^b.

ἐφ' ὅσον κοιναί· ὁ δὲ θυμὸς φυσικώτερον καὶ ἡ χαλεπότης τῶν ἐπιθυμιῶν ἂ τῶν τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῶν μὴ ἀναγκαίων, ὥσπερ ὁ ἀπολογοῦμενος ὅτι τὸν πατέρα ἰ τύπτει. “Καὶ γὰρ οὗτος” ἔφη “τὸν ἑαυτοῦ κάκεινος τὸν ἄνωθεν,” καὶ τὸ παιδίον δείξας “καὶ οὗτος ἐμέ” ἔφη, “ὅταν ἀνὴρ γένηται συγγενὲς γὰρ ἡμῖν.” Καὶ ὁ ἐλκόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ παύεσθαι ἐκέλευε πρὸς ταῖς θύραις· καὶ ἰ γὰρ αὐτὸς ἰ ἐλκύσαι τὸν πατέρα μέχρις ἐνταῦθα. ἰἰ Ἐπι ἀδικώτεροι οἱ ἐπιβουλό-3 τεροι. ἰἰἰ Ὁ μὲν οὖν θυμώδης οὐκ ἐπίβουλος, οὐδ' ὁ θυμὸς, ἀλλὰ φανερός· ἡ δ' ἐπιθυμία, καθάπερ τὴν ἰἰἰ Ἀφροδίτην φασί·

ἰἰἰ δολοπλόκου γὰρ κυπρογενούς·

καὶ τὸν κεστὸν ἱμάντα ἰἰἰ Ὀμηρος·

πάρφασις, ἡ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ ἰἰἰ φρονέοντος.

ἰἰἰ Ὄστ' εἶπερ ἀδικωτέρα καὶ αἰσχίων ἡ ἀκρασία ἰἰἰ αὕτη τῆς περὶ τὸν θυμὸν ἰἰἰ ἐστὶ, καὶ ἀπλῶς ἀκρασία καὶ κακία πως. ἰἰἰ Ἐπι οὐδεὶς ὑβρίζει λυπούμενος, ἰἰἰ ὁ δ' ὀργῇ ποιῶν πᾶς ἰἰἰ ποιεῖ4 λυπούμενος, ὁ δ' ὑβρίζων μεθ' ἡδονῆς. Εἰ οὖν οἷς ὀργίζεσθαι μάλιστα δίκαιον, ταῦτα ἀδικώτερα, καὶ ἡ ἀκρασία ἡ δι' ἐπιθυμίαν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν θυμῷ ἰἰἰ ὑβρις. ἰἰἰ Ὡς μὲν τοίνυν ἰἰἰ αἰσχίων ἡ περὶ ἰἰἰ ἐπιθυμίας ἀκρασία τῆς περὶ τὸν θυμὸν, καὶ ὅτι ἐστὶν ἰἰἰ ἡ ἐγκράτεια καὶ ἰἰἰ ἡ ἀκρασία περὶ ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς σωματικὰς, δῆλον, αὐτῶν δὲ τούτων τὰς διαφορὰς ἰἰἰ ληπτέον. ἰἰἰ Ὄσπερ γὰρ εἴρηται κατ' ἀρχάς, αἱ μὲν ἰἰἰ ἀνθρωπικαὶ εἰσι καὶ φυσικαί, καὶ τῷ γένει καὶ τῷ μεγέθει, αἱ δὲ θηριώδεις, αἱ ἰἰἰ δὲ διὰ πηρώσεις καὶ νοσήματα. Τούτων δὲ περὶ τὰς πρώτας σωφροσύνη ἰἰἰ καὶ ἀκολασία μόνον ἐστίν· διὸ καὶ τὰ θηρία οὔτε σώφρονα οὔτ' ἀκόλαστα λέγομεν ἀλλ' ἡ κατὰ μεταφορὰν καὶ εἴ τιτι ὅλως ἄλλο πρὸς ἄλλο διαφέρει

ἰ τῶν ante τῆς om. Mb. ἰ τύπτει Lb.Mb. ἰ γὰρ] γὰρ καὶ Mb. ἰ ἐλκύσαι om. Mb. ἰ δολοπλόκας Lb. ἰ φρονέοντων Mb. ἰ αὕτη om. Mb. ἰ ἐστὶ δὲ καὶ Mb. ἰ ὁ δ'—λυπούμενος om. Mb. ἰ λυπούμενος ποιεῖ Lb. ἰ ἐπιθυμίαν Mb. ἰ ἡ utrumque om. Mb. ἰ ἀνθρώπιναί Kb. ἰ δὲ καὶ διὰ Ob. ἰ μόνον καὶ ἀκολασία Lb.

ε γένος τῶν ζῴων ὕβρει καὶ^h σιναμορία καὶ ἰ τῷ παμφάγον εἶναι· οὐ γὰρ ἔχει προαίρεσιν οὐδὲ λογισμόν, ἀλλ' ἐξέστηκε 7 τῆς φύσεως, ὥσπερ οἱ μαινόμενοι τῶν ἀνθρώπων. Ἔλαττον δὲ θηριότης κακίας, φοβερώτερον δέ· οὐ γὰρ διέφθαρται τὸ^k βέλτιστον, ὥσπερ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐκ ἔχει. Ὅμοιον οὖν^m ὥσπερ ἄψυχονⁿ συμβάλλειν^o πρὸς ἔμψυχον, πότερον κάκιον· ἀσινεστέρα γὰρ ἢ φαυλότης αἰεὶ ἢ τοῦ μὴ ἔχοντος ἀρχήν, ὃ δὲ νοῦς ἀρχή. Παραπλήσιον^p οὖν τὸ συμβάλλειν ἀδικίαν πρὸς^q ἄνθρωπον ἄδικον· ἔστι γὰρ ὡς ἐκάτερον κάκιον·^r μυριοπλάσια γὰρ ἂν κακὰ ποιήσειεν ἄνθρωπος κακὸς θηρίου.

8 Περὶ δὲ τὰς δι' ἀφῆς καὶ γεύσεως ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ (7) ἐπιθυμίας καὶ φυγὰς, περὶ ἧς ἢ τε ἀκολασία καὶ ἢ σωφροσύνη διωρίσθη πρότερον, ἔστι^s μὲν οὕτως ἔχειν ὥστε ἠτᾶσθαι καὶ ὦν οἱ πολλοὶ κρείττους, ἔστι^t δὲ κρατεῖν καὶ ὦν οἱ πολλοὶ ἥττους· τούτων δ' ὃ μὲν περὶ ἡδονὰς ἀκρατῆς ὃ δ' ἐγκρατῆς, ὃ δὲ περὶ λύπας μαλακὸς ὃ δὲ καρτερικός. Μεταξὺ δ' ἢ τῶν πλείστων ἕξις,^v καὶ εἰ ρέπουσι μᾶλλον² πρὸς τὰς χείρους. Ἐπεὶ δ' ἔνια τῶν ἡδονῶν ἀναγκαῖαί εἰσιν αἰ^δ οὐ καὶ μέχρι τινός, αἰ^δ ὑπερβολαὶ^w οὐ, οὐδ' αἰ ἐλλείψεις, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἐπιθυμίας ἔχει καὶ λύπας, ὁ μὲν τὰς ὑπερβολὰς διώκων τῶν ἡδέων ἢ καθ' ἔπερβολὰς ἢ διὰ προαίρεσιν, δι' αὐτὰς καὶ μηδὲν δι' ἕτερον ἀποβαίνον, ἀκόλαστος· ἀνάγκη γὰρ τοῦτον μὴ εἶναι μεταμελητικόν, ὥστ' ἀνιάτος· ὃ γὰρ ἀμεταμέλητος ἀνιάτος. Ὁ δ' ἐλλείπων ὃ ἀντικείμενος, ὃ δὲ μέσος σώφρων. Ὅμοίως δὲ καὶ ὃ φεύγων τὰς σωματικὰς λύπας μὴ δι' ἥτταν ἀλλὰ διὰ προαίρεσιν. Τῶν δὲ μὴ προαιρουμένων ὃ μὲν ἄγεται^y διὰ τὴν

ε γένος] λέγω Mb. h σιναμορία K^b.L^b. i τὸ L^b. k βέλτιον K^b.M^b. l ἀλλ' ἡμάρτηται καὶ οὐκ Ob. m ὥσπερ τὸ ἄψυχον L^b. n συμβαλεῖν L^b.Ob. o πρὸς τὸ ἔμψυχον L^b. p οὖν τοῦτο συμβάλλειν ὥσπερ εἴ τις συμβάλλοι ἀδικίαν L^b.M^b.Ob. q ἄδικον ἄνθρωπον Mb. r μυριοπλάσια K^b.L^b. s μὲν] μὲν οὖν Mb. t ἔστι—ἥττους om. Mb. v καὶ L^b.Ob. w οὐ, οὐδ' αἰ om. Mb. x ὑπερβολὰς ἢ] ὑπερβολὴν καὶ Mb. y δι' ἡδονὴν L^b.Ob.

ἡδονῆν, ὁ δὲ διὰ τὸ φεύγειν τὴν λύπην τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας, ὥστε διαφέρουσιν ἀλλήλων. Παντὶ δ' ἂν δόξειε χείρων εἶναι, εἴ ^z τις μὴ ἐπιθυμῶν ἢ ἡρέμα ^aπράττοι τι αἰσχρόν, ἢ εἰ σφόδρα ἐπιθυμῶν, ^b καὶ ^c εἰ μὴ ὀργιζόμενος ^d τύπτοι ἢ εἰ ὀργιζόμενος· τί γὰρ ἂν ἐποίει ἐν πάθει ὢν; Διὸ ^e ὁ ἀκόλαστος χείρων τοῦ ἀκρατοῦς. Τῶν δὲ λεχθέντων τὸ μὲν μαλακίας εἶδος μᾶλλον, ὁ δ' ἀκόλαστος. ⁴ Ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ ὁ ἐγκρατής, τῷ δὲ μαλακῷ ὁ καρτερικός· τὸ μὲν γὰρ καρτερεῖν ἐστὶν ἐν τῷ ἀντέχειν, ἢ δ' ἐγκράτεια ἐν τῷ κρατεῖν, ἕτερον δὲ τὸ ἀντέχειν καὶ κρατεῖν, ὥσπερ καὶ τὸ μὴ ἠττάσθαι τοῦ νικᾶν· διὸ καὶ ^f αἰρετώτερον ἐγκράτεια καρτερίας ἐστίν. ⁵ Ὁ δ' ἐλλείπων πρὸς ^α οἱ πολλοὶ ^β καὶ ⁵ ἀντιτείνουσι καὶ δύνανται, οὗτος μαλακὸς καὶ τρυφῶν· καὶ γὰρ ἢ τρυφή μαλακία τίς ἐστίν· ὅς ἔλκει τὸ ἱμάτιον, ^h ἵνα μὴ πονήσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ αἶρειν λύπην, καὶ μιμούμενος τὸν κάμνοντα οὐκ οἶεται ἄθλιος εἶναι, ἀθλίῳ ὅμοιος ὢν. ⁶ Ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ ἐγκράτειαν καὶ ἀκρασίαν· οὐ γὰρ ⁱ εἴ τις ἰσχυρῶν καὶ ὑπερβαλλουσῶν ἡδονῶν ἠττάται ἢ λυπῶν, θαυμαστόν, ἀλλὰ συγγνωμονικόν, εἰ ἀντιτείνων, ὥσπερ ὁ Θεοδέκτου Φιλοκτήτης ὑπὸ τοῦ ἔχεως πεπληγμένος ἢ ὁ Καρκίνου ἐν τῇ ^k Ἀλόπῃ ¹ Κερκύων, καὶ ὥσπερ οἱ κατέχειν πειρώμενοι τὸν γέλωτα ἀθρόον ^m ἐκκαγχάζουσιν, οἷον ⁿ συνέπεσε Ξενοφάντῳ, ἀλλ' εἴ τις πρὸς ^α οἱ πολλοὶ δύνανται ἀντέχειν, τούτων ἠττάται καὶ μὴ δύνανται ἀντιτείνειν, μὴ διὰ φύσιν τοῦ γένους ἢ διὰ νόσον, ^ο οἷον ἐν τοῖς Σκυθῶν ^p βασιλεῦσιν ἢ μαλακία διὰ ^q τὸ γένος, καὶ ὡς τὸ θῆλυ πρὸς τὸ ἄρρεν διέστηκεν. Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ παιδιώδης ἀκόλαστος εἶναι, ⁷ ἔστι ^r δὲ μαλακός· ἢ γὰρ παιδιὰ ἄνεσις ἐστίν, ^s εἴπερ ἀνά-

^z μὴ τις L^b.Ob. ^a πράττει L^b.M^b. ^b καὶ] ἢ L^b. ^c εἰ om. K^b.N^b.
^d τύπτοι L^b.M^b. τύπτοι ἢ εἰ ὀργιζόμενος om. K^b.N^b, εἰ om. M^b.
^e ὁ om. L^b. ^f αἰρετώτερα M^b. ^g καὶ ante οἱ L^b.Ob, om. M^b.
^h ὡς M^b. ⁱ εἴ om. pr. K^b. ^k ἀλώπη M^b.Ob. ¹ κερκίων M^b.
^m ἐκκαχάζουσιν pr. K^b. ⁿ συνέπεσε L^b.M^b.Ob. ^ο οἷον] ὥσπερ Ob.
^p βασιλεύουσιν Ob. ^q τὸ post διὰ om. Ob. ^r δὲ] γὰρ Ob.L^b.
^s εἴπερ οὖν ἀνάπανσις K^b.M^b.

παυσις· τῶν δὲ πρὸς ταύτην ὑπερβαλλόντων ὁ παιδιώδης ἔστιν. Ἄκρασίας δὲ τὸ μὲν προπέτεια τὸ δ' ἀσθένεια· οἱ μὲν γὰρ βουλευσάμενοι οὐκ ἐμμένουσιν οἷς ἐβουλεύσαντο διὰ τὸ πάθος, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ βουλεύσασθαι ἄγονται ὑπὸ τοῦ πάθους· ἔνιοι γάρ, ὥσπερ ἔπρογαργαλίσαντες οὐ γαργαλίζονται, οὕτω καὶ ἔπροαισθόμενοι καὶ προιδόντες καὶ προεγείραντες ἑαυτοὺς καὶ τὸν λόγισμὸν οὐχ ἠττῶνται ὑπὸ τοῦ πάθους, οὐτ' ἂν ἠδὲ ἢ οὐτ' ἂν λυπηρόν. Μάλιστα δ' οἱ ὀξεῖς καὶ μελαγχολικοὶ τὴν προπετῆ ἀκρασίαν εἰσὶν ἀκρατεῖς· οἱ μὲν γὰρ διὰ τὴν ταχυτῆτα, οἱ δὲ διὰ τὴν σφοδρότητα οὐκ ἀναμένουσι τὸν λόγον, διὰ τὸ ἀκολουθητικοὶ εἶναι τῇ φαντασίᾳ.

- 9 Ἔστι δ' ὁ μὲν ἀκόλαστος, ὥσπερ ἐλέχθη, οὐ μεταμελη-
 (8) τικός· ἔμμενει γὰρ τῇ προαιρέσει· ὁ δ' ἀκρατὴς μεταμελητικός πᾶς. Διὸ οὐχ ὥσπερ ἠπορήσαμεν, οὕτω ἔχει, ἄλλ' ὁ μὲν ἀνίατος, ὁ δ' ἰατός· ἔοικε γὰρ ἡ μὲν μοχθηρία τῶν νοσημάτων οἷον ὑδέρῳ καὶ φθίσει, ἡ δ' ἀκρασία τοῖς ἐπιληπτικοῖς· ἡ μὲν γὰρ συνεχῆς, ἡ δ' οὐ συνεχῆς πονηρία. Καὶ ὅλως δ' ἕτερον τὸ γένος ἀκρασίας καὶ κακίας· ἡ μὲν γὰρ κακία λανθάνει, ἡ δ' ἀκρασία οὐ λανθάνει.
 2 Αὐτῶν δὲ τούτων βελτίους οἱ ἐκστατικοὶ ἢ οἱ τὸν λόγον ἔχοντες μὲν, μὴ ἐμμένοντες δέ· ὑπ' ἐλάττονος γὰρ πάθους ἠττῶνται, καὶ οὐκ ἀπροβούλευτοι ὥσπερ ἄτεροι· ὁμοῖος γὰρ ὁ ἀκρατὴς ἐστὶ τοῖς ταχὺ μεθυσκομένοις καὶ ὑπ' ὀλίγου οἴνου καὶ ἐλάττονος ἢ ὡς οἱ πολλοί.
 3 Ὅτι μὲν οὖν κακία ἢ ἀκρασία οὐκ ἔστι, φανερόν. Ἄλλὰ ἢ πῆ ἴσως· τὸ μὲν γὰρ παραπροαίρεσιν τὸ δὲ κατὰ προαίρεσιν ἐστίν. Οὐ μὴν ἄλλ' ὁμοῖόν γε κατὰ τὰς πράξεις ὥσπερ τὸ Δημοδόκου εἰς Μιλησίους “Ἰμιλήσιοι ἀξύνετοι μὲν οὐκ εἰσίν, δρῶσι δ' οἰά-

ἔ προγαργαλισθέντες L^b.M^b, οἱ προγαργαλίσαντες O^b. ἔ προαισθανόμενοι K^b.M^b. ἠ αὐτοὺς L^b.O^b. ἔ ἐμμένει—μεταμελητικός om. K^b. ἡ καὶ om. L^b.O^b. ἔ ἄλλ' ὁ μὲν εὐίατος L^b.O^b, om. K^b. ἠ δ' ἀνίατος L^b.O^b. ἡ τὸ γένος ἕτερον O^b. ἔ μὲν ἔχοντες L^b.O^b. ἔ ἄτεροι O^b. ἔ οὐκ om. K^b.L^b. ἔ μὴ N^b. ἔ κατὰ O^b. ἠ κατὰ] κατὰ τὴν K^b.L^b, παρὰ τὴν O^b. ἠ μιλήσιοι γὰρ ἀξύνετοι L^b.O^b.

“περ ^kοὶ ἀξύνετοι.” Καὶ οἱ ἀκρατεῖς ἄδικοι μὲν οὐκ εἰσίν, ^lἀδικοῦσι δέ. Ἐπεὶ δ' ὁ μὲν τοιοῦτος οἶος ^mμὴ διὰ τὸ πε- ⁴πεῖσθαι διώκειν τὰς καθ' ὑπερβολὴν καὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον σωματικὰς ἡδονάς, ὁ ⁿ δὲ πέπεισται διὰ τὸ τοιοῦτος εἶναι οἶος διώκειν αὐτάς, ἐκεῖνος μὲν οὖν ^o εὐμετάπειστος, ὁ δ' οὐ. ^p ἢ γὰρ ἀρετὴ καὶ ^q ἢ μοχθηρία τὴν ^r ἀρχὴν ἢ μὲν φθείρει ἢ δὲ σώζει, ἐν δὲ ταῖς πράξεσι τὸ οὐ ἔνεκα ἀρχῆ, ὥσπερ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς αἱ ὑποθέσεις· οὔτε δὲ ἐκεῖ ^s ὁ λόγος διδασκαλικὸς τῶν ἀρχῶν οὔτε ἐνταῦθα, ^t ἀλλ' ἀρετὴ ἢ φυσικὴ ἢ ^v ἐθιστὴ τοῦ ὀρθοδοξεῖν περὶ τὴν ἀρχὴν. Σώφρων μὲν οὖν ὁ τοιοῦτος, ἀκόλαστος δ' ὁ ἐναντίος. Ἔστι δέ τις διὰ πά- ⁵θος ἐκστατικὸς παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ^w ὃν ὥστε μὲν μὴ πράττειν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον κρατεῖ τὸ πάθος, ὥστε δ' εἶναι τοιοῦτον οἶον πεπεισθαι διώκειν ἀνέδην δεῖν τὰς τοιαύ- ⁸τας ἡδονὰς οὐ κρατεῖ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀκρατής, βελτίων τοῦ ἀκολάστου, ^x οὐδὲ φαῦλος ἀπλῶς· σώζεται γὰρ τὸ βέλ- ⁹τιστον, ἢ ἀρχῆ. Ἄλλος δ' ἐναντίος, ὁ ἐμμενετικὸς καὶ οὐκ ἐκστατικὸς διὰ γε τὸ πάθος. Φανερόν δὲ ἐκ ^y τούτων ὅτι ἢ μὲν σπουδαία ἔξις, ἢ δὲ φαύλη.

Πότερον οὖν ἐγκρατής ἐστιν ^z ὁ ὀποιοῦν λόγῳ καὶ ὀποι- ¹⁰ αοῦν προαιρέσει ἐμμένων ^a ἢ ^b ὁ τῇ ὀρθῇ, ^c καὶ ἀκρατής δὲ (9) ^d ὁ ὀποιοῦν μὴ ἐμμένων προαιρέσει καὶ ὀποιοῦν λόγῳ ἢ ὁ ^e τῷ ψευδεὶ λόγῳ καὶ τῇ προαιρέσει τῇ ^f μὴ ὀρθῇ, ὥσπερ ἠπορήθη πρότερον; Ἡ κατὰ ^g μὲν ^h συμβεβηκὸς ὀποιοῦν, ⁱ καθ' αὐτὸ ^k δὲ τῷ ἀληθεὶ λόγῳ καὶ τῇ ὀρθῇ προαιρέσει ὁ μὲν ἐμμένει ὁ δ' οὐκ ἐμμένει; Εἰ γὰρ τις τοδὶ διὰ τοδὶ αἰρεῖται ἢ διώκει, καθ' αὐτὸ μὲν τοῦτο διώκει καὶ αἰρεῖται, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ πρότερον. Ἀπλῶς δὲ λέγομεν τὸ

^k οἱ ante ἀξύνετοι om. Ob. ^l ἀδικοῦσι] ἀδικήσουσι K^b. ^m διὰ τὸ μὴ L^b. ⁿ δὴ τῷ M^b. ^o μεταπειστος pr. K^b.N^b. ^p ἢ] εἰ M^b. ^q ἢ om. K^b.M^b. ^r ἀρχῆ] δ' ἀρετὴν M^b. ^s ὁ om. L^b.Ob. ^t ἀλλ'] ἀλλ' ἢ Ob. ^v ἐθιστικὴ M^b, ἠθικὴ Ob. ^w ὃν—λόγον om. L^b. ^x οὐδὲ] ὁ δὲ K^b.L^b. ^y τούτου M^b. ^z ὁ om. K^b. ^a ἢ om. pr. K^b. ^b ὁ om. M^b. ^c καὶ om. L^b. ^d ὁ om. L^b. et pr. K^b. ^e τῷ μὴ ψευδεὶ L^b. ^f μὴ om. L^b. ^g μὲν om. M^b. ^h συμβεβηκὸς ὁ ὀποιοῦν M^b.Ob. ⁱ καθ' αὐτὸ] καθὰ K^b. ^k δὲ ὁ τῷ K^b.M^b.

καθ' αὐτό, ὥστε ἔστι μὲν ὡς ὀποιοῦν δόξῃ ὁ μὲν ἐμμένει ὁ
 2 δ' ἐξίσταται, ἀπλῶς δὲ ὁ τῇ ἀληθεί. Εἰσὶ δὲ τινες ¹καὶ
 ἐμμενετικοὶ ^mτῇ δόξῃ, οὓς καλοῦσιν ἰσχυρογνώμονας, ⁿοἷον
 δὺσπειστοὶ καὶ οὐκ εὐμετάπειστοι· οἱ ὅμοιον μὲν ^oτι ἔχουσι
 τῷ ἐγκρατεῖ, ^pὥσπερ ὁ ἄσωτος ^qτῷ ἐλευθερίῳ καὶ ὁ θρασὺς
 τῷ θαρραλέῳ, εἰσὶ δ' ἕτεροι κατὰ πολλά. Ὁ μὲν γὰρ διὰ
^rπάθος καὶ ἐπιθυμίαν οὐ μεταβάλλει, ὁ ἐγκρατῆς, ^sἐπεὶ
 εὐπειστος, ὅταν τύχῃ, ἔσται ὁ ἐγκρατῆς· ὁ δὲ οὐχ ὑπὸ λό-
 3 γου, ἐπεὶ ἐπιθυμίας γε λαμβάνουσι, καὶ ἄγονται πολλοὶ
 ὑπὸ τῶν ἡδονῶν. Εἰσὶ δὲ ἰσχυρογνώμονες οἱ ἰδιογνώμονες
 καὶ οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ ἄγροικοὶ, οἱ μὲν ἰδιογνώμονες δι' ἡδο-
 νὴν καὶ λύπην· χαίρουσι γὰρ νικῶντες, εἴαν μὴ μεταπέιθων-
 ται, καὶ λυποῦνται, ^tεἴαν ἄκυρα τὰ αὐτῶν ἢ ὥσπερ ψηφί-
 σματα· ὥστε μᾶλλον τῷ ἀκρατεῖ εἰκόασιν ἢ τῷ ἐγκρατεῖ.
 4 Εἰσὶ ^vδέ τινες οἱ τοῖς δόξασιν οὐκ ἐμμένουσιν οὐδ' ἀκρα-
 σίαν, ^wοἷον ἐν τῷ Φιλοκτῆτῃ τῷ Σοφοκλέους ^xὁ Νεοπτό-
 λεμος. Καίτοι δι' ἡδονὴν οὐκ ἐνέμεινεν, ἀλλὰ καλὴν· τὸ γὰρ
 ἀληθεύειν αὐτῷ καλὸν ἦν, ἐπέισθη δ' ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως
 ψεύδεσθαι. Οὐ γὰρ πᾶς ὁ δι' ἡδονὴν ^yτι πράττων ^zοὔτ'
 ἀκόλαστος οὔτε φαῦλος οὔτ' ἀκρατῆς, ἀλλ' ὁ δι' αἰσχροῦ.

II 5 Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις καὶ τοιοῦτος οἷος ἦττον ἢ δεῖ τοῖς σω-
 ματικοῖς χαίρων, καὶ οὐκ ἐμμένων τῷ λόγῳ ^aἢ τοιοῦτος,
 τούτου καὶ τοῦ ἀκρατοῦς μέσος ὁ ἐγκρατῆς· ὁ μὲν γὰρ ἀκρα-
 τῆς οὐκ ἐμμένει τῷ λόγῳ διὰ τὸ μᾶλλον τι, οὗτος δὲ διὰ τὸ
 ἦττόν τι· ὁ δ' ἐγκρατῆς ἐμμένει καὶ ^bοὐδὲ δι' ἕτερον μετα-
 βάλλει. Δεῖ δέ, εἶπερ ἡ ἐγκράτεια σπουδαῖον, ἀμφοτέρας
 τὰς ἐναντίας ἔξεις φαύλας εἶναι, ὥσπερ καὶ φαίνονται· ἀλλὰ
 διὰ τὸ τὴν ἐτέραν ἐν ὀλίγοις καὶ ὀλιγάκις εἶναι ^cφανερὰν,

¹ καὶ] οἱ K^b.L^b.Ob. ^m τῇ δόξῃ om. M^b. addit K^b. εἰσὶν, L^b.Ob.
 εἰσὶ δέ. ⁿ οἷον] οἱ K^b. et corr. L^b. ^o τι] τοι M^b. ^p ὥσπερ]
 οἷον K^b.M^b. ^q τῷ om. K^b. ^r ἔθος L^b. ^s ἐπεὶ—ἐγκρατῆς om. L^b.
^t εἴαν M^b, om. pr. K^b. ^v τινες δὲ πάλιν οἱ L^b. ^w οἷον ὁ ἐν τῷ φι-
 λοκτῆτῃ τοῦ σοφοκλέους M^b. ^x ὁ om. L^b.M^b.Ob. ^y τι om. L^b.Ob.
^z οὔτ'—οὔτε—οὔτ'] ἢ—ἢ—ἢ L^b.M^b.Ob. ^a ἢ] ὁ K^b.L^b.Ob. ^b οὐδὲν
 L^b. ^c φανερόν M^b.

ὥσπερ ἡ σωφροσύνη τῇ ἀκολασίᾳ δοκεῖ ^d ἐναντίον εἶναι μόνον, οὕτω καὶ ^e ἡ ἐγκράτεια τῇ ἀκρασίᾳ. Ἐπεὶ δὲ καθ' ⁶ ὁμοιότητα πολλὰ λέγεται, καὶ ἡ ἐγκράτεια ἢ τοῦ σώφρονος καθ' ὁμοιότητα ἠκολούθηκεν· ὃ τε ^f γὰρ ἐγκρατῆς οἶος μὴδὲν παρὰ ^g τὸν λόγον διὰ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ποιεῖν καὶ ὁ σώφρων, ἀλλ' ὁ μὲν ἔχων ὁ δ' οὐκ ἔχων φαύλας ἐπιθυμίας, καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος οἶος μὴ ἡδεσθαι παρὰ τὸν λόγον, ὁ δ' οἶος ἡδεσθαι ἀλλὰ μὴ ἄγεσθαι. Ὅμοιοι δὲ καὶ ὁ ἀκρατῆς ⁷ καὶ ^h ὁ ἀκόλαστος, ἕτερον μὲν ὄντες, ἀμφότεροι δὲ τὰ σωματικὰ ἡδέα διώκουσιν, ἀλλ' ὁ μὲν καὶ οἰόμενος δεῖν, ὁ δ' οὐκ οἰόμενος. Οὐδ' ἅμα φρόνιμον καὶ ἀκρατῆ ἐνδέχεται εἶναι (10) τὸν αὐτόν· ἅμα γὰρ φρόνιμος καὶ σπουδαῖος τὸ ἦθος δεικται ὢν. Ἔστι οὐ τῷ εἶδέναι μόνον φρόνιμος ἀλλὰ καὶ ² τῷ πρακτικός· ὁ δ' ἀκρατῆς οὐ πρακτικός. Τὸν δὲ δεινὸν οὐδὲν κωλύει ἀκρατῆ εἶναι· διὸ καὶ δοκοῦσιν ἐνίοτε φρόνιμοι ¹ μὲν εἶναι τινες ἀκρατεῖς δέ, διὰ τὸ τὴν δεινότητα διαφέρειν τῆς φρονήσεως τὸν εἰρημένον τρόπον ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, καὶ κατὰ μὲν τὸν λόγον ἐγγύς εἶναι, διαφέρειν δὲ κατὰ τὴν προαίρεσιν. Οὐδὲ δὴ ὡς ὁ εἰδὼς καὶ θεωρῶν, ἀλλ' ὡς ὁ ³ καθεύδων ^k ἢ οἰνωμένος. Καὶ ἐκὼν μὲν (τρόπον ^l γὰρ τινα εἰδὼς καὶ ὃ ποιεῖ καὶ οὐ ἔνεκα), πονηρὸς δ' οὐ· ἡ γὰρ προαίρεσις ἐπιεικής· ὥσθ' ἡμιπόνηρος. Καὶ οὐκ ἄδικος· οὐ γὰρ ἐπίβουλος· ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν οὐκ ἐμμενετικός οἷς ἂν βουλευσῆται, ὁ δὲ μελαγχολικός ^m οὐδὲ βουλευτικός ὄλως. Καὶ ἔοικε ⁿ δὴ ὁ ἀκρατῆς πόλει ἢ ψηφίζεται μὲν ἅπαντα τὰ δέοντα καὶ νόμους ἔχει σπουδαίους, χρῆται δὲ ^o οὐδέν, ὥσπερ

¹ Ἀναξανδρίδης ἔσκωψεν
ἡ πόλις ^q ἐβούλεθ', ἢ νόμων οὐδὲν μέλει

ὁ δὲ πονηρὸς χρωμένη μὲν τοῖς νόμοις, πονηροῖς δὲ χρωμένη. ⁴
^v Ἔστι ^r δ' ἀκρασία καὶ ἐγκράτεια περὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς

^d εἶναι ἐναντίον L^b.Ob. ^e ἢ om. Mb. ^f γὰρ] γὰρ ὁ L^b. ^g τὸν ὀρθὸν λόγον L^b. ^h ὁ ante ἀκόλαστος om. K^b. ⁱ μὲν om. Mb. ^k ἢ] καὶ Mb. ^l γὰρ] μὲν γὰρ Mb. ^m οὐδὲ] οὐ L^b.Ob. ⁿ δ' Mb. ^o οὐδενὶ L^b.Mb.O^b. ^p καθάπερ L^b.Ob. ^q ἐβουλεύετο L^b.Ob. ^r δ' ἢ ἀκρασία καὶ ἡ ἐγκράτεια L^b.

τῶν πολλῶν ἕξεως· ὁ μὲν γὰρ ἐμμένει μᾶλλον ὁ δ' ἦπτον τῆς τῶν πλείστων δυνάμεως. Εὐΐατοτέρα δὲ τῶν ἀκρασιῶν, ἣν οἱ μελαγχολικοὶ ἀκρατεύονται, ^s τῶν βουλευομένων μὲν μὴ ἐμμενόντων δέ, καὶ οἱ δι' ἔθισμῶς ἀκρατεῖς τῶν φυσικῶν ῥᾶον γὰρ ἔθος μετακινήσαι φύσεως· διὰ γὰρ τοῦτο ^κ καὶ τὸ ἔθος χαλεπὸν, ὅτι τῇ φύσει ἔοικεν, ὥσπερ καὶ ^t Εὐήνος λέγει

^v φημι πολυχρόνιον μελέτην ^w ἔμμεναι, φίλε, καὶ δὴ ταύτην ἀνθρώποισι τελευτῶσαν φύσιν εἶναι.

5 Τί μὲν οὖν ἐστὶν ἐγκράτεια καὶ τί ἀκρασία καὶ ^x τί καρτερία καὶ ^x τί μαλακία, καὶ πῶς ἔχουσιν αἱ ἕξεις αὐταὶ πρὸς ἀλλήλας, εἴρηται.

12 Περὶ δὲ ἡδονῆς καὶ ὕλης θεωρῆσαι τοῦ τὴν πολιτικὴν (II) φιλοσοφούντος· οὗτος γὰρ τοῦ ^z τέλους ἀρχιτέκτων, πρὸς ὃ ^a βλέποντες ἕκαστον τὸ μὲν κακὸν τὸ δ' ἀγαθὸν ^b ἀπλῶς ² λέγομεν. ⁴ Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων ^c ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτῶν· τὴν τε γὰρ ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τὴν ἠθικὴν περὶ λύπης καὶ ἡδονῆς ἔθεμεν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οἱ πλείστοι μεθ' ἡδονῆς εἶναι φασιν, διὸ καὶ τὸν μακάριον ὠνομάκασιν ³ ἀπὸ ^d τοῦ χαίρειν. Τοῖς μὲν οὖν δοκεῖ οὐδεμία ἡδονὴ εἶναι ἀγαθόν, οὔτε καθ' αὐτὸ οὔτε κατὰ συμβεβηκός· οὐ γὰρ εἶναι ^e ταῦτόν ^f ἀγαθὸν καὶ ἡδονήν· τοῖς δ' εἶναι μὲν ^g εἶναι, αἱ δὲ πολλαὶ φαῦλαι. ⁴ Ἔτι δὲ ^h τούτων τρίτον, εἰ καὶ πᾶσαι ⁴ ἀγαθόν, ὅμως μὴ ἐνδέχασθαι εἶναι τὸ ἄριστον ἡδονήν. ⁵ Ὅλως μὲν οὖν οὐκ ἀγαθόν, ὅτι πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστὶν εἰς φύσιν αἰσθητή, οὐδεμία ⁱ δὲ γένεσις συγγενῆς τοῖς τέλεσιν, οἷον οὐδεμία οἰκοδόμησις οἰκία. ⁶ Ἔτι ὁ σώφρων φεύγει τὰς ἡδονάς. ⁷ Ἔτι ὁ φρόνιμος τὸ ἄλυπον διώκει, οὐ τὸ ἡδύ. ⁸ Ἔτι ἐμπόδιον τῷ φρονεῖν αἱ ἡδοναί, καὶ ὅσῳ μᾶλλον χαίρει, μάλ-

^s βουλευομένων K^b.M^b. ^t εὐήνος K^b, ἡ εὐήνος L^b, εὐήνος N^b.
^v φησὶ K^b. ^w ἔμμεναι K^b.L^b.N^b, ἔμμεναι M^b. ^x τί ante καρτερία et post καὶ om. M^b. ^y ὕλης δέ τοῦ λοιποῦ θεωρῆσαι M^b. ^z τελείου M^b.
^a ὄν M^b, ὁ ἂν K^b. ^b λέγομεν ἀπλῶς. ἔστι M^b. ^c σκέψασθαι M^b.
^d τοῦ μάλιστα χαίρειν M^b. ^e ταῦτόν] ταυτὸ τὸ K^b. ^f ἡδονήν καὶ ἀγαθόν M^b. ^g εἶναι] εἰσιν M^b. ^h τούτων K^b. ⁱ δέ] γὰρ O^b.

λον, οἶον ^k τὴν τῶν ἀφροδισίων· οὐδένα γὰρ ἂν δύνασθαι
^lνοῆσαι τι ἐν αὐτῇ. Ἔτι τέχνη οὐδεμία ἡδονῆς· καίτοι πᾶν
ἀγαθὸν τέχνης ἔργον. ^mἜτι παιδία καὶ θηρία διώκει τὰς
ἡδονάς. Τοῦ δὲ μὴ πάσας σπουδαίας, ὅτι εἰσὶ καὶ αἰσχραῖαι
καὶ ὀνειδιζόμεναι, καὶ ⁿ ἔτι βλαβεραί· νοσῶδη γὰρ ἔνια τῶν
ἡδέων. ^oὍτι δ' οὐκ ἄριστον ἢ ἡδονή, ὅτι οὐ τέλος ἀλλὰ
γένεσις. ^qΤὰ μὲν οὖν λεγόμενα ῥσχεδὸν ταυτ' ἐστίν.

Ἔτι δ' οὐ συμβαίνει διὰ ταῦτα μὴ εἶναι ἀγαθὸν μηδὲ τὸ 13
ἄριστον, ἐκ τῶνδε δῆλον. Πρῶτον μὲν, ἐπεὶ τὸ ἀγαθὸν (12)
διχῶς (τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς τὸ δὲ τινί), καὶ αἱ φύσεις καὶ ^s αἱ
ἕξεις ἀκολουθήσουσιν, ὥστε καὶ αἱ κινήσεις καὶ αἱ ^t γενέσεις,
καὶ αἱ φαῦλαι δοκοῦσαι εἶναι αἱ μὲν ἀπλῶς φαῦλαι τινὶ δ'
οὐ ἀλλ' αἰρεταὶ τῷδε, ^v ἔνιαι δ' οὐδὲ τῷδε ^w ἀλλὰ ποτὲ καὶ
ὀλίγον χρόνον, ^x αἰρεταὶ δ' οὐ· αἱ δ' οὐδ' ἡδοναί, ἀλλὰ φαί-
νονται, ὅσαι μετὰ λύπης καὶ ἰατρείας ἔνεκεν, οἶον αἱ τῶν
καμνόντων. Ἔτι ἐπεὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ μὲν ἐνέργεια τὸ δ' ^z
ἕξις, κατὰ συμβεβηκὸς αἱ καθιστάσαι εἰς τὴν ^y φυσικὴν ἕξιν
ἡδεΐαι εἰσιν. ^zἜστι δ' ἡ ἐνέργεια ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
^a ὑπολοίπου ἕξεως καὶ φύσεως, ἐπεὶ καὶ ἄνευ λύπης καὶ ἐπι-
θυμίας εἰσὶν ἡδοναί, οἶον ^b αἱ τοῦ θεωρεῖν ἐνέργειαι, τῆς φύ-
σεως οὐκ ^c ἐνδεοῦς οὔσης. Σημεῖον δ' ὅτι οὐ τῷ αὐτῷ ^d χαί-
ρουσιν ἡδεΐ ἀναπληρουμένης τε τῆς φύσεως καὶ καθεστηκυίας,
ἀλλὰ καθεστηκυίας μὲν τοῖς ἀπλῶς ἡδέσιν, ἀναπληρουμένης
δὲ καὶ τοῖς ἐναντίοις· καὶ γὰρ ὀξέσι καὶ πικροῖς χαίρουσιν,
ὧν οὐδὲν οὔτε ^e φύσει ἡδὺ οὔθ' ἀπλῶς ἡδύ. Ὡστ' οὐδ' ἡδο-
ναί· ὡς γὰρ τὰ ἡδέα πρὸς ἄλληλα συνέστηκεν, οὔτω καὶ ^f αἱ
ἡδοναί αἱ ἀπὸ τούτων. Ἔτι οὐκ ἀνάγκη ἕτερόν τι εἶναι βέλ-3

^k τῆι K^b.M^b. et corr. L^b. ^l τι νοῆσαι O^b. ^m ἔτι τὰ παιδία καὶ
τὰ θηρία M^b. ⁿ ἔτι] ὅτι K^b.M^b. ^o ὅτι] ἔτι M^b. ^p ἢ om. K^b.
^q τὰ—ἐστίν om. M^b. ^r σχεδὸν τοιαῦτ' ἐστίν O^b, ταυτ' ἐστὶ σχεδόν K^b.
^s αἱ ante ἕξεις om. K^b. ^t post γενέσεις O^b. ἀκολουθήσουσι. ^v ἔνιαι
αἱ δ' M^b. ^w ἀλλὰ] an forte ἀλλ' ἦ? ^x αἰρεταὶ K^b. ^y φύσιν
ἕξις M^b. ^z ἔστι—ταῖς] ὅτι αἱ ἐνέργειαι μὲν ταῖς K^b. ^a ὑπολοίπου M^b,
ἐπιλοίπου L^b.O^b. ^b ἡ τοῦ θεωρεῖν ἐνέργεια K^b. ^c ἐνδεοῦσης K^b, ἐν-
δεοῦσης οὔσης O^b. ^d ἡδεΐ χαίρουσιν M^b, ἦδη χαίρουσιν K^b. ^e ἡδὺ
φύσει M^b. ^f αἱ ἡδοναί ἀπὸ τούτων pr. K^b, αἱ ἀπὸ τούτων ἡδοναί M^b.

τιον τῆς ἡδονῆς, ὥσπερ τινές φασι τὸ τέλος τῆς γενέσεως· οὐ γὰρ γενέσεις εἰσὶν οὐδὲ μετὰ γενέσεως πάσαι, ἀλλ' ἐνέργειαι καὶ τέλος· οὐδὲ γινομένων συμβαίνουσιν, ἀλλὰ χρωμένων· καὶ τέλος οὐ πασῶν ἕτερόν τι, ἀλλὰ τῶν εἰς ἡ τὴν ἠ τελέωσιν ἀγομένων τῆς φύσεως. Διὸ ἰ καὶ οὐ καλῶς ἔχει τὸ αἰσθητὴν γενέσιν φάναι ἰ εἶναι τὴν ἡδονήν, ἀλλὰ μᾶλλον λεκτέον ἐνέργειαν τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως, ἀντὶ δὲ τοῦ αἰσθητὴν ἀνεμπόδιστον. Δοκεῖ δὲ γενέσις τις εἶναι, ὅτι κυρίως ἀγαθόν· τὴν γὰρ ἐνέργειαν γενέσιν οἴονται εἶναι, ἔστι δ' ἕτερον. Τὸ δ' εἶναι φαύλας ὅτι νοσώδη ἔνια ἡδέα, ἰ τὸ αὐτὸ καὶ ὅτι ὑγεινὰ ἔνια φαῦλα πρὸς χρηματισμόν. Ταύτη οὖν φαῦλα ἄμφω, ἀλλ' οὐ φαῦλα κατὰ γε τοῦτο, ἐπεὶ καὶ τὸ θεωρεῖν ποτὲ βλάπτει πρὸς ὑγίειαν, ἐμποδίζει δὲ οὔτε φρονήσει οὔθ' ἕξει οὐδεμίᾳ ἢ ἀφ' ἐκάστης ἡδονῆς, ἢ ἀλλ' αἰ ἀλλότριαι, ἐπεὶ αἰ ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν καὶ μαθάνειν ἢ μᾶλλον ὀ ποιήσουσι θεωρεῖν καὶ μαθάνειν. Τὸ δὲ ῥ τέχνης μὴ εἶναι ἔργον ἡδονῆν μηδεμίαν εὐλόγως συμβέβηκεν· ἠ οὐδὲ γὰρ ἄλλης ἐνεργείας οὐδεμιᾶς τέχνη ἐστίν, ἀλλὰ τῆς δυνάμεως· καίτοι καὶ ἡ μυρεψικὴ τέχνη καὶ ἡ ὀψοποιητικὴ δοκεῖ ἡδονῆς εἶναι. Τὸ δὲ τὸν σῶφρονα φεύγειν καὶ τὸν φρόνιμον διώκειν τὸν ἄλυπον βίον, καὶ τὸ τὰ ῥ παιδία καὶ τὰ θηρία διώκειν, τῷ αὐτῷ λύεται πάντα. Ἐπεὶ ἡ γὰρ εἴρηται πῶς ἰ ἀγαθαὶ ἀπλῶς καὶ ἡ πῶς οὐκ ἰ ἀγαθαὶ πάσαι ἡ αἰ ἡδοναί, τὰς ἡ τοιαύτας τὰ ἡ θηρία καὶ τὰ παιδία διώκει, καὶ τὴν τούτων ἄλυπτιαν ἡ ὀ φρόνιμος, ἡ τὰς ἡ μετ' ἐπιθυμίας καὶ ἡ λύπης καὶ τὰς σωματικὰς (τοιαῦται γὰρ αὐται) καὶ τὰς τούτων ὑπερβολάς, ἡ καθ' ἡς ὁ ἀκόλαστος ἀκόλαστος. Διὸ ὁ σῶφρων φεύγει ταύτας, ἐπεὶ εἰσὶν ἡδοναὶ καὶ σῶφρονος.

ἡ τὴν om. L^b.M^b. ἡ τελεῖωσιν L^b.M^b.Ob. ἰ καὶ om. K^b. ἰ εἶναι om. M^b. ἰ τὸ δ' αὐτὸ M^b. ἢ ἀλλὰ καὶ αἰ M^b. ἢ μᾶλλον—μαθάνειν om. L^b. ὀ ποιήσουσι M^b. ῥ τέχνης μὴ εἶναι ἔργον μηδεμίαν ἡδονῆν L^b, μὴ εἶναι τέχνην μηδεμίαν ἡδονῆς M^b. ἠ οὔτε M^b. ῥ παιδία διώκειν καὶ τὰ θηρία τῷ αὐτῷ λέγεται M^b. ἡ γὰρ] καὶ K^b. ἡ ἀγαθὰ utrobique K^b. ἡ πῶς et αἰ om. M^b. ἡ τοιαύτας καὶ τὰ K^b. ἡ παιδία καὶ θηρία M^b. ἡ ὀ om. K^b. ἡ τὰς om. K^b. ἡ μετ'] δ' M^b. ἡ λύπας τὰς M^b. ἡ καθ'] φεύγει καθ' M^b.

Ἄλλὰ μὴν ὅτι ^d καὶ ἡ λύπη κακόν, ὁμολογεῖται, καὶ φευ- 14
κτόν· ἡ μὲν γὰρ ἀπλῶς κακόν, ἡ δὲ τῷ πῆ ἐμποδιστική. Τῷ (13)
δὲ φευκτῷ τὸ ἐναντίον ἢ φευκτόν ^e τε καὶ ^f κακόν, ἀγαθόν.
Ἄνάγκη οὖν τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν τι εἶναι. Ὡς γὰρ Σπεύ-
σιππος ^g ἔλυνεν, οὐ συμβαίνει ἡ λύσις, ὥσπερ τὸ μείζον τῷ
ἐλάττονι καὶ τῷ ἴσῳ ἐναντίον· οὐ γὰρ ἂν φαίη ὅπερ κακόν
τι εἶναι ^h τὴν ἡδονήν. Ἄριστόν ⁱ τ' οὐδὲν κωλύει ἡδονὴν τινα ²
εἶναι, εἰ ἔναι φαῦλαι ἡδοναί, ὥσπερ καὶ ἐπιστήμην τινὰ ἐνίων
φαύλων οὐσῶν. Ἴσως δὲ καὶ ἀναγκαῖον, εἴπερ ἐκάστης ἕξεώς
εἰσιν ἐνέργειαι ἀνεμπόδιστοι, εἴθ' ἡ πασῶν ἐνέργειά ἐστὶν εὐ-
δαιμονία εἴτε ^k ἡ τινὸς αὐτῶν, ἂν ἢ ἀνεμπόδιστος, αἰρετωτά-
την εἶναι· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡδονή. Ὡστε εἴη ἂν τις ἡδονὴ τὸ
ἄριστον, τῶν πολλῶν ἡδονῶν φαύλων οὐσῶν, εἰ ἔτυχεν, ἀπλῶς.
Καὶ διὰ τοῦτο πάντες τὸν εὐδαίμονα ἡδὸν οἴονται βίον εἶναι,
καὶ ἐμπλέκουσι τὴν ἡδονὴν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, εὐλόγως· οὐ-
δεμία γὰρ ἐνέργεια τέλειος ἐμποδιζομένη, ἡ δ' εὐδαιμονία τῶν
τελείων· διὸ προσδεῖται ὁ εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν
καὶ τῶν ἐκτὸς καὶ τῆς τύχης, ὅπως μὴ ἐμποδίζεται ταῦτα.
Οἱ δὲ τὸν τροχιζόμενον καὶ τὸν δυστυχίαις μεγάλας περι- ³
πίπτοντα εὐδαίμονα φάσκοντες εἶναι, ἐὰν ἢ ἀγαθός, ἢ ἐκόντες
ἢ ἄκοντες οὐδὲν λέγουσιν. Διὰ δὲ τὸ προσδεῖσθαι ^l τῆς τύ- ⁴
χης δοκεῖ ^m τισὶ ταῦτόν εἶναι ⁿ ἡ εὐτυχία τῇ εὐδαιμονία, οὐκ
οὔσα, ἐπεὶ καὶ ^o αὐτὴ ὑπερβάλλουσα ἐμπόδιός ἐστὶν, καὶ ἴσως
ρ οὐκέτι εὐτυχίαν καλεῖν δίκαιον· πρὸς γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ὁ
ὄρος αὐτῆς. Καὶ τὸ διώκειν δ' ^q ἅπαντα καὶ θηρία καὶ ἀν- ⁵
θρώπους τὴν ἡδονὴν σημείον τι τοῦ εἶναι ^r πως τὸ ἄριστον
αὐτήν.

Φήμη δ' ^s οὐ τί γε πάμπαν ἀπόλλυται, ἦν τινα ^t λαοὶ
πολλοί...

Ἄλλ' ἐπεὶ οὐχ ἡ αὐτὴ οὔτε φύσις οὔθ' ἕξις ἢ ἀρίστη οὔτ' ⁶

^d καὶ ante ἡ om. K^b.M^b. ^e τι K^b.M^b.O^b. ^f κακόν ἢ ἀγαθόν K^b.
^g ἔλεγεν M^b. ^h τὴν—κωλύει om. L^b. ⁱ τ' om. M^b. ^k ἢ] εἴ M^b.
^l τῆς om. M^b. ^m τισὶ om. M^b. ⁿ ἡ εὐδαιμονία τῇ εὐτυχία M^b. ^o αὐτῇ
L^b.M^b, αὐτῇ N^b. ^p οὐκ ἔστιν M^b, οὐκ ἔστιν ἔτι L^b. ^q πάντα L^b.O^b.
^r πως] τέως K^b. ^s οὔτις πάμπαν K^b. ^t λαοί] οἱ K^b, om. L^b.M^b.N^b.O^b.

ἔστιν οὔτε δοκεῖ, οὐδ' ἡδονὴν διώκουσι τὴν αὐτὴν ^v πάντες,
^w ἡδονὴν μέντοι πάντες. ^v Ἴσως δὲ καὶ διώκουσιν οὐχ ἦν οἴον-
 ται οὐδ' ἦν ἂν φαίεν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν πάντα γὰρ φύσει
 ἔχει ^x τι θεῖον. ^v Ἀλλ' ^y εἰλήφασιν τὴν τοῦ ὀνόματος κληρο-
 νομίαν αἱ σωματικαὶ ἡδοναὶ διὰ τὸ πλειστάκις τε παραβάλ-
 λειν εἰς αὐτὰς καὶ πάντας μετέχειν αὐτῶν· διὰ τὸ μόνας οὖν
 γ γνωρίμους εἶναι ταύτας μόνας οἴονται ^z εἶναι. Φανερόν δὲ
 καὶ ὅτι, εἰ ^a μὴ ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ ^b ἡ ἐνέργεια, ^c οὐκ ἔσται
 ζῆν ἡδέως τὸν εὐδαίμονα· τίνος γὰρ ^d ἕνεκα δέοι ἂν αὐτῆς,
 εἴπερ μὴ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ λυπηρῶς ἐνδέχεται ζῆν; ^e Οὔτε
 κακὸν γὰρ οὔτ' ἀγαθὸν ἡ λύπη, εἴπερ μὴδ' ἡδονή· ὥστε διὰ
 τί ἂν ^f φεύγοι; Οὐδὲ δὴ ἡδίων ὁ βίος ὁ τοῦ σπουδαίου, εἰ
 μὴ καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ.

(14) Περὶ ^g δὲ ^h δὴ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ⁱ ἐπισκεπτέον τοῖς
 λέγουσιν ὅτι εἶναι γε ἡδοναὶ αἰρεταὶ σφόδρα, οἷον αἱ καλαί,
² ^k ἀλλ' οὐχ αἱ σωματικαὶ καὶ περὶ ἄς ὁ ἀκόλαστος. Διὰ τί
 οὖν αἱ ἐναντία λῦπαι ^l μοχθηραὶ; ^m Κακῶ γὰρ ἀγαθὸν ἐναν-
 τίων. ⁿ Ἡ οὕτως ἀγαθαὶ αἱ ἀναγκαῖαι, ὅτι καὶ τὸ μὴ κακὸν
 ἀγαθόν ἐστιν; ^o Ἡ μέχρι τοῦ ἀγαθαί; Τῶν ^p μὲν γὰρ ἕξεων
 καὶ κινήσεων ^o ὅσων μὴ ἐστὶ τοῦ βελτίονος ὑπερβολή, οὐδὲ
 τῆς ἡδονῆς· ^p ὅσων δ' ἐστὶ, καὶ τῆς ἡδονῆς ἐστίν. ^q Τῶν δὲ
 σωματικῶν ἀγαθῶν ^r ἐστὶν ὑπερβολή, καὶ ὁ φαῦλος τῷ διώ-
 κειν τὴν ὑπερβολὴν ἐστίν, ἀλλ' οὐ τὰς ἀναγκαῖας· πάντες
 γὰρ χαίρουσί πως καὶ ὄψοις καὶ οἴνοις καὶ ἀφροδισίοις, ἀλλ'
 οὐχ ὡς δεῖ. ^s Ἐναντίως δ' ἐπὶ τῆς λύπης· οὐ γὰρ τὴν ὑπερ-
 βολὴν φεύγει, ἀλλ' ὅλως· οὐ γὰρ ἐστὶ τῇ ὑπερβολῇ λύπη
 ἐναντία ἀλλ' ἡ τῷ διώκοντι τὴν ὑπερβολὴν.

15 ³ Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον δεῖ τάληθές εἰπεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον

^v ἅπαντες L^b.Ob. ^w ἡδονὴν μέντοι πάντες om. Mb. ^x τι] τὸ K^b.
^y εἰλήφασιν γε τὴν Mb.N^b.Ob. ^z εἶναι om. Mb. ^a μὴ ἡ ἡδονή Mb.O^b.
^b ἡ om. Mb. ^c οὐκ om. K^b. ^d ἕνεκεν L^b. ^e οὔτ' ἀγαθὸν γὰρ οὔτε
 κακὸν K^b. ^f φεύγομεν L^b. ^g γε Ob. ^h δὴ om. Mb. ⁱ σκεπτέον Mb.
^k ἀλλ' om. K^b. ^l μοχθηραὶ K^b. ^m κακὸν γὰρ ἀγαθῶ Mb. ⁿ μὲν
 om. L^b. ^o ὅσον K^b. ^p ὅσων] τούτων K^b. ^q δὲ τῶν K^b. ^r ἐστίν
 om. K^b. ^s ἐναντίως K^b.

τοῦ ψεύδους· τοῦτο γὰρ συμβάλλεται πρὸς τὴν πίστιν· ὅταν γὰρ εὐλογον φανῆ τὸ διὰ τί φαίνεται ἀληθές τ' οὐκ ὄν ἀληθές, πιστεύειν ποιεῖ τῷ ἀληθεῖ μᾶλλον· ὥστε λεκτέον διὰ τί φαίνονται αἱ σωματικαὶ ἡδοναὶ αἰρετώτεροι. Πρῶτον μὲν ὅν ὅτι ἐκκρούει τὴν λύπην· καὶ διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῆς λύπης, ὡς οὔσης ἰατρείας, τὴν ἡδονὴν διώκουσι τὴν ὑπερβάλλουσαν καὶ ὅλως τὴν σωματικὴν. Ὡς σφοδραὶ δὲ γίνονται γαί ἰατρεῖαι, διὸ καὶ διώκονται, διὰ τὸ παρὰ τὸ ἐναντίον φαίνεσθαι. Καὶ οὐ σπουδαῖον δὴ δοκεῖ ἡ ἡδονὴ διὰ δύο ταῦτα, ὥσπερ εἴρηται, ὅτι αἱ μὲν φαύλης φύσεώς εἰσι πράξεις, ἢ ἢ ἐκ γενετῆς, ὥσπερ θηρίου, ἢ δι' ἔθος, ἢ οἷον αἱ τῶν φαύλων ἀνθρώπων. Αἱ δ' ἰατρεῖαι, ὅτι ἐνδεοῦς, καὶ ἔχειν βέλτιον ἢ γίνεσθαι. Αἱ δὲ συμβαίνουσι τελευτουμένων· κατὰ συμβεβηκὸς οὖν σπουδαῖαι. Ἐτι διώκονται διὰ τὸ σφοδραὶ εἶναι ὑπὸ τῶν ἄλλαις μὴ δυναμένων χαίρειν· αὐτοὶ γοῦν αὐτοῖς δίψας τινὰς παρασκευάζουσιν. Ὅταν μὲν οὖν ἀβλαβεῖς, ἢ ἀνεπιτίμητον, ὅταν δὲ ἢ βλαβεράς, ἢ φαῦλον· οὔτε γὰρ ἔχουσιν ἕτερα ἐφ' οἷς χαίρουσιν, τό τε μηδέτερον πολλοῖς λυπηρόν διὰ τὴν φύσιν· αἰεὶ γὰρ πονεῖ τὸ ζῶον, ὥσπερ καὶ οἱ φυσικοὶ λόγοι μαρτυροῦσι, τὸ ὄραν καὶ τὸ ἀκούειν φάσκοντες εἶναι λυπηρόν· ἀλλ' ἤδη συνήθεις ἐσμέν, ὡς φασίν. Ὅμοίως δ' ἐν μὲν τῇ νεότητι διὰ τὴν αὔξησιν ὥσπερ οἱ βιωμένοι διακείνται, καὶ ἡδὴ ἢ νεότης. Οἱ δὲ μελαγχολικοὶ τὴν φύσιν αἰεὶ δέονται ἰατρείας· καὶ γὰρ τὸ σῶμα δακνόμενον διατελεῖ διὰ τὴν κρᾶσιν, καὶ αἰεὶ ἐν ὀρέξει σφοδρῶ εἰσίν. Ἐξελαίνει δὲ ἡδονὴ λύπην ἢ τ' ἐναντία καὶ ἢ τυχοῦσα, ἢ ἐὰν ἢ ἰσχυρά· καὶ διὰ ταῦτα ἀκόλαστοι καὶ φαῦλοι γίνονται. Αἱ δ' ἀνευ λυπῶν οὐκ ἔχουσιν ὑπερβολὴν. Αὐταὶ 7

τ' οὐκ] τὸ οὐκ M^b. v οὖν om. L^b.M^b. w σφόδρα K^b. x γὰρ M^b. y αἱ om. K^b.L^b. z τῷ ἐναντίῳ M^b. a ἢ om. K^b. b οἷον] ὥσπερ O^b. c ἢ K^b. d τελειουμένων M^b.O^b. e μὴ om. L^b. f οὖν M^b. g ἑαυτοῖς L^b.O^b. h ἀνεπιτίμητοι M^b. i βλαβεραὶ L^b.O^b. k φαῦλαι rc. M^b. l ἕτεραν K^b, ἕτερον M^b. m αἰεὶ] εἰ K^b. n λόγοι om. K^b. o καὶ add. M^b. p ὅμως K^b, οἱ μοιχοὶ M^b. q μὲν om. K^b. r διακείνται ante ὥσπερ L^b.O^b. s δέονται αἰεὶ K^b.M^b. t θεραπείας L^b.O^b. v διὰ om. M^b. w ἢ L^b. x λύπης M^b.O^b. y ἔχουσι τὴν ὑπερβολὴν L^b.

δὲ ^z αἰ τῶν φύσει ἡδέων καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ^a Λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκός ^b ἡδέα τὰ ἰατρούοντα· ὅτι γὰρ συμβαίνει ἰατρεύεσθαι τοῦ ὑπομένουτος ὑγιούς πρᾶττοντός ^c τι, διὰ ^d τοῦτο ^e ἡδὺν δοκεῖ εἶναι· φύσει δ' ἡδέα, ἃ ποιεῖ πράξιν τῆς ^δ τοιαύτου φύσεως. Οὐκ αἰεὶ ^f δ' οὐθέν ἡδὺν τὸ αὐτὸ διὰ τὸ μὴ ἀπλῆν ^g ἡμῶν εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐνεῖναι τι καὶ ἕτερον, καθὸ ^h φθαρτά, ὥστε ἂν τι θάτερον πρᾶττη, τοῦτο τῇ ἐτέρα φύσει παρὰ φύσιν, ὅταν δ' ἰσάζῃ, οὔτε λυπηρὸν δοκεῖ οὔθ' ἡδὺν τὸ πρᾶττόμενον· ἐπεὶ ⁱ εἴ του ἢ φύσις ἀπλῆ εἴη, αἰεὶ ἢ αὐτὴ πρᾶξις ἡδίστη ἔσται. Διὸ ὁ θεὸς αἰεὶ μίαν καὶ ἀπλῆν χαίρει ἡδονήν· οὐ γὰρ μόνον κινήσεώς ἐστιν ἐνέργεια ἀλλὰ καὶ ἀκινήσιος, καὶ ἡδονὴ μᾶλλον ἐν ἡρεμίᾳ ἐστὶν ἢ ἐν κινήσει. Μεταβολὴ δὲ πάντων ^k γλυκύτατον, κατὰ τὸν ποιητὴν, διὰ πονηρίαν τινά· ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος εὐμετάβολος ὁ πονηρός, καὶ ^l ἢ φύσις ἢ δεομένη μεταβολῆς· οὐ γὰρ ἀπλῆ οὐδ' ἐπιεικής.

⁹ ^m Περὶ μὲν οὖν ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας καὶ περὶ ἡδονῆς καὶ λύπης εἴρηται, καὶ τί ἕκαστον καὶ πῶς τὰ μὲν ἀγαθὰ αὐτῶν ἐστὶ τὰ δὲ κακά· λοιπὸν δὲ ⁿ καὶ περὶ φιλίας ^o ἐροῦμεν.

Θ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ φιλίας ἔποιτ' ἂν διελθεῖν· ἔστι γὰρ ἀρετὴ τις ἢ μετ' ἀρετῆς, ἔτι δ' ^p ἀναγκαιοτάτον εἰς τὸν βίον· ἄνευ γὰρ ^q φίλων οὐδεὶς ἔλοιτ' ἂν ζῆν, ἔχων τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ πάντα· καὶ γὰρ πλουτοῦσι καὶ ἀρχὰς ^r καὶ δυναστείας κεκτημένοις δοκεῖ φίλων μάλιστα εἶναι χρεῖα· τί γὰρ ὄφελος τῆς τοιαύτης εὐετηρίας ἀφαιρεθείσης εὐεργεσίας, ἢ γίγνεται μάλιστα καὶ ἐπαινετωτάτη πρὸς φίλους; ^s ⁿ Ἡ πῶς ἂν τηρηθεῖ

^z αἰ om. K^b. ^a λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκός om. L^b.M^b. ^b ἡδέα δὲ τὰ M^b. ^c τι om. K^b. ^d τοῦτο] τοῦτο δὲ K^b. ^e δοκεῖ ἡδὺν L^b.M^b. ^f δ' om. K^b. ^g εἶναι ἡμῶν M^b. ^h φθαρτόν M^b. ⁱ εἰ τοῦτου φύσις M^b. ^k γλυκύτατον] ἡδὺν M^b. ^l ἢ post καὶ om. L^b.O^b. ^m περὶ om. M^b. ⁿ καὶ om. K^b.O^b. ^o ἐροῦμεν] ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ποῖόν τι καὶ τίς ὁ φίλος L^b.O^b. ^p ἀναγκαιοτάτη M^b. ^q φιλίας οὐδεὶς ἂν ἔλοιτο M^b. ^r καὶ δυναστείας om. K^b. ^s ἢ] καὶ M^b.

καὶ σώζοιτ' ἄνευ φίλων; Ὅσῳ γὰρ πλείων, τοσούτῳ ἔπι-
σφαλεστέρα. Ἐν πενία τε καὶ ταῖς ὑλοιπαῖς δυστυχίαις ²
μόνην οἴονται καταφυγὴν εἶναι τοὺς φίλους. Καὶ νέοις ὠδὲ
πρὸς τὸ ἀναμάρτητον καὶ πρεσβυτέροις πρὸς θεραπείαν καὶ
τὸ ἐλλείπον τῆς πράξεως δι' ἀσθένειαν ^xβοηθεῖ, τοῖς τ' ἐν
ἀκμῇ πρὸς τὰς καλὰς πράξεις·

σὺν τε δὴ ἐρχομένῳ·

καὶ γὰρ νοῆσαι καὶ πράξαι δυνατώτεροι. Φύσει τ' ἐνυπάρ-³
χειν ἔοικε ὑπρὸς τὸ γεγεννημένον τῷ γεννήσαντι καὶ ^zπρὸς
τὸ γεννῆσαν τῷ γεννηθέντι, οὐ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ
ἐν ^aὄρνεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ζώων, καὶ τοῖς ὁμοεθέσι
πρὸς ἄλληλα, καὶ μάλιστα τοῖς ἀνθρώποις, ὅθεν τοὺς φιλαν-
θρώπους ἐπαινοῦμεν. Ἰδοὶ δ' ἂν τις καὶ ^bἐν ταῖς πλάναις
ὡς οἰκείον ^cἅπασ ἀνθρωπος ἀνθρώπῳ καὶ φίλον. Ἐοικε δὲ ⁴
καὶ τὰς πόλεις συνέχειν ἢ φιλία, καὶ οἱ νομοθέται μᾶλλον
περὶ αὐτὴν ^dσπουδάξουσιν ἢ τὴν δικαιοσύνην· ἢ γὰρ ὁμόνοια
ὁμοιόν ^eτι ^fτῇ φιλίᾳ ἔοικεν εἶναι, ταύτης ^gδὲ ^hμάλιστα ἐφί-
ενται καὶ τὴν στάσιν ⁱἔχθραν οὖσαν μάλιστα ἐξελαύνουσιν.
Καὶ φίλων μὲν ὄντων οὐδὲν δεῖ δικαιοσύνης, δίκαιοι δ' ὄντες
προσδέονται φιλίας, καὶ τῶν δικαίων τὸ μάλιστα φιλικὸν
εἶναι δοκεῖ. Οὐ μόνον ^kδ' ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀλλὰ καὶ καλόν· ⁵
τοὺς γὰρ ^lφιλοφίλους ἐπαινοῦμεν, ἢ τε πολυφιλία δοκεῖ τῶν
καλῶν ἐν τι εἶναι, καὶ ^mἔνιοι τοὺς αὐτοὺς ⁿοἴονται ἀνδρας
ἀγαθοὺς εἶναι καὶ φίλους.

Διαμφισβητεῖται ^oδὲ περὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγα. Οἱ μὲν γὰρ ⁶ ²
ὁμοιότητά τινα τιθέασιν αὐτὴν καὶ τοὺς ὁμοίους φίλους, ὅθεν
τὸν ὁμοιόν φασιν ὡς τὸν ὁμοιον, καὶ κολοιὸν ^pποτὶ κολοιόν,
καὶ ^qὅσα τοιαῦτα· οἱ δ' ἐξ ἐναντίας κεραμεῖς πάντας τοὺς

^t ἀσφαλεστέρα M^b. ^v ἄλλαις M^b. ^w δὲ] δεῖ L^b.O^b. ^x βοήθεια
M^b, βοηθείας K^b.L^b.O^b. ^y πρὸς—καὶ om. K^b. ^z πρὸς—γεννηθέντι
om. L^b.M^b.O^b. ^a ὄρνεις M^b. ^b ἐν om. M^b. ^c πᾶς K^b. ^d σπου-
δάξουσιν M^b. ^e τι om. L^b. ^f τῆς φιλίας M^b. ^g δὲ] γὰρ L^b.
^h μᾶλλον M^b. ⁱ ἐχθρὰν L^b.M^b.O^b. ^k τε L^b.O^b. ^l φίλους K^b.M^b.O^b.
^m ἔνιοι] ἔτι K^b.L^b.O^b. ⁿ οἴον τε K^b. ^o δὲ καὶ περὶ M^b. ^p ποτὶ]
παρ L^b, παρὰ O^b. ^q ὅσα] τὰ K^b.L^b.O^b.

τοιούτους ἀλλήλοις φασὶν εἶναι. Καὶ περὶ αὐτῶν τούτων ἀνώτερον ^τἐπιζητοῦσι ^ςκαὶ φυσικώτερον, Εὐριπίδης μὲν φάσκων ἐρᾶν ^τμὲν ὄμβρου γαίαν ξηρανθεῖσαν, ἐρᾶν δὲ σεμνὸν οὐρανὸν πληρούμενον ὄμβρου πεσεῖν ^νεἰς γαίαν, καὶ Ἡράκλειτος τὸ ἀντίξουν συμφέρον καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρμονίαν καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι· ἐξ ^ωἐναντίας δὲ τούτοις ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς· τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι. Τὰ μὲν οὖν φυσικὰ τῶν ἀπορημάτων ^χἀφείσθω (οὐ γὰρ οἰκεία τῆς παρούσης σκέψεως)· ὅσα δ' ἐστὶν ἀνθρωπικὰ καὶ ἀνήκει εἰς ^υτὰ ἤθη καὶ τὰ πάθη, ταῦτ' ^zἐπισκεψώμεθα, οἷον πότερον ἐν πᾶσι ^αγίνεται φιλία ἢ οὐχ οἷον τε μοχθηροὺς ὄντας φίλους εἶναι, καὶ πότερον ἐν εἶδος τῆς φιλίας ἐστὶν ἢ πλείω. Οἱ μὲν γὰρ ἐν οἴομενοι, ὅτι ^bἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ^ετὸ ἥττον, οὐχ ἰκανῶ πεπιστεύκασι σημεῖω· δέχεται γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ^dτὸ ἥττον ^dκαὶ τὰ ἕτερα τῶ εἶδει. Εἴρηται δ' ὑπὲρ αὐτῶν ἔμπροσθεν.

- (2) Τάχα δ' ἂν γένοιτο ^επερὶ αὐτῶν φανερόν γνωρισθέντος τοῦ φιλητοῦ· δοκεῖ γὰρ οὐ πᾶν φιλεῖσθαι ἀλλὰ τὸ φιλητόν; τοῦτο δ' εἶναι ἀγαθόν ^fἢ ἡδὺ ἢ χρήσιμον. Δόξειε δ' ἂν χρήσιμον εἶναι δι' οὗ γίνεται ἀγαθόν τι ἢ ἡδονή, ὥστε ^εφιλητὰ ^hἂν εἴη τὰγαθόν τε καὶ τὸ ἡδὺ ὡς τέλη. Πότερον οὖν τὰγαθὸν φιλοῦσιν ἢ τὸ αὐτοῖς ἀγαθόν; Διαφωνεῖ γὰρ ἐνίστε ταῦτα. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ ⁱἡδύ. Δοκεῖ ^kδὲ τὸ αὐτῶ ἀγαθὸν φιλεῖν ἕκαστος, καὶ εἶναι ἀπλῶς μὲν τὰγαθὸν φιλητόν, ἐκάστῳ δὲ τὸ ἐκάστῳ. Φιλεῖ δ' ἕκαστος οὐ τὸ ὄν αὐτῶ ἀγαθὸν ἀλλὰ τὸ φαινόμενον. Διοίσει δ' οὐδέν· ἔσται γὰρ ³τὸ φιλητόν φαινόμενον. Τριῶν δ' ὄντων ^lδι' ἃ φιλοῦσιν, ^mἐπὶ μὲν τῇ τῶν ἀψύχων φιλήσει οὐ λέγεται φιλία· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀντιφίλησις, οὐδὲ βούλησις ἐκείνων ἀγαθοῦ· γελοῖον

^τ ζητοῦσι L^b. ^ς καὶ om. K^b. ^τ ὄμβρου μὲν K^b. ^ν εἰς K^b.Ob.
^ω ἐναντίων M^b. ^χ παρείσθω M^b.N^b. ^υ τάληθῆ K^b. ^z ἐπισκεψώμεθα Ob.
^α γίνεται ἢ φιλία Ob. ^b δέχεται Ob. ^c τὸ om. Ob.
^d τὸ ante ἥττον, καὶ post ἥττον om. L^b.Ob. ^e φανερόν περὶ αὐτῶν M^b.
^f ἢ—ἢ] καὶ—καὶ M^b. ^ε φιλητόν K^b.L^b. ^h ἂν εἴη] εἶναι K^b. ⁱ ἡδύ] ἡδὺ αὐτό M^b.Ob. ^k δὲ καὶ τὸ M^b. ^l δι' om. K^b. ^m ἐπὶ] ἐν K^b.M^b.

γὰρ ἴσως τῷ οἴνῳ, ^η βούλεσθαι τὰγαθὰ· ἀλλ' εἴπερ, σώ-
 ζεσθαι βούλεται αὐτόν, ἵνα αὐτὸς ἔχη. Τῷ δὲ φίλῳ φασὶ
^ο δεῖν βούλεσθαι τὰγαθὰ ἐκείνου ἕνεκα. Τοὺς δὲ βουλομένους
 οὕτω τὰγαθὰ εὖνους λέγουσιν, ^ρ εἰὰν μὴ ταῦτὸ ^θ καὶ παρ'
 ἐκείνου γίγνηται· εὖνοιαν γὰρ ἐν ἀντιπεπονηθόσι φιλίαν εἶναι.
^η Ἡ προσθετόν μὴ λαθάνουσιν· πολλοὶ γὰρ εἰσιν εὖνοι οἷς ⁴
 οὐχ ἐωράκασιν, ὑπολαμβάνουσι δὲ ἐπιεικεῖς εἶναι ἢ χρησίμους·
 τοῦτο δὲ ταῦτόν κ' ἐκείνων τις πάθει πρὸς τοῦτον. Εὖνοι
 μὲν οὖν ^ι οὗτοι φαίνονται ἀλλήλοις· ^ι φίλους δὲ πῶς ἂν τις
 εἴποι λαθάνοντας ὡς ἔχουσιν ἑαυτοῖς; Δεῖ ἄρα εὖνοεῖν ἀλ-
 λήλοις καὶ βούλεσθαι τὰγαθὰ μὴ λαθάνοντας δι' ἐν τι τῶν
 εἰρημένων.

Διαφέρει δὲ ταῦτα ἀλλήλων εἶδει· ^σ καὶ αἱ φιλήσεις ^τ ἄρα 3
 καὶ αἱ φιλίαι. Τρία ^υ δὲ ^ω τὰ τῆς φιλίας εἶδη, ἰσάριθμα τοῖς
 φιλητοῖς· καθ' ἕκαστον γὰρ ἐστὶν ἀντιφίλησις οὐ λαθά-
 νουσα. Οἱ δὲ φιλοῦντες ἀλλήλους βούλονται τὰγαθὰ ἀλλή-
 λοις ^χ ταύτῃ ἢ φιλοῦσιν. Οἱ μὲν οὖν διὰ τὸ χρήσιμον φι-
 λοῦντες ἀλλήλους οὐ καθ' αὐτοὺς φιλοῦσιν, ἀλλ' ἢ γίγνεται
 τι αὐτοῖς παρ' ἀλλήλων ἀγαθόν. ^ι Ομοίως δὲ καὶ οἱ δι' ἡδο-
 νήν· οὐ γὰρ τῷ ποιούσ τινος εἶναι ἀγαπῶσι τοὺς εὐτραπέ-
 λους, ἀλλ' ὅτι ἡδεῖς αὐτοῖς. Οἱ τε δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ²
 φιλοῦντες διὰ τὸ αὐτοῖς ἀγαθὸν στέργουσι, καὶ οἱ δι' ἡδονήν
 διὰ τὸ αὐτοῖς ἡδύ, καὶ οὐχ ἢ ^υ ὁ φιλούμενός ἐστιν, ἀλλ' ἢ
 χρήσιμος ἢ ἡδύς. Κατὰ συμβεβηκός τε δὲ αἱ φιλίαι αὐταῖ
 εἰσιν· οὐ γὰρ ἢ ἐστὶν ὅσπερ ἐστὶν ὁ φιλούμενος, ταύτῃ
 φιλεῖται, ἀλλ' ἢ πορίζουσιν οἱ μὲν ἀγαθόν τι οἱ δ' ἡδονήν.
 Εὐδιάλυτοι ^α δὲ αἱ τοιαῦταί εἰσι, μὴ διαμερόντων αὐτῶν ὁ-
 μοίων· εἰὰν γὰρ μηκέτι ἡδεῖς ἢ χρήσιμοι ᾧσι, παύονται φι-
 λοῦντες. Τὸ δὲ χρήσιμον οὐ διαμένει, ἀλλ' ἄλλοτε ^β ἄλλο
 γίγνεται. Ἀπολυθέντος οὖν δι' ὁ φίλοι ἦσαν, διαλύεται

^η βουλεύεσθαι Mb. ^ο δεῖ βουλεύεσθαι Mb. ^ρ ἂν Kb.Mb. ^θ καὶ om. Kb. ^ι οὗτοι et φίλους—ἀλλήλους om. Mb. ^σ αἱ om. Kb. ^τ ἄρα om. Lb. ^υ δὲ Ob, γὰρ Mb. ^ω εἶδη τὰ τῆς φιλίας Mb. ^χ ταύτῃ om. Lb. ^ι ὁ om. Kb. ^ι περ] ποτε Lb.Mb.Ob. ^α δὲ Mb. ^β γίγνε-
 ται ἄλλο Mb.

4 καὶ ἡ φιλία, ὡς οὔσης τῆς φιλίας πρὸς ἐκεῖνα. Μάλιστα δ' ἐν τοῖς πρεσβύταις ἡ τοιαύτη ^cδοκεῖ φιλία γίνεσθαι (οὐ γὰρ τὸ ἡδὺ οἱ τηλικούτοι διώκουσιν ^dἀλλὰ τὸ ὠφέλιμον), καὶ τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ νέων ὅσοι τὸ συμφέρον διώκουσιν. Οὐ πάνυ δ' οἱ τοιοῦτοι ^eοὐδὲ συζῶσι μετ' ἀλλήλων· ἐνίοτε γὰρ οὐδ' εἰσὶν ἡδεῖς· οὐδὲ ^fδὴ προσδέονται τῆς τοιαύτης ὁμιλίας, εἰ μὴ ὠφέλιμοι ᾧσιν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ εἰσιν ἡδεῖς ἐφ' ὅσον ^gἐλπίδας ἔχουσιν ἀγαθοῦ. Εἰς ταύτας δὲ καὶ τὴν ξενικὴν ⁵τιθέασιν. Ἡ δὲ τῶν νέων φιλία δι' ἡδονὴν εἶναι δοκεῖ κατὰ πάθος γὰρ οὗτοι ζῶσι, καὶ μάλιστα διώκουσι τὸ ἡδὺ αὐτοῖς καὶ τὸ παρόν· τῆς ^hἡλικίας δὲ μεταπιπτούσης καὶ τὰ ἡδέα γίνεται ἕτερα. Διὸ ταχέως γίγνονται φίλοι καὶ παύονται· ἅμα γὰρ τῷ ⁱἡδεῖ ἡ φιλία μεταπίπτει, τῆς δὲ τοιαύτης ἡδονῆς ταχεῖα ἡ μεταβολή. Καὶ ἐρωτικοὶ δ' οἱ νέοι· κατὰ πάθος γὰρ καὶ ^kδι' ἡδονὴν τὸ πολὺ ^lτῆς ἐρωτικῆς· διόπερ φιλοῦσι καὶ ταχέως παύονται, πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας μεταπίπτοντες. ^mΣυνημερεύειν δὲ καὶ συζῆν οὗτοι βούλονται· γίνεται γὰρ αὐτοῖς τὸ ⁿκατὰ φιλίαν οὕτως.

4 6 Τελεία δ' ἐστὶν ἡ τῶν ἀγαθῶν φιλία καὶ κατ' ἀρετὴν ὁμοίων· οὗτοι γὰρ τὰγαθὰ ^oὁμοίως βούλονται ἀλλήλοις, ^pἢ ἀγαθοί· ^qἀγαθοὶ δ' εἰσὶ καθ' αὐτούς. Οἱ δὲ βουλόμενοι τὰγαθὰ τοῖς φίλοις ἐκείνων ἕνεκα μάλιστα φίλοι· δι' αὐτοὺς γὰρ οὕτως ἔχουσι, καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός· διαμένει οὖν ἡ τούτων φιλία ἕως ἂν ἀγαθοὶ ᾧσιν, ἢ δ' ἀρετὴ μόνιμον. Καὶ ἔστιν ἐκάτερος ἀπλῶς ἀγαθὸς καὶ τῷ φίλῳ· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ καὶ ἀπλῶς ἀγαθοὶ καὶ ἀλλήλοις ^rὠφέλιμοι. Ὅμοίως δὲ καὶ ἡδεῖς· καὶ ^sγὰρ ἀπλῶς οἱ ἀγαθοὶ ἡδεῖς καὶ ἀλλήλοις· ἐκάστῳ γὰρ καθ' ἡδονὴν εἰσιν αἱ οἰκείαι πράξεις καὶ αἱ

^c φιλία δοκεῖ L^b.Ob. ^d ἀλλὰ—διώκουσιν om. M^b. ^e οὐδὲ om. L^b.Ob. ^f δὴ om. K^b, post προσδέονται ponit M^b. ^g ἐλπίδα K^b. ^h δ' ἡλικίας M^b. ⁱ ἡδεῖ καὶ ἡ L^b. ^k δι' om. L^b. ^l τοῖς ἐρωτικοῖς M^b. ^m συνημερεύσειν K^b. ⁿ κατὰ τὴν φιλίαν K^b.Ob. ^o ὁμοίως ἀλλήλοις βούλονται M^b, βούλονται σὺν ἀλλήλοις K^b. ^p ἢ] καθὸ M^b. ^q ἀγαθοὶ δ' om. L^b.Ob. ^r ὠφέλιμοι] καὶ ὠφέλιμοι L^b. ὠφέλιμοι—ἀλλήλοις om. M^b. ^s οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀπλῶς καὶ ἡδεῖς L^b.

τοιαῦται, τῶν ἀγαθῶν ^τ δὲ αἱ αὐταὶ ἢ ὅμοιοι. Ἡ τοιαύτη ⁷ δὲ φιλία μόνιμος εὐλόγως ἐστίν· συνάπτει γὰρ ἐν αὐτῇ πάνθ' ὅσα ^ν τοῖς φίλοις δεῖ ὑπάρχειν. Πᾶσα γὰρ φιλία δι' ἀγαθόν ἐστίν ἢ δι' ἡδονήν, ἢ ἀπλῶς ἢ τῷ φιλοῦντι, καὶ καθ' ὁμοιότητά τινα· ταύτη δὲ πάνθ' ὑπάρχει τὰ εἰρημένα καθ' αὐτούς· ταύτη γὰρ ^χ ὅμοια καὶ τὰ λοιπά, τό τε ἀπλῶς ἀγαθόν καὶ ^γ ἡδὺ ἀπλῶς ἐστίν. Μάλιστα ^z δὲ ταῦτα φιλητά, καὶ τὸ φιλεῖν δὲ καὶ ἡ φιλία ἐν τούτοις μάλιστα καὶ ἀρίστη. Σπανίας ^δ εἰκὸς τὰς τοιαύτας εἶναι· ὀλίγοι ^a γὰρ οἱ τοιοῦτοι. Ἐπι δὲ προσδεῖται χρόνου καὶ συνηθείας· κατὰ τὴν παροιμίαν γὰρ οὐκ ἐστὶν εἰδῆσαι ἀλλήλους πρὶν τοὺς λεγομένους ἄλλας ^b συναλωσαι· οὐδ' ἀποδέξασθαι ^c δὴ πρότερον οὐδ' εἶναι φίλους, πρὶν ^d ἂν ἑκάτερος ἑκατέρῳ φανῇ φιλητὸς καὶ πιστευθῇ. Οἱ δὲ ταχέως τὰ φιλικὰ πρὸς ἀλ-⁹ λήλους ποιοῦντες βούλονται ^e μὲν φίλοι εἶναι, οὐκ εἰσὶ δέ, εἰ μὴ καὶ φιλητοί, καὶ τοῦτ' ἴσασι· βούλησις μὲν ^f γὰρ ταχεῖα φιλίας γίνεται, φιλία ^δ οὐ.

Αὕτη μὲν οὖν καὶ κατὰ τὸν χρόνον καὶ κατὰ τὰ ^g λοιπὰ ⁵ τελεῖα ἐστὶ, καὶ κατὰ πάντα ^h ταῦτα γίνεται ⁱ καὶ ^k ὅμοια ἑκατέρῳ παρ' ἑκατέρου, ὅπερ δεῖ τοῖς φίλοις ὑπάρχειν· ἡ δὲ (4) διὰ τὸ ἡδὺ ὁμοίωμα ταύτης ^l ἔχει· καὶ γὰρ οἱ ἀγαθοὶ ἡδέεις ἀλλήλοις. Ὁμοίως δὲ καὶ ^m ἢ διὰ τὸ χρήσιμον· καὶ γὰρ ⁿ τοιοῦτοι ἀλλήλοις ^o οἱ ἀγαθοί. Μάλιστα ^p δὲ καὶ ἐν τούτοις αἱ φιλίαι ^q διαμένουσιν, ὅταν τὸ ^r αὐτὸ γίγνηται παρ' ἀλλήλων, οἷον ἡδονή, καὶ μὴ μόνον οὕτως ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ^s τοῦ αὐτοῦ, οἷον τοῖς εὐτραπέλοις, καὶ μὴ ὡς ἐραστῇ ^t καὶ ἐρωμένῳ· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἡδονται οὗτοι, ἀλλ' ὁ μὲν ^v ὀρώων ἐκείνον, ὁ δὲ θεραπευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ· ληγουσῆς δὲ

^τ δὲ αὐταὶ ὅμοιοι K^b, δὲ τοιαῦται ἢ ὅμοιοι Ob. ^ν δεῖ τοῖς φίλοις Mb. ^w αὐτό Mb. ^χ ὅμοιοι K^b. ^γ ἀπλῶς ἡδὺ L^b.Ob. ^z δὴ K^b.L^b. ^a γὰρ εἰσιν οἱ L^b. ^b συναλωσαι L^b.M^b. ^c δεῖ L^b.M^b, δὲ Ob. ^d ἂν add. Ob. ^e μὲν om. K^b. ^f γὰρ] οὖν K^b. ^g λόγια K^b. ^h ταῦτα L^b.M^b, om. K^b.Ob. ⁱ καὶ om. Mb. ^k ὁμοία K^b.L^b.M^b.Ob. ^l ὑπάρχει Mb. ^m οἱ K^b.L^b.M^b. ⁿ οὔτοι K^b.Ob. ^o οἱ om. K^b.L^b.Ob. ^p δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις Mb. ^q μένουσιν K^b.Ob. ^r αὐτὸ] ἴσον Mb. ^s τοῦ αὐτοῦ] τούτου L^b. ^t καὶ post ἐραστῇ om. Mb. ^v ἐρώων Mb.

τῆς ὄρας ἐνίοτε καὶ ἡ φιλία λήγει· τῷ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν
 ὡ ἡδεΐα ἢ ὄψις, τῷ δ' οὐ γίνεται ἡ θεραπεία. Πολλοὶ δ' αὖ
 διαμένουσιν, ἐὰν ἐκ τῆς συνηθείας τὰ ἤθη στέρξωσιν, ὁμοίθεις
 2 ὄντες. Οἱ δὲ μὴ τὸ ἡδὺ ἀντικαταλλαττόμενοι ἀλλὰ τὸ χρή-
 σιμον ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ εἰσὶν ἥττον φίλοι καὶ διαμέ-
 νουσιν. Οἱ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ὄντες φίλοι ἅμα τῷ συμ-
 φέροντι διαλύονται· οὐ γὰρ ἀλλήλων ἦσαν φίλοι· ἀλλὰ τοῦ
 λυσιτελοῦς. Δι' ἡδονὴν μὲν οὖν καὶ διὰ τὸ χρήσιμον καὶ
 φαύλους ἐνδέχεται φίλους ^x εἶναι ἀλλήλοις, καὶ ἐπεικεῖς φαύ-
 λους καὶ μηδέτερον ὀποιωοῦν, δι' αὐτοὺς δὲ δῆλον ὅτι μόνους
 τοὺς ἀγαθοὺς· οἱ γὰρ κακοὶ ^y οὐ χαίρουσιν ἑαυτοῖς, εἰ μὴ τις
 3 ὠφέλεια γίγνοιτο. Καὶ μόνη δὲ ἡ τῶν ἀγαθῶν φιλία ἀδιά-
 βλητὸς ἔστιν· οὐ γὰρ ῥάδιον οὐδενὶ ^z πιστεῦσαι περὶ τοῦ ἐν
 πολλῷ χρόνῳ ^a ὑπ' αὐτῶν δεδοκιμασμένου. Καὶ τὸ πιστεύειν
 ἐν τούτοις, καὶ τὸ μηδέποτ' ^b ἂν ἀδικῆσαι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐν
 τῇ ὡς ἀληθῶς φιλία ^c ἀξιοῦται. Ἐν δὲ ταῖς ^d ἐτέραις οὐδὲν
 4 κωλύει τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι. Ἐπεὶ ^e γὰρ οἱ ἄνθρωποι λέ-
 γουσι φίλους καὶ τοὺς διὰ τὸ χρήσιμον, ὥσπερ αἱ πόλεις
 (δοκοῦσι γὰρ αἱ συμμαχίαι ταῖς πόλεσι γίνεσθαι ἔνεκα τοῦ
 συμφέροντος), καὶ τοὺς δι' ἡδονὴν ἀλλήλους στέργοντας, ὥσ-
 περ οἱ παῖδες, ἴσως ^f λέγειν μὲν δεῖ καὶ ἡμᾶς φίλους τοὺς
 τοιούτους, εἶδη δὲ τῆς φιλίας πλείω, καὶ ^g πρώτως μὲν ^h καὶ
 κυρίως τὴν τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀγαθοί, τὰς δὲ λοιπὰς καθ' ὁμοιό-
 τητα· ἢ γὰρ ἀγαθόν τι καὶ ⁱ ὅμοιον, ταύτη φίλοι· καὶ γὰρ
 5 τὸ ἡδὺ ^k ἀγαθὸν τοῖς φιληδέσιν. Οὐ πάνυ δ' αὐται συν-
 ἄπτουσιν, οὐδὲ γίνονται οἱ αὐτοὶ φίλοι διὰ τὸ χρήσιμον
 καὶ ^l διὰ τὸ ἡδὺ· οὐ γὰρ πάνυ συνδύαζεται ^m τὰ κατὰ συμβε-
 βηκός.

6 6 Εἰς ταῦτα ⁿ δὲ τὰ εἶδη τῆς φιλίας ^o νενομισμένης οἱ μὲν

^w ἢ ὄψις ἡδεΐα Mb.

^x ἀλλήλοις εἶναι K^b.Mb.

^y οὐ om. Mb.

^z πιστεύεται Mb.

^a ὑπ' αὐτοῦ L^b, ὑφ' αὐτοῦ K^b.

^b ἂν om. Ob.

^c ἀξιοῦνται Mb.

^d ἐταιρείαις K^b, ἄλλαις L^b.

^e γὰρ] δὲ Mb.

^f μὲν

δεῖ λέγειν L^b, δεῖ λέγειν Mb.

^g πρώτην Mb.

^h καὶ om. Ob.

τι ταύτη K^b.Mb.

^k ἀγαθόν τι τοῖς Mb.

^l διὰ τὸ om. Mb.

ἀλλὰ Mb.Ob.

ⁿ δὴ Ob.

^o κατανενομισμένης L^b.Ob.

φᾶυλοι ἔσονται φίλοι δι' ἡδονὴν ἢ τὸ χρήσιμον, ταύτη ὁμοιοὶ ὄντες, οἱ δ' ἀγαθοὶ δι' αὐτοὺς ᾠ φίλοι· ἢ γὰρ ἀγαθοί. Οὗτοι μὲν οὖν ἀπλῶς φίλοι, ἐκεῖνοι δὲ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ ἠ τῷ ὁμοιωσθαι τούτοις. Ἔσπερ ὁ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν (5) οἱ μὲν καθ' ἕξιν οἱ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἀγαθοὶ λέγονται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας· οἱ μὲν γὰρ συζῶντες χαίρουσιν ἀλλήλοις καὶ πορίζουσι τὰγαθά, οἱ δὲ καθεύδοντες ἢ κεχωρισμένοι τοῖς τόποις οὐκ ἐνεργουσι μὲν, οὕτω δ' ἔχουσιν ἔσπερ ἐνεργεῖν φιλικῶς· οἱ γὰρ τόποι οὐ διαλύουσι τὴν φιλίαν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν. Ἐὰν δὲ χρόνιος ἡ ἀπουσία ἡ γίνηται, καὶ τῆς φιλίας ἡ δοκεῖ λήθην ποιεῖν· ὅθεν εἴρηται

πολλὰς δὲ φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσε.

Οὐ φαίνονται δ' οὐθ' οἱ πρεσβῦται οὐθ' οἱ στρυφνοὶ φιλικοὶ εἶναι· βραχὺ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸ τῆς ἡδονῆς, οὐδεὶς δὲ δύναται ἡ συνημερεύειν τῷ λυπηρῷ οὐδὲ τῷ μὴ ἡδεῖ· μάλιστα γὰρ ἡ φύσις φαίνεται τὸ ἡ μὲν λυπηρὸν φεύγειν, ἐφίεσθαι δὲ τοῦ ἡδέος. Οἱ δ' ἡ ἀποδεχόμενοι ἀλλήλους, μὴ συζῶντες δέ, εὖνοις εἰοικασί μᾶλλον ἢ φίλοις. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡ ἐστὶ φίλων ὡς τὸ συζῆν· ὠφελείας μὲν γὰρ οἱ ἐνδεεῖς ὀρέγονται, συνημερεύειν δὲ καὶ οἱ μακάριοι· ἡ μονώταις ἡ μὲν γὰρ εἶναι τούτοις ἡκιστα προσήκει. Συνδιάγειν δὲ μετ' ἀλλήλων οὐκ ἔστι μὴ ἡδεῖς ὄντας μὴδὲ χαίροντας τοῖς αὐτοῖς, ὅπερ ἡ εταιρικὴ δοκεῖ ἔχειν.

Μάλιστα μὲν οὖν ἐστὶ φιλία ἡ τῶν ἀγαθῶν, καθάπερ ἡ 7
πολλάκις εἴρηται· δοκεῖ ἡ γὰρ φιλητὸν μὲν καὶ αἰρετὸν τὸ ἀπλῶς ἡ ἀγαθὸν ἢ ἡδύ, ἐκάστω δὲ τὸ αὐτῷ τοιοῦτον· ὁ δ' ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ δι' ἡμφω ταῦτα. Ἐοικε δ' ἡ μὲν φί- 5
λησις πάθει, ἡ δὲ φιλία ἔξει· ἡ γὰρ φίλησις οὐχ ἡττον πρὸς τὰ ἡψυχά ἐστιν, ἀντιφιλοῦσι δὲ μετὰ προαιρέσεως,

ᾠ φίλοι om. K^b. ἠ τὸ L^b.Ob. ἠ περ om. L^b. ὁ δ'] γὰρ M^b. ἡ ὅστε] ὅστε καὶ L^b. ἡ γίνηται L^b.M^b.Ob. ἡ λήθην δοκεῖ ποιεῖν K^b, λήθην ποιεῖν δοκεῖ Ob. ἡ προσημερεύειν K^b, συνημερεύσειν M^b. ἡ μὲν om. K^b.L^b.Ob. ἡ ἀπεχόμενοι ἀλλήλων M^b. ἡ ἐστὶ om. M^b. ἡ μονιμωτάταις M^b. ἡ μὲν om. K^b. ἡ γὰρ] δὲ M^b. ἡ ἀγαθὸν καὶ ἡδύ, τῷ δ' ἀγαθῷ ἡμφω ταῦτα K^b.

ἡ δὲ προαίρεσις ἀφ' ἑξέως. Καὶ τὰγαθὰ βούλονται τοῖς φιλομένοις ἐκείνων ἕνεκα, οὐ κατὰ πάθος ἀλλὰ καθ' ἕξιν. Καὶ φιλοῦντες τὸν φίλον τὸ αὐτοῖς ἀγαθὸν φιλοῦσιν· ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἔγινόμενος ἀγαθὸν γίνεται ὡς φίλος. Ἐκάτερος οὖν φιλεῖ ἢ τε τὸ αὐτῷ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἴσον ἀνταποδίδωσι τῇ βουλήσει καὶ τῷ ἡδεῖ· λέγεται γὰρ φιλότης ἢ (6) ἰσότης. Μάλιστα δὲ τῇ τῶν ἀγαθῶν ταυθ' ὑπάρχει. Ἐν δὲ τοῖς κ στρυφνοῖς καὶ πρεσβυτικοῖς ἦπτον γίνεται ἡ φιλία, ὅσῳ ἰδυσκολώτεροί εἰσι καὶ ἦπτον ταῖς ὁμιλίαις χαίρουσιν· ταῦτα γὰρ δοκεῖ μάλιστα εἶναι φιλικὰ καὶ ποιητικὰ φιλίας. Διὸ νέοι μὲν γίνονται φίλοι ταχύ, πρεσβῦται δ' οὐ· οὐ γὰρ γίνονται φίλοι οἷς ἂν μὴ χαίρωσιν· ὁμοίως δ' οὐδ' οἱ στρυφνοί. Ἄλλ' οἱ τοιοῦτοι εὐνοὶ μὲν εἰσιν ἀλλήλοις· βούλονται γὰρ τὰγαθὰ καὶ ἀπαντῶσιν εἰς τὰς χρείας· φίλοι δ' οὐ πάνυ εἰσὶ διὰ τὸ μὴ συνημερεῦειν μηδὲ χαίρειν ἀλλήλοις, ἀ² δὲ μάλιστα εἶναι δοκεῖ φιλικὰ. Πολλοῖς δ' εἶναι φίλον κατὰ τὴν τελείαν φιλίαν οὐκ ἐνδέχεται, ὥσπερ οὐδ' ἑρᾶν πολλῶν ἅμα· ἔοικε γὰρ ὑπερβολῇ, τὸ τοιοῦτο δὲ πρὸς ἓνα πέφυκε γίνεσθαι, μ πολλοὺς δ' ἅμα ἢ τῷ αὐτῷ ὁ ἀρέσκειν σφόδρα οὐ³ φράδιον, ἴσως δ' οὐδ' ἢ ἀγαθοὺς εἶναι. Δεῖ δὲ καὶ ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ ἐν συνηθείᾳ γενέσθαι, ὃ ἢ παγχάλεπον. Διὰ τὸ χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἡδὺ πολλοῖς ἀρέσκειν ἐνδέχεται· πολλοὶ⁴ γὰρ οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ αἱ ὑπηρεσίαι. Τούτων δὲ μᾶλλον ἔοικε φιλία ἢ διὰ τὸ ἡδύ, ὅταν ταῦτα ἢ ὑπ' ἀμφοῖν γίγνηται καὶ ἢ χαίρωσιν ἀλλήλοις ἢ τοῖς αὐτοῖς, οἷα τῶν νέων εἰσὶν αἱ φιλίαι· μᾶλλον ἢ γὰρ ἐν ταύταις τὸ ἐλευθέριον. Ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ἢ ἀγοραίων. Καὶ οἱ μακάριοι^x δὲ χρησίμων μὲν οὐδὲν δέονται, ἡδέων δέ· συζῆν μὲν γὰρ βούλονται τισι, τὸ δὲ λυπηρὸν ὀλίγον μὲν χρόνον φέ-

^f τὸν] δὲ τὸν L^b. ^g γενόμενος L^b.M^b.O^b. ^h τε post τὸ K^b, om. O^b. ⁱ ἢ om. K^b. ^k πρεσβυτικοῖς καὶ στρυφνοῖς L^b. ^l δύσκολοί K^b. ^m πολλοῖς L^b.M^b. ⁿ τὸν αὐτὸν M^b. ^o σφόδρα ἀρέσκειν K^b. ἢ ἀγαθοῖς L^b. ^q χάλεπον M^b. ^r ἢ om. K^b. ^s ὑπ' K^b.M^b. ^t χαίρουσιν M^b.N^b. ^v γὰρ] δ' M^b. ^w ἀγοραία M^b. ^x δὲ add. L^b.

ρουσιν, συνεχῶς δ' οὐθεις ἂν ὑπομείναι, οὐδ' ἂν αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, εἰ λυπηρὸν αὐτῷ εἴη· διὸ τοὺς φίλους ἠδεῖς ζητοῦσιν. Δεῖ δ' ἴσως καὶ ἀγαθοὺς τοιοῦτους ὄντας, καὶ ἔτι αὐτοῖς οὐτῶ γὰρ ἂν ὑπάρξει αὐτοῖς ὅσα δεῖ τοῖς φίλοις. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις διηρημένοι φαίνονται χρῆσθαι τοῖς φίλοις· ἄλλοι γὰρ ἂν αὐτοῖς εἰσὶ χρήσιμοι καὶ ἕτεροι ἠδεῖς, ἀμφω δ' οἱ αὐτοὶ οὐ πάντ' οὔτε γὰρ ἠδεῖς μετ' ἀρετῆς ζητοῦσιν οὔτε χρησίμους εἰς τὰ καλὰ, ἀλλὰ τοὺς μὲν εὐτραπέλους τοῦ ἠδέος ἐφίεμενοι, τοὺς δὲ δεινοὺς πρᾶξαι τὸ ἐπιταχθέν· ταῦτα δ' οὐ πάντ' ἂν γίνεται ἐν τῷ αὐτῷ. Ἡδὺς δὲ καὶ χρήσιμος ἂν εἴρηται ὅτι ὁ σπουδαῖος· ἀλλ' ὑπερέχοντι οὐ γίνεται ὁ τοιοῦτος φίλος, ἂν μὴ καὶ τῇ ἀρετῇ ὑπερέχηται· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἰσάζει ἀνάλογον ἢ ὑπερεχόμενος. Οὐ πάντ' ἂν εἰώθασι τοιοῦτοι γίνεσθαι.

Εἰσὶ δ' οὖν αἱ εἰρημέναι φιλίαι ἐν ἰσότητι· τὰ γὰρ αὐτὰ γίγνεται ἂν ἀπ' ἀμφοῖν καὶ βούλονται ἀλλήλοις, ἢ ἕτερον ἂν ἕτερον ἰαντικαταλλάττονται, οἷον ἠδονὴν ἂντ' ὠφελείας. Ὅτι δ' ἦπτον εἰσὶν αὐταὶ αἱ φιλίαι καὶ μένουσιν, εἴρηται. Δοκοῦσι δὲ καὶ δι' ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα ταυτοῦ εἶναι τε καὶ οὐκ εἶναι φιλίαι· καθ' ὁμοιότητα γὰρ τῆς κατ' ἀρετὴν φαίνονται φιλίαι (ἢ μὲν γὰρ τὸ ἠδὺ ἔχει ἢ δὲ τὸ χρήσιμον, ταῦτα δ' ὑπάρχει κακείνη), τῷ δὲ τὴν μὲν ἀδιάβλητον καὶ μόνιμον εἶναι, ταύτας δὲ ταχέως μεταπίπτειν ἄλλοις τε διαφέρειν πολλοῖς, οὐ φαίνονται φιλίαι δι' ἀνομοιότητα ἐκείνης. Ἐτερον δ' ἐστὶ φιλίας εἶδος τὸ καθ' ὑπεροχὴν, οἷον πατρὶ πρὸς υἱὸν καὶ ὄλως πρὸς βυτέρῳ πρὸς νεώτερον, ἀνδρὶ τε πρὸς γυναῖκα καὶ παντὶ ἄρχοντι πρὸς ἀρχόμενον. Διαφέρουσι δ' αὐταὶ καὶ ἀλλήλων· οὐ γὰρ ἢ

γ ὑπομείναι L^b.

z αὐτὸ] αὐ L^b.Ob.

a αὐτοῖς ὑπάρξει L^b.M^b.

b αὐτοὶ εἰσὶν εἰ χρήσιμοι K^b, αὐτοῖς εἰσὶν οἱ χρήσιμοι O^b. c γίνονται L^b.

d ὅτι om. K^b.M^b.

e ἂν K^b.

f εἰ] ἂν O^b.

g ὑπερεχομένη M^b.

h ἐπ' L^b. i καταλλάττονται M^b. k δ'] δὲ καὶ L^b. l αὐταὶ φιλίαι K^b,

αἱ τοιαῦται φιλίαι L^b.

m καὶ post δὲ om. K^b.Ob.

n αὐτοῦ M^b.

o τὴν M^b. p εἶναι καὶ μόνιμον M^b. q πολλοῖς διαφέρειν O^b. r ἐκεί-

νας M^b. s καὶ om. L^b.M^b.Ob.

αὐτὴ γονεῦσι πρὸς τέκνα καὶ ἄρχουσι πρὸς ἀρχομένους, ἀλλ' οὐδὲ πατρὶ πρὸς υἱὸν καὶ υἱῷ πρὸς πατέρα, οὐδ' ἀνδρὶ πρὸς γυναῖκα καὶ γυναικὶ πρὸς ἄνδρα. ^tἘτέρα γὰρ ^vἐκάστῳ τούτων ἀρετὴ καὶ τὸ ἔργον, ἕτερα δὲ καὶ δι' ἃ φιλοῦσιν. ^wἕτεραι οὖν καὶ αἱ φιλήσεις καὶ αἱ φιλίαι. ^xΤαῦτὰ μὲν δὴ οὔτε γίγνεται ἐκατέρῳ παρὰ θατέρου οὔτε δεῖ ζητεῖν. ὅταν δὲ γονεῦσι ^yμὲν τέκνα ἀπονέμῃ ^zἃ δεῖ τοῖς γεννήσασι, γονεῖς δὲ ^zυἱέσιν ἃ δεῖ τοῖς τέκνοις, μόνιμος ἢ τῶν τοιούτων καὶ ἐπιεικὴς ^aἔσται φιλία. Ἄνάλογον δ' ἐν ^bπάσαις ταῖς καθ' ὑπεροχὴν οὔσαις φιλίαις καὶ ^cτὴν φιλίῃσιν δεῖ γίνεσθαι, οἷον τὸν ἀμείνω ^dμᾶλλον φιλεῖσθαι ἢ φιλεῖν, καὶ τὸν ὠφελιμώτερον, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὁμοίως. ὅταν γὰρ κατ' ἀξίαν ἢ φιλίῃσιν γίγνηται, τότε γίγνεται πως ἰσότης, ^eὃ δὴ τῆς φιλίας εἶναι δοκεῖ.

9 ³ Οὐχ ὁμοίως δὲ τὸ ἴσον ἐν ^fτε τοῖς δικαίοις καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ φαίνεται ἔχειν. ἔστι γὰρ ἐν μὲν τοῖς δικαίοις ἴσον ^gπρώτως τὸ κατ' ἀξίαν, τὸ δὲ κατὰ ποσὸν δευτέρως, ἐν δὲ τῇ φιλίᾳ ^hτὸ μὲν κατὰ ποσὸν πρώτως, τὸ δὲ κατ' ἀξίαν δευτέρως. Δῆλον δ', εἰάν ⁱπολὺ διάστημα ^kγίγνηται ἀρετῆς ἢ κακίας ἢ εὐπορίας ἢ τινος ἄλλου. οὐ γὰρ ἔτι φίλοι εἰσίν, ^lἀλλ' οὐδ' ἀξιούσιν. Ἐμφανέστατον δὲ τοῦτ' ἐπὶ τῶν θεῶν πλείστων γὰρ οὗτοι πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ὑπερέχουσιν. Δῆλον δὲ καὶ ἐπὶ τῶν βασιλέων. οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀξιούσιν εἶναι φίλοι οἱ πολὺ καταδεέστεροι, οὐδὲ τοῖς ἀρίστοις ἢ σοφωτάτοις οἱ ⁵μηδενὸς ἀξιοί. Ἀκριβὴς μὲν ^mοὖν ἐν ⁿτοῖς τοιούτοις οὐκ ἔστιν ὀρισμός, ἕως τίνος οἱ φίλοι. πολλῶν γὰρ ἀφαιρουμένων ἔτι μένει, πολὺ δὲ ^oχωρισθέντος, οἷον τοῦ θεοῦ, οὐκέτι. ⁶Ὅθεν καὶ ἀπορεῖται, μή ποτ' ^pοὐ βούλονται οἱ φίλοι τοῖς

^t ἐκατέρα Mb. ^v ἐκάστου Kb. ^w ἕτερα οὖν καὶ δι' ἃ φιλίῃσιν Kb. ^x ταυτὸ Kb. ^y μὲν om. Mb. ^z ἃ—υἱέσιν om. Mb. υἱέσιν om. Kb. ^a ἔσται ἢ φιλία Mb. ^b ἀπάσαις Lb. ^c τὴν φιλίαν Mb. ^d φιλεῖσθαι μᾶλλον Ob. ^e ὃ—δοκεῖ om. Lb. ^f τε om. Mb. Ob. ^g πρώτων Mb. ^h πρώτως τὸ κατὰ ποσὸν, omisso μὲν, Lb. ⁱ πολὺ τὸ δ. Mb. ^k γένηται Kb. Ob. ^l ἀλλ' om. Mb. ^m οὖν om. Mb. ⁿ τοῖς om. Ob. ^o χωρισθέντες Mb. Nb. ^p οὐ om. Mb.

φίλοις τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, οἷον θεοὺς εἶναι. Ἡ οὐδὲ γὰρ
 ἔτι φίλοι ἔσονται αὐτοῖς, οὐδὲ δὴ ἀγαθὰ· οἱ γὰρ ἰ φίλοι
 ἀγαθὰ. Εἰ δὴ καλῶς εἴρηται ὅτι ὁ φίλος τῷ φίλῳ βούλεται
 ἡ τὰγαθὰ ἐκείνου ἕνεκα, μένειν ἂν δέοι οἷός ποτ' ἔστιν ἐκείνος·
 ἀνθρώπῳ δὲ ὄντι βουλήσεται τὰ μέγιστα ἰ ἀγαθὰ. Ἡ ἴσως
 δ' οὐ ἡ πάντα· αὐτῷ γὰρ μάλισθ' ἕκαστος βούλεται τὰγαθὰ.
 Οἱ πολλοὶ δὲ δοκοῦσι διὰ φιλοτιμίαν βούλεσθαι φιλεῖσθαι (8)
 μᾶλλον ἢ φιλεῖν, διὸ φιλοκόλακες οἱ πολλοί· ὑπερεχόμενος
 γὰρ φίλος ὁ κόλαξ, ἢ προσποιεῖται τοιοῦτος ἡ εἶναι ἡ καὶ
 μᾶλλον φιλεῖν ἢ φιλεῖσθαι. Ἡ Τὸ δὲ φιλεῖσθαι ἐγγυὺς εἶναι
 δοκεῖ τοῦ τιμᾶσθαι, οὗ δὴ οἱ πολλοὶ ἐφίενται. Ἡ Οὐ δὲ αὐτὸ ἡ
 δ' εὐοκασίᾳ αἰρεῖσθαι τὴν τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· χαί-
 ρουσι γὰρ οἱ μὲν πολλοὶ ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις τιμώ-
 μενοι διὰ τὴν ἐλπίδα· οἷονται γὰρ τεύξεσθαι παρ' αὐτῶν,
 ἡ ἂν του δέωνται· ὡς δὴ σημείῳ τῆς εὐπαθείας χαίρουσι τῇ
 τιμῇ. Οἱ δ' ὑπὸ τῶν ἐπιεικῶν καὶ εἰδότην ὀρεγόμενοι τιμῆς
 βεβαιῶσαι τὴν οἰκείαν δόξαν ἡ ἐφίενται περὶ αὐτῶν· χαίρουσι
 δὴ ὅτι εἰσὶν ἀγαθοί, πιστεύοντες τῇ τῶν λεγόντων κρίσει.
 Τῷ φιλεῖσθαι δὲ καθ' ἡ αὐτὸ χαίρουσιν· διὸ δόξειεν ἂν κρεῖτ-
 τον εἶναι τοῦ τιμᾶσθαι, καὶ ἡ φιλία καθ' ἡ αὐτὴν ἡ αἰρετὴ
 εἶναι. Δοκεῖ δ' ἐν τῷ φιλεῖν μᾶλλον ἢ ἐν τῷ φιλεῖσθαι ἡ
 εἶναι. Σημεῖον δ' αἱ μητέρες τῷ φιλεῖν χαίρουσαι· εἶναι
 γὰρ ἡ διδάσασιν τὰ ἑαυτῶν τρέφεσθαι, καὶ φιλοῦσι μὲν εἰδυῖαι,
 ἀντιφιλεῖσθαι δ' οὐ ζητοῦσιν, εἰ ἂν ἀμφοτέρω μὴ ἐνδέχεται,
 ἀλλ' ἰκανὸν αὐταῖς εἶναι, εἰ ἂν ὀρώσιν εὖ πράττοντας,
 καὶ αὐταὶ φιλοῦσιν αὐτούς, καὶ ἐκείνοι ἡ μηδὲν ὦν μητρὶ προσ-
 ἡκει ἀπονέμωσι διὰ τὴν ἡ ἄγνοιαν. Μᾶλλον δὲ τῆς φιλίας ἡ ἰο
 οὔσης ἐν τῷ φιλεῖν, καὶ τῶν ἡ φιλοφίλων ἐπαινουμένων, φί-

ἡ οὐ K^b.M^b. ἰ φίλοι τὰγαθὰ L^b.M^b.O^b. ἡ ἀγαθὰ K^b. ἡ ἀγαθὰ] εἶναι ἀγαθὰ M^b, ἀγαθὰ εἶναι L^b.O^b. ἡ πάντων L^b. ἡ εἶναι om. K^b.L^b. M^b.O^b. ἡ καὶ μᾶλλον ante τοιοῦτος M^b. ἡ τὸ δὲ φιλεῖσθαι] ἡ K^b. ἡ οὐ] οἱ οὐ K^b, omisso δ'. ἡ ἀνθ' οὐ K^b. ἡ περὶ αὐτῶν ἐφίενται L^b.M^b. L^b. addito καὶ ante χαίρουσι. ἡ ἑαυτὸ M^b. ἡ ἑαυτὴν M^b. ἡ εἶναι αἰρετὴ O^b. ἡ εἶναι om. M^b. ἡ διδάσασιν] δοκοῦσι K^b. ἡ μὴ δύνωνται τῇ μητρὶ ἡ προσήκει ἀπονέμειν L^b.M^b. ἡ ἄνοιαν K^b.L^b. ἡ φιλοφίλων] φίλων K^b.

λων ἄρετῇ τὸ φιλεῖν ἔοικεν, ^m ὥστ' ἐν οἷς τοῦτο γίνεται
 5 κατ' ἀξίαν, οὗτοι μόνιμοι φίλοι καὶ ἡ ⁿ τούτων φιλία. Οὗτω
 δ' ἂν καὶ οἱ ἄνισοι μάλιστα εἴεν φίλοι· ἰσάζονται γὰρ ἂν.
 Ἡ δ' ἰσότης καὶ ὁμοιότης φιλότης, καὶ μάλιστα μὲν ἡ τῶν
 κατ' ἀρετὴν ὁμοιότης· μόνιμοι γὰρ ὄντες καθ' αὐτοὺς καὶ
 πρὸς ἀλλήλους μένουσι, καὶ οὔτε δέονται φαύλων οὔθ' ὑπη-
 ρετοῦσι τοιαῦτα, ἀλλ' ὡς εἰπεῖν καὶ διακωλύουσι· τῶν ἀγα-
 θῶν γὰρ μήτ' αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μήτε τοῖς φίλοις ^o ἐπιτρέ-
 πειν. Οἱ δὲ μοχθηροὶ τὸ μὲν βέβαιον οὐκ ἔχουσιν· οὐδὲ
 γὰρ αὐτοῖς διαμένουσιν ὅμοιοι ὄντες· ἐπ' ὀλίγον δὲ χρόνον
 6 γίνονται φίλοι, χαίροντες τῇ ἀλλήλων μοχθηρίᾳ. Οἱ χρή-
 σιμοὶ δὲ καὶ ἡδεῖς ἐπὶ ^p πλείον διαμένουσιν· ^q ἕως ^r γὰρ ^s ἂν
 πορίζωσιν ^t ἡδονὰς ἢ ὠφελείας ἀλλήλοις. Ἐξ ἐναντίων δὲ
 μάλιστα μὲν δοκεῖ ^v ἢ διὰ τὸ χρήσιμον γίνεσθαι φιλία,
 οἷον πένης πλουσίῳ, ἀμαθῆς εἰδότη· οὗ γὰρ τυγχάνει τις ἐν-
 δεῆς ὢν, τούτου ἐφίεμενος ἀντιδωρεῖται ἄλλο. Ἐνταῦθα δ'
 ἂν τις ἔλκοι ^w καὶ ἐραστὴν καὶ ἐρώμενον, καὶ ^x καλὸν καὶ αἰ-
 σχρὸν. Διὸ φαίνονται καὶ οἱ ἐρασταὶ ^y γελοῖοι ἐνίοτε, ἀξι-
 οῦντες φιλεῖσθαι ὡς φιλοῦσιν· ^z ὁμοίως ^a δὲ φιλητοὺς ὄντας
 7 ^b ἴσως ἀξιωτέον, μηδὲν δὲ τοιοῦτον ἔχοντας γελοῖον. Ἴσως
 δὲ οὐδ' ἐφίεται τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου καθ' αὐτό, ἀλλὰ
 κατὰ συμβεβηκός. Ἡ δ' ὄρεξις ^c τοῦ ^d μέσου ἐστίν· τοῦτο
 γὰρ ἀγαθόν, οἷον τῷ ^e ξηρῷ οὐχ ὑγρῷ ^f γενέσθαι ἀλλ' ἐπὶ
 τὸ μέσον ἐλθεῖν, καὶ τῷ θερμῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. Ταῦτα
 μὲν οὖν ἀφείσθω· καὶ γὰρ ἐστὶν ^g ἄλλοτριώτερα.

II Ἐοικε δέ, καθάπερ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, περὶ ^h ταῦτα καὶ ἐν
 (9) τοῖς αὐτοῖς εἶναι ⁱ ἢ τε φιλία καὶ τὸ δίκαιον· ἐν ἀπάσῃ γὰρ
 κοινωνίᾳ δοκεῖ τι δίκαιον εἶναι, καὶ φιλία δέ· προσαγορεύουσι

1 ἀρετῇ K^b, ἀρετῇ εἶναι M^b, ἀρετῇ L^b.Ob. ^m ὥστε καὶ ἐν M^b. ⁿ τού-
 των] τῶν τοιούτων L^b.M^b. ^o post ἐπιτρέπειν L^b. ὑπηρετεῖ, M^b. ὑπηρε-
 τεῖν. ^p πλέον M^b, πλείω Ob. ^q ἕως] ἡδέως K^b. ^r γὰρ om. Ob.
^s ἂν om. M^b. ^t ἡδονὰς καὶ ὠφελῶσιν Ob. ^v ἢ om. K^b. ^w καὶ ante
 ἐραστὴν om. M^b. ^x αἰσχρὸν καὶ καλόν Ob. ^y γελοῖοι ὄντες ἐνίοτε· ἀξι-
 οῦσι γὰρ φιλεῖσθαι Ob. ^z ὅμως L^b. ^a δὲ Ob. ^b ἴσως M^b. ^c τοῦ
 om. L^b.M^b. ^d μέσον M^b. ^e ὑγρῷ οὐ ξηρῷ K^b.Ob. ^f γίνεσθαι L^b.M^b.
^g ἄλλοτριώτερον M^b. ^h ταυτὸ K^b. ⁱ ἢ τε—εἶναι om. M^b.

^k γοῦν ὡς φίλους τοὺς σύμπλους καὶ τοὺς συστρατιώτας, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις κοινωνίαις. Καθ' ὅσον δὲ κοινωνοῦσιν, ἐπὶ τοσοῦτόν ἐστι φιλία· καὶ γὰρ τὸ δίκαιον. Καὶ ἡ παροιμία “κοινὰ ¹ τὰ φίλων,” ὀρθῶς· ἐν κοινωνίᾳ γὰρ ἡ φιλία. Ἔστι δ' ἀδελφοῖς μὲν καὶ ^m ἐταίροις πάντα κοινά, ² τοῖς δ' ⁿ ἄλλοις ἀφωρισμένα, καὶ τοῖς μὲν πλείω τοῖς δ' ἐλάττω· καὶ γὰρ τῶν φιλιῶν αἱ μὲν μᾶλλον αἱ δ' ἦττον. Διαφέρει δὲ καὶ τὰ δίκαια· οὐ γὰρ ταῦτα γονεῦσι πρὸς τέκνα καὶ ἀδελφοῖς πρὸς ἀλλήλους, οὐδ' ἐταίροις καὶ πολίταις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων φιλιῶν. Ἔτερα δὲ καὶ ^o τὰ ³ ἄδικα πρὸς ἐκάστους τούτων, καὶ αὔξησιν λαμβάνει τῷ μᾶλλον πρὸς φίλους εἶναι, οἷον ^p χρήματα ἀποστερηῆσαι ἐταῖρον δεινότερον ἢ πολίτην, καὶ μὴ βοηθηῆσαι ^q ἀδελφῷ ἢ ὀθνεῖω, καὶ πατάξαι πατέρα ἢ ὄντιν οὐκ ἄλλον. Αὔξεσθαι δὲ ^r πέφυκεν ἅμα τῇ φιλίᾳ καὶ τὸ δίκαιον, ὡς ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντα ^s καὶ ἐπ' ἴσον διήκοντα. Αἱ δὲ κοινωνίαι πάσαι μορίοις ἐοί- ⁴ κασι ^t τῆς πολιτικῆς συμπορεύονται γὰρ ἐπὶ τινι συμφέροντι, ^v καὶ ποριζόμενοί τι τῶν εἰς τὸν βίον· καὶ ἡ πολιτικὴ δὲ κοινωνία τοῦ συμφέροντος χάριν δοκεῖ καὶ ἐξ ἀρχῆς συνελθεῖν καὶ διαμένειν· τούτου γὰρ καὶ οἱ νομοθέται στοχάζονται, καὶ δίκαιόν φασιν εἶναι τὸ κοινῇ συμφέρον. Αἱ μὲν οὖν ⁵ ἄλλαι κοινωνίαι κατὰ μέρη τοῦ συμφέροντος ἐφίενται, οἷον πλωτῆρες μὲν τοῦ κατὰ τὸν πλοῦν πρὸς ἐργασίαν ^w χρημάτων ἢ τι τοιοῦτον, ^x συστρατιῶται δὲ τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον, εἴτε χρημάτων εἴτε νίκης ^y ἢ πόλεως ὀρεγόμενοι, ὁμοίως δὲ καὶ φυλέται καὶ δημόται. Ἐνιαὶ δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ἡδονὴν δοκοῦσι γίγνεσθαι, ^z θιασωτῶν καὶ ἐρανιστῶν· αὐταὶ γὰρ θυσίας ἕνεκα καὶ συνουσίας. Πᾶσαι δ' αὐταὶ ὑπὸ τὴν

^k γοῦν] γὰρ L^b, δὲ M^b. ¹ τὰ τῶν φίλων M^b. ^m ἐτέροις L^b. ⁿ ἄλλοις om. K^b. ^o τὰ δίκαια L^b, τὰ ἄδικα καὶ τὰ δίκαια M^b. ^p χρημάτων M^b. ^q ἀδελφοῖς ἢ ὀθνεῖοις M^b. ^r πέφυκεν] φαίνεται K^b. ^s καὶ ἐπ' ἴσων διήκοντα L^b, om. K^b. ^t τοῖς πολιτικοῖς M^b. ^v καὶ om. M^b. ^w χρημάτων] ἢ χρημάτων L^b. ^x στρατιῶται O^b. ^y ἢ] εἴτε L^b. ^z θειασ τῶν K^b, incerta inter σ et τ vocali.

πολιτικὴν εὐκασιν ^aεἶναι· οὐ γὰρ ^bτοῦ παρόντος συμφέροντος ἢ πολιτικὴ ἐφίεται, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν βίον, θυσίας τε ποιῶντες καὶ περὶ ^cταύτας συνόδους, τιμὰς ^dἀπονέμοντες τοῖς θεοῖς, καὶ ^eαὐτοῖς ἀναπαύσεις πορίζοντες μεθ' ἡδονῆς. Αἱ γὰρ ^fἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς οἶον ἀπαρχαί· μάλιστα ^gγὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς. Πᾶσαι δὲ φαίνονται αἱ κοινωναὶ μόρια τῆς πολιτικῆς εἶναι· ἀκολουθήσουσι δὲ αἱ τοιαῦται φιλίαι ταῖς ^gτοιαύταις κοινωναῖσι.

12 Πολιτείας ^δ ἔστιν εἶδη τρία, ἴσαι ⁱ δὲ ^k καὶ παρεκβάσεις, (10) οἶον φθοραὶ τούτων. Εἰσὶ ^l δ' αἱ μὲν πολιτεῖαι βασιλεία τε καὶ ^m ἀριστοκρατία, τρίτη ^δ ⁿ ἢ ἀπὸ τιμημάτων, ἣν τιμοκρατικὴν λέγειν οἰκεῖον φαίνεται, πολιτεῖαν ^δ αὐτὴν ^o εἰώ-
² θασιν οἱ πλείστοι καλεῖν. Τούτων δὲ βελτίστη μὲν ἢ βασιλεία, χειρίστη ^δ ἢ τιμοκρατία. Παρέκβασις δὲ βασιλείας μὲν τυραννίς· ἄμφω γὰρ μοναρχαί, διαφέρουσι δὲ πλείστον· ὁ μὲν γὰρ τύραννος τὸ ῥεαυτῷ συμφέρον σκοπεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ τῶν ἀρχομένων. Οὐ γὰρ ἐστὶ βασιλεὺς ὁ μὴ αὐτάρκης καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ὑπερέχων· ὁ δὲ τοιοῦτος οὐδενὸς προσδεῖται· τὰ ὠφέλιμα οὖν αὐτῷ ^q μὲν οὐκ ἂν σκοποῖ, τοῖς ^r δ' ἀρχομένοις· ὁ γὰρ μὴ τοιοῦτος κληρωτὸς ἂν ^s τις ^t εἴη βασιλεὺς. Ἡ δὲ τυραννίς ἐξ ἐναντίας ταύτης· τὸ γὰρ ^v ἑαυτῷ ἀγαθὸν διώκει. Καὶ φανερώτερον ἐπὶ ταύτης ³ ὅτι χειρίστη· κάκιστον δὲ τὸ ἐναντίον τῷ βελτίστῳ. Μεταβαίνει ^δ ἐκ βασιλείας εἰς τυραννίδα· φαυλότης γὰρ ἐστὶ μοναρχίας ἢ τυραννίς· ὁ ^w δὲ μοχθηρὸς βασιλεὺς τύραννος γίνεται. Ἐξ ἀριστοκρατίας δὲ εἰς ὀλιγαρχίαν κακία τῶν ἀρχόντων, οἳ νέμουσι τὰ τῆς πόλεως παρὰ τὴν ἀξίαν, καὶ

^a εἶναι om. K^b. ^b τοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος Ob. ^c ταύτας τὰς συνόδους K^b, L^b. ^d ἀπονέμουσι M^b. ^e ἑαυτοῖς L^b, M^b. ^f ἀρχαὶ αἱ L^b. ^g τοιαύταις om. K^b. ^h εἰσὶν L^b. ⁱ δὲ om. M^b. ^k καὶ] αἱ L^b, καὶ αἱ Ob. ^l δ' αἱ om. K^b. ^m ἀριστοκράτεια K^b. ⁿ ἢ om. K^b. ^o οἱ πλείστοι εἰώθασιν Ob. ^p αὐτῷ K^b. ^q μὲν om. M^b. ^r ἀρχομένοις δέ M^b. ^s τις om. L^b. ^t εἴη ἢ βασιλεὺς. K^b, L^b, M^b. ^v ἑαυτῇ L^b. ^w δὲ L^b, M^b, Ob.

πάντα ἢ τὰ πλείστα τῶν ἀγαθῶν ἑαυτοῖς, καὶ τὰς ἀρχὰς ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς, περὶ ^x πλείστου ποιούμενοι τὸ πλουτεῖν· ὀλίγοι δὲ ἄρχουσι καὶ μοχθηροὶ ἀντὶ τῶν ἐπιεικεστάτων. Ἐκ δὲ ὕδῃ τιμοκρατίας εἰς δημοκρατίαν· σύνοροι γὰρ εἰσιν αὐταὶ· πλήθους γὰρ βούλεται καὶ ἡ τιμοκρατία εἶναι, καὶ ἴσοι πάντες οἱ ἐν ^z τῷ τιμήματι. Ἡκιστα δὲ μοχθηρόν ἐστιν ^z ἡ δημοκρατία· ἐπὶ μικρὸν γὰρ παρεκβαίνει τὸ τῆς πολιτείας εἶδος. Μεταβάλλουσι μὲν οὖν μάλισθ' οὕτως αἱ πολιτεῖαι· ἐλάχιστον ^a γὰρ οὕτω καὶ ῥᾶστα μεταβαίνουσιν. Ὁμοιώ-⁴ματα ^b δ' αὐτῶν καὶ οἶον παραδείγματα λάβοι τις ^c ἂν καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις. Ἡ μὲν γὰρ πατρὸς πρὸς υἱεῖς κοινωνία βασιλείας ἔχει σχῆμα· τῶν τέκνων γὰρ τῷ πατρὶ μέλει. Ἐν-⁵τεῦθεν ^d δὲ καὶ Ὅμηρος τὸν Δία ^e πατέρα προσαγορεύει· πατρικὴ γὰρ ἀρχὴ βούλεται ἡ βασιλεία εἶναι. Ἐν Πέρσαις ^d ἡ τοῦ πατρὸς τυραννικὴ· χρῶνται γὰρ ὡς δούλοις τοῖς υἱεῖσιν. Τυραννικὴ δὲ καὶ ἡ δεσπότης πρὸς δούλους· τὸ γὰρ τοῦ δεσπότης συμφέρον ἐν αὐτῇ πράττεται. Αὕτη μὲν οὖν ὀρθὴ φαίνεται, ἡ Περσικὴ δ' ἡμαρτημένη· τῶν διαφερόντων γὰρ αἱ ἀρχαὶ διάφοροι. Ἄνδρὸς δὲ καὶ γυναικὸς ἀριστο-⁵κρατικὴ φαίνεται· κατ' ἀξίαν γὰρ ὁ ἀνὴρ ἄρχει, καὶ περὶ ταῦτα ^a δεῖ τὸν ἄνδρα· ^f ὅσα δὲ γυναικὶ ἀρμόζει, ἐκείνη ἀποδίδωσιν. ^g Ἀπάντων δὲ κυριεῶν ὁ ἀνὴρ εἰς ὀλιγαρχίαν μεθίστησιν· παρὰ τὴν ἀξίαν γὰρ ^h αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ⁱ οὐχ ἢ ἀμείνων. Ἐνίοτε δὲ ἄρχουσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ κληροῖ οὐσαι· οὐδὲ γίνονται κατ' ἀρετὴν αἱ ἀρχαί, ἀλλὰ ^k διὰ πλοῦτον καὶ δύναμιν, καθάπερ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις. Τιμοκρατικῇ δ' ἴσοι-⁶κεν ἡ τῶν ἀδελφῶν· ἴσοι γὰρ, ^l πλὴν ἐφ' ὅσον ταῖς ^m ἡλικίαις διαλλάττουσιν· διόπερ ἂν πολὺ ταῖς ἡλικίαις διαφέρωσιν, οὐκέτι ἀδελφικὴ ⁿ γίνεται ἡ φιλία. Ὁ Δημοκρατία δὲ μάλιστα ^p μὲν ἐν ταῖς ἀδεσπότησι τῶν οἰκίσεων (ἐνταῦθα

^x πλείστον K^b.L^b. ^y δὴ om. K^b.L^b.O^b. ^z τῷ et ἡ om. K^b.
^a γὰρ] μὲν γὰρ M^b. ^b δ' om. M^b. ^c ἂν om. K^b. ^d δὲ om. M^b.
^e προσαγορεύει πατέρα O^b. ^f ὅσα] ἀ K^b. ^g πάντων K^b. ^h αὐτὸς M^b.
ⁱ οὐχὶ ἀμείνω K^b. ^k διὰ] κατὰ K^b. ^l πλέον M^b. ^m ἡλικίαις οὐ δια-
λάττουσι pr. K^b. ⁿ φαίνεται K^b. ^o δημοκρατία K^b. ^p μὲν om. M^b.

γάρ πάντες ἐξ ἴσου), καὶ ἐν αἷς ἀσθενῆς ὁ ἄρχων καὶ ἐκάστῳ ἐξουσία.

13 Καθ' ἐκάστην δὲ τῶν πολιτειῶν φιλία φαίνεται, ἐφ' ὅσον
(11) καὶ τὸ δίκαιον, βασιλεῖ μὲν πρὸς τοὺς βασιλευμένους ἐν
ὑπεροχῇ εὐεργεσίας· εὐ γὰρ ποιεῖ τοὺς βασιλευμένους, εἴπερ
ἀγαθὸς ὢν ἐπιμελεῖται αὐτῶν, ἵν' ἧ εὐ πράττωσιν, ὥσπερ
νομεὺς προβάτων· ὅθεν καὶ Ὁμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα ποι-
2 μένα λαῶν ἱ εἶπεν. Τοιαύτη δὲ καὶ ἡ πατρική, διαφέρει δὲ
τῷ μεγέθει τῶν εὐεργετημάτων· αἴτιος γὰρ τοῦ ἰ εἶναι, δο-
κοῦντος μεγίστου, καὶ τροφῆς καὶ παιδείας· καὶ τοῖς προ-
γόνοις δὲ ταῦτα ἰ ἀπονέμεται· φύσει ὕ τε ἀρχικὸν πατὴρ
3 υἱῶν καὶ πρόγονοι ἐγγόνων καὶ βασιλεὺς βασιλευμένων. Ἐν
ὑπεροχῇ δὲ αἱ φιλίαι αὗται, διὸ καὶ τιμῶνται οἱ γονεῖς.
Καὶ τὸ δίκαιον δὴ ἐν τούτοις οὐ ταῦτ' ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν·
4 οὕτω ὠ γὰρ καὶ ἡ φιλία. Καὶ ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα ἡ
αὐτὴ φιλία ἰ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ· κατ' ἀρετὴν γάρ, καὶ τῷ
ἀμείνωνι πλεον ἀγαθόν, καὶ τὸ ἀρμόζον ἐκάστῳ· οὕτω δὲ
5 καὶ τὸ δίκαιον. Ἡ δὲ τῶν ἀδελφῶν τῇ ἐταιρικῇ ἔοικεν· ἴσοι
ἕ γὰρ καὶ ἠλικιωῦται, οἱ τοιοῦτοι δ' ἶ ὁμοπαθεῖς καὶ ὁμοήθεις
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Ἐοικε ἦ δὴ ταύτῃ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἦ τιμο-
κρατικὴν· ἴσοι γὰρ οἱ πολῖται ἦ βούλονται ἰ καὶ ἐπιεικεῖς
εἶναι· ἐν μέρει ἦ δὴ τὸ ἄρχειν, καὶ ἐξ ἴσου· οὕτω δὴ καὶ ἡ
6 φιλία. Ἐν δὲ ταῖς παρεκβάσεσιν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον
ἐπὶ μικρὸν ἔστιν, οὕτω καὶ ἡ φιλία ἦ ἔστι, καὶ ἦκιστα ἐν τῇ
χειρίστη· ἐν τυραννίδι γὰρ οὐδὲν ἦ μικρὸν φιλίας. Ἐν οἷς
γὰρ μηδὲν κοινόν ἦ ἔστι τῷ ἄρχοντι καὶ ἦ τῷ ἀρχομένῳ, οὐδὲ
φιλία· οὐδὲ γὰρ δίκαιον· ἦ ἀλλ' οἷον τεχνίτη πρὸς ὄργανον
καὶ ψυχῇ πρὸς σῶμα καὶ δεσπότῃ πρὸς δούλον· ὠφελεῖται

ἧ εὐ πράττωσιν L^b.Ob, εὐπραγῶσιν M^b.N^b. ἦ εἶπεν om. K^b. ἦ εἶ-
ναι post μεγίστου L^b.Ob, utrobique M^b. ἦ προσνέμεται K^b.L^b.Ob.
ἦ τε] τε γὰρ L^b.M^b. ὠ γὰρ ἦν καὶ M^b. ἦ καὶ] ἦ καὶ L^b. ἦ γὰρ
om. K^b. ἦ ὁμοπαθεῖς καὶ ὁμοήθεις Ob, ὁμοήθεις καὶ ὁμοπαθεῖς L^b.M^b.N^b.
ἦ δὲ K^b.M^b. ἦ δημοκρατικὴν Ob. ἦ βουλεύονται K^b, φαίνονται M^b.
ἦ καὶ ἐπιεικεῖς ante βούλονται L^b.Ob. ἦ δὲ τὸ M^b. ἦ ἔστι om. K^b.
ἦ ἔστι ante κοινόν L^b, om. Ob. ἦ τῷ post καὶ om. K^b.Ob. ἦ ἀλλ'
om. K^b.

μὲν γὰρ ^k πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν χρωμένων, φιλία δ' οὐκ ἔστι πρὸς τὰ ἄψυχα οὐδὲ δίκαιον. Ἄλλ' οὐδὲ πρὸς ἵππου ἢ βούν, οὐδὲ πρὸς δούλον ἢ δούλος. Οὐδὲν γὰρ κοινόν ἐστιν· ὁ γὰρ δούλος ἔμψυχον ὄργανον, τὸ δ' ὄργανον ἄψυχος δούλος. Ἦι μὲν οὖν δούλος, ^m οὐκ ἔστι φιλία πρὸς αὐτόν, ἢ ⁿ δ' ἄνθρωπος· δοκεῖ γὰρ εἶναι τι δίκαιον παντὶ ἀνθρώπῳ πρὸς πάντα τὸν δυνάμενον κοινωνῆσαι ^o νόμου καὶ συνθήκης· καὶ φιλίας ^p ὅδη, καθ' ὅσον ἄνθρωπος. Ἐπὶ μικρὸν ^q δὴ καὶ ἐν ^r ταῖς τυρανίσις αἱ φιλίαι καὶ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐπὶ ^s πλείστον· πολλὰ γὰρ τὰ κοινὰ ^t ἴσοις οὖσιν.

Ἐν κοινωνίᾳ μὲν οὖν πάσα φιλία ἐστίν, καθάπερ ^u εἴρηται· 14 ἀφορίσειε δ' ἂν τις τὴν τε συγγενικὴν καὶ τὴν ἑταιρικὴν. (12) Αἱ δὲ πολιτικαὶ καὶ φυλετικαὶ καὶ ^v συμπλοικαί, καὶ ὅσαι τοιαῦται, κοινωνικαῖς εἰκασί μᾶλλον· οἷον γὰρ καθ' ὁμολογίαν τινὰ φαίνονται εἶναι. Εἰς ^w ταύτας δὲ τάξειεν ἂν τις καὶ τὴν ξενικὴν. Καὶ ἡ συγγενικὴ δὲ φαίνεται πολυ-^x εἰδῆς εἶναι, ^y ἠρτῆσθαι δὲ πάντα ἐκ ^z τῆς πατρικῆς· οἱ γονεῖς μὲν γὰρ στέργουσι τὰ τέκνα ὡς ^a ἑαυτῶν τι ὄντα, ^b τὰ δὲ τέκνα τοὺς γονεῖς ὡς ἀπ' ἐκείνων ^c τι ὄντα. Μᾶλλον δ' ἴσασι ^d οἱ γονεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἢ τὰ γεννηθέντα ὅτι ἐκ τούτων, καὶ μᾶλλον συνφεκίεται τὸ ἀφ' οὗ τῷ γεννηθέντι ἢ τὸ ^e γενόμενον τῷ ποιήσαντι· τὸ γὰρ ἐξ αὐτοῦ οἰκείον τῷ ἀφ' οὗ, οἷον ^f ὀδοὺς ἢ θριξ ^g ἢ ὅτιοῦν ^h τῷ ἔχοντι· ἐκείνῳ δ' οὐθέν ⁱ τὸ ἀφ' οὗ, ἢ ἦπτον. Καὶ τῷ πλήθει δὲ τοῦ χρόνου· οἱ μὲν γὰρ εὐθύς ^j γενόμενα στέργουσιν, τὰ δὲ ^k προελθόντα τοῖς χρόνοις τοὺς γονεῖς, σύνεσι ^l ἢ αἴσθησι λαβόντα. Ἐκ τούτων δὲ δῆλον καὶ δι' ^m αὐτῶν φιλοῦσι ⁿ μᾶλλον αἱ μητέρες.

^k πάντα] καὶ M^b, om. L^b. ^l ἢ] οὐδὲ K^b.Ob. ^m οὐκ] δούλοις μὲν οὐκ K^b. ⁿ νόμου] καὶ νόμου K^b. ^o δὲ M^b. ^p δὲ L^b.Ob. ^q πλείον K^b. ^r ἴσοις οὖσιν] εἰσοίσουσιν L^b. ^s εἴρηται πρότερον ἀφορίσειε L^b. ^t συμπλων K^b. ^v ταῦτα Ob. ^w ἠρτῆσθαι δὲ] καὶ ἠρτῆσθαι K^b.M^b. ^x τῆς om. M^b.N^b. ^y αὐτῶν τε K^b. ^z τὰ—ὄντα om. M^b. ^a τι om. K^b. ^b οἱ γονεῖς om. M^b. ^c γινόμενον Ob. ^d ὀδοὺς θριξ K^b, θριξ ὀδοὺς L^b.Ob. ^e ἢ om. K^b.L^b.Ob. ^f τῷ ἔχοντι om. K^b. ^g ἐκείνῳ δ' οὐθέν Ob. ^h τὸ] τῷ M^b.Ob. ⁱ γινόμενα L^b, γεννώμενα M^b. ^k προελθόντος χρόνου K^b. ^l αἱ μητέρες μᾶλλον K^b.

- 3 Γονεῖς μὲν ^m οὖν τέκνα φιλοῦσιν ὡς ἑαυτοὺς (τὰ γὰρ ἐξ αὐ-
τῶν οἶον ἕτεροι αὐτοὶ τῷ κεχωρίσθαι), τέκνα δὲ γονεῖς ὡς
ἀπ' ἐκείνων πεφυκότα, ἀδελφοὶ δ' ἀλλήλους τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν
πεφυκέναι· ἢ γὰρ πρὸς ἐκείνα ταυτότης ἀλλήλοις ⁿ ταυτο-
ποιεῖ· ^o ὅθεν φασὶ ταῦτὸν αἶμα καὶ ρίζαν καὶ τὰ τοιαῦτα.
- 4 Εἰσὶ δὲ ^p ταυτό πως καὶ ἐν διηρημένοις. Μέγα ^q δὲ πρὸς
φιλίαν καὶ τὸ σύντροφον καὶ τὸ καθ' ἡλικίαν· ἤλιξ γὰρ
ἤλικα, καὶ οἱ συνήθεις ἑταῖροι· διὸ καὶ ^r ἡ ἀδελφικὴ τῇ ἑται-
ρικῇ ὁμοιοῦται. Ἀνεψιοὶ δὲ καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς ἐκ
τούτων ^s συνοικεῖνται· τῷ γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἶναι. Γι-
γνονται δ' οἱ μὲν οικειότεροι οἱ δ' ἀλλοτριώτεροι τῷ σύνεγ-
5 γυς ἢ πόρρω τὸν ἀρχηγὸν εἶναι. Ἔστι δ' ἡ μὲν πρὸς γονεῖς
φιλία τέκνοις, καὶ ἀνθρώποις πρὸς θεοὺς, ὡς πρὸς ἀγαθὸν
^t καὶ ὑπερέχον· εὖ γὰρ πεποιήκασιν τὰ μέγιστα· τοῦ γὰρ
εἶναι καὶ τραφῆναι αἴτιοι, καὶ γενομένοις τοῦ παιδευθῆναι.
- 6 Ἐχει δὲ ^v καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ χρήσιμον ἢ τοιαύτη φιλία μάλ-
λον τῶν ὀθνείων, ὅσῳ καὶ κοινότερος ὁ βίος ^w αὐτοῖς ^x ἐστίν.
Ἔστι δὲ καὶ ^y ἐν τῇ ἀδελφικῇ ἄπερ καὶ ^z ἐν τῇ ἑταιρικῇ, καὶ
μᾶλλον ἐν τοῖς ἐπιεικέσι, καὶ ὅλως ^a ἐν τοῖς ὁμοίοις, ὅσῳ
οικειότεροι καὶ ἐκ γενετῆς ^b ὑπάρχουσι στέργοντες ἀλλή-
λους, καὶ ^c ὅσῳ ὁμοιθέστεροι οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ σύντροφοι
καὶ παιδευθέντες ὁμοίως· καὶ ἡ κατὰ τὸν χρόνον δοκιμασία
7 πλείστη καὶ βεβαιοτάτη. Ἀνάλογον δὲ καὶ ^d ἐν τοῖς λοι-
ποῖς τῶν συγγενῶν τὰ φιλικά. Ἄνδρὶ δὲ καὶ γυναικὶ ^e φιλία
δοκεῖ κατὰ φύσιν ὑπάρχειν· ἄνθρωπος γὰρ τῇ φύσει συν-
δυναστικὸν μᾶλλον ἢ πολιτικόν, ^f ὅσῳ πρότερον καὶ ἀναγκαι-
ότερον οἰκία πόλεως, καὶ ^g τεκνοποιία κοινότερον ^h τοῖς ζῴοις.
Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἐπὶ τοσοῦτον ἡ κοινωνία ἐστίν, οἱ δ'

^m οὖν] γὰρ Mb. ⁿ ταυτὸ ποιεῖ Mb.Ob, τοῦτο ποιεῖ Kb. ^o ὅθεν]
διὸ Mb. ^p ταυτά Mb. ^q δὲ Kb, om. Ob. ^r ἢ] ἢ φιλία ἢ Mb.
^s συνοικεῖνται Lb.Ob. ^t καὶ post ἀγαθὸν om. Kb. ^v καὶ post δὲ
om. Mb. ^w αὐτῶν Mb. ^x ἐστίν om. Lb. ^y ἐν om. Mb. ^z ἐν post
καὶ om. Mb. ^a ἐν om. Lb.Mb. ^b ὑπάρχοντες στέργουσιν Mb. ^c ὡς
Mb. ^d ἐν om. Mb. ^e κατὰ φύσιν δοκεῖ ἢ φιλία Mb. ^f ὅσῳ] καὶ
ὅσῳ Lb.Mb.Ob. ^g τεκνοποιεῖν Kb. ^h τοῖς ante ζῴοις om. Mb.Ob.

ἄνθρωποι οὐ μόνον τῆς τεκνοποιίας χάριν ἰσνοικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸν βίον· εὐθὺς γὰρ διήρηται τὰ ἔργα, καὶ ἔστιν ἕτερα ἀνδρὸς καὶ γυναικός· ἐπαρκοῦσιν οὖν ἀλλήλοις, εἰς τὸ κοινὸν τιθέντες τὰ ἴδια. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ χρήσιμον εἶναι δοκεῖ καὶ τὸ ἡδὺ ἐν ταύτῃ τῇ φιλίᾳ. Εἴη δ' ἂν καὶ δι' ἀρετὴν, ^k εἰ ἐπιεικῆς εἶεν· ἔστι ^l γὰρ ἐκατέρου ἀρετῆ, καὶ χαίρουεν ἂν τῷ τοιοῦτῳ. Σύνδεσμος δὲ τὰ τέκνα δοκεῖ εἶναι· διὸ θάπτον οἱ ἄτεκνοι διαλύονται· τὰ γὰρ τέκνα κοινὸν ἀγαθὸν ἀμφοῖν, συνέχει δὲ τὸ κοινόν. Τὸ δὲ πῶς ^m συμβιωτέον ⁸ ἀνδρὶ πρὸς γυναῖκα καὶ ὅλως φίλῳ πρὸς φίλον, οὐδὲν ἕτερον φαίνεται ζητεῖσθαι ἢ πῶς δίκαιον· οὐ γὰρ ταῦτὸν φαίνεται τῷ φίλῳ πρὸς τὸν φίλον καὶ τὸν ὀθνεῖον καὶ τὸν ἐταῖρον καὶ τὸν συμφοιτητὴν.

ⁿ Τριπτῶν δ' οὐσῶν φιλίῶν, καθάπερ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, ¹⁵ ^o καὶ καθ' ἐκάστην τῶν μὲν ἐν ἰσότητι ^p φίλων ὄντων τῶν δὲ (13) καθ' ὑπεροχὴν (καὶ γὰρ ὁμοίως ἀγαθοὶ ^q φίλοι γίνονται καὶ ἀμείνων χείροني, ὁμοίως δὲ καὶ ἡδεῖς, καὶ ^r διὰ τὸ χρήσιμον ἰσάζοντες ταῖς ὠφελείαις καὶ διαφέροντες), τοὺς ἴσους μὲν κατ' ἰσότητα δεῖ τῷ φιλεῖν καὶ τοῖς λοιποῖς ἰσάζειν, τοὺς δ' ἀνίσους ^s τῷ ἀνάλογον ταῖς ὑπεροχαῖς ἀποδιδόναί. ^t Γίγνεται δὲ τὰ ἐγκλήματα καὶ αἰ μέμψεις ἐν τῇ κατὰ τὸ χρήσιμον φιλίᾳ ἢ μόνη ἢ μάλιστα εὐλόγως. Οἱ μὲν γὰρ δι' ἀρετὴν φίλοι ὄντες εὐ δρᾶν ἀλλήλους προθυμοῦνται· τοῦτο γὰρ ἀρετῆς καὶ φιλίας. Πρὸς τοῦτο δ' ἀμιλλωμένων οὐκ ἔστιν ἐγκλήματα οὐδὲ μάχαι· τὸν γὰρ φιλοῦντα καὶ εὖ ποιοῦντα οὐδεὶς δυσχεραίνει, ἀλλ' ^v ἐὰν ἦ χαρίεις, ^w ἀμύνεται εὖ δρῶν. Ὁ δ' ὑπερβάλλον, τυγχάνων οὐ ἐφίεται, οὐκ ἂν ἐγκαλοῖ τῷ φίλῳ· ^x ἐκάτερος γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ^y ἐφίεται. Οὐ πάνυ δ' οὐδ' ἐν ^z τοῖς ^a δι' ἡδονὴν· ἅμα γὰρ ἀμφοῖν γίνονται οὐ ὀρέγονται, ^b εἰ τῷ συνδιάγειν χαίρουσιν. Γελοῖος

i οἰκοῦσιν Mb. k εἰ om. Kb. l γὰρ] δὲ Mb. m βιωτέον Kb.Ob, βιωτέον ἐστὶν Lb. n περιπτῶν Mb. o καὶ om. Mb. p φίλων] τῶν φίλων Kb. q γίνονται φίλοι Mb. r διὰ] οἱ διὰ Lb. s τὸ Ob. t γίνονται Mb. v ἂν εἴη Kb. w ἀμείβεται Nb. x ἕκαστος Kb.Lb. y ὀρέγεται Kb.Lb.Ob. z ταῖς Ob. a δι' om. Mb. b εἰ] ἐν Kb.

δ' ἂν φαίνοιτο καὶ ὁ ἐγκαλῶν τῷ μὴ τέρποντι, ἐξὸν ^e μὴ
^d συνδιημερεύειν. Ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ἐγκληματικὴ ἐπ'
 ὠφελεία γὰρ χρώμενοι ἀλλήλοις αἰεὶ τοῦ ^e πλείονος δέονται,
 καὶ ἔλαττον ἔχειν οἴονται τοῦ προσήκοντος, καὶ μέμφονται
^f ὅτι οὐχ ὅσων δέονται τοσοῦτων τυγχάνουσιν ἄξιοι ὄντες·
 οἱ δ' εὖ ποιῶντες οὐ δύναται ἐπαρκεῖν ^g τοσαῦτα ὅσων οἱ
⁵ πᾶσχοιτες δέονται. Ἔοικε δέ, καθάπερ τὸ δίκαιόν ἐστι
 διττόν, τὸ μὲν ἄγραφον τὸ δὲ κατὰ νόμον, καὶ τῆς κατὰ τὸ
 χρήσιμον ^h φιλίας ἢ μὲν ἠθικὴ ἢ δὲ νομικὴ εἶναι. Γίγνεται
 οὖν τὰ ἐγκλήματα μάλισθ' ὅταν μὴ κατὰ τὴν αὐτὴν σύνα-
⁶ λάξωσι καὶ διαλύωνται. Ἔστι ⁱ δὴ νομικὴ μὲν ^k ἢ ἐπὶ ῥη-
 τοῖς, ἢ μὲν πᾶμπαν ἀγοραία ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἢ δὲ ἐλευ-
 θεριωτέρα εἰς χρόνον, καθ' ὁμολογίαν δὲ τί ἀντὶ τίνος.
 Δῆλον ^l δ' ἐν ταύτῃ τὸ ὀφείλημα κοῦκ ^m ἀμφίλογον, ⁿ φιλι-
 κὸν ^o δὲ τὴν ἀναβολὴν ἔχει· διὸ ^p παρ' ἐνίοις ^q οὐκ εἰσὶ τού-
 των δίκαι, ἀλλ' οἴονται δεῖν στέργειν τοὺς κατὰ πίστιν συν-
⁷ ἀλλάξαντας. Ἡ δ' ἠθικὴ οὐκ ἐπὶ ῥητοῖς, ἀλλ' ^r ὡς φίλῳ
 δωρεῖται ἢ ^s ὁτιδήποτε ^t ἄλλο. Κομίζεσθαι δὲ ἄξιοι τὸ ἴσον
⁸ ^v ἢ πλεόν, ὡς οὐ δεδωκὼς ἀλλὰ χρήσας. Οὐχ ὁμοίως ^w δὲ
 συναλλάξας καὶ ^x διαλυόμενος ἐγκαλέσει. Τοῦτο δὲ συμ-
 βαίνει διὰ τὸ βούλεσθαι μὲν πάντας ἢ τοὺς πλείστους τὰ
 καλά, προαιρεῖσθαι δὲ τὰ ὠφέλιμα. Καλὸν δὲ τὸ εὖ ποιεῖν
⁹ μὴ ἵνα ἂν αντιπάθῃ, ὠφέλιμον δὲ τὸ εὐεργετεῖσθαι. Δυναμένῳ
^z δὴ ἀνταποδοτέον τὴν ἄξιαν ὣν ἐπαθεν, ^a καὶ ἐκόντι ἄκοντα
 γὰρ φίλον οὐ ποιητέον. Ὡς δὴ διαμαρτόντα ἐν τῇ ἀρχῇ
 καὶ εὖ παθόντα ὑφ' οὗ οὐκ ἔδει· οὐ γὰρ ὑπὸ φίλου, οὐδὲ δι'
 αὐτὸ τοῦτο δρῶντος· καθάπερ οὖν ἐπὶ ῥητοῖς ^b εὐεργετηθέντα
 διαλυτέον. Καὶ ὁμολογήσαι δ' ἂν ^c δυνάμενος ἀποδώσειν·

^c μὴ σ.] μὲν σ. N^b. om. μὴ M^b. ^d συνδιημερεύειν K^b.M^b. ^e πλεό-
 νος M^b. ^f διότι Ob. ^g τοιαῦτα M^b. ^h ὠφελείας L^b.M^b.Ob. ⁱ δὲ
 L^b, δ' ἢ M^b.Ob. ^k ἢ om. M^b. ^l δὲ καὶ ἐν M^b. ^m ἀμφίβολον M^b.
ⁿ φιλικὴν L^b.M^b.Ob. ^o δὴ K^b. ^p περ K^b. ^q τούτων οὐκ εἰσὶ M^b.
^r ὡς φιλοδωρεῖται K^b. ^s ὅτινι δήποτε M^b. ^t ἄλλω M^b.Ob. ^v ἢ]
 καὶ M^b. ^w δὲ] δὲ καὶ M^b. ^x διαλυόμενος L^b. ^y ἀντιπάθοι M^b.
^z δὲ M^b. ^a καὶ ἐκόντι om. K^b.Ob. ^b εὐεργετηθέντος M^b. ^c δυνά-
 μενον M^b.

ἀδυνατοῦντα δ' οὐδ' ὁ ^d δούς ἠξίωσεν ἄν' ὥστ' εἰ ^e δυνατός, ἀποδοτέον. Ἐν ἀρχῇ δ' ἐπισκεπτέον ὑφ' οὗ εὐεργετῆται καὶ ἐπὶ τίνι, ὅπως ἐπὶ τούτοις ^f ὑπομένη ἢ μή. Ἀμφισβήτησιν ¹⁰ δ' ἔχει ^g πότερα δεῖ τῆ τοῦ παθόντος ὠφελεία μετρεῖν καὶ πρὸς ταύτην ποιεῖσθαι τὸν ^h ἀνταπόδοσιν, ἢ τῆ τοῦ δράσαντος εὐεργεσία. Οἱ μὲν γὰρ παθόντες τοιαῦτά φασι λαβεῖν παρὰ τῶν εὐεργετῶν ⁱ μικρὰ ἢν ἐκείνοις καὶ ἐξῆν παρ' ἐτέρων λαβεῖν, κατασμικρίζοντες· οἱ δ' ἀνάπαλιν τὰ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς, καὶ ^k παρ' ἄλλων οὐκ ἦν, καὶ ἐν κινδύνοις ^k ἢ τοιαύταις χρεΐαις. Ἀρ' οὖν διὰ μὲν τὸ χρήσιμον ¹¹ τῆς φιλίας οὔσης ἢ τοῦ παθόντος ὠφέλεια μέτρον ἐστίν; Οὗτος ^l γὰρ ὁ δεόμενος, καὶ ἐπαρκεῖ αὐτῷ ^m ὡς κομιούμενος τὴν ἴσιν· τοσαύτη οὖν γεγένηται ἢ ἐπικουρία ὅσον οὗτος ⁿ ὠφέληται, καὶ ἀποδοτέον δὴ αὐτῷ ὅσον ^o ἐπήρατο, ἢ ^p καὶ πλέον· κάλλιον γάρ. Ἐν δὲ ταῖς κατ' ἀρετὴν ἐγκλήματα μὲν οὐκ ἐστίν, μέτρῳ δ' ἔοικεν ἢ τοῦ δράσαντος προαιρέσεις· τῆς ^q ἀρετῆς γὰρ καὶ τοῦ ἠθους ἐν τῇ προαιρέσει τὸ κύριον.

Διαφέρονται δὲ καὶ ἐν ταῖς καθ' ὑπεροχὴν φιλίαις· ἀξιοῖ ¹⁶ γὰρ ἐκάτερος πλέον ἔχειν, ὅταν δὲ τοῦτο γίγνηται, διαλύε- (14) ται ἢ φιλία. Οἶεται γὰρ ὅ τε βελτίων προσήκειν αὐτῷ πλέον ἔχειν· τῷ γὰρ ἀγαθῷ ^r νέμεσθαι πλέον· ὁμοίως δὲ καὶ ^s ὁ ὠφελιμώτερος· ἀχρεῖον γὰρ ὄντα οὐ ^t φασι δεῖν ἴσον ἔχειν· λειτουργίαν τε γὰρ γίνεσθαι καὶ οὐ φιλίαν, εἰ μὴ κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων ἔσται τὰ ἐκ τῆς φιλίας· ^v οἴονται γάρ, καθάπερ ἐν χρημάτων κοινωνία ^w πλέον λαμβάνουσιν οἱ συμβαλλόμενοι ^x πλέον, οὕτω ^y δεῖν καὶ ἐν τῇ φιλία. Ὁ δ' ἐνδεὴς καὶ ὁ χείρων ἀνάπαλιν· φίλου γὰρ ἀγαθοῦ εἶναι τὸ ἐπαρκεῖν τοῖς ἐνδέεσιν· τί γάρ, ^z φασίν, ὄφελος σπουδαίῳ ἢ

^d διδούς K^b. ^e δυνατὸν K^b. ^f ὑπομένοι M^b, ὑπομένη L^b. ^g πο-
τέροι δὴ K^b. ^h ἀπόδοσιν M^b. ⁱ ἢν] ἦν παρ' M^b. ^k ἢ] καὶ ἐν M^b.
^l γάρ] δὲ M^b, γὰρ καὶ O^b. ^m ὡς—δὴ αὐτῷ om. M^b. ⁿ ὠφελείται
L^b. M^b. O^b. ^o ἐπήρατο H^a. N^b. O^b, ἀπήρατο L^b. M^b, ἐφεύρετο K^b.
^p καὶ om. K^b. ^q γὰρ ἀρετῆς M^b. ^r νέμεσθαι πλέον O^b. ^s ὁ om.
K^b. M^b. ^t φασι om. L^b. ^v οἴοντε K^b. ^w πλείω L^b. O^b. ^x πλέον
L^b, πλείω O^b, om. M^b. ^y δεῖν] δὴ M^b. ^z φασίν om. K^b.

² δυνάστη φίλον εἶναι, μηθέν γε μέλλοντα ^a ἀπολαύειν; ^β Ἔοικε
^b δὲ ἑκάτερος ὀρθῶς ἀξιῶν, καὶ δεῖν ἑκατέρῳ ^c πλέον νέμειν
ἐκ τῆς φιλίας, οὐ τοῦ αὐτοῦ ^d δέ, ἀλλὰ τῷ μὲν ὑπερέχοντι
τιμῆς, τῷ δ' ἐνδεεῖ κέρδους· τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς καὶ ^e τῆς
εὐεργεσίας ἢ τιμῆ γέρας, ^f τῆς δ' ἐνδείας ἐπικουρία τὸ κέρδος.
³ Οὕτω δ' ἔχειν τοῦτο καὶ ἐν ταῖς πολιτείαις φαίνεται· οὐ γὰρ
τιμᾶται ὁ μηδὲν ἀγαθὸν τῷ κοινῷ πορίζων· τὸ κοινὸν γὰρ
δίδεται τῷ ^g τὸ κοινὸν εὐεργετοῦντι, ἢ τιμῆ δὲ κοινόν. Οὐ
^h γὰρ ἔστιν ἅμα χρηματίζεσθαι ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ τιμᾶ-
σθαι· ἐν πᾶσι γὰρ τὸ ἔλαττον οὐδεὶς ὑπομένει. Τῷ ⁱ δὲ
περὶ χρήματα ἔλαττουμένῳ ^k τιμὴν ἀποπέμψουσι καὶ τῷ δω-
ροδόκῳ χρήματα· τὸ κατ' ἀξίαν γὰρ ἐπανισοῖ καὶ σώζει τὴν
φιλίαν, καθάπερ εἴρηται. ¹ Οὕτω δὲ καὶ τοῖς ἀνίσοις ὀμι-
λητέον, καὶ τῷ εἰς χρήματα ὠφελουμένῳ ἢ ^m μεῖς ἀρετὴν τιμὴν
ⁿ ἀνταποδοτέον, ^o ἀνταποδιδόντα ^p τὸ ἐνδεχόμενον. Τὸ δυ-
⁴ νατὸν γὰρ ἢ φιλία ἐπιζητεῖ, οὐ τὸ κατ' ἀξίαν· οὐδὲ γὰρ
ἔστιν ἐν πᾶσι, καθάπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ^q θεοὺς τιμαῖς καὶ
^r τοὺς γονεῖς· οὐδεὶς γὰρ ^s ἂν ποτε τὴν ἀξίαν ἀπροδοίη, εἰς
δύναμιν δὲ ^t ὁ θεραπεύων ἐπιεικῆς εἶναι δοκεῖ. Διὸ καὶ δό-
ξειεν οὐκ ἐξείναι υἱῷ πατέρα ἀπείπασθαι, πατρὶ δ' υἱόν·
^v ὀφείλοντα γὰρ ἀποδοτέον, οὐθέν ^w δὲ ποιήσας ἀξιοῖ τῶν
ὑπεργμένων δέδρακεν, ὥστ' αἰεὶ ὀφείλει. Οἷς δ' ὀφείλεται,
ἐξουσία ^x ἀφείναι· καὶ τῷ πατρὶ δὲ. ^y Ἀμα δ' ἴσως οὐδεὶς
ποτ' ἂν ἀποστήναι ^y δοκεῖ μὴ ὑπερβάλλοντος μοχθηρία· χω-
ριστὸν γὰρ τῆς φυσικῆς ^z φιλίας ^a τὴν ἐπικουρίαν ἀνθρωπικὸν μὴ
διωθεῖσθαι. Τῷ δὲ ^b φευκτὸν ἢ οὐ ^c σπουδαστὸν τὸ ἐπαρ-
κεῖν, μοχθηρῷ ὄντι· ^e εὐ πᾶσχειν γὰρ οἱ πολλοὶ βούλονται,

^a ἀπολαύσειν L^b. ^b δέ] δ' οὖν K^b. ^c πλέον K^b. ^d δέ om. K^b.
^e τῆς om. M^b. ^f ταῖς ἐνδείαις δέ K^b. ^g τὸ post τῷ om. K^b. ^h γὰρ]
δὲ Ob. ⁱ δέ M^b. ^k ἀποπέμψουσι τιμὴν L^b.Ob. ^l τοῦτοι K^b. ^m εἰς
post ἢ om. M^b. ⁿ ἀποδοτέον M^b. ^o ἀποδιδόντα K^b. ^p τὰ ἐνδε-
χόμενα K^b.L^b. ^q θεοὺς om. L^b. ^r τοὺς om. M^b. ^s τὴν ἀξίαν ποτ' ἂν
K^b.M^b. ^t ὁ om. L^b. ^v ὀφείλοντι L^b.Ob. ^w δέ] γὰρ M^b. ^x ἀφεί-
ναι K^b.M^b. ^y δοκῆ L^b.M^b. ^z ὠφελείας K^b. ^a τὴν] τοῦτω δὲ
τὴν M^b. ^b ἐπίφευκτον M^b.N^b. ^c σπουδαστέον Ob.

τὸ δὲ ποιεῖν φεύγουσιν ὡς ἀλυσιτελέες. Περὶ μὲν ^d οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

I.

Ἐν ^e πάσαις δὲ ταῖς ^f ἀνομοιοιδέσι φιλίαις τὸ ἀνάλογον ἰσάζει καὶ σώζει τὴν φιλίαν, καθάπερ εἴρηται, οἷον ^g καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ τῷ σκυτοτόμῳ ἀντὶ τῶν ὑποδημάτων ἀμοιβὴ γίνεται κατ' ἀξίαν, καὶ τῷ ὑφάντῃ καὶ τοῖς λοιποῖς. Ἐν-² ταῦθα μὲν οὖν πεπόρισται κοινὸν μέτρον τὸ νόμισμα, ^h καὶ πρὸς τοῦτο ⁱ δὴ πάντα ἀναφέρεται, καὶ τούτῳ μετρεῖται· ἐν δὲ τῇ ἐρωτικῇ ἐνίοτε μὲν ὁ ἐραστὴς ἐγκαλεῖ ὅτι ὑπερφιλῶν οὐκ ἀντιφιλεῖται, ^k οὐθὲν ἔχων φιλητόν, εἰ οὕτως ἔτυχεν, πολλάκις δ' ὁ ἐρώμενος ὅτι πρότερον ^l ἐπαγγελλόμενος πάντα νῦν οὐθὲν ἐπιτελεῖ. Συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴν ³ ὁ μὲν δι' ἡδονὴν τὸν ἐρώμενον φιλεῖ, ὁ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον τὸν ἐραστήν, ταῦτα δὲ μὴ ἀμφοῖν ^m ὑπάρχει. Διὰ ταῦτα γὰρ τῆς φιλίας οὐσῆς διάλυσις γίνεται, ἐπειδὴν μὴ ⁿ γίνηται ὧν ἕνεκα ἐφίλουν· οὐ γὰρ αὐτοὺς ἔστεργον ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα, οὐ μόνιμα ὄντα· διὸ τοιαῦτα καὶ αἱ φιλῖαι. Ἡ δὲ τῶν ἡθῶν καθ' αὐτὴν οὐσα μένει, καθάπερ εἴρηται. Διαφέ-⁴ ρονται ^o δὲ καὶ ὅταν ἕτερα γίγνηται αὐτοῖς καὶ μὴ ὧν ὀρέγονται· ὅμοιον γὰρ ^p τῷ μὴθὲν γίγνεσθαι, ὅταν οὐ ἐφίεται μὴ τυγχάνῃ, οἷον καὶ τῷ κιθαρῳδῷ ὁ ^q ἐπαγγελλόμενος, καὶ ὅσῳ ἄμεινον ^r ἄσειεν, τοσοῦτῳ πλείω· ^s εἰς ἔω δ' ἀπαιτοῦντι τὰς ὑποσχέσεις ἀνθ' ἡδονῆς ἡδονὴν ἀποδεδωκέναι ἔφη. Εἰ μὲν οὖν ἐκάτερος τοῦτο ἐβούλετο, ἰκανῶς ^t ἂν εἶχεν· εἰ δ' ὁ μὲν τέρψιν ὁ δὲ κέρδος, καὶ ὁ μὲν ἔχει ὁ δὲ μὴ, οὐκ ἂν εἴη ^v τὸ κατὰ ^w τὴν κοινωνίαν καλῶς· ὧν γὰρ δεόμενος τυγχάνει, τούτοις ^x καὶ προσέχει, κάκεινου γε χάριν ^y ταῦτα δώσει.

^d οὖν om. Mb.Nb. ^e ἀπάσαις Lb.Ob. ^f ἀνομοιοιδέσι Lb.Mb.
^g καὶ om. Mb. ^h καὶ add. Lb. ⁱ δὲ Mb. ^k οὐδὲ Mb. ^l ἐπαγγελλόμενος Lb. et mox sect. 4. ^m ὑπάρχει Nb. ⁿ γίνηται Kb. ^o δὲ καὶ] δ' Kb. ^p τοῦ Kb. ^q ἐπαγγελλόμενος Lb. ^r ἄσειεν] εἶεν Kb. ^s εἰς ἔω] θησαίω Kb. ^t ἂν om. Mb. ^v τὰ Kb. ^w τὴν om. Lb. ^x καὶ om. Mb. ^y τὰ αὐτὰ Ob.

5 Τὴν ἀξίαν δὲ ποτέρου τάξει ἐστὶ, τοῦ προϊεμένου ἢ τοῦ
 ἂ προλαβόντος; Ὁ γὰρ προϊεμενος ἔοικ' ἐπιτρέπειν ἐκείνῳ.
 Ὅπερ φασὶ καὶ Πρωταγόραν ποιεῖν· ὅτε γὰρ διδάξειεν ἀδή-
 ποτε, τιμῆσαι τὸν ἂ μαθόντα ἐκέλευεν ὅσον δοκεῖ ἀξία ἐπί-
 6 στασθαι, καὶ ἐλάμβανε τοσοῦτον. Ἐν τοῖς τοιούτοις δ'
 ἂ ἐνίοις ἀρέσκει ἂ τὸ “μισθὸς δ' ἂ ἀνδρί.” Οἱ δὲ ἂ προλα-
 βόντες ἂ τὸ ἀργύριον, ἂ εἶτα μὴθὲν ποιούντες ὦν ἂ ἔφασαν,
 διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐπαγγελιῶν, εἰκότως ἐν ἂ ἐγκλήμασι
 7 γίνονται· οὐ γὰρ ἐπιτελοῦσιν ἂ ὠμολόγησαν. Τοῦτο δ'
 ἂ ἴσως ποιεῖν οἱ σοφισταὶ ἂ ἀναγκάζονται διὰ τὸ μὴθένα ἂν
 δοῦναι ἀργύριον ὦν ἐπίστανται. Οὗτοι μὲν οὖν ὦν ἔλαβον
 τὸν μισθὸν μὴ ποιούντες, εἰκότως ἐν ἐγκλήμασιν ἂ εἴσιν· ἐν
 οἷς δὲ μὴ ἂ γίγνεται διομολογία τῆς ὑπουργίας, οἱ μὲν δι'
 αὐτοὺς προϊεμενοὶ εἴρηται ὅτι ἀνέγκλητοι· τοιαύτη γὰρ ἢ
 κατ' ἀρετὴν φιλία. Τὴν ἀμοιβὴν τε ποιητέον κατὰ τὴν
 προαίρεσιν· αὕτη γὰρ τοῦ φίλου καὶ τῆς ἀρετῆς. Οὕτω δ'
 ἔοικε καὶ τοῖς ἂ φιλοσοφίας κοινωνήσασιν· οὐ γὰρ πρὸς χρή-
 μαθ' ἢ ἀξία μετρεῖται, τιμὴ τ' ἰσόρροπος οὐκ ἂν γένοιτο,
 ἀλλ' ἂ ἴσως ἰκανόν, καθάπερ ἂ καὶ πρὸς θεοὺς καὶ ἂ πρὸς γονεῖς,
 8 ἂ τὸ ἐνδεχόμενον. Μὴ τοιαύτης δ' οὔσης τῆς δόσεως ἀλλ'
 ἐπὶ τινι, μάλιστα μὲν ἂ ἴσως δεῖ τὴν ἀνταπόδοσιν γίγνεσθαι
 ἂ δοκοῦσαν ἀμφοῖν κατ' ἀξίαν εἶναι, εἰ δὲ τοῦτο μὴ ἂ συμβαί-
 νοι, οὐ μόνον ἀναγκαῖον δόξειεν ἂν τὸν προέχοντα ἂ τάττειν,
 ἀλλὰ καὶ δίκαιον· ὅσον ἂ γὰρ οὗτος ὠφελήθη ἢ ἀνθ' ὅσου
 τὴν ἡδονὴν εἴλετ' ἂν, τοσοῦτον ἀντιλαβὼν ἔξει τὴν ἂ παρὰ
 τούτου ἀξίαν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὠνίοις ἂ οὕτω φαίνεται γινόμε-
 9 νον, ἐνιαχοῦ ἂ τ' εἰσὶ νόμοι τῶν ἐκουσίων συμβολαίων δίκας
 μὴ εἶναι ὡς δέον, ἂ ἐπίστευσε, διαλυθῆναι πρὸς τοῦτον καθά-

ἂ προλαβόντος K^b. ἂ μανθάνοντα L^b.Ob. ἂ ἀρκεῖ ἐνίοις M^b.

ἂ τὸ] τε ὁ K^b. ἂ post ἀνδρί L^b.M^b. ἂ ἄρκιος ἔστω, K^b. versum dimidium vacuum. ἂ προλαμβάνοντες K^b.L^b.Ob. ἂ τὸ om. L^b.Ob.

ἂ ἔπειτα Ob. ἂ ἔφασαν M^b. ἂ ἐγκλήματι M^b. ἂ ἀναγκάζοντες L^b.

ἂ γίνονται L^b. ἂ γίγνηται L^b.Ob. ἂ φιλίας M^b. ἂ ἴσως ὁ ἰκανόν K^b.

ἂ καὶ post καθάπερ om. K^b. ἂ πρὸς ante γονεῖς om. Ob. ἂ τὸ]

τόγε Ob. ἂ δοκοῦσαν om. M^b. ἂ συμβαίνοι K^b. ἂ τάσσειν L^b.Ob.

ἂ γὰρ] γὰρ ἂν K^b.Ob. ἂ περὶ M^b. ἂ οὕτω] τοῦτο M^b. ἂ δ' M^b.

περ ἐκοινώνησεν. Ὡς γὰρ ἐπετράφη, τοῦτον οἶεται δικαιότερον εἶναι τάξαι τοῦ ἐπιτρέψαντος. Τὰ πολλὰ γὰρ οὐ τοῦ ἴσου τιμῶσιν οἱ ἔχοντες καὶ οἱ βουλόμενοι λαβεῖν· τὰ γὰρ οἰκεία καὶ ἃ διδῶσιν ἐκάστοις φαίνεται πολλοῦ ἄξια. Ἄλλ' ὁμως ἡ ἀμοιβὴ γίνεται πρὸς τοσοῦτον ὅσον ἂν τάττωσιν οἱ ^a λαβόντες. Δεῖ δ' ἴσως οὐ ^b τοσοῦτου τιμῶν ὅσου ἔχοντι φαίνεται ἄξιον, ἀλλ' ὅσου πρὶν ἔχειν ἐτίμα.

Ἄπορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ ^c τοιάδε, οἷον ^d πότερα δεῖ πάντα 2 τῷ πατρὶ ἀπονέμειν καὶ πείθεσθαι, ἢ κάμνοντα μὲν ἰατρῷ ^e πειστέον, στρατηγὸν δὲ χειροτονητέον τὸν πολεμικόν· ὁμοίως δὲ φίλῳ μᾶλλον ἢ σπουδαίῳ ὑπηρετητέον, καὶ εὐεργέτη ἀνταποδοτέον χάριν μᾶλλον ἢ ἐταίρῳ ^f δοτέον, εἰς ^g ἀμφοῖν μὴ ἐνδέχεται. Ἄρ' οὖν πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκρι- 2 βῶς μὲν διορίσαι οὐ ῥάδιον; Πολλὰς ^h γὰρ καὶ παντοίας ἔχει διαφορὰς καὶ μεγέθει καὶ ⁱ μικρότητι καὶ τῷ καλῷ ^k καὶ ἀναγκαίῳ. Ὅτι δ' οὐ πάντα τῷ αὐτῷ ἀποδοτέον, οὐκ ἄδη- 3 λον. Καὶ τὰς μὲν εὐεργεσίας ἀνταποδοτέον ^l ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μᾶλλον ^m ἢ χαριστέον ἐταίροις, ⁿ καὶ ὡσπερ ^o δάνειον, ᾧ ὀφείλει ἀποδοτέον μᾶλλον ἢ ἐταίρῳ δοτέον. Ἰσως δ' οὐδὲ τοῦτ' 4 αἰεὶ, οἷον τῷ λυτρωθέντι παρὰ ληστῶν ^p πότερον τὸν ^q λυσάμενον ἀντιλυτρωτέον, καὶ ὅστισοῦν ^r ἢ, ἢ καὶ μὴ ἐαλωκότι ἀπαιτοῦντι δὲ ἀποδοτέον, ἢ τὸν πατέρα λυτρωτέον; Δόξειε γὰρ ἂν καὶ ἑαυτοῦ μᾶλλον τὸν πατέρα. Ὅπερ οὖν εἴρηται, 5 καθόλου μὲν τὸ ὀφείλημα ἀποδοτέον, εἰς δ' ὑπερτείνῃ ἢ δόσις τῷ καλῷ ἢ τῷ ἀναγκαίῳ, πρὸς ταῦτ' ἀποκλιτέον· ἐνίοτε γὰρ ^s οὐδ' ἐστὶν ἴσον τὸ ^t τὴν προῦπαρχὴν ἀμείψασθαι, ἐπειδὴν ὁ μὲν σπουδαῖον εἰδὼς εὖ ποιήσῃ, τῷ δὲ ἢ ἀνταπόδοσις ^u γίγνηται, ὃν οἶεται μοχθηρὸν εἶναι. Οὐδὲ γὰρ τῷ δανείσαντι ἐνίοτε ἀντιδανειστέον· ὁ μὲν γὰρ οἰόμενος

^a λαμβάνοντες K^b.L^b.O^b. ^b τοσοῦτον τιμῶν ὅσον K^b. ^c τοιαῦτα K^b.L^b.O^b. ^d πότερον K^b. ^e πιστευτέον L^b.O^b, πιστεύειν K^b. ^f δοτέον] προετέον K^b. ^g ἀμφω K^b. ^h γὰρ] δὲ M^b. ⁱ σμικρότητι M^b. ^k καὶ τῷ ἀναγκαίῳ M^b. ^l ὡς om. M^b. ^m ἢ—μᾶλλον om. M^b. ⁿ καὶ om. K^b. ^o δ' ἀμεινον K^b. ^p πότερα K^b. ^q λυτρωσάμενον M^b. ^r οὐκ M^b. ^s τὴν] τὴν ἐτέρου M^b. ^t γίγνηται O^b.

κομειῖσθαι ἐδάνεισεν ἐπιεικεῖ ὄντι, ὁ δ' οὐκ ἐλπίζει κομειῖσθαι
 παρὰ πονηροῦ. Εἴτε τοίνυν τῇ ἀληθείᾳ οὕτως ἔχει, οὐκ
 ἴσον τὸ ἀξίωμα· εἴτ' ἔχει μὲν μὴ οὕτως οἴονται δέ, οὐκ ἂν
 6 ὀδοῦσαι ἄτοπα ποιεῖν. Ὅπερ οὖν πολλάκις εἴρηται, οἱ
 περὶ τὰ πάθη καὶ τὰς πράξεις λόγοι ὁμοίως ἔχουσι τὸ
 ὠρισμένον τοῖς περὶ ἃ εἰσιν. Ὅτι μὲν οὖν οὐ ταῦτ' ἀπασιν
 ἀποδοτέον, οὐδὲ τῷ πατρὶ πάντ' ἀποδοτέον, καθάπερ οὐδὲ τῷ Διὶ
 7 θύεται, οὐκ ἄδηλον· ἐπεὶ δ' ἕτερα γονεῦσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ
 ἐταίροις καὶ εὐεργέταις, ἐκάστοις τὰ οἰκεία καὶ τὰ ἁρμοῦ-
 τοντα ἀπονεμητέον. Οὕτω δὲ καὶ ποιεῖν φαίνονται· εἰς γά-
 μους ^x μὲν γὰρ καλοῦσι τοὺς συγγενεῖς· τούτοις γὰρ ^y κοινὸν
 τὸ γένος καὶ αἱ περὶ τοῦτο δὴ πράξεις· καὶ εἰς τὰ κήδη δὲ
 μάλιστ' οἴονται δεῖν τοὺς συγγενεῖς ἀπαντᾶν διὰ ταυτῶ.
 8 Δόξειε δ' ἂν τροφῆς μὲν γονεῦσι δεῖν μάλιστ' ἐπαρκεῖν, ὡς
 ὀφείλοντας, καὶ τοῖς αἰτίοις τοῦ εἶναι κάλλιον ^z ὄν ἢ ἑαυτοῖς
 εἰς ταυτ' ἐπαρκεῖν. Καὶ τιμὴν δὲ ^a γονεῦσι καθάπερ ^b θεοῖς,
 οὐ πᾶσαν ^c δέ· οὐδὲ γὰρ τὴν αὐτὴν πατρὶ καὶ μητρὶ· οὐδ'
 αὖ τὴν τοῦ σοφοῦ ^d ἢ τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ τὴν πατρικὴν,
 9 ὁμοίως δὲ καὶ ^e τὴν μητρικὴν. Καὶ παντὶ ^f δὲ τῷ πρεσβυ-
 τέρῳ τιμὴν ^g τὴν καθ' ἡλικίαν, ^h ὑπαναστάσει καὶ κατακλίσει
 καὶ τοῖς τοιούτοις. Πρὸς ἐταίρους δ' ⁱ αὖ καὶ ἀδελφοὺς παρ-
 ρησίαν καὶ ^k ἀπάντων κοινότητα. Καὶ συγγενεῖσι ^l δὴ καὶ
 φυλέταις καὶ πολίταις καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ^m αἰεὶ πειρα-
 10 χοντα κατ' οἰκειότητα καὶ ἀρετὴν ἢ χρῆσιν. Τῶν μὲν οὖν
 ὁμογενῶν ⁿ ῥᾶον ἢ κρίσις, τῶν δὲ διαφερόντων ἐργωδεστέρα.
 Οὐ μὴν διὰ γε τοῦτο ἀποστατέον, ἀλλ' ὡς ἂν ἐνδέχεται,
 οὕτω διοριστέον.

3 Ἐχει δ' ἀπορίαν καὶ περὶ τοῦ διαλύεσθαι τὰς φιλίας ἢ μὴ

^u ἔχει K^b. ^v ὀδοῦσαι M^b.Ob. ^w ἁρμοῦστον L^b.Ob. ^x μὲν om. M^b.
^y τὸ γένος κοινὸν Ob. ^z ὄν] ὄντως ὄν L^b, om. K^b.M^b.Ob. ^a γονεῦσι
 om. L^b. ^b θεοῖς] καὶ θεοῖς L^b.Ob. ^c δέ] δὲ γονεῦσιν L^b.M^b.Ob.
^d ἢ] ἢ τὴν K^b. ^e τὴν om. K^b.Ob. ^f δὴ K^b. ^g τὴν om. K^b.
^h ὑπαναστάσει ἢ καὶ K^b. ⁱ αὖ om. L^b. ^k πάντων L^b.Ob. ^l δὲ M^b.
^m πειρατέον αἰεὶ L^b.Ob. ⁿ ῥᾶον M^b.

πρὸς τοὺς ὁμῆ διαμένοντας. Ἡ πρὸς μὲν τοὺς διὰ τὸ χρήσιμον ἢ τὸ ἡδὺ φίλους ὄντας, ὅταν μηκέτι ταῦτ' ἔχωσιν, οὐδὲν ἄτοπον διαλύεσθαι; Ἐκείνων γὰρ ἦσαν φίλοι· ὡς ἀπολιπόντων εὐλογον τὸ μὴ φιλεῖν. ῥ Ἐγκαλέσειε δ' ἂν τις, εἰ διὰ τὸ χρήσιμον ἢ τὸ ἡδὺ ἀγαπῶν προσεποιεῖτο διὰ τὸ ἦθος· ῑ ὅπερ γὰρ ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, πλείσται διαφοραὶ γίνονται τοῖς φίλοις, ὅταν μὴ ὁμοίως οἴωνται καὶ ὧσι φίλοι. ῑ Όταν μὲν οὖν διαψενσθῆ τις καὶ ὑπολάβῃ φιλεῖσθαι² διὰ τὸ ἦθος, μηθὲν^ς τοιοῦτον ἐκείνου πράττοντος, ῑ ἐαυτὸν αἰτιῶντ' ἂν· ὅταν δ' ὑπὸ τῆς ἐκείνου προσποιήσεως ἀπατηθῆ, δίκαιον ἐγκαλεῖν τῷ ἀπατήσαντι, καὶ μᾶλλον ἢ τοῖς τὸ νόμισμα κιβδηλεύουσιν, ὅσῳ ῑ περὶ τιμιώτερον ἢ κακουργία. Ἐὰν δ' ἀποδέχεται ὡς ἀγαθόν, γένηται δὲ μοχθηρὸς καὶ³ ῑ δοκῆ, ἂρ' ἔτι φιλητέον; ῑ Ἡ οὐ δυνατόν, εἶπερ μὴ πᾶν ῑ φιλητὸν ἀλλὰ τὰγαθόν; οὔτε^z δὲ φιλητέον πονηρὸν ῑ οὔτε δεῖ φιλοπόνηρον γὰρ οὐ χρὴ εἶναι, οὐδ' ὁμοιοῦσθαι φαύλῳ· εἴρηται δ' ὅτι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον. ῑ Ἀρ' οὖν εὐθὺς διαλυτέον; Ἡ οὐ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀνιάτοις κατὰ τὴν μοχθηρίαν; Ἐπανόρθωσιν δ' ἔχουσι μᾶλλον βοθητέον· εἰς τὸ ἦθος ἢ τὴν οὐσίαν, ῑ ὅσῳ βέλτιον καὶ τῆς φιλίας οἰκειότερον. Δόξειε δ' ἂν ὁ διαλυόμενος οὐδὲν ἄτοπον ποιεῖν· οὐ γὰρ ῑ τῷ τοιούτῳ φίλος ἦν· ἀλλοιωθέντα ῑ οὖν ἀδυνατῶν ἀνασῶσαι ἀφίσταται. Εἰ δ' ὁ μὲν ῑ διαμένοι ὁ δ' ἐπιεικέστερος ῑ γέ-⁴ νοιτο καὶ πολὺ ῑ διαλλάττοι τῇ ἀρετῇ, ἂρα χρηστέον φίλῳ, ἢ οὐκ ἐνδέχεται; Ἐν μεγάλῃ δὲ διαστάσει μάλιστα δῆλον γίνεται, οἷον ἐν ῑ ταῖς παιδικαῖς φιλίαις· εἰ γὰρ ὁ μὲν ῑ διαμένοι τὴν διάνοιαν παῖς ὁ δ' ἀνὴρ εἴη οἷος κράτιστος, πῶς ἂν εἶεν φίλοι μῆτ' ἀρεσκόμενοι τοῖς αὐτοῖς μῆτε χαίροντες καὶ λυπούμενοι; Οὐδὲ γὰρ περὶ ἀλλήλους ταῦθ' ὑπάρξει

ῑ μὴ post τοὺς om. Mb. ῑ ἐγκαλέσει Kb. ῑ ἢ] ἢ διὰ Lb. ῑ ὁ Kb.Lb. ῑ ἐκείνου τοιοῦτον Ob. ῑ αὐτὸν Lb. ῑ περ Kb. ῑ δοκεῖ ἀρετῇ φιλητέον Kb. ῑ ἢ οὐ] ἢ Mb. ῑ φιλητέον Ob. ῑ δέ] γὰρ Mb. ῑ οὔτε δεῖ φιλοπόνηρον om. Kb. ῑ ὅσον Mb. ῑ τῷ] τοῦτῳ ἢ Kb.Mb. ῑ οὖν] δὲ Lb.Ob. ῑ διαμένοι Lb. ῑ γίνονται Kb.Mb. ῑ διαλλάττει Lb. ῑ ταῖς ἐκ παιδικῶν φιλίαις Nb. ῑ διαμένοι Lb.

αὐτοῖς, ἄνευ δὲ τούτων οὐκ ἦν ^k φίλους εἶναι· συμβιοῦν γὰρ
 5 οὐχ οἶόν τε. Εἴρηται δὲ περὶ τούτων. ἸΑρ' οὖν οὐθὲν ἀλ-
 λοιότερον πρὸς αὐτὸν ἐκτέον ἢ εἰ μὴ ἐγεγόνει φίλος μηδέ-
 ποτε; Ἡ δει μνεῖαν ἔχειν τῆς γενομένης συνηθείας, καὶ
 καθάπερ φίλοις μᾶλλον ἢ ὀθνείοις οἰόμεθα δεῖν χαρίζεσθαι,
 οὕτω καὶ τοῖς γενομένοις ἀπονεμητέον τι διὰ τὴν ¹ προγε-
 γενημένην φιλίαν, ^m ὅταν ⁿ μὴ δι' ὑπερβολὴν μοχθηρίας ^o ἢ
 διάλυσις γένηται.

- 4 Τὰ φιλικὰ δὲ ^p τὰ πρὸς τοὺς ^q φίλους, καὶ οἷς αἱ φιλίαι
 ὀρίζονται, ἔοικεν ἐκ τῶν πρὸς ^r ἑαυτὸν ἐληλυθέναι. Τιθέασι
 γὰρ φίλον τὸν βουλόμενον καὶ πράττοντα τὰγαθὰ ἢ τὰ
 φαινόμενα ἐκείνου ἔνεκα, ἢ τὸν βουλόμενον εἶναι καὶ ζῆν ^s τὸν
 φίλον αὐτοῦ χάριν· ὅπερ αἱ μητέρες πρὸς τὰ τέκνα πεπόν-
 θασι, καὶ τῶν φίλων ^t οἱ προσκεκρουκότες. Οἱ δὲ τὸν συν-
 διάγοντα καὶ ταυτὰ αἰρούμενον, ^v ἢ τὸν συναλγοῦντα καὶ
 συγχαίροντα τῷ φίλῳ· μάλιστα δὲ καὶ τοῦτο περὶ τὰς μη-
 τέρας συμβαίνει. Τούτων δὲ ^w τινι καὶ τὴν φιλίαν ὀρίζονται.
 2 Πρὸς ἑαυτὸν δὲ τούτων ἕκαστον τῷ ἐπιεικῇ ^x ὑπάρχει, τοῖς
 δὲ λοιποῖς, ἢ τοιοῦτοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι. Ἐοικε ^y γὰρ,
 καθάπερ εἴρηται, μέτρον ἐκάστῳ ἢ ἀρετῇ καὶ ὁ σπουδαῖος
 3 εἶναι. Οὗτος γὰρ ὁμογνωμονεῖ ἑαυτῷ, καὶ τῶν αὐτῶν ὀρέ-
 γεται κατὰ πᾶσαν ^z τὴν ^a ψυχὴν, καὶ βούλεται δὴ ἑαυτῷ
 τὰγαθὰ καὶ τὰ φαινόμενα καὶ πράττει (τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ
 τὰγαθὸν ^b διαπονεῖν) καὶ ἑαυτοῦ ἔνεκα· τοῦ γὰρ διανοητικῷ
 χάριν, ὅπερ ἕκαστος εἶναι δοκεῖ. Καὶ ζῆν δὲ βούλεται ἑαυ-
 τὸν καὶ σώζεσθαι, καὶ μάλιστα τοῦτο ^φ φρονεῖ· ἀγαθὸν
 4 γὰρ τῷ σπουδαίῳ τὸ εἶναι. Ἐκαστος δ' ἑαυτῷ βούλεται
 τὰγαθὰ, γενόμενος δ' ἄλλος ^c οὐδεὶς αἰρεῖται πάντ' ἔχειν
 ἐκείνο τὸ γεγόμενον· ἔχει γὰρ καὶ νῦν ὁ θεὸς τὰγαθόν, ^d ἀλλ'

^k φίλος L^b. ¹ προγενομένην K^b.M^b. ^m ὅτε L^b. ⁿ μηδὲ M^b.
^o ἢ solus N^b. ^p τὰ πρὸς] καὶ πρὸς O^b. ^q φίλους πέλας καὶ ὅσαι φι-
 λῖαι K^b. ^r αὐτὸν K^b. ^s τῶν φίλων K^b.O^b. ^t οἱ μὴ προσκεκρουκό-
 τεσ L^b. ^v ἢ om. K^b. ^w τινι τὰ κατὰ τὴν M^b. ^x ὑπερέχει M^b.
^y δὲ M^b.O^b. ^z τὴν om. M^b.N^b. ^a τυχὴν M^b. ^b διαπονεῖ K^b.
^c αἰρεῖται οὐδεὶς K^b. ^d ἀλλ' οἷον ὀπότ' K^b.

ὧν ὅ τι ποτ' ἐστίν. Δόξειε δ' ἂν τὸ νοῦν ἕκαστος εἶναι, ^e ἢ μάλιστα. Συνδιάγειν τε ὁ τοιοῦτος ἑαυτῷ βούλεται· ἠδέως ⁵ γὰρ ^f αὐτὸ ποιεῖ· τῶν τε γὰρ πεπραγμένων ἐπιτερπεῖς αἱ ^g μνήμαι, καὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδες ἀγαθαί· αἱ τοιαῦται δ' ἠδέϊαι. Καὶ θεωρημάτων δ' εὐπορεῖ τῇ διανοίᾳ, συναλγεῖ τε καὶ συνήδεται μάλιστα ἑαυτῷ· ^h πάντοτε γὰρ ἐστὶ τὸ αὐτὸ λυπηρόν τε καὶ ἠδύ, καὶ οὐκ ἄλλοτ' ἰάλλο· ^k ἀμεταμέλητος γὰρ ὡς εἰπεῖν. Τῷ δὲ πρὸς αὐτὸν ^l μὲν ἕκαστα τούτων ὑπάρχειν τῷ ἐπιεικεῖ, πρὸς δὲ τὸν φίλον ἔχειν ὥσ^mπερ πρὸς ⁿ ἑαυτὸν (ἐστὶ γὰρ ὁ φίλος ἄλλος ^o αὐτός), ^p καὶ ἡ φιλία τούτων εἶναι τι δοκεῖ, καὶ φίλοι οἷς ταῦθ' ὑπάρχει. Πρὸς αὐτὸν δὲ πότερόν ἐστὶν ἢ οὐκ ἐστὶ φιλία, ἀφείσθω ⁶ ἐπὶ τοῦ παρόντος· δόξειε δ' ^q ἂν ταύτῃ ^r εἶναι φιλία, ^s ἢ ἐστὶ δύο ἢ πλείω ^t ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι ἡ ὑπερβολὴ τῆς φιλίας τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμοιοῦται. Φαίνεται δὲ τὰ εἰρημένα ⁷ καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπάρχειν, καίπερ οὔσι φαύλοις. Ἰ^v Ἄρ' οὖν ^v ἢ ἀρέσκουσιν ἑαυτοῖς καὶ ὑπολαμβάνουσιν ἐπιεικεῖς εἶναι, ταύτῃ μετέχουσιν αὐτῶν; Ἐπεὶ τῶν γε κομιδῇ φαύλων καὶ ἀνοσιουργῶν οὐθενὶ ταῦθ' ὑπάρχει, ἀλλ' οὐδὲ φαίνεται. Σχεδὸν δὲ οὐδὲ τοῖς φαύλοις· ^w διαφέρονται γὰρ ἑαυτοῖς, καὶ ⁸ ἐτέρων μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἄλλα δὲ βούλονται, οἷον οἱ ἀκρατεῖς· αἰροῦνται γὰρ ἀντὶ τῶν δοκούντων ἑαυτοῖς ἀγαθῶν εἶναι τὰ ἠδέα βλαβερά ὄντα· οἱ δ' αὖ διὰ δειλίαν καὶ ἀργίαν ἀφίστανται τοῦ πράττειν ^a ^x οἷονται ἑαυτοῖς βέλτιστα εἶναι· οἷς δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ πέπρακται ^y διὰ τὴν μοχθηρίαν, ^z μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι τὸ ζῆν καὶ ἀναιροῦσιν ἑαυτούς. Ζη- ⁹ τοῦσί τε οἱ μοχθηροὶ μεθ' ὧν ^a συνδιημερεύουσιν, ἑαυτοὺς δὲ φεύγουσιν· ἀναμιμνήσκονται γὰρ πολλῶν καὶ δυσχερῶν,

^e ἢ om. K^b.M^b. ^f αὐτῷ corr. L^b.Ob. ^g μνείαι K^b.M^b. ^h πάντη Ob. ⁱ ἄλλω K^b. ^k ἀμετάβλητος M^b. ^l μὲν add. M^b. ^m περ om. L^b. ⁿ αὐτὸν K^b.M^b. ^o αὐτός om. Ob. ^p καὶ ante ἡ om. K^b. ^q ἂν τιςιν αὐτῇ M^b. ^r εἶναι ἢ φιλία L^b.Ob. ^s ἢ οὐκ ἐστὶ M^b. ^t ἐκ] ἢ ἐκ K^b. ^v ἢ τ' ἀρέσκουσιν K^b. ^w διαφέρουσι M^b. ^x οἷονται κατὰ ἑαυτοῖς μάλιστα εἶναι M^b. ^y διὰ] καὶ διὰ K^b.M^b. ^z μισοῦνται καὶ φεύγουσι K^b, μισοῦνται φεύγουσι M^b.N^b. ^a συνδιημερεύουσιν K^b.

καὶ ὁ τοιαῦθ' ἕτερα ἐλπίζουσι, καθ' ἑαυτοὺς ὄντες, μεθ' ἑτέρων δ' ὄντες ἐπιλανθάνονται. Οὐθέν τε φιλητὸν ἔχοντες οὐθέν φιλικὸν πάσχουσι πρὸς ἑαυτοὺς. Οὐδὲ δὴ συγχάιρουσιν οὐδὲ συναλγοῦσιν ^d οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοῖς· στασιάζει γὰρ αὐτῶν ἡ ψυχὴ, καὶ ^e τὸ ^f μὲν διὰ μοχθηρίαν ἀλγεί ^g ἀπεχόμενον τινῶν, ^h τὸ δ' ἡδέται, καὶ τὸ μὲν δεῦρο τὸ δ' ¹⁰ ἐκέισε ἔλκει ὡσπερ διασπῶντα. Εἰ δὲ μὴ ⁱ οἶόν τε ἅμα λυπεῖσθαι καὶ ἡδεσθαι, ἀλλὰ μετὰ μικρόν γε λυπεῖται ὅτι ἦσθη, καὶ οὐκ ἂν ἐβούλετο ^k ἡδέα ταῦτα γενέσθαι αὐτῷ· ^l μεταμελείας γὰρ οἱ φαῦλοι γέμουσιν. Οὐ δὴ φαίνεται ὁ φαῦλος οὐδὲ πρὸς ^m ἑαυτὸν φιλικῶς διακεῖσθαι διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν φιλητόν. Εἰ δὴ τὸ οὕτως ἔχειν λίαν ἐστὶν ἄθλιον, φευκτέον τὴν μοχθηρίαν διατεταμένως καὶ πειρατέον ἐπιεικῆ εἶναι· οὕτω γὰρ ⁿ καὶ πρὸς ἑαυτὸν φιλικῶς ἂν ἔχοι καὶ ἑτέρῳ φίλος γένοιτο.

5 Ἡ δ' εὐνοία ^o φιλία μὲν ἔοικεν, οὐ μὴν ἐστὶ γε φιλία· γίνεται γὰρ εὐνοία καὶ πρὸς ἀγνώστας καὶ λανθάνουσα, φιλία δ' οὐ. Καὶ πρότερον δὲ ^p ταῦτ' εἴρηται. Ἄλλ' οὐδὲ φίλησις ἐστίν· οὐ γὰρ ἔχει διάτασιν οὐδ' ὄρεξιν, τῇ φιλήσει ² δὲ ταῦτ' ἀκολουθεῖ. Καὶ ἡ μὲν φίλησις μετὰ συνηθείας, ἡ δ' εὐνοία καὶ ἐκ ^q προσπαιίου, οἶον καὶ περὶ τοὺς ἀγωνιστὰς συμβαίνει· εὐνοὶ γὰρ αὐτοῖς γίνονται καὶ ^r συνθέλουσιν, ^s συμπράξαιεν δ' ἂν ^t οὐθέν· ὅπερ γὰρ εἶπομεν, ^v προσπαιίως εὐνοὶ ³ γίνονται καὶ ἐπιπολαίως στέργουσιν. Ἔοικε δὴ ἀρχὴ φιλίας εἶναι, ὡσπερ τοῦ ἐράν ἢ διὰ τῆς ὄψεως ἡδονῆ· μὴ γὰρ προησθεῖς τῇ ^w ἰδέα οὐθεῖς ἐρά, ὁ δὲ χαίρων τῷ εἶδει οὐθέν μάλλον ἐρά, ἀλλ' ὅταν καὶ ἀπόντα ποθῆ καὶ τῆς παρουσίας ^x ἐπιθυμῆ. Οὕτω δὴ καὶ φίλους οὐχ οἶόν τ' εἶναι μὴ εὐνοῦς

^b ἕτερα τοιαῦτα ἐλπίζουσι L^b.Ob, τοιαῦθ' ὑπερελπίζουσι M^b. ^c οὐδὲ L^b. ^d ἑαυτοῖς οἱ τοιοῦτοι L^b.Ob. ^e τότε L^b.Ob, om. K^b. ^f μὲν om. K^b. ^g ἀπεχόμενος L^b. ^h τότε L^b.Ob. ⁱ οἶονται M^b. ^k ταῦτα ἡδέα L^b, τῷ ἡδέα ταῦτα M^b. ^l μεταμελείας—ἑαυτὸν om. M^b. ^m αὐτὸν K^b. ⁿ καὶ ante πρὸς om. K^b.M^b. ^o φιλία] φιλικῶ K^b. ^p τοιαῦτ' K^b.M^b. ^q τροπαιίου M^b. ^r συνελθοῦσιν K^b. ^s συμπράξαιεν L^b. ^t οὐδὲ ἔν Ob. ^v τροπαιίως M^b. ^w εἰδέαι K^b. ^x ἐπιθυμεί K^b.Ob.

γενομένους, οἱ δ' εἵνοι οὐθέν μᾶλλον φιλοῦσιν· βούλονται γὰρ μόνον τὰγαθὰ οἷς εἰσὶν εἵνοι, συμπράξαιεν δ' ἂν οὐθέν, ^a οὐδ' ὀχληθεῖεν ὑπὲρ αὐτῶν. Διὸ μεταφέρων φαίη τις ἂν αὐτὴν ἀργὴν εἶναι φιλίαν, χρονιζομένην δὲ καὶ εἰς συνήθειαν ^b ἀφικνουμένην γίνεσθαι φιλίαν, οὐ τὴν διὰ τὸ χρησιμον οὐδὲ τὴν διὰ τὸ ἡδύ· οὐδὲ γὰρ εἵνοια ἐπὶ τούτοις γίνεταί. Ὁ μὲν γὰρ εὐεργετηθεὶς ἀνθ' ὧν πέπονθεν ἀπονέμει τὴν εἵνοιαν, τὰ δίκαια δρῶν· ὁ δὲ βουλόμενός τιν' ^c εὐπραγεῖν, ^d ἐλπίδα ἔχων εὐπορίας δι' ἐκείνον, οὐκ ἔοικ' ^e εἵνους ἐκείνῳ εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον ἑαυτῷ, καθάπερ οὐδὲ φίλος, εἰ θεραπεύει αὐτὸν διὰ τινὰ χρῆσιν. Ὀλως δ' ^f ἡ εἵνοια δι' ^g ἀρετὴν καὶ ἐπιείκειάν τινὰ ^g γίνεται, ὅταν τῷ φανῆ καλὸς τις ἢ ἀνδρείος ἢ τι τοιοῦτον, καθάπερ καὶ ἐπὶ ^h τῶν ἀγωνιστῶν εἶπομεν.

Φιλικὸν δὲ καὶ ἡ ὁμόνοια φαίνεται· διόπερ οὐκ ἔστιν ὁμο- 6
δοξία· τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἀγνοοῦσιν ἀλλήλους ὑπάρξειεν ἄν. Οὐδὲ ⁱ τοὺς περὶ ^k ὁποιοῦν ὁμογνωμονοῦντας ὁμονοεῖν φασίν, οἷον τοὺς περὶ τῶν οὐρανίων (οὐ γὰρ φιλικὸν τὸ περὶ τούτων ὁμονοεῖν), ἀλλὰ ^l τὰς πόλεις ὁμονοεῖν φασίν, ὅταν περὶ τῶν συμφερόντων ὁμογνωμονῶσι ^m καὶ ταῦτὰ προαιρῶνται καὶ πράττωσι τὰ ⁿ κοινῇ δόξαντα. Περὶ τὰ πρακτὰ δὲ ὁμο- 2
νοοῦσιν, καὶ τούτων περὶ τὰ ἐν μεγέθει καὶ ^o τὰ ἐνδεχόμενα ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἢ πάσιν, οἷον αἱ πόλεις, ὅταν πᾶσι δοκῆ τὰς ἀρχὰς αἰρετάς εἶναι, ἢ συμμαχεῖν Λακεδαιμονίοις, ἢ ἀρχειν Πιπτακόν, ὅτε καὶ αὐτὸς ^p ἤθελεν. Ὀταν δ' ^q ἑκάτερος ἑαυτὸν βούληται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς Φοινίσσαις, στασιάζουσιν· οὐ γὰρ ἐστ' ὁμονοεῖν τὸ ^r αὐτὸ ἑκάτερον ^s ἐννοεῖν ὀδήποτε, ἀλλὰ τὸ ^t ἐν τῷ αὐτῷ, οἷον ὅταν καὶ ὁ δῆμος καὶ οἱ

γ εἵνοι Mb. z οὐθέν ἂν Lb. a οὐδ' ἂν ὀχληθεῖεν Ob. b ἀγομένην Lb, συνηγομένην Ob. c εὐ πράττειν Lb. d εὐπορίας ἐλπίδα ἔχων Lb.Ob. e ἐκείνῳ εἵνους Ob. f ἡ om. Kb.Mb. g γίνεται τῷ φανῆναι Mb. h τῷ ἀγωνί Lb. i τοὺς] γὰρ Mb. k ὁποιοῦν Lb.Ob. l τοὺς πολλοὺς Mb. m καὶ—ὁμονοοῦσι om. Mb. n κοινὰ Kb. o τὰ post καὶ add. Lb.Ob. p ἤθελεν Kb. q ἑκάτερος καὶ ἑαυτὸν Kb. r αὐτῷ Kb.Lb.Mb. s ἐννοεῖν Kb.Lb. t ἐν et αὐτῷ om. Ob.

ἐπιεικείς τοὺς ἀρίστους ἄρχειν· οὕτω γὰρ πᾶσι γίγνεται
 ὡς ἐφίενται. Πολιτικὴ δὲ φιλία φαίνεται ἢ ὁμόνοια, κα-
 θάπερ καὶ λέγεται· περὶ τὰ συμφέροντα γὰρ ἔστι καὶ τὰ
 3^w εἰς τὸν βίον ^x ἀνήκοντα. Ἔστι δ' ἢ τοιαύτη ὁμόνοια ἐν
 τοῖς ἐπιεικέσιν· οὗτοι γὰρ ^y καὶ ἑαυτοῖς ὁμονοοῦσι καὶ ἀλλή-
 λους, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὄντες ὡς εἰπεῖν· τῶν τοιούτων γὰρ ^z μέ-
 νει τὰ βουλήματα καὶ οὐ μεταρρεῖ ὥσπερ εὐριπος, βούλονται
 τε τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα, τούτων δὲ ^a καὶ ^b κοινῇ ἐφί-
 4^e ενται. Τοὺς δὲ φαύλους οὐχ οἶόν τε ὁμονοεῖν πλὴν ἐπὶ μι-
 κρόν, καθάπερ καὶ φίλους εἶναι, πλεονεξίας ἐφιεμένους ἐν τοῖς
 ὠφελίμοις, ἐν δὲ τοῖς ^c πόνοις καὶ ταῖς λειτουργίαις ἐλλεί-
 ποντας· ἑαυτῷ δ' ἕκαστος βουλόμενος ταῦτα τὸν πέλας ἐξε-
 τάζει καὶ κωλύει· μὴ γὰρ ^d τηρούντων τὸ κοινὸν ἀπόλλυται.
 Συμβαίνει οὖν αὐτοῖς στασιάζειν, ^e ἀλλήλους μὲν ἐπαναγκά-
 ζοντας, αὐτοὺς δὲ μὴ βουλομένους τὰ δίκαια ποιεῖν.

7 Οἱ δ' εὐεργέται τοὺς εὐεργετηθέντας δοκοῦσι μᾶλλον φι-
 λεῖν ἢ ^f οἱ εὐ παθόντες τοὺς δράσαντας, καὶ ὡς παρὰ λόγον
 γινόμενον ἐπιζητεῖται. Τοῖς μὲν οὖν πλείστοις φαίνεται,
 ὅτι οἱ μὲν ὀφείλουσι τοῖς δὲ ὀφείλονται· καθάπερ οὖν ἐπὶ
 τῶν δανείων οἱ μὲν ^g ὀφείλοντες βούλονται μὴ εἶναι οἷς ὀφεί-
 λουσιν, ^h οἱ δὲ δανείσαντες καὶ ἐπιμέλονται τῆς τῶν ὀφεί-
 λόντων σωτηρίας, ⁱ οὕτω καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας βούλεσθαι
 εἶναι τοὺς παθόντας ὡς κομιουμένους τὰς χάριτας, τοῖς δ' οὐκ
 εἶναι ἐπιμελές τὸ ἀνταποδοῦναι. Ἐπίχαρμος ^k μὲν οὖν τάχ'
 ἂν φαίη ταῦτα λέγειν ^l αὐτοὺς ἐκ πονηροῦ θεωμένους, ἔοικε
 δ' ἀνθρωπικῶ· ἀμνήμονες γὰρ οἱ πολλοί, καὶ μᾶλλον εὐ ^m πά-
 2^s σχειν ἢ ποιεῖν ἐφίενται. Δόξειε δ' ἂν φυσικώτερον εἶναι τὸ
 αἴτιον, καὶ ^m οὐχ ὅμοιον τῷ περὶ τοὺς ⁿ δανείσαντας· οὐ γάρ

^v οὐ πάντες ἐφίενται M^b. οὐ ἐφίεται—φαίνεται margo Ob: ipse om.
^w πρὸς N^b. ^x ἤκοντα M^b, εἰκότα K^b. ^y καὶ post γὰρ om. M^b.
^z μέρει τὰ βουλεύματα M^b. ^a καὶ om. M^b. ^b κοινωνίας Ob. ^c πόνοις]
 δαπανηροῖς M^b. ^d πληρούντων M^b. ^e ἄλλους M^b. ^f οἱ om. K^b. M^b.
^g ὀφείλοντες οὐ βούλονται εἶναι M^b. ^h οἱ δανείσαντες δὲ καὶ ἐπιμελοῦνται
 K^b. M^b. ⁱ οὕτω γὰρ καὶ M^b. ^k μὲν om. M^b. ^l τοὺς M^b. ^m οὐδ'
 K^b. M^b. ⁿ δανειστάς L^b.

ἐστὶ φίλησις περὶ ἐκείνους, ἀλλὰ τοῦ σώζεσθαι βούλησις τῆς κομιδῆς ἕνεκα· οἱ δ' εὐ πεποιηκότες φιλοῦσι καὶ ἀγαπῶσι τοὺς ^ο πεπονθότας, κἂν μὴθὲν ὧσι χρήσιμοι ῥμηδ' εἰς ὕστερον ^ι γένοιοντ' ἄν. ^υ Ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνιτῶν συμβέβηκεν· ³ πᾶς γὰρ τὸ οἰκείον ἔργον ἀγαπᾷ μᾶλλον ἢ ἀγαπηθείη ἂν ὑπὸ τοῦ ἔργου ἐμφύχου γενομένου. Μάλιστα δ' ἴσως ^ι τοῦτο περὶ τοὺς ποιητὰς συμβαίνει· ὑπεραγαπῶσι γὰρ οὗτοι τὰ οἰκεία ποιήματα, στέργοντες ὥσπερ τέκνα. Τοιοῦτῳ ^ς δὴ ⁴ ἔοικε καὶ τὸ τῶν εὐεργετῶν· τὸ γὰρ εὐ πεπονθὸς ἔργον ἐστὶν αὐτῶν· τοῦτο δὴ ἀγαπῶσι μᾶλλον ἢ τὸ ἔργον τὸν ποιήσαντα. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι τὸ εἶναι πᾶσιν αἰρετὸν καὶ φιλητόν, ἐσμὲν δ' ἐνεργεῖα· τῷ ζῆν γὰρ καὶ πράττειν. Ἐνεργεῖα ^τ δὴ ὁ ποιήσας τὸ ἔργον ἔστι πως· στέργει δὴ τὸ ἔργον, διότι καὶ τὸ εἶναι. Τοῦτο δὲ φυσικόν· ὁ γὰρ ἐστὶ δυνάμει, τοῦτο ἐνεργεῖα τὸ ἔργον μνηύει. Ἐμα δὲ καὶ τῷ ⁵ μὲν εὐεργέτη καλὸν τὸ κατὰ τὴν πράξιν, ὥστε χαίρειν ἐν ᾧ τοῦτο, τῷ δὲ παθόντι οὐθὲν καλὸν ἐν τῷ δράσαντι, ἀλλ' εἴπερ, συμφέρον· τοῦτο δ' ἦττον ἢδὲ καὶ φιλητόν. Ἡδεῖα ⁶ δ' ἐστὶ τοῦ μὲν παρόντος ἢ ἐνεργεία, τοῦ δὲ μέλλοντος ἢ ἐλπίς, τοῦ δὲ ^ν γεγενημένου ἢ μνήμη. Ἡδιστον δὲ τὸ κατὰ τὴν ἐνεργείαν, καὶ φιλητόν ὁμοίως. Τῷ μὲν ^ω οὖν πεποιηκότη μένει τὸ ἔργον (τὸ ^χ καλὸν γὰρ πολυχρόνιον), τῷ δὲ παθόντι τὸ χρήσιμον παροίχεται. Ἡ τε μνήμη τῶν μὲν καλῶν ἠδεῖα, τῶν δὲ χρησίμων οὐ πάνυ ^υ ἢ ἦττον· ἢ προσδοκία δ' ἀνάπαλιν ^z ἔχειν ἔοικεν. Καὶ ἡ μὲν φίλησις ποιήσει ἔοικεν, τὸ φιλεῖσθαι δὲ τῷ πάσχειν. Τοῖς ^α ὑπερέχουσι ^β δὴ περὶ ^ε τὴν πράξιν ἔπεται ^δ τὸ φιλεῖν καὶ τὰ φιλικά. Ἐπι ⁷ δὲ τὰ ἐπιπόνως ^ε γεγόμενά πάντες μᾶλλον στέργουσιν, οἷον

^ο πεπονθότας] εὐ πεπονθότας N^b, εὐεργετηθέντας L^b.Ob. ῥ μηδ'] κἂν μηδ' M^b. ^ι γένοιοντ' L^b.M^b. ^ι περὶ τοὺς ποιητὰς τοῦτο L^b.Ob. ^ς δὲ M^b. ^τ δ' L^b.M^b.Ob. ^ν γενομένου M^b. ^ω οὖν om. L^b. ^χ γὰρ καλὸν L^b. ^υ ἢ—ἔχειν ἔοικεν om. M^b. ^z ἔχειν om. L^b.Ob. ^α ὑπάρχουσι N^b. ^β δὲ M^b. ^ε τὴν om. L^b.Ob. ^δ τὸ] καὶ δὴ τὸ L^b.Ob. τὸ φιλεῖν om. K^b. ^ε γινόμενα πάντες μᾶλλον M^b, μὲν μᾶλλον πάντες γενόμενα Ob.

καὶ τὰ χρήματα οἱ κτησάμενοι τῶν παραλαβόντων· δοκεῖ
 ἴδῃ τὸ Ἐ μὲν εὖ πάσχειν ἄπονον εἶναι, τὸ δ' εὖ ποιεῖν ἐργῶδες.
 Διὰ ταῦτα ἠδὲ καὶ αἱ μητέρες φιλοτεκνότεραι· ἰἐπιπονωτέρα
 γὰρ ἢ κ γέννησις, καὶ μᾶλλον ἴσασις ὅτι αὐτῶν. Δόξειε δ'
 ἂν τοῦτο καὶ τοῖς εὐεργέταις οἰκεῖον ἴεῖναι.

8 ἢ Ἐ Ἀπορεῖται δὲ ἢ καὶ πότερον δεῖ φιλεῖν ἑαυτὸν μάλιστα
 ἢ ἄλλον τινά· ἐπιτιμῶσι γὰρ τοῖς ἑαυτοὺς μάλιστα ἀγα-
 πῶσι, καὶ ὡς ἐν αἰσχυρῷ φιλαύτους ἀποκαλοῦσι, δοκεῖ ὅτε
 ὁ μὲν φαῦλος ἑαυτοῦ χάριν πάντα πράττειν, καὶ ὅσῳ ἂν
 μοχθηρότερος ἦ, τοσοῦτῳ μᾶλλον· ἐγκαλοῦσι ἢ δὴ αὐτῷ ἰὸτι
 οὐθὲν ἀφ' ἑαυτοῦ πράττει· ὁ δ' ἐπιεικῆς διὰ τὸ καλόν, καὶ
 ὅσῳ ἂν ἰ βελτίων ἦ, ἰ μᾶλλον διὰ τὸ καλόν, καὶ φίλου ἔνεκα·
 2 τὸ δ' αὐτοῦ παρήσιν. Τοῖς λόγοις δὲ τούτοις τὰ ἔργα δια-
 φωνεῖ, οὐκ ἀλόγως. Φασὶ γὰρ δεῖν φιλεῖν μάλιστα τὸν
 μάλιστα φίλον, φίλος δὲ μάλιστα ὁ βουλόμενος ἰὸ βούλε-
 ται τὰγαθὰ ἐκείνου ἔνεκα, καὶ εἰ μηθεὶς εἴσεται. Ταῦτα δ'
 ὑπάρχει ἰ μάλιστα αὐτῷ πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ λοιπὰ δὴ πάνθ'
 οἷς ὁ φίλος ὀρίζεται· εἴρηται γὰρ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ
 φιλικὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διήκει. Καὶ αἱ παροιμίαι δὲ
 πάσαι ὁμογνωμονοῦσιν, οἷον ἰ τὸ “μία ψυχὴ” καὶ “κοινὰ τὰ
 φίλων” καὶ “ἰσότης φιλότης” καὶ “γόνυ κνήμης ἔγγιον”
 πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς αὐτόν ἰ μάλιστα ὑπάρχει· μάλιστα
 γὰρ φίλος αὐτῷ, καὶ φιλητέον δὴ μάλιστα ἑαυτόν. Ἐπο-
 ρεῖται δ' εἰκότως ποτέροις ἰ χρεῶν ἔπεσθαι, ἀμφοῖν ἰ ἐχόντων
 3 τὸ πιστόν. ἰ Ἴσως οὖν τοὺς τοιοῦτους δεῖ τῶν λόγων διαι-
 ρεῖν καὶ διορίζειν ἐφ' ὅσον ἑκάτεροι καὶ πῆ ἀληθεύουσιν. Εἰ
 δὴ λάβοιμεν τὸ φίλαυτον πῶς ἑκάτεροι λέγουσιν, τάχ' ἂν
 4 γένοιτο δῆλον. Οἱ μὲν ἰ οὖν εἰς ὄνειδος ἄγοντες αὐτὸ φι-

f δὲ Mb. g εὖ μὲν Kb.Lb.Mb. h δὲ om. Mb. i ἐπιπονώτερον Mb.
 k γένεσις Kb. l εἶναι om. Lb. m ἀπορεῖ Mb. n καὶ om. Lb. o δὲ
 Lb.Mb.Ob. p δὴ om. Mb. q ὅτι] οἷον ὅτι Kb. r βελτίων Kb.
 s μᾶλλον om. Mb. t ἰ] ἰ Kb, ὁ μάλιστα Lb. v αὐτῷ μάλιστα
 Lb.Ob. w τὸ κοινὰ τὰ φίλων καὶ μία ψυχὴ Lb.Ob. x μάλιστα ἂν ὑπάρ-
 χουι Kb.Mb. y χρεῶν δὴ ἔπεσθαι Lb.Ob. z ἐχόντων Lb, σχόντων Mb.
 a οὖν om. Kb.Mb.

αὐτοὺς καλοῦσι τοὺς ἑαυτοῖς ἀπονέμοντας τὸ πλεῖον ἐν χρήμασι καὶ τιμαῖς καὶ ἡδοναῖς ταῖς σωματικαῖς· τούτων γὰρ οἱ πολλοὶ ὀρέγονται, καὶ ἐσπουδάκασιν περὶ αὐτὰ ὡς ἄριστα ὄντα, διὸ καὶ ^bπεριμάχητά ἐστιν. Οἱ ^cδὲ περὶ ταῦτα πλεονέκται χαρίζονται ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ὅλως τοῖς πάθεσι καὶ τῷ ἀλόγῳ τῆς ψυχῆς. Τοιοῦτοι δ' εἰσιν οἱ πολλοὶ· διὸ καὶ ἡ προσηγορία γεγένηται ἀπὸ τοῦ ^dπολλοῦ φαύλου ὄντος. Δικαίως δὲ τοῖς οὕτω φιλαύτοις ὀνειδίζεται. Ὅτι δὲ ^eτοὺς ⁵τὰ τοιαῦθ' αὐτοῖς ἀπονέμοντας εἰώθασιν λέγειν οἱ πολλοὶ φιλαύτους, οὐκ ἄδηλον· εἰ γὰρ τις αἰεὶ ^fσπουδάζῃ τὰ δίκαια πράττειν αὐτὸς μάλιστα πάντων ἢ τὰ σῶφρονα ἢ ὅποιαοῦν ἄλλα τῶν κατὰ τὰς ἀρετάς, καὶ ὅλως αἰεὶ τὸ καλὸν ^gἑαυτῷ περιποιεῖτο, οὐθεὶς ἐρεῖ τοῦτον φίλαντον οὐδὲ ψέξει. Δόξειε ⁶δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ^hμᾶλλον εἶναι φίλαντος· ἀπονέμει ⁱγούνην ἑαυτῷ τὰ κάλλιστα καὶ μάλιστ' ἀγαθὰ, καὶ χαρίζεται ἑαυτοῦ τῷ κυριωτάτῳ, καὶ πάντα τούτῳ πείθεται· ὥσπερ ^kδὲ καὶ πόλις τὸ κυριώτατον μάλιστ' εἶναι δοκεῖ καὶ πᾶν ἄλλο σύστημα, οὕτω καὶ ἄνθρωπος· ^lκαὶ φίλαντος δὲ μάλιστα ὁ τοῦτο ἀγαπῶν καὶ τούτῳ χαριζόμενος. Καὶ ἐγκρατῆς δὲ καὶ ἀκρατῆς ^mλέγεται τῷ κρατεῖν τὸν νοῦν ἢ μὴ, ὡς ⁿτούτου ἐκάστου ὄντος· καὶ ^oπεπραγμένα δοκοῦσιν ^pαὐτοῖ καὶ ἐκουσίως τὰ μετὰ λόγου μάλιστα. Ὅτι μὲν οὖν ^qτοῦθ' ἕκαστός ἐστιν ^rἢ μάλιστα, οὐκ ἄδηλον, καὶ ὅτι ὁ ἐπιεικῆς μάλιστα τοῦτ' ἀγαπᾷ. Διὸ φίλαντος μάλιστ' ἂν εἴη, καθ' ^sἕτερον εἶδος τοῦ ὀνειδιζομένου, καὶ διαφέρων τοσοῦτον ὅσον τὸ κατὰ λόγον ζῆν τοῦ κατὰ πάθος, καὶ ὀρέγεσθαι ^tτοῦ καλοῦ ἢ τοῦ δοκοῦντος συμφέρειν. ^vΤοὺς μὲν οὖν περὶ τὰς ⁷καλὰς πράξεις διαφερόντως ^wσπουδάζοντας πάντες ἀποδέχονται καὶ ἐπαινοῦσιν· πάντων δὲ ἀμιλλωμένων πρὸς τὸ

^b περὶ χρήματά Mb. ^c δὲ Lb. ^d πηλοῦ Mb. ^e τοὺς] τοῖς Kb.
^f σπουδάζει L^b.M^b.O^b. ^g αὐτῷ L^b.O^b. ^h εἶναι μᾶλλον L^b, ⁱ γὰρ L^b.
^k δὲ καὶ] γὰρ Mb. ^l καὶ ante φίλαντος om. Mb. ^m λέγεται om. Mb.
ⁿ τοῦτο K^b.M^b.N^b.O^b. ^o πεπραγμένα Mb. ^p ἑαυτῷ Mb. ^q τοῦ καθ' ἕκαστον Mb, τοῦ καθέκαστος L^b. ^r ἢ om. O^b. ^s ἐκότερον K^b. ^t ἢ τοῦ καλοῦ ἢ K^b.M^b. ^v τοὺς] τὸν Mb. ^w σπουδάζοντά Mb.

καλὸν καὶ διατεινομένων τὰ κάλλιστα πράττει κοινή τ' ^α ἂν
πάντ' εἴη τὰ δέοντα καὶ ἰδία ἐκάστω τὰ μέγιστα τῶν ἀγα-
θῶν, εἴπερ ^γ ἡ ἀρετὴ ^ζ τοιοῦτόν ^α ἐστίν. Ὡστε τὸν μὲν ἀγαθὸν
δεῖ φίλαντον εἶναι· καὶ γὰρ αὐτὸς ὀνήσεται τὰ καλὰ πράτ-
των καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελήσει· τὸν δὲ μοχθηρὸν οὐ δεῖ
βλάψαι γὰρ καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς πέλας, φαύλοις πάθεσι
8 ἐπόμενος. Τῷ μοχθηρῷ μὲν οὖν διαφωνεῖ ἃ δεῖ ^β πράττειν
καὶ ^ε ἃ πράττει· ὁ δ' ἐπιεικὴς, ^δ ἃ δεῖ, ταῦτα ^ε καὶ πράττει·
πᾶς γὰρ νοὺς αἰρεῖται τὸ βέλτιστον ἑαυτῷ, ὁ δ' ἐπιεικὴς
9 πειθαρχεῖ τῷ νόμῳ. Ἀληθὲς ^ε δὲ περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ τὸ
τῶν φίλων ἕνεκα πολλὰ πράττειν καὶ τῆς πατρίδος, καὶ δέη
ὑπεραποθνήσκειν· προήσεται γὰρ καὶ χρήματα καὶ τιμὰς
καὶ ὅλως τὰ περιμάχητα ἀγαθὰ, περιποιούμενος ^σ ἑαυτῷ τὸ
καλόν· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἡσθῆναι σφόδρα μᾶλλον ἔλοιτ'
ἂν ἢ πολὺν ἡρέμα, καὶ βιώσαι καλῶς ἑνιαυτὸν ἢ πόλλ' ἔτη
τυχόντως, καὶ μίαν πράξιν καλὴν καὶ μεγάλην ἢ πολλὰς
καὶ μικράς. Τοῖς ^η δ' ὑπεραποθνήσκουσι τοῦτ' ἴσως συμβαί-
νει· αἰροῦνται δὲ μέγα καλὸν ἑαυτοῖς. Καὶ χρήματα ^ι προ-
οῖντ' ἂν ἐφ' ᾧ πλείονα λήψονται οἱ φίλοι· γίγνεται γὰρ
τῷ μὲν φίλῳ χρήματα, αὐτῷ δὲ τὸ καλόν· τὸ ^κ δὲ μείζον
10 ἀγαθὸν ἑαυτῷ ἀπονέμει. Καὶ ^λ περὶ τιμᾶς ^μ δὲ καὶ ἀρχὰς ὁ
αὐτὸς τρόπος· πάντα γὰρ τῷ φίλῳ ταῦτα προήσεται· κα-
λὸν γὰρ αὐτῷ τοῦτο καὶ ἐπαινετόν. Εἰκότως δὲ ^ν δοκεῖ
^ο σπουδαῖος εἶναι, ἀντὶ πάντων ^ρ αἰρούμενος τὸ καλόν. Ἐν-
δέχεται δὲ καὶ πράξεις τῷ φίλῳ προῖεσθαι, καὶ εἶναι κάλλιον
11 τοῦ αὐτὸν πράξαι τὸ αἴτιον τῷ φίλῳ ^ρ γενέσθαι. Ἐν ^ρ πᾶσι
δὲ τοῖς ἐπαινετοῖς ὁ σπουδαῖος φαίνεται ἑαυτῷ τοῦ καλοῦ
πλέον νέμων. Οὕτω μὲν οὖν ^σ φίλαντον εἶναι δεῖ, καθάπερ
εἴρηται· ὡς δ' οἱ πολλοί, οὐ χρή.

^α πάντ' ἂν εἴη M^b, ἂν παντὶ ἢ L^b.Ob. ^γ αἱ ἀρεταὶ Ob. ^ζ τὸ τοιοῦ-
τον M^b. ^α ἐστίν om. L^b.Ob. ^β πράττειν om. K^b.M^b. ^ε ἃ om. K^b.
^δ ταῦτα ἃ δεῖ K^b.M^b. ^ε καὶ] ἀεὶ K^b. ^ε δὲ τὸ περὶ L^b. ^σ αὐτῷ L^b.
^η δὴ L^b.Ob. ^ι προοῖντ' Ob. ^κ δὴ] δὲ L^b. ^λ περὶ τὰς τιμὰς L^b.Ob.
^μ δὴ K^b.Ob. ^ν δοκεῖ om. M^b. ^ο σπουδαῖον M^b. ^ρ αἰρούμενον M^b.
^ρ γίνεσθαι M^b. ^ρ ἅπασιν L^b. ^σ δεῖ φίλαντον εἶναι L^b, φίλαντον εἶναι
δοκεῖ M^b.

Ἄμφισβητεῖται δὲ ἰκαὶ περὶ τὸν εὐδαίμονα, εἰ δεήσεται 9
 φίλων ἢ μὴ. Οὐθὲν γάρ ὕφασιν δεῖν φίλων τοῖς μακαρίοις
 καὶ αὐτάρκεσιν. ὠὐπάρχειν γὰρ ἄ αυτοῖς ὕ τὰ γαθὰ· αὐτάρ-
 κεις οὖν ὄντας ἄ οὐδενὸς προσδεῖσθαι, τὸν δὲ φίλον, ἄ ἕτερον
 αὐτὸν ὄντα, πορίζειν ἄ δι' αὐτοῦ ἀδυνατεῖ· ὅθεν ἄ τὸ

ἔταν ὁ δαίμων εὐ διδῶ, τί δεῖ φίλων;

Ἔοικε δ' ἀτόπῳ τὸ πάντ' ἀπονέμοντας τὰ γαθὰ τῷ εὐδαίμονι 2
 φίλους μὴ ἀποδιδόναι, ὃ δοκεῖ τῶν ἐκτὸς ἄ ἀγαθῶν μέγιστον
 εἶναι. ἄ Εἴ τε φίλου μᾶλλον ἔστι τὸ εὐ ποιεῖν ἢ πάσχειν,
 καὶ ἔστι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ εὐεργετεῖν, κάλλιον
 δ' εὐ ποιεῖν φίλους ὀθνεῖων, τῶν εὐ ἄ πεισομένων δεήσεται ὁ
 σπουδαῖος. Διὸ καὶ ἄ ἐπιζητεῖται πότερον ἐν ἄ εὐτυχίαις
 ἄ μᾶλλον δεῖ φίλων ἢ ἐν ἄ ἀτυχίαις, ὡς καὶ τοῦ ἀτυχούντος
 δεομένου τῶν εὐεργετησόντων καὶ τῶν εὐτυχούντων ἄ οὐδ' εὐ
 ποιήσουσιν. ἄ Ἀτοπὸν δ' ἄ ἴσως καὶ τὸ μονώτην ποιεῖν τὸν 3
 μακάριον· οὐθεὶς γὰρ ἔλοιτ' ἄν καθ' ἄ αὐτὸν τὰ πάντ' ἔχειν
 ἀγαθὰ· πολιτικὸν γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ συζῆν πεφυκός. Καὶ
 τῷ εὐδαίμονι δὴ τούθ' ὑπάρχει· τὰ γὰρ τῇ φύσει ἀγαθὰ
 ἔχει. Δῆλον δ' ὡς μετὰ φίλων καὶ ἐπιεικῶν κρεῖττον ἢ μετ'
 ὀθνεῖων ἄ καὶ ἄ τῶν τυχόντων συνημερεύειν· δεῖ ἄρα τῷ ἄ εὐ-
 δαίμονι φίλων. Τί οὖν λέγουσιν οἱ πρῶτοι, καὶ ἄ πῆ ἄλη- 4
 θεούουσιν; ἄ Ἡ ὅτι οἱ πολλοὶ φίλους οἴονται ἄ τοὺς χρησίμους
 εἶναι; Τῶν τοιούτων μὲν οὖν οὐθὲν δεήσεται ὁ μακάριος,
 ἐπειδὴ τὰ γαθὰ ὑπάρχει αὐτῷ. Οὐδὲ δὴ τῶν διὰ τὸ ἄ ἡδύ, ἄ ἢ
 ἐπὶ μικρόν· ἄ ἡδὺς γὰρ ὁ βίος ἄν οὐθὲν δεῖται ἐπεισάκτου
 ἄ ἡδονῆς. Οὐ δεόμενος δὲ τῶν τοιούτων φίλων οὐ δοκεῖ δεῖσθαι
 φίλων. Τὸ δ' οὐκ ἔστιν ἄ ἴσως ἀληθές· ἐν ἀρχῇ γὰρ εἴρηται 5
 ὅτι ἄ ἡ εὐδαιμονία ἐνέργειά τις ἄ ἔστιν, ἢ δ' ἐνέργεια δῆλον ὅτι

ἄ καὶ om. Mb. ὕ δεῖν φασὶ φίλων Mb. ὠ ὑπάρχει Kb.Lb.Mb.
 ἄ αυτοῖς om. Kb. ὕ ἀγαθὰ Kb, τὰ γαθῶν Mb. ἄ μηδενὸς Lb.Ob.
 ἄ ἕτερον ὄντα αὐτῷ πορίζει Mb. ἄ τὸ om. Kb.Lb.Mb. ἄ ἀγαθὸν Kb.
 ἄ εἰ δὲ Lb.Ob. ἄ πησομένων ἄν δεήσεται Kb. ἄ ζητεῖται Lb.Ob.
 ἄ ἀτυχίαις Ob. ἄ δεῖ φίλων μᾶλλον Mb. ἄ εὐτυχίαις Ob. ἄ οἷς Mb.
 ἄ αὐτὸν πάντ' ἔχειν τὰ γαθὰ Lb.Ob. ἄ καὶ om. Kb. ἄ τῶν om. Kb.Mb.
 ἄ εὐδαίμονι καὶ τῶν φίλων Kb.Mb. ἄ ποῖ Lb. ἄ εἶναι τοὺς χρησί-
 μους Mb. ἄ ἢ om. Kb. ἄ ἔστιν] ἔστι μετὰ ἀρετῆς Lb.

γίνεται καὶ οὐχ ὑπάρχει ὡσπερ κτῆμά τι. Εἰ δὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστὶν ἐν τῷ ζῆν καὶ ἐνεργεῖν, ^t τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἢ ἐνεργεια σπουδαία καὶ ἡδέια καθ' αὐτήν, καθάπερ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, ἐστὶ δὲ καὶ τὸ οἰκείον τῶν ἡδέων, θεωρεῖν ^v δὲ μᾶλλον τοὺς πέλας δυνάμεθα ἢ ἑαυτοὺς καὶ τὰς ἐκείνων πράξεις ἢ τὰς οἰκείας, αἱ τῶν σπουδαίων δὴ πράξεις φίλων ὄντων ἡδέϊαι τοῖς ἀγαθοῖς· ἄμφω γὰρ ἔχουσι τὰ τῇ φύσει ἡδέα. Ὁ μακάριος δὴ φίλων τοιούτων δέησεται, εἴπερ θεωρεῖν προαιρεῖται πράξεις ἐπιεικεῖς καὶ οἰκείας· τοιαῦται δ' αἱ τοῦ ἀγαθοῦ φίλου ὄντος. ^w Οἴονται τε δεῖν ἡδέως ζῆν τὸν εὐδαιμόνα· μονώτῃ μὲν οὖν χαλεπὸς ὁ βίος· οὐ γὰρ ῥάδιον καθ' αὐτὸν ἐνεργεῖν συνεχῶς, μεθ' ἑτέρων δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ^x ῥᾶον. ^b Ἔσται οὖν ἡ ἐνεργεια ^y συνεχεστέρα, ἡδέια οὖσα καθ' αὐτήν, ^z ὃ δεῖ περὶ τὸν μακάριον εἶναι· ὁ γὰρ σπουδαῖος, ἢ σπουδαῖος, ταῖς κατ' ἀρετὴν πράξεσι χαίρει, ταῖς δ' ἀπὸ κακίας δυσχεραίνει, καθάπερ ὁ μουσικὸς τοῖς καλοῖς μέλεσιν ἡδεταί, ^γ ἐπὶ δὲ τοῖς φαύλοις λυπεῖται. ^a Γίνοιτο δ' ἂν ^b καὶ ἄσκησις τις τῆς ἀρετῆς ἐκ τοῦ συζῆν τοῖς ἀγαθοῖς, καθάπερ καὶ ^c θεόγνης ^d φησιν. Φυσικώτερον δ' ἐπισκοποῦσιν ἔοικεν ὁ σπουδαῖος φίλος τῷ σπουδαίῳ τῇ φύσει ^e αἰρετὸς εἶναι· τὸ γὰρ τῇ φύσει ^f ἀγαθὸν εἴρηται ὅτι τῷ σπουδαίῳ ^g ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ ἐστὶ καθ' αὐτό· τὸ δὲ ζῆν ὀρίζονται τοῖς ζῳοῖς ^h δυνάμει αἰσθήσεως, ἀνθρώποις δ' αἰσθήσεως ἢ νοήσεως· ἡ δὲ δύναμις εἰς τὴν ἐνεργειαν ⁱ ἀνάγεται. Τὸ ^k δὲ κύριον ἐν τῇ ἐνεργείᾳ· ἔοικε ^l δὲ τὸ ζῆν ^m εἶναι κυρίως τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ νοεῖν. Τὸ δὲ ζῆν τῶν καθ' αὐτὸ ἀγαθῶν καὶ ἡδέων ὠρισμέ-

^t τοῦ ἀγαθοῦ δ' L^b.Ob. ^v δὲ post θεωρεῖν om. Mb. ^w οἴον τε δὲ K^b. ^x ῥάδιον L^b.Ob. ^y συνεχεστέρα Mb. ^z ὃ—ἦ] ὁ δὲ περὶ τὸν μακάριον βίον ὦν ἦ Mb. ^a γένοιτο L^b. ^b καὶ ἡ ἄσκησις τῆς Mb. ^c θεόγνης K^b. ^d post φησιν margo L^b. φησὶ θεόγνης et, cum N^b. et 2113 et margine Oxoniensis CCC, ἐσθλῶν μὲν ἀπ' ἐσθλὰ [ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἐπ' ἐσθλὰ N^b, ἐσθλὰ μὲν ἀπ' ἐσθλῶν Oxon.] μαθήσει [διδάξει N^b.] ἦν δὲ κακοῖσι συμμίξης [συμμιγῆς L^b.] ἀπολείς καὶ τὸν ἐνόντα [ἐόντα N^b.] νόον. ea olim textui inserebantur: absunt etiam a 1471, 1855, 1856, 2023, 2024, 2114. ^e εἶναι αἰρετὸς Mb. ^f ἀγαθὸν] αἰρετὸν L^b. ^g ἀγαθὸν καὶ] καὶ ἀγαθὸν καὶ L^b, om. K^b. ^h δυνάμει L^b.Mb^b.N^b. ⁱ ἄγεται L^b. ^k δὲ K^b. ^l δὲ Mb. ^m κυρίως εἶναι L^b.Ob.

νον γάρ, τὸ δ' ὀρισμένον τῆς τἀγαθοῦ φύσεως. Τὸ δὲ τῆ φύσει ἀγαθὸν καὶ τῷ ἐπιεικεῖ· διόπερ ἔοικε πᾶσιν ἡδὺ εἶναι. Οὐ δεῖ δὲ λαμβάνειν μοχθηρὰν ζῶν καὶ διεφθαρμένην, οὐδ' 8 ἐν λύπαις· ἀόριστος γὰρ ἡ τοιαύτη, καθάπερ τὰ ὑπάρχοντα ^η αὐτῇ. Ἐν τοῖς ^θ ἐχομένοις δὲ περὶ Ῥτῆς ^ι λύπης ἔσται φανερώτερον. Εἰ δ' αὐτὸ τὸ ζῆν ἀγαθὸν καὶ ἡδύ (ἔοικε δὲ 9 ^ρ καὶ ἐκ τοῦ πάντας ὀρέγεσθαι αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ μακαρίους· τούτοις γὰρ ὁ βίος ^σ αἰρετώτατος, καὶ ἡ τούτων μακαριωτάτη ^τ ζωή), ὁ δ' ὀρῶν ὅτι ὀρᾷ ^υ αἰσθάνεται καὶ ὁ ἀκούων ὅτι ἀκούει καὶ ὁ βαδίζων ὅτι βαδίζει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ^ω ὁμοίως ἔστι τι τὸ αἰσθανόμενον ὅτι ἐνεργούμεν, ^ξ ὥστε αἰσθανοίμεθ' ἂν ὅτι αἰσθανόμεθα καὶ νοοῖμεν ὅτι νοοῦμεν. Τὸ δ' ὅτι αἰσθανόμεθα ἢ νοοῦμεν, ὅτι ἐσμέν· ^z τὸ γὰρ εἶναι ἦν αἰσθάνεσθαι ἢ νοεῖν. Τὸ δ' αἰσθάνεσθαι ὅτι ζῆν, τῶν ἡδέων καθ' αὐτό· φύσει γὰρ ἀγαθὸν ^a ζωή, τὸ δ' ἀγαθὸν ὑπάρχον ^b ἐν ἑαυτῷ αἰσθάνεσθαι ἡδύ. Αἰρετὸν δὲ τὸ ζῆν καὶ μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς, ὅτι τὸ εἶναι ἀγαθὸν ἔστιν αὐτοῖς καὶ ἡδύ· συναισθανόμενοι γὰρ τοῦ καθ' αὐτὸ ἀγαθοῦ ἡδονταί. Ὡς δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἔχει ὁ σπονδαῖος, καὶ πρὸς τὸν 10 φίλον· ἕτερος γὰρ αὐτὸς ^c ὁ φίλος ἔστιν. Καθάπερ οὖν τὸ αὐτὸν εἶναι αἰρετόν ἔστιν ἐκάστω, οὕτω καὶ τὸ τὸν φίλον, ^d ἢ παραπλησίως. Τὸ δ' εἶναι ἦν αἰρετόν διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι αὐτοῦ ἀγαθοῦ ὄντος. Ἡ δὲ τοιαύτη αἴσθησις ἡδέια καθ' ^e ἑαυτήν. Συναισθάνεσθαι ἄρα δεῖ καὶ τοῦ φίλου ὅτι ἔστιν, τοῦτο δὲ ^f γίνοιτ' ἂν ἐν τῷ συζῆν καὶ κοινωνεῖν λόγων καὶ διανοίας· οὕτω γὰρ ἂν δόξειε τὸ συζῆν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων λέγεσθαι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν βοσκημάτων τὸ ἐν τῷ αὐτῷ νέμεσθαι. Εἰ δὴ τῷ μακαρίῳ τὸ εἶναι αἰρετόν ἔστι καθ' αὐτό, ἀγαθὸν τῆ φύσει ὄν καὶ ἡδύ, παραπλήσιον δὲ

^η αὐτῇ] ταύτη M^b. ^θ ἐχομένοις L^b.M^b.O^b. ^ρ τῆς om. M^b. ^ι λύπης] αὐτῆς K^b.M^b. ^ρ καὶ post δὲ om. M^b. ^σ αἰρετώτερος M^b. ^τ ζωή om. M^b. ^υ αἰσθάνεται post ἀκούει L^b.O^b. ^ω ὁμοίως ante ἐπὶ M^b. ^ξ ὥστε αἰσθανοίμεθ' ἂν K^b, αἰσθανοίμεθα δ' ἂν L^b.M^b.O^b. ^υ νοοῖμεν K^b. ^z τῷ M^b. ^a ἡ ζωή L^b.O^b. ^b ἐν om. O^b. ^c ἔστιν ὁ φίλος L^b. ^d ἢ om. K^b.M^b. ^e αὐτήν L^b.O^b. ^f γίνοιτ' L^b.O^b.

καὶ τὸ τοῦ φίλου ἐστίν, ἔ καὶ ὁ φίλος τῶν αἰρετῶν ἂν εἴη.
 Ὁ δ' ἐστὶν αὐτῷ αἰρετόν, τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ, ἢ ταύτη
 ἐνδεὴς ἔσται. Δεήσει ἄρα τῷ ἠ εὐδαιμονήσονται φίλων σπου-
 δαίων.

10 Ἄρ' οὖν ὡς πλείστους φίλους ποιητέον, ἢ καθάπερ ἐπὶ
 ἰ τῆς ξενίας ἐμμελῶς εἰρησθαι ἰ δοκεῖ

μήτε πολύξεινος μήτ' ἰ ἄξεινος,

καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας ἀρμόσει μήτ' ἰ ἀφιλον εἶναι μήτ' αὐ πολυ-
 2 φιλον καθ' ὑπερβολήν; Τοῖς μὲν δὴ πρὸς χρήσιν καὶ πάν-
 δόξειεν ἰ ἂν ἀρμόζειν τὸ λεχθέν· πολλοῖς γὰρ ἀνθυπηρετεῖν
 ἐπίπονον, καὶ οὐχ ἰκανὸς ὁ βίος ἰ αὐτοῖς τοῦτο πράττειν.
 Οἱ ὀ πλείους δὴ τῶν πρὸς τὸν οἰκεῖον βίον ἰ ἰκανῶς περιέργοι
 καὶ ἐμπόδιοι πρὸς τὸ καλῶς ζῆν· οὐθέν οὖν δεῖ αὐτῶν. Καὶ
 οἱ πρὸς ἠδονὴν δὲ ἀρκούσιν ὀλίγοι, καθάπερ ἐν τῇ τροφῇ τὸ
 3 ἠδυσμα. Τοὺς δὲ σπουδαίους πότερον πλείστους κατ' ἀρι-
 θμόν, ἢ ἔστι τι μέτρον ἰ καὶ φιλικῷ πλήθους, ὡσπερ πό-
 λεως; Οὔτε γὰρ ἐκ δέκα ἰ ἀνθρώπων γένοιτ' ἂν πόλις, οὔτ'
 ἐκ δέκα μυριάδων ἔτι πόλις ἐστίν. Τὸ δὲ ποσὸν οὐκ ἔστιν
 ἰσως ἐν τι, ἀλλὰ πάν τὸ μεταξὺ τινῶν ὠρισμένων. Καὶ
 φίλων δὴ ἰ ἔστι πλήθος ὠρισμένον, καὶ ἰσως οἱ πλείστοι, μεθ'
 ὧν ἂν ἰ δύναιτό τις συζῆν· τοῦτο ἰ γὰρ ἰ ἐδόκει φιλικώτατον
 4 εἶναι, ἰ ὅτι δ' οὐχ οἶόν τε ἰ πολλοῖς συζῆν καὶ διανέμειν αὐ-
 τόν, οὐκ ἄδηλον. ἰ Ἐπι δὲ κακείνους δεῖ ἰ ἀλλήλοις φίλους
 εἶναι, εἰ μέλλουσι πάντες μετ' ἀλλήλων συνημερεύειν· τοῦτο
 5 ἰ δ' ἐργῶδες ἐν πολλοῖς ἰ ὑπάρχειν. Χαλεπὸν ἰ δὲ γίνεται καὶ
 τὸ συγχαίρειν καὶ τὸ συναλγεῖν οἰκεῖως πολλοῖς· εἰκὸς γὰρ
 συμπίπτειν ἰ ἄμα τῷ μὲν συνήδεσθαι τῷ δὲ συνάχθεσθαι. ἰ Ἰσως
 οὖν εἰ ἰ ἔχει μὴ ζητεῖν ὡς πολυφιλότατον εἶναι, ἀλλὰ τοσοῦ-

ἔ καὶ ὁ] κἂν ὁ, omisso mox ἂν, K^b.M^b. ἠ εὐδαιμονήσαντι M^b. ἰ τῆς
 om. M^b.O^b. ἰ δοκεῖ τὸ μήτε N^b. ἰ ἄξεινος L^b. addunt L^b.O^b. καλε-
 οίμην. ἰ ἂν om. K^b.L^b.M^b. ἰ αὐτῷ M^b, αὐτὸ K^b.O^b. ὀ πλείονες
 δὲ M^b. ἰ ἰκανῶν O^b. ἰ καὶ om. K^b. ἰ ἀνδρῶν L^b. ἰ ἔστι τι πλη-
 θος N^b. ἰ δύναιτο συζῆν K^b, δύναιτο συζῆν O^b. ἰ γὰρ] δὲ M^b.
 ἰ δοκεῖ L^b. ἰ διῶτι K^b. ἰ πολλάκις K^b. ἰ ἀλλήλων L^b. ἰ δ']
 γὰρ M^b. ἰ ὑπάρχει L^b.O^b. ἰ δὲ M^b.

τους ὅσοι εἰς τὸ ^d συζῆν ἱκανοί· ^e οὐδὲ γὰρ ^f ἐνδέχεται δόξειεν ἂν πολλοῖς εἶναι φίλον σφόδρα. Διόπερ οὐδ' ἔραν πλειόνων· ὑπερβολὴ γὰρ ^g τις εἶναι βούλεται φιλίας, τοῦτο δὲ πρὸς ἓνα· καὶ ^h τὸ σφόδρα δὴ πρὸς ὀλίγους. Οὕτω δ' ⁶ ἔχει ἔοικε καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων· οὐ γίνονται γὰρ φίλοι πολλοὶ κατὰ τὴν ἑταιρικὴν φιλίαν, αἱ δ' ὑμνούμεναι ἐν δυσὶ λέγονται. Οἱ δὲ ⁱ πολύφιλοι ^k καὶ πάσιν οἰκείως ἐντυγχάνοντες οὐδενὶ δοκοῦσιν εἶναι φίλοι, πλὴν πολιτικῶς, οὓς ^l καὶ καλοῦσιν ^m ἀρέσκους. Πολιτικῶς μὲν οὖν ἔστι πολλοῖς εἶναι φίλον καὶ μὴ ^m ἀρεσκον ὄντα, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐπικειῆ· δι' ἀρετὴν δὲ καὶ δι' αὐτοὺς οὐκ ἔστι πρὸς πολλούς, ἀγαπητὸν δὲ καὶ ὀλίγους εὐρεῖν τοιούτους.

Πότερον δ' ἐν εὐτυχίαις μᾶλλον ⁿ φίλων δεῖ ἢ ἐν ^o δυστυ- I I χίαις; Ἐν ἀμφοῖν γὰρ ἐπιζητοῦνται· οἳ τε γὰρ ἀτυχοῦντες δέονται ἐπικουρίας, οἳ ^p τ' εὐτυχοῦντες συμβίων καὶ ^q οὓς εὖ ποιήσουσιν· βούλονται γὰρ εὖ δρᾶν. Ἀναγκαιότερον μὲν δὴ ἐν ταῖς ἀτυχίαις, ^r διὸ τῶν χρησίμων ἐναυθὰ δεῖ, κάλλιον δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις, διὸ ^s καὶ τοὺς ἐπικεικίς ζητοῦσιν· τούτους γὰρ αἰρετώτερον εὐεργετεῖν καὶ μετὰ τούτων διάγειν. Ἔστι γὰρ ^t καὶ ἡ παρουσία αὐτῆ τῶν φίλων ἠδεῖα καὶ ἐν ^v ταῖς ^v δυστυχίαις· κουφίζονται γὰρ οἱ λυπούμενοι συναλγούντων τῶν φίλων. Διὸ κὰν ἀπορήσειέν τις πότερον ὥσπερ βάρους μεταλαμβάνουσιν, ἢ τοῦτο μὲν οὐ, ἢ παρουσία δ' αὐτῶν ^w ἠδεῖα οὐσα καὶ ἡ ἔννοια τοῦ συναλγεῖν ἐλάττω τὴν λύπην ^x ποιεῖ. Εἰ μὲν οὖν διὰ ταῦτα ^y ἢ δι' ἄλλο τι κουφίζονται, ἀφείσθω· συμβαίνειν δ' ὅδν φαίνεται τὸ λεχθέν. Ἔοικε δ' ἡ παρουσία μικτὴ τις αὐτῶν εἶναι. Αὐτὸ μὲν γὰρ ^z τὸ ὅραν τοὺς φίλους ἠδύ, ἄλλως τε καὶ ἀτυχοῦντι, καὶ γί-

d ζῆν Mb. e οὐ Kb.Mb. f δόξειεν ἂν ἐνδέχεται Lb.Ob. g τισιν Kb.
h τὸ om. Mb. i πολλοὶ φίλοι Kb. k καὶ πάσιν] κατὰ πάντας Mb.
l καὶ om. Ob. m ἀρεσκούς Kb. et mox ἀρεσκόν. n φίλων om. Mb.
o ἀτυχίαις Lb. p δ' Kb.Mb.Ob. q οἷς Mb. r διὸ—εὐτυχίαις om. Mb.
s καὶ om. Kb.Mb.Ob. t καὶ ante ἡ om. Mb. v δυστυχίαις] εὐτυχίαις
καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις Mb, εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις Lb.Ob. w ἠδεῖα]
ἐλάττω Mb. x ποιεῖ] ἔχει Ob. y ἢ] ἠδεῖα ἢ Mb.

νεταί τις ἐπικουρία πρὸς τὸ μὴ λυπεῖσθαι· παραμυθητικὸν γὰρ ὁ φίλος καὶ τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ, εἰάν ἢ ἐπιδέξιός· οἶδε γὰρ τὸ ἦθος καὶ ἐφ' οἷς ἡδεται καὶ λυπεῖται. Τὸ ^z δὲ λυπούμενον αἰσθάνεσθαι ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ ἀτυχίαις λυπηρόν· πᾶς γὰρ φεύγει λύπης αἴτιος εἶναι τοῖς φίλοις. Διόπερ οἱ μὲν ἀνδρώδεις τὴν φύσιν εὐλαβοῦνται ^a συλλυπεῖν τοὺς φίλους αὐτοῖς, κἂν μὴ ὑπερτείνῃ τῇ ἀλυπία, τὴν ἐκείνοις ^b γινομένην λύπην οὐχ ^c ὑπομένει, ὅλως τε συνθρήνους οὐ προσίεται διὰ τὸ μὴδ' αὐτὸς εἶναι θρηνητικός· γυνῖαι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες τοῖς ^d συστένουσι χαίρουσι, καὶ φιλοῦσιν ὡς φίλους καὶ συναλγοῦντας. Μιμείσθαι δ' ἐν ἅπασιν δεῖ δῆλον ὅτι ⁵ τὸν βελτίω. Ἡ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων παρουσία τὴν τε διαγωγὴν ἡδεῖαν ἔχει καὶ τὴν ^e ἐννοιαν ὅτι ἡδονται ἐπὶ τοῖς ^f αὐτοῦ ἀγαθοῖς. Διὸ δόξειεν ἂν δεῖν εἰς μὲν τὰς εὐτυχίας καλεῖν τοὺς φίλους προθύμους· ^g εὐεργετητικὸν γὰρ εἶναι καλόν· εἰς δὲ τὰς ἀτυχίας ὀκνοῦντα· μεταδιδόναι γὰρ ^h ὡς ἥκιστα δεῖ τῶν κακῶν, ὅθεν τὸ

ἄλις ἐγὼ δυστυχῶν.

Μάλιστα δὲ παρακλητέον, ὅταν μέλλωσιν ὀλίγα ὀχληθέντες ⁶ μεγάλ' αὐτὸν ὠφελήσειν. Ἴέναι δ' ἀνάπαλιν ἴσως ἀρμόζει πρὸς μὲν τοὺς ἀτυχοῦντας ἄκλητον καὶ προθύμως (φίλου γὰρ εὖ ποιεῖν, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν χρεῖα καὶ ⁱ τὸ μὴ ^k ἀξιώσαντας· ἀμφοῖν γὰρ κάλλιον καὶ ἡδιον), εἰς δὲ τὰς εὐτυχίας συνεργοῦντα μὲν προθύμως (καὶ γὰρ εἰς ταῦτα χρεῖα ^l φίλων), πρὸς εὐπάθειαν δὲ σχολαίως· οὐ γὰρ καλὸν τὸ προθυμείσθαι ὠφελείσθαι. Δόξαν δ' ἀηδίας ἐν τῷ διωθεῖσθαι ἴσως εὐλαβητέον· ἐνίστε γὰρ συμβαίνει. ^m Ἡ παρουσία ⁿ δὲ τῶν φίλων ἐν ἅπασιν αἰρετὴ φαίνεται.

¹² Ἄρ' οὖν, ὥσπερ τοῖς ἐρώσι τὸ ὄραν ἀγαπητότατόν ἐστι καὶ μᾶλλον αἰροῦνται ταύτην τὴν αἴσθησιν ἢ τὰς λοιπάς, ὡς

^z δέ] γὰρ M^b. ^a συλλυπεῖσθαι N^b.Ob. ^b γινομένην Ob. ^c ἐπὶ μέρους M^b. ^d συστεναίζουσι L^b, στένουσι M^b. ^e εὐνοιαν K^b.L^b.M^b.Ob. ^f αὐτῶν M^b, αὐτοῖς L^b. ^g εὐεργετικὸν K^b.L^b.M^b. ^h ὡς om. L^b. ⁱ τὸ om. M^b. ^k ἀξιώσαντος K^b. ^l φίλω Ob. ^m ἢ] καὶ ἢ M^b. ⁿ δὲ M^b, δ' ἢ K^b, λοιπὸν δὴ L^b.

κατὰ ταύτην μάλιστα τοῦ ἔρωτος ὄντος καὶ γινομένου, οὕτω καὶ τοῖς φίλοις αἰρετώτατόν ἐστι τὸ συζῆν; Κοινωνία γὰρ ἢ φιλία. Καὶ ὡς πρὸς ὁ ἑαυτὸν ἔχει, οὕτω καὶ πρὸς ῥ τὸν φίλον. Περὶ αὐτὸν δ' ἢ αἴσθησις ῑ ὅτι ἔστιν αἰρετή· καὶ περὶ τὸν φίλον ῑ δὴ. Ἡ δ' ἐνέργεια γίνεται αὐτοῖς ἐν τῷ συζῆν, ὥστ' εἰκότως τούτου ἐφίενται. Καὶ ῑ ὅ τί ποτ' ἐστὶν 2 ἐκάστοις τὸ εἶναι ἢ οὐ χάριν αἰροῦνται τὸ ζῆν, ἐν τούτῳ μετὰ τῶν φίλων βούλονται διάγειν· διόπερ οἱ μὲν συμπίνουσιν, οἱ δὲ συγκυβεύουσιν, ἄλλοι ῑ δὲ συγγυμνάζονται καὶ συγκυνηγοῦσιν ἢ συμπιλοσοφοῦσιν, ἕκαστοι ῑ ἐν τούτῳ συνημερεῖοντες ὅ τί περ μάλιστα ἀγαπῶσι ῑ τῶν ἐν τῷ βίῳ· συζῆν γὰρ βουλόμενοι μετὰ ῑ τῶν φίλων, ταῦτα ποιοῦσι καὶ τούτων κοινοῦσιν ῑ οἷς οἴονται ῑ συζῆν. Γίνεται οὖν ἢ μὲν τῶν φαύ- 3 λων φιλία ῑ μοχθηρά· κοινωνοῦσι γὰρ φαύλων ἀβέβαιοι ὄντες, καὶ μοχθηροὶ ῑ δὲ γίνονται ὁμοιούμενοι ἀλλήλοις· ἢ δὲ τῶν ἐπιεικῶν ἐπιεικῆς, συναυξανομένη ταῖς ὁμιλίαις· δοκοῦσι δὲ καὶ βελτίους γίνεσθαι ἐνεργοῦντες καὶ διορθοῦντες ἀλλήλους· ἀπομάττονται γὰρ παρ' ἀλλήλων οἷς ἀρέσκονται, ὅθεν

^b ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλά.

Περὶ μὲν οὖν φιλίας ῑ ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· ἐπόμενον δ' ἀν 4 εἶη διελθεῖν ῑ περὶ ἡδονῆς.

Κ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ ἡδονῆς ῑ ἴσως ἔπεται διελθεῖν· μάλιστα γὰρ δοκεῖ συνφκειῶσθαι τῷ γένει ἡμῶν· διὸ παιδεύουσι τοὺς νέους οἰακίζοντες ἡδονῇ καὶ λύπῃ. Δοκεῖ ῑ δὲ καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἡθους ῑ ἀρετὴν ῑ μέγιστον εἶναι τὸ χαίρειν οἷς δεῖ καὶ μισεῖν ῑ ἂ δεῖ· διατείνει γὰρ ταῦτα διὰ παντὸς τοῦ βίου, ῑ πὴν ἔχοντα καὶ δύναμιν πρὸς ἀρετὴν ῑ τε καὶ ῑ τὸν εὐδαίμονα

^ῑ αὐτὸν Mb. ^ῑ τοὺς φίλους Lb. ^ῑ ὅτι] αὕτη Mb. ^ῑ δὴ. Ἡ δ'] δ' ἢ Kb. ^ῑ ὅτι ποτ'] ὅ ποτ' Lb.Ob, ὅποτ' Kb. ^ῑ δὲ] δὲ καὶ Lb. ^ῑ ἐν] δ' ἐν Ob. ^ῑ τῶν utrobique om. Mb. ^ῑ οἷς οἴονται] ὡς οἴον τε Kb. ^ῑ συζῆν] an εἰ ζῆν? ^ῑ μοχθηρία Lb. ^ῑ δὲ ante γίνονται om. Mb. ^ῑ ἐσθλά μὲν ἀπ' ἐσθλῶν Mb. ^ῑ ἐπὶ om. Kb. ^ῑ περὶ καὶ ἡδονῆς Mb. ^ῑ ἴσως om. Lb.Ob. ^ῑ δὲ πρὸς τὰ τοῦ Mb. ^ῑ ἀρχὴν Kb.Mb.Nb. ^ῑ με- γίστην Mb. ^ῑ ἂ] ἂ μὴ Mb. ^ῑ τε et τὸν om. Mb.

βίον· τὰ μὲν γὰρ ἡδέα προαιροῦνται, τὰ δὲ λυπηρὰ φεύ-
 2 γουσιν. Ὑπὲρ ¹δὲ ^mτῶν τοιούτων ἥκιστ' ἂν δόξειε παρετέον
 εἶναι, ἄλλως τε καὶ πολλὴν ἐχόντων ἀμφισβήτησιν. Οἱ μὲν
 γὰρ τὰ γαθὸν ἡδονὴν λέγουσιν, οἱ δ' ἐξ ἐναντίας κομιδῆ φαῦ-
 λον, οἱ μὲν ἴσως πεπεισμένοι οὕτω ⁿκαὶ ἔχειν, οἱ δὲ οἰόμενοι
 βέλτιον εἶναι πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀποφαίνειν τὴν ἡδονὴν τῶν
 φαύλων, καὶ εἰ μὴ ἐστίν· ῥέπειν γὰρ τοὺς πολλοὺς πρὸς αὐ-
 τὴν καὶ δουλεύειν ταῖς ἡδοναῖς, διὸ δεῖν εἰς τούναντίον ἄγειν·
 3 ἐλθεῖν γὰρ ^oἂν οὕτως ἐπὶ τὸ μέσον. Μὴ ποτε δὲ οὐ καλῶς
 τοῦτο λέγεται. Οἱ γὰρ περὶ τῶν ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς
 πράξεσι λόγοι ἡττόν εἰσι πιστοὶ τῶν ἔργων· ὅταν οὖν δια-
 φωνῶσι τοῖς κατὰ τὴν αἴσθησιν, καταφρονούμενοι καὶ τἀλη-
 θεῖς προσαναίρουσιν· ὁ γὰρ ψέγων τὴν ἡδονὴν, ῥόφθεις ποτ'
 ἐφιέμενος, ἀποκλίνειν δοκεῖ πρὸς αὐτὴν ὡς τοιαύτην οὔσαν
 4 ἅπασαν· τὸ διορίζειν γὰρ οὐκ ἔστι τῶν πολλῶν. Ἐοίκασιν
 οὖν οἱ ἀληθεῖς τῶν λόγων οὐ μόνον πρὸς τὸ εἰδέναι χρησι-
 μώτατοι εἶναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν βίον· συνωδοὶ γὰρ ὄντες
 τοῖς ἔργοις πιστεύονται, ^qδιὸ προτρέπονται τοὺς ξυνιέντας
 ζῆν κατ' αὐτούς. Τῶν μὲν οὖν τοιούτων ἄλις, τὰ δ' εἰρημένα
 περὶ ^rτῆς ἡδονῆς ἐπέλωμεν.

2 Εὐδόξος μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν τὰ γαθὸν ᾤετ' εἶναι διὰ τὸ
 πάνθ' ὁρᾶν ἐφιέμενα αὐτῆς, καὶ ἔλλογα καὶ ἄλογα· ἐν πᾶσι
 δ' εἶναι ^sτὸ αἰρετὸν ἐπιεικές, καὶ τὸ μάλιστα κράτιστον· τὸ
^tδὲ πάντ' ἐπὶ ^vταυτὸ φέρεσθαι ^wμηνύειν ὡς πᾶσι ^xτοῦτο
 ἄριστον· ἕκαστον γὰρ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν εὐρίσκειν, ὥσπερ καὶ
 τροφήν· τὸ δὲ πᾶσιν ἀγαθόν, καὶ οὐδ' πάντ' ἐφίεται, τὰ γαθὸν
 εἶναι. Ἐπιστεύοντο δ' οἱ λόγοι διὰ τὴν τοῦ ἠθους ἀρετὴν
 μᾶλλον ἢ δι' αὐτούς· διαφερόντως γὰρ ἐδόκει σῶφρων εἶναι·
 οὐδὲ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς ἐδόκει ταῦτα λέγειν, ἀλλ' οὕτως
 2 ἔχειν κατ' ἀλήθειαν. Οὐχ ἡττόν δ' ᾤετ' εἶναι φανερόν ἐκ τοῦ

¹ δὴ Mb. ^m τούτων Lb.Ob. ⁿ καὶ om. Mb. ^o ἂν om. Lb.Mb.
^p ῥόφθεις ποτ'] αὐτῆς r' Lb. ^q διὸ] διὸ καὶ Mb. ^r τῆς om. Lb. ^s τὸ
 αἰρετὸν τὸ ἐπιεικές Kb. ^t δὲ Lb.Mb.Ob. ^v ταῦτα Kb. ^w μηνύει Mb.
 μηνύειν post ἄριστον Lb. ^x τοῦτο om. Lb. ^y ἄριστον ὄν. ἕκαστον
 Kb.Mb.

ἐναντίου· τὴν γὰρ λύπην καθ' αὐτὸ πᾶσι φευκτὸν εἶναι, ὁμοίως δὴ τοῦναντίον αἰρετόν. Μάλιστα δ' εἶναι αἰρετόν ὃ μὴ δι' ἕτερον μῆδ' ἑτέρου χάριν αἰρούμεθα· ^z τοιοῦτον δ' ὁμολογουμένως εἶναι τὴν ἡδονήν· οὐδένα γὰρ ἐπερωτᾶν τίνος ^a ἕνεκα ἡδεται, ὡς καθ' αὐτὴν οὔσαν αἰρετὴν τὴν ἡδονήν. Προσπιθεμένην ^b τε ὄψων ^c τῶν ἀγαθῶν αἰρετώτερον ποιεῖν, οἷον τῷ δικαιοπραγεῖν καὶ σωφρονεῖν· ^d καὶ αὔξεσθαι δὴ τὸ ἀγαθὸν εἰς αὐτὸ αὐτῷ. ^e Ἔοικε δὴ οὗτός γε ὁ λόγος τῶν ἀγαθῶν αὐτὴν ἀποφαίνειν, ³ καὶ ^f οὐδὲν μᾶλλον ἑτέρου· πᾶν γὰρ μεθ' ἑτέρου ἀγαθοῦ αἰρετώτερον ἢ μονούμενον. Τοιοῦτῳ δὲ λόγῳ καὶ Πλάτων ἀναιρεῖ ὅτι οὐκ ἔστιν ἡδονὴ τὰγαθόν· αἰρετώτερον γὰρ εἶναι ^g τὸν ἡδὺν βίον μετὰ φρονήσεως ἢ χωρὶς, εἰ δὲ τὸ μικτὸν κρεῖττον, οὐκ εἶναι τὴν ἡδονὴν τὰγαθόν· οὐδενὸς γὰρ ^h προστεθέντος ⁱ αὐτὸ τὰγαθὸν αἰρετώτερον γίνεσθαι. Δῆλον δ' ὡς οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τὰγαθὸν ἂν εἴη, ὃ μετὰ τίνος τῶν καθ' αὐτὸ ἀγαθῶν αἰρετώτερον γίνεται. Τί οὖν ἐστὶ τοιοῦτον, οὐ καὶ ἡμεῖς ⁴ κοινωνοῦμεν; τοιοῦτον γὰρ ἐπιζητεῖται. Οἱ δ' ἐνιστάμενοι ὡς οὐκ ἀγαθὸν οὐδὲ πᾶντ' ἐφίεται, μὴ οὐθέν ^k λέγουσιν· ^l ὃ γὰρ πᾶσι δοκεῖ, ^m τοῦτ' εἶναι φαμεν. Ὁ δ' ἀναιρῶν ταύτην τὴν πίστιν οὐ πᾶν πιστότερα ἐρεῖ· εἰ μὲν γὰρ τὰ ἀνόητα ⁿ ὠρέγετο ^o αὐτῶν, ἢν ἂν τι τὸ λεγόμενον, εἰ δὲ ^p καὶ τὰ φρόνιμα, πῶς λέγοιεν ἂν τι; Ἴσως δὲ καὶ ἐν τοῖς φαύλοις ἐστὶ τι φυσικὸν ἀγαθὸν ^q κρεῖττον ἢ καθ' αὐτά, ^r ὃ ἐφίεται τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ. Οὐκ ἔοικε δὲ οὐδὲ περὶ τοῦ ἐναντίου καλῶς λέγεσθαι. ⁵ Οὐ γὰρ φασιν, εἰ ἡ λύπη κακόν ἐστι, τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι· ἀντικεῖσθαι γὰρ ^s καὶ κακὸν κακῷ καὶ ἄμφο ^t τῷ ^v μηδέτερον, ^w λέγοντες ^x ταῦτα οὐ κακῶς, οὐ μὴν ἐπὶ γε τῶν εἰρημένων ἀληθεύοντες. Ἀμφοῖν ^y μὲν γὰρ ^z ὄντων κακῶν καὶ

^z τοιοῦτο K^b. ^a ἕνεκεν M^b. ^b δὲ M^b. ^c τῶν ἀγαθῶν] ἀγαθὸν K^b.
^d καὶ ante αὔξεσθαι om. K^b.L^b. ^e αὐτὸ om. K^b.L^b. ^f οὐδεὶς M^b.
^g μετὰ φρονήσεως τὸν ἡδὺν βίον L^b. ^h προστεθέντος K^b. ⁱ αὐτῷ L^b.M^b.
^{Ob}. ^k λέγουσιν L^b.N^b. ^l ἂ K^b.M^b. ^m ταῦτ' K^b.M^b. ⁿ ὠρέγεται
K^b.M^b.O^b. ^o αὐτῆς L^b. ^p καὶ om. K^b.M^b.O^b. ^q κρείσσον O^b.
^r ἂ M^b.N^b. ^s καὶ post γὰρ add. L^b. ^t τὸ O^b. ^v μηδέτερον M^b,
μηδέτερα N^b, μηδέτερα K^b.L^b.O^b. ^w λέγεσθαι K^b. ^x ταῦτα δ' οὐ K^b.
^y μὲν om. K^b.M^b. ^z ὄντων κακοῖν L^b.M^b.

φευκτὰ ^a ἔδει ἄμφω εἶναι, ^b τῶν ^c μηδέτερον δὲ μηδέτερον ἢ ὁμοίως· νῦν δὲ φαίνονται τὴν μὲν φεύγοντες ὡς κακόν, τὴν δ' (3) αἰρούμενοι ὡς ἀγαθόν· οὕτω δὴ καὶ ^d ἀντίκειται. Οὐ μὴν οὐδ' εἰ μὴ τῶν ποιότητων ἐστὶν ^e ἡ ἡδονή, διὰ τοῦτ' οὐδὲ τῶν ἀγαθῶν· οὐδὲ γὰρ αἱ τῆς ἀρετῆς ἐνεργεῖαι ποιότητές εἰσιν, ² οὐδ' ἡ εὐδαιμονία. Λέγουσι δὲ τὸ μὲν ἀγαθὸν ὠρίσθαι, τὴν δ' ἡδονὴν ἀόριστον εἶναι, ὅτι δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ^f τὸ ἥττον. Εἰ μὲν ^g οὖν ἐκ τοῦ ἡδεσθαι τοῦτο κρίνουσι, καὶ περὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, καθ' ἃς ἐναργῶς φασὶ μᾶλλον καὶ ἥττον τοὺς ποιοὺς ὑπάρχειν ^h κατὰ τὰς ἀρετάς, ἔσται ⁱ τὸ αὐτό· δίκαιοι γὰρ εἰσι μᾶλλον καὶ ἀνδρεῖοι, ἔστι δὲ καὶ δικαιοπραγεῖν ^k καὶ σωφρονεῖν μᾶλλον καὶ ἥττον. Εἰ δ' ^l ἐν ταῖς ἡδοναῖς, μὴ ποτ' οὐ λέγουσι τὸ ³ αἴτιον, ἂν ὦσιν αἱ μὲν ἀμιγεῖς αἱ δὲ μικταί. ^m Τί γὰρ κωλύει, καθάπερ ὑγεία ὠρισμένη οὕσα δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ⁿ τὸ ἥττον, οὕτω καὶ τὴν ἡδονήν; Οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ συμμετρία ἐν πᾶσιν ἐστίν, οὐδ' ἐν τῷ αὐτῷ μία τις ἀεί, ἀλλ' ^o ἀνιεμένη διαμένει ἕως τινός, καὶ διαφέρει τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον. ^p Τοιοῦτον δὴ καὶ ^q τὸ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται ⁴ εἶναι. Τελειόν ^r τε τὰ γαθὸν τιθέντες, τὰς δὲ κινήσεις καὶ τὰς γενέσεις ἀτελεῖς, τὴν ἡδονὴν κίνησιν καὶ γενέσιν ἀποφαίνουεν πειρῶνται. Οὐ καλῶς δ' εἰκόασι λέγειν οὐδ' εἶναι ^s κινήσιν· πάση γὰρ οἰκείου εἶναι δοκεῖ τάχος καὶ βραδυτής, καὶ εἰ μὴ καθ' αὐτήν, οἷον ^t τῇ τοῦ κόσμου, πρὸς ἄλλο· τῇ δ' ἡδονῇ τούτων οὐδέτερον ὑπάρχει· ^v ἡσθῆναι μὲν γὰρ ἔστι ταχέως ὥσπερ ὀργισθῆναι, ἡδεσθαι δ' οὐ, οὐδὲ ^w πρὸς ἕτερον, βαδίζειν δὲ καὶ αὔξεσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. Μεταβάλλει μὲν οὖν εἰς τὴν ἡδονὴν ταχέως καὶ βραδέως ἔστιν, ἐνεργεῖν δὲ

^a ἡδη Mb. ^b τῶν om. Mb. ^c μηδέτερον] ἢ ἕτερον Kb. ^d ἀντίκεινται Mb. ^e ἡ om. Kb. ^f τὸ post καὶ om. Lb. ^g οὖν om. Ob. ^h κατὰ] καὶ κατὰ Lb.Mb.Ob. ⁱ ταυτέ Ob, ταῦτα Kb.Mb. ^k καὶ σωφρονεῖν om. Lb. ^l ἐν om. Kb. ^m τί γὰρ κωλύεται Ob, καὶ τί κωλύεται Kb, τί κωλύει δὲ Lb. ⁿ τὸ om. Ob. ^o ἀνιεμένη Kb. ^p τοιοῦτο Lb. ^q τὸ om. Lb. ^r τε] δὲ Lb.Mb.Ob. ^s κινήσεις. πᾶσι Kb. ^t τῇ τοῦ] τὸ τοῦ Lb.Mb.Ob. ^v κινήσῃναι Lb. ^w πρὸς ἕτερον] πρότερον Kb.

^χ κατ' αὐτὴν ὃ οὐκ ἔστι ταχέως, λέγω δ' ἠδεσθαι. Γένεσις 5
 τε πῶς ἂν εἴη; Δοκεῖ γὰρ οὐκ ἐκ τοῦ τυχόντος τὸ τυχόν
^z γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐξ οὗ γίγνεται, εἰς τοῦτο διαλύεσθαι. Καὶ
 οὗ γένεσις ἢ ἠδονή, τούτου ἢ λύπη φθορά. Καὶ λέγουσι δὲ 6
 τὴν μὲν λύπην ἔνδειαν ^a τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι, τὴν δ' ἠδονὴν
 ἀναπλήρωσιν. Ταῦτα δὲ σωματικά ἐστι τὰ πάθη. Εἰ δὲ
 ἐστι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναπλήρωσις ^b ἢ ἠδονή, ἐν ^c ᾧ ἀναπλή-
 ρωσις, τοῦτ' ^d ἂν καὶ ἠδοίτο· τὸ σῶμα ἄρα· οὐ δοκεῖ δέ· ^e οὐδ'
 ἔστιν ἄρα ^f ἀναπλήρωσις ἢ ἠδονή, ἀλλὰ γινομένης μὲν ἀνα-
 πληρώσεως ἠδοίτ' ἂν τις, καὶ τεμνόμενος λυποῖτο. Ἡ δόξα
 δ' αὕτη δοκεῖ γεγενῆσθαι ἐκ τῶν περὶ τὴν τροφήν ^g λυπῶν
 καὶ ἠδονῶν· ἐνδεεῖς γὰρ ^h γινομένους καὶ προλυπηθέντας ἠδε-
 σθαι τῇ ἀναπληρώσει. Τοῦτο δ' οὐ περὶ πάσας συμβαίνει 7
 τὰς ἠδονάς· ἄλλοι γὰρ εἰσιν αἱ τε μαθηματικαὶ καὶ τῶν
 κατὰ τὰς αἰσθήσεις ⁱ αἱ διὰ τῆς ὀσφρήσεως, καὶ ἀκροάματα
 δὲ καὶ ὀράματα ^k πολλὰ καὶ μνήμαι καὶ ἐλπίδες. Τίνος οὖν
 αὐταὶ γενέσεις ἔσονται; Οὐδενὸς γὰρ ^l ἔνδεια γεγένηται, οὗ
 γένοιτ' ἂν ἀναπλήρωσις. Πρὸς δὲ τοὺς ^m προφέροντας τὰς 8
 ἐπονειδίστους τῶν ἠδονῶν ⁿ λέγοι τις ἂν ὅτι οὐκ ἔστι ταῦθ'
 ἠδέα· ^o οὐ γὰρ εἰ τοῖς κακῶς διακειμένοις ἠδέα ῥέστίν, οἰητέον
 αὐτὰ καὶ ἠδέα εἶναι ^q πλὴν τούτοις, καθάπερ οὐδὲ τὰ τοῖς
 κάμνουσιν ὑγιεινὰ ἢ ^r γλυκέα ἢ πικρά, οὐδ' αὖ λευκὰ τὰ φαι-
 νόμενα τοῖς ὀφθαλμῶσιν. Ἡ ^s οὕτω λέγοιτ' ἂν, ὅτι αἱ μὲν 9
 ἠδοναὶ ^t αἰρεταὶ εἰσιν, οὐ μὴν ἀπὸ γε τούτων, ὥσπερ καὶ τὸ
 πλουτεῖν, προδόντι δ' οὐ, καὶ τὸ ὑγαινεῖν, οὐ μὴν ὀτιοῦν φα-
 γόντι. Ἡ τῷ εἶδει διαφέρουσιν αἱ ἠδοναί· ἕτεραι γὰρ αἱ 10
 ἀπὸ τῶν καλῶν τῶν ἀπὸ τῶν αἰσχροῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἠσθῆναι

^χ καθ' αὐτὴν Ob. ^γ ταχέως οὐκ ἔστι Lb. ^z γενέσθαι Kb. ^a εἶναι
 τοῦ κατὰ φύσιν Lb. ^b ἢ—ἀναπλήρωσις om. Mb. ^c ᾧ] ᾧ ἢ Lb.
^d ἂν om. Kb. ^e οὐδ'] οὐκ Lb. ^f ἢ ἀναπλήρωσις ἠδονή Kb.Mb.
^g λύπην καὶ ἠδονὴν Kb. ^h γενομένου Mb. ⁱ αἱ διὰ τῆς] καὶ δι' Ob.
^k πολλὰ] πολλαὶ δὲ Lb.Mb.Ob. ^l ἐνδεια γεγένηται οὐ γένοιτ' ἂν ἀνα-
 πληρώσεις Lb. ^m φέροντας Mb. ⁿ λέγοιτ' ἂν τις Lb. ^o οὐ] οὐδὲ Mb.
^p ῥέστίν] ταῦτ' ἐστίν Lb.Ob. ^q πλὴν] ἀπλῶς πλὴν Lb.Nb.Ob. ^r πικρά
 ἢ γλυκέα Lb. ^s οὕτω] οὕτω δὲ Lb. ^t αἰρεταὶ εἰσιν, οὐ μὴν αἱ
 ἀπὸ Mb.

τὴν τοῦ δικαίου μὴ ὄντα δίκαιον ὁ οὐδὲ τὴν τοῦ μουσικοῦ μὴ
 11 ὄντα μουσικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἐμφανίζειν
 δὲ δοκεῖ καὶ ὁ φίλος, ἕτερος ὢν τοῦ κόλακος, οὐκ οὔσαν
 ἀγαθὸν τὴν ἡδονὴν ἢ διαφόρους εἶδει· ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰ-
 γαθὸν ὁμιλεῖν δοκεῖ, ὁ δὲ πρὸς ἡδονήν, καὶ ὕτῳ μὲν ὀνειδίξε-
 12 ται, ἂ τὸν δ' ἐπαινοῦσιν ὡς πρὸς ἕτερα ὁμιλοῦντα. Οὐδεὶς
 ἂ τ' ἂν ἔλοιτο ζῆν παιδίου διάνοιαν ἔχων διὰ βίου, ἡδόμενος
 ἐφ' οἷς τὰ παιδία ὡς οἶόν τε μάλιστα, οὐδὲ χαίρειν ποιῶν τι
 τῶν αἰσχίστων, μηδέποτε μέλλων λυπηθῆναι. Περὶ πολλά
 τε σπουδὴν ποιησαίμεθ' ἂν καὶ εἰ μηδεμίαν ἢ ἐπιφέρειν ἡδονήν,
 οἶον ὀράν, μνημονεύειν, εἰδέναι, τὰς ἀρετὰς ἔχειν. Εἰ δ' ἐξ
 ἀνάγκης ἔπονται τούτοις ἡδοναί, οὐδὲν διαφέρει· ἐλοίμεθα
 13 γὰρ ἂν ταῦτα καὶ εἰ μὴ ἐγίνοντο ἂπ' αὐτῶν ἡδονή. Ὅτι μὲν
 οὖν οὔτε ἃ τὰγαθὸν ἢ ἡδονὴ οὔτε πᾶσα αἰρετή, δῆλον ἔοικεν
 εἶναι, καὶ ὅτι εἰσὶ τινες αἰρεταὶ καθ' αὐτὰς διαφέρουσαι τῷ
 εἶδει ἢ ἀφ' ὧν. Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα περὶ τῆς ἡδονῆς καὶ
 λύπης ἴκανῶς εἰρήσθω.

3 Τί δ' ἐστὶν ἢ ποιόν τι, καταφανέστερον γένοιτο ἂν ἂπ'
 (4) ἀρχῆς ἀναλαβοῦσιν. Δοκεῖ γὰρ ἢ μὲν ὄρασις καθ' ὄντιν οὖν
 χρόνον τελεία εἶναι· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐνδεὴς οὐδενός, ὃ εἰς ὕστε-
 ρον ἢ γενόμενον τελειώσει αὐτῆς τὸ εἶδος. Τοιούτῳ δ' ἔοικε
 καὶ ἢ ἡδονή· ἰ ὄλον ἢ γὰρ τί ἐστὶ, ἢ καὶ καθ' οὐδένα χρόνον
 λάβοι τις ἂν ἡδονὴν ἢ ἐπὶ πλείῳ χρόνον γινομένης τελειω-
 2 θήσεται τὸ εἶδος. Διόπερ οὐδὲ κίνησις ἐστὶν ἐν χρόνῳ γὰρ
 πᾶσα κίνησις καὶ τέλος τινός, οἶον ἢ ἢ οἰκοδομικὴ τελεία,
 ὅταν ποιήσῃ οὐ ἐφίεται. ἢ ἢ ἐν ἅπαντι ὀδῆ τῷ χρόνῳ ἢ ἢ
 τούτῳ. ἢ ἢ ἐν τοῖς μέρεσι ἢ τοῦ χρόνου πᾶσαι ἀτελείς,
 καὶ ἕτεραι τῷ εἶδει τῆς ὅλης καὶ ἀλλήλων ἢ γὰρ τῶν λίθων

ν οὐδὲ] μηδὲ Ob. w ὁ om. Kb. x ἢ] ἂν ἢ Kb. ἢ—ἡδονήν om. Mb.
 ὕ τὸ Lb.Ob. z τὸ Ob. a τ' δ' Kb.Mb.Ob. b ἐπιφέρει Ob.
 c γένοιτο Mb. d ἀγαθὸν Kb.Mb.Ob. e εἶδει ἢ ἀφ' ὧν] ἢ δεῖ ἀφ'
 αὐτῶν pr. Kb. f ἴκανῶς om. Kb. g ἐς Lb.Mb. h γινομένην Kb.
 i ὄλον] τελειον Kb.Mb.Ob. k τι γὰρ Kb. l καὶ καθ'—c. 7. sect. 7.
 τελεία δὲ εὐδαιμονία om. Nb. m ἢ om. Kb.Mb. n οἰκοδομὴ Mb,
 οἰκοδομικὴ καὶ Kb. o δὴ om. Kb.Ob. p ἢ] δὴ Ob, om. Lb.Mb.
 ἢ τοῦ χρόνου] καὶ τῷ χρόνῳ Kb.

σύνθεσις ἑτέρα τῆς ἰ τοῦ κίονος ῥαβδώσεως, καὶ αὐται τῆς τοῦ ναοῦ ποιήσεως. Καὶ ἡ μὲν τοῦ ναοῦ τελεία· οὐδενὸς ^s γὰρ ἐνδεῆς πρὸς τὸ προκείμενον· ἡ δὲ τῆς κρηπίδος καὶ τοῦ τριγλύφου ἀτελής· μέρους γὰρ ἑκατέρα. Τῷ εἶδει οὖν διαφέρουσι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ὄψωυν χρόνῳ ^t λαβεῖν κίνησιν τελείαν τῷ εἶδει, ἀλλ' εἴπερ, ἐν τῷ ^v ἅπαντι. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ³ ^w βαδίσεως καὶ τῶν λοιπῶν· εἰ γὰρ ἔστιν ἡ φορὰ κινήσις πόθεν ποῖ, καὶ ταύτης διαφοραὶ κατ' εἶδη, πτῆσις βάδισις ἄλλισι ^x καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὐ μόνον δ' οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βαδίσει· τὸ γὰρ πόθεν ποῖ οὐ σταυτὸν ἐν τῷ σταδίῳ καὶ ^z ἐν τῷ μέρει, καὶ ἐν ἑτέρῳ μέρει ^a καὶ ἑτέρῳ, οὐδὲ τὸ διεξιέναι τὴν γραμμὴν τήνδε ^b κακείνην· οὐ μόνον ^c γὰρ γραμμὴν διαπορεύεται, ἀλλὰ καὶ ἐν τόπῳ οὔσαν, ἐν ἑτέρῳ δ' αὕτη ἐκείνης. Δι' ἀκριβείας μὲν οὖν περὶ ^d κινήσεως ἐν ἄλλοις εἴρηται, ἔοικε δ' οὐκ ἐν ^e ἅπαντι χρόνῳ τελεία εἶναι, ἀλλ' αἰ πολλὰ ἀτελεῖς ^f καὶ διαφέρουσαι τῷ εἶδει, εἴπερ τὸ πόθεν ποῖ εἰδοποιόν. Τῆς ἡδονῆς δ' ^g ἐν ὄψωυν χρόνῳ τέλειον τὸ ⁴ εἶδος. Δῆλον οὖν ὡς ^h ἕτεραί ⁱ τ' ^κ εἶεν ἀλλήλων, καὶ τῶν ^l ὄλων τι καὶ τελείων ἡ ἡδονή. ^m Δόξειε δ' ⁿ αὖν τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἐνδέχασθαι κινεῖσθαι μὴ ἐν χρόνῳ, ἥδασθαι δέ· τὸ γὰρ ἐν τῷ νῦν ὄλον τι. Ἐκ τούτων δὲ δῆλον καὶ ὅτι οὐ καλῶς λέγουσι κίνησιν ἢ γένεσιν εἶναι τὴν ἡδονήν. Οὐ γὰρ πάντων ταῦτα λέγεται, ἀλλὰ τῶν μεριστῶν καὶ μὴ ὄλων· οὐδὲ γὰρ ὀράσεώς ἐστι γένεσις οὐδὲ στιγμῆς οὐδὲ μονάδος, οὐδὲ τούτων οὐθέν κινήσις οὐδὲ γένεσις· οὐδὲ ^o δὴ ἡδονῆς ὄλον γὰρ τι. Αἰσθήσεως ^o δὲ πάσης πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἐνεργούσης, ⁵ ⁴ τελείως δὲ τῆς εὐ διακειμένης πρὸς τὸ κάλλιστον τῶν ὑπὸ τὴν Ραῖσθησιν· τοιοῦτον γὰρ μάλιστ' εἶναι δοκεῖ ἡ τελεία

^ι τοῦ ante κίονος om. Ob. ^s γὰρ om. Kb. ^t κίνησιν τελείαν λαβεῖν Lb. ^v παντί Lb.Mb. ^w βαδίσεων Kb, τῶν βαδίσεων Mb. ^x καὶ om. Kb.Mb. ^y τὸ αὐτὸ Kb.Mb.Ob. ^z ἐν secundam om. Lb. ^a καὶ ἐν ἑτέρῳ Kb. καὶ ἑτέρῳ post ἐν ἑτέρῳ Lb. ^b κακείνος Mb. ^c γὰρ om. Kb. ^d κινήσεως καὶ ἐν Ob. ^e ἅπαντι τῷ χρόνῳ Mb. ^f καὶ om. Mb. ^g ἐν om. Kb. ^h ἑτέρα Kb. ⁱ τ' om. Mb.Ob. ^κ εἶν Kb. ^l ὄλων τι] ἄλλων τε Mb. ^m δόξει Kb. ⁿ δὴ om. Mb.Ob. ^o δὲ] δὲ καὶ Mb. ^p αἰσθησιν κειμένων· τοιοῦτον Lb.Ob.

ἐνέργεια· αὐτὴν δὲ λέγειν ἐνεργεῖν, ἢ ἐν ᾧ ἐστὶ, ἠ μὴθὲν δια-
 φερέτω καθ' ἕκαστον δὲ βελτίστη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια τοῦ
 ἄριστα διακειμένου πρὸς τὸ κράτιστον τῶν ὕφ' αὐτήν.
 Αὕτη δ' ἂν τελειοτάτη εἴη καὶ ἡδίστη· κατὰ πᾶσαν γὰρ
 αἴσθησιν ἐστὶν ἡδονή, ὁμοίως δὲ καὶ διάνοιαν καὶ θεωρίαν,
 ἡδίστη δ' ἡ τελειοτάτη, τελειοτάτη δ' ἡ τοῦ εὖ ἔχοντος
 6 πρὸς τὸ σπουδαιότατον τῶν ὕφ' αὐτήν. Τελειοὶ δὲ τὴν
 ἐνέργειαν ἢ ἡδονή. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἢ τε ἡδονὴ
 τελειοὶ καὶ τὸ αἰσθητὸν τε καὶ ἢ αἴσθησις, σπουδαῖα ὄντα,
 ὥσπερ οὐδ' ἢ ὑγίεια καὶ ἠ ὁ ἰατρὸς ὁμοίως· ἠ αἰτία ἐστὶ τοῦ
 7 ὑγιαίνειν. ἠ Καθ' ἕκαστην δ' αἴσθησιν ὅτι γίνεται ἡδονή,
 δῆλον· φαμέν γὰρ ὁράματα καὶ ἀκούσματα εἶναι ἡδέα. Δῆ-
 λον ἠδὲ καὶ ὅτι μάλιστα, ἐπειδὴν ἢ τε αἴσθησις ἢ κρᾶτιστη
 καὶ πρὸς τοιοῦτον ἐνεργῆ· τοιούτων δ' ὄντων τοῦ τε αἰσθη-
 τοῦ καὶ τοῦ αἰσθανομένου, αἰεὶ ἔσται ἡδονὴ ὑπάρχοντός ἠ γε
 8 τοῦ ποιήσοντος καὶ τοῦ ἠ πεισομένου. Τελειοὶ δὲ τὴν ἐνέρ-
 γειαν ἢ ἡδονὴ οὐχ ὡς ἠ ἔξις ἐνυπάρχουσα, ἀλλ' ὡς ἐπι-
 γιγνόμενόν τι τέλος, οἷον τοῖς ἀκμαίοις ἢ ὥρα· ἠ ἔως ἂν
 οὖν τό τε νοητὸν ἢ αἰσθητὸν ἢ οἷον δεῖ καὶ τὸ κρίνον ἢ
 θεωροῦν, ἔσται ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἢ ἡδονή· ὁμοίω γὰρ ὄντων καὶ
 πρὸς ἄλληλα τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων τοῦ τε παθητικοῦ
 9 καὶ τοῦ ποιητικοῦ ἠ ταῦτό πέφυκε γίνεσθαι. Πῶς οὖν οὐδεὶς
 συνεχῶς ἠδεται; ἠ ἡ κάμνει; Πάντα γὰρ τὰ ἀνθρώπεια ἠ ἀδύ-
 νατεῖ συνεχῶς ἐνεργεῖν. Οὐ γίνεται οὖν οὐδ' ἡδονή· ἔπεται
 γὰρ τῇ ἐνεργείᾳ. ἠ Ἐνια δὲ τέρπει καινὰ ὄντα, ἠ ὑστερον δὲ
 οὐχ ὁμοίως διὰ ἠ ταῦτό· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον παρακέκληται ἢ
 διάνοια καὶ διατεταμένως ἠ περὶ αὐτὰ ἐνεργεῖ, ὥσπερ κατὰ

ἠ μὴ K^b.M^b. ἠ ἐκάστην M^b. ἠ ὑπ' αὐτήν K^b. ἠ εὖ om. K^b.
 ἠ ἢ utrumque om. M^b.O^b. ἠ ὁ om. O^b. ἠ ὁμοίως om. L^b. ἠ αἰ-
 τία εἰσι L^b, ἐστὶν αἰτία M^b. ἠ καθ'] καὶ καθ' O^b. ἠ ἀ] γὰρ δὴ L^b.
 ἠ ἢ] εἴη L^b.M^b. ἠ γε τοῦ] γε τοῦ γε L^b. ἠ πησομένου K^b. ἠ ἢ
 post ὡς om. L^b.M^b. ἠ ἔως οὖν ἠν ποτε τὸ νοητὸν ἢ αἰσθητὸν εἴη οἷον
 δὴ τὸ M^b.O^b, ἠ ἔως οὖν ἠν ἢ τὸ αἰσθητὸν ἢ νοητὸν ἢ οἷον δεῖ καὶ τὸ L^b.
 ἠ ταῦτη M^b. ἠ ἀδυνατεῖ om. M^b. ἠ ταῦτα L^b.M^b. ἠ περὶ τὰ
 αὐτὰ L^b.

τὴν ὄψιν οἱ ἐμβλέποντες, μετέπειτα ¹δ' οὐ τοιαύτη ἡ ἐνέργεια ἀλλὰ παρημελημένη· διὸ καὶ ἡ ἡδονὴ ἀμαυροῦται. ¹Ορέ- 10
 γεσθαι δὲ τῆς ἡδονῆς οἰηθεῖη τις ἂν ἅπαντας, ὅτε καὶ τοῦ
 ζῆν ἅπαντες ἐφίενται· ἡ δὲ ζωὴ ἐνέργειά τις ἐστὶ, καὶ ἕκα-
 στος περὶ ταῦτα καὶ τούτοις ἐνεργεῖ ^mἀ καὶ μάλιστα ἄγαπᾶ,
 οἷον ὁ μὲν μουσικὸς τῇ ἀκοῇ περὶ τὰ μέλη, ὁ δὲ φιλομαθὴς
 τῇ διανοίᾳ περὶ τὰ θεωρήματα, οὕτω δὲ καὶ τῶν λοιπῶν
 ἕκαστος. ¹Ἡ δ' ἡδονὴ τελειοῖ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὸ ζῆν δέ,
 οὐδ' ὀρέγονται. Εὐλόγως οὖν καὶ τῆς ἡδονῆς ἐφίενται· τε- 11
 λειοῖ γὰρ ἐκάστῳ τὸ ζῆν, αἰρετὸν ὄν. Πότερον δὲ διὰ τὴν 11 5
 ἡδονὴν τὸ ζῆν αἰρούμεθα ἢ διὰ τὸ ζῆν τὴν ἡδονήν, ἀφείσθω
 ἐν τῷ παρόντι. Συννεζεύχθαι μὲν γὰρ ταῦτα φαίνεται καὶ
 χωρισμὸν οὐδέχασθαι· ἄνευ τε γὰρ ἐνεργείας οὐ ⁿ γίνεται
 ἡδονή, πᾶσάν ^oτε ἐνέργειαν τελειοῖ ἡ ἡδονή. ¹Ὅθεν δοκοῦσι (5)
 καὶ τῷ εἶδει διαφέρειν· τὰ γὰρ ἕτερα τῷ εἶδει ὑφ' ἐτέρων οἴο-
 μεθα τελειοῦσθαι. Οὕτω γὰρ φαίνεται καὶ τὰ φυσικὰ καὶ
 τὰ ὑπὸ τέχνης, οἷον ζῶα καὶ δένδρα καὶ γραφὴ καὶ ῥαγάλ-
 ματα καὶ οἰκία καὶ σκεῦος. ¹Ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἐνεργείας
¹τὰς διαφερούσας τῷ εἶδει ὑπὸ ^rδιαφερόντων εἶδει τελειοῦ-
 σθαι. Διαφέρουσι δ' αἱ τῆς διανοίας τῶν κατὰ ^sτὰς αἰσθή- 2
 σεις καὶ ^tαὐταὶ ἀλλήλων κατ' εἶδος· καὶ αἱ τελειοῦσαι δὴ
 ἡδοναί. Φανεῖη δ' ἂν τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ συνφικεῖσθαι ^vτῶν
 ἡδονῶν ἐκάστην τῇ ἐνεργείᾳ ἣν τελειοῖ. Συναύξει γὰρ τὴν
 ἐνέργειαν ἡ οἰκεία ἡδονή· ^wμᾶλλον γὰρ ἕκαστα κρίνουσι καὶ
 ἐξακριβοῦσιν οἱ μεθ' ἡδονῆς ἐνεργούντες, οἷον γεωμετρικοὶ
 γίνονται οἱ χαίροντες τῷ γεωμετρεῖν, καὶ κατανοοῦσιν ἕκαστα
 μᾶλλον, ὁμοίως δὲ ^xκαὶ ^yοἱ φιλόμουσοι καὶ ^zφιλοκοδόμοι
^aκαὶ τῶν ^bἄλλων ἕκαστοι ἐπιδιδόασιν εἰς τὸ οἰκεῖον ἔργον

¹ δὴ οὐ τοιαύτη ἐνέργεια K^b, δὲ οὐ γίνεται τοιαύτη ἡ ἐνέργεια L^b, δ' ἡ
 τοιαύτη ἐνέργεια οὐ γίνεται M^b.Ob. ^m ἀ om. M^b. ⁿ γίνεται ἡ
 ἡδονή Ob. ^o τε] γὰρ M^b, τε γὰρ K^b.Ob. ^p ἄγαλμα K^b. ^q τὰς post
 ἐνεργείας om. K^b.M^b. ^r διαφόρων M^b. ^s τὰς om. M^b. ^t αὐται
 L^b.M^b.Ob. ^v τῶν] δὴ τῶν M^b, δὲ τῶν Ob. ^w μᾶλλον] μόνον K^b.
^x καὶ om. M^b. ^y οἱ om. L^b. ^z φιλοίκομοι H^a, φιλοδόκομοι K^b,
 φιλόκομοι M^b. ^a καὶ om. K^b. ^b ἄλλον μᾶλλον ἕκαστοι Ob.

χαίροντες αὐτῷ. Συναύξουσι δὲ αἱ ἡδοναί, τὰ δὲ ^cσυναύξοντα οἰκεία. Τοῖς ^dἐτέροις δὲ τῷ εἶδει καὶ τὰ οἰκεία ἕτερα τῷ ³εἶδει. Ἔτι δὲ μᾶλλον ^eτουτ' ἂν φανείη ἐκ τοῦ τὰς ἀφ' ἐτέρων ἡδονὰς ἐμποδίουσ ταῖς ἐνεργείαις εἶναι· οἱ γὰρ ^fφίλωνοι ἀδυνατοῦσι τοῖς λόγοις προσέχειν, ἐὰν ^gκατακούσωσιν αὐλοῦντος, μᾶλλον χαίροντες ἀληθικῆ τῆς παρουσίας ἐνεργείας· ἢ κατὰ τὴν ἀληθικὴν οὖν ἡδονὴ τὴν περὶ τὸν λόγον ⁴ἐνεργείαν φθείρει. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει, ὅταν ἅμα περὶ δύο ἐνεργῆ· ἢ γὰρ ἡδίων τὴν ἐτέραν ἐκκρούει, ^h καὶ πολὺ διαφέρει κατὰ τὴν ἡδονήν, μᾶλλον, ὥστε μὴδ' ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐτέραν. Διὸ χαίροντες ὄψουσι σφόδρα οὐ πάνυ ⁱδιωόμεν ἕτερον, καὶ ἄλλα ποιούμεν ἄλλοις ἡρέμα ^kἀρεσκόμενοι, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις οἱ ^lτραγηματίζοντες, ὅταν φαῦλοι οἱ ἀγωνιζόμενοι ᾧσι, τότε μάλιστα αὐτὸ ⁵διωῶσιν. Ἐπεὶ δ' ἢ μὲν οἰκεία ἡδονὴ ἐξακριβοῖ τὰς ἐνεργείας καὶ χρονιωτέρας καὶ βελτίους ποιεῖ, αἱ δ' ἀλλότριαι λυμῶνται, δῆλον ὡς πολὺ διεστᾶσιν· σχεδὸν γὰρ αἱ ἀλλότριαι ἡδοναὶ ποιοῦσιν ὅπερ αἱ οἰκείαι λῦπαι· ^mφθείρουσι γὰρ τὰς ἐνεργείας αἱ οἰκείαι λῦπαι, οἷον εἴ τῷ τὸ γράφειν ἀηδὲς καὶ ἐπίλυπον ἢ τὸ λογιζέσθαι· ὁ μὲν ⁿγὰρ οὐ γράφει, ὁ δ' οὐ λογίζεται, λυπηρᾶς οὔσης τῆς ἐνεργείας. ^oΣυμβαίνει ^pδὲ περὶ ^qτὰς ἐνεργείας τούναντίον ἀπὸ τῶν οἰκείων ἡδονῶν τε καὶ λυπῶν· οἰκείαι δ' εἰσὶν αἱ ἐπὶ τῇ ἐνεργείᾳ καθ' αὐτὴν γινόμεναι. Αἱ δ' ἀλλότριαι ἡδοναὶ ^rεἴρηται ὅτι παραπλήσιόν τι τῇ λύπῃ ποιοῦσιν· φθείρουσι γὰρ, πλὴν οὐχ ὁμοίως. ⁶Διαφερουσῶν δὲ τῶν ἐνεργειῶν ἐπιεικεία καὶ φαυλότητι, καὶ τῶν μὲν αἰρετῶν οὐσῶν τῶν δὲ φευκτῶν τῶν δ' οὐδετέρων, ὁμοίως ἔχουσι καὶ ^sαἱ ἡδοναὶ· καθ' ἐκάστην γὰρ ἐνεργείαν οἰκεία ἡδονὴ ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν τῇ σπουδαίᾳ οἰκεία ἐπιεικῆς,

^c συναυξάνοντα Ob. ^d δ' ἐτέροις Ob. ^e ταῦτ' Lb. ^f φαῦλοι Ha.
^g κατακούωσιν K^b.M^b. ^h καὶ ἐὰν L^b. ⁱ διωόμεν K^b.Ob^b, διορῶμεν τὸ M^b.
^k ἀρεσκόμενοι οἷον καὶ L^b.Ob^b. ^l τραγηματίζοντες Ha.M^b.
^m φθείρουσι—λύπαι om. L^b.M^b. ⁿ γὰρ om. L^b. ^o συμβαίνει—ἐνεργείας om. L^b.
^p δὲ Mb. ^q τῆς K^b. ^r εἴρηται K^b.M^b.Ob^b.
^s αἱ om. K^b.

ἡ δὲ τῇ φαύλῃ μοχθηρά· καὶ γὰρ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν μὲν
καλῶν ἐπαινεταί, τῶν ἄδ' αἰσchrῶν ψεκταί. Οἰκειότεραι δὲ
ταῖς ἐνεργείαις αἱ ἐν αὐταῖς ἡδοναὶ τῶν ὀρέξεων· αἱ μὲν γὰρ
διωρισμένοι εἰσὶ καὶ τοῖς χρόνοις καὶ τῇ φύσει, αἱ δὲ σύνεγ-
γυς ταῖς ἐνεργείαις, καὶ ἀδιόριστοι οὕτως ὥστ' ἔχειν ἀμ-
φισβήτησιν εἰ ταυτόν ἐστιν ἡ ἐνέργεια τῇ ἡδονῇ. Οὐ μὴν ἡ
ἔοικέ γε ἢ ἡδονῇ διάνοια εἶναι οὐδ' αἴσθησις· ἄτοπον γάρ·
ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ χωρίζεσθαι φαίνεται τισι ταυτόν. Ὡσπερ
οὖν αἱ ἐνέργειαι ἕτεραι, καὶ αἱ ἡδοναί. Ὡ διαφέρει δὲ ἡ ὄψις
ἀφῆς καθαριότητι, ἔκαστος καὶ ὄσφρησις γεύσεως· ὁμοίως
ἢ δὴ διαφέρουσι καὶ ἡ αἱ ἡδοναί, καὶ τούτων αἱ περὶ τὴν διά-
νοϊαν, καὶ ἑκάτεραι ἀλλήλων. Δοκεῖ δ' αἱ εἶναι ἐκάστῳ ζῳῶν
ἢ καὶ ἡδονῇ οἰκεία, ὥσπερ καὶ ἔργον· ἢ γὰρ κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν. Καὶ ἐφ' ἐκάστῳ δὲ θεωροῦντι τοῦτ' ἂν φανείη· ἕτερα
γὰρ ἵππου ἡδονῇ καὶ κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, καθάπερ Ἡράκλει-
τὸς φησιν ἄνον ἐσύρματ' ἂν ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ χρυσόν· ἢ ἡδίου
γὰρ χρυσοῦ τροφή ὄνοις. Αἱ μὲν οὖν τῶν ἐτέρων τῷ εἶδει
διαφέρουσιν εἶδει, τὰς δὲ τῶν αὐτῶν ἀδιαφόρους εὐλογον
εἶναι. ἢ Διαλλάττουσι ἢ οὐ κμικρὸν ἐπὶ γε ἢ τῶν ἀνθρώπων·
τὰ γὰρ αὐτὰ τοὺς μὲν ἢ τέρπει τοὺς δὲ λυπεῖ, καὶ τοῖς μὲν
λυπηρὰ καὶ ἢ μισητὰ ὅστις τοῖς δὲ ἢ δέα καὶ φιλητὰ. Καὶ
ἐπὶ γλυκέων δὲ τοῦτο συμβαίνει· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ δοκεῖ τῷ
πυρέττοντι καὶ τῷ ὑγιαίνοντι, οὐδὲ θερμὸν εἶναι τῷ ἀσθενεῖ
καὶ τῷ ἢ εὐεκτικῷ. Ὅμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐφ' ἐτέρων συμ-
βαίνει. Δοκεῖ δ' ἐν ἅπασιν τοῖς τοιούτοις εἶναι τὸ φαινό-
μενον τῷ σπουδαίῳ. Εἰ δὲ τοῦτο καλῶς λέγεται, καθάπερ
ἢ δοκεῖ, ἢ καὶ ἔστιν ἐκάστου μέτρον ἢ ἀρετὴ καὶ ἢ ὁ ἀγαθός, ἢ

ἢ αἰσchrῶν δὲ K^b.Ob. ἢ ἢ om. Ob. ἢ διαφέρει—ἡδοναί om. M^b.
ἢ καὶ ἢ ἀκοῇ καὶ ἢ ὄσφρησις L^b. ἢ δὲ K^b.M^b.Ob. ἢ αἱ post καὶ
om. Ob. ἢ εἶναι] εἶναι καὶ Ob. ἢ καὶ ante ἡδονῇ om. L^b. ἢ γὰρ
om. M^b. ἢ ὄνου H^a, οἶον M^b, ὄνους K^b. ἢ σίρματα H^a, ἄρματ' M^b.
ἢ ἡδέιον K^b. ἢ οὖν om. H^a. ἢ διαλλάττουσι K^b.L^b.Ob. ἢ δ']
γὰρ M^b. ἢ σμικρὸν M^b, σμικροῖς K^b. ἢ τῶν om. M^b. ἢ τέρπει
—c. 7. sect. 4. ἢ ἰκανῶς om. K^b. ἢ νεμησητὰ M^b. ἢ ἔστι post λυ-
πηρὰ L^b. ἢ εὐεκτῶ M^b. ἢ δοκεῖ] καὶ δοκεῖ M^b. ἢ καὶ ἔστι καὶ
ἐκάστου H^a. ἢ ὁ om. H^a.L^b.M^b.Ob.

τοιούτος, καὶ ἡδοναὶ εἶεν ἂν αἱ τούτῳ φαινόμεναι καὶ ἡδέα οἷς οὗτος χαίρει. Τὰ δὲ τούτῳ δυσχερῆ εἴ τῳ φαίνεται ἡδέα, οὐδὲν θαυμαστόν· πολλαὶ γὰρ φθοραὶ καὶ λῦμαι ἀνθρώπων γίνονται· ἡδέα δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τούτοις καὶ οὕτω
 11 διακειμένοις. Τὰς μὲν οὖν ὁμολογουμένως αἰσχυρὰς δῆλον ὡς οὐ φατέον ἡδονὰς εἶναι, πλὴν τοῖς διεφθαρμένοις· τῶν δ' ἐπιεικῶν εἶναι δοκουσῶν ποίαν ἢ τίνα φατέον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι; ἢ Ἐκ τῶν ἐνεργειῶν δῆλον; Ταύταις γὰρ ἔπονται αἱ ἡδοναί. Εἴτ' οὖν μία ἐστὶν εἴτε πλείους αἱ τοῦ τελείου καὶ μακαρίου ἀνδρός, αἱ ταύτας τελειοῦσαι ἡδοναὶ κυρίως λέγοντ' ἂν ἀνθρώπου ἡδοναὶ εἶναι, αἱ δὲ λοιπαὶ δευτέρως καὶ πολλοστῶς, ὥσπερ αἱ ἐνεργεῖαι.

6 Εἰρημένων δὲ τῶν περὶ τὰς ἀρετάς ἅτε καὶ φιλίας καὶ ἡδονάς, λοιπὸν περὶ εὐδαιμονίας τύπῳ διελθεῖν, ἐπειδὴ τέλος αὐτὴν τίθεμεν τῶν ἀνθρωπίνων. Ἀναλαβούσι δὲ τὰ προειρημένα συντομώτερος ἂν εἴη ὁ λόγος. Εἴπομεν δ' ὅτι οὐκ ἔστιν ἕξις· καὶ γὰρ τῷ καθεύδοντι διὰ βίου ὑπάρχει ἂν, φυτῶν ζῶντι βίον, καὶ τῷ δυστυχοῦντι τὰ μέγιστα. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ἀρέσκει, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἐνεργεῖάν τινα θετέον, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται, τῶν δ' ἐνεργειῶν αἱ μὲν εἰσὶν ἀναγκαῖαι καὶ δι' ἕτερα ἀίρεταί, αἱ δὲ καθ' αὐτάς, δῆλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν τῶν καθ' αὐτάς ἀίρετῶν τινὰ θετέον καὶ οὐ τῶν δι' ἄλλο· οὐδενὸς γὰρ ἐνδεῆς ἡ εὐδαιμονία ἀλλ' ἀνάρ-
 3 κης. Καθ' αὐτάς δ' εἰσὶν ἀίρεταί, ἀφ' ὧν μηδὲν ἐπιζητεῖται παρὰ τὴν ἐνεργεῖαν. Τοιαῦται δ' εἶναι δοκοῦσιν αἱ κατ' ἀρετὴν πράξεις· τὰ γὰρ ἰκαλὰ καὶ σπουδαῖα πράττειν τῶν δι' αὐτὰ ἀίρετῶν. Καὶ τῶν παιδιῶν δὲ αἱ ἡδέαι· οὐ γὰρ δι' ἕτερα αὐτὰς αἰροῦνται· βλάπτονται γὰρ ἀπ' αὐτῶν μᾶλλον ἢ ὠφελοῦνται, ἀμελοῦντες τῶν σωμάτων καὶ κτῆς κτήσεως. Καταφεύγουσι δ' ἐπὶ τὰς τοιαύτας διαγωγὰς τῶν εὐδαιμο-

τ τούτων H^a. ν τούτῳ om. Ob. w διαφοραὶ H^a. x καὶ τοῖς οὕτω M^b. y ὁμολογουμένας M^b. z εἶναι] ἡμῶν M^b. a ἢ] ἡδονῆ ἢ H^a. b τε om. L^b. c αὐτὴν ἀντιτίθεμεν τῶν ἀνθρώπων M^b. d δὲ L^b. Ob. e συντομώτερον H^a. f φυτοῦ Ob. g ἀρέσκουσι M^b. h αἱ ἀρεταὶ ἐφ' ὧν μηδὲν ζητεῖται περὶ H^a. i καλὰ καὶ om. L^b. k τῆς om. H^a.

νιζομένων οἱ πολλοί, διὸ παρὰ τοῖς τυράννοις εὐδοκμοῦσιν
 οἱ ἐν ταῖς τοιαύταις διαγωγαῖς εὐτράπελοι· ὧν γὰρ ἐφίενται,
 ἐν τούτοις παρέχουσι σφᾶς αὐτοὺς ἡδεῖς· δέονται δὲ ¹ τοιού-
 των. Δοκεῖ μὲν οὖν εὐδαιμονικὰ ταῦτα εἶναι διὰ τὸ τοὺς ἐν
 δυναστείαις ἐν τούτοις ^m ἀπασχολάζειν, οὐδὲν δὲ ἴσως σημεῖον ⁴
 οἱ τοιοῦτοί εἰσιν· οὐ γὰρ ἐν τῷ δυναστεύειν ἡ ἀρετὴ ⁿ οὐδ' ὁ
 νοῦς, ἀφ' ὧν αἱ σπουδαῖαι ἐνέργειαι· οὐδ' εἰ ἄγευστοι οὗτοι
 ὄντες ἡδονῆς εἰλικρινοῦς καὶ ^o ἐλευθερίου ἐπὶ τὰς σωματικὰς
 καταφεύγουσιν, διὰ τοῦτο ταύτας οἰητέον αἰρετωτέρας εἶναι·
 καὶ γὰρ οἱ παῖδες τὰ παρ' ἑαυτοῖς τιμώμενα κράτιστα οἶον-
 ται εἶναι. ^q Εὐλόγον δὴ, ὥσπερ παισὶ καὶ ἀνδράσιν ἕτερα
^r φαίνεται τίμια, οὕτω καὶ φαύλοις καὶ ἐπικέκισιν. Καθάπερ ⁵
 οὖν πολλάκις εἴρηται, καὶ τίμια καὶ ἡδέα ἐστὶ τὰ τῷ σπου-
 δαίῳ τοιαῦτα ὄντα· ἐκάστῳ δὲ ἡ κατὰ τὴν οἰκείαν ἔξιν αἰρε-
 τωτάτη ἐνέργεια, καὶ τῷ σπουδαίῳ δὲ ^s ἡ κατὰ τὴν ἀρετὴν.
 Οὐκ ἐν παιδιᾷ ἄρα ἡ εὐδαιμονία· καὶ γὰρ ἄτοπον ^t τὸ τέλος ⁶
 εἶναι παιδιάν, καὶ πραγματεύεσθαι καὶ κακοπαθεῖν τὸν βίον
 ἅπαντα τοῦ παίζειν χάριν. ^v Ἀπαντα γὰρ ὡς εἰπεῖν ἑτέρου
 ἕνεκα αἰρούμεθα πλὴν τῆς εὐδαιμονίας· τέλος γὰρ αὕτη.
 Σπουδάζειν δὲ καὶ πονεῖν παιδιᾶς χάριν ἡλίθιον φαίνεται καὶ
 λίαν παιδικόν· ^v παίζειν δ' ὅπως ^w σπουδάξῃ, κατ' ¹ Ἀνάχαρσιν,
 ὀρθῶς ἔχειν δοκεῖ· ἀναπαύσει γὰρ ἔοικεν ἡ παιδιᾶ, ἀδυνατούν-
 τες ^x δὲ συνεχῶς πονεῖν ἀναπαύσεως δέονται. Οὐ δὲ τέλος
 ἡ ἀνάπαυσις· γίνεται γὰρ ^y ἕνεκα τῆς ἐνεργείας. Δοκεῖ δ'
 ὁ εὐδαίμων βίος κατ' ἀρετὴν εἶναι· οὗτος δὲ μετὰ σπουδῆς,
^z ἀλλ' οὐκ ἐν ^a παιδιᾷ. Βελτίω ^b τε λέγομεν τὰ σπουδαῖα ⁷
 τῶν γελοίων καὶ ^c τῶν μετὰ παιδιᾶς, καὶ τοῦ βελτίονος αἰεὶ
^d καὶ μορίου καὶ ἀνθρώπου ^e σπουδαιοτέραν τὴν ἐνέργειαν· ἡ

¹ τοιούτων] τοῦτων L^b. ^m ἀπασχολάζειν H^a.L^b.M^b. ⁿ οὐδ' ὁ] ὁ δὲ
 H^a.M^b.O^b. ^o ἐλευθερίας M^b, ἐλευθερίας H^a. ^p αὐτῶν M^b. ^q ἄλο-
 γον H^a. ^r φαίνονται L^b. ^s ἡ om. H^a.L^b.M^b. ^t τὸ om. H^a.M^b.
^v παίζειν δ' ὅπως] σπουδάζειν δ' ὥστε H^a. ^w σπουδάζειν L^b, σπου-
 δάξειν H^a. ^x δὲ] γὰρ H^a. ^y ἕνεκεν M^b. ^z ἀλλ' om. M^b. ^a παιδιᾷ]
 σπουδῇ H^a. ^b δὲ H^a. ^c τῶν add. L^b. ^d καὶ post αἰεὶ om. H^a.
^e σπουδαιοτέρου M^b, σπουδαιοτάτην L^b.

8 δὲ τοῦ βελτίονος κρείττων καὶ εὐδαιμονικωτέρα ἤδη. Ἐπο-
 λαύσειέ τ' ἂν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ὁ τυχὼν καὶ ἀνδράποδον
 οὐχ ἦπτον τοῦ ἀρίστου. Ἐὐδαιμονίας δ' οὐδεὶς ἀνδραπόδῳ
 μεταδίδωσιν, εἰ μὴ καὶ βίου. Ἐ οὐ γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις δια-
 γωγαῖς ἡ εὐδαιμονία, ἀλλ' ἐν ταῖς κατ' ἀρετὴν ἐνεργείαις,
 καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται.

7 Εἰ δ' ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία κατ' ἀρετὴν ἐνέργεια, εὐλογον
 κατὰ τὴν ἡκρατίστην· αὕτη δ' ἂν εἴη τοῦ ἀρίστου. Εἴτε δὲ
 ἰνοῦς τοῦτο εἴτε ἄλλο τις κ' ὁ δὲ κατὰ φύσιν δοκεῖ ἄρχειν καὶ
 ἡγεῖσθαι καὶ ἔννοιαν ἔχειν ἵπερὶ καλῶν καὶ θείων, εἴτε θεῖον
 ὄν καὶ αὐτὸ εἴτε τῶν ἐν ἡμῖν τὸ θειότατον, ἡ τούτου ἐνέρ-
 γεια κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν εἴη ἂν ἡ τελεία εὐδαιμονία.
 2^ο Ὅτι δ' ἐστὶ θεωρητικὴ, εἴρηται. Ὁμολογούμενον ἢ δὲ ἢ τούτ'
 ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τοῖς πρότερον καὶ τῷ ἀληθεῖ. Κρατίστη
 ὅτε γὰρ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια· καὶ γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἐν ἡμῖν,
 καὶ τῶν γνωστῶν, περὶ ἃ ὁ νοῦς. Ἡ ἔτι δὲ συνεχεστάτη
 θεωρεῖν τε γὰρ δυνάμεθα συνεχῶς μᾶλλον ἢ πράττειν ὅτιοῦν,
 3 οἰόμεθά τε δεῖν ἡδονὴν παραμεμῖχθαι τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἡδίστη
 δὲ τῶν κατ' ἀρετὴν ἐνεργειῶν ἡ κατὰ ἡ τὴν σοφίαν ὁμολο-
 γουμένως ἐστίν· δοκεῖ γοῦν ἡ φιλοσοφία ἡ θαυμαστάς ἡδονὰς
 ἔχειν ἡ καθαριότητι καὶ τῷ βεβαίῳ, εὐλογον ἡ δὲ τοῖς εἰδόσι
 4 τῶν ζητούντων ἡδῖω τὴν ἡ διαγωγὴν εἶναι. Ἡ τε λεγομένη
 αὐτάρκεια περὶ τὴν θεωρητικὴν μάλιστα ἂν εἴη· τῶν μὲν γὰρ
 πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων καὶ σοφὸς καὶ δίκαιος καὶ οἱ λοιποὶ
 δεόνται, ἡ τοῖς δὲ τοιοῦτοις ἡ ικανῶς ἡ κεχορηγημένων ὁ μὲν
 δίκαιος δεῖται πρὸς οὐς δικαιοπραγήσει καὶ μεθ' ὧν, ὁμοίως
 δὲ καὶ ὁ σώφρων καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος, ὁ δὲ
 σοφὸς ἡ καὶ καθ' ἡ αὐτὸν ὧν δύναται θεωρεῖν, καὶ ὅσῳ ἂν

ἡ εὐδαιμονίαν H^a.M^b. ἡ οὐδὲ M^b. ἡ κρατίστην ζῶν. αὕτη H^a.
 ἡ νοῦς εἴη τοῦτο H^a. κ' ὁ δοκεῖ κατὰ φύσιν H^a. ἡ περὶ] καὶ περὶ M^b.
 ἡ δὲ om. M^b. ἡ τοῦτο δόξειεν ἂν καὶ H^a. ὅτε om. H^a.M^b.O^b.
 ἡ ἔστι M^b. ἡ τὴν om. H^a. ἡ θαυμαστὴν ἡδονὴν M^b. ἡ καθαριότητι
 L^b.O^b, καθαριότητι M^b. ἡ τε L^b. ἡ ἀγωγὴν L^b. ἡ τῶν δὲ
 τοιούτων L^b. ἡ κεχορηγημένοις H^a.M^b. ἡ καὶ om. M^b. ἡ ἐαν-
 τὸν L^b.

σοφώτερος ^a ἢ μᾶλλον· βέλτιον δ' ἴσως συνεργοὺς ^b ἔχων, ἀλλ' ὁμως αὐταρκέστατος. ^c Δόξαι τ' ἂν αὐτῇ μόνῃ δι' ⁵ αὐτὴν ἀγαπᾶσθαι· οὐδὲν γὰρ ἀπ' αὐτῆς γίνεται παρὰ τὸ θεωρῆσαι, ἀπὸ δὲ τῶν ^d πρακτῶν ἢ πλείον ἢ ἔλαττον ^e περιποιούμεθα ^f παρὰ τὴν πρᾶξιν. Δοκεῖ τε ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ ⁶ σχολῇ εἶναι· ἀσχολούμεθα γὰρ ἵνα ^g σχολάζωμεν, καὶ πολεμούμεν ἵν' εἰρήνην ἄγωμεν. Τῶν μὲν οὖν ^h πρακτικῶν ἀρετῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς ⁱ ἢ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ^k ἢ ἐνέργεια· αἱ δὲ περὶ ταῦτα πράξεις δοκοῦσιν ἀσχοιοὶ εἶναι, αἱ μὲν πολεμικαὶ καὶ παντελῶς· οὐδεὶς ^l γὰρ αἰρεῖται τὸ πολεμεῖν τοῦ πολεμεῖν ἕνεκα, οὐδὲ ^m παρασκευάζει πόλεμον· δόξαι γὰρ ἂν παντελῶς μισοφόνος τις εἶναι, εἰ τοὺς φίλους πολεμίους ποιοῖτο, ἵνα μάχαι καὶ φόνοι ⁿ γίγνωντο. ^o Ἔστι δὲ καὶ ἡ τοῦ πολιτικοῦ ἀσχοιοσ, καὶ παρ' αὐτὸ τὸ πολιτεύεσθαι περιποιουμένη δυναστείας καὶ τιμᾶς ἢ τὴν γε εὐδαιμονίαν αὐτῷ καὶ τοῖς πολίταις, ἑτέραν οὐσαν τῆς πολιτικῆς, ἣν ^o καὶ ζητοῦμεν δῆλον ὡς ἑτέραν οὐσαν. Εἰ δὴ τῶν μὲν κατὰ τὰς ἀρετὰς ⁷ πράξεων αἱ πολιτικαὶ καὶ πολεμικαὶ κάλλει καὶ μεγέθει προέχουσιν, αὗται δ' ^p ἀσχοιοι καὶ τέλους τινὸς ἐφίενται καὶ οὐ δι' αὐτὰς ^q αἰρεταὶ εἰσιν, ἡ δὲ τοῦ νοῦ ἐνέργεια σπουδῇ τε διαφέρειν δοκεῖ θεωρητικῇ οὐσα, καὶ παρ' αὐτὴν οὐδενὸς ἐφίεσθαι τέλους, ^r ἔχειν ^s τε ἡδονὴν ^t οἰκείαν, ^v αὕτη δὲ συναύξει τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὸ αὐταρκές ^w δὴ ^x καὶ σχολαστικὸν καὶ ἄτρυτον ὡς ^y ἀνθρώπων, καὶ ὅσα ἄλλα τῷ μακαρίῳ ἀπονέμεται, ^z κατὰ ταύτην τὴν ^a ἐνέργειαν φαίνεται ὄντα. ^t Ἡ τελεία δὴ εὐδαιμονία αὕτη ἂν εἴη ^b ἀνθρώπου, ^c λαβοῦσα μῆκος

^a ἢ μᾶλλον] εἴη Ob. ^b ἔχειν Mb. ^c δόξειε δ' Lb.Mb.Ob. ^d πρακτικῶν Kb. ^e περιποιούμεθα Mb. ^f περὶ Lb.Mb. ^g σπουδάζωμεν Mb. ^h πρακτῶν Mb. ⁱ ἢ ἐν τοῖς πολεμικοῖς om. Mb, ἐν om. Lb. ^k αἱ ἐνέργεια Lb. ^l γὰρ πονεῖν αἰρεῖται τοῦ Mb. ^m παρασκευάζειν Lb.Mb. ⁿ γίνονται Kb.Ob, γίνονται Mb. ^o καὶ om. Lb. ^p ἀσχοιοικαί τέλους Kb. ^q εἰσιν αἰρεταὶ Lb. ^r ἔχειν τε] καὶ ἔχειν τὴν Kb. ^s τε] τε καὶ Mb. ^t οἰκείαν] τελείαν οἰκείαν Kb.Mb, τελείως οἰκείαν Ob. ^v αὕτη Kb. ^w δὲ Mb.Ob. ^x καὶ τὸ σχολαστικὸν Ob. ^y ἀνθρώπων Lb.Ob. ^z κατὰ] τὰ κατὰ Kb.Mb. ^a ἐνέργειαν—ἀνθρώπου om. Mb. ^b ἀνθρώπων Kb. ^c λαβοῦσαν Mb.

^dβίου τέλειον· οὐδὲν γὰρ ἀτελές ἐστὶ τῶν τῆς εὐδαιμονίας.
 8^e Ὁ δὲ τοιοῦτος ^e ἂν εἴη βίος κρείττων ἢ κατ' ἄνθρωπον· οὐ
 γὰρ ἢ ἄνθρωπός ἐστιν οὕτω βιώσεται, ἀλλ' ἢ θεῖόν τι ἐν
 αὐτῷ ὑπάρχει· ^f ὅσῳ δὲ διαφέρει τοῦτο τοῦ συνθέτου, ^f το-
 σούτῳ καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς κατὰ τὴν ἄλλην ἀρετῆν. Εἰ δὴ
 θεῖον ὁ νοῦς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ κατὰ τοῦτον βίος
 θεῖος πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. ^g Οὐ χρὴ δὲ κατὰ τοὺς
 παραινούντας ἀνθρώπινα φρονεῖν ἄνθρωπον ὄντα οὐδὲ θνητὰ
 τὸν θνητόν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται ^h ἀθανατίζειν καὶ ⁱ πάντα
 ποιεῖν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ τὸ κράτιστον τῶν ἐν αὐτῷ· εἰ γὰρ
 καὶ τῷ ὄγκῳ μικρόν ἐστι, δυνάμει καὶ ^k τιμιότητι πολὺ μᾶλ-
 9 λον ^l πάντων ^m ὑπερέχει. Δόξιε ⁿ δ' ἂν καὶ ^o εἶναι ἕκαστος
 τοῦτο, εἴπερ τὸ κύριον καὶ ^p ἄμεινον· ἄτοπον οὖν γίνουτ' ἂν,
 εἰ μὴ τὸν αὐτοῦ βίον αἰροῖτο ἀλλὰ τινος ἄλλου. Τὸ λεχθέν
 τε πρότερον ἀρμόσει καὶ νῦν· τὸ γὰρ οἰκείον ἐκάστῳ τῆ
 φύσει κράτιστον καὶ ἥδιστόν ^q ἐστὶν ἐκάστῳ. Καὶ τῷ ἀν-
 θρώπῳ δὴ ὁ κατὰ τὸν νοῦν βίος, εἴπερ ^r τοῦτο μάλιστα
 ἄνθρωπος. Οὗτος ἄρα καὶ εὐδαιμονέστατος.

8 Δευτέρως δ' ὁ κατὰ τὴν ἄλλην ἀρετῆν· αἱ γὰρ ^s κατ' αὐ-
 τὴν ἐνέργειαι ἀνθρωπικαί· δίκαια γὰρ καὶ ἀνδρεία ^t καὶ ἄλλα
 τὰ κατὰ τὰς ἀρετὰς πρὸς ἀλλήλους πράττομεν ἐν συναλ-
 λάγμασι καὶ χρείαις καὶ πράξεσι παντοίαις ἐν τε τοῖς πά-
 θεσι ^v διατηροῦντες τὸ πρέπον ἐκάστῳ. Ταῦτα δ' εἶναι φαί-
 2 νεται πάντα ἀνθρωπικά. ^v Ἐνια δὲ καὶ συμβαίνειν ἀπὸ τοῦ
 σώματος δοκεῖ, καὶ πολλὰ συνφεκῶσθαι τοῖς πάθεσιν ἢ τοῦ
 3 ἡθους ἀρετῆ. Συνέζευκται δὲ καὶ ἡ φρόνησις τῆ τοῦ ἡθους
 ἀρετῆ, καὶ ^w αὕτη τῆ φρονήσει, εἴπερ αἱ μὲν τῆς φρονήσεως
 ἀρχαὶ κατὰ τὰς ἠθικὰς εἰσιν ἀρετὰς, τὸ δ' ὀρθὸν τῶν ἠθικῶν

^d τέλειον βίου Ob. ^e εἴη ἂν κρείττων βίος Lb. ^f ὅσον et mox το-
 σοῦτον Kb. ^g χρὴ δὲ οὐ Lb.Ob. ^h ἀπαθανατίζειν Nb, ἀποθανατίζειν Lb.
ⁱ ἅπαντα Lb. ^k τελειότητι Ob, ποιότητι Kb. ^l πάντων om. Lb.
^m ὑπερέχειν Mb. ⁿ δ' om. Kb.Mb. ^o εἶναι ἕκαστον Mb.Ob, ἕκαστος
 εἶναι Lb. ^p ἄμεινον] ἄμεινον μένον Kb. ^q ἐστ' Lb. ^r μάλιστα
 τοῦτο Lb. ^s κατὰ ταύτην Kb.Mb. ^t καὶ τὰ ἄλλα τὰ Lb. ^v διατη-
 ροῦντες post ἐκάστῳ Lb. ^w αὕτη] αὐτῆ Kb.

κατὰ τὴν φρόνησιν. ^xΣυνηρηθέναι δ' αὐται καὶ τοῖς πάθεσι
^yπερὶ τὸ σύνθετον ἂν εἶεν· αἱ δὲ τοῦ συνθέτου ἀρεταὶ ἀν-
 θρωπικαί. Καὶ ὁ βίος δὴ ὁ ^zκατ' αὐτὰς καὶ ἡ εὐδαιμονία.
 Ἡ δὲ τοῦ νοῦ κεχωρισμένη^a τοσοῦτον ^aγὰρ περὶ αὐτῆς ^bεἰ-
 ρήσθω· ^cδιακριβῶσαι γὰρ μείζον τοῦ προκειμένου ἐστίν.
 Δόξειε δ' ἂν καὶ τῆς ἐκτὸς χορηγίας ^dἐπὶ μικρὸν ἢ ἐπ' ἔλατ-
 4 τον δείσθαι τῆς ἠθικῆς· τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀμφοῖν
 χρεῖα καὶ ἐξ ἴσου ἔστω, εἰ καὶ μᾶλλον ^eδιαπονεῖ περὶ τὸ
 σῶμα ὁ πολιτικός, καὶ ὅσα τοιαῦτα· μικρὸν γὰρ ἂν τι ^fδια-
 φέροι· πρὸς δὲ τὰς ἐνεργείας πολὺ ^gδιοίσει. Τῷ μὲν γὰρ
 ἐλευθερίῳ δεήσει χρημάτων πρὸς τὸ πράττειν τὰ ἐλευθέρια,
 καὶ τῷ δικαίῳ δὴ εἰς τὰς ἀνταποδόσεις (αἱ γὰρ βουλήσεις
 ἀδηλοι, προσποιούνται δὲ καὶ οἱ ^hμὴ δίκαιοι βούλεσθαι δι-
 καιοπραγεῖν), τῷ ἀνδρείῳ δὲ δυνάμεως, εἴπερ ἐπιτελεῖ τι τῶν
 κατὰ ⁱτὴν ἀρετὴν, καὶ τῷ σώφρονι ἐξουσίας· πῶς γὰρ ^kδη-
 λος ἔσται ^lἢ οὗτος ἢ τῶν ἄλλων τις; ^mἈμφισβητεῖται ⁿδὲ ⁵
 πότερον κυριώτερον τῆς ἀρετῆς ἢ προαίρεσις ἢ αἱ πράξεις,
 ὡς ἐν ἀμφοῖν οὔσης. Τὸ δὴ τέλειον δῆλον ὡς ἐν ἀμφοῖν ἂν
 εἶη. Πρὸς δὲ τὰς πράξεις πολλῶν δέεται, καὶ ὅσῳ ἂν μεί-
 ζους ᾧσι καὶ ^oκαλλίους, πλειόνων. ^pΤῷ δὲ θεωροῦντι ^qοὐδε-
 6 νὸς τῶν τοιούτων πρὸς γε τὴν ἐνέργειαν χρεῖα, ἀλλ' ὡς
 εἰπεῖν καὶ ^rἐμπόδιά ἐστι πρὸς γε τὴν θεωρίαν· ἢ δ' ἀνθρω-
 πὸς ἐστι καὶ πλείοσι ^sσυζῆ, αἰρεῖται ^tτὰ ^vκατ' ἀρετὴν
 πράττειν· δεήσεται οὖν τῶν τοιούτων πρὸς τὸ ἀνθρωπεύ-
 εσθαι. Ἡ δὲ τελεία εὐδαιμονία ὅτι θεωρητικὴ τίς ἐστίν ⁷
 ἐνέργεια, καὶ ἐντεῦθεν ἂν φανείη. Τοὺς ^wθεοὺς γὰρ μάλιστα
 ὑπειλήφμεν μακαρίους καὶ εὐδαίμονας εἶναι· πράξεις δὲ ποίας
 ἀπονεῖμαι χρεῶν αὐτοῖς; Πότερα τὰς δικαίας; ^xἩ γελοιοῖ

^x συνηρημένη K^b. ^y περὶ] καὶ περὶ M^b. ^z κατὰ ταύτας K^b.M^b.
^a γὰρ] δὲ M^b. ^b εἴρηται O^b. ^c ἀκριβῶσαι K^b. ^d ἐπὶ] ἢ ἐπὶ K^b.M^b.
^e διαπονεῖ om. M^b. ^f διαφέρη L^b.O^b, διαφέρειν K^b. ^g συνδιοίσει K^b.
^h μὴ om. M^b. ⁱ τὴν add. K^b. ^k ἔσται δῆλος M^b. ^l ἢ om. M^b.O^b.
^m ζητεῖται L^b. ⁿ τε K^b.M^b. ^o καλαὶ M^b. ^p τῶν δὲ θεωρούντων L^b.
^q οὐδὲν M^b. ^r ἐμπόδιον K^b. ^s συζῆν L^b. ^t τὸ M^b, καὶ τὰ O^b.
^v κατὰ τὴν ἀρετὴν K^b. ^w γὰρ θεοὺς L^b. ^x ἢ om. K^b.

φανοῦνται συναλλάττοντες καὶ παρακαταθήκας ἀποδιδόντες καὶ ὕψα τοιαῦτα; ¹ Ἀλλὰ τὰς ² ἀνδρείους, ³ ὑπομένοντας τὰ φοβερὰ καὶ κινδυνεύοντας, ὅτι καλόν; ⁴ Ἡ τὰς ἐλευθερίους; Τίνι δὲ δώσουσιν; ⁴ Ἀτοπον δ' εἰ καὶ ἔσται αὐτοῖς νόμισμα ἢ τι τοιοῦτον. ^b Αἱ δὲ σώφρονες τί ἂν εἶεν; ⁴ Ἡ φορτικὸς ὁ ἔπαινος, ὅτι οὐκ ἔχουσι φαύλας ἐπιθυμίας; Διεξιούσι δὲ πάντα φαίνοιτ' ἂν τὰ περὶ τὰς πράξεις μικρὰ καὶ ἀνάξια θεῶν. ⁴ Ἀλλὰ μὴν ^c ζῆν ^d τε ^e πάντες ὑπειλήφασιν αὐτοὺς καὶ ἐνεργεῖν ἄρα· οὐ γὰρ δὴ καθεύδειν ὥσπερ τὸν ¹ Ἐνδυμίωνα. Τῷ δὴ ζῶντι τοῦ πράττειν ^f ἀφαιρουμένου, ἔτι δὲ μᾶλλον ^g τοῦ ποιεῖν, τί λείπεται πλὴν ^h θεωρία; ⁴ Ὅστε ἡ τοῦ θεοῦ ἐνέργεια, μακαριότητι διαφέρουσα, θεωρητικὴ ἂν εἴη. Καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ⁱ δὴ ἡ ταύτη συγγενεστάτη εὐδαιμονικωτάτη. ⁸ Σημεῖον δὲ καὶ τὸ μὴ μετέχειν τὰ λοιπὰ ζῶα εὐδαιμονίας, τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἐστερημένῃ τελείως. Τοῖς μὲν γὰρ θεοῖς ἅπας ὁ βίος ^k μακάριος, τοῖς δ' ἀνθρώποις, ἐφ' ὅσον ὁμοίωμα τι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ὑπάρχει· τῶν δ' ἄλλων ζῶων οὐδὲν εὐδαιμονεῖ, ἐπειδὴ ¹ οὐδαμῆ κοινωνεῖ θεωρίας. ⁴ Ἐφ' ὅσον δὴ διατείνει ἡ θεωρία, καὶ ἡ εὐδαιμονία, καὶ οἷς μᾶλλον ὑπάρχει τὸ θεωρεῖν, καὶ εὐδαιμονεῖν, ^m οὐ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλὰ κατὰ τὴν θεωρίαν· αὐτὴ γὰρ ⁿ καθ' αὐτὴν τιμία. ⁴ Ὅστ' εἴη ἂν ^o ἡ εὐδαιμονία θεωρία τις.

9 ⁹ Δεήσει δὲ καὶ τῆς ἐκτὸς εὐημερίας ἀνθρώπῳ ὄντι· οὐ γὰρ αὐτάρκης ἡ φύσις πρὸς τὸ θεωρεῖν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὸ σῶμα ὑγιαίνειν καὶ τροφήν καὶ τὴν λοιπὴν θεραπείαν ὑπάρχειν. Οὐ μὴν οἰητέον γε πολλῶν καὶ μεγάλων δεήσεσθαι τὸν ^p εὐδαιμονήσοντα, εἰ μὴ ἐνδέχεται ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν μακάριον εἶναι· ^q οὐ γὰρ ἐν τῇ ὑπερβολῇ τὸ αὐτάρκες οὐδ' ^r ἡ πράξις,

^y ὅσα ἄλλα τοιαῦτα L^b. ^z ἀνδρείας L^b. ^a ὑπομένοντες K^b. ^b αἱ] εἰ K^b. M^b. O^b. ^c ζῆν] ζητέται M^b. ^d τε om. M^b. O^b. ^e πάντες γὰρ ὑπειλήφασιν εἶναι αὐτοὺς M^b. ^f ἀφαιρούμενον N^b, ἀφηρημένῳ L^b. O^b. ^g τοῦ] τοῦτο K^b. ^h θεωρίας L^b. N^b. O^b. ⁱ δὴ ἂν εἴη ἡ K^b. ^k post μακάριος M^b. O^b. τοιαύτης οὐσης τῆς ἐνεργείας. ¹ οὐδαμῶς L^b, οὐδαμου O^b. ^m οὐ] καὶ οὐ K^b. ⁿ κατ' αὐτὴν K^b. ^o ἡ om. M^b. ^p εὐδαιμονήσαντα M^b. ^q οὐ] οὐδὲ M^b. ^r ἡ πράξις] ἡ κρίσις οὐδ' ἡ πράξις L^b, ἡ κρίσις οὐδ' αἱ πράξεις M^b. O^b.

δυνατὸν δὲ καὶ μὴ ^s ἄρχοντα γῆς καὶ ^t θαλάττης πράττειν τὰ ¹⁰ καλὰ· καὶ γὰρ ἀπὸ μετρίων δύναιτ' ἂν τις πράττειν ^v κατὰ τὴν ἀρετὴν. Τοῦτο δ' ἔστιν ἰδεῖν ἐναργῶς· οἱ γὰρ ἰδιῶται τῶν ^w δυναστῶν οὐχ ἤττον δοκοῦσι τὰ ἐπιεικῆ πράττειν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον. Ἰκανὸν δὲ τοσαῦθ' ὑπάρχει· ^x ἔσται γὰρ ὁ βίος εὐδαίμων τοῦ ^y κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐνεργούντος. Καὶ Σό- ¹¹ λων δὲ τοὺς εὐδαίμονας ἴσως ἀπεφαίνετο καλῶς, εἰπὼν μετρίως τοῖς ἐκτός ^z κεχορηγημένους, πεπραγότας δὲ ^a τὰ κάλλισθ', ^a ὡς ᾤετο, καὶ βεβιωκότας σωφρόνως· ἐνδέχεται γὰρ μέτρια κεκτημένους πράττειν ἂν δεῖ. Ἔοικε δὲ καὶ Ἀναξαγόρας οὐ πλούσιον οὐδὲ δυναστὴν ὑπολαβεῖν τὸν εὐδαίμονα, εἰπὼν ὅτι οὐκ ἂν θαυμάσειεν εἰ τις ἄτοπος φανείη τοῖς πολλοῖς· οὔτοι γὰρ κρίνουσι τοῖς ἐκτός, τούτων αἰσθανόμενοι ^b μόνον. Συμ- ¹² φωνεῖν ^c δὴ τοῖς λόγοις εἰκόασιν αἱ τῶν σοφῶν δόξαι. Πίστιν μὲν οὖν καὶ ^d τὰ τοιαῦτα ἔχει τινά, τὸ δ' ἀληθὲς ἐν τοῖς ^e πρακτοῖς ἐκ τῶν ἔργων καὶ τοῦ βίου κρίνεται· ἐν τούτοις γὰρ τὸ κύριον. ^f Σκοπεῖν δὴ τὰ προειρημένα χρὴ ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τὸν βίον ^g ἐπιφέροντας, καὶ συναδόντων μὲν τοῖς ἔργοις ἀποδεκτέον, διαφωνούντων δὲ λόγους ὑποληπτέον. Ὁ ¹³ δὲ κατὰ νοῦν ἐνεργῶν καὶ τοῦτον θεραπεύων καὶ διακείμενος ἄριστα καὶ θεοφιλέστατος ἔοικεν ^h εἶναι· εἰ γὰρ τις ἐπιμέλεια τῶν ⁱ ἀνθρωπίνων ὑπὸ θεῶν γίνεται, ὥσπερ δοκεῖ, καὶ εἴη ἂν εὐλογον χαίρειν τε αὐτοὺς τῷ ἀρίστῳ καὶ ^k τῷ συγγενεστάτῳ (τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁ νοῦς) καὶ τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα ^l τοῦτο καὶ τιμῶντας ἀντενποιεῖν ὡς τῶν φίλων αὐτοῖς ἐπιμελουμένους ^m καὶ ὀρθῶς τε καὶ καλῶς πράττοντας. Ὅτι δὲ ⁿ πάντα ταῦτα τῷ σοφῷ μάλιστα ὑπάρχει, οὐκ ἄδηλον. ^o Θεο-

^s ἄρχοντας L^b.Ob. ^t θαλάσσης L^b.Mb. ^v κατὰ] τὰ κατὰ Mb.Ob.
^w δυναστῶν Mb. ^x ἔστι Mb. ^y κατ' ἀρετὴν Mb. ^z κεχορηγημένοις Kb.
^a τὰ et ὡς om. Kb. ^b μόνων L^b.Mb. ^c δὲ Ob. ^d τὰ om. Kb.
^e πρακτικοῖς Kb.Mb.Ob. ^f σκοπεῖν δὲ L^b.Mb.Ob, δὴ σκοπεῖν Kb.
^g φέροντας Kb.Mb. ^h εἶναι om. Kb.Mb.Ob. ⁱ ἀνθρώπων Kb. ^k τῷ
post καὶ om. Kb.Ob. ^l post τοῦτο Mb. ἤγουν τὸ χαίρειν τῷ ἀρίστῳ
καὶ συγγενεστάτῳ. ^m καὶ ante ὀρθῶς om. Mb. ⁿ ταῦτα πάντα L^b.Mb.
^o θεοφιλέστατον Mb.

φιλέστατος ἄρα. Τὸν αὐτὸν ρδ εἰκὸς καὶ εὐδαιμονέστατον ὥστε κὰν οὕτως εἴη ὁ σοφὸς μάλιστ' εὐδαίμων.

10 Ἰο Ἄρ' οὖν εἰ ἠπερὶ τούτων καὶ τῶν ἀρετῶν, ἔτι δὲ ρκαὶ φι-
 (9) λίας καὶ ἡδονῆς ἱκανῶς εἴρηται τοῖς τύποις, τέλος ἔχειν οἰη-
 τέον τὴν προαίρεσιν, ἢ καθάπερ λέγεται, οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς
 πρακτοῖς τέλος τὸ θεωρῆσαι ἕκαστα καὶ γινῶναι, ἀλλὰ μάλ-
 2 λον τὸ πράττειν αὐτά; Οὐδὲ δὴ περὶ ἀρετῆς ἱκανὸν τὸ εἰ-
 δέναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χρῆσθαι πειρατέον, ἢ εἴ πως ἄλλως
 3 ἀγαθοὶ σ γινόμεθα. Εἰ μὲν οὖν ἦσαν οἱ λόγοι αὐτάρκεις
 πρὸς τὸ ποιῆσαι ἐπιεικείς, πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ τ μεγά-
 λους δικαίως ἔφερον κατὰ τὸν ὕ θεόγνιν, καὶ ἔδει ἂν τούτους
 πορίσασθαι· κῶν δὲ φαίνονται ὠ προτρέψασθαι μὲν καὶ πα-
 ρορμῆσαι τῶν νέων τοὺς ἐλευθερίουσ x ἰσχύειν, ἠθὸς ὕτ' εὐγενές
 καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόκαλον ποιῆσαι ἂν z κατοκώχιμον ἐκ τῆς
 ἀρετῆς, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀδυνατεῖν πρὸς καλοκαγαθίαν προ-
 4 τρέψασθαι· οὐ γὰρ πεφύκασιν αἰδοῖ πειθαρχεῖν ἀλλὰ φόβῳ,
 οὐδ' ἀπέχεσθαι τῶν φαύλων διὰ τὸ αἰσχροὸν ἀλλὰ διὰ τὰς
 τιμωρίας· πάθει γὰρ ζῶντες τὰς οἰκείας ἡδονὰς διώκουσι καὶ
 δι' ὧν αὐταὶ ἔσονται, φεύγουσι δὲ τὰς ἀντικειμένας λύπας,
 τοῦ δὲ καλοῦ καὶ ὡς ἀληθῶς ἠδέος οὐδ' b ἔννοιαν ἔχουσιν, ἄγε-
 5 στοι ὄντες. Τοὺς δὴ τοιούτους τίς ἂν λόγος c μεταρρυθμί-
 σαι; Οὐ γὰρ οἶόν τε ἢ οὐ ῥάδιον τὰ ἐκ παλαιοῦ τοῖς ἠθεσι
 κατειλημμένα λόγῳ μεταστῆσαι. Ἄγαπητὸν δ' ἴσως ἐστὶν
 εἰ πάντων ὑπαρχόντων, δι' ὧν ἐπιεικείς δοκοῦμεν γίνεσθαι,
 6 μεταλλάβομεν τῆς ἀρετῆς. Γίνεσθαι δ' d ἀγαθοὺς οἶονται οἱ
 μὲν φύσει, οἱ δ' ἔθει, οἱ δὲ διδαχῇ. Τὸ μὲν οὖν τῆς φύσεως
 δῆλον ὡς οὐκ ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ e τινὰς θείας αἰτίας
 τοῖς f ὡς ἀληθῶς εὐτυχέσιν ὑπάρχει· ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ διδαχῇ
 μὴ ποτ' οὐκ ἐν ἅπασιν g ἰσχύει, ἀλλὰ h δέη i προδιεργάσθαι

ρ δ' om. K^b.M^b.O^b. q περι] περι τε L^b.O^b. r και post δε om.
 K^b.O^b. s γινόμεθα K^b. t μεγάλους om. K^b. v θεόγνη K^b.
 w προτρέψαι L^b.N^b. x ἰσχειν K^b. y δ' M^b. z κατακώχιμον L^b.M^b.O^b.
 a ἀρετῆς οὐ, τοὺς M^b. b ἔννοιας L^b.O^b. c μεταρρυθμίση M^b. d ἀγα-
 θὸν M^b. e τινος L^b.O^b. f ὡς om. K^b. g ἰσχύει K^b.L^b, ἐπισχύη
 M^b.O^b. h δέει L^b, δεῖ M^b. i προδιεργάσασθαι M^b.

τοῖς ^κ ἔθεσι τὴν τοῦ ἀκροατοῦ ψυχὴν πρὸς τὸ καλῶς χαίρειν καὶ μισεῖν, ὥσπερ γῆν τὴν ^λ θρέψουσιν τὸ σπέρμα. Οὐ γὰρ ^γ ἂν ἀκούσειε ^μ λόγου ἀποτρέποντος οὐδ' ^ν αὐ ^ο συνείη ὁ κατὰ πάθος ζῶν· τὸν δ' οὕτως ἔχοντα πῶς οἶόν τε μεταπέισαι; Ὅλως τ' οὐ δοκεῖ λόγῳ ὑπέικειν τὸ πάθος ἀλλὰ βία. Δεῖ ^δ δὴ τὸ ἦθος προϋπάρχειν πῶς οἰκείου τῆς ἀρετῆς, στέργον τὸ καλὸν καὶ δυσχεραῖνον τὸ αἰσχρόν. Ἐκ νέου δ' ἀγωγῆς ὀρθῆς τυχεῖν πρὸς ἀρετὴν χαλεπὸν μὴ ὑπὸ τοιούτοις τραφέντα νόμοις· τὸ γὰρ σωφρόνως καὶ καρτερικῶς ζῆν οὐχ ἡδὺ τοῖς πολλοῖς, ἄλλως τε καὶ νέοις. Διὸ νόμοις δεῖ τετάχθαι τὴν τροφήν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· οὐκ ἔσται γὰρ λυπηρὰ συνήθη ^ρ γινόμενα. Οὐχ ἰκανὸν δ' ἴσως νέους ὄντας τροφῆς καὶ ἐπι-
μελείας τυχεῖν ὀρθῆς, ἀλλ' ^σ ἐπειδὴ καὶ ἀνδρωθέντας δεῖ ἐπι-
τηδεύειν αὐτὰ καὶ ἐθίζεσθαι, καὶ περὶ ταῦτα δεοίμεθ' ^τ ἂν νό-
μων, ^ς καὶ ὅλως δὴ περὶ πάντα τὸν βίον· οἱ γὰρ πολλοὶ ἀνάγκη μᾶλλον ἢ λόγῳ πειθαρχοῦσι καὶ ζημίαις ἢ τῷ καλῷ. Διόπερ οἶονται τινες τοὺς νομοθετοῦντας δεῖν μὲν παρακα-
λεῖν ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ προτρέπεσθαι τοῦ καλοῦ χάριν, ὡς ^ι ὑπακουσομένων ^υ τῶν ^ω ἐπιεικῶς τοῖς ἔθεσι ^ξ προηγμένων, ἀπειθοῦσι δὲ καὶ ἀφυστέρους οὔσι κολάσεις ^ς τε καὶ τιμωρίας ^ζ ἐπιτιθέμεναι, τοὺς δ' ἀνιάτους ὅλως ἐξορίζειν· τὸν μὲν γὰρ ἐπιεικῆ ^α καὶ πρὸς τὸ καλὸν ζῶντα τῷ λόγῳ πειθαρχήσιν, τὸν δὲ φαῦλον ἠδονῆς ὀρεγόμενον λύπη κολάζεσθαι ὥσπερ ὑποζύγιον. Διὸ καὶ φασὶ ^β δεῖν τοιαύτας γίνεσθαι τὰς λύπας αἰ μάλιστα ἐναντιοῦνται ταῖς ἀγαπωμέναις ἠδοναῖς. Εἰ δ' ^ι οὖν, καθάπερ εἴρηται, τὸν ἐσόμενον ἀγαθὸν τραφῆναι καλῶς ^ς δεῖ καὶ ἐθισθῆναι, εἴθ' οὕτως ^δ ἐν ἐπιτηδεύμασιν ἐπιεικέσι ζῆν καὶ μήτ' ἄκοντα μήθ' ἐκόντα πράττειν τὰ φαῦλα, ταῦτα δὲ γίγνοιτ' ἂν βιουμένοις κατὰ τινα νοῦν καὶ τάξιν ὀρθήν, ἔχου-

^κ ἦθεσι L^b. ^λ θρέψασαν M^b. ^μ λόγον M^b. ^ν ἂν L^b.Ob. ^ο συνείη L^b, συνήσιον M^b. ^ρ γενόμενα Ob. ^ς ἐπει L^b. ^τ ἂν om. L^b. ^ς δὴ καὶ ὅλως K^b. ^υ ἐπακουσομένων L^b, ἐπακουσομένους M^b. ^ω τῶν om. M^b. ^ξ ἐπιεικῶν L^b.Ob. ^ς προηγμένοις M^b, προηγουμένως L^b.Ob. ^ζ τε om. Ob. ^α ἐπιτιθεμένους M^b, ἐπιτιθέμεναι Ob. ^α καὶ om. K^b.M^b. ^β δεῖν om. M^b. ^ς δοκεῖ Ob. ^δ ἐν om. L^b.

12 ^{σαν} ἰσχύν. Ἡ μὲν οὖν πατρικὴ πρόσταξις οὐκ ἔχει τὸ ἰσχυ-
 ρὸν οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον, οὐδὲ δὴ ὅλως ἢ ἐνὸς ἀνδρός, μὴ βασι-
 λέως ^ἴ ὄντος ἢ τινος τοιούτου· ὁ δὲ νόμος ἀναγκαστικὴν ἔχει
 δύναμιν, ^ἑ λόγος ὢν ἀπὸ τινος φρονήσεως καὶ νοῦ. Καὶ τῶν
 μὲν ἀνθρώπων ^ἠ ἐχθαίρουσι τοὺς ἐναντιουμένους ταῖς ὀρμαῖς,
 καὶ ὀρθῶς αὐτὸ δρῶσιν· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐπαχθῆς τά-
 13 ^{των} τὸ ἐπιεικές. Ἐν μόνῃ δὲ τῇ ^ἱ Λακεδαιμονίων πόλει μετ'
 ὀλίγων ὁ νομοθέτης ἐπιμέλειαν δοκεῖ πεποιῆσθαι τροφῆς [῀] τε
 καὶ ἐπιτηδευμάτων· ἐν δὲ ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων ἐξη-
 μέληται περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ζῆ ^ἱ ἕκαστος ὡς βούλεται,
 14 ^{κυκλωπικῶς} θεμιστεύων παίδων ἢ δ' ἀλόχου. Κράτιστον μὲν
 οὖν [῀] τὸ [῀] γίγνεσθαι κοινὴν ἐπιμέλειαν καὶ ὀρθὴν καὶ δρᾶν
 αὐτὸ δύνασθαι κοινῇ δ' ἐξαμελουμένων ἐκάστῳ δόξειεν ἂν
 προσήκειν τοῖς σφετέροις τέκνοις καὶ φίλοις εἰς ἀρετὴν ὁ συμ-
 βάλλεσθαι, ἢ προαιρεῖσθαι γε. [῀] Μάλιστα δ' ἂν τοῦτο [῀] δύ-
 νασθαι δόξειεν ἐκ τῶν εἰρημένων νομοθετικὸς γενόμενος· αἱ
 μὲν γὰρ κοιναὶ ἐπιμέλειαὶ δῆλον ὅτι [῀] διὰ νόμων γίνονται,
 ἐπιεικεῖς δ' αἱ διὰ τῶν σπουδαίων. Γεγραμμένων [῀] δ' ἢ ἀγρά-
 φων, οὐδὲν ἂν δόξειε [῀] διαφέρειν, οὐδὲ δὲ ὢν εἰς ἢ πολλοὶ παι-
 δευθήσονται, ὥσπερ οὐδ' ἐπὶ μουσικῆς [῀] καὶ γυμναστικῆς [῀] καὶ
 τῶν ἄλλων [῀] ἐπιτηδευμάτων. Ὡσπερ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν
 ἐνισχύει τὰ νόμιμα καὶ τὰ [῀] ἔθνη, οὕτω καὶ ἐν [῀] οἰκίαις οἱ πα-
 τρικοὶ λόγοι καὶ τὰ [῀] ἔθνη, καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν συγγένειαν
 καὶ τὰς εὐεργεσίας· προὔπάρχουσι γὰρ στέργοντες καὶ εὐ-
 15 ^{πειθεῖς} τῇ φύσει. Ἐπι δὲ [῀] καὶ διαφέρουσιν αἱ καθ' ἕκαστον
 παιδεῖαι τῶν κοινῶν, ὥσπερ ἐπὶ ἰατρικῆς· καθόλου μὲν γὰρ
 τῷ πυρέττοντι συμφέρει [῀] ἡσυχία καὶ ἀσιτία, τινὲ δ' ἴσως
 οὐ, ὅ τε πυκτικὸς ἴσως οὐ πᾶσι τὴν αὐτὴν μάχην περιτίθησιν.

^ε οὐδὲ] οὔτε δὴ L^b, οὐδὲ δὴ K^b.M^b.O^b. [῀] ὄντος om. M^b. ^ḡ λόγος] ὄλος M^b. ^ἠ ἐχθαίρουσι L^b.M^b.O^b. ^ἱ λακεδαιμονία M^b. [῀] τε om. O^b. ^ἱ ἕκαστος om. M^b. [῀] τὸ om. L^b.O^b. [῀] γενέσθαι K^b.M^b.O^b. ^ο συμ-
 βαλέσθαι K^b. [῀] μᾶλλον K^b.M^b. [῀] τίνασθαι K^b, om. O^b. [῀] διὰ τῶν νόμων O^b. [῀] δ' om. K^b. [῀] συνδιαφέρειν O^b. [῀] καὶ] ἢ K^b.M^b. [῀] καὶ] ἢ M^b. [῀] παιδευμάτων L^b. [῀] ἢθη K^b.L^b.O^b. [῀] οἰκείας O^b. [῀] ἢθη L^b.O^b. [῀] καὶ post δὲ om. M^b.O^b. [῀] ἀσιτία καὶ ἡσυχία L^b.

Ἐξακριβοῦσθαι ^d δὴ δόξειεν ^e ἂν μᾶλλον τὸ καθ' ἕκαστον ἰδίας τῆς ἐπιμελείας γινομένης· μᾶλλον γὰρ τοῦ προσφόρου τυγχάνει ἕκαστος. Ἄλλ' ἐπιμεληθείη μὲν ἄριστα ^f καθ' ἕν καὶ ἰατρὸς καὶ γυμναστὴς καὶ πᾶς ἄλλος ὁ ^g τὸ καθόλου εἰδώς, ^h ὅτι πᾶσιν ἢ τοῖς ⁱ τοιοῖσδε τοῦ κοινου γὰρ αἱ ἐπιστήμαι λέγονται τε καὶ εἰσίν. Οὐ μὴν ^k ἀλλὰ καὶ ἐνός τινος ^l οὐδὲν ἴσως κωλύει καλῶς ἐπιμεληθῆναι καὶ ἀνεπιστήμονα ὄντα, τεθεαμένον ^δ ἀκριβῶς τὰ συμβαίνοντα ἐφ' ἑκάστῳ δι' ἐμπειρίαν, καθάπερ καὶ ἰατροὶ ^l ἔνιοι δοκοῦσιν ^m ἑαυτῶν ἄριστοι εἶναι, ἐτέρῳ οὐδὲν ⁿ ἂν δυνάμενοι ἐπαρκέσαι. Οὐδὲν ^δ ἦττον ἴσως τῷ γε βουλομένῳ τεχνικῶ γενέσθαι καὶ θεωρητικῶ ἐπὶ τὸ καθόλου βαδιστέον εἶναι δόξειεν ἂν, κἀκεῖνο ^o γνωριστέον ὡς ἐνδέχεται· εἴρηται γὰρ ὅτι περὶ τοῦθ' ^p αἱ ἐπιστήμαι. Τάχα ^q δὲ καὶ τῷ βουλομένῳ δι' ἐπιμελείας βελτίους ποιεῖν, ^r εἴτε πολλοὺς εἴτ' ὀλίγους, νομοθετικῶ πειρατέον γενέσθαι, ^r εἰ διὰ νόμων ἀγαθοὶ γηνοίμεθ' ^s ἂν. Ὅντινα ^t γὰρ οὖν καὶ τὸν προτεθέντα διαθεῖναι καλῶς οὐκ ἔστι τοῦ τυχόντος, ἀλλ' εἴπερ τινος, τοῦ εἰδότος, ὥσπερ ἐπ' ἰατρικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐστὶν ἐπιμελεία τις καὶ φρόνησις. Ἄρ' οὖν μετὰ τοῦτο ^u ἐπισκεπτέον πόθεν ἢ πῶς νομοθετικὸς γένοιτ' ἂν τις, ἢ καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ^v παρὰ τῶν πολιτικῶν; Μόριον γὰρ ἐδόκει τῆς πολιτικῆς εἶναι. Ἡ οὐχ ὁμοιον φαίνεται ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν τε καὶ δυνάμεων; Ἐν μὲν γὰρ ^w τοῖς ἄλλοις ^x οἱ αὐτοὶ φαίνονται τὰς τε δυνάμεις παραδιδόντες καὶ ἐνεργοῦντες ἀπ' αὐτῶν, οἷον ^y ἰατροὶ καὶ γραφεῖς· τὰ δὲ πολιτικὰ ἐπαγγέλλονται μὲν διδάσκειν οἱ σοφισταί, πράττει ^δ αὐτῶν οὐδεὶς, ἀλλ' οἱ πολιτευόμενοι, οἱ δόξαιεν ἂν δυνάμει τινὶ τοῦτο πράττειν καὶ ἐμπειρίᾳ μᾶλλον ἢ διανοίᾳ· οὔτε γὰρ γράφοντες οὔτε λέγοντες περὶ τῶν τοι-

d δὲ L^b, δὲ δεῖ M^b. e ἂν om. K^b. f καθ' ἕν] τοῦ καθόλου O^b. g τὸ om. K^b. h τι K^b. i τοιοῖς δεῖ K^b. k ἀλλ' ἐνός K^b. l ἔνια K^b. m ἑαυτοῖς M^b. O^b. n ἂν om. M^b. o γνωριστέον M^b. p αἱ om. O^b. q δ' ἂν καὶ L^b. O^b. r εἴγε M^b. s ἂν] ἂν ἀγαθοὶ O^b. t γὰρ om. M^b. v περὶ L^b. w ταῖς ἄλλαις M^b. x οἱ αὐτοὶ] οὔτοι K^b. y ἰατρικοὶ γραφεῖς K^b. L^b, ἰατροὶ γραφεῖς M^b. O^b.

ούτων φαίνονται (καίτοι κάλλιον ἢ ἴσως ἢ λόγους δικανικούς τε καὶ δημηγορικούς), οὐδ' αὖ πολιτικούς πεποιηκότες τοὺς
 19 σφετέρους υἱεῖς ἢ τινας ἄλλους τῶν φίλων. Εὐλογον δ' ἦν, εἴπερ ^z ἐδύνατο· οὔτε γὰρ ταῖς πόλεσιν ἄμεινον οὐδὲν ^a κατέλιπον ἄν, οὔθ' αὐτοῖς ὑπάρξαι προέλωπτ' ἄν μᾶλλον τῆς τοιαύτης δυνάμεως, ^b οὐδὲ δὴ τοῖς φιλάτοις. Οὐ μὴν μικρόν γε ἔοικεν ἢ ἐμπειρία συμβάλλεσθαι· ^c οὐδὲ γὰρ ἐγίγνοντ' ἄν διὰ τῆς ^d πολιτικῆς ^e συνηθείας πολιτικοί· διὸ τοῖς ἐφιέ-
 20 μένοις περὶ πολιτικῆς εἰδέναι προσδεῖν ἔοικεν ἐμπειρίας. Τῶν δὲ σοφιστῶν οἱ ἐπαγγελλόμενοι λίαν φαίνονται πόρρω εἶναι τοῦ διδάξαι· ὅλως γὰρ οὐδὲ ποῖόν τί ἐστιν ἢ περὶ ποῖα ἴσασιν· οὐ γὰρ ^f ἄν τὴν αὐτὴν τῆ· ῥητορικῇ οὐδὲ χεῖρω ἐτίθεσαν, οὐδ' ἄν ᾤοντο ῥάδιον εἶναι τὸ νομοθετῆσαι συναγαγόντι τοὺς εὐδοκιμοῦντας τῶν νόμων· ἐκλέξασθαι γὰρ εἶναι τοὺς ἀρίστους, ὥσπερ οὐδὲ τὴν ἐκλογὴν οὔσαν συνέσεως καὶ ^g τὸ κρίναι ὀρθῶς μέγιστον, ὥσπερ ἐν τοῖς κατὰ μουσικῆν· οἱ γὰρ ἔμπειροι περὶ ἕκαστα κρίνουσιν ὀρθῶς τὰ ἔργα, καὶ δι' ὧν ἢ πῶς ^h ἐπιτελεῖται ⁱ συνιᾶσιν, καὶ ποῖα ποίοις συνάδει· τοῖς δ' ἀπείροις ἀγαπητὸν ^k τὸ μὴ διαλανθάνειν ^l εἰ εὖ ἢ κακῶς πεποιήται τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐπὶ γραφικῆς. Οἱ δὲ νόμοι ^m τῆς πολιτικῆς ἔργοις εἰκόασιν· πῶς ⁿ οὖν ἐκ τούτων νομοθετικὸς
 21 γένοιτ' ἄν τις, ἢ τοὺς ἀρίστους κρίναι; Οὐ γὰρ φαίνονται οὐδ' ἰατρικοὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων γίνεσθαι. Καίτοι πειρῶνται γε λέγειν οὐ μόνον τὰ θεραπεύματα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰαθεῖν ἄν καὶ ὡς δεῖ θεραπεύειν ^o ἐκάστους, διελόμενοι τὰς ἕξεις. Ταῦτα δὲ τοῖς μὲν ἐμπείροις ὠφέλιμα εἶναι δοκεῖ, τοῖς δ' ἀνεπιστήμοσιν ἀχρεῖα. ^p Ἴσως οὖν καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ συναγωγαὶ τοῖς μὲν δυναμένοις θεωρῆσαι καὶ κρίναι τί καλῶς ἢ τούναντίον καὶ ποῖα ποίοις ἀρμόττει, εὐ-

^z ἡδύνατο L^b.M^b. ^a κατέλειπον K^b. ^b οὐδὲ—συμβάλλεσθαι om. O^b. ^c οὐδὲ γὰρ ἐγίγνοντ'] ἐγίγνοντο γὰρ L^b.O^b. ^d πολιτικῆς om. L^b. ^e συνηθείας μᾶλλον πολιτικοί L^b.O^b. ^f ἄν om. M^b. ^g τὸ] τοῦ K^b.M^b. ^h τελεῖται L^b. ⁱ συνιᾶσιν K^b.M^b. ^k τὸ om. K^b.M^b. ^l ἢ εὖ ἢ K^b. ^m τοῖς πολιτικοῖς L^b.M^b.O^b. ⁿ οὖν om. O^b. ^o ἐκάστου O^b.

χρηστ' ἂν εἴη· τοῖς δ' ἄνευ ἕξεως ῥτὰ τοιαῦτα διεξιούσι τὸ μὲν κρίνειν καλῶς οὐκ ἂν ὑπάρχοι, εἰ μὴ ἄρα αὐτόματον, εὐσυνετώτεροι δ' εἰς ταῦτα τάχ' ἂν γένοιτο. ⁹Παραλιπόντων οὖν τῶν προτέρων ἀνερεύνητον τὸ περὶ τῆς νομοθεσίας, αὐτοὺς ἐπισκέψασθαι μᾶλλον βέλτιον ἴσως, καὶ ὅλως ῥ δὴ περὶ πολιτείας, ὅπως εἰς δύναμιν ἢ περὶ τὰ ^s ἀνθρώπινα φιλοσοφία τελειωθῇ. Πρῶτον ^t μὲν οὖν εἴ τι κατὰ μέρος ^t εἰ-²²ρηται καλῶς ὑπὸ τῶν προγενεστέρων πειραθῶμεν ἐπελθεῖν, εἶτα ἐκ τῶν συνηγμένων πολιτειῶν θεωρῆσαι τὰ ποῖα σώζει καὶ φθείρει τὰς ^u πόλεις καὶ τὰ ποῖα ^v ἐκάστας τῶν πολιτειῶν, καὶ διὰ τίνας αἰτίας αἰ μὲν καλῶς αἰ δὲ τούναντίον πολιτεύονται· θεωρηθέντων γὰρ τούτων τάχ' ἂν μᾶλλον ^w συνίδοιμεν καὶ ποῖα πολιτεία ἀρίστη, καὶ πῶς ἐκάστη ταχθεῖσα, καὶ τίσι νόμοις καὶ ^x ἕθεσι χρωμένη. ^y Λέγωμεν οὖν ^z ἀρξάμενοι.

ῥ τὰ om. K^b. ⁹ παραλειπόντων L^b. ῥ δὴ om. K^b.M^b.O^b. ^s ἀνθρώπεια K^b.M^b.
^t μὲν et mox εἴρηται om. O^b. ^u πολιτείας M^b.
^v ἐκάσταις L^b. ^w συνειδοίμεν K^b, συνοίδοιμεν O^b. ^x ἕθεσι M^b.
^y λέγομεν K^b. ^z post ἀρξάμενοι M^b. τέλος ἀριστοτέλους ἠθικῶν μικρῶν νικομαχείων.

ΗΘΙΚΩΝ ^a ΜΕΓΑΛΩΝ Α.

¹ ΕΠΕΙΔΗ προαιρούμεθα λέγειν ὑπὲρ ^b ἠθικῶν, πρῶτον ἂν εἴη σκεπτέον τίνος ἐστὶ μέρος τὸ ἦθος. ^c Ὡς μὲν οὖν συντόμως εἰπεῖν, ^c δοκεῖ οὐκ ^d ἄλλης ἢ τῆς πολιτικῆς εἶναι μέρος. ² Ἔστι ^e γὰρ οὐθέν ἐν τοῖς πολιτικοῖς ^f δυνατὸν πράξαι ἅνευ τοῦ ποῖόν τινα εἶναι, λέγω δ' οἶον σπουδαῖον. Τὸ δὲ σπουδαῖον εἶναι ἐστὶ τὸ τὰς ἀρετὰς ἔχειν. Δεῖ ἄρα, εἴ τις μέλλει ἐν τοῖς πολιτικοῖς πρακτικὸς εἶναι, ^g τὸ ἦθος εἶναι σπουδαῖος. ³ Μέρους ^h ἐστὶν ἄρα, ὡς ἔοικεν, καὶ ἀρχὴ ἢ περὶ τὰ ἦθη πραγματεία τῆς πολιτικῆς. Τὸ δ' ὅλον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν δικαίως δοκεῖ ἂν μοι ἔχειν ἢ πραγματεία οὐκ ἠθικὴν ἀλλὰ πολιτικὴν. Δεῖ ἄρα, ὡς ἔοικεν, πρῶτον ὑπὲρ ἀρετῆς εἰπεῖν, τί τ' ἐστὶ καὶ ἐκ τίνων γίνεται. Οὐθέν γὰρ ⁱ ἴσως ὄφελος εἰδέναι μὲν ³ τὴν ἀρετὴν, πῶς δ' ἔσται καὶ ἐκ τίνων μὴ ^k ἐπαίειν. Οὐ γὰρ μόνον ὅπως ^l εἰδήσομεν τί ἐστὶ ^m σκοπεῖσθαι δεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τίνων ⁿ ἔσται σκέψασθαι. ⁴ Ἀμα γὰρ εἰδήσαι βουλόμεθα καὶ ^o αὐτοὶ εἶναι τοιοῦτοι· τούτο δ' οὐ δυνασόμεθα, εἰ μὴ εἰδῶμεν καὶ ἐκ τίνων καὶ πῶς ἔσται. ⁴ Ἀναγκαῖον ^p μὲν ⁴ οὖν εἰδήσαι τί ἐστὶν ἀρετὴ· οὐ γὰρ ῥάδιον εἰδέναι τὸ ἐκ τίνων ^r ἔσται καὶ πῶς ἔσται, ^s ἀγνοοῦντα τὸ τί ἐστὶν, ὥσπερ οὐδ' ⁴ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν οὐδ' εἴ τινας ^t πρότερον ὑπὲρ τούτων ^v εἰρήκασιν. ^w Πρῶτος μὲν οὖν ἐνεχείρησε Πυθαγόρας περὶ ἀρετῆς εἰπεῖν, οὐκ ὀρθῶς δέ· τὰς γὰρ ἀρε-

Codices K^b.M^b. Tit. ^a μεγάλων] μεγάλων νικομαχείων Q.M^b. cum Barocciano 70 et Palatino 165.

^b ἠθῶν M^b. ^c δόξειεν K^b. ^d ἄλλως ἢ τῶν πολιτικῶν M^b. ^e γὰρ] δ' K^b. ^f δυνατὸν om. M^b. ^g τὸ] κατὰ τὸ M^b. ^h ἐστὶν et ὡς om. M^b. ⁱ ἴσως om. M^b. ^k ἐπαίειν] οἶεν M^b. ^l εἰδήσομεν K^b. ^m οἶσθαι M^b. ⁿ ἔσται K^b. ^o αὐτοῖ] ἡμεῖς M^b. ^p μὲν om. M^b. ^q οὖν om. K^b. ^r ἔσται ante καὶ om. M^b. ^s ἀγνοοῦντας τί M^b. ^t πρῶτον M^b. ^v εἰρήκασιν M^b. ^w πρῶτον M^b.

τὰς εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἀνάγων οὐκ οἰκείαν τῶν ἀρετῶν τὴν θεωρίαν ἐποιεῖτο· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη ἀριθμὸς ^xισάκις ἴσος. Μετὰ τοῦτον Σωκράτης ἐπιγενόμενος βέλτιον καὶ 5 ἐπὶ πλείον εἶπεν ὑπὲρ ^yτούτων, οὐκ ὀρθῶς δὲ οὐδ' οὗτος. Τὰς γὰρ ἀρετὰς ἐπιστήμας ἐποίει, τοῦτο δ' ἐστὶν εἶναι ἀδύνατον. Αἱ γὰρ ἐπιστήμαι πᾶσαι μετὰ λόγου, λόγος δὲ ἐν τῷ διανοητικῷ τῆς ψυχῆς ἐγγίνεται ^zμορίῳ. Γίνονται οὖν αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι ^aκατ' αὐτὸν ἐν τῷ λογιστικῷ τῆς ψυχῆς μορίῳ. Συμβαίνει οὖν αὐτῷ ἐπιστήμας ποιοῦντι τὰς ἀρετὰς 6 ἀναιρεῖν τὸ ἄλογον μέρος τῆς ψυχῆς, τοῦτο δὲ ποιῶν ἀναιρεῖ καὶ πάθος καὶ ἠθος· διὸ οὐκ ^bὀρθῶς ἤψατο ταύτη τῶν ἀρετῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ Πλάτων διείλετο τὴν ψυχὴν εἰς ^cτε 7 τὸ λόγον ἔχον καὶ εἰς τὸ ἄλογον ὀρθῶς, καὶ ἀπέδωκεν ^dἐκάστου ἀρετὰς προσηκούσας. Μέχρι μὲν ^eοὖν τούτου καλῶς, μετὰ ^fμέντοι τοῦτο οὐκέτι ὀρθῶς· τὴν γὰρ ἀρετὴν ^gκατέμιξεν εἰς τὴν πραγματείαν τὴν ὑπὲρ τὰγαθοῦ, ^hοὐ δὲ ὀρθῶς οὐ γὰρ οἰκείον. ^tὙπὲρ γὰρ τῶν ὄντων καὶ ἀληθείας λέγοντα 8 οὐκ ἔδει ὑπὲρ ἀρετῆς φράζειν· οὐδὲν γὰρ τούτῳ κακείνῳ κοινόν. Οὗτοι μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον ἐφήψαντο καὶ οὕτως, ἐχόμενον δ' ἂν εἴη μετὰ ταῦτα σκέψασθαι τί δεῖ αὐτοὺς λέγειν ὑπὲρ τούτων. Πρῶτον μὲν οὖν ἰδεῖν δεῖ ὅτι πάσης 9 ἐπιστήμης καὶ δυνάμεως ἐστὶ τι τέλος, καὶ τοῦτ' ἀγαθόν· οὐδεμία γὰρ οὐτ' ἐπιστήμη οὔτε δύναμις ἔνεκεν κακοῦ ἐστίν. Εἰ οὖν πασῶν τῶν δυνάμεων ἀγαθόν τὸ τέλος, δῆλον ὡς καὶ τῆς βελτίστης ⁱβέλτιστον ἂν εἴη. ^tἈλλὰ μὴν ἢ γε πολιτικὴ βελτίστη δύναμις, ὥστε τὸ τέλος αὐτῆς ἂν εἴη ἀγαθόν. ^tὙπὲρ ἀγαθοῦ ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν λεκτέον, καὶ ὑπὲρ ἀγαθοῦ 10 οὐ τοῦ ἀπλῶς ἀλλὰ τοῦ ἡμῖν· οὐ γὰρ ^kτοῦ θεῶν ἀγαθοῦ· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτου καὶ ἄλλος λόγος καὶ ἄλλοτρία ἢ σκέψις. ^tὙπὲρ τοῦ ^lπολιτικοῦ ἄρα ^mἀγαθοῦ ἡμῖν λεκτέον.

^x ισάκις ισάκις M^b. ^y τούτων K^b. ^z μόνῳ K^b. ^a κατ' αὐτὸν om. K^b. ^b ὀρθῶς] εἰκότως M^b. ^c τε om. M^b. ^d ἐκάστου τὰς ἀρετὰς προπεύσας M^b. ^e οὖν om. K^b. ^f μέντοι τοῦτο] δὲ ταῦτα M^b. ^g κατέμιξε καὶ συνέμιξε εἰς M^b. ^h οὐ δὲ] οὐδὲν M^b. ⁱ βέλτιον codices. ^k τὸ θεῶν ἀγαθόν K^b. ^l πολιτικοῦ om. K^b. ^m ἡμῖν ἀγαθοῦ M^b.

Πάλιν δὲ καὶ τοῦτο διελεῖν δεῖ. Ὑπὲρ ἀγαθοῦ τοῦ πῶς λεγομένου; Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπλοῦν. Λέγεται γὰρ ἀγαθὸν ἢ τὸ ἄριστον ⁿ ἐν ἐκάστῳ τῶν ὄντων, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ διὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν αἰρετόν, ἢ οὐ τὰλλα ^ο μετασχόντα ἀγαθὰ
 11 ἐστὶν, τοῦτο δ' ἐστὶν ἢ ^p ἰδέα τὰγαθοῦ. Πότερον οὖν ὑπὲρ τῆς ^p ἰδέας τὰγαθοῦ δεῖ, ἢ οὐ, ἀλλ' ὡς τὸ κοινὸν ἐν ἅπασιν ὑπάρχον ^q ἀγαθόν; Ὑπερον γὰρ τῆς ^p ἰδέας τοῦτο δόξειεν ἂν εἶναι· ἢ μὲν γὰρ ^p ἰδέα χωριστὸν καὶ αὐτὸ καθ' αὐτό, τὸ δὲ κοινὸν ἐν ἅπασιν ὑπάρχει. Οὐκ ἔστι δὲ ταῦτόν τῳ χωριστῳ· οὐ γὰρ ἂν ποτε τὸ χωριστὸν καὶ ^r τὸ πεφυκὸς αὐτὸ
 12 καθ' αὐτὸ εἶναι ἐν ^s πᾶσιν ὑπάρχοι. Πότερον οὖν ὑπὲρ τούτου δεῖ λέγειν τὰγαθοῦ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἢ οὐ; Διὰ τί; Ὅτι τοῦτο ἐστὶ μὲν τὸ κοινόν, ὡς ὁ ὀρισμὸς καὶ ἡ ἐπαγωγή. Ὁ δὲ ὀρισμὸς βούλεται τὴν ἐκάστου οὐσίαν λέγειν, ἥτοι ὅτι ἀγαθὸν ἢ ὅτι κακὸν ἢ ὅ τι ἂν ἄλλο ἦ. Λέγει δ' ὁ ὄρος ὅτι ^t τὸ τοιούδ' ἀγαθὸν καθόλου, ὃ ^v ἂν ἦ αὐτὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν.
 13 Τὸ δὲ ἐν ἅπασιν ^w ἐνυπάρχον ὁμοιον τῳ ὄρω ἐστίν. Ὁ δὲ ὄρος λέγει ὅτι ἀγαθόν. Ἐπιστήμη δέ γε οὐδὲ δύναμις οὐδεμία λέγει ὑπὲρ τοῦ τέλους τοῦ αὐτῆς ὅτι ἀγαθόν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλης δυνάμεως ἐστὶ θεωρῆσαι. Οὔτε γὰρ ὁ ἰατρὸς οὔτε ὁ οἰκοδόμος λέγει ^x ὅτι ἀγαθὸν ἢ ὑγίεια οὐδὲ ἡ οἰκία, ἀλλ' ὅτι ὁ μὲν ὑγίειαν ποιεῖ, καὶ ὡς ^y ποιεῖ, ὁ δ' οἰκίαν.
 14 Δῆλον τοίνυν ὅτι οὐδὲ τῇ πολιτικῇ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ λεκτέον τοῦ κοινοῦ· μία γὰρ ἐστὶ καὶ ^z αὐτῇ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, τοῦτο δὲ οὐδεμιᾶς ἦν λέγειν οὔτε δυνάμεως οὔτ' ἐπιστήμης ὡς τέλους. Οὐδ' ἄρα τῆς πολιτικῆς ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ λέγειν τοῦ κατὰ τὸν ὀρισμόν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ
 15 κατὰ τὴν ἐπαγωγήν κοινοῦ. Διὰ τί; Ὅτι ὅταν βουλώμεθα δεῖξαι ^a τι τῶν κατὰ μέρος ἀγαθῶν, ἢ τῳ ὀρισμῳ δείκνυμεν ^b ὅτι ὁ αὐτὸς λόγος ἐφαρμόττει ἐπὶ τε τὰγαθὸν καὶ ἐπὶ

ⁿ ἐν] ὄν M^b. ^ο μετέχοντα M^b. ^p εἰδέα et εἰδέας K^b. ^q ἀγαθοῖς K^b.
^r τὸ post καὶ om. M^b. ^s ἅπασιν ὑπάρχει M^b. ^t τὸ om. K^b. ^v ἂν K^b. M^b.
^w ὑπάρχον M^b. ^x ὅτι] εἰ M^b. ^y ποιεῖ ante ὁ om. M^b.
^z αὐτῇ M^b. ^a τι] καὶ τι M^b. ^b ὅτι] ὧ M^b.

τούτο ^c ὃ ἂν βουλόμεθα δείξαι ὅτι ἀγαθόν, ἢ τῇ ἐπαγωγῇ, οἶον ὅταν θέλωμεν δείξαι ὅτι ^d ἡ μεγαλοψυχία ἐστὶν ἀγαθόν, φαιμέν ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀγαθόν καὶ ἡ ἀνδρία καὶ ἀπλῶς αἰ ἀρεταί, ἢ δὲ μεγαλοψυχία ἀρετή, ὥστε καὶ ἡ μεγαλοψυχία ἀγαθόν. Οὐδὲ δὴ ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν κοινου ἀγα- 16
 θου λεκτέον τῇ πολιτικῇ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἀδύνατα συμβήσεται τούτῳ καὶ τῷ κατὰ τὸν ὅρον κοινῷ ἀγαθῷ· ὅτι γὰρ ἀγαθόν, καὶ ἐνταῦθ' ἐρεῖ. Δῆλον τοίνυν ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἀρίστου ἀγα-
 θου λεκτέον ἐστί, καὶ ἀρίστου τοῦ ἡμῖν ἀρίστου. Τὸ δ' ὄλον 17
 ἴδοι ἂν τις ὅτι οὐκ ἔστι μιᾶς οὔτ' ἐπιστήμης οὔτε δυνάμεως τὸ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ σκοπεῖν. Διὰ τί; ^e Ὅτι τὰ ἀγαθὸν ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις ἐστίν· καὶ γὰρ ἐν τῷ τί καὶ ἐν τῷ ποιῶ καὶ ἐν τῷ ποσῶ καὶ πότε καὶ πρὸς τι καὶ τινί, καὶ ἀπλῶς ἐν ^e ἀπάσαις. ^f Ἀλλὰ μὴν τὸ πότε ἀγαθὸν ἐν μὲν ἰατρικῇ ὁ ἰατρὸς οἶδεν, ἐν δὲ κυβερνητικῇ ὁ κυβερνήτης, ἐν ἐκάστῃ δ' ἕκαστος. Πότε μὲν γὰρ δεῖ τεμεῖν ὁ ἰατρὸς οἶδεν, 18
 πότε δὲ ^f πλείν ὁ κυβερνήτης· ἐν ἐκάστῃ δὲ τὸ πότε ἀγαθὸν ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰδήσει· οὔτε γὰρ ὁ ἰατρὸς τὸ ἐν ἑτῇ κυβερνητικῇ ἀγαθὸν πότε εἰδήσει, οὔτε ὁ κυβερνήτης τὸ ἐν ἰατρικῇ. Οὐκ ἄρα οὐδ' οὕτως ὑπὲρ τοῦ κοινου ἀγαθοῦ λε-
 κτέον· τὸ γὰρ πότε ἐν πάσαις κοινόν. ^g Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ 19
 πρὸς τι ἀγαθὸν καὶ τὸ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας κοινὸν μὲν ἀπάσαις, οὐδεμιᾶς δ' ἐστὶν οὔτε δυνάμεως οὔτ' ἐπιστήμης εἰπεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐν ἐκάστῃ πότε ἀγαθοῦ, οὐδ' ^h αὐτῆς πολι-
 τικῆς ὑπὲρ τοῦ κοινου ἀγαθοῦ λέγειν. ⁱ Ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ἄρα, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀρίστου, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡμῖν ἀρίστου.
^h Ἴσως δὲ οὐδὲ δεῖ βουλόμενόν τι δεικνύναι τοῖς μὴ φανεροῖς 20
 παραδείγμασι χρῆσθαι, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανε-
 ροῖς καὶ ὑπὲρ τῶν νοητῶν τοῖς αἰσθητοῖς· ⁱ ταῦτα γὰρ φανε-
 ρώτερα. ^j Ὅταν οὖν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τις ἐγχειρῆ λέγειν, οὐ λεκτέον ἐστὶν ὑπὲρ τῆς ιδέας. Καίτοι οἶονταί γε δεῖν, 21

^c ὃ ἐὰν M^b, ἐὰν K^b. ^d ἢ om. M^b. ^e πάσαις M^b. ^f πλείν] δεῖ πλείν K^b. ^g τῇ om. M^b. ^h αὐτῆς] αὐτῆς K^b. ⁱ καὶ ταῦτα γὰρ φανερώτατα ὅταν οὖν ὑπὲρ ἀγαθοῦ ἐγχειρῆ τις K^b.

ὅταν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ λέγωσιν, ὑπὲρ τῆς ιδέας ^k δεῖν λέγειν· ὑπὲρ ^l γὰρ τοῦ μάλιστα ἀγαθοῦ φασὶ δεῖν λέγειν, αὐτὸ δ' ἕκαστον μάλιστ' ^m ἐστὶ τοιοῦτον, ὥστε μάλιστ' ἂν εἴη ἀγαθὸν ἢ ιδέα, ὡς οἴονται. Ὁ δὴ τοιοῦτος λόγος ἀληθῆς μὲν ἐστὶν ἴσως· ἀλλ' οὐχ ἢ πολιτικὴ ἐπιστήμη ἢ δύναμις, ὑπὲρ ἧς νῦν ἐστὶν ὁ λόγος, οὐχ ὑπὲρ τούτου σκοπεῖ τὰγαθοῦ, ²² ἀλλὰ τοῦ ἡμῖν ἀγαθοῦ. Οὐδεμία γὰρ οὔτ' ἐπιστήμη οὔτε δύναμις ὑπὲρ τοῦ τέλους λέγει ⁿ ὅτι ἀγαθόν, ὥστ' οὐδ' ἢ πολιτικὴ. Διὸ οὐχ ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ιδέαν ἀγαθοῦ τὸν λόγον ποιεῖται. Ἄλλ' οἴσως τούτῳ τὰγαθῷ ἀρχῇ χρησάμενος ὑπὲρ τῶν καθ' ἕκαστα, ἐκ τούτου προβάς, ^q ἐρεῖ. Οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· δεῖ γὰρ τὰς ἀρχὰς οἰκείας λαμβάνειν. ²³ Ἀτοπον γάρ, εἴ τις βουλόμενος τὸ τρίγωνον ὡς δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχον δεῖξαι, λάβοι ἀρχὴν ^r ὅτι ἢ ψυχὴ ἀθάνατος. Οὐ γὰρ οἰκεία, δεῖ δὲ τὴν ἀρχὴν οἰκείαν εἶναι καὶ συνημμένην· νῦν δὲ καὶ ἄνευ τοῦ τὴν ψυχὴν ^s ἀθάνατον εἶναι δείξει τις δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχον τὸ τρίγωνον. Ὅμοίως δὲ καὶ ^t ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν ἐστι θεάσασθαι τὰ ἄλλα ἄνευ τοῦ κατὰ τὴν ²⁴ ιδέαν ἀγαθοῦ. ^v [Διὸ οὐκ οἰκείαν ἀρχὴν εἶναι τούτου τὰγαθοῦ.] Οὐκ ὀρθῶς δὲ οὐδ' ὁ Σωκράτης ἐπιστήμας ἐποίει τὰς ἀρετὰς. Ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν ᾤετο δεῖν μάτην εἶναι, ἐκ δὲ τοῦ τὰς ἀρετὰς ἐπιστήμας εἶναι συνέβαιεν αὐτῷ τὰς ἀρετὰς ²⁵ μάτην εἶναι. Διὰ τί; ^w Ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν συμβαίνει ἅμα εἰδέναι τὴν ἐπιστήμην τί ἐστὶ καὶ εἶναι ἐπιστήμονα· εἰ γὰρ ἰατρικὴν τις οἶδε τί ἐστίν, καὶ ἰατρὸς οὗτος εὐθέως ἐστίν, ²⁶ ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν. Ἄλλ' οὐκ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τοῦτο συμβαίνει· οὐ γὰρ εἴ τις οἶδε τὴν δικαιοσύνην τί ἐστίν, εὐθέως δίκαιός ἐστιν, ὡς ^x δ' αὐτως καπὶ τῶν ἄλλων. Συμβαίνει οὖν καὶ μάτην τὰς ἀρετὰς εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἐπιστήμας.

^k δεῖ Mb. ^l γὰρ om. Mb. ^m ἐστὶ τὸ τοιοῦτον Kb. ⁿ ὅτι] ὡς ὅτι Kb. ^o ἴσως φησὶ τούτῳ Kb. ^p ὑπὲρ τῶν] καὶ τὰ Mb, τὰ a correctore. ^q ἐρεῖ] ἐν ᾧ Kb. ^r ὅτι] ὡς Mb. ^s εἶναι ἀθάνατον Kb. ^t ἐπὶ] ὑπὲρ Kb. ^v διὸ—τὰγαθοῦ om. Mb. ^w ὅτι om. Kb. ^x δ' om. idem.

Ἐπεὶ δ' ὑπὲρ τούτων διώρισται, πειραθῶμεν λέγειν τὰ γα- 2
θὸν ποσαχῶς λέγεται. Ἔστι γὰρ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
τίμια, τὰ δ' ἐπαιετὰ, τὰ δὲ δυνάμεις. Τὸ δὲ τίμιον λέγω
τὸ τοιοῦτον, τὸ θεῖον, τὸ βέλτιον, οἷον ψυχὴ, νοῦς, τὸ Ἰα-
ρχαιότερον, ἢ ἀρχή, τὰ τοιαῦτα· τίμια ^z γὰρ ἐφ' οἷς ἢ τιμὴ,
τοῖς δὲ τοιούτοις πᾶσι τιμὴ ἀκολουθεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἢ ἀρετὴ ²
τίμιον, ὅταν ^a γε ἀπ' αὐτῆς σπουδαίως τις γένηται· ἢ δὲ γὰρ
οὗτος εἰς τὸ τῆς ἀρετῆς σχῆμα ἦκει. Τὰ δ' ἐπαιετὰ οἷον
ἀρεταί· ἀπὸ γὰρ τῶν κατ' αὐτὰς πράξεων ὁ ἔπαινος γίνεται.
Τὰ δὲ δυνάμεις, οἷον ἀρχὴ πλοῦτος ἰσχὺς κάλλος· τούτοις
γὰρ καὶ ὁ σπουδαῖος εὖ ἂν δύνηται χρῆσασθαι καὶ ὁ φαῦλος
κακῶς, διὸ δυνάμει τὰ τοιαῦτα καλοῦνται ἀγαθὰ. Ἀγαθὰ ³
μὲν δὴ εἰσιν· δοκιμάζεται γὰρ τῆ ^b τοῦ σπουδαίου αὐτῶν
ἕκαστον χρήσει, οὐ τῆ τοῦ φαύλου. Τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις
συμβέβηκεν ἀγαθοῖς καὶ τὴν τύχην τῆς γενέσεως αὐτῶν ^d εἶναι
αἰτίαν· ἀπὸ τύχης γὰρ καὶ πλοῦτος γίγνεται καὶ ἀρχὴ καὶ
ὄλως ὅσα εἰς δυνάμειος τάξιν ἦκει. Λοιπὸν δὲ καὶ τέταρτον ⁴
τῶν ἀγαθῶν τὸ σωστικὸν καὶ ποιητικὸν ἀγαθοῦ, οἷον ^e γυ-
μνάσια ^f ὑγείας καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. Ἄλλ' ἔτι καὶ
ἄλλην ἔχει τὰ γαθὰ διαίρεσιν, οἷον ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
πάντη καὶ πάντως αἰρετὰ, τὰ δ' οὔ, οἷον ἢ μὲν δικαιοσύνη
καὶ αἰ ἄλλαι ἀρεταί καὶ πάντη καὶ πάντως αἰρεταί, ἰσχὺς
δὲ καὶ πλοῦτος καὶ δύναμις καὶ τὰ τοιαῦτα οὔτε πάντη οὔτε
πάντως. Ἔτι καὶ ἄλλως· τῶν γὰρ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ τέλη ⁵
τὰ δ' οὐ τέλη, οἷον ἢ μὲν ὑγεία τέλος, τὰ δὲ τῆς ὑγείας
ἔνεκεν οὐ τέλη. Καὶ ὅσα οὕτως ἔχει, τούτων αἰεὶ τὸ τέλος
βέλτιον, οἷον ^g ἢ ὑγεία βέλτιον ἢ τὰ ὑγεινά, καὶ ἀπλῶς αἰεὶ
καθόλου τοῦτο βέλτιον οὐ ἔνεκεν καὶ τὰ ἄλλα. Πάλιν αὐτῶν
τῶν τελῶν βέλτιον αἰεὶ τὸ τέλειον τοῦ ἀτελοῦς. Τέλειον δὲ ⁶
ἐστὶν οὐ παραγενομένου μηθενὸς ἔτι προσδεόμεθα, ἀτελὲς δὲ
οὐ παραγενομένου προσδεόμεθά τινος, οἷον τῆς δικαιοσύνης

γ ἀρχαιότατον Mb. z γὰρ] δ' Kb. a γε δὲ ἀπ' Kb. b τοῦ om. Mb.
c ἕκαστον om. Kb. d αἰτίαν εἶναι Kb. e γυμνασία Kb. f ὑγείας]
καὶ ὑγεία Mb. g ἢ add. Mb.

ἡμὲν παραγενομένης πολλῶν προσδεόμεθα, τῆς δ' εὐδαιμονίας παραγενομένης οὐδενὸς ἔτι προσδεόμεθα. Τοῦτο ἄρα ἐστὶ τὸ ἄριστον ἡμῖν ὃ ζητοῦμεν, ὃ ἐστὶ τέλος τέλειον· τὸ δὲ δὴ 7 τέλειον τέλος ἀγαθόν ἐστι, καὶ τὸ τέλος ^ιτὸ ἀγαθόν. Μετὰ ταῦτα τοῖνυν πῶς τὸ ἄριστον δεῖ σκοπεῖν; Πότερον οὕτως ὡς καὶ αὐτοῦ συναριθμουμένου; Ἄλλ' ἄτοπον. Τὸ γὰρ ἄριστον ἐπειδὴ ἐστὶ τέλος τέλειον, τὸ δὲ τέλειον τέλος ^κὡς ἀπλῶς εἰπεῖν οὐθὲν ^κἂν ἄλλο δόξειεν εἶναι ἢ εὐδαιμονία, τὴν δ' εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν, ἐὰν δὴ τὸ βέλτιστον ^λσκοπῶν καὶ αὐτὸ συναριθμῆς, αὐτὸ αὐτοῦ ἔσται 8 ^μβέλτιον· αὐτὸ γὰρ βέλτιστον ἔσται. Οἶον τὰ ὑγιεινὰ θεῖς καὶ τὴν ὑγίειαν, σκόπει τί τούτων πάντων βέλτιστον. Βέλτιστον δ' ἐστὶν ὑγίεια. Εἰ δὴ ^ντούτο πάντων βέλτιστον, καὶ αὐτὸ αὐτοῦ βέλτιστον· ἄτοπον δὴ συμβαίνει. 9 Οὐ δὴ ἴσως ^οοὕτω γε σκεπτέον τὸ βέλτιστον. Ἄλλ' ἄρα ^ργε οὕτω πως, οἶον χωρὶς αὐτοῦ; Ἡ καὶ τοῦτο ἄτοπον; Ἡ γὰρ εὐδαιμονία ἐστὶν ἐκ τινῶν ἀγαθῶν συγκειμένη· τὸ δ' ἐξ ὧν ἀγαθῶν σύγκειται, σκοπεῖν εἰ ^ατούτ' ἐστὶ βέλτιστον, ἄτοπον· οὐ γάρ ἐστιν ἄλλο τι ^ρχωρὶς τούτων ἢ εὐδαιμονία, 10 ἀλλὰ ταῦτα. ^σἌλλ' ἄρα γε οὕτωςί πως ἂν τις ὀρθῶς σκοποῖτο συγκρίνων τὸ ἄριστον; Οἶον αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἐκ τούτων τῶν ἀγαθῶν οὖσαν συγκρίνων πρὸς ἄλλα ἢ μὴ ἐστὶν ἐν ^ταὐτῇ ἐνόητα, οὕτως τὸ ἄριστον σκοπῶν ὀρθῶς ἂν σκοποῖτο. Ἄλλ' οὐκ ἔστιν ἀπλοῦν τὸ ἄριστον ὃ ζητοῦ- 11 μεν ἡμεῖς. Οἶον λέγοι ἂν τις εἶναι ἄριστον τὴν φρόνησιν ἀπάντων ^ντῶν ἀγαθῶν καθ' ἐν συγκρινομένων. Ἄλλ' ἴσως οὐχ οὕτω ζητητέον ἐστὶ τὸ ἄριστον ἀγαθόν. Τὸ γὰρ τέλειον ζητοῦμεν ἀγαθόν, ἢ δὲ φρόνησις μόνη οὖσα οὐ τέλειον· οὐκ ἄρα τοῦτο τὸ ἄριστον ὃ ζητοῦμεν, οὐδὲ τὸ οὕτως ἄριστον.

ἡ μὲν] μὲν μόνον K^b, om. M^b. ^ι τὸ post τέλος om. K^b. ^κ ὡς et mox ἂν om. M^b. ^λ σκοπῆς M^b. ^μ βέλτιον M^b. ^ν τούτων K^b. ^ο γε οὕτω M^b. ^ρ γε] τόγε M^b. ^α an τούτων? ^ρ χωριστὸν ὑφ' ὧν ἢ M^b. ^σ ἀλλ' om. K^b.M^b. ^τ ταύτη M^b. ^ν τῶν om. K^b.M^b.

Μετὰ τοίνυν τοῦτο ἔχει τὰγαθὰ ^wκαὶ ἄλλην διαίρεσιν. 3
 Ἔστι γὰρ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, οἷον αἱ ἀρεταί, τὰ
 δ' ἐν τῷ σώματι, οἷον ὑγεία κάλλος, τὰ δ' ἐκτός, πλοῦτος
 ἀρχὴ τιμῆ ἢ εἴ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. Τούτων δὲ τὰ ἐν
 ψυχῇ βέλτιστα. Τὰ δ' ἐν ψυχῇ διώρισται ἀγαθὰ εἰς τρία,
 εἰς φρόνησιν, εἰς ἀρετὴν καὶ ἡδονήν. Ἦδη τοίνυν τὸ μετὰ 2
 τοῦτο, ὃ καὶ λέγομεν πάντες καὶ δοκεῖ καὶ τέλος τῶν ἀγαθῶν
 καὶ τελειότατον εἶναι, ἡ εὐδαιμονία, καὶ τοῦτο ταυτό φαμεν
 εἶναι τῷ εὖ πράττειν καὶ εὖ ζῆν. Τὸ δὲ τέλος ἐστὶν οὐχ
 ἀπλοῦν ἀλλὰ διττόν· ἐνίων μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ τέλος αὐτῆ ἢ
 ἐνέργεια καὶ ἡ χρῆσις, οἷον τῆς ^xὄψεως· καὶ ἔστι γε ἡ χρῆ- 3
 σις αἰρετωτέρα τῆς ἕξεως. Τέλος δὲ ἡ χρῆσις· οὐδεὶς γὰρ 3
 ἂν βούλοιτο ἔχειν τὴν ὄψιν μὴ μέλλων ὁρᾶν ἀλλὰ μύειν.
 Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀκοῆς καὶ τῶν τοιούτων. Ἦν ἄρα ^yκαὶ ἡ
 χρῆσις καὶ ἕξις ἐστίν, αἰεὶ βέλτιον καὶ αἰρετώτερον ἢ χρῆσις
 τῆς ἕξεως· ἡ γὰρ χρῆσις καὶ ἡ ἐνέργεια τέλος, ἡ δ' ἕξις τῆς
 χρήσεως ἔνεκεν. Μετὰ τοῦτο τοίνυν τοῦτ' ἐάν τις σκοπῆ 4
 ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν πασῶν, ὄψεται οὐκ ἄλλην μὲν ποιοῦσαν
 οἰκίαν, ἄλλην δὲ σπουδαίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν οἰκοδομικὴν· καὶ
 οὐ ποιητικὸς ὁ οἰκοδόμος, ἢ τούτου ἀρετὴ τοῦ αὐτοῦ τούτου
^zποιητικῆ. Ὅμοίως ἐπὶ ^aτῶν ἄλλων ἀπάντων.

Μετὰ τοίνυν τοῦτο ὀρώμεν ὅτι οὐθενὶ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ ζῶ- 4
 μεν ἐν ψυχῇ δ' ἐστὶν ἀρετὴ· τὸ αὐτὸ γέ τοί φαμεν τὴν τε
 ψυχὴν ποιεῖν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν. Ἄλλ' ἢ μὲν ἀρετὴ
 ἐν ἐκάστῳ τοῦτο ποιεῖ οὐδ' ἐστὶν ἀρετὴ, ἢ δὲ ψυχὴ καὶ τὰλλα
 μὲν, ψυχῇ ^bδὲ ζῶμεν· ^bδιὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν ἄρα εὖ
 ζήσομεν. Τὸ δὲ γε εὖ ζῆν καὶ εὖ πράττειν οὐθεν ἄλλο ἢ
 τὸ εὐδαιμονεῖν ^cλέγομεν. Τὸ ἄρα εὐδαιμονεῖν καὶ ἡ εὐδαι- 2
 μονία ἐν τῷ ^dεὖ ζῆν ἐστίν, τὸ δ' εὖ ζῆν ἐν τῷ κατὰ τὰς ἀρε-
 τὰς ζῆν. Τοῦτ' ἄρ' ἐστὶ τέλος ^eκαὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ τὸ

^w καὶ om. K^b. ^x ὄψεως ἐστὶν ἡ ὄρασις, καὶ M^b. ^y καὶ ante ἡ
 om. M^b. malim abesse ἢ. ^z ποιητικῆ] εὖ ποιητέον M^b. ^a τῶν
 ἄλλων τῶν λοιπῶν ἀπάντων M^b. ^b δὲ et διὰ om. M^b. ^c λέγομεν. τὸ
 ἄρα εὐδαιμονεῖν om. idem. ^d εὖ post τῷ om. K^b. ^e καὶ om. K^b.M^b.

ἄριστον. Ἐν χρήσει τοίνυν τινὶ ἂν εἴη καὶ ἐνεργεία ἢ εὐ-
 3 δαιμονία. Ὡν γὰρ ἦν ἕξις καὶ χρήσις, ἢ χρῆσις καὶ ἢ ἐνέρ-
 γεια τέλος· τῆς δὲ ψυχῆς ἡ ἀρετὴ ἕξις ἐστίν. Ἔστι δὲ ἡ
 ἐνεργεία καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς τῶν ^f ἀρετῶν, ὥστε τέλος ἂν
 εἴη ἢ ἐνεργεία καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς. Ἡ εὐδαιμονία ἄρ' ἂν
 εἴη ἐν τῷ κατὰ τὰς ἀρετὰς ζῆν. Ἐπειδήπερ οὖν ἐπὶ τοῦ ἄρι-
 4 στου ἀγαθόν ἐστιν ἡ εὐδαιμονία, καὶ αὕτη ^h τέλος ἐνεργείας,
 ζῶντες ἂν κατὰ τὰς ἀρετὰς εὐδαίμονες ἂν εἴμεν καὶ ἔχοι-
 5 μεν τὸ ἄριστον ἀγαθόν. Ἐπεὶ δ' οὖν ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία
 τέλειον ἀγαθόν καὶ τέλος, οὐδὲ τοῦτο δεῖ λανθάνειν ὅτι καὶ
 ἐν τελείῳ ἔσται. Οὐ γὰρ ἔσται ἐν παιδί (οὐ γὰρ ἐστὶ παῖς
 εὐδαίμων) ἀλλ' ἐν ἀνδρί· οὗτος γὰρ τέλειος. Οὐδ' ἐν χρόνῳ
 6 ἔσται ἀτελεῖ, ἀλλ' ἐν τελείῳ. Τέλειος δ' ἂν εἴη χρόνος, ὅσον
 ἀνθρώπος βιοῖ. Καὶ γὰρ λέγεται ὀρθῶς παρὰ τοῖς πολλοῖς
 ὅτι δεῖ τὸν εὐδαίμονα ἐν τῷ μεγίστῳ χρόνῳ τοῦ βίου κρίνειν,
 ὡς δεόν τὸ τέλειον εἶναι καὶ ἐν χρόνῳ τελείῳ καὶ ἐν ἀνθρώπῳ.
 7 Ὅτι δὲ ἐνεργεία ἐστίν, ἴδοι ἂν τις καὶ ἐντεῦθεν. Ἐν γὰρ
 τοῖς ὕπνοις, οἷον εἴ τις ⁱ καθεύδει διὰ βίου, τὸν τοιοῦτον οὐ
 πάνν βουλόμεθα ^k λέγειν εὐδαίμονα εἶναι· τὸ μὲν ^l γὰρ ζῆν
 αὐτῷ ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ ζῆν αὐτῷ κατὰ τὰς ἀρετὰς οὐχ
 8 ὑπάρχει, ὃ ἦν κατὰ τὴν ἐνεργείαν. Μετὰ τοῦτο τὸ μέλλον
 λέγεσθαι ^m οὔτε λίαν δόξειεν ἂν οἰκείον εἶναι τούτων οὔτε
 μακρὰν ἀπέχον, οἷον ἐπειδήπερ ἔστιν, ὡς δοκεῖ, μόνιον τι τῆς
 ψυχῆς ᾧ τρεφόμεθα, ὃ καλοῦμεν θρεπτικόν· τοῦτο γὰρ εὐ-
 λογόν ἐστίν εἶναι· τοὺς γοῦν λίθους ὀρώμεν ἀδυνάτους τρέ-
 9 φεσθαι ὄντας, ὥστε δῆλον ὅτι τῶν ἐμψύχων ἐστὶ τὸ τρέφε-
 σθαι. Εἰ δὲ τῶν ἐμψύχων, ἡ ψυχὴ ἂν εἴη αἰτία. Τῆς δὲ
 ψυχῆς τούτων μὲν τῶν μορίων οὐθεν αἴτιον ἂν εἴη τοῦ τρέ-
 φεσθαι, οἷον τὸ ⁿ λογιστικὸν ἢ τὸ θυμικὸν ἢ τὸ ἐπιθυμητι-
 κόν, ἄλλο δέ τι παρὰ ταῦτα, ᾧ οὐθεν ἔχομεν οἰκειότερον ὄνομα
 9 ἐπιθεῖναι ἢ θρεπτικόν. Τί οὖν, ἂν τις εἴποι, πότερον καὶ τού-

^f ἀρετῶν K^b. ^g τὸ om. K^b. ^h post τέλος M^b. καὶ τέλειον τέλος.
ⁱ καθεύδει M^b. ^k λέγειν] λέγειν τὸν τοιοῦτον K^b. ^l γὰρ] δὴ K^b.
^m οὔτε λίαν] οὔτ' ἂν λίαν K^b. ⁿ λογικόν M^b.

του τοῦ μορίου τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἀρετή; Εἰ γὰρ ἔστι, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ταύτη δεήσει ἐνεργεῖν· τῆς γὰρ τελείας ἀρετῆς ἡ ἐνέργεια εὐδαιμονία. Εἰ μὲν οὖν ἔστιν ἀρετὴ τούτου ἢ μὴ ἔστιν, ἄλλος λόγος· εἰ δ' ἄρ' ἔστιν, οὐκ ἔστι ταύτης ἐνέργεια. Ἦν γὰρ μὴ ἔστιν ὄρμη, οὐδ' ἐνέργεια τούτων ἔσται. Οὐκ ἔοικε δὲ εἶναι ὄρμη ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ, ἀλλ' ὅμοιον ¹⁰ ἔοικεν εἶναι τῷ πυρί· καὶ γὰρ ῥεκεῖνο ὃ τι ἂν ἐμβάλης καταναλώσει, κἂν μὴ ἐμβάλης, οὐκ ἔχει ὄρμην πρὸς τὸ λαβεῖν. Οὕτω καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς ψυχῆς ἔχει· ἂν μὲν γὰρ ἡ ἐμβάλης τροφήν, τρέφει, ἂν δὲ μὴ ἡ ἐμβάλης τροφήν, οὐκ ἔχει ὄρμην τοῦ τρέφειν. Διὸ οὐδὲ ἐνέργεια οὐ μὴδὲ ὄρμη. Ὡστ' ¹¹ οὐδὲν συνεργεῖ τὸ μόριον τοῦτο πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν λεκτέον ἂν εἴη ὅτι ἔστιν ἡ ἀρετὴ, ἐπεὶ περ ἡ ταύτης ἐνέργειά ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία. Ὡς μὲν οὖν ἀπλῶς εἰπεῖν, ἔστιν ἡ ἀρετὴ ἕξις ἢ βελτίστη· ἀλλ' ἴσως οὐχ ἰκανὸν οὕτως ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ ὑσαφέστερον διορίσαι δεῖ. Πρῶτον ⁵ μὲν οὖν λεκτέον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἐν ἣ ἔγγίνεται, οὐ τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ (ὑπὲρ μὲν γὰρ τούτου ἄλλος λόγος), ἀλλ' ὡς τύπῳ διελέσθαι. Ἔστι δ' ἡ ψυχὴ, ὡς φαμέν, εἰς δύο μέρη διηρημένη, εἰς ὧς τε λόγον ἔχον καὶ ἄλογον. Ἐν μὲν δὴ τῷ λόγον ἔχοντι ἐγγίνεται φρόνησις ἀγχίνοια σοφία εὐμαθία μνήμη καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν δὲ τῷ ἀλόγῳ αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ λεγόμεναι, σωφροσύνη δικαιοσύνη ἀνδρία, ὅσαι ἄλλαι ² τοῦ ἥθους δοκοῦσιν ἐπαινεταὶ εἶναι. Κατὰ γὰρ ταύτας ³ ἐπαινετοὶ λεγόμεθα, κατὰ δὲ ἅ τας τοῦ τὸν λόγον ἔχοντος οὐδεὶς ἐπαινεῖται· οὔτε γὰρ ὅτι σοφός, οὐδεὶς ἐπαινεῖται, οὔτε ὅτι φρόνιμος, οὐδ' ὅλως κατὰ τι τῶν τοιούτων οὐθέν. ^b Οὐδὲ δὴ τὸ ἄλογον εἶναι, ἢ ἡ ἐπιηρητικόν ἐστὶ καὶ ἐπιηρητέον ^d τῷ λόγον ἔχοντι μορίῳ. Ἔστι δ' ἡ ἀρετὴ ἢ ἠθικὴ ὑπὸ

ο ταύτης Mb. ρ ἐκείνῳ Kb. q ἐμβάλης utrobique Mb. r οὐδὲν] οὐδὲ Mb. s τίς Kb. t οὕτως] οὕτω τοῦτο Mb. v σφέτερον Kb. w τε] τε τὸ Mb. x καὶ] καὶ τὸ Mb. y εὐμαθία Kb. z δοκοῦσι τοῦ ἥθους Mb. a τὰς τὸν λόγον ἐχούσας Mb. b οὐδὲ δὴ τὸ] ἐν δὲ δὴ τῷ Mb. c ἐπιηρητέον ἐστὶ Mb, omissis καὶ ἐπιηρητέον. d τῷ] τῷ τὸν Kb. e ἢ alterum om. Kb.

- 4 ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς φθειρομένη. Ὅτι δὲ ἡ ἐνδεια καὶ ἡ ὑπερβολὴ φθείρει, τοῦτ' ἰδεῖν ἔστιν ἐκ τῶν ἠθικῶν. Δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίοις χρῆσθαι. Εὐ-
 5 θέως γὰρ ἐπὶ γυμνασίων ἴδοι ἂν τις· πολλῶν γὰρ γινομένων φθείρεται ἡ ἰσχὺς, ὀλίγων τε ὡσαύτως. Ἐπὶ τε ποτῶν καὶ
 σιτιῶν ὡσαύτως· πολλῶν τε γὰρ δὴ γινομένων φθείρεται ἡ ὕγίεια, ὀλίγων τε ὡσαύτως, συμμέτρων δὲ γινομένων σώ-
 ζεται ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ὕγίεια. Ὅμοίως δὲ τούτοις συμβαίνει
 καὶ ἐπὶ σωφροσύνης Ἑ καὶ ἀνδρίας καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.
 6 Ἐὰν μὲν γὰρ τινα λίαν ποιήσῃς ἄφοβον, ὥστε μηδὲ τοὺς
 θεοὺς φοβεῖσθαι, οὐκ ἀνδρείος ἀλλὰ μαινόμενος, ἂν δὲ φο-
 βούμενον πάντα, δειλός· ἀνδρείος ἄρα ἔσται οὔτε ὁ φοβού-
 7 μενος πάντα οὔτε ὁ μηθὲν. Ταῦτ' ἄρα καὶ αὔξει καὶ φθείρει
 τὴν ἀρετὴν. Καὶ γὰρ ἡ οἱ λίαν φόβοι καὶ πάντες φθείρουσι,
 καὶ οἱ περὶ μηθὲν δὲ ὁμοίως. Ἔστι δ' ἡ ἀνδρία περὶ φό-
 βους, ὥστε οἱ μέτριοι φόβοι αὔξουσι τὴν ἀνδρίαν. Ὑπὸ
 τῶν αὐτῶν ἄρα καὶ αὔξεται καὶ φθείρεται ἡ ἀνδρία· ὑπὸ
 φόβων γὰρ τοῦτο πάσχουσιν. Ὅμοίως ἰ δὲ καὶ αἱ ἄλλαι
 ἀρεταί.
 6 Ἔτι οὐ μόνον τοῖς τοιοῦτοις τὴν ἀρετὴν ἀφορίσειεν ἂν
 τις, ἀλλὰ καὶ λύπη καὶ ἡδονῆ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ
 φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα,
 ὅλως τε οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀρετὴν καὶ κακίαν ἄνευ λύπης καὶ
 2 ἡδονῆς. Ἔστιν οὖν ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας· ἡ δ'
 ἠθικὴ ἀρετὴ ἐντεῦθεν ἔχει τὰς ἐπωνυμίας, εἰ δεῖ παρὰ γράμμα
 1 λέγοντα τὴν ἀλήθειαν ὡς ἔχει σκοπεῖν· δεῖ δ' ἴσως. Τὸ
 γὰρ ἦθος ἀπὸ τοῦ ἔθους ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν· ἠθικὴ γὰρ κα-
 3 λεῖται διὰ τὸ ἐθίζεσθαι. Ὡς καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία ἡμῖν τῶν
 ἀρετῶν ἢ τῶν τοῦ ἀλόγου μέρους φύσει ἐγγίνεται· οὐθὲν
 γὰρ τῶν ὄντων φύσει ἔθει ἄλλως γίνεται. Οἶον ὁ λίθος
 καὶ ὅλως τὰ βαρέα πέφυκε κάτω φέρεσθαι· ἂν τις οὖν ἄνω

ἡ ὕγίεια] ἰσχὺς M^b. Ἑ καὶ ἐπὶ ἀνδρίας K^b. ἡ οἱ] καὶ οἱ M^b. ἰ δὲ om. M^b. ἡ τὰς ἐπωνυμίας ἔχει K^b. ἡ λέγοντι M^b. ἢ τῶν post ἀρετῶν om. M^b. ἂν] εἰ M^b. ἂν—φέρεσθαι om. pr. K^b, οὖν om. rc. K^b.

ρίπτῃ πολλάκις καὶ ὁ ἐθίζῃ ἄνω φέρεσθαι, ὅμως οὐκ ἂν ποτ' ἄνω ἐνεχθείη, ἀλλ' αἰεὶ κάτω. Ὅμοίως ῤ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

Μετὰ τοίνυν τοῦτο δεῖ βουλομένους εἰπεῖν τὸ τί ἐστὶν ἡ 7
ἀρετὴ, εἰδῆσαι τίνα ἐστὶ τὰ ἐν ᾧ τῇ ψυχῇ γινόμενα. Ἔστι
δ' ἃ γίνεται ταῦτα, πάθη δυνάμεις ἕξεις· ὥστε δῆλον ὅτι τού-
των ἂν ῥ τι εἴη ἀρετὴ. Πάθη μὲν οὖν ἐστὶν ὀργὴ φόβος 2
μῖσος πόθος ὁ ζῆλος ἔλεος, τὰ τοιαῦτα, οἷς εἴωθε παρακολου-
θεῖν λύπη καὶ ἡδονή· δυνάμεις δὲ καθ' ἃς παθητικοὶ τούτων
λεγόμεθα, οἷον καθ' ἃς δυνατοὶ ἐσμεν ὀργισθῆναι λυπηθῆναι
ἐλεῆσαι, ῥ τὰ τοιαῦτα. Ἐξεις δ' εἰσὶ καθ' ἃς πρὸς ταῦτα 3
ἔχομεν εὖ ἢ κακῶς, οἷον πρὸς τὸ ὀργισθῆναι, εἰ μὲν λίαν ὀρ-
γίλων, κακῶς ἔχομεν πρὸς ὀργὴν, εἰ δ' ὄλως μὴ ὀργιζόμεθα
ἐφ' οἷς δεῖ, καὶ οὕτω κακῶς ἔχομεν πρὸς ὀργὴν. Τὸ ἄρα
μέσως ἔχειν τὸ μῆτε λίαν ὑπεραλγεῖν μῆτε παντελῶς ἀναλ-
γήτως ἔχειν. Ὅταν οὖν οὕτως ἔχωμεν, εὖ διακείμεθα. Ὅ- 4
μοίως δὲ ῥ καὶ πρὸς τὰλλα τὰ ὅμοια. Τὸ γὰρ εὐόργητον
καὶ τὸ πρᾶον ἐν μεσότητι ἐστὶν ὀργῆς καὶ ἀναλγησίας τῆς
πρὸς ὀργὴν. Ὅμοίως ῥ καὶ ἐπ' ἀλαζονείας καὶ εἰρωνείας· τὸ
μὲν γὰρ πλείω προσποιεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων ἔχειν ἀλα-
ζονείας, τὸ δ' ἐλάττω εἰρωνείας· ἡ ἄρα μεσότης ἢ τούτων ἢ 8
ἀλήθειά ἐστὶν. Ὅμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων· τοῦτο
γάρ ἐστι τῆς ἕξεως, τὸ εὖ ἢ κακῶς πρὸς ταῦτα ἔχειν, τὸ δ'
εὖ ἔχειν πρὸς ταῦτ' ἐστὶ τὸ μῆτε πρὸς τὴν ὑπερβολὴν ἔχειν
μῆτε πρὸς τὴν ἔνδειαν· πρὸς μεσότητα ἄρα τῶν τοιούτων
καθ' ἃ ἐπαινέτοί λεγόμεθα ἢ ἕξις ῥ ἐστὶ τοῦ εὖ ἔχειν, τοῦ δὲ
κακῶς πρὸς ὑπερβολὴν καὶ ἔνδειαν. Ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶν ἡ 2
ἀρετὴ τῶν παθῶν τούτων μεσότης, τὰ δὲ πάθη ἥτοι λύπαι
εἰσὶν ἢ ῥ ἡδοναὶ ἢ οὐκ ἄνευ λύπης ἢ ἡδονῆς, ἡ ἄρα ἀρετὴ ἐστὶ
περὶ λύπας καὶ ἡδονάς, καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ δῆλον. Ἔστι δὲ 3
καὶ ἄλλα πάθη, ὡς δόξειεν ἂν τινι, ἐφ' ὧν ἢ κακία οὐκ ἐστὶν

ο ἐθίζει Mb. ῥ καὶ om. Kb. ᾧ τῇ om. idem. ῥ τις Kb. Mb.
s ζῆλος om. Mb. ῥ τὰ] καὶ τὰ Mb. ῥ ἔχον Kb. ῥ καὶ om. Kb.
w καὶ ante ἐπ' om. idem. x ἐστὶ τοῦ εὖ ἔχειν om. idem. y ἡδονὴ Kb.

ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τινί, ^z οἷον μοιχεία καὶ ὁ μοιχός· οὐκ ἔστιν οὗτος ὁ μᾶλλον τὰς ἐλευθέρας διαφθείρων. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτόν ἐστιν, ὃ περιέχεται ἠδονῇ τῇ κατ' ἀκολασίαν, ἢ καὶ ^a ὃ ἐν ἐλλείψει καὶ ὃ ἐν ὑπερβολῇ, τὸ ψεκτὸν ἔχει.

9 Μετὰ τοίνυν τοῦτο ἀναγκαῖόν ^b ἐστὶν ἴσως ρηθῆναι τί τῇ μεσότητι ἀντίκειται, πότερον ἢ ὑπερβολῇ ἢ ἢ ἔνδεια. Ἐνίαις μὲν γὰρ μεσότησιν ἔνδεια ἐναντίον, ἐνίαις δὲ ὑπερβολῇ, οἷον ἀνδρία μὲν οὐχ ^c ἢ ^d θρασύτης ὑπερβολῇ οὔσα, ἀλλ' ἢ δειλία ἔνδεια οὔσα, τῇ δὲ σωφροσύνη ^e μεσότητι οὔση ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας τῆς περὶ ἠδονὰς οὐ δοκεῖ ἐναντίον εἶναι ἢ ἀναισθησία ἔνδεια οὔσα, ἀλλ' ἢ ἀκολασία οὔσα ὑπερβολῇ. Ἔστι δ' ἀμφότερα ἐναντία τῇ μεσότητι, καὶ ἢ ὑπερβολῇ καὶ ἢ ἔνδεια· ἢ γὰρ μεσότης τῆς μὲν ὑπερβολῆς ἐνδεέστερον, τῆς δ' ἐνδείας ὑπερβάλλον. Διὸ καὶ οἱ μὲν ἄσωτοι τοὺς ἐλευθερίους ^f ἀνελευθέρους φασὶν εἶναι, οἱ δ' ^g ἀνελεύθεροι τοὺς ἐλευθερίους ἀσώτους, καὶ οἱ μὲν θρασεῖς καὶ προπετεῖς τοὺς ἀνδρείους καλοῦσι δειλοὺς, οἱ δὲ δειλοὶ τοὺς ἀνδρείους προπετεῖς καὶ ³ μαινομένους. Διὰ ^h δύο δὲ αἰτίας δόξαιμεν ἂν ἀντιτιθέναι τῇ μεσότητι τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔνδειαν. Ἡ γὰρ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος σκοποῦσι πότερον ἐγγύτερόν ⁱ ἐστὶ τοῦ μέσου ^k ἢ πορρώτερον, οἷον ἐλευθεριότητι πότερον ^l ἀσωτία ἢ ἀνελευθερία πορρώτερον. Μᾶλλον γὰρ ἂν δόξειεν ^m ἢ ἐλευθεριότης ^l ἀσωτία ἢ ^m ἢ ἀνελευθερία. Πορρώτερον ἄρα ἢ ἀνελευθερία. Ἐὰν δὲ ⁿ πλείον ἀπέχοντα τοῦ μέσου ἐναντιώτερα δόξειεν ἂν εἶναι. Ἐκ μὲν ἄρα αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἢ ἔνδεια ἐναντιώτερον φαίνεται. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως, οἷον πρὸς ⁵ ἢ μᾶλλον πεφύκαμεν, ταῦτα μᾶλλον ἐναντία τῷ μέσῳ. Οἷον πεφύκαμεν μᾶλλον ἀκόλαστοι ^o εἶναι ἢ κόσμοι· ἢ οὖν ἐπί-

^z οἷον ἢ μοιχεία Mb. ^a ὃ ἐν ante ἐλλείψει om. Kb. ^b ἐστὶν om. Mb. ^c ἢ om. Mb. ^d ὑπερβολῇ θρασύτης Kb, Mb. ^e μεσότητι οὔση om. Kb. ^f ἀνελευθέρους Kb, Mb. ^g ἀνελεύθεροι Mb. ^h δὲ δύο αἰτίας δόξοιμεν ἀντιτιθέναι Kb. ⁱ ἐστὶ] εἶναι Kb. ^k ἢ—γάρ] ἐγγύτερον οἷον Kb. ^l ἀσωτία utrobique Mb. ^m ἢ utrumque om. Kb. ⁿ πλείω Mb. ^o ἢ κόσμοι εἶναι Kb.

δοσις γίνεται μάλλον πρὸς ἃ πεφύκαμεν· πρὸς ἃ δὲ μάλλον ἐπιδίδομεν, ταῦτα καὶ μάλλον ἐναντία. Ἐπιδίδομεν δὲ πρὸς ἀκολασίαν μάλλον ἢ πρὸς κοσμιότητα, ὥστ' ἐναντιώτερον ἂν εἴη ὑπερβολὴ μεσότητος· ἢ γὰρ ἀκολασία ὑπερβολὴ σωφροσύνης. Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, ἐπέσκεπται μεσότης 6 γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τῶν παθῶν, ὥστε δέοι ἂν τὸν ῥεμέλλοντα κατὰ τὸ ἦθος εὐδοκιμήσειν τὴν μεσότητα τῶν παθῶν ἐκάστου διατηρεῖν. Διὸ καὶ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον εἶναι. Ἐν ἐκάστω γὰρ τὸ μέσον λαβεῖν ἔργον, οἷον κύκλον μὲν γράψαι παντός ἐστι, τὸ δὲ μέσον τὸ ἐν 9 αὐτῷ 1 ἤδη λαβεῖν χαλεπόν. Ὅμοίως δὲ 8 καὶ ὀργισθῆναι μὲν ῥάδιον, καὶ τὸ ἐναντίον δὲ 7 τούτῳ, τὸ δὲ μέσως ἔχειν χαλεπόν. Ἀπλῶς δὲ ἐν ἐκάστω τῶν παθῶν 4 ἐστὶν ἰδεῖν ὅτι τὸ 5 ἐμπεριέχον τὸ μέσον ῥάδιόν ἐστι, τὸ δὲ μέσον χαλεπόν, καθ' ὃ ἐπαινούμεθα· διὸ καὶ σπάμιον τὸ σπουδαῖον.

Ἐπεὶ δ' οὖν ὑπὲρ ἀρετῆς εἴρηται, μετὰ τοῦτ' ἂν εἴη σκε- 8 πτέον πότερον δυνατὴ παραγενέσθαι ἢ οὐ, ἀλλ' ὥσπερ Σωκράτης ἔφη, οὐκ ἐφ' ἡμῖν γενέσθαι τὸ σπουδαῖον εἶναι ἢ φαύλους. Εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐρωτήσειεν ὄντιναοῦν πότερον 9 ἂν βούλοιο δίκαιος εἶναι ἢ ἀδικος, οὐθεὶς ἂν ἔλοιτο τὴν ἀδικίαν. Ὅμοίως δ' ἐπ' ἀνδρείας καὶ δειλίας καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν 10 αἰεὶ ὡσαύτως. Δῆλον 11 δ' ὡς εἰ φαῦλοί τινές εἰσιν, οὐκ ἂν ἐκόντες εἴησαν φαῦλοι· ὥστε δῆλον ὅτι οὐδὲ σπουδαῖοι. Ὅ δὲ τοιοῦτος λόγος οὐκ ἐστὶν ἀληθής. Διὰ τί 10 γὰρ ὁ νομοθέτης οὐκ εἶα τὰ φαῦλα πράττειν, τὰ δὲ καλὰ καὶ σπουδαῖα κελεύει; Καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς φαύλοις ζημίαν τάττει, ἂν πράττη, ἐπὶ δὲ τοῖς καλοῖς, ἂν μὴ πράττη; Καίτοι ἄτοπος ἂν εἴη ταῦτα νομοθετῶν ἃ 11 μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ πράττειν. Ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ἐφ' ἡμῖν τὸ σπουδαῖον εἶναι καὶ τὸ φαύλον. Ἐτι δὲ μαρτυροῦσιν οἳ τ' ἔπαινοι καὶ 11 οἳ ψόγοι 11 γινόμενοι· ἐπὶ μὲν γὰρ τῇ ἀρετῇ ἔπαινος, ἐπὶ δὲ τῇ κακίᾳ

ῥεμέλλοντα] μεσότητι Mb. 9 τούτῳ Mb. 1 ἤδη om. Mb. 8 καὶ om. Kb. 4 ἰδεῖν ἐστὶν Mb. 5 περιέχον Mb. 10 αἰεὶ] εἴη Mb. 11 δ' om. Kb. 11 μὴδὲ Kb. 11 οἳ om. Mb.

ψόγος, ἔπαινος δὲ καὶ ψόγος ^a οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀκουσίοις, ὥστε
 δῆλον ὅτι ^b ὡσαύτως ἐφ' ἡμῖν καὶ τὰ σπουδαῖά ἐστι πράτ-
 τειν καὶ τὰ φαῦλα. ¹ Ἐλεγον δὲ καὶ τοιαύτην τινὰ παρα-
¹²βολήν, βουλόμενοι δεικνύναι ὅτι οὐχ ἐκούσιον. Διὰ τί γάρ,
^c φασίν, ὅταν νοσῶμεν ἢ αἰσχροὶ ὦμεν, οὐδεὶς ψέγει τοὺς
 τοιούτους; ^d Τὸ δ' οὐκ ἀληθές· ψέγομεν γὰρ καὶ τοὺς τοι-
 ούτους, ὅταν ^e αὐτοὺς οἰηθῶμεν αἰτίους εἶναι τοῦ νοσεῖν ἢ τοῦ
 κακῶς ἔχειν τὸ σῶμα, ὡς ὃν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐκούσιον. ⁴ Εἰ-
 κεν ^f οὖν ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν καὶ κακίαν εἶναι τὸ ἐκούσιον.
 IO ¹ Ἐτι δ' ἂν τις τοῦτο ἐναργέστερον καὶ ἐντεῦθεν ἴδοι. Πᾶσα
 γὰρ φύσις γεννητικὴ ἐστὶν οὐσίας τοιαύτης οἷα ἐστίν, οἶον
 τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα· ἀμφότερα γὰρ γεννητικά. Γεννητικὰ
 δὲ ἐκ τῶν ἀρχῶν, οἶον τὸ δένδρον ἐκ τοῦ σπέρματος· αὕτη
 γὰρ τις ἀρχή. Τὸ δὲ μετὰ τὰς ἀρχὰς οὕτως ἔχει· ὡς γὰρ
² ἂν ἔχωσιν αἱ ἀρχαί, οὕτως καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἔχει. ⁸ Ἐν-
 αργέστερον δ' ἐστὶ κατιδεῖν τοῦτο ἐν τοῖς κατὰ γεωμετρίαν·
 καὶ γὰρ ἐκεῖ ἐπειδὴ τινες λαμβάνονται ἀρχαί, ὡς ἂν αἱ ἀρχαί
 ἔχωσιν, οὕτω καὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχάς, οἶον εἰ τὸ τρίγωνον
 δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, τὸ δὲ τετράγωνον τέτταρσιν, ^h ὡς ἂν
ⁱ μεταβάλλῃ τὸ τρίγωνον, οὕτω καὶ τὸ τετράγωνον ^k συμ-
 μεταβάλλει· ἀντιστρέφει γὰρ· καὶ εἰ τὸ τετράγωνον ^l μὴ
 ἔχη τέτταρσιν ὀρθαῖς ἴσας, οὐδὲ τὸ τρίγωνον ἔξει δυσὶν
 II ὀρθαῖς ἴσας. Οὕτω τοίνυν καὶ ὁμοίως τούτοις καὶ ἐπ' ^m ἄν-
 θρώπου. ¹ Ἐπειδὴ γὰρ γεννητικὸν ἐστὶν ἄνθρωπος οὐσίας,
 ἐκ τινῶν ἀρχῶν καὶ ⁿ τῶν πράξεων ὧν πράττει ἄνθρωπος
 γεννητικὸν ἐστὶν. Τί γὰρ ἂν ἄλλο; Οὔτε γὰρ ἀψύχων
 οὐθέν λέγομεν πράττειν, οὔτε τῶν ἐμψύχων ^o τῶν ἄλλων ἔξω
 ἀνθρώπων. Δῆλον οὖν ὅτι ^p ὁ ἄνθρωπος τῶν πράξεων ἐστὶ
² γεννητικός. ¹ Ἐπεὶ οὖν ὀρῶμεν μεταβαλλούσας τὰς πράξεις
 καὶ οὐδέποτε τὰ αὐτὰ πράττομεν, εἰσὶ δὲ αἱ πράξεις γεγε-

^a οὐκ om. Mb. ^b ὡσαύτως] καὶ οὕτως Kb. ^c φησὶν Mb. ^d τὸ] τοῦτο Mb. ^e αὐτοὺς om. Mb. ^f οὖν ἐν τῷ] δὲ καὶ τὸ Kb. ^g ἐνεργέστερον Kb. ^h ὡς ἂν] καὶ εἰ Kb. ⁱ μεταβάλλῃ Kb. ^k μεταβάλλει Mb. ^l μὴ ante τὸ τετράγωνον Mb. ^m ἀνθρώπων Mb. ⁿ τῶν om. Mb. ^o τῶν ἄλλων] ἄλλο Kb. ^p ὁ om. Kb.

νημέναι ἔκ τινων ἀρχῶν, δῆλον ὅτι, ἐπειδὴ αἱ πράξεις μεταβάλλουσιν, καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν πράξεων, ἀφ' ὧν εἰσὶ, μεταβάλλουσιν, ὥσπερ ἔφαμεν παραβάλλοντες ἐπὶ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ πράξεως καὶ σπουδαίας καὶ φαύλης προαίρεσις³ καὶ βούλησις καὶ τὸ κατὰ λόγον πᾶν. Δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ αὐταὶ μεταβάλλουσιν· μεταβάλλομεν γὰρ καὶ ταῖς πράξεσιν ἐκόντες, ὥστε καὶ ἡ ἀρχὴ⁴ καὶ ἡ προαίρεσις· μεταβάλλει γὰρ ἐκουσίως. Ὡστε δῆλον⁵ ὅτι ἐφ' ἡμῖν ἂν εἴη καὶ σπουδαίους εἶναι καὶ φαύλους. Ἴσως οὖν λέγοι ἄν τις,⁴ ἐπειδήπερ ἐν ἐμοί ἐστὶ τὸ δικαίῳ εἶναι καὶ σπουδαίῳ, εἰς βούλωμαι, ἔσομαι πάντων σπουδαιότατος. Οὐ δὲ δυνατόν τοῦτο. Διὰ τί; Ὅτι οὐδ' ἐπὶ τοῦ σώματος γίνεται τοῦτο. Οὐ γὰρ ἂν τις βούληται ἐπιμελεῖσθαι τοῦ σώματος, καὶ δὲ πάντων ἄριστον ἔξει τὸ σῶμα. Δεῖ γὰρ μὴ μόνον τὴν ἐπι-⁵μέλειαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει γίνεσθαι τὸ σῶμα καλὸν καγαθόν. Βέλτιον μὲν οὖν ἔξει τὸ σῶμα, ἄριστα⁵ μέντοι πάντων οὐ. Ὁμοίως δὲ δεῖ ὑπολαμβάνειν καὶ ἐπὶ ψυχῆς· οὐ γὰρ ἔσται ὁ προαιρούμενος εἶναι σπουδαιότατος, ἂν μὴ καὶ ἡ φύσις ὑπάρξῃ, βελτίων⁵ μέντοι ἔσται.

^t Ἐπεὶ οὖν φαίνεται ἐφ' ἡμῖν ὅν τὸ σπουδαῖον εἶναι,¹² ἀναγκαῖον τὸ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν ὑπὲρ ἐκουσίου, τί ἐστὶ^u τὸ ἐκούσιον· τοῦτο γὰρ ἐστὶ^u τὸ κυριώτατον πρὸς τὴν ἀρετὴν, τὸ ἐκούσιον. Ἐκούσιον δὲ ἀπλῶς μὲν οὕτως ῥηθῆναί ἐστιν² ὃ πράττομεν μὴ ἀναγκαζόμενοι· ἀλλ' ἴσως σαφέστερον λεκτέον ἐστὶν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἔστιν οὖν καθ' ὃ πράττομεν ὀρεξίς, ὀρέξεως δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἐπιθυμία θυμὸς βούλησις. Ὡς πρῶτον μὲν οὖν τὴν κατ' ἐπιθυμίαν πράξιν ἐπισκεπτέον, πότερον^w ἐκούσιός ἐστιν ἢ ἀκούσιος. ^x Τὸ μὲν οὖν ἀκούσιον³ οὐκ ἂν δόξειεν. Διὰ τί καὶ πόθεν; Ὅτι ὅσα μὴ ἐκόντες πράττομεν, ἀναγκαζόμενοι^y πράττομεν, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐξ ἀνάγκ-

⁴ καὶ post ἀρχὴ om. M^b. ^r ὅτι καὶ ἐφ' K^b. ^s μέντοι] utrobique δὲ M^b. ^t ἐπειδὴ M^b. ^u τὸ post ἐστὶ utrobique om. M^b. ^v πρότερον M^b. ^w ἐκούσιόν ἐστιν ἢ ἀκούσιον M^b. ^x τὸ] οἷον τὸ K^b. τὸ μὲν οὖν ἀκούσιον om. M^b. ^y πράττομεν] ποιούμεν K^b.M^b.

κης πραττομένοις πάσιν ἔπεται λύπη· τοῖς ^z δὲ δι' ἐπιθυμίαν
 πραττομένοις ἡδονὴ ἀκολουθεῖ, ὥστε οὕτωςί γε οὐκ ἂν εἴη
 4 τὰ δι' ἐπιθυμίαν πραττόμενα ἀκούσια, ἀλλ' ἐκούσια. Ἄλλὰ
 πάλιν ἄλλος λόγος τις τούτῳ ἐναντιοῦται, ὁ ἐπὶ τῇ ἀκρασίᾳ.
 Οὐθεὶς γάρ, φησί, πράττει ἐκὼν τὰ κακά, εἰδὼς ὅτι κακά
 ἐστίν· ἀλλὰ μὴν, φησίν, ὅ γε ἀκρατὴς εἰδὼς ὅτι ^a ταῦτα
 φαῦλά ἐστιν ὅμως πράττει, καὶ κατ' ἐπιθυμίαν γε πράττει·
 οὐκ ἄρα ἐκὼν ἀναγκαζόμενος ἄρα. Ἐνταῦθα πάλιν ὁ αὐτὸς
 5 λόγος ^b ἀπαντήσεται. Καὶ γὰρ εἰ κατ' ἐπιθυμίαν, οὐκ ἐξ
 ἀνάγκης· ^c τῇ γὰρ ἐπιθυμίᾳ ἡδονὴ ἀκολουθεῖ, τὰ δὲ δι' ἡδο-
 νὴν οὐκ ἐξ ἀνάγκης. Καὶ ἄλλως τούτ' ἂν γένοιτο δῆλον,
 ὅτι ὁ ἀκρατὴς ἐκὼν πράττει· οἱ μὲν γὰρ ἀδικοῦντες ἐκόντες
 ἀδικοῦσιν, οἱ δὲ ἀκρατεῖς ἄδικοι καὶ ἀδικοῦσιν, ὥστε ὁ ἀκρα-
 13 τὴς ἐκὼν ἂν πράττοι τὰ κατὰ τὴν ἀκρασίαν. Ἄλλὰ πάλιν
 ἄλλος λόγος ἐναντιοῦται, ὅς φησιν οὐχ ἐκούσιον εἶναι. Ὁ
 γὰρ ἐγκρατὴς ἐκὼν πράττει τὰ κατὰ τὴν ἐγκράτειαν· ἐπαι-
 νεῖται γάρ, ἐπαινοῦνται δὲ ἐπὶ τοῖς ἐκούσιοις. Εἰ δ' ἐστὶ
 τὸ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκούσιον, ^d τὸ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν
 ἀκούσιον· ὁ δ' ἐγκρατὴς ^e παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει, ὥστε
 2 ὁ ἐγκρατὴς οὐχ ἐκὼν ἂν εἴη ἐγκρατὴς. Ἄλλ' οὐ δοκεῖ· οὐδ'
 ἄρα τὸ ^f κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιόν ἐστιν. Πάλιν ἐπὶ τῶν
 κατὰ τὸν θυμὸν ὁμοίως· οἱ γὰρ αὐτοὶ λόγοι οἵπερ καὶ κατὰ
 τῆς ἐπιθυμίας ἀρμόττουσιν, ὥστε τὴν ἀπορίαν ποιήσουσιν·
 ἔστι γὰρ ἀκρατῆ καὶ ἐγκρατῆ ^g ὀργῆς εἶναι. Ἐτι λοιπὴ
 ἐστὶ τῶν ὀρέξεων ὧν διειλόμεθα ἢ βούλησις, πρὸς τὸ ἐπι-
 3 σκέπτεσθαι εἰ ἐστὶν ἐκούσιον. Ἄλλὰ μὴν οἷ γε ἀκρατεῖς
 ἐφ' ^h ὀρμῶσι, ταῦτα τέως βούλονται· πράττουσιν ἄρα οἱ
 ἀκρατεῖς τὰ φαῦλα βουλόμενοι. Ἐκὼν δὲ γε οὐθεὶς τὰ
 κακά εἰδὼς ^h πράττει ὅτι κακά ἐστίν· ⁱ ὁ δ' ἀκρατὴς, ^j εἰδὼς

^z δὴ Mb. ^a ταῦτα om. Mb. ^b ἀπαντήσεται Mb. ^c τῇ—ἀνάγκης
 om. Mb. ^d τὸ—ἀκούσιον om. idem. ^e κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν οὐ πράτ-
 τει Mb. ^f κατ'] κατὰ τὴν Mb. ^g ὀργῆς om. Mb. ^h πράττει ante
 τὰ Mb. ⁱ ὁ—βουλόμενος] ὁ δ' ἀκρατὴς τὰ κακά πράττει εἰδὼς ὅτι κακά
 ἐστίν. εἰ δ' ὁ ἀκρατὴς τὰ κακά εἰδὼς ὅτι κακά πράττει βουλόμενος Mb.
^j εἰδὼς om. Kb.

τὰ κακὰ ὅτι κακά, πράττει βουλόμενος. Οὐκ ἄρα ἐκών, οὐδ' 4 ἢ βούλησις ἐκούσιον ἄρα ἐστίν. Ἄλλ' οὗτος ὁ λόγος ἀναιρεῖ ἀκρασίαν καὶ τὸν ἀκρατῆ. Εἰ γὰρ μὴ ἐκών, οὐκ ἔστι ψεκτός· ἀλλ' ἔστιν ὁ ἀκρατῆς ψεκτός· ἐκών ἄρα· ἢ ἄρα βούλησις ἐκούσιον. Ἐπεὶ οὖν λόγοι τινὲς ἐναντίοι φαίνονται, σαφέστερον λεκτέον ὑπὲρ τοῦ ἐκούσιου.

^k Πρότερον τοίνυν ἀν εἶη λεκτέον ὑπὲρ βίας καὶ ὑπὲρ 14 ἀνάγκης. Ἡ μὲν γὰρ βία ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς ἀψύχοις. ¹ Ἐκάστοις γὰρ ἐστὶ τῶν ἀψύχων οἰκείος τόπος ἀποδοδομένος, τῷ μὲν πυρὶ ὁ ἄνω, τῇ ^m δὲ γῆ ὁ κάτω· ἐστὶ ⁿ μέντοι γε βιάσασθαι καὶ τὸν λίθον ἄνω φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ κάτω. Ἐστὶ ² δὲ καὶ τὸ ζῶον βιάσασθαι, οἶον ἵππον ἐπ' ὀρθὸν θέοντα ἀντιλαμβάνομενον ἀποστρέψαι. Ὅσοις μὲν οὖν ἐστὶν ἐκτός ^o ἢ αἰτία τοῦ παρὰ φύσιν τι ἢ ^p παρ' ἃ βούλονται ποιεῖν, ἐρουῦμεν βιαζομένους ^q ἢ ἀν ποιῶσι ποιεῖν. Ἐν οἷς δ' ἐν αὐτοῖς ἐστὶν ἢ αἰτία, οὐκέτι τούτους βιάζεσθαι ἐρουῦμεν. Εἰ ³ δὲ μὴ, ὁ ἀκρατῆς ἀντερεῖ, οὐ φάσκων φαῦλος εἶναι· βιαζόμενος γὰρ ^r φῆσει ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τὰ φαῦλα πράττειν. Τοῦ οὖν βιαίου οὗτος ^s ἡμῖν ἔστω ὁ ὀρισμός, ὧν ἐκτός ἐστὶν ἢ αἰτία ^t ὑφ' ἧς βιάζονται πράττειν. Ὡν δ' ἐντός καὶ ἐν αὐτοῖς ἢ αἰτία, οὐ βία.

Πάλιν δ' ὑπὲρ ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀναγκαίου λεκτέον. Τὸ 15 δ' ἀναγκαῖον οὐ πάντως οὐδ' ἐν παντὶ λεκτέον ἐστίν, οἶον ὅσα ἡδονῆς ^u ἕνεκεν πράττομεν. Εἰ γὰρ τις λέγοι ὅτι ἡναγκάσθην τὴν τοῦ φίλου γυναῖκα διαφθεῖραι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, ^v ἄτοπος ἀν εἶη. Τὸ γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ ἐν παντί, ἀλλ' ² ἤδη ἐν τοῖς ἐκτός, ^w οἶον ὅς ἀν καταβλάπτηται ἀντικαταλλαττόμενός τι ἄλλο μείζον ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν πραγμάτων. Οἶον ἡναγκάσθην συντονώτερον βαδίσαι εἰς ἀγρόν· εἰ γὰρ μὴ, ἀπολωλὸτ' ἀν εὖρον τὰ ἐν ἀγρῷ. Ἐν τοῖς τοιούτοις ἄρα τὸ ^x ἀναγκαῖον.

^k πρότερον pg. K^b. ¹ ἐκάστων M^b. ^m δὲ om. M^b. ⁿ μέντοι] δέ M^b.
^o ὁ αἴτιος M^b. ^p περὶ ἃ βούλεται M^b. ^q ἢ om. K^b. ^r φησιν K^b.
^s ἡμῶν K^b. ^t ἐφ' K^b. ^u ἕνεκα M^b. ^v ἄτοπον M^b. ^w οἶον om. M^b.
^x ἀκούσιον M^b.

16 Ἐπεὶ δὲ τὸ ἐκούσιον ἐν οὐδεμιᾷ ὀρμῇ ἐστίν, λοιπὸν ἂν εἴη τὸ ἐκ διανοίας γιγνόμενον. Τὸ γὰρ ἀκούσιόν ἐστι τό τε κατ' ἀνάγκην καὶ κατὰ βίαν γιγνόμενον, καὶ τρίτον ὃ μὴ μετὰ διανοίας γίγνεται. Δῆλον δ' ἐστὶ τοῦτο ἐκ τῶν γιγνομένων ὅταν γὰρ τις πατάξῃ τινὰ ἢ ἀποκτείνῃ ἢ τι τῶν τοιούτων ποιήσῃ μηδὲν προδιανοηθείς, ἄκοντά φαμεν ποιῆσαι, ὡς τοῦ ἐκουσίου ὄντος ἐν τῷ διανοηθῆναι. Οἷόν φασι ποτὲ ὕτινα γυναῖκα φίλτρον τινὶ δοῦναι πιεῖν, εἶτα τὸν ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ^z ὑπὸ τοῦ φίλτρον, τὴν δ' ἄνθρωπον ἐν ^a Ἀρείῳ πάγῳ ἀποφυγεῖν· οὐ παρούσαν δι' οὐθὲν ἄλλο ἀπέλυσαν ἢ διότι οὐκ ἐκ προνοίας. Ἐδωκε μὲν γὰρ φιλία, διήμαρτε δὲ τούτου· διὸ οὐχ ἐκούσιον ἐδόκει εἶναι, ὅτι τὴν δόσιν τοῦ φίλτρον οὐ μετὰ διανοίας τοῦ ἀπολέσθαι αὐτὸν ἐδίδου. Ἐνταῦθα ἄρα τὸ ἐκούσιον πίπτει εἰς τὸ μετὰ διανοίας.

17 Ἐτι ^b δὲ λοιπὸν ἐστὶ ἐπισκέψασθαι τὴν προαίρεσιν, πότερον ἐστὶν ὄρεξις ἢ οὐ. Ὀρεξις μὲν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἐγγίνεται, προαίρεσις δ' οὐ· ἢ γὰρ προαίρεσις μετὰ λόγου, λόγος δ' ^d ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων ζώων ἐστίν. Ὀρεξις μὲν δὴ οὐκ ἂν εἴη. ^e Ἄλλ' ἄρά γε βούλησις; Ἡ οὐδὲ τοῦτο; Βούλησις μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ τῶν ἀδυνάτων, οἷον ² βουλόμεθα μὲν ἀθάνατοι εἶναι, προαιρούμεθα δὲ οὐ. Ἐτι δὲ προαίρεσις μὲν οὐκ ἐστὶ τοῦ τέλους ἀλλὰ τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον οὐθεὶς προαιρεῖται ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ὑγίειαν ^f προαιρούμεθα, περιπατεῖν, τροχάζειν· βουλόμεθα δὲ ³ τὰ τέλη· ὑγιαίνειν γὰρ βουλόμεθα. Ὡστε δῆλον καὶ οὕτως ὅτι οὐ ταῦτόν ἢ βούλησις καὶ ἢ προαίρεσις, ἀλλ' ἢ προαίρεσις ἔοικεν οὕτως ἔχειν ὥσπερ καὶ τοῦνομα αὐτῆς ἔχει, οἷον προαιρούμεθα τόδε ἀντὶ τοῦδε, οἷον τὸ ^g βέλτιον ἀντὶ τοῦ χείρονος. ^h Ὅταν οὖν ἀντικαταλλαττώμεθα τὸ βέλτιον ἀντὶ

^y τινα om. Mb. ^z ἀπὸ Mb. ^a ἀρειοπάγῳ Mb. ^b δὲ om. Mb.
^c ἀλόγοις, omisso ζώοις, Mb. ^d ἐν om. Kb. ^e ἀλλ' ἀλλ' ἢ Mb.
^f προαιρούμεθα μὲν περιπατεῖν τρέχειν Mb. ^g βέλτιστον Kb. ^h ὅταν—
 χείρονος add. Z.Mb. cum 2023, om. Kb. cum 1417 et 1855 et 2024
 et Barocciano.

τοῦ χείρονος ἐν αἰρέσει ὄντος, ἐνταῦθα τὸ προαιρεῖσθαι δόξειεν ἂν οἰκεῖον εἶναι. Ἐπεὶ οὖν ἡ προαίρεσις οὐθὲν τού-⁴των ἐστίν, ἀρὰ ἰ γ' ἐστὶ τὸ κατὰ διάνοιαν ἐν προαιρέσει, ἢ οὐδὲ τοῦτο; Πολλὰ γὰρ διανοούμεθα καὶ δοξάζομεν κατὰ διάνοιαν· ἀρ' οὖν ἂ διανοούμεθα, ταῦτα καὶ προαιρούμεθα ἢ οὐ; Πολλάκις γὰρ διανοούμεθα ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰνδοῖς, ἀλλ' οὔτι καὶ προαιρούμεθα. Οὐκ ἄρα οὐδὲ διάνοιά ἐστὶν ἡ προαι-⁵ρεσις. ἵ Ἐπεὶ οὖν καθ' ἕκαστον τούτων οὐδέν ἐστιν ἡ προαίρεσις, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἐν κτῆ ψυχῇ γινόμενα, ἰ αναγκαῖον συνδουζομένων τινῶν τούτων εἶναι τὴν προαίρεσιν. Ἐπεὶ οὖν ⁶ἐστίν, ὡσπερ ἔμπροσθεν ἐλέχθη, ^m ἢ προαίρεσις τῶν πρὸς τὸ τέλος ἀγαθῶν καὶ οὐ τοῦ τέλους, καὶ τῶν δυνατῶν ἡμῖν, καὶ ⁿ τῶν ἀντιλογίαν παραδιδόντων πότερον τοῦτο ἢ τοῦτο ^o αἰρετόν, δῆλον ὅτι δέοι ἂν πρότερον διανοηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ βουλευσασθαι, εἴθ' ὅταν ἡμῖν φανῆ κρεῖττον διανοηθεῖσιν, οὕτως ὁρμή τις τοῦ πράττειν ἐστίν, καὶ τοῦτο δὴ πράττοντες κατὰ προαίρεσιν δοκοῦμεν πράττειν. Εἰ τοίνυν ἡ προαίρεσις ⁷ ὁρεξίς τις βουλευτικὴ μετὰ διανοίας, οὐκ ἔστι τὸ ἐκούσιον ^pπροαιρετόν. Ἐκόντες γὰρ πολλὰ πράττομεν πρὸ τοῦ διανοηθῆναι καὶ βουλευσασθαι, οἷον καθίζομεν καὶ ἀνιστάμεθα καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἐκόντες μὲν ἄνευ δὲ τοῦ διανοηθῆναι, ^q τὸ δὲ κατὰ προαίρεσιν πᾶν ἦν μετὰ διανοίας. Οὐκ ⁸ ἄρα τὸ ἐκούσιον προαιρετόν, ^r ἀλλὰ τὸ προαιρετόν ἐκούσιον ^s ἂν τι γὰρ προαιρούμεθα πράττειν βουλευσάμενοι, ἐκόντες πράττομεν. Φαίνονται δὲ τινες ὀλίγοι καὶ τῶν νομοθετῶν διορίζειν τό τε ἐκούσιον καὶ τὸ ἐκ προαιρέσεως ἕτερον ὄν, ἐλάττους τὰς ζημίας ἐπὶ τοῖς ἐκουσίοις ἢ τοῖς κατὰ προαίρεσιν τάττοντες. ⁹ Ἐστὶν οὖν ἡ προαίρεσις ἐν τοῖς ^tπρακτοῖς, καὶ τούτοις ἐν οἷς ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ καὶ πρᾶξαι καὶ μὴ πρᾶξαι, καὶ οὕτως ἢ μὴ οὕτως, καὶ ἐν οἷς ἔστι λαβεῖν τὸ διὰ τί.

ἰ γ' om. Mb. ἵ ἐπεὶ—προαίρεσις om. Mb. κ τῆ om. Kb. ἰ ἀναγκαῖον δὴ συνδουζομένων Mb. ^m ἢ om. Kb. ⁿ τὴν Mb. ^o αἰρετώτερον Mb. ^p προαιρετόν] τὸ προαιρετόν Kb. ^q τὸ—διανοίας add. Z.Mb, 1417, 1855, 2023, Baroccianus; om. Kb. et 2024. ^r ἀλλὰ τὸ] οὐκ ἄρα Mb. ^s ἂ γὰρ προαιρούμεθα Mb. ^t πρακτικοῖς Mb.

- Τὸ δὲ διὰ τί οὐχ ἀπλοῦν ἐστίν. Ἐν μὲν γὰρ γεωμετρία, ὅταν φῆ τὸ τετράγωνον τέτταρσι ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν, καὶ ἐρωτᾷ διὰ τί, ὅτι, φησί, καὶ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. Ἐν μὲν οὖν τοῖς τοιούτοις ἐκ τῆς ἀρχῆς ὠρισμένης ἔλαβον τὸ διὰ τί, ἐν δὲ γε τοῖς ὕπρακτοῖς, ἐν οἷς ἡ προαιρέσεις, οὐχ οὕτως· οὐδεμία γὰρ κείται ὠρισμένη· ἀλλ' ἂν ἀπαιτῆ τις, διὰ τί τοῦτ' ἔπραξας; Ὅτι οὐκ ἐνῆν ἄλλως, ἢ ὅτι βέλτιον οὕτως. Ἐξ αὐτῶν τῶν συμβαινόντων, ὅποι' ἂν φαίνεται βελτίω εἶναι, ταῦτα προαιρεῖται καὶ διὰ ταῦτα.
- 11 Διὸ δὴ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ βουλευσασθαί ἐστι τὸ πῶς δεῖ, ἐν δὲ ταῖς ἐπιστήμασι οὐ· οὐθεὶς γὰρ βουλεύεται πῶς δεῖ γράψαι τὸ ὄνομα Ἀρχικλέους, ὅτι ἐστὶν ὠρισμένον πῶς δεῖ γράψαι τὸ ὄνομα Ἀρχικλέους. Ἡ οὖν ἀμαρτία οὐ γίγνεται ἐν τῇ διανοίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ γράφειν.
- 12 Ἐν οἷς γὰρ μὴ ἐστὶν ἡ ἀμαρτία ἐν τῇ διανοίᾳ, οὐδὲ βουλεύονται ὑπὲρ τούτων· ἀλλ' ἐν οἷς ἤδη ἀόριστόν ἐστι τὸ ὡς δεῖ, ἐνταῦθα ἡ ἀμαρτία. Ἐστὶ δ' ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὸ ἀόριστον, καὶ ἐν οἷς διτταὶ αἱ ἀμαρτίαι. Ἀμαρτάνομεν οὖν ἐν τοῖς πρακτικοῖς καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὰς ἀρετὰς ὁμοίως.
- 13 Τῆς γὰρ ἀρετῆς στοχαζόμενοι ἀμαρτάνομεν ἐπὶ τὰς πεφυκυίας ὁδοὺς. Ἐστὶ γὰρ καὶ ἐν ἐλλείψει καὶ ἐν ὑπερβολῇ ἀμαρτία, ἐφ' ἐκάτερα δὲ τούτων φερόμεθα δι' ἡδονὴν καὶ λύπην· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ
- 18 τὴν λύπην τὰ καλὰ φεύγομεν. Ἐπι δ' ἐστὶν ἡ διάνοια οὐχ ὥσπερ αἴσθησις, οἷον τῇ ὄψει οὐκ ἂν εὐδυναίτ' οὐθὲν ἂν ἄλλο ποιῆσαι ἢ ἰδεῖν, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ οὐθὲν ἄλλο ἢ ἀκοῦσαι. Ὅμοιως δὲ οὐδὲ βουλευόμεθα πότερον δεῖ ἀκοῦσαι τῇ ἀκοῇ ἢ ἰδεῖν. Ἡ δὲ διάνοια οὐ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δύναται πράττειν καὶ ἄλλα. Διὰ τοῦτο βουλεύεσθαι ἤδη ἐνταῦθα ὑπάρχει.

^u ὠρισμένως ἐλάβομεν M^b. ^v πρακτικοῖς K^b.M^b. ^w ἐξ om. M^b.
^x ὅποιον φαίνεται βέλτιον M^b. ^y ὅτι—Ἀρχικλέους om. Z. et 2024.
 πῶς—Ἀρχικλέους om. Baroccianus. τὸ ὄνομα Ἀρχικλέους om. 1417,
 1855, 2023. ^z γὰρ om. K^b. ^a ἡ om. M^b. ^b οὔτε codices.
^c ἀριστόν M^b. ^d οὖν] οὖν καὶ K^b, γὰρ M^b. ^e δύναται K^b. ^f ἐν-
 ταῦθα ἤδη K^b.

Ἔστιν οὖν ἡ ἀμαρτία ἐν τῇ αἰρέσει τῶν ἀγαθῶν οὐ περὶ τὰ ² τέλη (ταῦτα μὲν γὰρ ἅπαντες ὁμογνωμονοῦσιν, οἷον τὴν ὑγίειαν ὅτι ἀγαθόν) ἀλλ' ἤδη τὰ πρὸς τὸ τέλος, οἷον πότερον ἀγαθὸν πρὸς ὑγίειαν φαγεῖν τοῦτο ἢ οὐ. Μάλιστα οὖν ³ ποιεῖ ἐν τούτοις τὸ σφάλλεσθαι ἡδονὴ καὶ λύπη· τὴν μὲν γὰρ φεύγομεν, τὴν δ' αἰρούμεθα. Ἐπεὶ οὖν διήρηται ἐν τίνι ἡ ἀμαρτία καὶ πῶς, λοιπὸν ἐστὶ τίνος ἐστὶν ἡ ἀρετὴ στοχαστική, πότερον τοῦ τέλους ἢ τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον πότερον τοῦ καλοῦ ἢ τῶν πρὸς τὸ καλόν. Πῶς οὖν ἡ ἐπιστήμη; ⁴ Πότερον τῆς οἰκοδομικῆς ἢ ἐστὶν ἐπιστήμης τὸ τέλος καλῶς προθέσθαι ἢ τὰ πρὸς τὸ τέλος ἰδεῖν; Ἄν γὰρ τοῦτο καλῶς προθῆται, οἷον καλὴν οἰκίαν ποιῆσαι, καὶ τὰ πρὸς τοῦτο οὐκ ἄλλος τις εὐρήσει καὶ ποριεῖ ^h ἢ οἰκοδόμος. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐπιστημῶν. Ὡσαύτως ἄρα δόξειεν ⁵ ἂν ἔχειν καὶ ἐπ' ἀρετῆς, μᾶλλον εἶναι αὐτῆς τὸν σκοπὸν πρὸς τὸ τέλος, ὃ ⁱ δεῖ ὀρθῶς προθέσθαι, ἢ τὰ πρὸς τὸ τέλος· καὶ ἐξ ὧν τοῦτ' ἔσται οὐθεὶς ἄλλος ποριεῖ, καὶ εὐρήσει ἂ δεῖ πρὸς τοῦτο. Καὶ εὐλογον δὲ τούτου εἶναι προθετικὴν ⁶ τὴν ἀρετὴν, ἐν οἷς ἡ ἀρχὴ τοῦ βελτίστου ἐστὶν ^j ἕκαστον καὶ ποιητικὸν καὶ προθετικόν. Οὐθὲν οὖν βέλτιον ^k τῆς ἀρετῆς ἐστὶν· ταύτης γὰρ ἕνεκεν καὶ τᾶλλά ἐστὶν, καὶ πρὸς ταύτην ἐστὶν ἡ ἀρχή. ¹ Τούτου ἕνεκεν μᾶλλον τὰ πρὸς ⁷ τοῦτ' ἐστὶν· τὸ δὲ τέλος ἀρχῇ τινὶ ἔοικεν, καὶ τούτου ἕνεκεν ἐστὶν ἕκαστον. Ἄλλὰ κατὰ τρόπον τοῦτο ἔσται. Ὡστε δῆλον ὡς καπὶ τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ βελτίστη ἐστὶν αἰτία, ὅτι τοῦ τέλους ἐστὶ στοχαστικὴ μᾶλλον ἢ τῶν πρὸς τὸ τέλος. ^m Ἀρετῆς δὲ γ' ἐστὶ ⁿ τέλος τὸ καλόν. Τούτου ἄρ' ^o ἐστὶ ¹⁹ στοχαστικὴ μᾶλλον ἢ ἐξ ὧν ἔσται. Ἔστι δὲ καὶ ^p ταῦτα ταύτης. Ὡς ^q δὲ δὴ φαίνεται ἄτοπον· ἴσως γὰρ ἂν ἐν γραφικῇ εἴη τις ἀγαθὸς μιμητής, ὅμως δὲ οὐκ ἂν ἐπαινεθῆι,

g ἐστὶν om. K^b. h ἢ om. pr. K^b: rc. ἢ ó. i δὴ K^b. j ἕκαστον γὰρ καὶ προθετικὸν καὶ ποιητικόν M^b. k τῶν ἀρετῶν M^b. l τούτου] καὶ τούτου M^b. m ἀρετῆς] τῆς K^b. n τέλος] τὸ τέλος M^b. o ἐστὶ] ἐστὶν ἡ ἀρετὴ K^b. p ταῦτα] ταυτὸν M^b. q δὲ] τε M^b.

ἂν μὴ τὸν σκοπὸν ¹ θῆ τὰ κάλλιστα μιμῆσθαι. Τῆς ἀρετῆς
 2 ἄρα ² παντελῶς τοῦτ' ἐστὶ, τὸ καλὸν προθέσθαι. Διὰ τί
 οὖν, ἂν τις εἴποι, πρότερον μὲν ἐλέγομεν τὴν ἐνέργειαν κρεῖτ-
 τον εἶναι ἢ τὴν ³ ἀρετὴν αὐτήν, ὡν δ' οὐκ ἐξ ⁴ οὐ ἢ ἐνέργεια,
 3 τοῦτο τῇ ἀρετῇ ἀποδίδομεν ὡς κάλλιον, ἀλλ' ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν
 ἐνέργεια; Ναί, ἀλλὰ ⁵ καὶ ὡν φασὲν τοῦτο ὁμοίως, τὴν
 ἐνέργειαν τῆς ἕξεως βέλτιον εἶναι· οἱ γὰρ ἄλλοι ⁶ ἀνθρωποὶ
 τὸν σπουδαῖον θεωροῦντες ⁷ κρίνουσιν ἐκ τοῦ πράττειν, διὰ
 τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι δηλῶσαι τὴν ἐκάστου προαίρεσιν ἢν
 ἔχει, ἐπεὶ εἰ ⁸ ἢν εἰδέναι τὴν ἐκάστου γνώμην, ὡς ἔχει πρὸς
 τὸ καλόν, καὶ ἄνευ τοῦ πράττειν σπουδαῖος ἂν ἐδόκει εἶναι.
 4 Ἀλλ' ἐπεὶ μεσότητάς τινος τῶν παθῶν κατηριθμησάμεθα,
 λεκτέον ἂν εἴη περὶ ποῖα τῶν παθῶν εἰσὶν.

20 Ἐπεὶ οὖν ⁹ ἐστὶν ἡ ἀνδρία περὶ θάρρη καὶ φόβους, σκε-
 πτέον ἂν εἴη περὶ ποίους φόβους καὶ θάρρη. Ἄρ' οὖν εἰ
 μὲν τις φοβεῖται μὴ ἀποβάλλῃ τὴν οὐσίαν, οὗτος δειλός, εἰ
 δέ τις θαρρεῖ περὶ ταῦτα, ἀνδρείος, ἢ οὐ; Ὁμοίως δ' εἰ τις
 φοβεῖται μόνον ἢ θαρρεῖ, οὔτε δειλὸν φατέον εἶναι τὸν φο-
 2 βούμενον οὔτ' ἀνδρείον τὸν μὴ φοβούμενον. Οὐκ ἄρα ἐν τοῖς
 τοιούτοις φόβοις καὶ θάρρεσιν ἐστὶν ἡ ἀνδρία. Ἀλλὰ μὴν
 οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις, οἷον εἰ μὴ τις φοβεῖται βροντὰς ἢ
 ἀστραπὰς ἢ ἄλλο τι τῶν ¹⁰ ὑπὲρ ἀνθρώπων φοβερῶν, οὐκ ἀν-
 3 δρείος ἀλλὰ μαινόμενός τις. Ἐν φόβοις ἄρα καὶ θάρρεσιν
 ἐστὶν ὁ ἀνδρείος τοῖς κατ' ἀνθρώπους· λέγω δὲ ἃ οἱ πολλοὶ
 φοβοῦνται ¹¹ ἢ οἱ πάντες, ¹² ὁ ἐν τούτοις ὧν θαρραλέος, οὗτος
 ἀνδρείος. Τούτων ¹³ τοίνυν διωρισμένων σκεπτέον ἂν εἴη, ἐπειδὴ
 4 κατὰ πολλὰ εἰσιν οἱ ἀνδρείοι, ὁ ποῖος ἀνδρείος. Ἔστι γὰρ
 καὶ κατ' ἐμπειρίαν τις ἀνδρείος, οἷον οἱ στρατιῶται· οὔτοι
 γὰρ οἶδασι δι' ἐμπειρίαν ὅτι ἐν τοιούτῳ τόπῳ ἢ ἐν τοιούτῳ

¹ φῆς τὰ βέλτιστα K^b, φῆ μάλιστα M^b. ² πᾶν τέλος M^b. ³ ἀρε-
 τήν] ἕξιν τὴν M^b. ⁴ οὐ] ὧν K^b. M^b. ⁵ καὶ om. M^b. ⁶ ἀνθρω-
 ποι om. K^b. ⁷ κρίνουσιν om. M^b. ⁸ ἢν δυνατὸν εἰδέναι M^b. ⁹ ἀλλ'
 ἐπεὶ om. K^b. ¹⁰ ἐστὶν om. M^b. ¹¹ τοῖς om. M^b. ¹² ὑπὲρ ἀν-
 θρωπων] ὑπεράνω M^b. ¹³ δὲ οἷον ἃ M^b. ¹⁴ πολλοὶ] λοιποὶ K^b. ¹⁵ ἢ
 ἅπαντες M^b. ¹⁶ ὁ ἐν τούτοις] πρὸς τούτοις ὁ K^b. ¹⁷ τοίνυν] οὖν M^b.

καιρῷ ἢ οὕτως ἔχοντι ἀδύνατόν τι παθεῖν. Ὁ δὲ ταῦτα εἰδὼς καὶ διὰ ταῦτα ὑπομένων τοὺς πολεμίους οὐκ ἀνδρείους εἶν γὰρ τούτων μηθὲν ὑπάρχει, οὐχ ὑπομένει. Διὸ τοὺς δι' 5 ἐμπειρίαν οὐ φατέον ἀνδρείους. Οὐδὲ Σωκράτης δὲ ὀρθῶς ἔλεγεν, ἐπιστήμην ^k εἶναι φάσκων τὴν ἀνδρίαν. Ἡ γὰρ ἐπιστήμη ἐξ ἔθους τὴν ἐμπειρίαν λαβοῦσα ἐπιστήμη γίνεται τοὺς δὲ δι' ἐμπειρίαν ὑπομένοντας οὐ φαμεν, οὐδ' ἐροῦσιν ἀνδρείους εἶναι. ^l Οὐκ ἄρα ἡ ἀνδρία ἐπιστήμη ἂν εἴη. Πάλιν ^m δ' αὖ εἰσὶν ἀνδρείοι ἐκ τοῦ ἐναντίου τῆς ἐμπειρίας· οἱ γὰρ ἄπειροι τῶν ἐκβησομένων οὐ φοβοῦνται διὰ τὴν ἀπειρίαν. Οὐδὲ δὴ οὐδὲ τούτους φατέον ἀνδρείους. Εἰσὶ δ' αὖ ἄλλοι δοκοῦντες ἀνδρείοι εἶναι διὰ τὰ πάθη, οἷον οἱ ἐρῶντες ⁿ ἢ οἱ ἐνθουσιάζοντες. Οὐδὲ δὴ τούτους ὀφατέον ἀνδρείους εἶναι· ^o 7 εἶν γὰρ αὐτῶν τὸ πάθος ἀφαιρεθῆ, οὐκέτι ^p εἰσὶν ἀνδρείοι, δεῖ δὲ τὸν ἀνδρεῖον αἰεὶ εἶναι ἀνδρεῖον. Διὸ οὐδὲ τὰ θηρία οἷον τοὺς σῦς οὐκ ἂν τις εἴποι ἀνδρείους διὰ τὸ ἀμύνεσθαι, ἐπειδὴν πληγέντες λυπηθῶσιν· ^q οὐ δεῖ δὲ τὸν ἀνδρεῖον διὰ πάθος εἶναι ἀνδρεῖον. Πάλιν ἔστιν ^r ἄλλη ἀνδρία πολιτικὴ ⁸ δοκοῦσα εἶναι, ^s οἱ δὲ αἰσχύνην τὴν πρὸς τοὺς πολίτας ὑπομένουσι τοὺς κινδύνους καὶ δοκοῦσιν ἀνδρείοι εἶναι. Σημεῖον δὲ τούτου· καὶ γὰρ ^t Ὀμηρος πεποίηκε τὸν ^v Ἐκτορα λέγοντα

Πουλδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχέην ἀναθήσει,

διὸ οἶεται δεῖν μάχεσθαι. Οὐδὲ δὴ τὴν τοιαύτην φατέον ⁹ εἶναι· ὁ γὰρ αὐτὸς ἐφ' ἐκάστῳ τούτων διορισμὸς ἀρμόσει. Οὐ γὰρ ἀφαιρουμένου μὴ διαμένει ἡ ἀνδρία, οὐκ ἂν εἴη ἔτι ἀνδρείος· ἂν οὖν τὴν αἰσχύνην περιέλω δι' ἣν ἦν ἀνδρείος, ^v οὐκέτι ἔσται ἀνδρείος. Ἔτι καὶ ἄλλως εἰσὶν ἀνδρείοι δοκοῦντες ^w εἶναι οἱ δι' ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἀγαθοῦ. Οὐδὲ ¹⁰ δὴ τούτους φατέον ^x εἶναι ἀνδρείους, ἐπειδὴ τοὺς τοιούτους

^k φάσκων εἶναι K^b. ^l οὐκ—εἴη om. M^b. ^m δ' αὖ] οὖν K^b. ⁿ ἢ om. K^b. ^o φατέους M^b. ^p εἰσὶν M^b. ^q οὐδὲ δεῖ τὸν ἀνδρεῖον διὰ τὸ πάθος K^b. ^r ἄλλο M^b. ^s οἱ] οἷον εἰ K^b. ^t ὁ Ὀμηρος M^b. ^v οὐκέτι ἔσται ἀνδρείος om. K^b. ^w εἶναι om. M^b. ^x εἶναι om. K^b.

καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀνδρείους λέγειν ἄτοπον φαίνεται. Οὐδένα οὖν τῶν τοιούτων ἀνδρείον θετέον εἶναι τὸν ὁποιοοῦν ἀνδρείον, καὶ τίς ὁ ἀνδρείος σκεπτέον. Ὡς ἀπλῶς μὲν εἶπεῖν, ὁ διὰ μῆθὲν τῶν προειρημένων ἀνδρείος ὢν, ἀλλὰ διὰ τὸ νομίζεῖν αὐτὸ εἶναι καλόν, καὶ τοῦτο ποιῶν κἂν παρῆ τις κἂν μῆ.

11 Οὐδὲ δὴ παντελῶς ἄνευ πάθους καὶ ὀρμῆς ἐγγίγνεται ἡ ἀνδρία· δεῖ δὲ τὴν ὀρμὴν γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ λόγου διὰ τὸ καλόν. Ὁ δὴ ὀρμῶν διὰ λόγον ἔνεκεν τοῦ καλοῦ ἐπὶ τὸ κινδυνεύειν, ἄφοβος ὢν περὶ ταῦτα, οὗτος ἀνδρείος, καὶ ἡ ἀνδρία περὶ ταῦτα. Ἐφοβος δὲ οὐχ ὅταν οὕτω συμπέσῃ τῷ ἀνδρείῳ ὥστε ὅλως μὴ φοβεῖσθαι. Ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος οὐκ ἀνδρείος, ὃ ὅλως μῆθὲν ἐστὶ φοβερόν· οὕτω μὲν γὰρ ὁ λίθος εἶη καὶ τᾶλλα ἄψυχα ἀνδρεία· ἀλλὰ δεῖ φοβεῖσθαι μὲν, ὑπομένειν δέ· εἰ γὰρ αὐτὸ μὴ φοβούμενος ὑπομένει, οὐκ ἂν εἶη ἀνδρείος.

12 Ἐπι δὲ καὶ ὥσπερ ἐπάνω διειλόμεθα, περὶ φόβους καὶ κινδύνους οὐ πάντας ἀλλὰ τοὺς ἴσχυαιτικοὺς τῆς οὐσίας. Ἐπι δὲ οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι καὶ παντὶ χρόνῳ, ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι ἴσχυαιτιον εἰσὶν. Εἰ γὰρ τις τὸν εἰς δέκατον ἔτος κίνδυνον μὴ φοβεῖται, οὐπω ἀνδρείος· ἐνιοὶ γὰρ θαρροῦσι διὰ τὸ μακρὰν ἀπέχειν, ἂν δὲ πλησίον γίνωνται, ἀποθνήσκουσι τῷ δέει. Ἡ μὲν οὖν ἀνδρία καὶ ὁ ἀνδρείος τοιοῦτος.

22 Σωφροσύνη δ' ἐστὶ μεσότης ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας τῆς περὶ τὰς ἡδονάς. Ἐστὶ γὰρ ἡ σωφροσύνη καὶ ἀπλῶς ἅπαντα ἀρετὴ ἕξις ἢ βελτίστη, ἡ δὲ βελτίστη ἕξις τοῦ βελτίστου ἐστίν, βέλτιστον δὲ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐνδείας τὸ μέσον· κατ' ἀμφοτέρα γὰρ εἰσι ψεκτοί, καὶ καθ' ὑπερβολὴν καὶ καθ' ἐνδειαν. Ὡστε εἴπερ τὸ μέσον βέλτιστον, ἡ σωφροσύνη μεσότης τις ἂν εἶη ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας. Μεσότης μὲν οὖν ἂν εἶη τούτων, ἔστι δὲ ἡ σωφροσύνη περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, οὐ πάσας δὲ οὐδὲ τὰς περὶ πάντα. Οὐ γὰρ εἴ τις ἡδεται θεωρῶν γραφὴν ἢ ἀνδριάντα ἢ τι ἄλλο

γ αἰρετικούς K^b. z πλείον K^b.M^b. a οὐπω ἀνδρείοι M^b, πῶς ἀνδρείος K^b. b τὰς om. M^b. c γὰρ ἡ] δὲ M^b.

τῶν τοιούτων, καὶ δὴ ^d οὗτος ἀκόλαστος· ὁμοίως δὲ ^e οὐδὲ περὶ ἀκοῆς οὐδὲ περὶ ὀσφρήσεως, ἀλλ' ἐν ἡδοναῖς ταῖς περὶ ἀφῆν καὶ γεύσιν. Οὐδὲ δὴ περὶ ταύτας ἀνὴρ σώφρων ἔσται ⁴ οὕτως ἔχων ὥστε μὴδ' ὑπὸ μιᾶς τῶν τοιούτων ἡδονῶν μῆθὲν πάσχειν (ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος ἀναίσθητος), ἀλλ' ἤδη ὁ πάσχων καὶ μὴ ἀγόμενος, ὥστε εἰς ὑπερβολὴν αὐτῶν ἀπολαύων ^f πάντα τᾶλλα ποιεῖσθαι πάρεργα, καὶ αὐτόν ^g γε τὸν ἤδη αὐτοῦ τοῦ καλοῦ ἔνεκεν καὶ μὴ ἄλλου πράττοντα σώφρονα. ^h Ὅστις γὰρ τῶν τοιούτων ἡδονῶν τῆς ὑπερβολῆς ἀπέχεται ἢ ⁵ διὰ φόβον ἢ δι' ἄλλο τι τῶν τοιούτων, οὐ σώφρων. ⁱ Οὐδὲ γὰρ τᾶλλα ζῶα λέγομεν εἶναι σώφρονα ⁱ ἔξω ἀνθρώπου, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς λόγον, ᾧ ^k δοκιμάζοντα τὸ καλὸν αἰροῦνται· πᾶσα γὰρ ἀρετὴ τοῦ καλοῦ καὶ πρὸς τὸ καλὸν ἔστιν. ^l Ὡστε εἴη ἂν ἡ σωφροσύνη περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, ⁶ καὶ ταύτας τὰς ἐν ἀφῆ καὶ γεύσει ^l γινομένης.

^m Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη τούτου λέγειν ὑπὲρ πραότητος, ^m τί ἔστι καὶ ἐν τίσιν. ⁿ Ἔστιν ⁿ οὖν ἡ πραότης ἀνὰ μέσον ὀργι- ²³ λότητος καὶ ἀοργησίας. Καὶ ὅλως δὲ δοκοῦσιν αἱ ἀρεταὶ μεσότητές τινες εἶναι. ^o Ὅτι δ' εἰς μεσότητες, καὶ οὕτως ἂν τις εἴποι· εἰ γὰρ ἔστιν ἐν μεσότητι τὸ βέλτιστον, ἢ δ' ἀρετὴ ἔστιν ἢ βελτίστη ἔξις, βέλτιστον δ' ἔστι τὸ μέσον, ἢ ἀρετὴ ἂν εἴη ^o τὸ μέσον. Δῆλον δὲ ἔσται μᾶλλον καὶ καθ' ἕκαστον ² σκοποῦσιν. ^p Ἐπειδὴ γὰρ ἔστιν ὀργίλος ὁ ^p παντὶ καὶ πάντως ^q καὶ ἐπὶ πλείον ὀργιζόμενος, καὶ ψεκτὸς δὲ ὁ τοιοῦτος· οὔτε γὰρ ^r παντὶ δεῖ ὀργίζεσθαι οὔτ' ἐπὶ πᾶσιν οὔτε πάντως καὶ αἰεί, οὐδ' αὖ πάλιν οὕτως ἔχειν δεῖ ὥστε μῆθενι μῆδέποτε· καὶ γὰρ οὗτος ψεκτὸς, ἀνάληγτός γε ὢν. ^s Ἐπεὶ τοίνυν καὶ ³ ὁ κατὰ τὴν ὑπερβολὴν ψεκτὸς καὶ ὁ κατὰ τὴν ἔλλειψιν, ὁ μέσος ἂν τούτων εἴη καὶ πρᾶος καὶ ἐπαινετός. Οὔτε γὰρ ὁ ἐλλείπων τῇ ὀργῇ οὔτε ὁ ὑπερβάλλων ἐπαινετός, ἀλλ' ὁ μέ-

^d οὗτος ὁ ἀκόλαστος K^b. ^e οὐ M^b. ^f πάντ' ἄλλα K^b. ^g τε K^b.
^h οὐ M^b. ⁱ ἔξω ἀνθρώπου om. M^b. ^k δοκιμάζοντες K^b. ^l γινομένης K^b. M^b.
^m τί] καὶ τί K^b. ⁿ οὖν] μὲν οὖν M^b. ^o μεσότης K^b.
^p παντὶ] πάντη M^b. ^q καὶ post πάντως om. M^b. ^r δεῖ παντὶ M^b.

σως ἔχων πρὸς ταῦτα, οὗτος πρᾶος. Καὶ ἡ πραότης δὲ τούτων τῶν παθῶν μεσότης ἂν εἴη.

- 24 Ἐλευθεριότης δ' ἐστὶ μεσότης ἀσωτίας καὶ ἀνελευθερίας. Ἔστι δὲ περὶ χρήματα τὰ τοιαῦτα πάθη· ὅ τε γὰρ ἄσωτός ἐστιν ὁ ἀναλίσκων εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πλείω ὦν δεῖ καὶ ὅτε μὴ δεῖ, ὁ δ' ἄνελεύθερος ἑναντίως τούτῳ ὁ μὴ ἀναλίσκων εἰς ἃ δεῖ καὶ ὅσα δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι ψεκτοί. Ἔστι δὲ τούτων ὁ μὲν κατ' ἔλλειψιν, ὁ δὲ καθ' ὑπερβολήν. Ὁ ἄρα ἐλευθέριος, ἐπειδὴ ἐστὶν ἐπαινετός, μέσος τις ἂν εἴη τούτων. Τίς οὖν ἐστίν; Ὁ ἀναλίσκων εἰς ἃ δεῖ καὶ ὅσα
- 25 δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἀνελευθεριότητος εἶδη πλείω, οἷον Ἰκίμβικάς τινες καλοῦμεν καὶ κυμνοπρίστας καὶ αἰσχροκερδεῖς καὶ μικρολόγους. Πάντες δ' οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀνελευθεριότητα πίπτουσιν. Τὸ μὲν γὰρ κακὸν πολυειδές, τὸ δ' ἀγαθὸν μονοειδές, οἷον ἡ μὲν ὑγίεια ἀπλοῦν, ἡ δὲ νόσος πολυειδές. Ὁμοίως ἡ μὲν ἀρετὴ ἀπλοῦν, ἡ δὲ κακία πολυειδές. Πάντες γὰρ οὗτοι περὶ χρήματά ^α εἰσι ψεκτοί. Πό-
 26 τερον οὖν τοῦ ἐλευθερίου καὶ τὸ κτήσασθαι ἐστὶ καὶ τὸ παρασκευάσασθαι χρήματα, ἢ οὐ; Οὐδὲ γὰρ ἄλλης ἀρετῆς οὐδεμίας. Οὔτε γὰρ τῆς ἀνδρίας ἐστὶ τὸ ὄπλα ποιῆσαι, ἀλλ' ἄλλης, ταύτης δὲ λαβούσης τούτοις ὀρθῶς χρῆσασθαι ὁμοίως ἐπὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων. Οὐδὲ δὴ τῆς ἐλευθεριότητος, ἀλλ' ἤδη χρηματιστικῆ.
- 26 Ἡ δὲ μεγαλοψυχία μεσότης μὲν ἐστὶ χαννότητος καὶ μικροψυχίας, ἐστὶ δὲ περὶ τιμῆν καὶ ἀτιμίαν, καὶ περὶ τιμῆν οὐ τὴν παρὰ ^β τῶν πολλῶν ἀλλὰ τὴν παρὰ τῶν σπουδαίων, καὶ μάλλον δὲ ^γ δὴ περὶ ταύτην. Οἱ γὰρ σπουδαῖοι εἰδότες καὶ κρίνοντες ὀρθῶς τιμῆσουσιν· βουλήσεται οὖν μάλλον ὑπὸ ^δ τοῦ συνειδότος αὐτῷ ὅτι ἄξιός ἐστι τιμῆς τιμᾶσθαι. Οὐδὲ γὰρ περὶ ^ε πᾶσαν τιμῆν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τὴν βελτίστην,

^σ ὁ δ' ἀνελεύθερος K^b. ^τ ἐναντίος K^b. ^ν ὁ δ' ἄρα K^b. ^ω τίς οὖν ἐστίν; ὁ om. M^b. ^χ οἷον om. idem. ^γ κίμβυκας M^b. ^z τότε K^b. ^α εἰσι om. M^b. ^β τῶν ante πολλῶν om. K^b. et pr. M^b. ^γ δὴ] δεῖ K^b, δὴ ὀρθῶς M^b. ^δ τῶν εἰδόντων αὐτὸν K^b. ^ε πᾶσαν τὴν τιμῆν M^b.

καὶ τὸ τίμιον ἀγαθὸν καὶ ἀρχῆς τάξιν ἔχον. Οἱ μὲν οὖν εὐκαταφρόνητοι ὄντες καὶ φαῦλοι, μεγάλων δ' αὐτοὺς ἀξιούντες, καὶ πρὸς τούτοις τιμᾶσθαι οἰόμενοι δεῖν, χαῦνοι· ὅσοι δὲ ἐλαττόνων αὐτοὺς ἰ ἀξιούσιν ἢ προσῆκον αὐτοῖς, μικροψυχοι. Ὁ ἄρα μέσος τούτων ἐστὶν ὃς ἑ μήτε ἐλάττονος 3 τιμῆς αὐτὸν ἀξιοῖ ἢ ἢ προσήκει, μήτε μείζονος ἢ ἀξίος ἐστι, μήτε πάσης· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ μεγαλόψυχος. Ὡστε δῆλον ἰ ὅτι ἡ μεγαλοψυχία μεσότης ἐστὶ χαυνότητος καὶ μικροψυχίας.

Μεγαλοπρέπεια δ' ἐστὶ μεσότης ^κ σαλακωνείας καὶ μικρο- 27 πρεπείας. Ἔστι δ' ἡ μεγαλοπρέπεια περὶ δαπάνας ἅς τῷ πρέποντι γίγνεσθαι προσήκει. Ὅστις μὲν οὖν δαπανᾷ οὐ μὴ δεῖ, ἰ σαλάκων, οἷον εἴ τις ἐστιᾷ ἔραμιστὰς ὡς ἂν γάμους τις ἐστιῶν, ὁ τοιοῦτος ἰ σαλάκων· ὁ γὰρ ^μ σαλάκων τοιοῦτός ἐστιν, ὁ ἐν ᾧ μὴ δεῖ καιρῷ ἐνδεικνύμενος τὴν ἑαυτοῦ εὐπορίαν. Ὁ δὲ μικροπρεπῆς ὁ ἐναντίος τούτῳ, ὃς οὐ δεῖ ^ν μὴ μεγα- 2 λείως δαπανήσει, ἢ τούτο μὴ ποιῶν, οἷον εἰς γάμους ἢ χορηγίαν δαπανῶν μὴ ἀξίως ἀλλ' ἐνδεῶς· ὁ τοιοῦτος μικροπρεπῆς. Ἡ δὲ μεγαλοπρέπεια καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος φανερά ἐστιν οὕσα τοιαύτη οἷον λέγομεν· ἐπεὶ γὰρ ἐν τῷ καιρῷ τῷ πρέποντι τὸ μέγα ὀδεόν εἶναι, ὀρθῶς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τούνομα κεῖται. Ἡ μεγαλοπρέπεια ἄρ' ἂν εἴη, ἐπειδὴ ἐστὶν ἐπαι- 3 νετή, μεσότης τις ἐλλείψεως καὶ ὑπερβολῆς τῆς περὶ δαπάνας τὰς προσηκούσας, ἐν οἷς ^ρ δεῖ. Εἰσὶ δέ, ὡς οἴονται, καὶ πλείους μεγαλοπρέπειαι, οἷον φασι μεγαλοπρεπῶς τ' ἐβάδισε, καὶ ἄλλαι δὲ τοιαῦται μεγαλοπρέπειαι μεταφοραῖς λέγονται, οὐ κυρίως· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν τούτοις μεγαλοπρέπεια, ἀλλ' ἐν οἷς εἰρήκαμεν.

Νέμεσις δ' ἐστὶ μεσότης φθονερίας καὶ ^ι ἐπιχαιρεκακίας· 28 ἀμφότεραι γὰρ αὐταὶ ψεκταί εἰσιν, ὁ δὲ νεμεσητικὸς ^ρ ἐπαι-

^ι ἀξιοῦσι προσηκόντων αὐτοῖς μείζονων μικροψυχοι M^b. ^ε μὴ K^b.
^h ἢ—ἦ] ἦς—ἦς K^b. ^ι ὅτι om. M^b. ^κ σαλακωνείας M^b, ἀλακωνείας K^b.
^λ σαλάκων] ἀλαζών utrobique K^b. ^μ σαλάκων post γὰρ om. K^b. ^ν μὴ om. idem. ^ο δεῖ M^b. ^ρ δεῖ. Εἰσὶ δέ] δέ εἰσιν K^b. ^ι χαιρεκακίας K^b.
^ρ ἔπαινος K^b.

νετός. Ἔστι δ' ἡ νέμεσις περὶ ἀγαθά, ἃ τυγχάνει ὑπάρχοντα ἀναξίῳ ὄντι, λύπη τις. Νεμεσητικὸς οὖν ὁ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις λυπητικός. Καὶ ὁ αὐτὸς γε πάλιν οὗτος λυπησεται, ἂν τινα ἴδῃ κακῶς πράττοντα ἀνάξιον ὄντα. Ἡ μὲν οὖν νέμεσις καὶ ὁ νεμεσητικὸς ἴσως τοιοῦτος, ὁ δὲ γε φθονερός ἔναντίως τούτῳ· ἀπλῶς γάρ, ἂν τε ἄξιός τις ἢ ἂν τε μὴ τοῦ εὖ πράττειν, λυπήσεται. Ὅμοίως τούτῳ ὁ ἐπιχαιρέκακος ἡσθήσεται κακῶς πράττοντι καὶ τῷ ἀξίῳ καὶ τῷ ἀναξίῳ. Ὁ δὲ γε νεμεσητικὸς οὐ, ἀλλὰ μέσος τις ἔστι τούτων.

29 Σεμνότης δ' ἔστιν ἀθαδεΐας ἀνὰ μέσον τε καὶ ἀρεσκείας, ἔστι δὲ περὶ τὰς ἐντεύξεις. Ὁ τε γὰρ ἀθάδης τοιοῦτος ἔστιν οἷος μηθεὶ ἐντυχεῖν μηδὲ ὑδιαλεγῆναι, ἀλλὰ τοῦνομα ἔοικεν ἀπὸ τοῦ τρόπου κείσθαι· ὁ γὰρ ἀθάδης αὐτοάδης τίς ἔστιν, ἀπὸ τοῦ αὐτὸς αὐτῷ ἀρέσκειν. Ὁ δὲ ἀρεσκὸς τοιοῦτος οἷος πᾶσιν ὀμιλεῖν καὶ πάντως καὶ πανταχῇ. Οὐδέτερος δὲ τούτων ἐπαινετός, ὁ δὲ γε σεμνὸς ἀνὰ μέσον τούτων ὧν ἐπαινετός· οὔτε γὰρ πρὸς πάντας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀξίους, οὔτε πρὸς οὐθένα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους.

30 Αἰδὼς δ' ἔστι μεσότης ἀναισχυντίας καὶ καταπλήξεως, ἔστι δὲ περὶ πράξεις καὶ λόγους. Ὁ μὲν γὰρ ἀναισχυντός ἔστιν ὁ ἐν παντὶ καὶ πρὸς πάντας λέγων καὶ πράττων ἃ ἔτυχεν, ὁ δὲ καταπεπληγμένος ὁ ἐναντίος τούτῳ, ὁ πάντα καὶ πρὸς πάντας εὐλαβούμενος καὶ πράξαι καὶ εἰπεῖν ἄπρακτος γὰρ ὁ τοιοῦτος, ὁ πάντα καταπληττόμενος. Ἡ δὲ αἰδὼς καὶ ὁ αἰδήμων μεσότης τις τούτων· οὔτε γὰρ ἅπαντα καὶ πάντως, ὡς ὁ ἀναισχυντος, καὶ ἐρεῖ καὶ πράξει, οὔτε ὡς ὁ καταπλήξ, ἐν παντὶ καὶ πάντως εὐλαβηθήσεται, ἀλλὰ πράξει καὶ ἐρεῖ ἐν οἷς δεῖ καὶ ἃ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ.

31 Ἐὐτραπελία δ' ἔστι μεσότης βωμολοχίας καὶ ἀγροικίας,

^s ἢ et mox ὁ om. M^b. ^t ὁ om. K^b. ^v ἐναντίος K^b. ^w ὁ—τούτων om. M^b. ^x ἔστι om. K^b. ^y διαλλαγῆναι M^b. ^z οἷον M^b.
^a πρὸς om. K^b. ^b τις om. M^b. ^c εὐλαβήσεται K^b. ^d εὐτραπελία K^b.

ἔστι ^e δὲ περὶ ^f τὰ σκώμματα. Ὁ τε γὰρ βωμολόχος ἐστὶν ὁ πάντα καὶ πᾶν οἴομενος δεῖν σκώπτειν, ὃ τε ἄγροικος ὁ μήτε σκώπτειν βουλόμενος [δεῖν] μήτε σκωφθῆναι, ἀλλ' ὀργιζόμενος. Ὁ δ' εὐτράπελος ἀνὰ μέσον τούτων, ὁ μήτε ² πάντας καὶ πάντως σκώπτων μήτ' ^g αὐτὸς ἄγροικος ὢν. Ἔσται δ' ὁ εὐτράπελος διττῶς πως λεγόμενος· καὶ γὰρ ὁ δυνάμενος σκῶψαι ἐμμελῶς, καὶ ὃς ^h ἂν ὑπομείνῃ σκωπτόμενος, εὐτράπελος, καὶ ἡ ⁱ εὐτραπελία τοιαύτη.

Φιλία δ' ἐστὶ μεσότης κολακείας καὶ ἔχθρας, ἔστι δὲ περὶ ³² ^j πράξεις καὶ λόγους. Ὁ μὲν γὰρ κόλαξ ἐστὶν ὁ πλείω τῶν προσηκόντων καὶ ^k ὄντων προστιθείς, ὁ δ' ἀπεχθητικὸς ἐχθρὸς καὶ τῶν ὑπαρχόντων περιαιρῶν. Οὐδέτερος οὖν ὀρθῶς ἐπαινετός ἐστίν, ὁ δὲ φίλος ἀνὰ μέσον τούτων· οὔτε γὰρ πλείω τῶν ὑπαρχόντων προσθήσει, οὔτ' ἐπαινέσει τὰ μὴ προσήκοντα, οὔτ' αὖ πάλιν ἐλάττω ποιήσει, οὔτε πάντως ἐναντιώσεται παρὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Ὁ μὲν ^l οὖν φίλος τοιοῦτος.

Ἀλήθεια δ' ἐστὶ μετὰ εἰρωνείας καὶ ἀλαζονείας. Ἔστι ³³ δὴ περὶ λόγους, οὐ πάντας δέ. Ὁ μὲν γὰρ ἀλαζών ἐστὶν ὁ πλείω τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ προσποιούμενος εἶναι, ἢ εἰδέναι ἢ μὴ οἶδεν· ὁ δ' εἰρων ἐναντίος τούτῳ, καὶ ἐλάττω τῶν ὑπαρχόντων προσποιούμενος αὐτῷ εἶναι, καὶ ἢ οἶδε μὴ φάσκων, ἀλλ' ἐπικρυπτόμενος τὸ εἰδέναι. Ὁ δ' ἀληθὴς οὐδέτερον τούτων ποιήσει· οὔτε γὰρ προσποιήσεται πλείω τῶν ὑπαρχόντων οὔτ' ἐλάττω, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ ταῦτα φήσει καὶ εἶναι καὶ εἰδέναι. Εἰ μὲν οὖν εἰσὶν αὗται ἀρεταὶ ἢ μὴ ἀρεταί, ἄλλος ἂν εἴη λόγος· ὅτι δὲ μεσότητές εἰσι τῶν εἰρημένων, δῆλον· οἱ γὰρ κατ' αὐτὰς ζῶντες ἐπαινοῦνται.

Περὶ ^m δὲ δικαιοσύνης λοιπὸν ἂν εἴη εἰπεῖν τί ἐστὶ καὶ ἐν ³⁴ τίσι καὶ περὶ ποῖα. ⁿ Πρῶτον μὲν οὖν εἰ λάβοιμεν τί ἐστὶ τὸ δίκαιον, ἔστι δὴ διττὸν τὸ δίκαιον, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ κατὰ νόμον· δίκαια γὰρ φασιν εἶναι ἢ ὁ νόμος ^o προστάττει. Ὁ

^e δὴ K^b. ^f τὰ om. M^b. ^g αὐτὸς γὰρ ἄγροικος M^b. ^h ἂν om. K^b. ⁱ εὐτραπέλεια K^b. ^j πράξιν K^b. ^k προσόντων προστεθείς M^b. ^l οὖν om. M^b. ^m δὲ om. idem. ⁿ πρότερον οὖν M^b. ^o πράττει K^b.

δὲ νόμος κελεύει τὰνδρεῖα πράττειν καὶ τὰ σόφρονα, καὶ
 2 ἀπλῶς ἅπαντα ὅσα κατὰ τὰς ἀρετὰς λέγεται. Διὸ καί,
 Ρ φησί, δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη τελεία τις ἀρετὴ εἶναι· εἰ γὰρ δί-
 καια μὲν ἐστὶν ἃ ὁ νόμος κελεύει ποιεῖν, ὁ δὲ νόμος τὰ κατὰ
 4 πᾶσας ἀρετὰς ὄντα προστάττει, ὁ ἄρα τοῖς κατὰ νόμον
 ἐμμένων δικαίοις ἰ τελείως σπουδαῖος ἔσται, ὥστε ὁ δίκαιος
 3 καὶ ἡ δικαιοσύνη τελεία τις ἀρετὴ ἐστίν. Ἐν μὲν ὁ δὲ τι δί-
 καιον ἐν τε τούτοις ἐστὶ καὶ περὶ ταῦτα. Ἄλλὰ μὴν οὐ
 τοῦτο τὸ δίκαιον ἰ οὐδὲ τὴν περὶ ταῦτα δικαιοσύνην ζητοῦμεν.
 Κατὰ μὲν γὰρ ταῦτα τὰ δίκαια ἔστι καθ' ἑαυτὸν ὄντα δί-
 καιον εἶναι· ὁ γὰρ σόφρων καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ ἐγκρατὴς
 4 καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐστὶ τοιοῦτος. Ἄλλὰ τὸ δίκαιον τὸ
 πρὸς ἕτερον ἄλλο τοῦ εἰρημένου κατὰ νόμον δικαίου ἐστίν·
 οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς ἕτερον δικαίοις οὔσι καθ' αὐτὸν
 εἶναι δίκαιον. Τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ ζητοῦμεν δίκαιον καὶ τὴν
 δικαιοσύνην τὴν περὶ ταῦτα. Τὸ τοίνυν δίκαιόν ἐστι τὸ πρὸς
 5 ἕτερον ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ ἴσον. Τὸ γὰρ ἄδικον τὸ ἀνίσον
 ἐστίν· ὅταν γὰρ τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ μείζω αὐτοῖς νέμωσι,
 τῶν δὲ κακῶν τὰ ἐλάσσονα, ἀνίσον τοῦτ' ἐστὶ, καὶ ὡ οὕτως
 x ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι οἴονται. Δῆλον ἄρα ὅτι ἐπειδὴ ἡ
 ἀδικία ἐν ἀνίσοις, ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἐν ἰσότητι συμ-
 6 βολαίων. Ὡστε δῆλον ὅτι ἡ δικαιοσύνη μεσότης τις ἂν εἴη
 ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως καὶ πολλοῦ καὶ ὀλίγου. Ὁ τε
 γὰρ ἄδικος τῷ ἀδικεῖν z πλείον ἔχει, καὶ ὁ ἀδικούμενος δὲ τῷ
 ἀδικεῖσθαι ἔλαττον· τὸ δὲ γε μέσον τούτων δίκαιόν ἐστιν.
 Τὸ δὲ μέσον ἴσον, ὥστε τὸ ἴσον a ἂν πλείονος καὶ ἐλάττονος
 7 εἴη δίκαιον, καὶ δίκαιος δὲ ὁ τὸ ἴσον βουλόμενος ἔχειν. Τὸ
 δὲ γε ἴσον ἐν ἐλαχίστοις δυσὶν ἐγγίνεται· τὸ ἄρα πρὸς ἕτε-
 ρον ἴσον εἶναι δίκαιόν ἐστι, καὶ δίκαιος ὁ τοιοῦτος ἂν εἴη.
 Ἐπεὶ οὖν ἡ δικαιοσύνη ἐν δικαίῳ καὶ ἐν ἴσῳ καὶ ἐν μεσότητι,

Ρ φησί Mb. 4 πᾶσας] τὰς Mb. ἰ τελείως Mb. s δὴ om. Mb.
 t οὐδὲ] ἢ οὐδὲ Kb. v ὁ ante ἀνδρεῖος et ἐγκρατὴς om. Kb. w οὕτως]
 οὐ Mb. x ἄδικον Kb, δίκαιον Mb. y ὑπεροχῆς Kb. z πλείον Mb.
 a ἂν post εἴη Mb.

τὸ μὲν δίκαιον ἔν τισι λέγεται δίκαιον, τὸ δ' ἴσον τισὶν ἴσον, τὸ δὲ μέσον τισὶ μέσον, ὥσθ' ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἔσται καὶ πρὸς τινὰς καὶ ἔν τισιν. Ἐπεὶ οὖν ἐστὶ ^b τὸ δί-⁸ καιον ἴσον, καὶ τὸ ^c τῷ ἀνάλογον ἴσον δίκαιον ἂν εἴη. Τὸ δ' ἀνάλογον ἐν τέτταρσι γίνεται ἐλαχίστοις· ὡς γὰρ τὸ Α πρὸς τὸ Β, τὸ Γ πρὸς τὸ Δ. Οἶον ἀνάλογόν ἐστι τὸν τὰ πολλὰ κεκτημένον πολλὰ εἰσφέρειν, τὸν δὲ τὰ ὀλίγα κεκτημένον ὀλίγα· πάλιν ὁμοίως τὸν μὲν πολλὰ πεπονηκότα πολλὰ λαμβάνειν, τὸν δὲ ὀλίγα πεπονηκότα ὀλίγα λαμβάνειν. Ὡς ⁹ δ' ^d ἔχει ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὸν μὴ πεπονηκότα, οὕτω τὰ πολλὰ πρὸς τὰ ὀλίγα· ^e ὡς δ' ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὰ πολλὰ, οὕτως ὁ μὴ πεπονηκὼς πρὸς τὰ ὀλίγα. Ἔοικε δὲ καὶ Πλάτων τῇ ἀναλογίᾳ ταύτῃ ^f τοῦ δικαίου χρῆσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ὁ μὲν γὰρ γεωργός, φησί, σίτον ποιεῖ, ὁ δ' οἰκο-¹⁰ δόμος οἰκίαν, ὁ δ' ὑφάντης ἱμάτιον, ὁ δὲ σκυτοτόμος ὑπόδημα. Ὁ μὲν οὖν γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ σίτον δίδωσιν, ὁ δ' οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ οἰκίαν· ὁμοίως ^g δὲ οἱ ἄλλοι πάντες οὕτως ἔχουσιν ὥστε τὰ παρ' αὐτοῖς ἀντικαταλλάττεσθαι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις. Ἔστι δ' ἡ ἀναλογία αὕτη· ὡς γὰρ ὁ ¹¹ γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ, οὕτως ὁ οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ· ὁμοίως τῷ σκυτεῖ, τῷ ὑφάντῃ, τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἡ αὕτη ἀναλογία ^h πρὸς ἀλλήλους γίνεται, καὶ συνέχει δ' ἡ αὕτη ἀναλογία ⁱ τὴν πολιτείαν. Ὡστε τὸ δίκαιον ^k εἶναι ἔοικε τὸ ἀνάλογον· τὸ γὰρ δίκαιον συνέχει τὰς πολιτείας, τὸ αὐτὸ δ' ἐστὶ τὸ δίκαιον τῷ ^l ἀνάλογον. Ἐπεὶ ^m δὲ ὁ οἰκοδόμος πλείονος ¹² ἄξιον ποιεῖ τὸ αὐτοῦ ἔργον ἢ ὁ σκυτεὺς, καὶ ἦν ἔργον ἀντικαταλλάττεσθαι ⁿ τῷ σκυτεῖ πρὸς τὸν οἰκοδόμον, ἀνθ' ὑποδημάτων δ' οὐκ ἦν οἰκίαν λαβεῖν, ἐνταῦθα ἤδη ^o ἐνόμισαν, οὐ πάντα ταῦτα ὠνητὰ ἐστίν, ἀργύριον προσαγορεύσαντες ^p νόμισμα, τούτῳ χρῆσθαι, καὶ τὴν ἀξίαν ἕκαστον ἐκάστου ^q δι-

^b δίκαιον τὸ K^b. ^c τῷ] τούτῳ K^b. ^d ὁ πεπονηκὼς ἔχει K^b. ^e ὡς—ὀλίγα om. M^b. ^f τὸ δίκαιον K^b. ^g δὲ] καὶ M^b. ^h πρὸς ἀλλήλους om. M^b. ⁱ τὰς πολιτείας M^b. ^k ἔοικεν εἶναι K^b. ^l ἀναλόγῳ K^b. ^m δὴ M^b. ⁿ τῷ] καὶ τῷ K^b. ^o ἐνόμισαν ταῦτα πάντα ὠνητὰ καὶ τι ἀργύριον προσαγορεύοντες M^b. ^p νομίσματι K^b. ^q διδόντες M^b.

δόντας τὴν ἄλλαξιν ποιεῖσθαι παρ' ἑαλλήλων, καὶ τούτῳ τὴν
 13 πολιτικὴν κοινωνίαν συνέχειν. Ἐπεὶ οὖν τὸ δίκαιόν ἐστιν ἐν
 τούτοις καὶ τοῖς εἰρημέοις ἔμπροσθεν, ἡ περὶ ταῦτα δικαιο-
 σύνη ἂν εἴη τῇ ἕξει ὀρμὴν ἔχουσα μετὰ προαιρέσεως περὶ
 ταῦτα καὶ ἐν τούτοις. Ἔστι δὲ ^s δίκαιον καὶ ἀντιπεπονθός,
 οὐ μέντοι γε ὡς οἱ Ἱπυθαγόρειοι ἔλεγον. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ
 14 ᾤοντο δίκαιον εἶναι, ἃ τις ἐποίησε, ταῦτ' ἀντιπαθεῖν. Τὸ
 δὴ τοιοῦτον οὐκ ἔστι πρὸς ἅπαντας. Οὐ γὰρ ἐστι δίκαιον
 οἰκέτῃ πρὸς ἐλεύθερον ^v ταυτόν· ὁ οἰκέτης γὰρ εἰάν πατάξῃ
 τὸν ἐλεύθερον, οὐκ ἔστι ^w δίκαιος ἀντιπληγῆναι, ἀλλὰ πολ-
 λάκις. Καὶ τὸ ἀντιπεπονθός ^x δὲ δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ ἀνά-
 λογον· ὡς γὰρ ὁ ἐλεύθερος ἔχει πρὸς τὸν δούλον τῷ βελ-
 15 τίῳ εἶναι, οὕτως τὸ ἀντιποιεῖσθαι πρὸς τὸ ποιῆσαι. Ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐλευθέρῳ πρὸς ἐλεύθερον ἕξει. Οὐ γὰρ δίκαιον, εἴ
 τις τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψέ τις, ἀντεκοπῆναι μόνον, ἀλλὰ
 πλείονα παθεῖν, ὡς ἀκολουθήσαντα τῇ ἀναλογίᾳ· καὶ γὰρ ἦρξε
 πρότερος καὶ ἠδίκησεν, ἀδικεῖ δὲ κατ' ἀμφοτέρα, ὥστε ἀνά-
 λογον καὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὸ ἀντιπαθεῖν πλείῳ ὦν ἐποίησε
 16 δίκαιόν ἐστιν. Ἐπεὶ δὲ τὸ δίκαιον πολλαχῶς λέγεται, διο-
 ριστέον ἂν εἴη ὑπὲρ ποίου δικαίου ἐστὶν ἡ σκέψις. Ἔστι
 δὴ δίκαιον τό, ὡς φασίν, οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην καὶ υἱῷ πρὸς
 πατέρα. Τὸ δ' ἐν τούτοις δίκαιον ^z ὁμώνυμῳ ἂν δόξειεν λέ-
 γεσθαι τῷ πολιτικῷ δικαίῳ. Ἔστι γὰρ δίκαιον ὑπὲρ οὗ
 17 ἐστὶν ἡ σκέψις, τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Τοῦτο γὰρ μάλιστα
 ἐστὶν ἐν ἰσότητι· κοινωνοὶ γὰρ οἱ ^a πολιταὶ τινες, καὶ ὁμοιοι
 βούλονται εἶναι τῇ φύσει, τῷ δὲ τρόπῳ ἕτεροι. Τῷ δὲ υἱῷ
 πρὸς πατέρα καὶ οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην οὐκ ἂν δόξειεν εἶναι
 δίκαιον οὐθέν· οὔτε γὰρ τῷ ^b ποδὶ τῷ ἐμῷ πρὸς ἐμὲ ^c οὔτε
 18 τῇ χειρὶ, ὁμοίως δ' οὐδ' ἐκάστῳ τῶν μορίων. Ὡσαύτως ἂν
 οὖν δόξειεν ἔχειν καὶ ὁ υἱὸς πρὸς πατέρα· ὥσπερ γὰρ μέρος

^r ἑαλλήλου, omissis καὶ τούτῳ, K^b. ^s καὶ δίκαιον M^b. ^t πυθαγόριοι
 K^b.M^b. ^v ταυτά K^b, om. M^b. ^w δίκαιον M^b. ^x δὲ om. M^b.
^y ἀκολουθήσαντα K^b. ^z ὁμώνυμον M^b. ^a πολιτικοὶ K^b. ^b παιδὶ K^b.
^c οὔτε] οὐδὲ K^b.M^b.

τί ἐστι τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, πλὴν ὅταν ἤδη λάβῃ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τάξιν καὶ χωρισθῇ ^d ὑπ' ^e αὐτοῦ, τότε ἤδη ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι ἐστι τῷ πατρί· οἱ δὲ πολῖται τοιοῦτοί τινες ἐθέλουσιν εἶναι. Ὡς δ' αὐτως οὐδ' οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην ἐστὶ ¹⁹ δίκαιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· τοῦ γὰρ δεσπότητος τί ἐστὶν ὁ οἰκέτης. ^f Ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ ^g ἔστιν αὐτῷ δίκαιον, τὸ οἰκονομικὸν δίκαιον πρὸς αὐτόν ἐστιν. Οὐ τοῦτο δέ γε ἡμεῖς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν· ἐν ἰσότητι γὰρ καὶ ὁμοιότητι τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔοικεν εἶναι. Ἀλλὰ δὴ τὸ μὲν ἐν ^h ἀν-²⁰δρὸς καὶ γυναικὸς κοινωνία δίκαιόν ἐστιν ἐγγὺς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· χεῖρον μὲν ⁱ γὰρ ἢ γυνὴ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' οἰκειότερον, καὶ μετέχει ἰσότητός πως μᾶλλον, διότι ἐγγὺς τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ὁ βίος αὐτῶν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον τὸ γυναικὶ πρὸς ἄνδρα μάλιστα πως ἤδη τῶν ἄλλων πολιτικόν ἐστιν. Ἐπεὶ οὖν ἐστὶ δίκαιον τὸ ἐν πολιτικῇ κοινωνίᾳ ^k ὄν, ²¹ ἢ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος περὶ τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔσται. Τῶν δὲ δικαίων ἐστὶ τὰ μὲν φύσει τὰ δὲ νόμῳ. Δεῖ δ' οὕτως ὑπολαμβάνειν μὴ ὡς μηδέποτε ἂν μεταπεσόντα· καὶ γὰρ τὰ φύσει ὄντα μεταλαμβάνουσι μεταβολῆς. Λέγω δ' οἷον εἰ τῇ ἀριστερᾷ μελετῶμεν πάντες αἰεὶ βάλλειν, γινοίμεθ' ἂν ἀμφιδέξιοι· ἀλλὰ φύσει γε ἀριστερά ἐστι, καὶ τὰ δεξιὰ οὐδὲν ἡττον φύσει βελτίω ἐστὶ τῆς ἀριστερᾶς, κἂν πάντα ποιῶμεν τῇ ἀριστερᾷ καθάπερ τῇ δεξιᾷ. Οὐδ' ὅτι μεταπίπτουσι, διὰ τοῦτ' οὐκ ἔστι φύσει· ἀλλ' εἰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸν πλείω χρόνον οὕτω διαμένει ἢ ἀριστερὰ οὔσα ^l ἀριστερὰ καὶ ἢ δεξιὰ δεξιὰ, τοῦτο φύσει ἐστίν. Ὡσαύ- ²² τως ἐπὶ τῶν φύσει δικαίων, μή, εἰ ^m μεταβάλλει διὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν, διὰ τοῦτ' οὐκ ἔστι δίκαιον φύσει, ἀλλ' ἔστιν. Τὸ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαμένον, τοῦτο ⁿ φύσει δίκαιον προφανές. Ὁ γὰρ ἂν ἡμεῖς θώμεθα καὶ νομίσωμεν, τοῦτο καὶ ἔστι δίκαιον ἤδη καὶ καλοῦμεν κατὰ νόμον δίκαιον.

^d nonne ἀπ' ? ^e αὐτῆς K^b. ^f ἀλλ' ἤδη M^b. ^g ἔστιν om. M^b.
^h γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς K^b. ⁱ γὰρ ἔστιν ἢ K^b. ^k ὄν] ἐστὶ καὶ M^b.
^l ἀριστερὰ post οὔσα om. K^b. ^m μεταβάλλοι M^b. ⁿ φύσει om. M^b.

23 Βέλτιον οὖν δίκαιον τὸ κατὰ φύσιν τοῦ κατὰ νόμον. Ἄλλ' ὁ
 ζητοῦμεν, δίκαιόν ἐστι πολιτικόν. Τὸ δὲ πολιτικόν ἐστι τὸ
 νόμῳ, οὐ τὸ φύσει. Τὸ δ' ἄδικον καὶ τὸ ἀδίκημα δόξειεν
 ἂν εἶναι ὁ οὕτω ταυτόν, ῥ οὐκ ἔστι δέ· τὸ μὲν γὰρ ἄδικόν ἐστι
 τὸ νόμῳ ὠρισμένον, οἷον ἧ τὸ παρακαταθήκην ἀποστερηῆσαι
 ἄδικόν ἐστιν, τὸ δ' ἀδίκημά ἐστι τὸ ῥ ἤδη ἀδίκως τι πράξει.
 24 Ὅμοίως δὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δικαιοπράγημα οὐ ταυτόν· τὸ
 μὲν γὰρ δίκαιον τὸ τῷ νόμῳ ὠρισμένον, τὸ δὲ δικαιοπράγημα
 τὸ τὰ δίκαια πράττειν. Πότε οὖν τὸ δίκαιον, καὶ πότε οὐ;
 Ὡς ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν, ὅταν πράττη κατὰ προαίρεσιν καὶ
 ἐκουσίως (τὸ δ' ἐκουσίως ὁ ἦν, εἴρηται ἐν τοῖς ἐπάνω ἡμῖν) καὶ
 ὅταν εἰδῶς καὶ ὄν καὶ ᾧ καὶ οὐ ἔνεκα, ῥ οὕτως δίκαιον πράτ-
 25 τει. Ὅμοίως καὶ ὡσαύτως καὶ ῥ ὁ ἄδικος ἔσται ὁ εἰδῶς καὶ ὄν
 καὶ ᾧ καὶ οὐ ἔνεκα. Ὅταν δὲ μὴθὲν ῥ τούτων εἰδῶς πράξει τι
 ἄδικον, ἄδικος μὲν οὐκ ἔστιν, ἀτυχῆς δέ· εἰ γὰρ οἰόμενος τὸν
 πολέμιον ῥ ἀποκτείνειν τὸν πατέρα ἀπέκτεινεν, ἄδικον μὲν ῥ τι
 26 ἔπραξεν, ἀδικεῖ μὲντοι οὐθένα, ἀτυχεῖ δέ. ῥ Ὡστε οὖν τὸ μὴ
 ἀδικεῖν τὰ ἄδικα πράττοντα ἐν τῷ ἀγνοεῖν ἐστὶ τοῦτο, ὁ καὶ
 μικρὸν ἐπάνω ἐλέγετο, ὅταν μὴ εἰδῶς μὴθ' ὄν βλάπτει μὴθ'
 ᾧ ῥ μὴθ' οὐ ἔνεκεν. Ἄλλ' ἤδη ῥ καὶ τὴν ἄγνοιαν διοριστέον
 ἐστί, πῶς ἂν γινομένης τῆς ἀγνοίας, ὄν βλάπτει, οὐκ ἀδι-
 27 κήσει. Ἔστω δὴ οὗτος ὁ διορισμός· ὅταν μὲν γὰρ ἡ ἀγνοια
 αἰτία ἢ τοῦ πράξαι τι, οὐχ ἐκὼν τοῦτο πράττει, ὥστε οὐκ
 ἀδικεῖ· ὅταν δὲ τῆς ἀγνοίας αὐτὸς ἢ αἷτιος, καὶ πράττη ῥ τι
 κατὰ τὴν ἀγνοιαν ἢς αὐτὸς αἷτιός ἐστιν, οὗτος ἤδη ἀδικεῖ,
 28 καὶ δικαίως ῥ αἷτιος ὁ τοιοῦτος κληθήσεται. Οἷον ἐπὶ τῶν
 μεθύνων· οἱ γὰρ μεθύοντες καὶ πράξαντές τι κακὸν ἀδικού-
 σιν· τῆς γὰρ ἀγνοίας ῥ αὐτοὶ εἰσιν αἷτιοι· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς
 μὴ πίνειν τοσοῦτον ὥστ' ἀγνοήσαντας τύπτειν τὸν πατέρα.

ο οὕτω] οὐ K^b. ῥ οὐκ ἔστι δέ om. K^b. ἧ τὴν K^b. ῥ ἤδη
 om. M^b. ῥ οὗτος K^b. ῥ ὁ post καὶ om. M^b. ῥ εἰδῶς τούτων M^b.
 ῥ ἀποκτενεῖν M^b. ῥ τι] τοι K^b, om. M^b. ῥ ὥστε] ἐπεὶ K^b.
 ῥ μὴθ' codices. ῥ καὶ om. M^b. ῥ τι om. M^b. ῥ ὁ τοιοῦτος
 αἷτιος M^b. ῥ αὐτοῖ] αὐτοῖς K^b, αὐτοῖ αὐτοῖς corr. K^b.

ε^{ομοίως} ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγνοιῶν ἴσσαι μὲν γίνονται δι' αὐτούς, οἱ ε^{κατὰ ταύτας ἀδικοῦντες} ἄδικοι· ὧν δὲ μὴ αὐτοὶ εἰσιν αἴτιοι, ἀλλ' ἡ ἀγνοια κακείνοις ἐστὶν αἰτία τοῖς πράξασι^η τοῦ πράξαι, οὐκ ἄδικοι. Ἔστι δ' ἡ τοιαύτη ἀγνοια²⁹ ἡ φυσική, οἷον τὰ παῖδια ἀγνοοῦντα τοὺς πατέρας τύπτουσιν, ἀλλ' ἡ ἐν τούτοις ἀγνοια φυσική οὐσα οὐ ποιεῖ διὰ τὴν πράξιν ταύτην τὰ παῖδια λέγεσθαι ἄδικα· ἡ γὰρ ἀγνοια αἰτία τοῦ πράττειν ταῦτα, τῆς δ' ἀγνοίας οὐκ αὐτὰ αἴτια, διὸ κ^{οὐδ'} ἄδικα λέγονται. Ὑπὲρ¹ δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖσθαι πῶς; 30 Πότερον ἐκόντα ἔστιν ἀδικεῖσθαι ἢ οὐ; Δίκαια μὲν γὰρ καὶ ἄδικα πράττομεν ἐκόντες, ἀδικούμεθα δὲ οὐκέτι ἐκόντες· τὸ γὰρ κολάζεσθαι φεύγομεν, ὥστε δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ἀδικούμεθα ἐκόντες. Οὐδεὶς γὰρ ἐκὼν βλάπτεσθαι ὑπομένει· τὸ γὰρ ἀδικεῖσθαι βλάπτεσθαι ἐστίν. Naί, ἀλλ' εἰσὶ τινες οἱ 31 δέον^μ αὐτούς τὸ ἴσον ἔχειν παραχωροῦσί τισιν, ὥστε εἰ τὸ ἴσον ἔχειν ἦν δίκαιον, τὸ^ν δ' ἔλαττον ἔχειν ἀδικεῖσθαι ἐστίν, ο^{ἐλαττον} δὲ ἐκὼν ἔχει, ἐκὼν ἄρα, φησὶν, ἀδικεῖται. Ἄλλ' ἐντεῦθεν δῆλον πάλιν ὅτι οὐχ ἐκὼν. Πάντες γὰρ οἱ ἔλαττον³² λαμβάνοντες ἀντικαταλλάττονται ἢ τιμὴν ἢ ἔπαινον ἢ δόξαν ἢ φιλίαν ἢ ρ^{ἄλλο τι τῶν τοιούτων}· ὁ δ' ἀντικαταλλαττόμενός⁹ τι ἀνθ' οὗ προίεται, οὐκέτι ἀδικεῖται. Εἰ δὲ μὴ ἀδικεῖται, ρ^{οὐδὲ ἐκὼν ἄρα}. Ἐπι πάλιν οἱ τὸ ἔλαττον λαμβά- 33 νοντες καὶ ἀδικούμενοι, ἢ οὐκ ἴσον λαμβάνουσιν, οὔτοι καλλωπίζονται⁸ καὶ σεμνύνονται ἐπὶ^ι τοῖς τοιούτοις, ὅτι φασὶν “ ἐξόν μοι ἴσον λαμβάνειν οὐκ ἐλάμβανον, ἀλλὰ παρήκα τῷ “ πρεσβυτέρῳ ἢ τῷ φίλῳ.” Ἀδικούμενος δὲ γε οὐδεὶς σεμνύνεται. Εἰ δ' ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασι μὴ σεμνύνονται, ἐπὶ δὲ τούτοις σεμνύνονται, ὅλως οὐκ^ν ἂν ἀδικοῖντο^ω οὕτως ἐλαττούμενοι. Εἰ δὲ μὴ ἀδικοῦνται, οὐδ' ἂν ἐκόντες ἀδικοῖντο. 34

ε^{ομοίως}] καὶ K^b. ἴσσοις μὲν γίνεταί τι δι' M^b. ε^{κατ'} αὐτὰς M^b.
 η^{τοῦτο} M^b. ἡ ἢ post ἀγνοια om. K^b. κ^{οὐδ'}] οὐκ M^b. ἰ δὲ om. M^b. μ^{αὐτοῖς} M^b. ν δ' om. K^b. ο^{ελάττω} K^b. ρ^{τι ἄλλο} M^b.
 9^{τι ἀνθ'}] ταῦθ' M^b. ρ^{οὐδὲ ἐκὼν ἄρα} om. M^b. 8^{καὶ σεμνύνον-}
 ται om. M^b. ι^{τῶν τοιούτων} K^b. ν^{ἀδικοῖντ'} ἂν M^b. ω^{οἱ οὐ-}
 τως K^b.

Πρὸς δὴ ταῦτα καὶ τοὺς τοιοῦτους λόγους ὁ ἐπὶ τοῦ ἀκρα-
 τοῦς λόγος ἐναντιοῦται· ὁ γὰρ ἀκρατῆς βλάπτει ^x αὐτὸς
^y αὐτὸν τὰ φαῦλα πράττων, καὶ ἐκὼν γε ταῦτα πράττει,
 βλάπτει ^z ἄρα αὐτὸς αὐτὸν εἰδώς, ὥσθ' ἐκὼν αὐτὸς ὑφ' αὐτοῦ
 ἀδικεῖται. Ἄλλ' ἐνταῦθα ὁ διορισμὸς ^a προστεθείς κωλύσει
 35 τὸν λόγον τοῦτον. Ἔστι δὲ ^b ὁ διορισμὸς οὗτος, τὸ μηδένα
 βούλεσθαι ἀδικεῖσθαι. Ὁ δὲ ^c γε ἀκρατῆς βουλόμενος πράτ-
 τει τὰ κατὰ τὴν ἀκρασίαν, ὥστε αὐτὸς αὐτὸν ἀδικεῖ· βούλε-
 ται ἄρα τὰ φαῦλα πράττειν αὐτῷ. Ἄλλ' οὐδεὶς βούλεται
 ἀδικεῖσθαι, ὥστ' οὐδ' ὁ ἀκρατῆς αὐτὸς αὐτὸν ἐκὼν ἀδικοίη.
 36 Ἄλλ' ἴσως ἐνταῦθα πάλιν ἀπορήσειεν ἂν τις, ἅρα γε ἐνδέ-
 χεται ^d αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν; Ἐκ μὲν δὴ τοῦ ἀκρατοῦς σκο-
 πουμένῳ ἔοικεν ἐνδέχεσθαι. Καὶ πάλιν οὕτως. Εἰ γὰρ ^e ὁ
 νόμος πράττειν τάττει, ταῦτά ἐστι δίκαια, ὁ μὴ πράττων
 ταῦτα ἀδικεῖ· καὶ εἰ πρὸς ὃν κελεύει πράττειν, πρὸς τοῦτον
 37 εἰ μὴ πράττει, τοῦτον ἀδικεῖ. Ὁ δὲ νόμος κελεύει σώφρονα
 εἶναι, οὐσίαν κεκτῆσθαι, σώματος ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τᾶλλα
 τὰ τοιαῦτα· ὁ ἄρα ταῦτα μὴ πράττων ἀδικεῖ αὐτόν· εἰς οὐ-
 θένα γὰρ ^e ἄλλον τῶν τοιοῦτων ἀδικημάτων ἢ ἀναφορά ἐστίν.
 Ἄλλὰ μὴ ποτε ^f ταῦτα οὐκ ἀληθῆ ἦν, οὐδ' ἐνδέχεται αὐτὸν
 38 ἀδικεῖν αὐτόν. Τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐνδέχεται κατὰ τὸν αὐτὸν
 χρόνον πλείον ἔχειν καὶ ἔλαττον, οὐδ' ἐκόντα ἅμα καὶ ἄκοντα·
 ἀλλὰ μὴν ὁ ἀδικῶν, ἢ ἀδικεῖ, πλείον ἔχει, ὁ δ' ἀδικούμενος,
 ἢ ἀδικεῖται, ἔλαττον· εἰ ἄρα αὐτὸς αὐτὸν ἀδικεῖ, ἐνδέχεται
 τὸν αὐτὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ πλείον ἔχειν καὶ ἔλατ-
 τον. Ἄλλὰ τοῦτ' ἀδύνατον· οὐκ ἄρα ἐνδέχεται ^g αὐτὸν
 39 αὐτὸν ἀδικεῖν. Ἐπι ὁ μὲν ἀδικῶν ἐκὼν ἀδικεῖ, ὁ δὲ ἀδικού-
 μενος ἄκων ἀδικεῖται, ὥστε εἰ ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν,
 ἐνδέχοιτ' ἂν ἅμα καὶ ἀκουσίως καὶ ἐκουσίως πράττειν τι.
 Τοῦτο δὲ ἀδύνατον· οὐκ ἄρα οὐδ' οὕτως ἐνδέχεται αὐτὸν
 αὐτὸν ἀδικεῖν. Ἐπι εἴ τις λαμβάνοι ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἀδι-

^x αὐτὸς om. Mb. ^y ἐαυτὸν Mb. ^z ἄρα] δ' Mb. ^a προστεθείς
 κωλύει Mb. ^b ὁ om. Mb. ^c γε om. Mb. ^d αὐτὸν] αὐτὸς codices.
^e ἄλλον Kb. ^f ταῦτα] τὰ τοιαῦτα Mb. ^g αὐτόν] τὸν αὐτόν Mb.

κημάτων. Ἄδικοῦσι γὰρ ^h πάντες ἤτοι ⁱ παρακαταθήκην ⁴⁰
ἀποστεροῦντες ἢ μοιχεύοντες ἢ κλέπτοντες ἢ τι ἄλλο τῶν
κατὰ μέρος ἀδικημάτων ποιοῦντες· οὐδεὶς δὲ πώποτε αὐτὸς
αὐτὸν παρακαταθήκην ἀπεστέρησεν, οὐδ' ἐμοίχευσε τὴν ^k αὐ-
τοῦ γυναῖκα, οὐδ' ἔκλεψεν αὐτὸς τὰ ^k αὐτοῦ, ὥστε εἰ τὸ μὲν
ἀδικεῖν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐστὶ, τούτων δὲ μηθὲν ἐνδέχεται
πρὸς αὐτὸν ποιεῖν, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο αὐτὸν ἀδικεῖν. Εἰ δὲ ⁴¹
μή, οὐ τό γε πολιτικὸν ἀδίκημα, ἀλλὰ τὸ οἰκονομικόν· ἡ γὰρ
ψυχὴ εἰς πλείω μεμερισμένη ἔχει τι αὐτῆς τὸ μὲν χεῖρον τὸ
δὲ βέλτιον, ὥστ' εἴ τι ἐγγίγνεται τῶν ἐν ψυχῇ ἀδίκημα, τῶν
μερῶν ^l ἐστὶ πρὸς ἄλληλα. Τὸ οἰκονομικὸν γὰρ ἀδίκημα
διειλόμεθα ^m τῷ ἐπὶ ⁿ τὸ χεῖρον καὶ βέλτιον, ὡς γίνεσθαι
πρὸς αὐτὸν ἄδικον καὶ δίκαιον. Οὐ τοῦτο δ' ἡμεῖς ἐπισκο-
πούμεθα, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν. Ὡστ' ἐν τοῖς τοιούτοις ἀδι-
κήμασιν ἐν οἷς ἡμεῖς ζητοῦμεν, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν
ἀδικεῖν. ^o Πότερος δὲ πάλιν ἀδικεῖ, καὶ ἐν ποτέρῳ ἐστὶ τὸ
ἀδίκημα, ἐν τῷ ἀδίκως ὀτιοῦν ἔχοντι ἢ τῷ κρίναντι καὶ τῷ
ἀπονείμαντι, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγῶσιν; Καὶ γὰρ ὁ λαβὼν τὸν ⁴³
φοῖνικα παρὰ τοῦ ἐφεστῶτος καὶ ταῦτα κρίναντος οὐκ ἀδικεῖ,
καὶ ἀδίκως αὐτῷ ἀποδοθῆ· ἀλλ' ἤδη ὁ κρίνας κακῶς καὶ δούς,
οὗτος ἀδικεῖ. Καὶ οὗτος ἐστὶ μὲν ἢ ἀδικεῖ, ἐστὶ δὲ ἢ οὐκ
ἀδικεῖ· ἢ μὲν γὰρ τὸ τῆ ἀληθείᾳ καὶ τῆ φύσει ὄν δίκαιον μὴ
ἔκρινε, ταύτη ^p μὲν ἀδικεῖ, ἢ ^q δὲ τὸ αὐτῷ δοκοῦν εἶναι δίκαιον,
οὐκ ἀδικεῖ.

^r Ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ τῶν ἀρετῶν εἴρηται, καὶ τίνες εἰσὶ καὶ ἐν ³⁵
τίσι καὶ περὶ ποῖα, καὶ περὶ ἐκάστης αὐτῶν, ὅτι εἰ ^s πράττοι-
μεν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τὸ βέλτιστον, τὸ ^t μὲν οὕτως
εἰπεῖν, τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ^v πράττειν, ὁμοίον ἐστὶν
ὥσπερ ἂν εἴ τις εἴποι ὅτι ὑγίεια ἄριστ' ἂν γένοιτο, εἴ τις
τὰ ὑγιεινὰ προσφέροιτο. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἀσαφές· ἀλλ' ἐρεῖ ²

^h ἅπαντες M^b. ⁱ παραθήκην K^b. ^k ἑαυτοῦ—ἑαυτοῦ K^b. ^l ἐστὶ
om. K^b. ^m τῷ τὸ K^b.M^b. ⁿ τὸ om. M^b. ^o πότερον K^b. ^p μὲν
om. K^b. ^q δὲ ταῦτῳ δοκοῦν K^b. ^r ἐπεὶ K^b. ^s πράττομεν K^b.
^t μὲν] μὲν γὰρ M^b, μέντοι corr. ^v post πράττειν K^b. τὸ βέλτιστον.

μοι, τὰ ποῖα διασάφησον ^w ὑγιεινά ἐστίν. Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου, τί ἐστίν ὁ λόγος καὶ τίς ὁ ὀρθὸς λόγος; ¹ Αναγκαῖον ἴσως ἐστὶ πρῶτον μὲν, ἐν ᾧ ὁ λόγος ἐγγίνεται, ὑπὲρ τούτου διελέσθαι. ^x Διωρίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ ψυχῆς ὡς τύφω καὶ πρότερον, ὅτι τὸ μὲν αὐτῆς ἐστὶ λόγον ^y ἔχον, τὸ δ' ³ ἄλογον μόνιον τῆς ψυχῆς. ⁴ Ἔστι ^z δὲ εἰς δύο τὴν διαίρεσιν ἔχον τὸ ^a λόγον ἔχον μόνιον ^b τῆς ψυχῆς, ὧν ἐστὶ τὸ μὲν βουλευτικὸν τὸ δ' ἐπιστημονικόν. ⁵ Ὅτι δὲ ἕτερα ἀλλήλων ἐστίν, ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἂν γένοιτο φανερόν. ⁶ Ὡσπερ γὰρ δὴ ἕτερα ^c ἐστίν ἀλλήλων ^d χρώμα τε καὶ χυμὸς καὶ ψόφος καὶ ὄσμη, ὡσαύτως ^e καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐτέρας αὐτῶν ἢ φύσις ἀπέδωκεν· ψόφον μὲν γὰρ ἀκοῆ, χυμὸν δὲ γεύσει γνωρίζομεν, χρώμα δὲ ὄψει. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰλλα τὸν αὐτὸν τρόπον δεῖ ὑπολαμβάνειν, ^f ἐπεὶ ἕτερα τὰ ὑποκειμένα ἐστίν, ἕτερα καὶ τὰ τῆς ψυχῆς εἶναι μέρη οἷς ταῦτα γνωρίζομεν. ⁷ Ἐτερον δ' ἐστὶ τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητὸν, ταῦτα δὲ ψυχῇ γνωρίζομεν· ἕτερον ⁸ ἄρ' ἂν εἴη τὸ μόνιον τὸ περὶ τὰ αἰσθητὰ ⁵ καὶ τὰ νοητά. Τὸ δὲ βουλευτικὸν ^h καὶ προαιρετικὸν περὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἐν κινήσει, καὶ ἀπλῶς ὅσα ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ ἐστίν. ⁱ Βουλευόμεθα γὰρ ὑπὲρ τούτων ^a ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ καὶ πράξαι καὶ μὴ πράξαι προελομένοις, περὶ ^α ^k ἐστὶ βουλὴ καὶ προαίρεσις τοῦ πράξαι ἢ μὴ πράξαι· ταῦτα δ' ἐστίν αἰσθητὰ καὶ ἐν κινήσει τοῦ μεταβάλλειν, ὥστε τὸ προαιρετικὸν μόνιον τῆς ψυχῆς κατὰ τὸν λόγον ¹ τῶν αἰσθητῶν ἐστίν. Τούτων ^m δὲ διωρισμένων, μετὰ ταῦτα λεκτέον ἂν εἴη, ἐπειδὴ ὑπὲρ ἀληθοῦς ἐστίν ὁ λόγος καὶ ⁿ τὰληθὲς ὡς ἔχει σκοπούμεθα, ἔστι ^o δ' ἐπιστήμη φρόνησις νοῦς σοφία ⁷ ὑπόληψις, περὶ τί δὲ ἕκαστον τούτων ἐστίν. Ἡ μὲν ^p οὖν

^w ἐστίν ὑγιεινά K^b. ^x διωρίσθω M^b. ^y ἔχον—μόριον] ἔχοντος μόνιον K^b, ἔχον τὸ δ' ἄλογον καὶ τοῦ λόγον ἔχοντος μόνιον M^b. ^z δὲ] δ' M^b. ^a ἄλογον K^b, ἐν λόγον M^b. ^b τῆς] λόγον τῆς K^b. ^c ἀλλήλων ἐστὶ M^b. ^d χρώματα καὶ K^b. M^b. ^e καὶ] δὲ καὶ M^b. ^f ἐπεὶ δ' ἕτερα M^b. ^g ἄρ' om. M^b. ^h καὶ προαιρετικὸν om. K^b. ⁱ βουλευόμεθα M^b. ^k ἐστὶ] ἐστὶ καὶ M^b. ^l τὸν αἰσθητὸν K^b. ^m δὲ M^b. ⁿ τὰληθὲ M^b. ^o δ'] δ' ἢ K^b. ^p οὖν om. M^b.

ἐπιστήμη ἐστὶ περὶ ἐπιστητόν, καὶ τοῦτο μετ' ἀποδείξεως καὶ λόγου διατεινόμενον, ἡ δὲ φρόνησις περὶ τὰ ἠπρακτά, ἐν οἷς αἵρεσις καὶ φυγὴ καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ πράξει καὶ μὴ πράξει. Ἔστι δὴ τῶν ποιουμένων καὶ πραττομένων οὐ ταῦτο ἰτὸς ποιητικὸν καὶ πρακτικόν· τῶν μὲν γὰρ ποιητικῶν ἐστὶ ἰτι παρὰ τὴν ποίησιν ἄλλο τέλος, οἷον παρὰ τὴν οἰκοδομικὴν, ἐπειδὴ ἐστὶ ποιητικὴ ὁ οἰκίας, οἰκία αὐτῆς τὸ τέλος παρὰ τὴν ποίησιν. Ὁμοίως ἐπὶ τεκτονικῆς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ποιητικῶν. Ἐπὶ δὲ τῶν πρακτικῶν οὐκ ἔστιν ἄλλο οὐθὲν τέλος παρ' αὐτὴν τὴν πράξιν, οἷον παρὰ τὸ καθαρίζειν οὐκ ἔστιν ἄλλο τέλος οὐθὲν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τέλος, ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ πράξις. Περὶ μὲν οὖν τὴν πράξιν καὶ τὰ ἠπρακτά ἡ φρόνησις, περὶ δὲ τὴν ποίησιν καὶ τὰ ποιητὰ ἡ τέχνη· ἐν γὰρ τοῖς ποιητοῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς πρακτοῖς ἐστὶ τὸ τεχνάζειν. Ὡστε ἡ φρόνησις ἂν εἴη ἕξις τις προαιρετικὴ καὶ πρακτικὴ τῶν ἐφ' ἡμῖν ὄντων καὶ πράξει καὶ μὴ πράξει, ὅσα εἰς τὸ συμφέρον ἤδη συντείνει. Ἔστι δ' ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ὡς δόξειεν ἂν, οὐκ ἐπιστήμη· ἐπαινετοὶ γὰρ εἰσιν οἱ φρόνιμοι, ὁ δ' ἔπαινος ἀρετῆς. Ἐτι δ' ἐπιστήμης μὲν πάσης ἀρετὴ ἐστὶ, φρονήσεως δὲ ἀρετὴ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὡς εἰοικεν, αὐτὸ τί ἐστὶν ἀρετὴ. Ὁ δὲ νοῦς ἐστὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν νοητῶν καὶ τῶν ὄντων· ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη τῶν μετ' ἀποδείξεως ὄντων ἐστίν, αἱ δ' ἀρχαὶ ἀναπόδεικτοι, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη περὶ τὰς ἀρχὰς ἡ ἐπιστήμη, ἀλλ' ὁ νοῦς. Ἡ δὲ σοφία ἐστὶν ἐξ ἐπιστήμης καὶ νοῦ συγκειμένη. Ἔστι γὰρ ἡ σοφία καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἤδη δεικνύμενα, περὶ ἃ ἡ ἐπιστήμη· ἢ μὲν οὖν περὶ τὰς ἀρχὰς, τοῦ νοῦ αὐτὴ μετέχει, ἢ δὲ περὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχὰς μετ' ἀποδείξεως ὄντα, τῆς ἐπιστήμης μετέχει. Ὡστε δῆλον ὅτι ἡ σοφία ἐστὶν ἐκ τοῦ νοῦ καὶ ἐπιστήμης συγκειμένη, ὥστ' εἴη ἂν περὶ ταῦτα περὶ ἃ καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἡ δὲ ὑπόληψις ἐστὶν, ἢ ὑπὲρ

ἠ πρακτικά Mb. ἰ τὸ et mox τι om. Mb. ὁ αἰτίας Mb. ἰ οὖν om. Mb. ὡ πρακτικά Mb. ὡ ποιητικοῖς Kb. ὡ ἐν τοῖς om. Kb. ὡ καὶ μὴ πράξει ὅσα add. Mb. ὡ ὁ om. Kb. ὡ τε om. idem.

ἀπάντων ἐπαμφοτερίζομεν πρὸς τὸ καὶ εἶναι ταῦτα οὕτω καὶ
 μὴ εἶναι. Πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία ταυτὸν
 ἢ οὐ; Ἡ μὲν γὰρ σοφία ἐστὶ περὶ τὰ μετ' ἀποδείξεως καὶ
 αἰεὶ ὡσαύτως ὄντα, ἡ δὲ φρόνησις οὐ περὶ ταῦτα ἀλλὰ περὶ
 14 τὰ ἐν μεταβολῇ ὄντα. Λέγω δὲ οἶον εὐθὺ μὲν ἢ καμπύλον
 καὶ κοῖλον καὶ τὰ τοιαῦτα ^b αἰεὶ ἐστὶ τοιαῦτα, τὰ δὲ συμφέ-
 ροντα οὐκέτι οὕτως ἔχουσι ^c τὸ μὴ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν,
 ἀλλὰ μεταβάλλουσι, καὶ νῦν μὲν συμφέρει τοῦτο, αὔριον δ'
 οὐ, ^d καὶ τῷ μὲν, τῷ δ' οὐ, καὶ οὕτω μὲν συμφέρει, ^e ἐκείνως
 15 δὲ οὐ συμφέρει. Περὶ δὲ τὰ συμφέροντά ἐστὶν ἡ φρόνησις,
 ἡ δὲ σοφία οὐ. Ἐτερον ἄρα ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνησις. Πό-
 τερον δ' ἐστὶν ἡ σοφία ἀρετὴ ἢ οὐ, διὰ τούτων ^f ἂν δῆλον
 16 γένοιτο, ὅτι ἐστὶν ἀρετὴ ἐξ αὐτῆς τῆς φρονήσεως. Εἰ γὰρ
 ἢ φρόνησις ἀρετὴ ἐστίν, ὡς φαμέν, τοῦ μορίου τοῦ ἐτέρου
 τῶν λόγον ἔχόντων, ἐστὶ δὲ χείρων ἡ φρόνησις τῆς σοφίας
 (περὶ ^h χείρω γὰρ ἐστίν· ἡ μὲν ⁱ γὰρ σοφία περὶ τὸ αἰδίων
 καὶ τὸ θεῖον, ὡς φαμέν, ἡ δὲ φρόνησις περὶ τὸ συμφέρον ἀν-
 θρώπων), εἰ οὖν τὸ χείρον ἀρετὴ ἐστὶ, τό γε βέλτιον εἰκὸς
 ἐστὶν ἀρετὴν εἶναι, ὥστε δῆλον ὅτι ἡ σοφία ἀρετὴ ἐστίν.
 17 Ἡ δὲ σύνεσις τί ἐστὶν ἢ περὶ τί; Ἐστὶ δ' ἡ σύνεσις ἐν
 οἷσπερ καὶ ἡ φρόνησις, περὶ τὰ ^k πρακτά. Ὁ γὰρ συνετός
 που λέγεται τῷ δυνατὸς βουλευέσθαι καὶ ἐν τῷ ὀρθῶς τι
 κρίναι καὶ ἰδεῖν, περὶ μικρῶν τε καὶ ἐν μικροῖς ἢ κρίσις αὐ-
 τοῦ. Ἐστὶν οὖν ἡ σύνεσις καὶ ὁ συνετός μέρος τι φρονή-
 σεως καὶ τοῦ φρονίμου, καὶ οὐκ ἄνευ τούτων· οὐ γὰρ ἂν χω-
 18 ρίσαις τὸν συνετὸν τοῦ φρονίμου. Ὁμοίως δ' ἂν δόξειεν
 ἔχειν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς δεινότητος· ἡ γὰρ δεινότης καὶ ὁ δεινὸς
 οὐκ ἐστὶ μὲν οὔτε φρόνησις οὔτε φρόνιμος, ὁ μὲντοι φρό-
 νιμος δεινός, διὸ καὶ συνεργεῖ πως τῇ φρονήσει ἡ δεινότης.
 Ἄλλὰ δεινὸς μὲν καὶ ὁ φαῦλος λέγεται, οἶον Μέντωρ δεινὸς

^b αἰεὶ ἐστὶ] ἐστὶν αἰεὶ corr. M^b, ἐστὶν ἢ pr., ἐστὶ K^b. ^c τῷ μὴ εἰς ἄλλο
 τι μεταβάλλειν M^b. ^d καὶ τῷ μὲν, τῷ δ' οὐ om. M^b. ^e ἐκείνως δὲ οὐ
 συμφέρει om. K^b. ^f δῆλον ἂν K^b. ^g ἢ om. M^b. ^h χείρων ἐστὶν
 M^b, omisso γάρ. ⁱ γὰρ om. K^b. ^k πρακτικά M^b.

μὲν ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' οὐ φρόνιμος ἦν. Τοῦ γὰρ φρονίμου 19
καὶ τῆς φρονήσεώς ἐστι τὸ τῶν βελτίστων ἐφίεσθαι καὶ τού-
των προαιρετικὸν εἶναι καὶ πρακτικὸν αἰεὶ, τῆς δὲ δεινότητος
καὶ τοῦ δεινοῦ σκέψασθαι ἐκ τίνων ἂν ἕκαστον γένοιτο τῶν
1 πρακτῶν, καὶ τὸ ταῦτα πορίσαι. Δόξειεν ἂν ^m οὖν εἶναι ὁ
δεινὸς ἐν τοῖς τοιούτοις τε καὶ περὶ ταῦτα. Ἐπορήσειε δ' 20
ἂν τις καὶ θαυμάσειε, διὰ τί ὑπὲρ ἠθῶν λέγοντες καὶ πολιτι-
κῆς τινὸς πραγματείας ὑπὲρ σοφίας λέγομεν. Ὅτι ἴσως
ⁿ γε πρῶτον μὲν οὐδ' ἀλλοτρία δόξειεν ἂν εἶναι ἢ σκέψις
^o ἢ ὑπὲρ αὐτῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀρετὴ, ὡς φαμέν. Ἐτι δ' ἴσως
ἐστὶ φιλοσόφου καὶ περὶ τούτων παρεπισκοπεῖν ὅσα ἐν τῷ
αὐτῷ τυγχάνουσιν ὄντα. Καὶ ἀναγκαῖον δέ, ἐπεὶ περὶ τῶν 21
ἐν ψυχῇ λέγομεν, περὶ ἀπάντων λέγειν· ἐστὶ δὲ καὶ ἡ σοφία
ἐν ψυχῇ, ὥστε οὐκ ἀλλοτρίως ὑπὲρ ψυχῆς ποιούμεθα τοὺς
λόγους. Ὡσπερ δ' ἔχει ἡ δεινότης πρὸς φρόνησιν, οὕτως
δόξειεν ἂν ἔχειν ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἀπασῶν. Λέγω δὲ οἶον 22
εἰσὶν ἀρεταὶ καὶ φύσει ἐν ἐκάστοις ἐγγινόμεναι, οἶον ὄρμαί
τινὲς ἐν ἐκάστῳ ἄνευ λόγου πρὸς τὰ ἀνδρεία καὶ τὰ δίκαια
καὶ καθ' ἐκάστην πρὸς τὰ τοιαῦτα. Ἐστὶ δὲ δὴ καὶ ἔθει
καὶ προαιρέσει. Αἱ δὲ δὴ μετὰ λόγου οὔσαι ^pτελέως ἀρεταὶ
εἰσὶν ἐπαινεται ἐπιγινόμεναι. Ἐστὶν οὖν ἡ φυσικὴ ἀρετὴ 23
αὕτη ἢ ἄνευ λόγου χωριζομένη μὲν τοῦ λόγου μικρὰ καὶ
ἀπολειπομένη τοῦ ἐπαινεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν λόγον καὶ τὴν
προαίρεσιν ^qπροστιθεμένη τελείαν ποιεῖ τὴν ἀρετὴν. Διὸ
καὶ συνεργεῖ τῷ λόγῳ καὶ οὐκ ἔστιν ἄνευ τοῦ λόγου ἡ φυ-
σικὴ ὄρμη πρὸς ἀρετὴν. Οὐδ' αὖ ^rὁ λόγος καὶ ἡ προαίρεσις 24
οὐ πάνυ τελειοῦται ^sτῷ εἶναι ἀρετὴ ἄνευ τῆς φυσικῆς ὄρμης.
^tΔιὸ οὐκ ὀρθῶς Σωκράτης ἔλεγε, φάσκων εἶναι τὴν ἀρετὴν
^vλόγον· οὐδὲν γὰρ ὄφελος εἶναι πράττειν τὰ ἀνδρεία καὶ τὰ
δίκαια, μὴ εἰδότα καὶ προαιρούμενον τῷ λόγῳ. Διὸ τὴν 25

1 πρακτικῶν K^b.M^b. ^m οὖν om. M^b. ⁿ γε om. M^b. ^o ἢ post σκέψις om. K^b. ^p τελέως] τόδε ὡς K^b. ^q προστιθεμένην K^b. ^r ὁ om. M^b. ^s τὸ εἶναι ἀρετὴν M^b. ^t διὸ ὁ σωκράτης οὐκ ὀρθῶς M^b. ^v λόγους K^b.

ἀρετὴν ἔφη λόγον εἶναι, οὐκ ὀρθῶς, ἀλλ' οἱ νῦν βέλτιον· τὸ γὰρ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν τὰ καλά, τοῦτό φασι εἶναι ἀρετὴν, ὀρθῶς μὲν οὐδ' οὕτως. ^w Πράξαι μὲν γὰρ ἄν τις τὰ δίκαια προαιρέσει μὲν οὐδεμιᾷ, οὐδὲ γνώσει τῶν καλῶν, ἀλλ' ὀρμῇ τινὶ ἀλόγῳ, ὀρθῶς δὲ ταῦτα καὶ κατὰ τὸν ²⁶ ὀρθὸν λόγον. Λέγω δέ, ὡς ἂν ὁ λόγος ὁ ὀρθὸς ^x κελεύσειεν, οὕτως ἔπραξεν. Ἄλλ' ὅμως ἡ τοιαύτη πράξις οὐκ ἔχει τὸ ἐπαινετόν· ἀλλὰ βέλτιον, ὡς ἡμεῖς ἀφορίζομεν, τὸ μετὰ λόγου εἶναι τὴν ὀρμὴν πρὸς τὸ καλόν· τὸ γὰρ τοιοῦτον καὶ ἀρετὴ καὶ ἐπαινετόν. Πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις ἀρετὴ ²⁷ ἢ οὐ, ἀπορήσειεν ἄν τις. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐντεῦθεν ἂν γένοιτο δῆλον ὅτι ἀρετὴ. Εἴπερ γὰρ ^z ἡ δικαιοσύνη καὶ ^z ἡ ἀνδρία καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί, ^a διότι τῶν καλῶν ^b πρακτικάί, ἐπαινεταί εἰσι, δῆλον ὡς καὶ ἡ φρόνησις τῶν ἐπαινετῶν ἄν τις εἴη καὶ τῶν ἐν ἀρετῆς τάξει ὄντων· ἐφ' ^a γὰρ ἡ ἀνδρία ὀρμῆ ²⁸ πράττειν, ἐπὶ ταῦτα καὶ ἡ φρόνησις. Τὸ γὰρ ὅλον ^c ὡς ἂν αὕτη προστάτῃ, οὕτω καὶ ἡ ἀνδρία πράττει, ὥστε εἰ αὕτη ἐπαινετὴ τῷ ποιεῖν ^a ἂν ἡ φρόνησις προστάτῃ, ἢ γε φρόνησις τελείως ἂν εἴη ^d καὶ ἐπαινετὴ καὶ ἀρετὴ. Πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις πρακτικὴ ἢ οὐ, ἴδοι ἄν τις ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰς ἐπι- ²⁹ στήμας ἐπιβλέψας, οἷον ἐπὶ τὴν οἰκοδομικὴν. Ἔστι γάρ, ὡς φαμέν, ἐν οἰκοδομικῇ ὁ μὲν ἀρχιτέκτων τις καλούμενος, ὁ δὲ ὑπηρετῶν τούτῳ οἰκοδόμος· οὗτος δ' ἐστὶ ποιητικὸς οἰκίας. Ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀρχιτέκτων, καθὸ οὗτος ^e ἐποίει οἰκίαν, ποιητικὸς οἰκίας. Ὁμοίως ^f δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ποιητικῶν ἔχει, ἐν αἷς ἐστὶν ἀρχιτέκτων καὶ ὑπρέτης τούτου. Ποιητικὸς ^g ἄρα τινὸς καὶ ὁ ἀρχιτέκτων ἐσται, καὶ τοῦ αὐτοῦ τούτου ³⁰ ποιητικὸς καὶ ὑπηρετικὸς. Εἰ τοίνυν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ^h ἔχει, ὅπερ εἰκὸς καὶ εὐλογον, καὶ ἡ φρόνησις ἂν εἴη πρακτικὴ. Αἱ γὰρ ἀρεταί πάσαι πρακτικάί εἰσιν, ἡ δὲ φρό-

^w πράξει K^b.M^b. ^x κελεύσειεν ἂν οὕτως K^b. ^y ἂν om. K^b.
^z ἢ utrumque om. K^b. ^a διότι] διὰ τὸ K^b. ^b πρακτικάί καὶ ἐπαινεταί M^b.
^c ὡς αὕτη προστάτῃ M^b. ^d καὶ utrumque om. M^b.
^e ἐποίει] ἐπὶ K^b. ^f δέ] δὲ καὶ K^b. ^g ἄρα om. K^b. ^h ἔχει M^b.

νησις ὡσπερ ἀρχιτέκτων τις αὐτῶν ἐστίν· ὅπως γὰρ αὕτη προστάζει, οὕτως αἱ ἀρεταὶ καὶ οἱ κατ' αὐτὰς πράττουσιν· ἐπεὶ οὖν αἱ ἀρεταὶ πρακτικάι, καὶ ἡ φρόνησις πρακτικὴ ἂν εἴη. Πότερον δὲ αὕτη ¹ πάντων ἄρχει τῶν ἐν ^k τῇ ψυχῇ, ³¹ ὡσπερ δοκεῖ καὶ ἀπορεῖται, ἢ οὐ; Τῶν γὰρ βελτιόνων οὐκ ἂν δόξειεν, οἷον τῆς σοφίας οὐκ ἄρχει. Ἄλλά, ¹ φησίν, αὕτη ἐπιμελεῖται πάντων, καὶ κυρία ἐστὶ προστάττουσα. Ἄλλ' ἴσως ἔχει ὡσπερ ἐν οἰκίᾳ ὁ ἐπίτροπος. Οὗτος γὰρ πάντων ³² κύριος καὶ πάντα διοικεῖ· ἀλλ' οὐπω οὗτος ἄρχει πάντων, ἀλλὰ παρασκευάζει τῷ δεσπότῃ σχολήν, ὅπως ἂν ἐκεῖνος μὴ κωλυόμενος ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων ἐκκλείηται τοῦ τῶν καλῶν τι καὶ προσηκόντων πράττειν. Οὕτω καὶ ὁμοίως τούτῳ ἡ φρόνησις ὡσπερ ἐπίτροπος τίς ἐστὶ τῆς σοφίας, καὶ παρασκευάζει ταύτῃ σχολήν καὶ τὸ ^m ποιεῖν τὸ αὐτῆς ἔργον, κατέχουσα τὰ πάθη καὶ ταῦτα σφραγίζουσα.

B.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὲρ ἐπιεικείας δέοι ἂν τὴν ἐπίσκεψιν ποιήσασθαι, τί τ' ἐστὶ καὶ ἐν τίσι καὶ περὶ ποῖα. Ἔστι δ' ἡ ἐπιεικεία καὶ ὁ ἐπιεικῆς ὁ ἐλαττωτικὸς τῶν δικαίων τῶν κατὰ νόμον. Ἄ γὰρ ὁ νομοθέτης ἐξαδυνατεῖ καθ' ἕκαστα ² ἀκριβῶς διορίζειν, ἀλλὰ καθόλου λέγει, ὁ ἐν τούτοις παραχωρῶν, καὶ ταῦθ' αἰρούμενος ἂ ὁ νομοθέτης ⁿ ἐβούλετο μὲν τῷ καθ' ἕκαστα διορίσαι, οὐκ ἠδυνήθη δέ, ὁ τοιοῦτος ἐπιεικῆς. Οὐκ ὅ ἐστι δὲ ἐλαττωτικὸς τῶν δικαίων ἀπλῶς· τῶν μὲν γὰρ φύσει καὶ ὡς ἀληθῶς ὄντων δικαίων οὐκ ἐλαττοῦται, ἀλλὰ τῶν κατὰ νόμον, ἂ ὁ νομοθέτης ἐξαδυνατῶν ἀπέλιπεν.

Ἡ δὲ εὐγνωμοσύνη καὶ ὁ εὐγνώμων ἐστὶ περὶ ταῦτα περὶ ² ἂ καὶ ἡ ἐπιεικεία, περὶ τὰ ^p δίκαια τὰ ἐλλειμμένα ὑπὸ τοῦ νομοθέτου τῷ μὴ ἀκριβῶς διωρίσθαι, κριτικὸς ὢν τῶν ἐλλειμμένων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, ^q καὶ γινώσκων ὅτι ὑπὸ μὲν

ⁱ πάντων post ψυχῇ M^b. ^k τῇ om. K^b. ¹ φησιν ὅτι αὕτη M^b.
^m ποιεῖν καὶ τὸ M^b. ⁿ ἐβούλετο M^b. ^o ἔτι M^b. ^p δίκαια καὶ τὰ M^b.
^q καὶ γινώσκων om. M^b.

τοῦ νομοθέτου ἠλλέλειπται, ἔστι μέντοι δίκαια. Ὁ τοιοῦτος εὐγνώμων. Ἔστι μὲν οὖν οὐκ ἄνευ ἐπεικειάς ἢ εὐγνωμοσύνη· τὸ μὲν γὰρ κρίναι τοῦ εὐγνώμονος, τὸ δὲ δὴ πράττειν ^ςκατὰ τὴν κρίσιν ^ττοῦ ἐπεικειοῦς.

3 Ἡ δὲ γε εὐβουλία ἐστὶ μὲν περὶ ταῦτα τῇ φρονήσει (περὶ γὰρ τὰ ^νπρακτά ἐστὶ τὰ περὶ αἵρεσιν καὶ φυγῆν ὄντα), ἔστι δὲ οὐκ ἄνευ φρονήσεως· ἢ μὲν γὰρ φρόνησις πρακτικὴ τούτων ἐστίν, ἢ δ' εὐβουλία ἕξις ἢ διάθεσις ἢ τι τοιοῦτον ἢ ἐπιτευκτικὴ τῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς βελτίστων
2 καὶ συμφωρωτάτων. Διὸ οὐδὲ τὰ τοιαῦτα εὐβουλίας ἂν δόξειε τὰ ἀπὸ ταυτομάτου συμβαίνοντα κατὰ τρόπον· οἷς γὰρ μὴ ἐστὶν ὁ λόγος ὁ σκοπῶν τὸ βέλτιστον, οὐκέτι ἂν εἴποις, ᾧ συνέβη τι κατὰ τρόπον, τοῦτον εὐβουλον, ἀλλ' εὐτυχῆ· τὰ γὰρ ἄνευ τοῦ λόγου τοῦ κρίνοντος γινόμενα κατορθώματα
3 εὐτυχήματά ἐστιν. Πότερον ^ωδὲ τοῦ δικαίου ἐστὶ τὸ τῇ ἐντεῦξει τὸ ἴσον ἐκάστῳ ἀποδιδόναι (λέγω δὲ ^χοἶον, ὁποῖος ἂν ἦ ἕκαστος, τοιοῦτον γιγνόμενον ἐντυγχάνειν), ἢ οὐ; Τοῦτο μὲν γὰρ καὶ κόλακος καὶ ἀρέσκου δόξειεν ἂν εἶναι· ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ ἀποδιδόναι τὴν ἐντεῦξιν, τοῦτο καὶ δικαίου καὶ σπουδαίου ἀπλῶς ἂν δόξειεν εἶναι. Ἀπορή-
4 σαιε δ' ἂν τις καὶ τοῦτο. Εἴπερ ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν τὸ βλάπτειν ἐκόντα καὶ εἰδότα καὶ ὄν καὶ ^υὡς καὶ οὐδ' ἔνεκα, ἔστι δ' ἢ βλάβη καὶ ἢ ἀδικία ἐν ἀγαθοῖς καὶ περὶ ἀγαθὰ, ὁ ἀδικῶν ἄρα καὶ ὁ ἀδικὸς εἰδείη ἂν ὁποῖα ἀγαθὰ καὶ ὁποῖα κακὰ· τὸ δὲ γε ὑπὲρ τῶν τοιούτων εἰδέναι ἐστὶν ἴδιον τοῦ φρονίμου καὶ τῆς φρονήσεως· ἄτοπον ^ζδὲ συμβαίνει τὸ τῷ ἀδίκῳ συμ-
5 παρακολουθεῖν τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τὴν φρόνησιν. Ἡ οὐκ ἂν δόξειε παρακολουθεῖν τῷ ἀδίκῳ ἢ φρόνησις; Οὐ γὰρ σκοπεῖ ὁ ἀδικὸς οὐδὲ δύναται κρίνειν τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ
6 τὸ αὐτῷ ἀγαθόν, ἀλλὰ διαμαρτάνει. Τῆς δὲ φρονήσεως τοῦτό ἐστι, τὸ ὀρθῶς δύνασθαι ταῦτα θεωρεῖν, ὁμοίως ὥσπερ

^τ δ' ἦδη Mb. ^ς κατὰ] καὶ κατὰ Kb, τὸ κατὰ Mb. ^τ τοῦ] τῶν τοῦ Kb.

^ν πρακτέα ἐστὶ τὰ δὲ περὶ Mb. ^ω δέ] δὲ ποτε Kb. ^χ οἶον om. Mb.

^υ ὡς] ὅσον Mb. ^ζ δε Mb.

ἐπὶ τῶν κατ' ἰατρικὴν τὸ μὲν ἀπλῶς ὑγιεινὸν καὶ τὸ ὑγιείας ποιητικὸν οἶδαμεν ἅπαντες, ὅτι ^a ἐλλέβορος καὶ τὸ ἐλατήριον καὶ αἱ τομαὶ καὶ αἱ ^b καύσεις ^c ὑγιεινά εἰσι καὶ ὑγιείας ^d ποιητικά, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔχομεν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην· οὐ γὰρ ἔτι οἶδαμεν τὸ καθ' ἕκαστον ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ ἰατρὸς οἶδε τίνι ^e ἐστὶ τοῦτ' ἀγαθόν καὶ πότε καὶ πῶς διακειμένῳ· ἐν τούτῳ γὰρ ἤδη ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη. Τὰ μὲν οὖν ἀπλῶς ⁷ ὑγιεινὰ εἰδότες ὅμως οὐκ ἔχομεν οὐδὲ παρακολουθεῖ ἡμῖν ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη. ^f Ὡς δ' αὐτῶς ὁ ἄδικος ὅτι μὲν οὖν ἀπλῶς καὶ ἡ τυραννὶς ἀγαθόν καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἐξουσία, οἶδεν· ἀλλ' εἰ αὐτῷ ἀγαθόν ἢ μή, ἢ πότε, ἢ πῶς διακειμένῳ, οὐκέτι οἶδεν. Τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα τῆς φρονήσεως, ὥστε τῷ ἀδίκῳ οὐ παρακολουθεῖ ἡ φρόνησις. Αἰρεῖται γὰρ τὰγαθὰ, ὑπὲρ ὧν ⁸ ἀδικεῖ, τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ, οὐ τὰ αὐτῷ ἀγαθὰ. Ὁ γὰρ πλοῦτος καὶ ἡ ἀρχὴ ἀπλῶς μὲν ἀγαθόν, αὐτῷ ⁹ μέντοι ἴσως οὐκ ἀγαθόν· εὐπορήσας γὰρ καὶ ἄρξας πολλὰ κακὰ αὐτὸς ^h ἑαυτῷ ποιήσει καὶ τοῖς φίλοις· οὐ γὰρ δυνήσεται ἀρχῇ ὀρθῶς χρῆσασθαι. Ἐχει δὲ καὶ τοῦτο ἀπορίαν καὶ σκέψιν, πότερόν ἐστι πρὸς τὸν φαῦλον ἀδικία ἢ οὐ. Εἰ γὰρ ἡ ⁱ μὲν ⁹ ἀδικία ἐστὶν ἐν βλάβῃ, ἡ δὲ βλάβη ἐν στερήσει τῶν ἀγαθῶν, οὐκ ἂν δόξειε βλάπτειν· τὰ γὰρ ἀγαθὰ ^a αὐτῷ οἶεται εἶναι ἀγαθὰ, οὐκ ἀγαθὰ εἰσιν· ἡ γὰρ ἀρχὴ καὶ ὁ πλοῦτος τὸν φαῦλον οὐ δυνάμενον αὐτοῖς χρῆσθαι ὀρθῶς βλάψει· εἰ οὖν αὐτὸν βλάψει παραγενόμενα, ὁ τούτων στερίσκων οὐκ ἂν δόξειεν ἀδικεῖν. Ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος δόξειεν ἂν εἶναι πα- ¹⁰ ράδοξος τοῖς πολλοῖς· πάντες γὰρ οἴονται καὶ ἀρχῇ καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ δυνατοὶ εἶναι χρῆσθαι, οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνοντες. Δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ νομοθέτου· ὁ γὰρ ¹¹ νομοθέτης οὐ πᾶσιν ἐπιτρέπει τὸ ἄρχειν, ἀλλ' ^k ὥρισται καὶ ἡ ἡλικία καὶ ἡ εὐπορία ἣν δεῖ ὑπάρχειν τῷ μέλλοντι ἄρχειν,

^a ἐλέβορος Mb. ^b κλύσεις Mb. ^c ὑγιειναί K^b.Mb. ^d ποιητικά Mb. ^e ἐστὶ] ὅτι Mb. ^f ὡσαύτως δ' Mb. ^g μέντοι] μὲν Mb. ^h ἑαυτὸν ποιήσει καὶ τοὺς φίλους Mb. ⁱ ἀδικία μὲν Mb. ^k ὥρισται] ὡς εἴρηται K^b.

ὡς οὐ δυνατόν ὄν ¹ παντὶ ἄρχειν ὑπάρξαι. Εἰ δὴ τις ἀγανακτοίῃ ὅτι οὐκ ἄρχει ἢ οὐδεὶς αὐτὸν εἶα κυβερνᾶν, “οὐ γὰρ ἔχεις” εἴποι ἂν τις “οὐδὲν τοιοῦτον ἐν τῇ ψυχῇ ᾧ δυνήσῃ
¹² “καὶ ἄρχειν καὶ κυβερνᾶν.” “Ἡ ἐπὶ μὲν τοῦ σώματος ὀρώμεν οὐ δυναμένους ὑγιαίνειν τοὺς τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ προσφερομένους, ἀλλ’ εἰ μέλλει τις ὑγιαίνειν τὸ σῶμα τὸ φαῦλον, ὕδωρ αὐτῷ πρότερον καὶ ὀλίγα σιτία προσενεκτέον· τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φαύλην ἔχοντι πρὸς ^m τὸ μηθὲν κακὸν ἐργάζεσθαι ⁿ οὐκ ἀφεκτέον καὶ πλούτου καὶ ἀρχῆς καὶ δυνάμεως καὶ ἀπλῶς τῶν τοιούτων, ὅσῳ εὐκίνητότερον καὶ εὐμεταβο-
¹³ λώτερον ψυχῇ σώματος; ^v Ὡσπερ ^o γὰρ ὁ φαῦλος ^p τὸ σῶμα οὕτως ἦν ἐπιτήδειος διαιτᾶσθαι, καὶ ὁ φαῦλος τὴν ψυχὴν οὕτως ἐπιτήδειος διάγειν, ^q μηθὲν τῶν τοιούτων ἔχων. ^r Ἐχει δὲ καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπορίαν, οἷον ἐπειδὴν μὴ ^r ἢ ^s ἅμα πράξαι
¹⁴ τὰνδρεία καὶ τὰ δίκαια, ^t πότερ’ ἂν τις πράξειεν; ^u Ἐν μὲν δὴ ταῖς φυσικαῖς ἀρεταῖς ἔφαμεν τὴν ὀρμὴν μόνον δεῖν ^v τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὑπάρχειν ἄνευ λόγου· ᾧ δ’ ἐστὶν αἵρεσις, ἐν τῷ λόγῳ καὶ τῷ λόγον ἔχοντί ἐστιν. ^w Ὡστε τὸ ἅμα ^w ἐλέσθαι παρέσται, καὶ ἡ τελεία ἀρετὴ ὑπάρξει, ἣν ἔφαμεν μετὰ
¹⁵ φρονήσεως εἶναι. Οὐκ ἄνευ δὲ τῆς φυσικῆς ὀρμῆς τῆς ἐπὶ τὸ καλόν, οὐδ’ ἐναντιώσεται ^x ἀρετῇ ἀρετῇ· πέφυκε γὰρ ὑπεῖκειν τῷ λόγῳ, ἢ ὡς οὗτος ^y προστάττει, ὥστ’ ἐφ’ ^z ὃ ἂν οὗτος ἄγῃ, ἐπὶ τοῦτο ἀποκλίνει· τὸ γὰρ βέλτιον οὗτός ἐστιν
¹⁶ ὁ αἰρούμενος. Οὔτε γὰρ ἄνευ τῆς φρονήσεως αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ γίνονται, οὔθ’ ἡ φρόνησις τελεία ἄνευ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἀλλὰ συνεργουσί πῶς μετ’ ἀλλήλων ἐπακολουθοῦσαι τῇ φρονήσει. Οὐχ ἦπτον δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπορήσεται, πότερον ποτε καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν οὕτως ἔχει ὥσπερ ἐπὶ τῶν
¹⁷ ἄλλων ἀγαθῶν τῶν τ’ ἐκτὸς καὶ τῶν περὶ σῶμα. Ταῦτα γὰρ εἰς ὑπερβολὴν γινόμενα χεῖρους ποιεῖ, οἷον πλοῦτος

¹ πάντα M^b. ^m τὸ] τῷ M^b. ⁿ οὐκ om. K^b. ^o ὁ φαῦλος γὰρ K^b.
^p τὰ σώματα K^b, τῷ σώματι M^b. ^q μηθὲν τοιοῦτον M^b. ^r ἢ] εἴη K^b,
om. M^b. ^s ἅμα] ἄλλα K^b. ^t ποτ’ K^b. ^v τὴν om. K^b. ^w ἐλέ-
σθαι καὶ παρέσται καὶ K^b. ^x ἀρετῇ ἀρετῇ M^b. ^y πράττει M^b.
^z δ] ᾧ K^b.

πολὺς γενόμενος ὑπερόπτας καὶ ἀηδεῖς ἐποίησεν ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἀρχῆς τιμῆς κάλλους μεγέθους. Πότερον οὖν καὶ ἐπ' ἀρετῆς οὕτως ἔχει, ὥστε εἴαν τιμι δικαιοσύνη ἢ ἀνδρία εἰς ὑπερβολὴν παραγένηται, χείρων ἔσται, ἢ οὐ; Φησὶν. Ἄλλ' ἀπὸ μὲν ἀρετῆς τιμὴ γίνεται, ἢ δὲ τιμὴ 18 μεγάλη γινομένη χείρους ποιεῖ. Ὡστε δῆλον ὅτι, ^a φησὶν, ἀρετὴ εἰς ἐπίδοσιν βαδίζουσα μεγέθους χείρους ποιήσει. Τῆς δὲ τιμῆς ἢ ἀρετῆς αἰτία, ὥστε καὶ ἢ ἀρετὴ ποιῶν ἂν χείρους μείζων γινομένη. Ἡ τοῦτο οὐκ ἀληθές; Τῆς γὰρ ἀρετῆς 19 εἰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἔστιν ἔργα, ὥσπερ καὶ ἔστι, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα, τὸ τοῖς ἀγαθοῖς τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις δύνασθαι ὀρθῶς παραγενομένοις χρῆσθαι. Εἰ δὲ ὁ σπουδαῖος παραγενομένης αὐτῷ ἢ τιμῆς ἢ ἀρχῆς μεγάλης μὴ χρῆσεται ^b ὀρθῶς τούτοις, οὐκέτι ἂν εἴη σπουδαῖος. Οὔτε 20 ^c δὲ τιμὴ οὔτε ἀρχὴ ποιήσει τὸν σπουδαῖον χείρω, ὥσπερ οὐδ' ἢ ἀρετὴ. Τὸ δ' ὅλον ἐπειδήπερ ^d ἡμῖν ἐν ἀρχῇ διώρισται ὅτι εἰσὶν ^e αἱ ἀρεταὶ μεσότητες, καὶ ^f ἢ μᾶλλον ἀρετὴ μᾶλλον ἔστι μεσότης, ὥστ' οὐχ ὅτι χείρω ποιήσει εἰς μέγεθος ἢ ἀρετὴ ἰούσα, ἀλλὰ βελτίω ἢ γὰρ μεσότης ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς τῆς τῶν παθῶν ἦν μεσότης. Ταῦτα μὲν οὖν μέχρι τούτου.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγκαῖόν ἐστιν ἑτέραν ἀρχὴν ποιησα- 4 μένους λέγειν ὑπὲρ ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας. Ὡσπερ δὲ ^g καὶ ἢ ἀρετὴ καὶ ἢ κακία αὐταὶ εἰσὶν ἄτοποι, ὡσαύτως ἀναγκαῖον καὶ τοὺς περὶ τούτων λόγους λεχθησομένους ἀτόπους γίνεσθαι. Οὐ γὰρ ὁμοία ἢ ἀρετὴ ^h αὕτη ἐστὶ ταῖς ἄλλαις. 2 ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἐπὶ ταῦτα καὶ ὁ λόγος καὶ τὰ πάθη ὀρμῶσι, καὶ οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις, ἐπὶ δὲ ταύτης ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις ὅ τε λόγος καὶ τὰ πάθη. Ἔστι δὲ τρία τὰ ἐν ⁱ τῇ ψυχῇ γινομένα, καθ' ἃ φαῦλοι λεγόμεθα, κακία ἀκρασία θηριότης. Ὑπὲρ μὲν οὖν κακίας καὶ ἀρετῆς, τί ἐστὶ 3

^a φησὶν] φανερόν Μ^b.^b ὀρθῶς om. Κ^b.^c δ' ἢ τιμὴ οὔτε ἢἀρχὴ Μ^b.^d ἡμῖν] ἢ μὲν Μ^b.^e αἱ om. Κ^b.^f ἢ Κ^b.^g καὶ priusom. Μ^b.^h αὕτη] ἢ τοιαύτη Μ^b.ⁱ τῇ om. Κ^b.

καὶ ἐν τίσιν, εἴρηται ἡμῖν ἐν τοῖς ἐπάνω· νῦν δὲ ὑπὲρ ἀκρα-
 5 σίας καὶ θηριότητος λεκτέον ἂν εἴη. Ἔστι δὲ ^k ἡ θηριότης
 ὑπερβάλλουσά τις κακία· ὅταν γὰρ τινα παντελῶς ἴδωμεν
 φαῦλον, οὐδ' ἄνθρωπὸν φαμεν εἶναι ἀλλὰ θηρίον, ὡς οὐσάν
 τινα κακίαν θηριότητα. Ἡ δὲ ἀντικειμένη ἀρετὴ ταύτῃ ἐστὶν
 ἀνώνυμος, ἔστι δ' ἡ τοιαύτη ἵπὲρ ἄνθρωπον οὔσα, οἷον ἠρωϊκὴ
 2 τις καὶ θεία. Ἄνώνυμος ^m δ' ἐστὶν αὕτη ἡ ἀρετὴ, ὅτι οὐκ ἔστι
 θεοῦ ἀρετὴ· ὁ γὰρ θεὸς βελτίων ⁿ τῆς ἀρετῆς καὶ οὐ κατ'
 ἀρετὴν ἐστὶ σπουδαῖος· οὕτω μὲν γὰρ βέλτιον ἔσται ἡ ἀρετὴ
 τοῦ θεοῦ. Διὸ ἀνώνυμος ἡ ἀρετὴ ἢ τῇ κακία ^o τῇ θηριότητι
 ἀντικειμένη. Θέλει ^p δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀντικεῖσθαι ἢ θεία καὶ
 ὑπὲρ ἄνθρωπον· ὥσπερ γὰρ ^q καὶ ἡ κακία ἢ θηριότης ὑπὲρ
 ἄνθρωπὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ ἀρετὴ ἢ ἀντικειμένη.

6 Ἐπὲρ δὲ ἀκρασίας καὶ ἐγκρατείας πρῶτον ^r ἂν δέοι εἰπεῖν
 τὰ ἀπορούμενα καὶ τοὺς ἐναντιουμένους λόγους τοῖς φαινομέ-
 νοις, ὅπως ἐκ τῶν ^s ἀπορουμένων λόγων συνεπισκεψάμενοι,
 καὶ ταῦτα ἐξετάσαντες, τὴν ἀλήθειαν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς τὸ ἐν-
 2 δεχόμενον ἴδωμεν· ῥᾶον γὰρ οὕτως ἰδεῖν τάληθές ἐσται. Σω-
 κράτης μὲν οὖν ὁ πρεσβύτης ἀνήρει ὅλως καὶ οὐκ ἔφη ἀκρα-
 σίαν εἶναι, λέγων ὅτι οὐθεὶς εἰδὼς τὰ κακὰ ὅτι κακὰ εἰσιν
 ἔλοιτ' ἂν· ὁ δὲ ἀκρατὴς δοκεῖ, εἰδὼς ὅτι φαῦλά εἰσιν, αἰ-
 3 ρεῖσθαι ὅμως, ἀγόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους. Διὰ δὲ τὸν τοιού-
 τον λόγον οὐκ ἔρετ' εἶναι ἀκρασίαν, οὐ δὲ ὀρθῶς. Ἄτοπον
 γὰρ τῷ λόγῳ τούτῳ πεισθέντας ἀναιρεῖν τὸ πιθανῶς γινό-
 μενον· ἀκρατεῖς γὰρ εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ αὐτοὶ εἰδότες ὅτι
 φαῦλα ὅμως ταῦτα πράττουσιν. Ἐπεὶ δ' οὖν ἔστιν ἀκρασία,
 πότερον ὁ ἀκρατὴς ἐπιστήμην τινὰ ἔχει, ἢ θεωρεῖ καὶ ἐξετά-
 4 ζει τὰ φαῦλα; Ἄλλὰ πάλιν ^t ἂν δόξειεν ἄτοπον ^v τὸ κρά-
 τιστον καὶ βεβαιότατον τῶν ἐν ἡμῖν ἠττάσθαι ὑπὸ τινος·
 ἐπιστήμη γὰρ πάντων τῶν ἐν ἡμῖν μονιμώτατόν ἐστι καὶ

^k ἢ om. Mb. ^l ἠπὲρ Mb, superposito rc. ὑ. ^m δ'] οὖν Mb.
ⁿ τῶν ἀρετῶν Mb. ^o τῇ post κακία om. Kb. ^p δὲ Kb. ^q καὶ
 om. Kb. ^r ἂν om. codices. ^s ἀπορουμένων καὶ ἐναντιουμένων λό-
 γων Mb. ^t ἂν] οὐκ ἂν Kb. ^v τὸ] γὰρ τὸ Kb.

βιαστικώτατον, ὥστε πάλιν ὁ λόγος οὗτος ἐναντιούται τῷ μὴ εἶναι ἐπιστήμην. Ἄλλ' ἄρα γε ἐπιστήμη μὲν οὐ, δόξα δέ; Ἄλλ' εἰ δόξαν ἔχει ὁ ἀκρατής, οὐκ ἂν ᾤετο ψεκτός. Εἰ γὰρ φαῦλόν τι πράττει μὴ ἀκριβῶς εἰδὼς ἀλλὰ δοξάζων, συγγνώμην ἂν τις ἀποδοίη προσθέσθαι τῇ ἡδονῇ καὶ πράξει τὰ φαῦλα, μὴ ἀκριβῶς εἰδόμενος ὅτι φαῦλά εἰσιν, ἀλλὰ ὑποδοξάζοντα. Οἷς δέ γε συγγνώμην ἔχομεν, τούτους οὐ ψέγομεν. Ὡστε ὁ ἀκρατής, εἴπερ δόξαν ἔχει, οὐκ ἔσται ψεκτός. Ἄλλ' ἔστι ψεκτός. Οἱ δὲ τοιοῦτοι λόγοι ἀπορεῖν ποιούσιν· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔφασαν εἶναι ἐπιστήμην, ἄτοπόν τι γὰρ ἐποιοῦν συμβαίνειν, οἱ δὲ πάλιν οὐδὲ δόξαν, καὶ γὰρ οὗτοι ἄτοπόν τι πάλιν ἐποιοῦν συμβαίνειν. Ἀλλὰ δὴ καὶ ταῦτ' ἂν τις ἀπορήσειεν· ἐπεὶ γὰρ δοκεῖ ὁ σώφρων καὶ ἐγκρατής εἶναι, ἄλλοτερον τῷ σώφρονι ὅτι ποιήσει σφοδρὰς ἐπιθυμίας; Εἰ μὲν οὖν ἔσται ἐγκρατής, σφοδρὰς δεήσει αὐτὸν ἔχειν ἐπιθυμίας· οὐ γὰρ ἂν εἴποις ἐγκρατῆ, ὅστις μετρίων ἐπιθυμιῶν κρατεῖ. Εἰ δέ γε σφοδρὰς μὴ ἔξει ἐπιθυμίας, οὐκέτι ἔσται σώφρων· οὐ γὰρ σώφρων ἔσται ὁ μὴ ἐπιθυμῶν μηδὲ πάσχων μηθέν. Ἐχει δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλοτερον πάλιν ἀπορίαν· συμβαίνει γὰρ ἐκ τῶν λόγων καὶ τὸν ἀκρατῆ ποτὲ ἐπαινετὸν εἶναι καὶ τὸν ἐγκρατῆ ψεκτόν. Ἐστω γὰρ τις, φησί, διημαρτηκῶς τῷ λογισμῷ, καὶ δοκίτω αὐτῷ λογιζομένῳ τὰ καλὰ εἶναι φαῦλα, ἢ δ' ἐπιθυμία ἀγέτω ἐπὶ τὰ καλὰ. Οὐκ οὖν ὁ μὲν λόγος οὐκ εἰσὶν πράττειν, ὑπὸ δὲ τῆς ἐπιθυμίας ἀγόμενος πράσσει· τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀκρατής. Πράξει ἄρα τὰ καλὰ· ἢ γὰρ ἐπιθυμία ἐπὶ ταῦτ' ἀγέτω. Ὁ δὲ λόγος κωλύσει· διαμαρτανέτω γὰρ τῷ λογισμῷ τῶν καλῶν. Οὐκοῦν οὗτος ἀκρατής μὲν ἔσται, ἐπαινετὸς ἰμέντοι· ἢ γὰρ πράττει τὰ καλὰ, ἐπαινετός. Ἀτοπον δὲ τὸ συμβαίνειν. Πάλιν αὖτε διαμαρτανέτω τῷ λόγῳ, καὶ τὰ καλὰ αὐτῷ μὴ

w εἶη om. K^b. x ὅτι οὐ φαῦλα M^b. et pr. K^b. y δοξάζοντα M^b. z ἐποιοῦν om. K^b. a πρότερον K^b. b τινι M^b. c ἐγκρατῆ om. K^b. d ἔξει K^b. e οὐ] ὁ M^b. f οὐθέν K^b. g πάλιν ante καὶ M^b. h τῶν λογισμῶν K^b. i μὲν M^b. k αὐ] δ' αὐ K^b.

δοκείτω καλὰ εἶναι, ἢ δ' ἐπιθυμία ἀγέτω ἐπὶ τὰ καλὰ. Ἐγκρατῆς δέ γ' ἐστὶν ὁ ἐπιθυμῶν μὲν, μὴ πράττων δὲ ταῦτα διὰ τὸν λόγον. Οὐκοῦν ὁ διαμαρτάνων τῷ λόγῳ τῶν καλῶν κωλύσει ὧν ἐπιθυμῆι πράττειν· κωλύει ἄρα τὰ καλὰ πράττειν· ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἡ ἐπιθυμία ἤγειν. Ὁ δέ γε τὰ καλὰ μὴ πράττων δέον πράττειν ψεκτός. Ὁ ἄρα ἐγκρατῆς ἔσται ποτὲ ψεκτός. Ἄτοπον δὲ καὶ οὕτω τὸ συμβαῖνον. Πό-
 11 τερον δ' ἡ ἀκρασία καὶ ὁ ἀκρατῆς ἐν ἅπασιν ἔσται καὶ περὶ πάντα, οἷον περὶ χρήματα καὶ τιμὴν καὶ ὀργὴν καὶ δόξαν (περὶ γὰρ ταῦτα πάντα δοκοῦσιν ἀκρατεῖς εἶναι) ἢ οὐ, ἀλλὰ περὶ τι ἀφωρισμένον ἐστὶν ἡ ἀκρασία, ἀπορήσειεν ἄν τις.
 12 Τὰ μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν παρέχοντα ταῦτ' ἐστὶν, ἀναγκαῖον δὲ λύσαι τὰς ἀπορίας. Πρῶτον μὲν ^m οὖν τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης· ἄτοπον γὰρ ἐδόκει εἶναι ἐπιστήμην ἔχοντα ταύτην ⁿ ἀποβάλλειν ἢ μεταπίπτειν. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ
 13 τῆς δόξης· οὐθὲν γὰρ διαφέρει δόξαν εἶναι ἢ ἐπιστήμην. Εἰ γὰρ ἔσται ἡ δόξα σφοδρὰ τῷ βέβαιον εἶναι καὶ ἀμετάπειστον, οὐθὲν διοίσει τῆς ἐπιστήμης ὁ δόξας ῥέχουσι τῷ πιστεύειν οὕτως ἔχειν ὡς δοξάζουσιν, οἷον Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος
 14 τοιαύτην ἔχει δόξαν ὑπὲρ ὧν αὐτῷ ἐδόκει. Οὐθὲν δὲ ἄτοπον τῷ ἀκρατεῖ, οὐτ' εἰ ἐπιστήμην ἔχει οὐτ' εἰ δόξαν οἷαν λέγομεν, πράττειν τι φαῦλον. Ἔστι γὰρ ^q τὸ ἐπίστασθαι διττόν, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ τὴν ἐπιστήμην ἔχειν (ἐπίστασθαι γὰρ φάμεν τότε ὅταν τις ἐπιστήμην ἔχη), τὸ δ' ἕτερον τὸ ἐνεργεῖν ἤδη τῇ ἐπιστήμῃ. Ἀκρατῆς οὖν ἐστὶν ὁ ἔχων τὴν ἐπι-
 15 στήμην τῶν καλῶν, οὐκ ἐνεργῶν δὲ αὐτῇ. Ὅταν οὖν μὴ ἐνεργῇ τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ, οὐδὲν ἄτοπον αὐτόν ἐστι πράττειν τὰ φαῦλα ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην. Ὅμοιον γὰρ ἐστὶν ὥσπερ ἐπὶ τῶν καθευδόντων· οὗτοι γὰρ ἔχοντες τὴν ἐπιστήμην ὅμως ἐν τῷ ὕπνῳ πολλὰ δυσχερῆ καὶ πράττουσι καὶ
 16 πάσχουσιν· οὐ γὰρ ἐνεργεῖ ἐν ^r αὐτοῖς ἡ ἐπιστήμη. Ὡσαύτως δ' ἐπὶ τοῦ ἀκρατοῦς· ὥσπερ γὰρ καθεύδοντι ἔοικε, καὶ

^l ἐστὶ M^b. ^m οὖν om. M^b. ⁿ ἀποβαλεῖν K^b. ^o δόξας] an ἡ δόξα τοῖς? ^p ἐχούσης τὸ M^b. ^q τὸ post γὰρ om. K^b. ^r αὐτῷ K^b.

τῇ ἐπιστήμῃ οὐκ ἐνεργεῖ. Λύεται δ' ἡ ἀπορία οὕτως. Ἡ πο-
 ρεῖτο γὰρ πότερον ὁ ἀκρατῆς ἐκβάλλει τότε τὴν ἐπιστήμην
 ἢ μεταπίπτει ἀτοπον γὰρ ἀμφότερα δοκεῖ εἶναι. Ἄλλὰ 17
 πάλιν ἐντεῦθεν ἂν γένοιτο φανερόν, ὥσπερ ἔφασκεν ἐν τοῖς
 ἀναλυτικοῖς ἐκ δύο προτάσεων γίνεσθαι τὸν συλλογισμόν,
 καὶ τούτων εἶναι τὴν μὲν πρώτην καθόλου, τὴν δὲ δευτέραν
 ὕπὸ ταύτην τε καὶ ἐπὶ μέρους, οἷον ἐπίσταμαι πάντ' ἄν-
 θρωπον πυρέττοντα ὑγιῆ ποιῆσαι, οὕτως δὲ πυρέττει ἐπί-
 σταμαι ἄρα καὶ τοῦτον ὑγιῆ ποιῆσαι. Ἔστιν οὖν ὁ τῇ μὲν 18
 καθόλου ἐπιστήμῃ ἐπίσταμαι, τῇ δ' ἐπὶ μέρους ὁ οὔ. Γίνε-
 ται οὖν ἀμαρτία τῷ τὴν ἐπιστήμην ἔχοντι καὶ ἐνταῦθ', οἷον
 ἅπαντα μὲν τὸν πυρέττοντα ὑγιῆ ποιῆσαι, εἰ ὕμντοι οὗτος
 πυρέττει, οὐκ ὡοῖδεν. Ὡσαύτως τοίνυν ἐπὶ τοῦ ἀκρατοῦς τοῦ
 τὴν ἐπιστήμην ἔχοντος ἡ αὐτὴ ἀμαρτία συμβήσεται. Ἐνδέ- 19
 χεται γὰρ τὸν ἀκρατῆ ἔχοντα τὴν μὲν καθόλου ἐπιστήμην ἔχειν,
 ὅτι τὰ τοιαῦτα φαῦλα καὶ βλαβερά, μὴ μόντοι γε ὅτι ἐστὶ
 ὕταῦτα φαῦλα ἐπὶ μέρους εἰδέναι, ὥστε οὕτως ἔχων τὴν ἐπι-
 στήμην ἀμαρτήσεται ἔχει γὰρ τὴν καθόλου, τὴν δ' ἐπὶ μέ-
 ρους οὔ. Οὐδὲν οὖν ἀτοπον οὐδ' οὕτω συμβήσεται ἐπὶ τοῦ
 ἀκρατοῦς, τὸν ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην φαῦλόν τι πράττειν.
 Ἔστι γὰρ ὡς ἐπὶ τῶν μεθύοντων· οἱ γὰρ μεθύοντες, ὅταν 20
 αὐτοῖς ἡ μέθη ἀπαλλαγῇ, πάλιν οἱ αὐτοὶ εἰσιν, οὐκ ἐξέπεσε
 δ' αὐτῶν ὁ λόγος οὐδ' ἡ ἐπιστήμη ἀλλ' ἐκρατήθη ὑπὸ τῆς
 μέθης, ἀπαλλαγέντες δὲ τῆς μέθης πάλιν οἱ αὐτοὶ εἰσιν.
 Ὅμοίως ἔχει οὖν ἔχει ὁ ἀκρατῆς πάλιν· ἐπικρατήσαν γὰρ τὸ
 πάθος ἡρεμεῖν ἐποίησε τὸν λογισμόν, ὅταν δ' ἀπαλλαγῇ τὸ
 πάθος ὥσπερ ἡ μέθη, πάλιν ὁ αὐτός ἐστιν. Ἦν δὲ καὶ ἄλ- 21
 λος τις λόγος ἐπὶ τῆς ἀκρασίας ὃς παρεῖχεν ἀπορίαν, ὡς
 ἐπαινετοῦ ποτὲ τοῦ ἀκρατοῦς ἔσομένου καὶ ψεκτοῦ τοῦ ἐγ-
 κρατοῦς. Οὐ συμβαίνει δὲ τοῦτο. Οὐ γὰρ ἐστὶν οὗτ' ἐγ-
 κρατῆς οὗτ' ἀκρατῆς ὁ τῷ λόγῳ ἔδιεφυσμένος, ἀλλ' ὁ λό-

^s ὑπ' αὐτήν K^b. ^t οὔ om. M^b. et pr. K^b. ^v μόντοι] μὲν pr. M^b,
 δὲ corr. ^w οἶδα K^b. ^x τὴν μὲν] καὶ τὴν τοῦ M^b. ^y ταῦτα] τὰ M^b.
^z οὖν om. K^b. ^a ὡς om. M^b. ^b ἐπομένου K^b. ^c διεφυσμένος M^b.

- γον ἔχων ὀρθὸν καὶ τούτῳ τὰ φαῦλ' ὄντα κρίνων καὶ τὰ καλά, καὶ ἀκρατῆς μὲν ὁ τῷ τοιούτῳ λόγῳ ἀπειθῶν, ἐγκρατῆς δὲ ὁ πειθόμενός καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀγόμενος.
- 22 Οὐδὲ γὰρ ᾧ τινὶ ^d οὐ δοκεῖ τὸν πατέρα τύπτειν αἰσχροὺς εἶναι, ἐπιθυμῶν δὲ τύπτειν, ὁ τούτου ἀπεχόμενος ἐγκρατῆς ἐστίν. ^e Ὡστε εἰ μὴ ἐστίν ἐπὶ τῶν τοιούτων μήτε ἐγκράτεια μήτε ἀκρασία, ^e οὐδ' ἂν ἐπαινετὴ εἴη ἡ ἀκρασία ^f οὐδὲ ψεκτὴ
- 23 ἢ ἐγκράτεια, ὥσπερ ἐδόκει. Εἰσὶ δὲ τῶν ἀκρασιῶν αἱ μὲν νοσηματικαὶ αἱ δὲ φύσει, οἷον νοσηματικαὶ μὲν αἱ τοιαῦται· εἰσὶ γὰρ ^g τινες οἱ τίλλοντες ^h τὰς τρίχας διατρώγουσιν. Εἰ οὖν τις ταύτης τῆς ἡδονῆς κρατεῖ, οὐκ ἐστίν ἐπαινετός, οὐδὲ
- 24 ψεκτός ⁱ εἰ μὴ κρατεῖ, ἢ οὐ σφόδρα γε. Φύσει δέ, οἷον υἷον ποτέ φασι κρινόμενον ἐν δικαστηρίῳ, ὅτι τὸν πατέρα ^k τύπτοι, ἀπολογεῖσθαι λέγονθ' ^l ὅτι “καὶ γὰρ οὗτος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα,” καὶ ἀποφυγεῖν δὴ ^m δοκεῖν γὰρ τοῖς δικασταῖς φυσικὴν εἶναι τὴν ἀμαρτίαν. Εἰ δὲ τις τοῦ τὸν πατέρα τύπτειν κρατοῖ, οὐκ ἐπαινετός. Οὐ δὴ τὰς τοιαύτας ζητοῦμεν νῦν ἀκρασίας οὐδ' ἐγκρατείας, ἀλλὰ καθ' ἃς ψεκτοὶ ἀπλῶς καὶ
- 25 ἐπαινετοὶ λεγόμεθα. Ἐστὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐκτός, οἷον πλοῦτος ἀρχὴ τιμῆ φίλοι δόξα, τὰ ⁿ δ' ἀναγκαῖα καὶ περὶ σῶμά ἐστιν, οἷον ἀφή τε καὶ γεῦσις. ^t Οὐδὲν περὶ ταῦτα ἀκρατῆς, οὗτος ἀπλῶς ^o ἂν ἀκρατῆς δόξειεν εἶναι, καὶ οἷον αἱ σωματικαί· καὶ ἣν ζητοῦμεν ἀκρασίαν, ἥδη περὶ ταῦτ' ^p ἂν δόξειεν εἶναι. Ἐπορεύετο ^q δὲ περὶ τί ποτ' ἐστίν ἡ ^r ἀκρασία.
- 26 Περὶ μὲν οὖν τιμὴν οὐκ ἐστίν ἀπλῶς ἀκρατῆς· ^s ἐπαινεῖται γὰρ πῶς ὁ περὶ τιμὴν ἀκρατῆς· φιλότιμος γὰρ τις ^t ἐστίν. Τὸ δ' ὅλον λέγομεν καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸν ἀκρατὴ προσ-
- 27 τιθέντες, περὶ τιμὴν ἀκρατῆς ἢ δόξαν ἢ ὀργήν. Ἀλλὰ τῷ ἀπλῶς ἀκρατεῖ οὐ προστίθεμεν περὶ ἃ, ὡς ὑπάρχοντος ^v αὐτῷ καὶ φανεροῦ ὄντος ἄνευ τῆς προσθέσεως, περὶ ἃ ἐστίν·

^d οὐ om. Mb. ^e οὐκ Mb. ^f οὔτε δὲ Kb. ^g τινες om. Mb. ^h τὰς om. Kb. ⁱ ἢ Kb. ^k τύπτει Mb. ^l ὅτι om. Mb. ^m δοκεῖ Kb. ⁿ δὴ ἀναγκαῖα περὶ Kb. ^o ἂν] ἂν καὶ Mb. ^p ἂν om. codices. ^q δὲ] γὰρ Mb. ^r ἀκρασία] ἀκράτεια Kb. ^s ἐπαινετός Mb. ^t ἐστίν om. Kb. ^v αὐτοῦ Mb.

ἔστι γὰρ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας τὰς σωματικὰς ^w ὁ ἀπλῶς ἀκρατής. Δῆλον δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὅτι περὶ ταῦτα ἡ ἀκρασία· ²⁸ ἐπεὶ γὰρ ψεκτὸς ὁ ^x ἀκρατής, ψεκτὰ εἶναι δεῖ τὰ ὑποκείμενα· τιμὴ μὲν οὖν καὶ δόξα καὶ ἀρχὴ καὶ χρήματα καὶ περὶ ὅσα ἄλλα ἀκρατεῖς λέγονται, οὐκ εἰσὶ ^y ψεκτά, αἱ δ' ἡδοναὶ αἱ σωματικαὶ ^z ψεκταί· διὸ εἰκότως ὁ περὶ ταύτας ὦν μᾶλλον τοῦ δέοντος, οὗτος ἀκρατής τελέως λέγεται. Ἐπειδὴ δὲ ἐστὶ ²⁹ τῶν περὶ τὰ ἄλλα ἀκρασιῶν λεγομένων ἡ περὶ τὴν ὀργὴν οὕσα ἀκρασία ψεκτοτάτη, πότερον ψεκτοτέρα ἐστὶν ἡ περὶ τὴν ὀργὴν ἢ ἡ περὶ τὰς ἡδονάς; Ἔστιν οὖν ἡ περὶ τὴν ὀργὴν ἀκρασία ὁμοία τῶν παίδων τοῖς πρὸς τὸ διακοινεῖν προθύμως ἔχουσιν. Καὶ γὰρ οὗτοι, ὅταν εἴπῃ ὁ δεσπότης “δός ³⁰ μοι,” τῇ προθυμίᾳ ἐξενεχθέντες, πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι ὃ δεῖ δοῦναι, ἔδωκαν, καὶ ἐν τῇ δόσει διήμαρτον· πολλάκις γὰρ δέον βιβλίον δοῦναι ^a γραφεῖον ἔδωκαν. Ὅμοιον δὲ πέποιθε τούτῳ ³¹ ὁ τῆς ὀργῆς ἀκρατής· ὅταν γὰρ ἀκούσῃ τὸ πρῶτον ῥῆμα ὅτι ἠδίκησεν, ὥρμησεν ὁ θυμὸς πρὸς τὸ τιμωρησασθαι, οὐκέτι ἀναμείνας ἀκοῦσαι πότερον δεῖ ἢ οὐ δεῖ, ἢ ὅτι γε οὐχ οὕτω σφόδρα. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη ὀρμὴ πρὸς ὀργὴν, ἢ δοκεῖ ³² ἀκρασία εἶναι ὀργῆς, οὐ λίαν ἐπιτιμητέα ἐστίν, ἢ δὲ ^b πρὸς ἡδονὴν ὀρμὴ ψεκτὴ γε· ἐστὶ γὰρ διαφορὰν ἔχουσα πρὸς ταύτην διὰ τὸν λόγον ὃς ἀποτρέπει τοῦ μὴ πράττειν· ἀλλ' ὅμως πράττει ^c παρὰ τὸν λόγον. Διὸ ψεκτὴ ἐστὶ μᾶλλον ³³ τῆς δι' ὀργὴν ἀκρασίας· ἡ μὲν γὰρ δι' ὀργὴν ἀκρασία λύπη ἐστίν (οὐδεὶς γὰρ ὀργιζόμενος οὐ λυπείται), ἢ δὲ δι' ἐπιθυμίαν μεθ' ἡδονῆς. Διὸ μᾶλλον ψεκτὴ· ἢ γὰρ δι' ἡδονὴν ἀκρασία μεθ' ὕβρεως δοκεῖ εἶναι. Πότερον δὲ καὶ ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ καρτερία ταυτόν ἐστιν, ἢ οὐ; Ἡ μὲν γὰρ ἐγκράτεια ἐστὶ ³⁴ περὶ ἡδονὰς καὶ ὁ ἐγκρατής ὁ κρατῶν τῶν ἡδονῶν, ἢ δὲ καρτερία περὶ λύπας· ὁ γὰρ καρτερῶν καὶ ὑπομένων τὰς λύπας, οὗτος καρτερικός ἐστίν. Πάλιν ἡ ἀκρασία καὶ ἡ μαλακία οὐκ ³⁵

^w ὁ ἀπλῶς] πως ὁ K^b. ^x ἀκρατής δεήσει ψεκτὰ εἶναι τὰ M^b. ^y ψεκταί K^b. ^z ψεκταί] οὐκ εἰσὶ ψεκταί M^b. ^a γραφεῖον K^b. ^b πρὸς τὴν ἡδονὴν K^b. ^c παρὰ] διὰ K^b.

ἔστι ταυτόν· ἢ μὲν γὰρ μαλακία ἐστὶ καὶ ὁ μαλακὸς ὁ μὴ ὑπομένων πόνους, οὐχ ἅπαντας δὲ ἀλλ' οὓς ἀναγκαίως ἀν ἄλλος τις ὑπομείνειεν, ὁ δ' ἀκρατὴς ὁ μὴ δυνάμενος ὑπομένειν ἡδονάς, ἀλλὰ ^d καταμαλακιζόμενος καὶ ὑπὸ τούτων 36 ἀγόμενος. Ἔστιν ^e αὖ πάλιν τις καλούμενος ἀκόλαστος· πότερον οὖν ὁ ἀκόλαστος ἀκρατὴς, καὶ ὁ ἀκρατὴς ὁ αὐτός, ^f ἢ οὐ; Ὁ μὲν γὰρ ἀκόλαστος τοιοῦτός ^ε τις οἶος οἴεσθαι, ἀπράττει, ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶναι αὐτῷ καὶ συμφωρότατα, καὶ λόγον οὐδένα ^h ἔχει ἐναντιούμενον τοῖς αὐτῷ φαινομένοις ἡδέσιν· ὁ δὲ ἀκρατὴς λόγον ἔχει ὅς ἐναντιοῦται αὐτῷ, ἐφ' ^α 37 ἢ ἐπιθυμία ἄγει. Ἰπότερος δὲ εὐιατότερος, ὁ ἀκόλαστος ἢ ὁ ἀκρατὴς; ^k Οὕτω μὲν οὖν δόξειεν ἀν ἴσως οὐχ ὁ ἀκρατὴς· ὁ γὰρ ἀκόλαστος εὐιατότερος· εἰ γὰρ αὐτῷ λόγος ἐγγένοιτο ὁ διδάξων ὅτι φαῦλα, οὐκέτι πράξει· τῷ δέ γε ἀκρατεῖ ὑπάρχει ὁ λόγος, καὶ ^l ὅμως πρᾶττει, ὥστ' ἀν ὁ τοιοῦτος 38 δόξειεν ^m ἀνίατος εἶναι. Ἀλλὰ πότερος διάκειται χεῖρον, ⁿ ᾧ μῦθον ἀγαθὸν τι ὑπάρχει, καὶ τὰ ^o κατὰ ταῦτα; Ἡ δὴλον ὅτι ἐκεῖνος, καὶ ^p ὅσῳ γε ὁ τιμιώτερον, κακῶς διάκειται. Ἔστι τοίνυν ὁ μὲν ἀκρατὴς ^q ἀγαθὸν ἔχων τὸν λόγον ὀρθὸν 39 ὄντα, ὁ δ' ἀκόλαστος οὐκ ἔχει. Ἐπι ἐστὶν ὁ λόγος ἐκάστου ἀρχή· τοῦ μὲν ^s οὖν ἀκρατοῦς ἡ ἀρχὴ τιμιώτατον ὃν εὐδιάκειται, τοῦ δὲ ἀκολάστου κακῶς, ὥστε ^t χείρων ἀν εἶη ὁ ἀκόλαστος τοῦ ἀκρατοῦς. Ἐπι ^v ὥσπερ ἐπὶ τῆς θηριότητος ἧς ἐλέγομεν κακίας, οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἐν θηρίῳ οὔσαν ^w ἀλλ' ἐν ἀνθρώπῳ· ἢ γὰρ θηριότης ὄνομά ἐστι τῇ ὑπερβαλλούσῃ 40 κακία. Διὰ τί; ^x Δι' οὐδὲν ἢ ^y ὅτι ἀρχὴ φαύλη ἐν θηρίῳ οὐκ ἔστιν· ἔστι δὲ ἡ ἀρχὴ ὁ λόγος. Ἐπεὶ πότερος ἀν πλείω κακὰ ποιήσειεν, λέων ἢ Διούσιος ἢ Φάλαρις ἢ ^z Κλέαρχος ἢ τις τούτων τῶν μοχθηρῶν; Ἡ δὴλον ὅτι οὗτοι;

^d μαλακιζόμενος Mb. ^e αὖ] οὖν Kb. ^f ἢ οὐ] που Kb. ^ε τις] ἔστιν Mb. ^h ἔχει Kb. ⁱ πότερον Kb. ^k οὕτω—ἀκρατὴς om. Kb. ^l ὁμοίως Kb. ^m ἐναντίος Kb. ⁿ ᾧ Mb. ^o κακὰ rc. Mb. ^p ὅσῳ ὅτι τὶ μὴ, τὶ μειώτερον κακῶς Mb. ^q ἔχων ἀγαθὸν Mb. ^r ὅτι Kb. ^s οὖν om. Kb. Mb. ^t χείρον Kb. ^v ὥσπερ καὶ ἐπὶ Kb. ^w ἀλλ'] ἢ Mb. ^x δι'] δ' Kb. ^y ὅτι] ὅτι ἢ Mb. ^z post Κλέαρχος Mb. ἢ εὐμάνθης.

Ἡ γὰρ ἀρχὴ ^a ἐνούσα φαύλη μεγάλη συμβάλλεται, ἐν δὲ θηρίῳ ὅλως οὐκ ἔστιν ἀρχή. Ἐν μὲν οὖν τῷ ἀκολάστῳ ⁴¹ ἔνεστιν ἀρχὴ φαύλη· ἢ γὰρ πράττει φαῦλα ὄντα καὶ ὁ λόγος σύμφησι ταῦτα καὶ δοκεῖ αὐτῷ ταῦτα δεῖν πράττειν, ^b ἐν αὐτῷ ἢ ἀρχὴ ἔνεστιν ^c οὐχ ὑγιής· ^d διὸ βελτίων ἂν δόξειεν εἶναι ὁ ἀκρατῆς τοῦ ἀκολάστου. Ἔστι δὲ καὶ τῆς ⁴² ἀκρασίας δύο εἶδη, ^e ἢ μὲν προτρεπτικὴ τις καὶ ἀπρονόητος καὶ ἐξαίφνης γινομένη, οἷον, ὅταν ἴδωμεν καλὴν γυναῖκα, εὐθέως τι ἐπάθομεν καὶ ἀπὸ τοῦ ^f πάθους ὄρμῃ ἐγένετο πρὸς τὸ πράξαι τι ὧν ἴσως οὐ δεῖ· ἢ δ' ἑτέρα οἷον ^g ἀσθενική τις, ἢ μετὰ τοῦ λόγου οὐσα τοῦ ἀποτρέποντος. Ἐκείνη μὲν ⁴³ οὖν οὐδ' ἂν ^h λῖαν ⁱ δόξειεν εἶναι ψεκτὴ· καὶ γὰρ ἐν τοῖς σπουδαίοις ἢ τοιαύτη ἐγγίνεται, ^k ἐν τοῖς θερμοῖς καὶ εὐφρέσι· ^l ἢ δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς καὶ μελαγχολικοῖς, οἱ δὲ ^m τοιοῦτοι ψεκτοί. Ἔτι τε ἔστι τῷ λόγῳ προλαβόντα μηθὲν παθεῖν, ⁿ ὅτι ἤξει γυνὴ εὐπρόσωπος, δεῖ οὖν κατασχεῖν αὐτόν. Τῷ δὲ τοιούτῳ λόγῳ προκαταλαβὼν ὁ ἐκ τῆς προσ- ⁴⁴ φάτου φαντασίας ^o ἀκρατῆς οὐδὲ πείσεται οὐδὲ πράξει οὐδὲν αἰσχρόν. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ μὲν εἰδὼς ὅτι οὐ δεῖ, πρὸς δὲ τὴν ἡδονὴν ἐνδιδούς καὶ καταμαλακίζόμενος, ὁ τοιοῦτος ψεκτότερος. Οὔτε γὰρ ὁ σπουδαῖος οὐδέποτε οὕτω γένοιτ' ἂν ⁴⁵ ἀκρατῆς, ὃ τε λόγος προκαταλαβὼν ^p οὐκ ἂν ἰάσαιτο· ἡγεμῶν γὰρ οὗτος ἐν αὐτῷ ὑπάρχει, ^q οὔτε πειθαρχεῖ, ἀλλὰ τῇ ἡδονῇ ἐνδίδωσι, καὶ καταμαλακίζεται καὶ ^r ἐξασθενεῖ πως. Πότερον δ' ὁ σώφρων ἐγκρατῆς ἐστίν, ἠπορήθη μὲν ἐν τοῖς ἐπάνω, νῦν δὲ ^s λέγωμεν. Ἔστι γὰρ ὁ σώφρων καὶ ἐγκρα- ⁴⁶ τῆς· ὁ γὰρ ἐγκρατῆς ἐστίν οὐ μόνον ὁ ἐπιθυμιῶν ἐνουσῶν ταύτας κατέχων διὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος ὧν οἶος καὶ μὴ ἐνουσῶν ἐπιθυμιῶν τοιοῦτος εἶναι οἶος εἰ ^t ἐγγένοιτο

^a οὐσα Mb. ^b ἐν] φαύλη οὖν ἐν Kb. ^c οὐχ om. Kb. ^d διὸ] διὸ καὶ Mb. ^e ἢ] οἷον ἢ Mb. ^f πάθους τι ἐγένετο ὄρμῃ πρὸς Mb. ^g ἀσθενική Mb. ^h λῖαν om. Mb. ⁱ εἶναι δόξειεν Kb. ^k ἐν τε τοῖς θερμοῖς Mb. ^l ἢ δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς om. Mb. ^m τοιοῦτοι οὐ ψεκτοί Mb. ⁿ οὐδ' Mb. ^o ἀκρατῆς οὐδὲν Mb. ^p οὐκ ἀνείσαιτο Kb, οὐκ ἀνήαιτο Mb. ^q οὔτε] οὔτε οἱ Mb. ^r ἀσθενεῖ Mb. ^s λέγομεν Mb. ^t ἐγγένοιτο Kb.

47 κατέχειν. Ἔστι δὲ σώφρων ὁ μὴ ἔχων ἐπιθυμίας φαύλας τὸν τε λόγον τὸν περὶ ταῦτα ὀρθόν, ὃ ὡ δ' ἐγκρατῆς ὁ ἐπιθυμίας ἔχων φαύλας, τὸν ἄ δὲ λόγον τὸν περὶ ταῦτα ὀρθόν, ὡστ' ἀκολουθήσει τῷ σώφρονι ὁ ἐγκρατῆς, καὶ ἔσται σώφρων. Ὁ μὲν γὰρ σώφρων ὁ μὴ πάσχων, ὁ δ' ἐγκρατῆς 48 ὁ πάσχων καὶ τούτων κρατῶν ἢ ἰσοῖός τε ὢν πάσχειν. Οὐδέτερον ἄ δὲ τούτων τῷ σώφρονι ὑπάρχει διὸ οὐκ ἔστιν ὁ ἐγκρατῆς σώφρων. Πότερον δὲ ὁ ἀκόλαστος ἀκρατῆς ἐστίν, ἢ ὁ ἀκρατῆς ἀκόλαστος; Ἡ οὐδετέρῳ ἕτερος ἀκολουθεῖ; Ὁ μὲν γὰρ ἀκρατῆς ἐστίν ὡδ ὁ λόγος τοῖς πάθεσι μάχεται, ὁ δ' ἀκόλαστος οὐ τοιοῦτος, ἄλλ' ὁ τῷ πράττειν τὰ φαῦλα 49 ἄμα τὸν λόγον σύμψηφον ἔχων. Ὁ ὅτε δὴ ὁ ἀκόλαστος οἶος ἢ ὁ ἀκρατῆς, οὔθ' ὁ ἀκρατῆς οἶος ἢ ὁ ἀκόλαστος. Ἔστι δὲ καὶ φαυλότερος ὁ ἀκόλαστος τοῦ ἀκρατοῦς. Δυσιατότερα γὰρ τὰ φυσικὰ τῶν ἐξ ἔθους γινομένων· καὶ γὰρ τὸ ἔθος διὰ τοῦτο δοκεῖ ἰσχυρὸν εἶναι, ὅτι εἰς φύσιν καθίστησιν. Ὁ μὲν οὖν ἀκόλαστος αὐτὸς τοιοῦτός ἐστιν οἶος φαῦλός τις τῇ φύσει εἶναι· διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τούτου ὁ λόγος φαῦλος 50 ἐν αὐτῷ ἐστίν. Ἄλλ' οὐχ ὁ ἀκρατῆς οὕτως· οὐ γὰρ ὅτι ἢ αὐτὸς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ λόγος ἢ οὐ σπουδαῖος· φαῦλον γὰρ αὐτὸν ἔδει εἶναι, εἰ αὐτὸς τῇ φύσει τοιοῦτος ἦν οἶος ἢ ὁ φαῦλος. Ὁ μὲν ἄρα ἀκρατῆς ἔθει ἔοικε φαῦλος εἶναι, ὁ δὲ ἀκόλαστος φύσει. Δυσιατότερος ἢ ὁ ἀκόλαστος· τὸ μὲν γὰρ ἔθος ἄλλῳ ἔθει ἐκκρούεται, ἢ δὲ φύσις ἢ οὐδενὶ ἐκκρούε- 51 ται. Πότερον δ' ἐπέειπερ ὁ ἐστίν ὁ ἀκρατῆς ῥ τοιοῦτος οἶος εἰδέναι καὶ μὴ διεψεῦσθαι τῷ λόγῳ, ἔστι δὲ καὶ ὁ φρόνιμος τοιοῦτος ὁ τῷ λόγῳ τῷ ὀρθῷ ἕκαστα θεωρῶν, ἢ πότερον ἐνδέχεται τὸν φρόνιμον ἀκρατῆ εἶναι, ἢ οὔ; Ἡ Ἀπορήσειε γὰρ

ν ὃ δ'—ὀρθόν om. Mb. w δ'] τ' Kb. x δέ] τε Kb. y ὃ μὲν γὰρ σώφρων ὁ om. Kb. z οἶός γε πάσχει Kb. a δέ om. Kb. b οὐ λόγος pr. Kb, οὐδ' ἄλλως Mb. c οὐ et mox ἀλλ' om. Mb. d οὐδὲ Kb. e ὃ post οἶος utrobique om. Kb. f ἔστι Mb. g οὐχ etiam ante οὕτως Kb. h αὐτῷ Mb. i οὐ om. pr. Kb. k ὃ post οἶος om. Kb. l ἄρα] οὖν ἄρα Mb. m δ'] γὰρ Kb. n οὐδὲν Mb. o ἔστιν om. Mb. p τοιοῦτός τις οἶος Kb. q πότερον δ' ἐνδέχεται Mb. r ἀπορήσειε γὰρ τις Kb.

ἂν τις τὰ εἰρημένα· ἔαν δὲ παρακολουθήσωμεν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, οὐκ ἔσται ὁ φρόνιμος ἀκρατής. Ἔφαμεν ⁵² γὰρ τὸν φρόνιμον εἶναι οὐχ ᾧ ^s ὁ ὀρθὸς λόγος μόνον ὑπάρχει, ἀλλ' ᾧ καὶ τὸ πράττειν τὰ κατὰ τὸν λόγον φαινόμενα βέλτιστα. Εἰ δὲ πράττει τὰ βέλτιστα ὁ φρόνιμος, οὐδ' ἂν ἀκρατής εἴη ὁ φρόνιμος, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος δεινὸς μὲν ἔστιν. Διηρήμεθα γὰρ ἐν τοῖς ἐπάνω τὸν τε δεινὸν καὶ τὸν φρόνιμον ⁵³ ὡς ἐτέρων ὄντων· περὶ μὲν γὰρ ὕταυτά, ἀλλ' ὁ μὲν πρακτικὸς περὶ ἃ δεῖ, ὁ δ' οὐ πρακτικὸς. Τὸν οὖν δεινὸν ἀκρατῆ ἐνδέχεται εἶναι (οὐ γὰρ πρακτικὸς περὶ ἃ καὶ δεινός), τὸν φρόνιμον δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀκρατῆ εἶναι.

Μετὰ ^w δὲ ταῦτα λεκτέον ἂν εἴη περὶ ἡδονῆς, ἐπειδήπερ ⁷ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἔστιν ὁ λόγος, τὴν δ' εὐδαιμονίαν οἴονται πάντες ἦτοι ἡδονὴν εἶναι καὶ τὸ ἡδέως ζῆν, ἢ οὐκ ἄνευ γε ἡδονῆς. Οἱ δὲ καὶ τῇ ἡδονῇ δυσχεραίνοντες καὶ οὐκ οἰόμενοι δεῖν τὴν ἡδονὴν ἐναριθμείσθαι τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλὰ τό γε ἄλυπον προστιθέασιν· ἐγγὺς οὖν τὸ ἀλύπως τῆς ἡδονῆς ἔστιν. Διόπερ λεκτέον ὑπὲρ ἡδονῆς, οὐ μόνον δὲ διότι καὶ ^x οἱ ἄλλοι ² οἴονται δεῖν, ἀλλὰ δὴ ἀναγκαῖον ἡμῖν ἔστι λέγειν ὑπὲρ ἡδονῆς· ἐπειδὴ γὰρ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἡμῖν ἔστιν ὁ λόγος, τὴν δ' εὐδαιμονίαν διωρῖκαμεν καὶ φαμέν εἶναι ἀρετῆς ἐνέργειαν ἐν βίῳ τελείῳ, ἢ δ' ἀρετῆ ἔστι περὶ ἡδονὴν καὶ λύπην, ὑπὲρ ἡδονῆς ἂν ^y εἴη ἀναγκαῖον εἰπεῖν, ἐπειδήπερ οὐκ ἔστιν ἡ εὐδαιμονία ἄνευ ἡδονῆς. Πρῶτον ^z μὲν οὖν εἴπωμεν ἃ ^a ³ τινες λέγοντες οὐκ οἴονται δεῖν τὴν ἡδονὴν ὡς ἐν ἀγαθοῦ μέρει λαμβάνειν. Πρῶτον μὲν γὰρ φασιν εἶναι τὴν ἡδονὴν γένεσιν, τὴν δὲ γένεσιν ἀτελές τι, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐδέποτε τὴν τοῦ ἀτελοῦς χώραν ἔχειν. Δεύτερον δ' ὅτι εἰσὶ τινες φαῦλαι ἡδοναί, τὸ δ' ἀγαθὸν οὐδέποτ' ἐν φαυλότητι εἶναι. Πάλιν ⁴ ὅτι ἐν πάσιν ἐγγίνεται· καὶ ^b γὰρ ἐν τῷ φαύλῳ καὶ ἐν τῷ σπουδαίῳ καὶ ἐν θηρίῳ καὶ ἐν βοσκήματι· τὸ δ' ἀγαθὸν

^s ὁ om. K^b. ^t τὸν om. M^b. ^v ταυτόν M^b. ^w δὲ om. M^b.
^x οἱ ἄλλοι] οὐκ M^b. ^y εἰπεῖν εἴη ἀναγκαῖον M^b. ^z μὲν om. M^b.
^a τινε M^b. ^b γὰρ om. M^b.

ἀμιγές ἐστὶ τοῖς φαύλοις καὶ οὐ πολύκοινον. Καὶ ὅτι οὐ
κράτιστον ἡδονή, τὸ δ' ἀγαθὸν κράτιστον. Καὶ ὅτι ἐμπό-
διον τοῦ πράττειν τὰ καλὰ, τὸ δὲ κωλυτικὸν τῶν καλῶν οὐκ
5 ἂν εἴη ἀγαθόν. Πρῶτον μὲν οὖν πρὸς τὸ πρῶτον ἂν εἴη
λεκτέον, πρὸς τὴν γένεσιν, καὶ πειρατέον τὸν λόγον τοῦτον
λύειν διὰ τὸ μὴ ἀληθῆ εἶναι. Ἔστι γὰρ πρῶτον μὲν οὐ πᾶσα
ἡδονὴ γένεσις. Ἡ γὰρ ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν ἡδονὴ γινομένη οὐκ
ἔστι γένεσις, οὐδ' ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκούσαι καὶ ὀσφρανθῆναι. Οὐ
γὰρ ἐξ ἐνδείας γινομένη, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον ἐκ τοῦ
6 φαγεῖν ἢ πιεῖν. Αὗται μὲν ἄ γὰρ ἐξ ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς
γίνονται, τῷ ἢ τὴν ἐνδειαν ἀναπληροῦσθαι ἢ τῆς ὑπερβολῆς
ἀφαιρεῖσθαι· διὸ γένεσις δοκεῖ εἶναι. Ἡ δ' ἐνδεία καὶ ἢ
ὑπερβολὴ λύπη. Λύπη οὖν ἐνταῦθα ἔνθα ἡδονῆς γένεσις.
Ἐπὶ δέ γε τοῦ ἰδεῖν καὶ ἀκούσαι καὶ ὀσφρανθῆναι οὐκ ἔστι
7 ἡ προλυπηθῆναι· οὐδεὶς γὰρ ἡδόμενος τῷ ὄρᾶν ἢ τῷ ὀσφραί-
νεσθαι προελυπήθη. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας ἔστι
8 ἡ θεωροῦντά τι ἡδεσθαι ἄνευ τοῦ προλυπηθῆναι, ὥστ' εἴη ἂν
τις ἡδονὴ ἢ οὐκ ἔστι γένεσις. Εἰ οὖν ἢ μὲν ἡδονή, ἢ ὡς ὁ
λόγος αὐτῶν ἔφη, διὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὸν ὅτι γένεσις, ἔστι δέ
9 τις ἡδονὴ ἢ οὐκ ἔστι γένεσις, αὕτη ἂν εἴη ἀγαθόν. Τὸ δ' ὅλον
οὐκ ἔστιν οὐδεμία ἡδονὴ γένεσις· οὐδὲ γὰρ ἰ αὗται αἱ ἀπὸ
τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν ἡδοναὶ ἢ οὐκ ἢ εἰσὶ γένεσις, ἀλλὰ δια-
μαρτάνουσιν οἱ ὁ ταῦτα φάσκοντες εἶναι τὰς ἡδονὰς γενέσεις.
Οἴονται γάρ, ἐπειδὴ τῆς προσφορᾶς ἢ γινομένης γίνεται
ἡδονή, διὰ τοῦτο ἢ γένεσιν εἶναι· ἔστι δ' οὐ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔστι
τῆς ψυχῆς τι μέρος ἢ ἡδόμεθα ἅμα τῇ προσφορᾷ ὣν ἐσμὲν
ἐνδεεῖς, τοῦτο τὸ μόριον τῆς ἢ ψυχῆς ἐνεργεῖ καὶ κινεῖται, ἢ
δὲ κίνησις αὐτοῦ καὶ ἢ ἐνεργεῖα ἔστιν ἡδονή· διὰ ἢ δὴ τὸ
ἅμα τῇ προσφορᾷ ἐκείνο τὸ μόριον τῆς ψυχῆς ἐνεργεῖν, ἢ

^c λύειν τοῦτον K^b. ^d γὰρ om. M^b. ^e ἢ post καὶ om. K^b. ^f λυ-
πηθῆναι M^b. ^g ἔστι om. K^b. ^h θεωροῦσά M^b, θεωροῦντάς 2023.
ⁱ ἢ μὲν om. M^b, μὲν om. Baroccianus et 1417, 1855, 2023. ^k ὡς—
τις ἡδονῆ om. Z. et 2024. ^l αὗται om. M^b. ^m οὐκ om. M^b. ⁿ ἔστι
γένεσις K^b. ^o ταῦτα M^b. ^p γενομένης K^b. ^q γένεσις K^b. ^r ψυχῆς
ἢ ἐνεργεῖ K^b. ^s τὸ δὴ K^b. M^b.

διὰ τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, οἶονται γένεσιν εἶναι τὴν ἡδονὴν τῷ
τὴν προσφορὰν δῆλην εἶναι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς μόριον ἄδηλον.
^υΟμοιον οὖν εἴ τις τὸν ἄνθρωπον οἶεται εἶναι σῶμα, ὅτι ^{ιο}
τοῦτο μὲν αἰσθητόν ἐστιν, ἡ δὲ ψυχὴ οὐ ἔστι δέ γε καὶ ἡ
ψυχῆ. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τούτου ἔστι γὰρ μόριόν τι τῆς
ψυχῆς ᾧ ἡδόμεθα, ὃ ἅμα τῇ προσφορᾷ ἐνεργεῖ διὸ οὐκ
ἔστιν οὐδεμία ἡδονὴ γένεσις. Καὶ ἀποκατάστασις δέ, φασίν,
εἰς φύσιν ^ιαἰσθητή. Καὶ γὰρ μὴ ἀποκαθισταμένοις εἰς φύσιν ^{ιι}
ἐστὶν ἡδονή. Τὸ γὰρ ἀποκαθιστασθαι ἐστὶ τὸ τοῦ ἐνδεοῦς τῇ
φύσει, τούτου τὴν ἀναπλήρωσιν γενέσθαι ἔστι δέ, ὡς φαμέν,
μὴ ὄντα ἐνδεᾶ ἡδεσθαι. Ἡ μὲν γὰρ ἐνδεῖα λύπη, ἄνευ δὲ ^{ι2}
λύπης ^υκαὶ πρὸ λύπης φαμέν ἡδεσθαι, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη ^ωἡ
ἡδονὴ ἀποκατάστασις τοῦ ἐνδεοῦς· ἐνδεὲς γὰρ ἐπὶ τῶν τοιού-
των ἡδονῶν οὐδέν. Ὡστε εἰ διότι μὲν γένεσις ἡ ἡδονὴ οὐκ
ἀγαθὸν ἐδόκει εἶναι, οὐκ ἔστι δὲ οὐδεμία ἡδονὴ γένεσις, ἀγα-
θὸν ἂν εἴη ^ωἡ ἡδονή. Ἀλλὰ μετὰ τοῦτο οὐ πᾶσα, φησίν,
ἡδονὴ ἀγαθόν. Συνίδοι δ' ἂν τις καὶ ὑπὲρ τούτου οὕτως. ^{ι3}
Ἐπεὶ γὰρ τὰγαθὸν φαμεν ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις λέ-
γεσθαι (καὶ γὰρ ἐν οὐσίᾳ καὶ ἐν τῷ πρὸς τι καὶ ποσῷ καὶ
πότῃ καὶ ὅλως ἐν ^χἀπάσαις), ἥδη γ' ἐκείνο φανερόν· κατὰ
πάσας γὰρ ^υἀγαθοῦ ἐνεργείας ἡδονὴ τις ἀκολουθεῖ. Ὡστ'
ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν ἐν ^zπάσαις ταῖς κατηγορίαις, καὶ ἡδονὴ ἂν
εἴη ἀγαθόν. Ὡστ' ἐπειδὴ ἐν τούτοις μὲν τὰγαθὰ καὶ ἡδονή, ^{ι4}
ἡ δ' ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἡδονὴ ἡδονή, ἀγαθὸν ἂν εἴη πᾶσα ἡδονή.
Ἄμα δὲ δῆλον ἐκ τούτου ὅτι καὶ διάφοροι τῷ εἶδει ^ααἱ ἡδοναὶ
εἰσιν· διάφοροι γὰρ καὶ ^ααἱ κατηγορίαι, ἐν αἷς ἐστὶν ἡδονή.
Οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν ἔχει, οἷον τῆς γραμματι- ^{ι5}
κῆς ἢ ἄλλης ἡστινοσοῦν. Ἐὰν ^βγὰρ ἔχη ^γΛάμπρος τὴν
γραμματικὴν, ^δὁμοίως διακείσεται ὑπὸ τῆς γραμματικῆς ταύ-
της [γραμματικὸς] ἄλλω ὄψωυν ἔχοντι γραμματικὴν, ^εοὐ

^ι αἰσθητήν M^b. et pr. K^b. ^υ καὶ πρὸ λύπης om. K^b. ^ω ἡ om. K^b.
et mox post εἴη. ^χ ἀπάσαις] πάσαις M^b. ^υ ἀγαθοῦ ἐνεργείας om. K^b.
^z ἀπάσαις K^b. ^α αἱ utrumque om. M^b. ^β ἔχη γὰρ K^b. ^γ λαμπρῶς
K^b, λαμπρ 2023, ἐν λαμπρῷ 1417 et 1855. ^δ ὁμοίως δὲ διακεί-
ται K^b. ^ε οὐ om. K^b, 1417, 1855.

^f δύο εἰσὶ ἅ διάφοροι αἱ γραμματικαὶ ἢ τ' ἐν Λάμπρῳ καὶ ἐν
 16 ^h Ἰλει. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἡδονῆς οὐχ οὕτως· ἢ γὰρ ἀπὸ τῆς
 μέθης ἡδονὴ καὶ ἢ ἀπὸ τοῦ συγγίνεσθαι οὐχ ὁμοίως διατιθέα-
 σιν, διὸ διάφοροι τῷ εἶδει ἰδόξαιεν ἂν εἶναι αἱ ἡδοναί. Ἄλλὰ
 δὴ καὶ διότι φαυλαί εἰσιν ἡδοναί τινες, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ
 ἐδόκει ἢ ἡδονὴ αὐτοῖς ἀγαθὸν εἶναι. Τὸ δὴ τοιοῦτον καὶ ἢ
 τοιαύτη κρίσις οὐκ ^k ἰδιός ἐστιν ἡδονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φύσεως
 17 καὶ ἐπιστήμης. Ἔστι γὰρ καὶ φύσις φαῦλη, οἷον ἢ τῶν
 σκωλήκων καὶ ἢ τῶν κανθάρων καὶ ὄλως ἢ τῶν ἀτίμων ζῴων,
 ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἢ φύσις τῶν φαύλων. Ὅμοίως δ' ^l εἰσὶ
 καὶ ἐπιστήμαι φαῦλαι, οἷον αἱ βάνανσοι, ἀλλ' ὅμως οὐ διὰ
 τοῦτο φαῦλον ἢ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἀγαθὸν τῷ γένει καὶ ^m ἐπι-
 18 στήμη καὶ φύσις. Ὡσπερ γὰρ οὐδ' ἀνδριαντοποιὸν θεωρεῖν
 δεῖ ποῖός ⁿ τις ἐστὶν ἐξ ὧν ἀπέτυχε καὶ κακῶς εἰργάσατο,
 ἀλλ' ἐξ ὧν εὖ, οὕτως οὐδ' ἐπιστήμην οὐδὲ φύσιν οὐδὲ ἄλλο
 οὐδὲν ποῖόν τί ἐστιν ἐκ τῶν φαύλων, ἀλλ' ἐκ τῶν σπουδαίων.
 Ὅμοίως δὲ καὶ ἢ ἡδονὴ τῷ γένει ἀγαθὸν ^o ἐστίν, ἐπεὶ ὅτι
 19 γ' εἰσὶ φαῦλαι ἡδοναί, οὐδ' ἡμᾶς λανθάνει. Ἐπεὶ γὰρ καὶ
 φύσεις τῶν ζῴων εἰσὶ διάφοροι, οἷον ^p καὶ φαῦλη καὶ σπου-
 दाία, οἷον ἢ μὲν ἀνθρώπου σπουδαία ἢ δὲ λύκου ἢ τινος ἄλλου
 θηρίου φαῦλη, ὁμοίως δ' ἑτέρα φύσις ἵππου καὶ ἀνθρώπου
 καὶ ὄνου καὶ κυνός· ἢ δὲ ἡδονὴ ἐστὶ κατάστασις ἐκ τοῦ παρὰ
 φύσιν εἰς φύσιν ^q ἐκάστω τὴν αὐτοῦ, ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη ^r ἡδι-
 20 στον τῇ γε φαῦλη φύσει, ^s φαῦλη ἡδονή. Οὐ γὰρ ἐστὶ ταῦ-
 τὸν ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ, ὁμοίως οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἐπει-
 περ αἱ φύσεις διάφοροι, καὶ αἱ ἡδοναὶ διάφοροι. Ἡ γὰρ
 ἡδονὴ ἦν ἀποκατάστασις, καὶ ἢ ἀποκατάστασις, φασίν, εἰς
 φύσιν ^v καθίστη, ὥστε τῆς μὲν φαύλης φύσεως ἢ κατάστασις

^f διό K^b. cum Z. et 2024. ἅ διάφοροι] μήποτε μάλλον ἀδιάφοροι
 γραπτέον margo K^b. ^h Ἰλει 1417 et 1855 et 2023, νηλεῖ M^b. et
 Baroccianus. ⁱ ἰδόξαιεν M^b. ^k ἰδιόν ἐστὶ τῆς ἡδονῆς M^b. ^l εἰσὶ]
 εἰεν K^b. ^m φύσις καὶ ἐπιστήμη M^b. ⁿ τις om. M^b. ^o ἐστίν
 om. M^b. ^p καὶ post οἷον om. K^b. ^q ἐκάστου K^b. ^r ἡδίστη K^b,
 ἴδιον M^b. ^s φαῦλη ἢ ἡδονή K^b. ^t ταῦτόν] ταυτόν καὶ K^b. ^v κα-
 θίστει K^b.

φαύλη, τῆς δὲ σπουδαίας σπουδαία. Ἄλλ' ^w οἱ φάσκοντες ²¹ εἶναι τὴν ἡδονὴν ^x οὐ σπουδαίαν, πεπόνθασιν οἶον οἷ μὴ εἰδότες τὸ νέκταρ οἶονται τοὺς θεοὺς οἶνον πίνειν καὶ οὐκ εἶναι ^y τοῦτου ^z ἡδίων οὐδέν. Τοῦτο δὲ πάσχουσι διὰ τὴν ἄγνοιαν. Οἷς ὅμοιον πεπόνθασιν οἱ πάσας τὰς ἡδονὰς γενέσεις φάσκοντες εἶναι καὶ οὐκ ἀγαθόν· διὰ γὰρ τὸ μὴ εἰδέναι ἄλλας ἡδονὰς ἀλλ' ἢ τὰς σωματικὰς, ταύτας τε ὄραν γενέσεις τε οὔσας καὶ ^a οὐ σπουδαίας, ὅλως οὐκ οἶονται εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν. Ἐπεὶ ^b δ' οὖν ἐστὶν ἡ ἡδονὴ καὶ καθισταμένης τῆς ²² φύσεως καὶ καθεστηκυίας, οἶον καθισταμένης μὲν αἰ ἐξ ἐνδείας ἀναπληρώσεις, ^c καθεστηκυίας δὲ αἰ ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τῶν τοιούτων οὔσαι, βελτίους ἂν εἴησαν αἰ καθεστηκυίας τῆς φύσεως ἐνέργειαι· αἰ γὰρ ἡδοναὶ κατ' ἀμφοτέρους λεγόμεναι τοὺς τρόπους ἐνέργειαι εἰσιν, ὥστε δῆλον ὅτι αἰ ἀπὸ τῆς ὄψεως ἡδοναὶ καὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τοῦ διανοεῖσθαι βέλτισται ἂν εἴησαν, ἐπεὶ αἰ γε σωματικαὶ ἐξ ἀναπληρώσεως. Ἐπι καὶ τοῦτο ἐλέγετο, ὅτι οὐκ ἀγαθόν· τὸ ²³ γὰρ ἐν πάσιν εἶναι καὶ πᾶσι κοινὸν οὐκ ἀγαθόν. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἐπὶ φιλοτίμου μᾶλλον καὶ φιλοτιμίας οἰκείον ἐστίν· ὁ γὰρ φιλότιμός ἐστιν ὁ μόνος βουλόμενος ἔχειν καὶ τῷ τοιοῦτῳ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν. Καὶ τὴν ἡδονὴν οὖν, εἰ ^d μέλλει τὰγαθὸν εἶναι, τοιοῦτον ^e δεῖν εἶναι. Ἡ οὖν, ἀλλὰ καὶ ²⁴ τοῦναντίον διὰ τοῦτο ἂν δόξειεν ἀγαθὸν εἶναι, ὅτι πάντα τούτου ἐφίεται· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ πάντα πέφυκεν ἐφίεσθαι, ὥστ' εἰ τῆς ἡδονῆς πάντ' ἐφίεται, ἀγαθὸν ^f ἂν εἴη τῷ γένει ἡ ἡδονή. ^g Πάλιν καὶ ὅτι ἐστὶν ἐμπόδιον ἡ ἡδονή, οὐκ ἔφασαν ²⁵ αὐτὴν ἀγαθὸν εἶναι. ^h Τὸ δ' ἐμπόδιον φάσκειν εἶναι διὰ τὸ μὴ ὀρθῶς σκοπεῖν φαίνεται αὐτοῖς. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐμπόδιον ἡ ἀπὸ τοῦ πράγματος τοῦ πραττομένου ἡδονή. Ἐὰν ⁱ μέντοι ἄλλη, ἐμπόδιον, οἶον ἡ ἀπὸ τῆς μέθης ἡδονή ἐμπόδιον

^w οἱ] οἱ μὲν M^b. ^x οὐ om. K^b.M^b. ^y τοῦτο K^b. ^z ἡδίων K^b.M^b.
^a οὐ om. K^b. ^b δ' om. M^b. ^c καθεστ.] καὶ καθεστ. M^b. ^d μέλλοι M^b.
^e δεῖν] δὴ M^b. ^f ἂν om. M^b. ^g πάλιν ὅτι καὶ ἐστὶν ἐμπόδιον ἐστὶν ἡ M^b.
^h τὸ corr. K^b, τοῦ M^b. ⁱ μὲν M^b.

26 ἔστι τοῦ πράττειν. Ἐπὶ οὗτω μὲν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστή-
 μης ἐμπόδιον ἔσται· οὐ γὰρ ἔστιν ἅμα ἀμφοτέροις ἐνεργεῖν.
 Ἐπὶ ἀλλὰ διὰ τί οὐκ ἀγαθὸν ἢ ἐπιστήμη, ἂν ποιῇ τὴν ἀπὸ τῆς
 ἐπιστήμης ἡδονήν; Καὶ πότερον ἐμπόδιον ἔσται, ἢ οὐ, ἀλλὰ
 27 μᾶλλον πράξει; Ἐπὶ γὰρ ἡδονὴ παρορμῆ πρὸς τὸ μᾶλλον
 πράττειν ἀπ' αὐτοῦ γινομένη, ἐπεὶ τὸν σπουδαῖον ποιήσον
 πράττειν ^k τὰ κατ' ἀρετὴν, καὶ ἡδέως ταῦτα πράττειν· ἄρα
 οὐ πολλῶ μᾶλλον ἐνεργήσει κατὰ τὴν πράξιν; Καὶ ἐὰν μὲν
 γε ἡδόμενος πράττη, σπουδαῖος ἔσται, ἂν δὲ λυπούμενος τὰ
 28 κατὰ πράττη, οὐ σπουδαῖος. Ἐπὶ γὰρ λύπη ἐπὶ τοῖς δι' ἀνάγκη
 ἐστίν, ὥστ' εἰ λυπεῖται τις τὰ κατὰ πράττων, ἀναγκα-
 ζόμενος πράττει· ὁ δ' ἐξ ἀνάγκης πράττων οὐ σπουδαῖος.
 Ἐπὶ ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι γε μὴ λυπούμενον ἢ ἡδόμενον τὰ κατ'
 29 ἀρετὴν πράττειν· τὸ δ' ἀνα μέσον οὐκ ἔστιν. Διὰ τί; Ἐπὶ ὅτι
 ἢ ἀρετὴ ἐν πάθει, τὸ δὲ πάθος ἐν λύπῃ καὶ ἡδονῇ· ἐν δὲ τῷ
 ἀνα μέσον οὐκ ἔστιν. Δῆλον οὖν ὡς καὶ ἢ ἀρετὴ μετὰ λύπης
 καὶ ἡδονῆς. Εἰ μὲν οὖν λυπούμενός ^l τις τὰ κατὰ πράττει,
 οὐ σπουδαῖος. Ἐπὶ ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἢ ἀρετὴ μετὰ λύπης· μεθ'
 ἡδονῆς ἄρα. Οὐ μόνον ἄρα οὐκ ἐμπόδιόν ἔστιν ἢ ἡδονή, ἀλλὰ
 καὶ προτρεπτικὸν πρὸς τὸ πράττειν, καὶ τὸ ὄλον δὲ οὐκ ἐν-
 30 δέχεται ἀνευ ἡδονῆς ^m εἶναι τῆς ἀπ' αὐτῆς γινομένης. Ἐπὶ ἄλλος
 ἦν λόγος ὅτι οὐδεμία ποιεῖ ἐπιστήμη ἡδονήν. Ἐπὶ ἔστι δὲ οὐδὲ
 τοῦτο ἀληθές· οἱ γὰρ ⁿ δειπνοποιοὶ καὶ στεφανοποιοὶ ^o καὶ
 μυρεψοὶ ἡδονῆς εἰσὶ ποιητικοί. Ἐπὶ ἀλλὰ δὴ ταῖς ἄλλαις ἐπι-
 στήμαις οὐκ ἔστιν ἢ ἡδονή ὡς τέλος, ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς τε καὶ
 οὐκ ἀνευ ἡδονῆς· ἔστιν οὖν ^p καὶ ἐπιστήμη ^q ποιητικὴ ἡδονῆς.
 31 Ἐπὶ ^r δὲ καὶ ἄλλως ἐλέγετο, ὅτι οὐκ ἄριστον. Ἐπὶ ἀλλ' οὗτω
 μὲν καὶ τῷ τοιούτῳ λόγῳ ἀναιρήσεις καὶ τὰς καθ' ἕκαστα λε-
 γομένας ἀρετάς. Ἐπὶ γὰρ ἀνδρεία οὐκ ἔστιν ἄριστον· ἀρ' οὖν
^s διὰ τοῦτ' οὐκ ἀγαθόν; Ἐπὶ ἢ τοῦτ' ἄτοπον; Ἐπὶ ὁμοίως καὶ ἐπὶ
 32 τῶν ἄλλων. Οὐδὲ ἡδονὴ διὰ τοῦτ' ^t οὐκ ἀγαθόν, ὅτι οὐκ

^k τὰ om. Mb. ^l τι Mb. ^m εἶναι om. Mb. ⁿ δειπνοποιοὶ Kb.
^o καὶ οἱ μυρεψοὶ Kb. ^p καὶ] ἢ Mb. ^q ποιητὸν Mb. ^r δὲ om. Kb.
^s διὰ τοῦτ'] διὰ ταῦτα Mb. ^t οὐκ ante ἀγαθόν om. Mb.

ἄριστον. Ἐπορήσειε δ' ἂν τις μεταβὰς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τὸ τοιοῦτον, οἷον ἐπειδὴ ὁ λόγος κρατεῖ ποτὲ τῶν παθῶν (φαμέν ὃ γὰρ ἐπὶ τοῦ ἐγκρατοῦς), καὶ τὰ πάθη δὲ πάλιν ἀντεστραμμένως τοῦ λόγου κρατεῖ, οἷον ἐπὶ τῶν ἀκρατῶν συμβαίνει. Ἐπεὶ οὖν τὸ ἄλογον μέρος τῆς ψυχῆς ἔχον τὴν 33 κακίαν κρατεῖ τοῦ λόγου εὐ διακειμένου (ὁ γὰρ ἀκρατὴς τοιοῦτος), καὶ ὁ λόγος ὁμοίως φαῦλος· διὸ κακείνος κρατήσῃ τῶν παθῶν εὐ διακειμένων καὶ ἐχόντων τὴν οἰκείαν ἀρετὴν. Εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, συμβήσεται τῇ ἀρετῇ κακῶς χρῆσθαι· ὁ γὰρ λόγῳ φαῦλῳ διακείμενος καὶ χρώμενος τῇ ἀρετῇ κακῶς αὐτῇ χρήσεται. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἄτοπον ἂν συμβαίνειν δόξειεν. Πρὸς δὲ τὴν τοιαύτην ἀπορίαν ῥάδιον ἀντειπεῖν καὶ 34 λῦσαι ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένων ὑπὲρ ἀρετῆς. Τότε γὰρ φαμεν εἶναι ἀρετὴν, ὅταν ὁ λόγος εὐ διακείμενος τοῖς πάθεσιν ἔχουσι τὴν οἰκείαν ἀρετὴν σύμμετρος ἦ, καὶ τὰ πάθη τῷ λόγῳ. Οὕτω γὰρ διακείμενα συμφωνήσουσι πρὸς ἄλ- 35 ληλα, ὥστε τὸν μὲν λόγον προστάττειν αἰεὶ τὸ βέλτιστον, τὰ δὲ πάθη ῥαδίως εὐ διακείμενα ποιεῖν ὃ ἂν ὁ λόγος προστάτῃ. Ἄν οὖν ὁ λόγος φαῦλος ἢ διακείμενος, τὰ δὲ πάθη εὐ, οὐκ ἔσται ἀρετὴ ὡς ἐκλείποντος τοῦ λόγου· ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ ἢ ἀρετῆ. Ὡστ' οὐδὲ κακῶς χρῆσθαι ἐνδέχεται ἀρετῇ. Ἄπλως δ' οὐχ, ὥς οἴονται οἱ ἄλλοι, τῆς ἀρετῆς ἀρχὴ καὶ 36 ἡγεμών ἐστίν ὁ λόγος, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ πάθη. Δεῖ γὰρ πρὸς τὸ καλὸν ὀρμὴν ἄλογόν τινα ὕπρωτον ἐγγίνεσθαι (ὃ καὶ γίνεται), εἴθ' οὕτως τὸν λόγον ὕστερον ἐπιψηφίζοντα εἶναι καὶ διακρίνοντα. Ἴδοι δ' ἂν τις τοῦτο ἐκ τῶν ἡ παιδίων 37 καὶ τῶν ἀνευ λόγου ζώντων· ἐν γὰρ τούτοις ἀνευ ἁ τοῦ λόγου ἐγγίνονται ἁ ὀρμαὶ παθῶν πρὸς τὸ καλὸν ἁ πρότερον, ὃ δὲ λόγος ὕστερος ἐπιγιγνώμενος καὶ σύμψηφος ὧν ποιεῖ πράττειν τὰ καλά. Ἄλλ' ἁ οὐκ ἔαν ἀπὸ τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν 38 λάβῃ πρὸς τὰ καλά, οὐκ ἀκολουθεῖ τὰ πάθη ὁμογνωμο-

^v γὰρ καὶ ἐπὶ M^b. ^w ἐκλείποντος K^b. ^x ὡσπερ K^b. ^y πρῶτον om. M^b. ^z παιδίων K^b. ^a τοῦ om. M^b. ^b ὀρμαὶ τῶν παθῶν M^b.
^c πρότερον om. M^b. ^d οὐκ om. M^b.

νοῦντα, ἀλλὰ πολλάκις ἐναντιοῦται· διὸ μᾶλλον ἀρχῇ ἔοικε πρὸς τὴν ἀρετὴν τὸ πάθος εὖ διακείμενον ἢ ὁ λόγος.

8 Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη τούτων εἰπεῖν, ἐπειδὴ περὶ εὐδαιμονίας ἐστὶν ὁ λόγος, περὶ εὐτυχίας. Οἴονται γὰρ οἱ πολλοὶ τὸν εὐδαίμονα βίον τὸν εὐτυχῆ εἶναι ἢ οὐκ ἄνευ γε εὐτυχίας, καὶ ὀρθῶς ^ε ἴσως· ἄνευ γὰρ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὧν ἡ τύχη ἐστὶ ² κυρία, οὐκ ἐνδέχεται εὐδαίμονα εἶναι. Διὸ ρητέον ἐστὶν ὑπὲρ εὐτυχίας, καὶ ἀπλῶς ὁ εὐτυχῆς ^ι τίς ἐστι καὶ ἐν τίσι καὶ περὶ τί. Πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ ταῦτ' ἂν τις ἐλθὼν καὶ ^β ἐπιβλέψας ἀπορήσειεν. Οὔτε γὰρ ἂν εἴποι τις τὴν τύχην ³ ὡς ἐστὶ φύσις. Ἡ γὰρ φύσις αἰεὶ ^η οὐδ' ἐστὶν αἰτία, τούτου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ^ι ἢ ὡσαύτως ποιητικὴ ἐστὶν, ἡ δὲ γε τύχη οὐδέποτε, ἀλλ' ἀτάκτως καὶ ὡς ἔτυχεν· διὸ ἡ τύχη ἐν τοῖς τοιοῦτοις λέγεται. Οὔτε δὴ νοῦν ^κ γέ τινα ἢ λόγον ὀρθόν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα οὐχ ἠττόν ἐστι τὸ τεταγμένον καὶ τὸ αἰεὶ ⁴ ὡσαύτως, ἡ δὲ τύχη οὐ. Διὸ καὶ οὐ πλείστος νοῦς καὶ λόγος, ἐνταῦθα ^ι ἐλαχίστη τύχη, οὐδ' ἐπὶ πλείστη τύχη, ἐνταῦθ' ἐλάχιστος νοῦς. Ἄλλ' ἄρά γε ἡ εὐτυχία ἐστὶν ὡς ἐπιμέλειά τις ^μ θεῶν; Ἡ τοῦτ' οὐκ ἂν δόξειεν; Τὸν γὰρ θεὸν ἀξιούμεν κύριον ὄντα τῶν τοιοῦτων τοῖς ἀξίοις ἀπονέμεν καὶ τὰ γαθὰ καὶ τὰ κακὰ, ἡ δὲ τύχη καὶ τὰ ἀπὸ ^ν τῆς τύχης ὡς ⁵ ἀληθῶς ὡς ἂν τύχη γίνεται. Εἰ δὲ γε τῷ θεῷ τὸ τοιοῦτον ἀπονέμομεν, φαῦλον αὐτὸν κριτὴν ποιήσομεν ἢ οὐ δίκαιον· τοῦτο δ' οὐ προσήκόν ^ο ἐστὶ θεῷ. Ἄλλὰ μὴν ἔξω γε τούτων εἰς οὐδὲν ἄλλο τὴν τύχην ^ρ ἂν τις τάξειεν, ὥστε δῆλον ὅτι τούτων ἂν ^q τι εἴη. Νοῦς μὲν δὴ καὶ λόγος καὶ ἐπιστήμη ⁶ παντελῶς ἀλλότριόν τι ἔοικεν εἶναι. Ἄλλὰ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ εἴνοια ἢ παρὰ τοῦ θεοῦ δόξειεν ἂν εἶναι εὐτυχία διὰ τὸ καὶ ἐν τοῖς φαύλοις ἐγγίνεσθαι· τὸν δὲ θεὸν τῶν φαύλων οὐκ εἰκὸς ἐπιμελεῖσθαι. Λοιπὸν τοίνυν καὶ οἰκειό-

^ε ἴσως om. Mb. ^ι τί Mb. ^β ἀποβλέψας Mb. ^η οὐ] οὐκ pr. Kb.
^ι ἢ] καὶ corr. Mb. ^κ γε om. Mb. ^ι ἐλαχίστη καὶ τύχη Mb. ^μ θεοῦ Mb.
^ν τῆς om. Mb. ^ο ἐστὶ τῷ θεῷ Mb. ^ρ ἂν τι τάξειεν Kb, τάξειεν ἂν τις Mb. ^q τις Mb.

τατον τῆς εὐτυχίας ἐστὶν ἡ φύσις, ἔστι δ' ἡ εὐτυχία καὶ ἡ τύχη ἐν τοῖς μὴ ἐφ' ἡμῖν οὖσι, μηδ' ὧν αὐτοὶ κύριοί ἐσμεν καὶ δυνατοὶ πράξαι. Διὸ τὸν δίκαιον, ἢ ^s δίκαιος, οὐθεὶς λέγει εὐτυχή, οὐδὲ τὸν ἀνδρείον, οὐδ' ὅλως τῶν κατ' ἀρετὴν οὐδένα· ἐφ' ἡμῖν ^t γάρ ἐστι ταῦτα καὶ ἔχειν καὶ μὴ ἔχειν. Ἄλλ' ἤδη ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις οἰκειότερον τὴν εὐτυχίαν ἐροῦμεν· τὸν γὰρ εὐγενῆ εὐτυχή ^v λέγομεν, καὶ ὅλως ^w τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχει ὧν μὴ αὐτὸς κύριός ἐστιν. Ἄλλ' ⁸ ὅμως οὐδ' ἐνταῦθα ^x κυρίως ἂν ἡ εὐτυχία λέγοιτο. Ἔστι δὲ πολλαχῶς ὁ εὐτυχῆς λεγόμενος· καὶ γὰρ ^φ παρὰ τὸν λογισμὸν τὸν αὐτοῦ συνέβη τι ἀγαθὸν πράξαι, εὐτυχή φασκόντες, καὶ ^ψ κατὰ λόγον ζημίαν ἢ λαβεῖν, τὸν τοιοῦτον Ἰκερδάναντα εὐτυχή φασκόντες. Ἔστιν οὖν ἡ εὐτυχία τῷ ἀγαθόν τι ^z ὑπάρξει παρὰ λόγον καὶ ἐν τῷ ^a κακὸν μὴ λαβεῖν εὐλογον. Ἄλλὰ μᾶλλον ^b καὶ οἰκειότερον ἡ εὐτυχία ἂν δόξειεν εἶναι ἐν τῷ ἀγαθόν λαβεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸν λαβεῖν κατ' αὐτὸ δόξειεν ^c ἂν εὐτύχημα εἶναι, τὸ δὲ κακὸν μὴ λαβεῖν κατὰ συμβεβηκὸς εὐτύχημα. Ἔστιν οὖν ἡ εὐτυχία ἄλογος φύσις· ὁ ¹⁰ γὰρ εὐτυχῆς ἐστὶν ὁ ἄνευ λόγου ἔχων ὄρμην πρὸς τὰ ἀγαθὰ καὶ τούτων ἐπιτυγχάνων, τούτο δ' ἐστὶ φύσεως· ἐν γὰρ τῇ ^d ψυχῇ ἔνεστι τῇ φύσει τοιοῦτον ^φ ὀρμῶμεν ἀλόγως πρὸς ἂν ἂν εὐ ἔχωμεν. Καὶ εἴ τις ἐρωτήσῃ τὸν οὕτως ἔχοντα, διὰ ¹¹ τί τοῦτο ἀρέσκει σοι οὕτω πράττειν; Οὐκ οἶδά φησιν, ἀλλ' ἀρέσκει μοι, ὅμοιον πάσχων τοῖς ἐνθουσιάζουσιν· καὶ γὰρ οἱ ἐνθουσιάζοντες ἄνευ λόγου ὄρμην ἔχουσι πρὸς τὸ πράττειν τι. Τὴν δ' εὐτυχίαν οὐκ ἔχομεν οἰκείῳ καὶ ἰδίῳ ὀνόματι ¹² προσαγορεύειν, ἀλλ' αἰτίαν πολλακίς φασκόντες εἶναι αὐτὴν· ἡ δ' αἰτία ἀλλότριον τοῦ ὀνόματος. Ἡ γὰρ αἰτία καὶ οὐ ἐστὶν αἰτία ἄλλο ἐστὶ, καὶ ἄνευ ὀρμῆς τῆς ἐπιτυγχανούσης τῶν ἀγαθῶν αἰτία λεγομένη, οἷον ἡ τοῦ κακὸν μὴ λαβεῖν

ῤ ἡ alterum om. K^b. ^s δίκαιον M^b. ^t γάρ] μὲν γάρ K^b. ^v λέγομεν] ἐροῦμεν M^b. ^w τὰ om. K^b. ^x ἂν κυρίως εὐτυχία K^b. ^y κερδανόντα M^b. ^z πράξαι K^b. ^a κακὸν τι μὴ 1417 et 1855 et 2023. ^b καὶ om. M^b. ^c ἂν om. K^b. ^d τύχη M^b.

ἢ πάλιν ^ε τοῦ μὴ οἰόμενον ἀγαθὸν λήψεσθαι ἀγαθὸν λαβεῖν.

13¹ Ἔστιν οὖν ἡ τοιαύτη εὐτυχία ^φ διάφορος ἐκείνης, καὶ ἔοικεν
^ξ αὐτῇ ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς μεταπτώσεως γίνεσθαι, καὶ
κατὰ συμβεβηκὸς εὐτυχία. ^η Ὡστ' εἰ καὶ ἡ τοιαύτη ἐστὶν
εὐτυχία, ἀλλ' οὖν πρὸς γε τὴν εὐδαιμονίαν ἡ τοιαύτη ἂν εἴη
εὐτυχία οἰκειότερα, ἥς ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ τῆς ὁρμῆς ^ι τῶν ἀγα-
14 θῶν ἐστὶ τῆς ἐπιτεύξεως. Ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία οὐκ
ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ταῦτα δὲ γίνεται ἀπὸ τῆς εὐτυχίας,
οἷον ἀρτίως ἔφαμεν, συνεργὸς ἂν εἴη τῇ εὐδαιμονίᾳ. Περὶ
μὲν οὖν εὐτυχίας ^κ τοσαῦτα.

9 Ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ἐκάστης τῶν ἀρετῶν κατὰ μέρος εἰρήκα-
μεν, λοιπὸν ἂν εἴη καὶ καθόλου ^ι συνθέντας τὰ καθ' ἕκαστα
κεφαλαιωσαμένους εἰπεῖν. Ἔστι μὲν οὖν οὐ κακῶς λεγόμε-
νον τοῦνομα ἐπὶ τοῦ τελέως σπουδαίου, ἡ καλοκάγαθία.

2 Καλὸς καγαθὸς γάρ, φησὶν, ὅταν τελέως σπουδαῖος ^μ ἢ
ἐπὶ γὰρ τῆς ἀρετῆς τὸν καλὸν καγαθὸν λέγουσιν, ^ν οἷον τὸν
δίκαιον καλὸν καγαθὸν ^ο φασι, τὸν ἀνδρεῖον, τὸν σόφρονα,

3 ὅλως ἐπὶ τῶν ἀρετῶν. Ἐπειδὴ οὖν εἰς δύο διαιροῦμεν, καὶ
τὰ μὲν φάμεν εἶναι καλὰ τὰ δὲ καὶ ἀγαθὰ, ^ρ καὶ τῶν ἀγαθῶν
τὰ μὲν ἀπλῶς ἀγαθὰ τὰ ^δ οὗ, καὶ καλὰ μὲν οἷον τὰς ἀρετὰς
καὶ τὰς ^α ἀπ' ἀρετῆς πράξεις, ἀγαθὰ δὲ ^ρ οἷον ἀρχὴν πλοῦτον
δόξαν τιμὴν ^ς καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐστὶν οὖν ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς
^φ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀπλῶς καλὰ καλὰ
4 ἐστὶν. Ὁ τοιοῦτος γὰρ καλὸς καὶ ἀγαθός· ^φ δὲ τὰ ἀπλῶς
ἀγαθὰ μὴ ἐστὶν ἀγαθὰ, οὐκ ἔστι καλὸς καὶ ἀγαθός, ὥσπερ
οὐδ' ὑγιαίνειν ἂν δόξειεν ^φ τὰ ἀπλῶς ὑγιεινὰ μὴ ὑγιεινὰ
ἐστὶν. Εἰ γὰρ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀρχὴ παραγινόμενά τινα

βλάπτειεν, οὐκ ἂν αἰρετὰ εἴη, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὅσα αὐτὸν
5 μὴ ^τ βλάβῃ, βουλήσεται αὐτῷ εἶναι. Ὁ δὲ τοιοῦτος ὢν
οἷος ὑποστελλόμενός ^ν τι τῶν ἀγαθῶν πρὸς τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ,

^ε τὸ K^b. ^φ ἀδιάφορος M^b. ^ξ αὐτῇ K^b. ^η ὥστ'—ἐστὶν εὐτυ-
χία om. Z. M^b. et 2024. ^ι τῶν om. M^b. ^κ ταῦτα K^b. ^ι συν-
θέντα M^b. ^μ ἢ om. K^b. ^ν οἷον om. M^b. ^ο φησω K^b. ^ρ καὶ τῶν
—ἀπλῶς ἀγαθὰ om. M^b. ^α ἐπ' M^b. ^ρ οἷον om. K^b. ^ς καὶ ante τὰ
om. K^b. ^τ βλάβῃ K^b. ^ν τι om. M^b.

οὐκ ἂν δόξειε καλὸς καὶ ἀγαθὸς εἶναι· ἀλλ' ὧ τὰγαθὰ πάντα ὄντα ἀγαθὰ ἐστὶ καὶ ὑπὸ τούτων μὴ διαφθείρεται, οἷον ὑπὸ πλούτου καὶ ἀρχῆς, ὁ τοιοῦτος καλὸς καὶ ἀγαθός.

Ἵπὲρ ^w δὲ τοῦ κατὰ τὰς ἀρετὰς ὀρθῶς πράττειν εἴρηται **ΙΟ** μὲν, οὐχ ἰκανῶς δέ. Ἐφάμεν γὰρ τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν· ἀλλ' ἴσως ἂν τις αὐτὸ τοῦτο ἀγνοῶν ἐρωτήσῃ, τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τί ποτ' ἐστὶ, καὶ ποῦ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος; Ἐστὶν οὖν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν, ² ὅταν τὸ ἄλογον μέρος τῆς ψυχῆς μὴ κωλύῃ τὸ λογιστικὸν ἐνεργεῖν τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν· τότε ^x γὰρ ἡ πράξις ἐστὶ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἐπειδὴ γὰρ τι τῆς ψυχῆς τὸ μὲν ³ χεῖρον ἔχομεν τὸ δὲ βέλτιον, αἰεὶ δὲ τὸ χεῖρον τοῦ βελτίονος ὕνεκέν ἐστιν, ὥσπερ ἐπὶ σώματος καὶ ψυχῆς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἔνεκεν, καὶ τότε ἐροῦμεν ἔχειν τὸ σῶμα ^z καλῶς, ὅταν οὕτως ἔχη ὥστε μὴ κωλύειν ἀλλὰ καὶ συμβάλλεσθαι καὶ συμπαρορμᾶν πρὸς τὴν ψυχὴν ἐπιτελεῖν τὸ αὐτῆς ἔργον· τὸ γὰρ χεῖρον τοῦ βελτίονος ἔνεκεν, ^a πρὸς τὸ συνεργεῖν τῷ βελτίονι. Ὅταν οὖν τὰ πάθη μὴ ^b κωλύωσι τὸν νοῦν τὸ ⁴ αὐτοῦ ἔργον ^c ἐπιτελεῖν, τότε ἐστὶ τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον γινόμενον. Ναί, ἀλλ' ἴσως εἴποι τις ἂν, ὅταν πῶς ἔχωσι τὰ πάθη, οὐ κωλύουσιν, καὶ πότε οὕτως ἔχουσιν; Οὐ γὰρ οἶδα. Τὸ δὲ τοιοῦτον οὐκ ἐστὶν εἰπεῖν ῥάδιον. Οὐδὲ γὰρ ὁ ἰατρός, ἀλλ' ὅταν εἴπῃ τῷ πυρέττοντι ^d πτισάνην προσφέρεσθαι· τοῦ δὲ πυρέττειν πῶς αἰσθάνομαι; Ὅταν, φησὶν, ὀρᾶς ὥχρον ὄντα. Τὸ δ' ὥχρον πῶς εἰδήσω; Ἐν- ⁵ ταῦθα δὲ συνιέτω ὁ ἰατρός· εἰ γὰρ μὴ ἔχεις παρὰ σαυτῷ, φήσῃ, τῶν γε τοιούτων αἰσθησιν, οὐκ ^e ἐστὶν. Ὡσαύτως ὑπὲρ τῶν ἄλλων κοινός ἐστι τῶν τοιούτων ὁ λόγος. Ὁμοίως δ' ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν τοῦ γνωρίζειν· δεῖ γὰρ αὐτὸν συμβάλλεσθαι πρὸς αἰσθησὶν τι. Ἐπιζητήσῃε δ' ἂν τις ⁶ ^f ἴσως καὶ τὸ τοιοῦτον, ἅρα γε ἔργῳ εἰδήσας ταῦτα καὶ δὴ

^w δὲ om. K^b. ^x γὰρ om. K^b. ^y ἔνεκέν ἐστιν] ἔχομεν ἔνεκεν K^b.
^z καλῶς om. K^b. ^a πρὸς τὸ om. K^b. ^b κωλύωσι M^b. ^c ἐπιτελεῖν] ἐνεργεῖν K^b. ^d πτισάνην M^b. ^e ἔτι K^b.M^b. ^f ἴσως om. M^b.

εὐδαιμόνων ἔσομαι; Οἴονται γάρ. Τὸ δ' ἐστὶν ἅ οὐ τοιοῦτον· οὐδεμία γὰρ οὐδὲ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν παραδίδωσι τῷ μανθάνοντι τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν ἔξιν μόνον.

7 Οὕτως οὐδ' ἐνταῦθα παραδίδωσι τὸ εἰδῆσαι ταῦτα τὴν χρῆσιν (ἢ γὰρ εὐδαιμονία ἐστὶν ἐνέργεια, ὡς φαμέν) ἀλλὰ τὴν ἔξιν, οὐδ' ἐν τῷ εἰδέναι ἐξ ᾧ ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία, ἀλλ' ἐκ τοῦ τούτοις χρήσασθαι. Τὴν δὲ χρῆσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν τούτων οὐκ ἔστι ταύτης τῆς πραγματείας τὸ παραδοῦναι· οὐδὲ γὰρ ἄλλη ἐπιστήμη οὐδεμία τὴν χρῆσιν παραδίδωσιν, ἀλλὰ τὴν ἔξιν.

II 'Εφ' ἅπασιν δὲ τούτοις ὑπὲρ φιλίας ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν, τί ἐστὶ καὶ ἐν τίσι καὶ περὶ τί· ἐπειδὴ ^h περ ὀρώμεν ⁱ παρὰ πάντα τὸν βίον παρατείνουσιν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ οὐσαν ἀγαθόν, ^k συμπαραληπτέα ἂν εἴη πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Πρῶτον μὲν οὖν ἴσως ^l ἀ ἀπορεῖται καὶ ζητεῖται, ² βέλτιον διελεῖν. Πότερον γάρ ἐστὶν ἡ φιλία ἐν τοῖς ὁμοίοις, ὥσπερ δοκεῖ καὶ λέγεται; Καὶ ^m γὰρ κολοῖός φασιν παρὰ κολοῖον ἰζάνει, καὶ

αἰεὶ ⁿ τοι τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον.

Φασὶ δὲ καὶ κυνός ποτε αἰεὶ καθευδούσης ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεραμίδος, ἐρωτηθέντα τὸν Ἐμπεδοκλέα διὰ τί ποτε ἡ κύων ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεραμίδος καθεύδει, εἰπεῖν ὅτι ἔχει τι ^o τῇ κεραμίδι ὅμοιον ἢ κύων, ὡς διὰ τὸ ὅμοιον τὴν κύνα φοιτῶσαν.

3 Πάλιν ^p δ' αὖ δοκεῖ ἄλλοις τισὶν ἐν τοῖς ἐναντίοις μᾶλλον ἐγγίνεσθαι ἢ φιλία. Ἐρᾷ μὲν γάρ, φησὶν, ὄμβρου γαῖα, ὅταν ξηρὸν ^q πέδον· ^r τὸ δὲ ἐναντίον, φησί, τῷ ἐναντίῳ βούλεσθαι φίλον εἶναι. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὁμοίοις ^s οὐδ' ^t ἐνδέχεται γίνεσθαι· τὸ γὰρ ὅμοιον, φησί, τοῦ ὁμοίου οὐδὲν ⁴ προσδέεται, καὶ τὰ τοιαῦτα δῆ. Ἐτι ^v πότερον ἔργον ἐστὶ φίλον γενέσθαι ἢ ῥάδιον γενέσθαι; ^w Οἱ γοῦν κόλακες τα-

ἅ οὐ om. Mb. ^h περ] immo γάρ. ⁱ περὶ Mb. ^k συμπαραληπτέον Kb. ^l δ Mb. ^m γὰρ] γὰρ ὁ Kb. ⁿ τοι om. Mb. ^o τῇ om. Kb. ^p δ' om. Mb. ^q πέδον ἢ. τὸ Mb. ^r τὸ ἐναντίον Kb. ^s οὐδὲν Kb. ^t ἐνδέχεται Mb. ^v πότερον] δέ Mb. ^w οἱ γοῦν] οἶον Kb.

χέως προσεδρεύσαντες φίλοι μὲν οὐκ εἰσίν, φαίνονται δὲ φίλοι
 εἶναι. Ἐτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπορείται, πότερον ἔσται ὁ
 σπουδαῖος τῷ ^x φαύλῳ φίλος ἢ οὐ; Ἡ μὲν γὰρ φιλία ἐν
 πίστει καὶ βεβαιότητι, ὁ δὲ φαῦλος ἤκιστα τοιοῦτος. Καὶ
 ὁ φαῦλος ^y τῷ φαύλῳ, ἢ οὐδὲ τοῦτο; Πρῶτον μὲν οὖν διο-5
 ριστέον ἂν εἴη ὑπὲρ φιλίας ποίας σκοποῦμεν. Ἔστι γάρ,
 ὡς οἴονται, φιλία καὶ πρὸς θεὸν καὶ τὰ ἄψυχα, οὐκ ὀρθῶς.
 Τὴν γὰρ φιλίαν ἐνταῦθά φαμεν εἶναι οὗ ἐστὶ τὸ ἀντιφι-
 λείσθαι, ἢ δὲ πρὸς τὸν θεὸν φιλία ^z οὔτε ἀντιφιλείσθαι δέχε-
 ται οὔθ' ὅλως τὸ φιλεῖν· ἀτοπον γὰρ ἂν εἴη εἶ τις φαίη
 φιλεῖν τὸν Δία. Οὐδὲ δὴ παρὰ τῶν ἀψύχων ἐνδέχεται ἀντι-6
 φιλείσθαι· φιλία ^a μέντοι καὶ πρὸς τὰ ἄψυχα ἔστιν, οἶον
 οἶνον ἢ ἄλλο δὴ τῶν τοιούτων. Διὸ δὴ οὔτε τὴν πρὸς τὸν
 θεὸν φιλίαν ^b ἐπιζητοῦμεν οὔτε τὴν πρὸς τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ
 τὴν πρὸς τὰ ἔμψυχα, καὶ πρὸς ταῦτα ἐν οἷς ἐστὶ τὸ ἀντιφι-
 λείν. Εἰ ^c δὴ τις μετὰ τοῦτο ἐπισκέψαιτο τί ἐστὶ τὸ φιλη-7
 τόν, ἔστιν οὖν οὐκ ἄλλο τι ἢ τὰγαθόν. Ἐτερον μὲν οὖν ἐστὶ
 τὸ φιλητὸν καὶ τὸ φιλητέον, ὥσπερ ^d καὶ τὸ βουλητὸν καὶ τὸ
 βουλητέον. Βουλητὸν μὲν γὰρ τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν, βουλητέον
 δὲ τὸ ἐκάστω ἀγαθόν. Οὕτω καὶ φιλητὸν μὲν τὸ ἀπλῶς 8
 ἀγαθόν, φιλητέον δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθόν, ^e ὥστε τὸ μὲν φιλη-
 τὸν καὶ φιλητέον, τὸ δὲ φιλητέον οὐκ ἔστι φιλητὸν. Ἐν-
 ταῦθα μὲν οὖν ἐστὶ καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον ἢ ἀπορία, πότερόν
 ἔστιν ὁ σπουδαῖος τῷ φαύλῳ φίλος ἢ οὐ. Συνήπται γὰρ
 πως τὰγαθῷ τὸ αὐτῷ ἀγαθόν καὶ τὸ φιλητέον τῷ φιλητῷ,
 ἔχεται δὲ καὶ ἀκολουθεῖ τῷ ἀγαθῷ καὶ ^f τὸ ἡδὺ εἶναι καὶ τὸ
 συμφέρον. Ἡ μὲν οὖν τῶν σπουδαίων φιλία ἐστίν, ὅταν 9
 ἀντιφιλωσιν ἀλλήλους· φιλοῦσι δὲ ἀλλήλους, ἢ φιλητοί· φι-
 λητοὶ δέ, ἢ ἀγαθοί. Οὐκοῦν ὁ σπουδαῖος, φησί, τῷ φαύλῳ
 οὐκ ἔσται φίλος; Ἔσται μὲν οὖν. Ἐπειδὴ γὰρ τὰγαθῷ

^x φίλῳ Mb. ^y τῷ φαύλῳ] τὰ φαῦλα Mb. ^z οὐδὲ codices. ^a μὲν
 Mb. ^b ζητοῦμεν Mb. ^c δὲ Mb. ^d καὶ alterum om. Mb. ^e ὥστε—
 ἔστι φιλητὸν] ἔτι δὲ τὸ μὲν φιλητέον καὶ φιλητὸν, τὸ δὲ φιλητὸν οὐκ ἔστι
 φιλητέον Kb. ^f τῷ ἡδέϊ εἶναι καὶ τῷ συμφέροντι Kb.

ἠκολούθει τὸ συμφέρον καὶ τὸ ἡδύ, ^ε ἢ ἐστὶ φαῦλος ὢν ἡδύς, ταύτη φίλος· πάλιν αὖ συμφέρων, ἢ συμφέρων, ταύτη φίλος.
 10 Ἄλλ' οὐκ ἔσται γε κατὰ τὸ φιλητὸν ἢ τοιαύτη φιλία. Φιλητὸν γὰρ ἦν τὰγαθόν, ὁ δὲ ^η φαῦλος οὐ φιλητός· οὐ γὰρ ἀλλὰ κατὰ τὸ φιλητέον. Εἰσὶ γὰρ ἀπὸ τῆς παντελοῦς φιλίας, τῆς ἐν τοῖς σπουδαίοις, καὶ αὐταὶ αἱ φιλίαι, ἢ τε
 11 κατὰ τὸ ἡδὺν καὶ ἢ κατὰ τὸ συμφέρον. Ὁ οὖν κατὰ τὸ ἡδὺν φιλῶν οὐ φιλεῖ τὴν κατὰ τὸ ἀγαθὸν φιλίαν, οὐδὲ ὁ κατὰ τὸ συμφέρον. Εἰσὶ δὲ καὶ αἱ φιλίαι αὐταὶ, ἢ τε κατὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἢ κατὰ τὸ ἡδὺν καὶ ἢ κατὰ τὸ συμφέρον, οὐχ αἱ αὐταὶ μὲν, οὐ παντελῶς δὲ οὐδὲ ἀλλότριαι ἀλλήλων, ἀλλ'
 12 ἀπὸ ταύτου πως ἠρτημέται εἰσίν. Οἷον φαμέν ἰατρικὸν τὸ μαχαίριον, ἰατρικὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἰατρικὴν τὴν ἐπιστήμην· ταῦτ' οὐχ ὁμοίως λέγονται, ἀλλὰ τὸ μὲν μαχαίριον τῷ χρήσιμον εἶναι πρὸς ἰατρικὴν ἰατρικὸν λέγεται, ὁ δ' ἄνθρωπος τῷ ποιητικὸς εἶναι ὑγείας, ἢ δ' ἐπιστήμη τῷ αἰτία εἶναι
 13 καὶ ἀρχή. Ὁμοίως δὲ καὶ ^ι αἱ φιλίαι οὐχ ὡσαύτως, ἢ τε τῶν σπουδαίων ἢ διὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἢ κατὰ τὸ ἡδὺν καὶ ἢ κατὰ τὸ συμφέρον. Οὔτε δὴ ὁμωνύμως λέγονται, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ μὲν αἱ αὐταί, περὶ ταυτὰ δὲ πως καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν εἰσίν.
 14 Εἰ δὴ τις λέγοι “ὁ κατὰ τὸ ἡδὺν φιλῶν οὐκ ἔστι φίλος “ τούτῳ· οὐ γὰρ κατὰ τὸ ἀγαθὸν φίλος ἐστίν,” βαδίζει ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τὴν τῶν σπουδαίων φιλίαν, τὴν ἐξ ἀπάντων τούτων οὖσαν, καὶ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἡδέος καὶ ἐκ τοῦ συμφέροντος, ὥστ' ἀληθῶς οὐκ ^κ ἔστιν ἐκείνην γε τὴν φιλίαν
 15 φίλος, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὸ ἡδὺν ἢ κατὰ τὸ συμφέρον. Πότερον οὖν ἔσται ὁ σπουδαῖος τῷ σπουδαίῳ φίλος ἢ οὐ; Οὐδὲν γὰρ προσδεῖται, φησίν, ^λ ὁ ὅμοιος τοῦ ὁμοίου. Ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος ζητεῖ τὴν κατὰ τὸ συμφέρον φιλίαν· ἢ γὰρ προσδεῖται ^μ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ταύτη ὄντες φίλοι ἐν τῇ κατὰ τὸ συμφέρον φιλίᾳ εἰσίν. Ἄλλ' ἑτέρα διώριστα ἢ κατὰ τὸ συμφέρον φιλία καὶ ἢ κατ' ἀρετὴν καὶ ἡδονήν.

ε ἢ] εἰ K^b. η φαῦλος] φίλος M^b. ι αἱ om. K^b. κ ἔστι κατ' ἐκείνην M^b. λ ὁ om. M^b. μ ὁ om. M^b.

Εἰκὸς δὴ καὶ πολὺ μᾶλλον τούτους· ⁿ πάντα γὰρ αὐτοῖς 16
 ὑπάρχει τὰγαθὰ, καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ συμφέρον. Ἄλλὰ καὶ
 ὁ σπουδαῖος τῷ φαύλῳ ἢ γὰρ ἴσως ἡδύς, ταύτη καὶ φίλος.
 Καὶ ὁ φαῦλός γε τῷ φαύλῳ ἢ γὰρ ἴσως τὸ αὐτὸ αὐτοῖς
 συμφέρει, ταύτη ^o φίλοι. Ὅρωμεν γὰρ τοῦτο γινόμενον, 17
 ὅταν τὸ αὐτὸ ἢ τὸ συμφέρον, φίλους τούτους διὰ τὸ συμφέ-
 ρον, ὥστ' οὐδὲν ^p κωλύσει καὶ φαύλοις οὔσι ταυτόν τι συμ-
 φέρειν. Βεβαιοτάτη μὲν οὖν καὶ μονιμοτάτη καὶ καλλίστη 18
^q ἢ ἐν τοῖς σπουδαίοις φιλία, ἢ κατ' ἀρετὴν καὶ τὰγαθὸν
 οὐσα, εἰκότως· ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀμετάπτωτον, δι' ἣν ἢ φι-
 λία, ὥστε εἰκὸς τὴν φιλίαν τὴν τοιαύτην ἀμετάπτωτον εἶναι,
 τὸ δὲ συμφέρον ^r οὐδέποτε ταυτόν· διὸ ἢ διὰ τὸ συμφέρον
 φιλία οὐ βεβαία, ἀλλὰ τῷ συμφέροντι ^s συµμεταπίπτει.
 Ὅμοίως καὶ ἢ κατὰ τὴν ἡδονήν. Ἡ μὲν ^t οὖν τῶν βελτίστων 19
 φιλία ἢ κατ' ἀρετὴν γιγνομένη ἐστίν, ἢ δὲ τῶν πολλῶν ἢ
 κατὰ τὸ συμφέρον· ἢ δὲ κατὰ τὴν ἡδονήν ἐν τοῖς φορτικοῖς
 καὶ τυχοῦσιν. Συμβαίνει δὲ καὶ ἀγανακτεῖν, ὅταν φαύλοις
 ἐντύχωσι τοῖς φίλοις, καὶ θαυμάζειν. Ἔστι δὲ οὐδὲν ἄτο- 20
 πον· ὅταν γὰρ ἢ φιλία λάβῃ τὴν ἡδονὴν ἀρχήν, δι' ἣν φίλοι
 εἰσίν, ἢ τὸ συμφέρον, ἅμα ταῦτ' ἀπολείπει καὶ ἢ φιλία οὐ
 διαμένει. Πολλάκις δὲ μένει μὲν ἢ φιλία, κακῶς δ' ἐχρήσατο
 τῷ φίλῳ, διὸ ἀγανακτοῦσιν. Ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο ἄλογον·
 οὐ γὰρ δι' ἀρετὴν ἢ φιλία σοὶ πρὸς τοῦτον ὑπῆρχεν, διὸ οὐδ'
 ἄτοπον ^v μηδὲν ποιεῖν αὐτὸν τῶν κατ' ἀρετὴν. Ἀγανακτοῦ- 21
 σιν οὖν οὐκ ὀρθῶς· δι' ἡδονὴν γὰρ ποιησάμενοι τὴν φιλίαν,
 τὴν δι' ^w ἀρετὴν οἴονται δεῖν αὐτοῖς ὑπάρχειν. Τὸ δ' οὐ
 δυνατόν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἢ δι' ἡδονὴν καὶ τὸ συμφέρον ἀρετῆς
 ἐχομένη. Κοινωσάμενοι οὖν ἡδονῇ ἀρετὴν ζητοῦσιν, οὐκ ὀρ-
 θῶς· οὐ γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ ἡδονῇ καὶ τῷ συμφέροντι ἢ ἀρετῇ,
 ἀλλὰ τῇ ἀρετῇ ἀμφοτέρα ταῦτ' ἀκολουθεῖ. Ἄτοπον γὰρ 22
 εἰ μὴ τις οἰήσεται τοὺς σπουδαίους αὐτοὺς αὐτοῖς ἡδίστους

ⁿ πάντα—συμφέρον om. Mb. ^o φίλος Kb. ^p κωλύει Kb. ^q ἢ ante
 ἐν om. Kb. ^r οὐδέποτε—συμφέρον om. Kb. ^s μεταπίπτει Kb.
^t οὖν om. Mb. ^v οὐδὲν Kb. ^w ἀρετῆς Mb.

εἶναι· καὶ γὰρ οἱ φαῦλοι, ὡς φησὶν Εὐριπίδης, αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡδεῖς εἰσίν·

κακὸς ^x κακῷ γὰρ ^y συντέτηκεν.

Οὐ γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ ἡδονῇ ἢ ἀρετῇ, ἀλλὰ ^z τῇ ἀρετῇ ἢ ἡδονῇ ἀκολουθεῖ. Πότερον δὲ ^a καὶ δεῖ ἐν τῇ τῶν σπουδαίων φιλία τὴν ἡδονὴν εἶναι, ἢ οὐ δεῖ; Ἄτοπον γὰρ τὸ ^b μὴ ²³ φάναι δεῖν. Εἰ γὰρ ^c ἀφελεῖς αὐτῶν τὸ ἡδεῖς εἶναι ἀλλήλοις, ἄλλους ποριοῦνται φίλους εἰς τὸ συζῆν, τοὺς ἡδεῖς· εἰς γὰρ τὸ συζῆν οὐδὲν μείζον ἐστὶ τοῦ ἡδεῖς εἶναι. Ἄτοπον οὖν τὸ μὴ οἶεσθαι δεῖν τοὺς σπουδαίους μάλιστ' ἀλλήλοις συζῆν· ²⁴ λιστα τούτοις ὑπάρχειν τὸ ἡδέσιν εἶναι. Ἐπεὶ δὲ διήρηνται αἱ φιλίαι εἰς τρία εἶδη, καὶ ἐν ταύταις ἠπορεῖτο πότερον ἐν ἰσότητι ἢ φιλία ἐγγίνεται ἢ ἐν ἀνισότητι. Ἔστιν οὖν κατ' ἀμφοτέρα· ἢ μὲν γὰρ καθ' ὁμοιότητα ἢ τῶν σπουδαίων καὶ ἢ τελεία φιλία, ἢ δὲ κατ' ἀνομοιότητα ἢ κατὰ τὸ συμφέρον. ²⁵ Τῷ γὰρ εὐπόρῳ ὁ πένης διὰ τὴν ἔνδειαν ὧν ὁ πλούσιος εὐπορεῖ φίλος ἐστί, καὶ τῷ σπουδαίῳ ὁ φαῦλος διὰ ταυτό· διὰ γὰρ τὴν ἔνδειαν τὴν τῆς ἀρετῆς, παρ' οὗ οἶεται αὐτῷ ἕσεσθαι, διὰ τοῦτο τούτῳ φίλος. ^d Γίνεται οὖν ἐν τοῖς ἀνομοίοις φιλία κατὰ τὸ συμφέρον· διὸ ^e καὶ Εὐριπίδης

Ἐρᾷ μὲν ὄμβρον γαῖα, ὅταν ξηρὸν ^f πέδον.

²⁶ Ὡς ἐναντίοις οὔσι τούτοις ἐγγίνεται φιλία ἢ διὰ τὸ συμφέρον. Καὶ γὰρ εἰ θέλεις τὰ ἐναντιώτατα ποιῆσαι πῦρ καὶ ὕδωρ, ταῦτα ἀλλήλοις χρήσιμά ^g ἐστίν. Τὸ γὰρ πῦρ φασίν, εἰ μὴ ἔχη ὑγρὸν, φθειρεσθαι, ὡς τοῦτ' ^h αὐτῷ παρασκευάζον ὥσπερ τροφήν τινα, ταύτην δὲ τοσαύτην ὄσης κρατήσειεν ⁱ ἂν· ἂν μὲν γὰρ ^k πλείον ποιήσης τὸ ὑγρὸν ἐπικρατήσαν, ²⁷ φθειρεσθαι τὸ πῦρ, ^l εἰ δὲ σύμμετρον, συνοίσει. Δηλον οὖν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐναντιωτάτοις φιλία ἐγγίνεται διὰ τὸ συμ-

^x γὰρ κακῶι K^b. ^y συνέστηκεν M^b. ^z ἢ ἡδονῇ τῇ ἀρετῇ K^b.
^a καὶ om. M^b. ^b φάναι μὴ M^b. ^c ἀφέλης K^b.M^b. ^d γίνονται οὖν
αἱ ἐν τοῖς ἀνομοίοις φιλίαι M^b. ^e καὶ] καὶ ὁ K^b. ^f πέδον ἢ. ὡς M^b.
^g εἰσι K^b. ^h αὐτὸ M^b. ⁱ ἂν om. codices. ^k πλείστον M^b.
^l ἂν M^b.

φέρων. ¹Ανάγονται δὲ πάσαι αἱ φιλίαι, καὶ αἱ ἐν ἰσότητι καὶ ^m αἱ ἐν ἀνισότητι, εἰς τὰς διηρημένας τρεῖς. ⁴Ἔστι δ' ἐν ²⁸ ἀπάσαις ταῖς φιλίαις διαφορὰ ⁿ γινομένη πρὸς ἀλλήλους, ὅταν μὴ ὁμοίως φιλωσιν ἢ εὖ ποιῶσιν ἢ ὑπηρετῶσιν ἢ ὅ τι ἂν τῶν τοιούτων. ^ο ὅταν μὲν γὰρ ὁ μὲν ἐκτενωσ ^p ποιῇ ὁ δ' ἐλλείπῃ, κατὰ τὴν ἔλλειψιν τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ μέμψις. Οὐ ²⁹ μὴν ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν τοιούτων ^q ὦν τὸ αὐτὸ ἐστὶ τέλος τῆς φιλίας, οἷον εἰ ἀμφότεροι κατὰ τὸ συμφέρον ἀλλήλοις φίλοι ἢ κατὰ τὸ ἡδὺ ἢ κατ' ἀρετὴν, εὐδηλος ἢ ἔλλειψις ἢ παρὰ τοῦ ἑτέρου· εἰ δὲ οὖν πλείω ἀγαθὰ σύ ^r μοι ποιῆς ^s ἢ ἐγὼ ^t σοί, ^v οὐδ' ἀμφισβητῶ ἔτι μὴ οὐ δεῖν σε μᾶλλον ὑπ' ἐμοῦ φιλεῖσθαι. ¹Ἐν ἧ δὲ φιλίᾳ μὴ διὰ ταῦτ' ^w φίλοι ἐσμέν, μᾶλλον αἱ διαφοραί· ἄδηλος γὰρ ἢ ἔλλειψις παρ' ἑκατέρου. Οἷον ^x εἰ ὁ μὲν δι' ἡδονὴν φίλος ἐστὶν ὁ δὲ διὰ τὸ συμφέρον, ³⁰ ἐνταῦθα ἢ ἀμφισβήτησις· οὔτε γὰρ ὁ τῷ συμφέροντι ὑπερέχων ἀξίαν οἴεται τὴν ἡδονὴν ἀντικαταλλάττεσθαι τοῦ συμφέροντος, οὔτε ὁ τῇ ἡδονῇ ὑπερέχων ἀξίαν τῆς ἡδονῆς ἐν τῷ συμφέροντι χάριν ἀπολαμβάνειν, διὸ μᾶλλον ^y αἱ διαφοραὶ ἐν ^z ταῖς τοιαύταις φιλίαις γίνονται. Οἱ δ' ἐν ἀνι- ³¹ σότητι φίλοι ὄντες, οἱ μὲν ὑπερέχοντες πλούτῳ ἢ ἄλλῳ ^a τινὶ τοιούτῳ οὐκ οἴονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνδεεστερῶν οἴονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖσθαι. ¹Ἔστι δὲ βέλτιον τὸ φιλεῖν ἢ τὸ φιλεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ φιλεῖν ἐνέργειά ^b τις ἡδονῆς καὶ ἀγαθόν, ἀπὸ δὲ τοῦ φιλεῖσθαι οὐδεμία τῷ φιλουμένῳ ἐνέργεια γίνεται. ¹Ἔτι ^c δὲ βέλτιον τὸ γνωρίζειν ³² ἢ τὸ γνωρίζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ γνωρίζεσθαι καὶ τὸ φιλεῖσθαι καὶ τοῖς ἀψύχοις ὑπάρχει, τὸ δὲ γνωρίζειν καὶ ^d τὸ φιλεῖν τοῖς ἐμψύχοις. ¹Ἔτι τὸ εὐποιοτικὸν εἶναι βέλτιον ἢ τὸ μὴ· ὁ μὲν οὖν φιλῶν εὐποιοτικὸς ἢ φιλεῖ, ὁ δὲ φιλούμενος, ἢ φιλεῖται, οὔ. ¹Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι διὰ φιλοτιμίαν ³³

^m αἱ ἐν om. Mb. ⁿ γινομένη Mb. ^ο ὅταν μὲν γὰρ om. Kb.
^p ποιῆ Kb. ^q ὦν om. Kb. ^r με Mb. ^s ἢ om. Kb. ^t σέ Mb.
^v οὐκ Mb. ^w φίλοι] φίλοις Kb. ^x εἰ om. Mb. ^y αἱ om. Kb.
^z ταῖς om. Mb. ^a τινὶ om. Mb. ^b τις] τῆς Mb. ^c δὲ om. Mb.
^d τὸ alterum om. Kb.

φιλεισθαι μᾶλλον βούλονται ἢ φιλεῖν, διὰ τὸ ἐν τῷ φι-
 λεῖσθαι ὑπεροχὴν τινα εἶναι· αἰεὶ γὰρ ὁ φιλούμενος ὑπερέχει
 ἡδονῇ ἢ εὐπορίᾳ ἢ ἀρετῇ, ὁ δὲ φιλότιμος τῆς ὑπεροχῆς ὀρέ-
 γεται. Καὶ οὐκ οἴονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖν οἱ ἐν ὑπεροχῇ
 ὄντες· ἀντιδιδόναι γὰρ ἐν οἷς ὑπερέχουσι τοῖς φιλοῦσιν αὐ-
 34 τούς. Ἔτι δὲ καὶ ἥττους αὐτῶν εἰσίν· διὸ οὐκ οἴονται δεῖν
 φιλεῖν ἀλλὰ φιλεισθαι. Ὁ δ' ἐνδεὴς χρημάτων ἢ ἡδονῶν ἢ
 ἀρετῆς θαυμάζει τὸν ὑπερέχοντα τούτοις, καὶ φιλεῖ διὰ τὸ
 35 τούτων ἢ τυγχάνειν ἢ οἶσθαι τεύξεσθαι. Εἰσὶ δὲ καὶ τοι-
 αῦται φιλίαι ἐξ ὁμοιοπαθείας, ἐκ τοῦ ἑτάγαθὰ βούλεσθαι
 τινι εἶναι. Οὐκ ἔστι δὲ ἡ ἐπὶ τούτων γινομένη φιλία πάντα
 ταῦτα ἔχουσα· πολλάκις γὰρ ἄλλω μὲν εἶναι βουλόμεθα τὰ-
 36 γαθὰ, συζῆν μέντοι μετ' ἄλλου. Ἀλλὰ ταῦτα πότερον
 φιλίας δεῖ εἰπεῖν ἢ τῆς τελείας φιλίας τῆς κατ' ἀρετὴν πάθης;
 Ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ φιλίᾳ ἅπαντα ταῦτα ἐνυπάρχει· ἢ καὶ γὰρ
 συζῆν μετ' οὐδενὸς ἄλλου ἂν θέλομεν (καὶ γὰρ τὸ ἡδὸν καὶ
 τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀρετὴ τῷ σπουδαίῳ ὑπάρχει) καὶ τὰγαθὰ
 τούτῳ μάλιστα βουλοίμεθ' ἂν, καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν οὐκ
 37 ἄλλω τινὶ ἢ τούτῳ. Πότερον δ' ἐστὶν ἰαὐτῷ^κ καὶ πρὸς
 αὐτὸν φιλία, ἢ οὐ, νῦν μὲν ἀφείσθω, ὕστερον δ' ἐροῦμεν.
 Ἰ Πάντα δὲ βουλόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς· καὶ ἢ γὰρ συζῆν μεθ'
 ἡμῶν αὐτῶν βουλόμεθα (ἴσως δὲ ἢ τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον) καὶ
 τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ βούλεσθαι τὰγαθόν, οὐκ ἄλλω
 38 τινί. Ὁ ἔτι ὁμοιοπαθεῖς ἡμῖν αὐτοῖς μάλιστα ἐσμέν· ἂν
 γὰρ προσπταίσωμεν ἢ ἄλλω τινὶ περιπέσωμεν τῶν τοιούτων,
 εὐθὺς λυπούμεθα. Διὸ δόξειεν ἂν οὕτως εἶναι αὐτῷ πρὸς
 39 αὐτὸν φιλία. Τὰ δὴ τοιαῦτα, οἷον τὴν ὁμοιοπάθειαν καὶ τὸ
 εὖ ζῆν καὶ τὰλλα, ἥτοι εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς φιλίαν ἀνα-
 φέροντες λέγομεν ἢ εἰς τὴν τελείαν, ἐν ἀμφοτέραις ῥδὲ πάντα
 ταῦτα ὑπάρχει· καὶ ἢ γὰρ τὸ ῥσυζῆν καὶ τὸ εἶναι βούλεσθαι

^ε τὰγαθόν Mb. ^φ ἄλλων Mb. ^ς ταῦτα πάντα Mb. ^η καὶ om. Mb.
^ι αὐτὸ Mb. ^κ καὶ] φιλία καὶ Kb, Mb. ^λ πάντες Mb. ^μ γὰρ τὸ
 συζῆν Mb. ^ν τοῦτο om. Mb. ^ο ὅτι Mb. ^ρ δὲ γὰρ rc. Kb, om. pr.
^σ γὰρ] γὰρ καὶ Mb. ^τ ζῆν Mb.

^s καὶ τὸ εὖ εἶναι καὶ τὰλλα πάντα ἐν ταύταις ἐστίν. Ἔτι ⁴⁰
δ' ἴσως ἂν δόξειεν, ἐν οἷς ἐστὶ δίκαιον, ἐν τούτοις καὶ φιλίαν
εἶναι· διὸ καὶ ὅσα ^t περ δικαίων εἶδη, τοσαῦτα καὶ ^v φιλιῶν.
Τὸ δὴ δίκαιόν ἐστι καὶ ξένῳ πρὸς πολίτην καὶ δούλῳ πρὸς
δεσπότην καὶ πολίτῃ πρὸς πολίτην καὶ υἱῷ πρὸς πατέρα καὶ
γυναικὶ πρὸς ἄνδρα, καὶ ὅσαι ἀπλῶς ἄλλαι κοινωαίαι καὶ φι-
λίαι ἔνεισιν ἐν ἐκάστοις τούτων. Βεβαιοτάτῃ δ' ἂν δόξειεν ⁴¹
εἶναι τῶν φιλιῶν ἡ ξενική· οὐ γὰρ ἐστὶν οὐδὲν αὐτοῖς τέλος
κοινὸν ὑπὲρ οὗ ἀμφισβητοῦσιν, οἷον ἐν τοῖς πολίταις· διαμ-
φισβητοῦντες γὰρ πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν ὑπεροχὴν οὐ
μένουσι φίλοι ὄντες. Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη νῦν τοῦτ' εἰπεῖν,
πότερόν ἐστι πρὸς αὐτὸν φιλία ἢ οὐ. Ἐπεὶ δ' οὖν ὀρώμεν, ⁴²
ὥσπερ καὶ μικρὸν ἐπάνω ἐλέγομεν, ὅτι ἐκ μὲν τῶν καθ' ἕκα-
στα τὸ φιλεῖν γνωρίζεται, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα αὐτοὶ αὐτοῖς
ἂν μάλιστα βουλοίμεθα (καὶ γὰρ τὰγαθὰ καὶ τὸ εἶναι καὶ
τὸ εὖ εἶναι), ὁμοιοπαθέστατοι δ' αὐτοῖς ἡμῖν ἐσμέν, καὶ συζῆν
^w γε μεθ' ἑαυτῶν μάλιστα βουλόμεθα· ὥστ' εἰ μὲν ἐκ τῶν
καθ' ἕκαστα γνωρίζεται ἡ φιλία, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα ἡμῖν
αὐτοῖς ἂν βουλοίμεθα ὑπάρχειν, δηλὸν ἐστὶν ὡς ^x ἔστι πρὸς
αὐτοὺς φιλία, ὥσπερ καὶ τὴν ἀδικίαν ἔφαμεν πρὸς αὐτὸν
εἶναι. Ἐπειδὴ γὰρ ἕτερος μὲν ὁ ἀδικῶν ἕτερος δὲ ὁ ἀδικού- ⁴³
μενος, ὁ αὐτὸς δ' εἰς ἐστὶν ἕκαστος, διὰ τὸ τοιοῦτον οὐκ ἐδό-
κει εἶναι πρὸς αὐτὸν ἀδικία. Ἔστι μέντοι, ὡς ἔφαμεν σκο-
ποῦντες ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν, ἐπειδὴ ἐστὶ πλείω, ὅταν
ταῦτα μὴ ὁμονοῶσι, τότε εἶναι πρὸς αὐτὸν τὴν ἀδικίαν. Ὅ- ⁴⁴
μοίως οὖν τούτῳ καὶ ἡ φιλία δόξειεν ἂν εἶναι πρὸς αὐτόν.
Ἐπειδὴ γὰρ ὁ φίλος ἐστίν, ὡς φαμέν, ὅταν βουλόμεθα
σφόδρα φίλον εἰπεῖν, μία φαμέν ψυχὴ ἢ ἐμὴ καὶ ἡ τούτου·
ἐπεὶ οὖν ἐστὶ τῆς ψυχῆς πλείω μέρη, τότε ἔσται μία ψυχὴ,
ὅταν συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλα ὁ τε λόγος καὶ τὰ πάθη·
οὕτω γὰρ μία ἔσται. Ὡστε μιᾶς ^z γενομένης ἔσται πρὸς

^s καὶ τὸ εὖ—sect. 46. εἶναι om. M^b. cum Barocciano et Palatino.
^t περὶ K^b. ^v φίλων K^b. ^w τε codices. ^x ἔστι om. K^b. ^y φαμέν K^b.
^z γενομένης K^b.

45 αὐτὸν φιλία. Αὕτη δ' ἔσται ἡ πρὸς αὐτὸν φιλία ἐν τῷ
 σπουδαίῳ· τούτῳ γὰρ μόνῳ τὰ τῆς ψυχῆς εὖ ἔχουσι μέρη
 πρὸς ἄλληλα τῷ μὴ διαφέρεσθαι, ἐπεὶ ὁ γε φαῦλος οὐδέ-
 ποτ' ἔστιν αὐτὸς αὐτῷ φίλος· μάχεται γὰρ αἰεὶ ἑαυτῷ. Ὁ
 γοῦν ἀκρατῆς ὅταν πράξῃ τι τῶν καθ' ἡδονήν, μετ' οὐ πολὺ
 46 μεταμελεῖται καὶ κακίζει αὐτὸς αὐτόν. Ὅμοίως ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων κακιῶν ὁ φαῦλος ἔχει· διατελεῖ γὰρ αὐτὸς αὐτῷ μαχό-
 μενος καὶ ἐναντιούμενος. Ἔστι δὲ φιλία καὶ ἐν ἰσότητι,
 οἷον ἡ μὲν τῶν ἐταίρων ἐν ἰσότητι ἀριθμῷ καὶ δυνάμει ἀγα-
 θοῦ. Οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν ἔστιν ἄξιος θατέρου πλέον ἔχειν
 οὔτε κατ' ἀριθμὸν ἀγαθῶν οὔτε κατὰ δύναμιν οὔτε κατὰ μέ-
 γεθος, ἀλλὰ τὸ ἴσον· ἴσοι γὰρ τινες ἐθέλουσιν εἶναι οἱ ἐταῖ-
 47 ροι. Ἐν ἀνισότητι δὲ ἡ πατρὸς πρὸς υἱὸν καὶ ἀρχομένου
^a πρὸς ἄρχοντα, καὶ κρείττονος καὶ χείρονος, καὶ γυναικὸς
 καὶ ἀνδρός, καὶ ἀπλῶς ἐν οἷς ἔστιν ὁ τὴν τοῦ χείρονος καὶ
 48 κρείττονος τάξιν ἔχων ἐν τῇ φιλίᾳ. Αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἐν
 ἀνισότητι φιλία κατὰ λόγον. Οὐδέποτε γὰρ ἐπ' ἀγαθοῦ
 δόσει οὐδεὶς ^b ἂν ἴσον δοίῃ τῷ βελτίονι καὶ τῷ χείρονι, ἀλλὰ
 μείζον τῷ καθ' ὑπεροχὴν ὄντι αἰεὶ· τοῦτο δ' ἴσον ἔστι τῷ
 λόγῳ· ἴσον γὰρ πῶς ἔστιν ^c ὁ ἔλαττον ἔχων ἀγαθὸν χείρων
 ὢν τῷ μείζον ἔχοντι κρείττονι ὄντι.

12 Τῶν δὲ φιλιῶν ἀπασῶν τῶν εἰρημένων τούτων μάλιστα
 πως ἐγγίγνεται τὸ φιλεῖν ἐν τῇ συγγενικῇ, καὶ ταῦτα ἐν
 τῇ πατρὶ πρὸς υἱόν. Καὶ διὰ τί ποτε ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν
 μάλλον φιλεῖ ἢ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα; Πότερον οὖν, ὡς εἰνοι
 λέγοντες ὀρθῶς πρὸς γε τοὺς πολλοὺς, ὅτι ὁ μὲν πατὴρ
^d εὐεργέτηκέ πως τὸν υἱόν, ὁ δ' υἱὸς χάριν ὀφείλει τῆς εὐερ-
 γασίας; Αὕτη μὲν οὖν ἡ αἰτία ^e ἐν τῇ κατὰ τὸ συμφέρον φι-
 2 λία δόξειεν ἂν ^f ὑπάρχειν. Ὡσπερ δὲ καὶ κατὰ τὰς ἐπιστή-
 μας ὀρωμεν ἔχον, οὕτω πως ἔχει καὶ ἐνταῦθα. Λέγω δ' οἷόν
 ἔστιν. Ἔστι μὲν ^g οὖν τὸ αὐτὸ τέλος ^h τε καὶ ἐνέργεια, καὶ

^a πρὸς ἄρχοντα] καὶ ἄρχοντος K^b. ^b ἴσον ἂν K^b. ^c ὁ] ὅτε K^b, ὁ
 τὸ M^b. ^d εὐεργέτηκέ M^b. ^e ἐν] καὶ ἐν M^b. ^f ὑπάρχειν] εἶναι K^b.
^g οὖν] an ὦν? ^h τε om. M^b.

οὐκ ἄλλο τι παρὰ τὴν ἐνέργειαν τέλος, οἷον τῷ αὐλητῇ ἢ αὐτῇ ἐνέργεια καὶ τέλος· τὸ γὰρ αὐλεῖν καὶ τέλος αὐτῷ ἐστὶ καὶ ἐνέργεια· ἀλλ' οὐ τῇ οἰκοδομικῇ· καὶ γὰρ ἕτερον τέλος παρὰ τὴν ἐνέργειαν. Ἔστιν οὖν ἡ φιλία ἐνέργειά τις, οὐδὲν ³ δ' ἐστὶν ἄλλο τέλος παρὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ φιλεῖν, ἀλλὰ τοῦτο αὐτό. Ὁ μὲν οὖν πατὴρ ἐνεργεῖ πως αἰεὶ μᾶλλον ¹ παρὰ τὸ αὐτοῦ τι ^k εἶναι ποίημα τὸν υἱόν. Τοῦτο δ' ὀρώμεν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὄν· πάντες γὰρ πρὸς ὃ ἂν αὐτοὶ ποιήσωσι, πρὸς τοῦτό πως καὶ εὐνοοὶ εἰσιν. Ὁ οὖν πατὴρ εὐνοεῖ ⁴ πως πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ποίημα, τῇ μνήμῃ καὶ τῇ ἐλπίδι ἀγόμενος· διὸ μᾶλλον φιλεῖ ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν ἢ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα. Δεῖ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων φιλιῶν τῶν λεγομένων καὶ δοκουσῶν ¹ ἐπισκέψασθαι εἰ εἰσὶ φιλίαι, οἷον ἡ εὐνοια φιλία δοκεῖ. Ἀπλῶς μὲν οὖν οὐκ ἂν δόξειεν ^m ἡ εὐνοια ⁵ εἶναι φιλία· πολλοῖς γὰρ πολλακίς ἢ ἀπὸ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκοῦσαί τι ὑπὲρ τινος ἀγαθὸν εἶνοι γινόμεθα· ἄρ' οὖν ἤδη καὶ φίλοι, ἢ οὐ; Οὐ γὰρ εἴ τις ἦν Δαρείῳ εὐνοῦς ἐν Πέρσῃσι ὄντι, ὥσπερ ἴσως ἦν, εὐθέως καὶ φιλία ἦν αὐτῷ πρὸς Δαρείον. Ἄλλ' ἀρχὴ μὲν ἂν ποτε ἡ εὐνοια φιλίας δόξειεν ⁶ εἶναι, γένοιτο δ' ἂν ἡ εὐνοια φιλία, εἰ προσλάβοι βούλησιν τοῦ τὰγαθὰ δυνατὸς ὢν πράξαι πράττειν ἐκείνου ἕνεκεν ᾧ ἐστὶν εὐνοῦς. Ἔστι δ' ἡ εὐνοια τοῦ ἠθους καὶ πρὸς τὸ ἠθος· οὐδεὶς γὰρ λέγεται εὐνοῦς οἴῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀψύχων ἀγαθῶν ⁿ ἢ ἡδέων, ἀλλ' ἂν τις ἦ τὸ ἠθος σπουδαῖος, πρὸς τοῦτον ἡ εὐνοια. Οὐκ ἔστι δὲ ^o χωρὶς φιλίας ἡ εὐνοια, ἀλλ' ⁷ ἐν τῷ αὐτῷ· διὸ δοκεῖ φιλία εἶναι. Ἡ δ' ὁμόνοια ἐστὶ μὲν σύνεγγυς τῇ φιλίᾳ, ἐὰν τὴν ὁμόνοιαν λάβῃς τὴν κυρίως λεγομένην. Εἰ γὰρ τις Ἐμπεδοκλεῖ ὁμοίως ὑπολαμβάνει καὶ ⁸ δοκεῖ αὐτῷ τὰ στοιχεῖα εἶναι ἃ κακείνῳ, ἄρά γε οὗτος Ἐμπεδοκλεῖ ὁμονοεῖ ἢ οὐ; Ἐπεὶ περ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ ὁμόνοια ἐν τοῖς νοητοῖς ἀλλ' ἐν τοῖς

ⁱ περί Mb. ^k ποίημα εἶναι Mb. ^l ἐπισκέψασθαι Mb. ^m εἶναι ἡ εὐνοια Kb. ⁿ ἢ om. Kb. ^o χωρὶς τῆς φιλίας Kb.

- Ππρακτοῖς, καὶ ἐν τούτοις ¹ οὐχ ἢ νοοῦσι ταῦτόν, ἀλλ' ἢ ἅμα
 τῷ ταῦτόν ² νοεῖν προαίρεσιν ἔχουσι περὶ ἃ νοοῦσιν ἐπὶ ταῦτά.
 9 Εἰ γὰρ ἐννοοῦσιν ἀμφότεροι ἄρχειν, ἀλλ' ὁ μὲν αὐτόν ὁ δ'
 αὐτόν, ἄρα γε ἤδη ὁμονοοῦσιν, ἢ οὐ; Ἄλλ' εἰ καὶ γὰρ ἑμαυτὸν
 βούλομαι ἄρχειν καὶ κείνος ἐμέ, οὕτως ἤδη ὁμονοοῦμεν. Ἔστι
 δὴ ὁμονοεῖν ἐν τοῖς πρακτικοῖς μετὰ βουλήσεως ταύτου. Περὶ
 ἄρχοντος ἄρα ³ κατάστασιν ἐν πρακτικοῖς τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ
 ὁμόνοια ἢ κυρίως λεγομένη.
- 13 Ἐπεὶ δ' ἐστίν, ὡς φαμέν, αὐτῷ πρὸς αὐτὸν φιλία, πότε-
 ρον ὁ σπουδαῖος ἔσται φίλαυτος ἢ οὐ; Ἔστι δὲ φίλαυτος
 ὁ ⁴ αὐτοῦ ἔνεκεν πάντα πράττων ἐν τοῖς κατὰ τὸ λυσιτελέσ.
 Ὁ μὲν οὖν φαῦλος φίλαυτός ⁵ ἔστιν· αὐτὸς αὐτοῦ γὰρ ἔνεκεν
 πάντα πράττει· ἀλλ' οὐχ ὁ σπουδαῖος· διὰ τοῦτο γὰρ ἐστὶ
 σπουδαῖος, ὅτι ἄλλου ἔνεκεν τοῦτο πράττει· διὸ οὐκ ἔστι φί-
 2 λαυτος. Ἄλλ' ὀρμῶσι μὲν ἅπαντες ἐπὶ τὰ γαθὰ, καὶ οἴον-
 ται ⁶ αὐτοῖς δεῖν μάλιστα ὑπάρχειν· τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα
 φανερόν ἐπὶ πλούτου καὶ ἀρχῆς. Ὁ μὲν οὖν σπουδαῖος ἐκ-
 στήσεται τούτων ἄλλω, οὐχ ὡς οὐ προσῆκον αὐτῷ μάλιστα,
 ἀλλ' ἂν ὀρᾷ ἄλλον δυνησόμενον μᾶλλον τούτοις αὐτοῦ χρῆ-
 3 σθαι. Οἱ δ' ἄλλοι τοῦτο οὐ ποιήσουσι δι' ἄγνοιαν (οὐ γὰρ
 οἴονται κακῶς ἂν χρήσασθαι τοῖς τοιούτοις ἀγαθοῖς) ἢ διὰ
 φιλοτιμίαν τοῦ ἄρχειν. Ὁ δὲ σπουδαῖος οὐδέτερον τούτων
 ὑπέσεται· διὸ οὐδὲ φίλαυτος κατὰ γε τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ,
 ἀλλ' ⁷ εἰ ἄρα, κατὰ τὸ καλόν. ⁸ Τούτου γὰρ μόνον ἄλλω οὐκ
 4 ἂν ἐκσταίῃ, τὰ δὲ συμφέροντα καὶ ἡδέα ἐκστήσεται. Τὴν
 μὲν οὖν κατὰ τὸ καλὸν αἵρεσιν φίλαυτος ἔσται· τὴν δὲ κατὰ
 τὸ συμφέρον καὶ καθ' ἡδονὴν λεγομένην οὐκ ἔσται ὁ σπου-
- 14 δαῖος, ἀλλὰ ὁ φαῦλος. Πότερον δέ ποτε ὁ σπουδαῖος φι-
 λήσει αὐτὸς ⁹ ἑαυτὸν μάλιστα ἢ οὐ; Ἔστι μὲν οὖν αὐτὸς
 αὐτὸν μάλιστα ¹⁰ ὡς φιλήσει, ἔστι δ' ¹¹ ὡς οὐ. Ἐπειδὴ γὰρ

Π πρακτικοῖς K^b. 1 οὐχὶ νοοῦσι M^b, οὐκ ἐννοοῦσι K^b. 2 ἢ] εἰ K^b.
 3 ἐννοεῖν M^b. 4 κατάστασις M^b. 5 ἑαυτοῦ M^b. 6 ἔσται K^b. 7 δεῖν
 αὐτοῖς M^b. 8 ὑπέσεται K^b. 9 εἰ] ἢ M^b. 10 τοῦτο K^b. 11 αὐτόν M^b.
 c ὅς M^b. d ὅς M^b, om. pr. K^b.

φαμεν τὸν σπουδαῖον ἐκστήσεσθαι τῶν ἀγαθῶν τῶν κατὰ τὸ
 συμφέρον τῷ φίλῳ, τὸν φίλον μᾶλλον αὐτοῦ φιλήσει. Ναί, ²
^e ἀλλ' ἢ τούτων ἐξιστάμενος τῷ φίλῳ αὐτῷ, τὸ καλὸν περι-
 ποιεῖται, ^f ταύτῃ ἐξίσταται τῶν τοιούτων. Ἔστι μὲν οὖν
 ἕως τὸν φίλον αὐτὸς αὐτοῦ μᾶλλον φιλεῖ, ἔστι δὲ ἕως αὐτὸς
 αὐτὸν μάλιστα, κατὰ ^h μὲν τὸ συμφέρον τὸν φίλον, κατὰ δὲ
 τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν αὐτὸς αὐτὸν μάλιστα. ⁱ αὐτῷ γὰρ ταῦτα
 περιποιεῖται κάλλιστα ὄντα. Ἔστι μὲν οὖν καὶ φιλάγαθος, ³
^k οὐ φίλαυτος. ^l μόνον γάρ, εἴπερ φιλεῖ αὐτὸς ἑαυτόν, ὅτι
 ἀγαθός. Ὁ δὲ φαῦλος φίλαυτος· οὐδὲν γὰρ ἔχει δι' ὃ φι-
 λήσει αὐτὸς ἑαυτόν οἶον καλόν τι, ἀλλ' ἄνευ τούτων αὐτὸς
 ἑαυτὸν φιλήσει, ἢ αὐτός. Διὸ καὶ ^m οὗτος ἂν κυρίως λέγοιτο
 φίλαυτος.

Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη ⁿ εἰπεῖν ὑπὲρ αὐταρκείας καὶ τοῦ αὐτ- 15
 ἄρκους, πότερον ὁ αὐτάρκης προσδεήσεται φιλίας ἢ οὐ, ἀλλ'
 αὐτὸς ἑαυτῷ αὐτάρκης ἔσται καὶ κατὰ τοῦτο. Λέγουσι γὰρ
 τοιαῦτα καὶ ^o οἱ ποιηταί·

ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί δεῖ φίλων;

Ὅθεν καὶ ἡ ἀπορία γίγνεται, πότερον ὁ πάντα τὰγαθὰ ἔχων ²
 καὶ ὦν αὐτάρκης προσδεήσεται ^p φίλου; Ἡ τότε καὶ μά-
 λιστα; Τίνα γὰρ εὖ ποιήσει, ἢ μετὰ τοῦ συμβιώσεται; Οὐ
 γὰρ δὴ μόνος γε διάξει. Εἰ τοίνυν τούτων δεήσεται, ταῦτα
 δὲ μὴ ἐνδέχεται ἄνευ φιλίας, προσδέοιτ' ἂν ὁ αὐτάρκης φι-
 λίας. Ἡ μὲν οὖν ἐν τοῖς λόγοις εἰθυῖα ὁμοιότης λαμβά- ³
 νεσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐτ' ἐκεῖ ὀρθῶς οὐτ' ἂν ἐνταῦθα εἴη χρή-
 σιμος· οὐ γὰρ εἰ ὁ θεὸς ἔστιν αὐτάρκης καὶ μηδενὸς δεῖται,
 διὰ τοῦτ' οὐδ' ἡμεῖς οὐδενὸς δεησόμεθα. Ἔστι γὰρ καὶ τοι-
 οὔτος τις λόγος ἐπὶ ^q τοῦ θεοῦ λεγόμενος. Ἐπεὶ γάρ, φησί, ⁴
 πάντα ἔχει τὰγαθὰ ὁ θεὸς καὶ ἔστιν αὐτάρκης, τί ποιήσει;
 Οὐ γὰρ καθευδήσει. Θεάσεται δὴ τι, φησίν· τοῦτο γὰρ

^e ἀλλὰ τούτων K^b. ^f ταύτῃ] καὶ ταύτῃ K^b. ^g ὅς utrobique M^b.
^h μὲν γὰρ τὸ K^b. ⁱ αὐτῷ—ὄντα om. K^b. ^k οὐ] ὁ M^b. ^l μόνον—
 φίλαυτος om. M^b. ^m οὕτως K^b. ⁿ εἰπεῖν om. K^b. ^o οἱ om. M^b.
^p φίλων K^b. ^q τοῦ om. M^b.

κάλλιστον καὶ οἰκειότατον. Τί οὖν θεάσεται; Εἰ μὲν γὰρ
 ἄλλο τι θεάσεται, βέλτιον θεάσεται τι αὐτοῦ. Ἄλλα τοῦτ'
 ἄτοπον, τὸ τοῦ θεοῦ ἄλλο τι εἶναι βέλτιον. Αὐτὸς ἑαυτὸν
 5 ἄρα θεάσεται. Ἄλλ' ἄτοπον· καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν
 αὐτὸς ἑαυτὸν κατασκοπῆται, ὡς ἀναισθήτῳ ἐπιτιμῶμεν. Ἄ-
 τοπος οὖν, φησίν, ὁ θεὸς ἔσται αὐτὸς ἑαυτὸν θεώμενος. Τί
 μὲν οὖν ὁ θεὸς θεάσεται, ἀφείσθω· ὑπὲρ δὲ τῆς αὐταρκειᾶς
 οὐ τῆς τοῦ θεοῦ τὴν ἵ ἐπίσκεψιν ποιούμεθα, ἀλλ' ἀνθρωπίνης,
 6 πότερον ὁ αὐτάρκης δεήσεται φιλίας ἢ οὐ; Εἰ δὴ τις ἐπὶ
 τὸν φίλον ἐπιβλέψας ἴδοι τί ἐστὶ καὶ ὁποῖός τις ὁ φίλος,
 τοιοῦτος οἷος ἕτερος εἶναι ἐγώ, ἂν γε καὶ σφόδρα φίλον ποιή-
 7 σης, ὥσπερ τὸ λεγόμενον “ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς, ἄλλος φί-
 λος ἐγώ.” Ἐπεὶ οὖν ἐστὶ καὶ χαλεπώτατον, ὥσπερ καὶ τῶν
 σοφῶν τινὲς εἰρήκασι, τὸ γνῶναι αὐτόν, καὶ ἡδιστον (τὸ γὰρ
 αὐτὸν εἰδέναι ἡδύ), αὐτοὶ μὲν οὖν αὐτοὺς ἐξ αὐτῶν οὐ δυνάμεθα
 θεάσασθαι. Ὅτι δ' αὐτοὶ αὐτοὺς οὐ δυνάμεθα, δῆλον ἐξ
 ὧν ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ δὲ ἵ λανθάνομεν ταῦτα ποιούν-
 8 τεσ. Τοῦτο δὲ γίνεται δι' εὐνοίαν ἢ διὰ πάθος· πολλοῖς δὲ
 ἡμῶν ταῦτα ἐπισκοτεῖ πρὸς τὸ κρίνειν ὀρθῶς. Ὅσπερ οὖν
 ὅταν θέλωμεν αὐτοὶ αὐτῶν τὸ πρόσωπον ἰδεῖν, εἰς τὸ κά-
 τοπτρον ἐμβλέψαντες ὕϊδομεν, ὁμοίως καὶ ὅταν αὐτοὶ αὐ-
 τοὺς βουλευθῶμεν γνῶναι, εἰς τὸν φίλον ἰδόντες γνωρίζομεν
 ἂν· ἐστὶ γάρ, ὡς φαμέν, ὁ φίλος ἕτερος ἐγώ. Εἰ οὖν
 ἡδὺ μὲν τὸ αὐτὸν εἰδέναι, τοῦτο δ' οὐκ ἐστὶν εἰδέναι ἄνευ
 ἄλλου φίλου, δέοιτ' ἂν ὁ αὐτάρκης φιλίας πρὸς τὸ αὐτὸς
 9 αὐτὸν γνωρίζειν. Ἐτι δὲ καὶ εἴπερ ἐστὶ καλόν, ὥσπερ ἐστὶ,
 τὸ εἶ ποιεῖν ἔχοντα ἡ τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ, τίνα εἶ
 ποιήσει; Μετὰ ὕ τίνος δὲ συμβιώσεται; Οὐ γὰρ δὴ μόνος
 γε ἡ διαίξει· τὸ γὰρ συμβιοῦν ἡδὺ καὶ ἀναγκαῖον. Εἰ τοί-
 10 νων ταῦτα καλὰ καὶ ἡδέα καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτα δὲ μὴ ἐνδέχε-
 ται εἶναι ἄνευ φιλίας, προσδέοιτ' ἂν ὁ αὐτάρκης φιλίας.

16 Πότερον δὲ πολλοὺς κτητέον φίλους ἢ ὀλίγους; Οὔτε δὴ

ἱ σκέψιν Mb. ἡ ἡδιστ' ἂν Kb.Mb. ἡ μανθάνομεν Kb. ἡ ἵδομεν Kb.
 ἡ ὡς] ὡς ἂν Kb. ἡ τὰ om. Kb. ἡ τίνος βιώσεται Mb. ἡ διεξάγει Mb.

πολλοὺς ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν οὐτ' ὀλίγους δεῖ αἰεῖ. Πολλῶν μὲν γὰρ ὄντων ἔργον ἐφ' ἕκαστον μερίσαι τὸ φιλεῖν. Ἐφ' ἁπάντων γὰρ ^a καὶ τῶν ἄλλων ἐξαδυνατεῖ ἡμῶν ἢ φύσις ἀσθενῆς οὕσα πρὸς τὸ ἐπὶ πολὺ ἀφικνεῖσθαι· οὔτε γὰρ τῇ ὄψει ἐπὶ πολὺ ὀρώμεν, ἀλλ' ^b ἐὰν πλεόν ἀποστήσης τοῦ συμμέτρου, ἐλλείπει διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως, οὐτ' ἐπ' ἀκοῆς, οὐτ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ^c ἁπάντων. Ἐλλείπων ³ οὖν ^d τῷ φιλεῖν δι' ἀδυναμίαν καὶ ἐγκλήματ' ἂν τις ἔχοι δικαίως, καὶ οὐκ ἂν εἴη φίλος, μὴ φιλῶν γε ἀλλ' ἢ τῷ γε λόγῳ· ἢ δὲ φιλία οὐ τοῦτο βούλεται. Ἐπι ἂν ὧσι πολλοί, οὐκ ἔστι παύσασθαι λυπούμενον· πολλῶν γὰρ ὄντων εἰκὸς αἰεὶ περὶ ἓνα γέ τινα συμβαίνειν τι ἀτύχημα, ὧν γινομένων ἀναγκαῖον λυπεῖσθαι. Οὐτ' αὖ πάλιν ὀλίγους, ἓνα ἢ δύο, ἀλλὰ συμμέτρους τῷ καιρῷ καὶ τῇ αὐτοῦ ὀρμῇ πρὸς τὸ φιλεῖν.

Μετὰ δὲ ^e ταῦτα σκεπτέον ἂν εἴη πῶς δεῖ φίλῳ ^f χρῆ- 17
σθαι. Ἐστι δ' οὐκ ἐν ἀπάσῃ φιλία ἢ σκέψις, ἀλλ' ἐν ἣ
μάλιστα ἐγκαλοῦσιν ^g ἀλλήλοις οἱ φίλοι. Οὐκ ἐγκαλοῦσι
δὲ ἐν ταῖς ἄλλαις ὁμοίως, οἷον ἐν τῇ ^h πατρός πρὸς υἱὸν οὐκ
ἔστιν ἐγκλημα τοιοῦτον οἷον ἀξιούσιν ἐν ἐνίαις, ὥσπερ ἐγὼ
σοί, οὕτω καὶ σὺ ἐμοί· εἰ δὲ μή, ἐνταῦθα τὸ σφοδρὸν ἐγκλη-
μα. Ἐν δὲ ἀνίσοις φίλοις οὐκ ἔστι τὸ ἴσον. Ἐστι δὲ ἢ ²
πατρός πρὸς υἱὸν φιλία ἐν ἀνίσῳ, ὁμοίως ἢ γυναικὸς πρὸς
ἄνδρα ἢ οἰκέτου πρὸς δεσπότην, καὶ ὅλως δὲ χείρονος καὶ
βελτίονος· οὐχ ἔξουσι δὲ τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα. Ἄλλ' ἐν
τοῖς ἴσοις φίλοις καὶ ἐν τῇ αὐτῇ φιλία τὸ τοιοῦτον ἐγκλημα,
ὥστε σκεπτέον ἂν εἴη τὸ πῶς δεῖ χρῆσθαι φίλῳ ἐν τῇ ἐν
ⁱ ἴσοις φιλία.

^a καὶ om. M^b. ^b ἂν M^b. ^c ἁπάντων] ἐπὶ πάντων M^b. ^d τὸ M^b.
^e ταῦτα εἴη σκεπτέον πῶς K^b. ^f χρῆσασθαι M^b. ^g ἀλλήλοις om. M^b.
^h πατρός om. M^b. ⁱ ἴσοις φίλοις φιλία K^b.

ΗΘΙΚΩΝ ΕΥΔΗΜΙΩΝ Α.

Ὁ ΜΕΝ ἐν Δήλῳ παρὰ τῷ θεῷ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀποφηνάμενος συνέγραψεν ἐπὶ τὸ προπύλαιον τοῦ Λητώου, διελὼν οὐχ ὑπάρχοντα πάντα τῷ αὐτῷ, τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδύ, ποιήσας

κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον, λῶστον δ' ὑγιάειν·
πάντων ^{αδ} ἥδιστον, οὐ τις ^β ἐρά, τὸ τυχεῖν.

Ἡμεῖς δ' αὐτῷ μὴ συγχωρῶμεν· ἡ γὰρ εὐδαιμονία κάλλιστον καὶ ἄριστον ἀπάντων οὐσα ἥδιστόν ἐστιν. Πολλῶν δ' ὄντων θεωρημάτων ἅ περὶ ἕκαστον πρᾶγμα καὶ περὶ ἑκάστην φύσιν ἀπορίαν ἔχει καὶ δεῖται σκέψεως, τὰ μὲν αὐτῶν συντείνει πρὸς τὸ γινῶναι μόνον, τὰ δὲ καὶ περὶ τὰς κτήσεις καὶ περὶ τὰς πράξεις τοῦ πράγματος. Ὅσα μὲν οὖν ἔχει φιλοσοφίαν μόνον θεωρητικὴν, λεκτέον κατὰ τὸν ἐπιβάλλοντα καιρὸν, ὅ τι περ οἰκείον ἦν τῇ μεθόδῳ. Πρῶτον δὲ σκεπτέον ἐν τίνι τὸ εὖ ζῆν καὶ πῶς κτητόν, πότερον φύσει γίνονται πάντες εὐδαίμονες οἱ τυγχάνοντες ταύτης τῆς προσηγορίας, ὥσπερ μεγάλοι καὶ μικροὶ καὶ τὴν χροίαν διαφέροντες, ἢ διὰ μαθήσεως, ὡς οὔσης ἐπιστήμης τινὸς τῆς εὐδαιμονίας, ἢ διὰ τινος ἀσκήσεως· πολλὰ γὰρ οὔτε κατὰ φύσιν οὔτε μαθοῦσιν ἀλλ' ἐθισθεῖσιν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, φαῦλα μὲν τοῖς ^ε φαύλως ἐθισθεῖσι, χρηστὰ δὲ τοῖς ^δ χρηστῶς. Ἡ τούτων μὲν κατ' ^ε οὐδένα τῶν τρόπων, δυοῖν δὲ θάτερον, ἦτοι καθάπερ οἱ νυμφόληπτοι καὶ θεόληπτοι τῶν ἀνθρώπων, ἐπιπνοία ^ε δαιμονίου τινὸς ὥσπερ ἐνθουσιά-

Codices Mb.Pb. et ab initio Z.

^a δ' om. Mb.Pb.

^b ἔραται Z.Mb, ἔραται Pb, omissio omnes τὸ.

^c φαύλοισ Z.Mb.

^d χρηστῶς] χρησταῖς Z.Mb.

^e οὐδένα τρόπον Mb.

^f δαιμονία Z.Mb.

ζοντες, ἢ ^g διὰ τύχην· πολλοὶ γὰρ ταυτόν φασιν εἶναι τὴν
 εὐδαιμονίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ παρουσία ⁵
 διὰ τούτων ἀπάντων ἢ τινῶν ἢ τινὸς ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώ-
 ποις, οὐκ ἄδηλον· ἅπασαι γὰρ αἱ γενέσεις σχεδὸν πίπτουσιν
 εἰς ταύτας τὰς ἀρχάς· καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς διανοίας ἀπάσας
 πρὸς τὰς ^h ἀπ' ἐπιστήμης ἂν τις ἵσυναγάγοι πράξεις. Τὸ ⁶
 δ' εὐδαιμονεῖν καὶ τὸ ζῆν μακαρίως καὶ καλῶς εἶη ἂν ἐν τρισὶ
 μάλιστα, τοῖς εἶναι δοκοῦσιν αἰρετωτάτοις· οἱ μὲν γὰρ τὴν
 φρόνησιν μέγιστον εἶναι φασιν ἀγαθόν, οἱ δὲ τὴν ἀρετήν,
 οἱ δὲ τὴν ἡδονήν. Καὶ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἔνιοι περὶ τοῦ ⁷
 μεγέθους αὐτῶν διαμφισβητοῦσι, συμβάλλεσθαι φάσκοντες
 θάτερον θατέρου μᾶλλον εἰς αὐτήν, οἱ μὲν ὡς οὐσαν μείζον
 ἀγαθὸν τὴν φρόνησιν τῆς ἀρετῆς, οἱ δὲ ταύτης τὴν ἀρετήν,
 οἱ δ' ἀμφοτέρων τούτων τὴν ἡδονήν· καὶ τοῖς μὲν ἐκ πάντων
 δοκεῖ τούτων, τοῖς δ' ἐκ δυοῖν, τοῖς δ' ἐν ἐνί τινι τούτων
 εἶναι τὸ ζῆν εὐδαιμόνως. Περὶ δὲ τούτων ἐπιστήσαντας, ²
 ἅπαντα τὸν δυνάμενον ζῆν κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν θέσθαι
 τινὰ σκοπὸν τοῦ καλῶς ζῆν, ἥτοι τιμὴν ἢ δόξαν ἢ πλοῦτον
 ἢ παιδείαν, πρὸς ὃν ἀποβλέπων ποιήσεται πάσας τὰς πρά-
 ξεις, ὡς τό γε μὴ συντετάχθαι τὸν βίον πρὸς τι τέλος ἀφρο-
 σύνης πολλῆς σημειὸν ἔστιν. Μάλιστα δὲ δεῖ πρῶτον ἐν ²
 αὐτῷ διορίσασθαι μήτε προπετῶς μήτε ραθύμως, ἐν τίνι
 τῶν ἡμετέρων τὸ ζῆν εὔ, καὶ τίνων ἄνευ τοῖς ἀνθρώποις οὐκ
 ἐνδέχεται τοῦθ' ὑπάρχειν. Οὐ γὰρ ταυτόν, ὧν τ' ἄνευ οὐχ
 οἶόν τε ὑγιαίνειν ^k καὶ τὸ ὑγιαίνειν. Ὅμοίως δ' ἔχει τοῦτο
 καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν, ὥστ' ¹ οὐδὲ τὸ ζῆν καλῶς καὶ ὧν
 ἄνευ οὐ δυνατὸν ζῆν καλῶς. Ἔστι δὲ τῶν τοιούτων τὰ μὲν ³
 οὐκ ἴδια τῆς ὑγείας οὐδὲ τῆς ζωῆς ἀλλὰ κοινὰ πάντων ὡς
 εἰπεῖν, ^m καὶ τῶν ἕξεων καὶ τῶν πράξεων, οἷον ἄνευ τοῦ ἀνα-
 πνεῖν ἢ ἐγρηγορέναι ἢ κινήσεως μετέχειν οὐθὲν ἂν ὑπάρξειεν
 ἡμῖν οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν, τὰ δ' ἴδια μᾶλλον περὶ ⁿ ἐκά-

^g διὰ τὴν τύχην P^b. ^h ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης Z. ⁱ συναγάγει P^b.
^k καὶ τὸ ὑγιαίνειν om. Z. ¹ οὐδέ] καὶ Z. ^m καὶ post εἰπεῖν om. M^b.
ⁿ ἐκάστων Z. M^b.

στην φύσιν, ἃ δεῖ μὴ λανθάνειν· οὐ γὰρ ὁμοίως οἰκεῖον πρὸς εὐεξίαν τοῖς εἰρημένοις κρεωφαγία καὶ τῶν ὁ περιπά-
 4των οἱ μετὰ δεῖπνον. Ἔστι γὰρ ταύτ' αἷτια τῆς ἀμφισβη-
 τήσεως περὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν, τί ἐστὶ καὶ γίνεται διὰ τίνων·
 ὧν ἄνευ γὰρ οὐχ οἶόν τε εὐδαιμονεῖν, ἔνιοι μέρη τῆς εὐδαιμο-
 νίας εἶναι νομίζουσιν.

3 Πάσας μὲν οὖν τὰς δόξας ἐπισκοπεῖν, ὅσας ἔχουσί τινες
 περὶ αὐτῆς, περιέρχων. Πολλὰ γὰρ φαίνεται καὶ τοῖς παι-
 δαρίοις καὶ τοῖς κάμνουσι καὶ παραφρονοῦσι, περὶ ὧν ἂν
 οὐθεὶς νοῦν ἔχων διαπορήσειεν· δέονται γὰρ οὐ λόγων, ἀλλ'
 οἱ μὲν ἡλικίας ἐν ἧ μεταβάλλουσιν, οἱ δὲ κολάσεως ἰατρικῆς
 ἢ πολιτικῆς· κόλασις γὰρ ἢ φαρμακεία τῶν πληγῶν οὐκ
 2 ἐλάττων ἐστίν. Ὅμοίως δὲ ταύταις οὐδὲ τὰς τῶν πολλῶν·
 Ρεῖκῃ γὰρ λέγουσι σχεδὸν περὶ ἀπάντων, καὶ μάλιστα περὶ
 ἐπισκεπτέον μόνας· ἄτοπον γὰρ ἠ προσφέρειν λόγον τοῖς
 3 λόγου μηδὲν δεομένοις ἀλλὰ πάθους. Ἐπεὶ δ' εἰσὶν ἀπορίαί
 περὶ ἐκάστην πραγματείαν οἰκεῖαι, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ῥ βίου
 τοῦ κρατίστου καὶ ζωῆς τῆς ἀρίστης εἰσὶν. Ταύτας οὖν
 καλῶς ἔχει τὰς δόξας ἐξετάζειν· οἱ γὰρ τῶν ἀμφισβητούν-
 των ἔλεγκοι τῶν ἐναντιουμένων αὐτοῖς λόγων ἀποδειξείσ
 4 εἰσὶν. Ἐπι δὲ πρὸ ἔργου τὸ ἰ τὰ τοιαῦτα μὴ λανθάνειν
 μάλιστα ἰ πρὸς ἃ δεῖ συντείνειν πᾶσαν σκέψιν, ἐκ τίνων ἐν-
 δέχεται μετασχεῖν ἰ τοῦ εὖ καὶ καλῶς ζῆν, εἴ τῳ μακαρίως
 ἐπιφθονώτερον εἰπεῖν, καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τὴν περὶ ἕκαστα
 5 γενομένην ἂν τῶν ἐπιεικῶν. Εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς διὰ τύχην
 γινομένοις ἢ τοῖς διὰ φύσιν τὸ καλῶς ζῆν ἐστίν, ἠ ἀνέλ-
 πιστον ἂν εἶη πολλοῖς· οὐ γὰρ ἐστὶ δι' ἐπιμελείας ἢ κτησίς
 6 οὐδὲ ἐπ' αὐτοῖς ἠ οὐδὲ τῆς ἠ αὐτῶν πραγματείας. Εἰ δ' ἐν
 τῷ αὐτὸν ποιόν τινα εἶναι καὶ τὰς κατ' αὐτὸν πράξεις, κοινό-

ὁ περὶ πάντων Pb. Ρεῖκῃ Sylburgius: codices εἰ μὴ. margo Pb.
 ἴσως οἱ μηδὲν λέγουσι—περὶ ταύτης, τὰς τῶν σοφῶν ἐπισκεπτέον μόνας.
 ἠ προσφέρειν Mb. ῥ βίων Mb, βίον Pb. ἰ τὰ om. Z.Pb. ἰ περὶ Mb.
 ἠ τοῦ ante ζῆν Z.Mb.Pb. ἠ ἀνέλπιστος Mb. ἠ οὐδὲ διὰ τῆς Pb.
 ἠ αὐτῶν] αὐτῆς Mb.

τερον ἂν εἴη τὸ ἀγαθὸν καὶ θειότερον, κοινότερον μὲν ^z τῷ πλείοσιν ἐνδέχασθαι μετασχεῖν, θειότερον δὲ ^z τῷ κείσθαι τὴν εὐδαιμονίαν ^a τοῖς ^b αὐτοῦς παρασκευάζουσι ποιούς τινας καὶ τὰς πράξεις.

⁴ Ἔσται δὲ φανερά τὰ πλείστα τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ διαπορουμένων, ἂν καλῶς ὀρισθῆ τί χρὴ νομίζειν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, πότερον ἐν τῷ ποιόν τινα ^c μόνον εἶναι τὴν ψυχὴν, καθάπερ τινὲς ᾤθησαν τῶν σοφῶν καὶ πρεσβυτέρων, ἢ δεῖ μὲν καὶ ποιόν τινα ὑπάρχειν αὐτόν, μᾶλλον δὲ δεῖ τὰς πράξεις εἶναι ποιὰς τινας. Διηρημένων δὲ τῶν βίων καὶ τῶν ² μὲν ἀμφισβητούντων τῆς τοιαύτης εὐημερίας, ^d ἀλλ' ὡς τῶν ἀναγκαίων χάριν σπουδαζομένων, οἷον τῶν περὶ τὰς τέχνας τὰς φορτικὰς καὶ τῶν περὶ χρηματισμὸν ^e καὶ τὰς βαναύσους (λέγω δὲ φορτικὰς μὲν τὰς πρὸς δόξαν πραγματευομένας μόνον, βαναύσους δὲ τὰς ἐδραίας καὶ μισθαρνικάς, χρηματιστικὰς δὲ τὰς ^f πρὸς ἀγορὰς ^g καὶ πράξεις καπηλικὰς), τῶν ^h δ' εἰς ἀγωγὴν εὐδαιμονικὴν ταπτομένων τριῶν ὄντων, τῶν ⁱ καὶ πρότερον ῥηθέντων ἀγαθῶν ὡς μεγίστων ^k τοῖς ἀνθρώποις, ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ ἡδονῆς, τρεῖς ὀρώμεν καὶ βίους ὄντας, οὓς οἱ ἐπ' ἐξουσίας τυγχάνοντες προαιροῦνται ζῆν ἅπαντες, πολιτικὸν φιλόσοφον ἀπολαυστικόν. Τούτων γὰρ ὁ μὲν φιλόσοφος βούλεται περὶ φρόνησιν εἶναι καὶ τὴν θεωρίαν τὴν περὶ τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ πολιτικὸς περὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς (αὗται δ' εἰσὶν αἱ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς), ὁ δ' ἀπολαυστικὸς περὶ τὰς ἡδονὰς τὰς σωματικὰς· διόπερ ἕτερον τὸν εὐδαίμονα προσαγορεύει, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. Ἀναξαγόρας μὲν ὁ Κλαζομένιος ἐρωτηθεὶς τίς ὁ ⁴ εὐδαιμονέστατος, “οὐθεὶς” εἶπεν “^l ὧν σὺ νομίζεις, ἀλλ' ^m ἄτοπος ἂν τίς σοι φανείη.” Τούτον δ' ἀπεκρίνατο ⁿ τὸν τρόπον

^z τὸ utrobique Z. ^a τοῖς] ἂ τοῖς P^b, ἐν τοῖς margo P^b. ^b αὐτοῖς Z. ^c μόνον om. M^b. ^d ἀλλ' ὡς] ἴσ. τῶν μὲν margo P^b. ^e καὶ τὰς] καὶ τοὺς M^b. ^f πρὸς] πρὸς ὧν P^b, ἴσ. ὧν αὐτὸς margo P^b. ^g καὶ] μὲν καὶ Z.P^b. ^h δ'] οὖν K. ⁱ καὶ om. Z. ^k τοῖς ἀνθρώποις om. Z. ^l ὧν Z.M^b. ^m ἄτοπον ἂν τι M^b. ⁿ τὸν ante τρόπον om. M^b.

πον ἐκείνος ὀρώων τὸν ὀ ἐρόμενον Ῥ ἀδύνατον ὑπολαμβάνοντα
μὴ μέγαν ὄντα καὶ καλὸν ἢ πλούσιον ταύτης τυγχάνειν τῆς
5 προσηγορίας. Αὐτὸς δ' ἴσως ᾤετο τὸν ζῶντα ἀλύπως ἧ καὶ
καθαρῶς πρὸς τὸ δίκαιον ἢ τινος θεωρίας κοινωνοῦντα θείας,
τοῦτον ὡς ἄνθρωπον εἰπεῖν μακάριον Ὶ εἶναι.

5 ΐ Περὶ πολλῶν μὲν οὖν καὶ ἐτέρων οὐ ΐάδιον τὸ κρίναι
῔ καλῶς, μάλιστα δὲ περὶ οὗ ῕ πᾶσι ῖάστον εἶναι δοκεῖ καὶ
παντὸς ἀνθρώπου τὸ γινῶναι, τί τῶν ἐν τῷ ζῆν ῗ αἰρετόν, καὶ
2 λαβὼν ἄν τις ἔχοι πλήρη τὴν ἐπιθυμίαν. Πολλὰ γάρ ἐστι
τοιαῦτα τῶν ἀποβαινόντων Ῐ δι' ἃ προίενται τὸ ζῆν, οἷον νό-
σους περιωδυνίας χειμῶνας· ὥστε δῆλον ὅτι κἂν ἔξ ἀρχῆς
αἰρετόν ἦν, εἴ τις αἴρεσιν ἐδίδου, διὰ γε ταῦτα τὸ μὴ γε-
νέσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις ὁ βίος ὃν Ῑ ζῶσιν ἔτι παῖδες ὄντες·
καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦτον ἀνακάμψαι πάλιν οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειεν
3 εὐ φρονῶν. Ὶ Ἐτι Ὶ δὲ πολλὰ τῶν τε μηδεμίαν Ί ἐχόντων ἡδο-
νὴν ἢ λύπην, καὶ τῶν ἐχόντων μὲν ἡδονὴν μὴ καλὴν δέ, τοιαῦτ'
ἐστὶν ὥστε τὸ μὴ εἶναι κρεῖττον εἶναι τοῦ ζῆν. ῜ Ὀλως δ' εἴ
τις ἅπαντα ῝ συναγάγοι ὅσα πράττουσι μὲν καὶ πάσχουσιν
ἅπαντες, ἐκόντες μέντοι μηθὲν αὐτῶν διὰ τὸ μηδ' αὐτοῦ
χάριν, καὶ προσθείη χρόνον πλήθος ἀπέραντόν τι, ῞ οὐ μάλ-
4 λον ἔνεκ' ἄν τις τούτων ἔλοιτο ζῆν ἢ μὴ ζῆν. Ὶ Ἀλλὰ μὴν
οὐδὲ διὰ τὴν Ὶ τῆς τροφῆς μόνον ἡδονὴν ἢ τὴν τῶν ἀφρο-
δισίων, ἀφαιρεθεισῶν τῶν ἄλλων ἡδονῶν, ἃς τὸ γινώσκειν
ἢ βλέπειν ἢ τῶν ἄλλων τις ῞ αἰσθήσεων πορίζει τοῖς ἀνθρώ-
ποις, οὐδ' ἂν εἰς προτιμήσειε τὸ ζῆν, μὴ παντελῶς ὢν ἂν-
5 δράποδον. Δῆλον γὰρ ὅτι τῷ ταύτην ποιουμένῳ τὴν αἴρεσιν
οὐθὲν ἂν Ὶ διενέγκει γενέσθαι θηρίον ἢ ἄνθρωπον· ὁ γοῦν ἐν
Αἰγύπτῳ βοῦς, ὃν Ὶ ἄπιν τιμῶσιν, ἐν πλείοσι ῔ τῶν τοιού-
6 των ἐξουσιάζει πολλῶν μοναρχιῶν. Ὶ Ὀμοίως δὲ Ὶ οὐδὲ διὰ

ὀ ἐρόμενον Ῥ^b. ῑ ἀδύνατον om. M^b. ῒ τὸν et καὶ om. Z. ΐ εἶναι om. Z. ῔ παρὰ Z. ῔ καθαρῶς M^b. ῕ πᾶσι om. Z. ῖ αἰρετῶν M^b. Ῐ δι' ἃ om. Z. et pr. Ῑ^b. Ὶ ζῶσιν om. Z. Ί ἐχόντων μὲν ἡδονὴν Ῑ^b. ῝ συναγάγοι M^b. ῞ οὐ om. Z.^{Ῑb}. Ὶ τῆς om. Z.M^b. ῞ αἰσθήσεων πορίζοιτο Z, αἰσθήσεων πορίζοι M^b.Ῑ^b. Ὶ διενέγκοιεν Z.M^b. Ὶ εἰς M^b. ῔ τῶν om. Z. Ὶ οὐδὲ] οὐ M^b.

τὴν τοῦ καθεύδειν ἡδονήν· τί γὰρ διαφέρει καθεύδειν ^kἀνεγέρ-
τον ὕπνον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι τῆς τελευταίας
ἐτῶν ^lἀριθμὸν χιλίων ἢ ^mὅποσωνοῦν, ἢ ζῆν ὄντα φυτόν; Τὰ
γούν φυτὰ τοιαύτης τινὸς ἔοικε μετέχειν ζωῆς, ὥσπερ καὶ τὰ
παιδιά· καὶ γὰρ ταῦτα κατὰ τὴν ⁿπρώτην ἐν τῇ μητρὶ
γένεσιν πεφυκότα μὲν διατελεῖ, καθεύδοντα ^o δὲ τὸν πάντα
χρόνον. ^vὩστε φανερόν ἐκ τῶν τοιούτων ὅτι διαφεύγει ^pσκο-
πούμενους, τί τὸ εὖ καὶ τί τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τῷ ζῆν. Τὸν
μὲν οὖν ^qἈναξαγόραν φασὶν ἀποκρίνασθαι πρὸς τινα δια-
ποροῦντα τοιαύτ' ἄττα, καὶ διερωτῶντα τίνας ἔνεκ' ἂν τις
ἔλοιτο γενέσθαι μᾶλλον ἢ μὴ γενέσθαι “τοῦ” φάναι “θεω-
“ ρῆσαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν περὶ ^rτὸν ὄλον κόσμον τάξιν.”
Οὗτος μὲν οὖν ἐπιστήμης τινὸς ἔνεκεν τὴν αἵρεσιν ᾤετο τι-
μίαν εἶναι τοῦ ζῆν, οἱ δὲ Σαρδανάπαλον μακαρίζοντες ἢ
Σμινδυρίδην τὸν Συβαρίτην ἢ τῶν ἄλλων τινὰς τῶν ζώντων
τὸν ἀπολαυστικὸν βίον, ^r οὗτοι δὲ πάντες ἐν τῷ ^sχαίρειν
φαίνονται τάττειν τὴν εὐδαιμονίαν. ^vἘτεροὶ δὲ τινες οὐτ' ἂν ⁹
φρόνησιν οὐδεμίαν οὔτε τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἔλοιτο μάλ-
λον ἢ τὰς πράξεις τὰς ἀπ' ἀρετῆς· αἰροῦνται γούν οὐ μόνον
ἔνιοι δόξης χάριν αὐτάς, ἀλλὰ καὶ ^t μὴ μέλλοντες εὐδοκιμή-
σειν. ^uἌλλ' οἱ πολλοὶ τῶν πολιτικῶν οὐκ ἀληθῶς τυγχά-
¹⁰ νουσι ^v τῆς προσηγορίας· οὐ γὰρ εἰσι πολιτικοὶ κατὰ τὸν
ἀλήθειαν· ὁ μὲν γὰρ πολιτικὸς τῶν καλῶν ἐστὶ πράξεων
προαιρετικὸς αὐτῶν χάριν, οἱ δὲ πολλοὶ χρημάτων καὶ πλεο-
νεξίας ἔνεκεν ἄπτονται τοῦ ζῆν οὕτως. ^uἘκ μὲν οὖν τῶν εἰρη-
μένων φανερόν ὅτι πάντες ἐπὶ τρεῖς βίους φέρουσι τὴν εὐδαι-
μονίαν, πολιτικὸν φιλόσοφον ἀπολαυστικόν. Τούτων δ' ἢ ¹¹
μὲν περὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ἀπολαύσεις ἡδονή, καὶ τίς καὶ
ποία τις γίνεται καὶ διὰ τίνων, οὐκ ἄδηλον, ὥστ' οὐ τίνες
εἰσι δεῖ ζητεῖν αὐτάς, ἀλλ' εἰ συντείνουσί τι πρὸς εὐδαιμονίαν

^k ἀνεγέρρετον Z. ^l ἀριθμῶν χίλιον ἀριθμὸν ἢ Z. ^m ὅποσωνοῦν Z.M^b.
ⁿ πρώτην om. Z. ^o δέ] μὲν P^b. ^p σκοπούμενους om. M^b. ^q τὸν
alterum om. M^b. ^r οὗτοι] οἱ M^b. ^s χαίρειν ἀποφαίνονται ταύτην
τὴν M^b. ^t μὴ] οἱ M^b. ^v τῆς om. M^b.

ἢ μὴ, καὶ πῶς συντείνουσι, καὶ πότερον εἰ δεῖ προσάπτειν τῷ
 ζῆν καλὰς ἡδονὰς τινὰς, ταύτας δεῖ προσάπτειν, ἢ τούτων μὲν
 ἄλλον τιὰ τρόπον ἀνάγκη κοινωνεῖν, ἕτεραι δ' εἰσὶν ἡδοναὶ
 δι' ἃς εὐλόγως οἶονται τὸν εὐδαίμονα ζῆν ἡδέως καὶ μὴ μόνον
 12 ἀλύπως. ⁴ Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον, περὶ
 δ' ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ^w πρῶτον θεωρήσωμεν, τὴν τε φύσιν
 αὐτῶν ἑκατέρου τίς ἐστὶ, καὶ πότερον μόρια ταῦτα τῆς ἀγα-
 θῆς ζωῆς ἐστίν, ἢ αὐτὰ ἢ αἱ πράξεις αἱ ἀπ' αὐτῶν, ἐπειδὴ
 προσάπτουσιν αὐτὰ καὶ εἰ μὴ πάντες εἰς τὴν εὐδαιμονίαν,
 13 ἀλλ' οὖν οἱ λόγου ἄξιοι τῶν ἀνθρώπων πάντες. Σωκράτης
 μὲν οὖν ὁ πρεσβύτης φέτ' εἶναι τέλος τὸ γινώσκειν τὴν ἀρε-
 τήν, καὶ ἐπεζῆται τί ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη καὶ τί ἡ ἀνδρία καὶ
 ἕκαστον τῶν μορίων αὐτῆς. ¹ Ἐποίει γὰρ ταυτ' εὐλόγως·
 ἐπιστήμας γὰρ φέτ' εἶναι πάσας τὰς ἀρετάς, ὥσθ' ἅμα συμ-
 βαίνειν εἰδέναί τε τὴν δικαιοσύνην καὶ εἶναι δίκαιον· ἅμα ^x γὰρ
 μεμαθήκαμεν τὴν γεωμετρίαν καὶ οἰκοδομίαν καὶ ἐσμὲν οἰκο-
 14 δόμοι καὶ γεωμέτραι. Διόπερ ἐζήτηι τί ἐστὶν ἀρετή, ἀλλ'
 οὐ πῶς γίνεται καὶ ἐκ τίνων. Τοῦτο δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ἐπιστη-
 μῶν συμβαίνει τῶν θεωρητικῶν· οὐθὲν γὰρ ἕτερόν ἐστι τῆς
 ἀστρολογίας οὐδὲ τῆς περὶ φύσεως ἐπιστήμης οὐδὲ γεω-
 μετρίας πλὴν τὸ γνωρίσαι καὶ θεωρῆσαι τὴν φύσιν τῶν
 πραγμάτων τῶν ὑποκειμένων ταῖς ἐπιστήμαις· οὐ μὴν ἀλλὰ
 15 εἶναι χρησίμους αὐτὰς ἡμῖν. Τῶν δὲ ποιητικῶν ἐπιστημῶν
 ἕτερον τὸ τέλος τῆς ἐπιστήμης καὶ γνώσεως, οἷον ὑγίεια μὲν
 ἰατρικῆς, εὐνομία δὲ ἢ τι τοιοῦθ' ἕτερον τῆς πολιτικῆς. Κα-
 λὸν μὲν οὖν καὶ τὸ γνωρίζειν ἕκαστον τῶν καλῶν· οὐ μὴν
 ἀλλὰ γε περὶ ἀρετῆς οὐ τὸ εἰδέναί τιμιώτατον τί ἐστίν,
 16 ἀλλὰ τὸ γινώσκειν ἐκ τίνων ἐστίν. Οὐ γὰρ εἰδέναί βου-
 λόμεθα τί ἐστὶν ἀνδρία, ἀλλ' εἶναι ἀνδρείοι, οὐδὲ τί ἐστὶ
 δικαιοσύνη, ἀλλ' εἶναι δίκαιοι, καθάπερ καὶ ὑγιάινειν ^y μᾶλλον

^w πρῶτον θεωρήσωμεν om. Mb. ^x γὰρ] μὲν γὰρ Pb. ^y μᾶλλον—
 ὑγιάινειν om. Mb.

ἢ γινώσκειν τί ἐστὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ εὖ ἔχειν τὴν ἕξιν μάλ-
λον ἢ γινώσκειν τί ἐστὶ τὸ εὖ ἔχειν.

Πειρατέον δὲ περὶ τούτων πάντων ζητεῖν τὴν πίστιν διὰ 6
τῶν λόγων, μαρτυρίαις καὶ παραδείγμασι χρώμενον τοῖς
φαινομένοις. Κράτιστον μὲν γὰρ πάντας ἀνθρώπους φαίνε- 2
σθαι συνομολογοῦντας τοῖς ῥηθησομένοις, εἰ δὲ μή, τρόπον
γέ τινα πάντως, ὅπερ μεταβιβαζόμενοι ποιήσουσιν· ἔχει
γὰρ ἕκαστος οἰκεῖόν τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξ ὧν ἀναγκαῖον
δεικνύναι πως περὶ αὐτῶν· ἐκ γὰρ τῶν ἀληθῶς μὲν λέγο-
μένων οὐ σαφῶς δὲ προϋοῦσιν ἔσται καὶ τὸ σαφῶς, μετα-
λαμβάνουσιν αἰεὶ τὰ γνωριμώτερα τῶν εἰωθότων λέγεσθαι
συγκεχυμένως. Διαφέρουσι δ' οἱ λόγοι περὶ ἐκάστην μέθοδον 3
οἳ τε φιλοσόφως λεγόμενοι ^z καὶ μὴ φιλοσόφως. Διόπερ
καὶ τῶν πολιτικῶν οὐ χρὴ νομίζειν περιέργον εἶναι τὴν τοι-
αύτην θεωρίαν, δι' ἧς οὐ μόνον τὸ τί φανερόν, ἀλλὰ καὶ τὸ
διὰ τί. Φιλόσοφον γὰρ τὸ τοιοῦτο περὶ ἐκάστην μέθοδον.
Δεῖται μέντοι τοῦτο πολλῆς εὐλαβείας. Εἰσὶ γὰρ τινες οἳ 4
διὰ τὸ δοκεῖν φιλοσόφου εἶναι τὸ μηθὲν εἰκῆ λέγειν ἀλλὰ
μετὰ λόγου, πολλάκις λαιθάνουσι λέγοντες ἄλλοτρίους λό-
γους τῆς πραγματείας καὶ κενούς. Τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅτε 5
μὲν δι' ἄγνοιαν ὅτε δὲ δι' ἀλαζονείαν· ὑφ' ὧν ἀλίσκεσθαι
συμβαίνει καὶ τοὺς ἐμπείρους καὶ δυναμένους πράττειν ὑπὸ
τούτων τῶν μὴτ' ἐχόντων μῆτε δυναμένων ^a διάνοιαν ἀρχι-
τεκτονικὴν ἢ ^b πρακτικὴν. Πάσχουσι δὲ τοῦτο δι' ἀπαιδευ- 6
σίαν· ἀπαιδευσία γὰρ ἐστὶ περὶ ἕκαστον πρᾶγμα τὸ μὴ δύ-
νασθαι κρίνειν τοὺς ^c τ' οἰκεῖους λόγους τοῦ πράγματος καὶ
τοὺς ἄλλοτρίους. Καλῶς δ' ἔχει καὶ ^c τὸ χωρὶς κρίνειν τὸν 7
τῆς αἰτίας λόγον καὶ τὸ δεικνύμενον, διὰ τε τὸ ῥηθὲν ἀρτίως,
ὅτι προσέχειν οὐ δεῖ πάντα τοῖς διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ πολ-
λάκις μᾶλλον τοῖς φαινομένοις (νῦν δ' ὁπότ' ἂν λύειν μὴ
ἔχωσιν, ἀναγκάζονται πιστεύειν τοῖς εἰρημέτοις), καὶ διότι
πολλάκις τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ λόγου δεδεῖχθαι δοκοῦν ἀληθές

^z καὶ οἳ μὴ M^b. ^a δι' ἄγνοιαν M^b. ^b πραγματικὴν M^b. ^c τ' et mox
τὸ om. M^b.

μέν ἐστιν, οὐ μέντοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δι' ἣν φησιν ὁ λόγος. Ἔστι γὰρ διὰ ψεύδους ἀληθές δεῖξαι· δηλον δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν.

7 Πεπροσίμιασμένων ^d δὲ καὶ τούτων, λέγωμεν ἀρξάμενοι πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων, ὥσπερ εἶρηται, οὐ σαφῶς λεγομένων, ζητοῦντες ἐπὶ τὸ σαφῶς εὔρειν τί ἐστιν ἡ εὐδαιμονία. Ὁμολογεῖται δὴ μέγιστον εἶναι καὶ ἄριστον τοῦτο τῶν ἀγαθῶν τῶν ἀνθρώπινων. Ἀνθρώπινον δὲ λέγωμεν, ὅτι τάχ' ἂν εἴη καὶ ^e βελτιόνος τινος ἄλλου τῶν ὄντων εὐδαιμονία, οἶον ² θεοῦ. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζώων, ὅσα χεῖρω τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, οὐθὲν κοινωνεῖ ταύτης τῆς προσηγορίας· οὐ γὰρ ἐστὶν εὐδαίμων ἵππος οὐδ' ὄρνις οὐδ' ἰχθὺς οὐδ' ἄλλο τῶν ὄντων οὐθέν, ὃ μὴ κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν ἐν τῇ φύσει μετέχει θείου τινός, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ τῶν ἀγαθῶν μετοχὴν τὸ ³ μὲν βέλτιον ζῆ τὸ δὲ χεῖρον αὐτῶν. Ἄλλ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὕστερον ἐπισκεπτέον. Νῦν δὲ λέγωμεν ὅτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶν ἀνθρώπῳ πρακτὰ τὰ δ' οὐ πρακτά. Τοῦτο δὲ λέγωμεν οὕτω, διότι ἕνια τῶν ὄντων οὐθέν μετέχει κινήσεως, ὥστ' οὐδὲ τῶν ἀγαθῶν· καὶ ταῦτ' ἴσως ἄριστα τὴν φύσιν ^f ἐστίν. Ἐνια δὲ πρακτὰ μὲν, ἀλλὰ πρακτὰ κρείτ- ⁴ τοσιν ἡμῶν. ^g Ἐπειδὴ δὲ διχῶς λέγεται τὸ πρακτόν (καὶ γὰρ ὦν ἕνεκα πράττομεν καὶ ἅ τούτων ἕνεκα μετέχει πράξεως, οἶον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὸν πλοῦτον τίθεμεν τῶν πρακτῶν, καὶ τὰ τούτων πραττόμενα χάριν, τὰ θ' ὑγιεινὰ καὶ τὰ χρηματιστικά), δηλον ὅτι καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπῳ πρακτῶν ἄριστον θετέον.

8 Σκεπτέον τοίνυν τί τὸ ἄριστον, καὶ λέγεται ποσαχῶς. Ἐν τρισὶ δὴ μάλιστα φαίνεται δόξαις εἶναι τοῦτο. Φασὶ γὰρ ἄριστον μὲν εἶναι πάντων αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, ^h αὐτὸ δ' εἶναι τὸ ἀγαθὸν ^ϕ ὑπάρχει τό τε πρώτῳ εἶναι τῶν ἀγαθῶν καὶ ⁱ τὸ αἰτίῳ τῇ παρουσίᾳ τοῖς ἄλλοις τοῦ ^k ἀγαθὰ εἶναι. ² Ταῦτα δ' ὑπάρχει ἀμφότερα τῇ ιδέᾳ τὰγαθοῦ, λέγω δὲ ἀμ-

^d δὲ om. Mb. ^e βέλτιον Mb. ^f εἰσίν Mb. ^g ἐπεὶ Mb. ^h αὐτὸ δ' εἶναι τὸ ἀγαθὸν om. Mb. ⁱ τὸ] τῷ Pb. ^k ἀγαθοῦ Pb.

φότερα τό τε πρῶτον τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον ἀγαθοῖς τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἀγαθοῖς εἶναι. Μάλιστα τε γὰρ τὰγαθὸν λέγεσθαι κατ' ¹ ἐκείνης ἀληθῶς (κατὰ μετοχὴν γὰρ καὶ ὁμοιότητα τᾶλλα ἀγαθὰ ἐκείνης εἶναι), καὶ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν· ἀναιρουμένον γὰρ τοῦ μετεχομένου ἀναιρεῖσθαι καὶ τὰ μετέχοντα τῆς ιδέας, ἃ λέγεται τῷ μετέχειν ἐκείνης. Τὸ ³ δὲ πρῶτον τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον πρὸς τὸ ὕστερον, ὥστ' εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ιδέαν τοῦ ἀγαθοῦ· καὶ γὰρ χωριστὴν εἶναι τῶν μετεχόντων, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ιδέας. Ἔστι μὲν οὖν τὸ διασκοπεῖν περὶ ταύτης τῆς δόξης ἐτέρας τε διατριβῆς καὶ τὰ πολλὰ λογικώτερας ἐξ ἀνάγκης· οἱ γὰρ ἅμα ἀναιρετικοὶ τε καὶ κοινοὶ λόγοι κατ' οὐδεμίαν εἰσὶν ἄλλην ἐπιστήμην. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, λέ- ⁴ γομεν ὅτι πρῶτον μὲν τὸ εἶναι ^mιδέαν μὴ μόνον ἀγαθοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλου ὁποιοῦν λέγεται λογικῶς καὶ ⁿκενῶς· ἐπέσκεπται δὲ πολλοῖς περὶ αὐτοῦ τρόποις καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. Ἐπειτ' εἰ καὶ ὅτι μά- ⁵ λιστ' εἰσὶν αἱ ιδέαι καὶ ἀγαθοῦ ιδέα, μὴ ποτ' οὐδὲ χρήσιμος πρὸς ζῶν ἀγαθὴν οὐδὲ πρὸς τὰς πράξεις. Πολλαχῶς γὰρ λέγεται καὶ ἰσαχῶς τῷ ὄντι ^o τὸ ἀγαθόν. Τό τε γὰρ ὄν, ⁶ ὥσπερ ἐν ἄλλοις διήρηται, σημαίνει τὸ μὲν τί ἐστὶ, τὸ δὲ ποιόν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ πότε, καὶ πρὸς τούτοις τὸ μὲν ἐν τῷ κινεῖσθαι τὸ δὲ ἐν τῷ κινεῖν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐκάστη τῶν πτώσεών ἐστὶ τούτων, ἐν οὐσίᾳ μὲν ὁ νοῦς καὶ ^p ὁ θεός, ἐν δὲ τῷ ποιῶ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ τῷ ποσῷ τὸ μέτριον, ἐν δὲ τῷ πότε ὁ καιρός, τὸ δὲ διδάσκον καὶ ^q τὸ διδασκόμενον περὶ κίνησιν. Ὡσπερ οὖν οὐδὲ τὸ ὄν ἐν τι ἐστὶ ^r περὶ τὰ εἰρη- ⁷ μένα, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀγαθόν, οὐδὲ ἐπιστήμη ἐστὶ μία οὔτε τοῦ ὄντος οὔτε τοῦ ἀγαθοῦ. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ὁμοιοσχημόνως λεγόμενα ἀγαθὰ μιᾶς ^s ἐστὶ θεωρῆσαι, ^t οἷον τὸν καιρὸν ἢ τὸ μέτριον, ἀλλ' ^v ἐτέρα ἕτερον καιρὸν θεωρεῖ καὶ ἐτέρα ἕτερον

¹ ἐκείνην Mb. ^m ιδέαι Pb. ⁿ κενῶς Mb. ^o τὸ om. Mb. ^p ὁ om. Mb. ^q τὸ ante διδασκόμενον om. Pb. ^r πρὸς Mb. ^s ἐστὶ τὸ θεωρῆσαι Pb. ^t οἷον] ἢ Mb. ^v ἐτέρα] ἕτερος Mb.

μέτριον, οἷον περί τροφήν μὲν τὸν καιρὸν καὶ τὸ μέτριον
 ἰατρικὴ καὶ γυμναστικὴ, ^w περί δὲ τὰς πολεμικὰς πράξεις
 στρατηγία, καὶ οὕτως ^x ἕτερα περί ἕτεραν πράξιν, ὥστε
 8 ^y σχολῇ αὐτό γε τὸ ἀγαθὸν θεωρῆσαι μίας. ¹ Ἐτι ἐν ὅσοις
 ὑπάρχει τὸ πρότερον ^z καὶ ὕστερον, οὐκ ἔστι κοινόν τι παρὰ
 ταῦτα, καὶ τοῦτο χωριστόν. Εἴη γὰρ ἂν τι τοῦ πρώτου
 πρότερον· πρότερον γὰρ τὸ κοινὸν καὶ χωριστόν διὰ τὸ
 9 ἀναιρουμένου τοῦ κοινοῦ ἀναιρεῖσθαι τὸ πρῶτον. Οἷον εἰ
 τὸ διπλάσιον πρῶτον τῶν πολλαπλασίων, οὐκ ἐνδέχεται τὸ
^a πολλαπλάσιον τὸ κοινῇ κατηγορούμενον εἶναι χωριστόν·
 ἔσται γὰρ τοῦ διπλασίου πρότερον, εἰ συμβαίνει τὸ κοινὸν
 εἶναι τὴν ιδέα, οἷον εἰ χωριστόν ποιήσειέ ^b τις τὸ κοινόν· εἰ
 10 γὰρ ἔστι δικαιοσύνη ἀγαθόν, καὶ ἀνδρία. ^c Ἐτι τοίνυν φα-
 σὶν αὐτό τι ἀγαθόν. Τὸ οὖν αὐτὸ πρόσκειται πρὸς τὸν
 λόγον τὸν κοινόν. Τοῦτο δὲ τί ἂν εἴη πλὴν ὅτι αἰδίων καὶ
 χωριστόν; Ἄλλ' οὐδὲν μᾶλλον λευκὸν τὸ πολλὰς ἡμέρας
 λευκὸν τοῦ μίαν ἡμέραν, ὥστ' οὐδὲ δὴ τὸ κοινὸν ἀγαθόν ^d ταῦ-
 11 τὸ τῇ ιδέα· πᾶσι γὰρ ὑπάρχει κοινόν. Ἀνάπαλιν δὲ καὶ
 δεικτέον ^e ἢ ὡς νῦν ^f δεικνύουσι τὸ ἀγαθὸν αὐτό. Νῦν μὲν
 γὰρ ἐκ τῶν ὁμολογουμένων ἔχειν τὸ ἀγαθόν, ἐξ ἐκείνων τὰ
 ὁμολογούμενα εἶναι ἀγαθὰ δεικνύουσιν, ἐξ ἀριθμῶν, ὅτι ἡ
 δικαιοσύνη καὶ ^g ἡ ὑγεία ^h ἀγαθόν· τάξεις γὰρ καὶ ἀριθμοί,
 ὡς τοῖς ἀριθμοῖς καὶ ταῖς μονάσιν ἀγαθὸν ὑπάρχον διὰ τὸ
 12 εἶναι τὸ ἐν αὐτὸ ἀγαθόν. Δεῖ δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων,
 οἷον ὑγείας ἰσχύος σωφροσύνης, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις
 μᾶλλον τὸ καλόν. Πάντα γὰρ τάδε ⁱ τάξις καὶ ἡρεμία· εἰ
 ἄρα, ἐκεῖνα μᾶλλον· ἐκείνοις γὰρ ὑπάρχει ^k αὐτὰ μᾶλλον.
 13 Παράβολος δὲ καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἐν αὐτὸ τὸ ἀγαθόν,
 ὅτι ^l οἱ ἀριθμοὶ ^m ἐφίενται· οὔτε γὰρ ὡς ἐφίενται λέγονται

^w πρὸς Mb. ^x ἕτεραι Mb. ^y σχολῆς Mb. ^z καὶ] καὶ τὸ Mb.

^a πολλαπλάσιον] πλάσιον Mb. ^b τι Pb. ^c ἔστι τοίνυν αὐτό φασί τι Mb.
^d τοῦτο Mb. ^e ἢ ὡς] πῶς codices. ^f δεικνύουσι Mb. ^g ἢ om. Mb.
^h ἀγαθὰ Mb. ⁱ τάξεις Pb. ^k ταῦτα Pb. ^l οἱ] καὶ οἱ Mb. ^m ἀφίενται
 —ἀφίενται Mb.

φανερῶς, ἀλλὰ λίαν ἀπλῶς ^η τοῦτό φασι, καὶ ὄρεξιν εἶναι πῶς ἂν τις ὑπολάβοι ἐν οἷς ζωὴ μὴ ὑπάρχει; Δεῖ δὲ περὶ τούτου πραγματευθῆναι, καὶ μὴ ἀξιοῦν μηθὲν ἀλόγως, ἀ καὶ μετὰ λόγου πιστεῦσαι οὐ ῥάδιον. Τό τε φάναι πάντα τὰ 14 ὄντα ἐφίεσθαι ἐνός τινος ἀγαθοῦ οὐκ ἀληθές· ἕκαστον γὰρ ἰδίου ἀγαθοῦ ὀρέγεται, ὀφθαλμοὺς ὄψεως, σῶμα ὑγείας, οὕτως ἄλλο ἄλλου. ^υ Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν αὐτό τι ἀγαθόν, ἔχει ἀπορίας τοιαύτας, καὶ ὅτι οὐ χρήσιμον τῇ πολιτικῇ, ἀλλ' ἰδίον τι ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις, οἶον γυμναστικῇ Ρευεξία. ^ϛ Ἐτι καὶ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένον· ἢ 15 γὰρ οὐδεμιᾶ χρήσιμον αὐτὸ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ εἶδος, ἢ πάσαις ὁμοίως. ^Ϝ Ἐτι οὐ πρακτόν. ^ϝ Ὁμοίως δ' οὐδὲ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν οὔτε αὐτὸ ^Ϟ ἀγαθόν ἐστιν (καὶ γὰρ ἂν μικρῷ ^Ϛ ὑπάρξαι ἀγαθῷ) οὔτε πρακτόν· οὐ γὰρ ὅπως ^ϛ ὑπάρξει τὸ ὄψοῦν ὑπάρχον ^ϝ ἢ ἰατρικῇ πραγματεύεται, ἀλλ' ὅπως ὑγεία. ^Ϟ Ο- 16 μοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἐκάστη. ^ϛ Ἀλλὰ ^Ϛ πολλαχῶς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἔστι τι αὐτοῦ καλόν, καὶ τὸ μὲν πρακτόν τὸ δ' οὐ πρακτόν. Πρακτόν δὲ τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν, τὸ οὐ ἔνεκα. Οὐκ ἔστι δὲ τὸ ἐν τοῖς ἀκινήτοις φανερόν, ὅτι οὐδὲ ἢ ἰδέα τὰγαθοῦ τὸ ζητούμενον αὐτὸ τὸ ἀγαθόν ἐστιν, οὔτε τὸ κοινόν. Τὸ μὲν γὰρ ἀκίνητον καὶ οὐ πρακτόν, τὸ δὲ κι- 17 νητὸν μὲν ἀλλ' οὐ πρακτόν. Τὸ δ' οὐ ἔνεκα ὡς τέλος ἄριστον καὶ αἷτιον τῶν ὑφ' αὐτὸ καὶ πρῶτον πάντων. ^Ϟ Ὡστε ^Ϛ τοῦτ' ἂν εἴη αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὸ τέλος τῶν ^ϛ ἀνθρώπων πρακτῶν. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὑπὸ τὴν κυρίαν πασῶν. Αὕτη δ' ἐστὶ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ καὶ φρόνησις. Διαφέρουσι 18 ^ϛ γὰρ αὗται αἰ ἔξεις πρὸς τὰς ἄλλας τῷ ^Ϛ τοιαῦται εἶναι πρὸς δ' ἀλλήλας εἴ τι διαφέρουσιν, ὕστερον λεκτέον. ^Ϟ Ὅτι δ' αἷτιον τὸ τέλος ^Ϛ τῶν ὑφ' αὐτό, δηλοῖ ἢ διδασκαλία. ^ϛ Ὅρισάμενοι γὰρ τὸ τέλος τὰλλα δεικνύουσιν, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν

^η τοῦτο γρ. P^b, τότε M^b.P^b. ὄψεως] ὄντος M^b. ρ ἀξία pr. M^b.
^Ϟ τὰγαθόν γρ. P^b. ^Ϛ ὑπάρξαι utrobique M^b. ^ϝ ἢ om. M^b. ^Ϛ ποσα-
χῶς M^b. ^ϛ τοῦτων M^b. ^ϛ ἀνθρωποπρακτῶν M^b. ^ϛ γὰρ] δὲ M^b.
^Ϛ τοιαύτας M^b. ^Ϛ τοῖς P^b.

19 ἀγαθόν· αἴτιον γὰρ ^a τὸ οὐ ἔνεκα. Οἶον ἐπειδὴ ^b τὸ ὑγιαίνειν τοδί, ἀνάγκη τόδε εἶναι τὸ συμφέρον πρὸς αὐτήν· τὸ δ' ^c ὑγιεινὸν τῆς ὑγείας αἴτιον ὡς κινήσαν, καὶ τότε τοῦ εἶναι,
20 ἀλλ' οὐ τὸ ἀγαθὸν εἶναι τὴν ὑγίειαν. ^d Ἐτι οὐδὲ δείκνυσιν οὐθεὶς ὅτι ἀγαθὸν ^e ἢ ὑγεία, ἀν μὴ σοφιστῆς ἢ καὶ μὴ ἰατρός (οὔτοι γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις λόγοις σοφίζονται), ὥσπερ οὐδ' ἄλλην ἀρχὴν οὐδεμίαν. Τὸ δ' ὡς τέλος ἀγαθὸν ἀνθρώπων καὶ τὸ ἄριστον τῶν πρακτῶν, σκεπτέον ποσαχῶς τὸ ἄριστον πάντων, ἐπειδὴ τοῦτο ἄριστον, μετὰ ταῦτα ἄλλην λαβοῦσιν ἀρχήν.

B.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἄλλην λαβοῦσιν ἀρχὴν περὶ τῶν ἐπομένων λεκτέον. Πάντα δὴ τὰγαθὰ ἢ ἐκτὸς ἢ ^f ἐν ψυχῇ, καὶ τούτων αἰρετώτερα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ, καθάπερ διαιρούμεθα καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις· φρόνησις γὰρ καὶ ἀρετὴ καὶ ἡδονή ² ἐν ψυχῇ, ^g ὧν ἓν ἢ πάντα τέλος εἶναι δοκεῖ πάσιν. Τῶν δὲ ἐν ψυχῇ τὰ μὲν ἕξεις ἢ δυνάμεις εἰσὶ, τὰ δ' ἐνέργειαι καὶ κινήσεις. Ταῦτα δὴ οὕτως ὑποκείσθω καὶ περὶ ἀρετῆς, ὅτι ἐστὶν ἢ βελτίστη διάθεσις ἢ ἕξις ἢ δύναμις ἐκάστων, ὅσων ἐστὶ τις χρῆσις ἢ ἔργον. Δῆλον δ' ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· ἐπὶ ³ πάντων γὰρ οὕτω τίθεμεν. Οἶον ἱματίου ἀρετὴ ἐστίν· καὶ ^h γὰρ ἔργον τι καὶ χρῆσις ἐστίν, καὶ ἢ βελτίστη ἕξις τοῦ ἱματίου ἀρετὴ ἐστίν. Ὅμοίως δὲ ⁱ καὶ πλοίου καὶ οἰκίας καὶ τῶν ἄλλων. Ὡστε καὶ ψυχῆς· ἐστὶ γὰρ τι ἔργον αὐτῆς.
⁴ Καὶ τῆς βελτίονος δὴ ἕξεως ἔστω βέλτιον τὸ ἔργον· καὶ ὡς ἔχουσιν αἱ ἕξεις πρὸς ἀλλήλας, οὕτω καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ τούτων πρὸς ἀλλήλα ἐχέτω. Καὶ τέλος ἐκάστου τὸ ἔργον. Φανερόν τοίνυν ἐκ τούτων ὅτι βέλτιον τὸ ἔργον τῆς ἕξεως· τὸ γὰρ τέλος ἄριστον ὡς τέλος· ^k ὑπόκειται γὰρ τέλος τὸ βέλτιστον καὶ τὸ ἔσχατον, οὐ ἔνεκα τᾶλλα πάντα. Ὅτι

^a τοῦ Mb. ^b τὸ corr. Pb, τοῦ Mb. ^c ὑγιαίνειν Mb. ^d ἔτι δὲ οὐδὲ δεικνύουσιν οὐθ' ὅτι Mb. ^e ἢ om. Pb. ^f ἐν om. Pb. et pr. Mb. ^g ὧν] ὧν ἢ Pb. ^h γὰρ om. Mb. ⁱ καὶ τοῦ πλοίου Mb. ^k ὑπέκειτο Pb, ὑπέρεκειται Z.

μὲν τοίνυν τὸ ἔργον βέλτιον τῆς ἕξεως καὶ τῆς διαθέσεως, δῆλον. Ἄλλὰ τὸ ἔργον λέγεται διχῶς· τῶν μὲν γὰρ ἐστὶν 5 ἕτερόν τι τὸ ἔργον παρὰ τὴν χρῆσιν, οἷον οἰκοδομικῆς θείκῃ ἀλλ' οὐκ οἰκοδόμησις καὶ ἰατρικῆς ὑγίεια ἀλλ' οὐχ¹ ὑγίαισις οὐδ' ἰάτρευσις, τῶν δ' ἡ χρῆσις ἔργον, οἷον^m ὄψεως ὄρασις καὶ μαθηματικῆς ἐπιστήμης θεωρία. Ὡστ' ἀνάγκη, ὧν ἔργον ἡ χρῆσις, τὴν χρῆσιν βέλτιον εἶναι τῆς ἕξεως. Τούτων δὲ 6 τοῦτον τὸν τρόπον διωρισμένων, λέγομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ πράγματος καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως, οἷον σκυτοτομικῆς καὶ σκυτεύσεως ὑπόδημα. Εἰ δὲ τις ἐστὶν ἀρετὴ σκυτικῆς καὶ σπουδαίου σκυτέως, τὸ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον ὑπόδημα. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ⁿἘτι 7 ἔστω ψυχῆς ἔργον τὸ ζῆν ποιεῖν, τοῦ δὲ χρῆσις καὶ ἐργήγορσις· ὁ γὰρ ὕπνος ἀργία τις καὶ ἡσυχία. Ὡστ' ἐπεὶ τὸ ἔργον ἀνάγκη ἐν καὶ ταῦτό εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρετῆς, ἔργον ἂν εἴη τῆς ἀρετῆς ζωὴ σπουδαία. Τοῦτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ 8 ὀ τέλεον ἀγαθόν, ὅπερ ἦν ἡ εὐδαιμονία. Δῆλον δὲ ἐκ τῶν 8 ὑποκειμένων. Ἦν μὲν γὰρ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, τὰ δὲ τέλη ἐν ψυχῇ καὶ τὰ ἄριστα τῶν ἀγαθῶν, ταύτῃ δὲ ἡ ἕξις ἡ ἐνέργεια. Ἐπεὶ βέλτιον ἡ ἐνέργεια τῆς διαθέσεως καὶ τῆς βελτίστης ἕξεως ἡ βελτίστη ἐνέργεια, ἡ δ' ἀρετὴ βελτίστη ἕξις, τῆς ἀρετῆς ἐνέργεια ^q ἡ τῆς ψυχῆς ἄριστον εἶναι. Ἦν δὲ καὶ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἄριστον· ἔστιν ἄρα ἡ 9 εὐδαιμονία ψυχῆς ἀγαθῆς ἐνέργεια. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἡ εὐδαιμονία τέλεόν τι, καὶ ἔστι ζωὴ καὶ ^r τελέα καὶ ἀτελής, καὶ ἀρετὴ ὡσαύτως (ἡ μὲν γὰρ ὄλη, ἡ δὲ μόριον), ἡ δὲ τῶν ἀτελῶν ἐνέργεια ἀτελής, εἴη ἂν ἡ εὐδαιμονία ζωῆς τελείας ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν τελείαν. Ὅτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ὄρον 10 αὐτῆς λέγομεν καλῶς, μαρτύρια τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἡμῖν. Τό τε γὰρ εὐ ^s πράττειν καὶ τὸ εὐ ζῆν ^t τὸ αὐτὸ τῷ εὐδαιμονεῖν, ὧν ἕκαστον χρῆσις ἐστὶ καὶ ἐνέργεια, καὶ ἡ ζωὴ καὶ

¹ ὑγίαισις pr. P^b. ^m ὄψεως om. M^b. ⁿ ὅτι M^b. ^o τέλεον] πλέον codices. ^p αὐτῇ P^b. ^q ἡ P^b. ^r τελεία M^b. ^s πράττειν M^b. ^t τὸ post ζῆν om. M^b.

ἡ πράξις. Καὶ γὰρ ἡ πρακτικὴ χρηστικὴ ἐστίν· ὁ μὲν
 11 γὰρ χαλκεὺς ποιεῖ χαλινόν, χρῆται δ' ὁ ἵππικός. Καὶ τὸ
 μήτε μίαν ἡμέραν εἶναι εὐδαίμονα μήτε παῖδα μήθ' ἡλικίαν
 πᾶσαν, διὸ καὶ τὸ Σόλωνος ἔχει καλῶς, τὸ μὴ ζῶντ' εὐδαι-
 μονίζειν, ἀλλ' ὅταν λάβῃ τέλος· οὐθὲν γὰρ ἀτελὲς εὐδαιμον-
 οὐ γὰρ ὄλον. Ἔτι δ' οἱ ἔπαινοι τῆς ἀρετῆς διὰ τὰ ἔργα,
 καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἔργων. Καὶ στεφανοῦνται οἱ νικῶν-
 12 τες, ἀλλ' οὐχ οἱ δυνάμενοι νικᾶν, μὴ νικῶντες δέ. Καὶ τὸ
 κρίνειν ἐκ τῶν ἔργων ὁποῖός τις ἐστίν. Ἔτι διὰ τί ἡ εὐ-
 δαιμονία οὐκ ἐπαινεῖται; Ὅτι διὰ ταύτην τᾶλλα, ἢ τῷ εἰς
 ταύτην ἀναφέρεσθαι ἢ τῷ μόρια εἶναι αὐτῆς. Διὸ ἕτερον
 εὐδαιμονισμὸς καὶ ἔπαινος καὶ ἐγκώμιον· τὸ μὲν γὰρ ἐγκώ-
 μιον λόγος τοῦ καθ' ἕκαστον ἔργου, ὁ δ' ἔπαιμος τοιοῦτον
 13 εἶναι καθόλου, ὁ δ' εὐδαιμονισμὸς τέλος. Καὶ τὸ ἀπορου-
 μενον δ' ἐνίοτε δῆλον ἐκ τούτων, διὰ τί ποτ' οὐθὲν βελτίους
 οἱ σπουδαῖοι τῶν φαύλων τὸν ἡμισυν τοῦ βίου· ὁμοιοὶ γὰρ
 καθεύδοντες πάντες. Αἴτιον δ' ὅτι ἀργία ψυχῆς ὁ ὕπνος,
 14 ἀλλ' οὐκ ἐνέργεια. Διὸ καὶ ἄλλο εἴ τι μόριον ἔστι ψυ-
 χῆς, οἷον τὸ θρεπτικόν, ἢ τούτου ἀρετὴ οὐκ ἔστι μόριον τῆς
 ὅλης ἀρετῆς, ὥσπερ οὐδ' ἡ τοῦ σώματος· ἐν τῷ ὕπνῳ γὰρ
 μᾶλλον ἐνεργεῖ τὸ θρεπτικόν, τὸ δ' αἰσθητικόν καὶ ὀρεκτικόν
 ἀτελῆ ἐν τῷ ὕπνῳ. Ὅσον δὲ τοῦ μὴ κινεῖσθαι μετέχουσι,
 καὶ αἱ φαντασίαι βελτίους αἱ τῶν σπουδαίων, ἂν μὴ διὰ
 15 νόσον ἢ πῆρωσιν. Μετὰ ταῦτα περὶ ψυχῆς θεωρητέον· ἡ
 γὰρ ἀρετὴ ψυχῆς, οὐ κατὰ συμβεβηκός. Ἐπεὶ δ' ἀνθρω-
 πίνην ἀρετὴν ζητοῦμεν, ὑποκείσθω δύο μέρη ψυχῆς τὰ λόγου
 μετέχοντα, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον μετέχειν λόγου ἄμφω,
 ἀλλὰ τὸ μὲν τῷ ἐπιτάττειν τὸ δὲ τῷ πείθεσθαι καὶ ἀκούειν
 πεφυκέναι· εἰ δέ ᾧτι ἐστὶν ἐτέρως ἄλογον, ἀφείσθω τοῦτο
 16 τὸ μόριον. Διαφέρει δ' οὐθὲν οὔτ' εἰ μεριστὴ ἡ ψυχὴ οὔτ'
 εἰ ἀμερῆς, ἔχει μέντοι δυνάμεις διαφόρους καὶ τὰς εἰρημένας,
 ὥσπερ ἐν τῷ καμπύλῳ ^x τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτὸν ἀδιαχώ-

^v ἐστὶ τῆς ψυχῆς P^b.^w τι om. P^b.^x τὸ ante κοῖλον om. M^b.

ριστον, καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ λευκόν· ὕκαίτοι τὸ εὐθὺ οὐ λευκόν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ^z οὐκ οὐσία τοῦ αὐτοῦ.
¹ Αφῆρηται δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ μέρος ψυχῆς, οἷον τὸ φυσικόν. Ἐπιεικείσθω δὲ ψυχῆς τὰ εἰρημένα μόρια ἴδια. ¹⁷
 Διὸ οὐδ' αἱ ἀρεταὶ αἱ τοῦ θρεπτικοῦ καὶ ὀρεκτικοῦ ἀνθρώπου· δεῖ γάρ, εἰ ἢ ἄνθρωπος, λογισμὸν ἐνεῖναι καὶ ἀρχὴν καὶ πρᾶξι, ἄρχει δ' ὁ λογισμὸς οὐ λογισμοῦ ἀλλ' ὀρέξεως καὶ παθημάτων· ἀνάγκη ἄρα ^a ταῦτ' ἔχειν τὰ μέρη. Καὶ ὥσπερ ἢ εὐεξία σύγκειται ἐκ τῶν κατὰ μόριον ἀρετῶν, οὕτω καὶ ἢ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἢ τέλος. Ἄρετῆς δ' εἶδη δύο, ἢ μὲν ἠθικὴ ¹⁸ ἢ δὲ διανοητικὴ. Ἐπαινοῦμεν γὰρ οὐ μόνον τοὺς δικαίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνετοὺς καὶ τοὺς σοφοὺς· ἐπαινετὸν γὰρ ὑπέκειτο ἢ ἀρετὴ ἢ τὸ ἔργον, ταῦτα δ' οὐκ ἐνεργεῖ, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ἐνεργεῖαι. Ἐπεὶ δ' αἱ διανοητικαὶ μετὰ λόγου, ¹⁹ αἱ μὲν τοιαῦται τοῦ λόγον ἔχοντος, ὃ ἐπιτακτικόν ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἢ λόγον ἔχει, αἱ δ' ἠθικαὶ τοῦ ἀλόγου μὲν, ἀκολουθητικοῦ ^b δὲ κατὰ φύσιν τῷ λόγον ἔχοντι· οὐ γὰρ λέγομεν ποῖός τις τὸ ἦθος, ὅτι σοφὸς ἢ δεινός, ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ θρασύς. Μετὰ ταῦτα σκεπτέον πρῶτον περὶ ἀρετῆς ἠθικῆς, ²⁰ τί ἐστὶ, καὶ ποῖα ^c μόρια αὐτῆς, εἰς τοῦτο γὰρ ἀνήκται, καὶ γίνεται διὰ τίνων. Δεῖ δὴ ζητεῖν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἔχοντές τι ζητοῦσι πάντες, ὥστε δεῖ διὰ τῶν ἀληθῶς μὲν λεγομένων οὐ σαφῶς δὲ πειράσθαι λαβεῖν καὶ τὸ ἀληθῶς καὶ σαφῶς. Νῦν γὰρ ὁμοίως ἔχομεν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ὑγίαιαν, ²¹ ὅτι ἢ ἀρίστη διάθεσις τοῦ σώματος, καὶ Κορίσκος ὁ ^d τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μελάντατος· τί μὲν γὰρ ἐκάτερον τούτων οὐκ ἴσμεν, πρὸς μέντοι τὸ εἰδέναι τί ἐκάτερον ^e αὐτῆς πρὸ ἔργου τὸ οὕτως ἔχειν. Ὑποκείσθω δὴ πρῶτον ἢ βελτίστη διά- ²² θεσις ὑπὸ τῶν βελτίστων γίγνεσθαι, καὶ πρᾶττεσθαι ἄριστα περὶ ἕκαστον ἀπὸ τῆς ἐκάστου ἀρετῆς, οἷον πόνοι τε ἄριστοι καὶ τροφή ἀφ' ὧν γίνεται εὐεξία, καὶ ἀπὸ τῆς εὐεξίας πο- νοῦσιν ἄριστα. Ἐπι πᾶσαν διάθεσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίγνε-

^y καίτοι—λευκόν om. Mb. ^z οὐκ om. Mb. ^a τοῦτ' om. Mb.
^b δὲ om. Pb. ^c μοῖρα Mb. ^d τῶν om. Mb. ^e αὐτοῦν corr. Mb.

σθαι καὶ φθείρεσθαι πῶς προσφερομένων, ὥσπερ ὑγίεια ὑπὸ
 23 τροφῆς καὶ πόνων καὶ ὄρας. Ταῦτα δὲ δῆλα ἐκ τῆς ἐπαγω-
 γῆς. Καὶ ἡ ἀρετὴ ἄρα ἡ τοιαύτη διάθεσις ἐστίν, ἢ γίνεταί
 τε ὑπὸ τῶν ἀρίστων περὶ ψυχὴν κινήσεων καὶ ἀφ' ἧς πράτ-
 24 τεται τὰ ἄριστα τῆς ψυχῆς ἔργα καὶ πάθη, καὶ ὑπὸ τῶν
 αὐτῶν πῶς μὲν γίνεται πῶς δὲ φθείρεται. Πρὸς ταῦτα ἡ
 χρῆσις αὐτῆς ὑφ' ὧν καὶ αὔξεται καὶ φθείρεται, ^f πρὸς ἃ
 βέλτιστα διατίθησιν. Σημεῖον δ' ὅτι περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά
 5 καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία· αἱ γὰρ κολάσεις ἰατροῖαι οὔσαι
 καὶ γινόμεναι διὰ τῶν ἐναντίων, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, διὰ
 τούτων εἰσίν.

2 ^vΟτι μὲν τοίνυν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά ἐστίν,
 δῆλον. Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ ἦθος ὥσπερ καὶ τὸ ὄνομα σημαίνει
 ὅτι ἀπὸ ἔθους ἔχει τὴν ^h ἐπίδοσιν, ἐθίζεται δὲ τὸ ὑπ' ἀγω-
 γῆς μὴ ⁱ ἐμφύτου τῷ πολλακίς κινεῖσθαι πῶς, οὕτως ἤδη τὸ
 ἐνεργητικόν. ^k Ὁ ἐν ^l τοῖς ἀψύχοις οὐχ ὀρώμεν· οὐδὲ γὰρ
 ἂν μυριάκις ρίψῃς ἄνω τὸν λίθον, οὐδέποτε ποιήσει τοῦτο
 2 μὴ βία. Διὸ ἔστω ^m ἦθος τοῦτο ψυχῆς κατὰ ἐπιτακτικόν
 λόγον, δυναμένου δ' ἀκολουθεῖν τῷ λόγῳ ποιότης. Λεκτέον
 δὴ κατὰ τί τῆς ψυχῆς ποι' ἅττα ἦθη. ⁿ Ἔσται δὲ κατὰ τε
 τὰς δυνάμεις τῶν παθημάτων, καθ' ἃς ὡς παθητικοὶ λέγον-
 3 ται, καὶ κατὰ τὰς ἔξεις, ^o καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ^p ταῦτα
 λέγονται τῷ πάσχειν πῶς ἢ ἀπαθείς εἶναι. Μετὰ ταῦτα ἡ
 διαίρεσις ἐν τοῖς ^q ἀπηλλαγμένοις τῶν παθημάτων καὶ τῶν
 δυνάμεων καὶ τῶν ἔξεων. Λέγω δὲ πάθη μὲν τὰ τοιαῦτα,
 θυμὸν φόβον αἰδῶ ἐπιθυμίαν, ὅλως οἷς ἔπεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 ἢ αἰσθητικὴ ἡδονὴ ^r ἢ λύπη καθ' αὐτά. Καὶ κατὰ μὲν ταῦτα
 οὐκ ἔστι ποιότης, ^s ἀλλὰ πάσχει, κατὰ δὲ τὰς δυνάμεις ποιό-
 4 τής. Λέγω δὲ τὰς δυνάμεις καθ' ἃς λέγονται κατὰ τὰ πάθη
 οἱ ἐνεργοῦντες, οἷον ὀργίλος ἀνάληγτος ἐρωτικὸς αἰσχυνη-
 λὸς ἀναίσχυντος. Ἐξεῖς δὲ εἰσὶν ὅσαι αἰτιαὶ εἰσὶ τοῦ ταῦτα

^f πρὸς] πῶς P^b. ^g καὶ ante ἡ ἀρετὴ om. P^b. ^h ἀπόδοσιν M^b.
ⁱ ἐκφύτου τὸ M^b. ^k ὁ] καὶ P^b. ^l ταῖς ψυχαῖς M^b. ^m τοῦτο ἦθος M^b.
ⁿ ἔστι P^b. ^o καθ'] καὶ καθ' P^b. ^p λέγονται ταῦτα M^b. ^q ἀπηλεγμέ-
 νους M^b, ἀπηλαγμένοις P^b. ^r ἢ] ἢ ἢ P^b. ^s ἀλλὰ—ποιότης om. M^b.

ἢ κατὰ λόγον ὑπάρχειν ἢ ἐναντίως, οἷον ἀνδρία σωφροσύνη δειλία ἀκολασία.

Διωρισμένων δὲ τούτων, ληπτέον ὅτι ἐν ἅπαντι συνεχεῖ 3
καὶ διαιρετῶ ἐστὶν ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις καὶ μέσον, καὶ
ταῦτα ἢ πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς ἡμᾶς, οἷον ἐν γυμναστικῇ, ἐν
ιατρικῇ, ἐν οἰκοδομικῇ, ἐν κυβερνητικῇ, καὶ ἐν ὁποιαοῦν
πράξει, καὶ ἐπιστημονικῇ καὶ ἀνεπιστημονικῇ, καὶ τεχνικῇ
καὶ ἀτέχνῳ. Ἡ μὲν γὰρ κίνησις συνεχές, ἡ δὲ πράξις κίνη- 2
σις. Ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἡμᾶς βέλτιστον· τοῦτο
γάρ ἐστὶν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει καὶ ὁ λόγος. Πανταχοῦ
δὲ τοῦτο καὶ ποιεῖ τὴν βελτίστην ἔξιν. Καὶ τοῦτο δῆλον
διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ λόγου. Τὰ γὰρ ἐναντία φθείρει 3
ἄλληλα, τὰ δ' ἄκρα ^τ καὶ ἀλλήλοις καὶ τῶ μέσῳ ἐναντία· τὸ
γὰρ μέσον ἐκάτερον πρὸς ἐκάτερόν ἐστιν, οἷον τὸ ἴσον τοῦ
μὲν ἐλάττονος μείζον, τοῦ μείζονος δὲ ἔλαττον. Ὡστ'
ἀνάγκη τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν περὶ μέσ' ἅττα εἶναι καὶ μεσό-
τητά τινα. Ληπτέον ἄρα ἢ ποία μεσότης ἀρετῆ, καὶ περὶ
ποία μέσα. Εἰλήφθω δὲ παραδείγματος χάριν, καὶ θεω- 4
ρεῖσθω ἕκαστον ἐκ τῆς ὑπογραφῆς.

ὀργιλότης	ἀναλγησία	πραότης.
θρασύτης	δειλία	ἀνδρία.
ἀναισχυντία	κατάπληξις	αἰδώς.
ἀκολασία	ἀναισθησία	σωφροσύνη.
φθόνος	ἀνώνυμον	νέμεσις.
κέρδος	ζημία	δίκαιον.
^v ἀσωτία	ἀνελευθερία	ἐλευθεριότης.
ἀλαζονεία	εἰρωνεία	ἀλήθεια.
κολακεία	ἀπέχθεια	φιλία.
ἀρέσκεια	αὐθάδεια	σεμνότης.
τρυφερότης	κακοπάθεια	καρτερία.
χανυότης	μικροψυχία	μεγαλοψυχία.
δαπανηρία	μικροπρέπεια	μεγαλοπρέπεια.
πανουργία	εὐήθεια	φρόνησις.

^τ καὶ τῶ μέσῳ καὶ ἀλλήλοις Mb.

^v ἀσώτεια Pb.

5 Τὰ μὲν πάθη ταῦτα ^wκαὶ τοιαῦτα συμβαίνει ταῖς ψυχαῖς, πάντα δὲ λέγεται τὰ μὲν τῷ ὑπερβάλλειν τὰ δὲ τῷ ἐλλείπειν. Ὀργίλος ^x μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ μᾶλλον ἢ δεῖ ὀργιζόμενος καὶ θάπτον καὶ πλείοσιν ἢ οἷς δεῖ, ἀνάληγτος δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ οἷς καὶ ὅτε καὶ ὡς. ^yκαὶ θρασὺς μὲν ὁ μήτε ἂ χρῆ φοβούμενος μήθ' ὅτε μήθ' ὡς, δειλὸς δὲ ὁ καὶ ἂ μὴ δεῖ καὶ ^{6z}ὄτ' οὐ δεῖ καὶ ὡς οὐ δεῖ. Ὀμοίως δὲ ^aκαὶ ἀκόλαστος καὶ ὁ ἐπιθυμητικὸς καὶ ὁ ὑπερβάλλων πᾶσιν ὅσοις ἐνδέχεται, ἀναισθητος δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ μὴδ' ὅσον βέλτιον καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἐπιθυμῶν, ἀλλ' ἀπαθὴς ὥσπερ λίθος. Κερδαλέος δὲ ὁ πανταχόθεν πλεονεκτικὸς, ζημιώδης δὲ ὁ μηδαμῶθεν ⁷ἄλλ' ὀλιγαχόθεν. Ἀλαζῶν δὲ ὁ πλείω ^{τῶν} ὑπαρχόντων προσποιούμενος, εἴρων δὲ ὁ ἐλάττω. Καὶ κόλαξ μὲν ὁ πλείω συνεπαιμῶν ἢ καλῶς ἔχει, ἀπεχθητικὸς δὲ ὁ ἐλάττω. Καὶ τὸ μὲν λίαν πρὸς ἡδονὴν ἀρέσκεια, τὸ δ' ὀλίγα καὶ μό- ⁸γισ αὐθάδεια. Ἐτι δ' ὁ μὲν μηδεμίαν ὑπομένων λύπην, μὴδ' εἰ βέλτιον, τρυφερός· ὁ δὲ πᾶσαν ὁμοίως ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνώνυμος, μεταφορᾷ δὲ λέγεται σκληρὸς καὶ ταλαίπωρος καὶ κακοπαθητικὸς. Χαῦνος δ' ὁ μειζόνων ἀξίων ^bαὐτόν, μικρόψυχος δ' ὁ ^cἐλαττόνων. Ἐτι δ' ἄσωτος μὲν ὁ πρὸς ἅπασαν δαπάνην ὑπερβάλλων, ἀνελεύθερος δὲ ὁ πρὸς ἅπασαν ἐλλείπων. Ὀμοίως δὲ καὶ ὁ μικροπρεπὴς καὶ ὁ σαλάκων· ὁ μὲν γὰρ ὑπερβάλλει τὸ πρέπον, ὁ δ' ἐλλείπει τοῦ πρέποντος. Καὶ ὁ μὲν πανοῦργος πάντως καὶ πάντο- ¹⁰θεν πλεονεκτικὸς, ὁ δ' εὐήθης οὐδ' ὅθεν δεῖ. Φθονερός δὲ τῷ λυπεῖσθαι ἐπὶ πλείοσιν εὐπραγίαις ἢ δεῖ· καὶ γὰρ οἱ ἀξιοὶ εὐ πράττειν λυπούσι τοὺς φθονεροὺς εὐ πράττοντες. Ὁ δ' ἐναντίος ἀνωνυμώτερος, ἔστι δ' ὁ ὑπερβάλλων ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖσθαι μὴδ' ἐπὶ τοῖς ἀναξίοις εὐ πράττουσιν, ἀλλ' εὐχερῆς ὥσπερ οἱ γαστρίμαργοι πρὸς τροφήν· ὁ δὲ δυσχερὴς ¹¹κατὰ τὸν φθόνον ἐστίν. Τὸ δὲ πρὸς ἕκαστον μὴ κατὰ συμ-

^w καὶ τὰ τοιαῦτα M^b. ^x μὲν om. P^b. ^y καὶ ante θρασὺς om. M^b. ^z ὄτ'] ὄπου M^b. ^a καὶ ὁ ἀκόλαστος codices. ^b ἐαυτόν M^b. ^c ἐλάττων M^b.

βεβηκὸς οὕτως ἔχειν περίεργον διορίζειν· οὐδεμία γὰρ ἐπι-
στήμη, οὔτε θεωρητικὴ οὔτε ποιητικὴ, οὔτε λέγει οὔτε πράτ-
τει τοῦτο προσδιορίζουσα, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶ πρὸς τὰς συκο-
φαντίας τῶν τεχνῶν τὰς λογικάς. Ἀπλῶς μὲν οὖν διωρίσθω
τὸν τρόπον τοῦτον, ἀκριβέστερον δ', ὅταν περὶ τῶν ἕξω
λέγωμεν τῶν ἀντικειμένων. Αὐτῶν δὲ τούτων τῶν παθη-¹²
μάτων εἶδη κατονομάζεται τῷ διαφέρειν κατὰ τὴν ὑπερβολὴν
ἢ χρόνου ἢ τοῦ μᾶλλον ἢ πρὸς τι τῶν ποιούντων τὰ πάθη.
Λέγω δ', οἷον ὀξύθυμος μὲν τῷ θάπτον πάσχειν ἢ δεῖ, χαλε-
πὸς δὲ ^dκαὶ θυμώδης τῷ μᾶλλον, πικρὸς δὲ τῷ φυλακτικὸς
εἶναι τῆς ὀργῆς, ^eπλήκτης δὲ καὶ λοιδορητικὸς ταῖς κολάσεσι
ταῖς ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Ὀψοφάγοι δὲ καὶ γαστρίμαργοι καὶ ¹³
οἰνόφλυγες ^fτῷ ^gπρὸς ὁποτέρας τροφῆς ἀπόλαυσιν ἔχειν
τὴν δύναμιν παθητικὴν παρὰ τὸν λόγον. Οὐ δεῖ δ' ἀγνοεῖν ¹⁴
ὅτι ἕνα τῶν λεγομένων οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ^hπῶς λαμβάνειν, ἂν
ⁱπῶς λαμβάνηται τῷ μᾶλλον πάσχειν, οἷον μοιχὸς οὐ τῷ
μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὰς γαμετὰς πλησιάζειν· οὐ γὰρ ἐστὶν
ἀλλὰ μοχθηρία τις αὕτη δὴ ἐστὶν· συνειλημμένον γὰρ τό τε
πάθος λέγεται καὶ τὸ τοιόνδε εἶναι. Ὀμοίως δὲ καὶ ἡ ὕβρις. ¹⁵
Διὸ καὶ ἀμφισβητοῦσι, συγγενέσθαι μὲν φάσκοντες, ἀλλ'
οὐ μοιχεύσαι· ἀγνοοῦντες γὰρ ἢ ἀναγκαζόμενοι· καὶ πα-
τάξαι μὲν, ἀλλ' οὐχ ὑβρίσαι. Ὀμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα
τὰ τοιαῦτα.

Εἰλημμένων δὲ τούτων, μετὰ ταῦτα λεκτέον ὅτι ἐπειδὴ ⁴
δύο μέρη τῆς ψυχῆς, καὶ αἱ ἀρεταὶ κατὰ ^kταῦτα διήρηνται,
καὶ αἱ μὲν τοῦ λόγον ἔχοντος διανοητικάι, ὧν ^lἔργον ἀλή-
θεια, ἢ περὶ τοῦ πῶς ἔχει ἢ περὶ γενέσεως, αἱ δὲ τοῦ ἀλόγου,
ἔχοντος δ' ὄρεξιν· οὐ γὰρ ὀτιοῦν μέρος ἔχει ^mτῆς ψυχῆς
ὄρεξιν, εἰ μεριστὴ ἐστὶν. Ἀνάγκη δὴ φαῦλον τὸ ἦθος καὶ ²
σπουδαῖον εἶναι τῷ διώκειν καὶ φεύγειν ἡδονὰς τινὰς καὶ
λύπας. Δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τῶν διαρίσεων τῶν περὶ τὰ

^d καὶ] καὶ ὁ M^b.P^b. ^e πλήκτης—ὀργῆς om. P^b. ^f τὸ M^b. ^g πρόσω
P^b. ^h πῶς] προσ P^b. ⁱ πῶς] περ M^b. ^k ταῦτα] πάντα M^b. ^l ἔρ-
γον ἢ ἀλήθεια M^b. ^m τῆς om. M^b.

πάθη καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἕξεις· αἱ μὲν γὰρ δυνάμεις καὶ ¹ αἱ ἕξεις τῶν παθημάτων, τὰ δὲ πάθη λύπη καὶ ἡδονή ³ διώρισται. Ὡστε διὰ τε ταῦτα καὶ διὰ τὰς ἔμπροσθεν θέσεις συμβαίνει πᾶσαν ἠθικὴν ἀρετὴν περὶ ἡδονὰς εἶναι καὶ λύπας. Ὅ Πᾶσα γὰρ ψυχὴ ὑφ' οἷων ² πέφυκε γίνεσθαι ⁴ χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτά ἐστὶν ἡ ἡδονή. Δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαύλους ¹ φαιμέν εἶναι, τῷ διώκειν καὶ φεύγειν ἢ ὡς μὴ δεῖ ἢ ἄς μὴ δεῖ. Διὸ καὶ διορίζονται πάντες προχείρως ἀπάθειαν καὶ ἡρεμίαν περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας εἶναι τὰς ἀρετάς, τὰς δὲ κακίας ἐκ τῶν ἐναντίων.

5 Ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη ἕξις ἀφ' ἧς πρακτικοὶ τῶν βελτίστων καὶ καθ' ἣν ἄριστα διάκεινται περὶ τὸ βέλτιστον, βέλτιστον δὲ καὶ ἄριστον τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως τῆς πρὸς ἡμᾶς, ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν καθ' αὐτὸν ἕκαστον μεσότητα εἶναι ἢ περὶ μέσ' ἄττα ἐν ἡδοναῖς ² καὶ λύπαις καὶ ἡδέσει καὶ λυπηροῖς. Ἔσται δ' ἡ μεσότης ὅτε μὲν ἐν ἡδοναῖς (καὶ γὰρ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις), ὅτε δ' ἐν λύπαις, ὅτε δ' ἐν ἀμφοτέραις. Ὁ γὰρ ὑπερβάλλων τῷ χαίρειν τῷ ἡδέει ὑπερβάλλει καὶ ὁ τῷ λυπέισθαι τῷ ἐναντίῳ, καὶ ταῦτα ἢ ἀπλῶς ἢ πρὸς τινα ὄρον, οἷον ὅταν μὴ ὡς οἱ ³ πολλοί· ὁ δ' ἀγαθὸς ὡς δεῖ. Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις ἕξις ἀφ' ἧς τοιοῦτος ἔσται ὁ ἔχων αὐτὴν ὥστε τοῦ αὐτοῦ πράγματος οὐ ⁸ μὲν ἀποδέχεσθαι τὴν ὑπερβολὴν οὐ δὲ τὴν ἔλλειψιν, ἀνάγκη, ὡς ταῦτ' ἀλλήλοις ἐναντία καὶ τῷ μέσῳ, οὕτω καὶ τὰς ἕξεις ἀλλήλαις ἐναντίας εἶναι καὶ τῇ ἀρετῇ. Συμβαίνει μέντοι τὰς ἀντιθέσεις ἔνθα μὲν φανερωτέρας εἶναι πάσας, ἔνθα δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν, ἐνιαχοῦ δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ἔλ- ⁴ λειψιν. Αἴτιον δὲ τῆς ἐναντιώσεως, ὅτι οὐκ ἀεὶ ἐπὶ ταῦτα τῆς ἀνισότητος ἢ ὁμοιότητος πρὸς τὸ μέσον, ἀλλ' ὅτε μὲν

¹ αἱ om. Mb. ὁ πάσης γὰρ ψυχῆς Mb. ² πέφυκε—βελτίων om. Pb. ³ χείρων καὶ βέλτιον corr. Mb. ⁴ εἶναι φαιμέν Pb. ⁸ μὲν] μὲν οὖν Pb.

θάπτον ἂν μεταβαίη ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς ἐπὶ τὴν μέσσην ἕξιν, ὅτε δ' ἀπὸ τῆς ἐλλείψεως, ἧς πλέον ἔαπέχων οὗτος δοκεῖ ἐναντιώτερος εἶναι, οἶον καὶ περὶ τὸ σῶμα ἐν μὲν τοῖς πόνοις ὑγιεινότερον ἢ ὑπερβολὴ τῆς ἐλλείψεως καὶ ἐγγύτερον τοῦ μέσου, ἐν δὲ τῇ τροφῇ ἢ ἔλλειψις ὑπερβολῆς. Ὡστε καὶ αἱ προαιρετικαὶ ἕξεις αἱ φιλογυμναστικαὶ φιλοῦγίεις μᾶλλον ἔσονται καθ' ἑκατέραν τὴν αἴρεσιν, ἔνθα μὲν οἱ πολυπονώτεροι, ἔνθα δ' οἱ ὑποστατικώτεροι, καὶ ἔναντίος τῆ μετρίῳ καὶ τῷ ὡς ὁ λόγος ἔνθα μὲν ὁ ἄπονος καὶ οὐκ ἄμφω, ἔνθα δὲ καὶ ὁ ἀπολαυστικὸς καὶ οὐχ ὁ πεινητικός. Συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι ἡ φύσις εὐθὺς οὐ πρὸς ἅπαντα ὁμοίως ἀφέστηκε τοῦ μέσου, ἀλλ' ἦπτον ἠ μὲν φιλόπονοι ἔσμεν, μᾶλλον δ' ἀπολαυστικοί. Ὅμοίως δὲ ταῦτ' ἔχει καὶ περὶ ψυχῆς. Ἐναντίαν δὲ τίθεμεν τὴν ἕξιν ἐφ' ἣν τε ἀμαρτάνομεν μᾶλλον καὶ ἐφ' ἣν οἱ πολλοί. Ἡ δ' ἑτέρα ὥσπερ οὐκ οὔσα λανθάνει διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον ἀναίσθητός ἐστιν. Οἶον ὀργῆν-πραότητι καὶ τὸν ὀργίλον τῷ πράφ. Καίτοι ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐπὶ τῷ ἴλεων εἶναι καὶ τῷ καταλλακτικὸν εἶναι καὶ ἢ μὴ ὀργίζεσθαι ῥαπιζόμενον. Ἄλλ' ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι, ἐπ' ἐκείνο δὲ πάντες ῥέπουσι μᾶλλον διὸ καὶ οὐ κολακικὸν ὁ θυμός. Ἐπεὶ δ' εἴληπται ἡ διαλογὴ τῶν ἕξεων καθ' ἕκαστα τὰ πάθη, καὶ αἱ ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις, καὶ τῶν ἐναντίων ἕξεων καθ' ἃς ἔχουσι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον (τίς δ' ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πρὸς τίνα δεῖ ὄρον ἀποβλέποντας λέγειν τὸ μέσον, ὕστερον ἐπισκεπτέον), φανερόν ὅτι πᾶσαι αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ καὶ κακίαι περὶ ἡδονῶν καὶ λυπῶν ὑπερβολὰς καὶ ἐλλείψεις εἰσὶ, καὶ ἡδοναὶ καὶ λυπᾶν ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἕξεων καὶ παθημάτων γίνονται. Ἀλλὰ μὴν ἢ γε βελτίστη ἕξις ἢ περὶ ἕκαστα μέση ἐστίν. Δῆλον τοίνυν ὅτι αἱ ἀρεταὶ ἢ πᾶσαι ἢ τούτων τινὲς ἔσονται τῶν μεσοτήτων.

Λάβωμεν οὖν ἄλλην ἀρχὴν τῆς ἐπιούσης σκέψεως. Εἰσὶ 6

t ἀπέχει P^b. v ἐναντίως M^b. w μὲν om. P^b. x ἐναντία codices.
y μὴ om. M^b. z ὑπερβολαὶ M^b.

δὴ πάσαι μὲν αἱ οὐσίαι κατὰ φύσιν τινὲς ἀρχαί, διὸ καὶ
 ἐκάστη πολλὰ δύναται τοιαῦτα γεννᾶν, οἷον ἄνθρωπος ἀν-
 2 θρώπους καὶ ζῶον ὃν ὅλως ζῶα καὶ φυτὸν φυτά. Πρὸς δὲ
 τούτοις ^a ὁ γ' ἄνθρωπος καὶ πράξεών τινών ἐστὶν ἀρχὴ μόνου
 τῶν ζῶων· τῶν γὰρ ἄλλων οὐθὲν εἴπομεν ἂν πράττειν.
 Τῶν δ' ἀρχῶν ὅσα τοιαῦται, ὅθεν πρῶτον αἱ κινήσεις, κύριαι
 λέγονται, μάλιστα δὲ δικαίως ἀφ' ὧν μὴ ἐνδέχεται ἄλλως,
 3 ἢν ἴσως ὁ θεὸς ἀρχεῖ. Ἐν δὲ ταῖς ἀκινήτοις ἀρχαῖς, οἷον ἐν
 ταῖς μαθηματικαῖς, οὐκ ἔστι τὸ κύριον, καίτοι λέγεταιί γε
 καθ' ὁμοιότητα· καὶ γὰρ ἐνταῦθα κινουμένης τῆς ἀρχῆς
 πάντα μάλιστ' ἂν τὰ δεικνύμενα μεταβάλλοι, αὐτὰ δ' αὐτὰ
 οὐ μεταβάλλει ἀναιρουμένον θατέρου ὑπὸ θατέρου, ἂν μὴ
 4 τῷ τὴν ὑπόθεσιν ἀνελεῖν καὶ δι' ἐκείνης δεῖξαι. Ὁ δ' ἄν-
 θρωπος ἀρχὴ κινήσεώς τινος· ἡ γὰρ πράξις κίνησις. Ἐπεὶ
 δ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ ἀρχὴ αἰτία ἐστὶ τῶν δι' αὐτὴν
 ὄντων ἢ γινομένων, δεῖ νοῆσαι καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων.
 Εἰ γὰρ ^b ἔχοντος τοῦ τριγώνου δύο ὀρθὰς ἀνάγκη τὸ τετρά-
 γωνον ἔχειν τέτταρας ὀρθὰς, φανερὸν ὡς αἴτιον τούτου τὸ
 5 δύο ὀρθὰς ἔχειν τὸ τρίγωνον. Εἰ δὲ γε μεταβάλλοι τὸ
 τρίγωνον, ἀνάγκη καὶ τὸ τετράγωνον μεταβάλλειν, οἷον εἰ
 τρεῖς, ἕξ, εἰ δὲ τέτταρες, ὀκτώ. Καὶ εἰ μὴ μεταβάλλοι,
 τοιοῦτον δ' ἐστὶ, κάκεινο τοιοῦτον ἀναγκαῖον εἶναι. Δῆλον
 δ' ὁ ἐπιχειροῦμεν ὅτι ἀναγκαῖον, ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν· νῦν δ'
 οὔτε μὴ λέγειν ^c οὔτε λέγειν ἀκριβῶς οἷόν τε, πλὴν τοσοῦτον.
 6 Εἰ γὰρ μηθὲν ἄλλο αἴτιον τοῦ τὸ τρίγωνον οὕτως ἔχειν,
 ἀρχὴ τις ἂν εἴη τοῦτο καὶ αἴτιον τῶν ^d ὑστέρων. Ὡστ'
 εἴπερ ἐστὶν ἕνια τῶν ὄντων ἐνδεχόμενα ἐναντίως ἔχειν, ἀνάγκη
 καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἶναι τοιαύτας. Ἐκ γὰρ τῶν ἕξ
 ἀνάγκης ἀναγκαῖον τὸ συμβαῖνόν ἐστι, τὰ δὲ γε ἐντεῦθεν ἐν-
 δέχεται γενέσθαι τὰναντία, καὶ ὁ ἐφ' αὐτοῖς ἐστὶ τοῖς ἀν-
 θρώποις, πολλὰ ^e τῶν τοιούτων, καὶ ἀρχαὶ τῶν τοιούτων
 7 εἰσὶν ^f αὐτοί. Ὡστε ὅσων πράξεων ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ἀρχὴ

^a ὁ γάμος Pb. ^b ἔχων τὸ Pb. ^c οὔτε λέγειν om. Mb.Pb. ^d ὑστε-
 ρον Pb. ^e τῶν τοιούτων om. Mb. ^f αὐταί Pb.

καὶ κύριος, φανερόν ὅτι ἐνδέχεται καὶ γίνεσθαι καὶ μὴ, καὶ ὅτι ἐφ' αὐτῷ ταῦτ' ἐστὶ γίνεσθαι καὶ μὴ, ὧν γε κύριός ἐστι τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι. Ὅσα δ' ἐφ' αὐτῷ ἐστὶ ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν, αἴτιος τούτων οὗτός ἐστιν· καὶ ὅσων αἴτιος, ἐφ' αὐτῷ. Ἐπεὶ δ' ἢ τε ἀρετὴ καὶ ἡ κακία καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν 8 ἔργα τὰ μὲν ἐπαινέτα τὰ δὲ ψεκτά (ψέγεται γὰρ καὶ ἐπαινεῖται οὐ διὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἢ τύχης ἢ φύσεως ὑπάρχοντα, ἀλλ' ὅσων αὐτοὶ αἰτιοὶ ἐσμεν· ὅσων γὰρ ἄλλος αἴτιος, ἐκείνος καὶ τὸν ψόγον καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει), δηλον ὅτι ἔκαὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία περὶ ταῦτ' ἐστὶν ὧν αὐτὸς αἴτιος καὶ ἀρχὴ πράξεων. Δηπτέον ἄρα ποίων αὐτὸς αἴτιος καὶ ἀρχὴ πράξεων. 9 Πάντες μὲν δὴ ὁμολογοῦμεν, ὅσα μὲν ἐκούσια ^h καὶ κατὰ προαίρεσιν τὴν ἐκάστου, ἐκείνον αἴτιον εἶναι, ὅσα δ' ἀκούσια, οὐκ αὐτὸν αἴτιον. Πάντα δ' ὅσα προελόμενος, καὶ ἐκὼν ⁱ δηλον ὅτι. ^k Δηλον τοίνυν ^l ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία τῶν ἐκουσίων ἀν εἶησαν.

Δηπτέον ἄρα τί τὸ ἐκούσιον ^m καὶ τί τὸ ἀκούσιον, καὶ τί 7 ἐστὶν ἡ προαίρεσις, ⁿ ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ὀρίζεται τούτοις. Πρῶτον σκεπτέον τὸ ἐκούσιον ^o καὶ τὸ ἀκούσιον. Τριῶν ^p δὴ τούτων ἐν τῷ δόξειεν εἶναι, ἤτοι κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τὸ μὲν ἐκούσιον κατὰ τούτων τι, ^q τὸ δ' ἀκούσιον παρὰ τούτων τι. Ἄλλὰ μὴν ἡ ὄρεξις εἰς τρία ² διαιρεῖται, εἰς βούλησιν καὶ θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν· ὥστε ταῦτα διαιρετέον, καὶ πρῶτον κατ' ἐπιθυμίαν. Δόξειε δ' ἀν πᾶν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιον εἶναι. Τὸ γὰρ ἀκούσιον πᾶν δοκεῖ εἶναι βίαιον, τὸ δὲ βίαιον λυπηρόν, καὶ πᾶν ὃ ἀναγκαζόμενοι ποιοῦσιν ἢ πάσχουσιν, ὥσπερ καὶ Εὐθηνός φησι

πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πράγμα ἀναρὸν ἔφν.

^v Ὡστ' εἴ τι λυπηρόν, βίαιον, καὶ ^r εἰ βίαιον, λυπηρόν. ^s Τὸ ³ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πᾶν λυπηρόν (ἡ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ

ε καὶ post ὅτι om. P^b. ^h καὶ—ἀκούσια om. P^b. ⁱ δηλον ὅτι om. M^b. ^k δηλον om. P^b. ^l ὅτι] ὅτι καὶ M^b. ^m καὶ τί τὸ ἀκούσιον om. M^b. ⁿ ἐπεὶδε M^b. P^b. ^o καὶ τὸ ἀκούσιον om. P^b. ^p δὲ P^b. ^q τὸ δ'—τι om. M^b. ^r εἰ μὴ βίαιον P^b. ^s τὸ—λυπηρόν om. P^b.

ἠδέος), ὥστε βίαιον καὶ ἀκούσιον. Τὸ ἄρα κατ' ἐπιθυμίαν
 4 ἐκούσιον· ἐναντία γὰρ ταῦτ' ἀλλήλοις. Ἔτι ἡ μοχθηρία
 ἀδικώτερον πᾶσα ποιεῖ, ἢ δ' ἀκρασία μοχθηρία δοκεῖ εἶναι,
 ὃ δ' ἀκρατῆς ὁ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν παρὰ τὸν λογισμὸν οἷος
 πράττειν, ἔκρατεύεται δ' ὅταν ἐνεργῇ κατ' αὐτήν, τὸ δ' ἀδι-
 κεῖν ἐκούσιον, ὥσθ' ὁ ἀκρατῆς ἀδικήσει τῷ ἔργῳ πράττειν κατ'
 ἐπιθυμίαν· ἐκὼν ἄρα πράττει, καὶ ἐκούσιον τὸ κατ' ἐπιθυμίαν·
 καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ δικαιότεροι ἔσονται ^wοἱ ἀκρατεῖς ^xγενό-
 5 μνοι. Ἐκ μὲν τοίνυν τούτων δόξειεν ἂν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν
 ἐκούσιον εἶναι, ἐκ δὲ τῶνδε τούναντίον. Ἄπαν γὰρ ὁ ἐκὼν
 τις πράττει, ^zβουλόμενος πράττει, καὶ ὁ βούλεται, ^aἐκὼν.
 Βούλεται δ' οὐθεὶς ὃ οἶεται εἶναι κακόν. Ἀλλὰ μὴν ὁ ἀκρα-
 τεύόμενος οὐχ ἂ βούλεται ποιεῖ· τὸ γὰρ παρ' ὃ οἶεται βέλ-
 τιστον εἶναι πράττειν δι' ἐπιθυμίαν ἀκρατέεσθαι ἔστιν.
 6 Ὡστε ἅμα συμβήσεται τὸν αὐτὸν ἐκόντα καὶ ἄκοντα πράτ-
 τειν· τοῦτο δ' ἀδύνατον. Ἔτι δ' ὁ ἐγκρατῆς δικαιοπρα-
 γήσει, καὶ μᾶλλον τῆς ἀκρασίας· ἡ γὰρ ἐγκράτεια ἀρετὴ, ἢ
 δ' ἀρετὴ δικαιότερος ποιεῖ. Ἐγκρατεύεται δ' ὅταν πράττη
 7 παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸν λογισμὸν. Ὡστ' εἰ τὸ μὲν
 δικαιοπραγεῖν ἐκούσιον, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν (ἄμφω γὰρ
 δοκεῖ ταῦτα ἐκούσια εἶναι, καὶ ἀνάγκη, εἰ θάτερον ἐκούσιον,
 καὶ θάτερον), τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν ^cἐκούσιον, ἅμα ἄρα
 8 ὁ αὐτὸς τὸ αὐτὸ πράττει ἐκὼν καὶ ἄκων. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος
 καὶ περὶ θυμοῦ· ἀκρασία γὰρ καὶ ἐγκράτεια καὶ θυμοῦ δοκεῖ
 εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τὸ παρὰ τὸν θυμὸν λυπηρόν,
 καὶ ^dβίαιον ἢ κάθεξις, ὥστ' εἰ τὸ βίαιον ἀκούσιον, τὸ κατὰ
 9 τὸν θυμὸν ἐκούσιον ἂν εἴη πᾶν. Ἐοικε δὲ καὶ Ἡράκλειτος
 λέγειν εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ ^eβλέψας ὅτι λυπηρὰ ἢ κώ-
 λυσις αὐτοῦ “χαλεπὸν γάρ” ^fφησι “θυμῷ μάχεσθαι ψυχῆς
 γὰρ ὠνεῖται.” Εἰ δ' ἀδύνατον τὸ ^gαὐτὸ ἐκόντα καὶ ἄκοντα

^t ἀκρατέεσθαι Mb. ^v πράττειν om. Mb. ^w οἱ om. Mb. ^x γενό-
 μνοι Mb. ^y ἂν] δ' ἂν Pb. ^z βουλόμενος πράττει om. Pb. ^a ἐκὼν]
 ἐκὼν βούλεται Mb. ^b ἀκρατῆς Pb. ^c ἐκούσιον codices. ^d βίαιος Pb.
^e βλέψαι Mb. ^f φασὶ Mb. ^g αὐτὸ ἐκόντα] αὐτὸν ἐκόντα Mb.

πράττειν ἅμα τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ τοῦ πράγματος, μᾶλλον
 ἐκούσιον τὸ κατὰ βούλησιν τοῦ κατ' ἐπιθυμίαν καὶ θυμόν.
 Τεκμήριον δέ· πολλὰ γὰρ πράττομεν ἐκόντες ἄνευ ὀργῆς ¹⁰
 καὶ ἐπιθυμίας. Λείπεται ἄρα, εἰ τὸ βουλόμενον καὶ ἐκούσιον
 ταυτό, σκέψασθαι· φαίνεται δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον. Ὑπό-
 κείται γὰρ ἡμῖν καὶ δοκεῖ ἢ μοχθηρία ἀδικωτέρους ποιεῖν, ἢ
 δ' ἀκρασία μοχθηρία τις φαίνεται. Συμβήσεται δὲ τούτων- ¹¹
 τίων· βούλεται μὲν γὰρ οὐθεὶς ἂ οἶεται εἶναι κακά, πράττει
 δ' ὅταν γίνηται ἀκρατής· εἰ οὖν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἐκούσιον, τὸ
 δ' ἐκούσιον τὸ κατὰ βούλησιν, ὅταν ἀκρατής γένηται, οὐκέτι
 ἀδικήσει, ἀλλ' ἔσται δικαιότερος ἢ πρὶν ^h γενέσθαι ἀκρατής.
 Τοῦτο δ' ἀδύνατον. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐκ ἔστι τὸ ἐκούσιον
 τὸ κατὰ ὄρεξιν πράττειν, οὐδ' ἀκούσιον τὸ παρὰ τὴν ὄρεξιν,
 φανερόν. Ὅτι δ' οὐδὲ κατὰ προαίρεσιν, πάλιν ἐκ τῶνδε δη- ⁸
 λον. Τὸ μὲν γὰρ κατὰ βούλησιν ὡς οὐκ ἀκούσιον, ἀπε-
 δείχθη, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶν ὃ βούλεται καὶ ἐκούσιον. Ἄλλ'
 ὅτι καὶ ⁱ μὴ βουλόμενον ἐνδέχεται πράττειν ἐκόντα, τοῦτο
 δέδεικται μόνον. Πολλὰ δὲ βουλόμενοι πράττομεν ἐξαιφνης,
^k προαιρεῖται δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἐξαιφνης. Εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν ἦν ²
 τριῶν τούτων ἓν τι εἶναι τὸ ἐκούσιον, ἢ κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ
 προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τούτων δὲ τὰ δύο μὴ ἔστιν, λεί-
 πεται ἐν τῷ διανοούμενόν πως πράττειν εἶναι τὸ ἐκούσιον.
 Ἔτι δὲ μικρὸν προαγαγόντες τὸν λόγον, ἐπιθῶμεν τέλος
 τῷ περὶ τοῦ ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου διορισμῷ. Δοκεῖ γὰρ τὸ ³
 βία καὶ μὴ βία τι ποιεῖν οἰκεῖα τοῖς εἰρημένοις εἶναι· τό τε
 γὰρ βίαιον ¹ ἀκούσιον, καὶ τὸ ἀκούσιον πᾶν βίαιον εἶναι φα-
 μέν. Ὡστε περὶ τοῦ βία σκεπτέον πρῶτον, τί ἔστι καὶ πῶς
 ἔχει πρὸς τὸ ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον. Δοκεῖ δὲ τὸ βίαιον καὶ
 τὸ ἀναγκαῖον ἀντικεῖσθαι, καὶ ἡ βία καὶ ἡ ἀνάγκη, τῷ ἐκου-
 σίῳ καὶ τῇ πειθοῖ ἐπὶ τῶν πραττομένων. Καθόλου ^m δὲ τὸ ⁴
 βίαιον καὶ τὴν ἀνάγκην καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν· καὶ
 γὰρ τὸν λίθον ἄνω καὶ τὸ πῦρ κάτω βία καὶ ⁿ ἀναγκαζόμενα

^h γενέσθαι] γε Mb. ⁱ μὴ om. Mb. ^k προαιρεῖται—ἐξαιφνης om. Pb.
¹ ἀκούσιον καὶ—βίαιον om. Pb. ^m δέ] γὰρ Mb. ⁿ ἀναγκαζόμενον Mb.

φέρεσθαι φαμέν. Τοῦτο δ' ὅταν κατὰ τὴν ὀφύσει καὶ καθ' αὐτὰ ὀρμὴν φέρηται, οὐ βία, οὐ μὴν οὐδ' ἐκούσια λέγεται, 5 ἀλλ' ἀνώνυμος ἢ ἀντίθεσις. Ὅταν δὲ παρὰ ταύτην, βία φαμέν. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἐμψύχων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ὀρώμεν βία πολλὰ καὶ πάσχοντα καὶ ποιούντα, ὅταν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὀρμὴν ἔξωθεν ῥτι κινῆ. Ἐν μὲν τοῖς ἀψύχοις ἀπλῆ ἢ ἀρχή, ἐν δὲ τοῖς ἐμψύχοις πλεονάζει· οὐ γὰρ αἰὲ ἢ ὄρεξις 6 ἢ καὶ ὁ λόγος συμφωνεῖ. Ὡστ' ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ζώων ἀπλοῦν τὸ βίαιον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· οὐ γὰρ ἔχει λόγον καὶ ὄρεξιν ἐναντίαν, ἀλλὰ τῇ ὀρέξει ζῆ. Ἐν δ' ἀνθρώπῳ ἔνεστιν ἄμφω, καὶ ἐν τινι ἡλικία, ἢ καὶ τὸ ῥ πράττειν ἀποδίδομεν· οὐ γὰρ φαμέν τὸ παιδίον πράττειν, οὐδὲ τὸ θηρίον, 7 ἀλλ' ὅταν ἤδη διὰ λογισμὸν πράττοντα. Δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον ἅπαν λυπηρὸν εἶναι, καὶ οὐθεὶς βία μὲν ποιεῖ, ὁ χαίρων δέ. Διὸ περὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ πλείστη ἀμφισβήτησις ἐστίν· ἐναντίας γὰρ ὀρμὰς ἔχων αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ πράττει, ὥσθ' ὁ ῥ ἐγκρατῆς βία, φασίν, ἀφέλκει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἡδέων ὕ ἐπιθυμῶν (ἀλγεί γὰρ ἀφέλκων πρὸς ἀντιτείνουσιν ὠ τὴν ὄρεξιν), ὁ ῥ ἀκρατῆς βία παρὰ τὸν λογισμὸν. Ἦττον δὲ δοκεῖ λυπεῖσθαι ἢ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ἢ ἀκολουθεῖ χαίρων, ὥσθ' ὁ ἀκρατῆς μᾶλλον ἐκὼν καὶ οὐ βία, ὅτι ὁ λυπηρῶς. Ὑ Ἡ δὲ πειθῶ τῇ βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ ἀντιτίθεται. Ὁ δ' ἐγκρατῆς ἐφ' ἃ πέπειστα ἄγει, καὶ πορεύεται οὐ βία ἀλλ' ἐκὼν. Ἡ δ' ἐπιθυμία οὐ πείσασα ἄγει· 9 οὐ γὰρ μετέχει λόγου. Ὅτι μὲν οὖν δοκοῦσιν οὗτοι μόνοι βία καὶ ἄκοιτες ποιεῖν, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ὅτι καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ βία, καθ' ἣν καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν, εἴρηται. Οὐ μὴν ἀλλ' εἴ ὁ τις προσθῆ τὸ ἂ ἐν τῷ διορισμῷ προσκείμενον κάκει, λύεται τὸ λεχθέν. Ὅταν μὲν γάρ τι τῶν ἔξωθεν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὀρμὴν κινῆ ἢ ἡρεμίζῃ, βία φα-

ὀ φύσει M^b. ῥ τις P^b. ἢ καὶ] ὡς M^b. ῥ πραττόμενον M^b. ὁ χαίρων δέ om. P^b. ῥ om. P^b. ὕ ἐπιθυμῶν codices. ὠ τὴν om. M^b. ὁ οὐ alterum om. P^b. Ὑ ἢ] οὐ M^b. ἢ—ἐκὼν om. P^b. ὁ τι M^b. ἂ ἐν αὐτῷ διορισμῷ προσκείμενον M^b.

μέν, ὅταν δὲ μή, οὐ βία. Ἐν δὲ τῷ^b ἐγκρατεῖ καὶ ἀκρατεῖ¹⁰
 ἢ καθ' αὐτὸν ὀρμὴ ἐνοῦσα ἄγει· ἀμφω γὰρ ἔχει. Ὡστ' οὐ
 βία οὐδέτερος ἀλλ' ἐκὼν διὰ γε ταῦτα πράττει ἄν, οὐδ'
 ἀναγκαζόμενος. Τὴν γὰρ ἕξωθεν ἀρχήν, τὴν παρὰ τὴν ὀρ-
 μὴν ἢ ἐμποδίζουσιν ἢ κινοῦσαν, ἀνάγκην λέγομεν, ὥσπερ εἴ
 τις λαβὼν τὴν χεῖρα^c τύπτει τινὰ ἀντιτείνοντος^d καὶ τῷ
 βούλεσθαι καὶ τῷ ἐπιθυμῆν. Ὅταν δ' ἕσωθεν ἡ ἀρχή, οὐ¹¹
 βία, ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ καὶ λύπη ἐν ἀμφοτέροις ἔνεστιν. Καὶ
 γὰρ ὁ ἐγκρατευόμενος λυπεῖται παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράτ-
 των ἡδῆ, καὶ χαίρει τὴν^e ἀπ' ἐλπίδος ἡδονήν, ὅτι ὕστερον
 ὠφελήθησεται, ἢ καὶ ἡδῆ ὠφελείται ὑγιαίνων· καὶ ὁ ἀκρατῆς
 χαίρει μὲν τυγχάνων ἀκρατευόμενος οὐ ἐπιθυμῆν, λυπεῖται δὲ
 τὴν ἀπ' ἐλπίδος λύπην· οἶεται γὰρ κακὸν πράττειν. Ὡστε¹²
 τὸ μὲν βία ἐκάτερον φάναι ποιεῖν ἔχει λόγον, καὶ διὰ τὴν
 ὄρεξιν καὶ διὰ τὸν λογισμὸν ἐκάτερον ἄκοντα ποτὲ πράτ-
 τειν· κευχωρισμένα γὰρ ὄντα ἐκάτερα ἐκκρούεται ὑπ' ἀλλή-
 λων. Ὅθεν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην μεταφέρουσι ψυχὴν, ὅτι τῶν
 ἐν ψυχῇ τι τοιοῦτον ὀρώσιν. Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μορίων ἐν-¹³
 δέχεται τοῦτο λέγειν· ἢ δ' ὅλη ἐκούσα ψυχὴ καὶ τοῦ ἀκρα-
 τοῦς καὶ τοῦ ἐγκρατοῦς πράττει, βία δ' οὐδέτερος, ἀλλὰ τῶν
^f ἐν ἐκείνοις τι, ἐπεὶ καὶ φύσει ἀμφοτέρα ἔχομεν. Καὶ γὰρ
 ὁ λόγος φύσει ἀρχῶν ἔστι^g ἠεὶ^h ἐωμένης τῆς γενέσεως καὶ μὴ πη-
 ρωθείσης ἐνέσται, καὶ ἡ ἐπιθυμία, ὅτι εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἀκο-
 λουθεῖ καὶ ἔνεστιν. Σχεδὸν δὲ τούτοις δυσὶ τὸ φύσει διορί-¹⁴
 ζομεν, τῷ τε ὅσα εὐθὺς γινομένοις ἀκολουθεῖ πᾶσι, καὶ ὅσα
 ἐωμένης τῆς γενέσεως εὐθυπορεῖν γίνεται ἡμῖν, οἷον πολιὰ
 καὶ γῆρας καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα. Ὡστε μὴ κατὰ φύσιν
 ἐκάτερος πράττει, ἀπλῶς δὲ κατὰ φύσιν ἐκάτερος, οὐ τὴν
 αὐτὴν. Αἰ μὲν οὖν περὶ τὸνⁱ ἐγκρατῆ καὶ ἀκρατῆ ἀπορίαι,¹⁵
 περὶ τοῦ βία πράττειν ἢ ἀμφοτέρους ἢ τὸν ἕτερον, ὥστε^k ἢ
 μὴ ἐκόντας ἢ ἅμα βία καὶ ἄκοντας, εἰ^l δὲ τὸ βία ἐκούσιον,

^b ἀκρατεῖ καὶ ἐγκρατεῖ P^b. ^c τύπτει M^b. ^d καὶ τῷ βούλεσθαι] ὡς τὸ
 βούλεσθαι M^b. ^e ἀπ' om. P^b. ^f ἐν om. M^b. ^g ὅτι M^b. ^h ἐρρω-
 μένης corr. M^b. ⁱ ἀκρατῆ καὶ ἐγκρατῆ P^b. ^k ἢ μὴ] εἰ μὴ M^b. ^l pro
 δὲ locum vacuum P^b.

ἄμα ἐκόντας καὶ ἄκοντας πράττειν· σχεδὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρη-
 16 μένων δῆλον ἡμῖν ὡς ἀπαντητέον. Λέγονται ^m δὲ κατ' ἄλ-
 λον τρόπον βία καὶ ἀναγκασθέντες πράξαι, οὐ διαφωνοῦντος
 τοῦ λόγου καὶ τῆς ὀρέξεως, ὅταν πράττωσιν ⁿ ὃ καὶ λυπηρὸν
 καὶ φαῦλον ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' ἂν μὴ τοῦτο πράττωσι,
 πληγαὶ ἢ δεσμοὶ ἢ θάνατοι ὄσιν. Ταῦτα γὰρ φασιν ἀναγκ-
 ασθέντες πράξαι. ^o Ἡ οὖν, ἀλλὰ πάντες ^o ἐκόντες ^o ποιοῦσιν
 Ραυτὸ τοῦτο· ἔξεστι γὰρ μὴ ποιεῖν, ἀλλ' ἐκείνο ὑπομείναι
 17 τὸ πάθος. ^v Ἐτι ἴσως τούτων τὰ μὲν φαίη τις ἂν τὰ δ' οὐ.
 Ὅσα μὲν γὰρ ἐφ' ^q αὐτῷ τῶν τοιούτων μὴ ὑπάρξαι ^r ἢ
 ὑπάρξαι δεῖ, ^s ὅσα πράττει ^t ἂ μὴ βούλεται, ἐκὼν πράττει
 καὶ οὐ βία· ὅσα δὲ μὴ ἐφ' αὐτῷ τῶν τοιούτων, βία πῶς, οὐ
 μέντοι γ' ἀπλῶς, ὅτι οὐκ αὐτὸ τοῦτο προαιρεῖται ὃ πράτ-
 τει, ἀλλ' οὐ ἔνεκα, ἐπεὶ καὶ ἐν τούτοις ἐστὶ τις διαφορὰ.
 18 ^v Εἰ γὰρ ἵνα μὴ λάβῃ ψηλαφῶν ἀποκτείνῃ, γελοῖος ἂν εἴη
 εἰ λέγοι ὅτι βία καὶ ἀναγκαζόμενος. Ἀλλὰ ^w δεῖ μείζον
 κακὸν καὶ λυπηρότερον εἶναι, ὃ πείσεται μὴ ποιήσας. Οὕτω
 γὰρ ἀναγκαζόμενος καὶ μὴ βία πράξει, ἢ οὐ φύσει, ὅταν
 κακὸν ἀγαθοῦ ^x ἔνεκα ἢ ^y μείζονος ^z κακοῦ ἀπολύσεως πράττῃ,
 19 καὶ ἄκων γε· οὐ γὰρ ἐφ' ^a αὐτῷ ταῦτα. Διὸ καὶ τὸν ἔρωτα
 πολλοὶ ἀκούσιον τιθέασιν, καὶ θυμοὺς ἐπίους καὶ τὰ φυσικά,
 ὅτι ἰσχυρὰ καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν. Καὶ συγγνώμην ^b ἔχομεν
 ὡς πεφυκότα βιάζεσθαι τὴν φύσιν. Καὶ μᾶλλον ἂν δόξειε
 βία καὶ ἄκων πράττειν, ἵνα μὴ ἀλγῇ ἰσχυρῶς, ^c ἢ ἵνα μὴ
 20 ἡρέμα, καὶ ὅλως ἵνα μὴ ἀλγῇ ἢ ἵνα ^d χαίρῃ. Τὸ γὰρ ἐφ'
^a αὐτῷ, εἰς ὃ ἀνάγεται ὅλον, τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἢ αὐτοῦ φύσις οἷα
^e τε φέρειν· ὃ δὲ μὴ οἷα τε, μηδ' ἐστὶ τῆς ἐκείνου φύσει
 ὀρέξεως ἢ λογισμοῦ, οὐκ ἐφ' αὐτῷ. Διὸ καὶ τοὺς ἐνθου-
 σιῶντας καὶ προλέγοντας, καίπερ διανοίας ἔργον ποιοῦντας,

^m δὲ om. P^b. ⁿ ὃ—ὑπολαμβάνουσιν om. M^b. ^o ἐκόντες om. P^b.
 Ρ αὐτὸ] οὔτοι P^b. ^q ἐάντῳ M^b. ^r ἢ ὑπάρξαι om. M^b. ^s ὅσα] ἐκὼν
 corr. P^b. ^t ἂ—πράττει om. P^b. ^v εἰ] οὐ M^b, ὁ P^b. ^w δὴ M^b. P^b.
^x ἔνεκα ἢ] ἔνεκα ἂν M^b. P^b. ^y μείζονος om. M^b. ^z κακοῦ καὶ ἀπολύ-
 σεως M^b. ^a ἐάντῳ M^b. et sect. 20. init. ^b ἔχομεν om. P^b. ^c ἢ prius
 om. M^b. ^d μὴ χαίρῃ codices. ^e τε φέρειν] γε φέρειν M^b.

ὁμως οὐ φαμεν ἐφ' αὐτοῖς εἶναι, οὐτ' εἰπεῖν ἂ εἶπον, οὐτε
 πράξαι ἂ ἐπραξαν. Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ δι' ἐπιθυμίαν ὥστε ²¹
 καὶ διάνοιαι τινες καὶ πάθη οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσίν, ἢ πράξεις αἱ
 κατὰ τὰς τοιαύτας διανοίας καὶ λογισμούς, ἀλλ' ὥσπερ Φι-
 λόλαος ἔφη εἶναι τινας λόγους κρείττους ἡμῶν. ¹ Ὡστ' εἰ
 τὸ ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον καὶ πρὸς τὸ βία ἔδει σκέψασθαι,
 τοῦτο μὲν οὕτω διηρήσθω· οἱ γὰρ μάλιστ' ἐμποδίζοντες τὸ
 ἐκούσιον ὡς βία πράττοντες, ² ἄλλ' ἐκόντες. Ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ⁹
 ἔχει τέλος, καὶ οὐτε τῇ ὀρέξει οὐτε τῇ προαιρέσει τὸ ἐκού-
 σιον ὄρισται, λοιπὸν ¹ δὴ ὀρίσασθαι τὰ ¹ κατὰ διάνοιαν.
 Δοκεῖ δὴ ^k ἐναντίον εἶναι τὸ ἐκούσιον τῷ ἀκουσίῳ, καὶ τὸ
 εἰδόμενον ἢ ὄν ἢ ᾧ ἢ οὐ ἔνεκα. Ἐνίοτε γὰρ οἶδε μὲν ὅτι πα-
 τήρ, ἀλλ' οὐχ ἵνα ἀποκτείνῃ ἀλλ' ἵνα σώσῃ, ὥσπερ αἱ ¹ Πε-
 λιάδες ἦτοι ὡς ὅτι μὲν πόμα, ἀλλ' ὡς φίλτρον καὶ οἶνον· τὸ
 δ' ἦν κώνειον. Τῷ ^m δ' ἀγνοοῦντι καὶ ὄν καὶ ᾧ καὶ ⁿ ὄ, δι' ²
 ἀγνοίαν, μὴ κατὰ συμβεβηκός. Τὸ δὲ δι' ἀγνοίαν, καὶ ὄ
 καὶ ᾧ καὶ ὄν, ἀκούσιον. Τὸ ἐναντίον ἄρ' ἐκούσιον. Ὅσα
 μὲν οὖν ἐφ' ἑαυτῷ ὄν μὴ πράττειν ^o πράττει μὴ ἀγνοῶν καὶ
 δι' αὐτόν, ἐκούσια ταῦτ' ἀνάγκη εἶναι, καὶ τὸ ἐκούσιον τοῦτ'
 ἐστίν· ὅσα δ' ἀγνοῶν καὶ διὰ τὸ ἀγνοεῖν, ἄκων. Ἐπεὶ δὲ ³
 τὸ ἐπίστασθαι καὶ τὸ εἰδέναι διττόν, ἓν μὲν τὸ ἔχειν, ἓν δὲ
 τὸ χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ, ^p ὁ ἔχων μὴ χρώμενος δὲ ἔστι μὲν
 ὡς δικαίως ^q ἀγνοῶν λέγοιτο, ἔστι δ' ὡς οὐ δικαίως, οἶον εἰ
 δι' ἀμέλειαν μὴ ἐχρήτο. Ὅμοίως δὲ καὶ μὴ ἔχων τις ψέ-
 γοιτο ἄν, εἰ ὁ ράδιον ἢ ἀναγκαῖον ἦν, μὴ ἔχει δι' ἀμέλειαν ἢ
 ἡδονὴν ἢ λύπην. Ταῦτ' οὖν προσδιοριστέον. Περὶ μὲν οὖν
 τοῦ ἐκούσιου καὶ ἀκουσίου διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον.

Περὶ δὲ προαιρέσεως μετὰ τοῦτο ^r λέγωμεν, διαπορήσαν- ¹⁰
 τες πρῶτον τῷ λόγῳ περὶ αὐτῆς. Διστάσειε γὰρ ἄν τις ἐν
 τῷ γένει πέφυκε καὶ ἐν ποίῳ θεῖναι αὐτὴν χρή, καὶ πότερον

^f ὡς Mb. ^g ἴσ. ἀλλ' οὐχ ἐκόντες λόγοι οὗτοί εἰσω margo Pb. ^h δεῖ
 Mb.Pb. ⁱ κατὰ τὴν διάνοιαν Pb. ^k ἐναντία Mb. ^l πολιάδες Pb.
^m δ' post τῷ om. Pb. ⁿ ὄ] ὄτω Mb.Pb. ^o πλάττει Mb. ^p ὁ om. Pb.
^q ἀνοῶν Pb. ^r λέγωμεν Mb.

οὐ ταῦτόν τὸ ἐκούσιον καὶ τὸ προαιρετὸν ἢ ^s ταυτόν ἐστίν.
² Μάλιστα δὲ λέγεται παρά τινων, καὶ ζητοῦντι δόξειε δ' ἂν
 δυοῖν εἶναι θάτερον ἢ προαίρεσις, ἦτοι δόξα ἢ ὄρεξις· ἀμφό-
 τερα γὰρ φαίνεται παρακολουθοῦντα. Ὅτι μὲν οὖν οὐκ
 ἔστιν ὄρεξις, φανερόν. Ἡ ^t γὰρ βούλησις ἂν εἴη ἢ ἐπιθυμία
 ἢ θυμός· οὐθεὶς γὰρ ὀρέγεται μὴθὲν πεποινθὼς τούτων. Θυ-
 μὸς ^v μὲν οὖν καὶ ἐπιθυμία καὶ τοῖς θηρίοις ὑπάρχει, προαί-
³ ρεσις δ' οὐ. Ἔτι δὲ καὶ οἷς ὑπάρχει ἄμφω ταῦτα, πολλὰ
 καὶ ἄνευ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας προαιροῦνται· καὶ ἐν τοῖς πά-
 θεσιν ὄντες οὐ προαιροῦνται, ἀλλὰ καρτεροῦσιν. Ἔτι ἐπι-
⁴ θυμία μὲν καὶ θυμὸς αἰεὶ μετὰ λύπης, προαιρούμεθα δὲ πολλὰ
 καὶ ἄνευ λύπης. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βούλησις καὶ προαίρεσις
 ταυτόν· βούλονται μὲν ^w γὰρ ἔνια καὶ τῶν ἀδυνάτων εἰδότες,
 οἷον βασιλεύειν ^x τε πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀθάνατοι εἶναι,
 προαιρεῖται δ' οὐθεὶς μὴ ἀγνοῶν ὅτι ἀδύνατον, οὐδ' ὅλως ^y ὁ
 δυνατὸν μὲν, μὴ ἐφ' αὐτῷ δ' οἶεται πράξαι ἢ μὴ πράξαι.
 Ὡστε τοῦτο μὲν φανερόν, ὅτι ἀνάγκη ^z τὸ προαιρετὸν τῶν
⁵ ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι. Ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ δόξα, οὐδ'
 ἀπλῶς εἴ τις οἶεται ^a τι. Τῶν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι τὸ
 προαιρετόν, δοξάζομεν δὲ πολλὰ καὶ τῶν οὐκ ὄντων ἐφ'
 ἡμῖν, οἷον τὴν διάμετρον σύμμετρον. Ἔτι οὐκ ἔστι προαί-
 ρεσις ἀληθῆς ἢ ψευδῆς. Οὐδὲ δὴ ^b ἢ τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων
 πρακτῶν ^c δόξα, ἢ τυγχάνομεν οἰόμενοι δεῖν ^d τι πράττειν
⁶ ἢ οὐ πράττειν. Κοινὸν δὲ περὶ δόξης τοῦτο καὶ βουλή-
 σεως· οὐθεὶς γὰρ τέλος οὐθὲν προαιρεῖται, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ
 τέλος· λέγω δ' οἷον οὐθεὶς ὑγιαίνειν προαιρεῖται, ἀλλὰ περι-
 πατεῖν ἢ καθῆσθαι τοῦ ὑγιαίνειν ^f ἕνεκεν, οὐδ' εὐδαιμονεῖν,
 ἀλλὰ χρηματίζεσθαι ἢ κινδυνεύειν τοῦ εὐδαιμονεῖν ἕνεκα· καὶ
 ὅλως δηλοῖ αἰεὶ προαιρούμενος τί τε καὶ τίνος ἕνεκα προαι-
 ρεῖται, ἔστι δὲ τὸ μὲν τίνος, οὐ ἕνεκα προαιρεῖται ἄλλο, τὸ

^s ταυτά Mb. ^t γὰρ om. Mb. ^v μὲν om. Mb. ^w γὰρ] γὰρ ταυ-
 τόν Mb. Pb. ^x τε] μὲν Mb. ^y ὁ δυνατὸν] ἀδύνατον Mb. Pb. ^z τὸ]
 μὲν τὸ Mb. ^a τι om. Pb. ^b ἢ Mb. ^c δόξαν ἢ Mb. ^d τι om. Pb.
^e ἢ οὐ πράττειν om. Pb. ^f ἕνεκα Mb.

δὲ τί, ὃ προαιρεῖται ἔνεκα ἄλλου. Βούλεται δέ ἕγε μά-7
 λιστα τὸ τέλος, καὶ δοξάζειν δεῖν καὶ ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράτ-
 τειν. Ὡστε φανερόν διὰ τούτων ὅτι ἄλλο^h καὶ δόξης καὶ
 βουλήσεως. Βούλεσθαι μὲν καὶ δόξα μάλιστα τοῦ τέλους,
 προαίρεσις δ' οὐκ ἔστιν. Ὅτι μὲνⁱ οὖν οὐκ ἔστιν οὔτε βού-8
 λησις οὔτε δόξα οὔθ' ὑπόληψις ἀπλῶς ἢ προαίρεσις, δῆλον
 τί δὲ διαφέρει τούτων, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐκούσιον; Ἀμα
 δὲ δῆλον ἔσται καὶ τί ἐστὶ προαίρεσις. Ἔστι δὴ τῶν δυνα-
 τῶν καὶ εἶναι καὶ μὴ τὰ μὲν τοιαῦτα ὥστε ἐνδέχασθαι βου-
 λεύσασθαι περὶ^k αὐτῶν, περὶ ἐνίων δ' οὐκ ἐνδέχεται. Τὰ 9
 μὲν γὰρ^l δυνατὰ μὲν ἐστὶ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐκ
 ἐφ' ἡμῖν αὐτῶν ἢ γένεσις ἐστίν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ φύσιν τὰ
 δὲ δι' ἄλλας αἰτίας γίνεται· περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν οὐδ' ἐγχειρή-
 σειε^m βουλεύεσθαι μὴ ἀγνοῶν. Περὶ ὧν δ' ἐνδέχεται μὴ
 μόνον τὸ εἶναι καὶ μὴ,ⁿ ἀλλὰ καὶ τὸ βουλεύεσθαι τοῖς ἀν-
 θρώποις· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ πράξαι^o ἢ μὴ
 πράξαι. Διὸ οὐ βουλευόμεθα περὶ τῶν ἐνⁱ Ἰνδοῖς, οὐδὲ πῶς 10
 ἂν ὁ κύκλος τετραγωνισθεῖη· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἢ τὸ
 δ' ὅλως οὐ πρακτόν. Ἄλλ' οὐδὲ περὶ τῶν^q ἐν ἡμῖν πρα-
 κτῶν περὶ ἀπάντων. Ἡ^r καὶ δῆλον ὅτι οὐδὲ δόξα ἀπλῶς
 ἢ προαίρεσις^s ἐστίν. Τὰ δὲ^t προαιρετὰ καὶ πρακτὰ τῶν
 ἐφ' ἡμῖν ὄντων ἐστίν. Διὸ καὶ ἀπορήσειεν ἂν τις, τί δή 11
 ποθ' οἱ μὲν ἰατροὶ βουλεύονται περὶ ὧν ἔχουσι τὴν ἐπιστή-
 μην, οἱ δὲ γραμματικοὶ οὐ; Αἴτιον δ' ὅτι διχῆ γινομένης
 τῆς ἀμαρτίας (ἢ γὰρ λογιζόμενοι ἀμαρτάνομεν, ἢ κατὰ τὴν
 αἴσθησιν αὐτὸ δρῶντες) ἐν μὲν τῇ ἰατρικῇ ἀμφοτέρως ἐνδέ-
 χεται ἀμαρτεῖν, ἐν δὲ τῇ γραμματικῇ κατὰ τὴν αἴσθησιν καὶ
 πράξιν, περὶ ἧς ἂν σκοπῶσιν, εἰς ἄπειρον ἤξουσιν. Ἐπειδὴ 12
 οὖν οὔτε δόξα οὔτε βούλησις^v ἐστὶ προαίρεσις, ἐστὶν ὡς
 ἐκάτερον, οὐδ' ἄμφω. Ἐξαίφνης γὰρ προαιρεῖται μὲν οὐ-

ἕγε om. Mb. ^h καὶ post ἄλλο om. Mb. ⁱ οὖν om. Pb. ^k αὐ-
 τῆς Mb. ^l δυνατὸν, ut videtur, Pb. ^m βουλεύεσθαι Mb. ⁿ ἀλλὰ
 συμβουλεύεσθαι Pb. ^o ἢ] καὶ Mb. ^p τὰ δ' ὅλως οὐ πρακτὰ Mb.
^q ἀλλ' et ἐν om. Pb. ^r ἦ om. Mb. ^s ἐστίν om. Mb. ^t προαιρε-
 τικὰ Pb. ^v ἐστὶ προαίρεσις om. Pb.

12 θείς, δοκεῖ δὲ πράττειν καὶ βούλεται. Ὡς ἐξ ἀμφοῖν ἄρα
 ἄμφω ^w γὰρ ὑπάρχει τῷ προαιρουμένῳ ταῦτα. Ἄλλὰ πῶς
 13 ἐκ τούτων σκεπτέον. Δηλοῖ δὲ πως καὶ τὸ ὄνομα αὐτό. Ἡ
 γὰρ προαίρεσις αἰρεσις μὲν ἐστίν, οὐχ ἀπλῶς δέ, ἀλλ' ἐτέρου
^x πρὸ ἐτέρου· τούτο δὲ οὐχ οἶόν τε ἄνευ σκέψεως καὶ βουλήs.
 Διὸ ἐκ δόξης βουλευτικῆs ἐστὶν ἡ προαίρεσις. Περὶ μὲν δὴ
 τοῦ τέλους οὐδεὶς βουλεύεται, ἀλλὰ τούτο κεῖται πᾶσι, περὶ
 δὲ τῶν εἰς τούτο τεινόντων, πότερον τόδε ἢ τόδε συντείνει,
 14 ἢ δεδογμένου τούτο πῶς ἔσται. Βουλευόμεθα ^y δὲ πάντως
 τούτο, ἕως ἂν εἰς ἡμᾶs ἀναγάγωμεν τῆs γενέσεως τὴν ἀρχήν.
 Εἰ δὴ προαιρεῖται μὲν μηθεὶs μὴ παρασκευασάμενος μηδὲ
 βουλευσάμενος ἢ χειρόν ἢ βέλτιον, βούλεται δ' ὅσα ἐφ'
 ἡμῖν ἐστὶ τῶν δυνατῶν ^z καὶ εἶναι καὶ μὴ τῶν πρὸs τὸ τέλος,
 δῆλον ὅτι ἡ προαίρεσις μὲν ἐστίν ὄρεξις τῶν ἐφ' αὐτῷ βου-
 15 λευτικῆ. Ἄπαντες γὰρ ^a βουλόμεθα ἂ καὶ προαιρούμεθα,
^b οὐ μέντοι γε ἂ βουλόμεθα, πάντα προαιρούμεθα. Λέγω
 δὲ βουλευτικὴν, ἧs ἀρχὴ καὶ αἰτία βουλευσίs ἐστὶ, καὶ ὀρέγε-
 ται διὰ τὸ ^c βουλεύεσθαι. Διὸ οὔτε ἐν τοῖs ἄλλοιs ζῴοιs
 ἐστὶν ἡ προαίρεσις, οὔτε ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ, οὔτε παντὸs ἔχοντοs
 16 ἀνθρώπου. Οὐδὲ γὰρ τὸ βουλεύεσθαι, οὔθ' ὑπόληψις τοῦ
 διὰ τί, ἀλλὰ δοξάζει μὲν εἰ ποιητέον ἢ μὴ ποιητέον οὐθέν
 κωλύει πολλοῖs ὑπάρχειν, τὸ δὲ διὰ λογισμοῦ οὐκέτι. Ἔστι
 γὰρ βουλευτικὸν τῆs ψυχῆs τὸ θεωρητικὸν αἰτίας τινός.
 17 ^d Ἡ γὰρ οὐ ἔνεκα ^e μία τῶν αἰτίων ἐστίν· τὸ μὲν γὰρ διὰ τί
 αἰτία· οὐ δ' ἔνεκα ἐστὶν ἢ γίγνεται τι, τούτ' αἰτίον φαμεν
 εἶναι, οἷον τοῦ βαδίζειν ἢ κοιμῆσθαι τῶν χρημάτων, εἰ τούτου
 ἔνεκα βαδίζει. Διὸ οἷs μηθεὶs κεῖται σκοπός, οὐ βουλευτι-
 18 κοί. Ὡστ' ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' αὐτῷ ὄν ἢ πράττειν ἢ μὴ
 πράττειν, εἴαν τις πράττη ἢ ἀπρακτῆ δι' αὐτὸν καὶ μὴ δι'
 ἄγνοιαν, ἐκὼν πράττει ἢ ἀπρακτεῖ, πολλὰ δὲ τῶν τοιούτων

^w γὰρ] οὖν M^b. ^x πρὸs ἐτέρου P^b, πρὸs ἕτερον M^b. ^y δὲ τοῦτο
 πάντες ἕως ἂν ἢ εἰs P^b. ^z καὶ ante εἶναι om. M^b. ^a βουλευόμεθα
 M^b. P^b. ^b οὐ—προαιρούμεθα om. M^b. ^c βουλεύεσθαι M^b. ^d ἢ]
 εἰ M^b. ^e μία—ἔνεκα om. M^b.

πράττομεν οὐ βουλευσάμενοι οὐδὲ προνοήσαντες, ἀνάγκη τὸ μὲν προαιρετὸν ἅπαν ἐκούσιον εἶναι, τὸ δ' ἐκούσιον μὴ προαιρετόν, καὶ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν πάντα ἐκούσια εἶναι, τὰ δ' ἐκούσια μὴ πάντα κατὰ προαίρεσιν. Ἄμα δ' ἐκ τούτων φανερόν καὶ ὅτι καλῶς διορίζονται οἱ τῶν παθημάτων τὰ μὲν ἐκούσια τὰ δ' ἀκούσια τὰ δ' ἐκ προνοίας νομοθετοῦσιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ διακριβοῦσιν, ἀλλ' ἀπτονταί γέ πη τῆς ἀληθείας. Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐροῦμεν ἐν τῇ περὶ τῶν δικαίων ἐπισκέψει· ἡ δὲ προαίρεσις ὅτι οὔτε ἀπλῶς βούλησις οὔτε δόξα ἐστὶ, δηλον, ἀλλὰ δόξα τε καὶ ὄρεξις, ὅταν ἐκ τοῦ βουλευσασθαι ^f συμπερανθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ βουλεύεται αἰεὶ ὁ βουλευόμενος ἕνεκά τινος, καὶ ἐστὶ σκοπὸς τις αἰεὶ τῷ βουλευομένῳ πρὸς ὃν σκοπεῖ τὸ συμφέρον, περὶ μὲν τοῦ τέλους οὐθεὶς βουλεύεται, ἀλλὰ τούτ' ἐστὶν ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ ἐν ταῖς θεωρητικαῖς ἐπιστήμαις ὑποθέσεις. Εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν μὲν τοῖς ἐν ἀρχῇ βραχέως, ἐν δὲ τοῖς ἀναλυτικοῖς δι' ἀκριβείας. Περὶ δὲ τῶν πρὸς τὸ τέλος φερόντων ἡ σκέψις καὶ μετὰ τέχνης καὶ ἄνευ τέχνης πᾶσιν ἐστίν, οἷον εἰ πολεμῶσιν ^g ἢ μὴ πολεμῶσι τοῦτο βουλευομένοις. Ἐκ προτέρου δὲ μᾶλλον ἐστὶ τὸ δι' ἢ ὁ, τούτ' ἐστὶ τὸ οὐ ἕνεκα, οἷον πλοῦτος ἢ ἡδονὴ ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον ὃ τυγχάνει οὐ ἕνεκα. Βουλεύεται γὰρ ὁ βουλευόμενος, ^h ἀπὸ τοῦ τέλους ἔσκεπται, ὅτι ἐκεῖ συντείνει ὅπως εἰς αὐτὸν ἀγάγη, ἢ αὐτὸς δύναται πρὸς τὸ τέλος. Τὸ δὲ τέλος ἐστὶ φύσει μὲν αἰεὶ ἀγαθόν, καὶ περὶ οὗ κατὰ μέρος βουλεύονται, οἷον ἰατρὸς βουλεύσασθαι ἂν εἰ ^k δόξῃ φάρμακον, καὶ στρατηγὸς ^l ποῦ στρατοπεδεύσεται. Οἷς ἀγαθὸν τὸ τέλος τὸ ἀπλῶς ἀριστόν ἐστιν. Παρὰ φύσιν δὲ καὶ διαστροφὴν οὐ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. Αἴτιον δ' ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν οὐκ ἐστὶν ἐπ' ἄλλῳ χρῆσασθαι ἢ πρὸς ἄ πέφυκεν, οἷον ὄψις· οὐ γὰρ οἷόν ^m τ' ἰδεῖν οὐ μὴ ἐστὶν ὄψις, οὐδ' ἀκούσαι οὐ μὴ ἐστὶν ἀκοή· ἀλλ' ἀπὸ ἐπιστήμης ποιῆσαι καὶ

^f συμπερασθῶσιν P^b. ^g ἢ μὴ πολεμῶσι om. P^b. ^h δ] οὐ M^b.
ⁱ ἢ] εἰ P^b. ^k δοίη M^b. ^l τοῦ M^b. ^m τ' om. pr. P^b.

- 24 οὐ μή ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη. Οὐ γὰρ ὁμοίως τῆς ὑγείας ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη καὶ νόσου, ἀλλὰ τῆς μὲν κατὰ φύσιν τῆς δὲ παρὰ φύσιν. Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ βούλησις φύσει μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶ, παρὰ φύσιν δὲ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ βούλεται φύσει μὲν τὸ ἀγαθόν, παρὰ φύσιν δὲ καὶ διαστροφὴν καὶ τὸ κακόν. Ἄλλὰ μὴν ἐκάστου γε φθορὰ καὶ διαστροφή οὐκ εἰς τὸ
- 25 τυχόν ἄλλ' εἰς τὰ ἐναντία καὶ ^η τὰ μεταξύ. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐκβῆναι ἐκ τούτων, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπάτη οὐκ εἰς τὰ τυχόντα γίνεταί, ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία ὅσοις ἐστὶν ἐναντία, καὶ εἰς ταῦτα τῶν ἐναντίων ἅ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐναντία ἐστίν.
- 26 Ἀνάγκη ἄρα καὶ τὴν ἀπάτην καὶ τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ μέσου ἐπὶ τὰ ἐναντία γίνεσθαι. Ἐναντία δὲ τῷ μέσῳ ^ο καὶ τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον. Αἴτιον δὲ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρόν· Ρούτῳ γὰρ ἔχει ὥστε τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθόν καὶ τὸ ἡδιον ἀμεινον, καὶ τὸ λυπηρόν κακόν καὶ τὸ λυπη-
- 27 ρότερον χειρόν. Ὡστε καὶ ἐκ τούτων δῆλον ὅτι περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία. Περὶ μὲν γὰρ τὰ προαιρετὰ τυγχάνουσι οὔσαι, ἡ δὲ προαίρεσις περὶ τὸ ἀγαθόν καὶ κακόν καὶ τὰ φαινόμενα, τοιαῦτα δὲ φύσει ἡδονὴ καὶ
- 28 λύπη. Ἀνάγκη τοίνυν, ^α ἐπειδὴ ἀρετὴ μὲν ἡ ἠθικὴ αὐτὴ τε μεσότης ^ε τις ἐστὶ καὶ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας πάσα, ἡ δὲ κακία ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει ^ς καὶ περὶ ταῦτα τῇ ἀρετῇ, τὴν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἠθικὴν ἕξιν προαιρετικὴν μεσότητος τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐν ἡδέσι καὶ λυπηροῖς, καθ' ὅσα ποιός τις λέγεται τὸ ἠθος, ἢ χαίρων ἢ λυπούμενος· ὁ γὰρ φιλόγλυκος ἢ φιλόπικρος οὐ λέγεται ποιός τις τὸ ἠθος.
- II Τούτων δὲ διωρισμένων ^ι λέγωμεν πότερον ἡ ἀρετὴ ἀναμάρτητον ποιεῖ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ τέλος ὀρθόν, οὕτως ὥστε οὐ ἔνεκα δεῖ προαιρεῖσθαι, ἢ ὥσπερ δοκεῖ τισί, τὸν λόγον. Ἔστι δὲ τοῦτο ἐγκράτεια· αὕτη γὰρ οὐ διαφθείρει τὸν λόγον. Ἔστι δ' ἀρετὴ καὶ ἐγκράτεια ἕτερον. Λεκτέον

^η τὰ post καὶ om. Mb. ^ο καὶ om. Mb. Ρ οὔτῳ—λυπηρόν om. Pb. ^α ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ Mb. ^ε τις om. Mb. ^ς καὶ ante περὶ om. Pb. ^ι λέγομεν Pb.

δ' ὕστερον περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ ὅσοις γε δοκεῖ τὸν λόγον ὀρθὸν παρέχειν ἢ ἀρετῇ, τοῦτο αἴτιον. Ἡ μὲν ἐγκράτεια τοιοῦ-² τον, τῶν ἐπαινετῶν δ' ἢ ἐγκράτεια. Λέγομεν δὲ προαπορήσαντες. Ἔστι γὰρ τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθὸν εἶναι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τὸν σκοπὸν διαμαρτάνειν· ἔστι δὲ τὸν μὲν σκοπὸν ἡμαρτῆσθαι, τὰ δὲ πρὸς ἐκείνον περαίνοντα ὀρθῶς ἔχειν, καὶ μῆδέτερον. Πότερον δ' ἢ ἀρετῇ ποιεῖ τὸν σκοπὸν ἢ τὰ πρὸς ³ τὸν σκοπόν; Τιθέμεθα δὴ ὅτι τὸν σκοπόν, διότι τούτου οὐκ ἔστι ^v συλλογισμὸς οὐδὲ λόγος. Ἀλλὰ δὴ ὥσπερ ἀρχὴ τοῦτο ὑποκείσθω. Οὔτε γὰρ ἰατρὸς σκοπεῖ εἰ δεῖ ὑγιαίνειν ἢ μὴ, ^w ἀλλ' εἰ περιπατεῖν ἢ μὴ, οὔτε ^x ὁ γυμναστικός εἰ δεῖ εἶ ^{εἶ} ἔχειν ἢ μὴ, ἀλλ' εἰ παλαῖσαι ἢ μὴ. Ὅμοίως δ' οὐδ' ἄλλη ⁴ οὐδεμία περὶ τοῦ τέλους· ὥσπερ ^y γὰρ ταῖς θεωρητικαῖς αἰ ὑποθέσεις ἀρχαί, οὕτω καὶ ταῖς ποιητικαῖς τὸ τέλος ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις. Ἐπειδὴ δεῖ τόδε ὑγιαίνειν, ἀνάγκη τοδὶ ὑπάρξαι, εἰ ἔσται ἐκεῖνο, ὥσπερ ἐκεῖ, εἰ ἔστι τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαί, ἀνάγκη τοδὶ εἶναι. Τῆς μὲν οὖν νοήσεως ἀρχὴ τὸ τέλος, τῆς δὲ πράξεως ἢ τῆς νοήσεως τελευτή. Εἰ οὖν πάσης ⁵ ὀρθότητος ἢ ^z ὁ λόγος ἢ ^z ἢ ἀρετῇ αἰτία, εἰ μὴ ὁ λόγος, διὰ τὴν ἀρετὴν ^a ἂν ὀρθὸν εἶη τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὰ πρὸς τὸ τέλος. Τέλος δ' ἔστι τὸ οὐ ἔνεκα. Ἔστι γὰρ πᾶσα προαίρεσις τινὸς καὶ ἔνεκά τινος. Οὐ μὲν οὖν ἔνεκα τὸ μέσον ἔστιν, οὐ αἰτία ἢ ἀρετῇ τὸ προαιρεῖσθαι οὐ ἔνεκα. Ἔστι μέντοι ἢ προαίρεσις οὐ τούτου, ἀλλὰ τῶν τούτου ἔνεκα. Τὸ ⁶ μὲν οὖν τυγχάνειν τούτων ἄλλης δυνάμεως, ὅσα ἔνεκα τοῦ τέλους δεῖ πράττειν· τοῦ δὲ τὸ τέλος ὀρθὸν εἶναι τῆς προαιρέσεως, οὐ ἢ ἀρετῇ ^b αἰτία. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς προαιρέσεως κρίνομεν ποῖός τις· τοῦτο δ' ἔστι τὸ τίνος ἔνεκα πράττει, ἀλλ' οὐ τί πράττει. Ὅμοίως δὲ καὶ ἢ κακία τῶν ⁷ ἐναντίων ἔνεκα ποιεῖ τὴν προαίρεσιν. Εἰ δὴ τις, ἐφ' αὐτῷ ὄν πράττειν μὲν τὰ καλὰ ἀπρακτεῖν δὲ τὰ αἰσχροτά, τὸναντίον ποιεῖ, δῆλον ὅτι οὐ σπουδαῖός ἐστιν οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

^v λογισμὸς P^b.
καὶ M^b.

^w ἀλλ'—μὴ om. P^b.

^x ὁ om. M^b.

^y γὰρ]

^z ὁ et ἢ om. M^b.

^b αἰτία om. P^b.

Ἔστι δὲ ἀνάγκη τὴν τε κακίαν ἐκούσιον εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν· οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη τὰ μοχθηρὰ πράττειν. Διὰ ταῦτα καὶ ψεκτὸν ἢ κακία καὶ ἢ ἀρετὴ ἐπαινετόν· τὰ γὰρ ἰσχυρὰ αἰσχυρὰ καὶ κακὰ οὐ ψεκτά, οὐδὲ τὰ ἀγαθὰ ἐπαινετά, ἀλλὰ τὰ ἐκούσια. Ἔστι πάντας ἐπαινοῦμεν καὶ ψέγομεν εἰς τὴν προαίρεσιν βλέποντες μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ἔργα· καίτοι αἰρετώτερον ἢ ἐνέργεια τῆς ἀρετῆς. Ἔστι πράττουσι μὲν φαῦλα καὶ ἀναγκαζόμενοι, προαιρεῖται δ' οὐδεῖς. Ἔστι διὰ τὸ μὴ ῥάδιον εἶναι ἰδεῖν τὴν προαίρεσιν ὅποια τις, διὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἔργων ἀναγκαζόμεθα κρίνειν ἠποῖός τις. Αἰρετώτερον μὲν οὖν ἢ ἐνέργεια, ἐπαινετώτερον δ' ἢ προαίρεσις. Ἐκ τε τῶν κειμένων οὖν συμβαίνει ταῦτα, καὶ ἔτι ὁμολογεῖται τοῖς φαινομένοις.

Γ.

Ὅτι μὲν οὖν μεσότητες εἰσὶ τε ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ αὗται προαιρετικά, καὶ καὶ ἐναντία κακία, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, καθόλου εἴρηται· καθ' ἐκάστην δὲ λαμβάνοντες λέγωμεν ἐφεξῆς, καὶ πρῶτον εἴπωμεν περὶ ἀνδρείας. Σχεδὸν δὲ δοκεῖ πᾶσιν ὅτι ἀνδρείος εἶναι περὶ φόβου, καὶ ἡ ἀνδρεία μία τῶν ἀρετῶν. Διείλομεν δ' ἐν τῇ διαγραφῇ ἄλλοτερον θράσος καὶ φόβος ἐναντία· καὶ γὰρ ἐστὶ πῶς ἀντικείμενα ἀλλήλοις. Δῆλον οὖν ὅτι καὶ οἱ κατὰ τὰς ἕξεις ταύτας λεγόμενοι ὁμοίως ἀντικείμενοι σφίσι αὐτοῖς, οἷον ὁ δειλὸς (οὗτος γὰρ λέγεται κατὰ τὸ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ θαρρεῖν ἢ ττον ἢ δεῖ) καὶ ὁ θρασύς· καὶ γὰρ οὗτος κατὰ τὸ τοιοῦτος εἶναι οἷος φοβεῖσθαι μὲν ἢ ττον ἢ δεῖ, θαρρεῖν δὲ μᾶλλον ἢ δεῖ. Διὸ καὶ παρωνυμιάζεται· ὁ γὰρ θρασύς παρὰ τὸ θράσος λέγεται παρωνύμως. Ἔστι δὲ ἡ ἀνδρεία ἐστὶν ἢ βελτίστη ἕξις περὶ φόβου καὶ θάρρη, δεῖ δὲ μήθ' οὕτως ὡς οἱ θρασεῖς (τὰ μὲν γὰρ ἐλλείπουσι, τὰ δ' ὑπερβάλλουσι)

c ἐκούσια Mb, d ψέγεται Pb. e ἐπαινεῖται Pb. f ὅτι Mb.Pb.
 g μὴ om. Mb. h ὅποῖός Mb. i ταῖς om. Pb. k αἰ om. Pb.
 l λέγομεν Pb. m εἶναι om. Mb. n πότερον καὶ θράσος καὶ Pb. o ἀντικείμενα Mb. p ὁ τοιοῦτος Pb. q τοιοῦτον εἶναι οἷον Mb. r ἐπεὶ ἢ ἐπὶ τῇ Mb. s μὴδ' Mb.

μήθ' οὕτως ὡς οἱ δειλοί (καὶ γὰρ οὗτοι ^t ταῦτὸ ποιούσι, ^v πλὴν οὐ περὶ ταῦτὰ ἀλλ' ἐξ ἐναντίας· τῷ μὲν γὰρ θαρρεῖν ἐλλείπουνσι, τῷ δὲ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλουνσι), δῆλον ὡς ἡ μέση διάθεσις θρασύτητος καὶ δειλίας ἐστὶν ἀνδρεία· αὕτη γὰρ βελτίστη. Δοκεῖ δ' ὁ ἀνδρεῖος ἄφοβος εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ ⁴ πολὺ, ὁ δὲ δειλὸς φοβητικὸς, καὶ ὁ μὲν ^w καὶ πολλὰ καὶ ὀλίγα καὶ μεγάλα καὶ μικρὰ φοβεῖσθαι, καὶ σφόδρα καὶ ταχύ, ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ἢ οὐ φοβεῖσθαι ἢ ἡρέμα καὶ μόλις καὶ ὀλιγάκις καὶ μεγάλα. Καὶ ὁ μὲν ὑπομένει τὰ φοβερά σφόδρα, ὁ δὲ οὐδὲ τὰ ἡρέμα. Ποῖα οὖν ὑπομένει ὁ ἀνδρεῖος ⁵ ^x πρῶτον; ^y Πότερον τὰ αὐτῷ φοβερά ἢ τὰ ἐτέρῳ; Εἰ μὲν δὴ τὰ ἐτέρῳ φοβερά, οὐθὲν σεμνὸν φαίη ἂν τις εἶναι· εἰ δὲ τὰ αὐτῷ, εἴη ἂν αὐτῷ μεγάλα ^z καὶ φοβερά φόβου ποιητικὰ ἐκάστῳ ^ω φοβερά, οἷον εἰ μὲν σφόδρα φοβερά, ^a εἴη ἂν ἰσχυρὸς ὁ φόβος, εἰ δ' ἡρέμα, ἀσθενής. ^v Ὡστε συμβαίνει τὸν ἀν- ⁶ δρεῖον μεγάλους φόβους καὶ πολλοὺς ποιεῖσθαι· ἐδόκει δὲ τούναντίον ἢ ἀνδρεία ^b ἄφοβον παρασκευάζειν, τοῦτο δ' εἶναι ἐν τῷ ἢ μηθὲν ἢ ὀλίγα φοβεῖσθαι, καὶ ἡρέμα καὶ μόλις. Ἄλλ' ἴσως τὸ φοβερὸν λέγεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὰ- ⁷ γαθόν, διχῶς. Τὰ μὲν γὰρ ἀπλῶς, τὰ δὲ τινὶ μὲν καὶ ἡδέα ^c καὶ ἀγαθὰ ἐστίν, ἀπλῶς δ' οὐ, ἀλλὰ τούναντίον φαῦλα καὶ οὐχ ἡδέα, ὅσα τοῖς πονηροῖς ὠφέλιμα, καὶ ὅσα ἡδέα τοῖς παιδίοις ἢ παιδία. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φοβερά τὰ μὲν ἀπλῶς ἐστί, τὰ δὲ τινί. ^v Ἄ μὲν δὴ δειλὸς φοβεῖται ἢ δειλός, τὰ ⁸ μὲν οὐδενί ἐστι φοβερά, τὰ δ' ἡρέμα· τὰ δὲ τοῖς πλείστοις φοβερά, καὶ ὅσα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ταυθ' ἀπλῶς ^d φοβερά λέγομεν. Ὁ δ' ἀνδρεῖος πρὸς ταῦτα ἔχει ἀφόβως, καὶ ὑπο- μένει τὰ τοιαῦτα φοβερά, ^e ἃ ἔστι μὲν ὡς φοβερά αὐτῷ, ἔστι δ' ὡς οὐ, ἢ μὲν ἀνθρωπος, φοβερά, ἢ ^f δ' ἀνδρεῖος, οὐ φοβερά ἀλλ' ἢ ἡρέμα ἢ οὐδαμῶς. ^v Ἔστι μέντοι φοβερά ⁹

^t ταῦτα Mb. ^v πλὴν ὡς οὐ Pb. ^w καὶ post μὲν om. Mb. ^x πρῶ-
 τον om. Pb. ^y πότερον δὲ τὰ Pb. ^z καὶ] καὶ πολλὰ Pb. ^a εἴη ἂν
 om. Pb. ^b φόβον Mb. ^c καὶ ante ἀγαθὰ om. Mb. ^d φοβερά
 om. Mb. ^e ἃ—φοβερά om. Mb. ^f δ' post ἢ om. Mb.

ταῦτα τοῖς γὰρ πλείστοις φοβερὰ. Διὸ καὶ ἐπαινεῖται ἡ ἕξις ὥσπερ ^ε γὰρ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὑγιεινὸς ἔχει. Καὶ γὰρ οὗτοι οὐ τῷ ὑπὸ μηθενὸς ὁ μὲν πόνου τρίβεσθαι, ὁ δ' ὑπὸ μηδεμιᾶς ὑπερβολῆς, τοιοῦτοί εἰσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὸ τούτων ἀπαθείς εἶναι, ἢ ἀπλῶς ἢ ἡρέμα, ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ καὶ οἱ ¹⁰ πλείστοι. Οἱ μὲν οὖν νοσώδεις καὶ ἀσθενεῖς καὶ δειλοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ^h κοινῶν παθημάτων πάσχουσί τι, πλὴν θάπτόν τε καὶ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί· καὶ ἔτι ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ πάσχουσιν, ὑπὸ τούτων ἀπαθείς ἢ ὅλως ἢ ἡρέμα. Ἀπορεῖται δ' εἰ τῷ ἀνδρείῳ οὐθέν ἐστι φοβερὸν, οὐδ' ἂν φοβηθεῖη. Ἡ οὐθέν κωλύει τὸν εἰρημένον τρόπον; Ἡ γὰρ ἀνδρεία ἀκολουθήσις τῷ λόγῳ ἐστίν, ὁ δὲ λόγος τὸ καλὸν ⁱ αἰρεῖσθαι κελεύει.

¹¹ Διὸ καὶ ὁ μὴ διὰ τοῦτον ὑπομένων αὐτά, οὗτος ἦτοι ἐξέστηκεν ἢ θρασύς· ὁ δὲ διὰ τὸ καλὸν ἄφοβος καὶ ἀνδρείος μόνος. Ὁ μὲν οὖν δειλὸς καὶ ἂ μὴ δεῖ φοβεῖται, ὁ δὲ θρασύς καὶ ἂ μὴ δεῖ θαρρεῖ· ὁ δ' ἀνδρείος ἄμφω ἂ δεῖ, καὶ ταύτη μέσος ἐστίν. Ἄ γὰρ ἂν ὁ λόγος κελεύη, ταῦτα καὶ θαρρεῖ καὶ ¹² φοβεῖται. Ὁ δὲ λόγος τὰ μεγάλα λυπηρὰ καὶ φθαρτικὰ οὐ κελεύει ὑπομένειν, ἂν μὴ καλὰ ἦ. Ὁ μὲν οὖν θρασύς, καὶ εἰ μὴ κελεύει, ταῦτα θαρρεῖ, ὁ δὲ δειλὸς οὐδ' ἂν κελεύη· ὁ δ' ἀνδρείος μόνος, εἰ κελεύη. Ἔστι δ' εἶδη ἀνδρείας ^k πέντε λεγόμενα καθ' ὁμοιότητα· ¹ τὰ αὐτὰ γὰρ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ¹³ οὐ διὰ τὰ αὐτά. Μία μὲν πολιτικὴ· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ δι' αἰδῶ οὔσα. Δευτέρα ἡ στρατιωτικὴ· αὕτη δὲ δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ εἰδέναι, οὐχ ὥσπερ Σωκράτης ἔφη, τὰ δεινὰ, ἀλλ' ὅτι ^m τὰς βοηθείας τῶν δεινῶν. Τρίτη δ' ⁿ ἡ δι' ἀπειρίαν καὶ ἄγνοιαν, δι' ἣν τὰ παιδία καὶ οἱ μαινόμενοι οἱ μὲν ὑπομένουσι ¹⁴ τὰ ^o φερόμενα, οἱ δὲ λαμβάνουσι τοὺς ὄφεις. Ἄλλη δ' ἡ κατ' ἐλπίδα, καθ' ἣν οἱ τε κατευτυχηκότες πολλάκις ὑπομένουσι τοὺς κινδύνους καὶ οἱ μεθύοντες· ^p εὐέλπιδας γὰρ ποιεῖ ὁ οἶνος. Ἄλλη δὲ διὰ πάθος ἀλόγιστον, οἷον δι' ἔρωτα καὶ

^ε γὰρ ante ὁ om. Mb. ^h κοινῶν Mb. ⁱ ἀναρεῖσθαι Mb. ^k λεγόμενα πέντε Mb. ¹ τὰ om. codices. ^m τοὺς Mb. ⁿ ἡ om. Mb. ^o φερόμενα] φοβερὰ Mb. ^p ἐλπίδας Pb.

θυμόν. Ἐάν τε γὰρ ἐρά, θρασὺς μᾶλλον ἢ δειλός, ^q καὶ ὑπο-15
 μένει πολλοὺς κινδύνους, ὥσπερ ὁ ἐν Μεταποντίῳ τὸν τύραν-
 νον ἀποκτείνας καὶ ὁ ἐν Κρήτῃ μυθολογούμενος· καὶ δι' ὄργην
 καὶ θυμόν ὡσαύτως· ἐκστατικὸν γὰρ ὁ θυμός. Διὸ καὶ ^r οἱ
 ἄγριοι ^s θῆρες ἀνδρείοι δοκοῦσιν εἶναι, οὐκ ὄντες· ὅταν γὰρ
 ἐκστῶσι, τοιοῦτοι εἰσίν, εἰ δὲ μὴ, ἀνώμαλοι, ὥσπερ οἱ θρα-
 σεῖς. Ὅμως δὲ μάλιστα φυσικὴ ἢ τοῦ θυμοῦ· ἀήττητον γὰρ ¹⁶
 ὁ θυμός, διὸ καὶ οἱ παῖδες ἄριστα μάχονται. Διὰ νόμον δὲ
 ἢ πολιτικὴ ἀνδρεία. Κατ' ἀλήθειαν δὲ οὐδεμία τούτων, ἀλλὰ
 πρὸς τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐν τοῖς κινδύνοις χρήσιμα ταῦτα
 πάντα. Περὶ ^t δὲ τῶν φοβερῶν νῦν μὲν ἀπλῶς εἰρήκαμεν,
 βέλτιον δὲ διορίσασθαι μᾶλλον. Ὅλως μὲν οὖν φοβερὰ λέ-17
 γεται τὰ ποιητικὰ φόβου. Τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα φαίνεται
 ποιητικὰ λύπης φθαρτικῆς· τοῖς γὰρ ἄλλην τιὰ προσδεχο-
 μένοις λύπην ἐτέρα μὲν ἂν τις ἴσως λύπη γένοιτο καὶ πάθος
 ἕτερον, φόβος δ' οὐκ ἔσται, οἷον εἴ τις προορφῶτο ὅτι ^v λυπή-
 σεται λύπην ἢ ^w οἱ φθονοῦντες λυποῦνται, ἢ τοιαύτην οἶαν οἱ
 ζηλοῦντες ἢ οἱ αἰσχυρόμενοι. Ἄλλ' ἐπὶ μόναίς ταῖς τοιαύ-18
 ταις φαινομέναις ἔσεσθαι λύπαις φόβος γίνεται, ὅσων ἢ φύ-
 σις ἀναιρετικὴ τοῦ ζῆν. Διὸ ^x καὶ σφόδρα τινὲς ὄντες μαλα-
 κοὶ περὶ ἔνια ἀνδρείοι εἰσι, καὶ ἔνιοι σκληροὶ καὶ καρτερικοὶ
 καὶ δειλοί. Καὶ ^y δὴ δοκεῖ σχεδὸν ἴδιον τῆς ἀνδρείας εἶναι τὸ ¹⁹
 περὶ τὸν θάνατον καὶ ^z τὴν τούτου λύπην ἔχειν πῶς· εἰ γὰρ
 τις εἴη τοιοῦτος οἷος πρὸς ἀλέας καὶ ψύχην καὶ τὰς τοιαύτας
 λύπας ὑπομενετικός, ὡς ὁ λόγος, ἀκινδύνους οὔσας, πρὸς δὲ
 τὸν θάνατον καὶ μαλακὸς καὶ περίφοβος, μὴ δι' ἄλλο τι
 πάθος ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν φθοράν, ἄλλος δὲ πρὸς μὲν ἐκεί-
 νας μαλακός, πρὸς δὲ τὸν θάνατον ἀπαθής, ἐκείνος μὲν ἂν
 εἶναι δόξειε δειλός, οὗτος δ' ἀνδρείος. ^a Καὶ γὰρ κίνδυνος ἐπὶ ²⁰
 τοῖς τοιοῦτοις λέγεται μόνοις τῶν φοβερῶν, ὅταν πλησίον ἢ

^q καὶ] ἢ M^b.P^b. ^r οἱ om. M^b. ^s σύες P^b. ^t δὲ τῶν] μὲν τῶν M^b.
^v λυπήσεται] λύπη ἔσται M^b.P^b. ^w οἱ post ἢν om. M^b. ^x καὶ] καὶ οἱ P^b.
^y δὴ] δὴ καὶ P^b. ^z τὴν περὶ τούτου P^b. ^a καὶ] ὁ M^b.

τὸ τῆς τοιαύτης φθορᾶς ποιητικόν. Φαίνεται δὲ κίνδυνος,
 21 ὅταν πλησίον φαίνεται. Τὰ μὲν οὖν φοβερὰ, περὶ ὅσα
 φασὲν εἶναι τὸν ἀνδρείον, εἴρηται^b δὴ ὅτι τὰ φαινόμενα ποιη-
 τικὰ λύπης τῆς φθαρτικῆς· ταῦτα μέντοι πλησίον τε φαινό-
 22 μενα^c καὶ μὴ πόρρω, ^dκαὶ τοσαῦτα τῷ μεγέθει ὄντα ἢ φαι-
 νόμενα ὥστ' εἶναι σύμμετρα πρὸς ἄνθρωπον. Ἐνια γὰρ
 ἀνάγκη παντὶ φαίνεσθαι ἀνθρώπῳ φοβερὰ καὶ διαταράττειν·
 οὐθὲν γὰρ κωλύει, ὥσπερ θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ τῶν ἄλλων
 δυνάμεων ἐνίας ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι καὶ τὰς τοῦ ἀνθρώπινου σώμα-
 τος ἕξεις, οὕτω καὶ τῶν περὶ τὴν ψυχὴν παθημάτων οἱ μὲν
 δειλοὶ καὶ θρασεῖς διαψεύδονται διὰ τὰς ἕξεις· τῷ μὲν γὰρ
 δειλῷ τά τε μὴ φοβερὰ δοκεῖ φοβερὰ εἶναι καὶ τὰ ἡρέμα
 σφόδρα, τῷ δὲ θρασεῖ τούναντίον τά τε φοβερὰ θαρραλέα
 23 καὶ τὰ σφόδρα ἡρέμα, τῷ δ' ἀνδρείῳ τάληθῆ μάλιστα. Διό-
 περ οὗτ' εἴ τις^e ὑπομένει τὰ φοβερὰ δι' ^fἄνοιαν, ἀνδρείος,
 οἷον εἴ τις τοὺς κεραυνοὺς ὑπομένει φερομένους διὰ μανίαν,
 οὗτ' εἰ γινώσκων ὅσος ὁ κίνδυνος, διὰ θυμόν, οἷον οἱ Κελτοὶ
 πρὸς τὰ κύματα ὄπλα ἀπαντῶσι λαβόντες, καὶ ὅλως ἢ βαρ-
 24 βαρικῆ ἀνδρία μετὰ θυμοῦ ἐστίν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ δι' ἄλλας
 ἡδονὰς ὑπομένουσιν. Καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ἡδονὴν ἔχει τινά· μετ'
 ἐλπίδος γὰρ ἐστὶ τιμωρίας. Ἄλλ' ὅμως οὗτ' εἰ διὰ ταύτην
 οὗτ' εἰ δι' ἄλλην ἡδονὴν ὑπομένει τις τὸν θάνατον ἢ φυγὴν
 25 μειζόνων λυπῶν, οὐδεὶς δικαίως ἀνδρείος λέγοιτο τούτων. Εἰ
 γὰρ ἦν ἡδὴ τὸ ἀποθνήσκειν, πολλάκις ἂν δι' ἀκρασίαν ἀπέθνη-
 σκον οἱ ἀκόλαστοι, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτοῦ μὲν τοῦ ἀποθνήσκειν
 οὐκ ὄντος ἡδέος, τῶν ποιητικῶν εἰς αὐτοῦ, πολλοὶ δι' ἀκρα-
 σίαν περιπίπτουσιν εἰδότες, ὧν οὐδεὶς ἀνδρείος εἶναι δόξειεν,
 26 εἰ καὶ πάνυ ^hἐτοιμὸς ἀποθνήσκειν. Οὗτ' εἰ φεύγοντες τὸ
 πονεῖν, ὅπερ πολλοὶ ποιούσιν, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐθεὶς ἀν-
 δρείος, καθάπερ καὶ Ἀγάθων φησὶ

φαῦλοι βροτῶν γὰρ τοῦ πονεῖν ἡσώμενοι
 θανεῖν ἐρώσω.

^b δὴ, ὅτι] διότι M^b. ^c καὶ—φαινόμενα om. M^b. ^d καὶ om. P^b.
^e ὑπομένει P^b. ^f ἄνοιαν P^b. ^g δ'] δι' M^b. ^h ἐτοιμῶς M^b. P^b.

Ὡσπερ ⁱ καὶ τὸν Χείρωνα μυθολογοῦσιν οἱ ποιηταὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἔλκουσ ὀδύνην εὔξασθαι ἀποθανεῖν ἀθάνατον ὄντα. Παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ ὅσοι δι' ἐμπειρίαν ὑπομένουσι ²⁷ τοὺς κινδύνους, ὅνπερ τρόπον σχεδὸν οἱ πλείστοι τῶν στρατιωτικῶν ἀνθρώπων ὑπομένουσιν. Αὐτὸ γὰρ τοῦναντίον ἔχει ἢ ὡς ^k ᾤετο Σωκράτης, ἐπιστήμην οἰόμενος ^l εἶναι τὴν ἀνδρίαν. Οὔτε γὰρ διὰ τὸ εἰδέναι τὰ φοβερὰ θαρροῦσιν οἱ ²⁸ ἐπὶ τοὺς ἰστούς ἀναβαίνειν ἐπιστάμενοι, ἀλλ' ὅτι ἴσασι τὰς βοηθείας τῶν δεινῶν· οὔτε δι' ὃ θαρραλεώτερον ἀγωνίζονται, τοῦτο ἀνδρεία. Καὶ γὰρ ἀν ^m ἢ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος κατὰ Θεόγιν ἀνδρεία εἶεν·

πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενήν δεδμημένος.

Φανερώς εἶμι δειλοὶ ὄντες ὅμως ὑπομένουσι δι' ἐμπειρίαν· ²⁹ τοῦτο δέ, ὅτι οὐκ οἶονται κίνδυνον εἶναι· ἴσασι γὰρ τὰς βοηθείας. Σημεῖον δέ· ὅταν γὰρ μὴ ἔχειν οἴωνται βοήθειαν, ἀλλ' ἤδη πλησίον ἢ τὸ δεινόν, οὐχ ὑπομένουσιν. Ἄλλὰ πάν- ³⁰ των τῶν τοιούτων αἰτίων οἱ διὰ τὴν αἰδῶ ὑπομένοντες μάλιστα φανεῖν ἀνδρείοι, καθάπερ καὶ Ὁμηρος τὸν Ἐκτορά φησιν ὑπομεῖναι τὸν κίνδυνον τὸν πρὸς ⁿ τὸν Ἀχιλλέα·

Ἐκτορα δ' αἰδῶς εἶλε·

ο Πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει.

Καὶ ἐστὶν ἡ πολιτικὴ ἀνδρία αὕτη. Ἡ δ' ἀληθὴς οὔτε αὕτη ³¹ οὔτ' ἐκείνων οὐδεμία, ἀλλ' ὁμοία μὲν, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν θηρίων, ἀ δὲ διὰ τὸν θυμὸν ὁμοίως τῇ πληγῇ φέρεται. Οὔτε γὰρ ὅτι ἀδοξήσει, δεῖ μένειν φοβουμένους, οὔτε δι' ὀργήν, οὔτε διὰ τὸ μὴ νομίζειν ἀποθανεῖσθαι, ἢ διὰ τὸ δυνάμεις ἔχειν φυλακτικὰς· οὐδὲ γὰρ οἰήσεται οὕτω γε φοβερόν εἶναι οὐθέν. Ἄλλ' ³² ἐπειδὴ ^q πᾶσα ἀρετὴ προαιρετικὴ (τοῦτο δὲ πῶς λέγομεν, εἴρηται πρότερον, ὅτι ἐνεκά τινος πάντα αἰρεῖσθαι ποιεῖ, καὶ τοῦτο ἐστὶ, τὸ οὐ ἐνεκα, τὸ καλόν), δηλὸν ὅτι καὶ ἡ ἀνδρία ἀρετὴ τις οὐσα ἐνεκά τινος ποιήσῃ τὰ φοβερὰ ὑπομένειν,

ⁱ καὶ om. Mb. ^k pro ᾤετο lacunam Mb. ^l τὴν ἀνδρίαν εἶναι Mb.
^m ἢ om. Mb. ⁿ τὸν post πρὸς om. Mb. ^o πολυδάμας P^b. ^p οὔτε
codices. ^q πᾶσα γὰρ ἀρετὴ Mb.

ὥστ' οὔτε δι' ἄγνοιαν (ὀρθῶς γὰρ μᾶλλον ποιεῖ κρίνειν) οὔτε δι' ἡδονήν, ἀλλ' ὅτι καλόν, ἐπεὶ, ἂν γε μὴ καλὸν ἢ ἀλλὰ
 33 μανικόν, οὐχ ὑπομένει· αἰσχροὺς γάρ. Περὶ ποῖα μὲν οὖν
 ἐστὶν ἡ ἀνδρεία μεσότης καὶ τίνων καὶ διὰ τί, καὶ τὰ φοβερὰ
 τίνα δύνάμιν ἔχει, σχεδὸν εἴρηται κατὰ τὴν παρούσαν ἔφοδον
 ἱκανῶς.

2. Περὶ δὲ σωφροσύνης καὶ ἀκολασίας μετὰ ταῦτα διελέσθαι
 πείρατέον. Λέγεται δ' ὁ ἀκόλαστος πολλαχῶς. Ὁ τε γὰρ
 μὴ κεκολασμένος πως μὴδ' ἰατρευόμενος, ὥσπερ ἄτμητος ὁ
 μὴ τετμημένος, καὶ τούτων ὁ μὲν δυνατὸς ὁ δ' ἀδύνατος· ἄ-
 τμητον γὰρ τό τε ἴμῃ δυνάμενον τμηθῆναι, καὶ τὸ δυνατὸν
 2 μὲν μὴ τετμημένον δέ. Τὸν αὐτὸν ὁ δὲ τρόπον καὶ τὸ ἀκό-
 λαστον· καὶ γὰρ τὸ μὴ πεφυκὸς δέχεσθαι κόλασιν, καὶ τὸ
 πεφυκὸς μὲν μὴ κεκολασμένον δὲ περὶ ἀμαρτίας· περὶ ἧς
 ὀρθοπραγεῖ ὁ σώφρων, ὥσπερ οἱ παῖδες· κατὰ ταύτην γὰρ
 ἀκόλαστοι λέγονται τὴν ἀκολασίαν. Ἔτι δ' ἄλλον τρόπον
 3 οἱ δυσίατοι καὶ ἴοι ἀνίατοι πάμπαν ὕδιὰ κολάσεως. Πλεο-
 ναχῶς δὲ λεγομένης τῆς ἀκολασίας, ὅτι μὲν περὶ ἡδονάς τινας
 καὶ λύπας ὠ εἰσί, φανερόν, καὶ ὅτι ἐν τῷ περὶ ὅ ταύτας δια-
 κείσθαι πως καὶ ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ τῶν ἄλλων· διεγρά-
 ψαμεν δὲ ὕπρότερον πῶς τὴν ἀκολασίαν ὕονομάζοντες μετα-
 4 φέρομεν. Τοὺς γὰρ ἀκινήτως ἔχοντας δι' ἀναισθησίαν πρὸς
 τὰς αὐτὰς ἡδονὰς οἱ μὲν καλοῦσιν ἀναισθήτους, οἱ δ' ἄλλοις
 ὀνόμασι τοιούτοις προσαγορεύουσιν. Ἔστι δ' οὐ πάνυ γνώ-
 ριμον τὸ πάθος οὐδ' ὀπιπόλαιον διὰ τὸ πάντας ἐπὶ θάτερον
 ἀμαρτάνειν μᾶλλον καὶ πᾶσιν εἶναι σύμφυτον τὴν τῶν τοι-
 5 οῦτων ἡδέων ἦτταν καὶ αἴσθησιν. Μάλιστα δ' εἰσὶ τοιοῦτοι,
 οἷους οἱ κωμφοδοδιδάσκαλοι παράγουσιν ἀγροίκους, οἱ οὐδὲ τὰ
 μέτρια καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἄ πλησιάζουσι τοῖς ἡδέσι. Ἐπεὶ
 δ' ὁ σώφρων ἐστὶ περὶ ἡδονάς, ἀνάγκη καὶ περὶ ἐπιθυμίας
 6 τινὰς αὐτὸν εἶναι. Δεῖ δὲ λαβεῖν περὶ τίνας. Οὐ γὰρ περὶ

¹ μὴ om. P^b. ² δὲ om. M^b. ³ οἱ post καὶ om. M^b. ⁴ δι' ἀκολα-
 σίαν P^b. ⁵ εἰσί om. M^b. ⁶ ταύταις M^b. ⁷ ὕπότερον et ὄνομα P^b.
⁸ ἐπιπόλαιον] ἐπὶ πολέως P^b. ⁹ παραπλησιάζουσι M^b.

πάσας οὐδὲ περὶ ^bἅπαντα τὰ ἡδέα ὁ σῶφρων σῶφρων ἐστίν, ἀλλὰ τῇ μὲν δόξῃ περὶ ^cδύο τῶν αἰσθητῶν, περὶ τε τὸ γευστὸν καὶ τὸ ἀπτόν, τῇ δ' ἀληθείᾳ περὶ τὸ ἀπτόν· περὶ γὰρ τὴν διὰ τῆς ὄψεως ἡδονὴν τῶν καλῶν ἄνευ ἐπιθυμίας ἀφροδισίων, ἢ λύπην τῶν αἰσχυρῶν, καὶ περὶ τὴν διὰ τῆς ἀκοῆς τῶν ^dεὐαρμόστων ἢ ἀναρμόστων, ἔτι δὲ πρὸς τὰς δι' ὄσφρήσεως, τὰς τε ἀπὸ εὐωδίας καὶ τὰς ἀπὸ δυσωδίας, οὐκ ἐστὶν ὁ σῶφρων. Οὐδὲ γὰρ ἀκόλαστος οὐδεὶς λέγεται τῷ πάσχειν ἢ ⁷ μὴ πάσχειν. Εἰ γοῦν τις ἢ καλὸν ἀνδριάντα θεώμενος ἢ ἵππον ἢ ἄνθρωπον, ἢ ἀκροώμενος ἄδοντος, μὴ βούλοιο μήτε ἐσθίειν μήτε πίνειν μήτε ἀφροδισιάζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν καλὰ θεωρεῖν τῶν δ' ἄδόντων ἀκούειν, οὐκ ἂν δόξειεν ἀκόλαστος εἶναι, ὥσπερ οὐδ' οἱ κηλούμενοι παρὰ ταῖς ^eΣειρήσιν. Ἄλλὰ ⁸ περὶ τὰ δύο τῶν αἰσθητῶν ταῦτα, περὶ ἅπερ καὶ τᾶλλα θηρία ^fμόνα τυγχάνει αἰσθητικῶς ἔχοντα καὶ χαίροντα καὶ λυπούμενα, περὶ τὰ γευστὰ καὶ ἀπτά. Περὶ δὲ τὰ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἡδέα σχεδὸν ὁμοίως ἅπαντα φαίνεται ἀναίσθητως διακείμενα, οἷον περὶ εὐαρμοστίαν ἢ κάλλος· οὐθὲν γάρ, ὃ τι καὶ ἄξιον λόγου, φαίνεται πάσχοντα αὐτῇ τῇ θεωρίᾳ τῶν καλῶν ἢ τῇ ἀκροάσει τῶν εὐαρμόστων, εἰ μὴ ^gτί που συμβέβηκε τερατῶδες. Ἄλλ' οὐδὲ πρὸς τὰ εὐώδη ἢ ⁹ δυσώδη· καίτοι τὰς γε αἰσθήσεις ὀξυτέρας ἔχουσι πάσας. Ἄλλὰ καὶ τῶν ὀσμῶν ταύταις χαίρουσιν ὅσαι κατὰ συμβεβηκὸς εὐφραίνουσιν, ἀλλὰ μὴ καθ' αὐτάς. Λέγω δὲ καθ' αὐτάς, ^hαἷς μὴ ἐλπίζοντες χαίρομεν ἢ μεμνημένοι, οἷον ὄψων καὶ ποτῶν δι' ⁱἐτέραν γὰρ ἡδονὴν ταύταις χαίρομεν, τὴν τοῦ φαγεῖν ἢ πιεῖν. Καθ' αὐτάς δέ, ^kοἶαι αἱ τῶν ἀνθῶν εἰσίν. Διὸ ἐμμελῶς ἔφη Στρατόνικος τὰς μὲν καλὸν ὄζειν, τὰς δέ ¹⁰ ἡδύ. Ἐπεὶ καὶ τῶν περὶ τὸ γευστὸν οὐ περὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐπτόηται τὰ θηρία, οὐδ' ὅσων τῷ ἄκρῳ τῆς γλώττης ἢ αἰσθησις, ἀλλ' ὅσων τῷ φάρυγγι, καὶ ἔοικεν ἀφῆ μάλλον ἢ

^b πάντα P^b. ^c δύο πῶς τῶν M^b. ^d εὐαρμόστων] ἐναρμόστων M^b.
^e συρίσιν M^b. ^f μόνον P^b. ^g πού τι M^b. ^h ἄς M^b. P^b. ⁱ ἐτέρου M^b.
^k οἷον P^b.

γεύσει τὸ πάθος· διὸ οἱ ὀψοφάγοι οὐκ εὔχονται τὴν γλωτταν ἔχειν μακρὰν ἀλλὰ τὸν φάρυγγα γεράνου, ὥσπερ Φιλόξενος ὁ ¹ Ἐρύξιδος. Ὡστε περὶ τὰ ἀπτόμενα ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν θετέον τὴν ἀκολασίαν. Ὅμοίως δὲ καὶ ^m ὁ ἀκόλαστος περὶ τὰς τοιαύτας ἐστίν. Οἰνοφλυγία γὰρ καὶ γαστριμαργία καὶ λαγνεΐα καὶ ὀψοφαγία καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὰς εἰρημένας ἐστὶν αἰσθήσεις, εἰς ἅπερ μόρια ἢ ἀκολασία ¹² διαιρεῖται. Περὶ δὲ τὰς δι' ὄψεως ἢ ἀκοῆς ἢ ὀσφρήσεως ⁿ ἠδονὰς οὐθεὶς λέγεται ἀκόλαστος, ἐὰν ^o ὑπερβάλλῃ, ἀλλ' ἄνευ ὀνειδῶν τὰς ἀμαρτίας ψέγομεν ταύτας, καὶ ὅλως περὶ ὅσα μὴ λέγονται ἐγκρατεῖς· οἱ δ' ἀκρατεῖς οὐκ εἰσὶν ἀκόλαστοι οὐδὲ σώφρονες. Ἄναισθητος μὲν οὖν, ἢ ὅπως δεῖ ὀνομάζειν, ὁ οὕτως ἔχων ὥστε καὶ ἐλλείπειν ὅσων ἀνάγκη κοινωνεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντας καὶ χαίρειν· ὁ δ' ὑπερβάλλων ἀκόλαστος. Πάντες γὰρ τούτοις φύσει τε χαίρουσι, καὶ ἐπιθυμίας λαμβάνουσι, καὶ οὐκ εἰσὶν οὐδὲ λέγονται ἀκόλαστοι· ^p οὐ γὰρ ὑπερβάλλουσι τῷ χαίρειν μᾶλλον ἢ δεῖ τυγχάνοντες ^q καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ μὴ τυγχάνοντες. ¹⁴ Οὐδ' ἀνάληγοι· οὐ γὰρ ἐλλείπουσι τῷ χαίρειν ἢ λυπεῖσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπερβάλλουσιν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις περὶ αὐτά, δηλὸν ὅτι καὶ μεσότης, καὶ βελτίστη ¹⁵ αὕτη ἢ ἕξις, καὶ ἀμφοῖν ἐναντία. Ὡστε σωφροσύνη ἢ βελτίστη ἕξις, περὶ ἧ ὁ ἀκόλαστος, ἢ περὶ τὰ ἠδέα τὰ εἰρημένα τῶν αἰσθητῶν μεσότης, σωφροσύνη ἂν εἴη, μεσότης οὐσα ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας· ἢ δ' ὑπερβολὴ ἀκολασία, ἢ δ' ἔλλειψις ἢτοι ἀνώνυμος ἢ τοῖς εἰρημένοις ὀνόμασι προσαγορευομένη. Ἀκριβέστερον δὲ περὶ ^r τοῦ γένους τῶν ἠδονῶν ἔσται διαιρετέον ἐν τοῖς λεγομένοις ὕστερον περὶ ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας.

3 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον καὶ περὶ πραότητος ^s καὶ χαλεπότητος· καὶ γὰρ ^t τὸν πρᾶον περὶ λύπην τὴν ἀπὸ θυ-

¹ ἐρύξιος M^b, ἐξ ἕριδος P^b. ^m ὁ om. M^b. ⁿ ἠδονὰς] ὀσμὰς M^b. P^b. ^o ὑπερβάλλῃ P^b. ^p οὐ] καὶ M^b. ^q καὶ—τυγχάνοντες om. P^b. ^r τὸ γένος M^b. ^s καὶ χαλεπότητος om. P^b. ^t τὸ M^b.

μου γιγνομένην ὀρώμεν ὄντα, τῷ πρὸς ταύτην ἔχει πῶς. Διεγράψαμεν δὲ καὶ ἀντεθήκαμεν τῷ ὀργίλῳ καὶ χαλεπῷ² καὶ ἀγρίῳ (πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῆς αὐτῆς ἐστὶ διαθέσεως) τὸν ἀνδραποδώδη καὶ τὸν ἀνόητον· σχεδὸν γὰρ ταῦτα μάλιστα καλοῦσι τοὺς μηδ' ἐφ' ὅσοις δεῖ κινουμένους τὸν θυμόν, ἀλλὰ προπηλακίζομένους εὐχερῶς καὶ ταπεινοὺς πρὸς τὰς ὀλιγωρίας. ^vἜστι γὰρ ^wἀντικείμενον τῷ μὲν ταχὺ τὸ 3 μόλις, τῷ δ' ἡρέμα τὸ σφόδρα, τῷ δὲ πολὺν χρόνον τὸ ὀλίγον λυπεῖσθαι ταύτην τὴν λύπην ἣν καλοῦμεν θυμόν. ¹Ἐπεὶ⁴ δ' ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἶπομεν, καὶ ἐνταῦθ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις (ὁ μὲν γὰρ χαλεπὸς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ καὶ θάττον καὶ μᾶλλον πάσχων καὶ πλείω χρόνον, καὶ ὅτ' οὐ δεῖ, καὶ ὁποίοις οὐ δεῖ, καὶ ἐπὶ πολλοῖς, ὁ δ' ἀνδραποδώδης τούναντίον), δῆλον ὅτι ἔστι τις καὶ ὁ μέσος τῆς ἀνισότητος. ¹Ἐπεὶ οὖν ἡμαρτημέναί ἀμφοτέραι αἱ ἕξεις ἐκείναι, φανερόν⁵ ὅτι ἐπιεικῆς ἡ μέση τούτων ἕξις· οὔτε γὰρ προτερεῖ οὔθ' ὑστερίζει, οὔτε οἷς οὐ δεῖ ὀργίζεται, οὔτε οἷς δεῖ οὐκ ὀργίζεται. ^vὩστ' ἐπεὶ καὶ πραότης ἡ βέλτιστη ἕξις περὶ ταῦτα τὰ πάθη ἐστίν, εἴη ^x ἂν καὶ ἡ πραότης μεσότης τις, καὶ ὁ πρᾶος μέσος τοῦ χαλεποῦ καὶ ^y τοῦ ἀνδραποδώδους.

^vἜστι δὲ καὶ ἡ μεγαλοψυχία καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ ⁴ ἐλευθεριότης μεσότητες, ἡ μὲν ἐλευθεριότης περὶ χρημάτων κτήσιν καὶ ἀποβολῆν. ¹Ὁ μὲν γὰρ κτήσει ^z μὲν πάσῃ μᾶλλον χαίρων ἢ δεῖ, ἀποβολῆ δὲ πάσῃ λυπούμενος μᾶλλον ἢ δεῖ, ἀνελεύθερος, ὁ δ' ἀμφοτέρω ἡττον ἢ δεῖ ^a ἄσωτος, ὁ δ' ἄμφω ὡς δεῖ ἐλευθέριος. Τοῦτο δὲ λέγω τὸ ὡς δεῖ, καὶ ἐπὶ ² τούτων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τὸ ὡς ^b ὁ λόγος ὁ ὀρθός. ¹Ἐπεὶ δ' ἐκείνοι μὲν εἰσιν ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἔλλειψει, ὅπου δὲ ἔσχατά εἰσι, καὶ μέσον, καὶ τοῦτο βέλτιστον, ἐν δὲ περὶ ἕκαστον τῷ εἶδει τὸ βέλτιστον, ἀνάγκη καὶ τὴν ἐλευθεριότητα μεσότητα εἶναι ^c ἀσωτίας καὶ ἀνελευθερίας περὶ χρημάτων κτήσιν καὶ

^v ἔστι γὰρ om. Mb.

alterum om. Mb.

^b ὁ post ὡς om. Mb.

^w ἀντικείμενους Mb.

^z μὲν ante πάσῃ om. Mb.

^c ἀσωτείας Mb.Pb.

^x ἂν om. Mb.

^y τοῦ

^a ἀσώματος Mb.

- 3 ἀποβολήν. Διχῶς δὲ τὰ χρήματα λέγομεν καὶ τὴν χρημα-
τιστικὴν. Ἡ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ ^d χρῆσις τοῦ κτήματός
ἐστίν, οἷον ὑποδήματος ἢ ἱματίου, ἢ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μὲν,
οὐ μέντοι οὕτως ὡς ἂν εἴ τις σταθμῶ χρήσαιο τῷ ὑποδή-
ματι, ἀλλ' οἷον ἢ πώλησις καὶ ἢ μίσθωσις· χρήται γὰρ ^e ὑπο-
4 δήματι. Ὁ δὲ φιλάργυρος ὁ περὶ τὸ νόμισμά ἐστίν ἐσπου-
δακῶς, τὸ δὲ νόμισμα τῆς κτήσεως ἀντὶ τῆς κατὰ συμβεβηκὸς
χρήσεώς ἐστίν. Ὁ δ' ἀνελεύθερος ^f εἶη ἂν καὶ ἄσωτος περὶ
τὸν κατὰ συμβεβηκὸς τρόπον τοῦ χρηματισμοῦ· καὶ γὰρ
ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν χρηματισμοῦ τὴν αὔξησιν διώκει. Ὁ
δ' ἄσωτος ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων, ὁ δ' ἐλευθέριος τὴν περι-
5 ουσίαν δίδωσιν. Αὐτῶν δὲ τούτων εἶδη λέγονται διαφέροντα
τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον περὶ μόρια, οἷον ἀνελεύθερος φειδωλὸς
καὶ ἐκίμβιξ καὶ αἰσχροκερδής, φειδωλὸς μὲν ἐν τῷ ^h μὴ προϊέ-
σθαι, ⁱ αἰσχροκερδής δ' ἐν τῷ ὀτιοῦν προσίεσθαι, ^k κίμβιξ δὲ
ὁ σφόδρα περὶ μικρὰ διατεινόμενος, παραλογιστῆς δὲ ^l καὶ
6 ἀποστερητῆς ὁ ἄδικος κατ' ἀνελευθερίαν. Καὶ τοῦ ἄσώτου
ὡσαύτως ^m λαφύκτης μὲν ὁ ἐν τῷ ἀτάκτως ἀναλίσκειν, ἀλό-
γιστος δὲ ὁ ἐν τῷ μὴ ὑπομένειν τὴν ἀπὸ λογισμοῦ λύπην.
- 5 Περὶ δὲ μεγαλοψυχίας ἐκ τῶν τοῖς μεγαλοψύχοις ἀπο-
δοδομένων δεῖ διορίσαι τὸ αἶτιον. Ὡσπερ γὰρ καὶ τὰ ἄλλα
κατὰ τὴν γειννίασιν καὶ ὁμοιότητα μέχρι τοῦ λανθάνειν
πόρρω προϊόντα, καὶ περὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ταῦτ' ὁ συμ-
2 βέβηκεν. Διὸ ἐνόησε οἱ ἐναντίοι τοῦ αὐτοῦ ἀντιποιοῦνται,
οἷον ὁ ἄσωτος τῷ ⁿ ἐλευθερίῳ καὶ ὁ αὐθάδης τῷ σεμνῷ καὶ ὁ
θρασύς τῷ ἀνδρείῳ· εἰσὶ γὰρ καὶ περὶ ταῦτα καὶ ὄμοροι
μέχρι τινός, ὥσπερ ὁ ἀνδρείος ^o ὑπομενετικὸς κινδύνων καὶ ὁ
θρασύς, ἀλλ' ὁ μὲν ὧδε ὁ δ' ὧδε· ταῦτα δὲ διαφέρει πλείστον.
- 3 Λέγομεν δὲ τὸν μεγαλόψυχον κατὰ τὴν τοῦ ὀνόματος προσ-
ηγορίαν, ὥσπερ ἐν μεγέθει τινὶ ψυχῆς καὶ δυνάμεως. Ὡστε

^d κτήσις τοῦ χρήματος M^b. ^e ὑποδήματα M^b, τὰ ὑποδήματα P^b.
^f ἂν εἶη P^b. ^g κύβιξ M^b, κίβιξ P^b. ^h μὴ om. P^b. ⁱ αἰσχροκερδής—
προσίεσθαι om. M^b. ^k κύβιξ P^b, καὶ κίβιξ M^b. ^l καὶ] καὶ ὁ P^b.
^m φυλάκτης M^b. ⁿ ἀνελευθερίῳ M^b, P^b. ^o ὑπομονητικὸς M^b.

καὶ τῷ σεμνῷ καὶ τῷ μεγαλοπρεπεῖ ὅμοιος εἶναι δοκεῖ, ὅτε καὶ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἀκολουθεῖν φαίνεται. Καὶ γὰρ τὸ ὀρθῶς κρίναι τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ τῶν ἀγαθῶν ἐπαινετόν. Δοκεῖ δὲ ταῦτ' εἶναι μεγάλα, ἃ διώκει ὁ τὴν κρατίστην ἔχων 4 ἔξιν περὶ τὰ τοιαῦτ' εἶναι ἡδέα. Ἡ δὲ μεγαλοψυχία κρατίστη κρίνει δ' ἢ ῥ περὶ ἕκαστον ἀρετὴ τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον ὀρθῶς, ἅπερ ὁ φρόνιμος ἂν κελεύσειε καὶ ἡ ἀρετὴ, ὥστε ἔπεσθαι αὐτῇ πάσας τὰς ἀρετάς, ἢ αὐτὴν ἔπεσθαι πάσαις. Ἐπιδοκεῖ μεγαλοψύχου εἶναι τὸ καταφρονητικὸν 5 εἶναι. Ἐκάστη δ' ἀρετὴ καταφρονητικούς ποιεῖ τῶν παρὰ τὸν λόγον μεγάλων, οἷον ἀνδρία κινδύνων (μέγα γὰρ οἴεται εἶναι τῶν αἰσχρῶν, καὶ πλῆθος οὐ πᾶν φοβερὸν), καὶ σώφρων ἡδονῶν μεγάλων καὶ πολλῶν, καὶ ἐλευθέριος χρημάτων. Με-6 γαλοψύχου δὲ ἧ τοῦτο δοκεῖ διὰ τὸ περὶ ὀλίγα σπουδάζειν, καὶ ταῦτα μεγάλα, καὶ οὐχ ὅτι δοκεῖ ἑτέρῳ τινί. Καὶ μάλλον ἂν φροντίσειεν ἀνὴρ μεγαλόψυχος τί δοκεῖ ἐνὶ σπουδαίῳ ἢ πολλοῖς τοῖς τυγχάνουσιν, ὥσπερ Ἄντιφῶν ἔφη πρὸς Ἀγαθῶνα ῥκατεψηφισμένους τὴν ἀπολογίαν ἐπαινέσαντα. Καὶ τὸ ὀλίγωρον τοῦ μεγαλοψύχου μάλιστ' εἶναι πάθος ἴδιον. Πάλιν περὶ τιμῆς καὶ τοῦ ζῆν καὶ πλούτου, περὶ ὧν σπου-7 δάζειν δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὐθέν φροντίζειν περὶ τῶν ἄλλων πλὴν περὶ τιμῆς. Καὶ ὁ λυπηθήσεται ἂν ἀτιμαζόμενος καὶ ἀρχόμενος ὑπὸ ἀναξίου. Καὶ ὁ χαίρει μάλιστα τυγχάνων. Οὕτω μὲν οὖν ὁ δόξειεν ἂν ἐναντίως ἔχειν ὁ τὸ γὰρ 8 εἶναι τε μάλιστα περὶ τιμῆν καὶ καταφρονητικὸν εἶναι τῶν πολλῶν καὶ δόξης οὐχ ὁμολογεῖσθαι. Δεῖ δὲ τοῦτο διορίσαντας εἰπεῖν. Ἔστι γὰρ τιμὴ ὁ καὶ μικρὰ καὶ μεγάλη διαχῶς. Ἡ γὰρ τῷ ὑπὸ πολλῶν τῶν τυχόντων ἢ τῷ ὑπὸ τῶν ἀξίων λόγου, καὶ πάλιν τῷ ἐπὶ τίνι ἢ τιμῇ διαφέρει. Με-9 γάλη γὰρ οὐ τῷ πλήθει τῶν τιμώντων οὐδὲ τῷ ποιῶ μόνον,

ῥ περὶ τὰ ἕκαστον Mb. ἧ δοκεῖ τοῦτο Pb. ῥ κατεψηφισμένως Mb, κατεψηφισμένως Pb. ὁ λυπηθήσεται Pb, λυπησάι' Mb. ὁ χαίρειν Mb. ὁ ἂν δόξειεν Mb. ὁ τῷ Mb. ὁ καὶ post τιμὴ om. Mb.

ἀλλὰ καὶ τῷ ὕτιμίαν εἶναι· τῇ ἀληθείᾳ δὲ καὶ ^zαἰ ἀρχαὶ καὶ
 τᾶλλα ἀγαθὰ τίμια καὶ ἄξια σπουδῆς ταῦτα ὅσα μεγάλα
 ἀληθῶς ἐστίν, ὥστε καὶ ἀρετὴ οὐδεμία ἄνευ μεγέθους· διὸ
 δοκοῦσι μεγαλοψύχους ποιεῖν ^aἐκάστη, περὶ ὃ ἐστὶν ἐκάστη
¹⁰ αὐτῶν, ὥσπερ εἶπομεν. Ἄλλ' ὅμως ἐστὶ τις ^bπαρὰ τὰς ἄλ-
 λας ἀρετὰς μία μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ ^cἰδίᾳ μεγαλόψυ-
 χον τοῦτον λεκτέον τὸν ἔχοντα ταύτην. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἕνα
 τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν τίμια τὰ δ' ὡς διωρίσθη πρότερον, τῶν
^d τοιούτων δ' ἀγαθῶν ἐστὶ τὰ μὲν μεγάλα κατ' ἀλήθειαν τὰ
 δὲ μικρά, καὶ τούτων ἔνιοι ἄξιοι καὶ ἀξιούσιν αὐτούς, ἐν τού-
 τοις ^eζητητέος ὁ μεγαλόψυχος. Τετραχῶς ^fδ' ἀνάγκη δια-
¹¹ φέρειν. Ἔστι μὲν γὰρ ἄξιον εἶναι μεγάλων καὶ ἀξιούν ἑαυ-
 τὸν τούτων, ἔστι δὲ μικρὰ καὶ ἄξιόν τινα τηλικούτων καὶ
^gἀξιούν ἑαυτὸν τούτων, ἔστι δ' ἀνάπαλιν πρὸς ἐκάτερα αὐ-
 τῶν· ὁ μὲν γὰρ ἂν εἴη τοιοῦτος οἷος ἄξιος ὢν μικρῶν μεγά-
 λων ἀξιούν ἑαυτὸν τῶν ἐντίμων ἀγαθῶν, ὁ δὲ ἄξιος ὢν με-
¹² γάλων ^hἀξιόη ⁱἂν μικρῶν ἑαυτόν. Ὁ μὲν οὖν ἄξιος μικρῶν,
 μεγάλων δ' ἀξιῶν ἑαυτόν, ψεκτός· ἀνόητον γὰρ καὶ οὐ καλὸν
 τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν τυγχάνειν. Ψεκτός δὲ καὶ ὅστις ἄξιος ὢν
 ὑπαρχόντων αὐτῷ τῶν τοιούτων μετέχει μὴ ἀξιοῖ ἑαυτόν.
 Λείπεται δὲ ἐνταῦθα ^kἐναντίος τούτοις ἀμφοτέροις, ὅστις
¹ ὢν ἄξιος μεγάλων ἀξιοῖ αὐτὸς ἑαυτόν τούτων, καὶ τοιοῦτος
¹³ ἐστὶν οἷος ἀξιούν ἑαυτόν. Οὗτος ἐπαινετός καὶ μέσος τού-
 των. Ἐπεὶ οὖν περὶ τιμῆς αἴρεσιν καὶ χρήσιν καὶ τῶν
 ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐντίμων ἀρίστη ἐστὶ διάθεσις ἢ μεγαλο-
 ψυχία, καὶ τούτ' ἀποδίδομεν, καὶ οὐ περὶ τὰ χρήσιμα τὸν
 μεγαλόψυχον, ἅμα δὲ καὶ ἢ μεσότης αὕτη ἐπαινετωτάτη,
¹⁴ δῆλον ὅτι καὶ ἢ μεγαλοψυχία μεσότης ἂν εἴη. Τῶν δ' ἐναν-
 τίων, ὥσπερ διεγράψαμεν, ἢ μὲν ἐπὶ ^mτῷ ἀξιούν ἑαυτόν
 ἀγαθῶν μεγάλων ἀνάξιον ὄντα χαυνότης (τούς τοιούτους

^y μίαν Mb. ^z αἰ om. Mb. ^a ἐκάστην Pb. ^b περὶ codices.
^c διὰ Mb. ^d τοιούτων ἀγαθῶν δὲ τὰ Pb. ^e ζητητέον Mb, Pb. ^f δ'
 om. Pb. ^g ἀξιούν] ἄξιον Mb. ^h ἀξιόη Mb. ⁱ ἂν om. Mb. ^k ἐναν-
 τίως Mb. ¹ ἄξιος ὢν Mb. ^m τὸ Pb.

γὰρ χαίνουσιν λέγομεν, ὅσοι μεγάλων οἶονται ἄξιοι εἶναι οὐκ ὄντες), ἢ δὲ περὶ τὸ ἄξιον ὄντα μὴ ἀξιούσιν ἑαυτὸν μεγάλων μικροψυχία (μικροψύχου γὰρ εἶναι δοκεῖ, ὅστις ὑπαρχόντων δι' ἃ δικάως ἂν ^η ἀξιοῖτο, μὴ ἀξιοῖ μηθενὸς μεγάλου ἑαυτόν), ὥστ' ἀνάγκη καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν εἶναι μεσότητα ὁ χαυνότητος καὶ μικροψυχίας. Ὁ δὲ τέταρτος τῶν ^ρ διορισθέντων οὔτε πάμπαν ψεκτὸς οὔτε μεγαλόψυχος, περὶ οὐδὲν ἔχων μέγεθος· οὔτε γὰρ ^ι ἄξιος οὔτε ἀξιοῖ μεγάλων, διὸ οὐκ ἐναντίος. Καίτοι δόξειεν ἂν ἐναντίον εἶναι τῷ μεγάλων ἀξίῳ ὄντι μεγάλων τὸ μικρῶν ὄντα ἄξιον ἀξιούσιν ἑαυτόν. Οὐκ ἔστι δ' ἐναντίος οὔτε τῷ μεμπτὸς εἶναι· ὡς γὰρ ὁ λόγος κελεύει, ἔχει. Καὶ ὁ αὐτὸς ^ρ ἔστι τῇ φύσει τῷ μεγαλο-¹⁶ ψύχῳ ὧν γὰρ ἄξιοι, τούτων ἀξιούσιν αὐτοὺς ἄμφω. Καὶ ὁ μὲν γένοιτ' ἂν μεγαλόψυχος· ἀξιώσει γὰρ ὧν ἐστὶν ἄξιος· ὁ δὲ μικρόψυχος, ὃς ὑπαρχόντων αὐτῷ μεγάλων κατὰ τιμὴν ἀγαθῶν ^ς οὐκ ἀξιοῖ, τί ἂν εἴποι, εἰ μικρῶν ἄξιος ἦν; ^τ Ἡ γὰρ ^ν ἂν μεγάλων ἀξίων χαῖνος ἦν, ἢ ^ω ἔτι ἐλαττόνων. Διὸ ¹⁷ καὶ οὐθεὶς ἂν εἴποι μικρόψυχον, εἴ τις μέτοικος ὧν ἄρχει μὴ ἀξιοῖ ἑαυτὸν ἀλλ' ὑπέκει. Ἄλλ' εἴ τις εὐγενὴς ὧν καὶ ἠγούμενος μέγα εἶναι τὸ ἄρχειν.

Ἔστι δὲ καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς οὐ περὶ τὴν τυχούσαν ⁶ πρᾶξιν καὶ προαίρεσιν, ἀλλὰ τὴν δαπάνην, εἰ μὴ που κατὰ μεταφορὰν λέγομεν· ἄνευ δὲ δαπάνης μεγαλοπρέπεια οὐκ ἔστιν. Τὸ μὲν γὰρ πρέπον ἐν κόσμῳ ἐστίν, ὁ δὲ κόσμος οὐκ ἐκ τῶν τυχόντων ἀναλωμάτων, ἀλλ' ἐν ὑπερβολῇ τῶν ἀναγκαίων ἐστίν. Ὁ δὲ ἐν μεγάλῃ δαπάνῃ τοῦ πρέποντος ² μεγέθους προαιρετικὸς, καὶ τῆς τοιαύτης μεσότητος καὶ ἐπὶ ^χ τῇ τοιαύτῃ ἠδονῇ ὀρεκτικὸς, μεγαλοπρεπὴς. Ὁ δ' ἐπὶ τὸ μείζον καὶ παρὰ μέλος ἀνώνυμος· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ γειτνίασιν, οὓς καλοῦσιν τινες ἀπειροκάλους καὶ σαλάκωνας.

^η ἠξιοῖτο M^b, ἠξιούσιν P^b. ^ο μικροψυχίας καὶ χαυνότητος M^b. ^ρ ὁρισθέντων P^b. ^ι ἄξιος—δόξειεν om. M^b. ^ρ ἔστι] ἐν M^b. ^ς οὐκ om. M^b. P^b. ^τ ἢ εἰ P^b. ^ν ἂν om. M^b. ^ω ἐλαττόνων ἔτι P^b. ^χ τῇ om. P^b.

- 3 Οἷον εἰ εἰς γάμον δαπανῶν τις τοῦ ἀγαπητοῦ, πλούσιος ὢν, δοκεῖ πρέπειν ἑαυτῷ τοιαύτην κατασκευὴν οἷον ὕαγαθοδαιμονιαστὰς ἐστιῶντι, οὗτος μὲν μικροπρεπής, ὁ δὲ τοιούτους δεχόμενος ^z ἐκείνως μὴ δόξης χάριν μηδὲ δι' ἐξουσίαν ὅμοιος τῷ σαλάκωνι, ὁ δὲ κατ' ἀξίαν καὶ ὡς ὁ λόγος μεγαλοπρεπής· τὸ γὰρ πρέπειν κατ' ἀξίαν ἐστίν· οὐθὲν γὰρ πρέπει
- 4 ^a τῶν παρὰ τὴν ἀξίαν. Δεῖ δὲ πρέπειν εἶναι. Καὶ γὰρ τοῦ πρέπειντος κατ' ἀξίαν, καὶ πρέπειν καὶ περὶ ὃ, οἷον περὶ οἰκέτου γάμον ἕτερον τὸ πρέπειν καὶ περὶ ἐρωμένου, καὶ αὐτῷ, εἴπερ ἐπὶ τοσοῦτον ἢ τοιοῦτον, οἷον τὴν θεωρίαν οὐκ ᾤετο θεμιστοκλεῖ πρέπειν ἢ ἐποίησατο Ὀλυμπιάζε, διὰ τὴν προϋπάρξασαν ταπεινότητα, ἀλλὰ Κίμωνι. Ὁ δ' ὅπως ἔτυχεν ἔχων πρὸς τὴν ἀξίαν, ^b ὁ οὐθίς τούτων. Καὶ ^c ἐπ' ἐλευθεριότητος ὡσαύτως· ἐστὶ γὰρ ^d τις ὡς ἐλευθέριος, ὅταν ἐλεύθερος.
- 7 Σχεδὸν ^e δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν περὶ τὸ ἦθος ἐπαινετῶν καὶ ψεκτῶν τὰ ^f μὲν ὑπερβολαὶ τὰ δ' ἐλλείψεις τὰ δὲ μεσότητές εἰσι ^g παθητικάι, οἷον ὁ φθονερός καὶ ἐπιχαιρέκακος. Καθ' ἃς γὰρ ἕξεις λέγονται, ὁ μὲν φθόνος τὸ λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς κατ' ἀξίαν εὖ πράττουσιν ἐστίν, τὸ δὲ τοῦ ἐπιχαιρεκάκου πάθος ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀνώνυμον, ἀλλ' ὁ ἔχων δῆλος, ἐπὶ ^h τῷ χαίρειν ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν κακοπραγίαις.
- 2 Μέσος δὲ τούτων ὁ νεμεσητικός, καὶ ὁ ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν νέμεσιν, τὸ λυπεῖσθαι μὲν ἐπὶ ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν κακοπραγίαις καὶ εὐπραγίαις, χαίρειν δ' ἐπὶ ταῖς ἀξίαις· διὸ καὶ θεὸν οἶονται εἶναι τὴν νέμεσιν. Αἰδῶς δὲ μεσότης ἀναισχυντίας καὶ καταπλήξεως· ὁ μὲν γὰρ ⁱ μηδεμιᾶς φροντίζων δόξης ἀναισχυντος, ὁ δὲ πάσης ὁμοίως καταπλήξ, ὁ δὲ τῆς
- 3 τῶν φαινομένων ἐπιεικῶν αἰδήμων. Φιλία δὲ μεσότης ἔχθρας καὶ κολακείας· ὁ μὲν γὰρ εὐχερῶς ^k ἅπαντα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ὁμιλῶν κόλαξ, ὁ δὲ πρὸς ἀπάσας ἀντικρούων ἀπεχθη-

^y ἀγαθοδαιμονιαστὰς M^b. ^z ἐκείνως M^b.P^b. ^a τῶν om. M^b. ^b ἂ P^b.
^c ἀπ' M^b. ^d τι M^b. ^e δε] γὰρ M^b. ^f μὲν] μὲν γὰρ M^b. ^g παθη-
ματικά M^b. ^h τὸ P^b. ⁱ μιᾶς pr. M^b. ^k ἅπασιν corr. P^b.

τικός, ὁ δὲ μήτε πρὸς ἅπασαν ἡδονὴν μήτ' ἀκολουθῶν μήτ' ἀντιτείνων, ἀλλὰ πρὸς τὸ φαινόμενον βέλτιστον, φίλος. Σεμνότης δὲ μεσότης αὐθαδείας καὶ ¹ἀρεσκείας· ὁ μὲν γὰρ ⁴μηδὲν πρὸς ἕτερον ζῶν καταφρονητικὸς αὐθάδης, ὁ δὲ πάντα πρὸς ἄλλον ἢ καὶ πάντων ἐλάττων ἄρεσκος, ὁ δὲ τὰ μὲν τὰ δὲ μή, καὶ πρὸς τοὺς ἀξίους οὕτως ἔχων, σεμνός. Ὁ δ' ἀλη- ⁵θῆς καὶ ἀπλοῦς, ὃν καλοῦσιν ἀνθέκαστον, μέσος τοῦ εἴρωνος καὶ ἀλαζόνος· ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ χεῖρω καθ' αὐτοῦ ψευδόμενος μὴ ἀγνοῶν εἴρων, ὁ δ' ἐπὶ τὰ βελτίω ἀλαζών, ὁ δ' ὡς ἔχει, ἀληθῆς καὶ καθ' Ὁμηρον πεπνυμένος· καὶ ὄλως ὁ μὲν φιλαλήθης, ὁ δὲ φιλοψευδής. Ἔστι δὲ καὶ ἡ εὐτραπελία ⁶μεσότης, καὶ ὁ εὐτράπελος μέσος τοῦ ἀγροϊκοῦ καὶ δυστραπέλου καὶ τοῦ βωμολόχου. Ὡσπερ γὰρ ^mπερὶ τροφήν ὁ σικχὸς τοῦ παμφάγου διαφέρει τῷ ὁ μὲν μηθὲν ἢ ὀλίγα καὶ χαλεπῶς προσίεσθαι, ὁ δὲ πάντα εὐχερῶς, οὕτω καὶ ὁ ἀγροϊκος ἔχει πρὸς τὸν φορτικὸν καὶ βωμολόχον· ὁ μὲν γὰρ οὐθὲν γελοῖον ἀλλὰ χαλεπῶς ⁿπροσίεται, ὁ δὲ πάντα εὐχερῶς καὶ ἡδέως. Δεῖ δ' οὐδέτερον, ἀλλὰ τὰ μὲν τὰ δὲ ⁷μή, καὶ ^oκατὰ λόγον· οὗτος δ' εὐτράπελος. Ἡ δ' ἀπόδειξις ἡ αὐτή· ἢ τε γὰρ εὐτραπελία ἢ τοιαύτη, καὶ μὴ ἦν μεταφέροντες λέγομεν, ἐπιεικεστάτη ἔξις, καὶ ἡ μεσότης ἐπαινετή, τὰ δ' ἄκρα ψεκτά. Οὔσης δὲ διττῆς τῆς εὐτρα- ⁸πελίας (ἢ μὲν γὰρ ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶ τῷ γελοίῳ καὶ ^pτῷ εἰς αὐτόν, εἰ ἢ τοιονδί, ὧν ἐν καὶ τὸ σκῶμμά ἐστιν, ἢ δ' ἐν τῷ δύνασθαι τοιαῦτα πορίζεσθαι), ἕτεραι μὲν εἰσιν ἀλλήλων, ^qἀμφοτέραι μέντοι μεσότητες. Καὶ γὰρ τὸν δυνάμενον ⁹τοιαῦτα πορίζεσθαι ἐφ' ὅσοις ἡσθήσεται εὐ κρίνων, καὶ εἰς αὐτόν ἢ τὸ γελοῖον, μέσος ἔσται τοῦ φορτικοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ. Ὁ δ' ὄρος οὗτος βελτίων ἢ τὸ λυπηρὸν εἶναι τὸ λεχθὲν τῷ σκωπτομένῳ ὄντι ὁποιοῦν· μάλλον γὰρ δεῖ τῷ ἐν μεσότητι ὄντι ἀρέσκειν· οὗτος γὰρ κρίνει εὖ. Πᾶσαι δ' ¹⁰

¹ ἀρεσκείας P^b. ^m περὶ Sylburgius : codices παρὰ. ⁿ προσίεσθαι Mb. ^o κατὰ τὸν λόγον P^b. ^p τῷ] τὸ Mb. ^q ἀμφοτέροι μέντοι με-
σότης P^b.

αῦται αἱ μεσότητες ἐπαινεταὶ μὲν, οὐκ εἰσὶ δ' ἀρεταί, οὐδ' αἱ ἐναντία κακίαι· ἄνευ προαιρέσεως γάρ. Ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶν ἐν ταῖς τῶν παθημάτων διαιρέσεσιν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν πάθος τί ἐστίν. Διὰ δὲ τὸ φυσικὰ εἶναι εἰς τὰς φυσικὰς συμβάλλεται ἀρετάς· ἐστὶ γάρ, ὥσπερ λεχθήσεται ἐν τοῖς ὕστερον, ἐκάστη πως ἀρετή, καὶ φυσικαὶ ἄλλως μετὰ φρονήσεως. Ὁ μὲν οὖν φθόνος εἰς ἀδικίαν συμβάλλεται (πρὸς ὃ ἄλλον γὰρ αἱ πράξεις αἱ ἀπ' αὐτοῦ) καὶ ἡ νέμεσις εἰς δικαιοσύνην, ἡ αἰδώς εἰς σωφροσύνην, ἡ δὲ καὶ ὀρίζονται ἐν τῷ γένει τούτῳ τὴν σωφροσύνην. Ὁ δ' ἀληθῆς καὶ ψευδῆς ὁ μὲν ἔμφρων, ὁ δ' ἄφρων. Ἔστι δ' ἐναντιώτερον τοῖς ἄκροις τὸ μέσον ἢ ἐκεῖνα ἀλλήλοις, διότι τὸ μὲν μετ' οὐδετέρου γίνεται αὐτῶν, τὰ δὲ πολλάκις μετ' ἀλλήλων καὶ εἰσὶν ἐνίοτε οἱ αὐτοὶ θρασυδείλοι, καὶ τὰ μὲν ἄσωτοι τὰ δὲ ἀνελεύθεροι, καὶ ὅλως ἀνώμαλοι κακῶς. Ὅταν μὲν γὰρ καλῶς ἀνώμαλοι ὦσιν, μέσοι γίνονται· ἐν τῷ μέσῳ γὰρ ἐστὶ πως τὰ ἄκρα. Αἱ δ' ἐναντιώσεις οὐ δοκοῦσιν ὑπάρχειν τοῖς ἄκροις πρὸς τὸ μέσον ὁμοίως ἀμφοτέρας, ἀλλ' ὅτε μὲν καθ' ὑπερβολὴν ὅτε δὲ κατ' ἔλλειψιν. Αἴτια δὲ τὰ τε πρῶτα ῥηθέντα δύο, ὀλιγότης τε, ὡς οἶον τῶν πρὸς τὰ ἡδέα ἀναισθητῶν, καὶ ὅτι ἐφ' ὃ ἀμαρτάνομεν, μᾶλλον τοῦτο ἐναντιώτερον εἶναι δοκεῖ. Τὸ δὲ τρίτον, ὅτι τὸ ὁμοιότερον ἤττον ἐναντίον φαίνεται, οἶον πέπονθε τὸ θάρσος πρὸς τὸ θράσος καὶ ἄσωτία πρὸς ἐλευθεριότητα. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἀρετῶν τῶν ἐπαινετῶν εἴρηται σχεδόν, περὶ δὲ δικαιοσύνης ἤδη λεκτέον.

ῥ αἱ alterum om. Mb.Pb. ὃ γὰρ ἄλλον Mb. ἡ δὲ—σωφροσύνην om. Mb. ἡ τοῖς] ἐν τοῖς Pb. ἡ εἰσὶν Pb. et pr. Mb. ἡ οἱ μέσοι Mb.Pb. ἡ οἶον] οἶον ἡλιθιότης γρ. Pb. ἡ ἐναντιώτατον Mb. ἡ ἐναντιώτερον Mb. ἡ θράσος πρὸς τὸ θάρσος Pb. ἡ ἀσωτεία Mb.Pb. ἡ περὶ—λεκτέον om. Pb. post λεκτέον Q.Mb. σημείωσαι ὅτι τὸ δ καὶ ε καὶ ζ τῶν Εὐδημίων ἡθικῶν ἐνταῦθα παραινῶν διὰ τὸ τὸ μὲν δ τῶν ε τῶν Νικομαχείων, τὸ δὲ ε τῶν ζ, τὸ δὲ ζ τῶν η τῶν Νικομαχείων ἐν πᾶσι καὶ κατὰ λέξιν ὁμοία εἶναι. Pb. et Palatinus 165 eorum librorum sola ponunt principia,

ἡθικῶν εὐδημίων δ: Περὶ δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκεπτέον·

ε Η.

Περὶ φιλίας, τί ἐστὶ καὶ ποῖόν τι, καὶ τίς ὁ φίλος, καὶ πότερον μοναχῶς λέγεται ἢ φιλία ἢ πλεοναχῶς, καὶ εἰ πλεοναχῶς, πόσα ἐστίν, ἔτι δὲ πῶς χρηστέον τῷ φίλῳ καὶ τί τὸ δίκαιον τὸ φιλικόν, ἐπισκεπτέον οὐθενὸς ἤπτον τῶν περὶ τὰ ἤθη καλῶν καὶ αἰρετῶν. Τῆς τε γὰρ πολιτικῆς ἔργον εἶναι δοκεῖ μάλιστα ποιῆσαι φιλίαν, καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτό φασι εἶναι χρήσιμον· οὐ γὰρ ἐνδέχεται φίλους ἑαυτοῖς εἶναι τοὺς ἀδικουμένους ὑπ' ἀλλήλων. Ἐπι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδικον περὶ τοὺς φίλους εἶναι μάλιστα πάντες φασί, καὶ ὁ αὐτὸς δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ ἀγαθὸς καὶ φίλος, καὶ φιλία ἠθικὴ τις εἶναι ἕξις, καὶ ἐὰν τις βούληται ποιῆσαι ὥστε μὴ ἀδικεῖν, ἄλλ' εἰς φίλους ποιῆσαι· οἱ γὰρ ἀληθινοὶ φίλοι οὐκ ἀδικοῦσιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐὰν δίκαιοι ᾖσιν, οὐκ ἀδικήσουσιν· ἢ ταῦτόν ἄρα ἢ ἐγγύς τι ἢ δικαιοσύνη καὶ ἢ φιλία. Πρὸς δὲ τούτοις τῶν μεγίστων ἀγαθῶν τὸν φίλον εἶναι ὑπολαμβάνομεν, τὴν δὲ ἀφιλίαν καὶ τὴν ἐρημίαν δεινότατον, ὅτι ὁ βίος ἅπας καὶ ἡ ἐκούσιος ὁμιλία μετὰ τούτων μετ' οἰκείων γὰρ ἢ μετὰ συγγενῶν ἢ μετ' ἑταίρων συνδιμερεύομεν, ἢ τέκνων ἢ γονέων ἢ γυναικός. Καὶ τὰ ἴδια δίκαια καὶ τὰ πρὸς τοὺς φίλους ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν μόνον, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους νενομοθέτηται καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Ἀπορεῖται δὲ πολλὰ περὶ τῆς φιλίας, πρῶτον μὲν ὡς οἱ ἕξωθεν περιλαμβάνοντες καὶ ἐπὶ πλέον λέγοντες· δοκεῖ γὰρ τοῖς μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ εἶναι φίλον, ὅθεν εἴρηται

ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἀγεῖ θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον·

καὶ γὰρ “κολοιοὺς παρὰ κολοιόν”

ἔγνω δὲ φῶρ τε φῶρα καὶ λύκος λύκον.

ἠθικῶν εὐδημίῳ ε: Ἐπεὶδε τυγχάνομεν πρότερον εἰρηκότες·

ἠθικῶν εὐδημίῳ ζ: Μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν·

Z. quarti indicem habet et litteram unam, Π, deinde post versus duodecim vacuos ἀριστοτέλους ἠθικῶν εὐδημίῳ η.

ε ζ M^b, qui cum Q: ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διαλαμβάνει ἂ ἐν τῷ θ καὶ ι τῶν νικομαχείων, ἄλλοις μὲντοι ῥήμασι καὶ παρηλλαγμένως κατὰ γὰρ τὴν λέξιν. ἢ φιλία om. P^b. ἢ ἀλλ' εἰς] nonne ἀλλήλους? ἢ εἶναι om. P^b. ἰ ἐτέρων P^b.

6 Οἱ δὲ φυσιολόγοι καὶ τὴν ὄλην φύσιν διακοσμοῦσιν ἀρχὴν λαβόντες τὸ ^k τὸ ὅμοιον ἰέναι πρὸς τὸ ὅμοιον, διὸ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὴν κύν' ἔφη καθῆσθαι ἐπὶ τῆς κεραμίδος διὰ τὸ ἔχειν πλείστον ὅμοιον. Οἱ μὲν ^l οὖν οὕτω ^m τὸν φίλον λέγουσιν, οἱ δὲ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φασὶν εἶναι φίλον.

7 Τὸ μὲν γὰρ ⁿ ἐρώμενον καὶ ἐπιθυμητὸν πᾶσιν εἶναι φίλον, ἐπιθυμεί δὲ οὐ τὸ ξηρὸν τοῦ ξηροῦ, ^o ἀλλ' ὑγροῦ, ὅθεν εἴρηται

ἐρᾷ P μὲν ὄμβρου γαῖα.

Καὶ τὸ

μεταβολὴ ^q πάντων γλυκύ·

ἢ δὲ μεταβολὴ εἰς τούναντίον. Τὸ δ' ὅμοιον ^r ἐχθρὸν τῷ ὁμοίῳ· καὶ γὰρ

κεραμεὺς κεραμεί κοτέει,

8 καὶ τὰ ἀπὸ τῶν αὐτῶν τρεφόμενα πολέμια ἀλλήλοις ζῶα. Αὗται μὲν οὖν αἱ ὑπολήψεις τοσοῦτον διεστᾶσιν. Αἱ μὲν γὰρ τὸ ὅμοιον φίλον, τὸ δ' ἐναντίον πολέμιον·

τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται

τοῦλασσον, ἔχθρας ^s ἡμέρας κατάρχεται.

9ⁿ Ἐπι δὲ καὶ οἱ τόποι κεχωρισμένοι τῶν ἐναντίων, ἢ δὲ φιλία δοκεῖ συναγεῖν. Οἱ δὲ ^t τὰ ἐναντία φίλα· καὶ Ἡράκλειτος ἐπιτιμᾷ τῷ ποιήσαντι

ὡς ἔρις ἕκ τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀπόλοιτο·

οὐ γὰρ ἂν εἶναι ἀρμονίαν μὴ ὄντος ὀξέος καὶ βαρέος, οὐδὲ ¹⁰ τὰ ζῶα ἄνευ θήλεος καὶ ἄρρενος ἐναντίων ὄντων. Δύο μὲν αὐταὶ δόξαι περὶ φιλίας εἰσὶ, λίαν τε καθόλου κεχωρισμένα τοσοῦτον, ἄλλαι δὲ ἤδη ^v ἐγγυτέρω καὶ οἰκείαι τῶν φαινομένων. Τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται δοκεῖ τοὺς φαύλους εἶναι φίλους, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἀγαθοῦς· τοῖς δ' ἄτοπον εἰ μὴ φιλοῦσιν αἱ μητέρες τὰ τέκνα. Φαίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς θηρίοις ἐνοῦσα φιλία· προαποθνήσκειν οὖν αἰροῦνται τῶν

^k τὸ alterum om. P^b. ^l οὖν om. P^b. ^m τὸν] τὸ P^b. ⁿ ἐρω-
μένους M^b. ^o ἀλλὰ τοῦ ὑγροῦ M^b. P μὲν] μὲν οὖν P^b. ^q πάντων γὰρ
γλυκύ P^b. ^r ἐχθρὸν] ἔχει ἐχθρὸν M^b. ^s ἡμέρα] ἡμέρας P^b. ^t τὰ om.
M^b. P^b. ^v ἐγγύτεραι M^b.

τέκνων. Τοῖς δὲ τὸ χρήσιμον δοκεῖ φίλον εἶναι μόνον. Ση-¹¹
 μείον δ' ὅτι καὶ διώκουσι ταῦτα πάντες, τὰ δὲ ἄχρηστα καὶ
 αἰ τοιαῦται ^wτῶν ἀποβάλλουσιν, ὥσπερ Σωκράτης ὁ γέρων
 ἔλεγε τὸν πτύελον καὶ τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὄνυχας παρα-
 βάλλων, καὶ τὰ μόρια ὅτι ρίπτοῦμεν τὰ ἄχρηστα, καὶ τέλος
 τὸ σῶμα, ὅταν ἀποθάνῃ· ἄχρηστος γὰρ ὁ νεκρός. Οἷς δὲ ¹²
 χρήσιμον, φυλάττουσιν, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ. Ταῦτα ^xπάντα
 δοκεῖ μὲν ὑπεναντία ἀλλήλοις εἶναι. Τό τε γὰρ ἄχρηστον
 τῷ ὁμοίῳ, καὶ ἐναντιότης ὁμοιότητος ἀπέχει πλείστον, καὶ
 τὸ ἐναντίον ἀχρηστότατον τῷ ἐναντίῳ· φθαρτικὸν γὰρ τοῦ
 ἐναντίου τὸ ἐναντίον. ¹³Ἐπι δοκεῖ τοῖς μὲν ῥάδιον τὸ κτή-
 σασθαι φίλον, τοῖς δὲ σπανιώτατον γινῶναι, καὶ οὐκ ἐνδέ-
 χεσθαι ἄνευ εὐτυχίας· τοῖς γὰρ εὖ πράττουσι βούλονται
 πάντες δοκεῖν φίλοι εἶναι. Οἱ δ' οὐδὲ τοῖς ^yσυνδιαμένουσιν
 ἐν ταῖς ἀτυχίαις ἀξιοῦσι πιστεύειν, ὡς ἐξαπατῶντας καὶ
 προσποιουμένους, ἵνα κτήσωνται διὰ τῆς τῶν ἀτυχούντων
 ὁμιλίας πάλιν εὐτυχούντων φιλίαν.

Δηπτέος δὴ ^zτρόπος ὅστις ἡμῖν ἅμα τὰ τε δοκούντα περὶ ²
 τούτων μάλιστα ἀποδώσει, καὶ τὰς ἀπορίας λύσει καὶ τὰς
 ἐναντιώσεις. Τοῦτο δ' ἔσται, ἐὰν εὐλόγως φαίνεται τὰ ἐναν-
 τία δοκούντα· μάλιστα γὰρ ὁμολογούμενος ὁ τοιοῦτος ἔσται
 λόγος τοῖς φαινόμενοις. Συμβαίνει δὲ μένειν τὰς ἐναντιώ-
 σεις, ἐὰν ἔστι ^a μὲν ὡς ἀληθές ἢ τὸ λεγόμενον, ἔστι δ' ὡς οὐ.
¹Ἐχει δ' ἀπορίαν καὶ πότερον τὸ ἡδὺ ἢ τὸ ἀγαθόν ἐστι τὸ ²
 φιλούμενον. Εἰ μὲν γὰρ φιλούμενον ἐπιθυμοῦμεν, καὶ μά-
 λιστα ὁ ἔρωσ τοιοῦτον

(οὐδεὶς γὰρ ἐραστῆς ὅστις οὐκ αἰεὶ φιλεῖ),

ἢ δ' ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ταύτη μὲν τὸ φιλούμενον τὸ ἡδύ,
 εἰ δὲ ὁ βουλόμεθα, τὸ ἀγαθόν· ἔστι δ' ἕτερον τὸ ἡδὺ καὶ τὸ
 ἀγαθόν. Περὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν συγγενῶν τού-³
 τοις πειρατέον διορίσαι, λαβοῦσιν ἀρχὴν τήνδε. Τὸ γὰρ

^w post τῶν M^b.P^b. litteris locum quinque vel sex. ^x πάντα—
 ἄχρηστον om. M^b. ^y διαμένουσιν M^b. ^z τρόπος] λοιπὸς M^b.P^b.
^a μὲν codicibus deest.

ὀρεκτὸν καὶ βουλευτὸν ἢ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. Διὸ καὶ τὸ ἡδὺ ὀρεκτόν· φαινόμενον γάρ τι ἀγαθόν. Τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ, τοῖς δὲ φαίνεται κἂν μὴ δοκῆ· οὐ γὰρ ἐν 4 ταυτῷ τῆς ψυχῆς ἢ φαντασίᾳ καὶ ἡ δόξα. Ὅτι μέντοι φίλον καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδύ, δηλον. Τούτου δὲ διωρισμένου ληπτέον ὑπόθεσιν ἐτέραν. Τῶν γὰρ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἀπλῶς ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δὲ τινί, ἀπλῶς δ' οὐ. Καὶ τὰ ^b αὐτὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ καὶ ἀπλῶς ἡδέα. Τὰ ^c μὲν γὰρ τῷ ὑγιαίνοντί φαμεν σώματι συμφέροντα ἀπλῶς εἶναι σώματι ἀγαθὰ, τὰ δὲ τῷ κάμνοντι ^d οὐ, οἷον φαρμακείας καὶ τομάς. 5 Ὅμοίως δὲ καὶ ἡδέα ἀπλῶς σώματι τὰ τῷ ὑγιαίνοντι καὶ ὀλοκλήρῳ, οἷον τὸ ἐν τῷ φωτὶ ὄραν ^e καὶ οὐ τὸ ἐν τῷ ^f σκότει· καίτοι τῷ ὀφθαλμιῶντι ἐναντίως. Καὶ οἶνος ἡδίῳ οὐχ ὁ τῷ διεφθαρμένῳ τὴν γλῶτταν ὑπὸ οἰνοφλυγίας, ἐπεὶ οὗτ' 6 ὄξος παρεγγέουσιν, ἀλλὰ τῇ ^g ἀδιαφθόρῳ αἰσθήσει. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ψυχῆς, καὶ οὐχ ἅ τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς θηρίοις, ἀλλὰ τοῖς καθεστῶσιν· ἀμφοτέρων γοῦν μεμνημένοι ταυτ' αἰρούμεθα. Ὡς δ' ἔχει παῖδιον καὶ θηρίον πρὸς ^h ἄνθρωπον καθεστῶτα, οὕτως ἔχει ὁ φαῦλος καὶ ἄφρων πρὸς τὸν ἐπιεικῆ καὶ φρόνιμον. Τούτοις δὲ ἡδέα τὰ κατὰ τὰς ἕξεις· ταῦτα δ' 7 ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ καλά. Ἐπεὶ οὖν τὰ ἀγαθὰ πλεοναχῶς (τὸ μὲν γὰρ τῷ τοιόνδ' εἶναι λέγομεν ἀγαθόν, τὸ δὲ τῷ ὠφέλιμον καὶ χρήσιμον, ⁱ ἐπειδὴ τὸ ἡδὺ τὸ μὲν ἀπλῶς καὶ ἀγαθὸν ἀπλῶς, τὸ δὲ τινί, ἢ φαινόμενον ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων), δι' ἕκαστον τούτων ἐνδέχεται ἡμᾶς αἰρεῖσθαί τι καὶ φιλεῖν, ὥσπερ καὶ ἄνθρωπον· τὸν μὲν γὰρ τοιόνδε καὶ δι' ἀρετήν, τὸν δ' ὅτι ὠφέλιμος καὶ χρήσιμος, 8 τὸν δ' ὅτι ἡδὺς καὶ δι' ἡδονήν. Φίλος δὴ γίνεται ὅταν φιλούμενος ἀντιφιλή, καὶ τοῦτο μὴ ^k λαυθάνη πως αὐτοῦς. Ἄνάγκη ἄρα τρία φιλίας ^l εἶδη εἶναι, καὶ μήτε καθ' ἐν ἀπάσας μῆθ'

^b αὐτῷ Pb. ^c μὲν om. Mb. ^d οὐ om. Pb. ^e καὶ om. Pb. ^f σκότ Pb, ut nescias σκότεινε velit an σκότῳ. ^g διαφόρῳ Mb. ^h ἄνθρωπον καὶ καθεστῶτα Pb. ⁱ ἐπεὶ Mb, ἐπειδε Pb. ^k λαυθάνειν Mb. ^l εἶδη om. Pb.

ὡς εἶδη ἐνὸς γένους μήτε ἀμπαν λέγεσθαι ὁμωνύμως. Πρὸς μίαν γάρ τινα λέγονται καὶ πρώτην, ὥσπερ τὸ ἰατρικόν. Καὶ ψυχὴν ἰατρικὴν καὶ σῶμα λέγομεν καὶ ὄργανον καὶ ἔργον, ἀλλὰ κυρίως τὸ πρῶτον. Πρῶτον δ' οὐ λόγος ἐν ἡμῖν ἔν 9 ὑπάρχει. Οἶον ὄργανον ἰατρικόν, ᾧ ἂν ὁ ἰατρὸς χρήσαιο· ἐν δὲ τῷ τοῦ ἰατροῦ λόγῳ οὐκ ἔστιν ὁ τοῦ ὀργάνου. Ζητεῖται μὲν οὖν πανταχοῦ τὸ πρῶτον. Διὰ δὲ τὸ καθόλου εἶναι ^m τὸ πρῶτον, λαμβάνουσι καὶ πρῶτον καθόλου· τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. Ὡστε καὶ περὶ τῆς φιλίας οὐ δύνανται πάντ' ¹⁰ ἀποδιδόναι τὰ φαινόμενα· οὐ γὰρ ἐφαρμόττοντος ἐνὸς λόγου οὐκ οἶονται ἄλλας φιλίας εἶναι. Αἱ δ' εἰσὶ μὲν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως εἰσίν. ⁿ Οἱ δ' ὅταν ἢ πρώτη μὴ ἐφαρμόττη, ὡς ^o οὔσαν καθόλου ἂν, εἴπερ ἦν πρώτη, οὐδ' εἶναι φιλίας τὰς ἄλλας φασίν. Ἔστι δὲ πολλὰ εἶδη φιλίας. Τῶν γὰρ ῥη- ¹¹ θέντων ἦν ῥῆδη, ἐπεὶ διώριστα τριχῶς λέγεσθαι τὴν φιλίαν. Ἡ μὲν γὰρ διώριστα δι' ἀρετὴν, ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον, ἡ δὲ διὰ τὸ ἡδύ. Τούτων ἡ μὲν διὰ τὸ χρήσιμόν ἐστιν ἡ ^q τῶν πλείστων φιλία· διὰ γὰρ τὸ ^r χρήσιμοι εἶναι φιλοῦσιν ἀλλήλους, ^s καὶ μέχρι τούτου, ὥσπερ ἡ παροιμία

Γλαῦκ' ἐπίκουρος ἀνὴρ τὸν ^t σὸν φίλον ἔσκε μάχηται,

καὶ

οὐκέτι γινώσκουσιν ^v Ἀθηναῖοι Μεγαρήας.

Ἡ δὲ δι' ἡδονὴν τῶν νέων· τούτου γὰρ αἰσθησιν ἔχουσιν. ¹² Διὸ εὐμετάβολος φιλία ἢ τῶν νέων· μεταβαλλόντων γὰρ τὰ ἦθη κατὰ τὰς ἡλικίας μεταβάλλει καὶ τὸ ἡδύ. Ἡ δὲ κατ' ἀρετὴν τῶν βελτίστων. Φανερόν δ' ἐκ τούτων ὅτι ἡ πρώτη φιλία, ἡ τῶν ἀγαθῶν, ἐστὶν ἀντιφιλία καὶ ἀντιπροαίρεσις πρὸς ἀλλήλους. Φίλον μὲν γὰρ τὸ φιλούμενον τῷ φιλοῦντι, ¹³ φίλος δὲ τῷ φιλουμένῳ καὶ ἀντιφιλῶν. Αὕτη μὲν οὖν ἐν ἀνθρώποις μόνον ὑπάρχει φιλία· μόνον γὰρ αἰσθάνεται προαιρέσεως. Αἱ δ' ἄλλαι καὶ ἐν τοῖς θηρίοις, καὶ τὸ χρήσιμον

^m τὸ post εἶναι om. P^b. ⁿ αἱ codices. ^o οὔσα P^b. ^p ῥῆδη] εἶδη P^b. ^q τῶν] διὰ τῶν M^b.P^b. ^r χρήσιμον M^b.P^b. ^s καὶ om. M^b. ^t σὸν] σοφόν M^b.P^b. ^v ἀθῆναι M^b, ἀληθῆναι P^b.

ἐπὶ μικρόν τι φαίνεται ἐνυπάρχον, καὶ πρὸς ^w ἄνθρωπον τοῖς
 ἡμέροις καὶ πρὸς ^x ἄλληλα, οἷον τὸν τροχίλον φησὶν Ἑρό-
 δοτος τῷ κροκοδείλῳ, καὶ ὡς οἱ μάντις τὰς συνεδρείας καὶ
 14 διεδρείας λέγουσιν. Καὶ οἱ φαῦλοι ἂν εἶεν φίλοι ἀλλήλοις
 καὶ διὰ τὸ χρήσιμον καὶ διὰ τὸ ἡδύ. ^y Οἱ δ' ὅτι ἡ πρώτη
 οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, οὗ φασὶ φίλους εἶναι· ἀδικήσει γὰρ ὁ
 γε φαῦλος τὸν φαῦλον, οἱ δ' ἀδικούμενοι οὐ φιλοῦσι σφᾶς
 15 αὐτούς. ^z Οἱ δὲ φιλοῦσι μὲν, ἀλλ' οὐ τὴν πρώτην φιλίαν,
 ἐπεὶ τὰς γε ἑτέρας οὐθεὶς κωλύει· δι' ἡδονὴν γὰρ ὑπονοοῦσιν
 ἀλλήλους βλαπτόμενοι, ὡς ἂν ὧσιν ἀκρατεῖς. Οὐ δοκοῦσι δ'
^a οὐδ' οἱ δι' ἡδονὴν φιλοῦντες ἀλλήλους φίλοι εἶναι, ὅταν κατ'
 ἀκρίβειαν ζητῶσιν, ὅτι οὐχ ἡ πρώτη· ἐκείνη μὲν γὰρ βέ-
 16 βαιος, αὕτη δὲ ἀβέβαιος. Ἡ δ' ἐστὶ μὲν, ὥσπερ εἴρηται,
 φιλία, οὐκ ἐκείνη δέ, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνης. Τὸ μὲν οὖν ἐκείνως
 μόνον λέγειν τὸν φίλον βιάζεσθαι τὰ φαινόμενά ἐστι, καὶ
 παράδοξα λέγειν ἀναγκαῖον· καθ' ἓνα δὲ λόγον ^b πάσας δυ-
 νατόν. Λεῖπεται τοίνυν οὕτως, ὅτι ἔστι μὲν ὡς μόνη ^c ἡ
 πρώτη φιλία, ἔστι δ' ὡς πάσαι, οὔτε ὡς ὁμώνυμοι καὶ ὡς
 ἔτυχεν ἔχουσαι πρὸς ^d αὐτάς, οὔτε καθ' ἓν εἶδος, ἀλλὰ μᾶλ-
 17 λον πρὸς ἓν. Ἐπεὶ δ' ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ ἀπλῶς ἡδὺ τὸ
 αὐτὸ καὶ ἅμα, ἂν μὴ τις ἐμποδίζῃ, ^e ὁ δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ
 ἀπλῶς ὁ πρῶτός ἐστιν, ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ ^f δι' αὐτὸν αὐτὸς
 18 αἰρετός. Ἀνάγκη δ' εἶναι τοιοῦτον· ὡς γὰρ βούλεται τις
 δι' αὐτὸν εἶναι τὰγαθὰ, ἀνάγκη καὶ αὐτὸν αἰρεῖσθαι εἶναι.
 Ὁ δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ ἡδύς ἐστιν ἀπλῶς. Διὸ δοκεῖ καὶ
 19 μᾶλλον ἔχει ἐπίστασιν. Πότερον γὰρ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν ἢ
 τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν φίλον; Καὶ πότερον τὸ κατ' ἐνέργειαν
 φιλεῖν μεθ' ἡδονῆς, ὥστε καὶ τὸ φιλητὸν ἡδύ, ἢ οὐ; Ἄμφω
 γὰρ εἰς ταῦτ' οὐκ ἀναγκαστέον· τά τε γὰρ μὴ ἀπλῶς ἀγαθὰ ἀλλὰ

^w ἄνθρώπων Mb. ^x ἄλλα codices. ^y οἱ] οὐ Mb. ^z οἱ δὲ] οὐδ' οὐ
 Mb. Pb. ^a οὐδ' οἱ] οὐ Mb. ^b πάσαι Pb. ^c ἡ om. codices.
^d ἐάντας Pb. ^e ὁ δ'] οὐδ' pr. Mb. ^f δι' αὐτὸν αὐτὸν αἰρετός Pb.
^g ὁ om. Mb.

κακὰ ἀπλῶς τύχη φευκτά, καὶ τὸ μὴ αὐτῷ ἀγαθὸν οὐθὲν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν ὃ ζητεῖται, τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ ἢ οὕτως εἶναι ἀγαθὰ. Ἔστι γὰρ αἰρετὸν μὲν τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν, αὐτῷ δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθόν· ἃ δεῖ συμφωνῆσαι. Καὶ ἰτούτο ἢ ἀρετὴ ποιεῖ· καὶ ἢ πολιτικὴ ἐπὶ τούτῳ, ὅπως οἷς μήπω ἐστὶ γένηται. Εὐθέτως δὲ ^k καὶ πρὸ ὁδοῦ ἄνθρωπος ὦν· φύσει γὰρ αὐτῷ ἀγαθὰ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀνὴρ ἀντὶ γυναικὸς καὶ ἀφύης εὐφροῦς. Διὰ τοῦ ἡδέος ²¹ δὲ ἢ ὁδός· ἀνάγκη εἶναι τὰ καλὰ ἡδέα. Ὅταν δὲ τοῦτο διαφωνῇ, οὕτω σπουδαῖον τελέως· ἐνδέχεται γὰρ ἐγγενέσθαι ἀκρασίαν· ¹ τὸ γὰρ διαφωνεῖν τὰγαθὸν τῷ ἡδέϊ ἐν τοῖς πάθεσιν ἀκρασία ἐστίν. Ὡστ' ἐπειδὴ ἢ πρώτη φιλία κατ' ἀρετὴν, ἔσονται καὶ αὐτοὶ ἀπλῶς ἀγαθοί. Τοῦτο δ' οὐχ ²² ὅτι χρήσιμοι, ἀλλ' ἄλλον τρόπον· διχῶς γὰρ ἔχει τὸ τωδὶ ἀγαθὸν καὶ ἀπλῶς ἀγαθόν. Καὶ ὁμοίως ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὠφελίμου, καὶ ἐπὶ τῶν ἔξεων. Ἄλλο γὰρ τὸ ἀπλῶς ὠφέλιμον καὶ τὸ καλόν· ^m τοιοῦτον γυμνάζεσθαι πρὸς τὸ φαρμακεύεσθαι. Ὡστε καὶ ἢ ἔξις ἢ ἀνθρώπου ἀρετῆ. Ἔστω ²³ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῶν φύσει σπουδαίων· ἢ γὰρ τοῦ φύσει σπουδαίου ἀρετὴ ἀπλῶς ἀγαθόν, ἢ δὲ τοῦ μὴ ἐκείνω. Ὁμοίως δὴ ἔχει καὶ τὸ ἡδύ. Ἐνταῦθα γὰρ ἐπιστατέον, καὶ σκεπτέον πότερον ἐστὶν ἄνευ ἡδονῆς φιλία, καὶ τί διαφέρει, καὶ ἐν ποτέρῳ ποτ' ἐστὶ τὸ φιλεῖν, ⁿ καὶ πότερον ὅτι ἀγαθός, κἂν ^o εἰ μὴ ἡδύς, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο. Διχῶς δὴ λεγο- ²⁴ μένου τοῦ φιλεῖν, πότερον ὅτι ^p ἀγαθὸν τὸ κατ' ἐνέργειαν οὐκ ἄνευ ἡδονῆς φαίνεται. Δῆλον δ' ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης αἱ πρόσφατοι θεωρίαι καὶ μαθήσεις αἰσθηταὶ μάλιστα τῷ εἶδει, οὕτω καὶ αἱ τῶν συνήθων ^q ἀναγνωρίσεις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς ἐπ' ἀμφοῖν. Φύσει γοῦν τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν ἡδὺ ἀπλῶς, καὶ οἷς ἀγαθόν, τούτοις ἡδύ. Διὸ εὐθὺς τὰ ²⁵ ὅμοια ἀλλήλοις χαίρει, καὶ ἀνθρώπῳ ἡδιστον ἄνθρωπος.

^h οὕτως] an αὐτῷ? ⁱ τοῦτο ἢ] τοῦτον codices. ^k καὶ om. P^b.
^l τῷ P^b. ^m τοιοῦτο M^b. ⁿ καὶ om. P^b. ^o εἰ] ἢ P^b. ^p ἀγαθός M^b. P^b. ^q γνωρίσεις P^b.

Ὡστ' ἐπεὶ καὶ ῥ' ἀτελῆ, δῆλον ὅτι καὶ ὀτελειωθέντα· ὁ δὲ
 σπουδαῖος τέλειος. Εἰ δὲ τὸ κατ' ἐνέργειαν φιλεῖν μεθ'
 ἡδονῆς ἄντιπροαίρεσις τῆς ἀλλήλων γνωρίσεως, δῆλον ὅτι
 καὶ ὄλως ἡ φιλία ἢ πρώτη ἀντιπροαίρεσις τῶν ἀπλῶς ἀγα-
 26 θῶν καὶ ἡδέων, ὅτι ἀγαθὰ καὶ ἡδέα. Ἔστι δ' αὕτη ἡ φιλία
 ἕξις ἀφ' ἧς ἡ τοιαύτη προαίρεσις. Τὸ γὰρ ἔργον αὐτῆς
 ἐνέργεια, αὕτη δ' οὐκ ἕξω ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ φιλοῦντι, δυνά-
 μεως δὲ πάσης ἕξω· ἢ γὰρ ἐν ἐτέρῳ ἢ ἕτερον. Διὸ τὸ φι-
 27 λεῖν χαίρειν, ἀλλ' οὐ τὸ φιλεῖσθαί ἐστιν. Τὸ μὲν γὰρ
 φιλεῖσθαι φιλητοῦ ἐνέργεια, τὸ δὲ καὶ φιλίας, καὶ τὸ μὲν
 ἐν ἐμφύχῳ, τὸ δὲ καὶ ἐν ἀψύχῳ· φιλεῖται γὰρ καὶ τὰ
 ἄψυχα. Ἐπεὶ δὲ τὸ φιλεῖν τὸ κατ' ἐνέργειαν τὸ φιλοῦ-
 μενον, ὃ ἐστι χρῆσθαι ἢ φιλοῦμενον, ὁ δὲ φίλος φιλοῦμενον,
 καὶ φίλῳ ἢ φίλος, ἀλλὰ μὴ ἢ μουσικὸς ἢ ἰατρός, ἡδονῆ
 τοίνυν ἢ ἀπ' αὐτοῦ, ἢ αὐτός, αὕτη φιλική· αὐτὸν γὰρ φιλεῖ,
 28 οὐχ ὅτι ἄλλῳ. Ὡστ' ἂν μὴ χαίρη ἢ ἀγαθός, οὐχ ἢ πρώτη
 φιλία. Οὐδὲ ὕδῃ ἐμποδίζειν οὐθέν τῶν συμβεβηκότων μάλ-
 λον ἢ τὸ ἀγαθὸν εὐφραίνειν. Ὑ Τί γὰρ σφόδρα δυσώδης
 29 λείπεται· ἀγαπάται γὰρ τὸ εὐνοεῖν, συζῆ δὲ μή. Αὕτη
 μὲν οὖν ἢ πρώτη φιλία, ἢ πάντες ὁμολογοῦσιν. Αἱ δ' ἄλ-
 λαι δι' αὐτὴν καὶ δοκοῦσι καὶ ἀμφισβητοῦνται. Βέβαιοι
 γάρ τι δοκεῖ ἢ φιλία, μόνη δ' αὕτη βέβαιος. Τὸ γὰρ κε-
 κριμένον βέβαιοι, τὰ δὲ μὴ ταχὺ γινόμενα μηδὲ ῥαδίως οὐ
 ποιεῖ τὴν κρίσιν ὀρθήν. Οὐκ ἔστι δ' ἄνευ πίστεως φιλία
 30 βέβαιος, ἢ δὲ πίστις οὐκ ἄνευ χρόνου. Δεῖ γὰρ πείραν λα-
 βεῖν, ὥσπερ λέγει καὶ Θεόγνις·

οὐ γὰρ ἂν εἰδείης ἀνδρὸς νόον οὐδὲ γυναικός,
 πρὶν πειραθείης ὥσπερ ὑποζυγίου.

Ὡδ' ἄνευ χρόνου φίλος. Ἄλλὰ βούλονται φίλοι, καὶ μά-
 31 λιστα λανθάνει ἢ τοιαύτη ἕξις ὡς φιλία. Ὡταν γὰρ προ-
 θύμως ἕχῃσι φίλοι εἶναι, διὰ τὸ πάνθ' ὑπηρετεῖν τὰ φιλικὰ

ῥ ἀτελεῖ M^b. ὀ τελεωθέντι P^b. ἄ ἀντιπροαιρέσεως M^b. ἢ ἢ ante
 πρώτη om. M^b. ἢ ἰατρικός P^b. ἄ ἄλλος P^b. ὕ δη] δεῖ? et mox ἐί
 γὰρ σφόδρα δυσώδης, ? ἄ οὐκ P^b.

ἀλλήλοις, οἶονται ^a οὐ βούλεσθαι φίλοι ἀλλ' εἶναι φίλοι. Τὸ δ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας· οὐ γὰρ ^b εἰ βούλονται ὑγιαίνειν, ὑγιαίνουσιν, ὥστ' οὐδ' εἰ φίλοι βούλονται, ἤδη καὶ φίλοι εἰσίν. Σημεῖον δέ· εὐδιάβλητοι γὰρ οἱ διακείμενοι ἄνευ πείρας τοῦτον τὸν τρόπον. Περὶ ὧν μὲν γὰρ πείραν δεδώκασιν ἀλλήλοις, οὐκ ^c εὐδιάβλη-³²τοι, περὶ ὧν δὲ μή, πεισθεῖεν ἂν ὅταν σύμβολα λέγωσιν οἱ διαβάλλοντες. Ὡς δὲ φανερόν ὅτι οὐδ' ἐν τοῖς φαύλοις αὕτη ἡ φιλία· ἄπιστος γὰρ ὁ φαῦλος καὶ κακοήθης πρὸς πάντας· αὐτῷ γὰρ μετρῆ τοὺς ἄλλους. Διὸ εὐεξαπατητό-³³τεροί εἰσιν οἱ ἀγαθοί, ἂν μὴ διὰ πείραν ἀπιστῶσιν. Οἱ δὲ φαῦλοι αἰροῦνται τὰ φύσει ἀγαθὰ ἀντὶ τοῦ φίλου, καὶ οὐθεὶς φιλεῖ μᾶλλον ἄνθρωπον ἢ πράγματα. Ὡστ' οὐ φίλοι. Οὐ γὰρ γίνεται οὕτω κοινὰ τὰ φίλων· ^d προσνέμεται γὰρ ὁ φίλος τοῖς πράγμασιν, οὐ τὰ πράγματα τοῖς φίλοις. Οὐ³⁴ γίνεται ^e ἄρ' ἡ φιλία ἡ πρώτη ἐν πολλοῖς, ὅτι χαλεπὸν πολλῶν πείραν λαβεῖν· ἐκάστῳ γὰρ ἂν δεῖ συζῆσαι. Οὐδὲ δὴ αἰρετέον ὁμοίως περὶ ἱματίου καὶ φίλου. Καίτοι ἐν πᾶσι δοκεῖ ^f τοῦ νοῦν ἔχοντος δυοῖν τὸ βέλτιον αἰρεῖσθαι· καὶ εἰ μὲν τῷ χείροني πάλαι ἐχρήτο, τῷ βελτίῳ δὲ μηδέπω, τοῦθ' αἰρετέον, ἀλλ' οὐκ ἀντὶ τοῦ πάλαι φίλου τὸν ἀγνώτα εἰ βελτίων. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἄνευ πείρας ^g οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ὁ ³⁵ φίλος, ἀλλὰ χρόνου δεῖ· διὸ εἰς παροιμίαν ἐλήλυθεν ὁ μέδιμνος τῶν ἀλῶν. Ὡς δὲ εἰ μὴ μόνον ἀπλῶς ἀγαθὸν εἶναι ἀλλὰ καὶ σοὶ ^h εἶναι, φίλος ἔσται σοι φίλος. Ἄγαθός μὲν ³⁶ ⁱ γὰρ ἀπλῶς ἐστὶ τῷ ἀγαθός εἶναι, φίλος δὲ τῷ ἄλλῳ ἀγαθός· ἀπλῶς ἀγαθός καὶ φίλος, ὅταν ^k συμφωνήσῃ ταῦτα ἄμφω, ὥστε ὁ ἐστὶν ἀπλῶς ἀγαθόν, τῷ τούτου ἄλλῳ, ^l ἢ καὶ μὴ ἀπλῶς μὲν σπουδαίῳ, ἄλλῳ δ' ἀγαθός, ὅτι χρήσιμος. Τὸ δὲ πολλοῖς ἅμα εἶναι φίλος καὶ τὸ φιλεῖν κωλύει· οὐ

^a οὐ om. P^b. ^b εἰ post γὰρ om. P^b. ^c εὐδιάλυτοι M^b. ^d προ-
νέμεται M^b. ^e ἄρ' om. P^b. ^f τὸν νοῦν ἔχοντα P^b. ^g οὐδεμίαν ἡμέ-
ραν M^b. P^b. ^h εἶναι] εἶεν M^b. ⁱ γὰρ om. M^b. ^k συμφωνίας P^b.
^l ἢ] εἰ P^b.

37 γὰρ ^m οἶόν τε ἅμα πρὸς πολλοὺς ἐνεργεῖν. Ἐκ δὴ τούτων
φανερὸν ὅτι ὀρθῶς λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων, ὥσπερ
ἢ εὐδαιμονία τῶν αὐτάρκων. Καὶ ὀρθῶς εἴρηται ἡ γὰρ
φύσις βέβαιον, οὐ τὰ χρήματα. Πολὺν δὲ κάλλιον εἰπεῖν
ὅτι ἡ ἀρετὴ τῆς φύσεως, καὶ ὅτι χρόνος λέγεται δεικνύναι
38 τὸν φιλούμενον, καὶ αἱ ἀτυχίαι μᾶλλον τῶν εὐτυχιῶν. Τότε
γὰρ δῆλον ὅτι κοινὰ ⁿ τὰ τῶν φίλων· οὗτοι γὰρ μόνον ἀντὶ
τῶν φύσει ἀγαθῶν καὶ φύσει κακῶν, περὶ ἃ αἱ εὐτυχίαι καὶ
^o αἱ δυστυχίαι, αἰρούνται μᾶλλον ἄνθρωπον ἢ τούτων τὰ μὲν
εἶναι τὰ δὲ μὴ εἶναι. Ἡ δ' ἀτυχία δηλοῖ τοὺς μὴ ^p ὄντως
ὄντας φίλους, ἀλλὰ διὰ τὸ χρήσιμον τυχόν. Ὁ δὲ χρόνος
δηλοῖ ἀμφοτέρους· οὐδὲ γὰρ ὁ χρήσιμος ταχὺ δῆλος, ἀλλ'
39 ὁ ἡδὺς μᾶλλον. Πλὴν οὐδ' ὁ ἀπλῶς ἡδὺς ταχύς. ^v Ὁμοιοί
γὰρ οἱ ἄνθρωποι τοῖς ^q οἴνοις καὶ ἐδέσμασιν· ἐκείνων τε γὰρ
τὸ μὲν ^r ἡδὺ ταχὺ δηλοῖ, πλείω δὲ ^s χρόνον γινόμενον ἀηδὲς
καὶ οὐ γλυκύ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁμοίως. ^v Ἔστι γὰρ τὸ
40 ἀπλῶς ἡδὺ τῷ τέλει ὀριστέον καὶ τῷ χρόνῳ. ^t Ὁμολογή-
σαιεν δ' ἂν καὶ οἱ πολλοί, οὐκ ἐκ τῶν ἀποβαινόντων μόνον,
ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ^v πόματος καλοῦσι γλύκιον· τοῦτο γὰρ
διὰ τὸ ἀποβαῖνον οὐχ ἡδύ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ συνεχές, ἀλλὰ τὸ
πρῶτον ἐξαπατᾶν. Ἡ μὲν οὖν πρώτη φιλία, καὶ δι' ἣν αἱ
ἄλλαι λέγονται, ἢ κατ' ἀρετὴν ἐστὶ, καὶ δι' ἡδονὴν ^w τὴν
41 ἀρετῆς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. Αἱ δ' ἄλλαι ἐγγίνονται
φιλίαι καὶ ἐν παισὶ καὶ θηρίοις καὶ τοῖς φαύλοις. ^v Ὅθεν
λέγεται

ἦλιξ ἦλικα τέρπει

καὶ

κακὸς κακῷ . . . ^x συντέτηκεν ἡδονῇ.

Ἐνδέχεται δὲ καὶ ἡδεῖς ἀλλήλοις εἶναι τοὺς φαύλους, καὶ ^y ἢ
φαῦλοι ἢ μηδέτεροι, ἀλλ' οἷον ᾠδικοὶ ἄμφω, ἢ ὁ μὲν φειδω-
42 λὸς ὁ δ' ᾠδικός ἐστιν. Καὶ ἢ πάντες ἔχουσιν ἀγαθόν, καὶ

^m οἶονται P^b. ⁿ τὰ om. M^b.P^b. ^o αἱ om. P^b. ^p οὕτως P^b.
^q ὄνοις M^b. ^r ἡδὺ om. P^b. ^s χρόνω M^b. ^t ὁμολογήσειε P^b. ^v πό-
ματος P^b. ^w τῆς M^b. ^x συντέκεν ἡδονῇ M^b. ^y ἦ] ἢ M^b, οἱ P^b.

ταύτη συναρμόττουσιν ἀλλήλοις. Ἔτι χρήσιμοι ἂν εἶεν
^z ἀλλήλοις καὶ ὠφέλιμοι, οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς τὴν προαί-
 ρεσιν, ἢ οὐδέτεροι. Ἐνδέχεται δὲ καὶ ^aτῷ ἐπιεικεῖ φαῦλον
 εἶναι φίλον. Καὶ γὰρ ^bχρήσιμος ἂν εἴη πρὸς τὴν προαί-
 ρεσιν, ὁ μὲν φαῦλος πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ^cτῷ σπουδαίῳ, ὁ
 δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν, τῷ δὲ φαύλῳ πρὸς
 τὴν κατὰ φύσιν· καὶ βουλήσεται τὰ ἀγαθὰ ἀπλῶς μὲν τὰ
 ἀπλᾶ, τὰ δ' ἐκείνῳ ἐξ ὑποθέσεως, ἢ πενία συμφέρει ἢ νόσος.
 Ταῦτα τῶν ἀπλῶν ἀγαθῶν ἕνεκα, ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ φάρ-
 μακον ^dπιεῖν· οὐ γὰρ βούλεται, ἀλλὰ τοῦδ' ἕνεκα βούλεται.
 Ἔτι καθ' οὓς τρόπους καὶ ἀλλήλοις οἱ μὴ σπουδαῖοι εἶεν ἂν
 φίλοι. Εἴη γὰρ ἂν ἡδὺς οὐχ ἢ φαῦλος, ἀλλ' ἢ τῶν κοινῶν ^e
 τινὸς μετέχει, οἷον εἰ μουσικός. Ἔτι ^fἢ ἐνί τι πᾶσιν ἐπι-
 εικές· διὸ ἔνιοι ὁμιλητικοὶ εἰσιν ἂν καὶ ^gσπουδαῖοι. Ἡ
^hἢ προσαρμόττουσιν ἐκάστῳ· ἔχουσι γὰρ τι πάντες τοῦ
 ἀγαθοῦ.

Τρία μὲν οὖν εἶδη ταῦτα φιλίας, ἐν πᾶσι δὲ τούτοις κατ' ³
 ἰσότητά πως λέγεται ἡ φιλία· καὶ γὰρ οἱ κατ' ἀρετὴν φίλοι
 ἐν ἰσότητί πως ⁱἀρετῆς εἰσὶ φίλοι ἀλλήλοις. Ἄλλη δὲ
 διαφορὰ τούτων ἢ κατ' ὑπερβολήν, ὥσπερ θεοῦ ἀρετὴ πρὸς
 ἄνθρωπον. Τοῦτο γὰρ ἕτερον εἶδος φιλίας, καὶ ὅλως ἄρ-
 χοντος καὶ ἀρχομένου, καθάπερ καὶ τὸ δίκαιον ἕτερον· κατ'
 ἀναλογίαν γὰρ ἴσον, κατ' ἀριθμὸν δ' οὐκ ἴσον. Ἐν τούτῳ
 τῷ γένει πατὴρ πρὸς υἱὸν καὶ ὁ εὐεργέτης πρὸς τὸν εὐεργε-
 τηθέντα. Αὐτῶν δὲ τούτων διαφοραὶ εἰσιν ^k ἄλλη πατρὸς ³
 πρὸς υἱὸν καὶ ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, αὕτη μὲν ὡς ἄρχοντος
 καὶ ἀρχομένου, ^l ἢ δὲ εὐεργέτου ^m πρὸς εὐεργετηθέντα. Ἐν
 ταύταις δὲ ἢ οὐκ ἔνεστιν ἢ οὐχ ὁμοίως τὸ ἀντιφιλεῖσθαι.
 Γελοῖον γὰρ εἴ τις ἐγκαλοῖ τῷ θεῷ ὅτι οὐχ ὁμοίως τῷ
 ἀντιφιλεῖσθαι ὡς φιλεῖται, ἢ τῷ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ.

^z ἀλλήλους P^b. ^a τὸν ἐπιεικῆ M^b.P^b. ^b χρήσιμον M^b. ^c τῷ—
 ὑπάρχουσαν om. M^b. ^d ποιεῖν P^b. ^e ἔτι] nescio quid corr. P^b.
^f ἢ ἐνί τι P^b, εἰ ἐνί τι M^b. ^g σπουδαίω P^b. ^h ἢ] εἰ M^b, ambiguo P^b.
ⁱ εἰσὶν ἀρετῆς P^b. ^k ἄλλην P^b. ^l ἢ δὲ] ἢ P^b. ^m πρὸς] πρὸς
 τὸν M^b.

- 4 Φιλεῖσθαι γάρ, οὐ φιλεῖν, τοῦ ἄρχοντος, ἢ φιλεῖν ἄλλον τρόπον. Καὶ ἡδονὴ διαφέρει οὐδὲν ἢ τε τοῦ αὐτάρκους ^η ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κτήματι ἢ παιδί, καὶ τοῦ ἐνδεοῦς ἐπὶ τῷ γινομένῳ. ^θ Ὡς ^ο δ' αὐτως καὶ ἐπὶ τῶν διὰ τὴν χρῆσιν φίλων καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἡδονήν, Ροὶ μὲν κατ' ἰσότητα ^ρ εἰσίν, οἱ δὲ καθ' ὑπερο-
5 χήν. Διὸ καὶ οἱ ἐκείνως οἰόμενοι ἐγκαλοῦσιν, εἰ μὴ ὁμοίως χρήσιμοι καὶ εὖ ποιῶσιν καὶ ἐπὶ τῆς ἡδονῆς. Δῆλον δ' ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς· τοῦτο γὰρ αἴτιον τοῦ μάχεσθαι ἀλλήλοις πολλάκις. Ἀγνοεῖ γὰρ ὁ ἐρῶν ὅτι οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος τῆς ἐπὶ τὴν προθυμίαν. Διὸ εὐρηκέναι νεῖκος ὁ ἐρώμενος· τοιαυτ' ἂν οὐκ ἐρῶν λέγοι. Οἱ δὲ νομίζουσι τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον.
- 4 ^ω Ὡσπερ οὖν εἴρηται, τριῶν ὄντων εἰδῶν φιλίας, κατ' ἀρετὴν, κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ κατὰ τὸ ἡδύ, αὐταὶ πάλιν διήρηται εἰς δύο· αἱ μὲν γὰρ κατὰ τὸ ἴσον αἱ δὲ καθ' ὑπεροχὴν εἰσιν. Φιλίαι μὲν οὖν ἀμφοτέραι, φίλοι δ' οἱ κατὰ τὴν ἰσότητα· ἄτοπον γὰρ ἂν εἴη εἰ ἀνὴρ παιδίῳ φίλος, φιλεῖ δὲ γε
2 καὶ φιλεῖται. Ἐνιαχοῦ δὲ φιλεῖσθαι μὲν δεῖ τὸν ὑπερέχοντα, εἰ μὴ φιλή, ὀνειδίζεται ὡς ἀνάξιον φίλων. Τῇ γὰρ ἀξία τῶν φίλων μετρεῖται καὶ τινι ἴσῳ. Τὰ μὲν οὖν δι' ἡλικίας ἔλλειψιν ἀνάξια ὁμοίως φιλεῖσθαι, τὰ δὲ κατ' ἀρετὴν ἢ γένος ἢ κατὰ ἄλλην τοιαύτην ὑπεροχὴν. Ἀεὶ δὲ τὸν ὑπερέχοντα ἢ ἦπτον ἢ μὴ φιλεῖν ἀξιούν, καὶ ἐν τῷ χρησίμῳ
3 καὶ ἐν τῷ ἡδέϊ καὶ κατ' ἀρετὴν. Ἐν μὲν οὖν ταῖς μικραῖς ὑπεροχαῖς εἰκότως γίνονται ἀμφισβητήσεις. Τὸ γὰρ μικρὸν ἐνιαχοῦ ^ρ οὐδὲν ἰσχύει, ὡσπερ ἐν ^σ ξύλου σταθμῷ, ἀλλ' ἐν χρυσίῳ. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν κακῶς κρίνουσιν· φαίνεται γὰρ τὸ μὲν οἰκείον ἀγαθὸν διὰ ^τ τὸ ἐγγύς ^ν μέγα, τὸ δ' ἀλλό-
4 τριον διὰ τὸ πόρρω μικρόν. Ὡταν δὲ ὑπερβολὴ ἦ, οὐδ' ^ω αὐτοὶ ἐπιζητοῦσιν ὡς δεῖ ἢ ἀντιφιλεῖσθαι ἢ ὁμοίως ἀντιφιλεῖσθαι, οἷον εἴ τις ἀξιοῖ τὸν θεόν. Φανερόν ^χ δὲ ὅτι φίλοι

^η ἐπὶ τῷ] καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ Mb. ^ο δ' om. Mb. ^ρ οἱ om. Mb.
^ρ ἐστίν Mb. ^ρ οὐδὲν ἰσχύει Casaubonus: codices οὐδ' ἐν ἰσχύϊ. ^σ ξύ-
λω Pb. ^τ τὸ post διὰ om. Pb. et pr. Mb. ^ν μέγα] μέγα δὲ Pb.
^ω αὐτὸ ὡς ἐπιζητοῦσι δεῖ Pb. ^χ δὲ Mb.

μέν, ὅταν ἐν τῷ ἴσῳ, τὸ ἀντιφιλεῖν δ' ἐστὶν ἄνευ τοῦ φίλου εἶναι. Δῆλον δὲ καὶ διὰ τί ζητοῦσι μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι τὴν καθ' ὑπεροχὴν φιλίαν τῆς κατ' ἰσότητα· ἅμα γὰρ ὑπάρχει οὕτως αὐτοῖς τό τε φιλεῖσθαι καὶ ἡ ὑπεροχή. Διὸ ὁ 5 κόλαξ παρ' ἐνίοις ἐντιμότερος τοῦ φίλου· ἅμφω γὰρ φαίνεται ποιεῖ ὑπάρχειν τῷ κολακευομένῳ. Μάλιστα δ' οἱ φιλότιμοι τοιοῦτοι· τὸ γὰρ θαυμάζεσθαι ἐν ὑπεροχῇ. Φύσει δὲ γίνονται οἱ μὲν φιλητικοὶ οἱ δὲ φιλότιμοι. Φιλητικὸς δὲ ὁ τῷ φιλεῖν χαίρων μᾶλλον ἢ τῷ φιλεῖσθαι· ἐκεῖνος δὲ φιλότιμος μᾶλλον. Ὁ μὲν οὖν χαίρων τῷ θαυμάζεσθαι καὶ 6 φιλεῖσθαι τῆς ὑπεροχῆς φίλος, ὁ δὲ τῆς ἐν τῷ φιλεῖν ἡδονῆς ὁ φιλητικός. Ἔνεστι γὰρ ἀνάγκη ἐνεργοῦντα· τὸ μὲν γὰρ φιλεῖν συμβεβηκός· ἐστὶ γὰρ λανθάνειν φιλούμενον, φιλοῦντα δ' οὐ. Ἔστι δὲ καὶ κατὰ ὕ τὴν φιλίαν τὸ φιλεῖν μᾶλλον ἢ τὸ φιλεῖσθαι, τὸ δὲ φιλεῖσθαι κατὰ 2 τὸ φιλητόν. Σημεῖον δ' ἔλοιτ' ἂν ὁ φίλος μᾶλλον, εἰ μὴ ἐνδέχοιτ' ἅμφω, 7 γινώσκειν ἢ γινώσκεσθαι, οἷον ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς αἱ γυναῖκες ποιοῦσι, καὶ ἡ Ἀνδρομάχη ἢ Ἀντιφῶντος. Καὶ γὰρ ἔοικε τὸ μὲν ἐθέλειν γινώσκεσθαι αὐτοῦ ἕνεκα, καὶ τοῦ πάσχειν τι ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ ποιεῖν, τὸ δὲ γινώσκειν τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ φιλεῖν ἕνεκα. Διὸ καὶ τοὺς ἐμμένοντας τῷ φιλεῖν πρὸς τοὺς 8 τεθνεώτας ἐπαινοῦμεν· γινώσκουσι γὰρ, ἀλλ' οὐ γινώσκονται. Ὅτι μὲν οὖν πλείονες τρόποι φιλίας, καὶ πόσοι τρόποι, ὅτι τρεῖς, καὶ ὅτι τὸ φιλεῖσθαι καὶ ἀντιφιλεῖσθαι καὶ οἱ φίλοι διαφέρουσιν, οἳ τε κατ' ἰσότητα καὶ οἱ καθ' ὑπεροχὴν, εἴρηται.

Ἐπεὶ δὲ τὸ φίλον λέγεται καὶ καθόλου μᾶλλον, ὥσπερ 5 καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη ^α ἀπὸ τῶν ἕξωθεν συμπεριλαμβανόντων (οἱ μὲν γὰρ τὸ ὁμοίον φασιν εἶναι φίλον, οἱ δὲ τὸ ἐναντίον), λεκτέον καὶ περὶ τούτων πῶς εἰς πρὸς τὰς εἰρημένας φιλίας. Ἀνάγεται δὲ τὸ μὲν ὁμοιον καὶ εἰς τὸ ἡδὺ καὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. Τό τε γὰρ ἀγαθὸν ἀπλοῦν, τὸ δὲ κακὸν πολύ- 2

ὕ τὴν om. Mb.

z τὸ om. Mb.

a ἀπὸ Mb.

μορφον· καὶ ὁ ἀγαθὸς μὲν ὅμοιος αἰεὶ καὶ οὐ μεταβάλλεται τὸ ἦθος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ὁ ἄφρων οὐθὲν ἔοικεν ἔωθεν καὶ ἔσπερας. Διὸ εἴαν μὴ συμβάλλωσιν οἱ φαῦλοι, οὐ φίλοι εἰσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ δίστανται· ἢ δ' οὐ^ε βέβαιος φιλία οὐ φιλία.

3^υ Ὡστε οὕτω μὲν τὸ ὅμοιον φίλον, ὅτι ἀγαθὸν ὅμοιον, ἔστι δὲ ὡς καὶ κατὰ τὸ ἡδύ· τοῖς γὰρ ὁμοίοις ταῦθ' ἡδέα, καὶ ἕκαστον δὲ φύσει αὐτὸ αὐτῷ ἡδύ. Διὸ καὶ φωναὶ^δ καὶ ἔξεις καὶ συνημερεύσεις τοῖς ὁμογενέσιν ἠδίσται ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις· καὶ ταύτη ἐνδέχεται καὶ^ε τοὺς φαύλους ἀλλήλους φιλεῖν.

κακὸς^ε κακῷ δὲ συντέτηκεν ἡδονῇ.

4 Τὸ δ' ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φίλον ὡς τὸ χρήσιμον· αὐτὸ γὰρ αὐτῷ τὸ ὅμοιον ἄχρηστον. Διὸ δεσπότης δούλου δεῖται^ε καὶ δούλος δεσπότου, καὶ γυνή καὶ ἀνὴρ ἀλλήλων, καὶ ἡδὺ καὶ ἐπιθυμητὸν τὸ ἐναντίον ὡς χρήσιμον, καὶ οὐχ ὡς ἐν τέλει ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ τέλος· ὅταν γὰρ τύχη οὐ^δ ἐπιθυμεί, ἐν τῷ τέλει μὲν ἔστιν, οὐκ ὀρέγεται δὲ τοῦ ἐναντίου, οἷον τὸ θερ-

5 μὸν τοῦ ψυχροῦ καὶ τὸ^η ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ. Ἔστι δέ πως καὶ ἡ τοῦ ἐναντίου φιλία τοῦ ἀγαθοῦ. Ὀρέγεται γὰρ ἀλλήλων διὰ τὸ μέσον· ὡς σύμβολα γὰρ ὀρέγεται ἀλλήλων· διὸ οὐ^ι τῷ γίνεσθαι ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσον. Ἔτι κατὰ συμβεβηκὸς ἔστι τοῦ ἐναντίου, καθ' αὐτὸ δὲ τῆς μεσότητος. Ὀρέ-

6 γονται γὰρ οὐκ ἀλλήλων τὰναντία, ἀλλὰ τοῦ μέσου. Ὑπερψυχθέντες γὰρ, εἴαν θερμανθῶσιν, εἰς τὸ μέσον καθίστανται, καὶ ὑπερθερμανθέντες, εἴαν ψυχθῶσιν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Εἰ δὲ μή, αἰεὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ, οὐκ ἐν τοῖς μέσοις.

7 Ἀλλὰ χαίρει ὁ ἐν τῷ μέσῳ ἄνευ ἐπιθυμίας τοῖς φύσει ἡδέσι, οἱ δὲ πᾶσι τοῖς ἐξιστάσι^κ τῆς φύσει ἔξεως. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ εἶδος καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων ἔστιν· τὸ φιλεῖν δὲ γίνεται, ὅταν ἢ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων. Διὸ ἐνίοτε ἀνομοίοις χαίρουσιν, οἷον αὐστηροὶ εὐτραπέλοις καὶ ὀξεῖς ῥαθύμοις· εἰς τὸ μέσον

^b ὁ om. Mb. ^c βεβαία Mb. ^d καὶ αἱ ἔξεις Pb. ^e τοῖς φαύλοις Pb. ^f δὲ κακῷ σύντεκεν Mb. ^g καὶ δούλος δεσπότου om. Mb. ^h ὑγρὸν τοῦ ξηροῦ Mb. ⁱ τῷ] τὸ Pb. ^k τῶν φύσει ἔξεων Mb.

γὰρ καθίστανται ὑπ' ἀλλήλων. Κατὰ συμβεβηκὸς ¹ οὖν, ⁸
ὥσπερ ἐλέχθη τὰ ἐναντία φίλα, καὶ διὰ τὸ ἀγαθόν. Πόσα
μὲν οὖν εἶδη φιλίας, καὶ τίνες διαφοραὶ καθ' ἃς λέγονται οἱ
τε φίλοι καὶ οἱ φιλοῦντες καὶ ^m οἱ φιλούμενοι, καὶ οὕτως ὥστε
φίλοι εἶναι καὶ ἄνευ τούτου, εἴρηται.

Περὶ δὲ τοῦ αὐτὸν αὐτῷ φίλον εἶναι ἢ μὴ, πολλὴν ἔχει ⁶
ἐπίσκεψιν. Δοκεῖ γὰρ ἐνίοις μάλιστα ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ
φίλος εἶναι, καὶ τούτῳ χρώμενοι κανόνι ⁿ κρίνουσι τὴν πρὸς
τοὺς ἄλλους φίλους φιλίαν. Κατὰ δὲ τοὺς λόγους καὶ τὰ
δοκοῦνθ' ὑπάρχειν τοῖς φίλοις τὰ μὲν ὑπεναντιοῦται, τὰ δ'
ὅμοια φαίνεται ὄντα. ⁴ Ἔστι γὰρ πῶς κατ' ἀναλογίαν αὕτη ²
ἢ φιλία, ἀπλῶς δ' οὐ. ¹ Ἐν δυσὶ γὰρ διηρημένοις τὸ φιλεῖ-
σθαι καὶ φιλεῖν. Δι' ἃ μᾶλλον ^o οὗτος αὐτὸς αὐτῷ φίλος.
¹ Ἐπὶ τοῦ ἀκρατοῦς καὶ ἐγκρατοῦς εἴρηται πῶς ἐκὼν ἢ ἄκων,
τῷ τὰ μέρη ἔχειν πῶς πρὸς ἄλληλα τὰ τῆς ψυχῆς· καὶ
ὅμοιον τὰ τοιαῦτα πάντα, εἰ φίλος αὐτὸς αὐτῷ καὶ ἐχθρός,
καὶ εἰ ἀδικεῖ τις αὐτὸς αὐτόν. Πάντα γὰρ ἐν δυσὶ ταῦτα ³
καὶ διηρημένως. ^p Εἰ δὲ δύο πῶς καὶ ἡ ψυχὴ, ὑπάρχει πῶς
ταῦτα· ^q εἰ δ' οὐ διηρημένα, οὐχ ὑπάρχει. ¹ Ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς
αὐτὸν ἔξεως [ὡς] οἱ λοιποὶ τρόποι τοῦ φιλεῖν διωρισμένοι,
καθ' οὓς ἐν τοῖς λόγοις ἐπισκοπεῖν εἰώθαμεν. Δοκεῖ γὰρ
φίλος εἶναι ὁ βουλόμενός τινι τὰγαθὰ ἢ οἷα οἶεται ἀγαθὰ,
μὴ δι' αὐτὸν ἀλλ' ἐκείνου ἕνεκα. ⁴ Ἄλλον δὲ τρόπον ^φ τὸ ⁴
εἶναι βούλεται δι' ἐκείνον καὶ μὴ δι' αὐτόν, κἂν εἰ μὴ διανέμων
τὰγαθὰ, ^r μὴ τῷ τὸ εἶναι τούτῳ ἂν δόξαιεν μάλιστα φιλεῖν.
¹ Ἄλλον δὲ τρόπον ^φ συζῆν αἰρεῖται δι' αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν καὶ
μὴ δι' ἕτερόν τι, οἷον οἱ πατέρες τὸ μὲν εἶναι τοῖς τέκνοις,
συζῶσι δ' ἑτέροις. Μάχεται δὲ ταῦτα πάντα πρὸς ἄλληλα.
^s Ὁ μὲν γὰρ ἂν μὴ τὸ ἑαυτοῖς, ὁ δὲ ἂν μὴ τὸ εἶναι, οἱ δὲ τὸ ⁵
συζῆν οὐκ οἶονται φιλεῖσθαι. ¹ Ἐτι ^v τὸ ἀλγοῦντι συναλγεῖν

¹ οὖν] γὰρ P^b. ^m οἱ ante φιλούμενοι om. P^b. ⁿ κρίνουσι interpres:
codices κινουσι. ^o οὕτως P^b. ^p εἰ] ἢ M^b. ^q ἢ M^b. P^b. ^r μὴ τὸ
δόξειε M^b. et Z: hic post τὸ tertiam versus partem vacuum, tum
tὴν ὁμιλίαν καὶ μὴ δι' ἐ, iisque deletis locum vacuum quinque litterarum
capacem. ^s οἱ μὲν γὰρ μὴ P^b. ^t αὐτοῖς M^b. ^v τῷ M^b. P^b.

μή δι' ἕτερόν τι ἀγαπᾶν θήσομεν, οἷον οἱ δούλοι πρὸς τοὺς δεσπότας, ὅτι χαλεποὶ ἀλγοῦντες, ἀλλ' οὐ δι' αὐτούς, ὥσπερ
6 αἱ μητέρες τοῖς τέκνοις, καὶ ^wοὶ συνωδίνοντες ὄρνιθες. Βού-
λεται γὰρ μάλιστα τε οὐ μόνον συλλυπεῖσθαι ὁ φίλος τῷ
φίλῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτὴν λύπην, οἷον διψῶντι συνδιψῆν,
^xεἰ ^yἐνεδέχετο, ὅτι μὴ ἐγγύτατα. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ
ἐπὶ τοῦ χαίρειν μὴ δι' ἕτερόν τι ἀλλὰ δι' ἐκείνον, ὅτι χαίρει,
7 φιλικόν. Ἔτι τὰ τοιαῦτα λέγεται ^zπερὶ φιλίας, ὡς ἰσότης
φιλότης, καὶ μὴ μίαν φιλίαν εἶναι τοὺς ἀληθῶς φίλους.
Ἄπαντα ταῦτα ἐπαναφέρεται πρὸς τὸν ἕνα. Καὶ γὰρ βού-
λεται τὰγαθὰ αὐτῷ τούτου τὸν τρόπον. Οὐθεὶς γὰρ αὐτὸς
αὐτὸν εὖ ποιεῖ διὰ τι ἕτερον, οὐδὲ χάριτος. Οὐδὲ λέγει ὅτι
ἐποίησεν ἢ εἰς· δοκεῖ γὰρ φιλεῖν ^aβούλεσθαι ὁ δῆλον ποιῶν
8 ὅτι φιλεῖ, ἀλλ' οὐ φιλεῖν. Καὶ τὸ εἶναι μάλιστα καὶ τὸ
συζῆν καὶ τὸ συγχαίρειν καὶ τὸ συναλγεῖν, καὶ μία δὴ ψυχὴ,
καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ἀλλήλων μηδὲ ζῆν, ἀλλὰ συναπο-
θνήσκειν. Οὕτω γὰρ ἔχει ὁ εἰς, καὶ ἴσως ὀμιλεῖ αὐτὸς αὐτῷ.
Πάντα δὲ ταῦτα τῷ ἀγαθῷ ὑπάρχει πρὸς αὐτόν. Ἐν ^bδὲ
9 τῷ πονηρῷ διαφωνεῖ, οἷον ἐν τῷ ἀκρατεῖ. Καὶ διὰ τοῦτο
δοκεῖ καὶ ἐχθρὸν ἐνδέχασθαι αὐτὸν αὐτῷ εἶναι· ἢ δ' εἰς καὶ
ἀδιαίρετος, ὀρεκτὸς αὐτὸς αὐτῷ. Τοιοῦτος ὁ ἀγαθὸς καὶ ὁ
κατ' ἀρετὴν φίλος, ἐπεὶ ὁ ^cγε μοχθηρὸς οὐχ εἰς ἀλλὰ πολ-
λοῖ, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἕτερος καὶ ἔμπληκτος. Ὡστε καὶ
ἢ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν φιλία ἀνάγεται πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ.
10 Ὅτι γὰρ πῃ ^dὅμοιος καὶ εἰς καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἀγαθός, ταύτη
αὐτὸς αὐτῷ φίλος καὶ ὀρεκτός· φύσει δὲ τοιοῦτος, ἀλλ' ὁ
πονηρὸς παρὰ φύσιν. ^eὉ δ' ἀγαθὸς οὐθ' ἅμα λαιδορεῖται
ἑαυτῷ, ὥσπερ ὁ ἀκρατής, οὐθ' ὁ ὑστερος τῷ πρότερον, ὥσ-
11 περ ὁ μεταληπτικός, οὐτε ὁ ἔμπροσθεν τῷ ὑστερον, ὥσπερ
ὁ ψεύστης. Ὅλως τε εἰ δεῖ ὥσπερ οἱ σοφισταὶ διορίζουσιν,
ὥσπερ τὸ Κορίσκος καὶ Κορίσκος σπουδαῖος. Δῆλον γὰρ

^w οἱ om. Mb. ^x εἰ] ἢ Pb. ^y ἐνδέχοιτο Mb. ^z περὶ τῆς φιλίας Pb.
^a βούλεται Mb. Pb. ^b δὲ τῷ] γὰρ τῷ Mb. ^c τε Mb. ^d ὅμοιοι co-
dices. ^e ὁ δ'] οὐδ' Mb. Pb.

ὡς τὸ αὐτὸ ^f πόσον σπουδαῖον αὐτόν, ἐπεὶ ὅταν ἐγκαλέσωσιν αὐτοῖς, ἀποκτινύασιν ^g αὐτοῖς. ¹ Ἀλλὰ δοκεῖ πᾶς αὐτὸς αὐτῷ ἀγαθός. ^h Ζητεῖ δὲ ὁ ἀπλῶς ὢν ἀγαθὸς εἶναι καὶ αὐτὸς αὐτῷ φίλος, ὡσπερ εἴρηται, ὅτι δὴ ἔχει ἐν αὐτῷ ἃ φύσει βούλεται εἶναι φίλα καὶ διασπάσαι ἀδύνατον. Διὸ ἐπ' ἀν-
θρώπου μὲν δοκεῖ ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ φίλος, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ζώων οἷον ἵππος αὐτὸς αὐτῷ· οὐκ ἄρα φίλος. ¹ Ἄλλ' οὐδὲ τὰ παιδία, ἀλλ' ὅταν ἤδη ἔχη προαίρεσιν· ἤδη γὰρ τότε διαφωνεῖ ὁ παῖς πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. ² Ἔοικε δ' ἡ φιλία ἢ ¹³ πρὸς αὐτὸν τῇ κατὰ συγγένειαν· οὐθέτερον γὰρ ⁱ ἐφ' αὐτοῖς λῦσαι, ^k ἀλλὰ καὶ ^l διαφέρωνται, ὅμως οὗτοι μὲν ^m συγγενεῖς ἔτι, ὁ δὲ ἔτι εἷς, ἕως ἀν ζῆ. Ποσαχῶς μὲν οὖν τὸ φιλεῖν λέγεται, καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ φιλίαι ἀνάγονται πρὸς τὴν πρώτην, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων.

Οἰκείον δὲ τῇ σκέψει θεωρῆσαι καὶ περὶ ὁμοιότητος καὶ ⁷ εὐνοίας· δοκεῖ γὰρ τοῖς μὲν εἶναι ταῦτά, τοῖς δ' οὐκ ἄνευ ἀλλήλων. ¹ Ἔστι δ' ἡ εὐνοια τῆς φιλίας οὔτε πάμπαν ἕτερον οὔτε ταυτόν. Διηρημένης γὰρ τῆς φιλίας κατὰ τρεῖς τρόπους, οὔτ' ἐν τῇ χρησίμῃ οὔτ' ἐν τῇ καθ' ἡδονὴν ἐστίν. Εἴτε γὰρ ὅτι χρησίμων, βούλεται αὐτῷ τὰγαθά, οὐ δι' ἐκείνον ἀλλὰ δι' αὐτὸν βούλοισι' ἄν. Δοκεῖ δ' ὡσπερ καὶ ἡ εὐνοια ² ⁿ οὐκ αὐτοῦ εὐνοια τοῦ εὐνοϊζομένου εἶναι, ἀλλὰ τοῦ ᾧ εὐνοεῖ. Εἰ ^o δ' ἡ ἐν τῇ τοῦ ἡδέος φιλία, καὶ τοῖς ἀψύχοις εὐνόουν. ³ Ὡστε δῆλον ὅτι περὶ τὴν ἠθικὴν φιλίαν ἡ εὐνοιά ἐστίν. ¹ Ἀλλὰ τοῦ μὲν εὐνοοῦντος βούλεσθαι μόνον ἐστί, τοῦ δὲ φίλου καὶ πράττειν ἃ βούλεται. ² Ἔστι γὰρ ἡ εὐνοια ἀρχή ³ φιλίας· ὁ μὲν γὰρ φίλος πᾶς εὖνους, ὁ δ' εὖνους οὐ πᾶς φίλος. ¹ Ἀρχομένῳ γὰρ ἔοικεν ὁ εὖνωὼν μόνον, διὸ ἀρχὴ φιλίας, ἀλλ' οὐ φιλία. Δοκοῦσι γὰρ οἷ τε φίλοι ὁμοιοεῖν καὶ οἱ ὁμοιοεῖντες φίλοι εἶναι. ² Ἔστι δ' οὐ περὶ πάντα ἡ

^f πόσον πουσπουδαῖον Mb. ^g αὐτοῖς. ἀλλά] αὐτ. ἀλλὰ Z. ^h ζητεῖται Pb. ⁱ ἐπ' αὐτοῖς Pb. ^k ἀλλὰ Mb. ^l διαφέρονται, omisso καὶ, Pb. ^m ἔτι συγγενεῖς Pb. ⁿ οὐκ αὐτοῦ εὐνοια om. Pb. ^o δὴ ἐν τῇ τοῦ ἡδέως Pb.

ὁμόνοια ἢ φιλική, ἀλλὰ περὶ τὰ πρακτὰ τοῖς ῥ ὁμοιοῦσι,
 4 καὶ ὅσα εἰς τὸ συζῆν συντείνει. Οὔτε μόνον κατὰ διάνοιαν ἢ
 κατὰ ὄρεξιν ἔστι γὰρ τάναντία τὸ κινεῖν ἐπιθυμεῖν, ὥσπερ
 ἐν τῷ ἀκρατεῖ διαφωνεῖ τούτο ἧ οὐ δεῖ κατὰ τὴν προαίρεσιν
 ὁμοιοεῖν καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἢ
 ὁμόνοια· οἳ γε φαῦλοι ταῦτ' ἀποαιροῦμενοι ῥ καὶ ἐπιθυμοῦν-
 5 τες βλάπτουσιν ἰ ἀλλήλους. Ἔοικε δὲ καὶ ἡ ὁμόνοια οὐχ
 ἀπλῶς λέγεσθαι, ὥσπερ οὐδ' ἡ φιλία, ἀλλ' ἢ μὲν πρώτη καὶ
 φύσει σπουδαία, διὸ οὐκ ἔστι τοὺς φαύλους ὁμοιοεῖν. Ἐτέρα
 δὲ καθ' ἣν καὶ οἱ φαῦλοι ὁμοιοῦσιν, ὅταν τῶν αὐτῶν τὴν
 προαίρεσιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἔχωσιν. Οὔτω δὲ δεῖ τῶν αὐ-
 τῶν ὀρέγεσθαι ὥστ' ἐνδέχεσθαι ἀμφοτέροις ὑπάρχειν οὐ ὀρέ-
 6 γονται. Ἄν γὰρ τοιούτου ὀρέγωνται ὃ μὴ ἐνδέχεται ἀμ-
 φοῖν, μαχοῦνται· οἱ ὁμοιοῦντες δ' οὐ μαχοῦνται. Ἔστι δ'
 ἢ ὁμόνοια, ὅταν περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ αὐτὴ προαί-
 ρεσις ἦ, μὴ τοῦ ἰ ἐκάτερον, ἀλλὰ τοῦ τὸν αὐτόν. Καὶ ἔστιν
 ἢ ὁμόνοια φιλία πολιτική. Περὶ μὲν οὖν ὁμοιοῦσιν καὶ εὐνοίας
 εἰρήσθω τσαῦτα.

8 Ἄπορεῖται δὲ διὰ τί μᾶλλον ῥ φιλοῦσιν οἱ ποιήσαντες
 ῥ εὐ τοὺς παθόντας ἢ οἱ παθόντες εὐ τοὺς ποιήσαντας. Δοκεῖ
 δὲ δίκαιον εἶναι τούναντίον. Τούτο δ' ὑπολάβοι μὲν ἂν τις
 διὰ τὸ χρήσιμον καὶ τὸ αὐτῷ ὠφέλιμον συμβαίνειν· ῥ τὸν
 μὲν γὰρ ὠφελείσθαι τὸν δ' ἀποδοῦναι δεῖ. Οὐκ ἔστι δὲ τούτο
 2 μόνον, ἀλλὰ καὶ φυσικόν. Ἡ γὰρ ἐνέργεια αἰρετώτερον
 τὸν αὐτὸν δὴ λόγον ἔχει τὸ ἔργον καὶ ἢ ἐνέργεια, ὃ δ'
 εὐ παθὼν ὥσπερ ἔργον τοῦ εὐ ποιήσαντος. Διὸ καὶ ἐν τοῖς
 ζῴοις ἢ περὶ τὰ τέκνα σπουδὴ ἔστι, καὶ τοῦ γεννῆσαι καὶ
 γεννώμενα σώζειν. Καὶ φιλοῦσιν δὴ μᾶλλον οἱ πατέρες τὰ
 τέκνα [καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων] ἢ φιλοῦνται· καὶ οὗτοι
 πάλιν τὰ αὐτῶν ἢ τοὺς γεννήσαντας, διὰ τὸ τὴν ἐνέργειαν
 3 εἶναι τὸ ἄριστον. Καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων, ὅτι μᾶλλον

ῥ εὐ νοοῦσι P^b. ἧ οὐ] οὐ vulgo. ῥ καὶ] καὶ οἱ M^b. ἰ ἀλλήλοις P^b.
 ἰ ἐκάτερον M^b. ῥ φιλοῦνται M^b, φιλοῦντες P^b. ῥ εὐ τοὺς—εὐ τοὺς]
 αὐτοὺς—αὐτοὺς pr. P^b. ῥ τὸ μὲν γὰρ ὠφελείσθαι M^b.P^b.

οἴονται αὐτῶν εἶναι ἔργον τὰ τέκνα· τὸ γὰρ ἔργον τῷ χα-
λεπῷ διορίζουσιν, πλείω δὲ λυπεῖται περὶ τὴν γένεσιν μήτηρ.
Καὶ περὶ μὲν φιλίας τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἐν πλείοσι
διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

Δοκεῖ δὲ τό τε δίκαιον εἶναι ἴσον τι καὶ ἡ φιλία ἐν 9
ισότητι, εἰ μὴ μάτην λέγεται ἰσότης ἢ φιλότης. Αἱ δὲ
πολιτεῖαι πᾶσαι δικαίου τι εἶδος· κοινωμία γάρ, τὸ δὲ κοινὸν
πᾶν διὰ τοῦ δικαίου συνέστηκεν, ὅστις ὕαι διὰ φιλίας καὶ
δικαίου καὶ κοινωμίας, καὶ πάντα ταῦτα ^z σὺνορα ἀλλήλοις,
καὶ ἐγγὺς ἔχει τὰς διαφοράς. Ἐπεὶ δ' ὁμοίως ἔχει ψυχὴ ²
πρὸς σῶμα καὶ τεχνίτης πρὸς ὄργανον καὶ δεσπότης πρὸς
δούλον, τούτων ^a μὲν οὐκ ἔστι κοινωμία. Οὐ γὰρ δὴ ἔστιν,
ἀλλὰ τὸ μὲν ἔν, τὸ δὲ τοῦ ἐνὸς οὐδέν. Οὐδὲ διαιρετὸν τὸ
ἀγαθὸν ἑκατέρω, ἀλλὰ τὸ ἀμφοτέρων τοῦ ἐνὸς οὐ ἕνεκά
ἔστιν. Τό τε γὰρ σῶμά ἐστιν ὄργανον σύμφυτον, καὶ τοῦ ³
δεσπότου ὁ δούλος ὥσπερ μόριον καὶ ὄργανον ^b ἀφαιρετόν,
τὸ δ' ὄργανον ^c ὥσπερ δούλος ἄψυχος. Αἱ δ' ἄλλαι κοινω-
νίαι εἰσὶν ἢ μόριον τῶν τῆς πόλεως κοινωμιῶν, οἷον ἢ τῶν
^d φρατέρων ἢ τῶν ὀργίων, ἢ αἱ ^e χρηματιστικαὶ ἔτι πολιτεῖαι.
Αἱ δὲ πολιτεῖαι πᾶσαι ἐν οἰκείοις συνυπάρχουσι καὶ αἱ ὀρ-
θαὶ καὶ αἱ ^f παρεκβάσεις. Ἔστι γὰρ τὸ αὐτὸ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ⁴
ἀρμονιῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις. Βασιλικὴ μὲν ἢ τοῦ
γεννήσαντος, ἀριστοκρατικὴ δ' ἢ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πολι-
τεία δ' ἢ τῶν ἀδελφῶν. Παρέκβασις δὲ τούτων τυραννίς,
ὀλιγαρχία, δῆμος· καὶ ^g τὰ δίκαια δὴ τοσαῦτα. Ἐπεὶ δὲ
τὸ ἴσον τὸ μὲν κατ' ἀριθμὸν τὸ δὲ κατ' ἀναλογίαν, καὶ τοῦ
δικαίου εἶδη ἔσται καὶ τῆς φιλίας καὶ τῆς κοινωμίας. Κατ' ⁵
ἀριθμὸν μὲν γὰρ ἢ κοινωμία καὶ ἢ ἐταιρικὴ φιλία· τῷ γὰρ
αὐτῷ ὄρω μετρεῖται· κατ' ἀναλογίαν δὲ ἢ ἀριστοκρατικὴ
ἀρίστη καὶ βασιλικὴ· οὐ γὰρ ταῦτὸν δίκαιον τῷ ὑπερέχοντι
καὶ ὑπερεχομένῳ, ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον. Καὶ ἡ φιλία δὲ

ὑ αἰεὶ διὰ] αἰεὶ δὴ P^b. ^z σὺνορα M^b. ^a μὲν οὖν οὐκ M^b. ^b ἀφαι-
ρετόν M^b. ^c ὥσπερ M^b. ^d φρατέρων M^b. ^e χρηματικαὶ M^b.
^f παρεκβάσεως. ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ ὥσπερ καὶ ἐπὶ P^b. ^g τὸ δίκαιον P^b.

ὁμοίως πατρός καὶ παιδός, καὶ ἐν ταῖς κοινωνίαις ὁ αὐτὸς τρόπος.

- 10 Λέγονται δὲ φιλία συγγενική, ἑταιρική, κοινωνική, ἢ λεγομένη πολιτική. Ἔστι μὲν συγγενική πολλὰ ἔχουσα εἶδη, ἢ μὲν ὡς ἀδελφῶν, ἢ δ' ὡς πατρός καὶ υἱῶν. Καὶ γὰρ κατ' ἀναλογίαν, οἷον ἢ πατρική, καὶ κατ' ἀριθμόν, οἷον ἢ τῶν ἀδελφῶν. Ἐγγύς γὰρ αὕτη τῆς ἑταιρικής· ἐπιλαμβάνουσι γὰρ ἐνταῦθα ^h πρεσβείων. Ἡ δὲ πολιτική συνέστηκε μὲν κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ μάλιστα· διὰ γὰρ τὸ μὴ αὐτάρκη δοκοῦσι συνελθεῖν, ἐπεὶ συνῆλθόν γ' ἂν καὶ τοῦ συζῆν χάριν. Μόνη δ' ἢ πολιτική καὶ ἢ παρ' αὐτὴν παρέκβασις οὐ μόνον ⁱ φιλία, ἀλλὰ καὶ ὡς φίλοι κοινωνοῦσιν· αἱ δ' ἄλλαι κατ' ³ ὑπεροχὴν. Μάλιστα δὲ δίκαιον τὸ ἐν τῇ τῶν χρησίμων φιλίᾳ, διὰ τὸ τοῦτ' εἶναι τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Ἄλλον γὰρ τρόπον συνῆλθον πρίων καὶ τέχνη, οὐχ ἕνεκα κοινου τινός (ὄλον ^k γὰρ ὄργανον καὶ ψυχὴ) ἀλλὰ τοῦ χρωμένου ἕνεκεν. ⁴ Συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτο ὄργανον ἐπιμελείας τυγχάνειν, ἧς δίκαιον πρὸς τὸ ἔργον. Ἐκείνου γὰρ ἕνεκέν ἐστι καὶ ¹ τῷ τρυπάνῳ εἶναι διττόν, ὧν τὸ κυριώτερον ἐνέργεια, ἢ τρυπησις. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ εἶδει σῶμα καὶ ^m δούλος, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. Τὸ δὲ ζητεῖν πῶς δεῖ τῷ φίλῳ ὀμιλεῖν, τὸ ζητεῖν δίκαιον τί ἐστιν. Καὶ γὰρ ὅλως τὸ δίκαιον ἅπαν πρὸς φίλον. Τό τε γὰρ δίκαιόν τισι καὶ κοινωνοῖς, καὶ ὁ ⁵ φίλος κοινωνός, ὁ μὲν γένους, ὁ δὲ βίου. Ὁ γὰρ ⁿ ἄνθρωπος οὐ μόνον πολιτικὸν ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὸν ζῶν, καὶ οὐχ ὥσπερ τὰλλά ποτε ^o συνδυάζεται καὶ τῷ τυχόντι καὶ θῆλει καὶ ἄρρενι ἀλλ' αἱ ^p διάδουμον αὐλικόν. Ἀλλὰ κοινωνικὸν ἄνθρωπος ζῶν πρὸς οὐδὲ φύσει συγγενεία ἐστιν· καὶ κοινωνία ⁶ τοίνυν καὶ δίκαιόν τι, καὶ εἰ μὴ πόλις εἴη. Οἰκία δ' ἐστὶ τις φιλία. Δεσπότην μὲν οὖν καὶ δούλου, ἥπερ καὶ τέχνης καὶ ὀργάνων καὶ ψυχῆς καὶ σώματος· αἱ δὲ τοιαῦται οὔτε

^h πρέσβειον P^b.

ⁱ φιλία M^b.

^k γὰρ] ἂν P^b.

¹ τῷ] τὸ P^b.

^m δούλος] εἶδος P^b.

ⁿ ἄνθρώπου μόνον M^b.P^b.

^o συνδοιάζεται P^b.

^p διὰ δύμων M^b.

φιλία οὔτε δικαιοσύνη, ἀλλ' ἀνάλογον, ὥσπερ καὶ ⁹ τὸ ὑγιεινὸν οὐ δίκαιον ἀλλ' ἀνάλογον. Γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ⁷ φιλία [†] ὡς χρήσιμον καὶ κοινωμία. Πατὴρ δὲ καὶ υἱοῦ ἢ αὐτὴ ἤπερ θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον καὶ τοῦ εὖ ποιήσαντος πρὸς τὸν παθόντα καὶ ὅλως τοῦ φύσει ἄρχοντος πρὸς τὸν φύσει ἀρχόμενον. Ἡ δὲ τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους ἑταιρική ⁸ μάλιστα ἢ κατ' ἰσότητα.

οὐ γὰρ τι νόθος τῷδ' ἀπεδείχθη,
ἀμφόιν δὲ ^s πατὴρ αὐτὸς ἐκλήθη
Zeus ἐμὸς ἄρχων.

Ταῦτα γὰρ ὡς τὸ ἴσον ζητούντων λέγεται. Διὸ ἐν οἰκίᾳ πρῶτον ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ φιλίας καὶ πολιτείας καὶ δικαίου. Ἐπεὶ δὲ φιλίαί τρεῖς, κατ' ἀρετήν, κατὰ τὸ χρήσιμον, ⁹ κατὰ τὸ ἡδύ, τούτων δὲ ἐκάστης δύο διαφοραὶ (ἢ μὲν γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἢ δὲ κατ' ἰσότητά ἐστιν ἐκάστη αὐτῶν, τὸ δὲ δίκαιον τὸ περὶ αὐτὰς ἐκ τῶν ἀμφισβητησάντων δῆλον), ἐν μὲν τῷ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιούται τὸ ἀνάλογον ^t οὐχ ὡσαύτως, ἀλλ' ὁ μὲν ὑπερέχων ^v ἀνεστραμμένως τὸ ἀνάλογον, ὡς ^w αὐτὸς πρὸς τὸν ἐλάττω, οὕτω τὸ παρὰ τοῦ ἐλάττονος γινόμενον πρὸς τὸ παρ' αὐτοῦ διακείμενον, ὥσπερ ἄρχων πρὸς ἀρχόμενον. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἴσον κατ' ¹⁰ ἀριθμὸν ἀξιοῖ. Καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κοινωμιῶν οὕτω συμβαίνει. Ὅτε μὲν γὰρ ἀριθμῷ τοῦ ἴσου μετέχουσιν, ὅτε δὲ λόγῳ. Εἰ μὲν γὰρ ἴσον ἀριθμῷ εἰσήμεγκεν ἀργύριον, ἴσον καὶ τῷ ἴσῳ ἀριθμῷ διαλαμβάνουσιν, εἰ δὲ μὴ ἴσον, ἀνάλογον. Ὁ δ' ὑπερεχόμενος τὸναντίον στρέφει τὸ ἀνάλογον, καὶ κατὰ διάμετρον ^x συζεύγνυσιν. Δόξειε δ' ¹¹ ἂν οὕτως ἐλαττοῦσθαι ὁ ὑπερέχων καὶ λειτουργία ἢ φιλία καὶ ἢ κοινωμία. Δεῖ ἄρα τινὲς ἐτέρῳ ἀνίστασθαι καὶ ποιῆσαι ἀνάλογον. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἢ τιμή, ὅπερ καὶ τῷ ἄρχοντι φύσει καὶ θεῷ πρὸς τὸ ἀρχόμενον. Δεῖ ^y δὲ ἰσασθῆναι τὸ

⁹ τὸ om. P^b. [†] ὡς] ὡς οὐ P^b. ^s πατὴρ M^b. P^b. ^t οὐχ] ἀλλ' οὐχ P^b. ^v ἀνεστραμμένως M^b. ^w αὐτὸ M^b. ^x ζεύγνυσι M^b. ^y δὲ] καὶ M^b.

κέρδος πρὸς τὴν τιμὴν. Ἡ δὲ κατ' ἴσα φιλία ἐστὶν ἡ πολι-
 12 τική. Ἡ δὲ πολιτικὴ ἐστὶ μὲν κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ
 ὥσπερ αἱ πόλεις ἀλλήλαις φίλαι, οὕτω καὶ οἱ πολῖται καὶ
 ὁμοίως.

οὐκέτι γινώσκουσιν Ἀθηναῖοι Μεγαρήας,

καὶ οἱ πολῖται, ὅταν μὴ χρήσιμοι ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐκ χειρὸς
 εἰς χεῖρα ἢ φιλία. Ἔστι δὲ ἐνταῦθα καὶ ^z ἄρχον καὶ ἀρχό-
 μενον οὔτε τὸ φυσικὸν οὔτε τὸ βασιλικόν, ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ
 13 μέρει. Οὐδὲ τούτου ἕνεκα ὅπως εὖ ποιῆ ὡς ὁ θεός, ἀλλὰ
 ἵνα ἴσον ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τῆς λειτουργίας. Κατ' ἰσότητα δὴ
 βούλεται εἶναι ἡ πολιτικὴ φιλία. Ἔστι δὲ τῆς χρησίμου φι-
 λίας εἶδη δύο, ἡ μὲν νομικὴ ἢ δ' ἠθικὴ. Βλέπει δ' ἡ μὲν
 πολιτικὴ εἰς τὸ ἴσον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ οἱ πωλοῦν-
 τες καὶ οἱ ὠνούμενοι· διὸ εἴρηται

μισθὸς ἀνδρὶ φίλῳ.

14 Ὅταν μὲν οὖν καθ' ὁμολογίαν ἢ πολιτικὴ αὕτη φιλία, καὶ
 νομικὴ· ὅταν δ' ἐπιτρέψωσιν αὐτοῖς, ^a ἢ ἠθικὴ βούλεται εἶναι
 φιλία καὶ ἑταιρική. Διὸ μάλιστα ἔγκλημα ἐν ταύτῃ τῇ
 φιλίᾳ. Αἴτιον δ' ὅτι παρὰ φύσιν. Ἔτεραι γὰρ φίλαι ἢ
 κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ ἢ κατὰ τὴν ἀρετὴν· ^b οἱ δ' ἀμφό-
 τερα βούλονται ἅμα ἔχειν, καὶ ὁμιλοῦσι μὲν τοῦ χρησίμου
 15 ἕνεκα, ἠθικὴν δὲ ποιοῦσιν ὡς ἐπιεικεῖς. Διὸ ὡς πιστεύοντες
 οὐ νομικὴν ποιοῦσιν. Ὅλως μὲν γὰρ ἐν τῇ χρησίμῃ τῶν
 τριῶν πλείστα ἐγκλήματα. Ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀνέγκλητος,
 οἱ δ' ^c ἠδείς ἔχοντες καὶ δόντες ἀπαλλάττονται. Οἱ δὲ χρή-
 σιμοὶ οὐκ εὐθὺς διαλύονται, ἀν μὴ νομικῶς καὶ ἑταιρικῶς προσ-
 φέρωνται. Ὅμως δὲ ^d τῆς χρησίμου ἢ νομικὴ ἀνέγκλητος.
 16 Ἔστι δ' ἡ μὲν νομικὴ διάλυσις πρὸς νόμισμα (μετρεῖται γὰρ
 τούτῳ τὸ ἴσον), ἢ δ' ἠθικὴ ἐκούσιος. Διὸ ἐνιαχοῦ νόμος ἐστὶ
 τοῖς οὕτως ὁμιλοῦσι φιλικῶς μὴ εἶναι δίκας τῶν ἐκούσιων συν-
 ἀλλαγμάτων, ὀρθῶς· τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οὐ πέφυκε δίκαιον
 17 εἶναι, οἱ δ' ὡς ἀγαθοί, ^e καὶ τοῖς συναλλάττουσιν. Ἔστι δ'

^z ἄρχων M^b.

^a ἢ om. M^b.

^b ὁ δ' ἀμφότερα βούλεται M^b.

^c ἡμείς M^b. ^d τῆς] τοῦ M^b. ^e καὶ τῆς τοῖς P^b.

ἐν ταύτῃ τῇ φιλίᾳ τὰ ἐγκλήματα ἀμφιβάλλοντα αὐτοῖς ἀμφότερα, πῶς ἐκάτερος ἐγκαλεῖ, ὅταν ἠθικῶς ἀλλὰ μὴ νομικῶς ^f πιστεύσωσιν. Καὶ ἔχει δὴ ἀπορίαν ποτέρως δεῖ κρίνειν τὸν δίκαιον, πότερα πρὸς τὰ πράγματα βλέποντα τὸ ὑπηρετηθέν, πόσον ἢ ποῖον, ἢ τῷ πεπονθότι. Ἐνδέχεται δ' εἶναι ὅπερ λέγει Θεόγνις·

σοὶ μὲν τοῦτο, ἔθεά, σμικρόν, ἐμοὶ δὲ μέγα.

Ἐνδέχεται γὰρ καὶ τοῦναντίον γενέσθαι, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ, ¹⁸ σοὶ μὲν ^h παιδιὰν τοῦτ' εἶναι, ἐμοὶ δὲ θάνατον. Ἐντεῦθεν δ' εἴρηται τὰ ἐγκλήματα. Ὁ μὲν γὰρ ἀξιοὶ ἀντιπαθεῖν ὡς μέγα ὑπηρετήσας, ὅτι δεομένῳ ἐποίησεν, ἢ τι ἄλλο ⁱ τοιοῦτο λέγων πρὸς τὴν ἐκείνου ὠφέλειαν πόσον ἡδύνατο, ἀλλ' οὐ τί ἦν αὐτῷ· ὁ δὲ τοῦναντίον ὅσον ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐχ ὅσον αὐτῷ. Ὅτε δὲ καὶ μεταλαμβάνων καὶ ἀμφιβάλλει· ὁ μὲν γὰρ ὅσον ¹⁹ αὐτῷ μικρὸν ἀπέβη, ὁ δ' ὅσον αὐτῷ μέγα ἐδύνατο, οἷον εἰ κινδυνεύσας δραχμῆς ἄξιον ὠφέλησεν, ὁ μὲν τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος ὁ δὲ τὸ τοῦ ἀργυρίου, ὥσπερ ἐν τῇ τῶν νομισμάτων ἀποδόσει. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα περὶ τούτων ἡ ἀμφισβήτησις· ὁ μὲν γὰρ ἀξιοὶ πῶς τότ' ἦν, ὁ δὲ πῶς ^k νῦν, ἂν μὴ ^l διέπωνται. Ἡ μὲν οὖν πολιτικὴ βλέπει εἰς τὴν ὁμολογίαν καὶ εἰς ²⁰ τὸ πρᾶγμα, ἢ δ' ἠθικὴ ^m εἰς τὴν προαίρεσιν. Ὡστε καὶ δίκαιον τοῦτο μᾶλλον ἐστὶ, καὶ δικαιοσύνη φιλική. Αἴτιον δὲ τοῦ μάχεσθαι, διότι καλλίων μὲν ἡ ἠθικὴ φιλία, ἀναγκαιοτέρα δὲ ἡ χρησίμη. Οἱ δ' ⁿ ἔρχονται μὲν ^o ὡς ἠθικοὶ φίλοι καὶ δι' ἀρετὴν ὄντες· ὅταν δ' ἀντικρυς ἦ τι τῶν ἰδίων, δηλοῦν γίνονται ὅτι ἕτεροι ἦσαν. Ἐκ περιουσίας γὰρ διώκουσιν οἱ πολλοὶ τὸ καλόν. Διὸ καὶ ^q τὴν καλλίω φιλίαν. Ὡστε ²¹ φανερόν πῶς διαιρετέον περὶ τούτων. Εἰ μὲν γὰρ ἠθικοὶ φίλοι, εἰς τὴν προαίρεσιν βλεπτέον εἰ ἴση, καὶ οὐθὲν ἄλλο ἀξιώτεον θατέρῳ παρὰ θατέρου. Εἰ δ' ὡς χρήσιμοι καὶ πο-

^f πιστεύωσι M^b. ^g θεὸς μικρὸν M^b.P^b. ^h παιδείαν M^b. ⁱ τοιοῦτον P^b. ^k νῦν om. M^b. ^l διείπωνται P^b. ^m εἰς τὴν—ἠθικὴ om. P^b. ⁿ ἔχονται M^b. ^o ὡς] ὡς οἱ P^b. ^p γίνονται ὅτι ἐταῖροι M^b. ^q τὴν καλλίω φιλία M^b.P^b.

22 λιτικοί, ὡς ἂν ^τ ἔλυσιτέλει ὁμολογοῦσιν. Ἄν δ' ὁ μὲν φῆ
 ᾧδε ὁ δ' ἐκείνος, οὐ καλὸν μὲν ἀντιποιῆσαι, δέον τοὺς καλοὺς
 λέγειν λόγους. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ θατέρου. Ἄλλ' ^ς ἐπειδὴ
 οὐ διείποντο ὡς ἠθικῶς, δεῖ κρίνειν τινὰ μῆδ' ^τ ὑποκρινόμενον
 μῆδέτερον αὐτῶν ἕξαπατᾶν. Ὡστε δεῖ στέργειν αὐτὸν τὴν
 23 τύχην. Ὅτι δ' ἐστὶν ἡ ἠθικὴ κατὰ προαίρεσιν, δῆλον, ἐπεὶ
 κἂν εἰ μεγάλα παθῶν μὴ ἀποδῆ δι' ἀδυναμίαν, ἀλλ' ὡς ἔδύ-
 νατο, καλῶς· καὶ ὁ θεὸς ἀνέχεται κατὰ δύναμιν λαμβάνων
 τὰς θυσίας. Ἄλλὰ τῷ πωλοῦντι οὐχ ἰκανῶς ἕξει, ἂν μὴ
 φῆσῃ δύνασθαι πλέον δοῦναι, οὐδὲ τῷ δανείσαντι. Πολλὰ
 ἐγκλήματα γίνεται ἐν ταῖς φιλίαις τοῖς μὴ κατ' εὐθυρίαν
 24 καὶ τὸ δίκαιον ἰδεῖν. Οὐ ράδιον γὰρ χαλεπὸν μετρήσαι ^ν ἐνὶ
 τῷδε τῷ μὴ κατ' εὐθυρίαν, οἷον συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἐρωτικῶν.
 Ὁ μὲν γὰρ διώκει ὡς τὸν ἡδὺν ἐπὶ τὸ συζῆν, ὁ δ' ἐκείνον
 ἐνίοτε ὡς χρήσιμον. Ὅταν δὲ παύσῃται τοῦ ἐράν, ἄλλου
 γινομένου ἄλλος γίνεται· καὶ τότε λογίζονται παντί, καὶ ὡς
 Πύθων καὶ ^χ Παμμένης διεφέροντο, καὶ ὄλως διδάσκαλος καὶ
 25 μαθητής. Ἐπιστήμη γὰρ καὶ χρήματα οὐχ ἐνὶ μετρεῖται·
 καὶ ὡς Πρόδικος ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀποδιδόντα μικρὸν τὸν
 μισθόν, καὶ ὡς ὁ κιθαρῳδὸς καὶ ὁ βασιλεύς. Ὁ μὲν γὰρ ὡς
 ἡδεῖ, ὁ δ' ὡς χρησίμῳ ὠμίλει· ὁ δ', ἐπεὶ ἔδει ἀποδιδόναι αὐ-
 τόν, αὐτὸν ὡς ἡδὺν ἐποίησεν, καὶ ἔφη, ὥσπερ ἐκείνον ἄσαντα
 26 εὐφράναι, οὕτω καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος ἐκείνῳ. ^γ Ὅμως δὲ
 φανερὸν καὶ ἐνταῦθα πῶς γνωριστέον· ἐνὶ γὰρ μετρητέον
 καὶ ἐνταῦθ', ἀλλ' ^ζ οὐχ ὄρω ἀλλὰ λόγῳ· τὸ ἀνάλογον γὰρ
 μετρητέον, ὥσπερ καὶ ^α ἡ πολιτικὴ μετρεῖται κοινωνία. Πῶς
 γὰρ ^β κοινωνήσει γεωργῷ σκυτοτόμος, εἰ μὴ τῷ ἀνάλογον
 27 ^ε ἴσασθήσεται τὰ ἔργα; Τοῖς δὲ μὴ κατ' εὐθυρίαν τὸ ἀνά-
 λογον μέτρον, οἷον εἰ ὁ μὲν σοφίαν δοῦναι ἐγκαλεῖ, ὁ δ'

η

^τ ἔλυσιτέλ P^b. ^ς ἐπειδὴ] ἐπεὶ P^b. ^τ ὑποκρινόμενος μῆδέτερος M^b,
 ὑποκρινόμενος μῆδέτερος P^b. ^ν ἡδύνατο P^b, ἔδύνατο M^b. ^ω ἐνὶ] ἐνὶ
 δὲ P^b. ^χ παμμένης M^b, μαμμένης P^b. ^γ ὅμως] ὅπως codices. ^ζ οὐ
 χορῶ P^b. ^α ἡ om. M^b. ^β κοινωνήση P^b. ^ε ἴσασθήσεται—ἀνάλογον
 om. P^b.

ἐκείνῳ ἀργύριον, τῇ σοφίᾳ πρὸς τὸ πλούσιον· εἶτα τί δοθὲν πρὸς ἐκάτερον. Εἰ γὰρ ὁ μὲν τοῦ ἐλάττονος ^d ἡμισυ ἔδωκεν, ὁ δὲ τοῦ μείζονος μὴ πολλοστὸν μέρος, δῆλον ὅτι οὗτος ἀδικεῖ. ^e Ἔστι δὲ κἀνταῦθα ἐν ἀρχῇ ἀμφισβήτησις, ^e ἂν φήσωμεν ὡς χρησίμους συνελθεῖν αὐτούς, ὁ δὲ μὴ, ^f ἀλλ' ὡς κατ' ἄλλην τιὰ φιλίαν.

Περὶ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κατ' ἀρετὴν φίλου, σκεπτέον πό- **11**
τερον δεῖ ἐκείνῳ τὰ χρήσιμα ὑπηρετεῖν καὶ βοηθεῖν ἢ ^g τῷ ἀντιποιοῦντι καὶ δυναμένῳ. Τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ πρόβλημά ἐστι, πότερον τὸν φίλον ἢ τὸν σπουδαῖον εὖ ποιητέον μάλ-
λον. ^h Ἄν μὲν γὰρ φίλος καὶ σπουδαῖος, ἴσως οὐ λίαν χα-
λεπόν, ἂν μὴ τις τὸ μὲν αὐξήσῃ τὸ δὲ ταπεινώσῃ, φίλον μὲν σφόδρα ποιῶν, ἐπιεικῆ δὲ ἡρέμα. Εἰ δὲ μὴ, πολλὰ προβλή- **2**
ματα γίνεται, οἷον εἰ ὁ μὲν ἦν, οὐκ ἔσται δέ, ^h ὁ δὲ ἔσται, οὐπω δέ, ἢ ὁ μὲν ἐγένετο, ἔστι δ' οὐ, διὸ ἔστιν, οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ ἔσται. ⁱ Ἄλλ' ⁱ ἐκεῖνο ἐργωδέστερον. Μὴ γάρ τι λέγει Εὐ-
ριπίδης, ποιήσας

λόγον δίκαιον μισθὸν ἂν λόγου ^k φέροις,

^l ἔργον δ' ἐκείνοισ ἐργα . . . παρέσχετο.

Καὶ οὐ πάντα ^m δεῖ τῷ πατρὶ, ἀλλ' ἔστιν ⁿ ἂ καὶ τῇ μητρί· **3**
καίτοι βελτίων ὁ πατήρ. Οὐδὲ γὰρ τῷ Διὶ πάντα θύεται, οὐδ' ἔχει πάσας τὰς τιμὰς ἀλλὰ τινάς. ^o Ἴσως οὖν ἔστιν ἂ
δεῖ τῷ χρησίμῳ, ἀλλὰ δὲ τῷ ἀγαθῷ· οἷον οὐχὶ σίτον δίδωσι καὶ τὰναγκαῖα, καὶ συζῆν τούτῳ δεῖ. Οὐδ' ᾧ τοίνυν τὸ εὖ **4**
ζῆν, τούτῳ ἂ μὴ ^o οὗτος δίδωσιν, ἀλλὰ χρήσιμος. ⁱ Ἄλλ' οἱ **4**
τοῦτο ποιοῦντες τούτῳ πάντα τῷ ^p ἐρωμένῳ δίδoασιν, οὐ δέον. Οὐδ' εἰσὶν ἄξιοι καὶ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ὄροι ^q τῆς φιλίας· πάν-
τες μὲν πῶς εἰσι φιλίας, ἀλλ' οὐ τῆς αὐτῆς. Τῷ μὲν ^r γὰρ
χρησίμῳ τὸ βούλεσθαι τὰκείνῳ ἀγαθὰ, καὶ ^s τῷ εὖ ποιήσαντι, καὶ τῷ ὁποῖος δεῖ. Οὐ γὰρ ἐπισημαίνει οὗτος ὁ ὀρισμὸς τῆς **5**

^d ἡμισυ] ἡμῖν P^b. ^e an forte φῆ ὁ μὲν? ^f ἀλλ' ὡς] ἄλλως codices.

^g τῷ ἐναντίον ποιοῦντι M^b. ^h ὁ δὲ ἔσται οὐπω δέ om. P^b. ⁱ ἐκείνῳ M^b.

^k εἰσφέρει P^b, εἰφέρει M^b. ^l ἔργον] ἔργων P^b. ^m δεῖ] δὲ P^b. ⁿ ἂ καὶ] ἀλλὰ δὲ M^b. P^b. ^o οὕτως P^b. ^p ἐρωμένῳ P^b. ^q τῇ φιλίᾳ M^b.

^r γὰρ om. P^b. ^s τῷ εὖ] τὸ εὖ M^b.

φιλίας, ^t ἄλλω δὲ τὸ εἶναι καὶ ^t ἄλλω τὸ συζῆν· τῷ δὲ καθ' ἡδονὴν ^v τὸ ^w συναλγεῖν καὶ συγχαίρειν. Πάντες δ' οὗτοι οἱ ὄροι κατὰ φιλίαν μὲν λέγονταί τινα, οὐ πρὸς μίαν δ' οὐδεῖς. Διὸ πολλοὶ ^x εἰσι, καὶ ἕκαστος μιᾶς εἶναι δοκεῖ φιλίας, οὐκ ὦν, οἷον ἢ τοῦ εἶναι προαίρεσις. Καὶ γὰρ ^y ὁ καθ' ὑπεροχὴν ^z καὶ ποιήσας εὖ βούλεται τῷ ἔργῳ τῷ αὐτοῦ ὑπάρχειν, καὶ τῷ ^a διδόντι τὸ εἶναι δεῖ ^b καὶ ἀνταποδιδόναι, ἀλλὰ συζῆν οὐ τούτῳ ἀλλὰ τῷ ἡδέει. Ἄδικοῦσιν οἱ φίλοι ^c ἔνιοι ἀλλήλους· τὰ γὰρ πράγματα μᾶλλον, ἀλλ' οὐ φιλοῦσι τὰ ἔχοντα· ^d διὸ ^e φίλοι κἀκεῖνοις, οἷον διότι ἡδὺς τὸν οἶνον εἴλετο, καὶ ὅτι ^f χρήσιμος τὸν πλοῦτον εἴλετο· χρησιμώτερος γάρ. Διὸ δεῖ ἀγανακτεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ μᾶλλον εἴλετο ἀντὶ ἥττονος. ^g Οἱ δ' ἐγκαλοῦσιν· ἐκείνον γὰρ νῦν ζητοῦσι τὸν ἀγαθόν, πρότερον ^h ζητήσαντες τὸν ἡδὺν ἢ τὸν χρήσιμον.

- 12 Σκεπτόον δὲ καὶ περὶ αὐταρκείας καὶ φιλίας, πῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἀλλήλων δυνάμεις. Ἀπορήσειε γὰρ ἂν τις πρότερον, εἴ ⁱ τις εἴη κατὰ πάντα αὐτάρκης, ἔσται ^j τούτῳ φίλος. Εἰ κατ' ἔνδειαν ζητεῖται φίλος ^k ἢ ἔσται ἀγαθὸς αὐταρκέστατος, εἰ ὁ μετ' ἀρετῆς εὐδαίμων, τί ἂν δεοῖ φίλου; Οὔτε γὰρ τῶν ^l χρησίμων δεῖσθαι ^m αὐταρκῶς, οὔτε τῶν εὖ φρονούντων, οὔτε τοῦ συζῆν· οὗτος γὰρ ⁿ ἰκανὸς αὐτῷ συνεῖναι.
- 2 Μάλιστα δὲ τοῦτο φανερόν ἐπὶ θεοῦ· δῆλον γὰρ ὡς οὐδενὸς προσδεόμενος οὐδὲ φίλου δεήσεται, οὐδ' ἔσται ^o αὐτῷ οὔτε μηθὲν δεσπότης. Ὡστε καὶ ἄνθρωπος ὁ εὐδαιμονέστατος ἤκιστα δεήσεται φίλου, ἀλλ' ἢ καθ' ὅσον ἀδύνατον εἶναι αὐτ-
- 3 ἀρκη. Ἀνάγκη ἄρα ἐλαχίστους εἶναι φίλους τῷ ἄριστα ζῶντι, καὶ δεῖ ἐλάττους γίνεσθαι, καὶ μὴ σπουδάζειν ὅπως ᾧσι φίλοι, ἀλλ' ὀλιγορεῖν μὴ μόνον τῶν χρησίμων ἀλλὰ καὶ

^t ἄλλως—ἄλλως P^b. ^v τῷ M^b. ^w συναλγεῖν] συνεῖναι P^b. ^x εἰσι] δ' εἰσι M^b. ^y ὁ] οἱ P^b. ^z καὶ—ὑπάρχειν om. P^b. ^a δόντι P^b. ^b καὶ—ἡδέει om. M^b. ^c ἀλλήλους ἔνιοι M^b. ^d διὸ—γάρ om. P^b. ^e φίλοι] φιλεί M^b. ^f οἱ] ὁ M^b. P^b. ^g ζήσαντες M^b. ^h τι M^b. P^b. ⁱ post τούτῳ spatium vacuum uterque, M^b. duodecim litteris, P^b. undeviginti. ^k ἢ] ἢ ὁ ἢ P^b. ^l χρημάτων M^b. ^m αὐταρκῆς M^b. ⁿ αὐτῷ ἰκανὸς P^b. ^o αὐτῷ om. M^b.

εἰς τὸ συζῆν αἰρετῶν. Ἄλλὰ μὴν καὶ τότε φανερόν ἄν εἶναι δόξειεν ὡς οὐ χρήσεως ἔνεκα ὁ φίλος οὐδ' ὠφελείας, ἢ ἄλλ' ὁ δι' ἀρετὴν φίλος μόνος. Ὅταν γὰρ μηθεὶς ἐνδεεῖς ἠῶμεν, ⁴ τότε τοὺς συναπολαυσομένους ζητοῦσι πάντες, καὶ τοὺς εὐ¹ πεισομένους μᾶλλον ἢ τοὺς ² ποιήσοντας. Ἀμείνω δ' ἔχομεν κρίσιν αὐτάρκεις ὄντες ἢ μετ' ἐνδείας, ³ μάλιστα τε τῶν συζῆν ἀξίων δεόμεθα φίλων. Περὶ δὲ τῆς ἀπορίας ταύτης σκεπτόεον, μή ποτε τὸ μὲν τι λέγεται καλῶς, τὸ δὲ λανθάνει διὰ τὴν παραβολήν. Δῆλον δὲ λαβοῦσι τί τὸ ζῆν ἢ τὸ κατ' ⁵ ἐνέργειαν καὶ ὡς τέλος. Φανερόν οὖν ὅτι τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ γνωρίζειν, ὥστε καὶ τὸ συζῆν τὸ συναισθάνεσθαι καὶ τὸ συγγνωρίζειν ἐστίν. Ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ αὐτὸ γνωρίζειν αἰρετώτατον ἐκάστω, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ζῆν πᾶσιν ἔμφυτος ἢ ὄρεξις· τὸ γὰρ ζῆν διατιθέσθαι γινώσκιν τινα. Εἰ οὖν τις ἀποτέμοι καὶ ποιήσῃε τὸ γινώσκειν αὐτὸ ⁶ καθ' αὐτὸ καὶ μή· ἄλλα τοῦτο μὲν λανθάνει, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ γέγραπται, τῷ ^x μέντοι πράγματι ἐστὶ μὴ λανθάνειν, οὐθὲν ἄν διαφέροι ἢ τὸ γινώσκειν ἄλλον ἀνθ' αὐτοῦ. Τὸ δ' ὁμοιον τοῦ ζῆν ἀνθ' αὐτοῦ ἄλλον. Εὐλόγως δὲ τὸ ἑαυτοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ γνωρίζειν αἰρετώτερον. Δεῖ γὰρ ἅμα συν- ⁷ θεῖναι δύο ἐν τῷ λόγῳ, ὅτι τε τὸ ζῆν καὶ αἰρετόν, καὶ ὅτι τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκ τούτων ὅτι τὸ αὐτὸ τοῖς ὑπάρχειν τὴν τοιαύτην φύσιν. Εἰ οὖν ἐστὶν ἀεὶ τῆς τοιαύτης ὕσυστοιχίας ἢ ἐτέρα ἐν τῇ τοῦ ^z ἐτέρου τάξει, καὶ τὸ γνωστόν καὶ τὸ ^a αἰρετόν ἐστὶν ὡς ὅλως εἰπεῖν τὸ κοινωνεῖν τῆς ὠρισμένης φύσεως· ὥστε τὸ αὐτοῦ βούλεσθαι αἰσθάνεσθαι τὸ αὐτὸν εἶναι τοιονδὶ βούλεσθαι ἐστίν. Ἐπεὶ οὖν οὐ κατ' αὐτοῦ ⁸ ἐσμὲν ἕκαστον τούτων, ἀλλὰ κατὰ μετάληψιν τῶν δυνάμεων ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι ἢ γνωρίζειν· αἰσθανόμενος ^b γὰρ αἰσθητὸς

ἢ ἄλλ' ὁ] ἄλλ' οὐ M^b.P^b. ἠ ὠμεν] ὄσω corr. P^b. ἠ ποιησομένων M^b. ἡ ποιήσαντας M^b.P^b. ἢ τε μάλιστα M^b.P^b. ἡ τὸ post ζῆν om. M^b. ἡ ὥστε—αὐτὸ γνωρίζειν om. P^b. ἡ μέντι M^b. ἡ συστοιχίας corr. P^b, εὐστοιχίας M^b. ἡ ἐτέρου] αἰρετοῦ P^b. ἡ αἰρετόν] αἰσθητόν corr. P^b. ἡ γὰρ] μὲν γὰρ P^b.

γίνεται ταύτη, καὶ κατὰ τοῦτο καθὰ πρότερον αἰσθάνεται, καὶ ἦ, καὶ οὐ, γνωστός δὲ γινώσκων· ὥστε διὰ τοῦτο καὶ ζῆν
 9 αἰεὶ βούλεται, ὅτι βούλεται αἰεὶ γνωρίζειν. Τοῦτο δὲ ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ γνωστόν. Τὸ δὴ συζῆν αἰρεῖσθαι δόξειε μὲν ἂν εἶναι σκοπούμεοις πως εὔηθες, ἐπὶ τῶν κοινωνῶν πρῶτον καὶ τοῖς ἄλλοις ζῶοις, °οἷον τὸ συνεσθίειν ἢ τὸ συμπίνειν. Τί γὰρ διαφέρει τὸ πλησίον οὐσι ταῦτα συμβαίνειν ^d ἢ χωρίς, ° ἂν ἀφέλης τὸν λόγον; ¹ Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ λόγου κοι-
 10 νωνεῖν τοῦ τυχόντος ἕτερον τοιοῦτον. ^f Ἀμα τ' οὔτε διδάσκειν οὔτε μαθάνειν τοῖς αὐταρκέσι φίλοις ἑοῖόν τε· μαθάνων μὲν γὰρ αὐτὸς οὐκ ἔχει ὡς δεῖ, διδάσκοντος δ' οὐ φίλος· ἢ δ' ὁμοιότης φιλία. ¹ Ἀλλὰ μὴν φαίνεται γε, καὶ πάντες ἡδίων τῶν ἀγαθῶν μετὰ τῶν φίλων κοινωνοῦμεν, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει ἕκαστον καὶ ^h οὐ δύναται ⁱ ἀρίστου. ¹ Ἀλλὰ τούτων τῷ μὲν ἡδονῆς σωματικῆς, τῷ δὲ θεωρίας μουσικῆς, τῷ δὲ
 11 φιλοσοφίας. Καὶ ^k τολμᾷ δὴ εἶναι τῷ φίλῳ. Διό φησι
 μόχθος οἱ τηλοῦ φίλοι,

ὡς οὐ δεῖ γενέσθαι ἀπ' ἀλλήλων τούτου γινόμενον. ^υ Ὄθεν καὶ ὁ ἔρως δοκεῖ φιλία ὅμοιον εἶναι· τοῦ γὰρ ¹ συζῆν ὀρέγεται ὁ ἐρῶν, ἀλλ' ^m οὐχ ἦ μάλιστα δεῖ, ἀλλὰ κατ' αἴσθησιν. ¹ Ὁ μὲν ⁿ τοίνυν λόγος ἐκεῖνά φησι διαπορῶν, τὸ δ' ἔργον οὕτω φαίνεται γινόμενον, ὥστε δῆλον ὅτι παρακρούεται πως
 12 ἡμᾶς ὁ διαπορῶν. Σκεπτέον ἔνθεν τὰληθές. ¹ Ὁ γὰρ φίλος βούλεται εἶναι, ὥσπερ ἡ παροιμία φησὶν, ἄλλος ¹ Ἡρακλῆς, ἄλλος οὗτος. Διέσπασται δὲ καὶ χαλεπὸν τὰ ° ἐφ' ἐνὸς γενέσθαι· ἀλλὰ κατὰ ^p μὲν φύσιν ὁ συγγενέστατον, κατὰ
 13 τούτων κατὰ μόριον ἕτερος ἕτερον. ¹ Ἀλλ' οὐθέν τε ἡττον βούλεται ὥσπερ αὐτὸς διαιρετὸς εἶναι ὁ φίλος. Τὸ οὖν τοῦ

c οἷς P^b. d μὴ M^b. P^b. e ἂν ἀφέλης] ἀναφέρειν M^b. f ἅμα τοῦδε δοκεῖν M^b. g οἷονται μαθάνειν codices. h οὐ M^b. i ἀρίστον M^b. k τολμᾷ δὴ] τὸ ἅμα δεῖ Camerarius. l εἰς ζῆν codices. m οὐχὶ μάλιστα P^b. n τοίνυν] οὖν P^b. o ἀφ' M^b. p μὲν] μὲν τὴν P^b. q δέ] δὲ τὸ P^b. r ἄλλος—ἕτερον om. M^b.

φίλου αἰσθάνεσθαι τὸ αὐτοῦ πως ἀνάγκη αἰσθάνεσθαι εἶναι,
^s καὶ τὸ αὐτόν πως γνωρίζειν. Ὡστε καὶ ^t τὰ φορτικὰ μὲν
 συνήδεσθαι καὶ συζῆν τῷ φίλῳ ἢ δὴ εὐλόγως (συμβαίνει γὰρ
 ἐκείνου ἅμα αἰσθησις αἰεί), μᾶλλον δὲ τὰς θειοτέρας ἡδονάς.
 Αἴτιον δ' ὅτι αἰεὶ ἡδίων ἑαυτὸν θεωρεῖν ἐν τῷ βελτίονι ἀγαθῷ. ¹⁴
 Τοῦτο δ' ἐστὶν ὅτε μὲν πάθος, ὅτε δὲ πράξις, ὅτε δὲ ἕτερόν
 τι, εἰ ^v δυνατὸν εὖ ζῆν, καὶ οὕτω καὶ τὸν φίλον. Ἐν δὲ τῷ
 συζῆν συνεργεῖν, ἢ κοινωνίαν τῶν ἐν τέλει μάλιστα ^w γε.
 Διὸ συνθεωρεῖν καὶ συνευχεῖσθαι, οὐ τὰ διὰ τροφήν καὶ τὰ
 ἀναγκαῖα αἰ τοιαῦται ὁμιλίαι δοκοῦσιν εἶναι, ἀλλ' ἀπολαύ-
 σεις. Ἄλλ' ἕκαστος οὐ δύναται τυγχάνειν τέλους, ἐν τούτῳ ¹⁵
 βούλεται συζῆν· εἰ δὲ μή, καὶ ποιεῖν εὖ καὶ πάσχειν ὑπὸ
 τῶν φίλων αἰρούνται μάλιστα. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ δεῖ
 συζῆν, καὶ ὅτι μάλιστα βούλονται πάντες, καὶ ὅτι ^x ὁ εὐδαι-
 μονέστατος καὶ ἄριστος μάλιστα τοιοῦτος, φανερόν. Ὅτι
 δὲ κατὰ τὸν λόγον οὐκ ἐφαίνετο, καὶ τοῦτ' εὐλόγως συνέ-
 βαινε λέγοντος ἀληθῆ. Κατὰ τὴν σύνθεσιν γὰρ τῆς παρα- ¹⁶
 βολῆς ἀληθοῦς οὕσης ἢ λύσις ἐστίν. Ὅτι γὰρ ὁ θεὸς οὐ
 τοιοῦτος οἶον δεῖσθαι φίλου, καὶ τὸν ὅμοιον ἀξίου. Καίτοι
 κατὰ τοῦτον τὸν λόγον οὐδὲ νοήσει ὁ σπουδαῖος· οὐ γὰρ
 οὕτως ὁ θεὸς εὖ ἔχει, ἀλλὰ βέλτιον ἢ ὥστε ^y ἄλλο τι νοεῖν
 παρ' αὐτὸς αὐτόν. Αἴτιον δ' ὅτι ἡμῖν μὲν τὸ εὖ καθ' ἑτε- ¹⁷
 ρον, ἐκείνῳ δὲ αὐτὸς αὐτοῦ τὸ εὖ ἐστίν. Καὶ τὸ ζητεῖν ἡμῖν
 καὶ εὐχεσθαι πολλοὺς φίλους, ἅμα δὲ λέγειν ὡς οὐθεὶς φίλος
 ᾧ πολλοὶ φίλοι, ἅμφω λέγεται ὀρθῶς. Ἐνδεχομένου γὰρ
 πολλοῖς συζῆν ἅμα καὶ συναισθάνεσθαι ὡς πλείστους αἰρε-
 τώτατον. Ἐπεὶ δὲ χαλεπώτατον, ἐν ἐλάττωσιν ἀνάγκη τὴν ¹⁸
 ἐνέργειαν τῆς συναισθήσεως εἶναι. Ὡστ' οὐ μόνον χαλεπὸν
 τὸ πολλοὺς κτήσασθαι (πέρας γὰρ ^z δεῖ), ἀλλὰ καὶ οὐσι
 χρήσασθαι. Καὶ ὅτε μὲν ἀπειναι εὖ πράττοντα τὸν φιλού-
 μενον βουλόμεθα, ὅτε δὲ μετέχειν τῶν αὐτῶν, καὶ ^a τὸ ἅμα

^s καὶ τὸ] καὶ τῷ P^b. ^t τὸ P^b. ^v δυνατὸν] δ' αὐτόν P^b. ^w τε M^b.
^x ὁ om. M^b. ^y ἄλλο τι] ἀλλότριον P^b. ^z δεῖ] αἰεὶ codices. ^a τῷ
 ἅμα codices.

- 19 βούλεσθαι εἶναι φιλικόν. Ἐνδεχομένου μὲν γὰρ ἅμα καὶ εἶ, τοῦτο πάντες αἰροῦνται· μὴ ἐνδεχομένου δέ, ἀλλ' ὥσπερ τῷ Ἡρακλεῖ ἴσως ἂν ἡ μήτηρ εἶλετο θεὸν εἶναι μᾶλλον ἢ μετ' αὐτῆς ὄντα τῷ Εὐρυσθεῖ θητεύειν. Ὅμοίως γὰρ ἂν ^b εἶπειεν καὶ ὃν ὁ Λάκων ἔσκωψεν, ἐπεὶ τις ^c ἐκέλευσεν αὐτὸν
- 20 χειμαζόμενον ἐπικαλέσασθαι τοὺς ^d Διοσκόρους. Δοκεῖ δὲ τοῦ μὲν φιλοῦντος τὸ ἀπείργειν εἶναι τῆς συμμεθέξεως τῶν χαλεπῶν, ^e τοῦ δὲ φιλουμένου τὸ βούλεσθαι συμμετέχειν, καὶ ταῦτα ἀμφότερα συμβαίνει εὐλόγως. Δεῖ γὰρ τῷ φίλῳ μηθὲν εἶναι οὕτω λυπηρὸν ὡς ἡδὺ τὸν φίλον. Δοκεῖ δὲ δεῖν
- 21 αἰρεῖσθαι μὴ τὸ αὐτοῦ. Διὸ κωλύουσι συμμετέχειν· ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ κακοπαθοῦντες, ἵνα μὴ φαίνωνται ^f τὸ αὐτῶν σκοποῦντες καὶ αἰρεῖσθαι τὸ χαίρειν λυπουμένου τοῦ φίλου, ἔτι ^g δὲ κουφότεροι εἶναι μὴ ^h μόνον φέροντες τὰ κακά. Ἐπεὶ δ' αἰρετὸν τό τ' εἶ καὶ τὸ ἅμα, ⁱ δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἅμα εἶναι μετ' ἐλάττονος ἀγαθοῦ αἰρετόν πως ἢ χωρὶς μετὰ μείζονος.
- 22 Ἐπειδὴ ἀδῆλον τὸ ποσὸν δύναται τὸ ἅμα ἤδη διαφέρονται, καὶ οἷον καὶ τὸ μετέχειν ἅμα πάντων φιλικόν, καὶ ὥσπερ συνδειπνεῖν ἅμα φασὶν ἡδίων ταῦτά ἔχοντας· οἱ δ' ἂν ^k μέντοι
- 23 οὐ βούλονται. Ἐπεὶ δὲ γέ τις ὑπερβολὰς ποιήσει, ὁμολογῶσιν ἅμα κακῶς πράττοντας σφόδρα ἢ εἶ σφόδρα χωρὶς. Παραπλήσιον δὲ τούτῳ καὶ περὶ τὰς ἀτυχίας. Ὅτε μὲν γὰρ βουλόμεθα τοὺς φίλους ^l εἶναι οὐδὲ λυπεῖν, ὅταν μηθὲν μέλλωσι ποιήσῃν πλεόν· ὅτε ^m δὲ τοὺς ⁿ ἡδίστον παρεῖναι.
- 24 Τὸ δὲ τῆς ὑπεναντιώσεως ταύτης καὶ ὁμάλ' εὐλογον. Διὰ γὰρ τὰ προειρημένα ^p τοῦτο συμβαίνει, καὶ ὅτι μὲν τὸ λυπούμενον ἢ ἐν φαύλῃ ὄντα ἔξει τὸν φίλον θεωρεῖν φεύγομεν ἀπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δ' ὁρᾶν τὸν φίλον ἡδύ, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἡδίστων, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν καὶ
- 25 μὴ κάμνοντα ^q εἰ αὐτός. Ὡστε ὁπότερον ἂν τούτων ἦ, μάλ-

^b εἶποιε P^b, εἶποιεν M^b. ^c ἐκάλεσεν M^b. ^d διοσκούρους M^b. ^e τοῦ] τῶν τὸ P^b. ^f τὰ P^b. ^g δέ] δὲ τὸ M^b. P^b. ^h μόνον M^b. ⁱ δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἅμα om. P^b. ^k μέντι P^b. ^l ἀπειναι Casaubonus. ^m δ' αὐτοὺς idem. ⁿ ἡδίστους P^b. ^o μᾶλλον P^b. ^p ταῦτα M^b. ^q εἰ] εἰ ὁ P^b.

λον ἡδὺ ποιεῖ τὴν ῥοπήν τοῦ βούλεσθαι παρεῖναι ἢ μή, καὶ
τότ' ἐπὶ τῶν χειρόνων συμβαίνειν ἵ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν
^s γίνεσθαι· μάλιστα γὰρ φιλοτιμούνται τοὺς φίλους μὴ
πράττειν εὖ, μηδ' εἶναι ἴ ανάγκαι αὐτοῖς κακῶς. Διὸ ἐνίοτε²⁶
τοὺς ἐρωμένους συναποκτινύουσι. Μᾶλλον γὰρ τοῦ ὕ οἰ-
κείου αισθάνεσθαι κακοῦ. Ὡσπερ ἂν εἰ καὶ μεμνημένος ὅτι
ποτὲ εὖ ἔπραττε μᾶλλον, ἢ εἰ ἔφετο ἀεὶ κακῶς πράττειν.

^w Ἀπορήσειε δ' ἂν τις εἰ ἔστιν ἐκάστω^x φίλῳ χρήσασθαι 13
καὶ ἐφ' ὃ ἄ πέφυκε καὶ ἄλλως, καὶ τοῦτο ἢ αὐτὸ ἡδὺ κατὰ
συμβεβηκός, οἷον ἢ ὀφθαλμὸς ἰδεῖν ἢ καὶ ἄλλως παριδεῖν
διαστρέψαντα, ὥστε δύο τὸ ἐν φανῆναι. Αὐταὶ μὲν δὴ
ἄμφω ὅτι μὲν ὀφθαλμός, ὅτι ἦν δ' ὀφθαλμῷ· ἄλλη δὲ κατὰ
συμβεβηκός, οἷον εἰ ἦν ἀποδόσθαι ἢ φαγεῖν. Ὅμοίως δὴ²
καὶ ἐπιστήμη· καὶ γὰρ ἀληθῶς καὶ ἀμαρτεῖν, οἷον ὅταν ἐκὼν
μὴ ὀρθῶς γράψῃ, ὡς ἀγνοία^z δὴ χρῆσθαι, ὥσπερ μετα-
στρέψας τὴν χεῖρα· καὶ τῷ ποδὶ ποτε ὡς χειρὶ καὶ ταύτῃ
ὡς ποδὶ χρῶνται ὀρχηστριάδες. ^a Ἢδη πᾶσαι ^b αἱ ἄριστα³
ἐπιστήμαι εἶπαν, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ὡς ἀδικία χρῆσθαι, εἰ
δίκης. Εἰ ἄρα ἀπὸ δικαιοσύνης τὰ ἄδικα πράττων, ὥσπερ
καὶ τὰ ἀγνοητικὰ ἀπὸ ἐπιστήμης· εἰ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον, φα-
νερόν ὅτι οὐκ ἂν εἶεν ἐπιστήμαι αἱ ἀρεταί. Οὐδ' εἰ μὴ ἔστιν⁴
ἀγνοεῖν ἀπὸ ἐπιστήμης, ἀλλ' ἀμαρτάνειν μόνον, καὶ τὰ αὐτὰ
καὶ ἀπὸ ἀγνοίας ποιεῖν, ^c οὗτι ἀπὸ δικαιοσύνης γε ὡς ἀπὸ
ἀδικίας πράξει· ἀλλ' ἐπεὶ φρόνησις ἐπιστήμη, καὶ ἀληθές τι
τὸ αὐτὸ ποιήσει κάκεῖνη· ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν ἀφρόνως ἀπὸ
φρονήσεως, καὶ ἀμαρτάνειν ταῦτ' ἄπερ ὁ ἄφρων. Εἰ δὲ⁵
ἀπλῆ ἢ ἐκάστου χρεῖα ἢ ἕκαστον, καὶ φρονίμως ἔπραττον
οὕτω πράττοντες. Ἐπὶ μὲν οὖν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμασι
ἄλλη κυρία ποιεῖ τὴν ^d τροφήν· αὐτῆς δὲ τῆς πασῶν κυρίας

^r καὶ ante διὰ om. Mb. ^s γενέσθαι Pb. ^t ἀνάγκη corr. Pb.

^v οἰκείου om. Pb. ^w hinc librum θ incipit Pb. cum Palatino 165,
ε Q: ei enim δ est qui nobis η. Z. interstitium habet trium ver-
suum vacuorum. ^x φίλῳ om. Pb. ^y δ] ὦ Pb. ^z δὴ νῦν χρῆσται Pb.

^a εἶδη Pb. ^b αἱ ἄριστα ἐπιστήμαι εἶπαν] lacunam Mb. ^c οὗτ' Mb.

^d an τροφήν?

τίς; Οὐ γὰρ ^e ἐτι ἐπιστήμη γε ^e ἢ νοῦς. Ἄλλὰ μὴν οὐδ'
 6 ἀρετή. ^f Χρηταί γὰρ αὐτῆ· ἢ γὰρ τοῦ ἀρχοντος ἀρετὴ τῆ
 τοῦ ἀρχομένου χρηταί. Τίς οὖν ἐστίν; Ἡ ὥσπερ λέγεται
 ἀκρασία κακία τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς, καὶ πῶς ἀκόλαστος
 7 ὁ ἀκρατὴς ἔχων νοῦν. Ἄλλ' ἤδη ἂν ἰσχυρὰ ἦ ^g ἢ ἐπιθυμία,
 στρέψει καὶ λογιεῖται τὰναντία. ^h Ἡ σφι δηλον-
 ὅτι, κὰν ⁱ ἐν μὲν τούτῳ ἀρετὴ ἐν δὲ τῷ λόγῳ ἀνοία ἦ, ἕτεροι
 μεταποιοῦνται. Ὡστε ἔσται δικαιοσύνη ^k καὶ δικαίως χρη-
 σθαι καὶ κακῶς, καὶ φρονήσει ἀφρόνως· ὥστε καὶ τὰναντία.
 8 Ἀτοπον γὰρ εἰ τῆς μὲν ἐν τῷ λογιστικῷ ἀρετῆς μοχθηρία
 ποτὲ ἐγγενομένη μὲν τῷ λόγῳ στρέψει καὶ ποιήσει ἀγνοεῖν,
 ἢ δ' ἀρετὴ ἐν τῷ ἀλόγῳ ἀνοίας ἐνούσης οὐ στρέψει ταύτην,
 καὶ ποιήσει ^l φρονίμως κρίνειν καὶ τὰ δέοντα. Καὶ πάλιν ἢ
 φρόνησις ἢ ἐν τῷ λογιστικῷ τὴν ἐν τῷ ἀλόγῳ κόλασιν ἂν
 9 σωφρόνως πράττειν· ὅπερ δοκεῖ ἢ ἐγκράτεια. Ὡστ' ἔσται
 καὶ ἢ ἀπὸ ἀγνοίας φρονίμως, ἐπὶ τε ταῦτα ἄτοπα, ἄλλως
 τε καὶ ἀπὸ ἀγνοίας χρῆσθαι φρονίμως. Τοῦτο γὰρ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων οὐδαμῶς ὀρώμεν, ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν ἢ γραμ-
 ματικὴν ^m στρέφει ἀκολασία. Ἄλλ' οὖν ὁ τὴν ἀγνοίαν,
 εἰ ἢ ἐναντία, διὰ τὸ μὴ ἐνεῖναι τὴν ὑπεροχὴν ἀλλὰ τὴν
 ἀρετὴν, ὅλως μᾶλλον εἶναι πρὸς τὴν κακίαν οὕτως ἔχουσιν.
 10 Καὶ γὰρ ὁ ἄδικος πάντα ὁ δίκαιος δύναται, καὶ ὅλως ἔνεστιν
 ἐν τῇ δυνάμει ἢ ἀδυναμία. Ὡστε δῆλον ὅτι ἅμα ⁿ φρόνιμοι
 καὶ ἀγαθαὶ ἐκείναι αἱ ἄλλου ἔξεις, καὶ ὀρθῶς τὸ ^o Σωκρατι-
 κόν, ὅτι οὐδὲν ἰσχυρότερον φρονήσεως. Ἄλλ' ὅτι ^p ἐπιστή-
 μην ἔφη, οὐκ ὀρθόν· ἀρετὴ γὰρ ἐστὶ καὶ οὐκ ἐπιστήμη, ἀλλὰ
 γένος ἄλλο ^q γνῶσ

14 Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἢ φρόνησις ποιεῖ τὴν εὐπραγίαν καὶ
 ἀρετὴν, ἀλλὰ φαμέν καὶ τοὺς εὐτυχεῖς εὐ πράττειν ὡς καὶ
 τῆς εὐτυχίας εὐ ποιούσης εὐπραγίαν καὶ τὰ αὐτὰ τῆς ἐπι-

^e ἐτι et ἢ νοῦς om. P^b. ^f χρηταί—ἀρετὴ om. P^b. ^g ἢ om. P^b.
^h ἢ P^b, om. Z. ⁱ μὲν ἐν M^b. ^k καὶ] τὸ codices. ^l φρονίμως M^b.P^b.
^m τρέφει M^b. ⁿ φρόνιμοι P^b. ^o σῶμα κρατητικόν M^b.P^b. ^p ἐπι-
 στήμη M^b. ^q γνῶσ] lacunam Z.M^b.

στήμης, σκεπτέον ἄρ' ἐστὶ φύσει ὁ μὲν εὐτυχῆς ὁ δ' ἀτυ-
 χῆς, ἢ οὐ, καὶ πῶς ἔχει περὶ τούτων. Ὅτι μὲν γὰρ εἰσὶ 2
 τινες εὐτυχεῖς ὀρώμεν· ἄφρονες γὰρ ὄντες κατορθοῦσι πολλά,
 ἐν οἷς ἡ τύχη κυρία. Ἦ Οἱ δὲ καὶ ἐν οἷς τέχνη ἐστὶ, πολὺ
 μέντοι καὶ τύχης ἐνυπάρχει, οἷον ἐν στρατηγίᾳ καὶ κυβερ-
 νητικῇ. Πότερον οὖν ἀπὸ τινος ἕξως οὗτοί εἰσιν, ἢ ὁ οὐ τῷ
 αὐτοῖ ποιοῖ τινες εἶναι πρακτικοί εἰσι τῶν εὐτυχημάτων;
 Νῦν μὲν γὰρ οὕτως οἴονται ὡς φύσει τινῶν ὄντων· ἢ δὲ 3
 φύσις ποιούς τινας ποιεῖ, καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς διαφέρουσιν,
 ὥσπερ οἱ μὲν γλαυκοὶ οἱ δὲ μελανόματοι τῷ τὸ δεῖν
 τοιοῦδι ἔχειν, οὕτω καὶ οἱ εὐτυχεῖς καὶ ἀτυχεῖς. Ὅτι ἴ μὲν
 γὰρ οὐ φρονήσει κατορθοῦσι, δῆλον· οὐ γὰρ ἄλογος ἢ φρό-
 νησις, ἀλλ' ἔχει λόγον διὰ τί οὕτω ἠ πράττει· οἱ δ' οὐκ ἂν
 ἔχοιεν εἰπεῖν διὰ τί κατορθοῦσι· τέχνη γὰρ ἂν ἦν. Ἔστι δὲ 4
 φανερόν ὄντες ἄφρονες, οὐχ ὅτι περὶ ἄλλα (τοῦτο ὁ μὲν γὰρ
 οὐθέν ἄτοπον· οἷον Ἰπποκράτης γεωμετρικὸς ὢν, ἀλλὰ περὶ
 τὰ ἄλλα δοκεῖ βλάξ καὶ ἄφρων εἶναι, καὶ πολὺ χρυσίον
 πλέον ἀπόλεσεν ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πεντηκοστολόγων
 δι' εὐθείαν, ὡς λέγουσιν) ἀλλ' ὅτι καὶ ἂ ἐν ἐνίοις εὐτυχοῦσιν
 ἄφρονες. Περὶ γὰρ ναυκληρίαν οὐχ οἱ δεινότατοι εὐτυχεῖς, 5
 ἀλλ' ὥσπερ ἐν κύβων πτώσει ὁ μὲν οὐδέν, ἄλλος δὲ βάλλει
 καθ' ἣν φύσει ἐστὶν εὐτυχῆς, ἢ τῷ φιλεῖσθαι, ὥσπερ φασίν,
 ὑπὸ θεοῦ, καὶ ἕξωθέν ἂ τι εἶναι τὸ κατορθοῦν· οἷον πλοῖον
 κακῶς νεναυπηγημένον ἄμεινον πολλάκις δὲ πλεῖ, ἀλλ' οὐ δι'
 αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν. Ἦ Ἄλλ' οὗτος
 ἰ εὐτυχῶν τὸν δαίμον' ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν. Ἦ Ἄλλ' ἄτο- 6
 πον θεὸν ἢ δαίμονα φιλεῖν τὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ μὴ τὸν βέλ-
 τιστον καὶ τὸν φρονιμώτατον. Εἰ δὲ ἀνάγκη ἢ φύσει ἢ
 νόμῳ ἢ ἐπιτροπία τινὶ κατορθοῦν, τὰ δὲ δύο μὴ ἐστὶ, φύσει
 ἂν εἶεν οἱ εὐτυχεῖς. Ἦ Ἀλλὰ μὴν ἢ γε φύσις αἰτία ἢ τοῦ αἰεῖ

Ἦ οἱ] εἰ codices. ὁ οὐ τῷ] οὕτω Mb.Pb. ἴ μὲν] τὸ μὲν Mb. ἢ ἢ
 om. Pb. ἠ πράττει Pb. Ἔστι Pb. ὁ μὲν om. Mb. οὐθέν om. Pb.
 ἂ ἐν om. Mb.Pb. ἂ τε Mb. Ἦ Ἄλλ'—ἀγαθόν om. Pb. ἰ εὐτυχῆς Mb,
 εὐτυχ Z.

7 ὥσαύτως ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ δὲ τύχη τούναντίον. Εἰ
 μὲν οὖν τὸ παραλόγως ἐπιτυγχάνειν τύχης δοκεῖ εἶναι.
 Ἄλλ' εἴπερ διὰ τύχην εὐτυχίης, οὐκ ἂν τοιοῦτον εἶναι τὸ
 αἴτιον, οἷον αἰ τοῦ αὐτοῦ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Ἐπι^f εἰ
 τοιοσδὶ ἐπιτυγχάνει ἕ ὥσπερ ὅτι^h ὁⁱ γλαυκὸς οὐκ ὄξυ ὄρα,
 οὐ τύχη αἰτία^k ἀλλὰ φύσις· οὐκ ἄρα ἐστὶν εὐτυχίης ἀλλ'
 8 οἷον εὐφύης. Ὡστε τοῦτ' ἂν εἴη λεκτέον, ὅτι οὓς λέγομεν
 εὐτυχεῖς, οὐ διὰ τύχην εἰσίν. Οὐκ ἄρα εἰσίν εὐτυχεῖς· τύχης
 γάρ, ὅσων αἰτία τύχη ἀγαθῇ ἀγαθῶν. Εἰ δ' οὕτω, πότε-
 ρον ἢ ἔσται τύχη ὅλως, ἢ ἔσται μὲν, ἀλλ' οὐκέτι; Ἄλλ'
 ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ αἰτίαν εἶναι. Ἔσται ἄρα καὶ ἀγαθῶν
 9 τισὶν αἰτία ἢ κακῶν. Εἰ δ' ὅλως ἐξαιρετέον καὶ οὐδὲν ἀπὸ
 τύχης φατέον γίνεσθαι, ἀλλ' ἡμεῖς ἄλλης οὔσης αἰτίας διὰ
 τὸ μὴ ὄραν τύχην εἶναι φαμεν αἰτίαν, διὸ καὶ ὀριζόμενοι
 τὴν τύχην τιθέασιν αἰτίαν ἀνάλογον^l ἀνθρωπίνῳ λογισμῶ,
 10 ὡς οὔσης τινὸς φύσεως. Τοῦτο μὲν οὖν ἄλλο πρόβλημ'
 ἂν εἴη· ἐπειδὴ ὀρωμέν τινας ἄπαξ εὐτυχήσαντες, διὰ τί οὐ
 καὶ πάλιν ἂν, διὰ τὸ^m ἀποκατορθῶσαι καὶ πάλιν; Τὸ γὰρ
 αὐτὸ τοῦτ' αἴτιον. Οὐκ ἄρα ἔσται τύχης. Οὐ τὸ ἀλλ'
 ὅταν τὸ αὐτὸ ἀποβαίῃ ἀπείρων καὶ ἀορίστων, ἔσται μὲν τὸ
 ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἐπιστήμη δ' οὐκ ἔσται αὐτοῦ ἢ δι' ἀπει-
 ρίαν, ἐπεὶ ἐμάνθανον ἂν τινες εὐτυχεῖς, ἢ καὶ πᾶσαι ἂν αἰ
 11 ἐπιστήμαι, ὥσπερ ἔφη Σωκράτης, εὐτυχίαι ἦσαν. Τί οὖν
 κωλύειⁿ συμβῆναί τινι ἐφεξῆς τὰ τοιαῦτα πολλάκις, οὐχ
 ὅτι^o τοῖς δεῖ, ἀλλ' οἷον ἂν εἶεν τὸ κύβους αἰ μακρὰν βάλ-
 λειν. Τί δὲ δὴ; Ἄρ' οὐκ ἔνευσιν ὀρμαὶ ἐν τῇ ψυχῇ αἰ μὲν
 ἀπὸ λογισμοῦ, αἰ δ' ἀπὸ ὀρέξεως ἀλόγου, καὶ πρότεραι αὔ-
 ται; Εἰ γὰρ ἐστὶ φύσει ἢ δι' ἐπιθυμίαν ἠδέος καὶ ἢ ὀρεξις,
 12 φύσει γε ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν βαδίζοι ἂν πᾶν. Εἰ δὲ τινὲς
 εἰσὶν εὐφυεῖς ὥσπερ οἱ^p ἄδικοι οὐκ ἐπιστάμενοι^q ἄδειν, οὕτως

^e ἢ] εἰ P^b, om. M^b. ^f ἢ P^b. ^g ὅτι ὥσπερ P^b. ^h ὁ om. M^b.
ⁱ γλαυκός P^b. ^k ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ M^b. ^l ἀνθρώπῳ M^b. ^m ἀπ. καὶ πάλιν
καὶ πάλιν M^b. ⁿ συμβαίῃ τινι P^b, τινὶ συμβῆναί M^b. ^o τοῖς om. Z.
P an ἄδικοι? ^q ἄδειν] ἂν P^b.

οὐ πεφύκασι καὶ ἄνευ λόγου ὀρμῶσιν, ἢ φύσις πέφυκε, καὶ ἐπιθυμοῦσι καὶ τούτου ^Γ ποτέ, καὶ οὕτως ὡς δεῖ καὶ οὐ δεῖ καὶ ὅτε, οὗτοι κατορθοῦσι, κἂν τύχῳσιν ἄφρονες ὄντες καὶ ἄλογοι, ὡσπερ καὶ εὐ ^ς ἔσονται οἱ διδασκαλικοὶ ὄντες. Οἱ δέ γε ¹³ τοιοῦτοι εὐτυχεῖς, ὅσοι ἄνευ λόγου κατορθοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Φύσει ἄρα οἱ εὐτυχεῖς εἶεν ἄν. ¹ Ἡ πλεοναχῶς λέγεται ἡ εὐτυχία. Τὰ μὲν γὰρ πράττεται ἀπὸ τῆς ὀρμῆς καὶ προελομένων πράξαι, τὰ δ' οὐ, ^τ ἀλλὰ τὸνναντίον. Καὶ ἐν ἐκείνοις κακῶς λογίσασθαι δοκοῦσι ^Υ κατορθοῦντες, καὶ εὐτυχῆσαι φαμεν· καὶ πάλιν ἐν τούτοις, εἰ ἐβούλοντο ἄν ἢ ἔλαττον ἔλαβον τὰγαθόν. ¹ Ἐκείνους μὲν τοίνυν εὐτυχεῖν διὰ ¹⁴ φύσιν ἐνδέχεται. ¹ Ἡ γὰρ ὀρμὴ καὶ ^W ἢ ὄρεξις οὐσα οὐ δεῖ κατώρθωσεν, ὁ δὲ λογισμὸς ἦν ἡλίθιος. Καὶ τοὺς μὲν ἐνταῦθα, ὅταν μὲν λογισμὸς μὴ δοκῶν ὀρθῶς εἶναι, τύχη δ' αὐτοῦ αἰτία οὐσα, αὐτὴ ^{χδ} ὀρθὴ οὐσα, ἔξωσεν· ἀλλ' ἐνίοτε δι' ἐπιθυμίαν ἐλογίσατο πάλιν οὕτω καὶ ἠτύχησεν. ¹ Ἐν δὲ δὴ ¹⁵ τοῖς ἐτέροις πῶς ἔσται ἡ εὐτυχία κατ' ἐφύσιν ὀρέξεως καὶ ἐπιθυμίας; ¹ Ἀλλὰ μὴν ἡ ἐνταῦθα εὐτυχία καὶ τύχη διττὴ, κακείνη ἢ αὐτὴ, ἢ πλείους αἱ εὐτυχίαι. ¹ Ἐπεὶ δ' ὀρῶμεν παρὰ πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ὀρθοὺς εὐτυχοῦντάς τινας, δῆλον ὅτι ^Υ ἕτερον ἄν τι εἴη τὸ αἴτιον τῆς εὐτυχίας. ¹ Ἐκείνη δὲ πότερον ^z ἢ εὐτυχία ἢ οὐκ ἔστιν, ἢ ἐπε- ¹⁶ θύμησεν ὧν ἔδει καὶ ὅτε ^a ἔδει τὸ λογισμὸς ἀνθρώπινος οὐκ ἄν τούτου εἴη. Οὐ γὰρ ^b δὴ πάμπαν ἀλόγιστον τοῦτο, οὔτε φυσικὴ ἔστιν ἡ ἐπιθυμία, ἀλλὰ διαφθείρεται ὑπὸ τινος. Εὐτυχεῖν μὲν ^c οὖν δοκεῖ, ὅτι ἡ τύχη τῶν παρὰ λόγον αἰτία, τούτου δὲ παράλογον· παρὰ γὰρ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ καθόλου. ¹ Ἀλλ' ὡς ἔοικεν, οὐκ ἀπὸ τύχης. ¹ Ἀλλὰ δοκεῖ διὰ ¹⁷ τοῦτο. ¹ Ὡσθ' οὗτος μὲν ὁ λόγος οὐ δείκνυσιν ὅτι φύσει εὐτυχεῖν, ἀλλ' ὅτι οὐ πάντες οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν διὰ τύχην κα-

^Γ ποτέ] καὶ ποτε P^b. ^ς ἔσονται οἱ] ἔσονται εἰ M^b. ^τ ἀλλὰ] ἀλλ' οὐ P^b. ^Υ κατορθοῦντε M^b, κατορθοῦντας P^b. ^W ἢ post καὶ om. P^b. ^{χδ} δ' om. P^b. ^Υ ἕτερον] αἴτιον M^b. ^z ἢ om. P^b. ^a ἐδέϊτο λογισμὸς M^b. ^b δεῖ M^b. ^c οὖν] ἄν P^b.

τορθοῦσιν, ἀλλὰ ^d διὰ φύσιν· οὐδ' ὅτι ^e οὐδέν ἐστι τύχη αἰτία οὐθενὸς δείκνυσιν, ἀλλ' οὐ τῶν πάντων ὧν δοκεῖ. Τοῦτο μέντ' ἂν ἀπορήσειέ τις, ἅρ' αὐτοῦ τούτου τύχη αἰτία, τοῦ ἐπιθυμη-

18 σαι οὐ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. "Ἡ οὕτω γε πάντων ἔσται; Καὶ γὰρ τοῦ νοῆσαι καὶ βουλευσασθαι· οὐ γὰρ ^f δὴ ἐβουλευσατο βουλευσάμενος, καὶ τοῦτ' ἐβουλευσατο, ἀλλ' ἔστιν ἀρχή τις, οὐδ' ἐνόησε νοήσας πρότερον νοῆσαι, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον. Οὐκ ἄρα τοῦ νοῆσαι ^g ὁ νοῦς ἀρχή, οὐδὲ τοῦ βουλευσασθαι βουλή. Τί οὖν ἄλλο πλὴν τύχη; "Ὡστ' ἀπὸ τύχης ἅπαντα ἔσται, εἰ

19 ἔστι τις ἀρχή ἧς οὐκ ἔστιν ἄλλη ἕξω. Αὕτη δὲ διὰ τί τοιαύτη τὸ εἶναι τὸ τοῦτο δύνασθαι ποιεῖν. Τὸ δὲ ζητούμενον τοῦτ' ἐστί, τίς ἢ τῆς κινήσεως ἀρχή ἐν τῇ ψυχῇ. Δῆλον δὴ, ὥσπερ ἐν τῷ ὄλῳ θεός, καὶ πᾶν ἐκείνῳ. Κινεῖ γάρ πως πάντα τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον. Λόγου δ' ἀρχή ^h οὐ λόγος

20 ἀλλὰ τι κρεῖττον. Τί οὖν ἂν κρεῖττον καὶ ἐπιστήμης εἴποι πλὴν θεός; "Ἡ γὰρ ἀρετὴ τοῦ νοῦ ὄργανον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ⁱ πάλαι ἔλεγον, εὐτυχεῖς καλοῦνται οἱ ἂν ὀρμήσωσι κατορθοῦν ἄλογοι ὄντες, καὶ ^k βουλευσασθαι οὐ συμφέρει αὐτοῖς· ἔχουσι γὰρ ἀρχὴν ^l τοιαύτην ἢ κρεῖττον τοῦ νοῦ καὶ βουλεύ-

21 σεως. Οἱ δὲ τὸν λόγον· τοῦτο δ' οὐκ ἔχουσι. Καὶ ἐνθουσιασμοί· τοῦτο δ' οὐ δύνανται. "Αλογοὶ γὰρ ὄντες ἀποτυγχάνουσι καὶ τούτων φρονίμων καὶ σοφῶν ταχεῖαν εἶναι τὴν μαντικὴν καὶ ^m μόνον οὐ τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δεῖ ἀπολαβεῖν, ἀλλ' οἱ μὲν δι' ἐμπειρίαν, οἱ δὲ διὰ συνήθειάν τε ἐν τῷ σκοπεῖν χρῆσθαι· τῷ θεῷ δὲ αὐταί. Τοῦτο καὶ εὐὸρᾶ καὶ τὸ

22 μέλλον καὶ τὸ ὄν, καὶ ὧν ἀπολύεται ὁ λόγος οὗτος. Διὸ οἱ μελαγχολικοὶ καὶ εὐθύνειροι. "Ἐοικε γὰρ ἡ ἀρχή ⁿ ἀπολυομένους τοὺς λόγους ἰσχύειν μᾶλλον· καὶ ὥσπερ οἱ τυφλοὶ μνημονεύουσι μᾶλλον ἀπολυθέντες τοῦ πρὸς τοῖς εἰρημένους εἶναι τὸ μνημονεῦον. Φανερόν δὲ ὅτι δύο εἶδη εὐτυχίας, ἡ

^d διὰ om. Mb. ^e οὐδέν] οὐδ' Mb. ^f δὴ om. Mb. ^g ὁ νοῦς Casaubonus: codices συνοῦσα. ^h οὐ om. Pb. ⁱ παλαιοὶ Mb. ^k βούλεσθαι Mb. ^l τοιαύτην—καὶ om. Pb. ^m μόνων Pb. ⁿ ἀπολυμένους Mb.

μὲν θεία, διὸ καὶ δοκεῖ ὁ εὐτυχῆς διὰ θεὸν κατορθοῦν. Ὁὗτος 23
δ' ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν ὀρμὴν διορθωτικός, ὁ δ' ἕτερος ὁ παρὰ
τὴν ὀρμὴν ἄλογοι δ' ἀμφοτέροι. Καὶ ἡ μὲν συνεχῆς εὐτυχία
μᾶλλον, αὕτη δὲ οὐ συνεχῆς.

Κατὰ μέρος μὲν οὖν περὶ ἐκάστης ἀρετῆς εἴρηται πρότε- 15
ρον· ἐπεὶ δὲ χωρὶς διείλομεν τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ περὶ
τῆς ἀρετῆς ^p διορθωτέον τῆς ἐκ τούτων, ἣν ἐκαλοῦμεν ἤδη
καλοκάγαθίαν. Ὅτι μὲν οὖν ἀνάγκη τὸν ταύτης ἀληθῶς
τευξόμενον τῆς προσηγορίας ἔχειν τὰς κατὰ μέρος ἀρετάς,
φανερὸν. Ἡ οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐθενὸς οἶόν τ' ἄλλως 2
ἔχειν· οὐθεὶς γὰρ ὅλον μὲν τὸ σῶμα ὑγιαίνει, μέρος δ' οὐθέν,
ἀλλ' ἀναγκαῖον πάντα ἢ τὰ πλείστα καὶ κυριώτατα τὸν
αὐτὸν ἔχειν τρόπον τῷ ὅλῳ. Ἔστι δὲ τὸ ἀγαθὸν εἶναι καὶ
τὸ καλὸν κάγαθον οὐ μόνον κατὰ τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ ^s κατ'
αὐτὰ ^t ἔχοντα διαφορὰν. Τῶν γὰρ ἀγαθῶν πάντων τέλη 3
ἐστίν, ἃ ^v αὐτὰ αὐτῶν ἐνεκά ἐστὶν αἰρετά. Τούτων δὲ καλά,
ὅσα δι' αὐτὰ ὄντα πάντα ἐπαινετά ἐστίν. Ταῦτα γὰρ ἐστὶν
ἐφ' ὧν αἱ τε πράξεις εἰσὶν ἐπαινεταὶ καὶ αὐτὰ ἐπαινετά, δι-
καιοσύνη καὶ αὐτὴ καὶ αἱ πράξεις. Καὶ οἱ σῶφρονες· ἐπαι-
νετὴ γὰρ καὶ ἡ σωφροσύνη. Ἄλλ' οὐχ ὑγίεια ἐπαινετόν· 4
οὐδὲ γὰρ τὸ ἔργον. Οὐδὲ τὸ ἰσχυρῶς· οὐδὲ γὰρ ^w ἡ ἰσχὺς.
Ἄλλ' ἀγαθὰ μὲν, ἐπαινετὰ δ' οὐ. Ὅμοίως δὲ τοῦτο δηλον
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. Ἀγαθὸν μὲν οὖν
ἐστὶν ὧ τὰ φύσει ἀγαθὰ ἐστὶν ἀγαθὰ. Τὰ γὰρ περιμάχητα 5
καὶ μέγιστα εἶναι δοκοῦντα ἀγαθὰ, τιμὴ καὶ πλοῦτος καὶ
σώματος ἀρεταὶ καὶ εὐτυχίαι καὶ δυνάμεις, ἀγαθὰ μὲν φύσει
ἐστίν, ἐνδέχεται δ' εἶναι βλαβερά τισι διὰ τὰς ἕξεις. Οὔτε 6
γὰρ ἄφρων οὔτ' ἀδικος ἢ ἀκόλαστος ὧν οὐδ' ^x ὀνήσειε χρώ-
μενος αὐτοῖς, ὥσπερ οὐδ' ὁ κάμνων τῇ τοῦ ὑγιαίνοντος τροφῇ
χρώμενος, οὐδ' ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀνάπηρος τοῖς τοῦ ὑγιούς καὶ
τοῖς τοῦ ὀλοκλήρου κόσμοις. Καλὸς δὲ κάγαθος τῷ τῶν

ο οὔτω P^b. ^p διορθωτέον P^b. ^q οὐδὲ] οὐθέν M^b, οὐδὲν P^b. ^r οὐ-
δεὶς μὲν ὅλον P^b. ^s κατ' αὐτὰ] κατὰ ταῦτα P^b. ^t τὰ ἔχοντα M^b. P^b.
^v αὐτὰ om. M^b. ^w ἡ om. M^b. ^x ἐνόησε M^b.

Ὑ ἀγαθῶν τὰ καλὰ ὑπάρχειν αὐτῷ δι' αὐτά, καὶ τῷ πρακτικὸς
 7 εἶναι τῶν καλῶν καὶ αὐτῶν ἕνεκα. Καλὰ δ' ἐστὶν αἱ τε
 ἀρεταὶ καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. Ἔστι δέ τις ἕξις
 πολιτικῆ, ^z οἷαν οἱ Λάκωνες ἔχουσιν ἢ ἄλλοι τοιοῦτοι ἔχοιεν
 ἄν. Αὕτη δ' ἐστὶν ἕξις τοιαύτη. Εἰσὶ γὰρ οἱ οἴονται
 τὴν ἀρετὴν δεῖν μὲν ἔχειν, ἀλλὰ τῶν φύσει ἀγαθῶν ἕνε-
 8 κεν. Διὸ ^a ἀγαθοὶ μὲν ἄνδρες εἰσὶν· τὰ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθὰ
 αὐτοῖς ἐστὶν· καλοκάγαθίαν γὰρ οὐκ ἔχουσιν. Οὐ γὰρ ^b ὑπάρ-
 χει αὐτοῖς τὰ καλὰ δι' αὐτά, καὶ προαιροῦνται καλοὶ καγα-
 9 θοί, καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ καλὰ μὲν φύσει
 ὄντα, ἀγαθὰ δὲ φύσει ὄντα, τούτοις καλὰ. Καλὰ γάρ ἐστιν
 ὅταν οὐ ἕνεκα ^c πράττωσι. Καὶ αἰροῦνται καλὰ, ἢ διότι τῷ
^d καλῷ καγαθῷ καλὰ ἐστὶ ^e τὰ φύσει ἀγαθὰ· καλὸν γὰρ τὸ
 9 δίκαιον· τοῦτο δὲ τὸ κατ' ἀξίαν· ἀξίος δ' οὗτος τούτων. Καὶ
 τὸ πρέπον καλόν· πρέπει δὲ ταῦτα ^f τούτῳ, πλοῦτος εὐγέ-
 10 νεια δύναμις. Ὡστε τῷ καλῷ καγαθῷ καὶ ^g αὐτὰ συμφέροντα
 καὶ καλὰ ἐστὶν· τοῖς δὲ πολλοῖς διαφωνεῖ τοῦτο. Οὐ γὰρ
 τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ κακείνοις ἀγαθὰ ἐστὶ, τῷ δ' ἀγαθῷ ἀγαθὰ.
 10 Τῷ δ' ἀγαθῷ καὶ καλὰ· πολλὰς γὰρ καὶ καλὰς πράξεις δι'
 αὐτὰ ἔπραξεν. Ὁ δ' οἰόμενος τὰς ἀρετὰς ἔχειν δεῖν ἕνεκα
 τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν κατὰ τὸ συμβεβηκὸς καλὰ πράττει. Ἔστιν
 11 οὖν καλοκάγαθία ἀρετὴ τέλειος. Καὶ περὶ ἡδονῆς ^h δ' εἴρηται
 ποῖόν τι καὶ πῶς ἀγαθόν, καὶ ὅτι τά τε ἀπλῶς ἡδέα ⁱ καὶ
 12 καλὰ, καὶ τά τε ἀπλῶς ἀγαθὰ ^k ἡδέα. Οὐ γίνεται δὲ ἡδονὴ
 μὴ ἐν πράξει· διὰ τοῦτο ^l ὁ ἀληθῶς εὐδαίμων καὶ ἡδιστα ζή-
 12 σσει, καὶ ^m τοῦτο οὐ μάτην οἱ ἄνθρωποι ἀξιούσιν. Ἐπεὶ δ'
 ἐστὶ τις ὄρος καὶ τῷ ἱατρῷ, πρὸς ⁿ ὃν ἀναφέρων κρίνει τὸ
 ὀυγμῖνον σῶμα καὶ ^p μῆ, πρὸς ὃν μέχρι ποσοῦ ποιητέον ἕκα-
 στον καὶ εὐ ὕγμῖνον· εἰ δὲ ἔλαττον ἢ πλεόν, οὐκέτι· οὕτω

Ὑ ἀγαθῶν—τῶν om. P^b. z οἶον M^b. a ἀγαθοὶ] ἄγριοι M^b.P^b.
 b ὑπάρχειν M^b.P^b. c πράττωσι P^b. d καλῷ] κακῷ M^b. e τὰ] τὰ
 τῇ P^b. f τούτῳ] πλούτῳ M^b.P^b. g αὐτὰ] αὐτὰ τὰ P^b. h διείρηται P^b,
 δ' εἴη τε M^b. i καὶ καλὰ—ἀπλῶς om. P^b. k ἡδέα om. P^b. l ὁ om.
 M^b.P^b. m τούτου P^b. n ὁ M^b. o ὕγμῖνον M^b. p μῆ] μῆ καὶ M^b,
 om. P^b.

καὶ τῷ σπουδαίῳ περὶ τὰς πράξεις καὶ αἰρέσεις τῶν φύσει
 μὲν ἀγαθῶν οὐκ ἐπαινετῶν δὲ δεῖ τινὰ εἶναι ὄρον καὶ ἕξωσ
 καὶ τῆς αἰρέσεως, καὶ περὶ ^qφυγῆς χρημάτων πλήθους καὶ
 ὀλιγοῦτος καὶ τῶν εὐτυχημάτων. Ἐν μὲν οὖν τοῖς πρό-¹³
 τερον ἐλέχθη τὸ ὡς ὁ λόγος· τοῦτο δ' ἐστὶν ὡσπερ ἂν εἴ τις
 ἐν τοῖς περὶ τὴν τροφήν ^rεἴπειεν ὡς ^sἡ ἰατρικὴ καὶ ὁ λόγος
 ταύτης. Τοῦτο δ' ἀληθὲς μὲν, οὐ σαφὲς δέ. Δεῖ δὴ ὡσπερ
 καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πρὸς τὸ ἄρχον ζῆν, καὶ πρὸς τὴν ἕξιν
 κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν τοῦ ἄρχοντος, οἷον δούλον πρὸς δε-
 σπότην καὶ ἕκαστον πρὸς ^tτὴν ἐκάστου καθήκουσαν ἀρχήν.
 Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄνθρωπος φύσει συνέστηκεν ἐξ ἄρχοντος καὶ ¹⁴
 ἀρχομένου, καὶ ἕκαστον ^vδὴ δέοι πρὸς τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν ζῆν.
 Αὕτη δὲ διττὴ· ἄλλως γὰρ ^wἡ ἰατρικὴ ἀρχὴ καὶ ἄλλως ^wἡ
 ὑγίεια. Ταύτης δὲ ἕνεκα ἐκείνη. Οὕτω δ' ἔχει κατὰ τὸ ^xθεω-
 ρητικόν. Οὐ γὰρ ἐπιτακτικῶς ἄρχων ὁ θεός, ἀλλ' οὐ ἕνεκα
 ἢ φρόνησις ἐπιτάττει. Διττὸν δὲ τὸ οὐ ἕνεκα· διώριστα ¹⁵
 δ' ἐν ἄλλοις, ἐπεὶ ἐκεῖνός ^yγε οὐθενὸς δεῖται. Ἦτις οὖν αἰ-
 ρεσις καὶ ^zκτῆσις τῶν φύσει ἀγαθῶν ποιήσει ^aτὴν τοῦ θεοῦ
 μάλιστα θεωρίαν, ἢ σώματος ἢ χρημάτων ἢ φίλων ἢ τῶν
 ἄλλων ἀγαθῶν, αὕτη ἀρίστη, καὶ οὗτος ὁ ὄρος κάλλιστος.
^bΕἴ τις δ' ἢ δι' ἐνδειαν ἢ δι' ὑπερβολὴν κωλύει τὸν θεὸν θε-¹⁶
 ραπεύειν καὶ θεωρεῖν, αὕτη δὲ φαύλη. Ἐχει δὲ τοῦτο τῆ
 ψυχῆ, καὶ οὗτος τῆς ψυχῆς ^cὁ ὄρος ἄριστος, τὰ ἥκιστα ^dαι-
 σθάνεσθαι τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ψυχῆς, ἢ τοιοῦτον. Τίς
 ἐμὲν οὖν ὄρος τῆς καλοκαγαθίας, καὶ τίς ὁ σκοπὸς τῶν ἀπλῶς
 ἀγαθῶν, ἔστω ^fεἰρημένον.

^qφυγῆς] πληγῆς Mb. ^rεἴποιεν Mb.Pb. ^sἡ om. Mb. ^tτὴν
 om. Mb. ^vδὴ] δὲ Mb. ^wἡ utrumque om. Mb. ^xθεωρητόν Pb.
^yτε Mb.Pb. ^zκτίσις Pb. ^aμάλιστα τὴν τοῦ θεοῦ Pb. ^bεἴ] ἢ Pb.
^cὁ om. Pb. ^dαἰσθάνηται Pb. ^eμὲν om. Mb. ^fεἰρημένος Mb.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΙΩΝ.

- ¹ **Ἐπαινέτα** μὲν ἐστὶ τὰ καλά, ψεκτὰ δὲ τὰ αἰσχρά. Καὶ τῶν μὲν καλῶν ἡγοῦνται αἱ ἀρεταί, τῶν δ' αἰσχρῶν αἱ κακίαι. Ἐπαινετὰ δ' ἐστὶ καὶ τὰ αἷτια τῶν ἀρετῶν καὶ τὰ παρεπόμενα ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, ψεκτὰ δὲ τὰ ἐναντία. Τριμεροῦς δὲ τῆς ψυχῆς λαμβανομένης κατὰ Πλάτωνα, τοῦ μὲν λογιστικοῦ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ φρόνησις, τοῦ δὲ θυμοειδοῦς ἡ τε πραότης καὶ ἡ ἀνδρεία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ ἡ τε σωφροσύνη καὶ ἡ ἐγκράτεια, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἡ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐλευθεριότης καὶ ἡ
- ² **μεγαλοψυχία**. Κακία δ' ἐστὶ τοῦ μὲν λογιστικοῦ ἡ ἀφροσύνη, τοῦ δὲ θυμοειδοῦς ἡ τε ὀργιλότης καὶ ἡ δειλία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ ἡ τε ἀκολασία καὶ ἡ ἀκράτεια, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἡ τε ἀδικία καὶ ἀνελευθεριότης καὶ μικροψυχία.
- ² Ἔστι δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ τοῦ λογιστικοῦ, παρασκευαστικὴ τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν συντεινόντων. Παρότης δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ὑπὸ ὀργῆς γίνονται δυσκίνητοι. Ἀνδρεία δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν δυσέκπληκτοὶ εἰσι ὑπὸ φόβων τῶν περὶ θάνατον. Σωφροσύνη δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν ἀνόρεκτοι γίνονται περὶ τὰς
- ² ἀπολαύσεις τῶν φαύλων ἡδονῶν. Ἐγκράτεια δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν κατέχουσι τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὀρμῶσαν ἐπὶ τὰς φαύλας ἡδονάς. Δικαιοσύνη δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς διανεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν. Ἐλευθεριότης δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς εὐδάπανος εἰς τὰ καλά. Μεγαλοψυχία δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς, καθ' ἣν δύναται φέρειν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν.
- ³ Ἀφροσύνη δ' ἐστὶ κακία τοῦ λογιστικοῦ, αἷτια τοῦ ζῆν κακῶς. Ὀργιλότης δ' ἐστὶ κακία τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν εὐ-

κίνητοι γίνονται πρὸς ὀργήν. Δειλία δ' ἐστὶ κακία τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ἐκπλήττονται ὑπὸ φόβων, καὶ μάλιστα τῶν περὶ θάνατον. Ἀκολασία δ' ἐστὶ κακία τοῦ ἐπιθυμητικοῦ,² καθ' ἣν αἰροῦνται τὰς φαύλας ἡδονάς. [Περὶ μὲν τῆς ἀκρατείας οὐδέν· οὕτω δὲ σὺ δύνασαι ὀρίζειν.] Ἀκράτεια δ' ἐστὶ κακία τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν παρασύρουσι τῇ ἀλογίᾳ τὴν ἐπιθυμίαν ὠθοῦσαν ἐπὶ τὰς τῶν φαύλων ἡδονῶν ἀπολαύσεις. Ἀδικία δ' ἐστὶ κακία ψυχῆς, καθ' ἣν πλεονεκτικοὶ γίνονται³ παρὰ τὴν ἀξίαν. Ἀνελευθερία δ' ἐστὶ κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ὀρέγονται τοῦ πανταχόθεν κέρδους. Μικροψυχία δ' ἐστὶ κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ἀδύνατοί εἰσι φέρειν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν.

Τῆς δὲ φρονήσεως ἐστὶ τὸ βουλευσασθαι, τὸ κρίναι τὰ⁴ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ αἰρετὰ καὶ φευκτά, τὸ χρῆσθαι πᾶσι καλῶς τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς, τὸ ὀμιλῆσαι ὀρθῶς, τὸ συνιδεῖν τοὺς καιροὺς, τὸ ἀγχίνως χρῆσασθαι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὸ τὴν ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν χρησίμων πάντων. Ἡ μνήμη δὲ καὶ ἐμπειρία καὶ ἀγχίνωια² ἦτοι ἀπὸ τῆς φρονήσεως ἐκάστη αὐτῶν ἐστίν, ἣ παρέπεται τῇ φρονήσει· ἢ τὰ μὲν αὐτῶν οἷον συναίτια τῆς φρονήσεως ἐστὶ, καθάπερ ἐμπειρία καὶ ἡ μνήμη, τὰ δὲ οἷον μέρη αὐτῆς, οἷον εὐβουλία καὶ ἀγχίνωια. Πραότητος δ' ἐστὶ τὸ δύ-³νασθαι φέρειν μετρίως ἐγκλήματα καὶ ὀλιγωρίας, καὶ τὸ μὴ ταχέως ὀρμᾶν ἐπὶ τὰς τιμωρίας, καὶ τὸ μὴ εὐκίνητον εἶναι πρὸς τὰς ὀργάς, ἄπικρον δὲ τῷ ἦθει καὶ ἀφιλόνηκον, ἔχοντα τὸ ἡρεμαῖον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ στάσιμον. Ἀνδρείας δ'⁴ ἐστὶ τὸ δυσέκπληκτον ὑπὸ φόβων τῶν περὶ θάνατον, καὶ τὸ εὐθαρσῆ ἐν τοῖς δεινοῖς, καὶ τὸ εὐτολμον πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ τὸ μᾶλλον αἰρεῖσθαι τεθνάναι καλῶς ἢ αἰσχροῶς σωθῆναι, καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι. Ἐπι δὲ ἀνδρείας ἐστὶ καὶ τὸ πονεῖν καὶ καρτερεῖν καὶ αἰρεῖσθαι ἀνδραγαθίζεσθαι. Παρέπεται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ ἡ εὐτολμία καὶ ἡ εὐψυχία καὶ τὸ θάρσος καὶ τὸ θράσος, ἔτι δὲ καὶ ἡ φιλοπονία καὶ ἡ καρτερία. Σωφροσύνης δ' ἐστὶ τὸ μὴ θαυμάζειν τὰς ἀπο-⁵

λαύσεις τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, καὶ τὸ εἶναι πάσης ἀπολαύ-
 σεως αἰσχροῦς ἡδονῆς ἀνόρεκτον, καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὴν
 δικαίαν ἄδειαν, καὶ τὸ τετάσθαι περὶ τὸν βίον ὁμοίως ἔν τε
 μικροῖς καὶ μεγάλοις. Παρέπεται δὲ τῇ σωφροσύνῃ εὐταξία,
 5 κοσμιότης, αἰδώς, εὐλάβεια. Ἐγκρατείας δ' ἐστὶ τὸ δύ-
 νασθαι κατασχεῖν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ
 φαύλας ἀπολαύσεις καὶ ἡδονάς, καὶ τὸ καρτερεῖν, καὶ τὸ ὑπο-
 2 μνητικὸν εἶναι τῆς κατὰ φύσιν ἐνδείας καὶ λύπης. Δι-
 καιοσύνης δ' ἐστὶ τὸ διανεμητικὸν εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν, καὶ
 σώζειν τὰ πάτρια ἔθνη καὶ τὰ νόμιμα, καὶ τὸ σώζειν τοὺς
 γεγραμμένους νόμους, καὶ τὸ ἀληθεύειν ἐν τῷ διαφέροντι,
 3 καὶ τὸ διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας. Ἔστι δὲ πρώτη τῶν
 δικαιοσυνῶν πρὸς τοὺς θεούς, εἶτα πρὸς δαίμονας, εἶτα πρὸς
 πατρίδα καὶ γονεῖς, εἶτα πρὸς τοὺς κατοικομένους· ἐν οἷς
 ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, ἧτοι μέρος οὐσα δικαιοσύνης ἢ παρακολου-
 θούσα. Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ ὀσιότης καὶ ἀλή-
 4 θεια καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ μισοπονηρία. Ἐλευθεριότητος
 δ' ἐστὶ τὸ προετικὸν εἶναι χρημάτων εἰς τὰ ἐπαινετά, καὶ
 δαψιλῆ ἐπὶ τῷ εἰς τὰ δέοντα ἀναλωθῆναι, καὶ τὸ βοηθητικὸν
 5 εἶναι ἐν τῷ διαφόρῳ, καὶ τὸ μὴ λαβεῖν ὅθεν μὴ δεῖ. Ἔστι
 δὲ ὁ ἐλευθέριος καὶ περὶ ἐσθῆτα καθαρὸς καὶ περὶ οἴκησιν,
 καὶ κατασκευαστικὸς τῶν περιπτῶν καὶ καλῶν καὶ διαγωγῆν
 ἐχόντων ἡδεῖαν ἄνευ τοῦ λυσιτελοῦντος, καὶ θρεπτικὸς τῶν
 ζῶων τῶν ἴδιον ἐχόντων τι ἢ θαυμαστόν. Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ
 ἐλευθεριότητι τοῦ ἥθους ὑγρότης καὶ εὐαγωγία καὶ φιλανθρω-
 6 φιλόκαλον. Μεγαλοψυχίας δ' ἐστὶ τὸ καλῶς ἐνεγκεῖν
 καὶ εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὸ θαν-
 μάζειν μῆτε τρυφὴν μῆτε θεραπείαν μῆτε ἐξουσίαν μῆτε τὰς
 νίκας τὰς ἐναγωνίους, ἔχειν δὲ τι βάθος τῆς ψυχῆς καὶ μέ-
 7 γεθος. Ἔστι δὲ μεγαλόψυχος οὐθ' ὁ τὸ ζῆν περὶ πολλοῦ
 ποιούμενος οὐθ' ὁ φιλόζωος. Ἀπλοῦς δὲ τῷ ἦθει καὶ γεν-
 ναῖος, ἀδικεῖσθαι δυνάμενος, καὶ οὐ τιμωρητικὸς. Ἀκολουθεῖ
 δὲ τῇ μεγαλοψυχία ἀπλότης καὶ ἀλήθεια.

Ἐφροσύνης δ' ἐστὶ τὸ κρίνειν κακῶς τὰ πράγματα, τὸ βουλευσασθαι κακῶς, τὸ ὀμιλῆσαι κακῶς, τὸ χρῆσασθαι κακῶς τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς, τὸ ψευδῶς δοξάζειν περὶ τῶν εἰς τὸν βίον καλῶν καὶ ἀγαθῶν. Παρακολουθεῖ δὲ τῇ ἀφροσύνῃ ἀπειρία, ἀμαθία, ἀκρασία, ἐπαριστερότης, ἀμνημοσύνη.

Ἄοργιλότητος δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἀκροχολία πικρία βαρυθυμία. Ἔστι δὲ τοῦ ὀργίλου μὴ δύνασθαι φέρειν μήτε τὰς μικρὰς ὀλιγωρήσεις μήτε ἐλαττώσεις, εἶναι δὲ κολαστικὸν καὶ τιμωρητικὸν καὶ εὐκίνητον πρὸς ὀργὴν καὶ ὑπὸ ἔργου καὶ ὑπὸ λόγου τοῦ τυχόντος. Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ὀργιλότητι τὸ παροξυντικὸν τοῦ ἥθους καὶ εὐμετάβολον, καὶ ἡ πικρολογία, καὶ τὸ ἐπὶ μικροῖς λυπεῖσθαι, καὶ τὸ ταῦτα πάσχειν ταχέως καὶ παρὰ βραχὺν καιρὸν. Δειλίας δ' ἐστὶ τὸ ὑπὸ τῶν τυχόντων φόβων εὐκίνητον εἶναι, καὶ μάλιστα τῶν περὶ θάνατον καὶ τὰς σωματικὰς πηρώσεις, καὶ τὸ ὑπολαμβάνειν κρεῖττον εἶναι ὅπως οὖν σωθῆναι ἢ τελευτῆσαι καλῶς.

Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δειλίᾳ μαλακία, ἀνανδρία, ἀπονία, φιλοψυχία. Ὑπεστι δὲ τις εὐλάβεια καὶ τὸ ἀφιλόνηκον τοῦ ἥθους. Ἀκολασίας δ' ἐστὶ τὸ αἰρεῖσθαι τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν τῶν βλαβερῶν καὶ αἰσchrῶν, καὶ τὸ ὑπολαμβάνειν εὐδαιμονεῖν μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ὄντας, καὶ τὸ φιλογέλοιον εἶναι καὶ τὸ φιλοσκώπτῃν καὶ φιλευτράπελον, καὶ τὸ ῥαδιουργὸν εἶναι ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις.

Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκολασίᾳ ἀταξία, ἀναίδεια, ἀκοσμία, τρυφή, ῥαθυμία, ἀμέλεια, ὀλιγωρία, ἔκλυσις. Ἀκρασίας δ' ἐστὶ τὸ κωλύοντος τοῦ λογισμοῦ τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν αἰρεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπολαμβάνοντα κρεῖττον εἶναι μὴ μετασχεῖν μὲν αὐτῶν, μετέχειν δὲ μηδὲν ἦττον, καὶ τὸ οἶεσθαι μὲν δεῖν πράττειν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντα, ἀφίστασθαι δὲ αὐτῶν διὰ τὰς ἡδονάς.

Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκρασίᾳ μαλακία καὶ μεταμέλεια καὶ τὰ πλείστα ταῦτ' ἅ καὶ τῇ ἀκολασίᾳ.

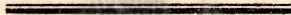
Ἄδικίας δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἀσέβεια πλεονεξία ὕβρις. Ἀσέβεια μὲν ἢ περὶ θεοὺς πλημμέλεια καὶ περὶ δαίμονας ἢ

καὶ περὶ τοὺς κατοικομένους, καὶ περὶ γονεῖς καὶ περὶ πα-
τρίδα· πλεονεξία δὲ περὶ τὰ συμβόλαια, παρὰ τὴν ἀξίαν
αἰρουμένη τὸ διάφορον· ὕβρις δέ, καθ' ἣν τὰς ἡδονὰς αὐτοῖς
παρασκευάζουσιν, εἰς ὄνειδος ἀγαγόντες ἑτέρους, ὅθεν Εὐνῆος
περὶ αὐτῆς λέγει

ἦτις κερδαίνουσ' οὐδὲν ὅμως ἀδικεῖ.

- 2 Ἔστι δὲ τῆς ἀδικίας τὸ παραβαίνειν τὰ πάτρια ἔθνη καὶ τὰ
νόμιμα, καὶ τὸ ἀπειθεῖν τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι, τὸ
ψεύδестhai, τὸ ἐπιορκεῖν, τὸ παραβαίνειν τὰς ὁμολογίας καὶ
τὰς πίστεις. Ἄκολουθεῖ δὲ τῇ ἀδικίᾳ συκοφαντία, ἀλαζονεία,
3 φιλανθρωπία προσποιήτος, κακοήθεια, πανουργία. Ἄνε-
λευθερίας δ' ἐστὶν εἶδη τρία, αἰσχροκερδία φειδωλία κιμβεία.
Αἰσχροκερδία μὲν, καθ' ἣν κερδαίνειν ζητοῦσι πανταχόθεν,
καὶ τὸ κέρδος τῆς αἰσχύνης περὶ πλείονος ποιοῦνται· φειδω-
λία δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἀδάπανοι γίνονται τῶν χρημάτων εἰς τὸ
δέον· κιμβεία δ' ἐστὶ καθ' ἣν δαπανῶσι μὲν, κατὰ μικρὸν δὲ
καὶ κακῶς, καὶ πλέον βλάπτονται τῷ μὴ κατὰ καιρὸν ποι-
4 εῖσθαι τὸ διάφορον. Ἔστι δὲ τῆς ἀνελευθερίας τὸ περὶ
πλείστον ποιεῖσθαι χρήματα, καὶ τὸ μηδὲν ὄνειδος ἡγεῖσθαι
τῶν ποιοῦντων τὸ κέρδος, βίος θητικὸς καὶ δουλοπρεπὴς καὶ
ῥυπαρός, φιλοτιμίας καὶ ἐλευθερίας ἀλλότριος. Ἄκολουθεῖ
δὲ τῇ ἀνελευθερίῳτι μικρολογία, βαρυθυμία καὶ μικροψυ-
5 χία, ταπεινότης, ἀμετρία, ἀγένεια, μισανθρωπία. Μικρο-
ψυχίας δ' ἐστὶ τὸ μήτε τιμὴν μήτε ἀτιμίαν μήτε εὐτυχίαν
μήτε ἀτυχίαν δύνασθαι φέρειν, ἀλλὰ τιμώμενον μὲν χαννοῦ-
σθαι, μικρὰ δὲ εὐτυχήσαντα ὑπεξαίρεσθαι, ἀτιμίαν δὲ μηδὲ
τὴν ἐλαχίστην ἐνεγκεῖν δύνασθαι, ἀπότευγμα δ' ἄτην καὶ
ἀτυχίαν κρίνειν μεγάλην, ὀδύρεσθαι δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ δυσφο-
6 ρεῖν. Ἐπι δὲ τοιοῦτός ἐστιν ὁ μικρόψυχος οἶος πάντα τὰ
ὀλιγωρήματα καλεῖν ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν ἢ
λήθην γιγνόμενα. Ἄκολουθεῖ δὲ τῇ μικροψυχίᾳ μικρολο-
γία, μεμψιμοιρία, δυσελπιστία, ταπεινότης.
- 8 Καθόλου δὲ τῆς μὲν ἀρετῆς ἐστὶ τὸ ποιεῖν σπουδαίαν τὴν
διάθεσιν περὶ τὴν ψυχὴν, ἡρεμαίαις καὶ τεταγμέναις κινήσεσι

χρωμένην, συμφωνούσαν κατὰ πάντα τὰ μέρη· διὸ καὶ δοκεῖ
 παράδειγμα πολιτείας ἀγαθῆς εἶναι ψυχῆς σπουδαία διά-
 θεσις. Ἔστι δὲ ἀρετῆς καὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς ἀξίους, καὶ²
 τὸ φιλεῖν τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μῆτε κολαστικὸν εἶναι μῆτε
 τιμωρητικόν, ἀλλὰ ἴλεων καὶ εὐμενικὸν καὶ συγγνωμονικόν.
 Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀρετῇ χρηστότης, ἐπιείκεια, εὐγνωμοσύνη,³
 ἐλπίς ἀγαθή. Ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα οἷον φίλοικον εἶναι
 καὶ φιλόφιλον, φιλέταιρον, φιλόξενον, φιλόανθρωπον καὶ φι-
 λόκαλον· ἃ δὴ πάντα τῶν ἐπαινουμένων ἐστίν. Τῆς δὲ κα-
 κίας ἐστὶ τὰ ἐναντία.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

I N D E X

VERBORUM ET FORMULARUM

MEMORABILIORUM.

Literæ, N. Ethica Nicomachea—M. Magna—E. Eudemia—V. Tractatum de Virtutibus et Vitiis designant; Numerus Romanus librum, Arabicus prior capitul, alter sectionem indicat.

- ἌΓΑΘΟΔΑΙΜΟΝΙΑΣΤΑΙ E. iii.
6, 3
ἀγαθὸς τίς N. i. 8, 12. E. vii. 15,
4. ἀγαθὰ τίνα M. ii. 9, 3. ἀγα-
θὸν multis modis dicitur E. i.
8, 5. ἀγαθὸν τί N. x. 2, 1. αὐτὸ
ἀγαθὸν τί E. i. 8, 1. ἐν αὐτὸ
ἀγαθόν E. i. 8, 13. ἀγαθὸν φύ-
σει N. ix. 9, 7. ἀγαθὰ κυριώ-
τατα N. i. 8, 2
- Ἀγαπᾶν τί E. vii. 6, 5
Ἀγασθῆναί του N. vii. 1, 3
Ἀγένεια degener animus V. 7, 4
Ἀγένητος N. vi. 2, 6, 3, 2
Ἀγευστος N. x. 9, 4
Ἀγνοίας ἀμαρτήματα N. v. 8, 6.
ἀγνοίας διορισμός M. i. 34, 26.
ἄγνοια an semper invita N. iii.
1, 13
Ἀγροῦντες ἀλλήλους N. ix. 6, 1
Ἀγρῶτες καὶ γνώριμοι N. iv. 6, 5
Ἀγοραία φίλια N. viii. 13, 6
Ἄγριοι καὶ σκληροὶ N. iv. 8, 3. ἄγριοι
καὶ χαλεπὸς E. iii. 3, 2
Ἀγροικία N. ii. 7, 13
Ἄγροικος ib. et vii. 9, 3. ἄγροικος τίς
M. i. 31, 1. ἄγροικος καὶ δυστρά-
πελος E. iii. 7, 6. ἄγροικοι co-
micorum E. iii. 2, 5
ἀγυμνασία N. iii. 5, 15
- ἀγχινοια N. vi. 9, 3. V. 4, 2. ἀγ-
χίνως χρῆσασθαι λόγῳ καὶ ἔργῳ V.
4, 1
ἀδάπανος εἰς τὸ δέον V. 7, 3.
N. ii. 9, 6
ἀδέλφικῆ φίλια N. viii. 10, 6
ἀδιάβλητος N. viii. 4, 3, 6, 7
ἀδιάφορος αἰσθησις E. vii. 2, 5
ἀδιάφοροι ἡδοναί N. x. 5, 8
ἀδιαχώριστος E. ii. 1, 16
ἀδικεῖν τί N. v. 9, 4
ἀδικεῖν N. v. 5, 19, 11, 7. ἀδικεῖν
et ἄδικον εἶναι differunt N. v. 6, 1
ἀδικεῖν et ἄδικα πράττειν non sunt
idem N. v. 9, 3. ἀδικεῖσθαι N.
v. 5, 19, 11, 7. ἀδικεῖσθαι τί
M. i. 34, 31. ἀδικεῖσθαι ἔκου-
σίως N. v. 11, 6
ἀδίκημα N. v. 8, 8 ἀδίκημα τί N.
v. 7, 7, 8, 2
ἀδικία N. v. 5, 18. πλεοναχῶς λέ-
γεται N. v. 1, 7. non est in
omnibus in quibus τὸ ἀδικεῖν N.
v. 6, 4
ἄδικον, παράνομον, ἄνισον N. v. 1, 8.
ἄδικον ἢ φύσει ἢ τάξει N. v. 7, 7.
ἄδικον τί N. v. 2, 8. ἄδικον et ἀδί-
κημα differunt N. v. 7, 7. ἄδικος
quot modis dicatur N. v. 8
ἀδιόριστοι ἡδοναί N. x. 5, 6

- ἀδόλεσχαί [†ἀδόλεσχοί v.l.^d] N. iii.
10, 2
ἀηδὲς καὶ ἐπίλυτον N. x. 5, 5. ἀηδεῖς
fastidiosi M. ii. 3, 17
ἀηδῶς N. iv. 3, 25
ἀήττητον ὁ θυμός E. iii. 1, 16
ἀθανατίζειν N. x. 7, 8
αἶγα θύειν N. v. 7, 1
αἰδήμων N. ii. 7, 14. iii. 6, 3. iv.
9, 3. αἰδήμων τίς E. iii. 7, 3
αἰδῶς N. ii. 7, 14. αἰδῶς τί M. i.
30, 1. E. iii. 7, 2. αἰδοῦς περί
N. iv. 9, 1
αἰδία τίνα καὶ ποῖα N. vi. 3, 2
αἰκία N. v. 2, 13
αἰσχροκερεῖς N. iv. 1, 43. M. i.
25, 1. αἰσχροκερδής E. iii. 4, 5
αἰσχροκέρδεια N. iv. 1, 41. αἰ-
σχροκερδία τί V. 7, 3
αἰσχρολογία N. iv. 8, 6
αἰσχυντέον N. iv. 9, 5
αἰσχυνηλός N. iv. 9, 3
αἴτιοι τίνων ἐσμέν E. ii. 6, 7
ἄκλητον καὶ προθύμως N. ix. 11, 6
ἀκόλαστος N. ii. 7, 3. περί τίνα N.
vii. 6, 6. etiam de puerilibus de-
lictis usurpatur N. iii. 12, 5
ἀκόλαστος N. ii. 2, 7. 3, 1. vii. 7, 2.
ut differat τοῦ ἀκρατοῦς N. vii.
4, 4. 8, 1. pluribus modis
dicitur E. iii. 2, 1, 2. ἀκό-
λαστος et ἀκρατής quid differant
M. ii. 6, 36, 48, 50. χείρων τοῦ
ἀκρατοῦς N. vii. 7, 3, 8, 5
ἀκολασταίνειν N. ii. 6, 19
ἀκοσμία V. 6, 6
ἀκούσιον N. iii. 1, 19. ἀκούσιον τί N.
v. 8, 3. M. i. 16, 1. E. ii. 7, 1.
ἀκούσια τίνα N. iii. 1, 3. ἀκου-
σίων εἶδη N. v. 8, 12
ἀκουστικός N. i. 13, 19
ἀκρασίας περί M. ii. 6, 1. ἀκρασίας
εἶδη M. ii. 6, 23, 42. μέρη N.
vii. 7, 8
ἀκράτεια pro ἀκρασία V. 1, 3. 3, 2
ἀκρατεῦσθαι E. ii. 7, 5
ἀκρατής N. vii. 1, 6. ἀκρατής τίς N.
vii. 7, 1. unde dictus N. ix. 8, 6.
an idem qui ἀκόλαστος N. vii.
4, 4. ἀκρατής θυμοῦ, τιμῆς, κέρδους
N. vii. 4, 2, 6. ἀ. τελέως M. ii.
6, 28. ἀ. μετὰ προσθέσεως M.
ii. 6, 26. ἀ. τῆς ὀργῆς M. ii.
6, 31
ἀκρατεῦσθαι N. vii. 3, 3. ἀκρατευ-
όμενοι N. vii. 3, 8
ἀκριβέστατοι τὰς τέχνας N. vi. 7, 1.
δι' ἀκριβείας λέγειν E. ii. 10, 20
ἀκριβοδίκαιος N. v. 10, 8
ἀκριβολογεῖσθαι N. vi. 3, 2
ἀκριβολογία N. iv. 2, 8
ἀκροᾶσθαι ἄδοντος E. iii. 2, 7. ἀκρό-
ασις τῶν εὐαριστότων E. iii. 2, 8
ἀκροχειρίζεσθαι N. iii. 1, 17
ἀκροχολία V. 6, 2. ἀκρόχολοι N. iv.
5, 9
ἄκων τί πράσσει N. iii. 1, 18
ἄλαζόν N. ii. 7, 12. iii. 7, 8. iv.
7, 2. ἀ. τίς M. i. [†27, 1. v.l.^k]
33, 1. E. ii. 3, 7. iii. 7, 5.
ἀλαζονεῦσθαι N. iv. 7, 13. ἀλα-
ζονεῖα N. ii. 7, 12. iv. 7, 15. V.
7, 2. ἀλαζονικός N. iv. 7, 15.
†ἀλαζονία V. 7, 2. ἀλαζονεῖας
proprium M. i. 7, 4
ἀλείπτῃς N. ii. 6, 7
ἀληθής et ἀλήθεια N. ii. 7, 12.
ἀλήθεια N. vi. 2, 3. ἀλήθεια
δόξης ὀρθότης N. vi. 9, 3. τί M. i.
33, 1. ἀληθεύεσθαι pass. N. i.
10, 7. ἀληθευτικός N. iv. 3, 28.
7, 4, 17. ἀληθής τίς E. iii.
7, 5. ἀληθεύειν ἐν διαφέροντι V.
5, 2
ἀλλαγὴ permutatio N. v. 5, 10.
ἄλλαξιν ποιεῖσθαι M. i. 34, 12
ἀλλακτικαὶ κοινωναί N. v. 5, 6
†ἄλογισμός E. iii. 4, 6
ἄλογον διττόν N. i. 13, 18
ἄλλον ὄνουον [†ἀλλουον] E. i. 8, 4
ἄλις N. x. 4, 3
ἄλυπία N. vii. 12, 7. ἄλύπως M.
ii. 7, 1
ἁμάρτημα τί N. v. 8, 7. ἁμαρτία
περί τίνα M. i. 18, 2. διχῆ γί-
νεται E. ii. 10, 11. ἁμαρτάνειν
N. ii. 1, 5. ἁμαρτάνομεν πολλα-
χῶς N. ii. 6, 14. ἁμαρτάνειν τῆς

- προσάξω [†πράξω v. 1.] N. vii. 6, 1. ἀμαρτωλότερος N. ii. 9, 3
 ἀμέλεια, comes intemperantiæ V. 6, 6
 ἀμετακινήτως ἔχειν N. ii. 4, 3
 ἀμεταμέλητος N. ix. 4, 5
 ἀμετάπτωτος M. ii. 11, 18
 ἀμετρία V. 7, 4
 ἀμιγεῖς ἡδοναί N. x. 3, 2
 ἀμνημοσύνη V. 6, 1
 ἀμοιβὴν ποιεῖν N. ix. 1, 7
 ἀμυντικός N. iv. 5, 6
 ἀμφιβάλειν E. vii. 10, 17, 19.
 ἀμφιδέξιος N. v. 7, 4
 ἀνάγκη τί E. ii. 8, 10. ἀναγκαστικὴ δύναμις N. x. 9, 12
 ἀναίσθητος τίς N. ii. 2, 7. 7, 3. M. i. 22, 4. E. iii. 2, 4, 13.
 ἀναισθησία N. iii. 11, 7
 ἀναισχυντος N. ii. 7, 14. iii. 6, 3. M. i. 30, 1. E. iii. 7, 2
 ἀνακάμψαι ἐπὶ τι E. i. 5, 2
 ἀνακυκλῆσθαι N. i. 10, 7
 ἀναισθησία N. iii. 11, 7. ἀναισθη-
 τος N. ii. 2, 7. 7, 3
 ἀναλγησία N. i. 10, 12. M. i. 7, 4.
 ἀνάλγητος N. iii. 7, 7. M. i. 23, 2. E. ii. 2, 4. 3, 5. iii. 2, 14.
 ἀναλγητὸς ἔχειν M. i. 7, 3
 ἀναλογία τίνων ἐστὶ, καὶ τί N. v. 3, 8.
 ἀνάλογον, ἐν τέτταροι. M. i. 34, 8.
 ἀναλογία γεωμετρικὴ N. v. 3, 13.
 ἀνάλογον N. v. 3, 12
 ἀνάπαυσις N. iv. 8, 11. viii. 9, 5
 ἀναπλήρωσις N. x. 3, 6. M. ii. 7, 11. ἀναπληρῶσθαι N. vii. 12, 2
 ἀναπόδεικτοι φάσεις N. vi. 11, 6.
 ἀρχαί M. i. 35, 11
 ἀνασχίζειν N. vii. 5, 2
 ἀναφορὰ N. i. 12, 3. ἀναφορὰ εἰς ἄλ-
 λον M. i. 34, 37
 ἀνδραγαθίζεσθαι V. 4, 4
 ἀνδραποδώδης τίς E. iii. 3, 2, 4.
 ἀνδραποδάδες N. iv. 5, 6. ἀνδρα-
 ποδάδεις N. iv. 8, 5. ἀνδρείος N. iii. 7, 5. ii. 3, 1. proprie qui N. iii. 6, 10. ἀνδρεία [†ἀνδρία] N. ii. 7, 2. ἀνδρεία [†ἀνδρία] τί N. iii. 6, 1. 7, 13. ἀνδρίζεσθαι N. iii. 6, 12. ἀνδρώδης N. ii. 9, 7. iv. 4. 4. 5, 13. ἀνδρείας πέρι E. iii. 1, 1. ἀνδρὸς τάξιν λαβεῖν M. i. 34, 18
 ἀνδριαντοποιός M. ii. 7, 18.
 ἀνέγερτος ὕπνος E. i. 5, 6
 ἀνέγκλητοι N. ix. 1, 7. ἀνέγκλητον ἢ ἀρετὴ E. vii. 10, 15
 ἀνέδην N. vii. 8, 5
 ἀνεμίνως N. ii. 5, 2
 ἀνελεύθερος N. ii. 7, 4. τίς M. i. 24, 1. E. ii. 3, 9. iii. 4, 1, 5. ἀνελευθερία N. ii. 7, 4. iv. 1, 3, 44
 ἀνεμπόδιτος N. vii. 12, 3. 13, 2
 ἀνεπιστήμονες N. x. 9, 21. ἀνεπι-
 στημονικός E. ii. 3, 1
 ἀνεπιτήμητος N. vii. 14, 5
 ἀνερεύνητος N. x. 9, 22
 ἀνεψιοί N. viii. 12, 4
 ἀνθεκτέον N. iv. 5, 14
 ἀνθρωπικαὶ ἐνέργειαι N. x. 8, 1.
 ἐπιθυμία N. vii. 6, 6. ἀνθρωπι-
 κώτερον N. iv. 5, 12. ἀνθρώπινα φρονεῖν N. x. 7, 8. ἀνθρωπεύεσθαι N. x. 8, 6. ἀνθρωπολόγος N. iv. 3, 31
 ἀνθυπηρετεῖν N. v. 5, 7. ix. 10, 2
 ἀνίατος διὰ κολάσεως E. iii. 2, 2
 †ανίητος E. iii. 5, 12
 ἀνισάσαι E. vii. 10, 11
 ἄνισος N. v. 1, 11. ἄνισος ἄδικος N. v. 1, 8. ἄνισοι φίλοι M. ii. 17, 2.
 ἄνισον τί M. i. 34, 5
 ἀνόητος E. iii. 5, 12
 ἀνομοιοειδεῖς φιλαί N. ix. 1, 1
 ἀνόρεκτος ἡδονῆς V. 4, 5
 ἀνοσιουργοί N. ix. 4, 7
 ἀνταποδοῖναι N. iv. 5, 8. ἀνταπο-
 δοτέον χάριν N, ix. 2, 1
 ἀνταπόδοσις beneficii N. v. 5, 8
 ἀντεκοπήναι M. i. 34, 15
 ἀντευεργετικός N. iv. 3, 24
 ἀντευποιεῖν N. x. 8, 13
 ἀντιβαίνειν N. i. 13, 16
 ἀντιβλάπτειν N. v. 11, 2
 ἀντιδανειστέον N. ix. 2, 5

- ἀντιδωρεῖσθαι N. viii. 8, 6. ἀντιδω-
 ρεαί N. iv. 2, 15
 ἀντικαταλλάττεσθαι N. viii. 4, 2.
 6, 7. τί M. i. 15, 2
 ἀντιλυτρωτέον N. ix. 2, 4
 ἀντίξου N. viii. 1, 6
 ἀντιπαθεῖν M. i. 34, 13. ἀντιπε-
 πονθός N. v. 5, 1. species juris
 M. i. 34, 13, 14. an sit sim-
 pliciter justum N. v. 5, 1.
 quomodo sit N. v. 5, 12
 ἀντιπληρῆσαι M. i. 34, 14
 ἀντιποιήσαι M. i. 34, 14
 ἀντιπροαίρεσις †E. vii. 2, 25. ἀντι-
 προαίρεσις πρὸς ἀλλήλους E. vii. 2, 12
 ἀντιτείνειν N. iv. 6, 1. vii. 7, 6
 ἀντιφιλεῖσθαι N. viii. 8, 3. M. ii.
 11, 6. ἀντιφίλησις N. viii. 2, 3.
 3, 1. ἀντιφιλία E. vii. 2, 12
 †ἀντιτυπεῖν N. iv. 6, 2. v.l.^a
 ἀνώνυμα πολλά N. ii. 7, 2
 ἄξιμος et πολυξείνος reprehenduntur
 N. ix. 10, 1
 †ἄξενος et πολυξείνος ib.
 ἄξια N. iv. 3, 10. ἄξια τῶν χρημά-
 των, νομίματι μετρεῖται N. iv.
 1, 1. ἄξια non ab omnibus eo-
 dem modo accipitur N. v. 3, 7.
 ἄξιον εἶναι μεγάλων, καὶ ἄξιον ἑαυ-
 τὸν τούτων E. iii. 5, 11
 ἀόργητος et ἀοργησία N. ii. 7, 10.
 iv. 5, 5
 ἀπαγορεύειν N. v. 11, 1
 ἀπαγριούσθαι N. vii. 5, 2
 †ἀπαθανατίζειν N. x. 7, 8. v.l.^h
 ἀπαιδαγωγότης N. iv. 1, 36
 ἀπαιδευσία E. i. 6, 6
 ἀπαντᾶν εἰς τὰς χρείας N. viii. 6, 1
 ἀπάτη N. iii. 4, 5. ἐν τίσιν E.
 ii. 10, 25.
 ἀπέπασθαι νόον N. viii. 14, 4
 ἀπειλεγμένος E. ii. 2, 3
 ἀπειργεῖν τῆς συμμεθέξεως E. vii. 12,
 10
 ἀπειροκαλία N. ii. 7, 6. iv. 2, 4.
 ἀπειρόκαλοι E. iii. 6, 2
 ἀπέραντον N. i. 11, 2. ἀπέραντον
 πλῆθος E. i. 5, 3
 ἀπεσχεδιασμένος N. v. 1, 14
 ἀπεχθητικός M. i. 32, 1. ἀπεχθητι-
 κὸς τίς E. ii. 3, 7. iii. 7, 3
 ἄπικρος τῷ ἤθει V. 4, 3
 ἀπλῶς, τὸ καθ' αὐτό N. vii. 9, 1.
 ἀπλοῦς τῷ ἤθει N. 5, 7. ἀπλότης
 V. 5, 7. ἀπλῶς quid N. vii.
 9, 1. ἀπλῶς λέγειν E. iii. 1,
 16
 ἀποδέχεσθαι καὶ ἐπαινεῖν N. ix. 8, 7
 ἀποκαθίστασθαι quid sit M. ii. 7,
 11. ἀποκαθιστάναί εἰς φύσιν M.
 ii. 7, 11. ἀποκατάστασις τοῦ ἐν-
 δεοῦς M. ii. 7, 12. ἀποκατάστα-
 σις εἰς φύσιν M. ii. 7, 11, 20
 ἀποκατορθῶσαι E. vii. 14, 10
 ἀποκλίνειν N. iv. 1, 35. ἀποκλίνειν
 ἐπὶ τι M. ii. 3, 15
 ἀπολαυστικός N. i. 4, 2. ἀπολαυ-
 στικοὶ ἄνθρωποι E. ii. 5, 6. ἀπο-
 λαστικὸς βίος E. i. 4, 3
 ἀπολίεσθαι E. vii. 14, 21. ἀπο-
 λυόμενοι λόγοι E. vii. 14, 22
 ἀπομάττεσθαι N. ix. 12, 3
 ἀπομνημονεύειν N. iv. 3, 30
 ἄπονον et ἐργάδες N. ix. 7, 7
 ἀπορία, timiditatis comes V. 6, 4
 ἀποπέμπεσθαι N. ii. 9, 6
 ἀπορία, δέσις τις τῆς διανοίας N. vii.
 2, 8
 ἀποστατέον N. ix. 2, 10
 ἀποστερητής E. iii. 4, 5
 ἀποστολαί N. iv. 2, 15
 ἀποσχεδιάζειν N. v. 1, 14
 ἀποσχοιάζειν ἐν τίσιν N. x. 6, 4
 ἀποτελεῖσθαι N. iv. 9, 1
 ἀπτέφυγμα V. 7, 5
 ἀποτρίβεσθαι N. ii. 3, 8
 ἀποτυγχάνειν E. vii. 14, 21
 ἀποφάναι N. vi. 3, 1
 ἀποφυγεῖν, evadere M. i. 16, 2
 ἀπρακτεῖν N. i. 5, 6. [†E. ii. 10,
 5.] E. ii. 10, 18. 11, 7. ἄπρα-
 κτος M. i. 30, 1
 ἀπροαίρετα N. v. 8, 5. ἀπροαιρέτως
 N. ii. 5, 4
 ἀπροβούλευτος N. vii. 8, 2. †v. 8, 5
 ἀπρονόητος M. ii. 6, 42
 ἀπροσηγορία φιλίας διαλύει N. viii.
 5, 1

- ἀπτά και γευστά E. iii. 2, 6 ἔντιμοι N. iii. 8, 1
 ἀργή φιλία N. ix. 5, 3 ἄτμητος pluribus modis dicitur E.
 ἀργία N. i. 13, 13 iii. 2, 1
 ἀρέσκεσθαι τοῖς αὐτοῖς N. ix. 3, 4 ἀτύχημα N. v. 8, 7
 ἄρεσκος N. ii. 7, 13. iv. 6, 1. ix. αἰθάδης M. i. 29, 1. E. iii. 5, 2.
 10, 6. τίς M. i. 29, 2. E. τίς E. iii. 7, 4. unde dictus
 iii. 7, 4. ἀρέσκεια E. ii. 3, 7 M. i. 29, 1. αἰθάδεια E. ii.
 ἀρεταὶ τί N. i. 13, 20. ii. 6, 15. 3, 7
 ἀπάθειαι τινες καὶ ἡμερῖαι N. ii. αἰθαίρετος N. iii. 5, 17
 3, 5. ἀρεταὶ διανοητικαὶ καὶ ἠθι- ἀθέκαστος N. iv. 7, 4. τίς E. iii.
 καὶ N. i. 13, 20 7, 5
 ἄριστον, τὸ N. i. 7, 3. τί, καὶ πο- αὐλητικῆς ἡδοναί N. x. 5, 3
 σαχῶς λέγεται E. i. 8, 1 αἴξεσθαι N. viii. 9, 3
 ἀρπαγή N. v. 2, 13 αὐτάρκης an amicis indigeat M.
 ἀρτίως, modo M. ii. 8, 14 ii. 15, 5, 8. τὸ αὐτάρκες N.
 ἀρτίειν N. iii. 10, 9 i. 7, 6, 7
 ἀρχή [†ἀρχά v.l.ⁿ] τὸν ἄνδρα δείξει αὐτὸ ἀγαθόν: quære in ἀγαθόν
 N. v. 1, 16. ἀρχή διττή E. vii. αὐτοάνθρωπον N. i. 6, 5
 15, 14 αὐτέκαστον N. i. 6, 5
 ἀρχηγός N. viii. 12, 4 τὸ αὐτοῦ ἔχειν N. v. 4, 14
 ἀρχικός πατήρ υἱῶν N. viii. 11, 2 ἀφαιρός N. i. 11, 5
 ἀρχιθέωρος N. iv. 2, 2 ἀφειδῆς τοῦ βίου N. iv. 3, 24
 ἀρχιτεκτονικοί N. i. 1, 4. 2, 4. ἀρ- ἀφεκτέον N. iii. 1, 14
 χιτέκτων τίς M. i. 35, 29. ἀρχι- ἀφιλία N. iii. 6, 3. E. vii. 1, 4.
 τεκτονική φρόνησις N. vi. 8, 2 ἄφιλος N. i. 11, 1. ἄφιλος et πο-
 ἀσέβεια τί V. 7, 1 λύφιλος reprehenduntur N. ix.
 ἀσθενική ὁρμή M. ii. 6, 42 10, 1
 ἀσινής N. vii. 6, 7 ἀφιλόνεικος V. 4, 3. ἀφιλόνεικον τοῦ
 ἀσκητόν N. i. 9, 1 ἡθους V. 6, 4
 ἀστέιοι καὶ σύμμετροι N. iv. 3, 5 ἀφιλότιμος N. ii. 7, 8. iv. 4, 3.
 ἀσυνήθεις N. iv. 6, 5 ἀφιλοτιμία N. iv. 4, 5
 ἄσχολοι N. x. 7, 6 ἄφοβος N. iii. 6, 3. ἄφοβος περί τι
 ἄσωτος N. ii. 7, 4. iv. 1, 28. ἄσω- M. i. 20, 11. ἀφοβία N. ii. 7, 2
 τοὶ τίνες N. iv. 1, 4. ἄσωτία N. iii. 10, 9
 ii. 7, 4. iv. 1, 3. ἄσωτος τίς M. ἀφροσύνη τί V. 3, 1. ἀφροσύνης ἔργα
 i. 24, 1. E. ii. 3, 9. iii. 4, 1. τίνα V. 6, 1
 ἄσώτου, species duæ E. iii. 4, 6. ἀχορήγητος N. i. 8, 15
 ἄσωτία [†ἄσωτεία v.l.^v] E. ii. B.
 3, 4
 ἀταξία V. 6, 6 Βάδισις N. x. 4, 3
 ἀτάραχος N. iii. 8, 15. 9, 1. iv. Βάθος τῆς ψυχῆς V. 5, 6
 5, 3 Βάνανσος N. iv. 2, 20. βανανσία
 ἀτεκνοι διαλύονται N. viii. 12, 7 N. ii. 7, 6. iv. 2, 4. βανανσοι
 ἀτελες τί M. i. 2, 6 ἐπιστήμαι M. ii. 7, 17. βανανσοι
 ἀτεχνία N. vi. 4, 6 τέχναι τίνες E. i. 4, 2
 ἄτη καὶ ἀτυχία μεγάλη V. 7, 5 βαρθυμία V. 6, 2. 7, 4
 ἄτιμα ζῷα M. ii. 7, 17. ἀτιμάζε- βαρύσταγμα ἕδατα N. vi. 8, 7
 σθαι ἐπ' ἀναξίου E. iii. 5, 7. βασιλεύεσθαι N. viii. 11, 1
 ἀτιμία M. i. 26, 1. ἀτιμοὶ καὶ βαυκοπανοῦργοι N. iv. 7, 15
 βιαζόμενον ποιεῖν M. i. 14, 2
 d d 3

- βίαιον τί N. iii. 1, 3
 βίοι τρεῖς E. i. 4, 2
 βιοτείνειν ἀκρατῶς N. iii. 5, 14
 βιούμενοι κατὰ νοῦν N. x. 9, 11
 βλάβος N. v. 4, 3
 βλάβξ καὶ ἄφρων περί τι E. vii. 14, 4
 βοηθεῖν χρήμασι N. v. 2, 2. βοηθη-
 τικὸς ἐν διαφόρῃ V. 5, 4
 βορά N. iii. 10, 7
 βουλευέσθαι et λογίζεσθαι idem N. vi.
 1, 6. βουλευέσθαι et βουλευτὸν de
 quibus usurpentur N. iii. 3, 1,
 11. βούλευσις καὶ ζήτησις N. iii.
 3, 12. βουλευτικὸς N. vii. 10, 3.
 βουλευτική N. vi. 8, 3. βουλευτὸν
 et προαιρετὸν idem N. iii. 3, 17.
 βουλευτική ὄρεξις E. ii. 10, 15.
 βουλευτικὴ φρόνησις N. vi. 8, 3.
 βουλευτικὸν ψυχῆς μόριον M. i. 35,
 3. 5, 5. βούλησις N. iii. 4, 1.
 τῶν ἐστὶ N. iii. 2, 7. βουλευτὸν
 N. iii. 4, 2. βουλευτὸν et βουλευ-
 τὸν quorum sint N. iii. 5, 1.
 βουλευτὸν τί M. ii. 11, 7. βουλη-
 τὸν τί M. ii. 11, 7
 βρῖθος καὶ ῥοπήν ἔχειν N. i. 11, 3
 βωμολόχος et βωμολοχία N. ii. 7, 13.
 iv. 8, 3, 4
 βωμολόχος M. i. 31, 1. E. iii. 7, 6
 Γ.
 Γάμος ἐστιῶν M. i. 27, 1
 γαμικῶς ἐστιῶν N. iv. 2, 20
 γαργαλίζειν N. vii. 7, 8
 γαστρίμαργοι N. iii. 11, 3. E. ii. 3,
 10, 13. γαστριμαργία E. iii.
 2, 11
 γεγνῆσιν ἔχειν E. iii. 6, 2
 γενετή N. vii. 14, 4. viii. 12, 6
 γεννάδας N. i. 10, 12
 γέννησις, partus N. ix. 7, 7
 γεννητῆς τῶν πράξεων N. iii. 5, 5
 γέρας N. v. 6, 7
 γευστὰ καὶ ἀπτά E. iii. 2, 6
 γινώσκειν μᾶλλον ἢ γινώσκεισθαι αἰρεῖ-
 ται ὁ φίλος E. vii. 4, 7
 γλαυκὸς οὐκ ὄξυ ὄρξ E. vii. 14, 7
 γλίσχροι N. iv. 1, 39
 γλύκιον, ἐπὶ τοῦ πόματος E. vii. 2,
 40
 γνώμη τί N. vi. 11, 1. γνώμαι αὐτὸν
 M. ii. 15, 7. γνώριμοι καὶ ἀγνωστοί
 N. iv. 6, 5. γνώριμα διττά N. i.
 4, 5
 γόνυ κνήμης ἔγγιον N. ix. 8, 2
 γραμματικὸς N. ii. 4, 2
 γραφεῖον M. ii. 6, 30
 γραφικῆς μίμησις M. i. 19, 1
 γυμναστικῆς officium E. i. 8, 7
 Δ.
 Δανείζειν N. ix. 7, 1. δανείζειν ἀλ-
 λήλοις N. vii. 5, 2. δανεισμός N.
 v. 2, 13
 δαφιλή [†δαφιλεία] V. 5, 4
 δεητικός N. iv. 3, 32
 δειλὸς N. ii. 2, 7. 3, 1. 7, 2. δει-
 λαίνειν N. ii. 6, 19. δειλία θη-
 ριάδος N. vii. 5, 6
 δεινοὶ qui N. vi. 12, 9. δεινότης N.
 vi. 12, 9. δεινὸς et δεινότης M.
 i. 35, 18. δεινὸς et φρόνιμος diff.
 M. ii. 6, 53. δεινοὶ diversi a
 πανούργοις N. vi. 12, 9. δεινότη-
 τος munus M. i. 35, 19
 δειπνοποιοί M. ii. 7, 30
 δεσμός vinculorum injectio, nexus
 N. v. 2, 13
 δεσποτικὸν δίκαιον N. v. 6, 8
 δεῦτερος πλοῦς N. ii. 9, 4. δευτέρως
 N. viii. 7, 3
 δημογέροντες N. ii. 9, 6
 δημοκρατία N. viii. 10, 6. δημοκρα-
 τικὸς N. v. 3, 7
 διάδηλος N. i. 13, 12
 διαγωγὴν ἡδεῖαν ἔχοντα V. 5, 5
 διάδυμον αὐλικόν E. vii. 10, 5
 διαιρετέον περὶ τούτων N. vi. 1, 5.
 E. vii. 10, 21
 διαλαμβάνειν, inter se accipere E.
 vii. 10, 10
 διαλάμπειν N. i. 10, 12
 διαλλάττειν ταῖς ἡλικίαις N. viii. 10,
 6. τῇ ἀρετῇ N. ix. 3, 4
 διαλογή E. ii. 5, 8
 διάλυσις νομικὴ ἢ πρὸς νόμισμα E. vii.
 10, 16
 διαμαρτάνειν τοῖς ὅλοις N. i. 8, 7
 διαμφισβητεῖν πρὸς τινα M. ii. 11,
 41. διαμφισβητεῖσθαι N. viii. 1, 6

- διανεμητικός N. v. 5, 17. διανεμη-
 τικόν δίκαιον N. v. 5, 2. διανε-
 μητικός τῶν κατ' ἄξίαν V. 2, 2
 διανοητική ἄρεξις N. vi. 2, 5. διανοη-
 τικαὶ ἀρεταὶ N. i. 13, 20. πρά-
 ξεις E. ii. 4, 1
 διανοίας πέρι M. i. 18, 1
 διανομαί N. v. 3, 7
 διαπονεῖν περὶ τὸ σῶμα N. x. 8, 4
 διαπορεῖν περὶ τινος E. ii. 10, 1
 διασάφησον M. i. 35, 2
 διασκοπεῖν περὶ τινος E. i. 8, 3
 διαστρέφειν τὸν ὀφθαλμόν E. vii. 13, 1.
 διαστροφή E. ii. 10, 23, 24
 διάτασις N. ix. 5, 1
 διατείνομαι πράττειν N. ix. 8, 7.
 διατείνεσθαι περὶ σμικρά E. iii.
 4, 5. διατεταμένως N. ix. 4, 10.
 x. 4, 9
 διατρέγειν M. ii. 6, 23
 διαφεύγει σκοπουμένους E. i. 5, 7
 διάφορον, expensa V. 7, 1, 3. διά-
 φορον infortunium V. 5, 4
 διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας V. 5, 2
 διαφωνεῖν oppos. τῷ συνάδειν N. i.
 8, 1. διαφωνεῖν τινί N. ix. 8, 2
 διαψευδῆσθαι λόγῳ M. ii. 6, 21
 διδασκαλικὸς λόγος N. vii. 8, 4
 διεδρεῖται [†διεδρεῖται] in auguriis E.
 vii. 2, 13
 διεξίναται γραμμῆν N. x. 4, 3
 διηγητικοί N. iii. 10, 2
 διηρημένως E. vii. 6, 3
 δίκαιος N. i. 8, 12. δίκαιος, νόμιμος, ἵσος
 N. v. 1, 8. δίκαιον unde dictum
 N. v. 4, 9. duplex N. viii.
 13, 5. δίκαιον, vox polysema
 M. i. 34, 16. δίκαιον et δικαίωμα
 differunt N. v. 7, 7. δικαιοσύνη
 πλεοναχῶς λέγεται N. v. 2, 7. τί
 N. v. 5, 17. δικαιοσύνη πλείους
 N. v. 2, 7. δικαιοῦσθαι an per
 omnia sit voluntarium N. v. 9,
 2, 3. δικαίωμα N. v. 7, 7
 δικαιοπραγεῖν N. i. 8, 12. v. 9, 2, 3.
 δικαιοπράγμα N. v. 7, 7. δικαιο-
 πράγμα et δίκαιον quid diff. M. i.
 34, 24. δικαιοπραγία N. v. 5, 17
 δικανικοί λόγοι N. x. 9, 18
 δικαστής, quasi διχαστής N. v. 4, 9.
 δικαστική N. vi. 8, 3
 δίκη τί N. v. 6, 4
 †διოდεῖται sive διεδρεῖται in auguriis E.
 vii. 2, 13, vise διεδρεῖται.
 διομολογία N. ix. 1, 7
 διορθοῦντες ἀλλήλους N. ix. 12, 3
 διορίζεσθαι pro διαιρεῖσθαι N. i. 13,
 20
 διστάζειν N. vii. 3, 3. διστάσαι E.
 ii. 10, 1
 διώξις et φυγή in concupiscentia
 sunt idem quod in cogitatione
 affirmatio et negatio N. vi. 2, 2
 δοκιμάζειν οἶνον N. iii. 10, 9
 δολοπλόκος N. vii. 6, 3
 δολοφονία N. v. 2, 13
 δόξα, opinio, quid N. vi. 9, 3.
 δοξάζειν E. ii. 10, 16. δοξάσαι
 quae soleamus E. ii. 10, 5. δο-
 ξαστικῶν μερῶν virtutes duae N.
 vi. 13, 2
 δοτικοί N. iv. 1, 37
 δοῦλος, ἔμφυχον ὄργανον N. viii. 11, 6
 δουλαπατία N. v. 2, 13
 δρομικοί N. i. 12, 2
 δυνάμεις ψυχῆς N. ii. 5, 2. δυνάμεις
 τίνες M. i. 2, 2. 7, 2. E. ii. 2, 4.
 δυνάμει ἀγαθὰ M. i. 2, 2
 δυσδιάλυτοι N. iv. 5, 10
 δυσέκπληκτος ἐπὶ φόβῳ V. 4, 4.
 2, 1
 δύσελπις N. iii. 7, 11. δύσελπιστία
 V. 7, 6
 δύσπερις N. ii. 7, 13. iv. 6, 2, 9
 δυσκίνητος ἐπ' ἄργῆς V. 2, 1
 δύσκολος N. iv. 6, 2, 9. ii. 7,
 13
 δύσπειστοι N. vii. 9, 2
 δυσέκπληκτος [†δύσπληκτος] V. 2, 1
 δυσπραξία N. i. 11, 6
 δυστράπελος E. iii. 7, 6
 δυσφορεῖν V. 7, 5
 δυσχεραίνειν τινί N. ix. 9, 6. τὸν εὖ
 ποιῶντα N. viii. 13, 2. τὸ αἰ-
 σχρόν N. x. 9, 8
 δυσχερῆς τίς E. ii. 3, 10
 δυσωδία E. iii. 2, 6
 δάρημα N. i. 9, 2
 d d 4

- E.
 Ἔργον N. v. 2, 13
 ἐγκαλεῖν ἀλλήλοις M. ii. 17, 1
 ἐγκαταλείπειν τὸν παραστάτην N. v.
 2, 5
 ἐγκεχωρημένοι N. ii. 3, 8
 ἐγκλήματα καὶ μέμφεις N. viii. 13, 2.
 ἐγκλ. πόθεν εἴρηται E. vii. 10, 18.
 ἐγκληματική N. viii. 13, 4
 ἐγκρατής N. vii. 1, 6. τίς N. vii.
 7, 1. an idem qui σώφρων N.
 vii. 4, 4. unde dictus N. ix.
 8, 6. ἐγκρατεῖς καὶ καρτερικοί N.
 vii. 4, 1. ἐγκράτεια N. vi. 1, 1.
 an virtus N. iv. 9, 8. τί E.
 ii. 11, 1. ἐγκρατείας περί M. ii.
 4, 1. ἐγκρατεύεσθαι E. ii. 7, 6.
 8, 11
 ἐγκώμια, τῶν ἔργων ἔπαινος δὲ, τῆς
 ἀρετῆς N. i. 12, 6. ἐγκώμιον τί
 E. ii. 1, 12
 ἐγγήγορσις E. ii. 1, 7
 ἐγχράνυμι N. ii. 3, 8
 ἐδραΐαι τέχνηαι E. i. 4, 2
 ἔθνη καὶ νόμιμα V. 7, 2
 ἐθίζεσθαι N. ii. 1, 2. ἐθισμός N.
 i. 7, 21. vii. 10, 4. ἐθισμοί N.
 iii. 12, 2. ἐθιστόν N. i. 9, 1
 εἰδῆσαι ἀλλήλους N. viii. 3, 8. εἰδέ-
 ναι, διττόν E. ii. 9, 3. εἰδῆσαι
 M. i. 1, 3. ii. 10, 7
 εἰδοποιός N. x. 4, 3
 εἰλικρινῆς ἡδονή N. x. 6, 4
 εἶρων, εἰρωνεία N. ii. 7, 12. iv. 7, 3,
 14. εἶρων τίς M. i. 33, 1. E.
 ii. 3, 7. iii. 7, 5. εἰρωνεύεσθαι
 N. iv. 7, 16
 εἶσαιτο M. ii. 6, 45
 εἰς δύναμις N. x. 9, 22
 εἰσαυθίς N. iv. 6, 8
 ἐκ γενετῆς N. vii. 14, 4. viii.
 12, 6. ἐκ πονηροῦ θεᾶσθαι N. ix.
 7, 1. ἐκ προσπαίου N. ix. 5,
 2
 ἐκατόμβοι ἐνεαβοῖων N. v. 9, 7
 ἐκβολή, jactura, in naufragio N.
 iii. 1, 5
 ἐκκαρχάζειν N. vii. 7, 6
 ἐκκλείομαι πράττειν M. i. 35, 32
 ἔκλυσις, comes intemperantiæ V.
 6, 6
 ἐκούσιον N. iii. 1, 20. M. i. 12, 2.
 E. ii. 7, 1, 3. τί N. v. 8, 3.
 ἐκούσιον et βουλούμενον an idem E.
 ii. 7, 10. ἐκούσιων differentia N.
 v. 8, 5. ἐκούσιως ἀδικεῖσθαι N.
 v. 11, 6
 ἐκστατικός τοῦ λογισμοῦ E. vii. 1, 6.
 ἐκστατικὸν ὁ θυμός E. iii. 1, 15
 ἐκτενῶς ποιεῖν M. ii. 11, 28
 ἐκὼν τίς N. v. 9, 4, 5. ἐκὼν τίς τί
 ποιεῖ N. v. 11, 2
 ἐλαττωτικός N. v. 10, 8. ἐλαττωτι-
 κὸς τῶν δικαίων M. ii. 1, 1, 2
 ἐλεγχεῖν ἀναθεῖναι M. i. 20, 8. E.
 iii. 1, 30
 ἔλεγχος E. i. 3, 3
 ἐλευθέριος N. i. 8, 12. iv. 1, 6.
 τίς N. iv. 1, 23. i, 10. M. i.
 24, 2. ἐλευθερίτης N. ii. 7, 4.
 iv. 1, 1. τί M. i. 24, 1
 ἐλλείπειν, omittere M. ii. 2, 1. ἐλ-
 λελεμμένα, omissa M. ii. 2, 1
 ἔλλογα καὶ ἄλογα N. x. 2, 1
 ἐμμελῶς παίζειν N. iv. 8, 3. λέ-
 γειν E. iii. 2, 10
 ἐμμενετικός N. vii. 10, 3. τῷ λο-
 γισμῷ N. vii. 1, 6. τῇ δόξῃ N.
 vii. 9, 2
 ἐμπλέκειν εἰς— N. vii. 13, 2
 ἐμπόδιος N. vii. 13, 4. ix. 10, 2.
 ἐμπόδιος ταῖς ἐνεργείαις N. x. 5, 3.
 ἐμπόδιον τῷ φρονεῖν αἰ ἡδοναί N.
 vii. 11, 4
 ἐμποδίζειν ταῖς ἐνεργείαις N. i. 10,
 12. ἐμποδιστικός N. vii. 13, 1
 ἐμφανέστατον N. viii. 7, 4
 ἐμφανίζειν N. x. 3, 11
 ἐμφυτος ἀγωγή E. ii. 2, 1. ὄρεξις
 E. vii. 12, 5
 ἐναγώνιοι νίκαι V. 5, 6
 ἐναλλάξ N. v. 3, 11
 ἐναντία N. ii. 8, 8. ἐναντίοσις N.
 iv. 6, 7
 ἐνάρμυστα E. iii. 2, 6. v.l.^d
 ἐνδιδόναι τῇ ἡδονῇ M. ii. 6, 45. ἐνδι-
 δόναι πρὸς τὴν ἡδονήν M. ii. 6,
 44

- ἐνθουσιάζειν M. ii. 8, 11. E. i. 1, 4.
 ἐνθουσιασμοί E. vii. 14, 21
 ἐνιαχοῦ E. ii. 5, 3
 ἐννοίας καλῶν ἔχειν N. x. 9, 4
 ἐντεύξις M. i. 29, 1. ἐντεύξεως jura
 M. ii. 3, 3
 ἔντιμοι et ἄτιμοι N. iii. 8, 1
 ἐξαδυνατεῖν M. ii. 1, 2
 ἐξαίφνης E. ii. 8, 1
 ἐξακριβεῖν N. i. 6, 13
 ἐξακριβοῦν N. x. 5, 2
 ἐξαμελεῖσθαι N. x. 9, 13, 14
 ἐξαργεῖν N. i. 8, 9
 ἐξασθενεῖν M. ii. 6, 45
 ἔξεις ψυχῆς N. ii. 5, 2. ἔξεις τίνες
 M. i. 7, 3. E. ii. 2, 4
 ἐξεναντίας τούτοις N. iv. 6, 2
 ἐξηρηγῶς N. i. 8, 9
 ἐξιστάναι N. iii. 12, 2
 ἐξορίζειν N. x. 9, 10
 ἐξουσιάζειν E. i. 5, 5
 ἐξωτερικοὶ λόγοι E. i. 8, 4. ii. 1, 1
 ἐπ' ὀρθὸν θεῖν M. i. 14, 2
 ἐπαγωγή N. vi. 3, 3. M. i. 1, 15
 ἐπαίειν M. i. 1, 2
 ἔπαινος, καὶ ἐγκώμια N. i. 12, 6.
 ἐπαινετά M. i. 2, 2. τίνα E. ii.
 11, 8. ἔπαινος τί E. i. 1, 12
 ἐπαμφοτερίζειν M. i. 35, 13
 ἐπαναγκάζειν N. ix. 6, 4
 ἐπαναφορά N. v. 2, 5. ἐπαναφέρεισθαι
 πρὸς τι E. vii. 6, 7
 ἐπανισοῦν N. viii. 14, 3
 ἐπανιτέον N. i. 10, 6
 ἐπανόρθωμα N. v. 10, 3. ἐπανορθω-
 τικός N. v. 4, 6
 V. 6, 1
 ἐπαισιότερος N. viii. 13, 4
 ἐπαχθῆς νόμος N. x. 9, 12
 ἐπέισακτος ἡδονή N. ix. 9, 4
 ἐπεκτείνειν N. i. 7, 7
 ἐπεσθαι πάθει N. ix. 8, 7
 ἐπήβολος N. i. 10, 14
 ἐπηύρατο N. viii. 13, 11
 ἐπὶ γήρας N. i. 9, 11
 ἐπιβάλλων καιρός E. i. 1, 2
 ἐπιβάτης N. ii. 6, 2
 ἐπίβουλος N. vii. 6, 3. 10, 3
 ἐπιγίνεσθαι N. ii. 3, 1
 ἐπιδέξις, ἐπιδεξιότης N. iv. 8, 5
 ἐπιδιδόναι εἰς τι N. x. 5, 2. πρὸς
 τι M. i. 9, 5
 ἐπιδικάζεσθαι N. ii. 7, 8
 ἐπίδοσις N. i. 7, 17
 ἐπίδουσημεῖν N. vii. 1, 3
 ἐπιεικῆς N. iv. 7, 8. 9, 6. 10, 8. ἐπι-
 εικῆς τις M. ii. 1, 1 ἔ. ὁ συγγνω-
 μονικός N. vi. 11, 1. ἐπιεικῆς ib.
 ἐπιεικῆς metaphoricè pro ἀγαθὸν
 N. v. 10, 1. τί N. v. 10, 3. ἐπιεικεία
 N. v. 10, 8. ἐπιεικειᾶς περί M.
 ii. 1, 1. ἐπιεικῆ, communia sunt
 omnium bonorum N. vi. 11, 2.
 †ἐπιεικῶν ingenium sequax et
 morigerum N. x. 9, 10. v.l.w.
 ἐπίθεται ἐπιθυμία N. iii. 11, 1
 ἐπιθυμητά N. iii. 10, 6. ἐπιθυμία
 τίνων ἐστὶ N. iii. 2, 5. E. ii. 7, 3.
 αἰσχίων τοῦ θυμοῦ N. vii. 6, 1.
 ἐπιθυμητικός τις E. ii. 3, 6. ἐπι-
 θυμητικῶ ἀρεταί V. 1, 2. κακίαι
 V. 1, 3. ἐπιθυμητὸν φίλον E. vii.
 1, 7
 ἐπὶ κληρὸς γυνή N. viii. 10, 5
 ἐπικρατῆσαν πάθος M. ii. 6, 20
 ἐπικρύπτεσθαι τὸ εἰδέναι M. i. 33, 1
 ἐπιλείπειν N. iv. 1, 34
 ἐπίλυπος N. iii. 1, 13. 2, 5
 ἐπιμελεῖσθαι τῶν φίλων N. x. 8, 13
 ἐπίνοσος N. iii. 4, 4
 ἐπιπειθῆς N. i. 7, 13
 ἐπίπνοια δαιμονίου E. i. 1, 4
 ἐπιπολαίως στέργειν N. ix. 5, 2
 †ἐπίσκεψις M. i. 34, 16
 ἐπισκοτεῖν τινί M. ii. 15, 7
 ἐπίστασθαι διχῶς λέγεται N. vii. 3, 5.
 ἐπίστασθαι πότε λεγόμεθα N. vi. 3,
 4. ἐπίστασθαι διτόν M. ii. 6, 14.
 E. ii. 9, 3. ἐπιστήμη N. vi. 3, 4.
 τί N. vi. 3, 2, 4. ἐπιστῆμαι φαῦλαι
 M. ii. 7, 17. ἐπιστημονικῆ πρᾶξις
 E. ii. 3, 1. ἐπιστημονικὸν ψυχῆς
 μέρος N. vi. 1, 6. M. i. 35, 3.
 ἐπιστητὸν, μαθητὸν N. vi. 3, 3
 ἐπιστῆσαι περί τινος E. ii. 2, 1
 †ἐπισυμβαίνειν M. ii. 7, 33
 ἐπισφαλῆς N. viii. 1, 1
 ἐπίταγμα N. vii. 6, 1. ἐπιτακτικός

- N. vi. 10, 1. ἐπιτακτικός λόγος E.
 ii. 2, 2. ἐπιτακτικὸν ψυχῆς μέρος E.
 ii. 1, 19. ἐπιτακτικῶς ἄρχειν E.
 vii. 15, 14
- ἐπιτείνειν N. vi. 1, 1
 ἐπιτερπεῖς μῆμαι N. ix. 4, 5
 ἐπιτευκτικός τῶν βελτίστων M. ii. 3, 1
 ἐπιτηδεύειν τὰ καλά N. x. 9, 9
 ἐπιτιθέσθαι τιμαρίας N. x. 9, 10
 ἐπιτιμητέος M. ii. 6, 33
 ἐπιτίμια N. iii. 5, 8, 8, 1
 ἐπίτροπος M. i. 35, 31. ἐπιτροπία
 E. vii. 14, 6
 ἐπιφανῶς N. iv. 3, 36
 †ἐπιφευκτός N. viii. 14, 4. v.l.b.
 ἐπιχαιρέκακος N. ii. 7, 15. M. i.
 28, 2. E. iii. 7, 1
 ἐπονείδιστοι ἡδοναί N. x. 3, 8
 ἐρανιστάς ἐστιῶν N. iv. 2, 20
 ἔργον, res ardua et difficilis N. ii.
 9, 2. τὸ ἔργον τῷ χαλεπῷ διορί-
 ζεται E. vii. 8, 3. λέγεται διχῶς
 E. ii. 1, 5. ἐργῶδες καὶ ἐπίπονον
 N. ix. 7, 7
 ἐρυθραίνεσθαι N. iv. 9, 2
 ἐρωτικοὶ οἱ νέοι N. viii. 3, 5
 ἐσθλῶν ἀπ' ἐσθλά N. ix. 12, 3
 ἔσπερος, sc. ἀσθήρ N. v. 1, 15
 ἔταιρική φιλία N. viii. 5, 3
 ἕτεροι αὐτοὶ N. viii. 12, 3. ἕτερος
 ἐγώ M. ii. 15, 6, 8
 ἔτοιμος ἀποθνήσκειν E. iii. 1, 26
 εὔ ἔχειν M. i. 8, 1. εὔ ζῆν in qui-
 bus situm, et quo modo paretur
 E. i. 1, 3
- εὐαγωγή V. 5, 5
 εὐάρμοστος et εὐαρμοστία E. iii. 2, 6, 8
 εὐβουλος τίς N. vi. 8, 6. εὐβουλία τί
 N. vi. 9, 4. εὐβουλίας περί N.
 vi. 9, 1. M. ii. 3, 1. εὐβουλία,
 prudentiæ pars V. 4, 2
 εὐγνώμονες N. vi. 11, 1. εὐγνώμων
 τίς M. ii. 2. εὐγνωμοσύνη V. 8, 2.
 εὐγνωμοσύνης περί M. ii. 2
 εὐδαίμων τίς N. i. 10, 15. quibus
 opus habeat N. vii. 13, 2
 εὐδαιμονία N. i. 7, 5. τί E. i. 7, 1.
 τῶν τιμίων καὶ τελείων N. i. 12,
 7. εὐδαιμονία τελεία N. x. 8, 7.
- εὐδαιμονία et εὐτυχία idem sunt
 multis E. i. 1, 4. εὐδαιμονικός
 N. i. 8, 16. εὐδαιμονικά N. x.
 6, 3. †εὐδαιμονεῖν, οὐ ταῦτ' ὃν τῷ
 εὔ ζῆν καὶ εὔ πράττειν N. i. 4, 2.
 εὐδαιμονισμός N. iv. 7, 13. E. ii.
 1, 12
 εὐδάπανος εἰς τὰ καλά V. 2, 2
 εὐδηλος M. ii. 11, 29
 εὐδιάβλητος E. vii. 2, 31
 εὐδιάλυτος N. viii. 3, 3
 εὐεκτικός N. x. 5, 9. εὐεκτικὸν τί
 N. v. 1, 5
 εὐέλπις N. iii. 7, 11. εὐέλπιδας ποιεῖ
 ὁ οἶνος E. iii. 1, 14
 εὐεξαπάτητος E. vii. 2, 33
 εὐεξία τί N. v. 1, 5
 εὐεργετητικός N. ix. 11, 5
 εὐετηρία N. i. 8, 6
 εὐζαῖα N. i. 8, 4
 E. ii. 3, 9
 N. i. 13, 17
 N. i. 8, 17
 V. 4, 4
 N. iii. 6, 4
 E. vii. 2, 20
 N. i. 9, 11
 N. iii. 1, 11
 E. ii. 8, 14
 N. ii. 8, 8, 9, 4
 N. iv. 7, 15
 V. 4, 3
 N. iv. 1, 26
 V. 6, 4.
 εὐλαβεῖσθαι M. i. 30, 2
 εὐλογος M. i. 35, 30
 εὐμενικός V. 8, 2
 εὐμετάβολος N. i. 10, 7, 14. vii.
 14, 8
 εὐμετάπειστος N. vii. 8, 4, 9, 2
 εὐνοίαι τίνες N. viii. 2, 3. a φίλοις
 differunt N. viii. 2, 4. εὐνοια
 φίλα ἔοικεν N. ix. 5, 2. εὐνοεῖν
 πρὸς τὸν υἱὸν M. ii. 12, 4. εὐνοί-
 ζεσθαι E. vii. 7, 2
 M. i. 7, 4
 N. ii. 7, 11
 N. iii. 12, 7, 8
 N. vii. 9, 2

- εὐποητικός M. ii. 11, 32
 εὐπραξία N. i. 8, 4
 εὐπρόσπος γυνή M. ii. 6, 43
 εὐριπος N. ix. 6, 3
 εὐσέβεια τί V. 5, 3
 εὐστοχία N. vi. 9, 2
 εὐσύνετος εἰς τι N. x. 9, 21. εὐσύνε-
 τος et εὐξυνεσία N. vi. 10, 2
 εὐσχημόνως φέρειν N. i. 10, 13
 εὐτραπέλος N. ii. 7, 13. iv. 8, 3, 4,
 10. τίς M. i. 31, 2. E. iii.
 7, 6, 7. εὐτραπέλια N. ii. 7, 13.
 τί M. i. 31, 1. E. iii. 7, 6
 εὐτυχία et εἰδαιμονία quibusdam vi-
 dentur idem N. vii. 13, 4. di-
 versa N. i. 8, 17. εὐτυχήματα
 τί M. ii. 3, 2. εὐτυχής τίς ib.
 εὐτυχεῖς qui nominentur E. vii.
 14, 20. εὐτυχής quot significa-
 tionibus dicitur M. ii. 8, 8.
 εὐτυχής καὶ εὐφύης E. vii. 14, 7.
 εὐτυχία τί M. ii. 8, 4, 9. pluri-
 bus modis dicitur E. vii. 14, 13.
 duplex E. vii. 14, 15, 22. εὐ-
 τυχία quoque εὐπραγίαν parit E.
 vii. 14, 1
 εὐπέρβλητος N. iv. 2, 19
 εὐφιλοτίμητος N. iv. 2, 11
 εὐφύης πρὸς πάντα N. vi. 13, 6
 εὐφύια N. iii. 5, 17
 εὐχερής E. ii. 3, 10
 εὐχρηστα N. x. 9, 21
 εὐωδία καὶ δυσωδία E. iii. 2, 6
 ἐφ' ἡμῖν τίνα E. ii. 8, 21
 ἐφεύρατο N. viii. 13, 11
 ἔφοδος tractatio E. iii. 1, 33
 ἐχθαίρειν [ἐχθραίνειν v.l.^{h.}] τίνα N.
 x. 9, 12
 ἐχόμενα, sequentia N. ix. 9, 8
 ἔωθεν καὶ ἐσπέρας E. vii. 5, 2
 ἔωμαι εὐθυπορεῖν E. ii. 8, 14
 ἔψος, sc. ἀστήρ N. v. 1, 15
 Z.
 Ζεὺς πατήρ N. viii. 10, 4
 ζημία N. v. 4, 6. ζημιώδης τίς E.
 ii. 3, 6. ζημιῶσθαι N. v. 4, 14
 ζῆν τίσιν ὀρίζεται N. ix. 9, 7. ζῆν
 πρὸς ἕτερον E. iii. 7, 4. ζῆν πρὸς
 τὸ ἄρχον E. vii. 15, 13
 ζητεῖν et βουλεύεσθαι differunt N.
 vi. 9, 1
 H.
 Ἴδωνή τί N. x. 4, 1. M. ii. 7, 19
 ἠδὲ ἐκάστῳ τί N. i. 8, 10. ἠδέα
 φύσει τίνα N. vii. 14, 7. ἠδέα
 quot sint generum N. vii. 5, 1
 ἠθικαὶ ἀρεταὶ N. i. 13, 20. ἠθικῆς
 ἀρετῆς etymon N. ii. 1, 1. ἠθικῆ
 φιλία N. viii. 13, 7
 ἦθος, ἀπὸ τοῦ ἔθους M. i. 6, 2. E. ii.
 2, 1
 ἠλίθιος N. iv. 3, 3. 5, 5
 ἠλιξ ἠλικά N. viii. 12, 4. E. vii.
 2, 41
 ἡμαρτημένοι N. iv. 3, 35
 ἡμπόνηρος N. vii. 10, 3
 ἡμίσιον τοῦ παντὸς πλεῖον N. i. 7, 21
 ἡρεμαῖος et ἰσχυρὸς opponuntur N.
 vii. 2, 4. ἡρεμαῖαι κινήσεις V.
 8, 1. ἡρεμίζειν E. ii. 8, 9
 ἡρωϊκὴ καὶ θεία ἀρετὴ N. vii. 1, 1
 ἡσύχοι N. iii. 7, 12
 Θ.
 Θαλάττιοι ἄνθρωποι N. iii. 6, 11
 θαρραλέα N. iii. 7, 4, 13. θαρραλέα
 et φοβερά contraria E. iii. 1, 22.
 θαρρεῖν τίνα E. iii. 1, 11, 12
 θάρσος et θράσος E. iii. 7, 14
 θεῖος ἀνὴρ N. vii. 1, 3
 θεόληπτοι E. i. 1, 4
 θεόπεμπτος N. i. 9, 3
 θεόσδοτος N. i. 9, 2
 θεραπεύματα N. x. 9, 21
 θεωρητικαὶ ἐπιστήμαι E. i. 5, 14.
 θεωρία τῶν καλῶν E. iii. 2, 8
 θηριότης N. vii. 6, 7. M. ii. 6, 39.
 τί M. ii. 5, 1. θηριότης τῶν
 ἡθῶν N. vii. 1, 1. θηριώδης ἄν-
 θρωπος N. vii. 1, 3. θηριώδεις
 ἕξεις N. vii. 1, 2. 5, 2. θηριώδεις
 ἐπιθυμῖαι N. vii. 6, 6
 θητεύειν τίνα E. vii. 12, 19
 θητικοί N. iv. 3, 29
 θιασῶται N. viii. 9, 5
 θρασύς N. ii. 2, 7. 7, 2. iii. 7, 8.
 unde dictus E. iii. 1, 2. θρα-
 σύδειλοι N. iii. 7, 9
 θρηπτικὸν ψυχῆς μέρος M. i. 4, 8

- θρηνητικός N. ix. 11, 4
 θυμὸς καὶ ἐπιθυμία diversa sunt a
 προαιρέσει N. iii. 2, 3. θυμὸς cum
 voluptate conjunctus E. iii. 1,
 24. λύπης species E. iii. 3, 3.
 θυμοειδοῦς ἀρεταί V. 1, 2. κα-
 κία V. 1, 3. θυμώδης E. ii. 3,
 12
- I.
- Ἰάσαιτο M. ii. 6, 45
 ἰατρεῖαι N. ii. 3, 4. ἰατρείας δεῖ-
 σθαι N. vii. 14, 6. ἰατρικοί
 N. x. 9, 21. ἰατρεύεσθαι N. vii.
 14, 7. ἰατρευσις E. ii. 1, 5. ἰατρι-
 κὸς varia significatione dicitur
 M. ii. 11, 12. E. vii. 2, 8
 ἰδιογνώμονες N. vii. 9, 3
 ἴδιοι ἐπιθυμῖαι N. iii. 11, 1
 ἰδρυμένον σαθρῶς N. i. 10, 8
 ἴλεως καὶ εὐμενικός V. 8, 2. ἴλεων
 εἶναι E. ii. 5, 7
 ἰππικῆς artis species et genus N. i.
 1, 4. ἰππικός, homo equester
 E. ii. 1, 10
 ἴσον N. v. 4, 9. ἰσότης φιλότης N.
 ix. 8, 2. E. vii. 6, 7. ἰσότης ἢ
 φιλότης E. vii. 9, 1. ἰσάζειν N.
 v. 4, 4. ἰσάζειν ταῖς ἀφελείαις N.
 viii. 13, 1. ἰσάζειν πρὸς τι E.
 vii. 10, 11. ἰσαχῶς τῷ ὄντι N.
 i. 6, 3. E. i. 8, 5
 ἰσάριθμος N. viii. 3, 1
 ἰσόρροπος τιμῆ N. ix. 1, 7
 ἰσχυρίζεσθαι N. iv. 3, 26
 ἰσχυρογνώμονες N. vii. 9, 2, 3
 ἰσχυρὸς τίς E. iii. 1, 9. ἰσχυρότερος
 [†ἰσχυρώτερος] E. vii. 13, 10
 ἰτητικός N. iii. 8, 10
- K.
- Καθαρὸς περὶ ἐσθήτα V. 5, 5
 καθεστηκυῖα φύσις N. vii. 12, 2
 καθευδήσει M. ii. 15, 4
 καθιερεύειν N. vii. 5, 3
 καιρὸς, commodum tempus E. i.
 8, 6
 κακηγορεῖν N. v. 1, 14. κακηγορία
 N. v. 2, 13
 κακίζειν αὐτόν M. ii. 11, 45
 κακοήθεια V. 7, 2
- κακολόγος N. iv. 3, 31
 κακοπαθητικός E. ii. 3, 8
 κακοποιοί N. iv. 3, 35
 κακὸς ἰατρός, κακὸς ἰποκριτής, et si-
 milia N. vii. 4, 6
 κακὸς κακῷ συντέτηκεν E. vii. 2, 41.
 5, 3
 καλὰ τίνα M. ii. 9, 3. καλὰ τῶν ἀγα-
 θῶν τίνα E. vii. 15, 3. καλαί
 πράξεις τίνες E. i. 4, 3
 κάλλος N. iv. 3, 5
 κάλλωπίζεσθαι ἐπὶ τινι [†τινος v.l.t.]
 M. i. 34, 33
 καλοκάγαθος τίς M. ii. 9, 2, 4. κα-
 λοκάγαθον εἶναι πῶς λέγεται E. vii.
 15, 2. καλοκάγαθα E. vii. 15, 1.
 τί M. ii. 9, 1. E. vii. 15, 10
 καλὸς καὶ ἀγαθὸς τίς E. vii. 15, 6
 κανονίζειν N. ii. 3, 8
 καπηλικαὶ πράξεις E. i. 4, 2
 κάρπμα N. iv. 3, 33
 καρτερικός τίς N. vii. 7, 1. M. ii.
 6, 34. καρτερικῶς ζῆν N. x. 9, 8.
 καρτερία, fortitudinis comes V.
 4, 4. quid differat ab ἐγκρα-
 τεῖα M. ii. 6, 33. καρτερεῖν N.
 vii. 7, 4
 κατ' ἀλήθειαν N. x. 2, 1
 καταβλάπτεσθαι M. i. 15, 2
 καταδεέστεροι N. viii. 7, 4
 καταζῆν N. i. 10, 10
 κατάκλισις N. ix. 2, 9
 κατακούειν αὐλοῦντος N. x. 5, 3
 †κατακόχμος ἐκ τῆς ἀρετῆς N. x. 9,
 3. v.l.².
 καταλλάττεσθαι N. ii. 9, 6
 καταμαλακίζεσθαι M. ii. 6, 35, 44, 45
 καταμίξαι M. i. 1, 7
 καταπέτης N. iii. 1, 17
 καταπλήξ N. ii. 7, 14. M. i. 30, 2.
 καταπεπληγμένος τίς M. i. 30, 1.
 κατάπληξις ib. καταπλήττεσθαι
 πάντα ib. 2
 κατασκευαστικός τῶν καλῶν V. 5, 5.
 κατασκευή, apparatus E. iii. 6, 3
 κατασκοπεῖσθαι ἑαυτόν M. ii. 15, 5
 κατασμηκρίζειν seu κατασμηκρύνειν N.
 viii. 13, 10
 κατασχεῖν αὐτόν M. ii. 6, 43

- καταφάναι [†καταφᾶναι] N. vi. 3, 1
καταφάνης N. iii. 7, 10
†καταφρονητικός N. iv. 3, 28
κατέκτα, id est, κατεφένουσα N. v.
9, 1
κατευτυχεῖν [†κατεωχεῖν] E. iii. 1,
14
κατέχειν τὰ πάθη M. i. 35, 32. τὰς
ἐπιθυμίας M. ii. 6, 46. V, 2, 2
κατεψηφισμένος [†κατεψηφισμένως
v.l.] E. iii. 5, 6
κατήκοος N. i. 13, 18
κατοιχόμενοι, defuncti V. 5, 3. 7, 1
κατοκώχιμος ἐκ τῆς ἀρετῆς N. x. 9, 3
κατονομάζεσθαι E. ii. 3, 12
καχεξία N. v. 1, 5. τί ib.
κέρδος N. v. 4, 6. κερδαίνειν N. v.
4, 14. κερδαλέος τίς E. ii. 3, 6
κεφαλαιάσασθαι M. ii. 9, 1
κηλεῖσθαι E. iii. 2, 7
κιβδηλεύειν νόμισμα N. ix. 3, 2
κιθαριστής N. i. 7, 14. κιθαρίσεως
finis M. i. 35, 9
κίμβικες N. iv. 1, 39. M. i. 25, 1.
E. iii. 4, 5. κιμβεία τί V. 7, 3
κίνδυνος ἐν τίσι E. iii. 1, 20
κινεῖσθαι τὸν θυμὸν E. iii. 3, 2
κίσσηρις N. iii. 1, 17
κλεις, vox homonyma N. v. 1, 7
κληρονομίαν τοῦ ὀνόματος λαμβάνειν N.
vii. 13, 6
κληρωτὸς βασιλεὺς N. viii. 10, 2
κλοπή N. v. 2, 13
κοινὰ τὰ φίλων N. viii. 9, 1. ix.
8, 2
κοινωνίας βλάβει τρεῖς N. v. 8, 6.
κοινωνικαὶ φίλαι N. viii. 12, 1.
κοινωνοὶ βίου N. v. 6, 4. κοινωνικὸν
ζῆρον E. vii. 10, 5
κολάζεσθαι, castigari N. iii. 12, 8
κόλαξ N. ii. 7, 13. iv. 3, 29. 6, 9.
τίς M. i. 32. E. ii. 3, 7. κο-
λακικός E. ii. 5, 7. κόλακεία [†κο-
λακία] M. i. 32
κόλασις in politicis adhibetur loco
verberum E. i. 3, 1. κολάσεις,
ἰατρεῖαι E. ii. 1, 24
κολοῖς ποτὶ κολοῖόν N. viii. 1, 6
κομίζεσθαι τὴν ἴσην N. viii. 13, 11
- κόσμος unde existat N. vi. 7, 4
κοσμιότης opposita τῇ ἀκολασίᾳ N.
ii. 8, 8
κρεωφαγία E. i. 2, 3
κρίναι ὀρθῶς E. iii. 5, 3
κτῆμα N. iv. 2, 10
κύβων πτώσις E. vii. 14, 5
κυμνοπρίστης N. iv. 1, 39. κυμνο-
πρίσται M. i. 25, 1
κύουσαι, uterum ferentes N. vii.
5, 2
κυπρογενής N. vii. 6, 3
κυριώτατα N. iii. 1, 18. †κυριαί κί-
νήσεις E. ii. 6, 2
κωμωδοδιδάσκαλοι E. iii. 2, 5
Λ.
Λαγρεία E. iii. 2, 11
λαβραῖα συναλλάγματα N. v. 2, 13
λαμπρύνεσθαι N. iv. 2, 4. λαμπρύ-
νεσθαι παρὰ μέλος N. iv. 2, 20
λαφύκτης E. iii. 4, 6
λειτουργία N. viii. 14, 1
Λητῶος, Apollo Latoides E. i. 1, 1
λήψις καὶ δόσις N. iv. 1, 1
λιθουργὸς σοφός N. vi. 7, 2
λογισμός E. iii. 4, 6
λογιστικῷ ἀρετῇ V. 1, 2. κακία
V. 1, 3
λογιστικὸν ψυχῆς μέρος N. vi. 1, 6
λόγος, seu ὀρθὸς λόγος N. iii. 8, 12.
11, 8. λόγος ὀρθός N. vi. 1, 2, 3.
13, 4. λόγου ἄξιον E. iii. 2,
8
λοιδορεῖν N. iv. 8, 9. λοιδορήμα ib.
λοιδορητικός E. ii. 3, 12
λύκος λύκον ἔγνω E. vii. 1, 5
λύμαι [†λύμαι] N. x. 5, 10
λωποδύτης N. iv. 1, 43
λῶστον, ἐγγαίνειν E. i. 1, 1
M.
Μαθητόν N. i. 9, 1. μαθητικός N.
vi. 8, 6
μάκαρες qui N. i. 12, 4. μακάριος,
quasi μάλα χαίρων N. vii. 11, 2.
μακάριος et εὐδαιμών differunt N.
i. 10, 14, 16
μαλακοὶ τίνες N. vii. 4, 4. 7, 1, 5.
μαλακός τίς M. ii. 6, 35. μαλα-
κία N. iii. 7, 13. incontinen-

- tiæ comes V. 6, 8. μαλακίας
 εἶδος N. vii. 7, 4, 5
 μαντική ταχῆα τίνων E. vii. 14, 21
 μάταιος N. iv. 7, 10
 μεγαλείως δαπανᾶν M. i. 27, 2
 μεγαλοκύνδος N. iv. 3, 23
 μεγαλοπρεπῆς et μεγαλοπρέπεια N. ii.
 7, 6. μεγαλοπρεπῆς τίς E. iii. 6,
 1. μεγαλοπρέπεια τί M. i. 27, 1.
 μεγαλοπρεπείας etymon M. i. 27,
 2. μεγαλοπρέπεια metaphoricæ
 M. i. 27, 3. μεγαλοπρεπῶς βαδί-
 ζειν ib.
 μεγαλόψυχος N. iv. 3, 3. μεγαλο-
 ψύχου etymon E. iii. 5, 3. μεγα-
 λοψυχία τί N. ii. 7, 7. M. i. 26,
 1. E. iii. 5, 14
 μέδιμνος τῶν ἄλλων E. vii. 2, 35
 μεθύσκεσθαι ταχύ N. vii. 8, 2. με-
 θυσκόμενοι N. iii. 8, 14
 μελανόμματοι E. vii. 14, 3
 μελέτη τοῖς ἀνθρώποις εἰς φύσιν τελευτᾷ
 N. vii. 10, 4
 μεμπτός E. iii. 5, 15
 μεψιμοιρία V. 7, 6
 μεριστά N. v. 2, 12
 μεσῖδιοι, seu μεσῶδοι N. v. 4, 7
 μέσον καὶ ἄριστον τί N. ii. 6, 11.
 μέσον τοῦ πράγματος N. ii. 6, 5
 μεσότης τί M. i. 7, 4. μεσοτήτων
 κατάλογος E. ii. 3, 4
 μεταβολή, γλυκύ N. vii. 14, 8
 μετάδοσις N. v. 5, 6
 μεταμέλεια, incontinentiæ comes
 V. 6, 8. μεταμελητικός N. vii.
 7, 2
 μεταπειθεσθαι N. vii. 9, 3
 μεταπτώσις M. ii. 8, 13
 μεταρρεῖν N. ix. 6, 3
 μεταρρυθμίσαι N. x. 9, 5
 μεταφέρειν, in metaphoricæ locu-
 tionis significatione N. ix. 5, 3.
 μεταφορά N. vii. 6, 6. μεταφορᾶ
 metaphoricæ E. ii. 3, 8
 μετοίκων modestia E. iii. 5, 17
 μετρεῖν αὐτῷ τοὺς ἄλλους E. vii. 2,
 32
 μηδοτιοῦν N. i. 11, 1
 μηδαμόθεν E. ii. 3, 6
 μηνύειν N. x. 2, 1
 μή ποτε, sc. ὅρα N. x. 1, 3
 μητρική τιμή N. ix. 2, 8
 μία ψυχῆ, proverbium N. ix. 8, 2
 μισαιφόνος N. x. 7, 6
 μικροκύνδος N. iv. 3, 23
 μικρολόγος τίς M. i. 25, 1
 μικροπρεπῆς N. iv. 2, 21. τίς M.
 i. 27, 2. E. ii. 3, 9. iii. 6, 3.
 μικροπρέπεια N. ii. 7, 6. iv. 2, 4
 μικρόψυχος N. iv. 3, 7, 35. τίς
 M. i. 26, 2. E. ii. 3, 8. μικρο-
 ψυχία N. ii. 7, 7. τί E. iii.
 5, 14
 μισανθρωπία V. 7, 4
 μισητά N. x. 5, 9
 μισθαρνικαὶ τέχναι E. i. 4, 2
 μίσθωσις N. v. 2, 13
 μισοπανηρία V. 5, 3
 μνᾶς λυτροῦσθαι N. v. 7, 1
 μνηστικακός N. iv. 3, 30
 μοιχεία N. v. 2, 13. μοιχός E. ii.
 3, 14
 μολίβδινος κανών N. v. 10, 7
 μοναδικὸς ἀριθμὸς N. v. 3, 8
 μοναρχοὶ N. iii. 6, 9. μοναρχίαι N.
 viii. 10, 2
 μονίμοι φίλοι N. viii. 8, 4
 μονοειδῆς M. i. 25, 1
 ἡμονότης βίος N. i. 7, 6
 μονοῦσθαι N. x. 2, 3
 μονώτης N. i. 7, 6, 8, 16. viii. 5, 3.
 ix. 9, 3, 5
 μοχθηρία N. vii. 5, 8
 μόχθος οἱ τηλοῦ φίλοι E. vii. 12, 11
 μύειν M. i. 3, 3
 μυθολογεῖσθαι E. iii. 1, 15
 μυρεφιοὶ M. ii. 7, 30. μυρεφική τέχνη
 N. vii. 12, 6
 μυριοπλάσιος N. vii. 6, 7
 N.
 Ναὶ et μή N. iii. 5, 2
 ναυκληρία E. vii. 14, 5
 ναυπηγεῖν κακῶς ib. ναυπηγική N. i.
 1, 3
 νεανική ἐπιθυμία N. vii. 4, 4
 νεαρὸς τὸ ἦθος N. i. 3, 7
 νέμεσις N. ii. 7, 15. τί M. i.
 28, 1. E. iii. 7, 2. eur pro dea

- habita ib. νεμεσητικός N. ii. 7,
 15. τίς M. i. 28, 1. E. iii. 7, 2
 νοητικὰ ψυχῆς μόρια N. vi. 2, 6
 νόμιμα τίνα N. v. 1, 12
 νομή N. v. 3, 11
 νομική φίλια N. viii. 13, 6. νομικὸν
 δίκαιον N. v. 7, 1
 νόμισμα N. v. 5, 10, 11, 14. M.
 i. 34, 12. unde dictum N. v.
 5, 11, 15. κοινὸν μέτρον N. ix.
 1, 2. νομίσματι μετρεῖν N. iv.
 1, 2. νομίσματι μετρεῖται τὸ ἴσον
 E. vii. 10, 16. νομισμάτων ἀπό-
 δοσις E. vii. 10, 19
 νομοθεσία N. vi. 8, 3. νομοθετικός
 N. x. 9, 14. νομοθετική N. v.
 1, 12. vi. 8, 2
 νοσηματώδης N. vii. 5, 3. νοσημα-
 τωδῶς ἔχειν N. vii. 5, 4. νοση-
 ματικαὶ ἀκρασίαι M. ii. 6, 23
 νοῦς ἀρχή E. vii. 14, 18
 νομφόληπτοι E. i. 1, 4
 Ξ.
 Ξένων ὑποδοχή N. iv. 2, 15. ξενία
 N. ix. 10, 1. ξενική φίλια N.
 viii. 3, 4
 ξυνιέντες N. x. 1, 4
 Ο.
 Ὀγκηρός N. iv. 7, 14
 ὀδύρεσθαι ἐπὶ πᾶσι V. 7, 5
 ὄζειν κάλον, et ἠδὺ ὄζειν E. iii. 2, 10
 ὀθνεῖων φροντίζειν N. iv. 6, 5
 οἰακίζειν N. x. 1, 1
 οἰκοδομή N. v. 10, 7. οἰκοδόμησις E.
 ii. 1, 5. οἰκοδομική N. i. 7, 1.
 M. i. 3, 4. οἰκοδομική τελεία N.
 x. 4, 2
 οἰκονομία N. vi. 8, 3. οἰκονομικοὶ N.
 vi. 5, 5. οἰκονομικὸν ἀδίκημα M.
 i. 34, 41
 οἰνηρὰ μέτρα N. v. 7, 5
 οἰνοφλυγία N. iii. 5, 15. E. iii. 2,
 11. linguam vitiat E. vii.
 2, 5. οἰνόφλυγες E. ii. 3, 13
 οἰνωμένος N. vii. 3, 7, 12
 ὀκνηροί N. iv. 3, 35
 ὀλιγαχόθεν E. ii. 3, 6
 ὀλιγώρως N. iv. 1, 34. ὀλιγωρήματα
 V. 7, 6
 ὀλόκληρος qui est integris viribus E.
 vii. 2, 5
 ὀλοφυρτικός N. iv. 3, 32
 ὀλυμπιάζε E. iii. 6, 4
 ὀμογνωμονεῖν N. ix. 6, 1. 8, 2. M.
 ii. 7, 38. ὀμογνωμονεῖν ἑαυτῶ N.
 ix. 4, 3
 ὀμοδοξία N. ix. 6, 1
 ὀμοθενεῖς N. viii. 1, 3
 ὀμοθήθεις N. viii. 11, 5. ὀμοθηέστεροι
 N. viii. 12, 6
 ὀμοιος ὡς τὸν ὄμοιον N. viii. 1, 6
 ὄμοιον ὀμοίῳ φίλον N. ix. 3, 3. ὄμοιον
 τοῦ ὀμοίου ἐφίεται N. viii. 1, 6
 ὀμοιοπαθεῖν τινί N. i. 5, 3. ὀμοιοπα-
 θεῖς ἡμῖν αὐτοῖς ἔσμεν M. ii. 11,
 38
 ὀμοιοσχημόνως E. i. 8, 7
 ὀμοίωμα τῆς φίλιας N. viii. 4, 1
 ὀμόλογος N. iii. 6, 9. ὀμολόγως ἔχειν
 N. vi. 2, 3
 ὀμολογεῖν τινί E. vii. 2, 29. ὀμολο-
 γεῖσθαι, consentaneum esse E.
 iii. 5, 8
 ὀμολογία conventa N. iv. 7, 7
 ὀμολογουμένως N. x. 2, 2
 ὀμομαθεῖς N. viii. 11, 5. v.l.z.
 ὀμονοεῖν N. ix. 6, 1, 2. ὀμόνοια, φι-
 λικόν ib. non una tantum signi-
 ficatione dicitur E. vii. 7, 5. ὀμό-
 νοια proprie dicta M. ii. 12, 9.
 ὀμονοίας περί M. ii. 12, 7. E. vii.
 7, 5. ὀμοῖόν τι τῇ φίλια N. viii.
 1, 4. πολιτικὴ φίλια N. ix. 6, 2
 ὀμοπαθεῖς N. viii. 11, 5
 ὀμοροι μέχρι τινός E. iii. 5, 2
 ὀμοφανεῖν N. i. 13, 17
 ὄν multis modis dicitur E. i. 8, 5
 ὄνομαστοποιεῖν N. ii. 7, 11
 ὄνος σύρματ' ἂν ἔλοιτο μᾶλλον ἢ χρυσόν
 N. x. 5, 8
 ὄξυθυμος E. ii. 3, 12
 ὄξυφωνία N. iv. 3, 34
 ὄποσανθῶν E. i. 5, 6
 ὄπνιεν καὶ ὄπνισθαι N. vii. 5, 4
 ὄρασις N. x. 4, 1
 ὄργανον, ἄψυχος δοῦλος N. viii. 11, 6
 ὄργῃ ποιεῖν N. vii. 6, 4. ὄργίλος τίς
 M. i. 23, 2. E. ii. 3, 5. ὄργίλος et

- ὀργιλότης N. ii. 7, 10. ὀργιλότητος
εἶδη τρία V. 6, 2
- ὀργίζειν N. v. 8, 9
- ὀργίαν κοινωῖα E. vii. 9, 3
- ὄρεξις διανοητικὴ N. vi. 2, 5. ὀρεκτι-
κὸς νοῦς ib. ὀρεκτικὸν τὸ ἕδν E.
vii. 2, 3. ὄρεξις εἰς τρία διαιρεῖται
E. ii. 7, 2. ὄρέξεως εἶδη τρία M.
i. 12, 2. ὄρέξεως incitamenta E.
ii. 10, 2
- ὀρθοδοξεῖν N. vii. 8, 4
- ὀρθοπραγεῖν E. iii. 2, 2
- ὀρθότης πλεοναχῶς λέγεται E. vi. 9, 4
- ὀρθοῦν corrigere N. ii. 9, 5
- ὄρμαι τῶν ἀκρατῶν N. i. 13, 15. ὄρμαι
φυσικαὶ M. i. 35, 23. ὄρμαι ἐπὶ
τάγαθά M. ii. 13, 2. ὄρμαι ἐπὶ
τάς ἡδονάς V. 2, 2. ὄρμην ἔχειν
πρὸς τι M. i. 4, 10
- ὀρνίθεια κρέα N. vi. 7, 7
- ὄρηστροιᾶδες, sc. ὄρηστροῖδες E. vii.
13, 2
- ὄσαχῶς N. ii. 3, 5
- ὄσιότης V. 5, 3
- ὄτι, primum est et principium cu-
jusque rei N. i. 4, 7. 7, 20
- ὄφθαλμιῶντες N. x. 3, 8
- ὄχλεισθαι ὑπὲρ τιος N. ix. 5, 3
- ὄψοποιητικὴ τέχνη N. vii. 12, 6
- ὄψοφάγοι E. ii. 3, 13. ὄψοφαγία E.
iii. 2, 11
- Π.
- Πάγκακοι N. i. 8, 16
- παγχάλεπος N. viii. 6, 3
- πάθη, quæ M. i. 7, 2. E. ii. 2, 3.
πάθη ψυχῆς N. ii. 5, 2
- παιδικὸν δῶρον N. iv. 2, 18
- παιδιά N. iv. 8, 5, 11. εἰκεν
ἀναπαύσει N. x. 6, 6. ἀνεσίς τις
N. vii. 7, 7. παιδιῶν αἰ ἡδεῖαι
N. x. 6, 3. παιδιὰ σοὶ τοῦτο, ἐμοὶ
δὲ θάνατος E. vii. 10, 18
- παιδιάδης N. vii. 7, 7
- παίζειν ὅπως σπουδάζη N. x. 6, 6
- παμφάγον εἶναι N. vii. 6, 6. παμ-
φάγος E. iii. 7, 6
- παναισχῆς N. i. 8, 16
- πανούργιοι et πανουργία N. vi. 12, 9.
πανούργος τίς E. ii. 3, 9
- πάντη πάντως N. i. 10, 11, 15. πάντη
καὶ πάντως N. i. 2, 4
- παντοδαπῶς N. ii. 6, 14
- παρὰ μέλος E. iii. 6, 2
- παραβαίνειν ὁμολογίας V. 7, 2
- παραβόλος ἀποδείξις E. i. 8, 13
- παραγγελία N. ii. 2, 4
- παραδείγματος χάριν E. ii. 3, 4
- παραδιδόναι, docere M. ii. 10, 7
- παρακαταθήκη N. v. 2, 13. 8, 4.
παρακαταθήκην ἀποστερῆσαι M. i.
34, 23, 40
- παρακλύσεις E. iii. 1, 16
- παραλογιστής E. iii. 4, 5
- παραλόγως N. v. 8, 7. παραλόγως
ἐπιτυγχάνειν E. vii. 14, 7
- παράνομος N. v. 1, 8
- παρασεῖειν N. iv. 3, 15
- παρασκευάσασθαι χρήματα M. i. 25,
2. παρασκευαστικὸς ἀγαθῶν V.
2, 1
- παραστάτης N. v. 2, 5
- παρασύρειν V. 3, 2
- παρατάττειν [†injungere] N. iii. 8, 5
- παραφέρεσθαι N. i. 13, 15
- †παραφιέναι N. viii. 1, 7
- παραχωρεῖν τινί M. i. 34, 31
- παρακβαίνειν N. i. 5, 1. iv. 5, 13.
παρακβάσεις τῶν πολιτειῶν N. viii.
10, 2. 11, 6. E. vii. 9, 4
- παραεκκλίνειν [†παρεγκλίνειν v.l.] N.
ii. 1, 1
- παρεπισκοπεῖν περί τιος M. i. 35, 20
- παρεπόμενα ταῖς ἀρεταῖς V. 1, 1
- πάρεργα τῶν ἔργων πλεῖω N. i. 7, 19
- παρετέον N. x. 1, 2
- παριδεῖν E. vii. 13, 1
- πάροδος, proditio in publicum N.
iv. 2, 20
- παρομιάζεσθαι N. v. 1, 15
- παροξυντικὸν τοῦ ἤθους V. 6, 3
- παρορμῶν N. x. 9, 3. παρορμῶν πρὸς
τι M. ii. 7, 27
- παρρησιαστής [†παρρησιαστικός v.l.^s.]
N. iv. 3, 28
- πάρφασις N. vii. 6, 3
- παρωνυμιάζεσθαι E. iii. 1, 2
- πατρικὴ ἀρχή N. viii. 10, 4. τιμή N.
ix. 2, 8. πατρικὸν δίκαιον N. v. 6, 8

- παῦλα N. iv. 5, 10
παχυλῶς καὶ τύφ N. i. 3, 4
πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ N. x. 9, 10
πεινητικός E. ii. 5, 5
πειστέον ἰατρῶ N. ix. 2, 1
πεντηκοστολόγοι E. vii. 14, 4
πεπνυμένος E. iii. 7, 5
πεπροομισασμένος E. i. 7, 1
περίαπτον N. i. 8, 12
περίλυπος N. iv. 3, 18
περιμάχητα N. ix. 8, 4, 9. περιμά-
χητα ἀγαθά E. vii. 15, 5
περισία E. iii. 4, 4
περιποιεῖσθαι ἑαυτῷ τὸ καλὸν ix. 8,
5, 9
περίφοβος E. iii. 1, 19
περιδυνία E. i. 5, 2
πηροῦσθαι πρὸς ἀρετὴν N. i. 9, 4
πῆρσις N. v. 2, 13. πηρώσεις σω-
ματικαὶ V. 6, 4
πικροὶ N. iv. 5, 10. E. ii. 3, 12.
πικρία V. 6, 2
πικρολογία V. 6, 3
πλεονεκτεῖν τινός N. v. 9, 12. πλεο-
νεκτήματα sæpe nulla in injusti
perpetratione N. v. 2, 2. πλεο-
νέκτης ἄδικος N. v. 1, 8. πλεονε-
ξία τί V. 7, 1
πλήκτης E. ii. 3, 12
πλημμέλεια περὶ θεοῦ V. 7, 1
πλησιάζειν πρὸς γαμετάς E. ii. 3, 14
πνιγμένῳ τί δεῖ ἐπιτίνειν [ἔτι πί-
νειν v.l.x.] N. vii. 2, 10
πόθεν ποῖ N. x. 4, 3
ποιεῖν, πολλαχῶς λέγεται N. v. 9,
11. ποιεῖσθαι μέγαν φόβον E. iii.
1, 6
ποίημα πατρός, υἱός M. ii. 12, 3, 4
ποίησις et πράξις differunt N. vi. 4,
1. ποιητικῆς διανοίας ἀρχή N. vi.
2, 5. ποιητικῶν ἐπιστημῶν τέλος
E. i. 5, 15. ποιητικῶν et πρακτι-
κῶν differentia M. i. 35, 8
ποιμὴν λαῶν N. viii. 11, 1
†ποιεῖσθαι N. iii. 3, 16
πολιὰ, sc. θριξ E. ii. 8, 14
πολιτεία plerisque ἢ τιμοκρατία N.
viii. 10, 2. πολιτείαί πᾶσαι δι-
καίου τι [†τινός] εἶδος E. vii. 9, 1.
- πολιτείας ἀγαθῆς παράδειγμα V. 8,
1. πολιτικὴ N. vi. 8, 2. πολιτικῆς
ιδέαι N. vi. 8, 4
πολλοστῆς N. x. 5, 11
πολυειδῆς N. viii. 12, 2. πολυειδῆς
M. i. 25, 1
πολύκοινος M. ii. 7, 4
πολύμορφον τὸ κακόν E. vii. 5, 2
πολυφιλάτατος N. ix. 10, 5
πολυωφελῆς N. i. 3, 7
πονεῖν λύπην τινά N. vii. 7, 5. πονεῖ-
σθαι περὶ τι N. i. 13, 2
πορνοβοσκοὶ N. iv. 1, 40
†ποσοιοῦν E. i. 5, 6
ποτέρω E. vii. 10, 17
πραγματεῦσθαι περὶ τι N. i. 13, 7
πρακτικὸς τῶν καλῶν N. i. 9, 8. πρα-
κτικὴ ζωὴ N. i. 7, 13. πρακτικῶν
et ποιητικῶν differentia M. i. 35,
8. πρακτὸν διχῶς λέγεται E. i.
7, 4
πρῶσι N. ii. 7, 10. 9, 7. πρῶσις τίς
M. i. 23, 3. E. iii. 3, 1, 5.
πράτης N. ii. 7, 10. iv. 5, 1.
πράτης τί M. i. 23, 3
πράσις N. v. 2, 13
†πράττειν, exigere M. i. 34, 1.
v.l.o.
πρέπον, καλόν E. vii. 15, 9. πρέποντα
τίνα E. iii. 6, 4. vii. 15, 9
πρεπόντως N. iv. 2, 16
πρεσβείων ἐπιλαμβάνειν E. vii. 10,
1
πρεσβυτικοὶ οὐ φιλικοὶ N. viii. 5, 2.
6, 2
Πριαμικαὶ τύχαι N. i. 10, 14
πρὸ ὁδοῦ E. vii. 2, 20
προαγωγεία N. v. 2, 13
προαίρεσις N. vi. 2, 5. τί N. vi.
2, 2. M. i. 17, 7. E. ii. 10, 14.
in quibus sit M. i. 17, 9. περὶ
τίνα ἐστὶ N. iii. 2, 9. non est
sine morali habitu N. vi. 2, 4.
τίνων N. v. 8, 5. ἐκούσιον N.
iii. 2, 2. προαιρέσεως etymologia
N. iii. 2, 17. E. ii. 10, 13.
προαιρέσειν antecedit προβούλευσις
N. v. 8, 5. προαιρέσεως πέρι M.
i. 17, 1. προαιρέσει ἐναντιοῦται ἢ
E E

- επιθυμία N. iii. 2, 5. προαιρετικός
 τῶν καλῶν E. i. 5, 10
 προαιρετόν non est ex genere præ-
 teritorum N. vi. 2, 6. idem
 quod βουλευτόν N. iii. 3, 17
 προαποθνήσκειν τῶν τέκνων E. vii. 1,
 10
 πρόβατα Διὶ οὐ θύεται N. v. 7, 1
 προβουλεύεσθαι N. v. 8, 5
 προγαργαλίζειν N. vii. 7, 8
 προγίνεσθαι N. iii. 2, 15
 προδιανοεῖσθαι τι M. i. 16, 1
 προδιεργάζεσθαι N. x. 9, 6
 προδιολογεῖσθαι N. ii. 2, 3
 προεγείρειν N. vii. 7, 8
 πρόεσις χρημάτων N. ii. 7, 4. προετι-
 κός N. iv. 1, 20. π. χρημάτων
 V. 5, 4. προετικῶς N. iv. 2, 8
 προετικός M. i. 18, 6
 προθύμως ἔχειν πρὸς τι M. ii. 6, 29
 προήδεσθαι N. ix. 5, 3
 προκαταλαβεῖν λόγῳ M. ii. 6, 43
 προλυπεῖν N. x. 3, 6. προλυπεῖσθαι
 M. ii. 7, 7
 ἐκ προνοίας E. ii. 10, 19
 προοᾶσθαι, significatione activa E.
 iii. 1, 17
 προπετής N. iii. 7, 12. προπετής ἀκρα-
 σία N. vii. 7, 8. προπέτεια ibid.
 προπηλακισμός N. v. 2, 13
 προπύλαιον E. i. 1, 1
 προσαναίρειν N. x. 1, 3
 προσδιορίζειν E. ii. 3, 11. προσδιορί-
 ζεσθαι N. vi. 3, 4
 προσεδρεύειν M. ii. 11, 4
 προσενεκτέον M. ii. 3, 12
 προσεπιτιθέναί N. vii. 4, 6
 προσθεῖναι τὸ ἐλλείπον N. i. 7, 17
 προσνέμεται [†προνέμεται v.l.^{d.}] ὁ φί-
 λος τοῖς πράγμασι E. vii. 2, 33
 προσοφλεῖν [†προσοφείλειν v.l.^{e.}] N.
 iv. 3, 24
 προσπαίω N. ix. 5, 2
 προσποίημα N. iv. 7, 1. προσποίητος
 V. 7, 2. προσποιητικός N. iv. 7, 2.
 προσποιητικός ἀνδρείας N. iii. 7, 8
 προσπταῖεν N. v. 11, 8. πρόσπται-
 σμα ibid.
 πρόσφατος φαντασία M. ii. 6, 44
 πρόσφατοι μαθήσεις E. vii. 2, 24
 προσφορά τροφῆς M. ii. 7, 9
 προτάσεων δύο τρόποι N. vii. 3, 6
 προτερεῖν E. iii. 3, 5
 προτρέπειν καὶ παρορμᾶν N. x. 9, 3
 προὔπαρχῃ N. ix. 2, 5
 προφανής N. iii. 8, 15
 πρώτως, δευτέρως N. viii. 7, 3
 πῆσις N. x. 4, 3
 πτισάνην [†πτισσάνην v.l.^{d.}] προσφέ-
 ρεσθαι M. ii. 10, 4
 πτοεῖσθαι E. iii. 2, 10
 πτύελος E. vii. 1, 11
 P.
 ῥάβδωσις κίονος N. x. 4, 2
 ῥαδιουργοὶ εἶναι ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν
 τοῖς ἔργοις V. 6, 5
 ῥητορικόν N. i. 3, 4
 ῥηπτεῖται τὰ ἄχρηστα E. vii. 1, 11
 ῥυπαίνειν N. i. 8, 16
 ῥυπαρὸς ἄνθρωπος V. 7, 4
 Σ.
 Σαθρῶς ἰδρυμένος N. i. 10, 8
 σαλάκων E. ii. 3, 9. iii. 6, 2
 σαλακωνεῖα M. i. 27, 1
 σάρκινον N. ii. 9, 3
 σείος ἀνήρ N. vii. 1, 3
 σεμνὸς τίς M. i. 29, 2. E. iii. 7, 4.
 σεμνότης τίς M. i. 29, 1. E. iii.
 7, 4. σεμνύνεσθαι ἐπὶ τινι M. i.
 34, 33
 σικχός E. iii. 7, 6
 σιναμορία N. vii. 6, 6
 σιτηρὰ μέτρα N. v. 7, 5
 σκέψις M. i. 34, 16
 σκληροί N. iv. 8, 3. σκληρὸς τίς E.
 ii. 3, 8
 σκοπὸς τοξοτῶν N. i. 2, 2
 σκυτεύς M. i. 34, 11, 12. σκύτευσίς
 E. ii. 1, 6. σκυτικῆς ἀρετῆς ibid.
 σκυτότομος N. i. 10, 13. M. i.
 34, 10. σκυτοτομική E. ii. 1, 6
 σκώπτειν N. iv. 8, 7. σκῶμμα N.
 iv. 8, 9
 σοφίας nomen quibus tribuatur N.
 vi. 7, 1. σοφίζεσθαι λόγοις E. i. 8,
 20
 σπευστικός N. iv. 3, 34
 σποιδάζειν περὶ τινος E. iii. 5, 7

- σπουδαῖος N. i. 7, 14. σπουδαῖον
 εἶναι τί M. i. 1, 1. σπουδαίου
 notæ E. ii. 11, 7. σπουδαῖος
 τελείως M. i. 34, 2. σπ. σκυ-
 τεύς E. ii. 1, 6. σπουδαῖον ἰπό-
 δημα *ibid.*
 στασιάζειν N. ix. 6, 2
 στάσιμον τῆς ψυχῆς V. 4, 3
 στέργειν τὸ καλόν N. x. 9, 8. ὥσπερ
 τέκνα N. ix. 7, 3. στέργειν τὴν
 τυχὴν E. viii. 10, 22
 στεφανοποιῶν M. ii. 7, 30
 στοχαστικός τοῦ ἀρίστου N. vi. 7, 6
 στρατηγία E. i. 8, 7. στρατηγὸς
 ἀγαθός N. i. 10, 13. στρατηγική
 N. i. 1, 3, 7, 1
 στρυφνοί, οὐ φιλικοί N. viii. 5, 2.
 6, 1
 συγγενὲς ἡμῶν N. vii. 6, 2. συγγενικαί
 φίλαι N. viii. 12, 2
 συγγνώμη N. vi. 11, 1. συγγνωμο-
 νικός N. iv. 5, 4. συγγνωμονικά
 N. v. 8, 12
 συγγνωρίζειν E. vii. 12, 5
 συγγράμματα non sufficiunt me-
 dico futuro N. x. 9, 21
 συγγυμνάζεσθαι N. ix. 12, 2
 συγκεχυμένος N. vii. 1, 6
 συγκομιδὴ τῶν καρπῶν N. viii. 9, 5
 συγκυβεύειν N. ix. 12, 2
 συγκυνηγεῖν *ibid.*
 συζῆν N. ix. 9, 10
 συκοφαντία V. 7, 2. συκοφανταί
 λογικαί E. ii. 3, 11
 συλᾶν N. iv. 1, 42
 συλλυπεῖν [†συλλυπεῖσθαι v.l.^a] N.
 ix. 11, 4
 συμβαίνειν M. ii. 7, 33
 συμβάλλεσθαι πολλά N. viii. 14, 1
 σύμβιοι N. ix. 11, 1. συμβιοῦν N. iv.
 5, 12. συμβιοῦν μετὰ τινος M. ii.
 15, 9. συμβιωτέον N. viii. 12, 8
 συμβολαίων ἰσότης M. i. 34, 5
 συμμέθεξις τῶν χαλεπῶν [†κακῶν] E.
 vii. 12, 20
 συμμένειν N. v. 5, 6
 συμμεταβάλλειν N. i. 10, 5. M. i.
 10, 2
 σύμμετρος διάμετρος E. ii. 10, 5
- συμπαλαμβάνειν N. i. 8, 6
 συμπαρορμῶν πρὸς τι M. ii. 10, 3
 συμπίθειν N. iv. 5, 10
 συμπεραίνεσθαι N. i. 3, 4
 †συμπεριλαμβάνειν N. i. 8, 6. v.l.g.
 συμπίνειν E. vii. 12, 9
 σύμπλοι N. viii. 9, 1
 συμπλοῖκαί φίλαι N. viii. 12, 1
 συμπορεύεσθαι N. viii. 9, 4
 συμφανής N. i. 9, 7
 σύμφησι ταῦτα M. ii. 6, 41
 συμφιλοσοφεῖν N. ix. 12, 2
 συμφοιτητής N. viii. 12, 8
 συμφυέτερον N. iv. 1, 37
 συμφῦναι N. vii. 3, 8. σύμφυτος
 αἴσθησις E. iii. 2, 4
 συμφωνεῖν πρὸς ἄλληλα M. ii. 7, 35
 σύμληψος M. ii. 6, 48. 7, 37
 συνάδειν τοῖς ἔργοις N. x. 8, 12
 συναισθάνεσθαι N. ix. 9, 9, 10. E.
 vii. 12, 5
 συναίτια V. 4, 2
 συνακολουθεῖν N. i. 10, 7
 συναλγεῖν καὶ συγχαίρειν φίλῳ N. ix.
 4, 1
 συναλλαγμα N. ii. 1, 7. συναλ-
 λαγμάτων δύο εἶδη N. v. 2, 13
 συναναλῶσαι τοὺς λεγομένους ἄλας N.
 viii. 3, 8
 συναποκτινύσασι E. vii. 12, 26
 συναπολαύειν E. vii. 12, 4
 συναριθμεῖν M. i. 2, 7. συναριθμεῖ-
 σθαι N. i. 7, 8
 συναύξειν N. x, 5, 2. συναυξάνεσθαι
 N. ix. 12, 3
 συνάχθεσθαι N. ix. 10, 5
 συνδειπνεῖν E. vii. 12, 22
 σύνδεσμος τὰ τέκνα N. viii. 12, 7
 συνδιάγειν N. viii. 5, 3
 συνδιαμένειν E. vii. 1, 13
 συνδιημερεῖν N. viii. 13, 3. μετὰ
 τινος E. vii. 1, 4
 συνδιψῆν E. vii. 6, 6
 συνδυάζειν N. iv. 1, 30. v. 3, 11.
 συνδυάζεσθαι τῷ τυχόντι E. vii.
 10, 5
 σύνεγγυς N. viii. 12, 4
 συνεδρεῖαι [†συνεδρεῖαι] vatum E.
 vii. 2, 13
 e e 2

- συνείρειν λόγους N. vii. 3, 8
 συνεπαινεῖν E. ii. 3, 7
 συνεπέσθαι N. iv. 6, 8
 συνεπικοσμεῖν N. i. 10, 12
 συνεπισκέπτεσθαι M. ii. 6, 1
 συνεργεῖν πρὸς τι M. i. 4, 11. τῷ
 βελτίονι M. ii. 10, 3
 συναεθλίειν E. vii. 12, 9
 σύνεσις et φρόνησις non sunt idem
 N. vi. 10, 1. unde dicta N.
 vi. 10, 3. τί M. i. 35, 17
 συνευαχεῖσθαι E. vii. 12, 14
 συνήδεσθαι N. ix. 10, 5
 συνηδύνειν N. iv. 6, 6, 7, 9
 συνημερεύειν N. viii. 5, 2, 3. ix.
 10, 4. 12, 2. μετά τινος N. ix.
 4, 9. συνημέρευσις E. vii. 5, 3
 συνθέλειν N. ix. 5, 2
 συνθεωρεῖν E. vii. 12, 14
 σύνθρηνοι N. ix. 11, 4
 συνιδεῖν τοὺς καιροὺς V. 4, 1
 συνιᾶσιν [ἴσυνιᾶσιν] N. x. 9, 20
 συνιδεῖν N. x. 9, 23
 συνιέναι, τὸ μανθάνειν N. vi. 10, 3
 συνικνεῖσθαι N. i. 10, 5. 11, 2.
 σύνοδοι, conventus N. viii. 9, 5
 συνοικειοῦσθαι τι N. viii. 12, 2
 συνομολογεῖν τι E. i. 6, 2
 σύνοροι πολιτεῖαι N. viii. 10, 3
 σύνορα ἀλλήλοις E. vii. 9, 1
 ἴσυνουσα ἀρχή E. vii. 14, 18. v.l.^g.
 συντείνειν πρὸς τι E. i. 5, 11
 ἴσυντηκέσθαι κακοῖς E. vii. 2, 41
 συντίμως εἰπεῖν M. i. 1, 1
 συντονώτερον βαδίζειν M. i. 15, 2
 σύντροφος N. viii. 12, 4
 συναφδός N. i. 8, 8. συναφδοὶ τοῖς ἔρ-
 γοῖς λόγοι N. x. 1, 4
 συναφδόνοντες ὄρνιθες E. vii. 6, 5
 συστένειν [ἴσυσσενάζειν v.l.^d] N.
 ix. 11, 4
 σφαιροῦσθαι N. iii. 1, 17
 σφάττειν N. v. 11, 2
 σχῆμα βασιλείας N. viii. 10, 4
 σχολαίως N. ix. 11, 6
 σωστικὸν ἀγαθοῦ M. i. 2, 4
 σῶφρων N. iii. 11, 8. iv. 3, 4.
 τίς M. ii. 6, 47. σωφροσύνη
 N. ii. 7, 3. unde dicta N. vi.
- 5, 5. σωφροσύνης περί N. ii. 10,
 1. σωφρονικοί N. vi. 13, 1. σω-
 φρονίζειν τὰ πάθη M. i. 35, 32
 T.
 Ταλαίπωρος E. ii. 3, 8
 ταπεινότης V. 7, 6
 τάττειν ἐν τῷ χαίρειν E. i. 5, 8
 ταῦτὸν νοεῖν [ἴταῦτονοεῖν] M. ii.
 12, 8
 ταῦτὸ ποιεῖν E. iii. 1, 3
 ταυτότης N. viii. 12, 3
 τεκνοποιία N. viii. 12, 7
 τέλειον N. i. 7, 3. τί M. i. 2,
 6. τελεία ἀρετή N. v. 1, 15.
 τελειοτάτη ἡδονή N. x. 4, 5
 τέλος E. ii. 1, 9
 τέλος διττόν M. i. 3, 2. τέλων δια-
 φορά N. i. 1, 2
 τετράγωνος, ἀνευ ψόγου N. i. 10, 11.
 τετραγωνισθείη [ἴτετραγωνιστέος] E.
 ii. 10, 10
 τευκτικός ἀγαθοῦ N. vi. 9, 4
 τέχνη τί N. vi. 4, 6. τέχνη τύχην
 ἔστερξε N. vi. 4, 5
 τεχνάζειν N. vi. 4, 4. M. i. 35, 9.
 τεχνικὴ πράξις E. ii. 3, 1. τεχνί-
 της καὶ ὄργανον E. vii. 9, 2
 τητᾶσθαι N. i. 8, 16
 τί in proæresi E. ii. 10, 6
 τίλλειν τρίχας M. ii. 6, 2. τίλισις
 τριχῶν N. vii. 5, 3
 τιμὴ καὶ γέρας [ἴγῆρας] N. v. 6, 7.
 ἀρετῆς ἄθλον N. iv. 3, 15. τιμαί
 N. iii. 8, 1. τιμὴ διχῶς λέγεται
 E. iii. 5, 8. τίμιον τί M. i. 2, 1.
 τίμια καὶ ἄξια σπουδῆς E. iii. 5, 9
 τιμᾶν πολλοῦ N. ix. 1, 9. τιμήματα
 N. viii. 10, 1
 τιμοκρατία N. viii. 10, 2. τιμοκρα-
 τικὴ πολιτεία N. viii. 10, 1
 τιμωρεῖσθαι pœnas sumere N. iii.
 8, 12
 τιμωρητικός V. 6, 2. 8, 2
 τίνος ἕνεκα, quid E. ii. 10, 6
 τοιχωρυχεῖν N. v. 11, 6
 τοκισταί N. iv. 1, 40
 τομαὶ καὶ καύσεις ἱατρικαὶ M. ii. 3, 6
 τραγηματίζειν N. x. 5, 4
 τρίγλυφος N. x. 4, 2

- τριγωνον N. vi. 5, 6 ὑπόνοια N. iv. 8, 6
 τροχίζεσθαι N. vii. 13, 3 ὑποσημαινεν N. iii. 2, 17
 τρύπανον, διπτόν E. vii. 10, 4. τρύ- ὑποστατικός tolerans E. ii. 5, 5
 πησις ib. ὑποστέλλεσθαι τι M. ii. 9, 5
 τρυφή, μαλακία τις N. vii. 7, 5. ὑποφαινέσθαι N. i. 6, 8
 τρυφερός E. ii. 3, 8 ὑφάντης N. i. 6, 16
 τρώξεις ὀνύχων N. vii. 5, 3 ὑφηγημένος N. ii. 7, 9
 τύπω διελθεῖν N. x. 6, 1. τύπω ἐν- Φ.
 δείκνυσθαι N. i. 3, 4. τοῖς τύποις Φαίνεται, κἄν μὴ δοκῇ E. vii. 2, 3
 εἶρηται N. x. 9, 1 φανερόφιλος N. iv. 3, 28
 τύραννοι τίνες N. v. 6, 7. τυραννίς φανερόμισος ib.
 N. viii. 10, 2 φαντασία et δόξα non sunt in ea-
 τύχη τί E. vii. 14, 9. τύχη duplex dem animæ parte E. vii. 2, 3
 E. vii. 14, 15 φαρμακεία N. v. 2, 13. φαρμακεία
 T. [†φαρμακία] E. i. 3, 1
 ὄτβρις τί V. 7, 1 φάρυξ γεράνου E. iii. 2, 10
 ὑγίαισις E. ii. 1, 5. ὑγιεινός τις E. φάσις N. vi. 10, 3
 iii. 1, 9. ὑγιεινὰ εἶδέναι N. v. 9, φειδωλός N. ix. 1, 39. E. iii. 4, 5.
 15. ὑγιεινῶς βαδίζειν N. v. 1, 4. φειδωλία V. 7, 3
 ὑγιή ποιῆσαι M. ii. 6, 17 N. viii. 14, 4
 ὑγρῆτος ἤθων V. 5, 5 φθονερός N. ii. 7, 15. τίς M. i.
 ὕδρος, morbus N. vii. 8, 1 28, 2. φθογερία E. ii. 3, 10
 ὑμνούμεναι φιλία N. ix. 10, 6 φθορά καὶ διαστροφή E. ii. 10, 24
 ὑπάλλαγμα N. v. 5, 11 φιλάγαθος M. ii. 14, 3
 ὑπανάστασις N. ix. 2, 9 φιλαλήθης N. iv. 7, 8
 ὑπεναντίωσις E. vii. 12, 24 φιλόανθρωποι laudantur N. viii. 1, 3.
 ὑπεξαίρεσθαι pro ὑπεραίρεσθαι V. 7, 5 φιλανθρωπία V. 5, 5
 ὑπεραγαπᾶν N. ix. 7, 3 φιλάργυρος E. iii. 4, 4
 ὑπεραποθήσκειν N. ix. 8, 9 φιλάρετος N. i. 8, 10
 ὑπερβεβλημένως N. iii. 10, 4 φίλαυλοι N. x. 5, 3
 ὑπερεχόμενος N. viii. 8, 1 φίλαυτοι N. ix. 8, 1, 4. cur re-
 ὑπερθερμαίνεσθαι E. vii. 5, 6 prehendantur N. ix. 8, 5. φί-
 ὑπερέπται N. iv. 3, 19. M. ii. 3, 17 λαυτος τίς M. ii. 13, 1. proprie
 ὑπερπλησθῆναι N. iii. 11, 3 quis M. ii. 14, 3
 ὑπερτείνειν N. iii. 8, 9. ix. 2, 5 φιλεῖσθαι, φιλητοῦ ἐνέργεια E. vii. 2,
 ὑπερψύχεσθαι E. vii. 5, 6 27
 ὑπήκουσι τῶν νόμων N. i. 13, 2 φιλέταιρος V. 8, 3
 ὑπηρητητέον N. ix. 2, 1 φιλευτράπελος V. 6, 5
 ὑπογραφή E. ii. 3, 4 φιληδεῖς N. viii. 4, 4
 ὑπόβουλιος N. iii. 6, 10 φιλητέον τί M. ii. 11, 8. φιλητικός
 ὑπόληψις τί M. i. 35, 13. ὑπόληψις τίς E. vii. 4, 5. φιλητὸν τί N.
 quarum rerum sit persuasio N. viii. 2, 1. M. ii. 11, 8. φιλητὸν
 vi. 3, 2. ὑπόληψις et δόξα falli et φιλητέον an reciprocentur ib.
 possunt N. vi. 3, 1 φίλησις N. ix. 7, 6. differt a
 ὑπόλοιπος [†ὑπόλυπος v. l.^a] N. vii. φίλιε N. viii. 5, 5. differt ab
 12, 3 εὐνοία N. ix. 5, 2. φιλητικός N.
 ὑπομενητικός N. iii. 6, 6. E. iii. 5, ii. 10, 2
 2. ὑπομονητικός pro ὑπομενητικός M. i. 32
 V. 5, 1. †tet E. iii. 5, 2. v. l.^o φιλικά N. viii. 6, 1. φιλικοί τίνες
 E e 3

- N. viii. 5, 2. †φιλική ἀναβολή
 N. viii. 13, 6. v. l. n. φιλικόν
 πλῆθος N. ix. 10, 3. φιλικόν πά-
 σchein N. ix. 4, 9. φιλικώτατον
 τί N. ix. 10, 3
 φιλικῶς διακεῖσθαι πρὸν ἑαυτὸν N. ix.
 4, 10
 φίλιππος N. i. 8, 10
 φιλογέλιον εἶναι V. 6, 5
 φιλόγλυκος E. ii. 10, 28
 φιλογυμναστικός E. ii. 5, 5
 φιλοδίκαιος N. i. 8, 10
 φιλόζωος V. 5, 7
 φίλοικος seu φιλοίκειος V. 8, 3
 φιλόκαλος N. i. 8, 11
 φιλοκίνδυνος N. iv. 3, 23
 φιλοκοδόμοι N. x. 5, 2
 φιλοκόλακες N. viii. 8, 1
 φιλομάθεια N. iii. 10, 2
 φιλόμοσοι N. x. 5, 2
 φιλόμυθοι N. iii. 10, 2
 φιλόξενος V. 5, 5
 φιλόπικρος E. ii. 10, 28
 φίλος et φίλια N. ii. 7, 13. φίλος
 τίς N. ix. 4, 1. M. i. 32. ἄλλος
 αὐτός N. ix. 4, 5. ἕτερος αὐτός
 N. ix. 9, 10. φίλος τῆς ἡδονῆς N.
 x. 2, 1. φίλον καθόλου λέγεται
 E. vii. 5, 1. φίλον τὸ φιλούμενον
 τῷ φιλοῦντι E. vii. 2, 13
 φιλοσκοπτην εἶναι V. 6, 5
 φιλότιμος, φιλοτιμία N. ii. 7, 8.
 φιλότιμος τίς M. ii. 6, 26. 7, 23.
 φ. in amicitia E. vii. 4, 5
 φιλοταυότος N. i. 8, 10. iii. 11, 4.
 iv. 4, 4
 φιλόφιλος V. 5, 5. φιλόφιλοι ἐπαι-
 νοῦνται N. viii. 4
 φιλοφειδής E. iii. 7, 5
 φιλοψυχία V. 6, 4
 φιλοῦγιής [†φιλυγιής] E. ii. 5, 5
 φόβος τί N. iii. 6, 2
 †φοβεῖσθαι μέγαν φόβον E. iii. 1, 6.
 φοβερὰ quæ dicantur E. iii. 1,
 17. φοβερὸν διχῶς λέγεται E. iii.
 1, 7. φοβητικός, meticulousus E.
 iii. 1, 4
 φοῖνιξ victori datur M. i. 34,
 43
 φορὰ τί N. x. 4, 3. φορᾶς διαφοραὶ
 ibid.
 φορτικοί N. iv. 8, 3. φορτικός ἔπαινος
 N. x. 8, 7. φορτικός καὶ βωμο-
 λόχος E. iii. 7, 6. φορτικαὶ τέχναι
 τίνες E. i. 4, 2
 φρατέρων [†φρατῶραν v. l. d.] κοινωνία
 E. vii. 9, 3
 φροimiάζεσθαι N. i. 3, 8
 φρόνησις N. vi. 8, 3. τί N. vi. 5, 6.
 quid differat τῆς συνέσεως N. vi.
 10, 1. φρόνιμοι τίνες N. vi. 5, 2, 5
 φυγαὶ oppositæ ταῖς ἐπιθυμίαις N.
 vii. 7, 1
 †φυλάκτης E. iii. 4, 6. v. l. m
 φυλέται N. ix. 2, 9. φυλετικαὶ φι-
 λιαὶ N. viii. 12, 1
 φυσικὸν δίκαιον N. v. 7, 1. φύσις,
 βέβαιον E. vii. 2, 37. φυσικὴ
 ἀμαρτία M. ii. 6, 24
 φυτικός N. i. 13, 18
 φῶρ φῶρα ἔγνω E. vii. 1, 5
 X.
 †Χαιρεκακία M. i. 28, 1. v. l. a
 χαλεποί N. iv. 5, 11. χαλεπός E.
 ii. 3, 12. χ. καὶ ἄγριος E. iii. 3,
 2. χαλεπαίνειν N. iv. 5, 11
 χαλινοποικὴ [†χαλινοποιητικὴ v. l. l.]
 N. i. 1, 4
 χαλκεύς E. ii. 1, 10
 χαῦνος N. iv. 3, 6, 35. τίς M. i.
 26, 2. E. ii. 3, 8. iii. 5, 14, 16.
 χαυνότης N. ii. 7, 7. E. iii. 5, 14.
 χαυνοῦσθαι V. 7, 5
 χειμάζεσθαι E. vii. 12, 19
 χειροτέχναι N. vi. 8, 3
 ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα E. vii. 10, 12
 χορηγία M. i. 27, 2. χορηγεῖν κωμω-
 δοῖς N. iv. 2, 20. χορηγεῖσθαι N.
 i. 10, 15. χορηγεῖσθαι τοῖς ἐκτός
 N. x. 8, 11
 χρήμα, res, ex eorum genere, quo-
 rum usus est E. iii. 4, 3. χρή-
 ματα N. iv. 1, 3. χρήματα et
 χρηματιστικὴ duobus modis di-
 citur E. iii. 4, 3. χρηματιστικαὶ
 πολιτεῖαι E. vii. 9, 3. τέχναι τίνες
 E. i. 4, 2
 χρήσις N. iv. 1, 7

χρήσιμον τί	N. v. 2, 13	ψήφισμα N. v. 10, 6.	ψηφισματώδη
χρονίζεσθαι	N. ix. 5, 3	N. v. 7, 1	
χρόνιος ἀπουσία	N. viii. 5, 1	ψοφεῖ μῦς	N. vii. 5, 6
Ψ.		ψυχῆς πάθη, δυνάμεις, ἐξεις	N. ii.
Ψεκτός N. ii. 9, 8.	ψεκτὰ τίνα V.	5, 1. ψυχικαὶ ἡδοναί	N. iii. 10, 2
I, I		Ω.	
ψεύδος N. iv. 7, 6.	ψευδομαρτυρία	᾽Ωδικός	E. vii. 2, 41
N. v. 2, 13		ἄνῃ N. v. 2, 13.	ἄνεϊσθαι ψυχῆς E.
ψεύστης	N. iv. 7, 12	ii. 7, 9	
ψηλαφῶν	E. ii. 8, 18	ὡς δεῖ quid sit	E. iii. 4, 2

INDEX RERUM

MEMORABILIORUM.

- A****BSENTIUM** desiderium N. ix. 5, 3
Actionum omnium finis qui N. i. 1, 2.
actionis et veritatis arbitrium in
anima est penes tria, sensum, men-
tem, appetitum N. vi. 2, 1. actio
non tribuitur pueris, nec brutis, E.
ii. 8, 6. actio perfecta non est quæ
impedimento non caret N. vii. 13, 2.
actiones bonæ et malæ in nostro ar-
bitrio positæ M. i. 9, 11. actionum
principia M. i. 11, 2. E. ii. 11, 4
Addere quod deest, cuiusvis est N. i.
7, 17
Adulator quis E. iii. 7, 4. facile et
cito adsidet M. ii. 11, 4. cur a non-
nullis amico præferatur E. vii. 4, 5
Ægyptii defunctos asservant E. vii. 1,
12. **Ægyptiorum** bos E. i. 5, 5
Æquale quid N. v. 4, 6
Æquitas, et æquum N. v. 10, 1. M. ii.
1, 2. æquitas, justitiæ species N. v.
10, 8. est juris legalis moderatio N.
v. 10, 3. æquum quid N. v. 10, 3
Ætas sapientiam parit N. vi. 11, 6
Æterna quæ et qualia N. vi. 3, 2
Affectio optima E. ii. 1, 22. affectio-
num ortus ib. affectus vel cum do-
lore vel cum gaudio conjuncti M. i.
8, 2. affectus quidam nec excessu
nec defectu peccantes M. i. 8, 3
Agathonis locus de arte et fortuna N.
vi. 4, 5. Agathonis locus de mor-
tem appetentibus E. iii. 1, 26. Aga-
thonis versus de factorum irrevocabi-
litate N. vi. 2, 6
Aleam jacere E. vii. 14, 11
Alope Carcini N. vii. 7, 6
Alter ego M. ii. 15, 6, 8. aiter Her-
cules M. ii. 15, 6
Amabile quid N. viii. 2, 1. M. ii.
11, 7
Amantium dissidia E. vii. 3, 5
Amare duobus modis dicitur E. vii. 2,
24. amare cum gaudio conjunctum
ib. 26. amare et amari est in duo-
bus divisis E. vii. 6, 2. amare homi-
nem nemo magis quam res vide-
tur E. vii. 2, 33. amare quam amari
potius M. ii. 11, 31. amari quam
amare cur malint ib. 33. amatum
amanti amicum E. vii. 2, 13
Ambitosorum ingenium M. ii. 11, 33
Amentia quid V. 3, 1. amentię actio-
nes, et comites V. 6, 1
Amica sunt quæ bona sunt et jucunda
E. vii. 2, 4
Amicitia N. viii. 1, 1. M. i. 32. ii. 11, 1.
res necessaria ib. inter quos coeat
N. viii. 5, 2. cum multis perfecta
esse nequit N. viii. 6, 2. inter bonos
intercedit simpliciter, inter ceteros
vero per accidens N. viii. 4, 6. an
alicui secum sit N. ix. 4, 6. quibus
conservetur N. ix. 1, 1. dirimi de-
beat, nec ne N. ix. 3, 1. amicitię
officia; et quod bonus erga se et
amicum eodem modo sit affectus,
malus autem nec in se nec in alium
amici animum gerat N. ix. 4, 1 et
infra. differentię N. viii. 3, 1. spe-
cies tres N. viii. 3, 1. 13, 1. amici-
tiæ in triplici reipubl. genere quales
N. viii. 11, 1. amicitia inter conju-
ges naturalis N. viii. 12, 7. amici-
tia cum sodalibus, cognatis, familia-
ribus, seu domesticis N. viii. 12, 1.
amicitia civilis N. viii. 9, 1. amici-
tia utilitate contracta quibus crimi-
nalibus sit obnoxia viii. 13, 2.
amicitia cum iis qui potestate sunt
præditi qualis N. viii. 6, 5. amicitia
genus in excellentia positum N. viii.
7, 1. amicitię in excellentia qua-
dam positæ quibus exagitantur dissi-
diis N. viii. 14, 1. amicitię genus
quo quis amator magis quam amat
N. viii. 8, 1. amicitia juvenum N.
viii. 3, 5. amicitię bonorum quæ
insint N. viii. 5, 5. amicitię cele-
briores inter duos fuisse memorantur

- N. ix. 10, 6. de amicitia quæ dicantur ab aliis E. vii. 1, 5. amicitia quid E. iii. 7, 3. amicitia cum Deo an sit homini M. ii. 11, 5. an cum inanimis ib. qualis hic tractetur ib. hominibus propria quæ E. vii. 2, 13. an inter similes M. ii. 11, 2. num magis inter contraria M. ii. 11, 3. æqualitatemne in inæqualitatem admittat M. ii. 11, 24. in æqualitate posita est E. vii. 9, 1. an bono cum malis M. ii. 11, 8. an alicui secum M. ii. 11, 37, 44. etiam inter bestias est E. vii. 1, 10. proprie non est nisi inter duo separata E. vii. 6, 2. æstimatur amicorum dignitate ac præstantia E. vii. 4, 2. desideratur etiam ab eo qui se suisque contentus est M. ii. 15, 1. amicitia et iustitia sunt affines E. vii. 1, 4. amicitia firmissima inter bonos M. ii. 11, 18. amicitia bonorum perfecta ib. 14. amicitia bonorum an etiam voluptatem desideret ib. 22. amicitia inter æquales ib. 46. amicitia inter inæquales ib. 47. amicitia inter inæquales quibus exagitantur dissidiis ib. 31. amicitia in eminentia posita cur magis ab hominibus expetatur E. vii. 4, 4. de amicitia cognatorum, sodalium, contrahentium M. ii. 12, 1. amicitia inter cognatos species multæ E. vii. 10, 1. amicitia patris et filii ib. 7. amicitia fratrum ib. 8. amicitia mariti et uxoris ib. 7. amicitia domestica ib. 6. amicitia heri et servi, ib. amicitia civilis quæ ib. 12, 13. amicitia hospitalis M. ii. 11, 41. amicitiam utilitate sola contrahi existimant plerique E. vii. 1, 11. amicitia in utilitate positæ duo genera E. vii. 10, 13. amicitia perfectæ similes amicitia M. ii. 11, 10. amicitia causæ E. vii. 2, 8. amicitia principum et fons e familiaritate domestica E. vii. 10, 8. amicitia omnes ad tres species possunt redigi M. ii. 11, 27. amicitia species tres, et de singulis earum E. vii. 2, 8, 11. 10, 9. amicitia species primæ E. vii. 2, 12, 21. amicitias quæ turbent dissidiorum semina M. ii. 11, 28. amicitia querelis exposita maxime quæ E. vii. 10, 14.
- Amicus quis N. ix. 4, 1. M. i. 32. E. iii. 7, 3. vii. 6, 3. alter idem N. ix. 4, 5. 9, 10. alter ego M. ii. 15, 8. amicus bonus N. viii. 5, 5. amici boni est indigenti subministrare N. viii. 14, 1. amicorum sola præsentia jucunda N. ix. 11, 2. amicorum virtus amare N. viii. 8, 4. amicorum numerus N. ix. 10, 1. amicis prospero an adverso rerum statu magis egeamus N. ix. 9, 2. 11, 1. amicis opus habet etiam beatus N. ix. 9, 1. amicis cur adsciscatur E. vii. 12, 3. amicum fieri, facile an difficile M. ii. 11, 4. amicus paratur facilius quam cognoscitur E. vii. 1, 13. amicos nec multos nec paucos adsciscendos M. ii. 16, 1. amicus verus qui E. vii. 2, 17. amici rebus prosperis videntur omnes E. vii. 1, 13. amicis explorandis opus est tempore E. vii. 2, 35. amicus in adversis magis quam prosperis dignoscitur ib. 37. amico utendum ut sit M. ii. 17, 1. E. vii. 13, 1. amicone magis an viro bono benefaciendum E. vii. 11, 1. amicos malorum participes esse cur vetent E. vii. 12, 21. amicis in adversa fortuna quidam non fidunt E. vii. 1, 13. amicus vetus novo non est postponendus E. vii. 2, 34. amicorum indignationes M. ii. 11. 19. amicus an aliquis sibi ipse E. vii. 6, 1.
- Amor causas habet tres N. viii. 2, 3. amor in parentes et liberos interdum nimius N. vii. 4, 5. amor sui duplex N. ix. 8, 3. amor amicitia videtur esse similis E. vii. 12, 11. amor quibusdam inter involuntaria refertur E. ii. 8, 19. audaciam addit E. iii. 1, 15. debetur excellentiori E. vii. 4, 2. de amore sui M. ii. 13, 1.
- Anacharsidis guome N. x. 6, 6
- Analyticorum mentio N. vi. 3, 4. E. i. 6, 7
- Anaxagoras, vir sapiens N. vi. 7, 5. Anaxagoræ sententia de viro beato N. x. 8, 11. E. i. 4, 4. responsum de eo, cur nasci quam non nasci sit optabilius E. i. 5, 7
- Anaxandridis scomma N. vii. 10, 3
- Andromache Antiphontis E. vii. 4, 7
- Animæ pars duplex N. i. 13, 9. vi. 1, 5, 8. M. i. 5, 1. rationales partes duæ N. vi. 1, 5. animæ ingenerantur tria N. ii. 5, 1. in anima penes tria est actionis et veritatis arbitrium, penes sensum, mentem, appetitum N. vi. 2, 1. animæ virtutes N. vi. 1, 4. anima ad corpus se habet ut opifex ad instrumentum, herus ad servum E. vii. 9, 2. anima vivimus M. i. 4, 1. in anima existientia M. i. 7, 1. animæ partes M. i. 34, 41. 35, 2. E. ii. 1, 15. partes tres, earumque virtutes et vitia V. 1, 2. pars alia sensilibus alia intelligibilibus cognoscendis apta M. i. 35, 3, 4.

- animæ bonorum divisio M. i. 3, 1. animæ veracitas in quinque rebus posita N. vi. 3, 1. animæ virtus efficit ut bene vivamus M. i. 4, 1. animæ totius virtutes V. 1, 2. animæ totius vitia quæ V. 1, 3
- Animalia una educata sibi invicem inimica E. vii. 1, 7
- Animus hominis exploratu difficilis E. vii. 2, 30
- Antiphontis Andromache E. vii. 4, 7. dictum ad Agathonem E. iii. 5, 6
- Apis Ægyptiorum E. i. 5, 5
- Appetitus et ratio non semper concordant E. ii. 8, 5. appetitus instinctu acta, an invita M. i. 12, 5. appetitu vivunt bestię E. ii. 8, 6
- Aquæ ponderosæ malæ N. vi. 8, 7
- Archicles M. i. 17, 11
- Areopagiticum iudicium M. i. 16, 2
- Aristocraticum et regium imperium optimum E. vii. 9, 5
- Aristotelis *ἔθωτερικὸι λόγοι*, et libri de philosophia E. i. 8, 4
- Ars N. vi. 4, 1. quid ib. 6. quarum rerum sit ib. 4. ars et fortuna fere circa eadem ib. 5
- Asinus paleas auro præfert N. x. 5, 8
- Astrologiæ munus E. i. 5, 14
- Athenienses non amplius norunt Megarenses; proverbium E. vii. 2, 11, 10, 12
- Avaritia quid V. 7, 1
- Audax quis E. ii. 3, 5. etiam in vehementi periculo fidens E. iii. 1, 22. forti timiditatis crimen objicit M. i. 9, 2
- Avium carnes quales N. vi. 7, 7
- B.
- Barbarica fortitudo E. iii. 1, 23
- Beatus quibus indigeat N. vii. 13, 2. beatus quis an etiam in tormentis esse possit N. vii. 13, 3. indiget amicis N. ix. 9, 1. a misero dimidia vitæ parte nil differt N. ii. 13, 12. beatus, seque et suis contentus, an amicis opus habeat E. vii. 12, 1. sine bonis externis esse nequit M. ii. 8, 1. indiget etiam corporeis et externis bonis N. vii. 13, 2. beatus vere, ut vivat E. vii. 15, 11. beata vita num eadem quæ fortunata M. ii. 8, 1
- Beatitudo N. x. 6, 1. M. ii. 7, 2. E. i. 4, 1. 7, 1. beatitudo res pulcherrima et jucundissima N. i. 8, 14. sitne e numero rerum laudabilem an honorabilem N. i. 12, 1. non est voluptas, nec honor, nec virtus, nec divitiæ N. i. 5, 1—8. perfecta quæ N. x. 7, 7. 8, 7. beatitudo humana N. i. 13, 5. de beatitudine contemplativa N. x. 7, 1. perfectissimum bonum M. i. 3, 2. summum bonum M. i. 4, 2. actionum humanarum optima E. i. 7, 4. an a natura profisciscatur E. i. 1, 3. qua in re posita M. i. 4, 2, 3, e multis bonis coagmentata M. i. 2, 7. in tribus præcipue sita E. i. 1, 6. ad tres vitas refertur ab omnibus E. i. 5, 10. an tribuenda adhuc viventi E. ii. 1, 11. cur non laudatur ibid. 12. beatitudo et felicitas a multis pro eodem accipiuntur E. i. 1, 4
- Belluis fortitudo tribui nequit M. i. 20, 7
- Bene habere M. i. 8, 1. bene vivere qua in re situm putetur, et qua ratione possit acquiri E. i. 1, 3. 2, 1. 3, 1
- Benefactores cur beneficiarios magis ament quam beneficiarii benefactores suos E. vii. 8, 1
- Beneficium dare, magis proprium est virtutis, quam accipere N. iv. 1, 7
- Beneficentia N. ix. 7, 1
- Benevolentia N. ix. 5, 1. E. vii. 7, 1. benevolentia amicitiae similitudinem habet M. ii. 12, 5. amicitiae initium est ibid. 6. et E. vii. 7, 3. in amicitiam ut transeat M. ii. 12, 6. erga quæ sit ibid. benevoli et amici discrimen E. vii. 7, 2
- Bestiis nec virtus nec vitium tribui potest N. vii. 1, 2
- Bestiarum cicurum cum homine amicitia E. vii. 2, 13. *Vise Bruta*.
- Biantis apophthegma de imperio N. v. 1, 16
- Boni et mali unde fiamus N. ii. 1, 6. boni finis assuetudine N. x. 9, 6. et bonorum consuetudine N. ix. 12, 3. de bono in genere M. i. 1. bonum simplex est E. vii. 5, 2. bona consultatio N. vi. 9, 1. bonum quid N. x. 2, 1. per se amabile N. viii. 2, 2. bona duobus modis dicuntur N. i. 6, 9. vii. 12, 1. E. iii. 1, 7. bonorum tria genera N. i. 8, 2. bonum summum N. i. 1, 1. 4, 1. bonum summum non est commune quid secundum unam speciem N. i. 6. bonum humanum quid N. i. 2, 7. bonum idem et jucundum M. ii. 11, 8. bonum appetitur ab omnibus M. ii. 13, 2. bonum quid dicatur M. i. 1, 10. quot modis dicatur M. i. 2, 1. pluribus modis dicitur E. i. 8, 5. vii. 2, 7. aliud simpliciter, aliud sibi bonum M. ii. 3, 8. in omnibus predicamentis est M. i. 1, 17. ii. 7, 13. E. i. 8, 6. boni cujusvis con-

- sideratio non est unius scientiæ M. i. 1, 17. bonorum divisio M. i. 2, 1, 4, 5, 3, 1. ii. 6, 25. E. i. 7, 3. ii. 1, 1. iii. 5, 10. vii. 2, 4. bonorum genera E. vii. 15, 3. bonum commune E. i. 8, 10. bonum humanum E. i. 7, 1. bona potiora quæ E. ii. 1, 1. bona naturalia E. vii. 15, 4. bona externa M. ii. 8, 1. bona si nimia fiant externa et corporalia deteriores faciunt M. ii. 3, 17. bonorum omnium fines E. vii. 15, 3. bonorum fructio cum amicis suavior est E. vii. 12, 10
- Bonus qui E. vii. 15, 4. bonus perfecte qui M. i. 34, 2. bonum esse quomodo dicatur E. vii. 15, 2. bonum virum esse operosum est M. i. 9, 6. bonus bono an amicus M. ii. 11, 15. bonus vir an seipsum maxime amet, et quomodo se amet M. ii. 14, 1. boni malive ut simus penes nos est M. i. 11, 3. boni malive ut simus Socrates penes nos esse negat M. i. 9, 8. boni an honores magnos et imperia possint capessere M. ii. 3, 19. boni malis dimidia tantum vitæ parte meliores E. ii. 1, 13
- Bos Apis E. i. 5, 5
 Brasidæ sacrificia N. v. 7, 1
 Brutis quibus tribuatur sapientia N. vi. 7, 4. brutis an tribui possit incontinentia N. vii. 3, 11. *Vide* Bestia.
- Byzantini *περτηκοστολόγοι* E. vii. 14, 4
 C.
- Cæci memoria pollutent E. vii. 14, 22
 Cædes sui ipsius puniunt N. v. 11, 3
 Calypso Homericæ N. ii. 9, 3
 Canis eundem laterem cur adierit semper M. ii. 11, 2. canes ad quemlibet strepitum latrant N. vii. 6, 1
 Carcini Alope N. vii. 7, 6
 Carnes avium leviores et concoctu faciliores N. vi. 7, 7
 Causa quorum simus E. ii. 6, 7
 Celtarum audacia E. iii. 1, 23
 Cercyon N. vii. 7, 6
 Chamæleontis mutabilitas N. i. 10, 8
 Charitum templum N. v. 5, 7
 Chiro mortem sibi optat E. iii. 1, 26
 Cibis et potus qualis prosit corpori, qualis obsit N. ii. 2, 6. cibus et potus moderatus prodest M. i. 5, 5
 Cimonis gloria E. iii. 6, 4
 Citharædus promissis elusus N. ix. 1, 4.
 E. vii. 10, 25
 Civitatis modus N. ix. 10, 3
 Clearchus tyrannus M. ii. 6, 40
 Cœli et terræ mutuus amor N. viii. 1, 6
- Coactum facere E. ii. 8, 16. coactas actiones comitatur dolor M. i. 12, 3
 Cogitativi habitus quinque N. vi. 3, 1. de cogitatione M. i. 18. cogitationis initium E. ii. 11, 4
 Communions offensio triplex N. v. 8, 6. commune quodque jure conservatur E. vii. 9, 1. communicatio conservat civitatem N. v. 5, 6
 Concordia N. ix. 6. E. vii. 7, 5. amicitiae similitudinem habet N. viii. 1, 4. concordia quid et in quibus M. ii. 12, 7, 8. an inter improbos E. vii. 7, 5
 Concupiscentiæ species tres M. i. 12, 2. concupiscentiæ actiones comitatur voluptas *ibid.* 3
 Congenera gaudent mutua consuetudine E. vii. 5, 3
 Consilium in bona consultatione primum quaeritur N. vi. 9, 4. mature exequendum *ibid.* 2. de consilii bonitate seu consultatione bona N. vi. 9. M. ii. 3. consultari de quibus solet M. i. 35, 5. E. ii. 10, 9. 13. *Vide et* Deliberatio.
 Consuetudinis et convictus virtus et vitia N. iv. 6. consuetudine cum bonis boni finis N. ix. 9, 7. consuetudo naturam non mutat M. i. 6, 3. consuetudo valida in naturam transit M. ii. 6, 49. consuetudo facilius mutari potest quam natura N. vii. 10, 4
 Continens et incontinens N. vii. 7, 1. continens et pertinax quid simile et quid dissimile habeant N. vii. 9, 1. continentia et incontinentia N. vii. 10, 4. M. ii. 4. continens et incontinens in magnam controversiam veniunt E. ii. 8, 7. continens an volens se contineat M. i. 13, 1. continens sponte, non vi, persuasionis ductum sequitur E. ii. 8, 8. continens pariter et incontinens vim sentit *ibid.* 12. continens vi se a suaviu cupiditate abstrahit *ibid.* 7. continens dolorem pariter et gaudium in continentia sentit *ibid.* 11. continentia quid E. ii. 11, 1. V. 2, 2. non est similis ceterarum virtutum M. ii. 4, 2. an eadem cum tolerantia M. ii. 6, 33. potior est tolerantia N. vii. 7, 4. continentia et temperantia an se consequantur *ibid.* 47. continentia an laudem mereatur *ibid.* 21.
 Continuum et dividuum quodcumque recipit excessum, defectum et medium E. ii. 3, 1
 Contractus ante inventam pecuniam qui N. v. 5, 16. contractus volun-

- tarii non veniunt in jus N. ix. 1, 9. contractus duo genera N. v. 2, 13
- Contrariorum vis et scientia eadem N. v. 1, 4. contrarium contrario amicum E. vii. 1, 6, 9. 5, 4. contrarium contrario amicum per accidens E. vii. 5, 8. contrarium non appetit contrarium, sed medium ibid. 5. contrarium contrario inutile E. vii. 1, 12. contrarium contrario corrumpitur ibid. contraria se invicem perimunt E. ii. 3, 3
- Conventus solennes quando potissimum fiant N. viii. 9, 5
- Conversationis jura M. ii. 33
- Convictus hominum N. ix. 9, 10. convictum appetere E. vii. 12, 9
- Coriscus in foro positus E. ii. 1, 21
- Corpus instrumentum agnatum E. vii. 9, 3. corpori quæ adhibenda N. vi. 1, 2. corpora mortua projiciuntur præterquam in Ægypto E. vii. 1, 12
- Crudelia ingenia N. vii. 5, 2
- Cupiditas ira turpior N. vii. 6, 1. cupiditates serviles et ferinæ N. iii. 10, 8. cupiditatum species diversæ N. iii. 11, 1
- D.
- Damnum quid N. v. 4, 6
- Decentia quæ E. vii. 15, 9
- Deceptio in quibus E. ii. 10, 25
- Definitio substantiam cujusque notat M. i. 1, 12
- Deliacum epigramma N. i. 8, 14. E. i. 1, 1
- Deliberatio de quibus N. iii. 3, 1, 11. de quibus non sit N. vi. 1, 6, 5, 3, 7, 6. non est de præteritis N. vi. 2, 6. *Vide et Concilium.*
- Delictum quid N. v. 8, 7. Delicta parva reprehensionem non merentur N. iv. 5, 13. delictum duobus modis committitur E. ii. 10, 11
- Demodoci jocus in Milesios N. vii. 8, 3
- Desiderium absentium N. ix. 5, 3
- Deterius potioris gratia existit M. ii. 10, 3
- Deus in tanta beatitudine quid agat M. ii. 15, 4. an malorum curam habeat M. ii. 8, 6. sacrificia pro viribus oblata æquo animo accipit E. vii. 10, 23. felicitum gubernator E. vii. 14, 5. fortunatorum res prosperat ibid. 22. facta revocare nequit N. vi. 2, 6. Dei actio N. x. 8, 7. Dei imperium in homine quale E. vii. 15, 14. Dei voluptas qualis N. vii. 14, 8. Dei voluptas una et simplex N. vii. 14, 8. Dei vel Dii an vinum bibant M. ii. 7, 21
- Dignum esse magnis, seque his dignum judicare E. iii. 5, 11. dignitas non ab omnibus eodem modo accipitur N. v. 3, 7
- †Dimidium toto majus N. i. 7, 21
- Dionysius tyrannus M. ii. 6, 40
- Dioscuri invocabantur in tempestatibus E. vii. 12, 19
- Discimus faciendū N. ii. 1, 4
- Disciplina recta quæ N. ii. 3, 2
- Dissidium e rebus tolli non vult Heraclitus E. vii. 1, 9
- Dissimilia cur nonnunquam appetantur E. vii. 5, 7
- Divinus vir N. vii. 1, 3. divina virtus N. vii. 1, 1
- Divitiæ insolentiores reddunt M. ii. 3, 17
- Dolor res mala N. vii. 13, 1
- Dubitantes sæpe nos decipiunt E. vii. 12, 11
- E.
- Ebrii duplas luunt poenas N. iii. 5, 8. ebrius Empedoclis versus recitans N. vii. 3, 8, 13. ebrii resipiscunt M. ii. 6, 20. ebriorum delicta num ignorantia velari debeant M. i. 34, 28
- Eligi quæ pro quibus soleant N. iii. 1, 10. eligendum in rebus hujus vitæ quid sit cognita difficile E. i. 5, 1. eligendum e duobus quod est melius E. vii. 2, 34
- Empedoclis responsum de cane eundem semper laterem adeunte M. ii. 11, 2. E. vii. 1, 6
- Endymion N. x. 8, 7
- Ens multis modis dicitur E. i. 8, 5
- Epicharmi dictum N. ix. 7, 1
- Equi virtus N. ii. 6, 2
- Ethice spectat τὴν προαίρεσιν E. vii. 10, 2
- Eudoxus de voluptate N. i. 12, 5. x. 2, 1. Eudoxi vita et mores N. x. 2, 1
- Eveni distichon de exercitatione et consuetudine N. vii. 10, 4. versus de coactione seu necessitate E. ii. 7, 2. pentameter de ββρει V. 7, 1
- Euripidis locus de curiositate N. vi. 8, 4. locus de justa petitione E. vii. 11, 2. Euripidei Alcmaeonis confessio N. v. 9, 1
- Exercitatio altera natura N. vii. 10, 4. exercitia nonnisi moderata prosunt N. ii. 2, 6. M. i. 5, 4
- Expostulationum causæ N. v. 3, 6
- Exteris quam domesticis minor debetur cura N. iv. 6, 5

Extrema, et sibi et medio adversantur
E. ii. 3, 3

F.

Facere multiplici significatione dicitur
N. v. 9, 11. semper respicit aliquem
finem N. vi. 2, 5. factum infectum
fieri nequit ib. 6. faciendo discimus
N. ii. 1, 4

Faceti et contrarii N. iv. 8. de faceta
urbanitate M. i. 31

Fama non interit penitus N. vii. 13, 5
Felem metuere N. vii. 5, 6

de-Felicitate E. vii. 14. felicitatis spe-
cies duæ ib. 22. felix deum guber-
natiorem habet ib. 5, 22

Feræ fortes E. iii. 1, 15. ferus homo
rarus N. vii. 1, 3. de feritate M. ii.
5. feritas quid N. vii. 6, 7. M. ii.
5, 6, 39. feritas e morbis aut mutila-
tionibus interdum oritur N. vii.
1, 3

Figulus figulo invidet E. vii. 1, 7

Filio in patrem jus an sit M. i. 34, 17

Finis spectandus N. i. 10, 1. respondet
hominis qualitati N. iii. 5, 17. finium
differentiæ N. i. 1, 2. finis optimus
E. ii. 1, 4. finis duplex M. i. 3, 2.
finis perfectus melior M. i. 2, 5. finis
non venit in deliberationem E. ii.
10, 13. finis et actio tendunt eodem
M. ii. 12, 2

Florum voluptas E. iii. 2, 9

Fœtus in utero dormit E. i. 5, 6

Formidabilem differentiæ N. iii. 7, 1

Formidolosum dupliciter dicitur E. iii.
1, 7

Fortis proprie qui N. iii. 6, 10. forti-
tudinis definitio N. iii. 6, 1. propria
N. iii. 9. extrema N. iii. 7, 7. forti-
tudinis non germanæ modi quinque
N. iii. 8. fortis impavidus ut pluri-
mum E. iii. 1, 4. fortis nihilne sit
formidolosum ib. 10. fortis quæ non
expavescat ib. 8.

de Fortitudine et timiditate M. i. 20.

E. iii. 1, 1. fortitudo an scientia M.
i. 20, 5. E. iii. 1, 27. in quibus sit
et quibus non M. i. 20, 3. E. iii. 1,
19. fortitudinis species M. i. 20, 4.
E. iii. 1, 12. actiones et comites V.
4, 4

Fortuna et ars fere circa eadem N. vi.
4, 5. fortunæ accusatio N. iv. 1, 21.
de fortuna M. ii. 8. fortuna quid
M. ii. 8, 2. E. vii. 14, 9. quorum
caussa E. vii. 14, 9, 16. fortunæ quæ
adscribantur M. i. 2, 3. fortuna du-
plex E. vii. 14, 2. de fortunæ pro-
speritate M. ii. 8, 4. E. vii. 14, 1. *Vide*
et Felicitas. fortunam suam boni
consulere E. vii. 10, 22. fortunatus

quis M. ii. 3, 2, 8, 10. E. vii. 14, 20.
fortuna quot modis dicatur M. ii.
8, 8

Fratrum amicitia, harmonia est politica
E. vii. 9, 4

Funera quorum præsentiam requirant
N. ix. 2, 7

Fur furem novit E. vii. 1, 5

G.

Generans natura generat sibi simile M.

i. 10, 1. generationis principia ib.

Geometriæ munus E. i. 5, 14

Glauci et Diomedis permutatio N. v.
9, 7

Graculi cum graculis congregantur N.
vi. 1, 6

Grammatica delicta E. ii. 10, 11

de Gravitate M. i. 29

H.

Habitus qui E. ii. 2, 4. habitus propter
usum est M. i. 3, 3

Harmoniarum ratio E. vii. 9, 4

Hector Homericus Polydamantis in-
crepationes veretur M. i. 20, 8. E. iii.
1, 30. Hectoris Homericus virtus N.
vii. 1, 1

Heraclitus Ephesius M. ii. 6, 13. dis-
sidium e mundo tolli non vult E. vii.
1, 9. Heracliti dictum de iræ vehe-
mentia E. ii. 7, 9

Herculi mater divinitatem præoptavit
E. vii. 12, 19. Hercules alius E. vii.
12, 12

Herodotus de trochili et crocodili ami-
citiæ E. vii. 2, 13

Heroica virtus N. vii. 1, 1. M. ii. 5, 1

Herus servo, et servus hero indiget E.
vii. 5, 4

Hesiodi locus de viro bono N. i. 4, 7

Hippocrates in geometria præstans, in
ceteris fuit amens et ineptus E. vii.
14, 4

Hirundo una non facit ver N. i. 7, 16

Homeri Margites N. vi. 7, 2. Homericus
reges N. iii. 3, 18

Homo divinitatis aliquid habet N. x.

7, 8. natura est animal politicum
N. i. 7, 6. homo an corpus sit M. ii.

7, 10. animal sociale E. vii. 10, 5.

†optima mundi pars N. vi. 7, 3. ho-
mini suavissimus E. vii. 2, 25.

hominem a brutis quæ voluptas dist-
tinguat E. i. 5, 5. homines virtus in

deorum collegium transfert N. vii.
1, 2. homo malus fera infinitis modis
est nocentior N. vii. 6, 7

Honestum, virtutis finis N. iii. 7, 2.
honesta in bonorum genere quæ E.
vii. 15, 3, 7, 8

Honor solis bonis debetur N. iv. 3, 20.
virtutis præmium ib. 15. honorum

- cupiditas N. iv. 4. honor duobus modis dicitur E. iii. 5, 8. debetur superioribus E. vii. 10, 11. honores vero bono oblati an admitti debeant M. ii. 3, 19
 Hospitum exceptio N. iv. 2, 15. hospitalitatis modus N. ix. 10, 1
 I.
 Ignorantiæ delicta N. v. 8, 6. ignorantia omnis an invita N. iii. 1, 13. ignorantiae definitio M. i. 34, 27. ignorantiae species ib. 28. facta E. ii. 9, 2
 Ignoscere quid N. vi. 11, 1
 Ileus M. ii. 7, 15
 Illiberalis qui E. iii. 4, 1. de illiberalitate M. i. 25, 1. illiberalitatis quid V. 3, 3. illiberalitatis species tres V. 7, 3. actiones, et comites V. 7, 4
 Imbecilles qui E. iii. 1, 10
 Immanitas. *Vide* Feritas.
 Imperium prodit hominis ingenium et mores N. v. 1, 16. imperium in homine duplex E. vii. 15, 14. non permittitur cuilibet M. ii. 3, 11. imperiorum ratio E. vii. 9, 4
 Imperatoriæ artis scopus N. i. 1, 3
 Imperfectum quid M. i. 2, 6. imperfectum nihil, beatum E. ii. 1, 11
 Impetus naturales M. i. 35, 22
 Impietas quid V. 7, 1
 Improbitas N. vii. 5, 8. improbitas vitanda N. ix. 4, 10
 Inaequale M. i. 34, 5
 Incontinens an aliquis simpliciter, an aliqua parte, et in quibus N. vii. 4, 1. incontinens et intemperans quid differant N. vii. 8, 1. incontinens et prudens idem simul esse nequit N. vii. 10, 1. incontinens quis E. ii. 7, 4. incontinens simpliciter aliquis an in specie sit N. vii. 4, 1. an sciat, consideretve mala M. ii. 6, 3. an amittat scientiam in delinquendo M. ii. 6, 16. sciens et volens mala perperat M. i. 12, 4. prudens simul esse nequit N. vii. 10, 1. an seipsum lædat M. i. 34, 34. in incontinentia præter voluptatem sentit etiam dolorem E. ii. 8, 11. incontinentis et dormientis comparatio M. ii. 6, 15. incontinentis imago N. vii. 10, 3. incontinens et intemperans qua re differant N. vii. 8, 1. M. ii. 6, 36, 49, 50. incontinenter vivere quo modo possit aliquis qui de rebus recte existimet N. vii. 2, 1. incontinenter ut aliquis vivat sciens N. vii. 3, 1. incontinentia an sit in iis quæ præter naturam jucunda sunt N. vii. 5. incontinentia iræ minus turpis quam cupiditatum incontinentia N. vii. 6, 1. de incontinentia et continentia M. ii. 6. incontinentia quid V. 3, 2. sit ne in omnibus, an in certis quibusdam M. ii. 6, 11. in quibus sit ib. 25. an cadat in prudentem M. ii. 6, 51. an brutis tribui possit N. vii. 3, 11. an consequatur intemperantiam, et vice versa ib. 48. cur potissimum reprehendatur N. vii. 4, 2. incontinentiæ actiones, et comites V. 6, 8. species M. ii. 6, 23, 42. partes N. vii. 7, 8. incontinentia deterrima quæ M. ii. 6, 29. incontinentia sanatu faciliior quæ N. vii. 10, 4
 Indigens nullis, nec amico indiget E. vii. 12, 2. indigentia, dolor M. ii. 7, 12
 de Indignatione M. i. 28
 Infortunium quid N. v. 8, 7
 Injuriam N. v. 6, 1. injuria quid N. v. 8, 8. injuriam sibi ipsi nemo infert N. v. 11, 1. injuriæ illatio quomodo fiat, et quod nemini volenti N. v. 9. injuriarum, quibus læduntur homines, genera tria N. v. 8, 6. quibus definiatur M. i. 34, 5. an malo fiat M. ii. 3, 8. injuriam inferens an sciat quæ sint mala M. ii. 3, 4. injuriam num quis sibi ipsi faciat M. i. 34, 36. injuriam sibi nemo facit N. v. 11, 1. injuriam an volentes patiamur M. i. 34, 30. injuriam volens nemo patitur N. v. 11, 3
 Injustitia pluribus modis dicitur N. v. 1, 7. injustitia quid V. 3, 3. injustitiæ species tres V. 7, 1. actiones et comites V. 7, 2
 Injustus quot modis dicatur N. v. 1, 8. injustum quid N. v. 2, 8. injustum et injuria differunt N. v. 7, 7. injustum prudentia non comitatur M. ii. 3, 5
 Inquilini non ambiunt magistratus E. iii. 5, 17
 Insidiæ non habent ignorantiam N. v. 8, 10
 Instrumentum, servus inanimus N. viii. 11, 6
 Intelligentia N. vi. 10. intelligentia quid M. i. 35, 17
 Intemperans quis N. vii. 7, 2. intemperans et incontinens quid differant N. vii. 8, 1. pejor incontinentem N. vii. 7, 3. M. ii. 6, 39, 49. an incontinentem facilius sanetur M. ii. 6, 37. intemperantia quid V. 3, 2. intemperantiæ actiones et comites V. 6, 5. species E. iii. 2, 11. intemperantia magis voluntaria est quam timiditas N. iii. 12, 1

- Interficere se lex vetat N. v. 11, 1
 Invidia quid E. iii. 7, 1
 Invitum quid M. i. 16, 1. invitus qui faciat N. iii. 1, 18
 Involuntarium ib. 19. involuntarium omne violentum E. ii. 7, 2. 8, 3. involuntariorum genera N. v. 8, 12
 Jovi non sacrificantur omnia, nec deferuntur honores omnes E. vii. 11, 3
 Iræ materia N. v. 8, 10. ira invicta E. iii. 1, 16. alienat animo ib. 15. nescit adulari E. ii. 5, 7. oppugnatu difficilis E. ii. 7, 9. irarum fervor involuntariis adscribitur a nonnullis E. ii. 8, 19
 Iracundus quis M. i. 23, 2. E. ii. 3, 5. iracundia quid V. 3, 1. iræ species tres, actiones, comites V. 6, 2
 Jucundum cuique quid N. i. 8, 10. jucunda natura quæ N. vii. 14, 7. jucunda multiplicia N. vii. 5, 1. jucundum duobus modis dicitur E. iii. 1, 7. jucunda quædam morbosa N. vii. 11, 5. jucundissimum quid E. i. 1, 1
 Judex, jus vivum N. v. 4, 7
 Judicium qui ferat melius N. i. 3, 5
 Jupiter cur pater ab Homero dicatur N. viii. 10, 4
 Jus multiplici signif. M. i. 34, 16. proportio quædam N. v. 3, 8. jus naturale N. v. 7, 1, 2. M. i. 34, 21. jus legale N. v. 7, 1. M. i. 34, 22. jus civile M. i. 34, 23. E. vii. 10, 3. jus civile inter quos vigere dicendum sit N. v. 6, 4. jus œconomicum M. i. 34, 19. jus paternum M. i. 34, 17. jus quid N. v. 6, 4. duplex N. viii. 13, 5. herile ac paternum N. v. 6, 8. jus Pythagoreorum N. v. 5, 1. juris species altera N. v. 4, 1. juris custos, magistratus N. v. 6, 5. juris delictum N. v. 10, 4. civile, herile, œconomicum N. vi. 8, 9. juris civilis divisio N. v. 7, 1. jus distributivum N. v. 3. jus in contractibus N. v. 4. jus vivum, judex N. v. 4, 7
 Justus juste agendo justus fit N. ii. 4. justum quid N. v. 2, 8. justum quoddam hic quæritur M. i. 34, 4. in quatuor minimum est N. v. 3, 5, 8. justorum genera M. i. 34, 21. justum duplex M. i. 34, 1
 de Justitia et injustitia; quales sint, et quot modis dicantur N. v. 1. M. i. 34. justitia quid N. v. 5, 17. V. 2, 2. multiplex N. v. 2. indiget amicitia N. viii. 1, 4. pluribus modis dicitur ut etiam injustitia N. v. 1, 7. qualis hic intelligatur N. v. 1, 3. virtus perfecta M. i. 34, 2. justitia generalis et virtus quid differant N. v. 1, 20. de justitia particulari N. v. 2, 1. justitiæ actiones, species, comites V. 5, 2, 3. justitiæ notitia non statim justum facit M. i. 1, 26. justitia etiam male uti possumus E. vii. 13, 3, 7 L.
 Laborum excessus salubrior quam defectus E. ii. 5, 4. laboribus fracti mortem appetunt E. iii. 1, 26
 Lacedæmoniorum lex de juventutis educatione N. x. 9, 13
 Laconis scomma E. vii. 12, 19. Lacones *σείον* quem vocent N. vii. 1, 3. Laconum politiæ E. vii. 15, 7
 Lamia N. vii. 5, 2
 Lamprus M. ii. 7, 15
 Lapides ali nequeunt M. i. 4, 7
 Lateris et canis amicitia M. ii. 11, 2
 Latio quid et quæ ejus differentia N. x. 4, 3
 Laus, virtutis est N. i. 12, 6. laudabilia M. i. 2, 2. quæ V. i. 1. laudari quæ soleant E. ii. 11, 8
 Legis præcepta N. v. 1, 14. lex quæ non jubet vetat N. v. 11, 1. legum munus et scopus ibid. 13. legumlatores N. iii. 5, 7. legumlatores cives suos assuetudine faciunt bonos N. ii. 1, 5. legumlatores quid facere velint quidam N. x. 9, 10
 Lenitas et iracundia N. iv. 5, 1. de lenitate et asperitate M. i. 23. E. iii. 3. lenitas quid V. 2, 1. lenitatis actiones V. 4, 3
 Leo cur bovis voce lætetur N. iii. 10, 7. Leo an Phalaride aliove tyranno nocentior M. ii. 6, 40
 Lesbia structura N. v. 10, 7
 Liberalis quis N. iv. 1, 23. E. iii. 4, 2. V. 5, 5. liberalitas et illiberalitas N. iv. 1. M. i. 24. E. iii. 4. liberalitas quid V. 2, 2. liberalitatis actiones et comites V. 5, 4, 5. liberalitati magis adversatur illiberalitas quam prodigalitas M. i. 9, 3
 Liberi, conjugalis amicitiae vinculum N. viii. 12, 7. liberorum amor et studium insitum animantibus E. vii. 8, 2. liberis epulari N. vii. 5, 2
 Lucrum quid N. v. 4, 6
 Ludus quieti similis N. x. 6, 6. ludere ut agas seria ibid. ludus tibi hoc, mihi autem mors E. vii. 10, 18
 Lupus lupum novit E. vii. 1, 5 M.
 Magistratus custos juris N. v. 6, 5. magistratus præmia N. v. 6, 7. magistratus non cuilibet permittitur M. ii. 3, 11. magistratui naturali

- et Deo debetur honor E. vii. 10, 11
 Magna quæ E. iii. 5, 4
 Magnanimitas et pusillanimitas N. iv. 3, M. i. 26. E. iii. 5. magnanimitas quid E. iii. 5, 14. V. 2, 2. magnanimitatis actiones et comites V. 5, 6, 7. magnanimus qui V. 5, 7
 Magnificentia et indecora parsimonia N. iv. 2. M. i. 27. E. iii. 6. liberalitatem qua re superet N. iv. 2, 1. magnificentia non est sine sumptu E. iii. 6, 1
 Mala minima eligenda N. ii. 9, 4. V. 3, 16
 Malus malo hæret E. vii. 2, 41. 5, 3. malus malo ut amicus M. ii. 11, 16. mali malis ut jucundi E. vii. 2, 41. malus an sibi amicus M. ii. 11, 45. mali secum dissident ibid. 46. malos faciunt tria animæ vitia M. ii. 4, 2
 malum multiforme est E. vii. 5, 2. mali species multæ M. i. 25, 1. malum minus majori præoptatur N. v. 3, 16. mala nemo volens perpetrât, si sciat quod mala sint M. i. 13, 3
 Margites Homericus N. vi. 7, 2
 Mariti imperium aristocraticum est E. vii. 9, 4
 Matrum erga sobolem amor N. viii. 8, 3. matris mactatio et devoratio N. vii. 5, 3. matres cur magis quam patres ament liberos E. vii. 8, 3. mater in liberorum procreatione plus laboris et doloris perfert ibid. matres non amare liberos absurdum est E. vii. 1, 10
 Medicinæ scopus N. i. 1, 3. 7, 1. medicinæ delicta E. ii. 10, 11. medicorum consultationes ibid.
 Medietas quid M. i. 9, 2. medietas non semper in eodem genere E. ii. 5, 2. medietati quid adversetur M. i. 9. medietatum catalogus E. ii. 3, 4
 Medimnus salis in amicitia E. vii. 2, 37
 Mediocritas descriptio N. ii. 7
 Medium cujusque rei N. ii. 6, 5. medium et optimum quid N. ii. 6, 11. medio et recto ut potiamur N. ii. 9. medium in singulis capessere difficile M. i. 9, 6. medio propinquius et remotius quid M. i. 9, 3
 Megarensium cultus N. iv. 2, 20
 Melancholici sunt εὐθρόνειροι E. vii. 14, 22. melancholici consultare non solent N. vii. 10, 3. melancholici semper egent medela N. vii. 14, 6. melancholicorum incontinentia sanatu facilius N. vii. 10, 4
 Melius semper cujus gratia fiunt cetera M. i. 2, 5
 Mens sola scientiarum principia percipit N. vi. 6. mentis et rationis copia plerumque fortuna destituitur M. ii. 8, 4
 Mensuræ liquidorum et aridorum non ubivis ædem N. v. 7, 5
 Mentor δεινός, sed non prudens M. i. 35, 18
 Merces cuique N. ix. 1, 6. E. vii. 10, 13. mercedis datio N. v. 6, 7
 Metapontii tyrannus E. iii. 1, 15
 de Methodo docendi E. i. 6. methodi cujusque suæ sunt rationes E. i. 6, 3
 Metus quid, et quæ metuantur N. iii. 6, 2, 3. metus nullus et metus nimius, uterque in vitio M. i. 5, 6
 Milesii a Demodoco taxati N. vii. 8, 3
 Militaris fortitudo E. iii. 1, 27
 Milo athleta N. ii. 6, 7
 Ministri citi quare delinquere soleant N. vii. 6, 1. ministri prompti sæpe præcipites M. ii. 6, 30
 Minus cum majori perpetuas exercet similitates E. vii. 1, 8
 Mœchatio non recipit excessum nec defectum M. i. 8, 3
 Mollities et incontinentia quid differant M. ii. 6, 35. mollities Scythiorum regum N. vii. 7, 6
 Morbosi qui E. iii. 1, 10
 Morum vitia tria N. vii. 1, 1. moralis disciplinæ modus N. i. 3, 1. mores boni malive unde dicantur E. ii. 4, 2. morum virtutes et vitia omnia vel excessus sunt, vel defectus vel medietates E. iii. 7, 1. morum flexilitas V. 5, 5
 Mortem appetentes reprehensionem incurrunt E. iii. 1, 26
 Mortuorum corporum nullus usus E. vii. 1, 11. conditura in Ægypto ibid. 12
 Motus tardus N. iv. 3, 34
 Mulier gravidas diffidens et fœtus comedens N. vii. 5, 2
 Mundi pars optima homo N. vi. 7, 3
 Musici voluptates N. x. 4, 10
 Mutatio res dulcis N. vii. 14, 8
 Natura constans E. vii. 2, 37. quorum causa sit E. vii. 14, 6. aliquales non facit ibid. 3. naturæ malæ M. ii. 7, 17
 Naturale quibus definiatur limitibus E. ii. 8, 14. naturale peccatum M. ii. 6, 24. naturalia minus sanabilia

- quam quæ consuetudine sint contracta *ibid.* 49
- de Necessitate et necessario M. i. 15
- Nectar M. ii. 7, 21
- Neoptolemus Sophoclis N. vii. 2, 7, 9, 4
- Nimium non cadit in intemperantem N. vii. 2, 6
- Niobe cum diis pugnat N. vii. 4, 5
- Nomine carent multa N. ii. 7, 2. iii. 7, 7
- Nomisma communis mensura N. ix. 1, 2. velut sponsor est N. v. 5, 14. nomisma civilem societatem conservat M. i. 34, 12
- Nosse seipsum jucundum M. ii. 15, 7
- Nostri arbitrii quæ sint E. ii. 8, 20
- Nuptiæ quorum præsentiam requirant N. ix. 2, 7
- O.
- Odorum amor an intemperans N. iii. 10, 5
- Economicæ finis N. i. 1, 3
- Olympicis ludis qui coronentur N. i. 8, 9
- Opinio quid N. vi. 9, 3. opinio interdum non dubitat sed exacte se scire putat N. vii. 3, 3. opinio nonnunquam excusat M. ii. 6, 5
- Oppositio in quibusdam evidentior, in aliis obscurior E. ii. 5, 3
- Optanda quæ N. v. 1, 9
- Optimum in homine N. x. 7, 1. optimum quid E. i. 1, 1. ii. 5, 1. quid et quot modis dicatur E. i. 8, 1. optimum nobis quid M. i. 2, 6. optimum quod hic quæritur, non est simplex *ib.* 10. optimi consideratio *ib.* 7. optimus qui N. v. 1, 18
- Opus habitu potius E. ii. 1, 4. duobus modis dicitur *ib.* 5
- P.
- Palma victorialis M. i. 34, 43
- Pammenis et Pythonis dissidium E. vii. 10, 24
- Par minore majus, majore minus E. ii. 3, 3. in duobus M. i. 34, 7. pares cum paribus congregantur M. ii. 11, 2. E. vii. 2, 41
- Paralytici corporis motus N. i. 13, 15
- Parentibus alimenta præ ceteris subministranda N. ix. 2, 8
- Pater filium cur magis amet, quam filius patrem M. ii. 12, 1. patris imperium regium est E. vii. 9, 4. patris verberator in judicio absolvitur N. vii. 6, 2. M. ii. 6, 24. patrem trahens trahitur N. vii. 6, 2
- Parvi an formosi N. iv. 3, 5
- Pastor populi rex N. viii. 11, 1
- Patiens et mollis N. vii. 7, 1
- Paupertas injicit compedes E. iii. 1, 28
- Peccatum multiplex N. ii. 6, 14. peccatum quid N. v. 8, 7. qua in re committi solet M. i. 18, 2. peccatum naturale M. ii. 6, 24
- Peliadum delictum E. ii. 9, 1
- Perfectio requiritur et in tempore et in homine M. i. 4, 5. perfectum quid M. i. 2, 6
- Pericles prudens N. vi. 5, 5
- Periculum in quibus esse dicatur E. iii. 1, 20
- Peritia non parum confert N. x. 9, 19
- Permutatio ante inventum nummi N. v. 5, 16
- Persicum regnum quale N. viii. 10, 4
- Pertinax et continens quid simile et quid dissimile habeat N. vii. 9
- Pessimus qui N. v. 1, 18
- Phalaris tyrannus M. ii. 6, 40. Phalaridis crudelitas N. vii. 5, 2, 7
- Phidias N. vi. 7, 1
- Philoctetes Theodectis N. vii. 7, 6
- Philolai dictum E. ii. 8, 21
- Philosophi quid sit E. i. 6, 4. philosophica vita E. i. 4, 2. philosophia mirificas habet voluptates N. x. 7, 3
- Philoxeni (Eryxidis filii) guttur [†N. iii. 10, 10. v.l.c.] E. iii. 2, 10
- Philtiri letalis per ignorantiam propinati crimen condonatur M. i. 16, 2
- Plantarum vita E. i. 5, 6
- Plato ut animam divideret, et an recte de virtute disseruerit M. i. 1, 7. V. 1, 2. Platonis proportio M. i. 34, 9
- Plus inæquale N. v. 2, 9
- Pœnam fugimus M. i. 34, 30
- Politici hominis studium N. i. 13, 1. politica disciplina N. i. 2, 5. politicæ vitæ finis N. i. 4, 4. politicæ quæ spectet vii. 10, 20. quod bonum spectet M. i. 1, 14, 16, 19. politicæ finis M. i. 1, 9. politicæ partes N. vi. 8, 3. politica vita E. i. 4, 3
- Polycletus N. vi. 7, 1
- Polydamas Trojanus E. iii. 1, 30
- Ponticarum gentium crudelitas N. vii. 5, 2
- Precari quæ fas N. v. 1, 9
- Principia qualia, talia etiam e principiiis existunt M. i. 10, 1. principia propria sumenda M. i. 1, 22
- Probus qui E. vii. 15, 6. de probitate seu perfecta virtute M. ii. 9. probitas quid E. vii. 15, 10
- Prodicus medicus E. vii. 10, 25
- Prodigi liberales accusant illiberalitatis M. i. 9, 2
- Propinquis et sodalibus plura debentur quam civibus N. viii. 9, 2
- Proportio quid, et quorum sit N. v. 3,

8. proportio geometrica N. v. 3, 13. in quatuor est M. i. 34, 8
- Propositionum modi duo N. vii. 3, 6
- Propositum seu *προαίρεσις* N. iii. 2. de proposito M. i. 17. propositum quid E. ii. 10, 14. propositum nec opinio est, nec voluntas, sed mistum quid E. ii. 10. propositum et voluntas variant M. i. 11
- Prosperè rem gerunt etiam dementes et inconsiderati E. vii. 14, 12
- Protagoras ut mercedem a discipulis poposcerit N. ix. 1, 5
- Prudentes an interdum incontinentes N. vii. 1, 7, 10, 1. M. ii. 6, 52. prudentes qui N. vi. 5, 5. prudens aliquis sine morali virtute esse nequit N. vi. 12, 10. prudentis officium quod N. vi. 5, 1
- Prudentia N. vi. 5, 1. quid N. vi. 5, 6. M. i. 35, 10. V. 2, 1. an scientia N. vi. 8, 8. an sit virtus M. i. 35, 26. quid ab intelligentia differat N. vi. 10, 1. prudentia et sapientia ad quid conferant N. vi. 12. sitne eadem cum sapientia M. i. 35, 15. deterior est sapientia ib. 16. sapientiae velut administra est ib. 32. prudentiae partes N. vi. 8. prudentia an activa M. i. 35, 28. prudentiae obiectum ib. 7. prudentiae comites, causae adjuvantes, partes V. 4, 1, 2. munus M. i. 35, 19. actiones V. 4, 1. prudentia quibus bestiis tribuatur N. vi. 7, 4. prudentiae politicae partes N. vi. 8, 3
- Ptissanam sumere M. ii. 10, 4
- Pudor seu verecundia quid N. iv. 9, 1. M. i. 30, 1. E. iii. 7, 2
- Puerorum voratores N. vii. 5, 2. pueri parentes per ignorantiam verberant M. i. 34, 29
- Pusillanimus qui N. iv. 3, 35. E. iii. 5, 16. V. 7, 6. pusillanimitas quid E. iii. 5, 14. V. 3, 3. pusillanimitatis actiones, et comites V. 7, 5
- Pythagoras de virtute primus disseruit, sed minus recte M. i. 1, 4. Pythagoreorum sententia de talione et justo N. v. 5, 1. M. i. 34, 13
- Pythonis et Pammenis discordia E. vii. 10, 24
- Q.
- Quaerere et consultare differunt N. vi. 9, 1. quaestus et honoris aequatio E. vii. 10, 11
- Quinquagesimarum exactores E. vii. 14, 4
- R.
- Ratio recta quid sit N. vi. 1, 1. 13, 4. M. ii. 10. ratio in cogitativa animae parte existit M. i. 1, 5. rationi, non homini, permittitur imperium N. v. 6, 5. rationales animae partes duae N. vi. 1, 5. rationes in qualibet methodo diversae E. i. 6, 3. ratiocinatio quibus imperet E. ii. 1, 17. recta ratione facere quid M. ii. 10, 2
- Rectitudo pluribus modis dicitur N. vi. 9, 4
- Redamari M. ii. 11, 6
- Reddi quid cui debeat N. ix. 2
- Regis officium N. viii. 11, 1. rex non est qui se ac suis non est contentus N. viii. 10, 2. reges prisci N. iii. 3, 18. regnum debet esse patrum imperium N. viii. 10, 4. regium et aristocraticum imperium optimum E. vii. 9, 5
- Regula plumbea N. v. 10, 7
- Reprehendimus in aliis quibus ipsi sumus obnoxii M. ii. 15, 7
- Reipublicae species tres cum suis excessibus N. viii. 10. E. vii. 9, 4. resp. omnes, justi cuiusdam species E. vii. 9, 1. reip. probe institutae exemplar est animus recte compositus V. 8, 1
- Restitui quid sit M. ii. 7, 10
- Rhadamanthi jus N. v. 5, 3
- Robustus qui E. iii. 1, 9
- S.
- Salubrium notitia N. v. 9, 15
- Sanitatis regula M. ii. 3, 12
- Sapientis contemplationes N. x. 7, 4. sapientem praecipue beatum esse N. x. 8. sapiens non idem et prudens N. vi. 7, 5. sapiens nemo natura est N. vi. 11, 5. sapientia N. vi. 7. unde conflata M. i. 35, 11. an virtus ib. 15. sapientia et prudentia ad quid conferant N. vi. 12. †sapientia mirificas habet voluptates N. x. 7, 3. sapientiae mentio cur fiat in Ethicis M. i. 35, 20
- Saporis suavitatem recte dignoscere nequit cui lingua temeto vitiata est E. vii. 2, 5
- Sardanapalus E. i. 5, 8
- Satyros Philopator N. vii. 4, 5
- Scibile et scientia N. vi. 3, 2. scientia quid N. vi. 3, 4. scientiae nec rectitudo est, nec pravitas N. vi. 9, 3. quarum rerum sit N. vi. 6, 1. M. i. 35, 11. nullane scientia voluptatem pariat M. ii. 7, 30. scientia et pecunia non admittunt eandem mensuram E. vii. 10, 25. scientia, Deo excepto, nihil est praestantius E. vii. 14, 20. scientiae ortus M. i. 20, 5. obiectum M. i. 35, 7. amissio M. ii. 6, 12. scientiae cunctae doceri queunt N. vi. 3, 3. scientiae facultatique omni suus est finis M. i. 1,

9. scientias omnes Socrates felicitates esse censuit E. vii. 14, 10. sciens incontinenter quomodo vivat aliquis N. vii. 3. scire, duum generum est M. ii. 6, 14. E. ii. 9, 3. scire quando dicamur N. vi. 3, 4. scire dupliciter dicitur N. vii. 3, 5
- Scythiæ reges molles N. vii. 7, 6
- Sensus nullius actionis principium est N. vii. 2, 2. sensuum *γνώσεις* M. i. 35, 3. sensuum voluptates E. i. 5, 4
- Sententia, *γνώμη* N. vi. 11
- Sequi et fugere in concupiscentia idem sunt quod in cogitatione affirmare et negare N. vi. 2, 2
- Servus, instrumentum animatum N. viii. 11, 6. servus an ingenuo æqualis in talione M. i. 34, 14. servo in herum jus an sit ib. 17. servus domini instrumentum E. vii. 9, 3
- Similes cum similibus congregantur N. viii. 1, 6. simile appetit simile ib. simile simili amicum N. ix. 3, 3. E. vii. 1, 5, 8. simile simili gaudet E. vii. 2, 25. similem simili aggregat Deus E. vii. 1, 5. simile non indiget simili M. ii. 11, 3, 15. simile simili inimicum E. vii. 1, 7. similes in somno cuncti E. ii. 1, 13
- Simpliciter quid N. vii. 9, 1
- Sirenium cantus E. iii. 2, 7
- Smindyrides Sybarita E. i. 5, 8
- Socius tantisper amicus dum pugnât E. vii. 2, 1
- Socrates virtutes putat esse *λόγους* seu rationes N. vi. 13, 5. omnes virtutes putabat esse prudentias ib. 3. Socratis dissimulationes N. iv. 7, 14. Socrates scientias omnes existimavit esse *εὐτυχίας* E. vii. 14, 10. virtutem voluit esse rationem, perperam M. i. 35, 24. virtutes non recte scientias esse ratus est M. i. 1, 5, 24. E. i. 5, 13. fortitudinem scientiam esse dixit, perperam M. i. 20, 5. Socratis dictum de confidentia in periculis E. iii. 1, 13. Socratis opinio scientiam non cadere in incontinentiam N. vii. 2, 1, 3, 14. Socrates senior incontinentiam sustulit M. ii. 6, 2. Socrates negat penes nos esse ut boni malive simus M. i. 9, 8. Socrates senior quem scopum statuerit E. i. 5, 13. Socrates abjici tradit omnia quorum nullus usus E. vii. 1, 11
- Sodalium et fratrum amicitiae similes N. viii. 12, 4
- Solon quos beatos pronunciarit N. x. 8, 11. finem respici jubeat N. i. 10, 1.
- †Solonis dictum reprehensum, hominem ante obitum non esse beatum prædicandum E. ii. 1, 11
- Solvere qui nequeunt, coguntur credere dictis E. i. 6, 7
- Somnus quid N. i. 13, 13. E. ii. 1, 7, 13. somans omnes æquat E. ii. 1, 13
- Sophoclis Neoptolemus N. vii. 2, 7, 9, 4
- Speusippi sententia N. vii. 13, 1
- Spontaneum et invitum N. iii. 1
- Stratonici dictum de odorum voluptatibus E. iii. 2, 10
- Streptus auditu percipitur M. i. 35, 3
- Suffocationi non opus est potu N. vii. 2, 6
- Suum cuique tribuendum N. ix. 2, 7. suum habere N. v. 4, 14
- Syllogismi propositiones M. ii. 6, 17 T.
- Tactus et gustus N. iii. 10, 8
- Talio et retributio N. v. 5. talio juris species M. i. 34, 13
- Temperans temperantur agendo fit temperans N. ii. 4, 1. temperans quis M. ii. 6, 47. temperanti an aliquid vehementes concupiscentias movere possit M. ii. 6, 6. temperantia et intemperantia N. iii. 10. M. i. 22. E. iii. 2. temperantia quid V. 2, 1. an in omnibus suavitatibus E. ii. 2, 6. temperantiae actiones et comites V. 4, 5
- Tempus ostendit amicos E. vii. 2, 37, 38. tempus perfectum quod M. i. 4, 5
- Terebra, duplex E. vii. 10, 4
- Terra appetit imbres E. vii. 1, 7
- Thales sapiens N. vi. 7, 5
- Themistoclis legatio E. iii. 6, 4
- Theodectis Philoctetes N. vii. 7, 6
- Theognidis versus E. iii. 1, 28. locus de explorandis familiaribus E. vii. 2, 30. locus ex præmio seu invocatione E. vii. 10, 17
- Timiditas minus voluntaria est quam intemperantia N. iii. 12, 1. timiditas quid V. 3, 1. timiditatis actiones et comites V. 6. 4. timiditas ferina N. vii. 5, 6. timidus quis E. ii. 3, 5. etiam parva extimescit E. iii. 1, 22. fortem vocat præcipitem et furiosum M. i. 9, 2
- Tolerans quis N. vii. 7, 1. tolerantia seu patientia quid differat a continentia M. ii. 6, 35
- Tonitrua terribilia M. i. 20, 2
- Tribuenda aliis alia N. ix. 2, 7. tribuens an habens præter meritum jus violet N. v. 9, 8

- Trochili et crocodilli amicitia E. vii. 2, 13
- Tyrannus qui N. v. 6, 7. ex rege malo N. viii. 10, 3. tyrannus immanis leone perniciosior M. ii. 6, 40
V.
- Veneris doli N. vii. 6, 3
- Venia quibus detur N. v. 8, 12
- Verecundia N. iv. 9. verecundus quis E. iii. 7, 2
- Veritas N. vi. 2, 3. M. i. 33. opinionis rectitudo N. vi. 9, 3. præferenda amicitia N. i. 6, 1. veritas in dictis et factis, cum oppositis vitiis N. iv. 7
- Verax qui M. i. 33, 2. E. iii. 7, 5
- Verum a quibus cernatur N. x. 8, 12. verum falso demonstrari potest E. i. 6, 7
- Vestis virtus quæ E. ii. 1, 3
- de Vi M. i. 14. vi et necessitate facere E. ii. 8, 16. violentum et necessitas tribuitur etiam inanibus E. ii. 8, 4
- Vini exploratores N. iii. 10, 9. vinum animos addit E. iii. 1, 14
- Violentum quid N. iii. 1, 3
- Virtus quid N. ii. 6, 15. nec affectus est, nec facultas, sed habitus N. ii. 5. est quædam affectuum et perturbationum quies N. ii. 3, 5. est mediocritas, et quomodo N. ii. 6. E. ii. 3, 3, 5, 1. versatur circa dolores et voluptates N. ii. 3, 6. M. i. 6. quomodo excitetur et angeatur, tum in mente tum in moribus N. ii. 1, 1. ab excessu et defectu vitiatur, et moderatis actionibus conservatur N. ii. 2. potior honore et opibus N. i. 5, 5. virtus naturalis, et virtus proprie dicta; et virtutum proprie dictarum ad prudentiam adunatio N. vi. 13. virtus humana N. i. 13, 5, 14. virtus heroica et divina N. vii. 1, 1. M. ii. 5, 2. virtus moralis quid N. vi. 2, 2. E. ii. 5, 1. 10, 28. virtutes et vitia quomodo sibi adversentur invicem N. ii. 8. virtutes an λόγοι N. vi. 13, 5. M. i. 35, 24. virtutes omnes an prudentia ib. 3. virtutes singulis suæ a natura insitæ M. i. 35, 22. virtus cujusque rei quid E. ii. 1, 2. beatudinis fons est M. i. 4, 2. acquiri an possit M. i. 9, 8. contemnit ea quæ præter rationem magna sunt E. iii. 5, 5. scopumne, an ad scopum tendentia faciat E. ii. 11, 3. an propositum et rationem omni prorsus delicto liberet E. ii. 11, 1. virtus et vitium sunt e voluntariorum numero E. ii. 6. 11, 7. virtus et vitium circa quæ versentur E. ii. 2, 1. virtus auctior reddita an deteriores faciat M. ii. 3, 18. virtus moralis unde vitietur M. i. 5, 3. virtutis investigatio quo tendat N. ii. 2, 1. virtutis cognitio non sufficit, sed paranda est eadem atque exercenda N. x. 9. M. i. 1, 2. virtutis in quacunque re officium N. ii. 6, 2. virtutis finis honestum N. iii. 7, 2. M. i. 19, 1. virtutis divisio N. i. 13, 20. E. ii. 1, 18. virtutis sedes anima M. i. 4, 1. virtutis initium et dux M. ii. 7, 36. virtutis species duæ N. i. 13, 20. E. ii. 1, 18. virtutis in universum actiones et comites V. 8, 1. virtute multi in suis uti possunt in alienis nequeunt N. v. 1, 5. virtutes an numeri M. i. 1, 4. virtutes rationes Socrates esse voluit N. vi. 13, 5. virtutes prudentias esse censuerunt quidam ib. 3. virtutes an scientia M. i. 1, 5, 24. virtutes omnes Socrates esse scientias existimavit E. i. 5, 13. virtutes sunt mediætates M. i. 7, 8, 1. 23, 1. virtutes in actione positæ M. i. 35, 30. virtutum sedes M. i. 1, 5, 4, 1. virtutum pro triplici animæ parte divisio V. i. 2
- Vita humana divinitatis sibi insitæ rationem habere debet N. x. 7, 8. vitæ tres species primariæ N. i. 5, 2. E. i. 4, 2. vita in anima posita est M. i. 4, 1. vitam multa exosam reddunt E. i. 5, 2. vitarum divisio E. i. 4, 2. vita beata in tribus potissimum consistit E. i. 1, 6
- Vitium quid E. ii. 4, 4. vitia humana N. vii. 6, 6. vitiorum pro triplici animæ parte divisio V. 1, 3
- Vituperabilia quæ V. 1, 1
- Vivere quibus rebus definiatur N. ix. 9, 7. vivere cur homo semper cupiat E. vii. 12, 8. vivere bene, ab animæ virtute proficiscitur M. i. 4, 1
- Ulyssis monita respuit Neoptolemus N. vii. 2, 7
- Una anima: proverbium M. ii. 11, 44
- Unguium rosio N. vii. 5, 3
- Voleus quis faciat N. v. 9, 4. 11, 2. voluntas et volupe N. iii. 4. voluntarium et invitum N. iii. 1, 1, 20. voluntariæ actiones N. iii. 5, 1. de voluntario M. i. 12. voluntarium quid N. v. 8, 3. M. i. 12, 2. voluntarium et involuntarium quid sint E. ii. 7. voluntarium et propositum an idem E. ii. 10, 1. voluntarium non est propositum M. i. 17, 7. voluntarium et involuntarium non conjuncta sunt cum προαίρεσι E. ii. 8,

1. voluntarium non est juxta concupiscentiam agere; nec involuntarium contra concupiscentiam agere E. ii. 7, 11. de voluntario quod a cogitatione proficiscitur M. i. 16. voluntarium cogitatione defuitur E. ii. 9, 1
- de Voluptate N. x. 1. M. ii. 7. de voluptate opinio Eudoxi, Platonis, et aliorum N. x. 2. voluptas quid sit; et quod omnem actionem consummet N. x. 4. M. ii. 7, 19. an numeranda in bonis N. vii. 11. est res bona N. vii. 12. x. 3. voluptas quaedam res optima N. vii. 13. voluptates menti sunt obstaculo N. vii. 11, 4. voluptates specie diversae N. x. 5, 1. M. ii. 7, 14. voluptatum divisio N. iii. 10, 2. vii. 6, 6. voluptates corporis N. vii. 14. voluptates turpes e voluptatum numero excludendae N. x. 5, 11. voluptas Dei una et simplex N. vii. 14, 8. voluptas an generatio M. ii. 7, 3. voluptas omnis an generatio N. vii. 11, 4. voluptas an res bona N. vii. 11, 3. 12, 1. M. ii. 7, 21. voluptas omnis an res bona M. ii. 7, 12. voluptas quale bonum sit, et quomodo E. vii. 15, 11. voluptatem sectantur omnes et bestiae N. vii. 13, 5. voluptatem pariunt etiam scientiae nonnullae M. ii. 7, 30. voluptatum species N. vii. 12, 1. voluptates corporis cur magis appetantur N. vii. 14, 3. voluptas odororum E. iii. 2, 9
- de Urbanitate M. i. 31
- Usus praepotandus habitui M. i. 3, 2, 3. usus habitu melior E. ii. 1, 5
- Uxor viro deterior M. i. 34, 2. uxoris jus potius quam liberorum N. v. 6, 9
- X. Xenophantus N. vii. 7, 6

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

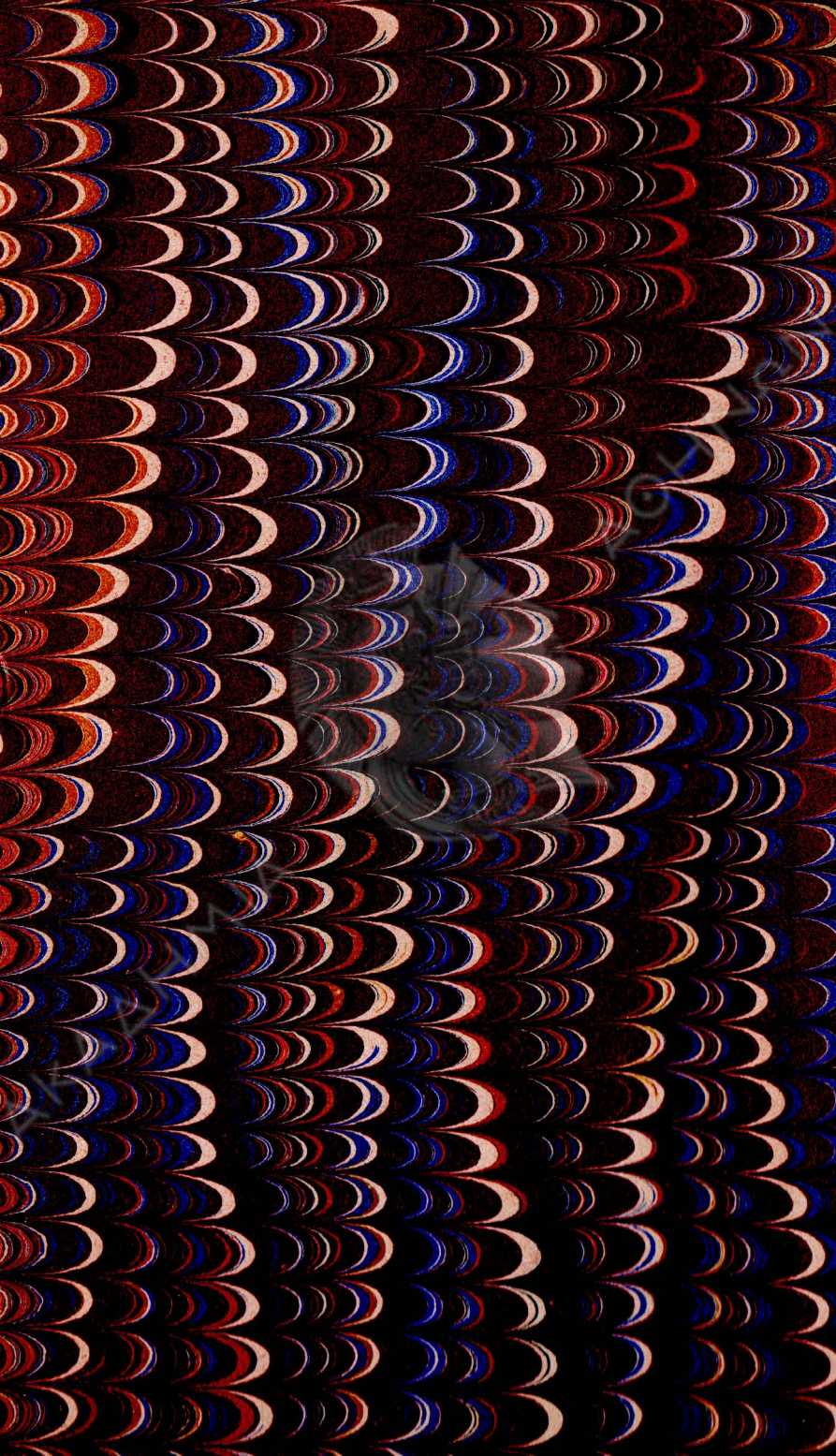
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000125420

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ